

**महाराष्ट्र राज्य
सांख्यिकीय गोषवारा**

१९९१-९२ व १९९२-९३

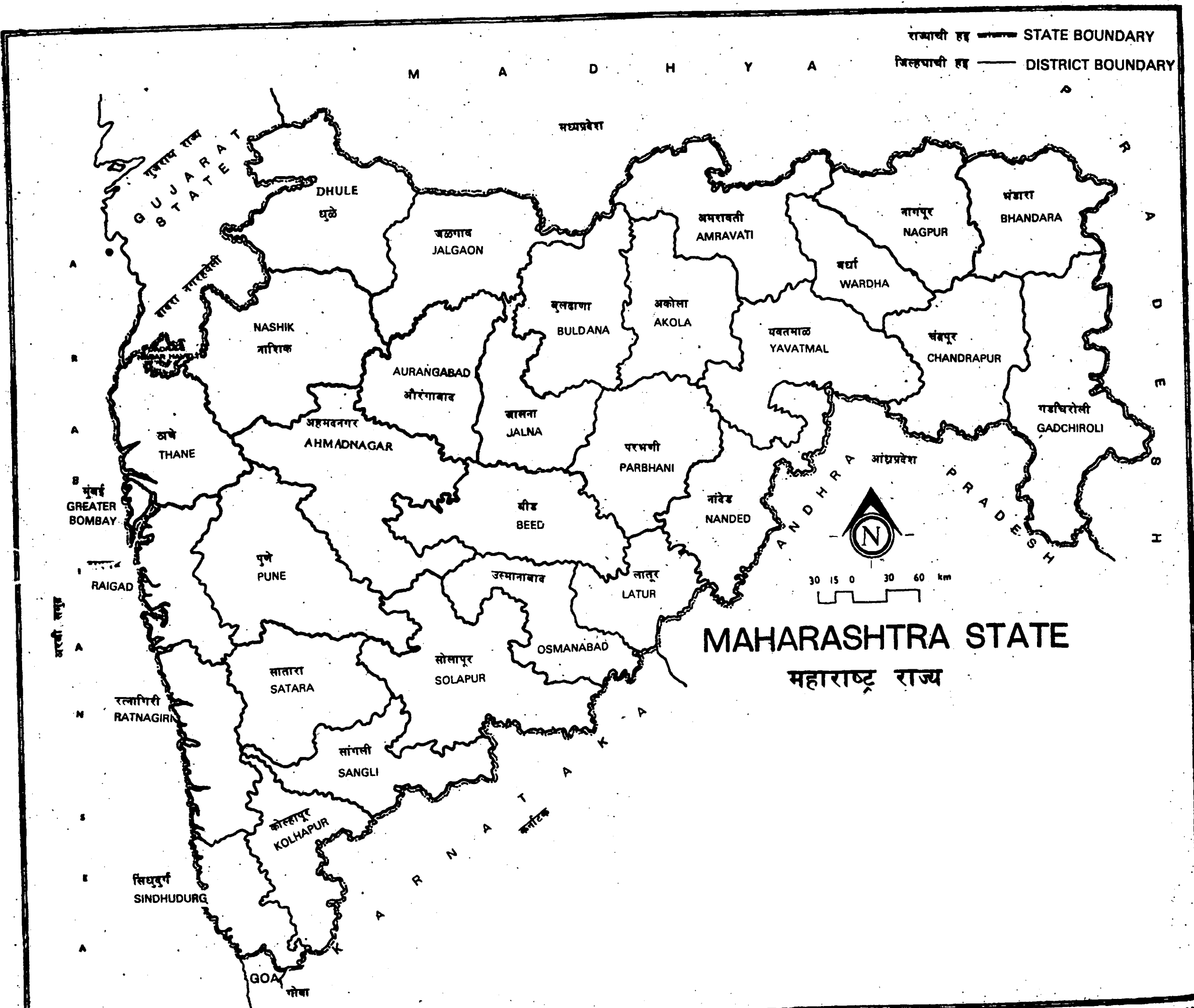
**STATISTICAL ABSTRACT
OF
MAHARASHTRA STATE
1991-92 & 1992-93**

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

**DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
MUMBAI**

राज्याची हद्द ——— STATE BOUNDARY
 जिल्हाची हद्द ——— DISTRICT BOUNDARY

M A D H Y A

MAHARASHTRA STATE
महाराष्ट्र राज्य

LIBRARY & DOCUMENTATION CENTRE

National Institute of Educational
Planning and Administration.

17-B, Sri Aurobindo Marg.

New Delhi-110016

DOG, No D-10056

Date 24-2-99

प्रस्तावना

“ राज्य सांख्यिकीय गोषवारा ” हे प्रकाशन संयुक्तरित्या १९९१-९२ आणि १९९२-९३ या वर्षाकरिता इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषांत एकत्रित तयार करण्यात आले असून हा या मालिकेतील २६ वा अंक आहे. या प्रकाशनामध्ये महाराष्ट्र राज्यातील सामाजिक व आर्थिक बाबींची १९९१-९२ आणि १९९२-९३ या वर्षाकरिता माहिती देण्यात आलेली आहे. जेथे १९९१-९२ व १९९२-९३ या वर्षांची माहिती उपलब्ध नाही, तेथे अद्ययावत उपलब्ध माहिती देण्यात आलेली आहे. या प्रकाशनामध्ये सन १९९१ च्या जनगणनेवर आधारित माहितीही समाविष्ट करण्यात आली आहे. हे प्रकाशन तयार करताना केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, नवी दिल्ली यांनी या प्रकाशनासंबंधात केलेल्या शिफारसीही विचारात घेण्यात आलेल्या आहेत.

२. महाराष्ट्र राज्य व जिल्हांच्या सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करणाऱ्यांना हे प्रकाशन “ संदर्भ ग्रंथ ” म्हणून उपयुक्त होईल अशी आशा आहे.

३. केंद्र शासन, राज्य शासन, स्थानिक संस्था आणि इतर संस्था यांचे विविध विभाग व कार्यालये यांनी आवश्यक ती माहिती प्रकाशनाच्या या अंकात समाविष्ट करण्याकरिता उपलब्ध करून दिली आहे. त्यांच्या सहकार्याबद्दल मी आभारी आहे.

मुंबई :

दिनांक : जुलै १९९६.

भा. मा. नगराले,

. अर्थ व सांख्यिकी संचालक, मुंबई.

P R E F A C E

This combined issue of "State Statistical Abstract" for the years 1991-92 and 1992-93 (in English and Marathi) is the 26th in the series. In this publication, data on socio-economic characteristics of the State for the years 1991-92 and 1992-93 are given. The data for the latest available year is given where the data for the years 1991-92 and 1992-93 is not available. The available data for 1991 Population Census are also included in this publication. In preparing this publication, recommendations of Central Statistical Organisations are also considered.

2. It is hoped that this publication will be useful as "Reference Book" to those interested in studying socio-economic aspects of Maharashtra and its districts.

3. I am thankful to the various departments and offices of the Central Government, State Government, Local Bodies and Other Organisations for extending their co-operation in supplying the requisite information for inclusion in this publication.

Mumbai :
Dated: July 1996.

B. M. Nagrale,
Director of Economics & Statistics, Mumbai.

महाराष्ट्र राज्य सांख्यिकीय गोषवारा
STATISTICAL ABSTRACT OF MAHARASHTRA STATE
(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमणिका

CONTENTS

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
(i)	जिल्ह्यांच्या पुनर्रचनेविषयी टिप्पणी ..	(19)	Note on reorganisation of districts in Maharashtra.
(ii)	प्रास्ताविक ..	(21)	Introductory.
(iii)	दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र (सामान्य माहिती, भारताशी तुलना)	(21)	Maharashtra State at a glance (General Information, comparison with India).
(iv)	निवडक विषयावरील सारांशाचे तक्ते ..	(22)	Summary tables on selected topics.
1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या		21	AREA AND POPULATION
1.1	१९९१ च्या जनगणनेनुसार क्षेत्रफळ व लोकसंख्या ..	23	Area and Population according to (1991) population census.
1.2	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या (१९९१)	27	Scheduled Castes Population (1991)
1.3	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या (१९९१)	28	Scheduled Tribes Population (1991)
1.4	नवबौद्धांची लोकसंख्या (१९८१)	29	Neo Budhist Population (1981)
1.5	१९०१ पासूनच्या लोकसंख्येतील दरवर्षीय चढउतार (१९९१)	30	Decadal Variation in population since (1991) 1901.
1.6	गावे व शहरांची संख्या (१९९१)	35	Number of Villages and Towns (1991)
1.7	खेड्यांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण (१९९१)	36	Villages classified by population (1991)
1.8	शहरे/शहर संकुलांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण (१९८१)	38	Towns/Urban agglomerations classified by population. (1981)
1.9	शहरांची, नागरी भागांची आणि ग्रामीण भागांची लोकसंख्या (१९८१)	40	Population of towns, urban areas and rural areas. (1981)
1.10	ग्रामीण व नागरी भागातील मुख्यतः काम करणारे, सीमांतिक कामगार व काम न करणारे स्त्री-पुरुष (१९९१)	48	Main workers, marginal workers and non-workers in rural and urban areas by sex (1991)
1.11	मुख्यतः काम करणाऱ्यांची औद्योगिक प्रकारानुसार वर्गवारी (१९९१)	51	Classification of main workers by industrial category. (1991)
1.12	लोकसंख्या व काम करणारे यांचे वयोगट व लिंग यानुसार वर्गीकरण. (१९९१)	54	Distribution of population and workers by age group and sex. (1991)
1.13	धर्मानुसार लोकसंख्या (१९९१)	56	Population by religion. (1991)
1.14	राज्यवार लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये (१९९१)	57	Salient features of population by States (1991)
1.15	जिल्हावार अंदाजित लोकसंख्या (१९८२-१९९१)	58	Districtwise projected population (1982-1991).
1.16	एकूण लोकसंख्येतील साक्षरतेचे दर (१९९१)	59	Literacy rates of total population (1991)
1.17	अनुसूचित जातीच्या लोकांतील साक्षरतेचे प्रमाण (१९९१)	60	Literacy rates of scheduled castes population, (1991)
1.18	अनुसूचित जमातीच्या लोकांतील साक्षरतेचे प्रमाण (१९९१)	61	Literacy rates of scheduled tribes population, (1991)
1.19	बिगर शेती व्यवसायातील कामगारांचे मुख्य व्यवसाय गटानुसार वर्गीकरण. (१९८१)	62	Occupational classification of persons at work other than cultivation into main divisions (1981).
1.20	राज्यातील बिगर शेती व्यवसायातील कामगारांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण (विभाग, गट वगैरे प्रमाणे). (१९८१)	65	Occupational classification of persons at work other than cultivation in the State (according to division, group etc.). (1981)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
1.21	औद्योगिक गटानुसार काम करणाऱ्यांचे (शेतीव्यतिरिक्त) वर्गीकरण (१९८१)	68	Industrial classification of persons at work (other than cultivation) by divisions and major groups. (1981)
1.22	वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती या उद्योग धंद्यात काम करणाऱ्यांचे घरगुती उद्योगधंदे व बिगर घरगुती उद्योगधंदे यानुसार वर्गीकरण (१९८१)	78	Distribution of workers in manufacturing, processing, servicing and repairs by household industry and non-household industry. (1981)
1.23	बिगर घरगुती उद्योगधंदे, व्यापार, व्यवसाय किंवा सेवा हा प्रमुख व्यवसाय असणाऱ्यांचे लिंग व कामाच्या प्रकारानुसार व उद्योग-धंद्यानुसार वर्गीकरण (१९८१)	81	Industrial classification, by sex and class of workers of persons at work in non-household industry, trade, business, profession or services as main activity. (1981)
1.24	काम करणाऱ्या व काम न करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वयोगटानुसार वर्गीकरण (१९८१)	84	Female workers and non-workers according to main activity classified by age groups. (1981)
1.25	मुख्यतः काम करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वैवाहिक स्थितीनुसार वर्गीकरण (१९८१)	86	Female main workers according to main activity by classified marital status. (1981)
1.26	काम न करणाऱ्या व्यक्तीचे व्यवसाय प्रकार व लिंगानुसार वर्गीकरण (१९८१)	88	Persons not at work classified by type of activity and sex. (1981)
1.27	प्रमुख भाषा बोलणारी कुटुंबे व त्यातील व्यक्तींची जिल्हावार संख्या (१९८१)	90	Districtwise classification of household and household population by languages mainly spoken. (1981)
1.28	महाराष्ट्रात व बृहन्मुंबईमध्ये जन्म व नोंदणीचे ठिकाण यानुसार स्थलांतरितांची लोकसंख्या (१९८१)	94	Migrants population by place of birth and place of enumeration in Maharashtra and Brihan Mumbai. (1981)
1.29	महाराष्ट्रात स्थलांतराचे कारण व शेवटचे निवासस्थान (१९८१)	95	Migrants by place of last residence and reason for migration in Maharashtra. (1981)
2. पर्यावरण सांख्यिकी		97	ENVIRONMENT STATISTICS
2.1 (A)	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रातील तपमान (१९९१)	98	Temperature at different centres in Maharashtra (1991)
(B)	" (१९९२)	99	" (1992)
2.2 (A)	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रानुसार सापेक्ष आर्द्रता (१९९१)	100	Relative humidity at different centres in Maharashtra. (1991)
(B)	" (१९९२)	101	" (1992)
2.3	सामान्यपणे पडणाऱ्या पावसाचे दिवस आणि पाऊस यांची मासिकवार आकडेवारी.	102	Monthwise normal number of rainy days and rainfall.
2.4 (A)	विविध केंद्रांच्या ठिकाणी पडलेला पाऊस (१९९१)	104	Rainfall at different centres (1991)
(B)	" (१९९२)	126	" (1992)
2.5	पावसाची कक्षा व कालावधी (१९९१)	151	Spread and range of rainfall (1991)
	" (१९९२)		" (1992)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	3. जीवनविषयक माहिती	153	VITAL STATISTICS
3.1 (A)	नोंदणी झालेल्या जन्मांची लिंगानुसार संख्या व जन्मसमयी स्त्री, पुरुष प्रमाण. (१९९१-९२)	154	No. of Registered Births classified by sex and sex ratio of Births. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	156	" (1992-93)
3.2 (A)	ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्यूचे लिंगानुसार वर्गीकरण. (१९९१-९२)	158	No. of Registered Deaths classified by sex in Rural & Urban Area. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	159	" (1992-93)
3.3 (A)	प्रमुख कारणानुसार नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची संख्या (१९९१-९२)	160	No. of Registered Deaths by principal causes (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	161	" (1992-93)
3.4 (A)	लिंगानुसार व वयोगटानुसार नोंद केलेले मृत्यू. (१९९१-९२)	162	No. of Registered Deaths by age, sex (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	162	" (1992-93)
3.5 (A)	बालमृत्यू दर व माताविषयक मृत्यूचे दर (१९९१-९२)	164	Infant mortality rate and maternal mortality rate (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	164	" (1992-93)
3.6	महाराष्ट्र राज्यातील जीवनविषयक महत्त्वाचे दर	166	Important vital rates in respect, of Maharashtra State.
3.7 (A)	जन्म दर, मृत्यू दर व बालमृत्यू दर (१९९१)	167	Birth rates, death rates and infant mortality rates. (1991)
(B)	" (१९९२)	168	" (1992)
3.8 (A)	प्रमुख कारणानुसार मृत्यूंची संख्या (१९९१-९२)	169	Number of deaths by principal causes. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	179	" (1992-93)
	4. गृहनिर्माण	189	HOUSING
4.1	घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी (१९९१)	190	Classification of houses according to use. (1991)
4.2	खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या (१९९१)	196	Households by number of rooms occupied. (1991)
4.3	वापरातील निवासी घरे व प्रत्येक घरामागे व्यक्तींची संख्या (१९८१)	200	Number of occupied residential houses and persons per house in (1981)
4.4	राहत्या घरांचे छप्पर व भिंती यासाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण. (१९९१)	202	Distribution of households by predominant material of roof and wall of houses occupied by them. (1991)
4.5	बेघर व संस्थात राहणारी लोकसंख्या (१९८१)	204	Houseless and institutional population. (1981)
	5. शिक्षण	205	EDUCATION
5.1	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार मान्यता प्राप्त संस्था	206	No. of recognised institutions by type of education
5.2	फक्त मुलींसाठी असलेल्या शैक्षणिक संस्थांची शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संख्या. (१९९१-९२)	208	No. of educational institutions exclusively for girls by type of education. (1991-92)
	" (१९९२-९३)		" (1992-93)
5.3 (A)	वर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या (१९९१-९२)	210	No. of schools according to classification (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	212	" (1992-93)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
5.4 (A)	विभागवार शिक्षकांची संख्या (१९९१-९२)	214	No. of School Teachers classified by Department (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	216	" (1992-93)
5.5 (A)	विभागवार विद्यार्थी संख्या (१९९१-९२)	218	No. of students by Department (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	220	" (1992-93)
5.6 (A)	विभागवार अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांची संख्या (१९९१-९२)	222	No. of scheduled castes student by Department (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	224	" (1992-93)
5.7 (A)	विभागवार अनुसूचित जमातीतील विद्यार्थ्यांची संख्या (१९९१-९२)	226	No. of scheduled tribes student by Department. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	228	" (1992-93)
5.8	अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमातील प्रवेशांची प्रकारानुसार संख्या	230	Intake of degree courses in Engineering by categories.
5.9	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संख्या व विद्यार्थी	232	Institutions and enrolment by type of education
5.10	पटावरील विद्यार्थी व शिक्षकांची संख्या	252	Enrolment of students and number of teachers
5.11	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांची इयत्तावार संख्या.	260	Number of pupils in pre-primary, primary and secondary schools by standards.
5.12 (A)	प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण संस्थांतील विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमानुसार संख्या. (१९९१-९२)	264	(A) Number of pupils in primary and secondary institutions according to medium of instructions. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	267	(B) " (1992-93)
5.13	प्रमुख परीक्षांचे निकाल (१९८८-८९)	270	Examination results (Major examinations) (1988-89)
5.14	संस्थेच्या प्रकारानुसार तांत्रिक शिक्षण संस्था	274	Technical institutions by type of institutions.
5.15	तंत्र निकेतन संस्थांची त्यांच्या वर्गवारीनुसार संख्या, प्रवेश क्षमता, नांव नोंदविलेले, उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या.	276	Number of technical institutions intake capacity, enrolment, outturn and number of teachers by category of institutions.
5.16	शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील मंजूर केलेल्या जागा, प्रवेश क्षमता व उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या.	277	Number of sanctioned seats, intake capacity and outturn of Government industrial training institutions.
5.17	अभियांत्रिकी, तंत्रशास्त्र व तंत्रनिकेतन अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या अंतिम वर्षाच्या परीक्षेत बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या.	279	Number of students appeared and passed in final year examinations of an engineering, technological and polytechnic colleges.
6. जनता संपर्क		281	MASS COMMUNICATION
6.1	मुख्य भाषांमधून प्रसिद्ध झालेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके यांची संख्या.	282	Number of Newspapers, Periodicals published by major languages.
6.2	जिल्हावार छापखान्यांची संख्या	283	Number of printing presses by districts.
6.3 (A)	छापखाने व निरनिराळ्या भाषातील नियतकालिके (१९९१-९२)	284	Number of printing presses & No. of periodicals in different languages. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	290	" (1992-93)
6.4	प्रकाशित पुस्तके व नियतकालिके या विषयी सांख्यिकी	296	Statistics of books and periodicals published.
6.5	पुस्तके व नियतकालिके यांचे भाषावार वर्गीकरण	297	Classification of books and periodicals according to languages.
6.6	प्रसिद्ध झालेली पुस्तके व नियतकालिके यांची विषयवार वर्गवारी	298	Distribution of books and periodicals published according to subjects.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (a)	Subject (2)
	7. आरोग्य	299	HEALTH
7.1	वैद्यकीय (विषय चिकित्सा) संस्थांची संख्या	300	Number of Medical (Allopathic) Institutions.
7.2	आयुर्वेदिक, युनानी व होमियोपॅथिक संस्थांची संख्या	302	Number of Ayurvedic, Unani & Homeopathic Institutions.
7.3	वैद्यकीय संस्थांमधील खाटांची संख्या	304	Number of beds in Medical Institutions.
7.4	सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित संस्थांकडून मिळालेल्या वैद्यकीय सुविधा.	305	Medical facilities available through public and public aided institutions.
	8. कुटुंब कल्याण	307	FAMILY WELFARE
8.1	कुटुंब कल्याण रुग्ण चिकित्सालये/केंद्रांची संख्या	308	Number of family welfare clinics/centres.
8.2	कुटुंब कल्याण कार्यक्रम	309	Family Welfare Programme
8.3	कुटुंब कल्याण केंद्रांची संख्या व त्यांचे कार्य	310	No. of family welfare centres operating and work done.
	9. समाज कल्याण सेवा	311	SOCIAL WELFARE SERVICES
9.1	उद्देश व साधनानुसार आर्थिकदृष्ट्या दुबळ्या घटकांकरिता कर्ज व अनुदानाचे वाटप.	312	Loans and grants disbursed to economically weaker sections by purpose and source.
	10. सामाजिक संरक्षण आणि सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)	313	SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIME AND JUDICIAL)
10.1	महाराष्ट्र राज्यातील पोलीस ठाणी व पोलीसांची संख्या (रेल्वे धरून, परंतु बृहन्मुंबई वगळून).	314	Police stations and police force in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai).
10.2	(A) महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांवरील खर्च व पोलीसांची संख्या (१९९१-९२)	316	Cost and strength of Police in Maharashtra. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	318	" (1992-93)
10.3	इंडियन पिनल कोडखाली महाराष्ट्र राज्यात (बृहन्मुंबई धरून) झालेले दखलपात्र गुन्हे (गुन्ह्याचे प्रयत्न धरून).	320	Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code in Maharashtra State (including Brihan Mumbai).
10.4	(A) बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे, भाग-१ (१९९१-९२)	322	Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-I. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	324	" (1992-93)
10.5	(A) बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे, भाग-२ (१९९१-९२)	326	Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part- II (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	328	" (1992-93)
10.6	(A) बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे, भाग-१ (१९९१-९२)	330	Non-cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-I. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	332	" (1992-93)
10.7	(A) बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे, भाग-२ (१९९१-९२)	334	Non-cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-II. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	336	" (1992-93)
10.8	(A) बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई वगळून) चोरीस गेलेली व परत मिळालेली मालमत्ता. (१९९१-९२)	338	Property stolen and recovered in Brihan Mumbai and in Maharashtra State (excluding Brihan Mumbai). (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	339	(B) " (1992-93)

क्रमांक Table No (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
10 9	(A) महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरून परंतु बृहन्मुंबई वगळून) भाग-१. (१९९१-९२)	340	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai) Part-I. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	344	" (1992-93)
10 10	(A) महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरून व बृहन्मुंबई वगळून) भाग-२. (१९९१-९२)	348	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai) Part-II. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	350	" (1992-93)
11	(A) अपील व मूळ अधिकाराकारिता वापरणाऱ्या न्यायालयीन अधिकाऱ्यांची संख्या. (१९९१-९२)	352	Number of judicial officers exercising appellate and original jurisdiction in Maharashtra State. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)		" (1992-93)
12	(A) महाराष्ट्र राज्यातील न्यायालयीन निर्णय दिलेली, नवीन आलेली व ज्यात दोषारोप केले आहेत अशी प्रकरणे (मुंबई उच्च न्यायालयाचे हद्दीतील). (१९९१-९२)	353	Number of cases decided in and receipts and charges of the Court in the State of Maharashtra. (territory subject to the High Court of Mumbai). (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)		" (1992-93)
14	(A) महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी न्यायालयात दाखल केलेल्या दिवाणी दाव्यांची संख्या, वर्णन व मूल्य. (१९९१-९२)	354	Number, description and value of civil suits instituted in the Civil Court in the State of Maharashtra. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	356	" (1992-93)
15	(A) महाराष्ट्रातील मूळ शाखेच्या अधिकार क्षेत्रातील दिवाणी प्रकरणांच्या चौकशीचे सर्वसाधारण निकाल. (१९९१-९२)	358	General results of the trial of civil cases of original jurisdiction in Maharashtra. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	359	" (1992-93)
16	(A) महाराष्ट्रातील विविध वर्गाच्या न्यायाधिकरणात चौकशी चालू असलेल्या फौजदारी प्रकरणांचे सर्वसाधारण निकाल (१९९१-९२)	360	General results of trials of criminal cases in the tribunals of various classes in Maharashtra (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	362	" (1992-93)
17	(A) महाराष्ट्र राज्यातील फौजदारी प्रकरणाबाबत अपिले व फेरतपासणीचे सर्वसाधारण निकाल. (१९९१-९२)	364	General results of appeals and revisions in criminal cases in Maharashtra State. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	366	" (1992-93)
17	(A) महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी अपिल न्यायालयाचा कारभार (१९९१-९२)	368	Business of the Civil Appellate Courts in Maharashtra State. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	369	" (1992-93)
18	(A) महाराष्ट्र राज्यात नोंदलेले गुन्हे (१९९१-९२)	370	Number of offences reported in Maharashtra State. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	372	" (1992-93)
19	फौजदारी गुन्ह्याच्या बाबतीत दिलेल्या शिक्षा (१९९१-९२)	374	Punishments inflicted in criminal cases in Maharashtra. (1991-92)
	" (१९९२-९३)		" (1992-93)
10 20	कारागृहातील व दुय्यम कारागृहातील कैदी	375	Prisoners confined in jails and subsidiary jails.
10 21	कारागृहात दाखल केलेल्या वर्षअखेरीस राहिलेल्या कैद्यांची लिंगानुसार संख्या व चालू वर्षात कैद केलेल्या कैद्यांची (न्यायिक कैदी फक्त) लिंग, वय, साक्षरता व पूर्वीच्या व्यवसायानुसार संख्या.	376	Number of convicts admitted and remained in jail at the close of the year by sex and convicts imprisoned during the year by sex, age, literacy and previous occupation (for judicial convicts only).

तपला क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
10.22	कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची लिंग, शिक्षेचे स्वरूप व शिक्षेची मुदत यानुसार (न्यायिक कैदी) तसेच पूर्वी शिक्षा झालेली असून पुन्हा कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची संख्या.	377	Number of convicts admitted into jails by sex, nature and length of sentences and convicts admitted into the jails who has been previously convicted (for judicial convicts only).
10.23	तुरुंगातील कैद्यांवर पहारा करणे व त्यांची देखभाल करणे यावरील खर्च.	378	Expenditure on guarding and maintaining the prisoners in jail.
	11. राज्य उत्पन्न	379	STATE INCOME
11.1	घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक.	380	State and per capita domestic product at factor cost and their indices.
11.2	घटक खर्चावर आधारित चालू किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न.	381	Net State Domestic product at factor cost by sectors at current prices.
11.3	घटक खर्चावर आधारित स्थिर (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न.	382	Net State Domestic product at factor cost by sectors at constant (1980-81) prices.
11.4	घटक खर्चावर आधारित निव्वळ क्षेत्र राज्य उत्पन्नाचे मुख्य क्षेत्रवार निर्देशांक.	383	Indices of net State Domestic product at factor cost by major sectors.
11.5	मागील वर्षपेक्षा निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या टक्केवारीतील बदल स्थिर (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार.	384	Percentage change in net State Domestic product over the previous year at (1980-81) constant prices.
11.6	स्थिर १९७०-७१ च्या व (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार निवडक राज्यांचे व केंद्रशासित प्रदेशांचे दरडोई उत्पन्न.	385	Per capita Income in selected State/Union Territories of India at constant 1970-71 (1980-81) prices.
11.7	औद्योगिक गटानुसार झालेले चालू किंमतीनुसार राज्य उत्पन्न (नवीन मालिका).	386	State Income by Industrial origin at current prices. (New series).
11.8	औद्योगिक गटानुसार झालेल्या चालू किंमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी.	387	Percentage distribution of State Income by Industrial origin at current prices.
11.9	औद्योगिक गटानुसार, झालेल्या (१९८०-८१) च्या स्थिर किंमतीनुसार राज्य उत्पन्न (नवीन मालिका).	388	State Income by Industrial origin at constant (1980-81) prices. (New series).
11.10	औद्योगिक गटानुसार झालेल्या स्थिर (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी.	389	Percentage distribution of State Income by Industrial origin at constant (1980-81) prices.
11.11	औद्योगिक गटानुसार झालेल्या स्थिर (१९८०-८१) च्या किंमतीनुसार राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक.	390	Indices of State Income by Industrial origin at constant (1980-81) prices.
	12. शेती	391	AGRICULTURE
12.1 (A)	जमिनीचा वापर (१९९१-९२)	394	Land utilization (1991-92)
(B)	" " (१९९२-९३)	398	" (1992-93)
12.2 (A)	प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन (१९९१-९२)	402	(A) Area and outturn of principal crops
(B)	" " (१९९२-९३)	410	(B) " (1992-93)
12.3	जास्त उत्पादित पिकांच्या प्रकारानुसार क्षेत्र व दर हेक्टराी सरासरी उत्पादन.	418	Area and Average yield per hectare of HYV crops.
12.4 (A)	भारतातील राज्यवार प्रमुख पिकांचे उत्पादन (१९९१-९२)	420	(A) Average yield of important crops in India by State. (1991-92)
(B)	" " (१९९२-९३)	421	(B) " (1992-93)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
12.5	वहिल धारण जमिनीच्या आकारवर्गाप्रमाणे धारण संख्या (१९९०-९१)	422	Number of operational holdings according to size groups. (1990-91)
12.6	प्रकारानुसार एकूण वहिल धारण जमिनीच्या संख्या व क्षेत्र (१९९०-९१)	424	Number and area of operational holdings by tenure and by size groups. (1990-91)
12.7	रासायनिक खतांचा वापर	425	Consumption of chemical fertiliser.
12.8	शेतीची यंत्रे आणि अवजारे (१९८७)	426	Agricultural machinery and implements (1987)
12.9	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनाचे निर्देशांक ..	428	Index numbers of production of principal crops in Maharashtra State.
12.10	जिल्हावार मुख्य पिकांखालील क्षेत्र	430	Area under major crops in each district
12.11	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांखालील क्षेत्रांचे निर्देशांक ..	434	Index number of area of principal crops in Maharashtra State.
12.12	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या सरासरी उत्पादनाचे निर्देशांक.	436	Index number of average yield of principal crops in Maharashtra State.
12.13	जिल्हावार बांधबंदिस्ती केलेली जमीन	438	Area bounded in each district
12.14	वहिलीची खाती आणि त्यांचे क्षेत्र	439	Number of operational holdings and area operated.
13. जलसिंचन		441	IRRIGATION
13.1	सिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजलेले क्षेत्र ..	442	Area irrigated by different sources of irrigation.
13.2	जिल्ह्यानुसार सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र व लागवडीखालील एकूण क्षेत्र (१९९१-९२)	444	Gross area irrigated and gross cropped area by District. (1991-92)
	" (१९९२-९३)		" (1992-93)
13.3	विविध पिकांनुसार सिंचनाखालील क्षेत्र (१९९१-९२)	446	Irrigated area under different crops (1991-92)
	" (१९९२-९३)		" (1992-93)
13.4	एकूण बागायती विहिरींची संख्या (१९९१-९२)	450	Total number of irrigation wells (1991-92)
	" (१९९२-९३)		" (1992-93)
13.5	निर्मित सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र	452	Irrigation potential created and actual irrigated area.
14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय		455	ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING
14.1	जिल्हावार पशुधनाची संख्या .. (१९९२)	456	Livestock in each district (1992)
14.2	(A) पशुसंवर्धनासाठी मूलभूत सुविधा (१९९१-९२)	460	Infrastructural facilities in Animal Husbandry. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	461	" (1992-93)
14.3	(A) पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले काम (१९९१-९२)	464	Work done by Veterinary Institution (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	466	" (1992-93)
14.4	दुग्धशाळा आणि दूध शीतकरण केंद्रांची संख्या व त्याची क्षमता	468	No. of milk plants and milk chilling centres and their capacity.
14.5	(A) उपचार केलेल्या व खच्ची केलेल्या जनावरांची संख्या (१९९१-९२)	470	Animal treated and castrated (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	474	" (1992-93)
14.6	(A) पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या (१९९१-९२)	478	Number of Veterinary Institutions (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	479	" (1992-93)
14.7	पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती (१९९१-९२ व १९९२-९३).	480	Miscellaneous statistics relating to animal husbandry. (1991-92 and 1992-93)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
15. वनशास्त्र व लाकूडतोड		483	FORESTRY AND LOGGING
15.1 (A)	मालकीनुसार वनक्षेत्र (१९९१-९२)	484	Area under Forest classified by ownership (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	486	" (1992-93)
15.2 (A)	प्रमुख वनोत्पादने आणि मूल्य (१९९१-९२)	487	Quantity and Value of Major Forest Produce. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	489	" (1992-93)
15.3	आगी आणि गुरांपासून सुरक्षित वनक्षेत्र	490	Forest area protected from fire and cattle
15.4	महत्वाच्या जातीच्या झाडांच्या लागवडीचे क्षेत्र	491	Plantation of important species
15.5	वनावरील महसूल व खर्च	491	Revenue from Forest and expenditure on Forests.
15.6 (A)	निरनिराळ्या प्रकारच्या वनाखालील क्षेत्र (१९९१-९२)	492	Area under different types of forests (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	494	" (1992-93)
16. मत्स्यव्यवसाय		497	FISHERIES
16.1	मासळीच्या प्रकाराच्या गटांनुसार पकडलेली व उतरविलेली मासळी	498	Fish catch and landings by group of species.
16.2	पकडलेल्या मासळीची विल्हेवाट (सागरी व भूजल) . .	500	Disposition of Fish Catch (Marine and Inland).
16.3	खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि खारवलेले मासे.	502	Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish removed at different centres.
16.4	मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती	503	Miscellaneous statistics relating to fisheries.
16.5	सागरी मत्स्योत्पादन	505	Marine fish production.
16.6	प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन	506	Varietywise marine fish production.
16.7	मासळीच्या प्रमुख प्रकारच्या मत्स्योत्पादनाचा एकूण मत्स्योत्पादनाच्या मूल्यातील हिस्सा (टक्केवारी).	508	Percentage share of prominent varieties in total valuation of fish production.
16.8	निरनिराळ्या प्रकारच्या सागरी माशांच्या सरासरी घाऊक किंमती (वार्षिक).	509	Average annual wholesale (Boatside) prices of fish of various varieties.
17. ग्राम विकास व सहकार		511	RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION
17.1	सर्व सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	512	Selected Statistics of all Co-op. Societies.
17.2	प्रकारानुसार सहकारी संस्था व बँकांचे वर्गीकरण	514	Co-operative Societies and Banks classified by types.
17.3	कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्थांचे कार्य	518	Operation of agricultural credit and multipurpose societies.
17.4	बिगर कृषि पत संस्थांचे कार्य	520	Operation of Non-agricultural credit societies.
17.5	सहकार व भू-विकास बँकेची निवडक सांख्यिकी	522	Selected Statistics of State Co-op. Land Development Bank.
17.6	मध्यवर्ती सहकारी बँकांची निवडक सांख्यिकी	524	Selected Statistics of Central Co-op. Banks.
17.7	राज्य शिखर सहकारी पणन संचाची निवडक सांख्यिकी	526	Selected Statistics of Apex State Marketing Federation.
17.8	मध्यवर्ती ग्राहक भांडारांची निवडक सांख्यिकी	527	Selected Statistics of Central consumers stores.
17.9	मजूर सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	528	Selected Statistics of Labour contract Societies.
17.10	प्राथमिक गृहनिर्माण सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	529	Selected Statistics of Primary Housing Co-operative Societies.
17.11	दुग्धशाळा व दूध पुरवठा सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	530	Selected Statistics of Dairy and Milk supply Co-op. Societies.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
17.12	महाराष्ट्रातील महिला सहकारी संस्थांची वर्षवार निवडक सांख्यिकी	531	Yearwise Selected Statistics of Women Co-operative Societies in the State.
17.13	औद्योगिक सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी . .	532	Selected Statistics of Industrial Co-op. Societies.
17.14	(A) कृषि व बिगर कृषि पत शिखर आणि मध्यवर्ती संस्थांचे कार्य. (१९९१-९२)	534	Operations of agricultural and Non-agricultural credit apex and central institutions. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	536	" (1992-93)
17.15	(A) सहकारी पणन संस्थांचे कार्य (१९९१-९२)	538	Operations of Co-operative marketing societies. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	540	" (1992-93)
17.16	(A) सहकारी उत्पादक संस्थेचे व्यवहार (१९९१-९२)	542	Operations of Co-operative enterprises (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	544	" (1992-93)
17.17	(A) इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार (१९९१-९२)	546	Operations of other Co-operative societies. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	548	" (1992-93)
	18. खाण काम	551	MINING AND QUARRYING
18.1	(A) खनिज उत्पादन व एकूण खाणी (१९९१-९२)	552	Mineral production and total mines. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	554	" (1992-93)
	19. उत्पादन	557	MANUFACTURING
19.1	नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	559	Number of Registered Factories.
19.2	(A) निर्मिती करणाऱ्या उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार (मालिका) (१९९१-९२)	560	Production and employment of manufacturing industries (Series). (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	561	" (1992-93)
19.3	खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा.	562	Amount of grants and loans disbursed to various industries by Khadi and Village Industries Board (Series).
19.4	औद्योगिक क्षेत्रातील भूखंड विकास	563	Industrial area Estates Developed.
19.5	(A) चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण (१९९१-९२)	564	Distribution of working factories according to working strength. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	566	" (1992-93)
19.6	(A) ३१ डिसेंबर १९९१ रोजी संपणाऱ्या वर्षातील चालू कारखान्यांची व त्यातील सरासरी दैनिक कामगारांची प्रमुख उद्योग गटांनुसार संख्या. (१९९१)	568	Number of working factories and average daily employment in major groups of industries during the year ending 31st December (1991)
	(B) ३१ डिसेंबर १९९२ रोजी संपणाऱ्या गटांनुसार संख्या (१९९२)	580	" (1992)
19.7	महाराष्ट्रातील औद्योगिक उत्पादन	591	Industrial Production in Maharashtra.
19.8	(A) वार्षिक उद्योग पाहणी (गणना+नैर गणना) (१९९१-९२)	592	Annual survey of industries (Census+non-census). (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	594	" (1992-93)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	20. वीज व ऊर्जा	597	ELECTRICITY AND POWER
20.1	महाराष्ट्रातील विजेचा पुरवठा व वापर	598	Supply and Consumption of electricity in Maharashtra State.
20.2	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची/गावांची संख्या ..	599	Number of Towns/Villages Electrified.
20.3	उपयोगानुसार वीज शक्तीचा वापर	600	Consumption of Electricity by uses.
	21. व्यापार	603	TRADE
21.1	लोहमागनि व जलमागनि निवडक वस्तूंची महाराष्ट्र राज्यातील आयात, निर्यात.	604	Import and Export of selected commodities by rail and river.
21.2	मुंबई बंदरात आयात झालेला व मुंबई बंदरातून निर्यात झालेला माल.	607	Imports into Bombay port and Exports from Bombay port.
	22. परिवहन	611	TRANSPORT
22.1 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील नोंद केलेली मोटार वाहने (१९९१-९२)	612	Number of Motor Vehicles Registered by District in the State. (1991-92)
(B)	" " (१९९२-९३)	614	" " (1992-93)
22.2	निरनिराळ्या विभागांच्या देखभाली खालील रस्ते	616	Kilometrage allotted to operators.
22.3 (A)	वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या (१९९१-९२)	618	Number of accidents by type of vehicles involved (1991-92)
(B)	" " (१९९२-९३)	620	" " (1992-93)
22.4	राजमार्गाची वाणिज्यिक विभागाची एकूण प्रगती ..	622	Progress of State Roadways commercial wing.
22.5 (A)	प्रकारानुसार जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण (१९९१-९२)	623	Road length classified by category by district. (1991-92)
(B)	" " (१९९२-९३)	624	" " (1992-93)
22.6	३१ मार्च (१९९० व १९९१) रोजीची राज्यातील लोहमार्गाची लांबी.	625	Railway's route length as on 31st March 1990 and 1991 in the State.
22.7	वर्गवारीनुसार रस्त्यांची लांबी ..	626	Road length according to different classes.
22.8 (A)	पृष्ठभागाच्या प्रकारानुसार रस्त्यांची लांबी (१९९१-९२)	627	Road length according to surface type (1991-92)
(B)	" " (१९९२-९३)	628	" " (1992-93)
22.9	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची माहिती .. (१९९१-९२) व (१९९२-९३)	629	Operation of Maharashtra State Road Transport Corporation.(1991-92 and 1992-93)
22.10	मुंबई गोदीत आलेल्या किंवा बंदरात नांगरलेल्या बाफेवरच्या आणि सुसज्ज जहाजांची संख्या व त्यांचे वजन (शासकीय किंवा व्यापारी).	630	Number and Tonnage of steam and square rigged vessels (Government and Merchant) which entered the Mumbai docks or were berthed at the harbour walls.
22.11	मुंबई येथील जहाजे दुरुस्त करण्याच्या गोदीत आलेल्या जहाजांची संख्या व वजन.	630	Number and Tonnage of vessels docked in Mere weather and Hughes dry docks in Mumbai.
22.12	मुंबई बंदरातून येणाऱ्या व जाणाऱ्या प्रवाशांची वाहतूक (शिडाच्या जहाजातून आणि बंदरावरील नावेतून होणारी प्रवासी वाहतूक वगळून).	631	Number of passengers arrived and departed from Mumbai port (exclusive of passengers carried by sailing vessels and harbour ferries).
22.13	महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरातून येणाऱ्या आणि जाणाऱ्या प्रवाशांची वाहतूक.	633	Passenger Traffic at the minor ports of Maharashtra State.
22.14	महाराष्ट्र राज्याच्या गौण बंदरातून हाताळलेला (आयात व निर्यात) माल.	634	Cargo (imports and exports) handled at minor ports of Maharashtra State.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
22.15	निरनिराळ्या विमानतळावरून होणारी प्रवासी व माल वाहतूक	635	'Passengers and freight traffic originating at various airports.
22.16	(A) बाणिज्यिक वाहनांच्या दैनिक सरासरी वाहतूक सधनतेनुसार रस्ते लांबी. (१९९१-९२)	636	Road length according to the traffic intensity (Tonnes) of commercial vehicle. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	637	" (1992-93)
	23. पणन व साठवणूक	639	MARKETING AND STORAGE
23.1	जिल्हानिहाय नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या (१९८८-८९)	640	Number of regulated markets by districts (1988-89)
23.2	गोदामांची संख्या व साठवणूक क्षमता	641	Number and capacity of storage units.
23.3	(A) शासकीय गोदामांची संख्या व त्याची क्षमता (१९९१-९२)	642	Number and capacity of State owned warehouses. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	643	" (1992-93)
23.4	निवडक वस्तूंची संस्थाद्वारे वसुली	644	Procurement of selected commodities by agencies.
23.5	अधिकृत शिधावाटप दुकाने	648	No. of authorised Fair Price Shops.
	24. संपर्क साधने	649	COMMUNICATIONS
24.1	टपाल व तार घरे	650	No. of Postal Institutions
	25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक	653	TOURISM AND CIVIL AVIATION
25.1	मुंबईत उतरणारे परदेशी पर्यटक	654	Foreign Tourists disembarking at Mumbai.
25.2	उड्डान क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या	656	Number of Flying Clubs, Planes and persons trained.
	26. कामगार व सेवायोजन	657	LABOUR AND EMPLOYMENT
26.1	दुकाने, व्यापारी संस्था व त्यातील कामगार	658	Number of commercial establishments, shops and workers employed.
26.2	सार्वजनिक क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची संख्या उद्योग गटानुसार.	659	Number of Registered working factories and average daily workers employed categorywise in public sector.
26.3	खाजगी क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची संख्या उद्योग गटानुसार.	660	Number of Registered working factories and average daily workers employed categorywise in private sector.
26.4	माजी सैनिक, मागासवर्गीय व अनुसूचित जाती कर्मचाऱ्यांचे वर्षवार अभिवेदन.	662	Yearwise representation of Scheduled Castes, Backward Classes and Ex-Servicemen (Number).
26.5	रोजगार विनिमय केंद्रानुसार नोंदणी झालेल्या अर्जदारांची, नोकरी मिळालेल्यांची व जाहीर झालेल्या रिकाम्या जागांची संख्या.	663	Registration, placings and vacancies notified by Employment Exchanges (Number).
26.6	उद्योगांच्या प्रकारानुसार रोजगार	664	Industrywise Employment.
26.7	खाणी/मळे/बंदरे इत्यादी मधील रोजगार	665	Employment in Mines/Plantation/Harbours/ Ports etc.
26.8	खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील अंदाजित रोजगार	666	Estimated Employment in Private and Public Sector.
26.9	राज्य लोक सेवा आयोगाद्वारे जाहिरात दिलेल्या पदांची व शिफारस केलेल्या उमेदवारांची संख्या.	667	Number of Posts advertised and candidates recommended by the State Public Service Commission.
26.10	महाराष्ट्रातील औद्योगिक दुखापतीची संख्या	668	Industrial Injuries in Maharashtra State.
26.11	(A) अपघात झालेल्या कामगारांची संख्या व त्यांना भरपाईपोटी दिलेली रक्कम. (१९९१-९२)	669	(A) Number of workers who were involved in accidents and compensation paid to them. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	670	(B) " (1992-93)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
26.12	उद्योगानुसार संप व टाळेबंदीची संख्या	671	Industrywise Number of strikes and lockouts.
26.13	औद्योगिक तंटे (१९९०-९१)	672	Industrial disputes. (1990-91)
26.14	सभासद संख्येनुसार कामगार संघटनांची वर्गवारी	674	Distribution of Trade Unions according to their membership size.
26.15	शेतमजूर आणि कुशल कामगार यांना मिळणारे वेतन	676	Wages paid to Agricultural and skilled labours
26.16	कारखान्यांत काम करणाऱ्या स्त्रियांची संख्या व त्यांना दिलेले प्रसुतीविषयक फायदे.	678	Yearwise number of female workers-employed in factories and maternity benefits given.
26.17	(A) सुती कापड उद्योग व यंत्रोत्पादक कारखान्यातील निवडक केंद्रातील गैरहजेरी. (१९९१-९२)	679	Absenteeism in Cotton Textile and Engineering industries at selected centres.(1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	681	" (1992-93)
26.18	श्रमिक नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ खालील प्रकरणे ..	683	Cases decided under workmen's compensation Act, 1923.
26.19	नोंदणीकृत कामगार संघटनांची संख्या, सभासद संख्या, उत्पन्न, खर्च व निधी	684	Number of Registred Unions and Membership income, expenditure and funds.
26.20	महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय, जिल्हा परिषद व नगरपरिषद कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांची संख्या (१९८१ ते १९९१).	685	No. of Employees in State Government, Zilla Parishad and Municipal Council Offices in Maharashtra State (1981 to 1991).
26.21	राज्य शासकीय, जिल्हा परिषद व नगर परिषद कार्यालयातील जिल्हावार स्त्री-पुरुष कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून) .	686	Districtwise No. of employees by sex in State Government, Zilla Parishad and Municipal Councils (Excluding vacant posts).
26.22	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार राज्य शासकीय कर्मचारी कर्मचारी गणना. (१९९० व १९९१)	688	Districtwise and Classwise State Government Employees. Census of employees 1990 and 1991.
26.23	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार जिल्हा परिषद कर्मचारी. कर्मचारी गणना. (१९९२ व १९९३)	690	Districtwise and Classwise Zilla Parishad Employees. Census of Employees (1992 and 1993)
26.24	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार नगरपरिषद कर्मचारी. कर्मचारी गणना. (१९९२ व १९९३)	692	Districtwise and classwise Municipal Council Employees. Census of Employees.(1992 and 1993)
27. बँका व विमा व्यवसाय		695	BANKING AND INSURANCE
27.1	जिल्हानिहाय व्यापारी बँकांची कार्यालये (१९९१-९२ व १९९२-९३)	696	Districtwise No. of Commercial Banking Offices. (1991-92 and 1992-93)
27.2	लोकसंख्येच्या गटानुसार व्यापारी बँक कार्यालयांचे वर्गीकरण	710	Commercial Banking Offices classified according to population ranges.
27.3	(A) वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या पतपुरवठ्याचे व्यवसायानुसार जिल्हावार वर्गीकरण. (१९९१-९२)	712	Districtwise and occupationwise classification of outstanding credit of Scheduled Commercial Banks. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	720	" (1992-93)
27.4	मार्च १९९२ व १९९३ अखेर राज्यवार वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या ठेवी आणि कर्जे.	728	Deposits and advances of Scheduled Commercial Banks by State for March ending 1992 and 1993.
27.5	वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँकांच्या कार्यालयांची संख्या. (३१ मार्च १९९२ व १९९३ रोजी).	730	Number of Offices of Scheduled, Non-scheduled and Co-operative Banks. (As on 31st March 1992 and 1993).

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	28. शासकीय अर्थव्यवस्था	731	PUBLIC FINANCE
28.1	महाराष्ट्र शासनाचा एकूण महसूल	732	Total Revenue of Maharashtra Government.
28.2	महसूली लेख्यातून केलेला खर्च	733	Expenditure met from Revenue Accounts.
28.3	भांडवली अर्थसंकल्प	734	Capital Budget.
28.4	एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती	735	Overall Budgetary Position.
28.5	एकूण खर्चाची निरनिराळ्या उद्देशानुसार टक्केवारीची विभागणी.	736	Percentage distribution of total expenditure in to different purpose categories.
28.6	आर्थिक वर्गीकरणानुसार शासनाच्या खर्चाची टक्केवारी ..	737	Percentage distribution of Government expenditure. (Economic classification)
28.7	वस्तूनुसार अबकारी महसूल	738	Excise Revenue by Commodities.
28.8	(A) निव्वळ उत्पन्न गटाप्रमाणे आय विवरणांची संख्या व निव्वळ उत्पन्न (१९८९-९०)	739	Number of Returns & Net Income by range of Net Income. (1989-90)
	(B) " (१९९०-९१)	740	" " (1990-91)
28.9	(A) कर उत्पन्न गटानुसार, कर मागणी व कर दात्यांच्या विवरणा-नुसार उत्पन्न (१९८९-९०)	742	Number of Returns, Income Returns. Tax payable by status and Returned Income range (1989-90)
	(B) " (१९९०-९१)	744	" " (1990-91)
28.10	(A) उत्पन्नाच्या साधनानुसार विवरणाची संख्या, एकूण उत्पन्न व एकूण कर. (१९८९-९०)	746	No. of Returns, Gross Income and Gross Tax by source of Income. (1989-90)
	(B) " (१९९०-९१)	747	" " (1990-91)
28.11	(A) कपात/सुट्याच्या प्रकारानुसार कपात/सुट किंवा सवलत (१९८९-९०)	748	Deductions/rebates and relief by nature of deduction/rebate. (1989-90)
	(B) " (१९९०-९१)	749	" " (1990-91)
28.12	महाराष्ट्र राज्यातील अल्पबचत योजना	750	Small Savings Scheme in the State.
28.13	महाराष्ट्र राज्याच्या महसूली जमेचे विवरणपत्र	751	Statement of Revenue Receipt of Maharashtra State.
28.14	महाराष्ट्र राज्याच्या महसूली खर्चाचे विवरणपत्र	754	Statement of Revenue expenditure of Maharashtra State.
28.15	महसूली व भांडवली लेख्यांवरील जमा व खर्च	759	Receipts and expenditure on revenue and capital accounts.
28.16	प्रशासकीय विभागांचे उत्पन्न व खर्च	760	Income and outlay account of Administrative Department.
28.17	शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा उत्पादन लेखा	762	Production account of departmental enterprises.
28.18	सर्वसाधारण शासनाचा भांडवली वित्तीय लेखा	764	Capital finance account of General Government.
28.19	वस्तू, सेवा व हस्तांतरित रकमा यांचे व्यवहार-राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा.	766	Transactions in goods and services and transfers—Capital accounts of Government administration and departmental commercial undertakings.
28.20	शासनाच्या वित्तीय संपत्तीतील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा.	768	Changes in financial assets : Capital account of Government Administration and departmental commercial undertakings.
28.21	शासनाच्या वित्तीय दायित्वातील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा.	768	Changes in financial liabilities : Capital account of Government Administration and departmental commercial undertakings.
28.22	रोख रकमा व भांडवल यांचा ताळमेळ : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा लेखा.	770	Cash and capital reconciliation : account of Government Administration and departmental commercial undertakings.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
	29. किंमती आणि निर्देशांक	773	PRICES AND INDICES
29.1 (A)	मुंबई बाजारातील काही शेती व इतर आवश्यक वस्तूंच्या घाऊक किंमती (१९९१-९२)	774	Wholesale prices of certain agricultural and other essential commodities at Mumbai market. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	777	" (1992-93)
29.2 (A)	वस्तूंच्या गट व उपगटवार अखिल भारतीय घाऊक किंमतींचा निर्देशांक (नवीन मालिका) (१९९१-९२)	780	All India index numbers of wholesale prices by groups and sub-groups of commodities (New series) (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	782	" (1992-93)
29.3 (A)	राज्यातील निवडक केंद्रामधील कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक. (१९९१-९२)	784	Consumer price index numbers for the working classes at selected centres in the State. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	794	" (1992-93)
29.4 (A)	नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक (१९९१-९२)	804	Consumer price index numbers for urban non-manual employees. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	805	" (1992-93)
29.5 (A)	राज्यातील निवडक केंद्रामधील कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक (नवीन मालिका). (१९९१-९२)	806	Consumer price index numbers for working class at selected centres in the State (New series). (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	808	" (1992-93)
29.6	निवडक केंद्राचे नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक.	810	Consumer price index numbers for urban non-manual employees for selected centres.
29.7	औद्योगिक कामगारांकरिता अखिल भारतीय ग्राहक किंमतींचे निर्देशांक.	811	Consumer price index numbers for industrial workers. (All India)
29.8 (A)	महाराष्ट्र राज्यातील निवडक केंद्रातील महत्त्वाच्या शेती मालाच्या घाऊक किंमती (१९९१-९२)	812	Wholesale prices of certain important agricultural commodities at selected centres in Maharashtra State. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	817	" (1992-93)
29.9	सोने व चांदी यांच्या मुंबई बाजारातील किंमती.	822	Prices of gold and silver in Mumbai market.
29.10 (A)	महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक (१९९१-९२)	823	Consumer price index number for agricultural laboureres in Maharashtra. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	824	" (1992-93)
29.11 (A)	महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील किरकोळ किंमतीचा गटवार निर्देशांक. (१९९१-९२)	825	Retail price index numbers for urban areas in Maharashtra by groups of commodities. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	826	" (1992-93)
29.12 (A)	महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील किरकोळ किंमतीचा गटवार निर्देशांक. (१९९१-९२)	827	Retail price index numbers for rural areas in Maharashtra by groups of commodities. (1991-92)
(B)	" (१९९२-९३)	828	" (1992-93)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
30. पंचवार्षिक योजना		829	FIVE-YEAR PLAN
30.1	पंचवार्षिक व वार्षिक योजनेतील तरतूद आणि खर्च ..	830	Outlay and expenditure under five-year/annual Plans.
30.2	राज्य/केंद्र शासित प्रदेशांची पहिली पंचवार्षिक योजना ते आठवी पंचवार्षिक योजनेतील दरडोई प्रस्तावित तरतूद खर्च.	832	Per capita plan outlay / expenditure first plan to eight plan States/ Union Territories.
30.3	राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना	841	State plan and centrally sponsored programmes.
31. संयुक्त भांडवली संस्था		843	JOINT STOCK COMPANIES
31.1	कार्यरत, नवीन नोंदणी झालेल्या व निर्धारित संस्था (१९९१-९२)	844	Companies at work newly registered and Liquidated. (1991-92) (1992-93)
	" (१९९२-९३)		
31.2	संयुक्त भांडवली संस्थांची संख्या (१९९१-९२)	845	Number of Joint stock compaines. (1991-92)
	" (१९९२-९३)		(1992-93)
32. सार्वजनिक अंगीकृत संस्था		847	PUBLIC UNDERTAKING
32.1	(A) महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळाकडून कारखान्यांना दिलेले कर्ज (१९९१-९२)	848	No. of Units and Amount of loan advanced by Maharashtra State Financial Corporations to industries. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	849	" (1992-93)
32.2	गृहनिर्माण विकास मंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे	850	Loans received and houses constructed by the Housing Development Board.
32.3	महाराष्ट्र कृषि उद्योग मंडळाची निवडक साध्यविषयक सांख्यिकी	853	Statistics relating to selected achievements of State Agro Industrial Corporation.
33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी		855	PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS
33.1	(A) जिल्हा परिषदेमधील क्षेत्र, लोकसंख्या सभासदत्व, उत्पन्न, खर्च (१९९१-९२)	857	Number, area, population, membership, income and expenditure of Zilla Parishad. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	858	" (1992-93)
33.2	(A) जिल्हा परिषदांच्या प्रमुख शीर्षाखालील उत्पन्न दर्शविणारा तक्ता (१९९१-९२)	859	Income of Zilla Parishad by Major Head. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	860	" (1992-93)
33.3	(A) जिल्हा परिषदांच्या प्रमुख शीर्षाखालील खर्च दर्शविणारा तक्ता. (१९९१-९२)	861	Expenditure of Zilla Parishad by Major Head. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	862	" (1992-93)
33.4	(A) जिल्ह्यातील ग्रामपंचायती व पंचायत समिती यांची संख्या (१९९१-९२)	864	Number of Panchayats and Panchayat Samities by Districts. (1991-92)
	(B) " (१९९२-९३)	866	" (1992-93)
33.5	लोकसभेची व विधानसभेची मतदार संख्या	868	Number of electors for Lok Sabha and Vidhan Sabha.
33.6	लोकसभा व विधानसभेच्या जिल्हावार एकूण जागा ..	869	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats by Districts.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
33.7	विधानसभा १९९० च्या निवडणुकीत झालेले मतदान, मतांचे शेकडा प्रमाण व पक्षानुसार जिंकलेल्या जागा.	870	Election to the Vidhan Sabha 1990 votes polled, percentage of votes polled and seats won according to parties.
33.8	लोकसभा १९८९ व विधान सभा १९९० मधील निवडणुकीत झालेले मतदान.	876	No. of votes polled in the latest Lok Sabha 1989 and Vidhan Sabha Elections of 1990.
33.9	भारतातील विधानसभा व लोकसभेच्या जागा	877	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats in India.
33.10 (A)	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च (१९९१-९२)	878	Income and expenditure of Village Panchayat (1991-92)
(B)	" " (१९९२-९३)	880	" " (1992-93)
33.11 (A)	नगरपरिषदा आणि महानगरपालिका यांचे उत्पन्न (१९९१-९२)	882	Income of Municipal Councils and Corporation. (1991-92)
(B)	" " (१९९२-९३)	902	" " (1992-93)
33.12 (A)	नगरपरिषदा आणि महानगरपालिका यांचा खर्च . . . (१९९१-९२)	922	Expenditure of Municipal Councils and Corporation. (1991-92)
(B)	" " (१९९२-९३)	940	" " (1992-93)
34. संकीर्ण		961	MISCELLANEOUS
34.1	रेडक्रॉस संस्थांची जिल्हानिहाय शाखा, सभासद व प्रथमोपचार स्वयंसेवक संस्था (१९८९).	962	Red-Cross branches, their membership and First Aid posts by district (1989).
34.2	रेडक्रॉस संस्थांचे जिल्हावार उत्पन्न व खर्च (१९८९) . .	963	Income and expenditure of Red-Cross Society by district (1989).
34.3	महाराष्ट्रातील विश्रामधाम, विश्राम गृह व कक्ष संख्या . . (१९९१-९२) (१९९२-९३)	964	Number of Rest Houses and Dak Bangalows by district. (1991-92) 1992-93)
34.4	बिगर शेतकी आस्थापनांची संख्या व त्यातील रोजगार . . (आर्थिक गणना, १९९०).	965	Number of non-agricultural Establishments and Employment (Economic Census, 1990).
34.5	मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ खाली दिलेल्या अनुज्ञप्तीची जिल्हावार संख्या. (१९९१-९२) (१९९२-९३)	967	Number of licences granted in each district under the Bombay Money-Lenders, Act, 1946. (1991-92) (1992-93)
34.6	जिल्हावार अनुज्ञप्तीधारक सावकारांच्या व्यवहारांची माहिती (१९९१-९२) (१९९२-९३)	968	Transaction of licensed money-lenders in each district. (1991-92) (1992-93)
34.7	भारतीय रिझर्व्ह बँकेसंबंधी आर्थिक आकडेवारी . .	970	Financial statistics relating to the Reserve Bank of India.
34.8	नोंदलेल्या दस्तऐवजांची संख्या व वर्णन व हस्तांतरित केलेल्या मिळकतीचे मूल्य.	972	Number and description of registered documents and value of property transferred.
34.9	महाराष्ट्र राज्यातील नोंदलेल्या विवाहांची संख्या	974	Number of marriages registered in the State of Maharashtra.

महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांच्या पुनर्रचनेविषयी टिप्पणी

जिल्ह्यांच्या पुनर्रचनेमुळे आणि जिल्ह्यांच्या नावातील बदलामुळे खालील बदल झाले आहेत :-

- (१) कुलाबा जिल्हाचे नाव १ मे १९८१ पासून बदलून "रायगड" असे ठेवण्यात आले आहे.
 - (२) त्यावेळच्या रत्नागिरी, कोल्हापूर, औरंगाबाद व परभणी या जिल्ह्यांची पुनर्रचना करून "सिंधुदुर्ग" व "जालना" हे दोन नवे जिल्हे दिनांक १ मे १९८१ पासून करण्यात आले आहेत.
 - (३) त्यावेळच्या उस्मानाबाद, सोलापूर, बीड व चंद्रपूर या जिल्ह्यांची पुनर्रचना करून "लातूर" व "गडचिरोली" हे नवे जिल्हे अनुक्रमे दिनांक १६ ऑगस्ट १९८२ व दिनांक २६ ऑगस्ट १९८२ पासून करण्यात आले आहेत.
- नवनिर्मित जिल्ह्यांची आकडेवारी राध्या उपलब्ध असल्यास ती या पुस्तिकेत वेगळी दाखविण्यात आलेली आहे.

Note on Reorganisation of Districts in Maharashtra

The following changes have been effected on account of reorganisation of the districts and change in name of districts :—

- (1) The name of Kulaba district is changed to "Raigad" district with effect from 1st May 1981.
 - (2) Two new districts "Sindhudurg" and "Jalna" have been created, with effect from 1st May 1981, by reorganising then existing districts of Ratnagiri, Kolhapur, Aurangabad and Parbhani.
 - (3) Two new districts "Latur" and "Gadchiroli" have been created, respectively with effect from 16th August 1982 and 26th August 1982, by reorganising then existing districts of Osmanabad, Solapur, Beed and Chandrapur.
- The data for the newly created districts if readily available is reported separately in this issue.

प्रास्ताविक

१. महाराष्ट्र राज्य १९६० मध्ये स्थापन झाल्यापासून "राज्य की गोषवारा" हे प्रकाशन प्रकाशित करण्यात येते. त्या मालिकेतील १००वा अंक आहे. हा गोषवारा प्रसिद्ध करण्याचा हेतू हा की, त्यामुळे शक्य तितक्या जास्तीत जास्त सार्वजनिक व आर्थिक बाबींच्या मूिवरील आकडेवारी उपलब्ध व्हावी आणि तसेच ह्या गोषवाऱ्याची तता फक्त संदर्भ पुस्तिका म्हणून नसून संशोधनाकरिता, नियोजनाकरिता याच्या सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करण्याच्या दृष्टीनेही तो त ठरेल. यामध्ये देण्यात आलेली जास्तीत जास्त माहिती शक्यतो नेहाय असून त्यामुळे जिल्हाजिल्हातील तुलना करणे शक्य होईल. तसेच दिलेल्या काही सामाजिक व आर्थिक क्षेत्रातील निरनिराळ्या वर्षांच्या वारीच्या मालिकेवरून त्या त्या क्षेत्रातील झालेले बदल अभ्यासण्यास होईल.

२. प्रकाशित होणारा ह्या अंक १९९१-९२ व १९९२-९३ वर्षांचा असून त्यातील अधिकांश माहिती शक्य तेवढी १९९१-९२ व २-९३ वर्षांची आहे. १९९१-९२ व १९९२-९३ ची माहिती व नसल्यास उपलब्ध असलेल्या अद्यावत वर्षाची माहिती देण्यात आली आहे. त्याचप्रमाणे १९९१-९२ व १९९२-९३ वर्षापर्यंतच्या माहितींची मालिका ह्यात दिलेली आहे. ह्या गोषवाऱ्यात प्रस्तुत माहिती मूलतः राज्य सरकार व केंद्र सरकारच्या विविध विभागात तसेच क संस्थात संकलित करण्यात येते. हे विभाग अशी माहिती तयार अतिकडील वर्षासाठी, अर्थाई माहिती उपलब्ध करून देतात व ही अस्थायी माहिती अंतिम करण्यात येते. तेव्हा पूर्वी दिलेल्या पेक्षा ह्या अंतिम माहितीत थोडाफार फरक आढळतो. ह्याच मुळे ह्या गोषवाऱ्यात प्रकाशित झालेली माहिती संचालनालयाच्या प्रकाशनातील (उदा. महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी, महाराष्ट्राची ५ पाहणी) किंवा ह्यापूर्वी प्रकाशित झालेले सांख्यिकी गोषवाऱ्यांचे अंक प्रकाशित झालेल्या माहितीशी जुळणार नाही.

दृष्टीक्षेपात महाराष्ट्र

ही माहिती दोन भागात विभागली आहे. पहिल्या भागात शक्यी सर्वसाधारण माहिती दिली आहे. दुसऱ्या भागामध्ये व्या, कृषि इत्यादी विविध विषयांवरील आकडेवारी देण्यात आली प्रत्येक बाबीसमोर महाराष्ट्र आणि भारत यांची आकडेवारी कोणत्या आहे हे नमूद करण्यात आले आहे. काही बाबतीत हा काळ एकच त्यावेळी भारतासाठी अद्यावत उपलब्ध असलेल्या वर्षाची/काळाची वारी देण्यात येऊन तुलनात्मक अभ्यासासाठी महाराष्ट्राची त्याच /काळाची आकडेवारी देण्यात आली आहे. तसेच ह्या टक्केवारीने त आकडेवारीत महाराष्ट्राचा किती हिस्सा आहे हेही दर्शविले

४. बाब क्रमांक ५.१ मध्ये दिलेल्या कारखाने आणि ारविषयक माहितीमध्ये संरक्षणविषयक कारखाने समाविष्ट आहेत. बाब ५.२ मध्ये दर १०० चौ. किलोमिटरमागे दिलेली रस्त्यांची लांबीविषयक ि भारत सरकारच्या वाहतूक आणि जहाज खात्याकडून पुरविली गेली बाब क्रमांक १० मध्ये दाखविण्यांत आलेले अंदाजित राज्य उत्पन्न ाष्ट्रीय उत्पन्न सुधारित मालिकेनुसार दाखविले आहे. भारताकरिता जेत ाष्ट्रीय उत्पन्न आणि एकूण निव्वळ देशांतर्गत उत्पन्नसुद्धा दिलेले

INTRODUCTORY

0.1. This is the Twentysixth issue of the Statistical Abstract of Maharashtra State which is being published since its formation in 1960. The purpose of publishing this Abstract is to present background statistical material on as many socio-economic characteristics of the State as is possible so that the Abstract may prove useful not only as a reference book but also for research, planning or further socio-economic studies about the State. The information is to the extent feasible, is presented districtwise for interdistrict comparison. Some social and economic statistics are presented over a series of years to study changes in these fields.

0.2. The present issue relates to the year 1991-92 and 1992-93 and the detailed data are published for the year 1991-92 and 1992-93 wherever such data were available. Wherever data for 1991-92 and 1992-93 were not available, the data for the latest available year are given. Also, yearly series up to the year 1991-92 and 1992-93 are presented. The statistical data presented in this Abstract are initially compiled by various departments of the State Government, Government of India, Local Bodies, etc. These departments usually prepare and release provisional figures for recent years. These provisional figures are in the process of finalisation and ultimately when they are finalised, they are slightly different from the provisional figures released earlier. For this reason, the data published in the other publications of this Directorate, viz., "Hand-book of Basic Statistics of Maharashtra State" "Economic Survey of Maharashtra" or the earlier issue of the Statistical Abstract may not exactly tally with those published in this Abstract.

MAHARASHTRA AT A GLANCE

0.3. This table is divided into two parts. In the first part, some general particulars about the State are given. In the second part, the statistics on various subjects, such as population, agriculture, etc. are presented along with the corresponding figures relating to the country. In some cases where the period to which the figures concerning Maharashtra and India, respectively relate, is not identical, the data for latest available year for India is shown and comparison of Maharashtra with India is made with reference to this period. The statement also gives percentage share of Maharashtra with the figures relating to the country.

0.4. The information regarding factories and employment shown against item 5.1 is inclusive of defence factories. Road length per 100 Sq. km. of area shown against item 9.2 is quoted from the information supplied by the Ministry of Transport and Shipping. The estimates of State Income and National Income given against item No. 10 are according to revised series. For India, estimate of National Income and Net National Domestic Product, is shown.

सारांश तक्ते

०.५. सारसंख्यिक तक्त्यात काही महत्त्वाच्या विषयावरील माहिती दिलेली आहे. भारतीय माहिती १९६०-६१ सा वर्षासाठी व त्यानंतर संदर्भ वर्षापर्यंत दर पाच वर्षांच्या अंतराने देण्यात आली आहे.

०.६. यापुढे सांख्यिकीय माहितीचे विषयवार तक्ते दिले आहेत. या तक्त्यात जिल्हावार माहिती दिलेली आहे. केंद्रीय सांख्यिकीय संघटनेने सुचवल्याप्रमाणे विषयाची व त्याखालील तक्त्यांची मांडणी करण्यात आली आहे.

SUMMARY TABLES

0.5. Summary tables of some important subjects have been presented here. The data are presented in the form of series for 1960-61 and thereafter at intervals of five years till the year reference.

0.6. Statistical tables on various subjects are presented thereafter. Districtwise data are depicted in these tables. The tables are grouped under various subjects and are arranged as per recommendations made by the Central Statistical Organisation.

दृष्टीकोपात महाराष्ट्र / MAHARASHTRA STATE AT A GLANCE

सामान्य माहिती / GENERAL INFORMATION

वार	परिमाण	माहिती	Unit	Item
(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
भौतिक स्थान—		Location—		
उन्हा	अंश	16.4 to 22.1	Degrees	North latitude (degrees)
सा	"	72.6 to 80.9	Do.	East longitude (degrees)
	संख्या	6	Number	Divisions
	"	31	Do.	Districts
	"	325	Do.	Talukas
शहर संकुले	"	336	Do.	Cities and Town
एक लोकासंख्येद्वारे अधिक लोकासंख्या असलेली	"	33	Do.	Cities having more than one lakh Population.
i) वस्ती असलेली	"	40,412	Do.	Villages— (i) Inhabited
ii) वस्ती नसलेली	"	2,615	Do.	(ii) Uninhabited
	चौ. किलोमीटर	3,07,713	Sq. Kilometres	Area
सागरी लांबी	किलोमीटर	720	Kilometres	Length of the coast-line
Agriculture—				
कसलेले क्षेत्र (१९९१-९२)	हजार हेक्टर	17,730	Thousand	Net area sown (1991-92)
कसलेले क्षेत्र (१९९२-९३)	"	18,049	hectare.	Net area sown (1992-93)
सागवडीखालील क्षेत्र (१९९१-९२)	"	20,470	Do.	Gross Cropped area (1991-92)
सागवडीखालील क्षेत्र (१९९२-९३)	"	21,029	Do.	Gross Cropped area (1992-93)
खालील एकूण क्षेत्र (१९९१-९२)	"	24,127	Do.	Gross irrigated area (1991-92)
खालील एकूण क्षेत्र (१९९२-९३)	"	24,989	Do.	Gross irrigated area (1992-93)
पशुधन (१९९२)	हजारत	36,393	Thousand No.	Total Livestock (1992)
वनव्याप्त क्षेत्र (१९९१-९२)	चौ. कि. मी.	63,770	Sq. Km.	Total forest area (1991-92)
वनव्याप्त क्षेत्र (१९९२-९३)	चौ. कि. मी.	63,874	Sq. Km.	Total forest area (1992-93)
Factories—				
कारखाने (१९९१-९२)	संख्या	24,119	Number	Working factories (1991-92).
कारखाने (१९९२-९३)	संख्या	24,599	Number	Working factories (1992-93).
सागरीची दैनिक सरासरी (१९९१-९२)	हजारत	1,169	Thousand	Average daily number of workers (1991-92).
सागरीची दैनिक सरासरी (१९९२-९३)	हजारत	1,165	Thousand	Average daily number of workers (1992-93).
एकूण वापर (१९९१-९२)	दशलक्ष कि. वॅ.	34,588	Million Kwh.	Total Electricity consumed (1991-92).
एकूण वापर (१९९२-९३)	दशलक्ष कि. वॅ.	35,247	Million Kwh.	Total Electricity consumed (1992-93).
State Income—				
किंमतीनुसार उत्पन्न (१९९१-९२)	कोटी रुपयात	65,230	Cröre Rs.	Income at Current Prices (1991-92).
किंमतीनुसार उत्पन्न (१९९२-९३)	कोटी रुपयात	79,847	Cröre Rs.	Income at Current Prices (1992-93).
किंमतीनुसार दरबोई उत्पन्न (१९९१-९२)	रुपये	8,169.7	Rs.	Per capita income at current prices (1991-92).
किंमतीनुसार दरबोई उत्पन्न (१९९२-९३)	रुपये	9,803.2	Rs.	Per capita income at current prices (1992-93).
Road length—				
	किलोमीटर	1,74,494	Kilometres	Total (1991-92).
	किलोमीटर	1,77,012	Kilometres	Total (1992-93).
सिमेंट	"	1,36,105	"	Surfaced (1991-92).
सिमेंट	"	1,40,424	"	Surfaced (1992-93).

भारताची तुलना / COMPARISON WITH INDIA

अनुक्रमांक Sr. No.	बाब	परिमाण	महाराष्ट्र Maharashtra	भारत India	महाराष्ट्राची भारताची तुलना (टक्केवारी) Comparison of Maharashtra with India (Percentage)	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
1.	लोकसंख्या (१९९१ ची जनगणना)—						Population (1991 Census)—
1.1	(अ) ग्रामीण लोकसंख्या	हजारात	48,396	6,28,692*	7.7	Thousand	(a) Rural Population
	(ब) ग्रामीण लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	61.3	74.3	..	Percentage	(b) Percentage of rural population to total population.
1.2	(अ) नागरी लोकसंख्या	हजारात	30,542	2,17,611*	14.0	Thousand	(a) Urban Population
	(ब) नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	38.7	25.7	..	Percentage	(b) Percentage of urban population to total population.
1.3	(अ) एकूण लोकसंख्या	हजारात	78,937	8,46,303*	9.3	Thousand	(a) Total Population
	(१) पुरुष	40,826	4,39,230*	9.3	Do.	(i) Male
	(२) स्त्रिया	38,112	4,07,072*	9.4	Do.	(ii) Female
1.4	(अ) वर्गीकृत जाती व जमाती यांची लोकसंख्या (१९९१).	..	16,076	2,05,982*	7.8	Do.	(a) Population of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (1991).
	(ब) वरील लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	20.4	24.6	..	Percentage	(b) Percentage of above population to total population.
1.5	(अ) एकूण मुख्यतः काम करणारे	हजारात	31,006	2,85,932††	10.8	Thousand	(a) Total main workers.
	(ब) एकूण मुख्यतः काम करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	39.3	34.0	..	Percentage	(b) Percentage of total main workers to total population.
1.6	(अ) सीमांतीक काम करणारे	हजारात	2,904	28,199	10.3	Thousand	(a) Marginal workers.
	(ब) सीमांतीक काम करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	3.7	3.3	..	Percentage	(b) Percentage of marginal workers to total population.
1.7	(अ) एकूण काम न करणारे	हजारात	45,011	5,24,437††	8.6	Thousand	(a) Total non-workers.
	(ब) एकूण काम न करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	शेकडेवारी	57.0	62.4	..	Percentage	(b) Percentage of total non-workers to total population.
1.8	लोकसंख्येची घनता	दर चौरस किलोमीटर मागे लोकसंख्या.	257	274	..	Persons per sq. km.	Density of population.
1.9	साक्षरतेचे प्रमाण—						Literacy percentage—
	(१) पुरुष	शेकडेवारी	76.56	64.13	..	Percentage	(i) Male
	(२) स्त्रिया	शेकडेवारी	52.32	39.29	..	Percentage	(ii) Female
	(३) एकूण	शेकडेवारी	64.87	52.21	..	Percentage	(iii) Persons
1.10	स्त्रीशुद्ध प्रमाण	दर १,००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या.	934	927	..	Females per 1,000 males.	Sex ratio

*जनगणना घेणे शक्य नसल्यामुळे आसामची अंदाजित लोकसंख्या धरून व पाकिस्तान व चीन यांनी जम्मू व काश्मीरमधील बळकावलेल्या प्रदेशातील लोकसंख्या वगळून.

*Includes projected population of Assam, where census could not be held but excludes population of areas in Jammu and Kashmir under unlawful occupation at Pakistan and China where census could not be taken.

††जम्मू व काश्मीर सोडून / Excluding Jammu and Kashmir.

भारतारी तुलना / COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
1	१९८१-९१ मध्ये झालेली लोक-संख्येतील शेकडा वाढ.	शेकडेवारी	25.73	23.85	..	Percentage	Percentage growth of population during 1981-91.
2	शेती (१९९०-९१)-						*Agriculture (1990-91)-
2.1	कसलेले क्षेत्र (निव्वळ)	हजार हेक्टरात	17,895	1,41,408	12.7	Thousand hectares	Net area sown.
2.2	कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी.	शेकडेवारी	58.3	43.0	..	Percentage	Percentage of net area sown to geographical area.
2.3	लागवडीखालील एकूण क्षेत्र	हजार हेक्टरात	20,033	1,82,728	11.4	Thousand hectares	Gross cropped area.
2.4	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र	हजार हेक्टरात	3,265	63,991	5.1	Do.	Gross irrigated area.
2.5	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्राची लागवडीखालील एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी.	शेकडेवारी	16.2	35.0	..	Percentage	Percentage of gross irrigated area to gross cropped area.
	प्रमुख पिकाखालील क्षेत्र (१९८९-९० ते १९९१-९२ या वर्षाची सरासरी)-						Area under principal crops (average for year 1989-90 to 1991-92)-
2.6	तांदूळ	हजार हेक्टर	1,558	42,501	3.7	Thousand hectares	Rice
2.7	गहू	781	23,644	3.3	Do.	Wheat
2.8	ज्वारी	6,081	13,852	43.9	Do.	Jawar
2.9	बाजरी	1,917	10,468	18.3	Do.	Bajri
2.10	एकूण तृणधान्ये	10,772	1,01,953	10.6	Do.	All cereals
2.11	एकूण कडधान्ये	3,185	23,540	13.5	Do.	All pulses
2.12	एकूण अन्नधान्ये (तृणधान्ये व कडधान्ये)-	13,956	1,25,493	11.1	Do.	All foodgrains (cereals and pulses).
2.13	उस	427	3,656	11.7	Do.	Sugarcane
2.14	कापूस	2,657	7,599	35.5	Do.	Cotton
2.15	भुईमूग	826	8,668	9.5	Do.	Groundnut
	प्रमुख पिकांचे उत्पादन (१९८९-९० ते १९९१-९२ या वर्षाची सरासरी)-						Outturn of principal crops (average for year 1989-90 to 1991-92)-
2.16	तांदूळ	हजार टन	2,244	74,181	3.0	Thousand tonnes.	Rice
2.17	गहू	817	53,558	1.5	Do.	Wheat
2.18	ज्वारी	5,324	10,893	48.9	Do.	Jawar
2.19	बाजरी	1,072	6,069	17.7	Do.	Bajri
2.20	एकूण तृणधान्ये	9,894	1,19,166	8.2	Do.	All cereals
2.21	एकूण कडधान्ये	1,370	13,046	10.5	Do.	All pulses
2.22	एकूण अन्नधान्ये (तृणधान्ये व कडधान्ये).	11,264	1,71,933	6.6	Do.	All foodgrains (cereals and pulses).
2.23	उस (कांड्या)	36,870	2,40,203	15.3	Do.	Sugarcane (Cane)
2.24	कापूस (रुई)	297	1,033	28.8	Do.	Cotton (Lint)
2.25	भुईमूग	904	8,094	11.2	Do.	Groundnut
3.	पशुसंवर्धन (१९८७)-						Animal Husbandry (1987)-
3.1	एकूण पशुधन	हजारात	34,255	4,46,300	7.7	Thousand numbers.	Total livestock
3.2	एकूण गार्ड-बैल	16,983	1,99,700	8.5	Do.	Total cattles
3.3	गार्ड-बैल-						Cattle-
	(१) तीन वर्षांवरील बैल	6,531	72,200	9.0	Do.	(i) Males over 3 years.
	(२) तीन वर्षांवरील गार्ड	5,096	33,400	15.3	Do.	(ii) Females over 3 years.

*अस्थायी / Provisional.

आधार.-अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई व केन्द्रीय सांख्यिकी संघटना, नवी दिल्ली.

Source.-Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai & Central Statistical Organisation New Delhi.

भारताशी तुलना / COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
3.4	एकूण म्हशी-रेडे	हजारात	4,755	76,000	6.3	Thousand numbers.	Total buffaloes.
3.5	म्हशी-रेडे—						Buffaloes—
	(१) तीन वर्षावरील रेडे	356	7,500	4.7	Thousand numbers.	(i) Males over 3 years.
	(२) तीन वर्षावरील म्हशी	2,816	39,100	7.2	Do.	(ii) Females over 3 years.
3.6	एकूण मेंढरे व शेळ्या	12,068	1,55,900	7.7	Do.	Total Sheeps and goats.
3.7	एकूण घोडे, शिंगरे वगैरे	43	1,800	2.4	Do.	Total horses and ponies.
3.8	इतर पशुधन	12,474	1,68,800	7.4	Do.	Other livestock.
3.9	कोंबड्या, बदके वगैरे	24,839	2,75,300	9.0	Do.	Total poultry.
3.10	ट्रॅक्टर	35	738	4.7	Do.	Tractors.
3.11	सिंचनाकरिता वापरलेली तेलावर चालणारी इंजिने व पंप	743	16,184	4.6	Do.	Oil engines and pumps for irrigation purposes.
3.12	सिंचनाकरिता वापरलेले विद्युत पंप (१९९०-९१)	1,701	9,365	18.2	Do.	Electric pumps for irrigation (31-3-1992)
4	जंगले—						Forests—
4.1	एकूण जंगलव्याप्त क्षेत्र (१९९०-९१) ..	चौ. कि. मी.	63,798	6,79,850	9.4	Sq. Km.	Total forest area (1990-91).
5	*उद्योग आणि खाणकाम कारखाने—						*Industry and Mining Factories—
5.1	(अ) चालू कारखाने (१९९२) ..	संख्या	24,631	2,07,084	11.9	Number	(a) Working factories (1992).
	(ब) कामगारांची दैनिक सरासरी (१९९२) ..	हजारत	1,222	8,618	14.2	Thousand numbers.	(b) Average daily number of workers (1992).
5.2	*वार्षिक उद्योग पाहणी (प्रगणना व प्रगणनेतर भाग मिळून) (१९९१-९२).						* Annual Survey of Industries (Census plus Non-Census part) (1991-92).
	(अ) उत्पादक भांडवल ..	कोटी रुपये	33,618	1,96,371	17.1	Crore Rs.	(a) Productive capital
	(ब) एकूण उत्पादन	66,285	2,99,196	22.2	Do.	(b) Gross output (ex-factory value).
	(क) उत्पादन मूल्यवृद्धी	13,140	54,827	24.0	Do.	(c) Value added by manufacture.
5.3	चालू असलेल्या सुती कापड गिरण्या (१९८९ अखेर) ..	संख्या	107	909	11.8	Number	Working cotton textile mills (end of 1989).
	(अ) या गिरण्यांतील कामगारांची सरासरी (१९८९ अखेर) ..	हजारात	182	918	19.8	Thousand numbers.	(a) Average number of workers employed in cotton textile mills (end of 1989).
	(ब) कापडाचे सरासरी मासिक उत्पादन (मार्च १९८९ अखेर) ..	हजार मीटर	90,200	2,34,032	38.5	Thousand metres.	(b) Average monthly production of cloth (1989).

*अस्थायी / Provisional.

भारताशी तुलना / COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
5.4 (अ) कोळसा (उत्पादन) १९९१	..	हजार टन	19,191	2,39,483	8.0	Thousand tonnes.	(a) Coal (Quantity) 1991.
	(मूल्य)	.. कोटी रुपये	673	8,491	7.9	Crore Rs.	(Value)
(ब) कच्चे लोखंड (उत्पादन) १९९१	..	हजार टन	44	54,872	0.1	Thousand tonnes.	(b) Iron ore (Quantity) 1991.
	(मूल्य)	.. कोटी रुपये	@	44	..	Crore Rs.	(Value)
(क) कच्चे मॅंगनीज (उत्पादन) १९९१	..	हजार टन	327	1,810	18.1	Thousand tonnes.	(c) Manganese Ore 1991.
	(मूल्य)	.. कोटी रुपये	30	125	24.0	Crore Rs.	(Value)
(ड) बॉक्साईट (उत्पादन) १९९१	..	हजार टन	585	4,898	11.9	Thousand tonnes.	(d) Bauxite (Quantity) 1991.
	(मूल्य)	.. कोटी रुपये	4	72	5.6	Crore Rs.	(Value)
6 वीज—@@ १९९२-९३							Electricity—@@ 1992-93
6.1 वीजेचे उत्पादन		दशलक्ष कि. वॅ. तास	39,446	3,01,406	13.1	Million Kwh.	Electricity generated.
6.2 वीजेचा वापर		दशलक्ष कि. वॅ. तास	34,755	2,20,671	15.7	Million Kwh.	Electricity consumed.
6.3 (अ) उद्योगाकरिता वापरलेली वीज		दशलक्ष कि. वॅ. तास	15,119	89,488	16.9	Million Kwh.	(a) Industrial Consumption.
(ब) या औद्योगिक वापररचे एकूण विजेच्या वापराशी प्रमाण	..	शेकडेवारी	43.5	40.6	..	Percentage	(b) Percentage of Industrial consumption to total consumption.
7 संयुक्त भांडवली संस्था आणि बँक—							Joint Stock Companies and Banks—
7.1 कंपन्यांची संख्या (३१ मार्च १९९२ रोजी)		संख्या	62,024	2,75,664	22.5	Number	Number of companies (as on 31st March 1992).
7.2 त्यांचे भरणा केलेले भांडवल (३१ मार्च १९९२ रोजी)		कोटी रुपये	1,174	90,962	12.9	Crore Rs.	Their paid up Capital (as on 31st March 1992)
7.3 बँक कार्यालये (वर्गीकृत व्यापारी) (३१ मार्च १९९२ रोजी)	..	संख्या	5,623	60,690	9.3	Number	Banking offices (Scheduled commercial) (as on 31st March 1992)
7.4 दर लाख लोकसंख्येशी बँक कार्यालयांचे प्रमाण (३१ मार्च १९९२)	7.2	7.2	..	Do.	Banking offices per lakh of population (as on 31st March 1992).
7.5 बँक कार्यालय असलेल्या शहरांची व गावांची संख्या. (मार्च १९९३)		संख्या	2,750	37,724	7.3	Number	Places having banking offices (March 1993)
8 सहकार (१९९०-९१) —							Co-operation (1990-91)—
8.1 सहकारी संस्था		संख्या	1,04,610	3,08,080	34.0	Do	Co-operative societies.
8.2 सभासदांची संख्या		लाखात	269	1,557	13.3	Lakh number	Membership
8.3 सर्व संस्थांचे खेळते भांडवल		कोटी रुपये	24,177	71,672	33.7	Crore Rs.	Working capital of all Co-operative societies.
8.4 कृषि पत संस्थांनी दिलेले कर्ज (१९८४-८५)	250	1,742	14.0	Do.	Advances by agricultural credit societies (1984-85).

@५०० रु. पेक्षा कमी /Less than 500 Rs.

भारताशी तुलना / COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
9 परिवहन आणि दळणवळण—							Transport and Communications—
9.1 (अ)	रेल्वे मार्गाची लांबी (३१ मार्च १९९३ रोजी)	किलोमीटर	5,455	62,486	8.7	Kilometres	(a) Total Railway length (as on 31st March 1993)
	(ब) रेल्वे मार्गाच्या लांबीचे दर शंभर चौ. कि. मी. क्षेत्रफळामागे प्रमाण (३१ मार्च १९९३ रोजी)	किलोमीटर	1.8	1.9	..	Kilometres	(b) Railway length per 100 square kilometres of area (as on 31st March 1993)
9.2	१०० चौरस किलोमीटर क्षेत्रफळामागे असणारी रस्त्यांची लांबी (३१ मार्च १९९१ रोजी)	किलोमीटर	78	66	..	Kilometres	Road length per 100 square kilometres of area (as on 31st March 1991)
9.3	दर लाख लोकसंख्येमागे असणारी मोटर वाहने (३१ मार्च १९९१ रोजी).	संख्या	3,425	2,541	..	Number	Motor vehicles, per lakh of population (as on 31 st March 1991).
10 राज्य उत्पन्न—							State Income —
10.1 (अ)	चालू किंमतीनुसार उत्पन्न (१९९२-९३)	कोटी रुपये	79,847	5,46,023	14.6	Crore Rs.	(a) Income at current prices. (1992-93)
	(ब) चालू किंमतीनुसार दरडोई उत्पन्न (१९९२-९३)	रुपये	9,806	6,262	..	Do.	(b) Per capita income at current prices. (1992-93)

निवडक विषयावरील सारांश तक्ते
Summary Tables on Selected Topics

1. खेती/Agriculture

1.1 जमिनीचा वापर/Land utilization

[आकडे शंभर हेक्टरत/Figures in hundred hectares]

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	वाच (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1985-86 (6)	1990-91 (7)	1991-92 (8)	1992-93 (9)	Item (2)
1	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकानुसार)	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	Total Geographical area by village papers.
2	जंगले	54,110	54,168	53,094	53,499	54,101	54,000	53,342	Forests
3	कसलेले क्षेत्र	1,78,783	1,76,682	1,82,986	1,80,314	1,79,406	1,77,300	1,80,485	Net Area sown
4	सामान्यी वार्षिक एकूण क्षेत्र	1,88,229	1,87,369	2,01,330	2,02,614	2,10,522	2,04,785	2,10,289	Total Gross Cropped Area.

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

1.2 विधानुसार सिंचनाखालील क्षेत्र/Area Irrigated by Crops

[आकडे शंभर हेक्टरत/Figures in Hundred hectares]

अ. क्र. Sr. No. (1)	पिक (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1984-85 (6)	1985-86 (7)	1986-87 (8)	Crops (2)
1	तंदूळ	2,724	3,138	4,203	3,736	3,878	4,673	Rice
2	गहू	1,386	2,753	5,290	4,877	4,624	3,875	Wheat
3	ज्वारी	2,659	2,602	4,676	4,250	4,155	4,054	Jowar
4	बाजरी	327	594	541	485	486	581	Bajri
5	अन्न पिके *	11,140	14,345	22,074	21,884	21,624	22,027	Food crops*
6	कपास	360	726	1,182	852	1,003	905	Cotton
7	भुईमूग	130	312	558	941	858	871	Groundnut
8	तंबाखू	17	7	18	8	7	16	Tobacco
9	अन्नोत्तर पिके †	1,058	1,358	2,284	2,558	2,650	2,866	Non-Food crops†
	एकूण	12,198	15,703	24,358	24,442	24,274	24,893	Total

* इतर अन्न पिके भरून

* Includes other Food crops

† इतर अन्नोत्तर पिके भरून

† Includes other non-food crops

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

1.3 प्रमुख अन्नविके व अन्नोत्तर विभागातील -क्षेत्र व उत्पादन / AREA AND OUTTURN OF PRINCIPAL FOOD AND NON-FOOD CROPS

[क्षेत्रफळ शंभर हेक्टरात/Area in hundred hectares]

[उत्पादन शंभर टनांत/Outturn in hundred tonnes]

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	पीक (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1985-86 (6)	1986-87 (7)	1989-90 (8)	1990-91 (9)	1991-92 (10)	1992-93 (11)	Crops (2)
1	तांदूळ										RICE—
	क्षेत्र	12,996	13,524	15,038	15,406	15,028	15,195	15,810	15,724	15,425	Area
	उत्पादन	13,692	16,622	23,606	21,818	17,106	23,188	23,137	21,002	23,628	Outturn
2	गाहू										WHEAT—
	क्षेत्र	9,067	8,120	10,791	8,815	7,355	8,419	8,730	6,276	6,795	Area
	उत्पादन	4,011	4,403	9,313	6,444	5,364	69,071	9,187	6,257	7,976	Outturn
3	ज्वारी										JOWAR—
	क्षेत्र	62,842	57,030	64,379	66,256	63,348	64,278	63,310	54,851	59,210	Area
	उत्पादन	42,233	15,574	44,275	39,227	30,924	66,351	59,480	33,901	66,876	Outturn
4	बाजरी										BAJRI—
	क्षेत्र	16,352	20,387	17,092	17,028	17,337	19,127	19,270	19,105	19,081	Area
	उत्पादन	4,886	8,241	7,599	4,198	4,652	12,045	11,143	8,978	17,796	Outturn
5	एकूण तृणधान्ये*										TOTAL CEREALS *—
	क्षेत्र	1,06,042	1,03,200	1,12,326	1,12,315	1,08,255	1,11,455	1,11,420	1,00,269	1,05,052	Area
	उत्पादन	67,550	47,367	89,000	76,149	61,691	1,15,073	1,07,403	74,184	1,22,247	Outturn
6	एकूण कडधान्ये										TOTAL PULSES—
	क्षेत्र	23,513	25,663	28,044	28,597	28,361	32,895	32,570	30,084	33,504	Area
	उत्पादन	9,889	6,770	8,312	11,641	9,750	17,345	14,439	9,326	18,291	Outturn
7	एकूण अन्नधान्ये										TOTAL FOODGRAINS—
	क्षेत्र	1,29,555	1,28,863	1,40,372	1,40,912	1,36,616	1,44,350	1,43,990	1,30,353	1,39,556	Area
	उत्पादन	77,439	54,134	97,312	87,790	71,441	1,32,418	1,21,842	83,510	1,40,538	Outturn
8	कापूस										COTTON—
	क्षेत्र	24,995	27,498	26,671	27,530	26,930	26,355	27,300	27,242	24,798	Area
	उत्पादन (रुई)	2,842	824	2,157	3,384	4,318	2,211	3,196	11,551	18,077	Outturn
9	तंबाखू										TOBACCO—
	क्षेत्र	253	116	119	99	84	85	100	97	102	Area
	उत्पादन	123	52	68	77	79	99	104	80	118	Outturn
10	भुईमूग										GROUNDNUT—
	क्षेत्र	10,828	9,040	7,118	6,264	6,538	8,544	8,810	7,423	6,522	Area
	उत्पादन	7,999	5,863	4,407	472	4,352	9,786	9,916	5,493	7,593	Outturn
11	उत्त										SUGARCANE— ¹
	क्षेत्र	1,555	2,039	3,168	3,191	3,015	3,831	4,440	4,533	4,038	Area
	उत्पादन (गुळात)	11,562	16,408	28,939	25,450	22,654	3,40,083	3,84,162	3,61,866	3,08,535	Outturn (in term of gur)

*इतर धान्ये धरून/Inclusive of other cereals.

आधार.— कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

2. पशुधन/LIVESTOCK

अ. क्र. Sr. No.	नाम (2)	परिमाण (3)	वर्ष/Year							Unit (3)	Item (2)
			1961 (4)	1966 (5)	1972 (6)	1978 (7)	1982 (8)	1987 (9)	1992 (10)		
1	गाय, बैल— तीन वर्षावरील गाय	हजारत	4,644	4,534	4,587	6,781	5,247	5,735	5,847	Thousand No.	Cattle— Cattle Female over 3 years.
2	म्हशी, रेडे— तीन वर्षावरील (म्हशी)	हजारत	1,639	1,735	1,871	2,148	2,307	2,808	3,224	Thousand No.	Buffaloes— Buffaloes Females over 3 years.
3	मेंढरे आणि शेळ्या	हजारत	7,274	7,326	8,039	10,199	10,376	12,061	13,015	Thousand No.	Sheep and Goats.
4	इतर जनावरे	हजारत	12,491	11,854	11,864	12,514	12,989	13,597	14,232	Thousand No.	Other Livestock (Including male cattle and Buffaloes).
5	एकूण पशुधन	हजारत	26,048	25,449	26,361	29,642	30,919	34,255	36,393	Thousand No.	Total Livestock
6	कोंबड्या, बंदके वगैरे	हजारत	10,577	9,902	12,217	18,751	19,844	24,839	32,187	Thousand No.	Total Poultry

आधार.— पशुधन गणना.

Source.— Livestock Census.

3. सहकार/CO-OPERATION

अ. क्र. Sr. No.	प्रकार	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1991-92	1992-93	Type
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
I सहकारी संस्थांची संख्या-								Number of Co-operative Societies
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व विंगर कृषि पत संस्था	39	29	30	34	34	34	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था *	21,400	20,426	18,577	19,565	19,729	19,787	Agricultural credit *
3	विंगर कृषि पत संस्था	1,630	2,964	5,474	11,286	12,730	13,654	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	344	410	423	931	987	1,033	Marketing
5	उत्पादक संस्था	4,306	6,810	14,327	28,935	31,073	33,374	Productive enterprises
6	इतर	3,846	11,964	21,915	43,842	47,538	50,578	Others
	एकूण	31,565	42,603	60,746	1,04,593	1,12,091	1,18,460	Total
II सभासदांची संख्या (हजारत)-								Number of members (000)
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व विंगर कृषि पत संस्था	76	70	1,009	1,544	1,448	2,375	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था *	2,170	3,794	5,416	7,522	7,792	8,066	Agricultural credit *
3	विंगर कृषि पत संस्था	1,087	2,438	3,459	9,304	10,591	12,154	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	141	282	471	746	790	819	Marketing
5	उत्पादक संस्था	323	959	2,152	4,175	4,083	4,919	Productive enterprises
6	इतर	394	1,038	2,049	3,353	3,678	3,899	Others
	एकूण	4,191	8,581	14,669	26,644	28,382	32,232	Total
III खेळते भांडवल (लाख रुपये)-								Working capital (in lakh Rs.)
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व विंगर कृषि पत संस्था	11,907	61,317	1,83,052	9,11,879	10,01,827	11,79,684	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था *	5,812	34,329	52,746	1,70,594	2,07,098	2,22,480	Agricultural credit *
3	विंगर कृषि पत संस्था	4,593	16,806	1,20,881	7,26,462	8,69,085	10,09,668	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	592	3,910	18,822	33,962	39,319	53,168	Marketing
5	उत्पादक संस्था	4,132	21,920	99,683	4,29,661	5,16,816	5,38,889	Productive enterprises
6	इतर	2,060	10,749	42,591	1,45,409	1,35,053	1,77,178	Others
	एकूण	29,096	1,49,031	5,17,775	24,17,967	27,69,198	31,81,067	Total

3. **सहकार/CO-OPERATION—contd.**

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
IV दिवले ऋण (लाख रुपये)—								Advances (in Lakh Rs.)
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व विंगर कृषि पत संस्था	17,538	75,102	3,20,060	5,81,416	5,42,855	11,27,676	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था *	4,256	13,296	24,999	77,853	97,007	43,275	Agricultural credit *
3	विंगर कृषि पत संस्था	4,703	20,443	1,12,948	5,77,023	5,47,023	5,61,434	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	347	327	345	845	726	667	Marketing
5	उत्पादक संस्था	71	328	1,101	2,009	1,812	1,544	Productive enterprises
6	इतर	84	375	1,218	9,744	13,070	15,641	Others
	एकूण	26,999	1,09,871	4,60,677	12,48,890	12,02,493	17,50,237	Total
V वेबे ऋण (लाख रुपये)—								Outstanding loans (in Lakh Rs.)
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व विंगर कृषि पत संस्था	8,714	47,803	1,13,676	6,16,287	6,90,486	7,89,384	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था *	4,788	28,410	38,369	1,35,206	1,57,934	1,55,503	Agricultural credit *
3	विंगर कृषि पत संस्था	3,185	10,506	73,089	4,59,439	5,48,546	6,16,007	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	80	182	387	937	4,330	1,007	Marketing
5	उत्पादक संस्था	57	608	2,145	6,704	7,897	9,129	Productive enterprises
6	इतर	218	785	2,523	46,842	26,413	27,583	Others
	एकूण	17,042	88,294	2,30,189	12,65,415	14,35,606	15,98,613	Total

*यात प्राथमिक कृषि पत संस्था, प्राथमिक भूतुधार संस्था आणि धान्य बँका यांचा समावेश आहे.

*Includes primary agricultural credit societies, primary and development banks and grain banks.

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

4. उद्योग/INDUSTRIES

कारखाने आणि कामगार यांची संख्या/NUMBER OF FACTORIES AND WORKERS

वाच (1)	1961 (2)	1970 (3)	1980 (4)	1990 (5)	1991 (6)	1992 (7)	1993 (8)	Item (1)
चालू कारखान्यांची संख्या	8,233	9,803	15,170	23,140	24,119	24,549	26,102	Number of working factories
कामगारांची दैनिक सरासरी (हजारात) ..	787	982	1,177	1,160	1,169	1,165	1,212	Average daily attendance of workers (Thousand No.)

आधार—औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source—Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra, Mumbai.

5. विज/ELECTRICITY

वाच (1)	परिमाण (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1990-91 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)	Unit (2)	Item (1)
I विजेचे उत्पादन	दशलक्ष किलोवॅट तास.	3,268	9,135	18,750	37,311	39,959	39,446	Million Kwh.	Electricity generated
II विजेचा वापर	दशलक्ष किलोवॅट तास.	2,720	7,650	14,034	30,775	33,354	34,755	Million Kwh.	Electricity consumed—
(i) घरागुती	दशलक्ष किलोवॅट तास.	260	732	1,779	5,065	5,570	6,114	Million Kwh.	Domestic
(ii) वाणिज्यिक	दशलक्ष किलोवॅट तास.	198	547	949	2,068	2,221	2,360	Million Kwh.	Commercial
(iii) औद्योगिक	दशलक्ष किलोवॅट तास.	1,853	5,312	8,130	14,706	14,655	15,119	Million Kwh.	Industrial
(iv) वाहने चालविण्यासाठी	दशलक्ष किलोवॅट तास.	339	421	766	970	1,043	1,172	Million Kwh.	Traction
(v) इतर	दशलक्ष किलोवॅट तास.	70	638	2,310	7,966	9,865	9,990	Million Kwh.	Others

आधार—केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source—Central Electricity Authority, Commercial Directorate Government of India, New Delhi.

6. चाबू संयुक्त भांडवली संस्था/JOINT-STOCK COMPANIES AT WORK

(रुपये कोटीत/Rs. in crore)

बाब	३१ मार्च १९६१ रोजी		३१ मार्च १९७२ रोजी		३१ मार्च १९८१ रोजी		३१ मार्च १९९१ रोजी		३१ मार्च १९९२ रोजी		Item
	As on		As on		As on		As on		As on		
	संस्था संख्या	भरणा केलेले भांडवल	संस्था संख्या	भरणा केलेले भांडवल	संस्था संख्या	भरणा केलेले भांडवल	संस्था संख्या	भरणा केलेले भांडवल	संस्था संख्या	भरणा केलेले भांडवल	
(1)	No. of companies	Paid up capital	No. of companies	Paid up capital	No. of companies	Paid up capital	No. of companies	Paid up capital	No. of companies	Paid up capital	(1)
कृषि आणि संलग्न	90	1.5	95	7.1	284	21.8	505	35.4	Agriculture and allied activities.
खाणकाम आणि दगड खाणकाम	77	3.3	95	7.4	110	33.0	155	90.9	Mining and quarrying.
प्रक्रिया आणि वस्तू निर्माण	2,228	238.6	3,721	651.6	9,049	1,607.0	17,270	3,113.9	Processing and manufacture.
बांधकाम आणि उपयोगिता	165	32.7	204	45.0	738	74.8	2,012	260.8	Construction and utilities.
वाणिज्य (व्यापार आणि वित्त)	1,781	90.3	2,100	126.8	2,653	127.1	9,748	504.7	Commerce (trade and finance.
परिवहन, दळणवळण आणि साठवण	109	22.7	164	49.5	568	80.0	885	169.5	Transport, Communication and Storage.
सामुहिक आणि व्यावसायिक सेवा	104	2.8	190	4.1	900	46.5	2,054	100.0	Community and business services.
व्यक्तिगत आणि इतर सेवा	274	5.0	343	8.6	765	29.3	1,396	33.8	Personal and other services.
एकूण	4,828	396.9	6,912	900.1	15,607	2,019.5	34,023	4,329.0	Total

आधार—कंपनी व्यवहार खाते, विधी, न्याय आणि कंपनी व्यवहार मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source—Department of Company Affairs, Ministry of Law, Justice and Company Affairs, Government of India, New Delhi.

7. शिक्षण / EDUCATION

अ. क्र. Sr. No.	प्रकार	परिमाण	1960-61	1970-71	1980-81	1985-86	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	Unit	Type
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)
1	पूर्व प्राथमिक											Pre-Primary
	संस्था	संख्या	527	704	654	760	838	857	996	2,507	No.	Institutions
	विद्यार्थी	हजारात	34	51	64	81	93	88	96	137	No. in thousand	Pupils
2	प्राथमिक											Primary
	संस्था	संख्या	34,594	45,143	51,045	54,406	56,799	57,744	58,168	59,299	No.	Institutions
	विद्यार्थी	हजारात	4,178	6,229	8,392	9,418	10,161	10,424	10,661	11,065	No. in thousand	Pupils
3	* माध्यमिक											* Secondary
	संस्था	संख्या	2,468	5,339	6,119	8,177	7,852	8,200	8,653	9,147	No.	Institutions
	विद्यार्थी	हजारात	858	1,936	3,309	4,586	3,649	3,723	3,798	4,915	No. in thousand	Pupils
4	उच्च											Higher
	संस्था	संख्या	211	547	738	964	1,638	1,772	1,960	2,133	No.	Institutions
	विद्यार्थी	हजारात	110	328	589	864	1,906	2,071	2,266	2,407	No. in thousand	Pupils

*यात उच्च माध्यमिक वर्गाचा समावेश आहे/This includes Higher Secondary Classes.

आधार—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

अनु. क्र. Sr. No.	खनिज	उत्पादन/मूल्य	1961	1970	1980
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	क्रोमाईट	(i) उत्पादन	1	3	3
		(ii) मूल्य	108	313	640
2	दगडी कोळसा	(i) उत्पादन	856	1,771	5,300
		(ii) मूल्य	18,643	62,637	6,05,360
3	कच्चे लोखंड	(i) उत्पादन	362	446	1,388
		(ii) मूल्य	5,099	5,010	45,758
4	चुनखडी	(i) उत्पादन	55	377	665
		(ii) मूल्य	230	2,924	13,170
5	कच्चे मॅगनीज	(i) उत्पादन	179	216	223
		(ii) मूल्य	20,625	13,924	49,778
6	चायना क्ले	(i) उत्पादन	2	4	6
		(ii) मूल्य	13	53	123
7	बॉक्साइट	(i) उत्पादन	27	123	349
		(ii) मूल्य	199	1,058	8,841
8	मीठ	(i) उत्पादन	384	461	495
		(ii) मूल्य	6	5	27
9	डोलोमाइट	(i) उत्पादन	6	5	27
		(ii) मूल्य	38	67	692
10	सिलिका सॅंड	(i) उत्पादन	5	28	80
		(ii) मूल्य	34	269	2,110
11	गेरु	(i) उत्पादन	1	3
		(ii) मूल्य	13	39
12	कोरंडम	(i) उत्पादन	@	1
		(ii) मूल्य	8	678

* अस्थायी/

N. A.—उपलब्ध नाही/

@ आकडे ५०० टनाखालील आहेत/

1 आधार—भारतीय खाण केंद्र, नागपूर/

2 सहाय्यक मीठ आयुक्त, भारत सरकार, मुंबई (मीठ करिता)/

MINERAL PRODUCTION IN MAHARASHTRA

(ज्यादन हजार मे. टनात, मूल्य हजार रुपयात)
(Quantity in thousand tonnes, value in thousand Rs.)

1990	1991	1992	Quantity/value		Mineral
(7)	(8)	(9)	(3)		(2)
N. A.	Quantity	Chromite
N. A.	Value	
16,848	19,290	19,191	..	Quantity	Coal
47,24,381	54,07,459	67,28,423	..	Value	
645	468	44	..	Quantity	Iron ore
38,427	25,681	4,332	..	Value	
5,135	5,635	5,787	..	Quantity	Limestone
1,96,850	1,56,590	1,92,247	..	Value	
276	294	327	..	Quantity	Manganese ore
1,61,462	2,25,512	2,97,117	..	Value	
N. A.	N. A.	N. A.	..	Quantity	Chinaclay
N. A.	N. A.	N. A.	..	Value	
543	481	585	..	Quantity	Bauxite
44,263	34,871	41,672	..	Value	
219	229	228	..	Quantity	Salt
28	24	23	..	Quantity	Dolomite
2,667	1,858	1,839	..	Value	
197	259	166	..	Quantity	Silica Sand
8,717	11,525	7,439	..	Value	
2	3	3	..	Quantity	Ochre
63	105	103	..	Value	
@	@	@	..	Quantity	Corundum
295	70	18	..	Value	

Provisional.

not available.

Less than 500 tonnes.

Source—Indian Bureau of Mines, Nagpur.

Assistant Salt Commissioner, Government of India, Mumbai (for salt only).

9. वापरात असलेली मोटार वाहने/MOTOR VEHICLES IN OPERATION

अ. क्र. Serial No.	वाहनांचा प्रकार	1961	1970	1980**	1990	1991**	1992**	Class of vehicles
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मोटार सायकली	12,523*	62,188*	1,40,526	2,21,062	5,43,611	6,04,402	Motor Cycles
2	स्कूटर्स	1,63,623	2,57,837	6,39,166	6,92,891	Scooters
3	मोपेड	2,65,294	5,51,093	5,79,229	Moped
4	मोटार गाड्या†	50,589	1,08,679	2,14,037	2,90,386	4,30,762	4,46,097	Motor Cars†
5	टॅक्सी कॅब्स	6,086	15,554	29,243	39,196	43,400	45,610	Taxi Cabs
6	स्वयंचालित रिक्शा	379	2,238	23,047	69,048	1,30,614	1,43,026	Auto-rickshaw
7	स्टेज करिजेस—	4,135	7,801	12,212	15,677	18,434	18,434	Stage Carriages
	(i)डिझेल इंजिनवर चालणाऱ्या	3,345	7,604	12,212	N. A.	N. A.	N. A.	Diesel engine
	(ii)पेट्रोल इंजिनवर चालणाऱ्या	790	197	..	N. A.	N. A.	N. A.	Petrol engine
8	कॉन्ट्रॅक्ट करिजेस—	1,259	2,575	4,132	4,391	Contract carriages—
	(i)डिझेल इंजिनवर चालणाऱ्या	1,259	N. A.	N. A.	N. A.	Diesel engine
	(ii)पेट्रोल इंजिनवर चालणाऱ्या	N. A.	N. A.	N. A.	Petrol engine
9	माल मोटारी—	Lorries—
	A. खाजगी वाहने—	5,943	15,366	35,727	35,456	39,778	N. A.	Private carrier—
	(i)डिझेल इंजिनवर चालणाऱ्या	1,302	6,908	28,083	N. A.	N. A.	N. A.	Diesel engine
	(ii)पेट्रोल इंजिनवर चालणाऱ्या	4,641	8,458	7,644	N. A.	N. A.	N. A.	Petrol engine
	B. सार्वजनिक वाहने—	17,177	32,015	68,835	1,09,689	1,60,157	2,10,480	Public carriers—
	(i)डिझेल इंजिनवर चालणाऱ्या	6,486	19,977	58,756	N. A.	N. A.	1,92,091	Diesel engine
	(ii)पेट्रोल इंजिनवर चालणाऱ्या	10,691	12,038	10,079	N. A.	N. A.	18,389	Petrol engine
10	रुग्णवाहिका	119	400	839	1,446	2,274	2,418	Ambulances
11	शाळेच्या बसेस	269	412	574	772	1,032	1,070	School Buses
12	खाजगी प्रवासी वाहने	177	697	2,059	2,943	4,727	5,371	Private Service vehicles
13	अनुपान (ट्रेलर)	1,554	5,238	19,630	38,109	63,295	70,461	Trailors
14	ट्रॅक्टर्स	899	6,163	20,691	38,269	63,668	70,904	Tractors
15	इतर	285	758	1,298	2,882	5,212	5,380	Others
	एकूट	1,00,144	2,57,539	7,28,589	13,91,641	27,03,355	29,00,164	Total

टीप.—(1) प्रत्येक वर्षाच्या १ जानेवारी रोजीचे आकडे. *स्कूटर्स, मोपेड धरून. *Includes scooters also Moped †जीप व स्टेशनवॅगन्स धरून: †Includes Jeeps & stationwagans also. **मार्च अखेरचे. / **As on 31st March.

(२) नवीन मोटार वाहन कायद्याप्रमाणे खाजगी वाहने व सार्वजनिक वाहने असे वर्गीकरण रद्द करण्यात आले असून १९९२ पासून खाजगी व सार्वजनिक मालवाहक वाहने सार्वजनिक वाहने या रकान्यात एकत्र दाखविण्यात आली आहेत.

आधार.—परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Note.—(1) Figures are as on 1st January of each year.

(2) According to new Act, Separate classification of private carrier class has been cancelled. From 1992 no of private and public carriers together are shown in total ' public carriers '.

Commissioner of Transport, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. चालू किंमतीनुसार व स्थिर किंमतीनुसार (१९८०-८१) महाराष्ट्र राज्याचे दरडोई उत्पन्न

STATE INCOME AND PER CAPITA INCOME OF MAHARASHTRA AT CURRENT AND AT CONSTANT (1980-81) PRICES

अ. क्र. Sr. No.	बाबी	1960-61	1970-71	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92*	1992-93*	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	निव्वळ राज्य उत्पन्न (लाख रुपयात)								Net State Domestic product (Rs. in Lakh)
(a)	चालू किंमतीनुसार	1,70566	4,29847	15,16258	2646651	58,17,477	65,22,977	79,84,715	At current Prices
(b)	स्थिर किंमतीनुसार (१९८०-८१)	7,99171	10,22192	15,16258	18,71425	27,24,531	26,86,867	30,41,856	At constant Prices (1980-81)
2	दरडोई राज्य उत्पन्न (रुपये)								Per capita state Income* (in Rs.)
(a)	चालू किंमतीनुसार	436.7	868.5	2435.3	3825.7	7,443.8	8,169.7	9,806.2	At current Prices
(b)	स्थिर किंमतीनुसार (१९८०-८१)	2046.3	2065.4	2435.3	2705.1	3,486.2	3,365.2	3,735.8	At constant Prices (1980-81)
3	राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक (१९८०-८१ = १००)								Index Number of State Income (Base 1980-81 = 100)
(a)	चालू किंमतीनुसार	100	252.01	888.96	1551.69	3,410.69	3,824.31	4,681.31	At current Prices
(b)	स्थिर किंमतीनुसार (१९८०-८१)	100	127.91	189.73	234.17	340.92	336.21	380.63	At constant Prices (1980-81)
4	दरडोई उत्पन्नाचे निर्देशांक (१९८०-८१ = १००)								Index Number of per capita Income (Base 1980-81 = 100)
(a)	चालू किंमतीनुसार	100	198.88	557.66	876.05	1,704.56	1,870.78	2,245.52	At current Prices
(b)	स्थिर किंमतीनुसार (१९८०-८१)	100	100.93	119.01	132.19	170.36	164.44	182.55	At constant Prices (1980-81)

* अस्थायी/Provisional.

आधार—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

11. कामगारवर्गिता ग्राहक किंमतीचा निर्देशांक / CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR WORKING CLASS

(नवी मालिका/New Series)

अ. क्र. Sr. No.	केंद्र (2)	बाब (3)	1966 (4)	1971 (5)	1981 (6)	1991@ (7)	1992@ (8)	1993@ (9)	Item (3)	Centre (2)
1	मुंबई *	अन्न सर्व बाबी	150 143	202 188	492 447	244 226	279 255	296 273	Food All items	Mumbai*
2	सोलापूर *	अन्न सर्व बाबी	155 145	211 195	523 481	229 224	273 260	267 264	Food All items	Solapur *
3	नागपूर *	अन्न सर्व बाबी	155 144	208 190	489 454	222 223	225 253	263 268	Food All items	Nagpur *
4	जळगाव †	अन्न सर्व बाबी	173 155	202 187	515 459	236 221	266 249	273 255	Food All items	Jalgaon †
5	नांदेड †	अन्न सर्व बाबी	170 153	207 195	556 507	226 225	262 255	255 259	Food All items	Nanded †
6	औरंगाबाद †	अन्न सर्व बाबी	164 151	200 189	529 401	237 219	277 249	269 252	Food All items	Aurangabad†
7	पुणे †	अन्न सर्व बाबी	149 139	188 174	475 420	239 217	286 253	292 267	Food All items	Pune †
8	नाशिक	अन्न सर्व बाबी	237 228	267 255	275 270	Food All items	Nashik
9	अकोला	अन्न सर्व बाबी	226 220	264 252	262 259	Food All items	Akola
10	कोल्हापूर	अन्न सर्व बाबी	236 221	281 256	282 263	Food All items	Kolhapur

@ कॅलेंडर वर्ष/Calendar year 1982 = 100.

* कॅलेंडर वर्ष/Calendar year 1960 = 100.

† कॅलेंडर वर्ष/Calendar year 1961 = 100.

आधार—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई.

Source—Office of the Commissioner of Labour, Mumbai.

१. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या

१.१. या विभागात क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या अनुसूचित जाती, जमाती त्यांची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी, दशवर्षीय चढउतार, खेड्यांचे वर्गीकरण, काम करणारे आणि काम न करणारे लोक, साक्षरता दर इ. बाबतची माहिती १९९१ करिता अस्थायी स्वरूपात जनगणना कार्यालयाने पुरवठा केल्याप्रमाणे दर्शविल्या आहेत. काही तक्ते १९८१ च्या लोकसंख्येशी संबंधित आहे.

१.२. १९८१ च्या जनगणनेमध्ये वापरलेल्या संकल्पना व व्याख्यानानुसार 'गाव' हे ठराविक सीमा असलेले व जमिनीचे स्वतंत्रपणे अभिलेख उपलब्ध असलेले महसुली गाव होय. वाड्या किंवा पाडे यांस गावे मानण्यात आलेले नाही. फक्त ह्यास वनव्याप्त गावांचा अपवाद आहे. ही ठिकाणे म्हणजे राखीव जंगलातील लोकसंख्या असलेली ठिकाणे होत. त्यात मुख्यतः जंगल कामगार व त्यांच्या कुटुंबातील व्यक्तींचा समावेश आहे व त्यास गावे असे संबोधण्यात आले आहे. 'वस्ती असलेल्या गावात' व 'वस्ती असलेल्या महसुली' व 'वस्ती असलेल्या वनव्याप्त गावांचा समावेश आहे. " वस्ती नसलेल्या " गावात कोणत्याही प्रकारची लोकवस्ती नसलेल्या महसुली गावांचा समावेश आहे. १९८१ च्या जनगणनेनुसार शहर किंवा नागरी विभागाची व्याख्या खालीलप्रमाणे करण्यात आली आहे :-

(१) ज्या ठिकाणी नगरपालिका, कटक मंडळ किंवा मुलकी वस्ती आहे असे किंवा

(२) ५,००० किंवा त्याहून अधिक लोकवस्ती असलेले व ज्यातील कमीतकमी तीन-चतुर्थांश पुरुष कामगार बेगर शेती व्यवसायात गुंतले आहेत असे ठिकाण.

१९८१ च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रातील लोकसंख्याविषयक तक्ते भारत सरकारने प्रसिद्ध केलेल्या " भारतीय जनगणना, १९८१, मासिका १२, महाराष्ट्र पुरवणी प्रबंध १ " मध्ये उपलब्ध आहेत.

१९८१ च्या जनगणनेनुसार खालीलप्रमाणे व्याख्या करण्यात आल्या आहेत :-

(१) काम.—" काम " ह्या शब्दाची व्याख्या कोणत्याही आर्थिक उत्पादक कार्यात सहभाग, अशी असून त्याचे स्वरूप बौद्धिक किंवा शारीरिक श्रम असे आहे. " काम " ह्यात फक्त प्रत्यक्ष केलेल्या कामाचा अंतर्भाव नसून प्रभावी देखरेख व कामाचे मार्गदर्शन याचाही समावेश आहे.

(२) काम करणारे.—संदर्भ वर्षात अगदी काही वेळ काम केले असले तरी त्या व्यक्तीस काम करणारे असे समजण्यात आले :-

(अ) मुख्यतः काम करणारे.—एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात ६ महिने किंवा जास्त किंवा १८३ दिवस किंवा त्याहून जास्त दिवस काम केले असल्यास त्या व्यक्तीस मुख्यतः काम करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात आले.

(ब) सीमांतिक कामगार.—एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात सहा महिन्यांपेक्षा किंवा १८३ दिवसांपेक्षा कमी दिवस काम केले असेल तर त्या व्यक्तीस सीमांतिक कामगार म्हणून संबोधण्यात आले.

1. AREA AND POPULATION

1.1. Final figures of 1981 population census are presented in this section except for table on Area and Population Scheduled Caste, Scheduled Tribes, their percentage to total population decadal variation villages classified by population working and non-working person and literacy rate. These tables are related with 1991 census (provisional) as was made available by Census Department and some tables are related to 1981 census.

1.2. According to the definitions and concepts used for the 1981 census, a 'Village' is a revenue village having a defined boundary and separate land records. Hamlets, wadies or padas have not been treated as separate villages. Forest villages make an exception. They are population centres situated within reserved forest areas. Their population mainly consists of forest labourers and their families. Such population centres within reserved forest areas are also treated as villages. Number of 'inhabited villages' denote number of 'inhabited revenue villages' and 'inhabited forest villages'. The 'un-inhabited villages' are the revenue villages but did not have any residential population. For the purpose of 1981 Census a town or an urban area was defined as a place which has :-

(i) a municipal body, a cantonment or civil lines ; or

(ii) a population of 5,000 or over and at least three-fourth or more of male workers engaged in non-agricultural pursuits.

The general population, 1981 tables concerning Maharashtra, are published by the Government of India, in "Census of India 1981, Series 12, Maharashtra Paper 1 Supplement."

Definitions as adopted in the 1981 census are reproduced below :-

(1) *Work*—was defined as participation in economically productive activity, such participation may be mental or physical in nature. Work involves not only actual work but also effective supervision and direction of work.

(2) *Worker*—worker was one who had engaged himself in work for at least sometime during the reference year :-

(a) *Main worker*.—is a person who put in work for six months or more or for 183 days or more, during last year was classified as main worker.

(b) *Marginal worker*.—is a person who did work during last year for less than six months (183 days) was classified as marginal work.

(३) काम न करणारे.—जन्मणनेच्या संदर्भ दिवसाचे आधी एक वर्षाच्या संदर्भाकळात एखाद्या व्यक्तीने अजिबात काम केले नसेल अशा व्यक्तीस काम न करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात आले. जी व्यक्ती मुख्यत्वे स्वतःच्या कुटुंबासाठी कामे करणे वगैरे घरगुत कामांमध्ये गुंतलेली असेल किंवा एखादा मुलगा किंवा मुलगी जी प्रामुख्याने एखाद्या संस्थेत शिकत असताना कुटुंबाला आर्थिक मदत करते परंतु जी पूर्णवेळ काम करीत नाही अशा व्यक्तीस काम करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात आले नाही. तसेच एखाद्या व्यक्तीस घरभाडे किंवा निवृत्ती वेतन अशा स्वरूपातच उत्पन्न मिळते व ज्यासाठी त्या व्यक्तीस कोणतेही काम करावे लागत नाही अशा व्यक्तीस काम करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात येत नाही.

(४) घरगुती उद्योग.—कुटुंब प्रमुख किंवा प्रामुख्याने कुटुंबातील व्यक्तींनी शहरी भागात स्वतःच्या घराच्या परिसरात ग्रामीण भागात जेड्यात चालविलेला उद्योग म्हणजे घरगुती उद्योग होय. घरगुती उद्योग हा नोंदणी झालेल्या कारखान्याप्रमाणे चालविण्यात येत नाही व त्यात उत्पादन, प्रक्रिया, सेवा, दुरुस्ती व विक्री यांचा संबंध असतो.

(५) शेतकरी.—यात स्वतःची जमीन कसणारे व दुसऱ्यांची जमीन कसणारे अशा दोन्हीचा अंतर्भाव होतो.

(६) शेतमजूर.—यात शेतावर, मजुरीवर/वेतनावर काम करणारे, परंतु ज्यांचा जमिनीवर कोणत्याही प्रकारचा मालकी हक्क नाही अशांचा समावेश होतो.

(७) व्यवसाय.—ज्यास उद्योग म्हणता येईल अशा आर्थिक उत्पादनांच्या कोणत्याही शाखेत जेव्हा एखादी व्यक्ती स्वतः काम करते त्यास तिचा व्यवसाय समजण्यात येते.

(८) उद्योग.—म्हणजे आर्थिक उत्पादन कार्यातील एखादी शाखा ज्यात कामगार काम करतो.

(९) मालक.—मोबदला देऊन एक किंवा जास्त व्यक्तींकडून काम करवून घेणाऱ्या व्यक्तीस मालक असे समजण्यात येते.

(१०) कामगार.—जी व्यक्ती नगद किंवा वस्तुरूपाने मोबदला घेऊन दुसऱ्यासाठी वेतनावर, किंवा मजुरीवर काम करते ती कामगार व्यक्ती होय.

(११) एकटा कामगार.—जी व्यक्ती काही नैमित्तिक कारणांव्यतिरिक्त मोबदला देऊन इतरांकडून काम करवून घेत नाही किंवा कुटुंबातील इतर व्यक्तींच्या मदतीने काम करत नाही किंवा कोणत्याही सहकारी संस्थेची सभासद म्हणून काम करीत नाही अशा व्यक्तीस 'एकटा कामगार' असे संबोधण्यात येते.

(१२) कौटुंबिक कामगार.—कुटुंबाच्या उद्योगात जी व्यक्ती नगद किंवा वस्तुरूपात वेतन किंवा मजुरी रू. घेता कुटुंबातील इतर व्यक्तींबरोबर काम करते ती 'कौटुंबिक कामगार' म्हणून समजण्यात येते.

(3) *Non-worker*.—was one who did not engage himself at all in work throughout the whole reference period of one year preceding the date of enumeration. A person who is engaged primarily in household duties such as working for one's own household or a boy or a girl who is primarily a student attending an institution, even if such a person helps the family's economic activity but not as fulltime worker was not treated as worker. A person who merely receives income such as rent or pension and who does not have to work for receiving that income has not been treated as worker.

(4) *Household Industry*.—is defined as an industry conducted by the head of the household himself or mainly by members of households at home or within the village in rural areas and only within the premises of the house where the household lives in urban areas. It should not be run on the scale of registered factory and relates to production, processing, servicing, repairing or making and selling of goods.

(5) *Cultivator*.—includes both owner cultivators and tenant cultivators.

(6) *Agricultural labourer*.—covers all other persons working on land as labourers on wages without holding any right upon the land.

(7) *Occupation*.—of a worker is the function which he personally performs by engaging himself in work in any branch of economic activity which is called his industry.

(8) *Industry*.—is defined as a sector of economic activity on which a worker is engaged.

(9) *Employer*.—is a person who hires one or more persons in his work.

(10) *Employee*.—is a person who works for others for wages or salary in cash or kind.

(11) *A single worker*.—is a person who is doing his work without employing others except casually and without the help of other members of his family except casually or a participation in work as a member of a co-operative.

(12) *A family worker*.—is a person who is doing his work in a family enterprise along with other members of the family without wages or salary in cash or kind.

1. क्षेत्रफळ व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.1
१९९१ च्या जनगणनेनुसार क्षेत्रफळ व लोकसंख्या
(Area and Population according to 1991 Population Census)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	क्षेत्रफळ चौ. कि. मी. मध्ये	लोकसंख्या दर चौ. कि. मी. मागे	तालुक्यांची संख्या	खेड्यांची संख्या Number of villages		शहरांची संख्या	कुटुंबे House- holds	लोकसंख्या Population			Total Rural Urban	District	
					वस्ती असलेली Inhabited	वस्ती नसलेली Uninhabited			एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	ए.	603.00	16,461	3	1	20,51,216	99,25,891	54,60,145	44,65,746	T	Brihan Mumbai
		भा.	0.00	R	
		ना.	603.00	16,461	1	20,51,216	99,25,891	54,60,145	44,65,746	
2	ठाणे	ए.	9,558.00	549	13	1,679	18	23	10,96,592	52,49,126	27,92,874	24,56,252	T	Thane
		भा.	8,830.75	210	..	1,679	18	..	3,33,533	18,55,919	9,49,619	9,06,300	R	
		ना.	727.25	4,666	23	7,43,059	33,93,207	18,43,255	15,49,952	U	
3	रायगड	ए.	7,152.00	255	14	1,851	57	19	3,73,126	18,24,816	9,07,907	9,16,909	T	Raigad
		भा.	6,988.98	214	..	1,851	57	..	3,04,441	14,96,176	7,35,388	7,60,788	R	
		ना.	163.02	2,016	19	68,685	3,28,640	1,72,519	1,56,121	U	
4	रत्नागिरी	ए.	8,208.00	188	9	1,515	4	8	3,24,036	15,44,057	7,00,190	8,43,867	T	Ratnagiri
		भा.	8,150.59	173	..	1,515	4	..	2,96,869	14,06,001	6,30,502	7,75,499	R	
		ना.	57.41	2,405	8	27,167	1,38,056	69,688	68,368	U	
5	सिंधुदुर्ग	ए.	5,257.00	160	7	736	..	4	1,75,893	8,32,152	3,89,384	4,42,768	T	Sindhudurg
		भा.	5,176.47	150	..	736	1,61,727	7,69,002	3,57,773	4,11,229	R	
		ना.	30.53	2,068	4	14,166	63,150	31,611	31,539	U	
6	नाशिक	ए.	15,530.00	248	13	1,814	4	17	7,00,310	38,51,352	19,84,973	18,66,379	T	Nashik
		भा.	15,011.74	165	..	1,814	4	..	4,33,892	24,82,267	12,69,908	12,12,359	R	
		ना.	518.26	2,642	17	2,66,418	13,69,085	7,15,065	6,54,020	U	
7	धुळे	ए.	13,150.00	193	10	1,586	17	8	4,58,359	25,35,715	12,95,288	12,40,427	T	Dhule
		भा.	13,043.44	155	..	1,586	17	..	3,69,857	20,15,374	10,24,076	9,91,798	R	
		ना.	106.56	5,554	8	88,502	5,19,841	2,71,212	2,48,629	U	
8	जळगाव	ए.	11,765.30	271	13	1,480	30	17	5,96,838	31,87,634	16,42,873	15,44,761	T	Jalgaon
		भा.	11,582.84	200	..	1,480	30	..	4,38,805	23,12,965	11,87,625	11,25,340	R	
		ना.	182.46	4,805	17	1,58,033	8,74,669	4,55,248	4,19,421	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.1—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
9	अहमदनगर	प.	17,048.00	198	13	1,554	2	13	6,26,703	33,72,935	17,30,609	16,42,326	T	Ahmednagar
		भा.	16,702.26	170	..	1,554	2	..	5,25,172	28,39,454	14,52,006	13,87,448	R	
		ना.	345.74	1,543	13	1,01,531	5,33,481	2,78,603	2,54,878	U	
10	पुणे	प.	15,643.00	354	14	1,844	18	34	10,79,140	55,32,532	28,61,460	26,71,072	T	Pune
		भा.	15,066.32	181	..	1,844	18	..	5,04,404	27,25,503	13,87,461	13,38,042	R	
		ना.	576.68	4,868	34	5,74,736	28,07,029	14,73,999	13,33,030	U	
11	सतारा	प.	10,480.00	234	11	1,547	26	11	4,65,891	24,51,372	12,08,375	12,42,997	T	Satara
		भा.	10,269.84	208	..	1,547	26	..	4,05,917	21,35,532	10,44,421	10,91,111	R	
		ना.	210.16	1503	11	59,974	3,15,840	1,63,954	1,51,886	U	
12	सांगली	प.	8,572.00	258	8	723	4	8	4,23,305	22,09,488	11,28,521	10,80,967	T	Sangli
		भा.	8,255.27	207	..	723	4	..	3,23,148	17,07,041	8,68,447	8,38,594	R	
		ना.	316.73	1,586	8	1,00,157	5,02,447	2,60,074	2,42,373	U	
13	सोलापूर	प.	14,895.00	217	11	1,134	8	10	5,78,788	32,31,057	16,70,516	15,60,541	T	Solapur
		भा.	14,724.21	156	..	1,134	8	..	4,14,333	23,01,574	11,92,575	11,08,999	R	
		ना.	170.79	5,442	10	1,64,455	9,29,483	4,77,941	4,51,542	U	
14	कोल्हापूर	प.	7,685.00	389	12	1,188	15	12	5,67,952	29,89,507	15,24,732	14,64,775	T	Kolhapur
		भा.	7,544.93	292	..	1,188	15	..	4,18,540	22,02,505	11,13,588	10,88,917	R	
		ना.	140.07	5,619	12	1,49,412	7,87,002	4,11,144	3,75,858	U	
15	औरंगाबाद	प.	10,107.00	219	8	1,300	44	8	4,24,578	22,13,779	11,51,693	10,62,086	T	Aurangabad
		भा.	9,879.24	151	..	1,300	44	..	2,80,547	14,88,636	7,66,816	7,21,820	R	
		ना.	227.76	3,184	8	1,44,031	7,25,143	3,84,877	3,40,266	U	
16	जालना	प.	7,718.00	177	8	956	11	4	2,57,513	13,64,425	6,96,798	6,67,627	T	Jalna
		भा.	7,616.09	149	..	956	11	..	2,14,462	11,33,697	5,77,290	5,56,407	R	
		ना.	101.91	2,264	4	43,051	2,30,728	1,19,508	1,11,220	U	
17	परभणी	प.	11,041.00	192	12	1,469	45	11	3,80,148	21,17,035	10,83,794	10,33,241	T	Parbhani
		भा.	10,857.44	151	..	1,469	45	..	2,99,253	16,40,436	8,35,976	8,04,460	R	
		ना.	183.56	2,596	11	80,895	4,76,599	2,47,818	2,28,781	U	
18	बीड	प.	10,693.00	170	9	1,269	11	7	3,67,181	18,22,072	9,37,410	8,84,662	T	Beed
		भा.	10,600.87	141	..	1,269	11	..	3,02,478	14,95,104	7,65,849	7,29,255	R	
		ना.	92.13	3,549	7	64,703	3,26,968	1,71,561	1,55,407	U	
19	नंदेड	प.	10,528.00	221	9	1,515	65	13	4,07,277	23,30,374	11,97,876	11,32,498	T	Nanded
		भा.	10,334.46	177	..	1,515	65	..	3,24,011	18,24,234	9,33,311	8,90,923	R	
		ना.	193.54	2,615	13	83,266	5,06,140	2,64,565	2,41,575	U	

20	उस्मानाबाद	ए.	7,569.00	169	6	716	6	8	2,33,003	12,76,327	6,58,896	6,17,431	T	Osmanabad
		आ.	7,522.00	144	..	716	6	..	1,98,395	10,82,447	5,57,064	5,25,383	R	
		ना.	47.00	4,125	8	34,608	1,93,880	1,01,832	92,048	U	
21	लातूर	ए.	7,157.00	234	7	914	22	5	52,83,757	16,76,641	8,63,203	8,13,438	T	Latur
		आ.	7,089.58	188	..	914	22	..	2,26,015	13,34,773	6,83,066	6,51,707	R	
		ना.	67.42	5,071	5	57,742	3,41,868	1,80,137	1,61,731	U	
22	बुलढाणा	ए.	9,661.00	195	13	1,299	128	11	3,52,853	18,86,299	9,66,017	9,20,282	T	Buldhana
		आ.	9,595.48	156	..	1,299	128	..	2,84,184	14,97,964	7,65,107	7,32,857	R	
		ना.	65.52	5,927	11	68,669	3,88,335	2,00,910	1,87,425	U	
23	अकोला	ए.	10,574.00	209	13	1,574	202	10	4,20,013	22,14,271	11,42,148	10,72,123	T	Akola
		आ.	10,423.12	152	..	1,574	202	..	3,09,913	15,79,940	8,12,857	7,67,083	R	
		ना.	150.88	4,204	10	1,10,100	6,34,331	3,29,291	3,05,040	U	
24	अमरावती	ए.	12,210.00	180	13	1,681	315	11	4,27,359	22,00,057	11,36,314	10,63,743	T	Amravati
		आ.	12,044.72	123	..	1,681	315	..	2,93,695	14,82,928	7,63,514	7,19,414	R	
		ना.	165.28	4,339	11	1,33,664	7,17,129	3,72,800	3,44,329	U	
25	यवतमाळ	ए.	13,582.00	153	16	1,836	272	10	4,13,123	20,77,144	10,64,422	10,12,722	T	Yavatmal
		आ.	13,515.19	127	..	1,836	272	..	3,66,230	17,20,213	8,79,017	8,41,196	R	
		ना.	66.81	5,342	10	66,893	3,56,931	1,85,405	1,71,526	U	
26	वर्धा	ए.	6,309.00	169	8	967	412	6	2,20,348	10,67,357	5,50,370	5,16,987	T	Wardha
		आ.	6,270.55	125	..	967	412	..	1,64,656	7,83,840	4,03,503	3,80,337	R	
		ना.	38.45	7,374	6	55,692	2,83,517	1,46,867	1,36,650	U	
27	नागपूर	ए.	9,892.00	332	14	1,635	243	23	6,54,520	32,87,139	17,10,404	15,76,735	T	Nagpur
		आ.	9,527.34	132	..	1,635	243	..	2,60,301	12,56,225	6,49,900	6,06,325	R	
		ना.	364.66	5,569	23	3,94,219	20,30,914	10,60,504	9,70,410	U	
28	भंडारा	ए.	9,321.00	226	14	1,654	149	8	4,33,635	21,07,629	10,60,275	10,47,354	T	Bhandara
		आ.	9,237.92	198	..	1,654	149	..	3,77,332	18,31,735	9,18,913	9,12,822	R	
		ना.	83.08	3,321	8	56,303	2,75,894	1,41,362	1,34,532	U	
29	चंद्रपूर	ए.	11,443.00	155	12	1,473	319	12	3,88,047	17,71,994	9,09,787	8,62,207	T	Chandrapur
		आ.	11,280.74	113	..	1,473	319	..	2,79,737	12,75,171	6,48,234	6,26,937	R	
		ना.	162.26	3,062	12	1,08,310	4,96,823	2,61,553	2,35,270	U	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.1—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
30	गडचिरोली	ए.	14,412.00	55	12	1,503	168	4	1,62,931	7,87,010	3,98,364	3,88,646	T	Gadchiroli
		भा.	14,343.01	50	..	1,503	168	..	1,47,594	7,18,445	3,62,474	3,55,971	R	
		ना.	68.99	994	4	15,337	68,565	35,890	32,675	U	
महाराष्ट्र राज्य	..	ए.	3,07,713.00	257	325	40,412	2,615	336	1,53,44,435	7,89,37,187	4,08,25,618	3,81,11,569	T	Maharashtra State
		भा.	3,01,485.09	161	..	40,412	2,615	..	92,59,441	4,83,95,601	2,45,36,280	2,38,59,321	R	
		ना.	6,227.91	4,904	336	60,84,994	3,05,41,586	1,62,89,338	1,42,52,248	U	

आधार :-भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, महाराष्ट्र, भाग दोन ब.

Source :-Population Census of India, 1991, Series 14, Maharashtra, Part. II. B.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.2
अनुसूचित जातीची लोकसंख्या / Scheduled Castes Population
(जनगणना / Population Census, 1991)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	ग्रामीण Rural			नागरी Urban			एकूण Total			अनुसूचित जातीची एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Percentage of Scheduled Castes to total Population			District
		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई	6,46,914	3,44,085	3,02,829	6,46,914	3,44,085	3,02,829	6.52	6.30	6.78	Brihan Mumbai
2	ठाणे	48,752	25,163	23,589	2,23,045	1,17,158	1,05,887	2,71,797	1,42,321	1,29,476	5.18	5.09	5.27	Thane
3	रायगड	35,681	17,650	18,031	15,318	7,863	7,455	50,999	25,513	25,486	2.79	2.81	2.78	Raigad
4	रत्नागिरी	24,118	11,483	12,635	3,267	1,735	1,532	27,385	13,218	14,167	1.77	0.94	1.68	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग	39,333	18,613	20,720	3,102	1,570	1,532	42,435	20,183	22,252	5.10	5.18	5.02	Sindhudurg
6	नाशिक	1,78,933	91,556	87,377	1,47,822	75,924	71,898	3,26,755	1,67,480	1,59,275	8.48	8.44	8.53	Nashik
7	धुळे	97,429	49,760	47,669	36,930	19,257	17,673	1,34,359	69,017	65,342	5.30	5.33	5.27	Dhule
8	जळगाव	2,13,332	1,08,974	1,04,358	81,715	42,139	39,576	2,95,047	1,51,113	1,43,934	9.25	9.20	9.32	Jalgaon
9	अहमदनगर	3,47,061	1,81,568	1,65,493	71,418	36,421	34,997	4,18,479	2,17,989	2,00,490	12.41	12.60	12.21	Ahmednager
10	पुणे	2,24,051	1,14,974	1,09,077	4,07,012	2,10,202	1,96,810	6,31,063	3,25,176	3,05,887	11.41	11.36	11.45	Pune
11	सातारा	1,97,345	98,667	98,678	35,669	18,247	17,422	2,33,014	1,16,914	1,16,100	9.50	9.68	9.34	Satara
12	सांगली	2,10,429	1,06,856	1,03,573	67,029	34,244	32,785	2,77,458	1,41,100	1,36,358	12.56	12.50	12.61	Sangli
13	सोलापूर	3,65,694	1,89,013	1,76,681	1,32,219	67,986	64,233	4,97,913	2,56,999	2,40,914	15.41	15.38	15.44	Solapur
14	कोल्हापूर	2,94,524	1,49,815	1,44,909	86,505	44,404	42,101	3,81,029	1,94,219	1,86,810	12.75	12.74	12.75	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,79,800	92,619	87,181	1,25,446	66,079	59,367	3,05,246	1,58,698	1,46,548	13.79	13.78	13.70	Aurangabad
16	जालना	1,51,812	77,318	74,294	24,840	12,788	12,052	1,76,452	90,106	86,346	12.93	12.93	12.93	Jalna
17	परभणी	1,85,137	94,177	90,960	48,186	24,818	23,368	2,33,323	1,18,995	1,14,328	11.02	10.98	11.06	Parbhani
18	बीड	2,03,237	1,04,142	99,095	41,044	21,493	19,551	2,44,281	1,25,635	1,18,646	13.41	13.40	13.41	Beed
19	नांदेड	3,50,870	1,79,661	1,71,209	1,07,072	57,673	54,399	4,22,942	2,17,334	2,05,608	18.15	18.14	18.16	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,79,594	92,367	87,227	29,015	15,031	13,984	2,08,609	1,07,398	1,01,211	16.34	16.30	16.39	Osmanabad
21	लातूर	2,62,683	1,34,858	1,27,825	56,885	29,894	26,991	3,19,568	1,64,752	1,54,816	19.06	19.09	19.03	Latur
22	बुलढाणा	1,79,232	91,465	87,767	37,455	19,328	18,127	2,16,687	1,10,793	1,05,894	11.49	11.47	11.51	Buldhana
23	अकोला	2,02,194	1,08,485	98,709	62,360	32,172	30,188	2,64,554	1,35,657	1,28,897	11.95	11.88	12.02	Akola
24	अमरावती	2,87,339	1,47,744	1,39,595	97,160	50,447	46,713	3,84,499	1,98,191	1,86,308	17.48	17.44	17.51	Amravati
25	यवतमाळ	1,82,468	92,887	89,581	44,352	22,662	21,690	2,26,820	1,15,549	1,11,271	10.92	10.85	10.99	Yavatmal
26	वर्धा	1,07,483	55,333	52,150	42,492	21,883	20,609	1,49,975	77,216	72,759	14.05	14.03	14.07	Wardha
27	नागपूर	2,20,230	1,13,748	1,06,482	3,98,996	2,06,192	1,92,804	6,19,226	3,19,940	2,99,286	18.84	18.71	18.98	Nagpur
28	भंडारा	3,04,173	1,51,570	1,52,603	51,311	25,882	25,429	3,55,484	1,77,452	1,78,032	16.87	16.74	17.00	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,94,193	98,594	95,599	1,05,340	55,122	50,218	2,99,533	1,53,716	1,45,817	16.90	16.90	16.91	Chandrapur
30	गडचिरोली	85,077	42,919	42,158	10,919	5,697	5,222	95,996	48,616	47,380	12.20	12.20	12.19	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	55,52,004	28,36,979	27,15,025	32,05,838	16,68,396	15,37,442	87,57,842	45,05,375	42,52,467	11.09	11.04	11.16	Maharashtra State

आधार - भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, महाराष्ट्र, भाग दोन ब.

Source - Population Census of India, 1991, Series 14, Maharashtra, Part II B.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.3
अनुसूचित जमातींची लोकसंख्या / Scheduled Tribes Population
(जनगणना / Population Census, 1991)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	ग्रामीण Rural			नगरी Urban			एकूण Total			अनुसूचित जमातींची एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Percentage of Scheduled Tribes to total Population			District
		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1,03,775	56,140	47,635	1,03,775	56,140	47,635	1.05	1.03	1.07	Brihan Mumbai
2	ठाणे	8,48,042	4,27,240	4,20,802	1,03,163	53,969	49,194	9,51,205	4,81,209	4,69,996	18.12	17.23	19.13	Thane
3	रायगड	2,12,762	1,07,495	1,05,267	21,191	10,743	10,448	2,33,953	1,18,238	1,15,715	12.82	12.75	12.62	Raigad
4	रत्नागिरी	13,968	6,854	7,114	879	493	386	14,847	7,347	7,500	0.96	1.05	0.89	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	3,656	1,833	1,823	237	122	115	3,893	1,955	1,938	0.47	0.50	0.44	Sindhudurg
6	नाशिक	8,57,093	4,32,409	4,24,684	73,976	38,062	35,914	9,31,069	4,70,471	4,60,598	24.18	23.70	24.68	Nashik
7	धुळे	9,95,180	4,98,804	4,96,376	41,311	21,426	19,885	10,36,491	5,20,230	5,16,261	40.87	40.16	41.62	Dhule
8	जळगाव	2,79,843	1,43,297	1,36,546	33,708	17,484	16,224	3,13,551	1,60,781	1,52,770	9.84	9.79	9.89	Jalgaon
9	अहमदनगर	2,30,465	1,16,108	1,14,357	9,676	5,036	4,640	2,40,141	1,21,144	1,18,997	7.12	7.00	7.24	Ahmednager
10	पुणे	1,77,677	90,763	86,914	38,659	20,690	17,969	2,16,336	1,11,453	1,04,883	3.91	3.89	3.93	Pune
11	सातारा	15,990	8,117	7,873	2,352	1,221	1,131	18,342	9,338	9,004	0.75	0.77	1.00	Satara
12	सांगली	9,262	4,868	4,394	1,522	779	743	10,784	5,647	5,137	0.49	0.50	0.48	Sangli
13	सोलापूर	30,898	16,113	14,785	17,454	8,962	8,492	48,352	25,075	23,277	1.50	1.50	1.49	Solapur
14	कोल्हापूर	12,832	6,543	6,289	1,957	1,021	936	14,789	7,564	7,225	0.49	0.50	0.49	Kolhapur
15	औरंगाबाद	73,401	37,452	35,949	10,101	5,418	4,683	83,502	42,870	40,632	3.77	3.72	3.82	Aurangabad
16	जालना	25,132	12,746	12,386	3,188	1,628	1,540	28,300	14,374	13,926	2.07	2.06	2.08	Jalna
17	परभणी	1,03,564	53,018	50,546	7,906	4,228	3,678	1,11,470	57,246	54,224	5.26	5.28	5.25	Parbhani
18	बीड	18,012	9,374	8,638	2,503	1,310	1,193	20,515	10,684	9,831	1.13	1.14	1.11	Beed
19	नांदेड	2,49,970	1,28,103	1,21,867	26,002	13,488	12,514	2,75,972	1,41,591	1,34,381	11.84	11.82	11.86	Nanded
20	उस्मानाबाद	19,608	10,122	9,486	2,855	1,495	1,360	22,463	11,617	10,846	1.76	1.76	1.76	Osmanabad
21	लातूर	33,282	17,130	16,152	4,245	2,289	1,956	37,527	19,419	18,108	2.24	2.25	2.23	Latur
22	बुलढाणा	89,423	45,921	43,502	5,966	3,152	2,814	95,389	49,073	46,316	5.06	5.08	5.03	Buldhana
23	अकोला	1,38,055	70,689	67,366	17,640	9,174	8,466	1,55,695	79,863	75,832	7.03	6.99	7.07	Akola
24	अमरावती	2,85,469	1,46,370	1,39,099	30,979	16,192	14,787	3,16,448	1,62,562	1,53,886	14.38	14.31	14.47	Amravati
25	यवतमाळ	4,17,965	2,11,962	2,06,003	27,875	14,539	13,336	4,45,840	2,26,501	2,19,339	21.46	21.28	21.66	Yavatmal
26	वर्धा	1,42,677	73,158	69,519	23,714	12,119	11,525	1,66,391	85,277	81,114	15.59	15.49	15.69	Wardha
27	नागपूर	2,35,616	1,21,289	1,14,327	2,22,099	1,14,608	1,07,491	4,57,715	2,35,897	2,21,818	13.92	13.79	14.07	Nagpur
28	भंडारा	2,88,475	1,43,898	1,44,577	21,347	10,848	10,499	3,09,822	1,54,746	1,55,076	14.70	14.59	14.81	Bhandara
29	चंद्रपूर	3,03,045	1,52,530	1,50,515	46,124	24,095	22,029	3,49,169	1,76,625	1,72,544	19.70	19.41	20.00	Chandrapur
30	गडचिरोली	2,94,452	1,47,576	1,46,876	10,083	5,270	4,813	3,04,535	1,52,846	1,51,689	38.70	38.37	39.03	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	64,05,814	32,41,782	31,64,032	9,12,467	4,76,001	4,36,466	73,18,281	37,17,783	36,00,498	9.27	9.11	9.45	Maharashtra State

जनसंख्या व जनगणना / POPULATION AND POPULATION
 जनसंख्या क्रमांक / TABLE No. 1.4
 नव बौद्धांची लोकसंख्या / Neo-Buddhists Population
 (जनगणना / Population Census, 1981)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	ग्रामीण Rural			नागरी Urban			एकूण Total			नव बौद्धांची एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Percentage of Neo-Buddhists to total population	District (2)
		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बृहन्मुंबई	336	2,339	1,997	4,336	2,339	1,997	0.05	Brihan Mumbai
2	ठाणे	3,452	1,766	1,686	1,195	640	555	4,647	2,406	2,241	0.14	Thane
3	रायगड	7,516	3,389	4,127	156	81	75	7,612	3,470	4,202	0.52	Raigad
4	रत्नागिरी	16,061	6,955	9,106	1,116	536	580	17,177	7,491	9,686	0.82	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Sindhudurg
6	नाशिक	6,945	3,516	3,429	3,093	1,583	1,510	10,038	5,099	4,939	0.34	Nashik
7	धुळे	1,522	767	755	800	411	389	2,322	1,178	1,144	0.11	Dhule
8	जळगाव	2,519	1,291	1,238	201	93	108	2,720	1,374	1,346	0.10	Jalgaon
9	अहमदनगर	6,321	3,131	3,190	100	52	48	6,421	3,183	3,238	0.24	Ahmednagar
10	पुणे	12,641	6,264	6,377	8,233	4,192	4,041	20,874	10,456	10,418	0.50	Pune
11	सातारा	22,067	10,267	11,800	2,215	1,137	1,078	24,282	11,404	12,878	1.19	Satara
12	सांगली	3,522	1,652	1,870	828	445	383	4,350	2,097	2,253	0.24	Sangli
13	सोलापूर	3,491	1,776	1,715	1,558	809	749	5,049	2,585	2,464	0.19	Solapur
14	कोल्हापूर	3,022	1,365	1,657	101	54	47	3,123	1,419	1,704	0.12	Kolhapur
15	औरंगाबाद	14,406	7,227	7,179	890	445	445	15,296	7,672	7,624	0.63	Aurangabad
16	जालना	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Jalna
17	परभणी	6,076	3,022	3,054	304	148	156	6,380	3,170	3,210	0.35	Parbhani
18	बीड	4,320	2,185	2,135	1,668	840	828	5,988	3,025	2,963	0.40	Beed
19	नांदेड	4,231	2,102	2,129	654	327	327	4,885	2,429	2,456	0.28	Nanded
20	उस्मानाबाद	4,229	2,175	2,054	305	154	151	4,534	2,329	2,205	0.20	Osmanabad
21	लातूर	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Latur
22	बुलढाना	1,026	516	510	362	185	177	1,388	701	687	0.09	Buldhana
23	अकोला	2,648	1,296	1,352	585	314	271	3,233	1,610	1,623	0.18	Akola
24	अमरावती	19,329	9,828	9,501	1,334	689	645	20,663	10,517	10,146	5.89	Amravati
25	यवतमाळ	4,691	2,348	2,343	113	54	59	4,804	2,402	2,402	0.28	Yavatmal
26	वर्धा	9,887	5,062	4,825	22	12	10	9,909	5,074	4,835	1.07	Wardha
27	नागपूर	3,067	1,541	1,526	378	191	187	3,445	1,732	1,713	0.13	Nagpur
28	भंडारा	6,918	3,433	3,458	511	271	240	7,429	3,704	3,725	0.40	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,383	686	697	727	333	394	2,110	1,019	1,091	0.05	Chandrapur
30	गडचिरोली	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Gadchiroli
महाराष्ट्र एकूण		1,71,290	83,550	87,740	31,785	16,335	15,450	2,03,075	99,885	1,03,190	0.32	Maharashtra State

* वेगळी उपलब्ध नाही. / Not available separately.

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र, १९८४ चा प्रबंध १. Source.—Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Paper 1 of 1984.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता. क्रमांक / TABLE No. 1.5

१९०१ पासूनचा लोकसंख्येतील दशवर्षीय चढउतार

Decadal variation in population since 1901

(जनगणना / Population Census, 1991)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वर्ष Year	एकूण व्यक्ती Persons	दशवर्षीय चढउतार Decadal	दशवर्षीय चढउतार (शेकडा प्रमाण) Percentage decadal variation	पुरुष Males	स्त्रिया Females	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1901	927,994	561,825	366,169	Brihan Mumbai
		1911	1,148,757	+220,763	+23.79	731,634	417,123	
		1921	1,380,448	+231,691	+20.17	884,301	496,147	
		1931	1,397,812	+17,364	+1.26	878,102	519,710	
		1941	1,801,356	+403,544	+24.87	1,114,983	686,373	
		1951	2,994,444	+1,193,088	+66.23	1,868,335	1,125,109	
		1961	4,152,056	+1,157,612	+38.66	2,496,176	1,655,880	
		1971	5,970,575	+1,818,519	+43.80	3,478,378	2,492,197	
		1981	8,243,405	+2,272,830	+38.07	4,652,646	3,590,759	
		1991	9,925,891	+1,682,486	+20.41	5,460,145	4,465,746	
2	ठाणे	1901	665,326	343,216	322,110	Thane
		1911	721,323	+55,997	+8.42	370,437	350,886	
		1921	713,228	- 8,095	- 1.12	368,305	344,923	
		1931	787,664	+74,436	+10.44	407,045	380,619	
		1941	882,321	+94,675	+12.02	454,693	427,628	
		1951	1,282,572	+400,251	+45.36	668,138	614,434	
		1961	1,652,678	+370,106	+28.86	861,117	791,561	
		1971	2,281,664	+628,986	+38.06	1,04,855	1,076,809	
		1981	3,351,562	+1,069,898	+46.89	1,779,645	1,571,917	
		1991	5,249,126	+1,897,564	+56.62	2,792,874	2,456,252	
3	रायगड	1901	7,21,083	360,493	360,590	Raigad
		1911	7,14,371	- 6,712	- 0.93	353,180	361,191	
		1921	6,77,586	- 36,785	- 5.15	334,184	343,402	
		1931	7,56,315	+78,729	+11.62	376,398	379,917	
		1941	8,05,157	+48,842	+6.46	395,368	409,789	
		1951	9,09,083	+103,926	+12.91	445,580	463,503	
		1961	1,088,855	+149,772	+16.48	514,534	544,321	
		1971	1,263,003	+204,148	+19.28	614,278	648,725	
		1981	1,486,452	+223,449	+17.69	726,512	759,940	
		1991	1,824,816	+338,364	+22.76	907,907	916,909	
4	रत्नागिरी	1901	1,387,074	654,497	732,577	Ratnagiri
		1911	1,422,199	+35,125	+2.53	657,120	765,079	
		1921	1,361,884	- 60,315	- 4.24	622,786	739,079	
		1931	1,534,540	+172,656	+12.68	720,873	813,667	
		1941	1,627,225	+92,685	+6.04	753,908	873,317	
		1951	1,711,964	+84,739	+5.21	769,635	942,329	
		1961	1,827,203	+115,239	+6.73	816,804	1,010,399	
		1971	1,990,583	+163,380	+8.94	886,995	1,103,588	
		1981	2,111,311	+120,728	+6.06	943,395	1,167,916	
		*1981	1,379,655	611,029	768,626	
1991	1,544,057	+164,402	+11.92	700,190	843,867			
5	सिंधुदूर्ग	*1981	780,891	354,128	426,763	Sindhudurg
		1991	832,152	+51,261	+6.56	389,384	442,768	
6	नाशिक	1901	823,080	417,000	406,080	Nashik
		1911	915,698	+92,618	+11.25	461,573	454,125	
		1921	845,783	- 69,915	- 7.67	431,568	414,215	
		1931	1,009,583	+163,800	+19.37	514,322	495,261	
		1941	1,127,597	+118,014	+11.69	577,293	550,304	
		1951	1,429,916	+3,023,319	+26.81	730,927	698,989	
		1961	1,855,246	+425,330	29.75	953,531	901,715	
		1971	2,369,221	+513,975	+27.70	1,221,419	1,147,802	
		1981	2,991,739	+622,518	+26.28	1,544,532	1,447,207	
		1991	3,851,352	+859,613	+28.73	1,984,973	1,866,379	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.5—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
7	धुळे	1901	448,432	226,497	221,935	Dhule
		1911	559,519	+111,087	+24.77	282,839	276,680	
		1921	594,191	+34,672	+6.20	300,717	293,474	
		1931	714,998	+120,807	+20.33	363,073	351,925	
		1941	845,766	+130,768	+18.29	429,560	416,206	
		1951	1,060,278	+214,512	+25.36	538,226	522,052	
		1961	1,351,236	+290,958	+27.44	686,942	664,294	
		1971	1,662,181	+310,945	+23.01	849,601	812,580	
		1981	2,050,294	+388,113	+23.35	1,043,140	1,007,154	
		1991	2,535,715	+485,421	+23.68	1,295,288	1,240,427	
8	जळगाव	1901	954,077	483,030	471,047	Jaigaon
		1911	1,028,126	+474,049	+7.76	518,558	509,568	
		1921	1,069,656	+41,530	+4.04	542,676	526,980	
		1931	1,198,260	+128,604	+12.02	608,733	589,527	
		1941	1,320,074	+121,814	+10.17	669,953	650,121	
		1951	1,471,351	+151,277	+11.46	746,452	724,899	
		1961	1,765,047	+293,696	+19.06	902,001	863,046	
		1971	2,123,121	+358,074	+20.28	1,089,840	1,033,281	
		1981	2,618,274	+495,153	+23.32	1,342,963	1,275,311	
		1991	3,187,634	+569,360	+21.75	1,642,873	1,544,761	
9	अहमदनगर	1901	820,346	409,125	411,221	Ahmednagar
		1911	925,876	+105,530	+12.86	466,812	459,064	
		1921	719,137	+206,739	+22.33	363,494	355,643	
		1931	969,209	+250,072	+34.77	491,683	477,526	
		1941	1,123,040	+153,831	+15.87	570,300	552,740	
		1951	1,410,873	+287,833	+25.63	716,763	695,110	
		1961	1,775,969	+365,096	+25.88	905,313	870,656	
		1971	2,269,117	+493,142	+27.77	1,160,205	1,108,912	
		1981	2,708,309	+439,192	+19.36	1,382,632	1,325,677	
		1991	3,372,935	+664,626	+24.54	1,730,609	1,642,326	
10	पुणे	1901	1,095,858	553,661	542,197	Pune
		1911	1,177,238	+81,380	+7.43	595,481	581,757	
		1921	1,105,014	-72,224	-6.14	564,751	540,263	
		1931	1,275,882	+170,868	+15.46	653,480	622,402	
		1941	1,472,972	+197,090	+15.45	755,979	716,993	
		1951	1,950,976	+478,004	+32.45	1,006,201	944,775	
		1961	2,466,880	+515,904	+26.44	1,268,710	1,198,170	
		1971	3,178,029	+711,149	+28.83	1,643,864	1,534,165	
		1981	4,164,470	+986,441	+31.04	2,150,088	2,014,382	
		1991	5,532,532	+1,368,062	+32.85	2,861,460	2,671,072	
11	सातारा	1901	849,672	418,418	431,254	Satara
		1911	835,337	-14,335	-1.69	412,412	422,925	
		1921	786,436	-48,901	-5.85	387,434	399,002	
		1931	895,014	+108,578	+13.81	446,189	448,825	
		1941	1,013,212	+118,198	+13.21	497,993	515,219	
		1951	1,177,016	+163,804	+16.17	573,800	603,216	
		1961	1,430,105	+253,089	+21.50	698,555	731,550	
		1971	1,727,376	+297,271	+20.79	848,092	879,284	
		1981	2,038,677	+311,301	+18.02	989,122	1,049,555	
		1991	2,451,372	+412,695	+20.24	1,208,375	1,242,997	
12	सांगली	1901	644,556	324,900	319,656	Sangli
		1911	612,518	-32,038	-4.97	313,874	298,644	
		1921	596,199	-16,319	-2.66	307,061	289,138	
		1931	707,479	+111,280	+18.66	362,861	344,618	
		1941	812,865	+105,386	+14.90	416,007	396,858	
		1951	998,434	+185,569	+22.83	507,407	491,027	
		1961	1,230,716	+232,282	+23.26	628,754	601,962	
		1971	1,539,820	+309,104	+25.12	790,165	749,655	
		1981	1,831,212	+291,392	+18.92	931,187	900,025	
		1991	2,209,488	+378,276	+20.66	1,128,521	1,080,967	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.5—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)	
13	सोलापूर	1901	884,101	445,384	438,717	Solapur
			1911	956,207	+72,106	+8.16	486,125	470,082	
			1921	909,248	- 46,959	- 4.91	467,971	441,277	
			1931	1,069,524	+160,276	+17.63	552,909	516,615	
			1941	1,228,085	+158,561	+14.83	263,393	595,692	
			1951	1,505,316	+227,231	+22.57	773,809	731,507	
			1961	1,860,119	+354,803	+23.57	960,655	899,464	
			1971	2,253,840	+393,840	+21.17	1,165,927	1,087,913	
			1981	2,610,144	+356,304	+15.81	1,344,147	1,265,997	
			1991	3,231,051	+620,913	+23.79	1,670,516	1,560,541	
14	कोल्हापूर	1901	900,570	456,057	444,513	Kolhapur
			1911	817,976	- 82,594	- 9.17	415,871	402,105	
			1921	820,032	+2,056	+0.25	421,482	398,550	
			1931	937,303	+117,271	+14.30	480,272	457,031	
			1941	1,072,444	+135,141	+14.42	544,862	527,582	
			1951	1,308,060	+235,616	+21.97	663,937	644,123	
			1961	1,596,493	+288,433	+22.05	811,693	784,800	
			1971	2,048,049	+451,556	+28.28	1,045,474	1,002,575	
			1981	2,506,330	+458,281	+22.38	1,273,881	1,232,449	
			1991	2,989,507	+483,177	+19.28	1,524,732	1,464,775	
15	औरंगाबाद	1901	733,291	366,951	366,340	Aurangabad
			1911	879,847	+146,556	+19.99	442,487	437,360	
			1921	720,699	- 159,148	- 18.09	361,938	358,761	
			1931	956,598	+235,898	+32.73	486,339	470,259	
			1941	1,082,729	+126,131	+13.19	553,401	529,328	
			1951	1,179,404	+96,675	+8.93	597,406	581,998	
			1961	1,532,341	+352,937	+29.93	781,635	750,706	
			1971	1,971,006	+438,665	+28.63	1,014,481	956,525	
			1981	2,433,420	+462,414	+23.46	1,249,632	1,183,788	
			*1981	1,585,828	819,281	766,547	
			1991	2,213,779	+627,951	+39.60	1,151,693	1,062,086	
16	जालना	*1981	1,030,178	522,876	507,302	Jalna
			1991	1,364,425	+334,247	+32.45	696,789	667,627	
17	परभणी	1901	648,546	324,977	323,569	Parbhani
			1911	781,754	+132,929	+20.50	392,208	389,267	
			1921	767,741	- 13,734	- 1.76	388,167	379,574	
			1931	856,023	+788,282	+11.50	435,986	420,037	
			1941	914,447	+58,424	+6.83	466,581	447,866	
			1951	1,010,864	+96,417	+10.54	510,567	500,297	
			1961	1,206,236	+195,372	+19.33	611,787	594,449	
			1971	1,506,771	+300,585	+24.92	768,662	738,109	
			1981	1,829,378	+322,607	+21.41	929,638	899,740	
			1991	2,117,035	+287,657	+15.72	1,083,794	1,033,241	
18	बीड	1901	506,349	255,135	251,214	Beed
			1911	637,861	+131,512	+25.97	322,137	315,724	
			1921	477,623	- 160,238	- 25.12	243,362	234,261	
			1931	648,986	+171,363	+35.88	332,966	316,020	
			1941	728,201	+79,215	+12.21	375,187	353,014	
			1951	826,046	+97,845	+13.44	422,069	403,977	
			1961	1,001,466	+175,420	+21.24	508,827	492,639	
			1971	1,286,121	+284,655	+28.42	658,204	627,917	
			1981	1,486,030	+199,909	+15.54	755,971	730,059	
			1991	1,822,072	+336,042	+22.61	937,410	884,662	
19	नांदेड	1901	550,261	274,628	275,633	Nanded
			1911	671,066	+120,805	+21.95	336,431	334,635	
			1921	649,825	- 21,241	- 3.17	328,083	321,742	
			1931	706,773	+56,948	+8.76	359,522	347,251	
			1941	784,289	+77,516	+10.97	399,103	385,186	
			1951	883,531	+99,242	+12.65	445,558	437,973	
			1961	1,079,674	+196,143	+22.20	547,974	531,700	
			1971	1,398,762	+317,088	+29.46	714,820	682,942	
			1981	1,749,334	+351,572	+25.15	892,417	856,917	
			1991	2,330,374	+581,040	+33.21	1,197,876	1,132,498	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.5—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
20	उस्मानाबाद	1901 ..	777,929	392,889	385,040	Osmanabad
		1911 ..	927,095	+149,166	+19.17	471,947	455,148	
		1921 ..	890,291	-36,804	-3.97	459,238	431,053	
		1931 ..	991,367	+101,076	+11.35	510,440	480,927	
		1941 ..	1,101,515	+110,148	+11.11	567,353	534,162	
		1951 ..	1,210,041	+108,526	+9.85	621,541	588,500	
		1961 ..	1,477,656	+267,615	+22.12	7,581,235	719,421	
		1971 ..	1,896,687	+419,031	+28.36	975,484	921,203	
		1981 ..	2,230,620	+333,933	+17.61	1,139,197	1,091,423	
		*1981 ..	1,029,702	528,851	503,851	
		1991 ..	1,276,327	+246,625	+23.95	658,896	617,431	
21	लातूर	*1981 ..	1,292,882	660,045	632,837	Latur
		1991 ..	1,676,641	+383,759	+29.38	863,203	813,438	
22	बुलढाना	1901 ..	617,990	310,300	307,690	Buldhana
		1911 ..	673,698	+55,708	+9.01	339,459	334,239	
		1921 ..	703,643	+29,945	+4.44	355,604	348,039	
		1931 ..	766,584	+62,941	+8.95	388,966	377,618	
		1941 ..	820,862	+54,278	+7.08	416,314	404,548	
		1951 ..	870,168	+49,306	+6.01	439,270	430,898	
		1961 ..	1,059,698	+189,530	+21.78	541,026	518,672	
		1971 ..	1,262,978	+203,280	+19.18	646,303	616,675	
		1981 ..	1,508,777	+245,799	+19.46	770,833	737,944	
		1991 ..	1,886,299	+377,522	+25.02	966,017	920,282	
23	अकोला	1901 ..	752,066	382,070	369,996	Akola
		1911 ..	786,042	+33,976	+4.52	399,504	386,538	
		1921 ..	794,847	+8,805	+1.12	405,923	388,924	
		1931 ..	876,362	+81,515	+10.26	448,896	427,466	
		1941 ..	907,742	+31,380	+3.58	463,948	443,794	
		1951 ..	950,994	+43,252	+4.76	485,119	465,875	
		1961 ..	1,189,354	+238,360	+25.06	613,832	575,522	
		1971 ..	1,501,478	+312,125	+26.24	773,569	727,909	
		1981 ..	1,826,952	+325,474	+21.68	937,824	889,128	
		1991 ..	2,214,271	+387,319	+21.20	1,142,148	1,072,123	
24	अमरावती	1901 ..	806,859	411,663	395,196	Amravati
		1911 ..	873,012	+66,153	+8.20	445,739	427,273	
		1921 ..	827,867	-45,145	-5.17	423,802	404,065	
		1931 ..	941,604	+113,737	+13.74	485,593	456,011	
		1941 ..	988,524	+46,920	+4.98	507,920	480,604	
		1951 ..	1,031,160	+42,636	+4.31	526,593	504,567	
		1961 ..	1,232,780	+201,620	+19.55	637,861	594,919	
		1971 ..	1,541,209	+908,429	+25.02	798,073	743,136	
		1981 ..	1,861,410	+320,201	+20.78	961,564	899,846	
		1991 ..	2,200,057	+338,647	+18.19	1,136,314	1,063,743	
25	यवतमाळ	1901 ..	577,101	290,267	286,834	Yavatmal
		1911 ..	724,410	+147,309	+25.53	365,912	358,498	
		1921 ..	748,959	+24,549	+3.39	380,545	368,414	
		1931 ..	857,288	+108,329	+14.46	436,124	421,164	
		1941 ..	887,738	+30,450	+3.55	448,724	439,014	
		1951 ..	931,982	+44,244	+4.98	468,522	463,460	
		1961 ..	1,098,470	+166,488	+17.86	557,010	541,460	
		1971 ..	1,423,677	+325,207	+29.61	726,072	697,605	
		1981 ..	1,737,423	+313,746	+22.04	887,236	850,187	
		1991 ..	2,077,144	+339,721	+19.55	1,064,422	1,012,722	
26	वर्धा	1901 ..	386,012	194,258	191,754	Wardha
		1911 ..	460,775	+74,763	+19.37	232,351	228,424	
		1921 ..	463,696	+2,921	+0.63	235,074	228,622	
		1931 ..	516,266	+52,570	+11.34	261,394	254,872	
		1941 ..	519,330	+3,064	+0.59	262,617	256,713	
		1951 ..	538,903	+19,573	+3.77	271,751	267,152	
		1961 ..	634,277	+95,374	+17.70	322,894	311,383	
		1971 ..	779,562	+145,285	+22.91	400,040	379,522	
		1981 ..	926,618	+147,056	+18.86	475,696	450,922	
		1991 ..	1,067,357	+140,739	+15.19	550,370	516,987	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.5—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
27	नागपूर	1901	748,489	375,940	372,549	Nagpur
		1911	806,287	+57,798	+7.72	407,033	399,254	
		1921	789,940	-16,347	-2.03	401,557	388,383	
		1931	936,987	+147,047	+18.61	479,678	457,309	
		1941	1,056,537	+119,550	+12.76	540,366	516,171	
		1951	1,230,535	+173,998	+16.47	629,185	601,350	
		1961	1,508,455	+277,920	+22.59	781,969	726,486	
		1971	1,942,688	+434,233	+28.79	1,010,911	931,777	
		1981	2,588,811	+646,123	+33.26	1,345,377	1,243,434	
		1991	3,287,139	+698,328	+26.97	1,710,404	1,576,735	
28	भंडारा	1901	590,258	285,052	305,206	Bhandara
		1911	688,463	+98,205	+16.64	337,754	350,709	
		1921	720,328	+31,865	+4.63	355,821	364,507	
		1931	827,558	+107,230	+14.89	410,367	417,191	
		1941	966,677	+139,119	+16.81	480,982	485,695	
		1951	1,075,678	+109,001	+11.28	536,603	539,075	
		1961	1,272,638	+196,960	+18.31	637,366	635,272	
		1971	1,585,580	+312,942	+24.59	798,072	787,508	
		1981	1,837,577	+251,997	+15.89	920,159	917,418	
		1991	2,107,629	+270,052	+14.70	1,060,275	1,047,354	
29	चंद्रपूर	1901	574,323	283,896	290,427	Chandrapur
		1911	729,347	+155,024	+26.99	363,793	365,554	
		1921	715,365	-13,982	-1.92	357,021	358,344	
		1931	823,321	+107,956	+15.09	413,747	409,574	
		1941	942,053	+118,732	+14.42	473,672	468,381	
		1951	1,052,975	+110,922	+11.77	527,645	525,330	
		1961	1,238,070	+185,095	+17.58	623,681	614,389	
		1971	1,640,137	+402,067	+32.48	832,567	807,570	
		1981	2,055,642	+415,505	+25.33	1,045,692	1,009,950	
		*1981	1,416,953	723,282	693,671	
		1991	1,771,994	+355,041	+25.06	909,787	862,207	
30	गडचिरोली	*1981	637,336	321,716	315,620	Gadchiroli
		1991	787,010	+149,674	+23.48	398,364	388,646	
	महाराष्ट्र राज्य	1901	19,391,643	9,802,129	9,589,514	Maharashtra State
		1911	21,474,523	+2,082,830	+10.74	10,922,671	10,551,852	
		1921	20,849,666	-624,857	-2.91	10,692,865	10,156,801	
		1931	23,959,300	+3,109,634	+14.91	12,305,958	11,653,342	
		1941	26,832,758	+2,873,458	+11.99	13,769,460	13,063,298	
		1951	32,002,564	+5,169,896	+19.27	16,490,039	15,512,525	
		1961	39,553,718	+7,551,154	+23.60	20,428,882	19,124,836	
		1971	50,412,235	+10,858,517	+27.45	26,116,351	24,295,884	
		1981	62,784,171	+12,371,936	+24.54	32,415,126	30,369,045	
		*1981	62,782,818	32,414,432	30,368,386	
		1991	78,937,187	+16,153,016	+25.73	40,825,618	38,111,566	

* पुनर्रचित जिल्ह्यांची १९८१ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या.

* Population of bifurcated Districts as per 1981 census.

आधार.—भारतीय जनगणना, १९९१, मालिका १४, महाराष्ट्र, भाग दोन ब.

Source.—Census of India, 1991, Series 14, Maharashtra, Part II B.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.6
गावे व शहरांची संख्या / Number of Villages and Towns
(जनगणना / Population Census, 1991)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	गावे / Villages						शहरे / Towns		District
		1981			1991			1981	1991	
		वस्ती असलेली Inhabited	वस्ती नसलेली Un-inhabited	एकूण Total	वस्ती असलेली Inhabited	वस्ती नसलेली Un-inhabited	एकूण Total			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1	1	Brihan Mumbai
2	ठाणे	1,746	27	1,773	1,679	18	1,697	34	23	Thane
3	रायगड	1,827	58	1,885	1,851	57	1,908	16	1	Raigad
4	रत्नागिरी	2,038	5	2,043	1,515	4	1,519	13	18	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	736	..	736	..	4	Sindhudurg
6	नाशिक	1,742	4	1,746	1,814	4	1,818	19	17	Nashik
7	धुळे	1,516	16	1,532	1,586	17	1,603	7	8	Dhule
8	जळगाव	1,475	27	1,502	1,480	30	1,510	15	17	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,503	2	1,505	1,554	2	1,556	8	13	Ahmednagar
10	पुणे	1,753	15	1,768	1,844	18	1,862	26	34	Pune
11	सातारा	1,417	20	1,437	1,547	26	1,573	10	11	Satara
12	सांगली	708	2	710	723	4	727	8	8	Sangli
13	सोलापूर	1,104	6	1,110	1,134	8	1,142	10	10	Solapur
14	कोल्हापूर	1,200	8	1,208	1,188	15	1,203	12	12	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,959	80	2,039	1,300	44	1,344	10	8	Aurangabad
16	जालना	956	11	967	..	4	Jalna
17	परभणी	1,615	37	1,652	1,469	45	1,514	12	11	Parbhani
18	बीड	1,256	12	1,268	1,269	11	1,280	7	7	Beed
19	नांदेड	1,425	56	1,481	1,515	65	1,580	11	13	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,527	27	1,554	716	6	722	13	8	Osmanabad
21	लातूर	914	22	936	..	5	Latur
22	बुलढाणा	1,273	127	1,400	1,299	128	1,427	9	11	Buldhana
23	अकोला	1,546	197	1,743	1,574	202	1,776	9	10	Akola
24	अमरावती	1,698	301	1,999	1,681	315	1,996	12	11	Amaravati
25	यवतमाळ	1,751	254	2,005	1,836	272	2,108	8	10	Yavatmal
26	वर्धा	1,015	356	1,371	967	412	1,379	6	6	Wardha
27	नागपूर	1,658	216	1,874	1,635	243	1,878	16	23	Nagpur
28	भंडारा	1,624	150	1,774	1,654	149	1,803	7	8	Bhandara
29	चंद्रपूर	2,978	476	3,454	1,473	319	1,792	8	12	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,503	168	1,671	..	4	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		39,354	2,479	41,833	40,412	2,615	43,027	307	336	Maharashtra State

टीप : पुनर्रचित जिल्हांची १९८१ जनगणनेसार स्वतंत्र आकडेवारी उपलब्ध नाही.

Note : Separate data for reorganized District are not available as per 1981 Census.

आधार : (१) भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, महाराष्ट्र भाग दोन-अ.

(२) भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र भाग दोन-अ.

Source : (1) Population Census of India, 1991, Series 14, Maharashtra, Part—II-A.

(2) Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Part—II-A.

LIBRARY & DOCUMENTATION CENTR.

National Institute of Educational

Planning and Administration.

17-B, Sri Aurobindo Marg,

New Delhi-110016

DOG, No

Date

D-10056

24-2-99

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या
तक्ता क्रमांक
खेड्यांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण
(जनगणना)

		लोकसंख्येचा मट / Population range								
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वस्ती असलेल्या एकूण खेड्यांची संख्या	एकूण ग्रामीण २०० पेक्षा कमी / Less than 200	200—499		500—999				
		Total No. of Inhabited Villages	लोकसंख्या Total rural Population	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons *	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मुंबई	
2	ठाणे	..	1,679	18,55,919	95	11,399	354	1,26,979	622	4,57,652
3	रायगड	..	1,851	14,96,176	163	20,287	586	2,11,021	668	4,71,837
4	रत्नागिरी	..	1,515	14,06,001	71	8,570	375	1,37,123	556	4,02,131
5	सिंधुदूर्ग	..	736	7,69,002	29	3,323	151	55,464	279	2,10,382
6	नाशिक	..	1,814	24,82,267	49	6,932	276	1,00,894	592	4,31,214
7	धुळे	..	1,586	20,15,874	92	10,762	281	99,144	503	3,56,428
8	जळगाव	..	1,480	23,12,965	59	7,035	237	87,207	427	3,13,146
9	अहमदनगर	..	1,554	28,39,454	13	1,615	135	50,983	436	3,24,187
10	पुणे	..	1,844	27,25,503	107	12,454	328	1,13,217	509	3,77,549
11	सातारा	..	1,547	21,35,532	94	10,796	298	1,06,221	439	3,17,372
12	सांगली	..	723	17,07,041	11	1,424	45	17,746	167	1,26,173
13	सोलापूर	..	1,134	23,01,574	11	1,018	75	28,318	253	1,91,239
14	कोल्हापूर	..	1,188	22,02,506	26	3,446	157	57,674	310	2,25,968
15	औरंगाबाद	..	1,300	14,88,636	107	10,711	259	92,490	415	3,00,915
16	जालना	..	956	11,33,697	40	5,301	134	51,171	338	2,49,737
17	परभणी	..	1,469	16,40,436	73	8,445	289	1,05,370	510	3,72,866
18	बीड	..	1,269	14,95,104	29	3,495	254	94,595	442	3,20,163
19	नांदेड	..	1,515	18,24,234	53	6,222	283	1,04,515	505	3,73,400
20	उस्मानाबाद	..	716	10,82,447	13	1,805	96	36,496	209	1,55,881
21	लातूर	..	914	13,34,773	13	1,848	127	47,207	267	1,96,872
22	बुलढाणा	..	1,299	14,97,964	141	11,370	243	86,240	376	2,79,513
23	अकोला	..	1,574	15,79,940	194	17,529	381	1,35,040	485	3,52,421
24	अमरावती	..	1,681	14,82,928	331	27,576	469	1,60,348	462	3,30,291
25	यवतमाळ	..	1,836	17,20,213	202	19,403	454	1,62,424	607	4,33,891
26	वर्धा	..	967	7,83,840	187	14,899	261	92,016	284	1,97,906
27	नागपूर	..	1,635	12,56,225	302	27,201	515	1,76,755	487	3,37,525
28	भंडारा	..	1,654	18,31,735	145	15,298	285	1,01,039	550	4,01,161
29	चंद्रपूर	..	1,473	12,75,171	213	22,038	417	1,44,718	452	3,25,156
30	गडचिरोली	..	1,503	7,18,445	598	59,658	477	1,57,330	258	1,84,773
महाराष्ट्र राज्य		..	40,412	4,83,95,601	3,461	3,51,860	8,242	29,39,745	12,408	90,27,749

आधार : भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, महाराष्ट्र, भाग दोन—

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.7

Villages Classified by Population

(Population Census, 1991)

लोकसंख्येचा गट / Population range								
1,000—1,999		2,000—4,999		5,000—9,999		१०,००० आणि त्याहून अधिक 10,000 and above		District
खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	
								Brihan Mumbai
430	5,89,397	148	4,28,970	23	1,43,336	7	98,186	Thane
329	4,37,562	94	2,76,509	10	66,508	1	12,452	Raigad
423	5,90,241	84	2,24,440	5	32,517	1	10,979	Ratnagiri
213	2,97,488	60	1,67,587	2	11,823	2	22,935	Sindhudurg
594	8,41,770	264	7,69,211	29	2,02,267	10	1,29,979	Nashik
464	6,53,163	207	5,91,735	34	2,25,126	5	69,516	Dhule
450	6,23,396	237	7,08,221	58	3,73,094	12	2,00,866	Jalgaon
537	7,60,255	360	10,74,661	55	3,74,987	18	2,52,766	Ahmednager
510	7,05,225	326	9,57,112	46	3,14,158	18	2,45,788	Pune
406	5,77,003	258	7,42,811	45	2,95,312	7	86,017	Satara
226	3,25,896	197	5,93,358	57	3,79,766	20	2,62,678	Sangli
412	5,87,748	315	9,19,968	54	3,48,002	14	2,25,281	Solapur
364	5,18,871	254	7,57,070	60	3,93,262	17	2,46,214	Kolhapur
347	4,78,914	146	4,25,411	24	1,58,883	2	21,312	Aurangabad
341	4,71,199	89	2,51,482	12	81,782	2	23,025	Jalna
438	6,14,629	138	3,93,931	21	1,45,195			Parbhani
381	5,36,673	143	3,88,366	18	1,19,631	2	32,181	Beed
472	6,55,088	177	4,99,803	21	1,25,936	4	59,270	Nanded
252	3,51,119	119	3,44,304	24	1,54,712	3	38,130	Osmanabad
333	4,75,997	150	4,23,406	18	1,15,641	6	73,802	Latur
356	4,90,129	157	4,41,311	23	1,55,396	3	34,005	Buldhara
359	4,84,140	134	4,03,233	13	81,755	8	1,05,822	Akola
282	3,85,956	102	2,87,331	26	1,85,771	9	1,05,655	Amaravati
434	5,96,293	118	3,33,107	15	88,860	6	86,235	Yavatmal
166	2,18,279	55	1,59,925	12	77,118	2	23,697	Wardha
229	3,08,370	79	2,41,389	20	1,30,407	3	34,578	Nagpur
467	6,53,876	182	4,83,459	22	1,38,920	3	37,982	Bhandara
288	3,93,993	87	2,49,173	11	77,961	5	62,132	Chandrapur
129	1,68,881	35	1,00,946	4	21,419	2	25,438	Gadchiroli
10,632	1,47,91,551	4,715	1,36,38,230	762	50,19,545	192	26,26,921	Maharashtra State

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.8

शहरे / शहर संकुलांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण
Towns / Urban Agglomerations classified by population
(जनगणना / Population Census, 1981)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	वर्ग / Class I (लोकसंख्या / Population आणि त्याहून अधिक 1,00,000 and above)		वर्ग / Class II (लोकसंख्या / Population 50,000 to 99,999)		वर्ग / Class III (लोकसंख्या / Population 20,000 to 49,999)		वर्ग / Class IV (लोकसंख्या / Population 10,000 to 19,999)		वर्ग / Class V (लोकसंख्या / Population 5,000 to 9,999)		वर्ग / Class VI (लोकसंख्या / Population हून कमी Less than 5,000)		District		
		सर्व वर्ग / All Classes	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population	शहरे / शहर संकुले No. of Population			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
1	बृहन्मुंबई	1	82,43,405	1	82,43,405	1	Brihan Mumbai
2	ठाणे	24	14,86,220	3	11,53,770	1	52,398	5	1,26,907	6	84,428	7	60,764	2	7,953	Thane
3	रायगड	16	2,09,876	2	69,175	7	95,943	5	37,187	2	7,571	Raigad
4	रत्नागिरी	13	1,70,917	2	74,286	4	58,541	3	23,079	4	15,011	Ratnagiri
5	नाशिक	15	9,28,145	2	6,74,917	1	51,439	5	1,31,456	3	41,339	3	25,343	1	3,651	Nashik
6	धुळे	7	4,00,181	1	2,10,759	1	65,394	4	1,04,913	1	19,115	Dhule
7	जळगाव	14	6,58,257	2	2,77,477	2	1,26,858	8	2,20,304	2	33,618	Jalgaon
8	अहमदनगर	7	3,51,368	1	1,81,210	1	55,491	3	1,00,695	1	10,259	1	3,713	Ahmednagar
9	पुणे	17	19,71,082	1	16,86,109	5	1,63,923	7	91,929	4	29,121	Pune
10	सातारा	10	2,65,792	2	1,37,700	2	58,520	4	51,876	2	17,696	Satara
11	सांगली	6	3,94,089	1	2,68,988	5	1,25,101	Sangli
12	सोलापूर	10	7,67,466	1	5,14,860	2	1,36,917	1	28,371	5	79,018	1	8,300	Solapur
13	कोल्हापूर	11	6,22,022	2	4,85,143	2	54,287	4	66,594	1	8,613	2	7,385	Kolhapur
14	औरंगाबाद	9	5,37,535	2	4,38,697	2	41,783	3	39,059	2	17,996	Aurangabad
15	परभणी	12	3,42,822	1	1,09,364	6	1,61,043	4	64,498	1	7,917	Parbhani
16	बीड	7	2,29,771	1	80,287	3	1,13,863	2	28,331	1	7,290	Beed
17	नांदेड	11	3,27,849	1	1,91,269	1	27,625	6	84,689	3	24,266	Nanded
18	उस्मानाबाद	13	3,43,237	1	1,11,986	1	50,564	1	39,068	9	1,31,954	1	9,665	Osmanabad
19	बुलढाना	9	2,78,986	1	61,992	6	1,85,005	2	31,989	Buldhana
20	अकोला	9	4,54,662	1	2,25,412	1	51,936	4	1,33,966	3	43,348	Akola

RC-540-5 B

21	अमरावती	12	5,44,499	1	2,61,404	1	81,186	5	1,38,123	4	61,166	1	2,620	Amravati
22	यवतमाळ	8	2,62,135	1	89,071	4	1,23,076	3	49,988	Yavatmal
23	वर्धा	6	2,31,510	2	1,47,570	2	62,477	1	11,566	1	9,897	Wardha
24	नागपूर	14	14,69,279	1	13,02,066	2	57,943	5	72,935	4	31,381	2	4,954	Nagpur
25	भंडारा	7	2,40,754	1	1,00,423	1	56,025	1	34,840	2	37,151	2	12,315	Bhandara
26	चंद्रपूर	8	2,61,735	1	1,15,777	1	61,398	1	34,187	3	41,286	1	7,193	1	1,854	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य		276	2,19,93,594	25	1,65,53,036	20	13,06,226	82	24,10,937	91	13,30,620	42	3,38,023	16	54,752	Maharashtra State

UA.—शहर संकुले / Urban Agglomeration.

आधार.—भारतीय जनगणना, १९८१, मासिका १२, महाराष्ट्र, भाग दोन-अ.

Source : Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Part-II-A.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9
शहरांची, नागरी भागांची आणि ग्रामीण भागांची लोकसंख्या
Population of Towns, Urban Areas and Rural Areas
(जनगणना / Population Census, 1991)

जिल्हा/शहरे/शहर संकुले		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	District/Towns/U. A. *
(1)		(2)	(3)	(4)	(1)
महाराष्ट्र राज्य	एकूण/Total ..	7,89,37,187	4,08,25,618	3,81,11,569	Maharashtra State.
	ग्रामीण/Rural ..	4,83,95,601	2,45,36,280	2,38,59,321	
	नागरी/Urban ..	3,05,41,586	1,62,89,338	1,42,52,248	
1. बृहन्मुंबई	एकूण/Total ..	99,25,891	54,60,145	44,65,746	Brihan Mumbai
	ग्रामीण/Rural	
	नागरी/Urban ..	99,25,891	54,60,145	44,65,746	
2. ठाणे	एकूण/Total ..	52,49,126	27,92,874	24,56,252	Thane
	ग्रामीण/Rural ..	18,55,919	9,49,619	9,06,300	
	नागरी/Urban ..	33,93,207	18,43,255	15,49,952	
I. ठाणे (म.न.पा.)	..	8,03,389	4,32,929	3,70,460	Thane (M. Corpn.)
II. मीरा भायंदर (न.प.)	..	1,75,605	94,550	81,055	Mira Bhayandar (M)
III. नवी मुंबई (ज. श.)	..	3,07,724	1,68,993	1,38,731	New Bombay (C. T.)
IV. वसई (न. प.)	..	39,781	20,253	19,528	Vasai (M)
V. माणिकपूर (ज. श.)	..	10,032	5,273	4,759	Manikpur (C. T.)
VI. सांडोर (ज. श.)	..	8,841	4,485	4,356	Sandor (C. T.)
VII. नवघर (ज. श.)	..	25,080	13,202	11,878	Navghar (C. T.)
VIII. विरार (न. प.)	..	57,600	30,498	27,102	Virar (M)
IX. नालसोपारा (न. प.)	..	67,732	36,112	31,620	Nalasopara (M)
X. गोखीवरे (ज. श.)	..	6,696	3,608	3,088	Gokhivare (C. T.)
XI. पालघर (ज. श.)	..	14,700	7,766	6,934	Paighar (C. T.)
XII. शिरगांव (ज. श.)	..	4,462	2,258	2,204	Shirgaon (C. T.)
XIII. पस्थाल (ज. श.)	..	11,021	6,030	4,991	Pasthal (C. T.)
XIV. डहानु (न. प.)	..	33,599	17,455	16,144	Dahanu (M)
XV. जवहार (न. प.)	..	9,325	4,895	4,430	Jawhar (M)
XVI. वाडा (ज. श.)	..	11,418	5,899	5,519	Vada (C. T.)
XVII. भिवंडी (न. प.)	..	3,79,070	2,29,894	1,49,176	Bhiwandi (M.)
XVIII. खोनि (ज. श.)	..	13,144	8,360	4,784	Khoni (C. T.)
XIX. कोन	..	9,197	4,873	4,324	Kon (C. T.)
XX. शहापूर	..	9,207	4,746	4,461	Shahapur (C. T.)
XXI. मुरबाड (ज. श.)	..	11,950	6,571	5,379	Murbad (C. T.)
XXII. कल्याण (म. न. पा.)	..	10,14,557	5,40,817	4,73,740	Kalyan (M. Corpn.)
XXIII. उल्हासनगर (न. प.)	..	3,69,077	1,93,788	1,75,289	Ulhasnagar (M.)
3. रायगड	एकूण/Total ..	18,24,816	9,07,907	9,16,909	Raigad
	ग्रामीण/Rural ..	14,96,176	7,35,388	7,60,788	
	नागरी/Urban ..	3,28,640	1,72,519	1,56,121	
I. अलिबाग (न. प.)	..	16,289	8,417	7,872	Alibag (M)
II. रेवदंडा (ज. श.)	..	7,952	4,040	3,912	Revdanda (C. T.)
III. उरण (न. प.)	..	17,775	9,362	8,413	Uran (M)
IV. केगाव (ज. श.)	..	6,403	3,359	3,044	Kegaon (C. T.)
V. पनवेल (न. प.)	..	58,986	30,921	28,065	Panvel (M)
VI. नवी मुंबई (पनवेल रायगड) (ज. श.)	..	42,732	23,754	18,978	New Bombay (Panval Raigad (C. T.)
VII. तळोजे पंचनाद (ज. श.)	..	7,462	3,907	3,555	Taloje Panchnad (C. T.)
VIII. माथेरान (न. प.)	..	4,708	2,698	2,010	Matheran (M)
IX. नेरल (ज. श.)	..	11,578	5,887	5,691	Neral (C. T.)
X. कर्जत (ज. श.)	..	7,670	4,022	3,648	Karjat (C. T.)
XI. खोपोली (न. प.)	..	45,039	24,090	20,949	Khopoli (M)
XII. पेण (न. प.)	..	21,588	11,204	10,384	Pen (M)
XIII. पाली (ज. श.)	..	6,178	3,241	2,937	Pali (C. T.)
XIV. रोहा अष्टमी (न. प.)	..	14,827	7,851	6,976	Roha Ashtmi (M)
XV. गोरेगाव (ज. श.)	..	6,588	3,339	3,249	Goregaon (C. T.)
XVI. महाड (न. प.)	..	18,662	9,767	8,895	Mahad (M)
XVII. म्हासला (ज. श.)	..	7,318	3,559	3,759	Mhasla (C. T.)
XVIII. श्रीवर्धन (न. प.)	..	14,774	7,244	7,530	Shrivardhan (M)
XIX. मुरुड (न. प.)	..	12,111	5,857	6,254	Murud (M)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
4. रत्नागिरी	एकूण/Total .. ग्रामीण/Rural .. नगरी/Urban ..	15,44,057 14,06,001 1,38,056	7,00,190 6,30,502 69,688	8,43,867 7,75,499 68,368	Ratnagiri
I. रत्नागिरी (न. प.)	..	56,529	28,952	27,577	Ratnagiri (M)
II. हरनाई (ज. श.)	..	5,454	2,710	2,744	Harnai (C. T.)
III. दापोली कॅम्प (ज. श.)	..	9,697	5,027	4,670	Dapoli Camp (C. T.)
IV. दाभोळ (ज. श.)	..	6,980	3,346	3,634	Dabhol (C. T.)
V. खेड (न. प.)	..	11,288	5,698	5,590	Khed (M)
VI. चिपळूण (न. प.)	..	34,294	17,158	17,136	Chiplun (M)
VII. अलोरे (ज. श.)	..	3,992	2,025	1,967	Alore (C. T.)
VIII. राजापूर (न. प.)	..	9,822	4,772	5,050	Rajapur (M)
5. सिंधुदुर्ग	एकूण/Total .. ग्रामीण/Rural .. नगरी/Urban ..	8,32,152 7,69,002 63,150	3,89,384 3,57,773 31,611	4,42,768 4,11,229 31,539	Sindhudurg
I. कुडाळ (ज. श.)	..	11,602	5,935	5,667	Kudal (C. T.)
II. मालवण (न. प.)	..	17,986	8,861	9,125	Malwan (M)
III. सावंतवाडी (न. प.)	..	21,305	10,793	10,512	Sawantwadi (M)
IV. वेंगुर्ला (न. प.)	..	12,257	6,022	6,235	Vengurla (M)
6. नाशिक	एकूण/Total .. ग्रामीण/Rural .. नगरी/Urban ..	38,51,352 24,83,267 13,69,085	19,84,973 12,69,908 7,15,065	18,66,379 12,12,359 6,54,020	Nashik
I. नाशिक (म. न. पा.)	..	6,56,925	3,47,422	3,09,503	Nashik (M. Corpn.)
II. देवळाली (छा.)	..	44,331	23,960	20,371	Deolali (Canft)
III. भगुर (न. प.)	..	12,078	6,201	5,877	Bhagur (M)
IV. इकलहेरे (ज. श.)	..	12,007	6,252	5,755	Eklahare (C. T.)
V. त्रिंबक (न. प.)	..	7,883	4,166	3,717	Trimbak (M)
VI. सटाना (न. प.)	..	27,666	14,379	13,287	Satana (M)
VII. मालेगाव (न. प.)	..	3,42,595	1,74,667	1,67,928	Malegaon (M)
VIII. रावळगाव (ज. श.)	..	12,553	6,494	6,059	Ravalgaon (C. T.)
IX. चांदवड (ज. श.)	..	14,958	8,094	6,864	Chandvad (C. T.)
X. मनमाड (न. प.)	..	61,312	31,468	29,844	Manmad (M)
XI. नांदगाव (न. प.)	..	20,434	10,585	9,849	Nandgaon (M)
XII. येवला (न. प.)	..	34,550	17,713	16,837	Yevla (M)
XIII. ओझर (ज. श.)	..	47,538	24,819	22,719	Ozar (C. T.)
XIV. लासलगाव (ज. श.)	..	9,806	5,245	4,561	Lasalgaon (C. T.)
XV. सिन्नर (न. प.)	..	25,864	13,407	12,457	Sinnar (M)
XVI. इगतपुरी (न. प.)	..	22,868	12,081	10,787	Igatpuri (M)
XVII. घोटी बीके. (ज. श.)	..	15,717	8,112	7,605	Ghoti BK (C. T.)
7. धुळे	एकूण/Total .. ग्रामीण/Rural .. नगरी/Urban ..	25,35,715 20,15,874 5,19,841	12,95,288 10,24,076 2,71,212	12,40,427 9,91,798 2,48,629	Dhule
I. धुळे (न. प.)	..	2,78,317	1,45,793	1,32,524	Dhule (M)
II. नवापूर (न. प.)	..	23,958	12,353	11,605	Nawapur (M)
III. नंदुरबार (न. प.)	..	78,378	40,808	37,570	Nandurbar (M)
IV. तलोडे (न. प.)	..	21,700	11,066	10,634	Talode (M)
V. अक्कलकुआ (ज. श.)	..	7,711	4,464	3,247	AkkalKuwa (C. T.)
VI. शहादे (न. प.)	..	31,890	16,460	15,430	Shahade (M)
VII. शिरपुर (न. प.)	..	44,246	22,888	21,358	Shirpur (M)
VIII. दोंडाइचा (न. प.)	..	33,641	17,380	16,261	Dondaicha (M)
8. जळगाव	एकूण/Total .. ग्रामीण/Rural .. नगरी/Urban ..	31,87,634 23,12,965 8,74,669	16,42,873 11,87,625 4,55,248	15,44,761 11,25,340 4,19,421	Jalgaon
I. जळगाव (न. प.)	..	2,42,193	1,27,022	1,15,171	Jalgaon (M)
II. चोपडा (न. प.)	..	49,234	25,476	23,758	Chopda (M)
III. यावल (न. प.)	..	28,741	14,822	13,919	Yawal (M)
IV. फैजपूर (न. प.)	..	21,322	11,144	10,178	Faizpur (M)
V. रावेर (न. प.)	..	23,920	12,365	11,555	Raver (M)
VI. सावदा (न. प.)	..	17,674	9,179	8,495	Savda (M)
VII. भुसावळ (न. प.)	..	1,45,143	75,416	69,727	Bhusaval (M)
VIII. कंदारी (ज. श.)	..	14,656	7,989	6,667	Kandari (C. T.)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
IX. वरभंगाव (ज. श.)	33,644	17,688	15,956	Varangaon (C.T.)
X. निम्भोर बीके. (ज. श.)	8,714	4,587	4,127	Nimbhor Bk. (C.T.)
XI. फेकरी (ज. श.)	4,531	2,463	2,068	Fekari (C.T.)
XII. पाचोरा (न. प.)	41,142	21,211	19,931	Pachora (M)
XIII. चाळीसगाव (न. प.)	77,420	40,401	37,019	Chalisgaon (M)
XIV. पारोळा (न. प.)	29,191	15,005	14,186	Parola (M)
XV. धरभगाव (न. प.)	32,972	16,685	16,287	Dharangaon (M)
XVI. एरंदोल (न. प.)	27,730	14,296	13,434	Erandol (M)
XVII. अमळनेर (न. प.)	76,442	39,499	36,943	Amalner (M)
9. अहमदनगर	रकून/Total ..	17,30,609	16,42,326	Ahmednagar
	ग्रामीण/Rural ..	14,52,006	13,87,448	
	नगरी/Urban ..	2,78,603	2,54,878	
I. अहमदनगर (न. प.)	1,81,339	94,098	87,241	Ahmednagar (M)
II. अहमदनगर (छा.)	40,749	23,952	16,797	Ahmednagar (Cantt.)
III. राहुरी (न. प.)	28,408	14,639	13,769	Rahuri (M)
IV. देवळाली प्रवरा (न. प.)	25,320	13,249	12,071	Deolali Pravara (M)
V. श्रीरामपूर (न. प.)	71,368	36,465	34,903	Shrirampur (M)
VI. श्रीरामपूर (घा.) (ज. श.)	7,684	3,950	3,734	Shrirampur (R) (C.T.)
VII. पाथर्डी (न. प.)	19,532	10,284	9,248	Pathardi (M)
VIII. श्रीगोंडा (न. प.)	21,646	11,189	10,457	Shrigonda (M)
IX. संगमनेर (न. प.)	49,061	25,304	23,757	Sangamner (M)
X. कोपरगाव (न. प.)	47,629	24,499	23,130	Kopergaon (M)
XI. शिर्डी (न. प.)	15,129	7,881	7,248	Shirdi (M)
XII. राहता पिंपलास (न. प.)	17,953	9,115	8,838	Rahta Pinplas (M)
XIII. वारी (ज. श.)	7,663	3,978	3,685	Wari (C.T.)
10. पुणे	रकून/Total ..	28,61,460	26,71,072	Pune
	ग्रामीण/Rural ..	13,87,461	13,38,042	
	नगरी/Urban ..	14,73,999	13,33,030	
I. पुणे (म. न. पा.)	15,66,651	8,12,523	7,54,128	Pune (M. Corpn.)
II. पुणे (छा.)	82,139	43,510	38,629	Pune (Cantt.)
III. खडकी (छा.)	78,323	43,758	34,565	Kirkee (Cantt.)
IV. देहू रोड (छा.)	40,555	21,627	18,928	Dehu Road (Cantt.)
V. पिंपरी चिंचवड (म. न. पा.)	5,17,083	2,78,087	2,38,996	Pimpri Chinchwad (M. C.)
VI. हडपसर (ज. श.)	39,530	20,781	18,749	Hadapsar (C. T.)
VII. लोहागाव (ज. श.)	10,329	5,449	4,880	Lohagaon (C. T.)
VIII. खडकवासला (ज. श.)	18,070	10,334	7,736	Khadakvasla (C. T.)
IX. देहू (ज. श.)	4,639	2,383	2,256	Dehu (C. T.)
X. वडगाव शेरी (ज. श.)	32,445	17,115	15,330	Vadgaon Sheri (C. T.)
XI. कलास (ज. श.)	11,344	5,966	5,378	Kalas (C. T.)
XII. वारजे (ज. श.)	17,676	9,349	8,327	Warje (C. T.)
XIII. किवाळे (ज. श.)	10,359	5,431	4,928	Kivale (C. T.)
XIV. बोपखेल (ज. श.)	7,094	3,800	3,294	Bopkhel (C. T.)
XV. खारडी (ज. श.)	11,679	6,132	5,547	Kharadi (C. T.)
XVI. धनकावडी (ज. श.)	27,727	14,590	13,137	Dhankawadi (C. T.)
XVII. शिवाने (ज. श.)	8,756	4,617	4,139	Shivane (C.T.)
XVIII. वडगाव बीके. (ज. श.)	9,588	5,062	4,526	Vadgaon Bk. (C.T.)
XIX. आळंदी (न. प.)	10,249	5,601	4,648	Alandi (M)
XX. जुन्नर (न. प.)	21,416	11,252	10,164	Junnar (M)
XXI. शिरूर (न. प.)	18,410	9,425	8,985	Shirur (M)
XXII. दौंड (न. प.)	33,353	17,246	16,107	Daund (M)
XXIII. इन्दापूर (न. प.)	12,014	6,222	5,792	Indapur (M)
XXIV. कलंब (ज. श.)	20,833	10,700	10,133	Kalamb (C. T.)
XXV. भिगवान (ज. श.)	6,683	3,427	3,256	Bhigwan (C. T.)
XXVI. बारामती (न. प.)	44,515	23,148	21,367	Barhamati (M)
XXVII. सासवड (न. प.)	19,536	10,071	9,465	Sasvad (M)
XXVIII. जेजुरी (न. प.)	7,758	4,052	3,706	Jejuri (M)
XXIX. शिवकर (नीरा) (ज. श.)	9,172	4,716	4,456	Shivkar (Nira)(C.T.)
XXX. भोर (न. प.)	15,065	7,722	7,343	Bhor (M)
XXXI. लोनावळा (न. प.)	47,987	25,942	22,045	Lonavala (M)
XXXII. तळेगाव दाभाडे (न. प.)	31,120	16,136	14,984	Talegaon Dabhade (M)
XXXIII. खडकाळे (ज. श.)	6,001	3,136	2,865	Khadkale (C. T.)
XXXIV. वडगाव (ज. श.)	8,930	4,689	4,241	Vadgaon (C. T.)

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
11. सातारा ..	एकूण/Total ..	24,51,372	12,08,375	12,42,997	Satara
	ग्रामीण/Rural ..	21,35,532	10,44,421	10,91,111	
	नागरी/Urban ..	3,15,840	1,63,954	1,51,886	
I. सातारा (न. प.) ..		95,180	49,776	45,404	Satara (M)
II. वाई (न. प.) ..		26,289	13,355	12,934	Wai (M)
III. रहिमतपूर (न. प.) ..		14,585	7,318	7,267	Rahimatpur (M)
IV. कोरेगाव (ज. श.) ..		19,733	10,157	9,576	Koregaon (C. T.)
V. सातारा रोड (ज. श.) ..		9,522	4,969	4,553	Satara Road (C. T.)
VI. फलटण (न. प.) ..		44,367	22,891	21,476	Phaltan (M)
VII. म्हसवड (न. प.) ..		18,033	9,116	8,917	Mhasvad (M)
VIII. कराड (न. प.) ..		56,819	29,322	27,497	Karad (M)
IX. पाटण (ज. श.) ..		10,179	5,253	4,926	Patan (C. T.)
X. महाबळेश्वर (न. प.) ..		10,564	5,887	4,677	Mahabaleshwar (M)
XI. पांचगणी (न. प.) ..		10,569	5,910	4,659	Panchgani (M)
12. सांगली ..	एकूण/Total ..	22,09,488	11,28,521	10,80,967	Sangli
	ग्रामीण/Rural ..	17,07,041	8,68,447	8,38,594	
	नागरी/Urban ..	5,02,447	2,60,074	2,42,373	
I. सांगली (न. प.) ..		2,26,510	1,17,823	1,08,687	Sangli (M)
II. मिरज (न. प.) ..		1,25,407	64,415	60,992	Miraj (M)
III. माधवनगर (ज. श.) ..		11,834	6,230	5,604	Madhavnagar (C. T.)
IV. तासगाव (न. प.) ..		29,392	15,204	14,188	Tasgaon (M)
V. वीटा (न. प.) ..		32,018	16,461	15,557	Vita (M)
VI. उरण इस्लामपूर (न. प.) ..		42,459	22,095	20,364	Uran Islampur (M)
VII. आष्टा (न. प.) ..		27,405	14,027	13,378	Ashta (M)
VIII. मनादूर (ज. श.) ..		7,422	3,819	3,603	Manadur (C. T.)
13. सोलापूर ..	एकूण/Total ..	32,31,057	16,70,516	15,60,541	Solapur
	ग्रामीण/Rural ..	23,01,574	11,92,575	11,08,999	
	नागरी/Urban ..	9,29,483	4,77,941	4,51,542	
I. सोलापूर (म. न. पा.) ..		6,20,846	3,19,099	3,01,747	Solapur (M. Corpn.)
II. बारशी (न. प.) ..		88,810	45,880	42,930	Barshi (M)
III. अक्कलकोट (न. प.) ..		35,237	17,995	17,242	Akkalkot (M)
IV. मैदर्गी (न. प.) ..		12,483	6,204	6,279	Maidargi (M)
V. दुधनी (न. प.) ..		10,576	5,385	5,191	Dudhani (M)
VI. मंगलवेडे (न. प.) ..		19,658	10,244	9,414	Mangalvedhe (M)
VII. पंढरपूर (न. प.) ..		79,902	41,074	38,828	Pandharpur (M)
VIII. सांगोले (न. प.) ..		20,856	10,793	10,063	Sangole (M)
IX. कर्माला (न. प.) ..		19,522	10,136	9,386	Karmala (M)
X. कुर्डूवाडी (न. प.) ..		21,593	11,131	10,462	Kurduwadi (M)
14. कोल्हापूर ..	एकूण/Total ..	29,89,507	15,24,732	14,64,775	Kolhapur
	ग्रामीण/Rural ..	22,02,505	11,13,588	10,88,917	
	नागरी/Urban ..	7,87,002	4,11,144	3,75,858	
I. कोल्हापूर (म. न. पा.) ..		4,06,370	2,12,141	1,94,229	Kolhapur (M. Corpn.)
II. गांधीनगर (ज. श.) ..		12,168	6,305	5,863	Gandhinagar (C. T.)
III. पन्हाळा (न. प.) ..		2,968	1,551	1,417	Panhala (M)
IV. इचलकरंजी (न. प.) ..		2,14,950	1,13,667	1,01,283	Echalkaranji (M)
V. कबनूर (ज. श.) ..		21,029	11,102	9,927	Kabnur (C. T.)
VI. वडगाव कस्तबा (न. प.) ..		19,087	9,784	9,303	Vadgaon Kasba (M)
VII. जयसिंगपूर (न. प.) ..		33,766	17,235	16,531	Jaysingpur (M)
VIII. कुर्दुवाड (न. प.) ..		20,917	10,565	10,252	Kurundwad (M)
IX. कागल (न. प.) ..		19,525	9,968	9,557	Kagal (M)
X. मुरगुड (न. प.) ..		8,598	4,421	4,177	Murgud (M)
XI. गढिंग्लज (न. प.) ..		22,386	11,602	10,784	Gadhinglaj (M)
XII. मलकापूर (न. प.) ..		5,238	2,703	2,535	Malkapur (M)

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
15. औरंगाबाद ..	एकूण/Total ..	22,13,779	11,51,693	10,62,086	Aurangabad
	ग्रामीण/Rural ..	14,88,636	7,66,816	7,21,820	
	नागरी/Urban ..	7,25,143	3,84,877	3,40,266	
I. औरंगाबाद (म. न. पा.) ..		5,73,272	3,05,372	2,67,900	Aurangabad (M. Corpn.)
II. औरंगाबाद (छा.) ..		19,437	10,916	8,521	Aurangabad (Cantt.)
III. खुलदाबाद (न. प.) ..		9,192	4,715	4,477	Khuldabad (M)
IV. कन्नड (न. प.) ..		19,879	10,290	9,589	Kannad (M)
V. सिल्लोड (न. प.) ..		28,888	15,262	13,626	Sillod (M)
VI. पैठण (न. प.) ..		27,718	14,091	13,627	Paithan (M)
VII. गंगापूर (न. प.) ..		17,153	8,915	8,238	Gangapur (M)
VIII. वैजापूर (न. प.) ..		29,604	15,316	14,288	Vaijapur (M)
16. जालना ..	एकूण/Total ..	13,64,425	6,96,798	6,67,627	Jalna
	ग्रामीण/Rural ..	11,33,697	5,77,290	5,56,407	
	नागरी/Urban ..	2,30,728	1,19,508	1,11,220	
I. जालना (न. प.) ..		1,74,985	90,600	84,385	Jalna (M)
II. भोकरदन (न. प.) ..		13,918	7,280	6,638	Bhokardan (M)
III. परतूर (न. प.) ..		23,818	12,315	11,503	Partur (M)
IV. अम्बड (न. प.) ..		18,007	9,313	8,694	Ambad (M)
17. परभणी ..	एकूण/Total ..	21,17,035	10,83,794	10,33,241	Parbhani
	ग्रामीण/Rural ..	16,40,436	8,35,976	8,04,460	
	नागरी/Urban ..	4,76,599	2,47,818	2,28,781	
I. परभणी (न. प.) ..		1,90,255	99,344	90,911	Parbhani (M)
II. पूर्णा (न. प.) ..		28,836	15,032	13,804	Purna (M)
III. जिंतूर (न. प.) ..		28,275	14,685	13,590	Jintur (M)
IV. हिंगोली (न. प.) ..		54,457	28,174	26,283	Hingoli (M)
V. कळमनुरी (न. प.) ..		15,764	8,282	7,482	Kalamnuri (M)
VI. बसमत (न. प.) ..		42,338	22,183	20,155	Basmath (M)
VII. गंगोखेड (न. प.) ..		27,651	14,339	13,312	Gangakhed (M)
VIII. सोनपेठ (न. प.) ..		10,701	5,514	5,187	Sonpeth (M)
IX. सैलू (न. प.) ..		32,388	16,699	15,689	Sailu (M)
X. मानवत (न. प.) ..		25,468	13,024	12,444	Manwath (M)
XI. पाथरी (न. प.) ..		20,466	10,542	9,924	Pathari (M)
18. बीड ..	एकूण/Total ..	18,22,072	9,37,410	8,84,662	Beed
	ग्रामीण/Rural ..	14,95,104	7,65,849	7,29,255	
	नागरी/Urban ..	3,26,968	1,71,561	1,55,407	
I. बीड (न. प.) ..		1,12,434	59,537	52,897	Beed (M)
II. गेवराई (न. प.) ..		23,665	12,263	11,402	Georai (M)
III. मांजलेगाव (न. प.) ..		34,665	17,812	16,853	Manjlegaon (M)
IV. परळी (न. प.) ..		72,670	38,040	34,630	Parli (M)
V. अंबेजोगाई (न. प.) ..		57,159	30,300	26,859	Ambejogai (M)
VI. धारूर (न. प.) ..		16,386	8,453	7,933	Dharur (M)
VII. आष्टी (ज. श.) ..		9,989	5,156	4,833	Ashti (C. T.)
19. नदिड ..	एकूण/Total ..	23,30,374	11,97,876	11,32,498	Nanded
	ग्रामीण/Rural ..	18,24,234	9,33,311	8,90,923	
	नागरी/Urban ..	5,06,140	2,64,565	2,41,575	
I. नदिड (न. प.) ..		2,75,083	1,43,811	1,31,272	Nanded (M)
II. वाघला (न. प.) ..		34,233	18,187	16,046	Waghala (M)
III. मुडखेड (न. प.) ..		13,956	7,177	6,779	Mudkhed (M)
IV. हदगाव (न. प.) ..		16,473	8,622	7,851	Hadgaon (M)
V. किंनवट (न. प.) ..		21,917	11,433	10,484	Kinwat (M)
VI. पेट उमरी (न. प.) ..		8,335	4,513	3,822	Peth Umari (M)
VII. धर्माबाद (न. प.) ..		24,041	12,465	11,576	Dhamabadi (M)
VIII. कुन्दलवाडी (न. प.) ..		13,148	6,625	6,523	Kundalwadi (M)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9—contd.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
IX.	बिलोली (न. प.)	10,392	5,367	5,025	Bioli (M)
X.	देगलूर (न. प.)	37,912	19,327	17,885	Deglur (M)
XI.	मुखेड (न. प.)	19,646	10,345	9,301	Mukhed (M)
XII.	कंधार (न. प.)	16,639	8,964	7,675	Kandhar (M)
XIII.	लोहा (न. प.)	15,065	7,729	7,336	Loha (M)
20.	उस्मानाबाद				Osmanabad
	एकूण/Total	12,76,327	6,58,896	6,17,431	
	ग्रामीण/Rural	10,82,447	5,57,064	5,25,383	
	नागरी/Urban	1,93,880	1,01,832	92,048	
I.	उस्मानाबाद (न. प.)	68,019	36,381	31,638	Osmanabad (M)
II.	कळंब (न. प.)	19,862	10,331	9,531	Kalamb (M)
III.	मुळम (न. प.)	15,865	8,056	7,809	Murum (M)
IV.	उमरगा (न. प.)	25,130	13,278	11,852	Umargā (M)
V.	तुळजापूर (न. प.)	23,012	11,873	11,139	Tuljapur (M)
VI.	नळदूर्ग (न. प.)	12,880	6,743	6,137	Naldurg (M)
VII.	परंडा (न. प.)	14,267	7,390	6,877	Paranda (M)
VIII.	भूम (न. प.)	14,845	7,780	7,065	Bhum (M)
21.	लातूर				Latur
	एकूण/Total	16,76,641	8,63,203	8,13,438	
	ग्रामीण/Rural	13,34,773	6,83,066	6,51,707	
	नागरी/Urban	3,41,868	1,80,137	1,61,731	
I.	लातूर (न. प.)	1,97,408	1,04,230	93,178	Latur (M)
II.	अहमदपूर (न. प.)	25,878	13,481	12,397	Ahmadpur (M)
III.	उदगीर (न. प.)	70,453	37,201	33,252	Udgir (M)
IV.	निलंगा (न. प.)	24,883	13,068	11,815	Nilanga (M)
V.	औसा (न. प.)	23,246	12,157	11,089	Ausa (M)
22.	बुलढाणा				Buldhana
	एकूण/Total	18,86,299	9,66,017	9,20,282	
	ग्रामीण/Rural	14,97,964	7,65,107	7,32,857	
	नागरी/Urban	3,88,335	200,910	1,87,425	
I.	बुलढाणा (न. प.)	52,767	27,540	25,227	Buldana (M)
II.	मलकापूर (न. प.)	51,311	26,221	25,090	Malkapur (M)
III.	नांदुरा (न. प.)	31,835	16,330	15,505	Nandura (M)
IV.	जळगाव (जामोद) (न. प.)	22,344	11,545	10,799	Jalgaon (Jamod) (M)
V.	शेगाव (न. प.)	42,492	21,695	20,797	Shegaon (M)
VI.	खामगाव (न. प.)	73,692	38,562	35,130	Khamgaon (M)
VII.	चिखली (न. प.)	37,862	19,758	18,104	Chikhali (M)
VIII.	मेहकर (न. प.)	29,546	15,196	14,350	Mehkar (M)
IX.	लोन्गर (न. प.)	16,002	8,265	7,737	Lonar (M)
X.	सिंदखेड राजा (न. प.)	11,591	5,950	5,641	Sindkhed Raja (M)
XI.	देऊळगाव राजा (न. प.)	18,893	9,848	9,045	Deulgaon Raja (M)
23.	अकोला				Akola
	एकूण/Total	22,14,271	11,42,148	10,72,123	
	ग्रामीण/Rural	15,79,940	8,12,857	7,67,083	
	नागरी/Urban	6,34,331	3,29,291	3,05,040	
I.	अकोला (न. प.)	3,28,034	1,70,943	1,57,091	Akola (M)
II.	अकोट (न. प.)	65,681	34,110	31,571	Akot (M)
III.	मुर्तिजापूर (न. प.)	34,014	17,408	16,606	Murtijapur (M)
IV.	कारंजा (न. प.)	48,866	25,162	23,704	Karanja (M)
V.	मंगरुळपीर (न. प.)	23,736	12,349	11,387	Mangrulpir (M)
VI.	वाशिम (न. प.)	49,140	25,465	23,675	Washim (M)
VII.	रिसोड (न. प.)	21,338	10,900	10,438	Risod (M)
VIII.	पातूर (न. प.)	17,398	9,152	8,246	Patur (M)
IX.	बालापूर (न. प.)	32,276	16,639	15,637	Balapur (M)
X.	तेल्हारा (न. प.)	13,848	7,163	6,685	Telhara (M)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
24. अमरावती ..	एकूण/Total ..	22,00,057	11,36,314	10,63,743	Amravati
	ग्रामीण/Rural ..	14,82,928	7,63,514	7,19,414	
	नागरी/Urban ..	7,17,129	3,72,800	3,44,329	
I. अमरावती (म. न. पा.) ..		4,21,576	2,20,086	2,01,490	Amravati (M. Corpn.)
II. मोर्शी (न. प.) ..		28,571	14,775	13,796	Morshi (M)
III. वरुड (न. प.) ..		26,863	13,938	12,925	Warud (M)
IV. शेंदुरजना (न. प.) ..		19,278	9,968	9,310	Shendurjana (M)
V. दत्तापूर धामगाव (न. प.) ..		20,328	10,530	9,798	Dattapur Dhamangaon (M)
VI. चांदुर (न. प.) ..		14,203	7,303	6,900	Chandur (M)
VII. दर्यापूर बानोसा (न. प.) ..		30,596	15,775	14,821	Daryapur Banosa (M)
VIII. अंजनागाव (न. प.) ..		41,674	21,583	20,091	Anjangaon (M)
IX. विखलदरा (न. प.) ..		3,081	1,708	1,373	Chikhaldara (M)
X. अचलपूर (न. प.) ..		96,229	49,594	46,635	Achalpur (M)
XI. चांदुरबाजार (न. प.) ..		14,730	7,540	7,190	Chandurbazar (M)
25. यवतमाळ ..	एकूण/Total ..	20,77,144	10,64,422	10,12,722	Yavatmal
	ग्रामीण/Rural ..	17,20,213	8,79,017	8,41,196	
	नागरी/Urban ..	3,56,931	1,85,405	1,71,526	
I. यवतमाळ (न. प.) ..		1,08,578	56,335	52,243	Yavatmal (M)
II. उमरसरा (ज. श.) ..		13,238	6,990	6,248	Umarsara (CT)
III. वणी (न. प.) ..		41,992	21,764	20,228	Wani (M)
IV. राजूर (ज. श.) ..		10,890	5,683	5,207	Rajur (CT)
V. पांढरकवडा (न. प.) ..		22,813	11,711	11,102	Pandharkavda (M)
VI. घाटंजी (न. प.) ..		15,785	8,323	7,462	Ghatanji (M)
VII. उमरखेड (न. प.) ..		30,750	15,917	14,833	Umardhed (M)
VIII. पुसद (न. प.) ..		55,931	29,225	26,706	Pusad (M)
IX. दिग्रस (न. प.) ..		33,052	17,098	15,954	Digras (M)
X. दारवा (न. प.) ..		23,902	12,359	11,543	Darwa (M)
26. वर्धा ..	एकूण/Total ..	10,67,357	5,50,370	5,16,987	Wardha
	ग्रामीण/Rural ..	7,83,840	4,03,503	3,80,337	
	नागरी/Urban ..	2,83,517	1,46,867	1,36,650	
I. वर्धा (न. प.) ..		1,02,985	53,641	49,344	Wardha (M)
II. सिंदी (न. प.) ..		11,476	5,934	5,542	Sindi (M)
III. हिंगणघाट (न. प.) ..		78,715	40,633	38,082	Hinganghat (M)
IV. पुलगाव (न. प.) ..		39,679	20,761	18,918	Pulgaon (M)
V. देवळी (न. प.) ..		13,734	6,979	6,755	Deoli (M)
VI. अर्वी (न. प.) ..		36,928	18,919	18,009	Arvi (M)
27. नागपूर ..	एकूण/Total ..	32,87,139	17,10,404	15,76,735	Nagpur
	ग्रामीण/Rural ..	12,56,225	6,49,900	6,06,325	
	नागरी/Urban ..	20,30,914	10,60,504	9,70,410	
I. नागपूर (म. न. पा.) ..		16,24,752	8,46,992	7,77,760	Nagpur (M Corpn.)
II. सावनेर (न. प.) ..		19,768	10,383	9,385	Savner (M)
III. खापा (न. प.) ..		14,278	7,256	7,022	Khapa (M)
IV. चिचोली (न. प.) ..		17,268	9,099	8,169	Chicholi (M)
V. बालानी (ज. श.) ..		11,230	6,095	5,135	Walani (C.T.)
VI. सिल्लेवाडा (ज. श.) ..		9,682	5,224	4,458	Sillewada (C.T.)
VII. कन्हान (पिपरी) (ज. श.) ..		18,693	9,679	9,014	Kanhan (Pipri) (C.T.)
VIII. टेकाडी (ज. श.) ..		17,612	9,647	7,965	Tekadi (C.T.)
IX. रामटेक (न. प.) ..		20,072	10,436	9,636	Ramtek (M)
X. कांदरी (ज. श.) ..		4,763	2,468	2,295	Kandri (C.T.)
XI. टोटलादोह (ज. श.) ..		5,658	2,968	2,690	Totaladoh (C.T.)
XII. कामटी (न. प.) ..		78,612	40,153	38,459	Kamptee (M)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
XIII. कामटी (छा.)	12,234	7,230	5,004	Kamptee (Cantt.)	
XIV. महादुला (ज. श.)	17,145	8,888	8,257	Mahadula (C. T.)	
XV. कोराडी (ज. श.)	2,462	1,271	1,191	Koradi (C. T.)	
XVI. उमरेड (न. प.)	43,578	22,645	20,933	Umred (M)	
XVII. वाडी (ज. श.)	21,878	11,759	10,119	Wadi (C. T.)	
(VIII. दिगडोह (ज. श.)	17,376	10,016	7,360	Digdoh (C. T.)	
XIX. कटोल (न. प.)	27,332	14,293	13,039	Katol (M)	
XX. नरखेड (न. प.)	19,423	10,021	9,402	Narkhed (M)	
XXI. मोवाड (न. प.)	7,854	4,011	3,843	Mowad (M)	
XXII. कलमेश्वर (न. प.)	12,451	6,520	5,931	Kalameshwar (M)	
XXIII. मोहपा (न. प.)	6,793	3,450	3,343	Mohpa (M)	
28. भंडारा	रकूट/Total ..	21,07,629	10,60,275	10,47,354	Bhandara
	ग्रामीण/Rural ..	18,31,735	9,18,913	9,12,822	
	नगरी/Urban ..	2,75,894	1,41,362	1,34,532	
I. भंडारा (न. प.)	71,813	37,034	34,779	Bhandara (M)	
II. वार्थी (ज. श.)	7,911	4,112	3,799	Warthi (C. T.)	
III. तुमसर (न. प.)	38,519	19,516	19,003	Tumsar (M)	
IV. चिखला (ज. श.)	4,168	2,107	2,061	Chikhala (C. T.)	
V. सीतासावंगी (ज. श.)	3,322	1,744	1,578	Sitasavangi (C. T.)	
VI. तिरोरा (न. प.)	20,509	10,344	10,165	Tirora (M)	
VII. गोंदिया (न. प.)	1,09,470	56,202	53,268	Gondiya (M)	
VIII. पौनी (न. प.)	20,182	10,303	9,879	Pauni (M)	
29. चंद्रपूर	रकूट/Total ..	17,71,994	9,09,787	8,62,207	Chandrapur
	ग्रामीण/Rural ..	12,75,171	6,48,234	6,26,937	
	नगरी/Urban ..	4,96,823	2,61,553	2,35,270	
I. चंद्रपूर (न. प.)	2,26,105	1,19,407	1,06,698	Chandrapur (M)	
II. घुगुस (ज. श.)	25,002	13,241	11,761	Ghugus (C. T.)	
III. नाकोडा (ज. श.)	7,127	3,710	3,417	Nakoda (C. T.)	
IV. बल्लारपुर (न. प.)	83,511	43,735	39,776	Ballarpur (M)	
V. वीसापुर (ज. श.)	8,925	4,560	4,365	Visapur (C. T.)	
VI. भद्रावती (ज. श.)	19,184	9,880	9,304	Bhadravati (C. T.)	
VII. शिवाजीनगर (ज. श.)	13,242	7,199	6,043	Shivajinagar (C. T.)	
VIII. वरोरा (न. प.)	43,721	22,976	20,745	Warora (M)	
IX. ब्रह्मपुरी (न. प.)	26,631	14,222	12,409	Brahmapuri (M)	
X. मूल (न. प.)	18,008	9,109	8,899	Mul (M)	
XI. राजुरा (न. प.)	18,969	10,146	8,823	Rajura (M)	
XII. सास्ती (ज. श.)	6,398	3,368	3,030	Sasti (C. T.)	
30. गडचिरोली	रकूट/Total ..	7,87,010	3,98,364	3,88,646	Gadchiroli
	ग्रामीण/Rural ..	7,18,445	3,62,474	3,55,971	
	नगरी/Urban ..	68,565	35,890	32,675	
I. गडचिरोली (न. प.)	29,565	15,720	13,845	Gadchiroli (M)	
II. देसागंज (न. प.)	19,794	10,094	9,700	Desaiganj (M)	
III. अलापल्ली (ज. श.)	8,224	4,337	3,887	Alapalli (C. T.)	
IV. अहेरी (ज. श.)	10,982	5,739	5,243	Aheri (C. T.)	

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.10

ग्रामीण व नगरी भागातील मुख्यतः काम करणारे, त्रिमासिक कामगार व काम न करणारे स्त्री पुरुष
Main workers, marginal workers and non-workers by sex in rural and urban area
(जनगणना/Population Census, 1991)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एकूण ग्रामीण नागरी (3)	मुख्यतः काम करणारे/Main workers						Total Rural Urban (3)	District (2)
			एकूण लोकसंख्या (संस्थामधील व बेघरांची धरून) Total population (including institutional and houseless population)			एकूण मुख्यतः काम करणारे Total Main workers (I-IX)				
			व्यक्ती Person (4)	पुरुष Males (5)	स्त्रिया Females (6)	व्यक्ती Person (7)	पुरुष Males (8)	स्त्रिया Females (9)		
1	बृहन्मुंबई	ए ग्र ना	99,25,891 99,25,891	54,60,145 54,60,145	44,65,746 44,65,746	34,34,732 34,34,732	29,66,082 29,66,082	4,68,650 4,68,650	T R U	Brihan Mumbai
2	ठाणे	ए ग्र ना	52,49,126 18,55,919 33,93,207	27,92,874 9,49,619 18,43,255	24,56,252 9,06,300 15,49,952	19,61,704 8,14,447 11,47,257	15,12,688 5,13,067 9,99,621	4,49,016 3,01,380 1,47,636	T R U	Thane
3	रायगड	ए ग्र ना	18,24,816 14,96,176 3,28,640	9,07,907 7,35,388 1,72,519	9,16,909 7,60,788 1,56,121	7,20,103 6,14,618 1,05,485	4,56,615 3,67,629 88,986	2,63,488 2,46,989 16,499	T R U	Raigad
4	रत्नागिरी	ए ग्र ना	15,44,057 14,06,001 1,38,056	7,00,190 6,30,502 69,688	8,43,867 7,75,499 68,368	5,75,756 5,35,806 39,950	3,19,599 2,87,016 32,583	2,56,157 2,48,790 7,367	T R U	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग	ए ग्र ना	8,32,152 7,69,002 63,150	3,89,384 3,57,773 31,611	4,42,768 4,11,229 31,539	3,18,491 3,00,190 18,301	1,86,290 1,71,695 14,595	1,32,201 1,28,495 3,706	T R U	Sindhudurg
6	नाशिक	ए ग्र ना	29,51,352 13,91,267 13,69,085	19,84,973 12,69,908 7,15,065	18,66,379 12,12,359 6,54,020	15,84,002 11,83,798 4,00,204	9,97,622 6,62,384 3,35,238	5,86,380 5,21,414 64,966	T R U	Nashik
7	धुळे	ए ग्र ना	25,19,663 19,99,822 5,19,841	12,87,088 10,15,876 2,71,212	12,32,575 9,83,946 2,48,629	10,04,884 8,66,441 1,38,443	6,53,767 5,35,606 1,18,161	3,51,117 3,30,835 20,282	T R U	Dhule
8	जळगाव	ए ग्र ना	31,87,634 23,12,965 8,74,669	16,42,873 11,87,625 4,55,248	15,44,941 11,25,340 4,19,421	12,79,877 10,32,732 2,47,145	8,18,245 6,10,049 2,08,196	4,61,632 4,22,683 38,949	T R U	Jalgaon

9	अहमदनगर	ए	33,72,935	17,30,609	16,42,326	14,32,411	8,75,521	5,56,890	T	Ahmednagar
			भा	28,39,454	14,52,006	13,87,448	12,62,944	7,40,976	5,21,968	R	
			ना	5,33,481	2,78,603	2,54,878	1,69,467	1,34,545	- 34,922	U	
10	पुणे	ए	55,32,532	28,61,460	26,71,072	20,51,679	14,42,788	6,08,891	T	Pune
			भा	27,25,503	13,87,461	13,38,042	11,79,727	7,22,451	4,57,276	R	
			ना	28,07,029	14,73,999	13,33,030	8,71,952	7,20,337	1,51,615	U	
11	सातारा	ए	24,51,372	12,08,375	12,42,997	8,96,395	5,88,249	3,08,146	T	Satara
			भा	21,35,532	10,44,421	10,91,111	8,05,126	5,13,116	2,92,010	R	
			ना	3,15,840	1,63,954	1,51,886	91,269	75,133	16,136	U	
12	सांगली	ए	22,09,488	11,28,521	10,80,967	8,14,726	5,91,536	2,23,190	T	Sangali
			भा	17,07,041	8,68,447	8,38,594	6,59,190	4,63,103	1,96,087	R	
			ना	5,02,447	2,60,074	2,42,373	1,55,536	1,28,433	27,103	U	
13	सोलापूर	ए	32,31,057	16,70,516	15,60,541	12,48,343	8,47,683	4,00,660	T	Solapur
			भा	23,01,574	11,92,575	11,08,999	9,69,310	6,30,538	3,38,772	R	
			ना	9,29,483	4,77,941	4,51,542	2,79,033	2,17,145	61,888	U	
14	कोल्हापूर	ए	29,89,507	15,24,732	14,64,775	11,69,735	8,08,772	3,60,963	T	Kolhapur
			भा	22,02,505	11,13,588	10,88,917	9,26,761	5,98,239	3,28,522	R	
			ना	7,87,002	4,11,144	3,75,858	2,42,974	2,10,533	32,441	U	
15	औरंगाबाद	ए	22,13,779	11,51,693	10,62,086	8,86,480	5,62,217	3,24,263	T	Aurangabad
			भा	14,88,636	7,66,816	7,21,820	6,81,971	3,90,743	2,91,228	R	
			ना	7,25,143	3,84,877	3,40,266	2,04,509	1,71,474	33,035	U	
16	जालना	ए	13,64,425	6,96,798	6,67,627	5,99,819	3,58,677	2,41,142	T	Jalna
			भा	11,33,697	5,77,290	5,56,407	5,34,220	3,03,412	2,30,808	R	
			ना	2,30,728	1,19,508	1,11,220	65,599	55,265	10,334	U	
17	परभणी	ए	21,17,035	10,83,794	10,33,241	8,90,306	5,52,564	3,37,742	T	Parbhani
			भा	8,80,579	8,35,976	8,04,460	7,59,857	4,43,585	3,16,272	R	
			ना	4,76,599	2,47,818	2,28,781	1,30,449	1,08,979	21,470	U	
18	बीड	ए	18,22,072	9,37,410	8,84,662	7,58,589	4,61,982	2,96,607	T	Beed
			भा	14,95,104	7,65,849	7,29,255	6,69,914	3,87,906	2,82,008	R	
			ना	3,26,968	1,71,561	1,55,407	88,675	74,076	14,599	U	
19	नांदेड	ए	23,30,374	11,97,876	11,32,498	9,26,583	5,87,645	3,38,938	T	Nanded
			भा	18,24,234	9,33,311	8,90,923	7,90,177	4,75,609	3,14,568	R	
			ना	5,06,140	2,64,565	2,41,575	1,36,406	1,12,036	24,370	U	
20	उस्मानाबाद	ए	12,76,327	6,58,896	6,17,431	5,29,425	3,34,918	1,94,507	T	Osmanabad
			भा	10,82,447	5,57,064	5,25,383	4,74,794	2,90,887	1,83,907	R	
			ना	1,93,880	1,01,832	92,048	54,631	44,031	10,600	U	

तक्ता क्रमांक/TABLE NO. 1.10—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
21	लातूर	ए	16,76,641	8,63,203	8,13,438	6,56,243	4,20,375	2,35,868	T	Latur
		आ	13,34,773	6,83,066	6,51,707	5,69,251	3,44,112	2,25,139	R	
		ना	3,41,868	1,80,137	1,61,731	86,992	76,263	10,729	U	
22	बुलढाना	ए	18,86,299	9,66,017	9,20,282	8,44,348	4,95,788	3,48,560	T	Buldhana
		आ	14,97,964	7,65,107	7,32,857	7,28,131	4,02,525	3,25,606	R	
		ना	3,88,335	2,00,910	1,87,425	1,16,217	93,263	22,954	U	
23	अकोला	ए	22,14,271	11,42,148	10,72,123	9,23,191	5,79,564	3,43,627	T	Akola
		आ	15,79,940	8,12,857	7,67,083	7,41,781	42,846	3,13,935	R	
		ना	6,34,331	3,29,291	3,05,040	1,81,410	1,51,718	29,692	U	
24	अमरावती	ए	22,00,057	11,36,314	10,63,743	8,87,892	59,056	2,97,036	T	Amravati
		आ	14,82,928	7,63,514	7,19,414	6,77,510	4,16,390	2,61,120	R	
		ना	7,17,129	3,72,800	3,44,329	2,10,382	17,446	35,916	U	
25	यवतमाळ	ए	20,77,144	10,64,422	10,12,722	9,23,950	5,54,674	3,68,576	T	Yavatmal
		आ	17,20,213	87,017	8,41,196	8,21,263	4,70,411	3,50,852	R	
		ना	3,56,931	1,85,405	1,71,526	1,01,987	84,263	17,724	U	
26	वर्धा	ए	10,67,357	5,50,370	5,16,987	4,50,539	2,84,738	1,65,801	T	Wardha
		आ	7,83,840	4,03,503	3,80,337	3,71,501	2,18,498	1,53,003	R	
		ना	2,83,517	1,46,867	1,36,650	79,038	66,240	12,798	U	
27	नागपूर	ए	32,87,139	17,10,404	15,76,735	11,67,907	8,36,750	3,31,157	T	Nagpur
		आ	12,56,225	6,49,900	6,06,325	5,88,047	3,50,044	2,38,003	R	
		ना	20,30,914	10,60,576	9,70,410	79,860	4,86,706	93,154	U	
28	भंडारा	ए	21,07,629	10,60,275	10,47,354	9,65,020	5,45,552	4,19,468	T	Bhandara
		आ	18,31,735	9,18,913	9,12,822	8,81,566	4,82,961	3,90,605	R	
		ना	2,75,894	1,41,362	1,34,532	83,454	62,591	20,863	U	
29	चंद्रपूर	ए	17,71,994	9,09,787	8,62,207	7,45,116	4,69,492	2,75,624	T	Chandrapur
		आ	12,75,171	6,78,234	6,26,937	6,04,058	3,50,049	2,54,009	R	
		ना	4,96,823	2,61,553	2,35,270	1,41,058	1,19,443	21,615	U	
30	गडचिरोली	ए	1,87,010	3,98,364	3,88,646	3,58,563	2,17,292	1,41,271	T	Gadchiroli
		आ	7,18,445	3,62,474	3,55,471	3,35,519	2,00,328	1,35,191	R	
		ना	68,565	35,890	32,675	23,044	16,964	6,080	U	
महाराष्ट्र राज्य	ए	7,89,21,135	4,08,17,418	3,81,03,717	3,10,06,109	2,09,18,541	1,00,87,568	T	Maharashtra State
		आ	4,83,79,549	2,45,28,080	1,38,51,669	2,13,80,650	1,27,71,175	86,09,475	R	
		ना	3,05,41,586	1,62,89,338	1,42,52,248	96,25,459	81,47,366	14,78,093	U	

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.11

मुख्यतः काम करणाऱ्यांची औद्योगिक प्रकारानुसार वर्गीकरी/Classification of main workers by industrial categories
(जनगणना/Population Census—1991)

अनु- क्रमांक	जिल्हा	शेतकरी Cultivators			शेतमजूर Agricultural labourers			पशुसंवर्धन, जंगल काम, मच्छीमारी, शिकार, मळे, फळभाज्या आणि अनुषंगिक व्यवसाय Livestock, forestry, fishing, hunting and plantations orchards and allied activities			खानकाम व दगडकाम Mining and Quarrying			District
		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई	3,402	2,782	620	2,521	1,765	756	17,122	15,024	2,098	5,683	5,128	555	Brihan Mumbai
2	ठाणे	4,02,934	2,29,753	1,73,181	2,00,327	1,03,830	96,497	40,434	32,956	7,478	7,675	6,519	1,156	Thane
3	रायगड	3,22,662	1,62,191	1,60,471	1,27,102	62,433	64,669	21,238	18,132	3,106	2,668	2,163	500	Raigad
4	रत्नागिरी	3,65,462	1,63,022	2,02,440	55,470	26,158	29,312	17,475	15,904	1,571	3,491	2,434	1,057	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,92,648	96,502	96,146	38,813	20,343	18,470	9,835	8,612	1,223	4,619	3,538	1,081	Sindhudurg
6	नाशिक	6,85,883	3,88,831	2,97,052	3,82,696	1,63,299	2,19,397	19,027	16,313	2,714	1,312	965	347	Nashik
7	धुळे	3,77,128	2,67,599	1,09,529	3,97,693	1,84,480	2,13,213	14,592	12,611	1,981	807	590	217	Dhule
8	जळगाव	3,84,211	2,46,368	1,37,843	5,67,295	2,75,872	2,91,423	18,166	16,003	2,163	758	591	167	Jalgaon
9	अहमदनगर	6,78,288	3,91,363	2,86,925	3,80,918	1,72,166	2,08,752	21,187	16,859	4,328	1,952	1,578	374	Ahmednagar
10	पुणे	6,43,810	3,71,734	2,72,076	2,87,365	1,28,162	1,59,203	32,916	26,759	6,157	3,355	2,687	668	Pune
11	सातारा	4,41,763	2,77,491	1,64,272	1,93,410	85,296	1,08,114	16,164	13,370	2,794	1,923	1,445	478	Satara
12	सांगली	3,53,956	2,55,602	98,354	1,97,119	1,04,658	92,461	16,593	13,129	3,464	1,077	927	150	Sangli
13	सोलापूर	4,21,105	2,99,059	1,22,046	3,93,944	1,95,398	1,98,546	25,870	21,591	4,279	2,007	1,667	340	Solapur
14	कोल्हापूर	5,37,002	3,25,207	2,11,795	1,98,821	99,101	99,720	18,808	12,989	5,819	2,698	2,233	465	Kolhapur
15	औरंगाबाद	3,65,178	2,17,447	1,47,731	2,51,297	1,09,365	1,41,932	11,018	9,656	1,362	914	646	268	Aurangabad
16	जालना	2,80,492	1,69,794	1,10,698	2,13,787	95,705	1,18,082	7,274	6,374	900	682	489	193	Jalna
17	परभणी	3,46,818	2,21,916	1,24,902	3,68,736	1,74,840	1,93,896	11,503	10,604	899	1,059	781	278	Parbhani
18	बीड	3,72,658	2,24,187	1,48,471	2,31,452	1,01,718	1,29,734	12,833	11,028	1,805	806	627	179	Beed
19	नांदेड	3,40,709	2,26,161	1,14,548	3,83,205	1,81,867	2,01,338	11,571	10,874	697	596	460	136	Nanded
20	उस्मानाबाद	2,14,496	1,49,081	65,415	2,17,527	99,969	1,17,558	6,069	5,251	818	1,020	775	245	Osmanabad
21	लातूर	2,58,428	1,69,580	88,848	2,56,672	1,23,636	1,33,036	5,057	4,736	321	1,601	1,239	362	Latur
22	बुलढाणा	3,29,063	1,91,088	1,37,975	3,66,758	1,70,235	1,96,523	8,066	6,946	1,120	492	342	150	Buldhana
23	अकोला	2,41,226	1,60,532	80,694	4,69,292	2,27,662	2,41,630	7,984	7,138	846	892	626	266	Akola
24	अमरावती	1,91,194	1,44,543	46,651	4,65,474	2,41,102	2,24,372	13,077	11,586	1,491	381	274	107	Amravati
25	यवतमाळ	2,49,570	1,66,692	82,878	4,94,163	2,30,461	2,63,702	12,946	11,678	1,268	5,500	4,957	543	Yavatmal
26	वर्धा	1,25,214	83,827	41,387	2,07,916	97,750	1,10,166	7,200	6,382	818	895	594	301	Wardha
27	नागपूर	2,14,646	1,37,815	76,831	2,80,181	1,26,699	1,53,482	23,424	21,178	2,246	25,596	23,408	2,188	Nagpur
28	भंडारा	3,88,544	2,11,929	1,76,615	3,15,159	1,44,530	1,70,629	18,008	16,420	1,588	5,033	3,355	1,678	Bhandara
29	चंद्रपूर	2,42,426	1,52,904	89,522	2,64,959	1,11,132	1,53,827	18,076	16,439	1,637	29,032	26,956	2,076	Chandrapur
30	गडचिरोली	2,01,192	1,25,844	75,348	1,03,151	45,879	57,272	8,198	7,291	907	556	341	215	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	1,01,72,108	62,30,844	39,41,264	83,13,223	39,05,511	44,07,712	4,71,731	4,03,833	67,898	1,15,075	98,335	16,740	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.11—Contd.

अनु- क्रमांक	जिल्हा	वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती Manufacturing, Processing, Servicing and Repairs						बांधकाम Construction			व्यापार आणि वाणिज्य Trade and Commerce			District
		घरगुती उद्योग Household Industry			इतर घरगुती उद्योग other than Household Industry			एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females							
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
1	बृहन्मुंबई	50,997	38,884	12,113	12,12,966	11,13,783	99,183	1,45,539	1,33,356	12,181	8,55,297	7,65,340	89,957	Brihan Mumbai
2	ठाणे	23,404	15,696	7,708	5,59,999	5,21,939	38,060	78,589	68,672	9,917	2,60,395	2,30,698	29,697	Thane
3	रायगड	10,973	7,616	3,357	82,045	76,990	5,055	19,950	17,302	2,648	45,597	36,931	8,666	Raigad
4	रत्नागिरी	7,928	6,012	1,916	23,210	21,529	1,681	15,013	12,291	2,722	29,043	24,576	4,467	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	3,510	1,887	1,623	12,346	10,145	2,201	7,378	6,203	1,175	16,658	13,199	3,459	Sindhudurg
6	नाशिक	22,176	15,095	7,081	1,68,405	1,50,696	17,709	31,588	27,996	3,592	93,071	83,216	9,855	Nashik
7	धुळे	9,746	6,754	2,992	46,106	41,705	4,401	13,026	12,345	681	56,959	52,127	4,832	Dhule
8	जळगाव	16,411	11,854	4,557	64,407	60,113	4,294	17,576	16,918	658	76,906	72,390	4,516	Jalgaon
9	अहमदनगर	19,770	13,149	6,621	1,08,245	85,544	22,701	22,464	20,462	2,002	72,370	65,833	6,537	Ahmednagar
10	पुणे	30,779	21,058	9,721	3,34,811	3,07,560	27,251	1,12,179	93,082	19,097	2,01,224	1,74,718	26,506	Pune
11	सातारा	19,889	14,680	5,209	55,411	48,921	6,490	15,997	14,647	1,350	48,953	44,080	4,873	Satara
12	सांगली	10,533	7,842	2,691	63,247	58,070	5,177	16,240	15,315	925	56,517	51,631	4,886	Sangli
13	सोलापूर	29,444	18,042	11,402	1,29,156	94,473	34,683	24,365	22,340	2,025	84,336	77,163	71,173	Solapur
14	कोल्हापूर	25,761	18,941	6,820	1,43,823	1,36,937	6,886	26,651	24,622	2,029	87,480	79,319	8,161	Kolhapur
15	औरंगाबाद	7,953	5,745	2,208	71,148	64,908	6,240	22,003	18,472	3,531	50,695	47,263	3,432	Aurangabad
16	जालना	6,446	4,741	1,705	20,238	17,412	2,826	6,133	5,468	665	26,409	25,004	1,405	Jalna
17	परभणी	11,289	8,765	2,524	26,645	23,016	3,629	15,535	14,437	1,098	40,473	38,765	1,708	Parbhani
18	बीड	8,946	6,758	2,188	23,041	20,393	2,648	11,685	10,659	1,026	32,710	30,660	2,050	Beed
19	नांदेड	12,409	8,424	3,985	36,143	31,447	4,696	18,405	17,176	1,229	47,722	45,833	1,889	Nanded
20	उस्मानाबाद	7,501	5,815	1,686	14,022	11,846	2,176	7,682	7,171	511	18,029	16,700	1,329	Osmanabad
21	लातूर	6,044	4,765	1,279	23,145	21,327	1,818	11,100	10,666	434	36,207	34,154	2,053	Latur
22	बुलढाना	7,881	5,862	2,019	23,067	21,434	1,633	9,798	9,256	542	37,441	35,723	1,718	Buldhana
23	अकोला	9,206	6,771	2,435	33,822	31,540	2,282	14,459	13,400	1,059	54,633	52,639	1,994	Akola
24	अमरावती	11,663	8,739	2,924	30,403	27,874	2,529	17,755	16,496	1,259	53,422	51,688	1,734	Amravati
25	यवतमाळ	10,955	8,893	2,062	25,624	22,681	2,943	15,046	13,880	1,166	40,581	38,583	1,998	Yavatmal
26	वर्धा	3,290	2,490	800	24,379	22,088	2,291	8,515	7,109	1,406	22,116	20,667	1,449	Wardha
27	नागपूर	25,351	17,387	7,964	1,45,942	1,28,454	17,488	63,592	51,192	12,400	1,35,676	1,23,109	12,567	Nagpur
28	भंडारा	70,001	30,105	39,896	48,976	35,596	13,380	10,885	9,417	1,468	34,696	31,793	2,903	Bhandara
29	चंद्रपूर	13,288	10,261	3,027	41,066	36,784	4,282	19,006	15,592	3,414	33,722	29,719	4,003	Chandrapur
30	गडचिरोली	4,887	3,613	1,274	6,045	5,403	642	3,581	3,071	510	7,181	6,503	678	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	4,98,431	3,36,644	1,61,787	35,97,883	32,50,608	3,47,275	8,01,735	7,09,015	92,720	26,56,519	24,00,024	2,56,495	Maharashtra State

अनु- क्रमांक	जिला	परिवहन, साठवण व दळणवळण Transport, Storage and Communication			इतर सेवा Other Services			मुख्यतः काम करणारे Total Main Workers			District
		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(2)
1	बृहन्मुंबई	3,88,794	3,66,518	22,216	9,52,411	5,23,500	2,28,911	34,34,732	29,66,082	4,68,650	Brihan Mumbai
2	थाने	1,27,643	1,20,191	7,452	2,60,304	1,82,434	77,870	19,61,704	15,12,688	4,49,016	Thane
3	रायगड	24,205	23,660	545	63,668	49,197	14,471	7,20,103	4,56,615	2,63,488	Raigad
4	रत्नागिरी	13,139	12,760	379	45,525	34,913	10,612	5,75,756	3,19,599	2,56,157	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	6,877	6,647	230	25,807	19,214	6,593	3,18,491	1,86,290	1,32,201	Sindhudurg
6	नाशिक	43,929	42,618	1,311	1,35,915	1,08,593	27,322	15,84,002	9,97,622	5,86,380	Nashik
7	धुळे	19,628	19,397	231	69,199	56,159	13,040	10,04,884	6,53,767	3,51,117	Dhule
8	जळगाव	36,201	35,571	630	97,946	82,565	15,381	12,79,877	8,18,245	4,61,632	Jalgaon
9	अहमदनगर	25,980	25,481	499	1,01,237	83,086	18,151	14,32,411	8,75,521	5,56,890	Ahmednagar
10	पुणे	98,278	94,322	3,956	3,06,962	2,22,706	84,256	20,51,679	14,42,788	6,08,891	Pune
11	सातारा	24,384	23,969	415	78,501	64,350	14,151	8,96,395	5,88,249	3,08,146	Satara
12	सांगली	22,685	22,258	427	76,759	62,104	14,655	8,14,726	5,91,539	2,23,190	Sangli
13	सोलापूर	33,964	33,211	753	1,04,152	84,739	19,413	12,48,343	8,47,683	4,00,660	Solapur
14	कोल्हापूर	29,734	29,338	396	98,957	80,085	18,872	11,69,735	8,08,772	3,60,963	Kolhapur
15	औरंगाबाद	20,302	19,958	344	85,972	68,757	17,215	8,86,480	5,62,217	3,24,263	Aurangabad
16	जालना	7,572	7,467	105	30,786	26,223	4,563	5,99,819	3,58,677	2,41,142	Jalna
17	परभणी	12,952	12,793	159	55,296	46,647	8,649	8,90,306	5,52,564	3,37,742	Parbhani
18	बीड	11,691	11,566	125	52,767	44,386	8,381	7,58,589	4,61,982	2,96,607	Beed
19	नांदेड	14,123	13,928	195	61,700	51,475	10,225	9,26,583	5,87,645	3,38,938	Nanded
20	अस्मानाबाद	7,054	6,980	74	36,025	31,330	4,695	5,29,425	3,34,918	1,94,507	Osmanabad
21	लातूर	10,114	10,023	91	47,875	40,249	7,626	6,56,243	4,20,375	2,35,868	Latūr
22	बुलढाना	11,612	11,491	121	50,170	43,411	6,759	8,44,348	4,95,788	3,48,560	Buldhana
23	अकोला	22,533	22,295	238	69,144	56,961	12,183	9,23,191	5,79,564	3,43,627	Akola
24	अमरावती	22,419	22,204	215	82,104	66,350	15,754	8,87,892	5,90,856	2,97,036	Amravati
25	यवतमाळ	11,679	11,561	118	57,186	45,288	11,898	9,23,250	5,54,674	3,68,576	Yavatmai
26	वर्धा	9,499	9,333	166	41,515	34,498	7,017	4,50,539	2,84,738	1,65,801	Wardha
27	नागपूर	70,573	68,267	2,306	1,82,926	1,39,241	43,685	11,67,907	8,36,750	3,31,157	Nagpur
28	भंडारा	14,329	13,945	384	59,389	48,462	10,927	9,65,020	5,45,552	4,19,468	Bhandara
29	चंद्रपूर	16,451	16,069	382	67,090	53,636	13,454	7,45,116	4,69,492	2,75,624	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,895	1,855	40	21,877	17,492	4,385	3,58,563	2,17,292	1,41,271	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		11,60,239	11,15,676	44,563	32,19,165	24,68,051	7,51,114	3,10,06,109	2,09,18,541	1,00,87,568	Maharashtra State

आधार.—भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, भाग दोन, बी (एक)

Source.—Population Census of India, 1991, Series 14, Part II, B (i).

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
 तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.12
 लोकसंख्या व काम करणारे यांचे वयोगट व लिंग यानुसार वितरण
 Distribution of Population and Workers by age groups and sex
 (जनगणना / Population Census 1991)

(हजारत / In thousand)

एकूण/ग्रामीण/ नागरी Total/Rural/ Urban	वय-गट Age-group	एकूण लोकसंख्या Total Population			काम करणारे (एकूण + सीमांतिक) Workers (Main + Marginal)		
		पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
एकूण Total	0-9	9,649	9,323	19,172
	0-14	8,644	4,283	8,927
	15-19	3,926	3,303	7,229	1,520	1,192	2,712
	20-24	3,686	3,493	7,179	2,702	1,711	4,413
	25-29	3,291	3,356	6,647	3,058	1,775	4,833
	30-34	2,959	2,784	5,743	2,876	1,591	4,467
	35-39	2,730	2,464	5,194	2,672	1,449	4,121
	40-44	2,220	1,960	4,180	3,971	2,272	6,243
	45-49	1,866	1,708	3,574
	50-54	1,572	1,434	3,006	2,514	1,359	3,873
	55-59	1,172	1,074	2,246
	60-64	1,101	1,093	2,194	1,162	550	1,712
	65-69	670	668	1,338
	70-74	488	506	994	268	92	360
75-79	205	212	417	
80+	267	299	566	55	19	74	
वय माहित नसलेले Age not known	171	142	313	22	9	31	
	एकूण / Total	40,817	38,102	78,937	20,820	12,019	32,839
ग्रामीण Rural	0-9	6,338	6,042	12,380	397	566	963
	0-14	2,914	2,695	5,609
	15-19	2,304	1,932	4,236	1,084	1,090	2,174
	20-24	1,972	2,014	3,986	1,598	1,491	3,089
	25-29	1,777	1,952	3,729	1,701	1,516	3,217
	30-34	1,608	1,665	3,273	1,581	1,345	2,926
	35-39	1,521	1,473	2,994	1,502	1,211	2,713
	40-44	1,256	1,247	2,503	2,334	1,955	4,289
	45-49	1,117	1,126	2,243
	50-54	968	970	1,938	1,676	1,207	2,883
	55-59	771	728	1,499
	60-64	749	759	1,508	908	499	1,407
	65-69	462	469	931
	70-74	343	361	704	212	83	295
75-79	138	147	285	
80+	186	206	392	40	16	56	
वय माहित नसलेले Age not known	83	66	149	12	7	19	
	एकूण / Total	24,527	23,852	48,396	13,045	10,986	24,031

संख्या क्रमांक / TABLE No. 1.12—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
नागरी	0—9	3,510	3,281	6,791
Urban	10—14	1,731	1,588	3,319
	15—19	1,622	1,371	2,993	435	103	538
	20—24	1,714	1,478	3,192	1,104	220	1,324
	25—29	1,514	1,404	2,918	1,358	259	1,617
	30—34	1,351	1,119	2,470	1,295	246	1,541
	35—39	1,210	990	2,200	1,170	238	1,408
	40—44	964	712	1,676	1,637	317	1,954
	45—49	749	582	1,331
	50—54	583	465	1,048	838	152	990
	55—59	401	346	747
	60—64	352	334	686	253	51	304
	65—69	208	200	408
	70—74	144	146	290	56	9	65
	75—79	67	65	132
	80+	81	94	175	15	3	18
वय माहित नसलेले	88	76	164	10	2	12
Age not known
	एकूण / Total	16,289	14,251	30,542	8,171	1,600	9,771

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
 तपसा क्रमांक / TABLE No. 1.13
 धर्मानुसार लोकसंख्या / Population by religion
 (जनगणना / Population Census, 1991)

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	बौद्ध Buddhists	ख्रिस्ती Christians	हिंदू Hindus	जैन Jains	मुस्लिम Muslims	शीख Sikhs	इतर धर्म व धर्ममते Other religions and persuasions	धर्म न सांगितलेले Religion not stated	एकूण Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	बृहन्मुंबई	5,57,089	4,41,338	67,47,676	3,53,613	16,70,170	76,892	60,165	19,948	99,25,891	Brihan Mumbai
2	ठाणे	1,94,446	1,62,692	43,01,877	80,053	4,71,866	18,079	4,061	16,052	52,49,126	Thane
3	रायगड	79,296	5,504	15,93,803	7,947	1,31,400	1,356	815	4,695	18,24,816	Raigad
4	रत्नागिरी	1,15,290	1,193	12,70,162	3,483	1,51,611	81	120	2,157	15,44,057	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	22,329	15,384	7,72,523	1,022	20,067	25	..	2	8,32,152	Sindhudurg
6	नाशिक	73,285	15,777	33,32,869	27,095	3,92,028	5,419	15	44	38,51,352	Nashik
7	धुळे	17,562	12,707	23,38,945	15,261	1,30,989	231	2,485	1,483	25,35,715	Dhule
8	जळगाव	1,15,464	3,774	26,88,727	22,521	3,50,811	1,464	977	3,896	31,87,634	Jalgaon
9	अहमदनगर	32,932	27,360	30,60,622	32,505	2,14,130	3,222	821	1,343	33,72,935	Ahmednagar
10	पुणे	2,66,002	92,894	47,53,854	71,712	3,20,504	17,263	7,210	3,093	55,32,532	Pune
11	सतारा	1,25,220	2,486	22,03,973	9,773	99,928	287	935	8,850	24,51,372	Satara
12	संगली	31,452	8,376	19,31,788	73,868	1,63,334	359	210	101	22,09,488	Sangli
13	सोलापूर	37,071	6,971	28,53,476	22,692	3,09,740	256	626	225	32,31,057	Solapur
14	कोल्हापूर	41,164	13,552	26,24,172	1,24,372	1,84,824	397	329	697	29,89,507	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,93,153	12,809	15,76,756	17,283	4,07,775	2,753	632	2,618	22,13,779	Aurangabad
16	जालना	1,20,175	11,187	10,55,139	6,585	1,68,269	567	269	2,234	13,64,425	Jalna
17	परभणी	2,59,635	1,187	15,75,959	8,688	2,67,883	573	228	2,882	21,17,035	Parbhani
18	बीड	78,770	715	15,34,930	6,685	1,99,717	273	226	756	18,22,072	Beed
19	नांदेड	2,40,113	1,233	17,91,339	3,497	2,84,197	8,037	243	1,715	23,30,374	Nanded
20	उस्मानाबाद	40,727	271	11,03,807	4,747	1,22,402	59	253	4,061	12,76,327	Osmanabad
21	लातूर	71,791	515	13,79,885	4,397	2,19,876	47	93	37	16,76,641	Latur
22	बुलढाना	2,56,992	1,304	13,96,044	10,126	2,20,338	210	618	167	18,86,299	Buldhana
23	अकोला	3,71,689	3,008	15,04,574	15,633	3,17,650	1,170	355	192	22,14,271	Akola
24	अमरावती	3,01,260	4,770	16,06,757	9,522	2,71,075	1,087	1,272	4,314	22,00,057	Amravati
25	यवतमाळ	1,93,337	2,130	17,12,887	9,183	1,56,008	1,153	848	1,598	20,77,144	Yavatmal
26	वर्धा	1,51,652	1,358	8,65,352	5,024	40,256	922	396	2,397	10,67,357	Wardha
27	नागपूर	4,93,208	23,346	25,06,571	13,987	2,29,039	12,820	2,253	5,915	32,87,139	Nagpur
28	भंडारा	2,55,968	1,892	17,92,740	1,504	39,826	1,708	9,363	4,628	21,07,629	Bhandara
29	चंद्रपूर	2,39,737	7,799	14,51,183	2,841	58,773	3,815	1,777	6,069	17,71,994	Chandrapur
30	गडचिरोली	63,976	1,538	7,04,823	221	13,469	239	468	2,276	7,87,010	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	50,40,785	8,85,030	6,40,33,213	9,65,840	76,28,755	1,61,184	99,768	1,06,560	7,89,37,187	Maharashtra State

आधार.-भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, भाग चार (बी) (दोन)

Source.—Population Census of India, 1991, Series 14, Part IV-(B) (ii)

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.14
राज्यवार लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये / Salient features of Population by States
जनगणना / Population Census, 1991

अनु- क्रमांक Serial No.	राज्य/केंद्रशासित प्रदेश	क्षेत्रफल चौरस कि. मी. Area (Sq. Kms.)	लोकसंख्या Population		लोकसंख्येतील बदल Variation Population 1981-1991	शेकडा बदल Percentage Variations 1981-1991	दर हजार पुरुषांमार्गे स्त्रिया Female per 1,000 males 1991	दर चौरस कि. मी. मागे लोकसंख्या Population per Sq. Km. 1991	नागरी लोकसंख्येचे शेकडा प्रमाण Percentage of Urban population 1991	साक्षरतेचे शेकडा प्रमाण Literacy percentage 1981.	अनुसूचित जाती/ जमातीचे एकूण लोकसंख्येची शेकडा प्रमाण Percentage of SC/ST to Total Population	State/Union Territories
			1991	1981								
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	आंध्रप्रदेश	2,75,045	6,65,08,008	5,35,49,673	1,29,58,335	+24.20	972	242	26.89	44.09	22.24	Andhra Pradesh
2	आसाम	78,438	2,24,14,322	1,98,96,843	25,17,479	+12.65	923	286	11.10	N.A.	20.23	Assam
3	अरुणाचल प्रदेश ..	83,743	8,64,558	6,31,839	2,32,719	+36.83	859	10	12.80	41.59	64.13	Arunachal Pradesh
4	बिहार	1,73,877	8,63,74,465	6,99,14,737	1,64,59,731	+23.54	911	479	13.14	38.48	22.22	Bihar
5	गुजरात	1,96,024	4,13,09,582	3,40,85,799	72,23,783	+21.19	934	211	34.49	61.29	22.32	Gujrat
6	गोवा	3,702	11,69,793	10,86,730	83,063	*	967	316	41.01	75.51	0.06	Goa
7	हरियाणा	44,212	1,64,63,648	1,29,22,618	35,41,030	+27.40	865	372	24.63	55.85	19.75	Haryana
8	हिमाचल प्रदेश ..	55,673	51,70,877	42,80,818	8,90,059	+20.79	976	93	8.69	63.86	29.56	Himachal Pradesh
9	जम्मू व काश्मीर ..	2,22,233 ⁶	77,18,700	59,87,389	17,31,311	+28.92	N.A.	76	23.83	N.A.	N.A.	Jammu and Kashmir
10	कर्नाटक	1,91,791	4,49,77,201	3,71,35,714	78,41,4487	+21.12	960	235	30.92	56.04	20.64	Karnataka
11	केरळ	38,863	2,90,98,518	2,54,53,680	36,44,838	+14.32	1,036	749	26.69	89.81	11.01	Kerala
12	मध्यप्रदेश	4,43,446	6,61,81,170	5,21,78,844	1,40,02,326	+26.84	931	149	23.18	44.20	37.81	Madhya Pradesh
13	महाराष्ट्र	3,07,713	7,89,37,187	6,27,84,171	1,61,53,016	+25.73	934	257	38.69	64.87	20.37	Maharashtra
14	मणिपूर	22,327	18,37,149	14,20,953	4,16,196	+29.29	958	82	27.52	59.89	36.43	Manipur
15	मेघालय	22,429	17,74,778	13,35,819	4,38,959	+32.86	955	79	18.60	49.10	86.04	Meghalaya
16	मिझोरम	21,081	6,89,756	4,93,757	1,95,999	+39.70	921	33	46.10	82.27	94.87	Mizoram
17	नागालँड	16,579	12,09,546	7,74,930	4,34,616	+56.08	886	73	17.21	61.65	87.07	Nagaland
18	ओरिसा	1,55,707	3,16,59,736	2,63,70,271	52,89,465	+20.06	971	203	13.38	49.09	38.41	Orissa
19	पंजाब	50,362	2,02,81,969	1,67,88,915	34,93,054	+20.81	882	103	29.5	58.51	28.31	Punjab
20	राजस्थान	3,42,239	4,40,05,990	3,42,61,862	97,44,128	+28.44	910	121	22.88	38.55	29.73	Rajasthan
21	सिक्कीम	7,096	4,06,457	3,16,385	90,072	+28.47	878	57	9.10	56.94	28.29	Sikkim
22	तामीलनाडू	1,30,058	5,58,58,946	4,84,08,077	74,50,869	+15.39	974	429	34.15	62.66	20.21	Tamil Nadu
23	त्रिपूरा	10,486	27,57,205	20,53,058	7,04,147	+34.30	945	263	15.30	60.44	47.31	Tripura
24	उत्तर प्रदेश	2,94,411	13,91,12,287	11,08,62,013	2,82,50,274	+25.48	879	473	19.84	41.60	21.25	Uttar Pradesh
25	पश्चिम बंगाल ..	88,752	6,80,77,965	5,45,80,647	1,34,97,318	+24.73	917	767	27.48	57.70	29.22	West Bengal
26	अरुणानंद व निकोबार अण्वलँड	8,249	2,80,661	1,88,741	91,920	+48.70	818	34	26.71	73.02	9.54	A and Nikobar Island
27	चंडीगढ	114	6,42,015	4,51,610	1,90,405	+42.16	790	101	89.69	77.81	16.51	Chandigarh
28	दादरा व नगर हवेली ..	491	1,38,477	1,03,676	34,801	+33.57	952	107	8.47	40.71	80.96	Dadra and Nagar Haveli
29	दिल्ली	1,483	94,20,644	62,20,406	32,00,238	+51.45	827	6,352	89.93	75.29	19.05	Delhi
30	लक्षद्वीप	32	51,707	40,249	11,458	+28.47	943	1,616	56.31	81.78	93.15	Lakshadweep
31	पांडिचेरी	492	8,07,785	6,04,471	2,03,314	+33.64	979	1,642	64.00	74.74	16.25	Pondicherry
32	दिव आणि दमण ..	112	1,01,586	*	*	*	969	907	46.80	71.20	15.37	Dive and Daman
भारत		32,87,263	84,63,02,688	68,51,84,692	16,10,16,410	+23.50	929	267	26.13	52.19	23.63	India

N. A.—उपलब्ध नाही / Not available.

टीप : *१९८१ ची जनगणनेनुसार गोवा, दिव व दमण यांची यादीची वेगळी उपलब्ध नाही./Note : *No separate information available for Goa, Dive and Daman as per 1981 Population census.

आधार.—भारताची जनगणना, १९९१.

Source.—Population Census of India, 1991

1. क्षेत्रक आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्का क्रमांक / TABLE No. 1.15

विस्तार अंदाजित लोकसंख्या
Districtwise projected population
1982-1991

(आकडे हजारत)
(Figures in thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	लोकसंख्या Population 1981 जनगणना/Census	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1	बृहन्मुंबई	8,243	8,478	8,725	8,966	9,212	9,473	9,733	10,008	10,275	10,556	10,853	Brihan Mumbai
2	थणे	3,352	3,446	3,543	3,634	3,736	3,840	3,939	4,049	4,153	4,261	4,379	Thane
3	रायगड	1,487	1,521	1,555	1,666	1,631	1,667	1,712	1,750	1,789	1,828	1,877	Raigad
4	रत्नागिरी	2,111	2,182	2,250	2,327	2,399	2,480	2,557	2,643	2,731	2,815	2,901	Ratnagiri
5	नाशिक	2,992	3,042	3,096	3,158	3,222	3,279	3,345	3,404	3,465	3,542	3,605	Nashik
6	धुळे	2,050	2,092	2,125	2,173	2,214	2,256	2,299	2,343	2,387	2,433	2,486	Dhule
7	जळगाव	2,618	2,663	2,723	2,769	2,817	2,880	2,929	2,994	3,046	3,106	3,167	Jalgaon
8	अहमदनगर	2,708	2,760	2,814	2,877	2,934	2,985	3,051	3,111	3,180	3,243	3,307	Ahmednagar
9	पुणे	4,165	4,255	4,343	4,426	4,524	4,617	4,713	4,810	4,909	5,010	5,114	Pune
10	सातारा	2,039	2,086	2,125	2,179	2,228	2,270	2,320	2,379	2,432	2,486	2,533	Satara
11	सांगली	1,831	1,868	1,909	1,945	1,981	2,025	2,070	2,108	2,155	2,195	2,244	Sangli
12	सोलापूर	2,610	2,676	2,729	2,790	2,845	2,915	2,979	3,038	3,113	3,175	3,245	Solapur
13	कोल्हापूर	2,506	2,548	2,604	2,649	2,701	2,754	2,800	2,855	2,911	2,968	3,026	Kolhapur
14	औरंगाबाद	2,433	2,484	2,526	2,568	2,618	2,669	2,722	2,775	2,821	2,876	2,924	Aurangabad
15	परभणी	1,829	1,861	1,903	1,938	1,974	2,018	2,056	2,101	2,140	2,188	2,236	Parbhani
16	बीड	1,486	1,521	1,555	1,583	1,618	1,653	1,690	1,728	1,766	1,805	1,845	Beed
17	नांदेड	1,749	1,784	1,817	1,851	1,892	1,920	1,955	1,991	2,023	2,065	2,103	Nanded
18	उस्मानाबाद	2,231	2,279	2,322	2,374	2,420	2,473	2,528	2,577	2,634	2,693	2,737	Osmanabad
19	बुलढाना	1,509	1,540	1,574	1,609	1,645	1,682	1,719	1,750	1,789	1,823	1,827	Buldhana
20	अकोला	1,827	1,861	1,903	1,931	1,974	2,011	2,056	2,094	2,140	2,180	2,221	Akola
21	अमरावती	1,861	1,900	1,935	1,978	2,015	2,060	2,098	2,145	2,193	2,234	2,283	Amravati
22	यवतमाळ	1,737	1,771	1,804	1,844	1,878	1,906	1,948	1,977	2,021	2,058	2,096	Yavatmal
23	वर्धा	927	943	971	992	1,014	1,037	1,053	1,084	1,100	1,132	1,149	Wardha
24	नागपूर	2,589	2,844	2,703	2,763	2,824	2,887	2,951	3,009	3,076	3,144	3,214	Nagpur
25	भंडारा	1,838	1,880	1,922	1,971	2,015	2,053	2,106	2,152	2,200	2,249	2,291	Bhandara
26	चंद्रपूर	2,056	2,092	2,125	2,166	2,214	2,256	2,292	2,335	2,380	2,425	2,479	Chandrapur
	महाराष्ट्र राज्य	62,784	64,177	65,601	67,857	68,545	70,086	71,621	73,210	74,834	76,495	78,192	Maharashtra State

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.16
एकूण लोकसंख्येतील साक्षरतेचे दर / Literacy rate of total population
जनगणना / Population Census, 1991

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	साक्षर लोकसंख्या Literate Population						साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Literacy Population as per- centage to above 0-6 age group						District (2)
		ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total			व्यक्ति			
		व्यक्ति Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ति Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ति Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ति Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(14)		
1	बृहन्मुंबई	70,74,928	41,83,991	28,90,937	70,74,928	41,83,991	28,90,937	82.50	87.87	75.80	Brihan Mumbai
2	अंधे	7,60,878	4,82,519	2,78,359	22,73,796	13,31,799	9,41,997	30,34,674	18,14,318	12,20,356	69.54	77.56	60.28	Thane
3	रायगड	7,49,779	4,43,775	3,06,004	2,21,511	1,27,210	94,301	9,71,290	5,70,985	4,00,305	63.95	75.94	52.20	Raigad
4	रत्नागिरी	7,18,483	3,89,035	3,29,448	1,00,318	54,492	45,826	8,18,801	4,43,527	3,75,274	62.70	76.64	51.61	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4,99,249	2,61,936	2,37,313	49,027	25,978	23,049	5,48,276	2,87,914	2,60,362	75.81	86.23	66.87	Sindhudurg
6	नाशिक	10,65,699	6,85,618	3,80,081	8,82,739	5,08,266	3,74,473	19,48,438	11,93,884	7,54,554	62.33	73.98	49.89	Nashik
7	धुळे	7,36,260	4,78,299	2,57,961	3,27,470	1,91,576	1,35,894	10,63,730	6,69,875	3,93,855	51.22	63.13	38.78	Dhule
8	जळगाव	11,36,626	7,23,184	4,13,442	5,58,173	3,27,412	2,30,761	16,94,799	10,50,596	6,44,203	64.30	77.46	50.34	Jalgaon
9	अहमदनगर	13,36,114	8,61,172	4,74,942	3,47,051	2,04,389	1,42,662	16,83,165	10,65,561	6,17,604	61.03	75.30	45.99	Ahmednager
10	पुणे	13,67,991	8,55,174	5,12,817	19,27,237	11,02,995	8,24,242	32,95,228	19,58,169	13,37,059	71.05	81.56	59.77	Pune
11	सातारा	11,50,353	6,83,789	4,66,564	2,19,126	1,25,333	93,793	13,69,479	8,09,122	5,60,357	66.67	80.61	53.35	Satara
12	सांगली	8,48,442	5,25,457	3,22,985	3,15,650	1,82,778	1,32,872	14,64,092	7,08,235	4,55,857	62.61	74.83	49.94	Sangli
13	सोलापूर	9,57,665	6,36,648	3,21,017	5,36,797	3,23,697	2,13,100	14,94,462	9,60,346	5,34,117	56.39	70.08	41.73	Solapur
14	कोल्हापूर	11,61,652	7,25,529	4,36,123	5,33,072	3,08,793	2,24,279	16,94,724	10,34,322	6,60,402	66.94	80.33	53.08	Kolhapur
15	औरंगाबाद	5,64,579	4,02,394	2,51,621	4,40,882	2,67,974	1,72,908	10,05,452	6,70,368	3,35,084	68.98	72.93	39.64	Aurangabad
16	जालना	3,72,861	2,77,438	1,95,423	2,27,778	1,47,887	1,09,891	4,95,638	3,52,328	2,43,313	46.25	64.43	27.30	Jalna
17	परभणी	5,44,317	3,99,980	2,44,337	2,50,923	1,55,444	95,479	7,95,240	5,55,424	3,39,816	47.58	64.90	29.41	Parbhani
18	बीड	5,33,958	3,78,050	2,55,908	1,85,554	1,14,530	71,024	7,19,512	4,92,586	2,26,926	49.82	66.34	32.34	Beed
19	नांदेड	6,07,905	4,38,288	2,69,617	2,78,531	1,71,884	1,06,647	8,86,436	6,10,172	2,76,264	48.17	64.38	30.96	Nanded
20	उस्मानाबाद	4,47,977	2,96,097	1,51,880	1,12,353	68,888	43,465	5,60,330	3,64,985	1,95,345	54.27	68.39	39.16	Osmanabad
21	लातूर	5,49,326	3,65,656	2,18,670	1,94,230	1,20,106	74,124	7,43,556	4,85,762	2,57,794	55.57	70.47	39.74	Latur
22	बुलढाणा	7,00,610	4,56,038	2,44,572	2,39,499	1,40,727	98,772	9,40,109	5,96,765	3,43,344	61.69	76.53	46.13	Buldhana
23	अकोला	7,89,158	4,95,916	2,93,242	4,04,784	2,29,911	1,74,873	11,93,942	7,25,827	4,68,115	65.83	77.63	53.28	Akola
24	अमरावती	8,01,325	4,73,016	2,38,309	4,88,400	2,73,468	2,14,932	12,89,725	7,46,484	5,43,241	70.06	78.40	61.13	Amravati
25	यवतमाळ	7,56,444	4,83,023	2,73,421	2,33,899	1,34,447	99,452	9,90,343	6,17,470	3,72,873	57.96	70.45	44.81	Yavatmal
26	वर्धा	4,33,366	2,54,615	1,78,751	2,01,068	1,12,098	88,970	6,34,434	3,66,713	2,67,721	69.95	78.33	61.02	Wardha
27	नागपूर	6,44,506	3,91,068	2,53,438	13,92,230	7,89,369	6,02,861	20,36,736	11,80,437	8,56,299	73.64	81.79	64.74	Nagpur
28	भंडारा	9,51,595	5,90,102	3,61,493	1,92,320	1,09,844	82,476	11,43,915	6,99,946	4,43,969	64.69	78.82	50.44	Bhandara
29	चंद्रपूर	5,63,324	3,56,767	2,06,557	3,15,512	1,85,708	1,29,806	7,82,836	5,42,475	3,36,361	59.41	71.30	46.81	Chandrapur
30	गडचिरोली	2,36,109	1,60,246	97,863	40,740	24,632	16,108	2,76,849	1,84,878	91,971	42.89	56.56	28.87	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	2,19,86,542	1,39,70,829	80,15,713	2,04,60,597	1,19,72,825	84,87,771	14,24,47,139	2,59,43,455	1,65,03,684	64.87	76.56	52.32	Maharashtra State

आधार : भारतीय जनगणना 1991, मालिका - II भाग 2 (B)
 Source :—Population Census of India, 1991, Series 14 part II (B)

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.17

अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण / Literacy rate of Scheduled Castes
जनगणना / Population Census, 1991

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	साक्षर लोकसंख्या / Literate Population									साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Literate population as percentage of total population (12)	जिल्हा District (2)
		ग्रामीण /Rural			नगरी/Urban			एकूण/Total				
		एकूण Persons (3)	पुरुष Males (4)	स्त्रिया Females (5)	एकूण Persons (6)	पुरुष Males (7)	स्त्रिया Females (8)	एकूण Persons (9)	पुरुष Males (10)	स्त्रिया Females (11)		
1	बृहन्मुंबई	3,84,262	2,36,347	1,47,915	3,84,262	2,36,347	1,47,915	3,84,262	2,36,347	1,47,915	59.40	Brihan Mumbai
2	ठाणे	1,115,028	70,969	44,059	1,42,373	87,965	54,408	1,42,373	87,965	54,408	52.38	Thane
3	रायगड	8,789	5,168	3,621	27,171	16,081	11,090	27,171	16,081	11,090	52.49	Raigad
4	रत्नागिरी	2,226	1,311	915	14,561	8,336	6,225	14,561	8,336	6,225	53.17	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	2,256	1,268	988	25,461	13,883	11,578	25,461	13,883	11,578	59.95	Sindhudurg
6	नाशिक	83,367	50,744	32,623	1,60,395	1,02,845	57,550	1,60,395	1,02,845	57,550	49.09	Nashik
7	धुळे	20,074	12,550	7,524	61,690	41,786	19,913	61,690	41,786	19,913	45.92	Dhule
8	जळगाव	43,138	27,074	16,064	1,25,658	85,783	39,875	1,25,658	85,783	39,875	42.59	Jalgaon
9	अहमदनगर	35,348	22,091	13,257	1,75,472	1,17,599	57,873	1,75,472	1,17,599	57,873	41.93	Ahmednagar
10	पुणे	2,06,463	1,25,913	80,550	3,04,168	1,90,312	1,13,856	3,04,168	1,90,312	1,13,856	48.20	Pune
11	सातारा	20,216	12,437	7,824	1,11,656	71,136	40,520	1,11,656	71,136	40,520	47.92	Satara
12	सांगली	34,452	21,225	13,227	1,24,348	80,061	44,287	1,24,348	80,061	44,287	44.82	Sangli
13	सोलापूर	41,099	23,225	18,667	1,86,678	1,29,123	57,555	1,86,678	1,29,123	57,555	37.49	Solapur
14	कोल्हापूर	39,952	21,886	18,066	1,72,390	1,10,173	62,217	1,72,390	1,10,173	62,217	45.24	Kolhapur
15	औरंगाबाद	61,924	40,877	21,047	1,20,647	84,874	35,773	1,20,647	84,874	35,773	39.52	Aurangabad
16	जालना	10,729	7,107	3,622	49,052	36,997	12,055	49,052	36,997	12,055	27.80	Jalna
17	परभणी	21,028	14,273	6,755	67,956	50,631	17,325	67,956	50,631	17,325	29.13	Parbhani
18	बीड	19,905	18,242	6,663	79,518	57,288	22,230	79,518	57,288	22,230	32.55	Beed
19	नांदेड	33,277	22,287	10,990	1,32,699	96,066	36,633	1,32,699	96,066	36,633	31.38	Nanded
20	उस्मानाबाद	13,920	8,960	4,960	72,170	50,304	21,866	72,170	50,304	21,866	34.60	Osmanabad
21	लातूर	25,771	17,088	8,683	1,09,118	76,234	32,884	1,09,118	76,234	32,884	34.15	Latur
22	बुलढाना	19,223	12,339	6,884	86,553	59,937	26,616	86,553	59,937	26,616	39.94	Buldhana
23	अकोला	32,058	19,673	12,385	1,18,586	77,875	40,711	1,18,586	77,875	40,711	44.82	Akola
24	अमरावती	55,027	32,778	22,249	1,96,448	1,21,104	75,344	1,96,448	1,21,104	75,344	51.09	Amravati
25	यवतमाळ	25,013	14,837	10,176	107,764	67,921	39,843	107,764	67,921	39,843	47.51	Yavatmal
26	वर्धा	27,623	15,816	11,807	87,262	51,454	35,808	87,262	51,454	35,808	58.18	Wardha
27	नागपूर	2,52,191	1,41,326	1,10,865	3,68,656	2,12,380	1,56,276	3,68,656	2,12,380	1,56,276	59.53	Nagpur
28	भंडारा	34,093	19,533	14,560	2,09,841	1,26,809	82,932	2,09,841	1,26,809	82,932	59.03	Bhandara
29	चंद्रपूर	61,139	36,877	24,262	1,57,712	97,184	60,528	1,57,712	97,184	60,528	52.65	Chandrapur
30	गडचिरोली	6,763	4,096	2,667	42,257	27,307	14,950	42,257	27,307	14,950	44.02	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	22,62,907	15,14,604	7,48,203	17,59,624	10,71,191	6,88,433	40,22,531	25,85,795	14,36,636	45.93	Maharashtra State

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.18
अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण / Literacy rate of Scheduled Tribes
जनगणना / Population Census, 1991

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	साक्षर लोकसंख्या/Literate Population									साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येरी टक्केवारी Literate population as percentage of total population	District (2)		
		ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total						
		एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)		
1	बृहन्मुंबई	60,054	34,407	25,647	60,054	34,407	25,647	54.98	Brihan Mumbai		
2	थणे	1,49,871	1,12,142	37,729	44,797	28,598	16,199	1,94,668	1,40,740	53,928	20.47	Thane
3	रायगड	39,224	26,714	12,510	9,158	5,631	3,527	48,382	32,345	16,037	20.68	Raigad
4	रत्नागिरी	3,621	2,474	1,147	481	361	120	4,102	2,835	1,267	27.63	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,869	1,071	798	138	85	53	2,007	1,156	851	51.55	Sindhudurg
6	नाशिक	1,85,032	1,31,124	53,908	30,425	19,254	11,171	2,15,457	1,50,378	65,079	23.15	Nashik
7	पुढे	1,77,576	1,28,703	48,873	17,316	10,448	6,868	1,94,892	1,39,151	55,741	18.71	Dhule
8	जळगाव	69,410	51,103	18,307	1,650	1,10,386	6,064	85,860	61,489	24,371	27.38	Jalgaon
9	अहमदनगर	52,097	38,842	13,255	4,977	3,617	1,360	57,074	42,459	14,615	23.35	Ahmednagar
10	पुणे	55,420	38,606	16,814	17,819	13,673	4,146	73,239	52,279	20,960	33.85	Pune
11	सातारा	6,460	4,091	2,369	1,308	809	499	7,768	4,900	2,868	42.35	Satara
12	सांगली	4,005	2,652	1,353	779	439	346	4,784	3,091	11,693	44.36	Sangli
13	सोलापूर	9,983	7,248	2,735	8,515	5,508	3,007	18,498	12,756	5,742	38.36	Solapur
14	कोल्हापूर	6,449	4,128	2,321	1,071	665	406	7,520	4,793	2,727	50.85	Kolhapur
15	औरंगाबाद	15,673	12,351	3,322	5,541	3,500	2,041	21,214	15,851	5,363	25.41	Aurangabad
16	जालना	5,505	4,404	1,101	1,482	926	556	6,987	5,330	1,657	24.69	Jalna
17	परभणी	25,161	19,888	5,273	4,068	2,717	1,351	29,229	22,605	6,624	26.22	Parbhani
18	बीड	4,558	3,535	1,023	1,487	924	563	6,045	449	1,586	29.47	Beed
19	नांदेड	67,349	50,777	16,572	1,070	7,243	3,527	78,119	58,020	20,099	28.31	Nanded
20	उस्मानाबाद	5,750	4,179	1,571	11,773	784	389	6,923	4,963	1,960	30.46	Osmanabad
21	लातूर	10,455	7,510	2,945	2,140	1,406	734	12,595	8,310	4,285	31.56	Latur
22	बुलढाणा	27,832	20,076	7,756	4,077	2,892	1,185	31,909	22,968	8,941	32.51	Buldhana
23	अकोला	52,464	35,235	17,229	11,325	6,610	4,715	63,789	41,845	21,944	40.97	Akola
24	अमरावती	93,568	61,629	31,939	19,167	11,295	7,872	1,12,735	72,924	39,811	35.63	Amravati
25	यवतमाळ	1,34,780	92,226	42,554	15,517	9,447	6,070	1,50,297	1,01,673	48,624	33.71	Yavatmal
26	वर्धा	61,988	38,063	23,925	14,689	8,526	6,163	76,677	46,589	30,088	46.08	Wardha
27	नागपूर	98,285	62,378	35,907	1,37,951	80,931	57,020	2,36,236	1,43,309	92,927	51.61	Nagpur
28	भंडारा	1,21,346	80,720	40,626	12,896	7,633	5,263	1,34,242	88,353	45,889	43.33	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,11,108	72,601	38,507	25,656	15,893	9,763	1,36,764	88,494	48,270	39.17	Chandrapur
30	गडचिरोली	68,523	48,731	19,792	6,652	4,575	2,077	75,175	53,306	21,869	24.36	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	16,65,362	11,63,201	5,02,161	4,87,879	2,99,183	1,88,696	21,53,241	14,62,384	6,90,857	29.33	Maharashtra State

101

आधार.—भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४.
 Source.—Population Census of India, 1991, Series 14.

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.19

विगरोती व्यवसायातील कामगारांचे मुख्य व्यवसायगटानुसार वर्गीकरण

Occupational classification of persons at work other than cultivation into main divisions

जनगणना / Population Census, 1981

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	ग्रामीण नागरी एकूण	धंदेवाईक, तंत्र विशारद आणि तत्सम लोक Professional, technical and related workers	प्रशासकीय, कार्यकारी आणि व्यवस्थापकीय काम करणारे Administrative, executive and managerial workers	कारकून व तत्सम काम करणारे Clerical and related workers	बिक्रेते Sales workers	सेवा क्षेत्रातील Service workers	शेतकरी, मत्स्य- व्यवसाय करणारे, फासे पारधी, लाकूडतोडे आणि तत्सम काम करणारे Farmers, hunters, loggers and related workers	उत्पादन व तत्सम क्षेत्रा- तील, परिवहन सामुग्री चालक आणि मजूर Production and related workers, transport equipment operators and labourers	अवर्गीकृत Workers not classified by occupations	एकूण Total	(3)	(2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	ग्रामीण ना ए	2,20,685 2,20,685	1,36,395 1,36,395	4,00,221 4,00,221	3,99,108 3,99,108	2,87,363 2,87,363	28,703 28,703	12,75,066 12,75,066	1,06,869 1,06,869	28,54,410 28,54,410	R U T	Brihan Mumbai
2	ठाणे	ग्रामीण ना ए	15,699 38,652 54,351	4,219 15,076 19,295	20,840 68,030 88,870	18,048 53,542 71,582	13,822 30,897 44,719	26,213 4,670 30,883	1,46,630 2,38,177 3,84,807	21,146 30,442 51,588	2,66,611 4,79,486 7,46,097	R U T	Thane
3	रायगड	ग्रामीण ना ए	10,339 6,438 16,777	2,792 2,260 5,052	10,185 7,669 17,854	9,394 9,436 18,830	8,269 6,543 14,812	16,135 3,859 19,994	64,399 24,577 88,976	3,974 1,663 5,637	1,25,487 62,445 1,87,932	R U T	Raigad
4	रत्नागिरी	ग्रामीण ना ए	18,583 5,695 24,278	2,712 1,763 4,475	12,513 7,130 19,643	15,585 6,131 21,716	9,431 4,890 14,321	29,480 1,476 30,956	55,626 13,597 69,223	3,658 747 4,405	1,47,587 41,429 1,89,016	R U T	Ratnagiri
5	नाशिक	ग्रामीण ना ए	15,207 21,207 36,414	2,506 11,836 14,342	11,544 26,504 38,048	13,654 30,983 44,637	8,171 19,459 27,630	11,259 3,195 14,454	62,304 1,31,093 1,93,397	5,694 6,185 11,879	1,30,340 2,50,464 3,80,804	R U T	Nasik
6	धुळे	ग्रामीण ना ए	10,419 7,767 18,186	1,518 3,801 5,319	7,841 10,333 18,174	11,216 15,836 27,052	6,165 8,478 14,643	11,114 2,261 13,375	30,503 37,911 68,414	4,168 1,941 6,109	82,944 88,328 1,71,272	R U T	Dhule

7	जळगाव	आ	15,868	2,364	11,679	15,960	8,330	11,836	46,387	5,904	1,18,212	R	Jalgaon
		ना	11,110	4,666	15,989	23,668	12,141	2,382	57,473	4,905	1,32,332	U	
		ए	26,973	7,030	27,568	39,618	20,471	14,218	1,03,860	10,809	2,50,544	T	
8	अहमदनगर	आ	20,349	3,408	16,101	17,793	13,378	14,765	82,048	8,345	1,76,187	R	Ahmednagar
		ना	10,335	8,302	12,879	12,776	10,186	1,402	37,864	2,895	96,651	U	
		ए	30,684	11,710	28,980	30,569	23,574	16,167	1,19,912	11,240	2,72,838	T	
9	पुणे	आ	18,620	3,681	17,185	15,875	13,595	18,220	90,312	11,301	1,88,790	R	Pune
		ना	57,997	37,097	79,390	54,753	56,225	7,839	2,61,449	17,659	5,72,409	U	
		ए	76,617	40,778	96,575	70,628	69,820	26,059	3,51,761	28,960	7,61,199	T	
10	सातारा	आ	18,779	2,882	14,968	12,766	8,718	9,746	59,234	6,601	1,33,691	R	Satara
		ना	8,611	3,185	9,286	10,161	6,848	1,313	22,404	873	62,681	U	
		ए	27,390	6,067	24,254	22,927	15,566	11,059	81,638	7,474	1,96,372	T	
11	सांगली	आ	15,201	2,590	11,993	8,988	5,840	9,613	41,910	3,803	99,938	R	Sangli
		ना	9,770	2,752	11,695	13,004	7,588	1,252	37,965	2,285	86,312	U	
		ए	24,971	5,342	23,688	21,992	13,428	10,865	79,875	6,088	1,86,250	T	
12	सोलापूर	आ	12,885	2,800	9,709	13,784	9,424	25,767	62,676	4,978	1,42,022	R	Solapur
		ना	15,717	5,496	19,417	28,892	16,174	2,409	1,19,311	4,421	2,11,838	U	
		ए	28,602	8,296	29,126	42,676	25,598	28,176	1,81,987	9,399	3,53,860	T	
13	कोल्हापूर	आ	14,790	3,236	15,868	10,706	8,336	7,791	69,880	6,684	1,37,290	R	Kolhapur
		ना	13,144	7,922	20,097	21,851	13,273	1,808	79,943	3,225	1,61,263	U	
		ए	27,934	11,158	35,965	32,557	21,609	9,599	1,49,823	9,909	2,98,553	T	
14	औरंगाबाद	आ	11,048	1,932	8,979	12,623	8,154	9,925	42,256	4,309	99,227	R	Aurangabad
		ना	14,271	7,272	19,675	14,327	13,321	2,424	55,709	3,400	1,30,401	U	
		ए	25,319	9,204	28,654	26,950	21,475	12,349	97,965	7,709	2,29,628	T	
15	परभणी	आ	7,457	1,091	5,135	9,768	6,438	21,275	37,128	2,018	90,309	R	Parbhani
		ना	7,802	3,972	10,370	13,515	8,247	2,370	26,724	1,553	74,555	U	
		ए	15,259	5,063	15,505	23,283	14,685	23,645	63,852	3,571	1,64,864	T	
16	बीड	आ	7,757	1,249	6,055	7,952	5,840	16,465	30,749	2,322	78,388	R	Beed
		ना	6,424	3,712	7,211	5,596	5,381	1,016	18,210	705	48,253	U	
		ए	14,181	4,961	13,266	13,548	11,221	17,481	48,959	3,027	1,26,641	T	
17	नांदेड	आ	8,285	2,512	7,424	10,431	7,540	19,613	35,673	2,689	94,167	R	Nanded
		ना	7,638	4,216	9,826	10,377	7,326	1,618	26,145	1,584	68,733	U	
		ए	15,923	6,728	17,250	20,808	14,866	21,231	61,818	4,273	1,62,900	T	
18	उस्मानाबाद	आ	13,419	2,529	8,753	12,524	7,935	19,934	36,644	3,360	1,05,101	R	Osmanabad
		ना	8,597	2,541	9,371	11,118	8,463	1,528	22,937	1,082	65,638	U	
		ए	22,018	5,070	18,124	23,642	16,398	21,462	59,581	4,442	1,70,739	T	
19	बुलढाणा	आ	8,527	1,176	5,546	9,536	4,163	4,731	25,895	1,216	60,788	R	Buldhana
		ना	6,150	3,278	8,318	9,899	6,678	1,208	17,876	658	54,066	U	
		ए	14,677	4,454	13,864	19,435	10,841	5,939	43,771	1,874	1,14,854	T	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.19—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
20	अकोला	भा	10,543	1,096	7,352	9,158	5,947	4,229	29,677	1,682	69,685	R	Akola
		ना	7,948	3,982	11,750	16,154	11,334	1,625	35,844	928	89,564	U	
		ए	18,491	5,078	19,102	25,312	17,281	5,854	65,521	2,610	1,59,249	T	
21	अमरावती	भा	10,140	1,438	7,339	7,594	4,564	9,294	23,108	2,226	65,703	R	Amravati
		ना	11,286	3,785	14,046	18,552	11,683	2,923	42,789	2,258	1,07,322	U	
		ए	21,426	5,223	21,385	26,146	16,247	12,217	65,897	4,484	1,73,025	T	
22	यवतमाळ	भा	9,438	371	7,228	10,488	5,453	6,630	33,614	3,218	76,440	R	Yavatmal
		ना	6,341	934	8,187	10,143	6,036	1,107	19,364	1,508	53,618	U	
		ए	15,779	1,305	15,415	20,631	11,489	7,737	52,978	4,726	1,30,058	T	
23	वर्धा	भा	5,803	725	4,328	4,300	2,738	4,903	18,730	2,686	44,213	R	Wardha
		ना	4,895	2,044	7,195	7,507	4,362	607	19,920	904	47,415	U	
		ए	10,698	2,769	11,523	11,787	7,100	5,510	38,650	3,590	91,628	T	
24	नागपूर	भा	7,828	1,256	7,020	6,181	6,610	12,894	72,140	3,403	1,17,332	R	Nagpur
		ना	34,566	10,593	51,378	51,493	32,587	5,874	1,74,865	9,127	3,70,484	U	
		ए	42,394	11,849	58,398	57,674	39,197	18,768	2,47,005	12,530	4,87,816	T	
25	भंडारा	भा	11,022	2,074	9,301	10,131	7,672	12,761	1,12,164	5,595	1,70,720	R	Bhandara
		ना	5,612	891	7,606	9,434	4,906	908	30,777	916	61,050	U	
		ए	16,634	2,965	16,907	19,565	12,578	13,669	1,42,941	6,511	2,31,770	T	
26	चंद्रपूर	भा	12,360	4,373	11,137	10,714	10,040	23,247	62,337	4,629	1,38,833	R	Chandrapur
		ना	6,018	859	8,269	7,380	5,500	1,649	33,122	1,079	63,875	U	
		ए	18,378	5,232	19,406	18,094	15,540	24,896	95,459	5,708	2,02,708	T	
महाराष्ट्र राज्य ..	भा	3,10,358	56,529	2,55,923	2,85,154	1,96,572	3,57,839	13,72,024	1,25,608	29,60,007	R	Maharashtra State	
	ना	5,54,678	2,88,630	8,61,944	8,65,636	6,05,899	87,312	28,61,111	2,09,810	63,35,020	U		
	ए	8,65,036	3,45,159	11,17,868	11,50,790	8,02,470	4,45,151	42,33,134	3,35,418	92,95,027	T		

आधार : भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग दोन-ब (दोन).
Source : Population Census of India, 1981, Series 12, Part-II-B (ii).

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.20

राज्यातील विंगरंती व्यवसायातील कामगारंचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण (विभाग, गट वगैरे प्रमाणे)

Occupational classification of persons at work other than cultivation (according to divisions, groups etc.)

जनगणना / Population Census, 1981

विभाग, गट (राष्ट्रीय उद्योग वर्गीकरण)	एकूण *	ग्रामीण	नागरी	Division, group (National Classification of Occupation)
(1)	Total	Rural	Urban	(1)
0-01-व्यावसायिक, तांत्रिक व संबंधी कामगार	8,65,036	3,10,358	5,54,678	Professional, technical and related workers
00-भौतिक शास्त्रज्ञ	10,451	1,176	9,275	Physical Scientists
01-भौतिक शास्त्र तंत्रज्ञ	3,137	652	2,485	Physical Science technicians
02-वास्तु शास्त्रज्ञ, अभियंता, तंत्रशास्त्रज्ञ व सर्वेक्षक	66,658	9,102	57,556	Architects, engineers, technologists and surveyors.
03-अभियांत्रिकी तंत्रज्ञ	47,030	7,823	39,207	Engineering technicians
04-विमान व जहाजावरील अधिकारी	3,295	57	3,238	Air crafts and ships officers
05-जीव शास्त्रज्ञ	6,809	2,073	4,736	Life scientists
06-जीवशास्त्र तंत्रज्ञ	7,905	3,727	4,178	Life science technicians
07-भिक्षक व शल्य चिकित्सक (दंत वैद्यकीय व पशुवैद्यकीय शल्य चिकित्सक धरून)	61,932	19,078	42,854	Physicians and surgeons (including dental and veterinary surgeons).
08-शुभ्रूचा व इतर वैद्यकीय तंत्रज्ञ	75,327	25,304	50,023	Nursing and other medical health technicians
09-शास्त्रीय, वैद्यकीय व तांत्रिक व्यक्ति	7,023	635	6,388	Scientific, medical and technical persons
10-गणितज्ञ, आकडे शास्त्रज्ञ व संबंधी कामगार	1,709	103	1,606	Mathematicians, statisticians and related Workers.
11-अर्थशास्त्रज्ञ व संबंधी कामगार	193	15	178	Economists and related workers
12-लेखापाल, लेखापरिक्षक व संबंधी कामगार	62,105	3,099	59,006	Accountants, auditors and related workers
13-समाज शास्त्रज्ञ व संबंधी कामगार	17,236	8,914	8,322	Social scientists and related workers
14-कायदा शास्त्रज्ञ	17,341	1,692	15,649	Jurists
15-शिक्षक	4,05,997	2,08,097	1,97,900	Teachers
16-कवि, लेखक, पत्रकार व संबंधी कामगार	4,692	211	4,481	Poets, authors, journalists and related workers.
17-शिल्पकार, रंगारी, छायाचित्रकार व संबंधी निर्मिती कलाकार	16,854	1,456	15,398	Sculptors, painters, photographers and related creative artists.
18-स्वरशिल्पी व प्रयोग करणारे कलावंत	20,552	6,006	14,546	Composers and performing artists
19-अवर्गीकृत व्यावसायिक कामगार	28,787	11,136	17,651	Professional workers n. e. c.
2-प्रशासकीय, कार्यकारी व व्यवस्थापकीय कामगार	3,45,159	56,529	2,88,630	Administrative, executive and managerial workers.
20-निवडून आलेले व विधिमंडळीय पदाधिकारी	5,554	3,860	1,694	Elected and legislative officials
21-शासकीय व स्थानिक संस्थेचे प्रशासनिक व कार्यकारी पदाधिकारी	52,463	17,905	34,558	Administrative and executive officials Government and local bodies.
22-संचालक व व्यवस्थापक, पाऊक व फिरफेड व्यापार	88,423	14,791	73,632	Working proprietors, directors and managers, wholesale and retail trade.
23-संचालक व व्यवस्थापक, आर्थिक संस्था	18,145	2,746	15,399	Directors and managers, financial institutions
24-मालक, संचालक व व्यवस्थापक, खनिज, बांधकाम वस्तुनिर्माण व तत्सम उद्योग	1,15,278	8,110	1,07,168	Working proprietors, directors and managers, mining, construction, manufacturing and related concerns.
25-मालक, संचालक, व्यवस्थापक व संबंधित कार्यकारी अधिकारी, परिवहन, साठवण व दळवणूक	16,255	1,625	14,630	Working proprietors, directors, managers and related executives, transport, storage and communications.
26-मालक, संचालक व व्यवस्थापक-इतर सेवा	39,649	6,316	33,333	Working proprietors, directors and managers other services.
29-इतर न उल्लेखिलेले प्रशासकीय कार्यकारी व इतर व्यवस्थापकीय कामगार	9,389	1,173	8,216	Administrative, executive and managerial workers n. e. c.

तफ्ता क्रमांक / TABLE No. 1.20—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
D- 3-लिपिक व संबंधी कामगार	11,17,867	2,55,923	8,61,944	Clerical and related workers
30-लिपिक व इतर पर्यवेक्षक	1,23,688	18,132	1,05,556	Clerical and other supervisors
31-ग्राम अधिकारी	53,292	44,849	8,443	Village officers
32-तयुलेखक, टंकक, छिद्रांक टंकक	63,311	3,381	59,930	Stenographers, typists and card and type punching operators.
33-लेखाकार, रोखपाल व संबंधी कामगार	1,19,215	15,606	1,03,609	Book keepers, cashiers and related workers
34-गणक यंत्र चालक	2,754	361	2,393	Computing machine operators
35-लिपिक व संबंधी कामगार	6,48,423	1,39,226	5,09,197	Clerical and related workers
36-परिवहन व दळणवळण पर्यवेक्षक	22,663	6,934	15,729	Transport and communication supervisors
37-परिवहन, वाहक व रक्षक	34,926	11,713	23,213	Transport, conductors and guards
38-डाक वितरक व संबंधी कामगार	26,421	12,914	13,507	Mail distributors and related workers
39-दूरध्वनी व तार चालक	23,173	2,807	20,366	Telephone and telegraph operators
D- 4-विक्रेते	11,50,790	2,85,154	8,65,636	Sales workers
40-घाऊक व किरकोळ व्यापारी व दुकानदार	6,15,260	1,98,328	4,16,932	Merchants and shopkeepers, wholesale and retail trade.
41-वस्तुनिर्माण प्रतिनिधी	17,895	3,526	14,369	Manufacture agents
42-तांत्रिक विक्रेते व वाणिज्यिक प्रवासी	4,686	286	4,400	Technical salesmen and commercial travellers.
43-विक्रेते, मदतनीस व संबंधी कामगार	4,48,739	76,436	3,72,303	Salesmen, shop assistants and related workers.
44-विमा, स्थावर मालमत्ता, ठेवी व व्यवसाय सेवा-विक्रेते व लिलावदार.	47,682	2,789	44,793	Insurance, real estate, securities and business service salesmen and auctioneers.
45-सावकार व तारण व्यवसायी	3,172	361	2,811	Money-lenders and pawn brokers
49-इतर अवर्गीकृत विक्री कामगार	13,457	8,430	10,027	Sales workers n. e. c.
D- 5-सेवा कामगार	8,02,471	1,96,572	6,05,899	Service workers
50-उपहार गृह व खानावळ चालक	57,952	23,703	34,249	Hotel and restaurant keepers
51-गृहचालक, अधीक्षिका व उपस्थापक (घरगुती व संस्थांचे).	2,641	461	2,180	House keepers, matrons and stewards (Domestic and institutional).
52-स्वयंपाकी, वाढपी, कल्ला व इतर तत्संबंधी कामगार (घरगुती व संस्थांचे).	1,48,319	23,352	1,24,967	Cooks, waiters, bartenders and related workers (domestic and institutional).
53-इतर न उल्लेखिलेले, घरकाम करणारे व घर व्यवस्था पहाणारे.	1,26,679	11,982	1,14,697	Maids and other house keeping service Workers n. e. c.
54-इमारत राखणदार, सफाईगीर, स्वच्छक आणि तत्सम कामगार.	1,16,019	19,439	96,580	Building care takers, sweepers, cleaners and related workers.
55-धुलाई कामगार व इन्दी करणारे	40,450	11,582	28,868	Laundries, dry cleaners and pressers
56-केशप्रसाधनकार, न्हावी, प्रसाधनकार व इतर	77,884	47,928	29,956	Hair dressers, barbers, beauticians and related workers.
57-रक्षा सेवा कामगार	2,14,844	54,277	1,60,567	Protective service workers
59-इतर अवर्गीकृत सेवा कामगार	17,681	3,847	13,836	Service workers n. e. c.
D- 6-शेतकरी, मच्छिमार, फासेपारधी, लाकूडतोड आणि तत्सम कामगार.	4,45,151	3,57,839	87,312	Farmers, fishermen, hunters, loggers and related workers.
60-शेतमळे, दुग्धव्यवसाय व इतर व्यवस्थापक आणि पर्यवेक्षक.	9,472	5,390	4,082	Farm plantation, dairy and other managers and supervisors.
61-शेतकरी	1,575	1,143	432	Cultivators
62-शेतकऱ्यांव्यतिरिक्त इतर शेती कामगार	61,214	49,331	11,883	Farmers, other than cultivators
63-शेतमजूर	Agricultural labourers
64-मळे मजूर आणि तत्सम कामगार	7,595	6,684	911	Plantation labourers and related workers
65-इतर शेती कामगार	2,26,216	1,85,836	40,380	Other farm workers
66-जंगल कामगार	59,386	48,926	10,460	Forestry workers
67-शिकारी आणि तत्सम कामगार	3,035	2,815	220	Hunters and related workers
68-मच्छिमार आणि तत्सम कामगार	76,660	57,714	18,946	Fishermen and related workers
D-7-8-9-उत्पादन व तत्सम क्षेत्रातील आणि परिवहन सामग्री चालक आणि मजूर.	42,33,135	13,72,024	28,61,111	Production and related workers, transport equipment operators and labourers.
71-खाण कामगार, दगड खाण कामगार, विहिरी खोदणारे आणि तत्सम कामगार.	86,215	26,076	10,139	Miners, quarrymen, well drillers and related workers.
72-धातुवर प्रक्रिया करणारे	63,041	18,861	44,180	Metal processors
73-लाकूडकाम करणारे	14,967	4,489	10,478	Wood preparation workers
74-रासायनिक प्रक्रिया करणारे व इतर	84,207	16,092	68,115	Chemical processors and related workers

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.20—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
75-कतईकार, विणकर, रंगारी आणि तत्सम कामगार ..	6,11,144	1,04,261	5,06,883	Spinners, weavers, knitters, dyers and related workers.
76-कातडी कमावणारे, डोंगर खरेदी करणारे, केसळ कातडी कमावणारे.	3,883	1,597	2,286	Tanners, fellmongers and pelt dressers
77-अन्न व पेये करणारे कामगार	1,66,914	84,572	82,342	Food and beverage processors
78-तंबाखू व तंबाखूचे पदार्थ करणारे	1,38,693	77,920	60,773	Tobacco preparers and tobacco product makers.
79-शिंपी, पोशाख शिवणारे, शिलाई कामगार व रज्जक ..	2,67,533	1,02,314	1,65,219	Tailors, dress makers, sewers, upholsterers
80-पादत्राण कारागीर आणि चामड्याच्या वस्तू बनविणारे ..	74,616	36,486	38,130	Shoemakers and leather goods makers
81-सुतार, लाकडाची कपाटे व लाकडाचे तत्सम काम करणारे	2,07,621	95,385	1,12,236	Carpenters, cabinet and related wood workers.
82-दगडफोडे व कारागीर	47,049	33,796	13,253	Stone cutters and carvers
83-लोहार, अवजारे बनविणारे व यांत्रिक अवजारे चालक ..	2,16,316	57,600	1,58,716	Blacksmiths, tool makers and machine tool operators.
84-यंत्र जोडारी, यंत्रे उभारणारे आणि अचूक अवजारे .. तयार करणारे.	3,27,860	56,327	2,71,533	Machinery fitters, machine assemblers and precision instrument makers (except electrical).
85-वीज जोडारी व संबंधीत वीज व इलेक्ट्रॉनी कामगार ..	1,86,614	55,774	1,30,840	Electrical fitters and related electrical and electronic workers.
86-प्रक्षेपण केंद्र व ध्वनी उपकरणे चालक आणि चलचित्र .. प्रक्षेपक.	4,101	843	3,258	Broadcasting station and sound equipment operators and cinema projectionists.
87-नळ कारागीर, संधाता, धातुचे पत्रे व बांधकामासाठी .. पत्रे तयार करणारे व उभारणारे.	63,213	11,734	51,479	Plumbers, welders, sheet metal and structural metal preparers and erectors.
88-जवाहीर व मौल्यवान धातुचे काम करणारे धातु कोरक (छपाई व्यतिरिक्त).	60,335	16,665	43,670	Jewellery and precious metal workers and metal engravers (except printing).
89-कांच कारागीर, कुंभार व तत्सम कामगार	1,05,736	68,447	37,289	Glass formers, potters and related workers
90-रबर, प्लॅस्टिकच्या वस्तू करणारे	41,409	6,620	34,789	Rubber and plastic product makers
91-कागद व पुड्याच्या वस्तू बनविणारे	11,369	2,853	8,516	Paper and paper board product makers
92-मुद्रण व तत्सम व्यवसायातील कामगार	65,178	6,466	58,712	Printing and related workers
93-रंगारी	41,438	4,788	36,650	Painters
94-उत्पादन उद्योगातील तत्सम इतर न उल्लेखिलेले कामगार	1,04,071	59,521	44,550	Production and related workers n. e. c.
95-विटा रचणारे व इतर बांधकाम कामगार	3,05,655	1,63,062	1,42,593	Brick layers and other construction workers
96-स्थिर इंजिने व तत्सम उपकरण चालक व वंगणकार ..	39,670	13,164	26,506	Stationary, engines and related equipment operators, oilers and greasers.
97-अवजड सामान हाताळणारे व तत्सम यंत्रांचे चालक .. माल चढविणारे व उतरविणारे.	2,37,864	48,368	1,89,496	Material handling and related equipment operators, loaders and unloaders.
98-परिवहन उपकरण चालक	3,72,771	84,762	2,88,009	Transport equipment operators
99-इतर अवर्गीकृत कामगार	3,33,652	1,13,181	2,20,471	Labourers n. e. c.
X-व्यावसायिक वर्गीकरण न केलेले कामगार	3,35,418	1,25,608	2,09,810	Workers not classified by occupations
X-0-काम शोधणारे नवीन कामगार	New workers seeking employment
XI-वर्गवारी करता न येण्यासारखे किंवा अगुन्या वर्णनाचे व्यवसाय सांगणारे.	2,08,042	81,193	1,26,849	Workers reporting occupations unidentifiable or inadequately described.
X9-कोणताही अधिसूचित व्यवसाय न करणारे कामगार ..	1,27,375	44,415	82,960	Worker's not reporting any occupations.

आधार.—भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग तीन अ आणि ब (दोन).

Source.—Census of India, 1981, Series 12, Part III A & B (ii).

शेती, शिकार, जंगलउद्योग आणि मत्स्यव्यवसाय Agriculture, hunting, forestry and fishing									
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	कृषी उत्पादन Agricultural production	मळे Plantations	पशुधन उत्पादन Live-stock production	कृषी सेवा Agricultural services	शिकार, सांपळ्यात पकडणे, खेळांचा प्रसार Hunting, trapping and game propagation	जंगल संवर्धन आणि लाकूडतोड Forestry and logging	मत्स्यव्यवसाय Fishing	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मूर्बरी	294	344	19,440	598	51	401	9,471	30,599
2	ठाणे	399	6,073	4,639	2,117	21	2,951	16,782	32,982
3	रायगड	612	1,353	1,971	972	21	3,791	11,068	19,788
4	रत्नागिरी	275	2,095	2,047	1,268	16	13,670	11,432	30,809
5	नाशिक	533	644	5,634	4,533	61	3,121	1,189	15,715
6	धुळे	367	616	7,002	3,451	..	2,340	577	14,353
7	जळगाव	971	1,139	5,563	4,136	476	1,874	2,209	16,368
8	अहमदनगर	1,450	552	7,838	8,277	20	824	1,008	19,969
9	पुणे	686	450	14,929	8,752	81	2,241	2,690	29,829
10	सातारा	590	266	4,931	3,133	30	1,950	1,284	12,184
11	सांगली	197	624	6,659	3,965	48	302	210	12,005
12	सोलापूर	891	350	21,513	4,718	45	614	1,187	29,318
13	कोल्हापूर	428	213	6,581	2,908	36	547	590	11,303
14	औरंगाबाद	754	375	5,684	6,052	29	1,395	654	14,943
15	परभणी	442	243	13,474	10,645	135	795	976	26,710
16	बीड	166	125	9,471	8,232	176	275	413	18,858
17	नांदेड	741	1,071	13,056	6,039	138	543	713	22,301
18	उस्मानाबाद	595	201	15,941	5,562	15	340	88	22,742
19	बुलढाणा	166	112	2,977	2,667	169	744	751	7,586
20	अकोला	238	444	2,133	2,743	220	520	868	7,166
21	अमरावती	129	821	3,832	5,874	326	1,894	679	13,555
22	यवतमाळ	67	98	2,077	3,219	537	1,113	2,080	9,191
23	वर्धा	99	107	1,935	3,040	207	459	632	6,479
24	नागपूर	253	3,340	3,589	6,947	249	2,858	3,306	20,542
25	भंडारा	179	108	1,742	4,758	11	4,485	4,530	15,813
26	चंद्रपूर	305	677	3,373	8,023	5	9,369	5,802	27,554
	महाराष्ट्र राज्य	11,825	22,437	1,88,029	1,22,629	3,123	59,426	81,189	4,88,657

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.21

येतीव्यतिरिक्त) वर्गीकरण

3v divisions and major groups

Population Census, 1981

खाणकाम व दगडकाम Mining and quarrying					वस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती Manufacturing and repairs		District
कोळसा खाण Coal mining	हुड पेट्रोस्वियम आणि नैसर्गिक गॅस Crude petroleum and natural gas	कच्चा धातु खाणकाम Metal ore mining	इतर खाणकाम Other mining	एकूण Total	अन्न पदार्थांचे उत्पादन Manufacture of food products	पेये, तंबाखू व तंबाखूचे पदार्थ यांचे उत्पादन Manufacture of beverages, tobacco and tobacco products	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
46	1,442	66	1,540	3,095	44,080	10,684	Brihan Mumbai
35	87	20	2,567	2,689	14,549	1,465	Thane
5	26	5	5,874	5,910	5,790	868	Raigad
59	48	3,657	1,034	4,796	4,898	877	Ratnagiri
..	..	6	193	199	13,693	6,680	Nashik
10	..	5	186	201	7,127	504	Dhule
11	5	..	266	282	9,784	691	Jalgaon
..	775	775	24,656	16,158	Ahmednagar
27	22	..	1,086	1,135	16,476	3,283	Pune
47	5	..	1,714	1,766	8,893	426	Satara
26	6	10	470	512	9,556	974	Sangli
5	5	..	1,255	1,265	13,021	22,149	Solapur
10	10	92	1,983	2,096	18,671	1,015	Kolhapur
..	5	..	295	300	13,807	2,351	Aurangabad
5	344	349	5,219	165	Parbhani
..	647	647	5,172	147	Beed
26	5	..	100	131	5,831	1,070	Nanded
..	..	5	1,011	1,016	7,607	95	Osmanabad
..	5	..	21	26	4,452	171	Buldhana
10	5	56	666	737	4,739	98	Akola
5	35	40	5,181	236	Amravati
724	..	10	1,474	2,209	3,742	225	Yavatmal
5	10	..	194	209	1,740	88	Wardha
14,060	67	2,482	2,529	19,125	7,686	4,003	Nagpur
120	6	1,277	1,138	2,540	5,404	75,650	Bhandara
12,122	11	56	834	13,022	2,941	418	Chandrapur
27,356	1,738	7,748	28,230	65,075	2,64,718	1,52,491	Maharashtra State

		वस्तु निर्माण आणि Manufacturing and							
अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	सुती	लोकर, रेसीम व कृत्रिम तंतूच्या	कापडाच्या, तागाच्या व अंबाडीच्या वस्तूचे	कापडाच्या वस्तूचे उत्पादन (पादत्राणे सोडून सर्व वाप- रावयाच्या वस्तू)	लाकूड आणि लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन	कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग	कातडी कामाच्या आणि केसाळ कातडीच्या वस्तूचे उत्पादन (दुरुस्ती सोडून)	रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन
		कापडाचे उत्पादन	कापडाचे उत्पादन	कापडाचे उत्पादन	कापडाचे उत्पादन	कापडाचे उत्पादन	कापडाचे उत्पादन	कापडाचे उत्पादन	कापडाचे उत्पादन
(1)	(2)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
1	बृहन्मुंबई	2,74,921	2,167	504	86,747	49,596	50,245	19,377	54,807
2	ठाणे	89,941	14,120	100	19,795	10,933	7,732	1,296	9,987
3	रायगड	963	182	5	3,914	4,246	2,256	185	986
4	रत्नागिरी	1,513	122	37	3,913	11,383	911	575	255
5	नाशिक	43,178	926	66	12,747	10,088	13,560	1,475	2,691
6	पुणे	8,894	606	33	7,577	6,237	526	868	176
7	जळगाव	10,352	364	25	9,258	9,136	809	1,025	226
8	अहमदनगर	3,996	985	27	10,801	7,151	1,185	1,973	221
9	पुणे	7,469	1,928	31	21,883	16,092	9,585	2,763	5,012
10	सातारा	2,569	333	35	9,865	5,954	1,204	1,342	332
11	सांगली	10,180	174	64	7,840	5,967	849	3,269	246
12	सोलापूर	46,689	1,249	44	26,632	8,039	1,168	1,453	265
13	कोल्हापूर	41,665	743	71	10,842	11,137	1,649	4,054	471
14	औरंगाबाद	5,153	551	175	7,891	8,228	3,648	2,298	601
15	परभणी	1,917	47	52	5,826	7,916	268	1,259	47
16	बीड	1,297	197	59	5,109	6,113	166	2,060	40
17	नांदेड	6,709	252	34	6,369	7,015	567	1,536	72
18	उस्मानाबाद	2,047	117	39	7,530	8,299	353	2,821	71
19	बुलढाणा	1,411	21	705	6,418	6,055	390	1,261	20
20	अकोला	7,148	21	29	6,939	5,883	561	677	45
21	अमरावती	7,523	25	229	7,429	5,361	693	810	93
22	यवतमाळ	4,051	40	22	6,843	5,986	276	841	35
23	वर्धा	8,140	41	20	4,655	3,733	305	520	..
24	नागपूर	48,059	422	207	13,914	15,410	5,400	2,107	1,439
25	भंडारा	4,328	77	50	5,247	10,088	776	1,027	142
26	चंद्रपूर	927	666	21	6,856	11,130	8,198	2,512	50
महाराष्ट्र राज्य		6,41,038	45,374	2,688	3,22,839	2,57,176	1,13,283	59,653	78,332

TABLE No. 1.21—contd.

रुस्ती repairs							
रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांचे पदार्थ सोडून)	अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन	मूलभूत धातू व मिश्रण यांचे उत्पादन	धातुच्या वस्तू व भाग यांचे उत्पादन (यंत्रे व परिवहन सामुग्री सोडून)	यंत्रसामुग्री, यांत्रिक हत्यारे आणि भाग यांचे उत्पादन (विद्युत यंत्र सामुग्री सोडून)	विद्युत यंत्र, सामुग्री साधने, उपकरणे व पुरवठा व सुटे भाग	परिवहन सामुग्री व सुटे भाग यांचे उत्पादन	District
Manufacture of chemicals and chemical products (except products of petroleum and coal)	Manufacture of non-metallic mineral products	Basic metal and alloys industries	Manufacture of metal products and parts (except machinery and transport equipments)	Manufacture of machinery, machine tools and parts (except electrical machinery)	Manufacture of electrical machinery, apparatus, appliances and supplies and parts	Manufacture of transport equipments and parts	(2)
(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	
95,242	20,783	30,429	68,241	81,119	62,365	55,567	Brihan Mumbai
42,765	20,284	12,611	16,054	21,373	14,173	11,559	Thane
8,646	6,620	5,194	2,645	2,198	801	1,168	Raigad
531	1,982	385	1,906	928	218	339	Ratnagiri
1,974	5,750	381	4,001	5,755	2,058	13,070	Nashik
371	4,492	57	2,075	472	129	470	Dhule
6,247	4,418	182	3,272	575	296	3,935	Jalgaon
1,220	6,652	731	3,070	4,845	523	1,121	Ahmednagar
23,836	15,873	4,893	14,685	45,800	14,012	32,510	Pune
551	4,343	723	2,343	4,021	278	649	Satara
428	2,859	985	2,546	4,462	327	285	Sangli
624	4,034	752	4,110	1,353	140	1,097	Solapur
846	6,263	1,865	3,821	6,483	457	1,136	Kolhapur
1,473	3,903	502	3,499	5,252	655	1,616	Aurangabad
50	5,372	46	2,547	163	5	15	Parbhani
45	2,798	49	1,388	381	95	5	Beed
166	7,263	91	1,778	254	10	11	Nanded
168	4,616	56	2,148	298	43	54	Osmanabad
78	2,208	94	1,764	231	31	10	Buldhana
840	4,709	55	1,974	308	88	20	Akola
489	2,834	105	2,069	264	25	25	Amravati
63	4,479	47	1,884	183	20	21	Yavatmal
102	2,811	10	1,192	168	39	35	Wardha
2,662	13,294	3,591	6,869	2,162	868	1,114	Nagpur
288	3,387	2,030	3,846	274	26	80	Bhandara
362	7,714	2,166	3,335	258	39	121	Chandrapur
1,90,067	1,69,790	58,197	1,63,064	1,89,580	97,721	1,26,030	Maharashtra State

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	वस्तु निर्माण आणि दुरुस्ती Manufacturing and repairs			वीज, गॅस आणि पाणी Electricity, gas and water			बांधकाम/ Construction	
		इतर उत्पादक कारखाने Other manufacturing	दुरुस्ती Repairs	एकूण Total	वीज Electricity	गॅस आणि वायु Gas and steam	जल योजना आणि पुरवठा Water works and supply		एकूण Total
(1)	(2)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)
1	बृहन्मुंबई	75,618	82,657	11,84,147	8,709	1,967	2,840	13,516	83,274
2	ठाणे	10,920	26,862	3,46,521	6,513	341	2,253	9,108	21,062
3	रायगड	2,051	4,507	3,228	5,070	353	748	6,171	19,360
4	रत्नागिरी	1,672	3,711	36,158	3,545	57	379	3,982	15,593
5	नाशिक	3,463	13,281	1,56,839	7,338	43	1,188	8,570	20,857
6	धुळे	1,694	8,081	50,389	2,396	..	382	2,778	10,879
7	जळगाव	1,720	10,021	72,340	7,264	42	968	8,273	11,536
8	अहमदनगर	2,272	14,804	1,02,387	3,471	50	494	4,015	16,501
9	पुणे	8,954	30,383	2,75,466	8,068	435	2,624	11,128	46,808
10	सातारा	1,682	9,184	54,727	4,296	35	903	5,234	20,424
11	सांगली	2,560	8,239	61,812	2,843	31	647	3,520	10,303
12	सोलापूर	2,485	12,601	1,47,953	2,943	45	781	3,769	25,575
13	कोल्हापूर	8,328	10,409	1,29,935	4,337	15	1,559	5,912	14,207
14	औरंगाबाद	2,008	8,268	72,047	3,853	37	397	4,287	18,756
15	परभणी	1,090	3,732	36,006	2,390	..	538	2,928	16,758
16	बीड	671	2,978	28,771	5,188	5	204	4,397	13,907
17	नरिड	1,349	3,837	44,214	2,160	5	456	2,621	10,842
18	उस्मानाबाद	1,304	5,546	43,211	2,858	10	447	3,313	8,102
19	बुलढाणा	928	3,889	30,138	2,000	..	267	2,267	6,659
20	अकोला	1,318	4,887	40,339	3,369	..	599	3,967	8,254
21	अमरावती	1,650	6,923	41,964	3,785	20	477	4,283	9,208
22	यवतमाड	842	4,207	33,805	2,229	26	292	2,547	11,001
23	वर्धा	693	3,089	27,380	2,295	10	118	2,223	4,721
24	नागपूर	6,323	15,287	1,50,818	10,472	509	651	11,632	33,722
25	भंडारा	1,779	7,055	1,21,555	1,600	11	221	1,832	13,004
26	चंद्रपूर	1,409	6,035	55,159	2,964	16	240	3,221	15,102
	महाराष्ट्र एकूण	1,44,732	3,10,483	33,97,307	1,11,756	4,064	20,674	1,36,493	4,86,412

TABLE No. 1.21—contd.

Construction		घाऊक व किरकोळ व्यापार, खानावळ आणि उपहारगृहे Wholesale and retail trade and restaurants and hotels						
बांधकामाशी संलग्न कामे	एकूण Total	अन्न, कापड, पाळीव प्राणी, पेये आणि मादक पेये यांचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in	इंधन व दिवा- बत्ती, रसायने, अत्तरे, चिनी माती व काच यांचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in	लाकूड, कागद, इतर कापड, कातडी व अखाद्य तेलाचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in	सर्व प्रकारची यंत्रे, उपकरणे, दळणवळण व विद्युत उप- करणे यांचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in	अन्न आणि संकीर्ण उत्पादन यांचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in	District	
Activities allied to construction		food, textiles, live animals, beverages, and intoxicants	fuel, lights, chemicals, perfumery, ceramics, glass	wood, paper, other fabrics, hide and skin and inedible oils	all types of machinery, equipment, including transport and electrical equipment	food and miscellaneous manufacturing		
(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(2)	
12,494	95,768	22,764	4,114	3,217	2,507	18,556	Brihan Mumbai	
1,718	22,842	2,723	317	1,051	214	2,941	Thane	
296	19,657	768	252	219	57	550	Raigad	
454	16,047	1,203	370	744	83	389	Ratnagin	
615	21,472	3,472	414	345	208	1,200	Nashik	
153	11,032	1,912	119	126	87	427	Dhule	
190	11,726	2,269	192	369	139	780	Jalgaon	
356	16,858	1,527	116	344	143	470	Ahmednagar	
1,827	48,635	4,155	424	906	568	2,593	Pune	
284	20,708	1,169	183	266	66	453	Satara	
350	10,653	1,510	99	391	72	548	Sangli	
418	25,994	3,184	139	641	130	811	Solapur	
383	14,590	3,897	249	620	263	1,212	Kolhapur	
374	19,130	1,861	74	300	128	827	Aurangabad	
61	16,818	949	39	462	56	378	Parbhani	
103	14,009	951	20	123	20	114	Beed	
143	10,985	703	66	104	46	272	Nanded	
120	8,222	1,001	65	206	65	348	Osmanabad	
59	6,717	916	35	103	25	529	Buldhana	
196	8,450	1,475	60	210	70	365	Akola	
299	9,507	1,478	154	259	184	527	Amravati	
173	11,173	733	51	156	21	194	Yavatmal	
94	4,816	408	29	50	25	88	Wardha	
1,188	34,909	3,660	383	626	184	1,338	Nagpur	
200	13,204	1,227	51	307	65	114	Bhandara	
153	15,255	751	173	417	22	221	Chandrapur	
22,763	5,09,195	66,665	8,190	12,564	5,450	36,248	Maharashtra State	

घाऊक किरकोळ व्यापार, खानावळ आणि उपहारगृहे Wholesale and retail trade and restaurants, hotels							परिवहन Transport		
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	अन्न आणि अन्न पदार्थ, पेये, तंबाखू आणि मादक पेये यांचा किरकोळ व्यापार	कपड्यांचा किरकोळ व्यापार	इंधन व इतर घरगुती वापराच्या वस्तू व टिकाऊ वस्तूंचा किरकोळ व्यापार	इतर वस्तूंचा किरकोळ व्यापार	खानावळ आणि उपहारगृहे	एकूण Total	जमिनीवरील वाहतूक transport	जलापनयन Water transport
		Retail trade in food and food articles, beverages, tobacco and intoxicants	Retail trade in textiles	Retail trade in fuel and other household utilities and durables	Retail trade in others	Restaurants and hotels			
(1)	(2)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)
1	बृहन्मुंबई	1,34,632	58,148	39,820	1,22,932	78,316	4,85,007	1,65,190	50,754
2	ठाणे	35,155	9,229	6,575	13,377	11,788	83,370	53,286	3,413
3	रायगड	12,586	1,139	3,198	3,026	3,935	25,730	12,256	1,338
4	रत्नागिरी	14,646	1,222	2,789	3,438	4,586	29,471	8,827	3,126
5	नाशिक	25,619	5,481	5,471	8,186	7,926	58,322	27,749	17
6	धुळे	18,076	2,609	2,636	4,719	4,173	34,883	11,507	15
7	जळगाव	24,089	4,716	4,188	6,837	6,317	49,894	25,357	20
8	अहमदनगर	18,373	3,436	3,256	6,646	6,619	40,930	13,718	40
9	पुणे	36,588	7,617	8,333	20,759	16,032	97,976	59,840	367
10	सातारा	12,343	2,715	2,912	3,302	5,191	28,599	12,769	391
11	सांगली	11,675	2,416	2,766	4,682	3,973	28,133	13,878	122
12	सोलापूर	22,717	7,623	4,964	7,142	7,600	54,951	21,019	150
13	कोल्हापूर	16,176	4,081	3,554	6,513	6,354	42,921	15,552	82
14	औरंगाबाद	16,563	3,238	2,482	5,277	5,878	36,630	12,762	...
15	परभणी	16,522	2,867	2,257	3,633	3,587	30,749	7,436	10
16	बीड	8,955	1,620	1,697	2,294	3,083	18,877	5,261	35
17	नांदेड	14,860	3,411	2,634	3,686	4,904	30,686	7,659	5
18	उस्मानाबाद	15,567	3,221	2,648	3,364	4,923	31,409	7,828	16
19	बुलढाणा	11,852	2,291	2,269	3,688	3,282	24,989	6,495	5
20	अकोला	15,723	3,085	2,923	4,295	4,073	32,278	16,719	15
21	अमरावती	14,875	2,860	3,199	4,438	4,480	32,453	13,512	44
22	यवतमाळ	12,431	2,019	2,030	2,621	3,458	23,714	6,236	...
23	वर्धा	7,419	1,395	1,339	2,004	1,891	14,648	5,953	...
24	नागपूर	29,109	6,375	6,081	11,576	8,950	68,285	45,599	36
25	भंडारा	11,677	1,803	2,050	2,685	3,219	23,197	9,162	11
26	चंद्रपूर	10,976	1,867	1,708	2,413	3,000	21,548	9,788	64
	महाराष्ट्र राज्य	5,69,201	1,96,485	1,23,777	2,63,533	2,17,539	14,49,652	5,95,357	60,077

TABLE No. 1.21—contd.

साठवण व दळणवळण Storage and communications				वित्त, विमा, स्थावर मालमत्ता आणि व्यावसायिक सेवा Financing, insurance, real estate and business services			
हवाई वाहतूक Air transport	वाहतुकीस संलग्न सेवा Services incidental to transport	वखार व साठवण गृहे Storage and warehousing	दळणवळण Communica- tions	एकूण Total	बँक आणि तत्सम वित्त संस्था Banking and similar type of financial institutions	भविष्य निर्वाह आणि विमा Providents and insurance	District
(56)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(2)
20,529	9,499	5,276	36,026	2,87,274	72,436	16,678	Brihan Mumbai
1,178	691	1,174	8,603	68,346	13,119	1,468	Thane
36	67	78	1,561	15,337	1,784	130	Raigad
21	63	86	2,846	14,971	2,082	230	Ratnagiri
242	196	854	3,545	32,602	5,081	1,132	Nashik
..	42	67	1,342	12,973	2,416	182	Dhule
22	62	86	3,060	28,605	3,044	206	Jalgaon
10	113	191	2,399	16,473	4,240	298	Ahmednagar
644	664	726	8,842	71,082	13,579	2,052	Pune
30	61	132	2,449	15,832	3,657	629	Satara
16	84	87	2,002	16,189	4,201	263	Sangli
25	130	191	2,610	24,125	3,598	285	Solapur
30	158	102	2,728	18,652	5,417	426	Kolhapur
96	196	105	1,904	15,062	3,351	242	Aurangabad
5	35	52	1,047	8,585	1,546	95	Parbhani
5	15	60	899	6,280	1,259	42	Beed
..	20	11	1,021	8,716	2,040	145	Nanded
..	20	83	1,576	9,522	2,494	99	Osmanabad
..	15	85	1,060	7,612	1,718	68	Buldhana
..	55	166	1,767	18,721	2,051	114	Akola
5	124	95	1,754	15,533	2,433	195	Amravati
16	..	117	1,064	7,433	1,787	56	Yavatmal
..	10	45	995	7,002	1,278	44	Wardha
951	164	498	5,692	52,940	7,494	1,492	Nagpur
6	16	106	904	10,203	1,371	124	Bhandara
6	11	51	1,616	11,534	1,731	96	Chandrapur
23,874	12,510	10,470	99,318	8,01,606	1,65,203	26,793	Maharashtra State

		वित्त, विमा, स्थावर मालमत्ता व व्यावसायिक सेवा Financing, insurance, real estate and business services				सामूहिक, सामाजिक Community, social and			
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	स्थावर मालमत्ता आणि व्याव- सायिक सेवा Real estate and business services	कायदेविषयक सेवा Legal services	एकूण Total	सार्वजनिक प्रशासन आणि संरक्षण सेवा Public administra- tion and defence services	सफाई सेवा Sanitary services	शिक्षण, शास्त्र आणि संशो- धन सेवा Education, scientific and research services	वैयकीय आणि आरोग्य सेवा Medical and health services	
		(1)	(2)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)
1	बृहन्मुंबई	44,115	5,379	1,33,608	1,50,316	22,605	90,141	54,700	
2	ठाणे	3,443	912	18,942	40,167	2,730	28,104	9,228	
3	रायगड	296	178	2,387	13,174	485	11,480	2,437	
4	रत्नागिरी	235	201	2,747	13,481	380	18,910	4,002	
5	नाशिक	1,472	708	8,394	23,888	1,254	24,630	5,805	
6	धुळे	602	395	3,593	13,592	924	13,678	3,247	
7	जळगाव	584	525	4,358	16,106	1,096	19,270	4,664	
8	अहमदनगर	2,716	724	7,978	20,128	304	21,852	4,614	
9	पुणे	5,317	1,751	22,701	74,866	1,930	44,630	15,112	
10	सातारा	803	629	5,719	14,098	624	20,966	4,100	
11	सांगली	1,299	346	6,109	12,731	341	18,665	5,142	
12	सोलापूर	1,158	646	5,688	15,650	2,259	18,552	6,078	
13	कोल्हापूर	1,274	508	7,625	18,813	1,621	18,499	5,378	
14	औरंगाबाद	2,178	681	6,453	21,747	290	16,881	4,884	
15	परभणी	1,145	433	3,219	13,966	152	9,820	2,197	
16	बीड	1,443	316	3,061	9,011	104	9,097	2,106	
17	नदिड	1,484	408	4,078	14,095	158	10,366	2,587	
18	उस्मानाबाद	2,556	885	6,033	13,932	222	16,674	2,760	
19	बुलढाणा	790	398	2,974	10,762	580	10,169	2,840	
20	अकोला	1,882	514	4,561	14,420	66	13,980	4,017	
21	अमरावती	1,498	503	4,628	14,335	303	15,791	4,837	
22	यवतमाळ	956	277	3,077	12,188	72	10,780	2,907	
23	वर्धा	524	185	2,030	10,024	20	7,542	2,578	
24	नागपूर	4,161	1,164	14,312	45,102	240	26,730	9,082	
25	भंडारा	826	168	2,489	15,906	47	11,680	3,289	
26	चंद्रपूर	778	223	2,829	20,685	54	12,364	3,572	
	महाराष्ट्र राज्य	83,536	19,060	2,94,592	6,43,110	38,864	5,21,246	1,72,163	

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२
Source.—Population Census of India, 1981, Series 12,

TABLE No. 1.21—contd.

व्यक्तिगत सेवा
Personal services

सामुहिक सेवा Community services	मनोरंजनाच्या व सांस्कृतिक सेवा Recreational and cultural services	व्यक्तिगत सेवा Personal services	आंतरराष्ट्रीय व इतर अतिरिक्त प्रादेशिक संस्थांच्या सेवा International and other extra territorial bodies services	इतर अवर्गीकृत सेवा Services not elsewhere classified	एकूण Total	एकूण Total	District
(70)	(71)	(72)	(73)	(74)	(75)	(76)	(2)
18,585	24,838	1,32,007	445	1,22,759	6,16,396	28,54,410	Brihan Mumbai
3,840	2,505	14,398	31	60,298	1,61,299	7,46,099	Thane
1,246	701	5,005	..	5,199	39,728	1,87,932	Raigad
1,651	547	6,285	5	4,777	50,037	1,89,018	Ratnagiri
3,877	1,245	7,967	6	10,021	78,698	3,80,806	Nashik
2,092	864	4,636	5	2,031	41,069	1,71,271	Dhule
2,647	1,555	6,635	..	6,724	58,694	2,50,540	Jalgaon
1,697	1,323	7,727	5	5,803	63,454	2,72,839	Ahmednagar
5,420	4,551	31,041	17	25,683	2,03,249	7,61,201	Pune
2,009	1,115	6,066	..	2,624	51,602	1,96,371	Satara
1,349	1,170	6,230	..	2,692	47,319	1,86,252	Sangli
2,599	1,748	9,861	..	4,051	60,798	3,53,861	Solapur
2,856	1,373	7,724	..	9,256	65,520	2,98,554	Kolhapur
1,459	1,031	7,370	4	7,114	60,776	2,29,628	Aurangabad
1,914	1,251	7,753	..	2,442	39,495	1,64,859	Parbhani
745	1,120	5,678	..	2,881	30,741	1,26,641	Beed
1,368	570	7,208	6	2,810	39,170	1,22,902	Nanded
1,550	1,359	7,176	..	1,599	45,271	1,70,739	Osmanabad
1,128	1,012	4,595	..	1,459	32,544	1,14,853	Buldhana
1,162	1,281	6,824	..	1,280	43,028	1,59,247	Akola
2,070	1,597	6,743	15	3,375	51,065	1,73,028	Amravati
1,343	1,126	4,952	5	3,536	36,909	1,30,058	Yavatmal
700	416	6,245	..	2,314	26,841	91,628	Wardha
2,819	3,112	16,577	21	11,569	1,15,251	4,87,814	Nagpur
847	1,211	5,604	..	2,352	40,936	2,31,769	Bhandara
1,030	564	7,835	..	6,482	52,587	2,02,709	Chandrapur
68,000	59,181	3,38,141	565	3,11,130	21,52,473	92,95,027	Maharashtra State

नियम आर्थिक तक्तें, भाग तीन ए व बी (दोन).
General Economic Tables, Part III A & B (ii).

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.22

वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती या उद्योगधंद्यात काम करणाऱ्यांचे घरगुती उद्योगधंदे व विंगर घरगुती उद्योगधंदे यानुसार वर्गीकरण
Distribution of workers in manufacturing, processing, servicing and repairs by household industry and non-household industry
जनगणना / Population Census, 1981.

अनुक्रमांक Serial No.	विभाग	ग्रामीण नागरी एकूण	काम करणाऱ्यांची एकूण संख्या			घरगुती उद्योगधंद्यात काम करणारे			विंगर घरगुती उद्योगधंद्यात काम करणारे			Rural Urban Total	Division
			Total number of workers at work	Workers in household industry		Workers in non-household industry							
(1)	(2)	(3)	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	(3)	(2)
1	अन्न पदार्थांचे उत्पादन	गा	1,41,619	1,28,684	12,935	18,200	13,838	4,362	1,23,419	1,14,846	8,573	R	Manufacture of food products.
		ना	1,23,099	1,12,187	10,912	11,157	8,723	2,434	1,11,942	1,03,464	8,478	U	
		ए	2,64,718	2,40,871	23,847	29,357	22,561	6,796	2,35,361	2,18,310	17,051	T	
2	पेये, तंबाखु व तंबाखुचे पदार्थ यांचे उत्पादन.	गा	81,597	30,939	50,658	54,643	18,321	36,322	26,954	12,617	14,337	R	Manufacture of beverages, tobacco and tobacco products.
		ना	70,894	23,147	47,747	22,522	4,542	17,980	48,372	18,605	29,767	U	
		ए	1,52,491	54,086	98,405	77,165	22,863	54,302	75,326	31,222	44,104	T	
3	सुती कापडाचे उत्पादन	गा	81,039	74,247	6,792	12,447	8,420	4,027	68,591	65,826	2,765	R	Manufacture of cotton textiles.
		ना	5,59,999	5,17,124	42,875	30,510	21,556	8,054	5,29,490	4,95,569	33,921	U	
		ए	6,41,038	5,91,371	49,667	42,957	29,976	12,981	5,98,081	5,61,395	36,686	T	
4	लोकर, रेयामी व कृत्रिम तंतुच्या कापडाचे उत्पादन.	गा	8,388	6,212	2,176	4,143	2,293	1,850	4,244	3,918	326	R	Manufacture of wool, silk and synthetic fibre textiles.
		ना	36,986	35,018	1,968	380	293	87	36,606	34,725	1,881	U	
		ए	45,374	41,230	4,144	4,523	2,586	1,937	40,850	38,643	2,207	T	
5	अंबादीच्या, तामाच्या व तंतुच्या कापडाचे उत्पादन.	गा	1,403	1,015	388	654	502	152	749	513	236	R	Manufacture of Jute, hemp and mesta textiles.
		ना	1,285	1,039	246	273	157	116	1,012	882	130	U	
		ए	2,688	2,054	634	927	659	268	1,761	1,395	366	T	
6	कापडाच्या वस्तूंचे उत्पादन (पारंपारिक सोबून सर्व बापराच्या वस्तू.)	गा	1,29,605	1,03,895	25,710	54,611	38,776	15,835	74,994	65,120	9,874	R	Manufacture of textiles products (Including wearing apparel other than footwear).
		ना	1,93,234	1,71,298	21,936	30,892	23,186	7,706	1,62,343	1,48,112	14,231	U	
		ए	3,22,839	2,75,193	47,646	85,503	61,962	23,541	2,37,337	2,13,232	24,105	T	
7	लाकूड आणि लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन.	गा	1,40,536	1,17,550	22,986	86,397	67,043	19,354	54,139	50,507	3,632	R	Manufacture of wood and wood products, fumitures and fixtures.
		ना	4,16,640	1,09,508	7,132	22,067	17,179	4,888	94,573	92,329	2,244	U	
		ए	2,57,176	2,27,038	30,118	1,08,464	84,222	24,242	1,48,712	1,42,836	5,876	T	

8	कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग.	भा	15,096	14,760	336	201	178	23	14,895	14,582	313	R	Manufacture of paper and paper products and printing, publishing and allied industries.
		ना	98,187	93,242	4,945	2,377	2,015	362	95,812	91,228	4,584	U	
		ए	1,13,283	1,08,002	5,281	2,578	2,193	385	1,10,707	1,05,810	4,897	T	
9	कातळाची, कातळाच्या आणि केसाळ कातळाच्या वस्तूंचे उत्पादन (दुरुस्ती सोडून).	भा	26,072	24,861	1,211	16,598	15,681	917	9,473	9,179	294	R	Manufacture of leather, leather and fur products (except repair).
		ना	33,581	31,382	2,199	9,990	8,997	993	23,591	22,385	1,206	U	
		ए	59,653	56,243	3,410	26,588	24,678	1,910	33,064	31,564	1,500	T	
10	रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन.	भा	8,622	6,719	1,903	147	136	11	8,474	6,582	1,892	R	Manufacture of rubber, plastic, petroleum and coal products.
		ना	69,710	63,568	6,142	1,363	1,187	176	68,348	62,382	5,966	U	
		ए	78,332	70,287	8,045	1,510	1,323	187	76,822	68,964	7,858	T	
11	रसायने, रसायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांचे उत्पादन सोडून).	भा	27,462	26,703	759	231	189	42	27,232	26,514	718	R	Manufacture of chemicals and chemical products (except products of petroleum and coal).
		ना	1,62,605	1,46,694	15,911	1,841	1,302	539	1,60,763	1,45,392	15,371	U	
		ए	1,90,067	1,73,397	16,670	2,072	1,491	581	1,87,995	1,71,906	16,089	T	
12	अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन	भा	1,02,639	70,235	32,404	37,491	24,234	13,257	65,149	46,002	19,147	R	Manufacture of non-metallic mineral products.
		ना	67,151	53,113	14,038	6,140	4,202	1,638	61,011	48,911	12,100	U	
		ए	1,69,790	1,23,348	46,442	43,631	28,436	15,195	1,26,160	94,913	31,247	T	
13	मूलभूत धातू व मिश्रधातू यांचे उत्पादन.	भा	17,073	15,688	1,385	219	195	24	16,854	15,493	1,361	R	Basic metal and alloy industries.
		ना	51,124	49,597	1,527	321	309	12	50,804	49,288	1,516	U	
		ए	68,197	65,285	2,912	540	504	36	67,658	64,781	2,877	T	
14	धातूच्या वस्तू व सुटे भाग यांचे उत्पादन (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून).	भा	48,493	45,056	3,437	20,815	18,822	1,993	27,677	26,234	1,443	R	Manufacture of metal products and parts (except machinery and transport equipment).
		ना	1,14,571	1,10,640	3,931	6,859	6,213	646	1,07,712	1,04,427	3,285	U	
		ए	1,63,064	1,55,696	7,368	27,674	25,035	2,639	1,35,389	1,30,661	4,728	T	
15	यंत्र सामुग्री, यांत्रिक अवजारे आणि सुटे भाग यांचे उत्पादन (विद्युत् यंत्र सामुग्री सोडून).	भा	26,400	25,959	441	1,580	1,751	129	24,521	24,209	312	R	Manufacture of machinery, machine tools and parts (except electrical machinery).
		ना	1,63,180	1,57,306	5,874	904	869	35	1,62,275	1,56,436	5,839	U	
		ए	1,89,580	1,83,265	6,315	2,784	2,620	164	1,86,797	1,80,645	6,151	T	
16	विद्युत् यंत्र सामुग्री, साधने, उपकरणे, पुरवठा व सुटे भाग.	भा	7,876	7,457	419	93	93	..	7,784	7,364	420	R	Manufacture of electrical machinery, apparatus, appliances and supplies and parts.
		ना	89,845	80,496	9,349	343	320	23	89,502	80,176	9,326	U	
		ए	97,721	87,953	9,768	436	413	23	97,286	87,540	9,746	T	
17	परिवहन सामुग्री व सुटे भाग यांचे उत्पादन.	भा	12,525	12,461	64	448	248	..	12,077	12,013	64	R	Manufacture of transport equipment and parts.
		ना	1,13,505	1,11,272	2,233	308	294	14	1,13,197	1,10,978	2,219	U	
		ए	1,26,030	1,23,733	2,297	756	742	14	1,25,274	1,22,991	2,283	T	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.22—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
18	इतर उत्पादक कारखाने.	मा	27,296	24,523	2,773	9,615	7,816	1,799	17,619	16,706	973	R	Other manufacturing industries.
		ना	1,17,486	1,08,710	8,776	12,356	10,839	1,517	1,05,331	97,872	7,259	U	
		ए	1,44,782	1,33,233	11,549	21,971	18,655	3,316	1,22,810	1,14,578	8,232	T	
19	दुरुस्ती.	मा	1,00,699	84,430	16,269	67,079	51,397	15,682	33,620	33,033	587	R	Repairs.
		ना	2,09,784	1,97,141	12,643	73,992	63,038	10,954	1,35,792	1,34,103	1,689	U	
		ए	3,10,483	2,81,571	28,912	1,41,071	1,14,435	26,636	1,69,412	1,67,136	2,276	T	
	एकूण	मा	10,04,440	8,21,393	1,83,047	3,85,912	2,70,134	1,15,779	6,18,525	5,51,258	67,267	R	Total
		ना	23,92,867	11,72,483	2,20,384	2,34,595	1,75,220	59,374	21,58,276	19,97,264	1,61,012	U	
		ए	33,97,307	19,93,876	4,03,431	6,20,507	4,45,354	1,75,153	27,76,801	25,48,522	2,28,279	T	

आधार : भारतीय जनगणना, १९८१, मासिका १२, भाग तीन ए आणि बी (खेन).

Source : Population Census of India, 1981, Series 12, Part III-A & B (ii).

बिगर घरगुती उद्योगधंदे, व्यापार, व्यवसाय किंवा सेवा हा प्रमुख व्यवसाय असणाऱ्यांचे लिंग व कामाच्या प्रकारानुसार व उद्योगधंद्यानुसार वर्गीकरण (१९८१)
Industrial classification by sex and class of workers of persons at work in non-household industry, trade, business, profession or services as main activity (1981)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हे (2)	ग्रामीण नागरी एकूण (3)	काम करणाऱ्यांचा वर्ग/Class of workers										Rural Urban Total (3)	District (2)
			एकूण Total		मालक Employer		कामगार Employee		एकटा काम करणारा Single worker		कौटुंबिक कामगार Family worker			
			पुरुष Males (4)	स्त्रिया Females (5)	पुरुष Males (6)	स्त्रिया Females (7)	पुरुष Males (8)	स्त्रिया Females (9)	पुरुष Males (10)	स्त्रिया Females (11)	पुरुष Males (12)	स्त्रिया Females (13)		
1	बृहन्मुंबई	ग्रामीण ना ए	24,85,947 2,97,218 24,85,947	1,37,060 4,739 1,37,060	19,52,940 2,56,799 19,52,940	2,98,465 28,443 2,98,465	28,443 97,482 28,443	97,482 7,237 97,482	7,237	R U T	Brihan Mumbai			
2	ठाणे	ग्रामीण ना ए	2,18,937 4,18,983 6,37,920	27,838 46,030 73,868	7,525 26,678 34,203	324 635 1,007	1,84,268 3,41,587 5,25,855	21,796 40,273 62,069	19,218 39,397 58,615	3,455 4,115 7,570	7,926 11,321 19,247	2,262 959 3,221	R U T	Thane
3	रायगड	ग्रामीण ना ए	1,00,364 51,287 1,51,651	17,184 8,326 25,510	4,127 4,115 8,242	251 188 439	78,030 37,073 1,15,103	11,276 5,559 16,835	14,123 7,305 21,428	4,167 1,914 6,081	4,084 2,794 6,878	1,490 665 2,155	R U T	Raigad
4	रत्नागिरी	ग्रामीण ना ए	1,13,713 34,226 1,47,939	23,049 5,770 28,819	6,757 2,766 9,523	271 103 374	79,853 22,772 1,02,625	15,809 4,160 19,969	19,487 6,744 26,231	3,952 1,221 5,173	7,617 1,943 9,560	3,017 286 3,303	R U T	Ratnagiri
5	नाशिक	ग्रामीण ना ए	99,391 2,13,122 3,12,513	15,267 29,425 44,692	4,872 16,572 21,444	365 739 1,104	68,436 1,53,815 2,22,254	10,197 23,127 33,324	18,582 34,705 53,287	2,780 4,106 6,888	7,502 6,026 15,528	1,926 1,451 3,377	R U T	Nashik
6	धुळे	ग्रामीण ना ए	62,744 74,885 1,37,629	7,972 8,345 16,317	2,647 6,647 9,294	144 229 373	33,915 43,323 77,238	3,421 4,544 7,965	19,520 19,709 39,229	2,647 2,306 4,953	6,662 5,206 11,868	1,762 1,265 3,027	R U T	Dhule
7	जळगाव	ग्रामीण ना ए	94,025 1,17,360 2,11,385	9,159 8,443 17,602	5,980 9,059 15,039	162 202 364	54,300 75,520 1,29,820	4,281 5,763 10,044	26,430 26,868 53,298	3,146 1,783 4,929	7,316 5,912 13,228	1,572 694 2,266	R U T	Jalgaon
8	अहमदनगर	ग्रामीण ना ए	1,38,956 79,286 2,13,242	23,918 12,916 36,834	6,531 8,078 14,609	533 331 864	86,639 53,592 1,40,231	13,995 9,719 23,714	37,455 16,144 53,599	8,658 2,640 11,298	3,331 1,472 4,803	733 225 958	R U T	Ahmednagar

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.23—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
9	पुणे	भा	1,52,383	19,166	5,275	290	1,10,819	11,951	32,235	5,808	4,055	1,117	R	Pune
		ना	4,82,716	75,171	29,000	1,677	3,76,350	59,195	72,750	13,701	4,616	598	U	
		ए	6,35,099	94,337	34,275	1,967	4,87,169	71,146	1,04,985	19,509	8,671	1,715	T	
10	सातारा	भा	1,03,134	15,021	4,460	395	69,329	9,007	21,725	3,502	7,627	2,117	R	Satara
		ना	51,883	7,620	3,742	130	31,734	4,907	12,619	1,993	3,780	590	U	
		ए	1,55,017	22,641	8,202	525	1,01,063	13,914	34,344	5,495	11,407	2,707	T	
11	सांगली	भा	79,943	8,108	4,103	215	52,702	4,520	16,619	1,557	6,518	1,816	R	Sangli
		ना	73,984	7,852	6,360	262	48,369	5,287	15,732	1,899	3,524	404	U	
		ए	1,53,927	15,960	10,463	477	1,01,071	9,807	32,351	3,456	10,142	2,220	T	
12	सोलापूर	भा	1,09,836	16,901	3,407	270	63,520	9,655	30,305	3,980	12,604	2,995	R	Solapur
		ना	1,60,631	36,200	12,793	636	1,15,431	28,231	26,097	6,100	6,310	1,233	U	
		ए	2,70,467	53,101	16,200	906	1,78,951	37,886	36,402	10,080	18,914	4,428	T	
13	कोल्हापूर	भा	1,09,618	8,639	6,176	327	78,539	4,963	19,442	2,110	5,461	1,239	R	Kolhapur
		ना	1,41,466	12,907	14,665	392	97,218	5,301	24,535	2,714	5,048	500	U	
		ए	2,51,084	21,546	20,841	719	1,75,757	14,264	43,977	4,824	10,509	1,739	T	
14	औरंगाबाद	भा	78,379	7,836	3,612	188	44,109	4,142	24,799	2,442	5,859	1,065	R	Aurangabad
		ना	1,11,610	14,566	6,470	190	77,614	10,113	24,169	3,710	3,357	552	U	
		ए	1,89,989	22,402	10,082	378	1,21,723	14,255	48,968	6,152	9,216	1,617	T	
15	परभणी	भा	70,834	8,747	2,526	189	31,051	4,484	29,303	2,952	7,955	1,122	R	Parbhani
		ना	64,867	7,246	4,793	147	35,503	4,254	19,249	2,095	5,322	750	U	
		ए	1,35,701	15,993	7,319	336	66,554	8,738	48,552	5,047	13,277	1,872	T	
16	बीड	भा	61,475	7,956	2,022	132	29,336	3,710	27,508	3,393	2,609	722	R	Beed
		ना	42,229	4,477	3,965	167	23,394	1,959	14,197	2,294	673	57	U	
		ए	1,03,704	12,433	5,987	299	52,730	5,669	41,705	5,687	3,282	779	T	
17	नांदेड	भा	74,286	7,968	2,962	143	34,357	3,128	28,894	3,050	8,073	1,647	R	Nanded
		ना	60,450	5,374	5,532	134	38,343	3,300	12,898	1,295	3,677	645	U	
		ए	1,34,736	13,342	8,494	277	72,700	6,428	41,792	4,345	11,750	2,292	T	
18	उस्मानाबाद	भा	85,293	5,499	3,369	94	40,342	1,671	33,395	3,314	8,187	1,996	R	Osmanabad
		ना	58,212	7,074	3,709	90	34,035	3,273	15,904	1,387	4,563	749	U	
		ए	1,43,505	12,573	7,078	184	74,377	4,944	49,299	4,701	12,750	2,745	T	
19	बुलढाणा	भा	47,048	4,620	1,134	39	22,285	2,180	19,350	1,117	4,279	1,284	R	Buldhana
		ना	48,358	3,928	2,998	40	25,797	2,354	16,176	1,192	3,387	342	U	
		ए	95,406	8,548	4,132	79	48,082	4,534	35,526	2,309	7,666	1,626	T	

20	अकोला	...	सा	56,544	5,766	2,190	86	32,489	3,694	19,073	1,389	2,791	597	R	Akola
		ना	80,767	6,585	5,174	126	43,501	4,458	28,848	1,697	3,245	304	U		
		ए	1,37,311	12,315	7,364	212	75,990	8,152	47,921	3,086	6,036	901	T		
21	अमरावती	...	सा	52,176	5,859	2,096	60	30,042	3,894	16,763	1,402	3,275	503	R	Amravati
		ना	94,317	8,975	5,359	113	50,377	5,986	33,975	2,636	4,606	240	U		
		ए	1,46,493	14,834	7,455	173	80,419	9,880	50,738	4,038	7,881	743	T		
22	यवतमाळ	...	सा	58,998	8,104	2,230	71	32,451	5,161	20,099	1,833	4,218	1,038	R	Yavatmal
		ना	46,711	5,008	3,021	60	26,857	2,916	14,054	1,559	2,779	474	U		
		ए	1,05,709	13,112	5,251	131	59,308	8,077	34,153	3,392	6,997	1,512	T		
23	वर्धा	...	सा	34,129	4,349	1,137	16	19,982	2,457	11,380	1,419	1,631	457	R	Wardha
		ना	41,444	4,029	2,100	47	26,524	2,193	10,992	1,604	1,827	184	U		
		ए	75,573	8,378	3,237	63	46,506	4,650	22,372	3,023	3,458	641	T		
24	नागपूर	...	सा	85,880	16,923	1,925	152	61,644	13,516	17,686	2,253	4,624	1,003	R	Nagpur
		ना	2,95,327	39,744	18,888	712	1,88,271	25,368	77,001	12,086	11,167	1,578	U		
		ए	3,81,207	56,667	20,813	864	2,49,915	38,884	94,687	14,339	15,791	2,581	T		
25	भंडारा	...	सा	78,676	16,699	2,193	112	43,350	7,304	26,184	6,072	6,949	3,211	R	Bhandara
		ना	41,260	5,468	3,277	269	24,535	3,082	10,545	1,872	2,902	245	U		
		ए	1,19,936	22,167	5,470	381	67,885	10,386	36,729	7,944	9,851	3,456	T		
26	चंद्रपूर	...	सा	1,01,773	16,436	2,463	78	63,539	11,447	28,085	3,098	7,686	1,813	R	Chandrapur
		ना	56,028	5,950	2,477	57	39,638	3,481	11,643	2,115	2,270	297	U		
		ए	1,57,801	22,386	4,940	135	1,03,177	14,928	39,728	5,213	9,956	2,110	T		
महाराष्ट्र राज्य	...	सा	22,63,534	3,10,599	91,717	4,903	14,45,326	1,87,661	5,77,663	79,495	1,48,838	38,500	R	Maharashtra State	
		ना	54,27,356	6,73,032	3,45,299	12,466	39,84,118	5,29,601	8,90,720	1,08,480	2,07,209	22,525	U		
		ए	76,90,890	9,83,631	4,37,016	17,369	54,29,444	7,17,262	14,68,383	1,87,975	3,56,047	61,025	T		

आधार : भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका ११, भाग दोन-बी (रोम)

Source : Population Census of India, 1981, Series 12, Part II-B (ii).

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या

तक्ता क्रमांक

काम करणाऱ्या व काम न करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वयोगटानुसार वर्गीकरण

(जनगणना)

वयोगट Age-group	ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण लोकसंख्या Total population	एकूण मुख्यतः काम करणारे Total Main workers	शेतकरी Cultivators	शेतमजूर • Agricultural labourers	काम करणाऱ्यांचा वर्ग	
						पशुसंवर्धन, जंगलकाम, मच्छीमारी, शिकार, मळे, फळबागा आणि अनुबंधित व्यवसाय Livestock, forestry, fishing, hunt- ing and plantations, orchards and allied activities	खाणकाम आणि दगडखाणकाम Mining and quarrying
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
0—14	ग्र	73,73,716	5,47,000	1,70,193	3,41,029	13,986	473
	ना	37,73,308	28,692	834	9,458	483	51
	ए	1,17,47,024	5,75,693	1,71,026	3,50,487	14,470	524
15—19	ग्र	13,95,667	7,53,737	3,04,846	4,03,072	5,621	730
	ना	10,03,215	68,419	2,047	16,310	796	146
	ए	23,98,882	8,22,156	3,06,894	4,19,382	6,418	877
20—24	ग्र	13,28,510	8,06,058	3,49,561	4,00,155	5,481	974
	ना	10,23,968	1,26,315	2,916	16,413	1,025	278
	ए	23,52,478	9,32,373	3,52,477	4,16,568	6,506	1,252
25—29	ग्र	14,80,136	7,65,042	3,33,032	3,72,121	4,871	1,128
	ना	3,34,172	1,44,585	3,204	16,929	1,113	311
	ए	24,14,309	9,09,627	3,36,236	3,89,050	5,984	1,439
30—34	ग्र	10,06,181	7,23,968	3,17,201	3,50,575	5,402	1,061
	ना	7,06,962	1,27,921	3,284	17,317	1,133	234
	ए	20,13,144	8,51,888	3,20,485	3,67,892	6,535	1,294
35—39	ग्र	12,57,760	7,17,918	3,26,573	3,41,167	4,639	907
	ना	3,25,260	1,20,631	4,268	18,925	1,120	263
	ए	13,83,020	8,38,549	3,30,841	3,60,092	5,759	1,169
40—49	ग्र	20,51,499	11,54,861	5,43,274	5,39,927	6,976	1,293
	ना	9,07,212	1,76,663	7,843	32,520	1,746	333
	ए	29,58,711	13,31,524	5,51,117	5,72,447	8,722	1,626
50—59	ग्र	13,60,437	6,09,141	2,94,232	2,81,092	3,386	322
	ना	5,57,566	87,696	5,213	18,303	811	93
	ए	19,18,003	6,96,837	2,99,445	2,99,395	4,197	416
60+	ग्र	14,84,496	2,76,763	1,27,716	1,33,190	1,509	93
	ना	5,57,599	38,684	3,436	8,907	446	48
	ए	20,42,094	3,15,447	1,31,152	1,42,097	1,955	141
एकूण/Total	ग्र	2,02,63,121	63,61,427	27,69,274	31,65,815	51,980	6,995
	ना	1,01,05,924	9,20,768	33,071	1,55,252	8,685	1,757
	ए	3,03,69,045	72,82,195	28,02,345	33,21,067	60,665	8,751

टीप.—वयाची माहिती उपलब्ध नसलेल्या आकड्यांचा एकूणमध्ये समावेश झाला आहे.
 आधार.—भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग तीन-ए व बी (खेन)

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.24

Female workers and non-workers according to main activity classified by age-groups

Population Census, 1981)

वस्तु निर्माण प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्तीचे उद्योगधंदे		बांधकाम	वाहतूक, साठवण आणि दळणवळण	व्यापार व वाणिज्य	इतर कामे	सीमांतिक कामगार	काम न करणारे	Rural
Manufacturing, processing, servicing and repairs		Construction	Transport, storage and communications	Trade and commerce	Other services	Marginal workers	Non-workers	Urban
(a)	(b)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
घरगुती उद्योगधंदे	घरगुती उद्योगधंद्या-व्यतिरिक्त इतर उद्योगधंदे							Total
Household industry	Other than household industry							
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
6,582	4,769	6,023	932	149	2,865	2,11,619	72,15,097	R
2,033	4,807	1,652	1,199	167	8,009	5,187	37,39,429	U
8,615	9,576	7,675	2,131	315	10,874	2,16,805	1,09,54,526	T
12,759	9,116	5,839	2,508	379	4,865	2,30,482	7,11,448	R
5,717	16,926	3,893	3,840	764	17,978	11,117	9,23,679	U
18,476	26,041	13,733	6,348	1,144	22,843	2,41,599	16,35,127	T
15,474	10,364	9,598	3,699	724	10,028	2,44,744	5,77,708	R
7,231	29,361	5,287	14,804	5,418	43,585	13,922	8,83,731	U
22,704	39,725	14,884	18,503	6,142	53,613	2,58,666	14,61,439	T
15,352	10,424	8,621	4,470	618	14,403	2,25,033	4,90,061	R
8,067	27,098	5,445	17,806	6,432	58,182	14,458	7,75,129	U
23,419	37,522	14,066	22,276	7,050	72,585	2,39,491	12,65,190	T
13,829	8,915	7,498	4,524	448	14,516	2,05,022	3,77,191	R
7,554	21,989	4,937	14,282	4,391	52,800	12,905	5,66,136	U
21,382	30,904	12,435	18,805	4,839	67,317	2,17,928	9,43,327	T
13,208	7,675	6,345	5,124	418	11,862	1,99,362	3,40,480	R
7,908	19,316	4,306	12,578	4,195	47,752	13,027	4,91,604	U
21,117	26,991	10,651	17,702	4,613	59,614	2,12,387	8,32,084	T
21,564	10,212	8,446	8,042	454	14,672	3,17,936	5,78,702	R
11,471	25,645	5,663	18,708	4,926	67,807	19,199	7,11,350	U
33,036	35,857	14,109	26,750	5,381	82,479	3,37,135	12,90,052	T
11,181	3,978	3,334	4,594	223	6,799	1,83,025	5,68,276	R
5,971	11,544	2,227	10,090	1,670	31,774	9,374	4,60,496	U
17,152	15,522	5,560	14,684	1,893	38,573	1,92,394	10,28,771	T
5,641	1,670	1,134	2,955	62	2,794	97,261	11,10,472	R
3,328	4,145	803	6,169	442	10,960	4,840	5,14,075	U
8,969	5,815	937	9,124	504	13,754	1,02,102	16,24,545	T
1,15,779	67,267	60,926	36,906	3,485	82,999	19,16,567	1,19,85,127	R
59,373	1,61,011	34,250	99,625	28,455	3,39,288	1,04,123	90,81,033	U
1,75,152	2,28,279	95,176	1,36,531	31,941	4,22,287	20,20,690	2,10,66,160	T

Note.—Figures of age not stated are included in total.

Source : Census of India, 1981, Series 12, Part III-A and B (ii).

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या /

तक्ता क्रमांक /

मुख्यतः काम करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वैवाहिक स्थितीनुसार वर्गीकरण /

(जनगणना /

काम करणाऱ्यांचा वर्ग /									
वैवाहिक स्थिती	ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण लोकसंख्या Total Population	एकूण मुख्यतः काम करणारे Total main workers	शेतकरी Cultiva- tors	शेतमजूर Agricul- tural labourers	पशुसंवर्धन, जंगलकाम, मच्छिमारी, शिकार, मळे, फळबागा वगैरे Livestock, forestry, fishing, hunting and plantations, orchards and allied activities	खाणकाम आणि दगड खाणकाम Mining and quarrying	वस्तु निर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्तीचे उद्योगधंदे Manufacturing, processing, servicing and repairs	
								(a) घरगुती उद्योगधंदे Household industry	(b) घरगुती उद्योगधंद्या- व्यतिरिक्त इतर उद्योगधंदे Other than house- holds Industry
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1. अविवाहित	मा	89,21,344	9,04,768	3,14,601	5,18,607	17,759	896	14,444	4,186
	ना	48,95,300	1,80,808	2,201	19,095	1,614	229	7,781	41,058
	ए	1,38,16,744	10,85,576	3,16,622	5,37,300	19,374	1,125	2,22,251	25,064
2. विवाहित	मा	93,42,301	47,77,122	21,93,570	12,79,154	30,159	5,582	88,032	49,677
	ना	44,08,777	5,84,436	23,918	1,05,916	5,589	1,305	41,728	97,418
	ए	1,37,51,378	53,61,558	22,17,488	23,85,070	35,747	6,883	1,29,760	1,47,095
3. विधवा	मा	18,79,172	6,05,258	2,43,785	3,17,671	3,505	460	11,725	5,464
	ना	7,63,317	1,41,111	6,838	26,807	1,362	206	9,100	20,049
	ए	26,42,389	7,46,369	2,50,673	3,44,478	4,868	666	20,825	25,513
4. घटस्फेडिता किंवा अलग रहाणाऱ्या.	मा	1,16,360	73,398	16,936	50,019	526	56	1,572	1,111
	ना	36,353	14,156	289	3,414	115	16	764	2,402
	ए	1,52,313	87,554	17,225	53,433	641	72	2,336	3,513
एकूण	मा	2,02,63,121	63,61,427	27,69,274	31,65,815	51,980	6,995	1,15,779	67,267
	ना	1,01,05,924	9,20,768	33,071	1,55,252	8,685	1,757	59,373	1,61,011
	ए	3,03,69,345	72,82,195	28,02,345	33,21,067	60,665	8,751	1,75,152	2,28,279

टीप.-वर्गीकरण न झालेल्या वैवाहिक दर्जाच्या आकडेवारीचा एकूण मध्ये समावेश आहे /
 आधार.-भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग-तीन-ए व बी (दोन) /

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.25

Female main workers according to main activity by Classified marital status

Population Census, 1981

Class of workers

बांधकाम Construction	व्यापार आणि वाणिज्य Trade and commerce	वाहतूक, साठवण आणि दळणवळण Transport, storage and communications	इतर कामे Other services	Rural Urban Total	Marital status
(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	(1)
10,812	3,347	592	12,706	Rural	Un-married
3,799	19,845	6,910	78,454	Urban	
14,611	23,192	7,502	91,160	Total	
44,887	25,227	2,486	58,347	Rural	Married
25,924	59,953	17,902	2,04,782	Urban	
70,811	85,180	20,388	2,63,129	Total	
4,253	7,554	364	10,525	Rural	Widowed
4,011	18,414	3,494	70,831	Urban	
8,264	25,968	3,858	61,356	Total	
949	773	44	1,412	Rural	Divorced or separated
506	1,388	140	3,121	Urban	
1,406	2,161	183	6,533	Total	
60,926	36,906	34,851	82,999	Rural	Total
34,250	99,625	28,455	3,39,288	Urban	
95,176	1,36,531	31,941	4,22,287	Total	

Note.—Figures of unclassified marital status are included in total.

Source.—Census of India, 1981, Series 12, Part III-A and B (ii).

१. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.26

काम न करणाऱ्या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकारानुसार व लिंगानुसार वर्गीकरण
Classification of persons not at work by type of activity and sex

(जनगणना / 1981 Census)

(रु. हजारात / Rs. in thousand)

व्यवसाय	ग्रामीण/Rural			नगरी/Urban			एकूण/Total			Type of activity
	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(1)
1. पूर्णवेळ विद्यार्थी ..	4,103	2,308	6,411	3,012	2,267	5,279	7,116	4,575	11,691	Full time Students
2. घटकाम करणारे ..	131	4,196	4,327	252	4,500	4,567	209	8,695	8,904	Household duties
3. अवलंबून असणारे व बालके.	4,738	5,423	10,161	2,189	2,216	4,405	6,926	7,638	14,564	Dependents and infant.
4. सेवानिवृत्ती, व्याजावर, .. भाड्यावर उपजिविका करणारे व स्वतंत्र उत्पन्न असणारे.	54	20	74	235	28	263	290	49	339	Retired, rentiers and persons of independent means.
5. भिकारी	19	10	29	24	14	38	44	24	68	Beggars, Vagrants
6. शिक्षा भोगणारे, मानसिक आजाराच्या व धर्मार्थ संस्थामध्ये राहणाऱ्या व्यक्ती.	5	3	8	20	6	26	24	9	33	Inmates of penal, mental and charitat institutions.
7. इतर	109	25	134	283	51	334	391	76	467	Others
एकूण ..	9,159	11,985	21,144	5,841	9,081	14,922	15,000	21,966	36,066	Total

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, भाग ३-अ आणि ब (४).

Source.—Census of India, 1981. Part III-A and B (IV).

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.27

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	भाषा / Languages									
		आसामी Assamee		बंगाली Bengali		गुजराती Gujarati		हिंदी Hindi			
		कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)		
1	बृहन्मुंबई	69	294	7,152	29,091	2,21,085	11,89,507	2,29,849	10,03,672
2	ठाणे	11	46	1,992	8,125	30,718	1,44,779	45,565	1,97,628
3	रायगड	150	494	3,674	17,865	5,315	24,150
4	रत्नागिरी	1	3	18	57	506	2,633	2,260	10,822
5	सिंधुदुर्ग
6	नाशिक	7	65	419	1,864	2,327	19,441	16,785	92,710
7	धुळे	10	34	16,193	91,255	12,227	77,308
8	जळगाव	160	592	6,045	36,156	27,561	1,60,019
9	अहमदनगर	5	11	57	210	1,347	8,347	16,272	93,729
10	पुणे	31	116	1,296	4,910	8,762	47,306	36,809	2,16,141
11	सातारा	11	46	1,725	8,958	6,065	34,318
12	सांगली	1	5	21	72	1,317	7,553	3,616	20,461
13	सोलापूर	19	45	1,804	10,701	11,193	67,383
14	कोल्हापूर	16	49	1,496	8,704	5,275	30,548
15	औरंगाबाद	99	322	1,288	7,989	41,244	2,22,918
16	जालना
17	परभणी	14	37	530	3,227	18,326	1,02,011
18	बीड	13	25	341	1,942	9,695	54,684
19	नांदेड	5	26	625	3,736	21,346	1,24,860
20	उस्मानाबाद	1	1	5	11	597	3,798	12,886	79,817
21	लातूर
22	बुलढाणा	1	4	110	587	986	6,187	19,077	1,11,843
23	अकोला	23	91	1,860	12,440	33,722	1,88,415
24	अमरावती	38	120	1,210	8,175	28,161	1,53,598
25	यवतमाळ	1	3	22	70	1,645	10,058	50,239	2,76,604
26	वर्धा	2	9	46	145	529	3,743	11,450	60,299
27	नागपूर	12	32	2,203	9,255	3,203	18,728	72,297	3,62,576
28	भंडारा	2	3	1,295	5,609	1,027	5,905	50,255	2,69,392
29	चंद्रपूर	1	1	5,094	26,153	914	5,190	23,686	1,11,293
30	गडचिरोली
	महाराष्ट्र राज्य	155	593	20,288	88,040	3,11,754	16,84,323	8,11,176	41,47,199

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.27

Districtwise classification of Households And Household population by languages mainly spoken

1981

(संख्या / Number)

भाषा / Languages								Districts
कन्नड Kannada		काश्मिरी Kashmiri		मल्याळम Malayalam		मराठी Marathi		
कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	(2)
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	
27,547	1,36,882	191	793	32,368	1,35,129	7,49,266	37,89,698	Brihan Mumbai
8,868	38,032	13	50	9,231	37,986	4,59,119	24,01,534	Thane
3,584	12,530	5	17	953	3,098	2,61,859	13,25,683	Raigad
3,565	13,630	1	1	296	1,005	4,03,461	19,59,756	Ratnagiri
..	Sindhudurg
796	3,568	3	13	1,503	5,284	4,46,396	25,53,876	Nashik
82	350	95	349	85,308	4,70,577	Dhule
142	629	265	916	3,17,166	16,39,642	Jalgaon
630	2,384	311	1,046	4,27,814	23,99,741	Ahmednagar
9,319	41,136	32	135	5,673	21,831	6,46,039	34,56,437	Pune
4,175	16,901	1	5	160	607	3,58,364	18,98,902	Satara
22,910	1,34,298	223	988	2,82,146	15,39,558	Sangli
49,047	2,83,078	125	460	3,37,034	18,52,633	Solapur
23,430	1,27,624	1	4	249	892	3,91,583	21,77,501	Kolhapur
937	4,659	343	1,150	3,30,921	17,90,688	Aurangabad
..	Jalna
191	855	83	277	2,80,824	14,95,219	Parbhani
242	1,073	95	284	2,34,488	12,62,436	Beed
4,519	24,956	95	311	2,30,726	12,77,492	Nanded
11,282	65,707	45	151	3,22,858	18,43,255	Osmanabad
..	Latur
92	433	1	3	27	83	2,36,308	12,17,972	Buldhana
177	840	1	4	72	277	2,65,390	13,72,162	Akola
47	172	1	8	89	261	2,66,792	13,43,895	Amravati
39	170	79	238	2,25,319	11,62,964	Yavatmal
52	197	1	4	81	249	1,59,204	7,98,147	Wardha
411	1,704	12	45	1,497	5,410	3,54,985	18,31,980	Nagpur
607	2,819	1	4	269	888	2,77,731	14,28,534	Bhandara
1,096	5,481	3	11	493	1,701	2,99,147	15,26,471	Chandrapur
..	Gadchiroli
1,73,788	9,20,108	267	1,097	54,720	2,20,871	86,50,248	4,58,16,753	Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	भाषा / Languages									
		ओरिया Oriya		पंजाबी Punjabi		संस्कृत Sanskrit		सिंधी Sindhi			
		कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons		
(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)		
1	बृहन्मुंबई	1,735	7,366	20,472	1,05,382	1	7	44,319	1,95,080
2	ठाणे	219	752	2,819	13,229	1	9	29,496	1,39,954
3	रायगड	50	230	211	807	1	7	310	1,674
4	रत्नागिरी	2	3	19	60	99	562
5	सिंधुदुर्ग
6	नाशिक	63	208	1,334	6,607	7	23	1,238	7,511
7	धुळे	121	659	1	4	1,560	10,557
8	जळगाव	6	21	314	1,580	3	15	2,422	18,410
9	अहमदनगर	20	115	977	5,730	3	16	878	5,452
10	पुणे	89	339	3,620	17,771	11	56	5,060	29,218
11	सातारा	40	180	46	244	1	3	121	785
12	सांगली	6	51	33	176	2	13	420	2,856
13	सोलापूर	7	43	108	511	3	19	327	1,973
14	कोल्हापूर	6	20	35	146	1	9	1,396	9,861
15	औरंगाबाद	11	28	444	2,365	4	24	524	3,789
16	जालना
17	परभणी	84	289	88	456	129	997
18	बीड	45	197	2	13	62	418
19	नांदेड	549	3,248	3	23	242	1,138
20	उस्मानाबाद	10	53	24	83	2	18	78	520
21	लातूर
22	बुलढाणा	4	26	70	425	2	22	627	5,000
23	अकोला	17	83	145	942	1,641	12,973
24	अमरावती	27	114	166	900	2,295	16,524
25	यवतमाळ	34	101	111	585	655	4,719
26	वर्धा	44	171	208	1,188	798	5,840
27	नागपूर	681	2,873	2,671	15,229	4,122	27,227
28	भंडारा	285	1,243	343	2,188	1,618	11,487
29	चंद्रपूर	308	1,272	693	3,345	483	3,349
30	गडचिरोली
महाराष्ट्र राज्य		3,748	15,581	35,666	1,84,053	48	281	1,00,920	5,17,874

आधार:-भारताची जनगणना १९८१, महाराष्ट्र मालिका १२, १९८७ चा पेपर एक.

भाषा / Languages						Districts
तामीळ Tamil		तेलगू Telgu		उर्दू Urdu		
कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	(2)
(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	
46,344	2,11,584	34,070	1,56,227	1,29,272	7,78,504	Brihan Mumbai
5,494	23,665	11,230	52,714	34,362	1,91,277	Thane
403	1,313	1,591	6,230	12,950	78,965	Raigad
108	402	1,048	4,391	16,474	96,718	Ratnagiri
..	Sindhudurg
679	2,819	2,125	11,202	33,549	2,45,308	Nashik
38	157	1,076	4,367	21,919	1,42,191	Dhule
216	944	1,196	6,299	28,186	1,93,292	Jalgaon
479	2,339	7,939	43,816	18,334	1,12,069	Ahmednagar
5,933	29,336	14,421	75,842	20,844	1,29,706	Pune
229	1,067	2,352	16,481	7,649	45,378	Satara
356	1,624	2,768	14,801	15,606	98,316	Sangli
661	3,610	24,060	1,43,068	35,450	2,13,496	Solapur
359	1,841	3,340	17,181	18,081	1,11,267	Kolhapur
394	1,889	3,737	20,024	54,580	3,46,057	Aurangabad
..	Jalna
180	816	3,329	17,496	32,969	1,97,807	Parbhani
410	2,033	1,818	10,034	22,875	1,43,350	Beed
245	1,273	16,818	93,042	28,978	1,89,000	Nanded
347	1,928	3,741	21,649	32,998	2,03,157	Osmanabad
..	Latur
149	710	1,547	8,346	22,405	1,44,789	Buldhana
112	534	1,435	8,345	30,575	2,11,467	Akola
68	282	727	3,526	26,506	1,79,005	Amravati
61	226	9,168	47,436	13,733	91,101	Yavatmal
86	350	666	2,770	3,147	19,063	Wardha
1,626	7,407	4,304	22,585	17,458	1,23,427	Nagpur
165	666	657	2,964	1,853	11,453	Bhandara
396	1,533	26,089	1,26,092	3,974	22,904	Chandrapur
..	Gadchiroli
65,538	3,00,348	1,81,252	9,36,928	6,84,727	43,19,067	Maharashtra State

Source.—Census of India 1981, Maharashtra, Series 12, Paper 1 of 1987.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तफता क्रमांक / TABLE No. 1.28

महाराष्ट्रात व बृहन्मुंबईमध्ये जन्म व नोंदणी ठिकाण यानुसार स्थलांतरीतांची लोकसंख्या
Migrants Population by place of birth and place of enumeration in Maharashtra and Greater Bombay

(संख्या हजारात)
(Figures in thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	जन्मस्थान (2)	गणनास्थान / Place of enumeration						जन्म स्थान Birth Place (2)
		महाराष्ट्र / Maharashtra			बृहन्मुंबई / Greater Bombay			
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)	पुरुष Males (6)	स्त्रिया Females (7)	एकूण Total (8)	
1.	गणना राज्यात ..	29,800	28,307	58,107	3,161	2,639	5,800	Within the State of enumeration.
	(i) गणनेच्या ठिकाणी जन्म झालेले.	21,947	14,693	36,640	2,119	1,895	4,014	Born in place of enumeration.
	(ii) गणना जिल्ह्यात इतरत्र जन्म झालेले.	4,445	9,376	13,821	1	..	1	Born elsewhere in district of enumeration.
	(iii) राज्यातील इतर जिल्ह्यात जन्म झालेले	3,409	4,238	7,647	1,042	744	1,786	Born in other district of the State.
2.	गणना राज्याच्या बाहेरील भारतातील राज्य ..	2,470	1,934	4,404	1,426	893	2,319	State in India beyond State of Maharashtra
1	उत्तर प्रदेश ..	680	249	929	500	172	672	Uttar pradesh
2	कर्नाटक ..	445	480	925	168	136	304	Karnataka
3	गुजरात ..	398	379	777	299	270	569	Gujrat
4	मध्यप्रदेश ..	211	273	484	21	19	40	Madhya Pradesh
5	आंध्र प्रदेश ..	167	166	333	65	49	114	Andhra Pradesh
6	केरळ ..	137	79	216	89	52	141	Kerala
7	राजस्थान ..	124	77	201	73	41	114	Rajasthan
8	तामिळनाडू ..	109	76	185	84	58	142	Tamil Nadu
9	बिहार ..	43	18	61	25	9	34	Bihar
10	पंजाब ..	34	26	60	21	16	37	Punjab
11	पश्चिम बंगाल ..	30	24	54	19	15	34	West Bengal
12	गोवा, दमण व दिव ..	39	28	67	31	34	65	Goa, Daman & Div
13	इतर राज्य व केंद्रशासित प्रदेश ..	53	59	112	31	22	53	Other State and Union Territories.
	(1 + 2) एकूण ..	32,270	30,241	62,511	4,587	3,532	8,119	(1 + 2) Total

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, महाराष्ट्र, भाग-५ अ व ब,

Source.—Census of India, 1981, Maharashtra, Part-V A and B.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.29

महाराष्ट्रात स्थलांतराचे कारण व शेवटचे निवासस्थान

Migrants by place of last residence and reason for migration in Maharashtra (1981)

(संख्या हजारत / Figures in thousand)

पूर्वीचे निवासस्थान (1)	स्थलांतराचे कारण / Reason for Migration												Last residence (1)
	एकूण स्थलांतरीत Total Migrants		रोजगार Employment		शिक्षण Education		कुटुंब निर्गमन Family moved		विवाह Marriage		इतर Others		
	पुरुष Males (2)	स्त्रिया Females (3)	पुरुष Males (4)	स्त्रिया Females (5)	पुरुष Males (6)	स्त्रिया Females (7)	पुरुष Males (8)	स्त्रिया Females (9)	पुरुष Males (10)	स्त्रिया Females (11)	पुरुष Males (12)	स्त्रिया Females (13)	
A. भारतात अन्यत्र पूर्व निवास ..	10,581	15,962	3,175	280	624	187	2,454	2,907	132	9,558	4,196	3,030	Last Residence elsewhere in India.
A.I. गणना राज्यात ..	8,187	14,074	1,936	205	517	147	1,990	2,292	116	8,753	3,628	3,676	Within the State of enumeration.
A.II. गणना राज्याच्या बाहेरील भारतातील राज्य ..	2,395	1,888	1,239	75	107	40	465	614	16	805	568	354	State in India beyond State of Maharashtra.
1. आंध्रप्रदेश ..	160	159	74	6	6	2	38	52	2	72	41	27	Andhara Pradesh
2. बिहार ..	41	17	27	1	2	1	5	18	*	5	7	3	Bihar
3. गुजरात ..	392	375	167	9	27	10	95	121	3	165	99	70	Gujarat
4. गोवा, दमण व दिव ..	40	47	20	3	4	2	7	13	*	20	8	9	Goa, Daman & Div
5. कर्नाटक ..	412	457	176	22	17	7	88	118	3	215	128	94	Karnataka
6. केरळ ..	124	71	86	10	4	3	13	20	*	25	20	13	Kerala
7. मध्यप्रदेश ..	210	273	47	6	6	3	69	80	3	132	85	53	Madhya Pradesh
8. ओरिसा ..	11	6	6	*	1	*	2	3	*	2	2	1	Orissa
9. पंजाब ..	33	24	16	1	1	1	7	10	*	8	8	5	Punjab
10. राजस्थान ..	119	74	51	1	7	2	24	25	1	31	36	14	Rajasthan
11. तामिळनाडू ..	104	73	67	4	3	2	17	29	1	25	17	13	Tamil Nadu
12. उत्तरप्रदेश ..	666	246	460	9	25	6	79	106	3	85	99	41	Uttar Pradesh
13. पश्चिम बंगाल ..	33	26	18	1	1	1	7	11	*	8	6	4	West Bengal
14. इतर व केंद्रशासित प्रदेश ..	50	40	24	2	3	*	14	18	*	12	..	7	Other & Union Territories.
B. भारताबाहेरील आशियाई देश ..	109	94	23	2	4	2	37	41	*	13	45	35	Countries in Asia Beyond India.
C. अन्य देश ..	8	8	2	*	1	1	2	3	*	2	3	2	Other Countries
एकूण-अ+B+C ..	10,698	16,064	3,200	282	629	191	2,493	2,951	132	9,573	4,244	3,067	Total—A+B+C

* ५०० पेक्षा कमी / Less than 500.

आकडे संक्षिप्त असल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. / Total do not tally due to rounding.

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, महाराष्ट्र, भाग-५ अ व ब.

Source—Census of India, 1981, Maharashtra, Part V-A & B.

२. पर्यावरण सांख्यिकी

२.१ निरनिराळ्या केन्द्रातील तपमान, सापेक्ष आर्द्रता आणि सरासरी पावसाचे दिवस व पाऊस आणि विविध केन्द्रात प्रत्यक्ष पडलेला पाऊस याबाबत माहिती पुढील तक्त्यात दिली आहे.

२.२ ज्या केंद्रांकरिता माहिती देण्यात आली आहे ती केंद्रे सर्वसाधारण जिल्हातील तालुक्याची किंवा जिल्हा मुख्यालयाची ठिकाणे आहेत. सरासरी किंवा सर्वसाधारण पावसाची आकडेवारी ही कमीत कमी पाच वर्ष किंवा जास्तीत जास्त ऐंशी वर्षांच्या प्रत्यक्ष पडलेल्या पावसाच्या आकडेवारीवरून काढली आहे. जेव्हा एखाद्या दिवसाच्या चोवीस तासात पर्जन्यमापक यंत्रावर पडलेल्या पावसाची नोंद कमीत कमी २.५ मि. मि. झाली असेल तर तो दिवस पावसाचा दिवस समजण्यात येतो.

2. ENVIRONMENT STATISTICS

2.1 Data on temperature and relative humidity at various centres and normal number of rainy days and rainfall and actual rainfall in different centres are presented in the following tables.

2.2 The Centres for which data is presented are generally the tahsil or district headquarters in the districts. The figures of average rainfall are worked out on the basis of actual figures for the period ranging from a minimum of five years to a maximum of eighty years. A day was treated as a rainy day if during the twenty-four hours, the rain-gauge recorded a minimum of 2.5 mm. of rainfall.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

- तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.1 (A)

महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रातील तपमान
Temperature of different Centres in Maharashtra State
(1991)

(सेल्सियस डीग्रीमध्ये)/In degree celsius

अ. क्र. Sr. No.	केंद्र	कमाल तपमान Maximum temperature	महिना Month	किमान तपमान Minimum temperature	महिना Month	Centre
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	कुलाबा (बृहन्मुंबई)	34.0	मे/May	17.2	जाने./Jan.	Colaba (Brihan Mumbai)
2	सांतारुद्र (बृहन्मुंबई)	34.0	नोव्हेंबर/November	12.5	डिसें./Dec.	Santacruz (Brihan Mumbai)
3	डहाणु (ठाणे)	34.0	मे/May	16.2	जाने./Jan.	Dahanu (Thane)
4	अलिबाग (रायगड)	32.6	एप्रिल/April	16.5	जाने./Jan.	Alibag (Raigad)
5	भीरा (रायगड)	38.6	मे/May	16.2	फेब्रु./Feb.	Bhira (Raigad)
6	हर्ष (रत्नागिरी)	31.6	मे, जून, नोव्हें/ May, June, Nov.	20.5	जाने. फेब्रु./ Jan., Feb.	Hame (Ratnagiri)
7	रत्नागिरी	33.3	मे, नोव्हें/ May, Nov.	17.1	जाने./Jan.	Ratnagiri
8	देवगड (सिंधुदुर्ग)	33.4	मे/May	20.0	फेब्रु./Feb.	Devgad (Sindhudurg)
9	मालेगाव (नाशिक)	38.5	मे/May	7.5	डिसें./Dec.	Malegaon (Nashik)
10	ओझर (नाशिक)	38.5	मे/May	8.9	जाने./Jan.	Ozar (Nashik)
11	नंदुरबार (धुळे)	33.0	डिसेंबर/December	12.8	डिसें./Dec.	Nandurbar (Dhule)
12	जळगाव	42.7	मे/May	10.3	जाने./Jan.	Jalgaon
13	अहमदनगर	38.8	जून/June	10.2	डिसें./Dec.	Ahmednagar
14	पुणे	37.8	मे/May	10.0	डिसें./Dec.	Pune
15	लोहगाव (पुणे)	N. A.	..	N. A.	..	Lohgaon (Pune)
16	वानोरी (एफएमसी, पुणे)	38.9	मे/May	11.6	जाने./Jan.	Wanori (AFMC, Pune)
17	बारामती (पुणे)	40.4	मे/May	6.9	जाने./Jan.	Baramati (Pune)
18	महाबळेश्वर (सातारा)	31.1	मे/May	12.6	डिसें./Dec.	Mahabaleshwar (Satara)
19	सांगली	37.5	मार्च, एप्रिल./March, Apr.	13.9	डिसें./Dec.	Sangli
20	जेऊर (सोलापूर)	41.2	मे/May	7.8	डिसें./Dec.	Jeur (Solapur)
21	सातारा	39.2	सप्टेंबर/Sept.	11.3	डिसें./Dec.	Satara
22	सोलापूर	41.0	मे/May	15.3	डिसें./Dec.	Solapur
23	कोल्हापूर	36.9	एप्रिल/April	14.9	डिसें./Dec.	Kolhapur
24	औरंगाबाद	N. A.	..	N. A.	..	Aurangabad
25	चिखलठाणा (औरंगाबाद)	40.0	मे/May	10.4	डिसें./Dec.	Chikhalthana (Aurangabad)
26	उस्मानाबाद	41.0	मे/May	13.5	डिसें./Dec.	Osmanabad
27	परभणी	42.6	मे/May	7.0	नोव्हें./Nov.	Parabhani
28	बीड	41.7	मे/May	12.3	डिसें./Dec.	Beed
29	नांदेड	40.2	एप्रिल/April	11.4	ऑक्टो./Oct.	Nanded
30	बुलढाणा	42.0	जून/June	5.8	जाने./Jan.	Buldhana
31	अकोला (विमानतळ)	46.3	मे/May	6.2	जाने./Jan.	Akola (Air port)
32	अकोला (शहर)	45.6	मे/May	6.2	जाने./Jan.	Akola (City)
33	अमरावती	45.8	मे/May	9.0	डिसें./Dec.	Amaravati
34	यवतमाळ	45.0	मे/May	6.4	जाने./Jan.	Yavatmal
35	पुसद (यवतमाळ)	46.1	मे/May	4.2	जाने./Jan.	Pusad (Yavatmal)
36	वर्धा	46.9	मे/May	10.4	जाने./Jan.	Wardha
37	नागपूर (विमानतळ)	45.6	मे/May	6.4	जाने./Jan.	Nagpur (Air port)
38	नागपूर (शहर)	45.6	जून/ June	7.4	जाने./Jan.	Nagpur (City)
39	गोंदिया (भंडारा)	45.7	मे/May	7.4	जाने./Jan.	Gondia (Bhandara)
40	चंद्रपूर	46.7	मे/May	6.7	जाने./Jan.	Chandrapur
41	ब्राम्हपूरी (चंद्रपूर)	45.7	मे/May	1.2	जाने./Jan.	Bramhapuri (Chandrapur)
42	सिरोंचा (गडचिरोली)	35.4	ऑक्टोबर/Oct.	N. A.	-	Sironcha (Gadchiroli)

टीप :- कंसातील नावे केंद्र ज्या जिल्ह्यात आहे त्या जिल्ह्यांची आहेत.

Note :- The names in the brackets indicate the district in which the Centre is located.

आधार :- विभागीय हवामानशास्त्र कार्यालय, नागपूर आणि मुंबई.

Source :- Regional Metrological Centres, Nagpur and Bombay.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.1 (B)

महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रातील तपमान
Temperature of different Centres in Maharashtra State
(1992)

(सेल्सियस डिग्रीमध्ये/In degree celsius)

क्र. No.	केंद्र	कमाल तपमान Maximum temperature	महिना Month	किमान तपमान Minimum temperature	महिना Month	Centre
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	कुलाबा (बृहन्मुंबई)	34.5	नोव्हें./Nov.	18.6	जाने./Jan.	Colaba (Brihan Mumbai)
2	सांतारुझ (बृहन्मुंबई)	34.3	नोव्हें./Nov.	16.9	जाने./Jan.	Santacruz (Brihan Mumbai)
3	डहानु (ठाणे)	34.2	मे/May	16.3	जाने./Jan.	Dahanu (Thane)
4	अलिबाग (रायगड)	33.4	मे/May	16.9	जाने./Jan.	Alibag (Raigad)
5	भीरा (रायगड)	39.0	मार्च/Mar.	15.3	फेब्रु./Feb.	Bhira (Raigad)
6	हर्णे (रत्नागिरी)	32.7	नोव्हें./Nov.	21.0	फेब्रु./Feb.	Hamai (Ratnagiri)
7	रत्नागिरी	34.1	नोव्हें./Nov.	18.2	फेब्रु./Feb.	Ratnagiri
8	देवगड (सिंधुदुर्ग)	32.2	मे/May	19.4	डिसें./Dec.	Devgad (Sindhudurg)
9	मालेगाव (नाशिक)	N A	..	6.6	डिसें./Dec.	Malegaon (Nashik)
10	ओझर (नाशिक)	38.5	मे/May	8.9	जाने./Jan.	Ozar (Nashik)
11	नंदुरबार (धुळे)	33.7	जाने./Jan.	17.2	जाने./Jan.	Nandurbar (Dhule)
12	जळगाव	42.9	मे/May	11.2	जाने./Jan.	Jalgaon
13	अहमदनगर	36.1	मे/May	9.8	जाने./Jan.	Ahmednagar
14	पुणे	37.6	मे/May	9.6	जाने./Jan.	Pune
15	लोहगाव (पुणे)	N A	..	N. A	..	Lohgaon (Pune)
16	वानवडी (एफएमसी, पुणे)	39.9	जाने./Jan.	11.0	जाने./Jan.	Wanwadi (AFMC, Pune)
17	बारामती (पुणे)	39.3	मे/May	9.7	जाने./Jan.	Baramati (Pune)
18	महाबळेश्वर (सातारा)	32.5	मे/May	13.2	फेब्रु./Feb.	Mahabaleshwar (Satara)
19	सांगली	39.4	एप्रिल/April	12.5	जाने./Jan.	Sangli
20	जेऊर (सोलापूर)	4.5	एप्रिल/April	7.7	जाने./Jan.	Jeur (Solapur)
21	सातारा	38.0	एप्रिल/April	10.2	जाने./Jan.	Satara
22	सोलापूर	4.0	मे/May	14.9	डिसें./Dec.	Solapur
23	कोल्हापूर	37.5	एप्रिल/April	14.2	फेब्रु./Feb.	Kolhapur
24	औरंगाबाद	N. A.	..	N. A.	..	Aurangabad
25	चिखलठाणा (औरंगाबाद)	40.3	मे/May	10.0	जाने./Jan.	Chikhalthana (Aurangabad)
26	उस्मानाबाद	40.0	मे/May	13.2	जाने./Jan.	Osmanabad
27	परभणी	42.5	मे/May	10.0	जाने./Jan.	Parabhani
28	बीड	40.9	मे/May	13.0	जाने./Jan.	Beed
29	नांदेड	42.8	मे/May	11.8	डिसें./Dec.	Nanded
30	बुलढाणा	41.7	सप्टें./Sept.	7.1	जाने./Jan.	Buldhana
	अकोला (विमानतळ)	46.2	जून/June	7.5	जाने./Jan.	Akola (Air port)
	अकोला (शहर)	45.0	मे/May	7.4	जाने./Jan.	Akola (City)
33	अमरावती	45.2	जून/June	8.0	जाने./Jan.	Amaravati
34	यवतमाळ	44.4	मे/May	8.4	जाने./Jan.	Yavatmal
35	पुसद (यवतमाळ)	45.6	जून/June	5.6	जाने./Jan.	Pusad (Yavatmal)
36	वर्धा	46.2	मे/May	9.9	जाने./Jan.	Wardha
37	नागपूर (विमानतळ)	45.3	मे/May	7.1	जाने./Jan.	Nagpur (Air port)
38	नागपूर (शहर)	43.6	जून/June	8.9	जाने./Jan.	Nagpur (City)
39	गोंदिया (भंडारा)	45.5	मे/May	8.4	जाने./Jan.	Gondia (Bhandara)
40	चंद्रपूर	46.0	जून/June	8.1	जाने./Jan.	Chandrapur
41	ब्रह्मपूरी (चंद्रपूर)	..	मे/May	2.6	डिसें./Dec.	Bramhapuri (Chandrapur)
42	सिरोंचा (गडचिरोली)	45.2	मे/May	5.0	डिसें./Dec.	Sironcha (Gadchiroli)

टीप :- कंसातील नावे केंद्र ज्या जिल्ह्यात आहे त्या जिल्हांची आहेत.

Note :- The names in the brackets indicate the district in which the Centre is located.

साधर :- विभागीय हवामानशास्त्र कार्यालय, नागपूर आणि मुंबई.

Source :- Regional Metrological Centres, Nagpur and Mumbai.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.2 (A)

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या केंद्रानुसार सापेक्ष आर्द्रता
Relative Humidity of different Centres in Maharashtra State
(1991)

(टक्केवारी/Percentage)

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्र (2)	सापेक्ष आर्द्रता/Relative humidity				Centre (2)
		उच्चतम Highest (3)	सर्वात Month (4)	निम्नतम Lowest (5)	सर्वात Month (6)	
1	सांताक्रुझ (बृहन्मुंबई)	98	जून/June	Santacruz (Brihan Mumbai)
2	कुलाबा (बृहन्मुंबई)	97	ऑगस्ट/August	Colaba (Brihan Mumbai)
3	डहाणू (ठाणे)	98	जुलै/July	Dahanu (Thane)
4	अलिबाग (रायगड)	98	जुलै/July	Alibag (Raigad)
5	रत्नागिरी	100	ऑगस्ट/August	Ratnagiri
6	ओझर (नाशिक)	99	ऑगस्ट/August	Ozar (Nashik)
7	पुणे	98	जुलै/July	Pune
8	सोलापूर	98	जुलै/July	Solapur
9	बुलढाणा	100	जून, नोव्हें./June, Nov.	11	एप्रिल/April	Buldhana
10	अकोला (विमानतळ)	99	नोव्हेंबर/Nov.	5	मे/May	Akola (Air port)
11	अकोला (शहर)	97	जून, ऑगस्ट/ June, Aug.	10	एप्रिल, मे, ऑक्टो./ April, May, Oct.	Akola (City)
12	अमरावती	100	नोव्हेंबर/November	14	मार्च/March	Amravati
13	यवतमाळ	97	ऑगस्ट/August	6	मे/May	Yavatmal
14	पुसद (यवतमाळ)	98	ऑगस्ट/August	6	एप्रिल/April	Pusad (Yavatmal)
15	वर्धा	100	जुलै/July	5	एप्रिल/April	Wardha
16	नागपूर (विमानतळ)	100	जाने., जून/Jan., June	10	मार्च, एप्रिल/ March, April	Nagpur (Air port)
17	गोंदिया (भंडारा)	100	ऑगस्ट/August	2	एप्रिल/April	Gondia (Bhandara)
18	चंद्रपूर	100	जून/June	4	एप्रिल/April	Chandrapur
19	ब्राम्हपुरी (चंद्रपूर)	98	जुलै/July	7	मे/May	Bramhapuri (Chandrapur)
20	सिरोंचा (गडचिरोली)	96	ऑक्टो. नोव्हें./Oct., Nov.	33	ऑक्टो./Oct.	Sironcha (Gadchiroli)

टिप :-कंसातील नावे केंद्र ज्या जिल्ह्यात आहे त्या जिल्ह्यांची आहे.

Note:—The names in the brackets indicate the districts in which the Centres is located.

आधार :-विभागीय हवामान शास्त्र कार्यालय, नागपूर व मुंबई.

Source:—Regional Metrological Centres, Nagpur and Mumbai.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.2 (B)

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या केंद्रानुसार सापेक्ष आर्द्रता
Relative Humidity of different Centres in Maharashtra State
(1992)

(टक्केवारी/Percentage)

क्रमांक Serial No.	केंद्र (2)	सापेक्ष आर्द्रता/Relative humidity				केंद्र Centre (2)	
		कमाल Highest (3)	महिना Month (4)	किमान Lowest (5)	महिना Month (6)		
1	सांताक्रुझ (बृहन्मुंबई)	30	जानेवारी/January	Santacruz (Brihan Mumbai)	
2	कुलाबा (बृहन्मुंबई)	41	जानेवारी/January	Colaba (Brihan Mumbai)	
3	डहाणू (ठाणे)	36	जानेवारी/January	Dahanu (Thane)	
4	अलिबाग (रायगड)	44	जानेवारी/January	Alibag (Raigad)	
5	रत्नागिरी	27	जानेवारी/January	Ratnagiri	
6	ओझर (नाशिक)	08	एप्रिल/April	Ozar (Nashik)	
7	पुणे	10	एप्रिल/April	Pune	
8	सोलापूर	10	एप्रिल/April	Solapur	
9	बुलढाणा	100	ऑगस्ट, सप्टें, नोव्हें. Aug., Sep., Nov.	04	फेब्रु./Feb.	Buldhana	
10	अकोला (विमानतळ)	..	99	ऑगस्ट/August	07	जून/June	Akola (Air port)
11	अकोला (शहर)	..	100	ऑगस्ट/August	08	मार्च/March	Akola (City)
12	अमरावती	..	98	जून, ऑगस्ट, ऑक्टो./ June, Aug., Oct.	16	मार्च/March	Amravati
13	यवतमाळ	..	100	जून/June	02	मार्च/March,	Yavatmal
14	पुसद (यवतमाळ)	..	98	जून, सप्टें, नोव्हें./ June, Sept., Nov.	06	जून/June	Pusad (Yavatmal)
15	वर्धा	..	98	जून, ऑगस्ट/ June, August	8	एप्रिल/April	Wardha
16	नागपूर	..	98	जुलै, ऑगस्ट/ July, August	8	जून/June	Nagpur (Air port)
17	गोंदिया (भंडारा)	..	100	ऑगस्ट/August	12	फेब्रु., मार्च, मे/ Feb., March, May	Gondia (Bhandara)
18	चंद्रपूर	..	100	जून, ऑगस्ट, ऑक्टो./ June, Aug., Oct.	7	फेब्रु./Feb.	Chandrapur
19	ब्रह्मपुरी (चंद्रपूर)	..	100	मे/May	9	मार्च, एप्रिल/ March, April	Bramhapuri (Chandrapur)
20	सिरोंचा (गडचिरोली)	..	100	जून, जुलै, ऑगस्ट, सप्टें. June, July, Aug., Sept.	5	सप्टेंबर/Sept.	Sironcha (Gadchiroli)

-कंसातील नावे केंद्र ज्या जिल्ह्यात आहे त्या जिल्हांची आहे.

The Names in the brackets indicate the district in which the Centre is located.

विभागीय हवामानशास्त्र कार्यालय, नागपूर व मुंबई.

Centre :—Regional Metrological Centres, Nagpur and Mumbai.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	जानेवारी January		फेब्रुवारी February		मार्च March		एप्रिल April		मे May		जून June			
		पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)		
1	बृहन्मुंबई-														
	(i) मुंबई	0.3	4.1	0.1	2.0	0.1	1.5	0.1	1.5	0.8	18.3	14.2	464.8
	(ii) मुंबई उपनगर	0.2	3.1	0.2	1.3	Nil	0.8	0.1	2.5	0.8	17.3	14.7	476.6
2	ठाणे	0.2	3.1	0.1	1.0	0.1	0.9	0.2	3.9	0.7	15.6	13.5	413.3
3	रायगड	0.3	2.1	0.1	0.9	0.1	1.1	0.3	3.3	1.1	19.1	16.8	579.9
4	रत्नागिरी	0.2	3.0	Nil	0.5	0.1	2.1	0.5	8.5	2.3	43.7	20.4	778.1
5	नाशिक	0.3	4.1	0.2	1.9	0.1	1.6	0.5	5.5	1.2	19.2	8.0	154.1
6	धुळे	0.4	6.1	0.2	2.0	0.2	1.9	0.2	2.2	0.7	8.5	6.3	120.4
7	जळगाव	0.6	7.6	0.4	3.5	0.4	3.7	0.3	0.2	0.9	2.1	7.2	132.1
8	अहमदनगर	0.4	6.0	0.2	2.0	0.3	2.8	0.7	8.0	1.3	17.0	6.4	111.6
9	पुणे	0.3	2.9	0.1	1.3	0.2	2.1	0.8	10.3	1.6	22.7	8.4	117.0
10	सातारा	0.3	4.9	0.1	1.0	0.4	4.2	1.2	16.4	2.3	32.5	7.2	116.3
11	सांगली	0.2	4.1	0.1	0.8	0.5	4.6	1.7	22.3	2.9	43.3	6.5	83.9
12	सोलापूर	0.4	6.4	0.3	2.8	0.4	4.0	1.1	12.3	1.7	19.6	6.3	97.7
13	कोल्हापूर	0.3	3.3	0.1	0.8	0.6	8.3	2.0	27.8	3.4	51.8	11.9	316.3
14	औरंगाबाद	0.6	7.4	0.5	4.3	0.5	4.1	0.6	5.8	1.2	16.8	7.7	134.1
15	परभणी	0.5	5.7	0.7	7.3	0.5	8.7	0.9	9.8	1.1	16.7	8.0	154.4
16	बीड	0.4	3.9	0.3	3.2	0.7	6.6	0.5	4.2	1.3	13.6	7.7	111.5
17	नांदेड	0.7	8.9	0.9	12.7	0.7	8.4	0.9	7.6	1.4	12.9	8.2	153.7
18	उस्मानाबाद	0.3	5.3	0.3	3.6	0.7	7.4	1.6	16.8	1.8	21.6	8.6	148.1
19	बुलढाणा	0.8	9.7	0.7	9.3	0.6	6.6	0.6	6.8	1.0	11.6	7.7	150.0
20	अकोला	0.8	10.8	0.9	12.0	0.7	8.4	0.7	7.4	1.0	11.2	8.0	147.9
21	अमरावती	1.0	12.6	1.1	15.9	0.9	8.6	0.6	6.5	1.2	12.2	8.1	150.1
22	यवतमाळ	0.7	10.5	1.2	16.7	1.0	11.8	1.1	13.1	1.4	15.1	8.8	168.3
23	वर्धा	0.9	12.5	1.3	18.5	1.1	11.0	1.1	12.0	1.4	14.6	9.0	187.6
24	नामपूर	1.1	15.5	1.7	24.0	1.6	16.3	1.1	13.5	1.4	15.0	9.1	189.3
25	भंडारा	1.4	17.7	2.0	28.5	1.3	13.5	1.0	13.6	1.0	8.9	9.3	203.0
26	चंद्रपूर	0.7	10.6	1.4	22.9	1.2	14.2	1.4	15.8	1.2	13.0	9.2	200.0

टीप :- जिल्हातील सर्व पर्जन्यमापक केंद्रात नोंदलेल्या पावसाची १९०१ ते १९५० ची सरासरी काढून ती प्रत्येक जिल्हासमोर दर्शविली आहे.

आधार :- कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

ENVIRONMENT STATISTICS

TABLE No. 2.3

Monthwise normal number of rainy days and Rainfall

(पाऊस मिलीमिटर मध्ये)
(Rainfall in millimetre)

जुलै July		ऑगस्ट August		सप्टेंबर September		ऑक्टोबर October		नोव्हेंबर November		डिसेंबर December		एकूण वार्षिक Total for year		District
पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	
Brihan Mumbai—														
22.2	613.4	18.2	328.9	12.6	286.0	3.0	64.5	0.8	17.5	0.3	2.3	72.7	1,804.8	(i) Mumbai
25.4	725.9	21.5	414.8	14.4	295.7	3.0	75.7	0.7	15.7	0.2	0.8	80.3	2,029.6	(ii) Mumbai Suburban
25.4	903.1	22.7	512.3	14.6	303.0	3.3	78.9	0.8	21.7	0.2	1.8	81.8	2,258.6	Thane
26.9	1,113.9	24.7	706.7	16.6	396.2	4.6	107.1	1.2	23.5	0.3	2.5	92.9	2,966.3	Raigad
27.8	1,205.6	24.8	687.9	17.3	412.9	6.1	119.8	1.9	38.1	0.3	3.2	107.7	3,305.7	Ratanagiri
14.5	339.9	11.5	221.4	9.4	180.0	3.4	60.9	1.4	28.8	0.4	4.6	50.9	1,022.0	Nashik
13.3	211.2	10.1	133.3	7.3	131.1	2.0	34.7	1.0	17.3	0.4	5.5	42.1	674.0	Dhule
12.8	209.9	10.0	149.4	8.0	151.3	12.1	38.9	1.3	23.0	0.5	7.0	44.5	740.7	Jalgaon
7.2	98.3	5.4	72.7	7.9	161.3	3.4	58.8	1.7	34.0	0.5	6.3	35.5	578.8	Ahmednagar
14.3	390.3	11.5	240.9	9.2	188.5	4.5	77.6	1.7	31.7	0.4	5.0	53.3	1,150.3	Pune
12.6	243.3	9.5	133.4	7.5	126.4	4.9	79.4	2.1	39.0	0.5	6.4	48.6	803.2	Satara
10.6	129.9	8.2	90.4	7.0	114.9	5.5	88.5	2.1	35.3	0.5	6.7	45.6	624.8	Sangli
6.4	81.9	5.5	83.0	8.4	168.5	4.1	76.1	1.9	33.4	0.5	7.6	37.0	584.3	Solapur
20.8	731.2	17.5	427.5	10.9	198.2	6.9	119.1	2.5	40.3	0.5	6.9	77.3	1,931.5	Kolhapur
11.7	173.5	8.9	122.7	8.9	170.2	3.0	47.0	1.6	31.0	0.5	8.9	45.9	725.8	Aurangabad
11.7	208.3	8.9	152.9	8.1	173.5	2.7	44.5	1.4	30.5	0.4	8.7	44.9	821.0	Parbhani
7.9	113.5	6.5	103.7	9.5	214.5	3.2	52.7	2.0	33.0	0.4	8.0	40.5	668.4	Beed
12.7	215.4	11.0	195.3	9.6	215.1	2.8	42.9	1.4	21.6	0.5	6.6	50.8	901.1	Nanded
11.3	160.8	10.2	149.3	10.7	210.8	3.7	54.4	1.3	23.9	0.6	8.4	51.1	809.9	Osmanabad
13.0	219.1	9.7	147.6	7.0	157.1	2.5	44.3	1.5	27.8	0.8	11.7	46.8	802.8	Buldhana
13.3	247.5	10.1	169.1	8.2	157.7	2.4	39.0	1.4	26.1	0.7	9.6	48.2	846.5	Akola
13.3	258.3	10.2	182.0	8.5	157.0	2.4	43.1	1.2	22.6	0.8	8.4	49.3	877.3	Amravati
4.8	295.7	11.5	206.7	8.9	179.6	2.6	45.0	1.3	21.7	0.6	7.4	53.9	991.6	Yavatmal
15.1	341.2	11.7	227.9	9.7	186.7	2.6	49.5	1.1	19.9	0.7	8.9	55.6	1,090.3	Wardha
16.1	362.0	13.2	276.9	9.8	186.9	2.8	52.0	1.0	18.1	0.5	6.5	59.4	1,175.0	Nagpur
18.1	477.7	15.7	399.4	10.7	209.1	2.7	49.9	1.4	18.8	0.6	5.5	65.2	1,446.4	Bhandara
18.0	470.4	15.4	366.0	10.5	205.7	2.9	58.2	1.0	16.2	0.3	4.6	63.2	1,397.6	Chandrapur

Note.—The figures shown against each district are simple averages of the rainfall recorded from all the raingauge stations of the district and are based on 50 years data of 1901 to 1950.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 (A)

विविध केंद्रांचे ठिकाणी पडलेला पाऊस/Rainfall at different Centres
(1991)

(पाऊस मिली मिटरमध्ये/Rainfall in mm.)

अ. क्र. Sr. No.	केंद्र	जानेवारी January		फेब्रुवारी February		मार्च March		एप्रिल April		मे May		जून June		जुलै July		Centre
		पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
I बृहन्मुंबई जिल्हा																Brihan Mumbai
1	मुंबई (कुलाबा) (वे)	1.2	1098.3	11	1135.4	24	Mumbai (Colaba) (O)
2	सांतारुज (वे)	0.4	...	0.6	...	247.0	8	1045.7	26	Santacruz (O)
3	अंधेरी (त)	N. A.	...	N. A.	Andheri (T)
4	बोरिवली (त)	N. A.	...	N. A.	Borivali (T)
II ठाणे जिल्हा																Thane District
1	ठाणे	790.6	11	930.1	25	Thane
2	कल्याण	715.0	14	1331.0	26	Kalyan
3	मुरबाड	802.0	14	1564.0	29	Murbad
4	भिवंडी	27.0	1	603.0	13	1213.0	28	Bhiwandi
5	वसाई	23.0	1	1.0	...	461.0	10	723.0	27	Wasai
6	वाडा	17.2	1	611.0	12	1593.0	27	Wada
7	शाहापूर	607.0	13	1058.0	29	Shahapur
8	दहाणू (वे)	5.1	1	14.7	3	247.0	8	920.3	24	Dahanu (O)
9	माहिम (पालघर)	357.4	11	995.1	24	Mahim (Palghar)
10	जवहार	442.0	13	1278.8	28	Jawhar
11	मोखाडा	543.7	13	1118.7	26	Mokhada
12	दहाणू (वे.)	246.8	8	920.3	24	Dahanu (O.)
13	उल्हासनगर	534.0	12	1033.0	28	Ulhasnagar
14	तलासरी	224.0	10	832.0	27	Talasarai

III रावगड जिल्हा														Halgad District				
1	अलिबाग	4.2	1	1065.0	12	1245.5	25	Alibag	
2	पनवेल	6.4	1	861.6	14	1459.0	28	Panvel	
3	खालापूर	737.0	13	2577.0	29	Khalapur	
4	माथेरान	0.8	..	941.0	16	2127.0	31	Matheran	
5	उरण	820.0	12	1187.0	24	Uran	
6	पेण	870.7	12	1627.4	25	Pen	
7	महाड	32.1	1	851.4	14	1740.1	31	Mahad	
8	माणगाव	22.0	1	1.0	..	1007.0	14	1660.0	31	Mangaon	
9	रोहा	3.0	1	27.0	2	13.0	1	737.0	17	1609.0	31	Roha
10	पोलादपूर	814.0	18	1974.0	30	Poladpur	
11	मुरूड	1034.0	9	1318.0	30	Murud	
12	श्रीवर्धन	770.4	13	1622.8	28	Shrivardhan	
13	महासाळा	60.0	2	1212.0	19	1872.0	30	Mhasala	
14	कर्जत	944.0	16	1556.4	31	Karjat	
15	सुधागड-पाली	857.0	19	1647.0	30	Sudhagad-pali	

IV रत्नागिरी जिल्हा														Ratnagiri District				
1	मंडणगड	1276.0	16	1904.0	30	Mandangad	
2	दापोली (वे)	3.0	1	1.4	..	885.4	12	1447.5	30	Dapoli (O)	
3	हर्णे	Hamai	
4	खेड	960.0	16	1805.0	31	Khed	
5	चिपळूण	789.0	18	2014.0	29	Chiplun	
6	गुहागर	275.0	13	1555.0	31	Guhagar	
7	रत्नागिरी (वे)	7.1	1	3.6	..	795.0	16	1380.0	31	Ratnagiri (O)
8	राजापूर	64.5	2	1065.0	19	2072.0	31	Rajapur
9	लान्जा	35.0	2	697.0	18	1704.7	31	Lanja
10	देवरूख	10.0	1	14.0	1	1341.0	18	1731.0	31	Deorukh	

V सिंधुदुर्ग जिल्हा														Sindhudurg District			
1	देवगड	642.0	16	596.0	29	Deogad
2	देवगड (वे)	16.0	1	55.6	1	552.0	15	1018.2	31	Deogad (O)
3	कणकवली	157.0	3	872.0	21	1917.0	29	Kankavali
4	मालवण	45.6	2	634.8	15	823.0	28	Malvan
5	वेंगुर्ला (वे)	9.0	2	19.0	3	659.0	19	373.0	30	Vengurta (O)

TABLE No. 2.4 (A)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
6	सावंतवाडी	36.0	4	732.5	20	1732.0	31	Sawantwadi
7	कुडाळ	20.0	3	866.0	22	1565.0	30	Kudal
VI नशिक जिल्हा																Nashik District
1	निफाड	256.0	10	152.0	15	Nifad
2	पिंपळगाव बसवंत	402.0	8	209.0	6	Pimpalgaon Baswant
3	नाशिक (त)	316.1	11	286.4	18	Nashik (T)
4	येवले	11.0	1	34.0	2	203.0	10	123.0	12	Yeole
5	चांदवड	311.0	11	208.0	14	Chandwad
6	कोळेगावमात	202.0	9	98.2	11	Kolegaonmal
7	नांदगाव	7.0	1	349.0	9	194.0	10	Nandgaon
8	मालेगाव	2.7	1	9.6	2	102.0	6	287.6	11	Malegaon
9	दिंडोरी	17.0	3	255.4	8	192.6	18	Dindori
10	सुरगणा	246.0	14	716.0	39	Surgana
11	कळवण	226.0	5	165.0	12	Kalvan
12	सटाना (बागलाण)	31.5	1	225.0	7	205.0	11	Satana (Baglan)
13	ओझर (वे)	1.0	..	24.4	3	12.4	1	349.8	9	229.0	17	Ozar (O)
14	इगतपुरी	735.2	13	1211.3	27	Igatpuri
15	सिन्नर	323.2	10	146.2	17	Sinner
16	सोमठाणे	65.0	1	208.0	7	105.0	8	Somthane
VII धुळे जिल्हा																Dhule District
1	धुळे (त)	153.0	6	166.0	11	Dhule (T)
2	साक्री	177.4	7	311.6	10	Sakri
3	अकानी	150.0	7	394.0	19	Akani
4	नंदुरबार (त)	138.2	8	222.4	16	Nandurbar (T)
5	नावापुर	263.7	7	262.5	18	Navapur
6	ताळोदा	181.8	9	381.1	16	Taloda
7	शाहदा	82.0	6	210.9	19	Shahada
8	शिरपुर	186.0	7	290.0	13	Shirpur
9	शिंदखेडा	180.0	8	261.5	14	Shindkheda
10	अककलकुवा	73.0	8	562.0	20	Akkalkuwa

VIII जळगाव जिल्हा										Jalgaon District								
1	जळगाव (ते)	203.5	8	403.8	16	Jalgaon (T)				
2	चाळीसगाव	41.0	1	332.0	7	235.0	12	Chalisgaon				
3	पाचोरा	193.0	8	179.5	13	Pachora				
4	भदगाव	266.0	9	186.0	13	Bhadgaon				
5	चोपडा	202.0	11	325.0	14	Chopada				
6	अमळनेर	3.8	1	141.8	7	282.8	13	Amalner				
7	पारोळा	12.0	1	161.0	8	228.0	15	Parola				
8	जामनेर	278.0	8	227.0	12	Jamner				
9	भुसावळ	183.5	8	292.9	14	Bhusawal				
10	एदलाबाद	172.0	9	269.0	14	Edalabad				
11	यावल	280.0	10	260.0	14	Yawal				
12	रावेर	292.0	11	147.0	6	Raver				
13	एरंडोल	263.2	8	403.0	16	Erandol				
IX अहमदनगर जिल्हा										Ahmednagar District								
1	अहमदनगर (वे)	24.6	2	371.0	9	126.2	4	Ahmednagar (O)		
2	पारनेर	248.0	9	126.0	8	Paner				
3	श्रीगोंदे	4.0	1	66.0	3	272.0	10	26.0	4	Shrigonde		
4	कर्जत	24.0	1	20.0	1	441.0	10	73.0	5	Karjat		
5	जामखेड	31.0	2	267.0	9	127.0	9	Jamkhed		
6	शेवगाव	206.0	7	143.0	8	Shevgoan		
7	पाथर्दी	20.0	2	10.0	1	279.0	9	138.0	8	Pathardi		
8	नेवासे	Newase		
9	राहुरी	13.0	1	28.0	1	281.0	8	132.0	8	Rahuri		
10	संगमनेर	60.0	4	273.0	9	91.0	7	Sangamner		
11	अकोला	335.0	11	160.8	14	Akola		
12	कोपरगाव	154.0	7	141.0	11	Kopargoan		
13	श्रीरामपूर	257.0	10	164.0	8	Shrirampur		
14	मिरजगाव	16.9	2	2.0	..	Mirajgaon		
X पुणे जिल्हा										Pune District								
1	लोहगाव विमानतळ (वे)	N. A.	N. A.	Lohgaon Airport (O)		
2	पुणे (वे)	0.8	..	30.5	3	45.6	4	529.5	11	192.8	15	Pune (O)
3	वढगाव (मावळ)	24.5	2	461.1	13	515.4	25	Vadgaon (Mawal)

TABLE No. 2.4 (A)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
पुणे जिल्हा-चालू																Pune District— Contd.
4	पौड-मुळशी	16.0	2	17.2	1	555.0	13	807.0	26	Pound-mulashi
5	जुन्नर	502.0	10	259.8	18	Junner
6	वानवडी (वे)	22.0	4	36.0	2	281.2	11	164.9	18	Wanwadi (O)
7	भोर	59.0	3	539.0	12	450.5	25	Bhor
8	घोडागाव	379.2	11	318.8	19	Ghodagaon
9	जेजुरी	175.0	7	105.0	11	Jejuri
10	लोणावळा	12.5	1	973.4	18	2249.3	31	Lonawala
11	खेड	N. A.	..	N. A.	Khed
12	शिरूर	6.0	1	2.0	..	244.0	12	53.9	3	Shirur
13	बारामती	N. A.	..	N. A.	Baramati
14	बारामती (वे)	5.2	1	21.4	2	247.1	8	59.3	8	Baramati (O)
15	इंदापूर	159.2	7	53.6	3	Indapur
16	दौंड	N. A.	..	N. A.	..	36.0	2	305.0	9	60.0	5	Dound
17	सासवडे (पुरंदर)	573.0	11	216.0	15	Saswade (Purandar)
18	आळंदी	N. A.	..	N. A.	Alandi
19	वेल्हे	22.0	1	677.0	16	1091.0	28	Welhe
20	तळेगाव	32.0	2	50.0	3	Talegaon
XI सातारा जिल्हा																Satara District
1	सातारा (वे)	19.4	1	45.5	3	277.8	10	277.6	19	Satara (O)
2	कोरेगाव	38.8	2	23.8	3	389.6	12	228.6	19	Koregoan
3	वाई	13.2	2	20.0	2	520.2	12	278.2	18	Wai
4	पाचगणी	30.9	3	30.7	3	674.5	13	747.6	27	Panchgani
5	मेढा (जावळी)	10.4	2	536.7	12	843.6	24	Medha (Jaoli)
6	महाबळेश्वर	9.4	1	22.5	2	996.6	19	2970.3	31	Mahabaleshwar
7	कराड	N. A.	..	N. A.	Karad
8	दहिवडी (मान)	35.0	2	5.0	1	367.4	13	39.6	5	Dahiwadi (Man)
9	वडूज	9.0	1	234.5	10	64.0	8	Vaduj
10	खंडाळा	62.0	4	10.8	1	366.0	10	127.2	10	Khandala
11	फळटण	12.4	2	14.7	2	257.0	7	50.2	6	Phaltan
	महासवड	20.1	1	208.0	10	31.0	4	Mhaswad

XII सांगली जिल्हा											Sangli District					
1	मिरज	62.0	4	127.2	6	455.9	10	258.2	17	Miraj
2	जत	47.0	3	93.7	4	214.5	9	100.5	8	Jat
3	इस्लामपूर	26.0	3	175.0	6	344.0	13	308.0	20	Islampur
4	कवठे-महांकाळ	1.0	6.3	2	65.1	3	225.9	10	67.1	8	Kawathe (Mahankal)
5	विटा (खानापूर)	19.9	4	73.5	6	314.1	12	94.9	14	Vita (Khanapur)
6	तासगाव	41.0	2	145.0	6	378.0	11	150.0	19	Tasgoan
7	शिराळा	40.0	3	94.0	6	413.0	13	467.0	24	Shirala
8	आटपाडी	17.0	2	32.0	2	156.0	11	46.0	4	Atpadi
9	सांगली	178.7	7	406.9	11	295.8	15	Sangli

XIII सोलापूर जिल्हा											Solapur District							
1	सोलापूर (वे)	0.7	..	0.4	..	31.4	5	14.7	3	272.1	9	144.2	9	Solapur (O)
2	बारशी	3.0	1	6.0	1	16.0	3	66.6	7	61.4	6	Barshi
3	अक्कलकोट	89.0	3	7.0	1	198.0	11	115.0	9	Akkalkot
4	जेऊर (वे)	47.3	3	170.6	8	37.8	4	Jeur (O)
5	मोहोळ	12.6	2	292.4	8	84.2	6	Mohol
6	माढा	2.0	80.2	8	53.2	6	Madha
7	करमाळा	42.2	3	307.6	8	66.7	6	Karmala
8	पंढरपूर	254.0	12	43.5	2	Pandharpur
9	सांगोला	29.0	2	33.6	4	195.2	11	58.1	5	Sangola
10	माळशिरस	7.0	1	241.5	9	28.0	4	Malshiras
11	मंगळवेढा	104.5	6	52.1	4	Mangalwedha

XIV कोल्हापूर जिल्हा											Kolhapur District							
1	कोल्हापूर (वे.)	5.2	1	59.5	7	270.9	12	459.4	22	Kolhapur (O)
2	हातकणंगले	15.0	2	70.9	6	328.6	19	320.6	19	Hatkanangale
3	शिरोळ	39.0	4	97.0	5	406.0	10	231.0	12	Shirol
4	गगनबावडा	31.0	2	37.0	5	999.0	25	2234.0	30	Gaganbavada
5	शाहुवाडी	42.0	6	496.2	12	1116.8	29	Shahuwadi
6	गारगोटी	68.0	4	137.0	6	314.0	13	684.0	27	Gargoti
7	पन्हाळा	14.0	4	383.4	15	961.4	27	Panhala
8	कागल	36.8	4	20.3	5	160.9	11	229.3	17	Kagal

TABLE No. 2.4 (A)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)		
9	गढहिंग्लज	73.0	6	86.0	8	243.0	12	329.0	25	Gadhinglaj		
10	राधानगरी	12.0	1	30.0	4	564.0	18	2202.0	30	Radhanagari		
11	आजरा	73.0	4	79.0	7	354.0	13	969.0	29	Ajara		
12	चांदगढ	39.0	4	111.0	10	944.6	17	1266.0	31	Chandgad		
13	कोल्हापूर (त)	5.2	1	59.5	7	284.4	13	459.4	22	Kolhapur (T)		
XV औरंगाबाद जिल्हा																Aurangabad District		
1	औरंगाबाद (त)	6.5	1	500.1	12	221.9	15	Aurangabad		
2	खुलदाबाद	618.2	8	309.4	16	Khuldabad		
3	वैजापूर	10.0	2	19.4	1	223.0	10	121.0	8	Vaijapur		
4	सोयगाव	12.6	2	220.0	7	190.0	12	Soygaon		
5	चिखलठाणा	19.2	1	11.2	2	523.3	11	168.2	10	Chikhalthana		
6	सिल्लोड	309.5	7	192.7	10	Sillod		
7	गंगापूर	434.2	10	195.8	12	Gangapur		
8	कन्नड	11.1	1	30.2	1	299.4	7	176.8	11	Kannad		
9	पैठण	11.4	2	10.3	1	351.2	7	159.8	9	Paithan		
XVI जालना जिल्हा																Jalna District		
1	जालना	10.0	1	6.0	1	300.0	9	236.0	12	Jalna		
2	जाफराबाद	3.4	1	24.2	1	265.7	9	213.1	15	Jafferabad		
3	भोकरदन	18.0	1	297.0	8	300.0	11	Bhokardan		
4	अंबड	18.6	2	359.4	11	125.8	9	Ambad		
5	पारतूर	3.2	1	..	9.0	1	172.7	9	311.8	14	Partur		
XVII परभणी जिल्हा																Parbhani District		
1	परभणी (वे)	0.1	..	3.0	1	6.4	1	11.0	2	282.8	8	408.5	14	Parbhani
2	कळमनुरी	299.7	12	327.2	13	Kalamnuri		
3	हिंगोली	247.8	10	250.6	14	Hingoli		
4	जिंतूर	286.4	9	179.4	14	Jintur		
5	पाथरी	0.7	1	215.0	12	294.1	17	Pathari		
6	सिद्धेश्वर कॅम्प	13.2	3	274.2	14	434.1	13	Siddheshwar Camp		
7	गंगाखेड	7.0	1	141.1	9	372.9	15	Gangakhed		
	बसमत	240.8	11	202.5	12	Basmat		

XVIII बीड जिल्हा														Beed District			
1	बीड (कलेक्टर)	10.4	1	1.4	..	208.8	9	43.8	5	Beed (Collector)
2	मोमिनाबाद	223.2	11	140.8	11	Mominabad
3	गेवराई	17.0	1	4.0	1	225.0	8	95.8	9	Gevrai
4	पाटोदा	22.5	2	10.0	1	260.0	11	96.9	7	Patoda
5	माजलगाव	97.3	7	86.4	7	Majalgaon
6	रोटी	381.0	5	15.0	3	Roti
7	आष्टी	7.2	2	22.0	1	350.8	10	154.7	8	Asthi
8	चौसाळा	277.0	6	43.0	6	Chousala
9	केज	9.0	1	141.5	11	83.5	8	Kajj
XIX नदिब जिल्हा														Nanded District			
1	भोकर	114.0	8	322.0	13	Bhokar
2	हदगाव	298.4	12	251.5	10	Hadgaon
3	नदिब (वे.)	2.8	1	10.8	1	11.0	2	202.6	11	420.8	16	Nanded (O.)
4	मुखेड	16.0	1	112.5	7	444.5	16	Mukhed
5	बिलोली	303.0	9	579.0	18	Billoli
6	किनवट	175.0	11	179.0	13	Kinwat
7	कंधार	171.7	6	337.4	13	Kandhar
8	देगलूर	113.0	7	241.0	10	Degloor
9	नदिब (त.)	204.9	11	378.2	16	Nanded (T.)
XX उस्मानाबाद जिल्हा														Osmanabad District			
1	भूम	33.1	1	150.4	7	102.8	12	Bhoom
2	उस्मानाबाद (वे)	1.0	..	2.2	22.7	4	12.7	1	N. A.	N. A.	255.7	15	Osmanabad (O) -
3	परांडा	21.9	2	122.6	11	32.0	5	Paranda
4	कळंब	9.8	1	..	19.8	3	7.4	1	231.8	13	254.6	7	16.2	3	Kalamb
5	तुळजापूर	14.6	1	29.8	2	48.8	6	204.2	12	220.2	13	Tuljapur
6	उमरगा	50.2	2	257.3	13	197.8	11	Omerga
7	उस्मानाबाद (त)	153.9	10	233.2	11	Osmanabad (O)
XXI लातूर जिल्हा														Latur District			
1	औसा	36.0	2	5.0	1	208.0	12	137.0	7	Ausa
2	अहमदपूर	30.0	1	34.6	2	142.0	10	271.3	14	Ahmedpur
3	उदगीर	Udgir
4	लातूर (त)	69.0	2	27.5	3	174.3	13	271.3	15	Latur (T)
5	निलंगा	6.0	1	14.0	2	9.0	1	160.0	11	162.0	13	Nilanga

TABLE No. 2.4 (A)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
XXII बुलढाणा जिल्हा																Buldhana District
1	बुलढाणा (वे)	277.6	11	237.2	14	Buldhana (O)
2	मलकापूर	Malakapur
3	मेहेकर	220.0	9	215.0	14	Mehekar
4	लोणार	271.0	9	357.0	14	Lonar
5	धामणगाव	Dhaman
6	मोटाला	139.0	9	209.0	10	Motala
7	खामगाव	120.0	10	190.0	10	Khamgaon
8	शेगाव	196.7	9	152.0	14	Shegaon
9	चिखली	3.0	1	6.0	1	6.0	1	291.0	13	240.2	11	Chikhali
10	देऊळगावराजा	264.6	9	236.0	14	Deulgaonraja
XXIII अकोला जिल्हा																Akola District
1	अकोला सीटी	146.6	6	169.4	10	Akola City
2	बाळापूर	228.0	8	183.0	11	Balapur
3	अकोट	106.1	7	199.5	7	Akot
4	वाशिम	2.0	10.6	2	222.4	7	296.2	13	Washim
5	मंगरूपीर	250.0	9	224.6	12	Mangrulpir
6	रिसोड	182.6	10	305.3	13	Risod
7	मूर्तिजापूर	214.0	8	240.0	10	Murtijapur
8	तेल्हारा	176.5	8	186.0	9	Telhara
9	पटूर	255.0	8	196.0	11	Patur
10	कारंजा	303.0	12	399.0	14	Karanja
XXIV अमरावती जिल्हा																Amravati District
1	अमरावती (वे)	195.6	8	285.2	10	Amravati (O)
2	बडनेरा	Badnera
3	मोर्शी	2.0	1.0	..	2.0	47.2	4	320.5	12	Morshi
4	चांदूर रेल्वे	136.0	7	313.0	10	Chandur Railway
5	अचलपूर	14.0	1	7.0	1	14.0	1	245.0	7	447.0	15	Achalpur
6	दर्यापूर	86.2	8	138.4	7	Daryapur
7	अंजनगाव सूर्जी	64.4	7	192.6	8	Anjangaon Surji
	चांदूर बाजार	113.7	5	254.3	8	Chandur Bazar

3	दारुवा	98.2	8	133.6	8	Darwa		
4	पुसद	12.1	2	..	137.4	12	205.1	11	Pusad		
5	कळंब	12.0	2	139.7	11	297.3	17	Kalamb		
6	उमरखेड	19.8	2	..	93.8	7	322.3	14	Umarkhed		
7	दिग्रस	187.0	8	144.0	15	Digras		
8	घाटंजी	177.0	11	199.0	15	Ghatanji		
XXVI वर्धा जिल्हा																Wardha District		
1	वर्धा (वे)	218.1	9	270.6	13	Wardha (O)		
2	हिंगणघाट	8.0	1	1.4	..	6.5	1	0.6	..	260.6	10	Hinganghat		
3	आर्वी	4.6	1	9.2	1	4.2	1	108.2	5	Arvi		
XXVII नागपूर जिल्हा																Nagpur District		
1	नागपूर विमानतळ	21.7	2	5.8	1	0.2	..	10.9	1	188.2	9	381.2	15	Nagpur Airport
2	नागपूर फार्म	21.0	3	5.5	1	167.0	8	417.3	17	Nagpur Farm
3	नागपूर (वे)	36.0	2	3.8	1	3.2	1	0.1	..	143.7	7	447.4	15	Nagpur (O)
4	काटोल	24.0	3	2.3	129.7	8	413.0	12	Katol
5	खिंडशी	N. A.	N. A.	Khindashi
6	थारसा	N. A.	N. A.	Tharasa
7	रामटेक	14.4	2	2.0	..	9.2	1	4.2	1	24.6	1	85.4	8	543.2	20	Ramtek
8	पारसिवनी	7.8	2	15.0	1	12.4	1	133.0	7	523.4	17	Parseoni
9	उमरेड	9.1	2	16.0	1	4.2	1	240.8	8	302.4	14	Umred
XXVIII भंडारा जिल्हा																Bhandara District		
1	भंडारा	21.2	3	6.0	1	4.0	1	25.0	2	12.8	2	91.5	11	451.7	15	Bhandara
2	तिरोडा	43.7	3	5.0	1	99.0	9	468.0	11	Tirora
3	लाखांदूर	10.0	1	35.0	3	4.5	1	182.2	8	473.2	14	Lakhandur
4	सालेकसा	17.8	3	5.2	1	42.2	4	1.2	..	20.0	1	96.5	11	472.7	13	Salekasa
5	तुमसर	53.3	2	1.0	..	11.9	2	10.2	1	117.1	7	590.4	18	Tumsar
6	देवरी	22.4	2	99.2	6	456.0	18	Deori
7	गोंदिया (वे)	42.4	4	5.8	1	30.9	3	4.8	1	150.5	8	404.8	11	Gondia (O)
8	पवनी	41.0	4	2.2	..	31.4	3	6.6	1	32.6	1	140.4	14	265.6	9	Paoni

TABLE No. 2.4 (A)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)	
XXIX चंद्रपूर जिल्हा																Chandrapur District	
1	चंद्रपूर (वे)	8.2	1	0.8	..	0.3	..	18.5	2	166.3	12	578.0	21	Chandrapur (O)
2	वरौरा	12.2	3	6.3	1	1.0	1	2.3	1	269.6	12	351.9	20	Warora
3	गोंडपिंपरी	12.0	2	23.8	1	140.6	6	339.2	17	Gondpimpri
4	भद्रावती	7.0	2	3.0	1	1.0	..	5.0	1	32.3	2	281.7	10	305.0	18	Bhadravati
5	नागभिड	8.6	2	168.8	11	361.2	13	Nagbhid
6	राजुरा	3.0	1	5.0	1	162.0	11	389.0	16	Rajura
7	मूल	128.4	6	384.4	18	Mul
8	शिंदेवाही	1.4	..	3.4	1	5.0	1	20.4	3	22.1	1	151.1	11	379.2	15	Shindewai
9	ब्रम्हपुरी (वे)	6.4	2	3.6	148.9	8	278.4	12	Bramhapuri (O)
XXX गडचिरोली जिल्हा																Gadchiroli District	
1	अहेरी	13.6	2	142.5	14	382.3	21	Aheri
2	सिरोंचा (वे)	3.0	1	17.0	1	33.0	4	177.0	11	517.0	21	Sironcha (O)
3	आरमोरी	5.6	1	13.0	1	179.1	10	560.2	16	Armor
4	गडचिरोली	314.1	10	892.1	24	Gadchiroli
5	चामोर्शी	132.0	10	437.0	21	Chamorshi
6	कुरखेडा	23.4	2	33.0	2	2.0	224.1	14	449.9	16	Kurkheda
7	धानोरा	27.1	1	2.7	1	5.1	1	3.8	1	160.3	11	547.7	20	Dhanora
8	एतापल्ली	10.2	3	7.8	2	236.5	11	524.0	24	Etapalli

अ. क्र. Sr. No.	केंद्र	ऑगस्ट August		सप्टेंबर September		ऑक्टोबर October		नोव्हेंबर November		डिसेंबर December		एकूण Total		सर्वसाधारण पाऊस Normal Rainfall	Centre
		पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days		
(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
I बृहन्मुंबई जिल्हा															Brihan Mumbai
1	मुंबई (कुलाबा)	219.3	24	57.1	6	2.2	..	1.4	2514.9	65	1805	Mumbai (Colaba)
2	संतानुक्रुस (वे)	285.4	26	58.7	6	1637.8	66	2812	Santacruz (O)
2	अंधेरी (त)	N. A.	N. A.	Andheri (T)
1	बोरीवली (त)	N. A.	N. A.	Borivali (T)
II ठाणे जिल्हा															Thane District
1	ठाणे	323.9	28	47.5	5	2092.1	69	2478	Thane
2	कल्याण	377.0	26	81.0	7	2504.0	73	2355	Kalyan
3	मुरबाड	734.0	30	105.0	10	3205.0	83	2534	Murbad
4	भिवंदी	433.0	26	76.0	7	3.0	1	2355.0	76	2578	Bhiwandi
5	वसाई	403.0	31	154.0	11	5.0	1	5.0	1	1775.0	82	1912	Vasai
6	वाडा	634.0	8	147.0	8	2.0	3004.2	75	2535	Wada
7	शाहापूर	551.0	30	126.0	7	2342.0	79	2589	Shahapur
8	दहानू (वे)	194.0	22	32.0	3	2.3	1415.4	61	1759	Dahanu (O)
9	माहिम (पालघर)	223.1	20	43.4	4	1619.0	59	1731	Mahim (Palghar)
10	जव्हार	541.8	30	84.8	8	2347.4	79	3597	Jawhar
11	मोखाडा	402.8	25	92.7	8	2157.9	72	2467	Mokhada
12	दहानू (वे.)	197.5	23	32.0	3	1396.6	58	1909	Dahanu (O.)
13	उल्हासनगर	325.0	26	50.0	6	1942.0	72	..	Ulhasnagar
14	तलासरी	293.0	26	38.0	4	1387.0	67	..	Talasar
III रायगड जिल्हा															Raigad District
1	अलिबाग	264.2	21	40.4	5	2.0	..	0.9	2622.0	64	1960	Alibag
2	पनवेल	466.6	27	97.6	9	40.6	2	2931.8	81	2741	Panvel
3	खालापूर	1054.0	27	233.0	10	88.0	2	4689.0	81	3812	Khalapur
4	माथेरान	959.0	28	110.0	10	4137.8	85	5168	Matheran
5	उरण	257.0	23	62.0	5	2326.0	64	2072	Uran

TABLE No. 2.4 (A)—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
7	पेण	609.0	28	51.1	5	3158.2	70	2866	Pen
8	महाड	787.6	29	87.2	10	3498.3	85	3190	Mahad
9	माणगांव	678.0	29	112.0	11	10.0	1	3490.0	87	3088	Mangaon
10	रोहा	683.0	30	63.0	7	3135.0	89	3118	Roha
11	पोलादपूर	855.0	31	266.0	11	22.0	1	1.0	..	3.0	1	3875.0	92	4032	Poladpur
12	मुरुड	392.0	24	20.0	3	2764.0	66	2784	Murud
13	श्रीवर्धन	316.0	26	18.0	4	2727.2	71	3255	Shrivardhan
14	म्हसाळा	584.0	21	44.0	6	1.0	3773.0	78	3756	Mhasala
15	कर्जत	1033.4	27	300.6	8	17.2	1	3851.6	83	3279	Karjat
16	सुधागड पाली	700.0	30	47.0	4	3251.0	83	4152	Sudhagad-Pali
IV रत्नागिरी जिल्हा															Ratnagiri District
1	मंडणगड	712.0	28	54.0	9	4.0	1	3950.0	84	3848	Mandangad
2	दापोली (वे)	398.4	24	16.4	1	2.2	2754.3	68	3287	Dapoli (O)
3	हर्षे	Harai
4	खेड	623.5	29	134.0	6	8.0	1	3530.5	83	3372	Khed
5	चिपळूण	786.0	31	95.0	9	43.0	3	3727.0	90	3497	Chiplun
6	गुहागर	966.0	27	146.0	11	2942.0	82	2557	Guhagar
7	रत्नागिरी (वे)	642.0	31	130.2	7	27.1	2	1.1	2986.1	88	..	Ratnagiri (O)
8	राजापूर	1058.0	31	94.0	6	102.5	4	4456.0	93	..	Rajapur
9	लंजा	772.0	30	113.3	9	60.0	4	3382.0	94	3754	Lanja
10	देवरूख	869.0	31	142.5	11	28.0	3	4135.5	96	..	Devrukh
V सिंधुदूर्ग जिल्हा															Sindhudurg District
1	देवगड	322.0	25	58.0	4	1.0	1619.0	74	..	Deogad
2	देवगड (वे.)	362.8	28	19.2	5	1.8	2107.6	81	2246	Deogad (O)
3	कनकवली	1033.0	31	374.0	8	114.0	6	4467.0	98	3616	Kankavali
4	मालवण	321.6	24	47.8	7	21.0	3	1893.8	79	2761	Maivan
5	वेंगुर्ला (वे)	478.0	28	27.0	4	42.0	4	1607.0	90	..	Vengurla (O)
6	सावंतवाडी	748.0	28	37.5	6	23.0	3	3309.0	92	3758	Sawantwadi
7	कुडाळ	849.0	29	158.0	7	108.0	5	3566.0	96	3082	Kudal
VI नाशिक जिल्हा															Nashik District
1	निफाड	34.4	7	9.0	1	451.4	33	549	Niphad
2	पिंपळगांव बसवंत	611.0	14	630	Pimpalgaon Baswant
3	नाशिक (त)	51.7	9	34.8	2	689.0	40	..	Nashik (T)
4	येवले	23.0	5	16.0	2	38.0	1	18.0	2	466.0	40	555	Yeole
5	चांदवड	30.0	7	19.0	2	1.0	569.0	34	..	Chandwad
6	कोळेगांवमाल	7.8	1	38.0	3	346.0	24	645	Kolegaonmal
7	नांदगाव	6.0	1	19.0	1	25.0	1	9.0	3	609.0	26	585	Nandgaon
8	मालेगांव	17.4	2	17.9	2	24.0	2	461.2	26	..	Malegaon

1	अहमदनगर (बे)	5.8	1	34.4	1	562.0	17	622	Ahmednagar
2	पारनेर	28.0	6	29.0	3	8.0	1	439.0	27	574	Paner
3	श्रीगोंदि	15.0	2	80.0	5	11.0	1	14.0	2	..	488.0	28	516	Shrigonde
4	करजत	4.0	1	93.0	3	72.0	2	727.0	23	557	Karjat
5	जामखेड	18.0	2	75.0	5	20.0	1	538.0	28	652	Jamkhed
6	शेवगांव	42.0	5	5.0	1	..	396.0	21	633	Shevgaon
7	पाथर्दी	3.0	1	50.0	3	11.0	1	11.0	1	..	522.0	26	669	Pathardi
8	नेवासे	Newase
9	राहुरी	2.0	..	51.0	1	507.0	19	520	Rahuri
10	संगमनेर	6.0	1	86.0	3	4.0	1	520.0	25	497	Sangamner
11	अकोला	43.0	7	82.0	6	620.8	38	597	Akola
12	कोपरगाव	7.0	1	1.0	16.0	1	..	319.0	20	512	Kopergaon
13	श्रीरामपूर	1.0	..	24.0	2	1.0	447.0	20	541	Shrirampur
14	मिरजगांव	2.6	1	4.6	1	2.0	28.1	4	..	Mirajgaon
X पुणे जिल्हा														
1	लोहगाव	N. A.	Lohgaon
विमानतळ (बे)														
2	पुणे (बे)	80.6	8	121.0	5	12.3	2	..	1013.1	48	661	Pune (O)
3	वडगांव मावळ	271.2	26	129.3	5	8.0	1	3.0	1	..	1412.5	73	1124	Vadgaon Mawal
4	पौंड-मुळशी	403.0	30	114.0	5	10.0	1	24.0	2	..	1946.2	80	1519	Pound-Mulsh
5	जुन्नर	74.0	14	22.0	2	857.8	44	..	Junnar
6	वानवडी (बे)	63.0	12	39.0	5	6.0	1	11.0	2	..	623.1	55	..	Wanwadi (O)
7	भोर	247.5	27	16.0	1	35.0	1	7.2	1	..	1352.2	70	655	Bhor
8	घोडागाव	73.8	9	2.0	..	15.0	2	10.6	1	..	798.4	42	..	Ghodagaon
9	जेजुरी	15.0	302	80.0	3	5.0	1	380.0	24	487	Jejuri
10	लोणावळा	1362.5	30	208.0	13	4805.7	93	4304	Lonavala
11	खेड	N. A.	N. A.	Khed
12	शिरूर	7.1	1	64.3	6	36.4	1	6.0	1	..	419.7	25	510	Shirur
13	बारामती	N. A.	N. A.	Baramati
14	बारामती (बे.)	12.7	1	88.8	7	14.8	2	2.8	1	..	452.1	30	465	Baramati (O)
15	इंदापूर	14.2	1	153.7	8	20.3	3	2.5	1	..	403.5	23	503	Indapur
16	दौंड	9.8	..	128.9	5	24.0	1	2.5	1	..	566.2	23	463	Dound
17	सासवडे (पुरंदर)	84.0	11	152.0	7	4.0	1	15.0	2	..	1044.0	47	543	Saswad (Purandar)
18	आळंदी	N. A.	N. A.	Alandi
19	वेल्ले	596.0	31	51.0	5	2437.0	81	..	Welhe
20	तळेगाव	19.0	2	136.0	8	7.0	1	..	244.0	16	..	Talegaon

TABLE No. 2.4 (A)—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
VI नक्षिक जिल्हा—चानू															Nashik District—contd.
9	दिंडोरी	111.0	20	61.0	2	637.0	53	753	Dindori
10	सुरमणा	613.0	31	93.0	11	1668.0	95	1862	Surgana
11	कलवन	40.0	5	20.0	1	14.0	2	465.0	25	692	Kalvan
12	सयना (बागलाण)	11.0	2	41.0	2	6.0	1	519.5	24	477	Sataha (Baglan)
13	ओझर (वे)	49.8	6	16.3	2	0.1	..	3.7	686.5	38	633	Ozar (O)
14	इगतपुरी	911.1	30	206.0	14	3063.6	84	..	Igatpuri
15	सिन्नर	52.4	8	9.6	1	37.4	1	14.0	2	582.8	39	..	Sinnar
16	सोमठाने	20.0	1	398.0	17	486	Somthane
VII धुळे जिल्हा															Dhule District
1	धुळे (त)	26.0	2	12.5	1	357.5	19	..	Dhule (T)
2	साक्री	16.0	1	4.0	1	509.0	19	693	Sakri
3	अकरानी	147.0	15	23.0	3	714.0	44	..	Akrani
4	नंदुरबार	170.0	1	6.4	1	537.0	26	643	Nandurbar
5	नवापूर	250.2	24	16.0	2	792.4	51	1097	Navapur
6	तळोदा	162.6	13	12.6	2	790	Toloda
7	शाहदा	101.3	12	1.0	395.2	37	659	Shahada
8	शिरपूर	49.0	5	1.0	526.0	25	616	Shirpur
9	शिंदखेडा	49.5	7	2.0	493.0	29	573	Shindkheda
10	अक्कलकुवा	203.0	18	27.0	3	865.0	49	1179	Akkalkuwa
VIII जळगाव जिल्हा															Jalgaon District
1	जळगाव (त)	103.9	14	15.8	2	1.6	728.6	40	787	Jalgaon (T)
2	चाळीसगाव	39.0	6	23.0	4	11.0	1	12.0	2	693.0	33	712	Chalisgaon
3	पाचोरा	56.0	12	12.0	1	0.2	460.7	34	793	Paichora
4	भदगाव	76.0	9	8.0	1	536.0	32	720	Bhadgaon
5	चोपडा	56.0	6	10.0	2	9.0	1	602.0	34	732	Chopada
6	अमळनेर	79.0	9	2.8	3.4	513.6	30	675	Amalner
7	पारोळा	42.0	6	3.0	4.0	1	450.0	31	687	Parola
8	जामनेर	94.0	8	13.0	2	11.0	1	623.0	31	502	Jamner
9	भुसावळ	79.5	12	555.9	34	788	Bhusawal
10	एदलाबाद	41.0	5	482.0	28	737	Edalabad
11	यावल	73.0	11	27.0	4	4.0	1	644.0	40	768	Yawal
12	रावेर	23.0	2	21.0	2	483.0	21	728	Raver
13	एरंदोल	73.8	10	9.0	1	749.0	35	..	Erandol
14	जळगाव	103.9	14	15.8	2	1.6	728.6	40	..	Jalgaon

1	सातारा (वे)	180.9	14	60.3	5	55.6	2	5.6	1	922.7	55	..	Satara
2	कोरगाव	90.8	11	129.0	6	59.6	2	0.4	960.6	55	706	Koregaon
3	वाई	124.3	11	63.6	3	12.0	2	43.0	1	1074.5	51	710	Wai
4	पाचगणी	320.9	30	52.4	5	35.6	1892.6	82	1865	Panchgani
5	मेधा (जावळी)	321.5	27	125.0	7	19.5	1	0.9	1857.6	73	1723	Medha (Jaoli)
6	महाबळेश्वर	1817.1	31	158.8	14	18.6	3	21.6	2	6014.9	103	6226	Mahabaleshwar
7	कराड	N. A.	N. A.	Karad
8	दहिवडी (माण)	8.3	1	51.1	4	31.8	2	4.0	1	542.2	29	463	Dahiwadi (Man)
9	वदुज	38.0	4	112.5	6	35.0	2	493.0	31	512	Vaduj
10	खंडाळा	42.0	4	80.2	6	45.0	3	10.6	1	743.8	39	504	Khandala
11	फलटण	15.4	2	77.0	6	71.3	2	498.0	28	478	Phaltan
12	महसवाडी	78.0	5	40.0	1	377.1	21	..	Mhaswadi

XII सांगली जिल्हा

1	मिरज	57.1	8	92.5	6	113.0	4	1165.9	55	..	Miraj
2	जत	19.5	2	71.0	6	88.0	3	634.2	35	528	Jath
3	इस्लामपूर	109.0	14	100.0	4	52.0	4	1114.0	64	639	Islampur
4	कवठे (महाकाळ)	30.8	4	67.3	6	52.1	4	4	515.6	37	..	Kawathe (Mahakal)
5	विटा (खानापूर)	60.0	12	144.0	4	46.0	3	10.0	1	762.4	55	542	Vita (Khanapur)
6	तासगाव	65.0	12	155.0	6	67.0	4	3.0	1	1004.0	61	599	Tasgaon
7	शिराळा	250.0	21	48.0	4	55.0	4	1367.0	75	862	Shirala
8	आटपाडी	9.0	2	35.0	3	24.0	2	2.0	321.0	26	..	Atpadi
9	सांगली	66.8	9	83.4	8	2.3	1033.9	50	..	Sangli

XIII सोलापूर जिल्हा

1	सोलापूर (वे)	33.3	6	50.1	3	32.7	4	6.8	1	586.4	40	678	Solapur (O)
2	बारशी	11.0	1	48.0	5	12.8	4	3.6	1	228.4	29	657	Barshi
3	अक्कलकोट	63.0	6	42.0	3	15.0	3	45.0	2	574.0	38	689	Akkalkot
4	जेऊर	10.4	2	187.8	6	31.6	3	485.5	26	596	Jeur (O)
5	मोहोळ	18.0	2	120.5	7	67.2	4	4.0	1	598.9	30	657	Mohol
6	माढा	20.3	3	107.2	4	116.8	5	379.7	26	..	Madha
7	करमाळा	6.0	1	67.4	9	11.4	1	4.4	1	505.7	29	541	Karmala
8	पंधरपूर	71.0	8	165.0	6	36.5	3	570.0	31	611	Pandharpur
9	सांगोला	5.0	1	65.2	5	22.0	3	1.4	409.5	31	538	Sangola
10	माळशिरस	7.0	3	172.0	7	51.0	2	9.0	2	525.5	28	515	Malshiras
11	मंगळवेढा	11.5	..	77.0	4	24.4	3	9.3	1	278.8	18	569	Mangalwedha

TABLE No. 2.4 (A)—contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
XIV कोल्हापूर जिल्हा															Kolhapur District
1	कोल्हापूर (वे.)	238.8	24	145.0	6	47.5	4	2.0	1228.3	76	..	Kolhapur (O)
2	हातकर्णगले	127.1	15	108.6	7	37.3	3	1007.7	67	734	Hatkanangale
3	शिरोळ	87.0	8	163.0	8	92.0	5	1115.0	52	555	Shirol
4	गगनबावडा	1562.0	31	272.0	17	31.0	3	5166.0	113	6212	Gaganbavada
5	शाहुवाडी	481.0	29	46.0	6	52.0	3	0.4	2304.4	85	1961	Shahuwadi
6	गारगोटी	338.0	30	86.0	4	105.0	5	1732.0	89	1542	Gargoti
7	पन्हाळा	371.8	30	112.4	6	59.6	3	1902.6	85	865	Panhala
8	कागल	125.7	11	74.8	5	27.0	2	674.8	55	952	Kagal
9	गढहिंग्लज	232.0	25	186.0	9	105.0	5	1254.0	90	965	Gadhinglaj
10	राधानगरी	1076.0	30	55.0	8	69.0	2	4008.0	93	3818	Radhanagari
11	आजरा	354.0	28	145.0	7	31.0	2	2005.0	90	2250	Ajara
12	चोंदगड	791.8	31	139.6	12	94.7	4	3386.7	109	2696	Chandgad
13	कोल्हापूर (त.)	237.8	24	145.0	6	47.5	4	1.0	1239.8	77	1070	Kolhapur (T.)
XV औरंगाबाद जिल्हा															Aurangabad District
1	औरंगाबाद (त)	38.6	5	80.2	4	32.2	1	879.5	38	726	Aurangabad
2	खुलदाबाद	87.6	10	55.4	2	12.0	2	1082.6	38	962	Khuldabad
3	वैजापूर	16.0	2	23.0	1	6.0	1	418.4	25	542	Vaijapur
4	सोयगांव	87.6	12	22.4	2	17.0	1	549.6	36	860	Soagaon
5	चिखलठाणा	40.6	5	87.3	5	11.5	1	861.3	35	692	Chikhalthana
6	सिल्लोड	16.8	3	3.5	1	522.5	21	768	Sillod
7	गंगापूर	25.0	4	14.6	2	669.6	28	682	Gangapur
8	कन्नड	20.6	5	8.0	1	30.8	1	576.9	27	808	Kannad
9	पैठण	19.3	1	54.9	3	1.2	608.1	23	..	Paithan
XVI जालना जिल्हा															Jalna District
1	जालना	40.0	4	47.0	2	639.0	30	688	Jalna
2	जाफराबाद	56.9	6	16.8	2	2.4	..	41.1	2	623.6	36	818	Jafferabad
3	भोकरदन	24.0	4	6.5	1	3.5	1	12.0	2	661.0	28	708	Bhokardan
4	अंबड	38.8	5	542.6	27	769	Ambad
5	पारतूर	47.3	8	49.0	4	5.3	1	4.0	1	602.3	39	784	Partur
XVII परभणी जिल्हा															Parbhani District
1	परभणी (वे)	46.5	3	31.0	2	2.5	1	1.1	792.9	32	584	Parbhani (O)
2	कळमनुरी	73.2	7	1.0	..	3.6	..	9.2	1	7.1	1	721.0	34	1023	Kalamnuri
3	हिंगोली	73.4	6	12.6	1	15.0	3	11.0	2	610.4	36	788	Hingoli
4	जिंतूर	49.0	4	7.6	1	6.6	1	3.0	532.0	29	N. A.	Jintur
5	पाथरी	64.0	4	40.0	4	13.0	1	626.8	39	850	Pathari
6	सिद्धेश्वर कॅम्प	89.6	7	3.5	1	9.7	2	824.3	40	..	Siddheshwar Camp
7	गंगाखेड	19.4	2	26.1	2	4.0	1	570.5	30	N. A.	Gangakhed
8	वसमत	70.2	6	513.5	29	..	Basmath

XVIII बीड जिल्हा														Beed District			
1	बीड (फ्लेक्टर)	20.2	3	39.4	3	8.4	1	9.4	1	341.8	23	N. A.	Beed (Collector)
2	मोमिनाबाद	39.0	4	11.0	2	14.0	2	428.0	30	752	Mominabad
3	गेवराई	42.2	5	13.0	1	2.0	..	9.0	1	408.0	26	740	Gevrai
4	पाटोदा	23.0	2	51.5	3	5.0	1	1.0	469.9	27	683	Patoda
5	माजलगांव	21.4	3	77.8	5	2.0	284.9	22	862	Majalgaon
6	रोटी	2.0	..	9.0	407.0	9	625	Roti
7	आष्टी	14.5	1	81.0	4	2.0	632.2	26	647	Ashti
8	चौसाळा	37.0	2	30.0	2	4.0	1	391.0	17	..	Chowsala
9	केज	59.5	3	24.3	2	0.4	..	8.2	1	326.4	26	N. A.	Kajj
XIX नांदेड जिल्हा														Nanded District			
1	भोकर	45.0	7	19.0	3	40.0	1	16.0	2	556.0	34	N. A.	Bhokar
2	हदगांव	574.2	16	103.7	7	199.0	7	1426.8	52	..	Hadgaon
3	नांदेड (वे.)	41.2	7	689.2	38	982	Nanded (O)
4	मुखेड	40.0	6	33.2	5	6.0	1	2.8	1	655.0	37	N. A.	Mukhed
5	बिलोली	18.0	3	85.0	5	26.0	3	61.0	3	1072.0	41	979	Biloli
6	किनवट	75.0	6	23.0	3	2.0	454.0	33	1252	Kinwat
7	कंधार	25.0	2	27.8	2	561.9	23	949	Kandhar
8	देगलूर	55.0	5	10.0	2	21.0	2	440.0	26	993	Degloor
9	नांदेड (त.)	28.5	5	10.0	1	18.0	3	10.4	2	650.0	38	..	Nanded (T.)
XX उस्मानाबाद जिल्हा														Osmanabad District			
1	भूम	13.3	3	75.0	6	13.5	2	30.0	2	418.1	33	N. A.	Bhoom
2	उस्मानाबाद (वे)	52.7	5	41.4	5	N. A.	N. A.	17.8	2	406.2	32	810	Osmanabad (O)
3	परांडा	14.6	2	57.0	4	35.8	2	6.0	1	289.9	27	674	Paranda
4	कळंब	82.4	3	3.8	..	3.4	1	629.2	32	779	Kalamb
5	तुळजापूर	39.2	6	67.8	6	3.0	1	14.8	1	642.4	48	918	Tuljapur
6	उमरगा	15.2	3	32.0	6	2.1	..	18.0	2	572.6	37	N. A.	Omerga
7	उस्मानाबाद (त)	31.1	2	29.6	4	5.7	1	453.5	28	..	Osmanabad (T)
XXI लातूर जिल्हा														Latur District			
1	औसा	36.0	3	52.0	3	15.0	3	6.0	1	495.0	30	..	Ausa
2	अहमदपूर	22.3	4	52.5	4	552.7	35	933	Ahmedpur
3	उदगीर	Udgir
4	लातूर (त)	71.6	4	28.4	2	642.1	39	N. A.	Latur (T)
5	निलंगा	61.0	6	68.5	4	4.0	1	23.0	1	507.5	40	N. A.	Nilanga

TABLE No. 2.4 (A)—contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
XXII बुलढाना जिल्हा															
1	बुलढाना (वे)	68.1	8	3.2	1	2.8	1	588.9	35	857	Buldhana District
2	मलकापूर	Buldhana (O)
3	मेहेकर	51.0	7	486.0	30	..	Malkapur
4	लोणार	42.0	5	20	1	690.0	29	..	Mehekar
5	धामणगांव	Lonar
6	मोटाला	45.7	7	393.7	26	..	Dhamangaon
7	खामगाव	117.0	5	17.0	1	444.0	26	765	Motala
8	शेगांव	40.6	4	5.2	1	394.5	28	784	Khamgaon
9	चिखली	67.6	8	9.2	1	623.0	36	808	Shegaon
10	देऊळगांवराजा	37.0	5	43.0	3	580.6	31	..	Chikhali
XXIII अकोला जिल्हा															
1	अकोला सीटी	69.6	4	13.6	3	399.2	23	810	Akola District
2	बाळापूर	57.0	4	4.0	1	472.0	24	773	Akola City (O)
3	अकोट	132.7	8	20.0	1	458.3	23	794	Balapur
4	वाशिम	94.2	6	42.0	2	667.4	30	927	Akot
5	मंगरूपीर	124.4	7	1.0	44.0	4	644.0	32	861	Washim
6	रिसोड	62.6	7	21.4	2	571.9	32	..	Mangrulpir
7	मूर्तिजापूर	174.0	5	4.0	1	11.0	3	643.0	27	..	Risod
8	तेल्हारा	84.9	6	17.0	2	2.0	..	466.4	25	..	Murtijapur
9	पतूर	59.0	5	2.0	39.0	2	551.0	26	..	Telhara
10	कारंजा	174.0	7	33.0	2	909.0	35	..	Patur
XXIV अमरावती जिल्हा															
1	अमरावती (वे)	4.6	11	2.8	1	668.2	30	876	Amaravati District
2	बदनेरा	Amaravati (O)
3	मोर्शी	62.8	9	3.0	1	3.0	1	442.0	27	849	Badnera
4	चांदूर रेल्वे	169.9	8	618.9	25	551	Morshi
5	अचलपूर	107.6	9	45.5	2	880.1	36	832	Chandur Railway
6	दर्यापूर	123.4	13	348.0	28	768	Achalpur
7	अंजनगांव सूजी	54.4	6	311.4	21	788	Daryapur
8	चांदूर बाजार	92.3	9	31.4	2	491.7	24	832	Anjangaon Surji
XXV यवतमाळ जिल्हा															
1	यवतमाळ (वे)	174.4	5	14.6	2	32.0	1	524.5	32	..	Yavatmal District
2	वणी	276.0	8	86.0	3	17.0	2	886.0	31	1118	Yavatmal (O)
3	दारुवा	223.7	5	3.8	1	42.0	3	501.3	25	925	Wani
4	पुसद	137.8	7	0.5	..	5.0	1	39.6	2	537.5	35	975	Darwaha
5	कळंब	210.4	9	18.0	2	0.6	..	28.0	2	706.0	43	..	Pusad
6	उमरखेड	78.6	7	54.3	1	2.8	1	571.6	32	931	Kalamb
7	दिग्रस	151.0	9	482.0	32	..	Umarkhed
8	घाटंजी	257.0	7	15.0	3	648.0	36	..	Digras
															Ghatanji

XXVI वर्धा जिल्हा

1	वर्धा (वे)	286.0	11	7.5	2	782.2	35	..	Wardha
2	हिंगणघाट	164.0	9	37.8	2	2.6	..	0.8	..	681.7	35	1442	Hinganghat
3	आर्वी	137.3	8	2.7	1	9.9	1	670.7	27	994	Arvi

XXVII नागपूर जिल्हा**Nagpur District**

1	नागपूर	283.9	14	6.7	1	3.3	1	10.0	2	911.9	46	..	Nagpur
2	विमानतळ	Airport (O)
3	नागपूर फार्म	211.4	14	10.0	1	13.0	1	13.0	2	858.2	47	..	Nagpur Farm
4	नागपूर (वे)	137.6	13	10.1	1	10.1	1	792.0	41	..	Nagpur (O)
4	काटोल	109.0	9	11.2	1	15.4	1	704.6	34	1011	Katol
6	खिंडशी	Khindashi
7	थारसा	Tharasa
8	रामटेक	199.8	19	32.4	4	3.3	1	6.0	1	924.5	58	1210	Ramtek
9	पारसीवनी	164.4	10	856.0	38	1105	Parseoni
10	उमरेड	455.7	14	82.7	4	21.2	1	1132.1	45	1279	Umrer

XXVIII भंडारा जिल्हा**Bhandara District**

1	भंडारा	275.6	16	48.2	3	18.6	2	3.5	1	958.1	57	1388	Bhandara
2	तिरोरा	286.1	14	34.9	3	1.2	1	937.9	41	..	Tirora
3	लाखांदुर	458.4	17	44.2	4	6.8	1	11.8	1	1226.1	50	..	Lakhandur
4	सालेकसा	511.1	19	10.5	1	23.0	1	6.2	1	7.4	1	1213.8	56	..	Salekasa
5	तुमसर	235.2	15	60.6	3	12.0	2	2.6	1094.3	54	..	Tumsar
6	देवरी	410.4	20	12.0	2	6.6	1	1006.3	49	1445	Deori
7	गोंदिया (वे)	525.4	18	126.7	3	48.4	3	1339.7	52	1579	Gondia (O)
8	पवनी	393.4	14	32.0	3	2.2	..	5.3	1	952.7	50	..	Paoni

XXIX चंद्रपूर जिल्हा**Chandrapur District**

1	चंद्रपूर (वे)	381.1	12	67.0	5	1.3	..	13.5	2	1235.0	55	1267	Chandrapur (O)
2	वरोरा	250.0	15	54.8	3	3.0	1	951.1	57	1185	Warora
3	गोंडपिंपरी	268.6	11	46.0	6	19.7	2	28.0	2	877.9	47	..	Gondpimpri
4	भद्रावती	326.1	11	48.4	3	12.8	2	1022.3	50	..	Bhadravati
5	नागभिड	322.9	13	107.0	4	2.0	..	970.5	43	..	Nagbhid
6	राजुरा	271.0	13	77.0	5	4.0	1	4.0	1	915.0	49	..	Rajura
7	मूल	387.4	13	44.0	2	0.8	..	8.0	1	953.0	40	..	Mul
8	सिंदेवाही	401.7	17	24.1	3	17.4	3	1025.8	54	1523	Sindhewahi
9	ब्रह्मपुरी (वे)	411.4	16	50.4	3	9.3	3	8.1	1	1.5	..	918.0	45	..	Brahmapuri (O)

TABLE No. 2.4 (A)—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2) -	
XXX गडचिरोली जिल्हा															Gadchiroli District	
1	अहेरी	414.8	21	48.5	10	22.0	2	9.0	1	1032.7	71	..	Aheri
2	सिरोंचा (वे)	310.0	22	55.0	9	47.0	5	9.0	1	2.0	1	1170.0	76	1239	Sironcha (O)
3	आरमोरी	562.2	20	29.0	2	44.2	2	5.4	1	7.0	1	1405.7	54	..	Amori
4	गडचिरोली	783.3	19	36.2	3	35.2	3	72.5	4	32.6	2	2166.0	65	..	Gadchiroli
5	चामोर्शी	524.0	17	19.0	2	18.5	2	1130.5	52	..	Chamorshi
6	कुरखेडा	676.9	20	54.3	3	42.0	3	8.1	1	4.8	1	1518.5	62	..	Kurkheda
7	धानोरा	613.4	25	11.0	2	40.3	3	10.8	2	20.8	2	1443.0	69	..	Dhanora
8	इटापल्ली	383.7	24	52.6	5	54.0	6	23.8	3	1292.6	78	..	Etapalli

त-तहसील, T-Tahsil वे-वेधशाळा, O-Observatory.

टीप : (१) स्तंभ (११) मधील आकडे हे प्रत्येक केंद्राचे सरासरी किंवा सर्वसाधारण पावसाचे आहेत.

(२) N. A. माहिती उपलब्ध नाही.

Note.—(1) The figures shown in column (31) are average of normal rainfall at each centre.

(2) N. A. means information is not available.

आधार : कृषी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source :— Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/ TABLE No.2.4 (B)

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 (B)

विविध केंद्रांचे ठिकाणी पडलेला पाऊस/Rainfall at different Centres
(1992)

(पाऊस मिली मिटरमध्ये/Rainfall in MM)

अ. क्र. Sr. No.	केंद्र Centre	जानेवारी January		फेब्रुवारी February		मार्च March		एप्रिल April		मे May		जून June		जुलै July		Centre
		पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
I मुंबई (कुलाबा)																
अंधेरी																
II ठाणे जिल्हा																
Thane District																
1	ठाणे	110.9	10	510.3	20	Thane
2	कल्याण	237.0	7	486.0	20	Kalyan
3	मुरबाड	249.5	6	514.5	22	Murbad
4	भिवंडी	246.0	7	555.0	21	Bhiwandi
5	वाडा	586.0	11	632.0	23	Wada
6	शाहापूर	279.5	8	636.0	22	Shahapur
7	दहानू (वे)	390.4	6	350.6	17	Dahanu (O)
8	माहिम (पालघर)	133.8	5	491.0	15	Mahim (Palghar)
9	जव्हार	296.8	10	519.8	22	Jawhar
10	मोखाडा	245.2	10	508.5	23	Mokhada
11	दहानू (वे.)	2.1	..	414.8	6	349.9	17	Dahanu (O.)
12	उल्हासनगर	100.0	5	284.0	19	Ulhasnagar
13	तालासरी	281.0	7	373.2	23	Talasarai
14	वसई	117.0	10	450.0	20	Wasai
III रायगड जिल्हा																
Raigad District																
1	अलिबाग	127.3	8	520.2	19	Alibag
2	पनवेल	2.6	..	200.8	7	546.8	22	Panvel

3	खालापूर	15.0	1	437.0	13	935.0	21	Khalapur
4	माथेरान	577.8	12	1214.4	24	Matheran
5	उरण	174.0	8	368.0	18	Uran
6	भिरा	4.2	1	N. A.	N. A.	1254.0	24	Bhira
6	पेन	194.5	13	566.9	20	Pen
7	महाड	271.7	13	777.0	22	Mahad
8	माणगाव	272.0	11	791.0	25	Mangaon
9	रोहा	326.0	13	1199.0	24	Roha
10	पोलादपूर	407.0	14	583.0	22	Poladpur
11	मुरुड	133.0	8	803.0	19	Murud
12	श्रीवर्धन	132.0	10	909.0	18	Shrivardhan
13	महासाळा	322.0	14	843.0	21	Mhasala
14	करजत	12.2	1	282.3	12	686.9	25	Karjat
15	सुधागड-पाली	18.0	1	209.0	13	765.0	20	Sudhagad-pali
IV रत्नागिरी जिल्हा																Ratnagiri District
1	रत्नागिरी (जिल्हा)	0.9	..	671.4	14	1375.2	25	Ratnagiri (T)
2	मंडांगड	352.0	14	1182.0	23	Mandangad
3	दापोली (वे)	310.8	12	1079.1	23	Dapoli (O)
4	खेड	263.8	13	847.8	21	Khed
5	चिपळुण	441.0	14	782.0	23	Chiplun
6	गुहागर	375.0	19	849.0	22	Guhagar
7	राजापूर	877.0	18	1702.0	24	Rajapur
8	लान्जा	2.0	..	563.0	19	1215.0	24	Lanja
9	देवरुख	620.0	15	1326.0	23	Devrukh
10	हामै	244.0	12	778.0	21	Hamai
V सिंधुदुर्ग जिल्हा																Sindhudurg District
1	देवगड (त)	1039.6	16	744.8	22	Deogad
2	देवगड (वे)	760.0	18	990.4	23	Deogad (O)
3	कान्कवली	11.0	1	803.0	18	1163.0	24	Kankavali
4	मातवण	1039.6	16	744.8	22	Malvan
5	वेंगुर्ला (वे)	49.0	2	889.0	17	733.0	24	Vengurla (O)
6	सावंतवाडी	80.0	2	1255.0	19	1112.0	24	Sawantwadi
7	कुडाळ	13.0	1	979.7	18	815.0	25	Kudal
8	वैभववाडी	10.6	1	604.6	19	1118.2	23	Vaibhavwadi

TABLE No. 2/4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
VI नाशिक जिल्हा																Nashik District
1	नाशिक	103.5	5	131.4	14	Nifad
2	निफाड	108.0	5	39.5	7	Pimpalgaon Baswant
3	पिंपळगाव (पी)	129.5	3	114.8	5	Nashik (T)
4	येवला	171.0	7	83.0	6	Yeole
5	सोमधाना	54.0	4	48.0	5	Chandwad
6	चांदवड	129.0	5	118.0	8	Kolegaonmal
7	कोडेगावमल	179.6	7	45.9	4	Nandgaon
8	मालेगाव (ओ)	6.4	1	211.5	4	115.5	10	Malegaon
9	दिंदोरी	110.0	4	124.0	13	Dindori
10	सुरगणा	300.0	8	583.0	18	Surgana
11	कुलधाना	Kalvan
12	कळवज	54.5	5	175.5	13	Satana (Baglan)
13	ओझर	3.8	1	114.4	7	83.3	10	Ozar (O)
14	इगतपुरी	232.7	9	691.1	23	Igatpuri
15	सिन्नर	112.9	4	102.4	7	Sinner
16	पेठ	253.9	7	630.6	20	Somthane
17	बागलोण	77.0	3	145.0	7	
18	बिंबक	
19	नांदगाव	54.5	5	175.5	13	
VII धुळे जिल्हा																Dhule District
1	धुळे	176.0	4	131.5	7	Dhule
2	साक्री	142.0	4	105.4	4	Sakri
3	नंदुरबार	128.0	4	153.0	12	Nandurbar
4	नवापूर	294.6	5	232.9	17	Navapur
5	तळोदा	251.6	7	146.2	13	Taloda
6	शहादा	187.0	7	79.5	11	Shahada
7	शिरपूर	163.0	4	119.0	9	Shirpur
8	शिंदखेडा	152.0	4	113.0	5	Shindkheda
9	अक्कलकुवा	247.0	6	181.0	13	Akkalkuwa

1	जळगाव (त)	230.0	6	134.2	11	Jalgaon (T)
2	चाळीसगाव	126.5	7	64.5	7	Chalisgaon
3	पाचोरा	1.0	..	140.9	9	117.1	10	Pachora
4	भदगाव	194.7	6	67.0	6	Bhadgaon
5	चोपडा	209.0	10	116.0	13	Chopada
6	अमळनेर	10.4	1	204.0	8	143.6	7	Amalner
7	पारोळा	1.0	..	140.0	7	160.0	11	Parola
8	जामनेर	18.0	1	195.0	8	127.0	6	Jamner
9	भुसावळ	211.2	7	96.6	8	Bhusawal
10	एदलाबाद	246.2	9	50.4	3	Edalabad
11	यावल	206.0	11	103.0	8	Yawal
12	रावेर	103.0	2	50.0	3	Raver
13	एरंदोल	233.0	9	158.0	7	Erandol

IX अहमदनगर जिल्हा

Ahmednagar District

1	अहमदनगर (वे)	264.0	7	74.0	5	Ahmednagar (O)
2	पारनेर	174.0	6	153.0	6	Pamer
3	श्रीगोंदे	98.0	8	67.0	7	Shrigonde
4	कर्जत	15.0	1	90.0	8	95.0	4	Karjat
5	जामखेड	236.0	9	55.0	5	Jamkhed
6	शेवगाव	89.0	8	42.0	7	Shevgaon
7	पाथर्डी	158.0	10	67.0	5	Pathardi
8	नेवासे	126.0	6	69	4	Newase
9	राहुरी	7.0	1	195.0	6	28.0	2	Rahuri
10	संगमनेर	130.0	9	51.0	6	Sangamner
11	अकोला	101.7	6	72.3	9	Akola
12	कोपरगाव	186.0	7	55.0	5	Kopergaon
13	श्रीरामपूर	160.0	7	52.0	4	Shrirampur
14	मिरजगाव	7.0	1	Mirajgaon

X पुणे जिल्हा

लोहगांव

1	पुणे	3.4	1	0.9	85.5	8	133.4	13	Pune
2	वडगाव	7.5	1	83.0	7	257.6	17	Vadgaon (mawal)

TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
3	पौढ	163.0	10	374.0	16	Pound
4	जुन्नर	80.2	6	155.8	16	Junner
5	भोर	168.0	9	275.5	19	Bhor
6	जेजुरी	Jejuri
7	लोणावळा	Lonavala
8	शिरूर	73.3	8	104.0	10	Shirur
9	बारामती	52.6	6	110.0	6	Baramati
10	बारामती (ओ)	Baramati (O)
11	इंद्रापूर	37.8	4	40.2	3	Indapur
12	दौंड	106.2	8	79.2	3	Dound
13	सासवड	185.0	10	406.0	16	Saswad
14	पुरंधर	185.0	7	406.0	15	Purandhar
15	वेल्हे	33.0	2	175.0	16	867.0	23	Welhe
16	तळेगाव (दाभोड)	201.3	7	129.0	10	Talegaon (Dhabade)
17	आंबेगाव (जी. गाव)	130.0	6	165.3	15	Ambegaon (G gaon)
18	राजगुरुनगर	2.0	..	108.4	7	98.0	6	Rajgurunagar
VII सातारा जिल्हा																Satara District
1	सातारा	101.2	7	205.5	17	Satara
2	कोरेगाव	17.2	1	97.4	7	124.2	15	Koregaon
3	वाई	73.1	6	217.4	18	Wai
4	पाचगणी	2.5	1	174.7	10	438.1	19	Panchgani
5	मेढा (जावली)	3.4	1	39.5	2	155.8	7	447.4	18	Medha (Jaoli)
6	महाबलेश्वर	446.6	16	1600.7	26	Mahabadeshwar
7	पाटण	9.8	1	188.6	12	470.6	18	Patan
8	कराड	122.4	8	156.6	12	Karad
9	दाहीवडी	47.8	6	83.4	5	Dahiwadi
10	वदुज	25.0	1	53.0	5	90.0	10	Vaduj
11	खंडाळा	63.2	7	77.2	8	Khandala
12	फलटण	1.0	..	78.6	4	74.5	5	Phaltan
13	औंध	Aundh

सांगली जिल्हा											Saangli District							
1	मिरज	61.6	2	145.4	7	36.1	7	Miraj	
2	जत	3.3	1	55.9	6	76.7	6	Jat	
3	इस्लामपूर	2.0	..	79.0	6	124.0	7	Islampur	
4	कवठे (महाकाळ)	17.5	1	87.9	4	90.8	6	Kavathe (Mahakal)	
5	खानापूर	70.2	4	82.8	12	Khanapur	
6	तासगाव	7.8	1	10.5	2	129.0	5	141.0	13	Tasgaon		
7	शिराळा	31.0	2	165.0	8	223.0	13	Shirala	
8	आटपाळी	44.0	4	12.0	1	Atpadi	
9	सांगली	Sanli	
सोलापूर जिल्हा											Solapur District							
1	सोलापूर	21.9	3	15.5	1	147.8	10	107.9	7	7	Solapur	
2	बारशी	1.0	..	107.6	7	30.8	4	Barshi	
3	अक्कलकोट	26.0	1	9.0	1	139.0	9	130.0	7	7	Akkalkot	
4	जेर	90.0	4	70.8	6	Jeur	
5	मोहळ	7.6	2	5.2	1	99.6	10	106.0	8	8	Mohol	
6	मधा	11.2	1	81.6	5	172.8	6	Madha	
7	करमाळा	133.4	9	30.6	4	Karmala	
8	पंढरपूर	130.7	8	47.7	5	Pandhapur	
9	सांगोला	2.0	144.1	9	43.2	3	Sangola	
10	मायशिरस	1.0	..	2.0	80.0	4	39.0	3	Manshiras	
11	मंगलवेढा	6.4	1	58.8	5	150.8	6	Mangalwedha	
12	अकलूज	12.0	1	9.5	3	58.0	2	Akluj	
कोल्हापूर जिल्हा											Kolhapur (Dist.)							
1	कोल्हापूर	Kolhapur
2	हातकंगले	14.0	1	41.0	2	116.6	10	99.6	14	14	Hatkanangale	
3	शिरोळ	12.0	1	89.0	8	52.0	9	9	Shiron
4	गगनबावडा	1.0	..	720.0	19	1703.0	25	25	Gaganbavada
5	शाहुवाडी	0.6	..	0.2	3.4	..	529.6	12	12	Shahuwadi
6	गारगोटी	Gargoti
7	पन्हाळा	117.2	10	579.2	19	19	Panhala
8	कागल	37.1	5	81.5	7	85.7	7	7	Kagal
9	गढहिंग्लज	8.0	53.4	3	22.8	3	152.4	9	154.4	13	13	Gadhinglaj	

TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
10	राधानगरी	39.0	2	530.0	16	1291.0	21	Radhanagari
11	आजरा	43.0	3	118.0	3	324.0	16	551.0	17	Ajra
12	चांदगढ	40.0	1	59.1	3	541.5	17	886.6	22	Chandgad
13	करवीर	142.0	7	197.2	15	Karvir
14	भुधरगढ	39.0	3	38.0	3	247.0	15	338.0	18	Bhurdargad
	औरंगाबाद जिल्हा															Aurangabad District
1	औरंगाबाद	177.8	5	34.5	5	Aurangabad
2	खुलाटाबाद	308.0	6	73.4	7	Khulatabad
3	वैजापूर	16.0	1	260.0	8	68.0	3	Vajapur
4	सोमगाव	210.4	5	91.6	7	Soagaon
5	चिखलथाना	Chikhalthana
6	सिल्लोड	180.1	6	57.7	5	Sillod
7	गंगापूर	170.3	6	71.1	3	Gangapur
8	कन्नड	171.6	6	108.6	8	Kannad
9	पैठण	95.4	5	34.8	3	Paithan
	जालना जिल्हा															Jalana District
1	जालना	217.0	8	126.0	3	Jalana
2	जाफराबाद	186.0	7	78.6	5	Jaffarabad
3	भोकरदान	220.0	6	94.0	8	Bhokardan
4	अंबड	199.0	8	128.4	5	Ambad
5	पारतूर	19.0	2	174.2	5	104.0	5	Partur
	परभणी जिल्हा															Parbhani (Dist.)
1	परभणी	2.0	..	216.0	8	61.0	6	Parbhani
2	कळमनूरी	53.4	1	314.3	10	79.7	6	Kalamnuri
3	हिंगोली	404.0	8	91.2	6	Hingoli
4	जिंतूर	68.2	2	240.8	7	49.8	4	Jintur
5	परभणी (ओ)	2.5	..	6.6	1	359.7	9	123.4	6	Parbhani (D)
6	सिद्धेश्वर कॅम्प	10.8	1	19.8	9	55.0	4	Siddheshwar Camp.
7	गंगाखेड	400.5	10	74.6	5	Gagakhed
8	बसमत	264.5	8	60.0	6	Bassmat

														Beed District				
1	चौसळा	200.0	10	88.0	8	Chousala
2	बीड (कलेक्टर)	184.6	8	51.0	5	Beed Collector
3	बीड	6.2	1	184.6	8	50.9	5	Beed
4	अंबेजोगाई	235.8	9	95.4	9	Ambejogai
5	गेवराई	194.0	10	58.0	5	Gevrai
6	पाटोदा	223.8	10	88.7	7	Patoda
7	माजलगाव	285.6	10	106.6	4	Manjalegaon
8	रोटी	138.0	6	40.0	2	Roti
9	आष्टी	265.8	11	78.0	4	Ashti
10	कैज	223.5	9	97.5	8	Kajj
नांदेड जिल्हा														Nanded District				
1	भोकर	16.0	2	246.0	10	88.0	6	Bhoker
2	हदगाव	25.5	1	..	250.6	8	127.3	8	Hadgaon
3	नांदेड (ओ)	7.0	2	2.8	471.4	11	81.7	5	Nanded (O)
4	मुखेडा	232.0	5	54.0	5	Mukhed
5	बिलोली	177.0	7	73.0	6	Billoli
6	किनवट	267.0	7	53.0	6	Kinwat
7	कंधार	10.6	1	..	342.2	12	96.2	6	Kandhar
8	देगलूर	96.0	7	67.4	4	Deglur
9	नांदेड (त)	395.8	11	85.6	5	Nanded (T)
उस्मानाबाद जिल्हा														Osmanabad (Dist.)				
1	उस्मानाबाद	15.1	1	23.2	3	..	80.5	6	85.3	8	Osmanabad
2	पारंदा	143.8	8	66.2	5	Paranda
3	कळंब	9.0	1	4.0	1	..	171.0	6	74.2	5	Kalamb
4	तुळजापूर	96.6	8	39.6	6	Tuljapur
5	उमरगा	47.3	3	15.8	3	..	74.5	4	78.7	4	Omerga
6	भूम	170.0	9	41.5	3	Bhoom
लातूर जिल्हा														Latur (Dist.)				
1	औसा	16.0	1	3.0	1	..	189.0	7	87.0	7	Ausa
2	अहमदपूर	213.6	9	38.0	3	Ahmedpur
3	उदगीर	16.2	3	13.4	1	..	108.6	8	40.4	6	Udgir
4	लातूर	9.0	2	8.0	1	..	179.2	7	93.6	8	Latur
5	निलंगा	20.0	3	18.0	3	..	160.0	11	162.0	13	Nilanga

TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
बुलढाना जिल्हा																
Buldhana District																
1	बुलढाना							100	1	30	1	188.0	1	81.0	1	Buldhana
2	मलकापूर											173.0	5	47.5	4	Malkapur
3	मेहेरगाव							11.3	3	12.8	3	32.1	9	19.8	3	Mehergaon
4	नांदुरा											138.0	5	109.0	6	Nandura
5	दोनेगाव							8.0	1	4.0	1	218.0	10	80.0	7	Donegaon
6	खामगाव											165.0	5	159.0	9	Khamgaon
7	शेगाव							12.1	1	53.5	3	198.8	6	61.7	4	Shegaon
चिखली जिल्हा																
Chikhali District																
9	धामगाव											382.8	11	82.8	2	Dhamgaon
10	लोना											292.0	8	118.0	5	Lona
11	संगमपूर									10.8	1	130.5	4	127.0	9	Sangampur
12	शिरोधर राजा											232.0	7	82.0	5	Shirodhar Raja
13	देवलगाव राजा											220.0	9	65.0	6	Devalgaon Raja
14	मोटाला											138.0	4	69.0	7	Motala
अकोला जिल्हा																
Akola District																
1	अकोला सिटी (ओ)									34.0	3	166.4	7	71.2	7	Akola city (D)
2	बाळापूर											168.0	6	93.0	8	Balapur
3	आकोट											86.2	4	131.0	7	Akot
4	वाशीम											374.5	14	102.0	10	Washim
5	मंगरुपीर											234.0	7	175.5	8	Mangerulpir
6	मुर्तिजापूर											388.0	9	85.0	7	Murtijapur
7	बारशी टाकली											214.8	9	70.4	7	Barshi Takli
8	तेल्हारा											66.9	5	165.4	8	Telhara
9	पारतूर											150.0	6	117.0	8	Partur
10	माळेगाव											446.4	10	82.4	7	Malegaon
11	मनोरा											195.0	8	155.0	8	Manora
12	करंजा											212.0	7	112.5	9	Karanja

1	अमरावती (ओ)	10.8	1	7.6	1	150.8	7	202.6	7	Amravati (O)
2	बडनेरा	Badnera
3	मोर्शी	62.2	4	274.9	10	Morshi
4	चांदूर बाजार	71.4	4	175.9	11	Chandur Bazar
5	वरुड	56.0	3	289.2	9	Warud
6	अचलपूर	71.7	7	185.9	12	Achalpur
7	दर्यापूर	79.6	4	100.0	8	Daryapur
8	अंजनगाव सुरजी	70.6	5	113.8	7	Anjangaon Surji
9	चांदूर रेल्वे	148.5	9	78.3	5	Chandur Rly.
10	चिखलदरा	118.0	9	327.0	14	Chikhaldara
11	तिवसा	75.4	4	172.5	11	Tiwasa
12	अमरावती (त.)	150.8	7	201.2	7	Amaravati (T.)
13	धरणी	52.5	5	224.4	11	Dhami
14	भातकुली	130.5	6	131.1	10	Bhatkuli
15	नांदगाव	136.2	7	144.8	6	Nandgaon

यवतमाळ जिल्हा

1	यवतमाळ	174.3	9	115.2	6	Yawatmal
2	बाभुळगाव	110.0	5	194.4	6	Babhulgaon
3	कळंब	246.5	6	220.9	7	Kalamb
4	दारुवा	146.0	9	112.4	8	Darwaha
5	मोरेगाव	85.0	5	84.3	8	Moregaon
6	केळापूर	207.0	6	171.0	11	Kelapur
7	घाटंजी	215.0	6	124.0	10	Ghatangi
8	रेळेगाव	166.0	6	149.0	9	Ralegaon
9	दिग्रस	249.4	7	149.6	8	Digras
10	नेर	95.0	6	130.0	7	Ner
11	पुसद	24.5	2	16.1	2	342.2	6	324.2	6	Pusad
12	उमरखेड	36.0	2	25.8	1	276.0	9	105.4	7	Umarkhed
13	महागाव	218.0	6	144.2	7	Mahagoan
14	वणी	139.0	4	203.7	10	Wani

Yawatmal District

TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)	
वर्धा जिल्हा																Wardha District	
1	आर्वी	3.2	1	80.4	5	192.1	13	Arvi	
2	कारंजा	114.1	6	210.9	12	Karanja	
3	आष्टी	0.2	..	10.1	1	118.3	8	296.9	15	Ashti	
4	सेतू	8.0	1	107.5	6	155.0	11	Seloo	
5	देवळी	8.8	1	106.9	2	212.2	12	Deoli	
6	हिंगणघाट	11.6	2	23.9	1	97.0	4	193.4	13	Hinganghat	
7	समुद्रपूर	127.2	3	377.6	12	Samudrapur	
8	वर्धा	117.2	7	253.9	12	Wardha	
नागपूर जिल्हा																Nagpur District	
1	नागपूर (आय. एम. डी.)	8.6	2	8.1	1	8.6	2	86.7	5	222.0	12	Nagpur (IMD)	
2	नागपूर (शहर)	0.2	..	11.9	2	7.3	2	110.3	4	219.0	9	Nagpur (City)	
3	कामठी	68.1	3	221.8	11	Kamtee	
4	हिंगणा	76.2	5	123.4	8	Hingna	
5	रामटेक	32.8	1	97.2	8	296.2	9	Ramtek	
6	खिंडली	43.4	3	12.8	1	96.7	9	266.0	10	Khindshe	
7	पानसेनी	97.3	5	322.6	12	Panseoni	
8	मौदा	71.0	4	274.0	11	Mouda	
9	काटोल	104.9	6	176.4	10	Katol	
10	नरखेड	69.0	4	259.8	12	Narkhed	
11	सावनेर	5.4	1	91.2	5	243.8	9	Saoner	
12	कळमेश्वर	154.6	8	165.2	12	Kalameshwar	
13	उमरेड	71.0	4	339.8	12	Umere	
14	भिवापूर	103.2	3	316	11	Bhiwapur	
15	कुही	64.6	5	324.8	13	Kuhi	
भंडारा जिल्हा																Bhandara District	
1	भंडारा	5	1	1.2	2	30.2	5	26.3	2	61.6	6	314.6	12	Bhandara
2	मोहाडी	24.3	1	1.1	..	5.4	1	12.7	1	84	4	388.6	12	Mohadi
3	तुमसर	14.1	3	4.6	1	174.7	6	356.9	13	Tumsar

4	पौनी	10.4	2	15.4	4	93.3	4	360.2	14	Paoni		
5	गोंदिया	46.3	2	73.5	5	393.1	12	Gondia		
6	पंगरी	50.0	3	436.0	10	Pangri		
7	तिरोडा	135.8	5	372.5	11	Tirora		
8	खैरबंदा	11.0	2	54.0	4	311.0	9	Khyarbanda		
9	बोडालकसा	16.0	1	49.0	2	94.0	5	448.0	9	Bodalkasa		
10	चोरखमरा	110.0	4	393.0	11	Chorkhamara		
11	गोरेगाव	30.0	1	..	32.5	2	69.8	5	347.1	11	Goregaon		
12	साकोली	4.2	1	0.4	..	8.6	1	5.8	1	44.4	3	Sakoli		
13	लखनदूर	4.2	1	15.4	2	15.8	2	95.2	4	Lakhandur		
14	देवराई	89.8	3	Deori		
15	आमगाव	7.0	1	..	1.1	..	3.1	..	0.1	..	155.9	4	Amgaon		
16	मोरेगाव अर्जुनी	12.6	1	2.6	1	..	16.2	3	50.4	5	114.0	5	338.4	12	Moregaon Arjuni

चंद्रपूर जिल्हा

Chandrapur District

1	मूल	0.3	..	0.3	..	16.2	3	195.0	5	237.2	11	Mul
2	गोंडपिंपरी	8.4	1	35.2	5	225.0	5	126.8	10	Gond-pimpri
3	वरोरा	20.7	1	3.0	..	19.0	1	144.0	9	202.4	14	Worora
4	भद्रावती	11.0	1	212.2	5	239.4	14	Bhadravati
5	चिमुर्	3.7	1	164.0	5	399.2	14	Chimur
6	ब्रह्मपुरी	10.8	1	52.2	4	114.4	3	296.1	13	Bramhapuri
7	नागभीड	125.1	4	276.0	11	Nagbhid
8	शिंदेवाडी	1.4	..	14.8	3	17.3	3	169.4	7	291.6	14	Sindewadi
9	असोला	244.9	5	343.5	13	Asola
10	नलेसर	128.0	3	388.0	11	Nalesar
11	गोडमोशी	140.0	3	288.0	13	Godmoshi
12	भोराखुरी	105.0	3	245.0	9	Ghorajeri
13	राजुरा	53.0	3	199.0	5	136.0	9	Rajura
14	गोंदिया (आय. एम. डी)	9.6	2	46.3	2	63.5	5	387.1	12	Gondia (IMD)

गडचिरोली जिल्हा

Gadchiroli District

1	गडचिरोली	351.4	6	473.6	15	Gadchiroli
2	कुरखेड	128.2	5	404.4	14	Kurkhed
3	आरमोरी	193.3	5	388.2	13	Armor
4	चारोखा	283.0	6	501.5	14	Chamorshi
5	सिरोंचा	19.0	2	27.0	2	170.0	7	358.0	13	Sironcha		
6	अहेरी	13.4	1	39.1	2	335.1	10	305.7	13	Aheri		
7	इटापल्ली	303.0	8	410.2	16	Etapalli
8	धानोरा	0.6	..	15.3	2	201.5	6	787.1	15	Dhanora		
9	कुरघोडा	282.4	6	360.0	12	Kurghoda

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(पाऊस मिली मिटरमध्ये/Rainfall in MM)

न. क्र. Sr. No.	केंद्र	ऑगस्ट August		सप्टेंबर September		ऑक्टोबर October		नोव्हेंबर November		डिसेंबर December		एकूण Total		सर्वसाधारण पाऊस Normal Rainfall	Centre (2)
		पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days		
(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
	मुंबई (कुलाबा)														Mumbai (Culaba)
	अंधेरी														Andheri
	थाने (जिल्हा)														Thane (Dist.)
1	थाने	967.4	25	313.0	13							1901.6	68		Thane
2	कल्याण	1249.0	26	439.0	12	12.0	2					2423.0	67		Kalyan
3	मुरबाड	1064.0	24	575.0	12	26.0	3					2429.0	67		Murbad
4	भिवंदी	1125.0	23	400.0	8	84.0	3					2410.0	62		Bhivandi
5	वाडा	1480.0	25	698.0	13	53.0	2					3449.0	74		wada
6	शाहापूर	1034.5	25	374.0	12	45.0	4					2369.0	71		Shahapur
7	दहानू	711.0	21	405.4	12	19.6	2					1877.0	58		Dahanu
8	माहिम (पालघर)	937.4	20	500.2	12	5.4	1					2067.8	53		Mahim (Palghar)
9	जवहार	829.6	25	365.0	11	21.6	2					2032.8	70		Jawhar
10	मोखाडा	738.7	26	483.3	11	26.2	2					2001.9	72		Mokhada
11	दहानू	703.0	21	403.3	12	19.6	2					1892.7	58		Dahanu (D)
12	उल्हासनगर	742.0	25	371.0	10	2.0						1499.0	59		Ulhasnagar
13	तालासरी	544.0	20	397.0	9							1495.2	59		Talasan
14	वसाई	1063.0	27	305.0	14	17.0	2					1952.0	73		Vasai
	रायगड जिल्हा														Raigad (Dist)
1	अलिबाग	1045.5	21	165.8	8	21.5	2					1880.3	58		Alibag
2	पनवेल	1137.8	27	442.2	12	84.0	5					2414.2	73		Panvel
3	खालापूर	1906.0	29	760.0	12	148.0	5					4201.0	81		Khalapur
4	माथेरान	1893.0	29	900.0	14	26.2	3					4611.4	82		Matheran
5	उरण	855.0	22	342.0	11	73.0	4					1812.0	63		Uran

7	पेच	1252.5	24	325.9	12	62.9	4	2402.7	73	..	Pen	
8	महद	1665.0	28	362.4	13	82.4	4	3158.5	80	..	Mahad	
9	माणगांव	1523.0	25	383.0	15	98.0	5	3067.0	81	..	Mangaon	
10	रोहा	1705.0	26	369.0	11	42.0	4	3641.0	78	..	Roha	
11	पोलादपूर	1623.0	26	451.0	16	47.0	5	3111.0	83	..	Poladpur	
12	मुरुद	882.0	25	212.0	12	83.0	5	2113.0	69	..	Murud	
13	श्रीवर्धन	1025.0	24	228.0	11	51.0	2	2345.0	65	..	Shrivardhan	
14	महसाळा	1121.0	25	490.0	12	64.0	4	2840.0	76	..	Mhasala	
15	कर्जत	1451.4	28	593.2	12	130.5	5	3156.5	83	..	Karjat	
16	सुधागढ (पाली)	1628.0	27	364.0	12	61.0	5	3045.0	78	..	Sudhgad (Pali)	
रत्नागिरी जिल्हा																
Ratnagiri (Dist.)																
1	रत्नागिरी	829.4	25	268.6	13	139.4	6	5.9	3290.8	83	..	Ratnagiri (T)	
2	मंडणगढ	1838.0	29	408.0	13	63.0	7	3843.0	86	..	Mandangad	
3	दापोली	1234.0	28	252.4	10	76.0	7	2952.3	80	..	Dapoli	
4	केद	1400.0	26	234.0	12	107.0	4	2952.6	76	..	Khed	
5	किप्लुण	1384.0	29	210.0	7	82.0	4	2917.0	73	..	Kiplun	
6	बुधगाव	891.0	29	544.0	14	146.0	6	2805.0	90	..	Budhagar	
7	राजापूर	1840.0	30	474.0	12	221.0	36	15104.0	80	..	Rajapur	
8	दांडा	977.0	29	361.0	12	159.0	35	3272.0	79	..	Danda	
9	देवगढ (अ)	1186.0	28	436.0	12	219.0	29	3787.0	77	..	Devghat (A)	
10	हामरा	1970.0	26	177.5	11	45.6	14	2215.3	74	..	Hamar	
	चिपुर्न (जिल्हा)	141.0	10	154.0	1	85.0	2	280.0	32	..	Chiplun	
Sindhudurg (Dist.)																
1	देवगढ (त)	1532.4	26	415.0	58	550.6	53	2482.4	515	..	Devghat (T)	
2	देवगढ (बिडीओ)	1518.4	26	326.3	14	51.7	13	2646.8	584	..	Devghat (BIO)	
3	करावली	1197.0	30	165.0	12	242.0	37	3667.0	392	..	Karavali	
4	मालवण	532.4	26	111.0	10	50.6	43	2482.4	475	..	Malvan	
5	वेगुर्ला	684.0	27	160.0	12	37.0	4	27.0	1	..	2579.0	87	..	Vengurla	
6	सावतवाडी	1106.0	28	351.0	16	159.0	7	33.0	3	..	4096.0	99	..	Savanwadi	
7	कुडाल (S)	944.8	29	182.7	502	80.0	555	53	54	52	50	3614.7	580	58	Kudal (S)
8	वैभववाडी	1016.4	29	319.0	13	189.2	8	48.0	2	..	3306.0	95	..	Vaibhavwadi	

139

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
नाशिक (जिल्हा)															Nashik (Dist.)
1	नाशिक	149.0	13	117.9	10	78.1	4	580.0	46	..	Nashik
2	निफाड	233.5	12	102.0	7	67.0	3	555.0	34	..	Niphad
3	पिंपळगांव(बी)	161.5	7	131.0	5	566.8	20	..	Pimpalgaon(B)
4	येबला	122.0	10	66.0	2	27.0	2	469.0	27	..	Yeola
5	सोमधाना	37.0	4	139.0	13	..	Somethana
6	चांदवड	147.0	10	124.0	7	62.0	5	580.0	35	..	Chandwad
7	कोळेगावमल	130.1	11	70.5	5	5.0	1	431.0	28	..	Kolegomal
8	मालेगांव(ओ)	156.7	7	163.4	6	70.3	5	723.8	32	..	Malegaon(D)
9	दिंडोरी	142.0	16	131.0	6	84.5	3	591.5	42	..	Dindori
10	सुरगणा	579.0	25	327.0	10	41.0	3	1830.0	64	..	Surgana
11	बुलथान	Boltha
12	कळवण	138.0	11	141.0	8	85.0	4	594.0	41	..	Kalwan
13	ओझर	116.6	9	99.6	9	61.0	4	478.7	40	..	Ozar
14	इगतपुरी	870.7	27	493.2	13	34.7	3	2322.4	75	..	Igatpuri
15	सिन्नर	68.8	7	45.1	7	4.3	333.5	25	..	Sinner
16	पेठ	1043.5	26	597.8	12	44.0	3	2569.8	68	..	Peth
17	बागलोण	99.0	10	180.0	7	84.0	5	585.0	32	..	Baglan
18	त्रिंबक	Trimbak
19	नांदगांव	138.0	11	141.0	8	85.0	4	594.0	41	..	Nandgaon
धुळे (जिल्हा)															Dhule (Dist.)
1	धुळे	186.6	12	65.0	6	123.5	4	682.6	33	..	Dhule
2	साक्री	94.0	6	64.0	6	48.0	4	453.4	24	..	Sakri
3	नंदुरबार	156.8	11	107.4	6	107.6	3	652.8	36	..	Nandurbar
4	नवापुर	395.9	24	149.0	5	77.0	4	1149.4	56	..	Navapur
5	तळेदा	225.7	14	114.7	7	209.0	5	947.2	46	..	Toloda
6	शहादा	118.5	8	89.5	7	126.5	2	601.0	35	..	Shahada
7	शिरपुर	158.0	7	85.0	4	117.0	3	642.0	27	..	Shirpur
8	शिंधखेडा	103.0	8	33.0	5	130.0	4	531.0	26	..	Shindkheda
9	अक्कलकुआ	266.0	18	166.6	7	860.6	44	..	Akkalkuwa
	अकरापी	207.0	13	135.0	6	157.0	5	712.0	42	..	Akrani

1	जळगाव	147.4	12	195.8	5	70.8	3	778.2	37	..	Jalgaon
2	चालिसगाव	239.0	13	184.0	5	103.0	3	3.0	1	720.0	36	..	Chaligaon
3	पाचोरा	236.6	17	60.7	5	65.7	4	621.0	45	..	Pachora
4	भद्रगाव	247.0	14	74.0	6	155.0	2	737.7	34	..	Bhadgaon
5	चोपडा	304.5	14	143.5	9	71.0	3	844.0	49	..	Chopada
6	अमळनेर	277.4	15	100.4	5	140.2	3	876.0	39	..	Amalner
7	परोळा	291.0	18	103.0	5	182.0	5	877.0	46	..	Parola
8	जामनेर	233.0	15	117.0	5	162.0	4	852.0	39	..	Jamner
9	भुसावळ	161.1	14	64.6	6	134.3	2	667.8	37	..	Bhusawal
10	एदलाबाद	206.6	10	41.8	5	545.0	27	..	Edalabad
11	यावल	156.0	12	97.0	5	79.0	641.0	39	..	Yawal
12	रव्हेर	247.0	16	101.0	6	78.0	3	579.0	30	..	Raver
13	एरंडल	227.0	18	157.0	9	63.0	3	838.0	46	..	Erandal

अहमदनगर (जिल्हा)

1	अहमदनगर	88.0	9	136.0	5	41.0	3	3.0	1	588.0	30	..	Ahmednagar
2	पारनेर	106.0	9	84.0	4	34.0	2	12.0	1	563.0	28	..	Pamer
3	श्रीगोदा	62.0	6	140.0	3	10.0	1	16.0	3	393.0	28	..	Shrigoda
4	करजत	51.0	7	107.0	3	9.0	2	18.0	2	385.0	27	..	Karjat
5	जामखेड	187.2	11	122.0	3	3.0	1	603.2	29	..	Jamkhed
6	शेवगाव	156.0	10	69.0	3	21.0	3	377.0	31	..	Shevgaon
7	पाथर्दी	110.0	10	85.0	3	14.0	2	434.5	30	..	Pathardi
8	जेवासा	111.0	9	62.0	2	10.0	1	378.0	22	..	nevasa
9	राहुरी	71.2	6	81.0	5	31.8	3	9.0	2	423.0	25	..	Rahurii
10	संगमनेर	53.0	9	86.0	6	22.0	3	342.0	33	..	Sanganer
11	अकोला	101.8	8	81.3	7	47.4	4	404.5	34	..	Akola
12	कोपरगाव	86.0	12	62.0	3	29.0	2	418.0	29	..	Kopargaon
13	श्रीरंगपूर	118.0	7	87.0	2	36.0	3	453.0	23	..	Shrirampur
14	मिरजघाव	8.3	1	40.0	1	12.0	1	67.3	4	..	Mirajgaon

Ahmednager (Dist.)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
पुणे (जिल्हा)															Pune (Dist.)
लोहगाव															Lohagaon
1	पुणे	191.8	14	184.2	9	39.5	3	1.7	640.7	48	..	Pune
2	वडगाव	455.8	21	261.0	10	32.0	4	5.0	1	1101.9	61	..	Vadgaon
3	पोढ	646.0	22	188.0	10	42.0	5	4.0	1	1417.0	64	..	Paund
4	जुन्नर	183.0	13	82.0	6	41.4	2	542.4	43	..	Junner
5	भोर	438.5	17	196.5	10	26.4	2	30.0	1	1134.9	58	..	Bhor
6	जेजूरी	Jejuri
7	लोणावळा	Lonavala
8	शिरूर	39.9	13	69.0	2	2.0	1	288.2	34	..	Shirur
9	बारामती	91.0	8	77.2	5	23.2	2	354.6	27	..	Baaramati
10	बारामती (ओ)	Baramati (D)
11	इंदापूर	168.1	9	81.4	3	25.4	..	44.9	357.8	23	..	Indapur
12	दौंड	70.5	5	171.1	3	20.2	2	40.8	1	488.0	22	..	Dound
13	सासवड	223.0	14	518.0	8	52.0	4	1384.0	52	..	Saswad
14	पुरंधर	223.0	10	518.0	6	52.0	3	1384.0	41	..	Purandhar
15	वेल्ले	972.0	29	273.0	12	90.0	6	2410.0	88	..	Welhe
16	तळेगाव (दाभोड)	88.6	8	121.5	5	6.0	1	546.4	31	..	Talegaon (Dhabade)
17	आंबेगाव (जी. गाव)	194.8	14	163.0	9	40.0	2	693.1	46	..	Ambegaon (G. gaon)
18	राजगुरुनगर	168.6	12	175.6	6	36.2	3	588.0	34	..	Rajgurunagar
सातारा (जिल्हा)															Satara (Dist.)
1	सातारा	336.2	18	97.0	7	36.2	3	2.0	770.2	52	..	Satara
2	कोरेगाव	262.3	15	157.2	9	33.6	2	8.8	1	700.7	50	..	Koregaon
3	वाई	382.9	17	96.2	4	86.8	4	19.0	1	875.4	50	..	Wai
4	पांचगणी	544.1	20	180.7	11	38.0	5	21.7	1	1399.8	67	..	Panchgani
5	मेढा (जावली)	612.1	21	137.4	10	43.7	2	1439.3	61	..	Medha (Jaoli)
6	महाबलेश्वर	2318.6	31	575.6	14	43.9	5	4985.4	92	..	Mahabaleshwar
7	पाटण	742.6	21	200.2	12	67.8	2	25.2	1	1704.8	67	..	Patan
8	कराड	266.8	21	128.2	10	41.8	5	715.8	56	..	Karad
9	दहीवडी	73.8	5	136.2	4	29.0	2	18.0	2	388.2	24	..	Dahiwadi
10	वडुज	76.8	9	114.0	4	22.7	3	18.0	3	399.5	35	..	Vaduj
11	खंडाळा	213.2	11	133.0	5	64.0	4	11.4	1	562.0	36	..	Khandala
12	फातण	116.8	13	163.6	4	21.6	3	18.2	2	474.3	31	..	Phatn

14	म्हसवडी	55.5	7	23.5	2	137.0	16	..	Mhaswadi
सांगली (जिल्हा)																	
1	मिरज	89.8	8	91.4	6	90.8	7	515.1	37	..	Miraj
2	जत	21.4	4	99.4	6	83.6	7	29.4	4	369.7	34	..	Jat
3	इस्लामपूर	169.0	15	79.0	8	62.0	6	3.0	518.0	42	..	Islampur
4	कवठे (महाकाळ)	34.6	4	60.3	6	57.9	6	13.0	3	362.0	35	..	Kavathe (Mahakal)
5	खानापूर	90.5	7	170.5	7	44.0	3	458.0	33	..	Khanapur
6	तासगाव	101.0	9	91.0	9	57.0	5	10.0	2	547.3	46	..	Tasgaon
7	शिराळा	272.0	20	95.0	11	129.0	7	15.0	2	930.0	63	..	Shirala
8	आटपाडी	41.0	5	78.0	6	46.0	5	9.0	2	230.0	23	..	Atpadi
9	सांगली	Sangli
सोलापूर (जिल्हा)																	
1	सोलापूर	60.4	7	77.1	3	19.6	3	25.1	3	475.0	37	..	Solapur
2	बारशी	146.2	11	146.4	4	32.4	7	17.0	1	481.4	34	..	Barshi
3	अक्कलकोट	94.0	9	113.0	6	28.0	5	66.0	2	605.0	40	..	Akkalkot
4	जेउर	154.2	6	98.2	3	8.8	1	422.0	20	..	Jeur
5	मोहळ	50.0	11	85.7	5	33.2	3	30.4	5	417.7	45	..	Mohol
6	मधा	158.2	8	168.7	3	33.8	4	28.4	4	654.7	31	..	Madha
7	करमाळा	116.2	10	131.4	4	4.8	1	12.2	2	428.6	30	..	Karmala
8	पंधरपूर	167.5	11	131.5	5	2.5	1	4.5	1	484.4	31	..	Pandharpur
9	सांगोला	50.0	6	76.8	3	49.0	5	44.1	5	409.2	31	..	Sangola
10	माळशिरस	117.0	9	62.0	4	24.0	3	2.0	327.0	23	..	Malshiras
11	मंगलवेढा	44.6	5	88.2	3	13.0	2	10.2	3	372.0	25	..	Mangalwedha
12	अक्लूज	79.5	5	37.0	3	73.0	3	10.0	2	279.0	19	..	Akluj
कोल्हापूर (जिल्हा)																	
1	कोल्हापूर	Kolhapur
2	हातकंगले	120.0	14	104.2	5	107.9	10	6.7	1	610.0	57	..	Hathanangale
3	शिरोळ	63.0	7	70.0	5	77.0	7	25.0	2	388.0	39	..	Shirol
4	गगनबावडा	1842.0	30	587.0	14	219.0	7	20.0	1	5074.0	96	..	Gaganbavada
5	शाहूवाडी	544.2	22	175.2	12	117.3	9	96.0	3	1466.5	58	..	Shahuwadi

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)	
6	गारगोटी	Gargoti	
7	पन्हाळा	445.2	22	162.6	12	96.2	8	29.0	1	1429.4	72	Panhala
8	कागल	124.7	16	46.4	5	62.2	7	33.5	1	471.1	48	Kagal
9	गढहिंगलज	225.0	24	58.0	5	138.0	3	14.0	2	826.0	63	Gandhinglaj
10	राधानगरी	1377.0	28	254.0	10	161.0	7	8.0	3	3660.0	87	Radhanagri
11	आजरा	557.0	27	195.0	10	108.0	5	101.0	2	1997.0	83	Ajra
12	चांदगढ	922.7	26	140.0	9	95.6	5	16.0	3	2701.5	86	Chandgad
13	करवीर	268.9	19	107.0	6	115.2	5	830.3	52	Karvir
14	बुधगढ	487.0	26	60.0	10	73.0	4	29.0	2	1311.0	81	Bhudargad
औरंगाबाद (जिल्हा)															Aurangabad (Dist.)	
1	औरंगाबाद	304.1	14	269.1	5	19.5	2	805.0	31	Aurangabad
2	खुलदाबाद	256.6	14	191.4	4	23.2	2	21.9	2	874.5	35	Khulatabad
3	वैजापूर	178.0	12	114.0	3	37.0	3	3.0	1	676.0	31	Vaijapur
4	सोयेगाव	99.8	12	191.0	7	141.0	4	733.8	35	Soagaon
5	चिखलठणा	Chikhalthna
6	सिल्लोड	289.5	13	95.3	4	83.8	4	706.4	32	Sillod
7	गंगापूर	133.0	10	79.8	2	20.0	3	474.2	24	Gangapur
8	कंकण	165.0	12	177.6	5	36.5	3	659.3	34	Kannad
9	पैठण	129.0	12	83.2	3	16.4	1	358.8	24	Paithan
जालना (जिल्हा)															Jalana (Dist.)	
1	जालना	237.0	14	152.0	2	79.0	2	2.0	813.0	30	Jalana
2	जाफटाबाद	238.0	13	177.0	4	153.2	3	3.0	1	835.8	33	Jaffarabad
3	भोकरदान	204.0	13	130.0	3	159.0	3	6.0	1	813.0	34	Bhokardan
4	अंबड	187.8	5	166.2	2	25.2	1	5.6	712.2	31	Ambad
5	पारतूर	169.2	12	134.4	3	84	2	2.0	686.8	29	Partur
परभणी (जिल्हा)															Parbhani (Dist.)	
1	परभणी	196.0	14	174.0	5	73.0	1	24.0	3	746.0	37	Parbhani

3	हिमाली	358.7	15	70.4	3	924.3	32
4	जिंतू	177.4	13	107.4	4	108.6	3	17.4	3	..	769.6	36	..	Jintu
5	परभणी (ओ)	210.4	15	89.9	4	107.2	2	38.1	4	..	937.8	41	..	Parbhani (O)
6	सिद्धेश्वर कॅम्प	259.9	15	91.1	4	80.8	2	35.6	4	..	853.0	39	..	Siddheshwar Camp.
7	गंगाखेड	232.6	12	74.0	4	81.2	1	25.5	4	..	888.4	36	..	Gangakhed
8	बसमत	316.5	15	82.6	4	45.2	2	45.8	3	..	814.6	38	..	Basamat
बीड (जिल्हा)														
1	चौंसळा	88.0	7	168.0	1	544.0	26	..	Chousala
2	बीड (कलेक्टर)	188.4	11	256.0	4	9.8	1	3.8	1	..	693.6	30	..	Beed Collector
3	बीड	196.4	11	256.0	4	10.6	1	3.8	1	..	708.5	31	..	Beed
4	अंबेजोगाई	235.0	12	270.6	4	83.0	6	919.8	40	..	Ambejogai
5	गेवराई	177.4	13	147.0	2	17.0	2	20.0	1	..	613.4	32	..	Gevrai
6	पाटोदा	107.0	9	186.5	2	13.0	2	..	619.0	30	..	Patoda
7	माजलगाव	176.0	11	198.0	5	27.0	1	7.2	1	..	800.4	32	..	Manjalegaon
8	रोटी	81.0	3	50.0	1	309.0	12	..	Roti
9	आष्टी	95.9	11	73.1	4	27.8	3	540.6	33	..	Ashti
10	कैज	112.2	10	296.0	3	21.4	1	56.4	3	..	807.0	34	..	Kaij
नांदेड (जिल्हा)														
1	भोकर	340.0	16	63.0	3	85.0	6	838.0	43	..	Bhoker
2	हदगाव	340.0	14	59.0	2	50.3	3	38.9	2	..	819.6	38	..	Hadgaon
3	नांदेड (ओ)	210.4	15	89.9	4	107.2	2	38.0	3	..	1008.4	42	..	Nanded (O)
4	मुखेडा	178.0	12	63.0	1	51.0	3	18.0	2	..	596.0	28	..	Mukhed
5	बिलोली	223.0	17	108.0	2	55.0	4	20.0	1	..	656.0	37	..	Billoli
6	किनवट	52.0	14	110.0	6	17.0	2	18.0	2	..	817.0	37	..	Kinwat
7	कंधार	296.8	13	62.4	3	39.0	1	46.6	2	..	893.8	38	..	Kandhar
8	देगलूर	274.2	15	66.4	4	39.4	2	44.5	5	..	587.9	37	..	Deglur
9	नांदेड (त)	330.8	17	104.4	3	48.4	2	38.6	4	..	1003.6	42	..	Nanded (T)
उस्मानाबाद (जिल्हा)														
1	उस्मानाबाद	157.8	12	161.2	3	38.4	3	22.5	1	..	584.0	37	..	Osmanabad
2	परांडा	70.2	10	107.0	4	21.2	3	9.1	1	..	418.2	31	..	Paranda
3	कळंब	120.0	13	157.0	3	50.0	4	57.0	3	..	642.2	36	..	Kalamb
4	तुळजापूर	157.2	11	108.4	7	18.6	3	39.4	4	..	459.8	39	..	Tuljapur
5	उमरगा	135.6	9	61.2	4	19.6	4	94.9	6	..	527.6	37	..	Omerga
6	भूम	109.9	12	239.8	4	11.0	2	7.4	1	..	579.6	31	..	Bhoom

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
लातूर (जिल्हा)															Latur (Dist.)
1	औसा 84.0	9	83.0	4	32.0	2	37.0	4	531.0	35	..	Ausa
2	अहमदपूर 239.6	16	186.6	3	111.2	7	789.0	38	..	Ahmedpur
3	उदगीर 206.2	16	98.6	3	54.8	3	120.8	3	659.0	44	..	Udgir
4	लातूर 135.2	21	285.0	9	55.0	6	29.6	6	794.6	60	..	Latur
5	निलंगा 69.2	7	66.5	5	7.4	2	44.0	3	547.1	47	..	Nilanga
बुलढाणा (जिल्हा)															Buldhana (Dist.)
1	बुलढाणा 235.2	14	93.0	5	182.8	3	5.8	1	850.6	41	..	Buldhana
2	मलकापुर 153.0	11	63.6	6	99.0	2	536.8	28	..	Malkapur
3	मेहेकर 288.0	17	231.0	7	98.0	3	957.0	39	..	Mehekar
4	नांदुरा 268.0	17	56.4	5	59.0	1	630.4	34	..	Nandura
5	दोणेगाव 263.0	15	561.0	32	..	Donegaon
6	खांबगाव 363.0	15	95.0	5	93.0	3	875.0	37	..	Khamgaon
7	शेगाव 257.4	14	65.2	6	75.8	2	658.9	32	..	Shegaon
8	चिखली 312.1	15	119.8	3	146.0	3	857.8	35	..	Chikhali
9	धामणगाव	Dhamangaon
10	लोणार 172.0	14	119.0	4	701.0	31	..	Lonar
11	संघामपूर 376.0	14	86.0	6	107.0	4	826.0	37	..	Sagrampur
12	शिंधखेड राजा 281.0	13	117.0	2	19.0	1	19.0	1	750.0	29	..	Shindkhed Raja
13	देऊळगाव राजा 406.4	14	191.4	4	155.2	2	1039.4	35	..	Deolgaon Raja
14	मोटाला 121.8	14	84.0	4	112.5	2	525.3	31	..	Motala
अकोला (जिल्हा)															Akola (Dist.)
1	अकोला शहर (ओ) 304.4	18	172.8	5	32.0	2	1.1	781.9	42	..	Akola City (O)
2	बाळापूर 372.0	16	86.0	5	63.0	4	782.0	39	..	Balapur
3	आकोट 310.3	18	72.9	6	59.9	3	660.3	38	..	Akot
4	वाशीम 317.3	21	193.2	5	100.2	3	5.0	1	1130.0	54	..	Washim
5	मंगळूरपीर 385.0	19	166.0	5	35.0	3	995.5	42	..	Mangerulpir
6	मुर्तिजापूर 440.0	16	88.0	4	29.0	4	1030.0	40	..	Murtijapur

7	बार्षी टाकली	400.0	15	116.9	5	55.0	3	857.1	39	..	Barshi Takli
8	तेल्हारा	365.9	15	108.2	3	51.9	5	755.3	36	..	Telhara
9	परतूर	488.0	14	194.0	7	57.0	3	1006.0	38	..	Partur
10	माळेगाव	421.2	13	289.0	5	123.0	3	1362.0	38	..	Malegaon
11	मनोरा	432.0	16	117.0	7	21.0	2	6.0	1	..	926.0	42	..	Manora
12	करंजा	471.0	19	96.0	6	86.0	2	977.5	43	..	Kamja
13	रिसोड	238.0	14	112.0	5	19.0	2	754.0	37	..	Risod
अमरावती जिल्हा																Amravati District
1	अमरावती (ओ)	448.2	20	24.8	2	77.6	3	3.9	926.3	41	..	Amravati (O)
2	बडनेरा	Badnera
3	मोर्शी	318.1	18	55.0	7	37.0	2	750.2	41	..	Morshi
4	चांदूर बाजार	351.6	18	58.9	4	85.0	2	742.8	39	..	Chandur Bazar
5	वरुड	506.8	16	100.0	7	27.0	1	979.0	36	..	Warud
6	अचलपूर	304.0	17	44.3	3	71.2	2	677.1	41	..	Achalpur
7	दर्यापूर	224.2	15	50.2	4	27.1	3	481.1	34	..	Daryapur
8	अंजनगाव सुरजी	217.0	16	58.2	4	22.6	3	482.2	35	..	Anjangaon Surjji
9	चांदूर देवळे	541.8	17	66.6	2	61.0	2	896.2	35	..	Chandur Rly.
10	चिखलदरा	657.4	25	105.0	8	97.1	4	1304.5	60	..	Chikhaldara
11	तिवसा	383.1	20	68.1	4	9.4	1	708.5	40	..	Tiwasa
12	अमरावती (त.)	445.0	20	24.4	2	77.6	3	899.0	39	..	Amaravati (T.)
13	धामि	617.4	20	125.3	5	46.0	3	1065.9	44	..	Dhami
14	चिखलधरा	657.4	25	105.0	8	97.1	4	1304.5	60	..	Chikhaldara
15	अमरावती	445.0	20	29.4	2	77.6	3	899.0	39	..	Amaravati
16	भातकुली	356.5	19	77.5	6	19.3	1	714.9	42	..	Bhatkuli
17	नांदगाव	620.8	19	32.0	4	109.0	3	1042.8	39	..	Nandgaon
यवतमाळ जिल्हा																Yavatmal District
1	यवतमाळ	547.2	17	73.1	6	31.2	3	19.6	2	..	960.6	43	..	Yavatmal
2	बाभुळगाव	546.4	17	29.0	5	27.0	2	8.0	1	..	914.8	36	..	Babhulgaon
3	कलंब	580.5	16	52.6	6	26.6	1	33.2	4	..	1160.3	40	..	Kalamb
4	दारव्हा	395.7	16	156.7	5	47.1	2	10.4	1	..	868.3	41	..	Darwha
5	मोरेगाव	362.1	16	61.4	6	11.0	1	34.2	3	..	638.0	39	..	Moregaon
6	केळापूर	518.5	17	141.0	5	52.0	3	27.0	3	..	1176.5	45	..	Kelapur

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
7	घाटंजी 543.0	15	177.0	5	15.0	1	13.0	2	1087.0	39	..	Ghatangi
8	रेळेगाव 635.0	17	85.0	5	20.0	1	11.0	1	1066.0	39	..	Ralegaon
9	दिग्रस 502.0	18	182.0	3	58.0	2	27.0	2	1168.0	40	..	Digras
10	नेर 562.0	15	53.0	5	64.0	2	15.0	2	919.0	37	..	Ner
11	पुसद 117.8	12	447.0	12	79.0	2	55.2	3	1406.0	45	..	Pusad
12	उमरखेड 260.6	10	85.5	5	4.0	1	33.9	3	827.2	38	..	Umarkhed
13	महामाव 288.0	14	128.0	4	60.6	2	52.0	2	890.8	35	..	Mahagoan
14	वणी 587.7	18	113.7	4	22.6	1	31.3	3	1098.0	40	..	Wani
वर्धा जिल्हा															Wardha District
1	आर्वी 587.7	19	72.6	4	24.1	3	10.3	..	960.4	45	..	Arvi
2	कारंजा 432.9	20	55.1	6	39.1	1	852.1	45	..	Karanja
3	आष्टी 437.4	19	73.7	4	30.4	3	0.5	967.5	50	..	Ashti
4	सेलू 466.0	19	44.0	5	45.5	2	6.0	1	832.0	45	..	Seloo
5	देवळी 654.8	16	51.6	4	30.8	2	22.6	3	1087.7	41	..	Deoli
6	हिंगणघाट 742.5	19	74.4	6	16.4	3	12.4	2	1171.6	50	..	Hinganghat
7	समुद्रपूर 692.9	18	123.4	6	18.4	2	14.4	2	1353.9	43	..	Samudrapur
8	वर्धा 539.4	19	53.6	5	22.8	2	986.9	45	..	Wardha
नागपूर जिल्हा															Nagpur District
1	नागपूर (आय. एम. डी.) 329.9	18	116.9	4	37.5	2	4.8	1	873.1	47	..	Nagpur (IIMD)
2	नागपूर (शहर) 442.5	16	169.8	4	15.0	2	5.6	981.6	39	..	Nagpur (City)
3	कामठी 463.1	18	74.4	3	1.2	828.6	35	..	Kamtee
4	हिंगना 326.0	16	83.0	3	2.0	610.6	32	..	Hingna
5	रामटेक 606.8	20	115.6	3	3.0	1	1151.6	42	..	Ramtek
6	खिंडसी 607.0	19	115.0	4	3.0	1	7.6	2	1154.1	50	..	Khindshe
7	पानसेनी 436.2	17	27.4	2	883.5	36	..	Panseoni
8	मौदा 417.5	20	93.6	4	856.1	39	..	Mouda
9	काटोल 337.7	18	54.8	5	75.0	2	748.8	41	..	Katol
10	नरखेड 325.0	19	52.6	6	15.8	2	722.2	43	..	Narkhed

11	सावनेर	404.6	17	114.9	3	11.8	2	1.8	873.5	37	..	Saoner
12	कळमेश्वर	478.0	19	22.8	2	820.6	41	..	Kalameshwar
13	उमरेड	589.6	19	96.6	5	8.2	1	1105.2	41	..	Umere
14	भिवापूर	673.2	21	118.0	7	8.4	1	16.0	2	1234.8	45	..	Bhiwapur
15	कुही	525.0	16	127.2	3	1.0	..	1.4	1044.0	37	..	Kuhi
भंडारा जिल्हा																	
Bhandara District																	
1	भंडारा	582.3	23	86.8	5	15.0	2	10.5	2	1144.3	60	..	Bhandara
2	मोहाडी	514.9	21	130.2	5	25.0	1	4.4	1190.6	46	..	Mohadi
3	तुमसर	621.3	18	115.0	6	14.8	1	3.8	1	1305.2	49	..	Tumsar
4	पौनी	736.9	22	154.2	7	17.2	2	17.6	2	1405.2	58	..	Paoni
5	गोंदिया	424.5	19	88.2	8	8.1	2	3.9	1037.6	48	..	Gondia
6	पांगरी	465.0	19	100.0	4	1050.0	36	..	Pangri
7	तिरोडा	564.8	21	76.0	6	15.4	1	1165.2	44	..	Tirora
8	खैरबंदा	373.0	16	43.0	5	792.0	36	..	Khyarbanda
9	बोडालकसा	549.0	18	144.0	6	6.0	1	1306.0	42	..	Bodalkasa
10	चोरखमरा	528.0	17	131.0	5	6.0	1	1168.0	38	..	Chorkhamara
11	गोरेगाव	376.6	20	94.0	6	950.0	45	..	Goregaon
12	साकोली	590.8	21	95.0	6	10.0	1	15.0	2	1100.2	47	..	Sakoli
13	लखनपूर	714.4	23	112.8	5	4.2	1	26.4	1	1348.0	52	..	Lakhandur
14	देवराई	493.8	19	160.8	5	34.6	1	1190.5	41	..	Deori
15	आमगाव	600.6	21	104.8	5	3.4	1	9.8	2	1450.9	48	..	Amgaon
16	मोरेगाव अर्जुनी	732.0	24	131.4	6	36.0	3	1433.6	60	..	Moregaon Arjuni
चंद्रपूर जिल्हा																	
Chandrapur District																	
1	मुल	598.0	18	87.4	6	26.5	2	36.5	2	1200.1	47	..	Mul
2	गोंडपिंपरी	466.0	19	142.2	7	91.8	3	17.6	2	1113.0	52	..	Gond-pimpri
3	वरोरा	804.7	19	114.2	6	11.6	1	29.4	3	1349.0	54	..	Worara
4	भद्रावती	875.0	19	114.0	5	9.2	2	12.0	2	1472.8	48	..	Bhadravati
5	चिमुर	732.2	20	85.1	5	10.1	2	21.7	1	1416.0	48	..	Chimur
6	ब्रामहपूरी	915.1	21	184.9	6	4.9	1	31.6	2	1610.0	51	..	Bramhapuri
7	नागभीड	763.4	24	126.6	8	10.4	1	1301.5	48	..	Nagbhid
8	शिंदेवाडी	821.9	24	117.5	5	16.0	1	24.0	2	1473.9	59	..	Sindewadi
9	असोला	711.4	22	118.5	5	8.0	1	25.3	2	1451.6	48	..	Asola

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 (B)—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
10	नलेसर	865.4	19	163.0	5	17.8	1	17.4	2	1579.6	41	..	Nalesar
11	गोडमोशी	765.0	25	114.0	5	16.0	1	28.0	2	1351.0	49	..	Godmoshi
12	भोराजपुरी	569.2	21	150.4	9	19.2	2	1088.8	44	..	Ghorajeri
13	राजुरा	761.0	19	160.0	6	23.0	3	19.0	2	1351.0	47	..	Rajura
14	गोंदिया (आय. एम. डी)	432.5	19	55.1	6	8.1	2	3.9	1006.1	48	..	Gondia (IMD)
गडचिरोली जिल्हा															
Gadchiroli District															
1	गडचिरोली	1231.4	22	202.0	9	48.8	3	41.4	2	2348.6	57	..	Gadchiroli
2	कुरखेड	784.3	20	189.1	7	33.6	2	1539.6	48	..	Kurkhed
3	आरमोरी	978.3	21	278.4	8	22.2	2	1860.4	49	..	Armoni
4	चामोशी	702.5	22	205.0	7	10.0	1	19.0	2	1721.0	52	..	Chamorshi
5	सिरोचा	418.0	18	170.4	8	13.0	1	49.0	2	1324.4	53	..	Sironcha
6	अहेरी	665.4	20	244.5	10	47.2	2	27.4	3	1677.8	61	..	Aheri
7	इटापल्ली	749.1	23	261.2	10	37.8	2	1761.3	59	..	Etapalli
8	धानोरा	832.0	19	172.3	9	21.0	2	2029.8	53	..	Dhanora
9	कुरघोडा	273.6	20	127.0	6	32.0	1	19.0	2	1594.0	47	..	Kurghoda

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/Table No. 2.5

पावसाची कक्षा व कालावधी

Spread and Range of Rainfall, 1991 and 1992

(मि. मी मध्ये/in m. m.)

क्र. क्र. Sr. No.	जिल्हा	पावसाचा कालावधी/Spread of Rainfall				पावसाची कक्षा/Range of rainfall				District		
		पाऊस सुरु होण्याचा दिनांक/Date of on set of monsoon		पाऊस बंद होण्याचा दिनांक/ Date of closure of monsoon		वर्षातील कमाल पाऊस/ Maximum (Total) rainfall in a year		वर्षातील किमान पाऊस/ Minimum (Total) rainfall in a year				
		1991	1992	1991	1992	1991	1992	1991	1992			
1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)		
01	बृहन्मुंबई	2514.9	N. A.	1637.8	N. A.	Brihan Mumbai		
02	ठाणे	3205.0	3449.0	1387.0	1495.2	Thane		
03	रायगड	5134.0	4611.4	2326.0	1812.0	Raigad		
04	रत्नागिरी	4456.0	5114.0	2754.3	2215.3	Ratnagiri		
05	सिंधुदुर्ग	4467.0	4096.0	1607.0	2482.4	Sindhudurg		
06	नाशिक	3063.6	2569.8	451.4	139.0	Nashik		
07	धुळे	865.0	1149.4	357.5	453.4	Dhule		
08	जळगाव	749.0	877.0	450.0	545.0	Jalgaon		
09	अहमदनगर	727.0	603.2	396.0	342.0	Ahmednagar		
10	पुणे	4805.7	2410.0	244.0	288.2	Pune		
11	सातारा	6014.9	4985.4	377.1	137.0	Satara		
12	सांगली	1367.0	930.0	321.0	230.0	Sangli		
13	सोलापूर	598.9	654.7	228.4	279.0	Solapur		
14	कोल्हापूर	5166.0	5074.0	674.8	388.0	Kolhapur		
15	औरंगाबाद	६ जून	१६ जून	३० सप्टे.	११ ऑक्टो.	1082.6	874.5	418.4	358.8	Aurangabad
16	जालना	१९९१	१९९२	१९९१	१९९२	661.0	835.8	542.6	686.8	Jalna
17	परभणी	6th June	16th June	30th Sept.	11th Oct.	824.3	1051.4	513.5	746.0	Parbhani
18	बीड	1991	1992	1991	1992	632.2	919.8	284.9	309.0	Beed
19	नांदेड	1426.8	1008.4	440.0	587.9	Nanded
20	उस्मानाबाद	642.4	642.2	289.9	418.2	Osmanabad
21	लातूर	642.1	794.0	495.0	531.0	Latur
22	बुलढाणा	690.0	1039.4	393.7	525.3	Buldhana
23	अकोला	909.0	1362.0	388.0	660.3	Akola
24	अमरावती	1207.6	1304.5	311.4	481.1	Amravati
25	यवतमाळ	886.0	1408.5	482.0	638.0	Yavatmal
26	वर्धा	1081.9	1353.9	534.9	832.0	Wardha
27	नागपूर	1132.1	1234.8	414.2	610.6	Nagpur
28	भंडारा	1883.2	1450.9	860.5	792.0	Bhandara
29	चंद्रपूर	1235.0	1610.0	877.9	1006.1	Chandrapur
30	गडचिरोली	2166.0	2348.6	1032.7	1324.4	Gadchiroli

माधार : कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Commissioner of Agriculture, Govt. of Maharashtra, Pune.

जीवनविषयक माहिती

१ महाराष्ट्र राज्यातील जन्म दर, मृत्यू दर, बालमृत्यू दर, प्रमुख नुसार मृत्युंची संख्या बगैरे माहिती पुढील तक्त्यात दिली आहे.

२ या विभागात दिलेल्या माहितीसाठी खालीलप्रमाणे व्याख्यांचा वापर त आला होता :--

$$1) \text{ दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे जन्म दर} = \frac{\text{ज}}{\text{न}} \times 1000$$

$$2) \text{ दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे मृत्यू दर} = \frac{\text{म}}{\text{न}} \times 1000$$

ज = दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील लोकसंख्येत झालेल्या जिवंत १ संख्या.

म = दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील लोकसंख्येत झालेल्या मृत्युंची संख्या.

न = त्याच क्षेत्राची मध्यावधी वर्षाची अंदाजित लोकसंख्या.

दिलेल्या भौगोलिक विभागातील
एक वर्षाखालील बालकांच्या
मृत्युंची संख्या.

$$\text{बालमृत्यू दर} = \frac{\text{दिलेल्या भौगोलिक विभागातील एक वर्षाखालील बालकांच्या मृत्युंची संख्या}}{\text{त्याच क्षेत्रातील लोकसंख्येमध्ये जिवंत जन्मलेल्या बालकांची संख्या}} \times 1000$$

त्याच क्षेत्रातील लोकसंख्येमध्ये
जिवंत जन्मलेल्या बालकांची
संख्या.

मृत्यू दर हा सामाजिक आरोग्याचा एक उत्तम निर्देशांक आहे.

ग्रामीण विभागात जीवनविषयक आकडेवारी महसूल खात्याकडून घेण्यात येते तर नागरी भागात ते महानगरपालिका व नगरपालिकांचे कार्य आहे.

3. VITAL STATISTICS

3.1 The following tables give data on birth rate, death rate, infant mortality rate, number of deaths according to principal causes in Maharashtra.

3.2 While presenting tables in this section the following definitions were adopted :--

1. Birth rate per thousand estimated

$$\text{population} = \frac{B}{N} \times 1000$$

2. Death rate per thousand estimated

$$\text{population} = \frac{D}{N} \times 1000$$

Where, B = No. of live births which occurred among the population of the given geographical area during the year under reference, D=No. of deaths which occurred among the population of given geographical area during the year under reference and N=estimated Mid-year population.

No. of deaths under
one year of age which
occurred in the given
geographical Area

$$3. \text{ Infant Mortality rate} = \frac{\text{No. of deaths under one year of age which occurred in the given geographical Area}}{\text{No. of live births which occurred among the population in the same geographical area}} \times 1000$$

No. of live births
which occurred
among the population
in the same
geographical area.

Infant mortality rate is a good indicator of social health.

3.3 The data on vital statistics was collected through revenue agency in rural area and for urban area, it is a statutory function of Municipalities and Municipal Corporations.

3. जीवनविवेक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.1(A)

नोंदणी झालेल्या जन्मांची लिंगानुसार संख्या व जन्मसमयी स्त्री-पुरुष प्रमाण
 No. of Registered Births Classified by Sex and Sex Ratio of Births
 1991-92

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	नोंदणी झालेल्या जन्मांची संख्या Total No. of Registered Births	नोंदणी झालेले जन्म/Registered Births			जन्म समयी स्त्री-पुरुष प्रमाण Sex Ratio at Birth १०० स्त्रियांसाठी पुरुषांची संख्या (Male per 100 females)			जिल्हा District							
			ग्रामीण/Rural	एकूण Total	नगरी/Urban	ग्रामीण Rural	नगरी Urban	एकूण Total								
(1)	(2)	(3)	पुरुष Males	स्त्री Females	(4)	पुरुष Males	स्त्री Females	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1	बृहन्मुंबई	2,15,466				1,14,690	1,00,776	2,15,466					114	114		Brihan Mumbai
2	ठाणे	92,446	10,928	9,500	20,428	37,862	34,156	72,018	115				111	112		Thane
3	रायगड	32,192	10,264	8,744	18,998	6,890	6,304	13,194	117				109	114		Raigad
4	रत्नागिरी	33,734	13,170	12,044	25,214	4,382	4,138	8,520	109				106	108		Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	14,400	5,990	5,501	11,491	2,511	2,398	4,909	109				105	108		Sindhudurg
6	नाशिक	94,440	25,958	21,872	47,830	24,435	22,178	46,613	119				110	114		Nashik
7	धुळे	49,471	18,112	15,400	33,512	8,717	7,242	15,959	118				120	118		Dhule
8	जळगाव	75,615	24,209	19,923	44,132	16,903	14,580	31,483	122				116	119		Jalgaon
9	अहमदनगर	1,12,958	45,331	38,820	85,751	14,416	12,791	27,207	115				113	115		Ahmednagar
10	पुणे	1,05,342	22,124	18,124	40,248	34,169	30,825	65,094	122				110	115		Pune
11	सातारा	55,062	20,576	15,390	37,966	10,277	7,919	17,096	118				119	118		Satara
12	सांगली	51,186	18,283	14,904	33,087	10,055	8,044	18,099	124				125	124		Sangli
13	सोलापूर	32,786	21,281	17,355	38,614	17,858	16,314	34,172	123				109	116		Solapur
14	कोल्हापूर	65,647	19,559	16,187	35,746	13,463	13,438	29,901	121				123	122		Kolhapur
15	औरंगाबाद	45,838	10,808	8,467	19,275	13,929	12,634	26,563	128				110	117		Aurangabad
16	जालना	19,509	5,740	4,607	10,477	3,981	4,181	9,162	125				119	122		Jalna
17	परभणी	25,802	7,727	6,325	14,052	6,364	5,386	11,750	122				118	120		Parbhani
18	बीड	24,278	6,509	5,325	11,834	6,674	5,770	12,444	122				116	119		Beed
19	नांदेड	29,821	8,108	6,842	14,946	7,868	7,007	14,875	118				112	115		Nanded
20	उस्मानाबाद	20,851	8,308	6,937	15,246	3,517	2,468	5,985	120				127	122		Osmanabad
21	लातूर	28,104	9,414	7,795	17,209	5,704	5,191	10,895	121				110	116		Latur

23	अहमदाबाद	42,023	9,514	8,190	17,704	12,842	11,477	24,319	116	112	114	Ahmedabad
24	अमरावती	50,254	11,825	10,563	22,388	15,281	12,576	27,857	112	122	117	Amravati
25	यवतमाळ	31,015	10,014	8,699	18,713	16,640	5,662	12,302	115	117	116	Yavatmal
26	वर्धा	21,821	6,556	6,030	12,586	4,867	4,368	9,235	109	111	110	Wardha
27	नागपूर	58,026	10,503	9,193	19,696	19,776	18,554	38,330	114	107	109	Nagpur
28	भंडारा	38,418	15,375	13,668	29,043	4,930	4,445	9,375	112	111	112	Bhandara
29	चंद्रपूर	40,486	13,825	11,798	15,123	8,289	7,074	15,363	113	117	115	Chandrapur
30	गडचिरोली	12,760	5,694	5,383	11,077	887	796	1,683	106	111	107	Gadchiroli
<hr/>												
	महाराष्ट्र राज्य	16,07,159	4,11,318	3,40,863	7,81,181	4,49,696	3,96,282	8,45,978	117	113	115	Maharashtra State

आधार.— आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.1(B)

नोंदणी झालेल्या जन्मांची लिंगानुसार संख्या व जन्म समयी स्त्री-पुरुष प्रमाण
No. of Registered Births Classified by Sex and Sex Ratio of Births
1992-93

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	नोंदणी झालेल्या जन्मांची संख्या Total No. of Registered Births	नोंदणी झालेले जन्म/Registered Births						जन्म समयी स्त्री-पुरुष प्रमाण Sex Ratio at Birth १०० स्त्रियांमार्गे पुरुषांची संख्या (Male per 100 females)			District
			ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बृहन्मुंबई	2,11,127	1,14,597	96,530	2,11,127	..	119	119	Brihan Mumbai
2	ठाणे	94,817	8,871	7,402	15,773	41,846	37,198	79,044	113	112	113	Thane
3	रायगड	29,856	9,086	7,966	17,052	6,657	6,147	12,804	114	108	112	Raigad
4	रत्नागिरी	32,210	12,286	11,257	23,543	4,579	4,088	8,667	109	112	110	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	15,925	5,615	5,138	10,813	2,664	2,448	5,112	110	109	110	Sindhudurg
6	नाशिक	94,204	25,525	21,724	47,249	24,580	22,375	46,955	117	110	114	Nashik
7	धुळे	49,618	17,727	14,861	32,588	9,130	7,900	17,030	119	116	118	Dhule
8	जळगाव	75,698	23,671	19,743	43,414	17,343	14,941	32,284	120	116	118	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,15,551	47,199	40,924	88,123	14,560	12,868	27,428	115	113	115	Ahmednagar
10	पुणे	1,07,752	23,162	19,070	42,232	34,325	31,195	65,520	121	110	114	Pune
11	सातारा	54,781	20,669	16,714	37,383	9,331	8,667	17,998	124	116	121	Satara
12	सांगली	50,126	17,493	14,018	31,511	10,189	8,426	18,615	125	121	123	Sangli
13	सोलापूर	75,063	21,681	17,409	39,090	19,049	16,924	35,973	125	113	119	Solapur
14	कोल्हापूर	64,022	19,079	15,856	34,935	15,935	13,152	29,087	120	121	121	Kolhapur
15	औरंगाबाद	43,601	11,214	8,629	19,843	12,689	11,069	23,758	130	115	121	Aurangabad
16	जालना	20,819	6,049	4,834	10,883	5,400	4,536	9,936	125	119	122	Jalna
17	परभणी	24,450	6,958	5,501	12,459	6,493	5,498	11,991	126	118	122	Parbhani
18	बीड	25,575	7,027	5,595	12,622	6,890	6,063	12,953	126	114	119	Beed
19	नांदेड	28,708	6,583	5,781	12,364	8,761	7,583	16,344	114	116	115	Nanded
20	उस्मानाबाद	20,365	7,663	6,515	14,178	3,355	2,832	6,187	118	118	118	Osmanabad
21	लातूर	28,623	8,550	7,575	16,125	6,732	5,766	12,498	113	117	115	Latur
22	बुलढाणा	42,789	13,681	11,749	25,424	9,372	7,993	17,365	117	117	117	Buldhana
23	अकोला	39,932	8,625	7,152	15,777	12,709	11,446	24,155	121	111	115	Akola
24	अमरावती	49,160	11,935	10,637	22,572	14,239	12,349	26,588	112	115	114	Amravati
25	यवतमाळ	30,503	9,754	8,793	18,547	6,359	5,597	11,956	111	114	112	YavatmaL

27	नागपूर	54,827	9,305	8,200	17,505	19,553	17,769	37,322	113	110	111	Nagpur
28	भंडारा	39,325	15,453	14,157	29,604	5,151	4,570	9,721	109	113	110	Bhandara
29	चंद्रपूर	39,679	12,857	11,297	24,154	8,285	7,240	15,525	114	114	114	Chandrapur
30	गढचिरोली	12,270	5,430	5,094	10,524	911	835	1,746	107	109	107	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य				15,93,276	3,99,148	3,39,532	7,38,680	4,56,653	3,97,943	8,54,596	117	114	116	Maharashtra State

आधार.— आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.2 (A)

ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्यूंचे लिंगानुसार वर्गीकरण
No. of Registered Deaths classified by Sex in Rural and Urban area
1991-92

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची संख्या Total No. of registered Deaths	नोंदणी झालेले मृत्यू/No. of Registered Deaths						District (2)
			ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			
			पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	बृहन्मुंबई	79,427	48,117	31,310	79,424	Brihan Mumbai
2	ठाणे	1,71,189	4,061	2,560	6,621	6,442	4,126	10,568	Thane
3	रायगड	8,090	3,646	2,652	6,298	1,106	686	1,792	Raigad
4	रत्नागिरी	9,843	5,098	3,435	8,533	813	497	1,310	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	6,607	3,285	2,526	5,811	460	336	796	Sindhudurg
6	नाशिक	23,795	7,766	6,106	13,872	5,821	4,102	9,923	Nashik
7	धुळे	14,380	6,045	4,788	10,833	2,114	1,433	3,547	Dhule
8	जळगाव	20,712	8,291	7,002	15,293	3,212	2,207	5,419	Jaigaon
9	अहमदनगर	17,537	7,395	5,674	13,069	2,763	1,705	4,468	Ahmednagar
10	पुणे	31,303	6,203	4,520	10,723	12,072	8,508	20,580	Pune
11	सातारा	15,529	6,978	5,455	12,433	1,807	1,289	3,096	Satara
12	सांगली	14,273	4,916	3,827	8,743	3,428	2,102	5,530	Sangli
13	सोलापूर	17,234	5,106	4,175	9,281	4,677	3,276	7,953	Solapur
14	कोल्हापूर	17,334	6,191	5,098	11,289	3,685	2,350	6,035	Kolhapur
15	औरंगाबाद	9,839	3,622	2,817	6,439	2,164	1,236	3,400	Aurangabad
16	जालना	4,598	1,964	1,667	3,631	637	330	967	Jalna
17	परभणी	7,475	2,937	2,271	5,208	1,384	883	2,267	Parbhani
18	बीड	5,962	2,455	1,765	4,220	1,160	582	1,742	Beed
19	नांदेड	8,037	3,028	2,572	5,540	1,618	879	2,497	Nanded
20	उस्मानाबाद	5,284	2,299	2,127	4,426	524	334	858	Osmanabad
21	लातूर	6,330	2,819	2,340	5,159	767	404	1,171	Latur
22	बुलढाणा	10,519	4,246	3,551	7,797	1,650	1,072	2,722	Buldhana
23	अकोला	10,317	3,309	2,472	5,781	2,822	1,714	4,536	Akola
24	अमरावती	12,065	3,729	2,806	6,535	3,184	2,346	5,530	Amravati
25	यवतमाळ	9,056	3,651	2,778	6,429	1,546	1,081	2,627	Yavatmal
26	वर्धा	6,594	2,689	2,254	4,943	980	671	1,651	Wardha
27	नागपूर	18,278	3,986	3,175	7,161	7,231	3,886	11,117	Nagpur
28	भंडारा	15,919	7,030	6,008	13,038	1,772	1,109	2,881	Bhandara
29	चंद्रपूर	10,530	4,328	3,460	7,788	1,737	1,005	2,742	Chandrapur
30	गडचिरोली	4,474	2,204	1,944	4,148	219	107	326	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		4,38,520	1,29,277	1,01,765	2,31,042	1,25,912	81,566	2,07,478	Maharashtra : State

आधार.—आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

STATISTICS RELATIVE TO VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.2 (B)

(A) DEATHS BY SEX AND AGE

ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्यूंचे लिंगानुसार वर्गीकरण
 Classification of Registered Deaths by Sex in Rural and Urban area
 No. of Registered Deaths classified by Sex in Rural and Urban area
 1992-93

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	नोंदणी झालेल्या मृत्यू/No. of Registered Deaths							जिल्हा District
		Total No. of Registered Deaths	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			
(1)	(2)	(3)	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	(2)
1	बृहन्मुंबई	80,074				48,806	31,268	80,074	Brihan-Mumbai
2	ठाणे	17,912	4,274	2,667	6,941	6,766	4,205	10,971	Thane
3	रायगड	7,064	3,295	2,174	5,469	1,031	564	1,595	Raigad
4	रत्नागिरी	9,857	5,024	3,365	8,389	909	559	1,468	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	6,644	3,269	2,609	5,878	459	307	766	Sindhudurg
6	नाशिक	23,635	7,844	5,956	13,800	5,828	4,007	9,835	Nashik
7	धुळे	13,782	5,752	4,346	10,098	2,159	1,525	3,684	Dhule
8	जळगाव	19,833	8,148	6,391	14,539	3,113	2,181	5,294	Jalgaon
9	अहमदनगर	16,866	6,716	4,844	11,560	3,222	2,084	5,306	Ahmednagar
10	पुणे	30,658	6,123	4,320	10,443	11,868	8,347	20,215	Pune
11	सातारा	14,904	6,953	5,094	12,047	1,699	1,158	2,857	Satara
12	सांगली	13,650	4,843	3,569	8,412	3,195	2,043	5,238	Sangli
13	सोलापूर	17,652	5,245	4,160	9,405	4,837	3,410	8,247	Soiapur
14	कोल्हापूर	17,665	6,292	4,899	11,191	3,923	2,551	6,474	Kolhapur
15	औरंगाबाद	10,095	3,617	2,632	6,249	2,464	1,382	3,846	Aurangabad
16	जालना	4,289	1,723	1,335	3,058	727	454	1,181	Jalna
17	पारभणी	7,220	2,680	2,061	4,741	1,582	897	2,479	Parbhani
18	बीड	5,734	2,304	1,642	3,946	1,148	640	1,788	Beed
19	नांदेड	7,911	2,962	2,382	5,344	1,719	848	2,567	Nanded
20	उस्मानाबाद	5,178	2,292	1,993	4,285	553	340	893	Osmanabad
21	लातूर	6,402	2,867	2,377	5,244	777	381	1,158	Latur
	बुलढाणा	10,550	4,095	3,575	7,670	1,768	1,112	2,880	Buidhana
23	अकोला	10,387	3,465	2,619	6,084	2,688	1,615	4,303	Akola
24	अमरावती	12,956	4,225	3,090	7,315	3,311	2,330	5,641	Amravati
25	यवतमाळ	8,697	3,505	2,774	6,279	1,388	1,030	2,418	Yavatmat
26	वार्धा	7,378	3,063	2,499	5,562	1,057	759	1,816	Wardha
27	नागपूर	15,891	4,016	2,997	7,013	5,672	3,209	8,878	Nagpur
28	भंडारा	16,200	7,190	6,013	13,203	1,794	1,203	2,997	Bhandara
29	चंद्रपूर	10,205	4,266	3,207	7,473	1,776	956	2,732	Chandrapur
30	गडचिरोली	3,492	1,793	1,350	3,143	220	129	349	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		4,92,731	1,27,841	96,940	2,24,781	1,26,459	81,491	2,07,950	Maharashtra State

आधार.— आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.3 (A)

प्रमुख कारणांनुसार नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची संख्या
Number of Registered Deaths by Principal Causes
1991-92

प्रमुख कारणे/Principal Causes											
अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	पटकी Cholera	देवी Small Pox	प्लेग Plauge	ताप Fevers	अमांसा व अतिसार Dysentery Diarrhoea	श्वसनाचे रोग Respira- tory diseases	दुखापत Injuries	इतर कारणे Other Causes	एकूण सर्ष कारणे All Causes Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई	984	1,622	18,970	7,076	50,775	79,427	Brihan Mumba
2	ठाणे	16	356	201	2,074	1,079	13,463	17,189	Thane
3	रायगड	131	55	226	392	7,286	8,090	Raigad
4	रत्नागिरी	315	82	718	293	8,435	9,843	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	151	22	646	202	5,586	6,607	Sindhudurg
6	नाशिक	6	1,263	329	1,744	1,165	19,288	23,795	Nashik
7	धुळे	723	114	1,492	597	11,454	14,380	Dhule
8	जळगाव	7	1,130	100	1,690	625	17,160	20,712	Jalgaon
9	अहमदनगर	2	260	100	1,167	1,067	14,941	17,537	Ahmednagar
10	पुणे	73	338	798	1,931	2,234	25,929	31,303	Pune
11	सातारा	14	236	127	1,024	959	13,169	15,529	Satara
12	सांगली	14	263	90	993	548	12,365	14,273	Sangli
13	सोलापूर	7	247	76	1,555	715	14,634	17,234	Solapur
14	कोल्हापूर	4	294	114	2,109	706	14,097	17,324	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2	190	55	623	325	8,644	9,889	Aurangabad
16	जालना	2	106	23	337	238	3,892	4,598	Jalna
17	परभणी	4	256	47	406	261	6,501	7,475	Parbhani
18	बीड	1	129	18	398	245	5,171	5,962	Beed
19	नांदेड	201	22	586	349	6,879	8,037	Nanded
20	उस्मानाबाद	8	95	29	234	442	4,476	5,284	Osmanabad
21	लातूर	1	111	35	271	375	5,537	6,330	Latur
22	बुलढाणा	6	613	62	1,000	409	8,339	10,519	Buldhana
23	अकोला	11	343	82	857	598	8,426	10,317	Akola
24	अमरावती	5	500	199	1,079	819	9,463	12,065	Amravati
25	यवतमाळ	2	719	84	781	544	6,926	9,056	Yavatmal
26	वर्धा	3	298	45	561	497	5,190	6,594	Wardha
27	नागपूर	614	134	1,539	1,580	14,411	18,278	Nagpur
28	भंडारा	13	1,140	108	1,287	560	12,811	15,919	Bhandara
29	चंद्रपूर	21	592	87	665	543	8,622	10,530	Chandrapur
30	गडचिरोली	5	316	182	235	168	3,568	4,474	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		..	227	..	12,914	5,042	47,288	25,611	3,47,438	4,38,520	Maharashtra State

आधार.— आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.3 (B)

प्रमुख कारणानुसार नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची संख्या

Number of Registered Deaths by Principal Causes

1992-93

श. क्र. Sr. No.	जिल्हा	प्रमुख कारणे/Principal Causes										District
		चडकी Cholera	देवी Small Pox	प्लेग Plague	ताप Fever	अमांश व अतिसार Dysentery Diarrhoea	श्वसनाचे रोग Respira- tory diseases	दुखापत Injuries	इतर कारणे Other Causes	एकूण कारणे Total Causes		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	
1	बृहन्मुंबई	896	1,373	19,090	7,613	51,102	80,074	Brihan Mumbai	
2	ठाणे	8	491	239	2,178	1,185	13,811	17,912	Thane	
3	रायगड	111	28	213	351	6,361	7,064	Raigad	
4	रत्नागिरी	292	60	779	355	8,371	9,857	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	1	165	11	621	174	5,672	6,672	Sindhudurg	
6	नाशिक	2	1,174	303	1,840	1,157	19,159	23,635	Nashik	
7	धुळे	4	573	103	1,403	723	10,976	13,782	Dhule	
8	जळगाव	7	841	81	1,641	716	16,547	19,833	Jalgaon	
9	अहमदनगर	1	240	72	1,087	974	14,492	16,866	Ahmednagar	
10	पुणे	20	378	691	1,994	2,171	25,404	30,658	Pune	
11	सातारा	213	94	1,109	1,071	12,417	14,904	Satara	
12	सांगली	6	168	49	991	669	11,767	13,650	Sangli	
13	सोलापूर	8	185	47	1,612	735	15,065	17,652	Solapur	
14	कोल्हापूर	18	255	107	2,032	626	14,627	17,665	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	7	130	15	612	365	8,966	10,095	Aurangabad	
16	जालना	5	62	5	258	207	3,702	4,239	Jalna	
17	परभणी	4	185	26	390	253	6,362	7,220	Parbhani	
18	बीड	2	107	31	457	236	4,901	5,734	Beed	
19	नांदेड	1	196	38	620	376	6,680	7,911	Nanded	
20	उस्मानाबाद	2	70	15	294	388	4,409	5,178	Osmanabad	
21	लातूर	91	23	317	372	5,599	6,402	Latur	
22	बुलढाणा	10	479	75	1,057	404	8,525	10,550	Buldhana	
23	अकोला	18	385	108	819	624	8,433	10,387	Akola	
24	अमरावती	27	585	193	1,343	871	9,937	12,956	Amravati	
25	यवतमाळ	637	90	721	434	6,815	8,697	Yavatmal	
26	वर्धा	8	298	60	579	442	5,991	7,378	Wardha	
27	नागपूर	532	135	1,264	1,169	12,791	15,891	Nagpur	
28	भंडारा	4	1,089	111	1,304	484	13,208	16,200	Bhandara	
29	चंद्रपूर	1	577	65	747	562	8,253	10,205	Chandrapur	
30	गडचिरोली	8	219	28	165	158	2,916	3,492	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	..	172	..	11,624	4,276	47,537	25,863	3,43,259	4,32,731	Maharashtra State	

आधार.— आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती,
तक्ता क्रमांक,
लिंगानुसार व वयोगटानुसार नोंद झालेले मृत्यू,
1991-92 and

वयोगट		ग्रामीण/Rural				एकूण/Total		नगरी/	
Age Group		पुरुष/Males		स्त्री/Females		एकूण/Total		पुरुष/Males	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
(१) १ वर्षाखालील									
Below 1 year	6,703	5,680	5,997	4,992	12,700	10,672	13,072	11,967	
1 to 4 years	4,210	3,496	5,373	4,023	9,583	7,519	4,496	4,049	
5 to 14 years	3,416	3,210	3,399	3,081	6,815	6,291	3,103	3,049	
15 to 24 years	4,374	4,104	4,527	4,009	8,901	8,113	6,106	6,351	
25 to 34 years	5,617	5,741	4,744	4,308	10,361	10,049	10,066	10,524	
35 to 44 years	8,126	8,223	4,425	4,134	12,551	12,367	12,964	13,934	
45 to 54 years	11,563	11,288	5,869	5,517	17,422	16,805	16,007	15,916	
55 to 64 years	17,501	17,235	10,295	10,218	27,796	27,453	18,718	18,971	
65 to 69 years	12,361	12,684	8,607	8,686	20,968	21,370	9,654	9,784	
७० वर्षाखालील									
70 and above	53,914	54,642	47,568	47,027	1,01,482	1,01,669	29,632	30,024	
वय न सांगितले									
Age not Stated	1,492	1,538	971	879	2,463	2,483	2,094	1,890	
एकूण/Total	1,29,277	1,27,841	1,01,765	95,940	2,31,042	2,24,781	1,25,912	1,12,645	

आधार.— आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

VITAL STATISTICS

TABLE No. 3.4 (A) and (B)

Number of Registered Deaths by age and sex

1992-93

Urban		Rural		Total		Urban		Rural		Total	
स्त्री/Females		एकूण/Total		पुरुष/Males		स्त्री/Females		एकूण/Total		स्त्री/Females	
1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)
10,050	9,300	23,122	21,267	19,775	17,647	16,047	14,292	35,822	31,939	31,939	31,939
4,809	4,232	9,305	8,281	8,706	7,545	10,182	8,255	18,888	15,800	15,800	15,800
2,882	2,834	5,985	5,883	6,519	6,259	6,281	5,915	12,800	12,174	12,174	12,174
5,997	6,128	12,103	12,479	10,480	10,455	10,524	10,137	21,004	20,592	20,592	20,592
6,301	6,437	16,367	16,961	15,683	16,265	11,045	10,745	26,728	27,010	27,010	27,010
5,121	5,131	18,085	19,065	21,090	22,157	9,546	9,265	30,636	31,422	31,422	31,422
5,747	5,878	21,754	21,794	27,570	27,204	11,606	11,395	39,176	38,599	38,599	38,599
8,328	8,710	27,046	27,681	36,219	36,206	18,623	18,928	54,842	55,134	55,134	55,134
5,369	5,515	15,023	15,299	22,015	22,468	13,976	14,201	35,991	36,669	36,669	36,669
25,820	26,329	55,452	56,353	83,546	84,666	73,388	73,356	1,56,934	1,58,022	1,58,022	1,58,022
1,142	997	3,236	2,887	3,586	3,428	2,113	1,942	5,699	5,370	5,370	5,370
81,566	41,487	2,07,478	2,07,950	2,55,189	2,54,300	1,83,331	1,78,427	4,38,520	4,32,731	4,32,731	4,32,731

Source.—Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/
तक्ता क्रमांक/
विभागानुसार बाल-मृत्यू दर व माताविषयक मृत्यूचे दर/

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	बालमृत्यू दर/Registered Infant mortality Rates					
		ग्रामीण/Rural		नागरी/Urban		एकूण/Total	
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	49	47	49	47
2	ठाणे	10	14	12	8	12	9
3	रायगड	9	8	6	5	8	7
4	रत्नागिरी	5	4	9	11	6	6
5	सिंधुदूर्ग	7	9	24	18	12	12
6	नाशिक	17	11	29	29	22	20
7	धुळे	22	16	11	9	18	14
8	जळगांव	23	22	3	3	15	14
9	अहमदनगर	7	4	20	19	10	8
10	पुणे	12	9	36	32	27	23
11	सातारा	13	12	16	16	14	13
12	सांगली	8	6	39	27	19	14
13	सोलापूर	12	9	24	23	18	16
14	कोल्हापूर	10	9	28	25	18	16
15	औरंगाबाद	16	15	16	19	16	17
16	जालना	18	13	7	6	13	10
17	परभणी	20	16	20	12	20	14
18	बीड	12	11	13	12	12	12
19	नांदेड	18	17	10	12	14	14
20	उस्मानाबाद	20	15	15	10	18	14
21	लातूर	17	17	8	5	13	12
22	जुलहाणा	23	24	17	20	21	22
23	अकोला	19	19	22	18	21	18
24	अमरावती	18	16	22	20	20	18
25	यवतमाळ	28	25	16	14	23	21
26	वर्धा	33	35	20	11	28	25
27	नागपूर	28	28	18	17	22	21
28	भंडारा	38	36	35	35	37	36
29	चंद्रपूर	25	22	13	11	21	17
30	गडचिरोली	48	33	3	5	42	29
	महाराष्ट्र राज्य	17	14	27	25	22	20

टीप.—(१) वरील मृत्यू दर नोंदणी झालेल्या मृत्यूदर आधारीत आहेत.

(२) बालमृत्यू दर एक हजार जिवीत जन्मामागे आहेत.

आस्तर.— आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

VITAL STATISTICS

TABLE No. 3.5 (A) and (B)

Registered Infant mortality and maternal mortality rates 1991-92 and 1992-93

माताविषयक मृत्यु दर/Registered Maternal mortality Rates						
ग्रामीण/Rural		नागरी/Urban		एकूण/Total		District
1991-92 (9)	1992-93 (10)	1991-92 (11)	1992-93 (12)	1991-92 (13)	1992-93 (14)	
		0.4	0.3	0.4	0.3	Brihan Mumbai
1.3	1.4	0.2	0.2	0.4	0.4	Thane
0.5	0.8	0.4	0.2	0.5	0.6	Raigad
0.7	0.6	0.4	0.3	0.6	0.5	Ratnagiri
0.3	0.5	0.2	0.6	0.3	0.5	Sindhudurg
1.0	1.2	0.7	0.3	0.9	0.7	Nashik
1.1	1.6	0.8	0.7	1.0	1.3	Dhule
0.7	0.9	0.6	0.3	0.7	0.7	Jalgaon
0.4	0.4	0.7	0.2	0.5	0.4	Ahmednagar
0.5	0.4	0.2	0.1	0.3	0.2	Pune
0.7	0.8	1.8	1.8	1.0	1.1	Satara
0.5	0.4	1.3	1.5	0.8	0.8	Sangli
1.1	1.0	0.8	0.2	0.9	0.6	Solapur
0.6	0.5	0.8	0.3	0.7	0.4	Kolhapur
1.8	1.5	1.5	0.5	1.7	1.0	Aurangabad
1.4	0.6	0.3	0.4	0.9	0.5	Jalna
1.8	2.0	0.5	0.4	1.2	1.2	Parbhani
2.2	1.3	0.9	0.2	1.5	0.7	Beed
2.3	2.9	0.8	1.1	1.6	1.9	Nanded
1.3	1.1	1.6	0.5	1.4	0.9	Osmanabad
1.3	0.9	1.7	0.5	1.4	0.7	Latur
0.8	0.9	0.4	0.3	0.6	0.7	Buldhana
0.7	0.9	0.2	0.2	0.4	0.5	Akola
1.2	1.2	0.8	1.1	1.0	1.1	Amravati
1.3	1.2	0.7	0.3	1.1	0.8	Yavatmal
1.4	0.8		0.3	0.8	0.6	Wardha
1.1	0.9	0.8	0.9	0.9	0.9	Nagpur
1.6	1.4	3.4	0.9	2.0	1.3	Bhandara
1.2	1.5	2.7	0.5	1.8	1.1	Chandrapur
0.7	1.0			0.6	0.9	Gadchiroli
1.0	1.0	0.7	0.4	0.8	0.7	Maharashtra State

Note—(1) Above death rates are based on registered deaths.

(2) Infant mortality rates are as per 1000 live births.

Source.— Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.6

महाराष्ट्र राज्यातील जीवन विषयक महत्त्वाचे दर

Important Vital Rates in respect of Maharashtra State

अ. क्र. Sr. No.	नाव	1992	1993	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	जन्मसमयी स्त्री पुरुष प्रमाण	115	116	Sex Ratio at Birth
2	मृत्यू समयी स्त्री पुरुष प्रमाण	139	143	Sex Ratio at Death
3	जीवन विषयक निर्देशांक	367	368	Vital Index
4	प्रमुख कारणांमुळे झालेल्या मृत्यूंचे दर लाख लोकसंख्येमागे प्रमाण.			Death rate per lakh population by principal causes.
4.1	पटकी *	3	3	Cholera *
4.2	देवी	Small Pox
4.3	प्लेग	Plague
4.4	ताप	17	15	Fevers
4.5	श्वसनाचे रोग	62	61	Respiratory diseases
4.6	अमांश व अतिसार	7	06	Dysentery and diarrhoea
4.7	दुखापती	34	33	Injuries
4.8	इतर सर्व कारणे	457	442	All other causes

* माहिती नोंद केलेल्या आकडेवारीवर आधारित आहे.

* Data is based on Registration records.

$$\text{टीप.-(१) जन्मसमयी स्त्री पुरुष प्रमाण} = \frac{\text{जिवंत जन्मलेले मुलगे}}{\text{जिवंत जन्मलेल्या मुली}} \times 100$$

$$(२) \text{ मृत्यू समयी स्त्री पुरुष प्रमाण} = \frac{\text{मृत पुरुष}}{\text{मृत स्त्रिया}} \times 100$$

$$(३) \text{ जीवन विषयक निर्देशांक} = \frac{\text{एकूण जिवंत जन्म}}{\text{एकूण मृत्यू}} \times 100$$

$$\text{Note.-(1) Sex Ratio at birth} = \frac{\text{Male live births}}{\text{Female live births}} \times 100$$

$$(2) \text{ Sex Ratio at death} = \frac{\text{Male deaths}}{\text{Female deaths}} \times 100$$

$$(3) \text{ Vital Index} = \frac{\text{Total live births}}{\text{Total deaths}} \times 100$$

आधार.— आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.7 (A)

जन्म दर, मृत्यू दर व बाल-मृत्यू दर

Birth Rate, Death Rate and Infant Mortality Rate, 1991-92

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	जन्म दर Birth Rate			मृत्यू दर Death Rate			बाल-मृत्यू दर Infant mortality Rates			District (2)
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	बृहन्मुंबई	21.6	21.6	..	8.0	8.0	..	49	49	Brihan Mumbai
2	ठाणे	14.4	20.9	19.0	4.7	8.1	3.5	10	12	12	Thane
3	रायगड	14.7	39.6	19.8	4.9	5.4	5.0	9	6	8	Raigad
4	रत्नागिरी	20.8	6.3	25.0	7.0	9.4	7.3	5	9	6	Ratnagin
5	सिंधुदुर्ग	14.9	77.9	19.7	7.5	12.6	7.9	7	24	12	Sindhudurg
6	नाशिक	19.9	33.8	25.0	5.8	7.2	6.3	17	29	22	Nashik
7	धुळे	17.5	30.5	20.3	5.7	6.8	5.9	22	11	18	Dhule
8	जळगांव	20.0	35.7	24.5	6.9	6.1	6.7	23	3	15	Jalgaon
9	अहमदनगर	30.0	50.5	33.3	4.6	8.3	5.2	7	20	10	Ahmednagar
10	पुणे	16.7	23.0	20.1	4.4	7.3	6.0	12	36	27	Pune
11	सातारा	19.9	35.8	23.6	5.3	10.0	6.0	8	39	19	Satara
12	सोवली	17.7	53.8	22.3	5.8	9.7	6.3	13	16	14	Sangli
13	सोलापूर	18.5	36.5	24.1	4.4	8.5	5.7	12	24	18	Solapur
14	कोल्हापूर	16.1	37.7	25.8	5.1	7.6	5.8	10	28	18	Kolhapur
15	औरंगाबाद	13.3	36.0	20.9	4.4	4.6	4.5	16	16	16	Aurangabad
16	जालना	9.6	39.7	14.9	3.4	4.2	3.5	18	7	13	Jalna
17	परभणी	10.1	24.4	13.8	3.8	4.7	4.0	20	20	20	Parbhani
18	बीड	9.0	37.7	14.8	3.2	5.3	3.6	12	13	12	Beed
19	नांदेड	9.1	20.1	13.9	3.4	4.9	3.7	18	10	14	Nanded
20	उस्मानाबाद	14.7	28.7	17.0	4.3	4.4	4.3	20	15	18	Osmanabad
21	लातूर	14.6	31.4	18.4	4.4	3.4	4.1	17	8	13	Latur
2	बुलढाणा	19.5	42.1	24.2	5.3	6.9	5.6	23	17	21	Buldhana
3	अकोला	12.0	38.0	19.9	3.9	7.1	4.9	19	22	21	Akola
4	अमरावती	16.7	38.5	24.4	4.9	7.6	5.9	18	22	20	Amravati
	यवतमाळ	11.2	34.2	15.3	3.9	7.3	4.5	28	16	23	Yavatmal
6	वर्धा	16.0	32.3	20.3	6.3	5.8	6.1	33	20	28	Wardha
7	नागपूर	16.2	18.7	17.8	5.9	5.4	5.6	28	18	22	Nagpur
8	भंडारा	16.8	33.8	19.1	7.5	10.4	7.9	38	35	37	Bhandara
9	चंद्रपूर	20.7	30.3	23.5	6.4	5.4	6.1	25	13	21	Chandrapur
0	गडचिरोली	16.1	24.4	16.9	6.0	4.7	5.9	48	3	42	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	16.8	27.5	21.1	5.1	6.7	5.8	17	27	22	Maharashtra State

टीप.- (१) जन्म व मृत्यू दर एक हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे आहेत. बाल मृत्यू दर एक हजार जिवंत जन्मांमागे आहेत.

(२) जन्म व मृत्यू नोंदी कमी असल्याने दर कमी आहेत.

(३) कंसातील आकडे हे अंदाजित दर आहेत.

Note.— (1) The Birth and Death Rates are per 1000 estimated population, Infant mortality rates are per 1000 live Births.

(2) The rates are low due to under registration of births and deaths.

(3) Figures given in the parenthesis are estimated rates.

आधार.- आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.7 (B)

जन्म दर, मृत्यू दर व बाल-मृत्यू दर

Birth Rate, Death Rate and Infant Mortality Rate, 1992-93

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	जन्म दर Birth Rate			मृत्यू दर Death Rate			बाल-मृत्यू दर Infant Mortality Rates			District (2)
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	बृहन्मुंबई	..	20.8	20.8	..	7.9	7.9	..	47	47	Brihan Mumbai
2	ठाणे	10.0	22.0	18.3	4.4	3.1	3.5	14	8	8	Thane
3	रायगड	13.5	37.2	18.5	4.3	4.6	4.4	8	5	7	Raigad
4	रत्नागिरी	20.7	61.0	25.1	7.4	10.3	7.7	4	11	6	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	14.2	81.1	19.3	7.7	12.2	8.1	9	18	12	Sindhudurg
6	नाशिक	18.5	33.2	23.8	5.4	7.0	6.0	11	29	20	Nashik
7	धुळे	17.3	31.8	20.5	5.4	6.9	5.7	16	9	14	Dhule
8	जळगाव	18.4	35.7	23.2	6.2	5.9	6.1	22	3	14	Jalgaon
9	अहमदनगर	31.0	49.2	33.9	4.1	9.5	5.0	4	19	8	Ahmednagar
10	पुणे	16.2	22.5	19.5	4.0	6.9	5.6	9	32	23	Pune
11	सातारा	17.5	54.0	22.3	5.6	8.9	6.1	12	16	13	Satara
12	सांगली	19.0	36.0	23.1	5.1	10.1	6.3	6	27	14	Sangli
13	सोलापूर	17.2	37.8	23.3	2.1	8.7	5.5	9	23	16	Solapur
14	कोल्हापूर	15.7	35.9	21.1	5.0	8.0	5.8	9	25	16	Kolhapur
15	औरंगाबाद	13.6	30.8	19.5	4.3	5.0	4.5	15	19	17	Aurangabad
16	जालना	10.2	43.0	16.0	2.9	5.1	3.3	13	6	10	Jalna
17	परभणी	9.4	24.0	13.4	3.6	5.0	4.0	16	12	14	Parbhani
18	बीड	9.4	38.0	15.3	3.0	5.2	3.4	11	12	12	Beed
19	नांदेड	7.5	30.8	13.2	3.2	4.8	3.6	17	12	14	Nanded
20	उस्मानाबाद	12.8	31.1	15.5	3.9	4.5	4.0	15	10	14	Osmanabad
21	लातूर	12.8	34.6	17.7	4.2	3.2	4.0	17	5	12	Latur
22	बुलढाणा	16.7	43.1	22.3	5.1	7.1	5.5	24	20	22	Buldhana
23	अकोला	10.8	36.7	18.8	4.2	6.5	4.9	19	18	18	Akola
24	अमरावती	16.9	35.9	23.6	5.5	7.5	6.2	16	20	18	Amravati
25	यवतमाळ	11.6	32.4	15.5	3.9	6.0	4.4	25	14	21	Yavatmal
26	वर्धा	15.6	32.7	20.1	7.0	6.2	6.8	35	11	25	Wardha
27	नागपूर	14.9	17.7	16.7	6.0	4.2	4.8	28	17	21	Nagpur
28	भंडारा	17.3	34.6	19.7	7.7	10.7	8.1	36	35	36	Bhandara
29	चंद्रपूर	20.3	28.8	22.9	6.3	5.1	5.9	22	11	17	Chandrapur
30	गडचिरोली	15.1	26.1	16.1	4.5	5.2	4.6	33	5	29	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		16.1	27.0	20.5	4.9	6.6	5.6	14	14	20	Maharashtra S

टीप.- (१) जन्म व मृत्यू दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे आहे. बालमृत्यू दर हजार जिवंत जन्मामागे आहेत.

(२) जन्म व मृत्यू नोंदी कमी असल्याने दर कमी आहेत.

(३) कंसातील आकडे हे अंदाजित दर आहेत.

Notes.— (1) The birth and death rates are per 1,000 estimated population, Infant mortality rates are per 1,000 live births.

(2) The rate are low due to under registration of birth and deaths.

(3) Figures given in the Parenthesis are estimated rate.

आधार.— आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (A)
प्रमुख कारणानुसार मृत्युंची संख्या/Number of Deaths by Principal Causes
1991-92

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	विषमज्वर Typhoid			गोवर Measles			शीतज्वर Influenza			इतर ताप Other fevers			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई	..	100	100	..	22	22	Brihan Mumbai
2	ठाणे	7	17	24	8	5	13	173	126	299	Thane
3	रायगड	2	1	3	4	..	4	99	14	113	Raigad
4	रत्नागिरी	6	1	7	6	..	6	287	7	294	Ratnagin
5	सिंधुदुर्ग	2	1	3	1	..	1	140	1	141	Sindhudurg
6	नाशिक	17	21	38	16	181	197	445	528	973	Nashik
7	धुळे	15	17	32	10	4	14	619	36	655	Dhule
8	जळगाव	22	10	32	30	6	36	965	74	1,039	Jalgaon
9	अहमदनगर	22	5	27	13	3	16	150	45	195	Ahmednager
10	पुणे	3	14	17	2	13	15	62	41	103	Pune
11	सातारा	15	2	17	1	2	3	166	14	180	Satara
12	सांगली	10	18	28	5	2	7	161	7	168	Sangli
13	सोलापूर	16	22	38	13	..	13	102	27	129	Solapur
14	कोल्हापूर	14	9	23	5	2	7	181	25	206	Kolhapur
15	औरंगाबाद	10	7	17	18	13	31	95	17	112	Aurangabad
16	जालना	13	1	14	13	2	15	60	4	64	Jalna
17	परभणी	21	18	39	10	1	11	177	27	204	Parbhani
18	बीड	8	9	17	6	3	9	79	13	92	Beed
19	नांदेड	24	6	30	9	..	9	117	20	137	Nanded
20	उस्मानाबाद	5	1	6	7	1	8	74	4	78	Osmanabad
21	लातूर	16	12	28	10	1	11	58	2	60	Latur
22	बुलढाणा	20	24	44	15	5	20	357	165	522	Buldhana
23	अकोला	2	11	13	9	1	10	223	86	309	Akola
24	अमरावती	14	15	29	5	..	5	365	74	439	Amravati
25	यवतमाळ	34	15	49	4	..	4	629	31	660	Yavatmal
26	वर्धा	15	5	20	1	..	1	267	5	272	Wardha
27	नागपूर	42	48	90	3	6	9	283	144	51	Nagpur
28	भंडारा	78	17	95	989	28	1,017	Bhandara
29	चंद्रपूर	60	12	72	4	..	4	481	28	509	Chandrapur
30	गडचिरोली	6	1	7	307	..	307	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	510	440	959	228	273	501	8,111	1,593	9,704	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (A)—contd.

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	फुफ्फुस दाह Pneumonia			क्षय Tuberculosis			डांग्या खोकला Whooping-cough			हगवण Gastro			पदकी Cholera			District (2)
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
1	बृहन्मुंबई	..	6,196	6,196	..	9,048	9,048	Brihan Mumbai
2	ठाणे	21	231	252	169	697	866	6	63	69	14	2	16	Thane
3	रायगड	6	10	16	87	55	142	7	3	10	Raigad
4	रत्नागिरी	7	26	33	261	81	342	4	4	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	8	15	23	151	29	180	1	2	3	Sindhudurg
6	नाशिक	60	180	240	261	297	558	8	16	24	5	1	6	Nashik
7	धुळे	44	43	87	431	200	631	8	9	17	Dhule
8	जळगाव	56	13	69	345	162	507	1	..	1	3	4	7	1	..	1	Jalgaon
9	अहमदनगर	29	134	163	233	150	383	7	42	49	2	..	2	Ahmednager
10	पुणे	15	653	668	117	689	806	21	155	176	63	10	73	Pune
11	सातारा	75	37	112	251	116	367	6	21	27	14	..	14	Satara
12	सांगली	21	118	139	194	101	295	1	..	1	3	49	52	13	1	14	Sangli
13	सोलापूर	12	133	145	161	371	532	9	15	24	7	..	7	Solapur
14	कोल्हापूर	21	130	151	167	340	507	5	21	26	4	..	4	Kolhapur
15	औरंगाबाद	29	60	89	79	176	255	22	22	1	1	2	Aurangabad
16	जालना	15	18	33	77	47	124	3	7	10	2	..	2	Jalna
17	परभणी	7	52	59	104	39	143	8	..	8	4	..	4	Parbhani
18	बीड	6	17	23	56	73	129	..	1	1	8	8	16	1	..	1	Beed
19	नांदेड	8	59	67	136	156	292	8	1	9	Nanded
20	उस्मानाबाद	8	16	24	55	24	79	22	1	23	8	..	8	Osmanabad
21	लातूर	9	27	36	52	43	95	13	..	13	1	..	1	Latur
22	बुलढाणा	25	114	139	158	191	349	14	14	28	6	..	6	Buldhana
23	अकोला	32	27	59	175	208	383	1	27	28	5	6	11	Akola
24	अमरावती	22	53	75	151	295	446	3	5	8	5	..	5	Amravati
25	यवतमाळ	25	50	75	171	133	304	1	..	1	13	10	23	2	..	2	Yavatmal
26	वर्धा	33	36	69	62	54	116	7	1	8	3	..	3	Wardha
27	नागपूर	51	339	390	83	489	572	9	7	16	Nagpur
28	भंडारा	102	47	149	318	133	451	16	14	30	13	..	13	Bhandara
29	चंद्रपूर	35	8	43	155	51	206	19	2	21	20	1	21	Chandrapur
30	गडचिरोली	54	..	54	60	10	70	87	1	88	5	..	5	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		836	8,842	9,678	4,720	14,458	19,178	3	1	4	315	524	839	205	22	227	Maharashtra State

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	आमांश Dysentery			अतिसार Diarrhoea			हृदय विकार Hart attack			घटसर्प Diphtheria			पोलिओ Polio			District (2)		
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total			
		(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)			
1	बृहन्मुंबई	1,622	1,622	..	17,051	17,051	..	8	8	..	30	30	Brihan Mumbai		
2	वणे	7	33	40	85	76	161	331	1,440	1,771	..	7	1	2	3	5	Thane
3	रायगड	1	..	1	48	6	54	121	134	255	2	..	2	Raigad
4	रत्नागिरी	11	3	14	56	12	68	360	104	464	2	..	2	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	8	3	11	9	2	11	397	136	533	1	..	1	Sindhudurg
6	नाशिक	5	3	8	190	131	321	423	702	1,125	..	2	2	3	7	10	Nashik
7	धुळे	1	4	5	95	14	109	249	255	504	2	1	3	Dhule
8	जळगाव	13	4	17	71	12	83	420	322	742	5	..	5	3	1	4	Jalgaon
9	अहमदनगर	17	13	30	50	20	70	349	389	738	2	1	3	1	2	3	Ahmednager
10	पुणे	3	..	3	63	732	795	305	2,461	2,766	2	1	3	2	..	2	Pune
11	सातारा	23	2	25	80	14	102	677	308	985	4	..	4	Satara
12	सांगली	9	8	17	63	10	73	443	450	893	2	3	5	5	3	8	Sangli
13	सोलापूर	2	2	31	43	174	212	528	1,740	7	4	11	1	7	8	Solapur
14	कोल्हापूर	2	..	2	80	32	112	660	586	1,246	1	..	1	4	3	7	Kolhapur
15	औरंगाबाद	3	..	3	21	31	52	85	231	316	..	5	5	1	3	4	Aurangabad
16	जालना	3	2	5	15	3	18	41	80	121	1	1	2	2	..	2	Jalna
17	परभणी	1	1	2	38	7	45	39	135	174	2	..	2	..	1	1	Parbhani
18	बीड	18	..	18	50	168	218	1	..	1	2	1	3	Beed
19	नांदेड	1	1	19	2	21	58	190	248	3	..	3	2	..	2	Nanded
20	उस्मानाबाद	28	1	29	40	48	88	3	..	3	1	..	1	Osmanabad
21	लातूर	1	..	1	29	5	34	41	83	124	1	..	1	Latur
22	बुलढाणा	1	2	3	42	17	59	137	184	321	7	3	10	Buldhana
23	अकोला	6	1	7	63	12	75	131	422	553	2	..	2	1	1	2	Akola
24	अमरावती	28	..	28	102	69	171	131	178	309	4	..	4	4	1	5	Amravati
25	यवतमाळ	1	3	4	62	18	80	71	120	191	2	1	3	1	1	2	Yavatmal
26	वर्धा	3	..	3	33	9	42	50	119	169	2	..	2	Wardha
27	नागपूर	5	13	18	51	65	116	99	727	826	3	1	4	3	2	5	Nagpur
28	भंडारा	2	1	3	90	15	105	312	187	499	2	..	2	10	1	11	Bhandara
29	चंद्रपूर	1	..	1	77	3	80	161	378	539	5	..	5	8	..	8	Chandrapur
30	गडचिरोली	8	..	8	174	..	174	25	14	39	1	..	1	1	..	1	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		169	99	268	1,791	2,983	4,774	6,418	28,130	34,548	51	28	79	75	71	146	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (A)—Contd

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	कुष्ठरोग Leprosy			कर्करोग Cancer			धनुर्वात Tetanus			काबीज Jaundice			Distnct (2)
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	
1	बृहन्मुंबई	..	26	26	..	3,868	3,868	..	113	113	..	255	255	Brihan Mumbai
2	ठाणे	8	1	9	98	251	349	8	4	12	40	77	117	Thane
3	रायगड	4	1	5	37	26	63	4	3	7	18	12	30	Raigad
4	रत्नागिरी	1	..	1	125	9	134	7	10	17	69	5	74	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	2	..	2	168	28	196	10	1	11	42	3	45	Sindhudurg
6	नाशिक	6	2	8	201	185	306	26	27	53	74	88	162	Nashik
7	धुळे	14	1	15	182	101	283	17	32	49	16	26	42	Dhule
8	जळगाव	12	6	18	235	100	335	12	3	15	36	35	71	Jalgaon
9	अहमदनगर	5	2	7	269	122	391	5	13	18	44	41	85	Ahmednager
10	पुणे	15	6	21	181	533	714	11	27	38	29	64	93	Pune
11	सातारा	18	2	20	287	52	339	9	2	11	59	9	68	Satara
12	सांगली	7	1	8	352	144	496	11	12	23	37	48	85	Sangli
13	सोलापूर	14	10	24	225	200	425	11	29	40	82	46	128	Solapur
14	कोल्हापूर	7	2	9	417	207	624	2	5	7	52	33	85	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	..	1	69	89	158	7	27	34	30	34	64	Aurangabad
16	जालना	4	..	4	40	23	63	9	9	18	10	8	18	Jalna
17	परभणी	5	1	6	57	45	102	11	7	18	10	6	16	Parbhani
18	बीड	8	1	9	77	44	121	2	8	10	17	13	30	Beed
19	नांदेड	2	2	4	65	51	116	15	9	24	18	10	28	Nanded
20	उस्मानाबाद	11	2	13	84	22	106	..	3	3	26	5	31	Osmanabad
21	लातूर	4	1	5	66	25	91	4	9	13	25	9	34	Latur
22	बुलढाणा	9	2	11	145	67	212	6	16	22	12	4	16	Buldhana
23	अकोला	13	1	14	193	115	308	8	33	41	11	7	18	Akola
24	अमरावती	8	2	10	194	105	299	17	25	42	10	16	26	Amravati
25	यवतमाळ	7	2	9	89	68	157	12	15	27	11	9	20	Yavatmal
26	वर्धा	3	2	5	48	36	84	13	..	13	2	2	4	Wardha
27	नागपूर	4	1	5	54	351	405	8	14	22	10	104	114	Nagpur
28	भंडारा	16	2	18	142	50	192	19	16	35	11	9	20	Bhandara
29	चंद्रपूर	12	..	12	79	49	128	32	4	36	9	7	16	Chandrapur
30	गडचिरोली	2	1	3	18	1	19	10	..	10	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		222	80	302	4,197	6,967	11,164	306	476	782	810	985	1,795	Maharashtra State

दुखापतीचा तपशील/Details of Injures

अ. क्र. Sr. No	जिल्हा (2)	आलर्क Rabies			आत्महत्या Suicide			भाजणे Accidental Burms			बुडणे Drowning			अन्नमधील विषबाधेव्यतिरिक्त इतर विषबाधा Accidental poisoning Other than food poisoning			District (2)	
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total		
		(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(70)	(71)		
1	बृहन्मुंबई	..	43	43	..	259	259	..	2,113	2,113	..	403	403	..	27	27	Brihan Mumbai	
2	अंधे	..	2	3	5	36	42	78	20	289	309	49	76	125	2	14	Thane	
3	रायगड	..	1	2	3	5	5	10	12	52	64	25	25	50	..	8	Raigad	
4	रत्नागिरी	..	1	..	1	9	1	10	24	45	69	79	8	87	2	..	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	..	2	..	2	17	4	21	14	19	33	52	2	54	2	..	Sindhudurg	
6	नाशिक	..	10	19	29	15	56	71	76	319	395	79	26	105	8	12	Nashik	
7	धुळे	..	10	..	10	30	19	49	22	181	203	26	9	35	4	27	Dhule	
8	जळगाव	..	9	1	10	15	6	21	33	132	165	35	24	59	20	4	Jalgaon	
9	अहमदनगर	..	9	13	22	82	14	96	105	182	287	238	30	268	8	13	Ahmednager	
10	पुणे	..	2	27	29	42	43	85	36	845	881	110	101	211	4	13	Pune	
11	सातारा	..	3	2	5	78	31	109	104	103	207	208	19	227	26	19	Satara	
12	सांगली	..	2	13	15	67	8	75	30	102	132	106	6	112	4	10	Sangli	
13	सोलापूर	..	4	8	12	80	11	91	41	43	84	128	28	156	5	6	Solapur	
14	कोल्हापूर	..	2	6	8	34	35	69	14	109	123	124	47	171	5	26	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	..	3	8	11	20	5	25	22	13	35	56	7	63	10	14	Aurangabad	
16	जालना	..	3	..	3	20	6	26	16	46	62	38	5	43	12	2	Jalna	
17	परभणी	..	5	2	7	28	6	34	9	36	45	39	7	46	14	2	Parbhani	
18	बीड	..	4	1	5	19	3	22	17	18	35	38	12	40	1	2	Beed	
19	नांदेड	..	7	5	12	40	4	44	21	29	50	61	10	71	6	6	Nanded	
20	उस्मानाबाद	..	3	1	4	36	6	42	13	61	74	80	23	103	6	9	Osmanabad	
21	लातूर	..	5	1	6	44	3	47	21	26	47	62	2	64	8	15	Latur	
22	बुलढाणा	..	10	3	13	50	16	66	17	67	84	76	8	84	14	11	Buldhana	
23	अकोला	..	4	2	6	43	17	60	31	227	258	47	12	59	11	18	Akola	
24	अमरावती	..	7	15	22	98	16	114	48	267	315	92	4	96	13	34	Amravati	
25	यवतमाळ	..	13	..	13	82	15	97	38	95	133	70	20	90	23	3	Yavatmal	
26	वर्धा	..	5	4	9	90	22	112	24	56	80	90	28	118	11	11	Wardha	
27	नागपूर	..	9	6	15	52	56	108	42	418	460	116	259	375	10	28	Nagpur	
28	भंडारा	..	3	5	8	39	4	43	25	59	84	171	10	181	5	13	Bhandara	
29	चंद्रपूर	..	5	1	6	42	20	62	19	96	115	110	21	131	1	5	Chandrapur	
30	गडचिरोली	..	2	1	3	16	..	16	14	3	17	50	4	54	2	..	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	..	145	192	337	1,229	733	1,962	908	6,051	6,959	2,455	1,226	3,681	237	352	589	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (A)—contd.

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	दुखापतीचा तपशील/Details of injuries												Districts (2)
		वाहतुकीचे अपघात Traffic Accidents			इतर वर्गीकरण न केलेले अपघात Other Accidents elsewhere not classified			मनुष्यवध Homicide			सर्प दंरा Snake bite			
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(72)	(73)	(74)	(75)	(76)	(77)	(78)	(79)	(80)	(81)	(82)	(83)	(2)		
1	बृहन्मुंबई	..	833	833	..	3,440	3,440	..	1	1	Brihan Mumbai
2	थणे	51	38	89	138	225	363	6	5	11	72	7	79	Thane
3	रायगड	16	10	26	97	77	174	7	2	9	34	7	41	Raigad
4	रत्नागिरी	9	2	11	39	26	65	8	2	10	22	6	28	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	3	..	3	42	15	57	4	1	5	22	5	27	Sindhudurg
6	नाशिक	43	55	98	163	197	360	6	7	13	95	6	101	Nashik
7	पुणे	41	13	54	69	85	154	10	3	13	52	6	58	Dhule
8	जळगाव	32	34	66	85	117	202	5	5	10	72	6	78	Jalgaon
9	अहमदनगर	53	16	69	126	128	254	6	..	6	58	4	62	Ahmednagar
10	पुणे	75	20	95	172	718	890	14	6	20	28	5	33	Pune
11	सातारा	54	4	58	204	53	257	13	4	17	32	7	39	Satara
12	सांगली	26	8	34	76	64	140	11	1	12	22	5	27	Sangli
13	सोलापूर	38	5	43	137	79	216	11	..	11	75	26	101	Solapur
14	कोल्हापूर	17	9	26	91	146	237	10	3	13	27	8	35	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2	1	3	91	48	139	1	1	2	30	3	33	Aurangabad
16	जालना	3	..	3	48	16	64	1	..	1	22	3	25	Jalna
17	परभणी	9	9	18	42	16	58	3	..	3	32	7	39	Parbhani
18	बीड	14	2	16	65	32	97	3	1	4	22	3	25	Beed
19	नांदेड	17	4	21	45	36	81	5	6	11	52	7	59	Nanded
20	उस्मानाबाद	18	9	27	89	29	116	11	1	12	36	16	52	Osmanabad
21	लातूर	29	2	31	79	26	105	8	..	8	34	14	48	Latur
22	बुलढाणा	13	5	18	59	31	90	6	..	6	30	6	36	Buldhana
23	अकोला	21	15	36	52	59	111	10	3	13	23	9	32	Akola
24	अमरावती	12	1	13	109	69	178	11	1	12	34	6	46	Amravati
25	यवतमाळ	12	8	20	67	39	106	5	3	8	57	7	64	Yavatmal
26	वर्धा	14	16	30	49	24	73	9	3	12	48	2	50	Wardha
27	नागपूर	34	102	136	131	222	353	13	23	36	57	15	72	Nagpur
28	भंडारा	41	1	42	78	39	117	20	4	24	46	5	51	Bhandara
29	चंद्रपूर	43	21	64	63	48	111	13	4	17	33	1	34	Chandrapur
30	गढ़चिरोली	7	2	9	35	1	36	7	..	7	26	1	27	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	747	1,245	1,992	2,539	6,105	8,644	237	90	327	1,193	203	1,396	Maharashtra State

अ. क्र Sr. No.	जिल्हा	रानटी जनावरे Wild beasts			सापाव्यतिरिक्त इतर विषारी प्राणी दंश Other than snake bites			एकूण दुखापती Total injuries			मधुमेह Diabetes			Districts
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(84)	(85)	(86)	(87)	(88)	(89)	(90)	(91)	(92)	(93)	(94)	(95)	(2)
1	बृहन्मुंबई	7,076	7,076	..	494	494	Brihan Mumbai
2	ठाणे	9	..	9	383	696	1,079	16	137	153	Thane
3	रायगड	7	3	10	203	189	392	5	7	12	Raigad
4	रत्नागिरी	9	2	11	201	92	293	15	14	29	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	156	46	202	33	8	41	Sindhudurg
6	नाशिक	2	..	2	487	678	1,165	19	52	71	Nashik
7	धुळे	254	343	597	14	14	28	Dhule
8	जळगाव	297	328	625	22	20	42	Jalgaon
9	अहमदनगर	4	..	4	680	387	1,067	28	35	63	Ahmednagar
10	पुणे	1	1	2	482	1,752	2,234	14	224	238	Pune
11	सातारा	719	240	959	57	32	89	Satara
12	सांगली	..	1	2	343	205	548	23	86	109	Sangli
13	सोलापूर	1	1	2	516	199	715	12	59	71	Solapur
14	कोल्हापूर	1	1	322	384	706	44	61	105	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	..	1	233	92	325	3	21	24	Aurangabad
16	जालना	160	78	238	2	3	5	Jalna
17	परभणी	..	1	1	1	..	1	177	84	261	3	4	7	Parbhani
18	बीड	..	1	1	1	1	2	181	64	245	8	15	23	Beed
19	नांदेड	247	102	349	2	5	7	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	1	1	288	154	442	4	5	9	Osmanabad
21	लातूर	1	1	2	286	69	375	4	8	12	Latur
22	बुलढाणा	265	144	409	..	11	11	Buldhana
23	अकोला	238	360	598	6	14	20	Akola
24	अमरावती	..	1	1	..	3	3	418	401	819	4	17	21	Amravati
25	यवतमाळ	354	190	544	19	11	30	Yavatmal
26	वर्धा	335	162	497	6	5	11	Wardha
27	नागपूर	..	1	1	..	1	1	456	1,124	1,580	11	282	293	Nagpur
28	भंडारा	425	135	560	6	11	17	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	2	2	1	..	1	327	216	543	38	3	41	Chandrapur
30	गडचिरोली	157	11	168	8	..	8	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		7	2	9	38	14	52	9,590	16,021	25,611	426	1,658	2,084	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (A)—contd.

अ. क्र Sr. No.	जिल्हा	रक्त क्षय Anaemia			मेंदूचा ज्वर Meningitis			पक्षघात Paralysis			दमा Asthama			Districts	
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total		
(1)	(2)	(96)	(97)	(98)	(99)	(100)	(101)	(102)	(103)	(104)	(105)	(106)	(107)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	..	867	867	..	862	862	..	2,625	2,625	..	3,726	3,726	Brihan Mumbai	
2	ठाणे	..	5	108	113	2	18	20	94	172	266	238	718	956	Thane
3	रायगड	..	8	8	1	6	7	43	36	79	55	13	68	Raigad	
4	रत्नागिरी	..	2	8	10	2	6	8	194	12	206	333	10	343	Ratnagin
5	सिंधुदुर्ग	..	4	12	16	..	6	6	200	38	238	402	41	443	Sindhudurg
6	नाशिक	..	2	38	40	16	39	55	154	122	276	701	245	946	Nashik
7	धुळे	..	1	12	13	5	17	22	103	49	152	623	151	774	Dhule
8	जळगाव	..	5	9	14	18	5	23	118	38	156	909	204	1,113	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	15	65	80	2	19	21	128	67	195	512	109	621	Ahmednagar
10	पुणे	..	4	251	255	4	197	201	76	223	299	295	162	457	Pune
11	सातारा	..	1	17	18	27	9	36	169	39	208	507	38	545	Satara
12	सांगली	..	7	42	49	5	55	60	192	105	297	470	88	558	Sangli
13	सोलापूर	..	2	105	107	1	66	67	86	135	221	404	474	878	Solapur
14	कोल्हापूर	..	21	76	97	2	56	58	341	245	586	1,246	205	1,451	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	3	54	57	5	25	30	37	62	99	212	67	279	Aurangabad
16	जालना	13	13	4	9	13	15	21	36	141	39	180	Jalna
17	परभणी	..	3	3	6	..	1	1	28	25	53	136	68	204	Parbhani
18	बीड	19	19	3	8	11	32	57	89	198	47	245	Beed
19	नांदेड	9	9	..	25	25	15	39	54	152	75	227	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	2	8	10	2	1	3	22	18	40	111	20	131	Osmanabad
21	लातूर	..	1	15	16	6	6	12	16	17	33	33	47	140	Latur
22	बुलढाणा	..	5	18	23	1	26	27	69	44	113	484	118	602	Buldhana
23	अकोला	40	40	4	7	11	50	74	124	290	125	415	Akola
24	अमरावती	55	55	5	22	27	73	46	119	372	186	558	Amravati
25	यवतमाळ	..	4	13	17	2	4	6	26	40	66	268	133	401	Yavatmal
26	वर्धा	..	1	9	10	2	3	5	22	31	53	296	80	376	Wardha
27	नागपूर	..	6	108	114	1	87	88	85	189	274	250	327	577	Nagpur
28	भंडारा	..	4	24	28	..	28	28	675	78	753	612	75	687	Bhandara
29	चंद्रपूर	5	5	1	2	3	172	58	230	366	50	416	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	4	..	4	38	7	45	109	2	111	Gadchiroli
म्हाराष्ट्र राज्य		102	2,011	2,113	121	1,615	1,736	3,273	4,712	7,985	10,785	7,643	18,428	Maharashtra State	

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	पाथरीचे रोग Liver diseases			वार्धक्य Senility			गरोदरपणातील रोग Complaints relating to pregnancy			अपरिपक्वता Pre-maturity			Districts
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(108)	(109)	(110)	(111)	(112)	(113)	(114)	(115)	(116)	(117)	(118)	(119)	(2)
1	बृहन्मुंबई	..	1,210	1,210	..	2,348	2,348	..	94	94	..	3,181	3,181	Brihan Mumbai
2	ठाणे	44	193	237	1,852	718	2,570	26	15	41	14	234	248	Thane
3	रायगड	18	18	36	2,593	465	3,058	10	4	14	21	32	53	Raigad
4	रत्नागिरी	49	31	80	4,130	315	4,445	18	3	21	7	28	35	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	49	27	76	2,707	72	2,779	4	1	5	26	60	86	Sindhudurg
6	नाशिक	14	74	88	6,322	2,035	8,357	50	34	84	58	123	181	Nashik
7	धुळे	21	44	65	4,309	853	5,162	36	13	49	45	47	92	Dhule
8	जळगाव	26	26	52	6,927	2,093	9,020	33	18	51	90	12	102	Jalgaon
9	अहमदनगर	35	55	90	6,991	1,014	8,005	38	20	58	58	248	306	Ahmednagar
10	पुणे	34	270	304	5,934	4,070	10,004	20	12	32	65	787	852	Pune
11	सातारा	79	43	122	6,284	707	6,991	27	30	57	94	63	157	Satara
12	सांगली	28	82	110	4,404	864	5,268	16	24	40	41	214	255	Sangli
13	सोलापूर	37	103	140	4,407	1,940	6,347	42	26	68	47	237	284	Solapur
14	कोल्हापूर	39	112	151	5,217	1,332	6,549	21	25	46	47	404	451	Kolhapur
15	औरंगाबाद	6	76	82	2,607	248	2,855	35	40	75	22	125	147	Aurangabad
16	जालना	8	16	24	1,118	138	1,256	14	3	17	18	11	29	Jalna
17	परभणी	14	16	30	1,930	163	2,093	25	6	31	10	9	19	Parbhani
18	बीड	7	18	25	1,980	218	2,198	26	11	37	11	20	31	Beed
19	नांदेड	8	15	23	1,820	292	2,112	35	12	47	14	48	62	Nanded
20	उस्मानाबाद	7	7	14	1,822	130	1,952	20	9	29	30	27	57	Osmanabad
21	लातूर	8	20	28	2,013	110	2,123	22	17	39	7	13	20	Latur
22	बुलढाणा	13	27	40	2,664	606	3,270	23	6	29	39	73	112	Buldhana
23	अकोला	11	91	102	2,036	817	2,853	13	4	17	45	309	354	Akola
24	अमरावती	12	38	50	1,984	373	2,357	27	21	48	43	164	207	Amravati
25	यवतमाळ	9	13	22	1,556	489	2,045	24	9	33	37	12	49	Yavatmal
26	वर्धा	6	10	16	1,342	503	1,845	17	..	17	41	15	56	Wardha
27	नागपूर	5	148	153	2,156	2,859	5,015	21	32	53	44	181	225	Nagpur
28	भंडारा	22	29	51	4,579	472	5,051	46	32	78	49	119	168	Bhandara
29	चंद्रपूर	12	14	26	2,199	527	2,726	29	42	71	51	18	69	Chandrapur
30	गडचिरोली	7	1	8	1,027	54	1,081	8	..	8	90	..	90	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		628	2,827	3,455	94,910	26,825	1,21,735	726	563	1,289	1,164	6,814	7,978	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (A)—contd.

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	सर्व इतर कारणे All other causes			कारणे न सांगितलेले Causes not stated			एकूण मृत्यू Total deaths			District (2)
		ग्रामीण Rural (120)	नागरी Urban (121)	एकूण Total (122)	ग्रामीण Rural (123)	नागरी Urban (124)	एकूण Total (125)	ग्रामीण Rural (126)	नागरी Urban (127)	एकूण Total (128)	
1	बृहन्मुंबई	..	15,201	15,201	..	2,227	2,227	..	79,427	79,427	Brihan Mumbai
2	ठाणे	2,643	3,548	6,191	325	981	1,306	6,621	10,568	17,189	Thane
3	रायगड	2,464	687	3,151	437	59	496	6,298	1,792	8,090	Raigad
4	रत्नागिरी	2,250	434	2,684	133	95	228	8,533	1,310	9,843	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,214	207	1,421	74	57	131	5,811	796	6,607	Sindhudurg
6	नाशिक	3,931	3,514	7,445	366	578	944	13,872	9,923	23,795	Nashik
7	धुळे	3,229	1,023	4,252	478	238	716	10,833	3,547	14,380	Dhule
8	जळगाव	4,220	1,508	5,728	382	405	787	15,293	5,419	20,712	Jalgaon
9	अहमदनगर	2,609	1,109	3,718	765	345	1,110	13,069	4,468	17,537	Ahmednagar
10	पुणे	2,337	6,401	8,738	560	804	1,364	10,723	20,580	31,303	Pune
11	सातारा	2,541	1,168	3,709	231	127	358	12,433	3,096	15,529	Satara
12	सांगली	1,776	2,162	3,938	99	614	713	8,743	5,530	14,273	Sangli
13	सोलापूर	2,620	2,094	4,714	199	1,070	1,269	9,281	7,953	17,234	Solapur
14	कोल्हापूर	2,187	1,382	3,569	178	352	530	11,289	6,035	17,324	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2,348	943	3,291	476	922	1,398	6,439	3,400	9,839	Aurangabad
16	जालना	1,658	344	2,002	181	87	268	3,631	967	4,598	Jalna
17	परभणी	1,995	1,124	3,119	387	422	809	5,208	2,267	7,475	Parbhani
18	बीड	1,296	864	2,080	215	41	256	4,220	1,742	5,962	Beed
19	नांदेड	2,426	1,126	3,552	330	236	566	5,540	2,497	8,037	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,657	243	1,900	86	107	193	4,426	858	5,284	Osmanabad
21	लातूर	2,128	473	2,601	240	137	377	5,159	1,171	6,330	Latur
22	बुलढाणा	2,634	750	3,384	636	88	724	7,797	2,722	10,519	Buldhana
23	अकोला	1,929	1,637	3,566	280	98	378	5,781	4,536	10,317	Akola
24	अमरावती	2,156	3,010	5,766	371	344	715	6,535	5,530	12,065	Amravati
25	यवतमाळ	2,613	640	3,253	368	596	964	6,429	2,627	9,056	Yavatmal
26	वर्धा	1,962	526	2,488	366	34	400	4,943	1,651	6,594	Wardha
27	नागपूर	3,054	2,952	6,006	353	509	862	7,161	11,117	18,278	Nagpur
28	भंडारा	3,619	1,069	4,688	878	284	1,162	13,038	2,881	15,919	Bhandara
29	चंद्रपूर	2,814	1,119	3,933	606	144	750	7,788	2,742	10,530	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,574	165	1,739	363	57	420	4,148	326	4,474	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		69,804	57,423	1,27,227	10,363	12,058	22,422	2,31,042	2,07,478	4,38,520	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (B)
प्रमुख कारणानुसार मृत्युंची संख्या/Number of Deaths by Principal Causes
1992-93

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	विषमज्वर Typhoid			गोवर Measles			शीतज्वर Influenza			इतर ताप Other Fever			District (2)
		ग्रामीण Rural (3)	नागरी Urban (4)	एकूण Total (5)	ग्रामीण Rural (6)	नागरी Urban (7)	एकूण Total (8)	ग्रामीण Rural (9)	नागरी Urban (10)	एकूण Total (11)	ग्रामीण Rural (12)	नागरी Urban (13)	एकूण Total (14)	
1	बृहन्मुंबई	..	94	94	..	24	24	Brihan Mumbai
2	ठाणे	..	14	17	13	7	20	274	161	435	Thane
3	रायगड	..	1	1	1	..	1	96	11	107	Raigad
4	रत्नागिरी	..	3	7	253	17	270	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	1	1	1	..	1	158	1	159	Sindhudurg
6	नाशिक	..	18	43	10	13	23	..	1	1	340	713	1,053	Nashik
7	धुळे	..	8	23	13	2	15	501	26	527	Dhule
8	जळगाव	..	13	48	8	1	9	712	58	770	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	8	24	5	..	5	123	58	181	Ahmednagar
10	पुणे	..	2	6	1	3	4	71	72	143	Pune
11	सातारा	..	6	18	1	1	2	160	16	176	Satara
12	सांगली	..	8	14	1	1	83	6	89	Sangli
13	सोलापूर	..	11	18	3	1	4	1	..	1	86	21	107	Solapur
14	कोल्हापूर	..	7	18	2	1	3	142	33	175	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	8	22	..	1	1	58	14	72	Aurangabad
16	जालना	..	3	11	39	3	42	Jalna
17	परभणी	..	14	35	2	..	2	117	24	141	Parbhani
18	बीड	..	8	13	1	..	1	61	17	78	Beed
19	नांदेड	..	7	34	101	50	151	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	1	10	2	..	2	47	7	54	Osmanabad
21	लातूर	..	2	15	3	..	3	60	7	67	Latur
22	बुलढाणा	..	10	19	..	2	2	..	1	1	281	138	419	Buldhana
23	अकोला	..	23	30	4	..	4	235	103	338	Akola
24	अमरावती	..	51	64	399	74	473	Amravati
25	यवतमाळ	..	32	68	7	..	7	509	43	552	Yavatmal
26	वर्धा	..	4	27	1	..	1	263	3	266	Wardha
27	नागपूर	..	47	78	..	2	2	230	150	380	Nagpur
28	भंडारा	..	14	105	3	1	4	914	28	942	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	27	83	458	31	489	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	9	17	1	..	1	201	..	201	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	510	453	963	82	59	141	1	3	4	6,972	1,885	8,857	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (B)—contd.

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	फुफ्फुस दाह Pneumonia			क्षय Tuberculosis			डांग्या खोकला Whooping-cough			हगवण Gastro			पटकी Cholera			District (2)
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
1	बृहन्मुंबई	..	6,189	6,189	..	9,871	9,871	0	0	Brihan Mumbai
2	ठाणे	31	184	215	163	858	1,021	4	48	52	8	..	8	Thane
3	रायगड	9	9	18	90	46	136	2	3	5	0	Raigad
4	रत्नागिरी	3	30	33	285	53	338	4	9	13	0	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	11	24	35	164	47	211	1	2	3	1	..	1	Sindhudurg
6	नाशिक	52	119	171	276	372	648	..	2	..	8	16	24	..	2	2	Nashik
7	धुळे	33	37	70	403	188	591	0	2	7	9	4	..	4	Dhule
8	जळगाव	38	14	52	305	189	494	0	8	3	11	7	..	7	Jaigaon
9	अहमदनगर	21	71	92	223	167	390	0	13	39	52	1	..	1	Ahmednagar
10	पुणे	13	492	505	98	1,031	1,129	0	2	106	108	19	1	20	Pune
11	सातारा	96	47	143	268	145	413	0	5	17	22	0	Satara
12	सांगली	20	210	230	167	127	294	0	1	40	41	4	2	6	Sangli
13	सोलापूर	12	122	134	156	369	525	..	1	1	5	26	31	7	1	8	Solapur
14	कोल्हापूर	18	152	170	159	357	516	0	1	25	26	18	..	18	Kolhapur
15	औरंगाबाद	28	61	89	91	165	256	0	6	41	47	6	1	7	Aurangabad
16	जालना	4	9	13	51	49	100	0	1	3	4	5	..	5	Jalna
17	परभणी	5	14	19	97	49	146	0	3	2	5	4	..	4	Parbhani
18	बीड	8	44	52	49	90	139	0	5	12	17	..	2	2	Beed
19	नांदेड	4	63	67	133	143	276	0	5	4	9	1	..	1	Nanded
20	उस्मानाबाद	14	31	45	59	36	95	0	3	..	3	2	..	2	Osmanabad
21	लातूर	11	29	40	66	52	116	0	5	3	8	0	Latur
22	बुलढाणा	34	106	140	169	148	317	1	..	1	10	16	26	9	1	10	Buldhana
23	अकोला	15	15	30	152	214	366	0	1	28	29	13	5	18	Akola
24	अमरावती	29	99	128	178	342	520	0	1	7	8	10	17	27	Amravati
25	यवतमाळ	27	31	58	140	107	247	0	9	6	15	0	Yavatmal
26	वर्धा	28	32	60	69	364	433	..	1	1	..	3	3	8	..	8	Wardha
27	नागपूर	16	310	326	55	48	103	..	1	1	2	10	12	0	Nagpur
28	भंडारा	101	77	178	289	179	468	0	10	14	24	3	1	4	Bhandara
29	चंद्रपूर	41	14	55	124	88	212	0	3	4	7	1	..	1	Chandrapur
30	गडचिरोली	18	..	18	65	2	67	0	..	6	6	..	8	8	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	740	8,635	9,375	4,544	15,896	20,440	1	5	6	120	500	620	131	41	172	Maharashtra State

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	आमांसा Dysentery			अतिसार Diarrhoea			हृदय विकार Heart Attack			घटसर्प Diphtheria			पोलिओ Polio			District (2)			
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total				
(1)	(2)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(2)			
1	बृहन्मुंबई	0	..	1,373	1,373	..	16,138	16,138	..	4	4	..	26	26	Bnhan Mumbai			
2	ठाणे	9	13	22	148	69	217	236	1,601	1,837	3	3	Thane			
3	रायगड	0	20	8	28	119	158	277	0	1	..	1	Raigad			
4	रत्नागिरी	4	..	4	52	4	56	385	135	520	1	..	1	..	0	Ratnagiri		
5	सिंधुदुर्ग	3	2	5	5	1	6	440	84	524	0	2	..	2	Sindhudurg	
6	नाशिक	1	5	6	128	169	297	500	782	1,282	2	1	3	10	8	18	Nashik	
7	धुळे	1	..	1	86	16	102	290	316	606	0	3	..	3	Dhule	
8	जळगाव	7	2	9	64	8	72	410	323	733	3	..	3	4	..	4	Jalgaon	
9	अहमदनगर	8	11	19	35	18	53	384	474	858	4	..	4	4	1	5	Ahmednagar	
10	पुणे	5	9	14	27	650	677	303	2,668	2,971	0	..	7	7	Pune	
11	सातारा	21	3	24	49	21	70	716	309	1,025	0	4	..	4	Satara	
12	सांगली	1	3	4	34	11	45	450	362	812	3	3	5	..	5	Sangli
13	सोलापूर	5	5	17	25	42	228	544	772	4	8	12	1	5	..	6	Solapur
14	कोल्हापूर	5	14	19	50	38	88	693	700	1,393	0	4	3	..	7	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	..	1	8	6	14	64	358	422	0	3	3	Aurangabad
16	जालना	0	5	..	5	29	67	96	1	..	1	..	1	..	1	Jalna
17	परभणी	0	18	8	26	44	140	184	1	..	1	..	1	Parbhani
18	बीड	1	3	4	22	5	27	53	122	175	1	1	2	1	1	Beed
19	नांदेड	2	2	30	6	36	50	265	315	3	1	4	1	2	..	3	Nanded
20	उस्मानाबाद	0	13	2	15	58	57	115	1	..	1	2	1	..	3	Osmanabad
21	लातूर	2	..	2	15	6	21	35	75	111	0	6	6	Latur
22	बुलढाणा	1	..	1	57	17	74	127	174	301	1	..	1	..	1	Buldhana
23	अकोला	9	..	9	60	39	99	115	324	439	0	1	1	..	2	Akola
24	अमरावती	7	6	13	103	77	180	173	288	461	1	..	1	9	1	..	10	Amravati
25	यवतमाळ	13	7	20	48	22	70	89	165	254	1	..	1	1	1	..	2	Yavatmal
26	वर्धा	2	4	6	34	20	54	67	112	179	1	..	1	3	1	..	4	Wardha
27	नागपूर	6	17	23	42	70	112	121	853	974	2	..	2	1	5	..	6	Nagpur
28	भंडारा	11	3	14	77	20	97	341	216	557	0	4	2	..	6	Bhandara
29	चंद्रपूर	1	..	1	46	18	64	173	503	676	9	..	9	8	8	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1	27	..	27	35	6	41	0	0	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	119	110	229	1,320	2,727	4,047	6,728	28,320	35,048	34	20	54	78	70	148	Maharashtra State	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (B)—contd.

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	कुष्ठरोग Leprosy			कर्करोग Cancer			धनुर्वात Tetanus			कावीळ Jaundice			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(2)
1	बृहन्मुंबई	..	19	19	..	3,979	3,979	..	82	82	..	215	215	Brihan Mumbai
2	थणे	4	2	6	93	283	376	10	6	16	27	105	132	Thane
3	रायगड	3	..	3	47	39	86	3	..	3	17	12	29	Raigad
4	रत्नागिरी	3	..	3	135	23	158	6	4	10	51	5	56	Ratnagin
5	सिंधुदुर्ग	1	..	1	184	15	199	6	1	7	27	2	29	Sindhudurg
6	नाशिक	8	4	12	224	212	436	17	9	26	67	124	191	Nashik
7	धुळे	20	4	24	165	87	252	6	18	24	28	28	56	Dhule
8	जळगाव	9	2	11	259	132	391	11	6	17	33	34	67	Jalgaon
9	अहमदनगर	9	3	12	281	121	402	8	9	17	42	30	72	Ahmednagar
10	पुणे	8	6	14	169	480	649	2	21	23	33	61	94	Pune
11	सातारा	12	3	15	337	59	396	9	4	13	44	20	64	Satara
12	सांगली	5	3	8	332	133	465	2	9	11	31	48	79	Sangli
13	सोलापूर	14	9	23	272	199	471	11	34	45	86	32	118	Solapur
14	कोल्हापूर	3	3	6	430	210	640	3	3	6	23	28	51	Kolhapur
15	औरंगाबाद	5	1	6	71	96	167	1	17	18	21	52	73	Aurangabad
16	जालना	4	..	4	37	32	69	3	11	14	5	5	10	Jalna
17	परभणी	5	5	10	56	48	104	11	12	23	10	9	19	Parbhani
18	बीड	6	..	6	80	46	126	4	8	12	18	11	29	Beed
19	नांदेड	4	3	7	61	65	126	14	20	34	13	8	21	Nanded
20	उस्मानाबाद	13	..	13	77	24	101	3	7	10	12	5	17	Osmanabad
21	लातूर	9	..	9	93	35	128	6	3	9	14	12	26	Latur
22	बुलढाना	7	..	7	116	56	172	7	12	19	8	9	17	Buldhana
23	अकोला	8	..	8	190	124	314	9	9	18	6	8	14	Akola
24	अमरावती	8	3	11	167	152	319	6	15	21	11	25	36	Amravati
25	यवतमाळ	5	2	7	84	68	152	7	6	13	15	13	28	Yavatmal
26	वर्धा	9	..	9	51	43	94	13	..	13	7	1	8	Wardha
27	नागपूर	4	2	6	52	268	320	12	9	21	7	70	77	Nagpur
28	भंडारा	8	2	10	151	57	208	27	10	37	13	7	20	Bhandara
29	चंद्रपूर	7	..	7	75	53	128	10	5	15	9	20	29	Chandrapur
30	गडचिरोली	4	..	4	26	4	30	3	..	3	1	..	1	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	205	76	281	4,315	7,143	11,458	230	350	580	679	999	1,678	Maharashtra State

दुखापतीचा तपशील/Details of Injuries

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	आलर्क Rabies			आत्महत्या Suicide			भाजणे Accidental Burns			बुडबुडे Drowning			अन्नमधील विषबाधेव्यतिरिक्त इतर विषबाधा Accidental Poisoning other than Food Poisoning			District (2)
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
		(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	
1	बृहन्मुंबई	..	40	40	..	275	275	..	2,464	2,464	..	397	397	..	15	15	Brihan Mumbai
2	ठणे	..	8	9	..	42	56	98	25	325	350	58	38	96	9	24	Thane
3	रायगड	..	3	3	..	4	17	21	15	43	58	26	8	34	4	5	Raigad
4	रत्नागिरी	..	1	3	..	18	4	22	22	44	66	82	15	97	6	1	Ratnagin
5	सिंधुदुर्ग	0	..	13	2	15	13	15	28	54	1	55	2	..	Sindhudurg
6	नाशिक	..	14	20	..	22	57	79	72	236	308	87	47	134	14	13	Nashik
7	धुळे	..	8	13	..	33	12	45	24	185	209	46	25	71	6	30	Dhule
8	जळगाव	..	7	7	..	20	21	41	30	149	179	63	36	99	11	4	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	5	20	..	83	24	107	93	206	299	150	44	194	7	22	Ahmednagar
10	पुणे	..	5	32	..	50	68	118	32	948	980	69	110	179	8	17	Pune
11	सातारा	..	6	17	..	107	18	125	144	129	273	164	18	182	25	4	Satara
12	सांगली	17	..	105	18	123	36	79	115	120	25	145	4	18	Sangli
13	सोलापूर	..	6	17	..	76	30	106	53	74	127	125	16	141	16	12	Solapur
14	कोल्हापूर	..	1	10	..	36	31	67	21	111	132	99	55	154	2	31	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	4	6	..	20	5	25	25	15	40	50	3	53	7	13	Aurangabad
16	जालना	..	1	2	..	17	2	19	13	71	84	25	4	29	1	..	Jalna
17	परभणी	..	5	6	..	19	9	28	13	31	44	36	16	52	8	5	Parbhani
18	बीड	..	2	3	..	32	5	37	15	19	34	37	1	38	1	..	Beed
19	नांदेड	..	8	15	..	45	7	52	15	29	44	66	4	70	10	5	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	2	4	..	44	11	55	20	84	104	50	8	58	2	3	Osmanabad
21	लातूर	..	2	5	..	46	14	60	17	33	50	56	3	61	6	11	Latur
22	बुलढाना	..	6	7	..	39	11	50	24	75	99	55	10	65	9	12	Buldhana
23	अकोला	..	5	5	..	44	15	59	8	239	247	62	2	64	5	26	Akola
24	अमरावती	..	8	27	..	103	23	126	43	255	298	72	14	86	21	65	Amravati
25	यवतमाळ	..	3	9	..	62	17	79	31	62	93	53	14	67	18	1	Yavatmal
26	वर्धा	..	3	3	..	68	22	90	15	60	75	81	19	100	5	..	Wardha
27	नागपूर	..	5	16	..	44	47	91	27	328	355	86	55	141	6	31	Nagpur
28	भंडारा	..	15	27	..	35	12	47	23	55	78	121	9	130	3	12	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	8	8	..	42	23	65	46	97	143	97	20	117	1	5	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	1	1	..	9	2	11	16	9	25	43	3	46	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		..	142	353	..	1,278	858	2,136	931	6,470	7,401	2,133	1,022	3,155	217	385	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (B)—contd.

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	दुखापतीचा तपशील/Details of Injuries												District
		• वाहतुकीचे अपघात Traffic Accidents			इतर वर्गीकरण न केलेले अपघात Other Accidents elsewhere not classified			मनुष्यवध Homicide			सर्प दंश Snake Bite			
		ग्रामीण Rural (72)	नागरी Urban (73)	एकूण Total (74)	ग्रामीण Rural (75)	नागरी Urban (76)	एकूण Total (77)	ग्रामीण Rural (78)	नागरी Urban (79)	एकूण Total (80)	ग्रामीण Rural (81)	नागरी Urban (82)	एकूण Total (83)	
(1)	(2)	(72)	(73)	(74)	(75)	(76)	(77)	(78)	(79)	(80)	(81)	(82)	(83)	(2)
1	बृहन्मुंबई	..	611	611	..	3,845	3,845	0	..	6	6	Brihan Mumbai
2	ठाणे	74	45	120	100	266	368	13	9	22	71	13	84	Thane
3	रायगड	25	13	38	74	78	152	3	1	4	14	6	20	Raigad
4	रत्नागिरी	15	6	21	36	37	73	3	1	4	34	10	44	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	3	3	6	37	11	48	..	2	2	15	3	18	Sindhudurg
6	नाशिक	105	81	186	157	156	313	4	5	9	87	10	97	Nashik
7	धुळे	62	30	92	57	136	193	13	4	17	54	4	58	Dhule
8	जळगाव	29	66	95	102	108	210	5	6	11	62	4	66	Jalgaon
9	अहमदनगर	44	20	64	102	132	234	6	..	6	36	4	40	Ahmednagar
10	पुणे	56	24	80	161	572	733	13	1	14	27	9	36	Pune
11	सातारा	29	1	30	265	111	376	20	3	23	26	5	31	Satara
12	संगली	51	13	64	68	69	137	16	3	19	31	11	42	Sangli
13	सोलापूर	57	9	66	107	70	177	14	3	17	55	17	72	Solapur
14	कोल्हापूर	15	2	17	78	90	168	15	4	19	25	7	32	Kolhapur
15	औरंगाबाद	4	..	4	89	76	165	9	1	10	42	6	48	Aurangabad
16	जालना	4	..	4	41	10	51	..	2	2	10	5	15	Jalna
17	परभणी	16	5	21	40	21	61	3	4	7	17	8	25	Parbhani
18	बीड	8	1	9	60	24	84	7	..	7	20	5	25	Beed
19	नांदेड	19	7	26	74	58	132	5	2	7	28	2	30	Nanded
20	उस्मानाबाद	18	3	21	60	36	96	5	3	8	35	6	41	Osmanabad
21	लातूर	8	2	10	89	38	127	6	2	8	26	12	38	Latur
22	बुलढाना	22	11	33	53	39	92	3	..	3	28	10	38	Buldhana
23	अकोला	5	5	10	86	91	177	2	1	3	25	8	33	Akola
24	अमरावती	8	18	26	107	81	188	13	4	17	30	10	40	Amravati
25	यवतमाळ	13	3	16	74	29	103	6	3	9	39	8	47	Yavatmal
26	वर्धा	6	20	26	50	40	90	12	12	24	25	4	29	Wardha
27	नागपूर	24	76	100	120	240	360	12	23	35	33	15	48	Nagpur
28	भंडारा	40	2	42	81	45	126	12	1	13	29	4	33	Bhandara
29	चंद्रपूर	31	20	51	76	61	137	3	10	13	27	1	28	Chandrapur
30	गडचिरोली	5	1	6	37	11	48	3	..	3	15	1	16	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	796	1,099	1,895	2,481	6,583	9,064	226	110	336	966	214	1,180	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (B)—contd.

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	रानटी जनावरे Wild Beasts			सापाव्यतिरिक्त इतर विषारी प्राणी दंश Other than Snake Bites			एकूण दुखापती Total Injuries			मधुमेह Diabetes			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(84)	(85)	(86)	(87)	(88)	(89)	(90)	(91)	(92)	(93)	(94)	(95)	(2)
1	बृहन्मुंबई	0	0	..	7,338	7,338	..	941	941	Brihan Mumbai
2	ठाणे	1	11	2	13	362	725	1,087	17	172	189	Thane
3	रायगड	0	12	3	15	173	157	330	4	18	22	Raigad
4	रत्नागिरी	2	12	7	19	210	123	333	26	15	41	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	0	0	124	35	159	32	14	46	Sindhudurg
6	नाशिक	2	2	..	2	528	550	1,078	25	61	86	Nashik
7	धुळे	1	1	..	1	264	414	678	17	19	36	Dhule
8	जळगाव	0	0	302	373	675	19	21	40	Jalgaon
9	अहमदनगर	1	0	439	428	867	23	42	65	Ahmednagar
10	पुणे	3	2	1	3	371	1,682	2,053	18	178	196	Pune
11	सातारा	0	2	..	2	675	271	946	70	27	97	Satara
12	सांगली	0	1	1	2	327	219	546	30	107	137	Sangli
13	सोलापूर	0	1	..	1	428	201	629	30	54	84	Solapur
14	कोल्हापूर	3	..	1	1	258	301	559	38	68	106	Kolhapur
15	औरंगाबाद	0	0	226	114	340	4	24	28	Aurangabad
16	जालना	1	..	1	1	94	94	188	..	1	1	Jalna
17	परभणी	0	1	..	1	134	90	224	6	1	7	Parbhani
18	बीड	1	1	..	1	150	50	200	4	10	14	Beed
19	नांदेड	0	0	217	107	324	1	15	16	Nanded
20	उस्मानाबाद	0	0	190	143	333	4	5	9	Osmanabad
21	लातूर	0	..	1	1	205	104	312	5	17	20	Latur
22	बुलढाणा	0	2	1	3	196	158	354	3	8	11	Buldhana
23	अकोला	0	0	193	372	565	2	4	6	Akola
24	अमरावती	2	..	2	2	296	449	745	11	18	29	Amravati
25	यवतमाळ	0	1	..	1	235	120	355	11	16	27	Yavatmal
26	वर्धा	2	..	1	1	195	156	352	6	15	21	Wardha
27	नागपूर	2	0	308	770	1,078	7	184	191	Nagpur
28	भंडारा	0	0	309	128	437	14	11	25	Bhandara
29	चंद्रपूर	2	0	283	214	497	49	8	57	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	0	120	25	145	5	..	5	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		17	7	24	49	21	70	7,816	15,911	23,727	479	2,074	2,553	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (B)—contd.

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	रक्त क्षय Anaemia			मेंदूला ज्वर Meningitis			पक्षाघात Paralysis			श्वास Asthama			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(96)	(97)	(98)	(99)	(100)	(101)	(102)	(103)	(104)	(105)	(106)	(107)	(2)
1	बृहन्मुंबई	..	969	969	..	778	778	..	2,520	2,520	..	3,030	3,030	Brihan Mumbai
2	ठाणे	4	104	108	..	19	19	86	187	273	299	643	942	Thane
3	रायगड	..	5	5	..	2	2	35	31	66	43	16	59	Raigad
4	रत्नागिरी	5	8	13	..	15	15	254	30	284	395	13	408	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4	14	18	..	4	4	217	18	235	344	31	375	Sindhudurg
6	नाशिक	9	46	55	..	40	40	168	137	305	722	297	1,019	Nashik
7	धुळे	5	11	16	14	7	21	131	35	166	577	165	742	Dhule
8	जळगाव	10	4	14	1	2	3	125	47	172	875	220	1,095	Jalgaon
9	अहमदनगर	4	60	64	12	30	42	101	79	180	429	176	605	Ahmednagar
10	पुणे	2	239	241	..	225	225	73	183	256	226	134	360	Pune
11	सातारा	1	28	29	..	15	15	180	57	237	489	64	553	Satara
12	सांगली	10	71	81	2	62	64	175	162	337	364	103	467	Sangli
13	सोलापूर	2	101	103	2	55	57	101	125	226	387	565	952	Solapur
14	कोल्हापूर	5	86	91	..	57	57	338	249	587	1,089	257	1,346	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2	60	62	2	35	37	56	49	105	210	57	267	Aurangabad
16	जालना	..	6	6	..	9	9	10	16	26	108	37	145	Jalna
17	परभणी	1	6	7	..	4	4	25	37	62	122	103	225	Parbhani
18	बीड	2	34	36	3	15	18	34	68	102	181	85	266	Beed
19	नांदेड	..	13	13	..	11	11	23	64	87	186	91	277	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	5	5	..	4	4	29	18	47	119	35	154	Osmanabad
21	लातूर	..	9	9	1	5	6	14	22	36	125	34	159	Latur
22	बुलढाना	2	61	63	3	36	39	50	45	95	438	161	599	Buldhana
23	अकोला	5	44	49	5	8	13	49	56	105	263	160	423	Akola
24	अमरावती	1	58	59	6	42	48	70	162	232	409	286	695	Amravati
25	यवतमाळ	4	2	6	6	4	10	37	40	77	248	168	416	Yavatmal
26	वर्धा	5	20	25	3	1	4	22	39	61	298	117	415	Wardha
27	नागपूर	..	74	74	1	70	71	90	147	237	219	285	504	Nagpur
28	भंडारा	4	47	51	1	37	38	636	138	774	575	83	658	Bhandara
29	चंद्रपूर	20	11	31	..	3	3	177	94	271	406	74	480	Chandrapur
30	गडचिरोली	9	2	11	0	28	2	30	79	1	80	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	116	2,198	2,314	62	1,595	1,657	3,334	4,857	8,191	10,225	7,491	17,716	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (B)—contd.

अ. क्र. Sr. No. (1)	जिल्हा (2)	पैथरीचे रोग Liver diseases			वार्धक्य Senility			गरोदरपणातील रोग Complaints relating to Pregnancy			अपरिपक्वता Pre-maturity			District (2)
		ग्रामीण Rural (108)	नागरी Urban (109)	एकूण Total (110)	ग्रामीण Rural (111)	नागरी Urban (112)	एकूण Total (113)	ग्रामीण Rural (114)	नागरी Urban (115)	एकूण Total (116)	ग्रामीण Rural (117)	नागरी Urban (118)	एकूण Total (119)	
1	बृहन्मुंबई	..	1,549	1,549	..	2,637	2,637	..	65	65	..	3,757	3,757	Brihan Mumbai
2	ठाणे	58	209	267	1,834	782	2,616	21	11	32	13	135	148	Thane
3	रायगड	11	16	27	2,284	443	2,727	14	3	17	11	28	39	Raigad
4	रत्नागिरी	50	35	85	3,852	382	4,234	13	2	15	7	49	56	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	32	17	49	2,771	103	2,874	5	3	8	27	49	76	Sindhudurg
6	नाशिक	22	49	71	6,194	1,974	8,168	56	14	70	44	154	198	Nashik
7	धुळे	13	56	69	4,088	1,017	5,105	52	12	64	28	49	77	Dhule
8	जळगाव	10	34	44	6,456	2,088	8,544	39	11	50	78	15	93	Jalgaon
9	अहमदनगर	24	56	80	6,365	1,169	7,534	39	5	44	27	189	216	Ahmednagar
10	पुणे	53	244	297	5,920	4,108	10,028	16	7	23	64	769	833	Pune
11	सातारा	79	67	146	5,780	581	6,361	30	32	62	72	117	189	Satara
12	सांगली	22	106	128	4,377	1,071	5,448	14	27	41	34	157	191	Sangli
13	सोलापूर	33	114	147	4,572	1,600	6,172	40	8	48	48	246	294	Solapur
14	कोल्हापूर	16	113	129	5,323	1,580	6,903	16	7	23	46	322	368	Kolhapur
15	औरंगाबाद	4	47	51	2,648	362	3,010	29	13	42	14	161	175	Aurangabad
16	जालना	4	9	13	971	130	1,101	7	4	11	24	6	30	Jalna
17	परभणी	9	8	17	1,776	215	1,991	25	5	30	1	2	3	Parbhani
18	बीड	11	15	26	1,712	237	1,949	17	2	19	7	24	31	Beed
19	नanded	2	27	29	1,833	264	2,097	36	17	53	11	47	58	Nanded
20	उस्मानाबाद	12	11	23	1,935	152	2,087	16	3	19	25	26	51	Osmanabad
21	लातूर	6	27	33	1,899	92	1,991	15	6	21	5	18	23	Latur
22	बुलढाना	5	26	29	2,900	702	3,602	24	5	29	30	106	135	Buldhana
23	अकोला	4	46	50	2,305	729	3,034	14	4	18	31	169	200	Akola
24	अमरावती	9	84	93	2,444	1,247	3,691	28	28	56	33	146	179	Amravati
25	यवतमाळ	3	11	14	1,613	464	2,077	22	3	25	33	19	52	Yavatmal
26	वर्धा	2	4	6	1,732	626	2,358	10	3	13	46	66	112	Wardha
27	नागपूर	6	120	126	2,224	2,180	4,404	16	32	48	60	176	236	Nagpur
28	भंडारा	1	22	23	4,817	466	5,283	42	9	51	90	156	246	Bhandara
29	चंद्रपूर	5	20	25	2,128	452	2,580	37	8	45	52	9	61	Chandrapur
30	गडचिरोली	3	..	3	962	74	1,036	11	..	11	51	..	51	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		507	3,142	3,649	93,715	27,927	1,21,642	704	349	1,053	1,012	7,167	8,179	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 (B)—contd.

अ. क्र. Sr. No. (1)	जिल्हा (2)	सर्व इतर कारणे All other causes			कारणे न सांगितलेले Causes not stated			एकूण मृत्यू Total Deaths			District (2)
		ग्रामीण Rural (120)	नागरी Urban (121)	एकूण Total (122)	ग्रामीण Rural (123)	नागरी Urban (124)	एकूण Total (125)	ग्रामीण Rural (126)	नागरी Urban (127)	एकूण Total (128)	
1	बृहन्मुंबई	..	15,494	15,494	..	2,631	2,631	..	80,074	80,074	Brihan Mumbai
2	ठाणे	2,758	3,620	6,378	416	953	1,369	6,941	10,971	17,912	Thane
3	रायगड	2,145	517	2,662	335	53	388	5,469	1,595	7,064	Raigad
4	रत्नागिरी	2,248	369	2,617	124	137	261	8,389	1,468	9,857	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,272	246	1,518	34	51	85	5,878	766	6,644	Sindhudurg
6	नाशिक	4,089	3,090	7,179	249	790	1,039	13,800	9,835	23,635	Nashik
7	धुळे	2,857	1,006	3,863	444	139	583	10,098	3,684	13,782	Dhule
8	जळगाव	4,467	1,443	5,910	221	230	451	14,539	5,294	19,833	Jalgaon
9	अहमदनगर	2,156	1,627	3,783	680	396	1,076	11,560	5,306	16,866	Ahmednagar
10	पुणे	2,516	6,066	8,582	374	676	1,050	10,443	20,215	30,658	Pune
11	सातारा	2,557	813	3,370	271	95	366	12,047	2,857	14,904	Satara
12	सांगली	1,672	1,482	3,154	144	670	814	8,412	5,238	13,650	Sangli
13	सोलापूर	2,572	2,627	5,199	199	1,087	1,286	9,405	8,247	17,652	Solapur
14	कोल्हापूर	2,250	1,526	3,776	217	294	511	11,191	6,474	17,665	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2,153	1,336	3,489	503	758	1,261	6,249	3,846	10,095	Aurangabad
16	जालना	1,369	583	1,952	261	102	363	3,058	1,181	4,239	Jalna
17	परभणी	1,845	1,391	3,236	380	280	660	4,741	2,479	7,220	Parbhani
18	बीड	1,203	811	2,014	274	64	338	3,946	1,788	5,734	Beed
19	नंदेड	2,225	1,035	3,260	311	223	534	5,344	2,567	7,911	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,433	300	1,733	163	67	230	4,285	893	5,178	Osmanabad
21	लातूर	2,506	525	3,031	82	59	141	5,244	1,158	6,402	Latur
22	बुलढाणा	2,476	794	3,270	664	74	738	7,670	2,880	10,550	Buldhana
23	अकोला	2,033	1,678	3,711	307	125	432	6,084	4,303	10,387	Akola
24	अमरावती	2,407	1,149	3,556	384	773	1,157	7,315	5,641	12,956	Amravati
25	यवतमाळ	2,867	515	3,382	145	530	675	6,279	2,418	8,697	Yavatmal
26	वर्धा	2,284	145	2,489	311	14	325	5,562	1,816	7,378	Wardha
27	नागपूर	2,875	2,462	5,337	578	458	1,036	7,013	8,878	15,891	Nagpur
28	भंडारा	3,519	1,075	4,594	1,106	148	1,254	13,203	2,997	16,200	Bhandara
29	चंद्रपूर	2,752	875	3,627	498	178	676	7,473	2,732	10,205	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,199	161	1,360	277	46	323	3,143	349	3,492	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	68,705	2,07,950	2,76,655	9,952	12,101	22,053	2,24,781	2,07,950	4,32,731	Maharashtra State

आधार.— संचालनालय, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

४. घरबांधणी :

४.१. या विभागात १९८१ च्या जनगणनेनुसार घरबांधणी विषयी गोळा करण्यात आलेली माहिती देण्यात आली आहे.

४.२. " घर " म्हणजे वस्ती असलेले किंवा वस्ती नसलेले निवासगृह, दुकान, दुकान व निवासी (संमिश्र) उद्योगांच्या ठिकाण व कार्यशाळा इत्यादीसाठी असलेले एखादे बांधकाम किंवा त्याचा भाग ज्याला रस्त्यावरून, सार्वजनिक जिन्यावरून, शिवारातून किंवा मुख्य दरवाजातून प्रवेश करता येण्यासारखे प्रवेशद्वार आहे, असे ठिकाण होय. तक्ता क्रमांक ४.२ मध्ये घराच्या वापरानुसार जनगणना झालेल्या एक हजार कुटुंबांचे वापरात असलेल्या खोल्यांचे संख्येनुसार वर्गीकरण दिले आहे व ते २० टक्के नमुन्यावर आधारित आहे. चार भिंती व डोक्यावर छप्पर असून प्रवेशद्वार आहे आणि ज्याचा आकार कमीतकमी ६ × ६ फूट असेल अशा जागेस " खोली " म्हणतात. बंद न केलेली छपरी, स्वयंपाकाची खोली, भांडार, गॅरेज, गुरांचा गोठा किंवा ज्या खोलीचा आकार ६ × ६ फूटपेक्षा कमी आहे अशी जागा खोली म्हणून गणली जात नाही. कुटुंबातील व्यक्ती अशा प्रकारच्या कोणत्याही जागी राहत असल्यास ती नियमानुसार " खोलीत " राहते असे समजले जात नाही. " कुटुंब " म्हणजे एकाच घरात एकत्र राहणाऱ्या आणि त्याच ठिकाणी शिजवलेले भोजन घेणाऱ्या व्यक्तींचा समूह, कुटुंबातील कोणत्याही व्यक्तीस कामकाजाच्या निकडीमुळे असे करणे शक्य नसले तरी, त्या व्यक्तीस त्या कुटुंबातील गणले जाते. ह्यातील माहिती फक्त कुटुंबसंस्थेपुरतीच मर्यादित आहे. संस्थांतील कुटुंबे उदा. वसतीगृहे राहण्याची व जेवणाची सोय असलेल्या खाणावळी, तुरुंग, खाखाने इ. ठिकाणी राहणाऱ्या व्यक्तींचा समूह जरी " कुटुंब " संज्ञेच्या व्याख्येत बसत असला तरी त्याचा त्यात समावेश करण्यात येत नाही.

4. Housing :

4.1. This section gives data on housing collected through 1981 population Census.

4.2. In the 1981 Census " House " was defined as a structure or part of a structure (inhabited or vacant) or a dwelling, a shop, a shop-cum-dwelling or a place of business, workschool, etc. with a separate entrance whether that separate entrance led directly to the street or to a common staircase, court-yard or a gate. The classification of houses according to the purpose for which they were used and the distribution of 1,000 census households by the number of rooms occupied is given in Table No. 4.2 which is based on 20 per cent sample. A room has four walls with a door way and a roof overhead and of at least 6' x 6' dimensions. Unenclosed verandah, kitchen, store, garage and cattleshed or places of sizes smaller than 6' x 6' are not treated as rooms. Households residing in any one of such places are treated as having no regular room. A ' household ' is a group of persons who commonly live together in the same house and take their meals from a common mess unless exigencies of work prevent one of them from doing so. Material presented here is restricted only to the family type of households. Institutional households, i.e. groups of persons residing in hostels, boardings, prisons, hospitals, etc., who otherwise satisfy the definition of household are not included here.

4. घरवांधणी/
तक्ता क्रमांक/
घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी/
जनगणना/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण ग्रामीण नागरी	जनगणनेनुसार घरांची संख्या Total Number of census houses	घरांची यादी			घरगुती धंदे		वापरातील Occupied
				करतेवेळी रिक्त आढळलेली घरे Census houses vacant at the time of house listing	निवासी Residence	दुकाने व निवासी Shop-cum- residence	धरून वर्कशॉप व निवासी Workshop- cum-residence including household industry	हॉटेल, सराई, धर्मशाळा, प्रवासी घरे आणि तपासणीची घरे Hotels, sarais, dharmashalas, tourist homes, and inspection houses	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
1	बृहन्मुंबई	ए	27,68,910	2,43,525	20,20,755	22,275	25,090	6,310	
		ग्राम							
		नगरी	27,68,910	2,43,525	20,20,755	22,275	25,090	6,310	
2	ठाणे	ए	14,76,730	2,48,915	10,26,745	13,510	11,600	3,185	
		ग्राम	4,19,655	33,515	3,25,385	5,665	5,600	675	
		नगरी	10,57,075	2,15,400	7,01,360	7,845	6,000	2,510	
3	रायगड	ए	5,05,960	53,195	3,47,190	5,640	4,665	1,240	
		ग्राम	4,10,265	37,025	2,85,235	4,190	3,305	670	
		नगरी	95,695	16,170	61,955	1,450	1,360	570	
4	रत्नागिरी	ए	4,51,490	25,865	2,88,755	3,125	3,615	930	
		ग्राम	4,16,600	23,155	2,65,070	2,645	3,165	630	
		नगरी	34,890	2,710	23,685	480	450	300	
5	सिंधुदुर्ग	ए	2,48,105	21,130	1,52,670	1,300	3,920	815	
		ग्राम	2,28,725	19,315	1,40,385	1,135	3,560	640	
		नगरी	19,380	1,815	12,285	165	360	175	
6	नाशिक	ए	9,06,430	1,12,220	6,35,750	7,905	12,270	2,260	
		ग्राम	5,58,140	62,610	3,99,220	5,095	9,000	940	
		नगरी	3,48,290	49,610	2,36,530	2,810	3,270	1,320	
7	धुळे	ए	6,10,145	58,040	4,30,870	7,295	14,680	1,055	
		ग्राम	4,90,135	45,830	3,47,540	5,705	12,325	610	
		नगरी	1,20,010	12,210	83,330	1,590	2,355	445	
8	जळगाव	ए	7,91,230	85,245	5,65,940	6,720	15,275	1,820	
		ग्राम	5,83,795	62,535	4,16,255	4,810	13,075	1,130	
		नगरी	2,07,435	22,710	1,49,685	1,910	2,200	690	
9	अहमदनगर	ए	8,23,185	95,245	5,54,780	5,455	16,425	2,350	
		ग्राम	6,82,690	75,405	4,66,050	4,205	13,205	1,745	
		नगरी	1,40,495	19,840	88,730	1,250	3,220	605	
10	पुणे	ए	14,33,440	1,79,285	9,83,875	12,550	25,565	4,420	
		ग्राम	6,76,890	73,735	4,54,725	5,640	17,465	1,860	
		नगरी	7,56,550	1,05,550	5,29,150	6,910	8,100	2,560	
11	सातारा	ए	4,37,660	67,200	4,29,380	5,805	10,295	1,530	
		ग्राम	3,39,050	54,365	3,67,795	4,480	8,650	1,080	
		नगरी	98,610	12,835	61,585	1,325	1,645	450	

HOUSING

TABLE No. 4.1

Classification of houses According to Use
Population Census (1991)

दुकाने (खानावळी सोडून) Shops (excluding eating houses)		व्यापार केंद्रे व कचेऱ्या Business houses and offices	कारखाने, यंत्र- शाळा व तात्पुरत्या जागा Factories, workshops and work sheds	उपहारगृहे, मिठाईची दुकाने व खानावळी Restaurants, Sweetmeat shops and eating places	मनोरंजन व सामूहिक सम्मेलनासाठी जागा असलेली घरे आणि पंचायत घरे Places of entertainment and community gathering (Panchayat- ghar)	प्रार्थनालये (उदा. मंदिरे, चर्च, मस्जिद, गुरुद्वारा इत्यादी) Places of worship (eg., temple, church, mosque, gurudwara, etc.)	इतर Other	Total Rural Urban	District
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(3)	(2)	
1,21,760	57,550	1,03,355	11,255	3,340	6,620	1,38,365	T	Brihan Mumbai	
							R		
1,21,760	57,550	1,03,355	11,255	3,340	6,620	1,38,365	U		
40,025	12,220	44,665	4,260	1,480	5,460	54,950	T	Thane	
4,635	2,110	4,090	400	295	2,605	28,055	R		
35,390	10,110	40,575	3,860	1,185	2,855	26,895	U		
7,440	3,235	6,475	685	695	6,505	66,075	T	Raigad	
3,765	1,945	3,850	320	520	5,755	61,430	R		
3,675	1,290	2,625	365	175	750	4,645	U		
7,255	2,645	5,415	785	760	6,785	1,03,555	T	Ratnagiri	
5,295	1,975	4,135	565	670	6,375	1,01,275	R		
1,960	670	1,280	220	90	410	2,280	U		
5,005	1,760	4,050	930	300	4,180	51,100	T	Sindhudurg	
3,725	1,340	3,175	800	270	3,935	49,625	R		
1,280	420	875	130	30	245	1,475	U		
21,455	8,125	21,010	2,395	1,845	8,560	65,940	T	Nashik	
6,380	4,040	7,210	845	1,100	6,700	49,640	R		
15,075	4,085	13,800	1,550	745	1,860	16,300	U		
11,780	3,755	9,120	1,270	885	3,815	57,095	T	Dhule	
5,935	2,165	4,240	610	685	3,300	51,320	R		
5,845	1,590	4,880	660	200	515	5,775	U		
17,365	4,755	13,965	2,035	1,070	5,750	67,305	T	Jalgaon	
9,015	2,995	6,990	955	755	4,800	57,400	R		
8,350	1,760	6,975	1,080	315	950	9,905	U		
18,055	6,555	21,335	2,715	2,570	11,670	82,120	T	Ahmednagar	
10,695	4,580	14,635	1,530	2,315	10,390	74,780	R		
7,360	1,975	6,700	1,185	255	1,280	7,340	U		
39,095	14,065	42,750	3,800	3,300	15,455	96,055	T	Pune	
8,535	4,675	16,960	905	1,900	11,835	69,105	R		
30,560	9,390	25,790	2,895	1,400	3,620	26,950	U		
12,520	4,980	15,405	1,290	1,940	9,535	68,830	T	Satara	
7,555	3,385	10,890	590	1,630	8,685	61,780	R		
4,965	1,595	4,515	700	310	850	7,050	U		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
12	सांगली	ए	5,20,535	49,515	3,72,760	4,765	12,730	1,170
		भा	3,91,355	35,640	2,83,890	3,385	11,275	815
		ना	1,29,180	13,875	88,870	1,380	1,455	355
13	सोलापूर	ए	7,38,920	63,315	5,21,095	6,505	32,800	2,120
		भा	5,24,475	46,375	3,81,125	4,185	14,535	1,425
		ना	2,14,445	16,940	1,39,970	2,320	18,265	695
14	कोल्हापूर	ए	7,13,505	57,540	4,51,650	5,920	46,290	1,815
		भा	5,15,710	42,760	3,17,345	4,250	42,085	1,015
		ना	1,97,795	14,780	1,34,305	1,670	4,205	800
15	औरंगाबाद	ए	5,07,190	58,240	3,68,320	4,710	7,345	1,345
		भा	3,38,580	35,250	2,48,635	3,360	6,085	635
		ना	1,68,610	22,990	1,19,685	1,350	1,260	710
16	जालना	ए	3,04,855	23,560	2,32,790	2,900	5,120	720
		भा	2,53,810	17,905	1,97,005	2,335	4,135	345
		ना	51,045	5,655	35,785	565	985	375
17	परभणी	ए	4,66,310	25,135	3,64,375	4,210	7,205	1,142
		भा	3,65,840	17,770	2,88,885	3,215	6,240	462
		ना	1,00,470	7,365	75,490	995	965	680
18	बीड	ए	4,50,675	35,355	3,28,935	3,030	7,060	1,300
		भा	3,77,785	29,665	2,75,015	2,475	6,505	835
		ना	72,890	5,690	53,920	555	555	465
19	नांदेड	ए	5,02,010	31,940	3,83,645	4,760	7,445	1,460
		भा	3,95,935	20,515	3,08,380	3,765	6,115	775
		ना	1,06,075	11,425	75,265	995	1,330	685
20	उस्मानाबाद	ए	2,83,645	18,255	2,13,435	2,975	6,455	1,180
		भा	2,41,600	15,040	1,83,055	2,595	5,775	880
		ना	42,045	3,215	30,380	380	680	300
21	लातूर	ए	3,44,300	16,905	2,67,700	3,440	5,985	1,165
		भा	2,73,055	13,000	2,14,885	2,795	5,335	695
		ना	71,245	3,905	52,815	645	650	470
22	बुलढाणा	ए	4,64,550	33,370	3,35,125	4,380	6,690	880
		भा	3,72,730	24,425	2,71,400	3,210	5,550	430
		ना	91,820	8,945	63,725	1,170	1,140	450
23	अकोला	ए	5,33,845	34,490	3,97,235	4,270	7,080	1,155
		भा	3,90,240	21,600	2,91,205	3,250	5,880	525
		ना	1,43,605	12,890	1,06,030	1,020	1,200	630
24	अमरावती	ए	5,21,195	31,310	3,88,675	6,115	9,165	1,025
		भा	3,60,800	18,630	2,72,350	3,980	6,400	490
		ना	1,60,395	12,680	1,16,325	2,135	2,765	535
25	यवतमाळ	ए	5,28,650	25,285	3,86,685	5,240	8,205	975
		भा	4,43,200	18,555	3,25,305	4,300	7,170	640
		ना	85,450	6,730	61,380	940	1,035	335
26	वर्धा	ए	2,72,155	1,04,250	1,99,660	3,010	5,215	445
		भा	2,04,470	98,745	1,50,110	2,075	4,150	290
		ना	67,685	5,505	49,550	935	1,065	155

TABLE No. 4.1—contd.

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(3)	(2)
12,070	4,180	13,800	1,205	1,525	4,960	36,730	T	Sangli
6,555	2,355	8,135	535	1,185	4,330	28,825	R	
5,515	1,825	5,665	670	340	630	7,905	U	
20,895	5,345	20,685	2,495	2,650	9,405	45,225	T	Solapur
8,485	3,220	11,080	880	2,145	7,940	37,915	R	
12,410	2,125	9,605	1,615	505	1,465	7,310	U	
16,830	6,520	28,140	1,845	2,255	6,335	63,015	T	Kolhapur
7,660	3,780	14,725	785	1,730	5,470	52,410	R	
9,170	2,740	13,415	1,060	525	865	10,605	U	
12,080	3,375	9,915	1,425	1,380	4,830	31,785	T	Aurangabad
4,350	1,790	4,590	580	1,085	3,995	26,385	R	
7,730	1,585	5,325	845	295	835	5,400	U	
5,915	1,885	4,450	465	640	2,920	22,060	T	Jalna
3,375	1,020	2,965	305	530	2,590	20,055	R	
2,540	865	1,485	160	110	330	2,005	U	
9,775	2,350	6,935	865	525	4,095	37,565	T	Parbhani
3,955	1,310	3,610	330	360	3,435	34,475	R	
5,820	1,040	3,325	535	165	660	3,090	U	
9,080	2,080	8,140	1,180	1,280	4,525	46,785	T	Beed
4,910	1,400	5,225	745	1,145	4,095	44,005	R	
4,170	680	2,915	435	135	430	2,780	U	
11,665	3,280	7,940	1,225	520	4,020	41,825	T	Nanded
5,950	2,080	4,150	670	385	3,415	37,870	R	
5,715	1,200	3,790	555	135	605	3,955	U	
6,295	1,730	5,575	510	1,375	2,940	21,040	T	Osmanabad
4,095	1,090	3,860	255	1,260	2,610	19,630	R	
2,200	640	1,715	255	115	330	1,410	U	
11,140	2,230	7,335	1,070	1,360	3,080	20,520	T	Latur
6,180	1,365	3,995	495	1,185	2,795	18,230	R	
4,960	865	3,340	575	175	285	2,290	U	
8,860	2,565	7,500	925	1,130	3,695	57,180	T	Buldhana
4,525	1,490	4,100	315	885	2,935	51,845	R	
4,335	1,075	3,400	610	245	760	5,335	U	
12,270	3,295	9,660	1,315	755	4,930	54,655	T	Akola
4,640	1,825	4,740	525	550	3,975	49,475	R	
7,630	1,470	4,920	790	205	955	5,180	U	
11,485	3,715	9,860	1,300	785	4,550	49,000	T	Amravati
4,135	1,805	3,820	365	530	3,660	41,570	R	
7,350	1,910	6,040	935	255	890	7,430	U	
10,465	3,045	8,160	980	1,005	5,000	70,435	T	Yavatmal
5,555	1,990	4,950	430	800	4,475	66,370	R	
4,910	1,055	3,210	550	205	525	4,065	U	
5,765	2,035	4,465	535	315	2,820	30,170	T	Wardha
2,265	1,125	2,590	265	185	2,335	27,235	R	
3,500	910	1,875	270	130	485	2,935	U	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
27	नागपूर	ए	7,73,170	51,885	5,70,675	9,595	20,930	1,350
		भा	3,13,700	17,110	2,26,225	3,210	8,905	425
		ना	4,59,470	34,775	3,44,450	6,385	12,025	925
28	भंडारा	ए	5,40,010	27,630	3,79,025	5,695	23,620	675
		भा	4,74,830	21,560	3,32,535	4,845	20,890	520
		ना	65,180	6,070	46,490	850	2,730	155
29	चंद्रपूर	ए	4,80,980	25,965	3,38,610	3,745	9,095	865
		भा	3,59,295	15,270	2,44,610	2,835	8,070	450
		ना	1,21,685	10,695	94,000	910	1,025	415
30	गडचिरोली	ए	2,30,950	9,265	1,45,020	1,930	4,285	315
		भा	2,11,945	7,770	1,31,035	1,785	3,935	260
		ना	19,005	1,495	13,985	145	350	55
महाराष्ट्र राज्य		ए	1,98,30,735	18,26,775	1,40,82,125	1,78,775	3,76,120	47,020
		भा	1,18,15,300	9,16,075	84,10,655	1,05,420	2,68,385	21,895
		ना	80,15,435	9,10,700	56,71,470	73,355	1,07,735	25,125

आधार.—भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४.

TABLE No. 4.1—contd.

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(3)	(2)
23,175	6,900	17,040	2,495	1,040	6,160	54,695	T	Nagpur
3,495	1,715	3,875	525	340	3,440	39,995	R	
19,680	5,185	13,165	1,970	700	2,720	14,700	U	
7,025	2,775	7,345	1,000	590	4,115	73,720	T	Bhandara
4,545	2,165	5,415	765	510	3,725	70,845	R	
2,480	610	1,930	235	80	390	2,875	U	
7,030	3,100	7,425	1,070	585	3,745	74,955	T	Chandrapur
3,465	1,895	4,355	650	405	3,005	69,945	R	
3,565	1,205	3,070	420	180	740	5,010	U	
1,940	1,305	1,980	220	325	1,835	59,420	T	Gadchiroli
1,445	955	1,525	170	290	1,740	58,030	R	
495	350	455	50	35	95	1,390	U	
5,05,515	1,81,355	4,73,865	53,545	38,195	1,68,295	17,42,170	T	Maharashtra State
1,55,120	63,585	1,73,850	17,110	25,615	1,34,345	13,99,520	R	
3,50,395	1,17,770	3,00,015	36,435	12,580	33,950	3,42,650	U	

Source.—Population Census of India, 1991, Series 14.

4. गृहनिर्माण/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2

खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या

Households by number of rooms occupied

जनगणना/Population Census, 1991

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	एकूण ग्रामीण नागरी	खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबे Households occupying								खोल्यांची संख्या न दर्शविलेले Unspecified No. of rooms	वेधर कुटुंबे House- less households	Total Rural Urban	District
			एकूण Total	वेगळी खोली नसलेले No Exclusive room	१ खोली 1 Room	२ खोल्या 2 Rooms	३ खोल्या 3 Rooms	४ खोल्या 4 Rooms	५ खोल्या 5 Rooms	६ खोल्या 6 Rooms				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	ए	20,87,785	165	15,21,415	3,78,070	1,33,685	37,125	10,015	7,275	35	N. A.	T	Brihan Mumbai
		आ	R	
		ना	20,87,785	165	15,21,415	3,78,070	1,33,685	37,125	10,015	7,275	35	N. A.	U	
2	ठाणे	ए	10,68,205	60	6,67,925	3,02,680	69,125	18,945	5,050	4,410	10	N. A.	T	Thane
		आ	3,48,160	15	2,18,160	97,795	21,705	6,995	1,905	1,575	10	N. A.	R	
		ना	7,20,045	45	4,49,765	2,04,885	47,420	11,950	3,145	2,835	..	N. A.	U	
3	रायगड	ए	3,66,185	5	2,09,265	1,14,060	28,530	8,890	2,605	2,320	510	N. A.	T	Raigad
		आ	3,00,055	5	1,76,555	92,310	21,250	6,350	1,755	1,320	510	N. A.	R	
		ना	66,130	..	32,710	21,750	7,280	2,540	850	1,000	..	N. A.	U	
4	रत्नागिरी	ए	3,18,515	15	1,67,050	96,415	31,940	13,260	4,485	4,880	470	N. A.	T	Ratnagiri
		आ	2,92,430	15	1,54,040	89,035	28,900	11,925	3,835	4,210	470	N. A.	R	
		ना	26,085	..	13,010	7,380	3,040	1,335	650	670	..	N. A.	U	
5	सिंधुदूर्ग	ए	1,71,125	10	88,880	49,985	16,475	9,185	3,230	3,280	80	N. A.	T	Sindhudurg
		आ	1,57,935	5	82,945	46,175	14,750	8,335	2,835	2,810	80	N. A.	R	
		ना	13,190	5	5,935	3,810	1,725	850	395	470	..	N. A.	U	
6	नाशिक	ए	6,63,750	15	4,62,800	1,49,565	34,250	10,670	2,960	3,350	140	N. A.	T	Nashik
		आ	4,19,295	10	3,18,650	81,790	13,625	3,375	830	880	135	N. A.	R	
		ना	2,44,455	5	1,44,150	67,775	20,625	7,295	2,130	2,470	5	N. A.	U	
7	धुळे	ए	4,64,795	25	3,33,010	86,095	20,050	5,795	1,525	1,695	16,600	N. A.	T	Dhule
		आ	3,76,675	20	2,82,305	61,555	12,455	2,725	505	510	16,600	N. A.	R	
		ना	88,120	5	50,705	24,540	7,595	3,070	1,020	1,185	..	N. A.	U	

	जळगाव	ए	5,92,710	70	4,37,095	1,15,585	24,780	8,730	2,145	3,450	855	N. A.	T	Jalgaon
		भा	4,37,825	60	3,43,170	75,355	12,840	3,680	555	1,355	810	N. A.	R	
		ना	1,54,885	10	93,925	40,230	11,940	5,050	1,590	2,095	45	N. A.	U	
	अहमदनगर	ए	5,80,725	10	4,78,115	73,670	17,240	7,100	2,305	2,260	25	N. A.	T	Ahmednagar
		भा	4,86,785	10	4,17,630	53,070	10,240	3,520	1,150	1,150	15	N. A.	R	
		ना	93,940	..	60,485	20,600	7,000	3,580	1,155	1,110	10	N. A.	U	
10	पुणे	ए	10,37,130	15	7,28,815	1,93,690	67,710	30,400	8,780	7,700	20	N. A.	T	Pune
		भा	4,87,845	5	3,94,130	72,985	14,260	4,345	1,100	1,005	15	N. A.	R	
		ना	5,49,285	10	3,34,685	1,20,705	53,450	26,055	7,680	6,695	5	N. A.	U	
11	सातारा	ए	4,55,495	20	3,35,180	81,590	25,005	7,835	2,470	3,360	35	N. A.	T	Satara
		भा	3,90,090	15	2,95,075	67,185	18,850	5,520	1,465	1,955	25	N. A.	R	
		ना	65,405	5	40,105	14,405	6,155	2,315	1,005	1,405	10	N. A.	U	
12	सांगली	ए	3,96,775	..	1,81,745	85,440	25,930	10,320	3,305	3,320	86,715	N. A.	T	Sangli
		भा	3,04,065	..	1,41,745	64,010	16,675	5,480	1,495	1,385	73,275	N. A.	R	
		ना	92,710	..	40,000	21,430	9,255	4,840	1,810	1,935	13,440	N. A.	U	
13	सोलापूर	ए	5,67,930	5	4,12,005	1,11,525	27,120	10,045	3,275	3,795	160	N. A.	T	Solapur
		भा	4,05,610	..	3,11,130	73,710	14,220	4,210	1,095	1,085	160	N. A.	R	
		ना	1,62,320	5	1,00,875	37,815	12,900	5,835	2,180	2,710	..	N. A.	U	
14	कोल्हापूर	ए	5,48,295	105	3,21,575	1,38,740	57,160	19,595	5,235	5,840	45	N. A.	T	Kolhapur
		भा	4,06,345	100	2,45,285	1,03,095	41,415	11,525	2,455	2,425	45	N. A.	R	
		ना	1,41,950	5	76,290	35,645	15,745	8,070	2,780	3,415	..	N. A.	U	
15	औरंगाबाद	ए	3,83,390	35	2,89,990	66,260	15,830	6,720	2,255	2,290	10	N. A.	T	Aurangabad
		भा	2,60,425	20	2,22,640	31,450	4,390	1,230	205	480	10	N. A.	R	
		ना	1,22,965	15	67,350	34,810	11,440	5,490	2,050	1,810	..	N. A.	U	
16	जालना	ए	2,42,350	..	1,17,940	33,380	7,705	2,260	870	990	79,205	N. A.	T	Jalna
		भा	2,04,830	..	99,530	23,425	4,355	1,000	275	275	75,970	N. A.	R	
		ना	37,520	..	18,410	9,955	3,350	1,260	595	715	3,235	N. A.	U	
17	परभणी	ए	3,78,400	5	1,76,485	87,120	19,635	6,460	2,070	2,015	84,610	N. A.	T	Parbhani
		भा	3,00,525	..	1,38,840	63,290	12,365	3,450	925	850	80,805	N. A.	R	
		ना	77,875	5	37,645	23,830	7,270	3,010	1,145	1,165	3,805	N. A.	U	
18	बीड	ए	3,41,085	5	1,98,865	55,660	15,365	5,220	1,645	1,815	62,510	N. A.	T	Beed
		भा	2,85,865	5	1,76,980	39,060	8,490	2,215	590	645	57,880	N. A.	R	
		ना	55,220	..	21,885	16,600	6,875	3,005	1,055	1,170	4,630	N. A.	U	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
19	नांदेड	ए	3,99,840	..	1,75,820	79,325	18,700	7,710	2,470	2,775	1,13,040	N. A.	T	Nanded
		आ	3,21,495	..	1,45,990	53,420	10,245	3,670	1,010	1,085	1,06,075	N. A.	R	
		ना	78,345	..	29,830	25,905	8,455	4,040	1,460	1,690	6,965	N. A.	U	
20	उस्मानाबाद	ए	2,24,780	5	1,38,600	48,770	11,515	4,240	1,510	1,945	18,195	N. A.	T	Osmanabad
		आ	1,92,900	5	1,24,500	38,615	8,006	2,490	820	955	17,510	N. A.	R	
		ना	31,880	..	14,100	10,155	3,510	1,750	690	990	685	N. A.	U	
21	लातूर	ए	2,80,120	..	1,48,040	70,065	17,425	7,495	2,315	2,505	32,275	N. A.	T	Latur
		आ	2,25,615	..	1,22,505	53,410	11,825	4,600	1,205	1,240	30,830	N. A.	R	
		ना	54,505	..	25,535	16,655	5,600	2,895	1,110	1,265	1,445	N. A.	U	
22	बुलढाणा	ए	3,48,820	15	16,74,910	56,340	12,705	3,945	1,085	1,675	75,575	N. A.	T	Buldhana
		आ	2,81,945	5	16,41,585	35,880	5,885	1,625	385	720	73,290	N. A.	R	
		ना	66,875	10	33,325	20,460	6,820	2,320	700	955	2,285	N. A.	U	
23	अकोला	ए	4,12,545	10	2,91,205	87,130	21,965	7,580	2,345	2,300	10	N. A.	T	Akola
		आ	3,03,525	5	2,37,120	52,450	9,955	2,605	650	735	5	N. A.	R	
		ना	1,09,020	5	54,085	34,680	12,010	4,975	1,695	1,565	5	N. A.	U	
24	अमरावती	ए	4,10,190	15	2,59,755	1,03,275	29,045	11,045	3,675	3,375	5	N. A.	T	Amravati
		आ	2,87,440	10	2,01,615	64,400	14,595	4,520	1,115	1,185	..	N. A.	R	
		ना	1,22,750	5	58,140	38,875	14,450	6,525	2,560	2,190	5	N. A.	U	
25	यवतमाळ	ए	4,04,885	..	2,76,850	91,425	21,420	7,160	2,445	2,575	3,010	N. A.	T	Yavatmal
		आ	3,40,915	..	2,46,345	70,800	14,345	4,170	1,195	1,070	2,990	N. A.	H	
		ना	63,970	..	30,505	20,625	7,075	2,990	1,250	1,505	20	N. A.	U	
26	वर्धा	ए	2,11,455	..	1,19,970	64,390	19,150	4,995	1,425	1,415	110	N. A.	T	Wardha
		आ	1,59,445	..	96,070	48,645	10,855	2,650	615	515	95	N. A.	R	
		ना	52,010	..	23,900	15,745	8,295	2,345	810	900	15	N. A.	U	
27	नागपूर	ए	6,10,795	..	2,69,195	2,02,135	86,935	30,560	11,270	10,700	..	N. A.	T	Nagpur
		आ	2,44,165	..	1,47,205	72,315	19,325	3,775	895	650	..	N. A.	R	
		ना	3,66,630	..	1,21,990	1,29,820	67,610	26,785	10,375	10,050	..	N. A.	U	
28	भंडारा	ए	4,16,390	65	2,01,395	1,31,880	58,390	14,435	3,510	3,925	2,790	N. A.	T	Bhandara
		आ	3,65,945	60	1,88,975	1,13,930	44,630	10,655	2,395	2,625	2,675	N. A.	R	
		ना	50,445	5	12,420	17,950	13,760	3,780	1,115	1,300	115	N. A.	U	

29	चंद्रपूर	ए	3,59,085	10	1,80,610	1,18,805	39,815	12,860	3,605	3,370	10	N. A.	T	Chandrapur
		आ	2,62,525	10	1,44,755	82,815	24,365	6,850	1,965	1,755	10	N. A.	R	
		ना	96,560	..	35,855	35,990	15,450	6,010	1,640	1,615	..	N. A.	U	
30	गढचिरोली	ए	1,55,225	20	75,690	55,125	17,025	4,510	1,225	1,300	330	N. A.	T	Gadchiroli
		आ	1,40,605	20	71,635	49,145	13,905	3,675	970	940	315	N. A.	R	
		ना	14,620	..	4,055	5,980	3,120	835	255	360	15	N. A.	U	
महाराष्ट्र राज्य	ए	1,48,98,775	705	94,62,765	33,28,195	9,91,625	3,35,090	1,01,105	1,01,905	5,77,385	N. A.	T	Maharashtra State	
	आ	89,91,280	400	59,09,680	18,71,120	4,58,720	1,37,165	36,195	37,390	5,40,610	N. A.	R		
	ना	59,07,495	305	35,53,085	14,57,075	5,32,905	1,97,925	64,910	64,515	36,775	N. A.	U		

टीप.— रकाना नं. १३ मधील माहिती उपलब्ध नाही.

Note.—Information for column No. 13 is Not Available.

आधार.— भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, भाग आठ.

Source.—Census of India, 1991, Series 14, Part VIII.

4. गृहनिर्माण/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.3

वापरतील निवासी घरे व प्रत्येक घरामागे व्यक्तींची संख्या, १९८१

Occupied Residential Houses and No. of Persons per Houses in 1981

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण कुटुंबे Total house- holds	संस्थातील कुटुंबे Institu- tional house- holds	वापरतील निवासी घरे Occupied Residential Houses			वापरतील निवासी घरामागे व्यक्तींची संख्या Persons per occupied Census Houses			District
				ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	बृहन्मुंबई	16,24,535	12,415	..	15,90,575	15,90,575	..	5.18	5.18	Brihan Muimbbai
2	ठाणे	6,55,516	4,221	3,40,561	2,99,632	6,40,193	5.48	4.96	5.24	Thane
3	रायगड	2,93,146	812	2,32,308	40,279	2,72,587	5.50	6.89	5.45	Raigad
4	रत्नागिरी	4,31,386	764	3,47,225	30,446	3,77,671	5.59	5.61	4.59	Ratnagiri
5	नाशिक	5,09,654	1,060	3,41,226	1,53,077	4,94,303	6.05	6.06	6.05	Nashik
6	धुळे	3,56,833	726	2,83,517	66,043	3,49,560	5.82	6.06	5.87	Dhule
7	जळगाव	4,78,415	785	3,59,238	1,13,151	4,72,389	5.46	5.82	5.54	Jalgaon
8	अहमदनगर	4,77,357	988	4,00,119	62,546	4,62,665	5.89	5.62	5.85	Ahmednagar r
9	पुणे	7,67,495	2,381	3,77,444	3,63,376	7,40,820	5.81	5.42	5.62	Pune
10	सातारा	3,82,516	1,152	3,21,875	49,829	3,71,704	5.51	5.33	5.48	Satara
11	सांगली	3,30,677	890	2,45,460	70,919	3,16,379	5.85	5.56	5.78	Sangli
12	सोलापूर	4,62,910	622	3,22,749	1,33,529	4,56,278	5.71	5.75	5.72	Solapur
13	कोल्हापूर	4,47,786	1,199	3,21,222	1,13,629	4,34,851	5.87	5.47	5.76	Kolhapur
14	औरंगाबाद	4,39,124	843	3,39,629	93,089	4,32,718	5.58	5.77	5.62	Aurangabad l
15	परभणी	3,37,854	507	2,71,670	60,397	3,32,067	5.47	5.68	5.51	Parbhani
16	बीड	2,70,999	461	2,27,167	39,235	2,66,402	5.53	5.86	5.58	Beed
17	नांदेड	3,08,296	423	2,50,253	54,957	3,05,210	5.68	5.97	5.73	Nanded
18	उस्मानाबाद	3,85,912	479	3,22,967	59,087	3,82,054	5.84	5.81	5.84	Osmanabad l
19	बुलढाणा	2,83,353	277	2,30,523	49,464	2,79,987	5.33	5.64	5.39	Buldhana
20	अकोला	3,37,724	293	2,56,113	76,666	3,32,779	5.36	5.93	5.49	Akola
21	अमरावती	3,50,796	821	2,49,781	94,451	3,44,232	5.27	5.76	5.41	Amravati
22	यवतमाळ	3,30,557	365	2,77,022	46,949	3,23,971	5.33	5.58	5.36	Yavatmal
23	वर्धा	1,82,710	185	1,35,500	42,505	1,78,005	5.13	5.45	5.21	Wardha
24	नागपूर	4,90,793	854	2,14,132	2,57,378	4,71,510	5.23	5.71	5.49	Nagpur
25	भंडारा	3,53,719	211	2,98,090	44,359	3,42,449	5.36	5.43	5.37	Bhandara
26	चंद्रपूर	4,00,892	549	3,31,258	50,789	3,82,047	5.42	5.15	5.38	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य		1,16,90,955	31,297	72,97,049	40,56,357	1,13,53,406	5.59	5.42	5.53	Maharashtra State

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग दोन (ए).

Source.—Census of India, 1981, Series 12, Part II-(A).

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.4

4. गृहनिर्माण/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.4

राहात्या घराचे छप्पर व भिंती यासाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबाचे वर्गीकरण/Distribution of Households by Predominant Material of Roof and Wall of house occupied by

जनगणना/Population Census, 1991

ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण कुटुंबे	गवत, पाने, बोरु, गवती छप्पर, लाकूड, चिखल, न भाजलेल्या विटा किंवा बांबू	फरशी, पाटी	पन्हाळीदार लोखंड, जस्त किंवा इतर धातूचे पत्रे	छप्परसाठी वापरलेले सामान Material of Roof			कोंक्रीट आरबीसी/ आरसीसी	इतर सर्व प्रकारचे व न उल्लेख केलेले सामान	Rural Urban Total	Material of wall	
					अॅस्बेस्टॉस, सिमेंटचे पत्रे	विटा, दगड आणि चुना	दगड					
भिंतीसाठी वापरलेले सामान	Total households	Grass, Leaves, Reeds, Thatch, Wood, Mud, Unburnt Bricks or Bamboo	Tiles, Slate, Shingle	Corrugated Iron, Zinc or other Metal Sheets	Asbestos, Cement Sheets	Brick, Stone and Lime	Stone	Concrete RBC/RCC	All other Materials and Material not stated	(2)	(1)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)	(1)
एकूण सामान	शा	1,18,15,300	27,17,050	48,21,555	27,34,930	3,16,190	1,20,480	40,810	3,09,005	7,55,280	R	All Materials
	ना	80,15,435	2,87,855	19,42,120	15,22,430	13,20,635	1,36,295	40,020	25,56,305	2,09,775	U	
	ए	1,98,30,735	30,04,905	67,63,675	42,57,360	16,36,825	2,56,775	80,830	28,65,310	9,65,055	T	
गवत, पाने, बोरु किंवा बांबू	शा	16,33,775	7,87,195	..	2,14,610	12,985	6,18,985	R	Grass Leaves Reeds or Bamboo
	ना	3,15,815	1,15,315	..	72,310	12,120	1,16,070	U	
	ए	19,49,590	9,02,510	..	2,86,920	25,105	7,35,055	T	
चिखल	शा	37,79,465	8,91,265	20,60,400	7,85,670	16,785	25,345	R	Mud
	ना	4,56,070	49,040	2,46,875	1,41,925	11,925	6,305	U	
	ए	42,35,535	9,40,305	23,07,275	9,27,595	28,710	31,650	T	
न भाजलेल्या विटा	शा	11,43,345	2,63,445	5,66,705	2,83,230	15,310	4,430	4,550	2,375	3,300	R	Unburnt Bricks
	ना	4,74,340	25,385	1,94,240	1,80,640	56,040	6,535	2,305	6,735	2,460	U	
	ए	16,17,685	2,88,830	7,60,945	4,63,870	71,350	10,965	6,855	9,110	5,760	T	
लाकूड	शा	1,11,770	20,680	38,410	43,855	5,450	3,375	R	Wood
	ना	3,01,045	14,565	88,585	1,40,250	44,845	12,800	U	
	ए	4,12,815	35,245	1,26,995	1,84,105	50,295	16,175	T	

भाजलेल्या चिटा	ग्रा	21,51,305	1,62,930	9,58,975	5,88,495	1,64,790	79,970	11,595	1,70,235	14,315	R	Burnt Bricks.
	ना	46,96,215	49,885	10,54,355	6,56,995	9,18,115	1,04,325	23,665	18,68,230	20,645	U	
	ए	68,47,520	2,12,815	20,13,330	12,45,490	10,82,905	1,84,295	35,260	20,38,465	34,960	T	
नीआय किंवा इतर धातूचे पत्रे	ग्रा	53,660	1,415	5,210	35,350	7,340	540	2,500	1,080	225	R	GI Sheets or other Metal Sheets.
	ना	5,52,675	15,445	1,56,620	2,03,995	1,54,465	3,345	5,690	5,625	7,490	U	
	ए	6,06,335	16,860	1,61,830	2,39,345	1,61,805	3,885	8,190	6,705	7,715	T	
दगड	ग्रा	26,48,955	5,79,900	11,33,630	7,48,295	64,550	27,795	20,760	46,640	27,385	R	Stone.
	ना	2,67,475	13,335	1,11,090	80,905	15,000	6,520	3,445	32,800	4,380	U	
	ए	29,16,430	5,93,235	12,44,720	8,29,200	79,550	34,315	24,205	79,440	31,765	T	
सिमेंट कोंक्रीट	ग्रा	2,12,580	3,325	50,870	30,205	28,120	7,565	1,295	88,460	2,740	R	Cement Concrete.
	ना	9,05,065	2,900	86,810	41,030	1,05,855	15,385	4,785	6,41,195	7,105	U	
	ए	11,17,645	6,225	1,37,680	71,235	1,33,975	22,950	6,080	7,29,655	9,845	T	
इतर सर्व न उल्लेखिलेले सामान	ग्रा	78,070	6,425	6,365	5,070	730	155	95	170	59,060	R	All other Materials and Materials not stated.
	ना	45,545	1,935	3,235	4,265	2,210	180	125	1,555	32,340	U	
	ए	1,23,915	8,360	9,600	9,335	2,940	335	220	1,725	91,400	T	

आधार.— भारताची जनगणना, १९९१, मालिका १४, भाग सात.

Source.— Census of India, 1991, Series 14, Part VII.

4. गृहनिर्माण/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.5

बेघर व संस्थात राहणारी लोकसंख्या

Houseless and Institutional Population

जनगणना

Population Census, 1981

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	व्यक्तींची संख्या			एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage to total population	District
		Number of Persons				
(1)	(2)	बेघर Houseless	संस्थातील Institutional	एकूण Total	(6)	(2)
1	बृहन्मुंबई	44,289	1,58,312	2,02,601	2.46	Brihan Mumbai
2	ठाणे	25,149	46,490	71,639	2.14	Thane
3	रायगड	30,147	7,488	37,635	2.53	Raigad
4	रत्नागिरी	41,792	8,744	50,536	2.39	Ratnagiri
5	नाशिक	29,684	34,477	64,161	2.14	Nashik
6	धुळे	25,544	23,456	49,000	2.39	Dhule
7	जळगाव	19,152	9,079	28,231	1.08	Jalgaon
8	अहमदनगर	47,524	26,718	74,242	2.74	Ahmednagar
9	पुणे	25,963	64,755	90,718	2.18	Pune
10	सातारा	29,368	13,024	42,392	2.08	Satara
11	सांगली	34,097	8,666	42,763	2.34	Sangli
12	सोलापूर	10,930	13,198	24,128	0.92	Solapur
13	कोल्हापूर	17,888	14,070	31,958	1.28	Kolhapur
14	औरंगाबाद	17,693	13,729	31,422	1.29	Aurangabad
15	परभणी	20,786	6,447	27,233	1.49	Parbhani
16	बीड	10,244	6,318	16,562	1.11	Beed
17	नांदेड	7,853	10,405	18,258	1.04	Nanded
18	उस्मानाबाद	10,553	7,202	17,755	0.80	Osmanabad
19	बुलढाणा	11,114	4,097	15,211	1.01	Buldhana
20	अकोला	12,020	7,033	19,053	1.04	Akola
21	अमरावती	12,080	13,763	25,843	1.39	Amravati
22	यवतमाळ	13,906	12,730	26,636	1.53	Yavatmal
23	वर्धा	8,867	5,436	14,303	1.54	Wardha
24	नागपूर	14,144	21,509	35,653	1.38	Nagpur
25	भंडारा	6,810	4,713	11,523	0.63	Bhandara
26	चंद्रपूर	14,860	12,030	26,890	1.31	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य		5,42,457	5,53,889	10,96,346	1.75	Maharashtra Statee

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग दोन (ए).
Source.—Census of India, 1981, Series 12, Part II-(A).

५. शिक्षण :

५.१. शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था यातील विद्यार्थी, शिक्षक आणि प्रमुख परिक्षांचे निकाल इत्यादी बाबींची माहिती पुढील तक्त्यात दिली आहे :-

५.२. शैक्षणिक संस्थांचे शिक्षणाच्या प्रकारानुसार केलेले वर्गीकरण हे शिक्षणाच्या टप्प्यानुसार केलेल्या वर्गीकरणापेक्षा थोडे वेगळे आहे. बऱ्याचशा माध्यमिक शिक्षण संस्था प्राथमिक स्तरावरील शिक्षणही देतात. तरीही सर्व विद्यार्थ्यांची संख्या माध्यमिक शिक्षण संस्थातच दर्शविण्यात येते. पूर्व-प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांची इयत्तानुसार केलेली वर्गवारी कदाचित खरे चित्र उभे करू शकेल. तीन ते पाच ह्या वयोगटातील मुले पूर्व-प्राथमिक संस्थात शिकतात. ह्या संस्था किंडरगार्टन किंवा मॉॅंटेसरी म्हणून ओळखल्या जातात. प्राथमिक संस्थेत पूर्व प्राथमिक व इयत्ता पहिली ते चौथी किंवा इयत्ता पहिली ते सातवी किंवा आठवी किंवा त्याहून कमी इयत्तांचा अभ्यासक्रम व शिक्षण विभागाने मंजूर केलेला अभ्यासक्रम शिकविला जातो. माध्यमिक संस्थेत इयत्ता आठवी ते दहावी किंवा अकरावी/बारावी फक्त किंवा खालच्या इयत्तातील विद्यार्थ्यांसह विद्यार्थी शिक्षण घेतात. उच्च शिक्षण म्हणजे माध्यमिक शालान्त प्रमाणपत्र परीक्षा पॅास झाल्यानंतरचा पदवी किंवा पदविका अभ्यासक्रम होय. ह्या विभागात परीक्षांच्या निकालाविषयी आकडेवारीही देण्यात येते.

5. EDUCATION :

5.1. Data on institutions according to type of education, students, teachers and results of major examinations are presented in the following tables :—

5.2. The classification of institutions according to type is slightly different from stages of education. There are many secondary schools which also impart education in 'primary' courses. Nevertheless, the entire enrolment of students is included under secondary education. The break-up of the total enrolment of students in pre-primary, primary and secondary schools according to standards may perhaps give the realistic picture. Children between ages three and five attend pre-primary institutions. These are generally known as kindergarten, montessory etc. Primary institutions provide education for pre-primary and standards I—IV or standards I—VII/VIII or less and teaches the curriculum approved by the Education Department ; whereas secondary institutions coach students for standard VIII to X or XI/XII with or without lower standard. Higher education is education after passing secondary school certificate examination which leads to a degree/diploma examination. The statistic about examination results is also presented.

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.1

शिक्षणाच्या प्रकारानुसार मान्यताप्राप्त संस्था

Number of Recognised Institution by Type of Education
(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Sr. No.	संस्थेचे प्रकार	संस्थांची संख्या Number of Institutions		Type of Institution
		1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	विद्यापीठे.	12 *	12 *	Universities.
2	दर दहा लाख लोकसंख्येमागे कला आणि विज्ञान महाविद्यालये	8	8	Arts and Science Colleges per Ten lakhs population.
3	वाणिज्य महाविद्यालये	62	62	Colleges for Commerce.
4	शारीरिक शिक्षणाची महाविद्यालये	36	33	Colleges for Physical Education.
5	शिक्षकांची प्रशिक्षण महाविद्यालये (बी. एड.)	138	142	Teachers Training Colleges (B. Ed.).
6	दर एक लाख लोकसंख्येमागे उच्चतर माध्यमिक शाळा	2	2	Higher Secondary Schools per lakh of population.
7	दर एक लाख लोकसंख्येमागे उच्च/मुल्लोयोग शाळा	11	11	High/Post Basic Schools per lakh of population.
8	दर हजार लोकसंख्येमागे प्राथमिक/पूर्व-प्राथमिक/मुल्लोयोग शाळा.	1	1	Primary/Pre-Primary/Jr. Basic Schools per thousand of population.
9	अपंगाकरिता शाळा	27	27	Schools for Handicapped.
10	दर एक लाख लोकसंख्येमागे माध्यमिक शाळा/वरिष्ठ मुल्लोयोग शाळा.	23	24	Middle Schools/Senior Basic Schools per lakh of population.

टिपणी.— * यात चार कृषि विद्यापीठे समाविष्ट आहेत.

Note.— * Including 4 Agriculture Universities.

आधार.— शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.2

5. शिक्षण /

तक्ता क्रमांक/

फक्त मुर्लीसाठी असलेल्या शैक्षणिक

Number of Educational Institutions.

(1991-92

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	कला आणि विज्ञान महाविद्यालये Arts and Science Colleges		शिक्षकांची प्रशिक्षण महाविद्यालये Teachers Training Colleges				उच्च माध्यमिक शाळा Higher Secondary Schools	
				B. Ed.		D. Ed.			
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	8	8	2	3	5	5	7	7
2	ठाणे	1	1	1	1	4	4
3	रायगड	1	1	1	1
4	रत्नागिरी
5	सिंधुदुर्ग
6	नाशिक	2	2	3	3
7	धुळे	1	2	2	5	7
8	जळगाव	1	1	7	6
9	अहमदनगर	2	2	4	4
10	पुणे	1	1	1	2	6	6	13	14
11	सातारा	4	4	5	5
12	सांगली	1	1	1	2	3	3	6	7
13	सोलापूर	1	1	2	4
14	कोल्हापूर	1	1	2	2	4	7
15	औरंगाबाद	1	1	3	3
16	जालना	2	2
17	परभणी	6	7
18	बीड	1	1	4	4
19	नांदेड	1	1	2	2
20	उस्मानाबाद	3
21	लातूर	3	3	5	5
22	बुलढाणा	2	3
23	अकोला	2	2	5	5
24	अमरावती	1	1	5	5
25	यवतमाळ	4	6
26	वर्धा	7	8
27	नागपूर	1	1	5	5	13	15
28	भंडारा	2	2	5	5
29	चंद्रपूर	4	4
30	गडचिरोली	1
	महाराष्ट्र राज्य	11	11	7	11	45	45	129	147

EDUCATION

TABLE No. 5.2

श्रीयांची शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संख्या

Exclusively for Girls by Type of Education

(Year 1992-93)

माध्यमिक/मूलोयोग शाळा High School/Basic School		माध्यमिक शाळा/ वरिष्ठ मूलोयोग शाळा Middle School/ Sr. Basic School		प्राथमिक शाळा/ पूर्व प्राथमिक/वरिष्ठ मूलोयोग शाळा Primary Schools/ Pre-primary/Sr. Basic Schools		District (2)
1991-92 (11)	1992-93 (12)	1991-92 (13)	1992-93 (14)	1991-92 (15)	1992-93 (16)	
97	97	79	79	Brihan Mumbai
13	13	20	19	12	12	Thane
3	5	13	12	12	13	Raigad
5	5	13	13	4	4	Ratnagiri
3	3	6	6	2	2	Sindhudurg
18	22	86	90	39	41	Nashik
30	30	27	26	71	69	Dhule
20	33	99	98	85	86	Jalgaon
19	25	11	11	27	26	Ahmednagar
33	34	103	105	72	75	Pune
23	27	17	16	24	25	Satara
40	49	88	86	81	83	Sangli
21	30	58	57	53	47	Solapur
40	40	91	90	70	72	Kolhapur
33	33	16	16	27	25	Aurangabad
4	6	8	8	9	9	Jalna
7	11	21	22	20	22	Parbhani
26	21	18	16	27	29	Beed
35	37	26	27	18	20	Nanded
21	21	19	21	10	16	Osmanabad
36	..	23	..	6	..	Latur
17	17	6	7	52	51	Buldhana
31	34	8	8	64	64	Akola
46	46	10	11	82	82	Amravati
15	26	18	13	33	39	Yavatmal
19	18	1	1	66	67	Wardha
57	61	14	14	109	109	Nagpur
23	27	16	16	46	46	Bhandara
14	19	..	44	44	..	Chandrapur
7	8	5	5	13	13	Gadchiroli
756	834	641	898	1,257	1,238	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.3 (A)

वर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या

Number of Schools according to classification
(1991-92)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	उच्च माध्यमिक शाळा Higher Secondary Schools				माध्यमिक/वरिष्ठ मुल्योग शाळा Middle/Senior Basic Schools				पूर्व-प्राथमिक/प्राथमिक/कनिष्ठ मुल्योग शाळा Pre-primary/Primary/Junior Basic Schools				District	
		शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विनाअनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विनाअनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विनाअनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	..	11	51	1,007	1,069	..	835	..	835	9	490	975	1,474	Brihan Mumbai
2	ठाणे	..	26	8	487	521	47	787	280	1,114	22	1,985	277	2,284	Thane
3	रायगड	..	4	1	220	225	9	795	9	813	5	1,542	151	1,698	Raigad
4	रत्नागिरी	1	239	240	4	1,053	7	1,064	..	1,481	25	1,506	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	164	164	2	618	6	626	1	823	132	955	Sindhudurg
6	नाशिक	..	28	6	394	428	31	737	62	830	37	2,008	113	2,158	Nashik
7	धुळे	..	22	4	330	356	48	232	50	330	20	1,659	138	1,817	Dhule
8	जळगाव	..	7	11	349	367	7	618	37	662	13	1,166	118	1,297	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	8	1	436	445	10	582	36	628	..	1,956	62	2,018	Ahmednagar
10	पुणे	..	22	31	540	593	13	1,202	65	1,280	3	2,218	211	2,432	Pune
11	सातारा	..	2	2	384	388	2	814	23	839	1	1,491	73	1,565	Satara
12	सांगली	1	342	343	2	587	28	617	2	872	83	957	Sangli
13	सोलापूर	..	2	9	379	390	1	776	73	850	3	1,389	175	1,567	Solapur
14	कोल्हापूर	..	1	8	483	492	1	855	53	909	..	1,010	154	1,164	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	8	55	251	314	5	447	73	525	6	918	124	1,048	Aurangabad
16	जालना	..	1	32	96	129	..	306	14	300	1	775	29	805	Jalna
17	परभणी	..	5	77	127	209	2	426	47	475	2	1,126	66	1,194	Parbhani
18	बीड	..	1	60	257	318	2	419	48	469	1	1,222	47	1,270	Beed
19	नांदेड	..	5	72	231	308	12	505	89	606	1	1,249	164	1,414	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	1	51	154	206	..	366	23	389	..	464	23	487	Osmanabad
21	लातूर	50	290	340	..	459	52	511	..	577	79	656	Latur
22	बुलढाणा	..	1	43	180	224	3	415	14	432	1	968	41	1,010	Buldhana
23	अकोला	..	2	22	332	356	1	521	27	549	2	1,163	52	1,217	Akola
24	अमरावती	..	9	36	370	415	19	435	26	480	3	1,133	147	1,283	Amravati
25	यवतमाळ	..	14	37	236	287	8	606	46	660	16	1,266	66	1,348	Yavatmal

26	वर्धा	..	4	9	192	205	4	202	19	225	2	740	43	785	Wardha
27	नागपूर	..	8	33	408	549	3	451	97	551	5	1,280	418	1,703	Nagpur
28	भंडारा	..	6	66	309	381	6	509	60	575	7	1,095	140	1,242	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	5	24	221	250	6	390	18	414	4	1,085	72	1,161	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	14	10	77	101	19	189	13	221	6	815	28	849	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य			217	811	9,585	10,613	267	17,137	1,395	18,799	173	35,966	4,226	40,635	Maharashtra State

आधार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.3 (B)

वर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या

Number of Schools according to classification
(1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	उच्च माध्यमिक शाळा Higher Secondary Schools				माध्यमिक/वरिष्ठ मुल्योग शाळा Middle/Senior Basic Schools				पूर्व-प्राथमिक/प्राथमिक/कनिष्ठ मुल्योग शाळा Pre-primary/Primary/Junior Basic Schools				District (2)
		शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विनाअनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विनाअनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विनाअनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई	11	51	1,021	1,083	..	850	..	850	9	440	957	1,406	Brihan Mumbai
2	ठाणे	27	8	517	552	43	796	289	1,128	26	2,123	293	2,442	Thane
3	रायगड	4	1	232	237	9	783	11	803	5	1,603	332	1,940	Raigad
4	रत्नागिरी	..	1	247	248	4	1,077	7	1,088	..	1,475	625	2,100	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	168	168	2	621	5	628	1	834	334	1,169	Sindhudurg
6	नाशिक	33	6	443	482	29	741	61	831	42	2,102	123	2,267	Nashik
7	धुळे	25	4	342	371	48	230	47	325	20	1,656	154	1,830	Dhule
8	जळगाव	7	11	399	417	7	617	41	665	13	1,170	124	1,307	Jalgaon
9	अहमदनगर	8	1	456	465	12	567	35	614	1	2,007	67	2,075	Ahmednagar
10	पुणे	22	31	589	642	14	1,221	65	1,300	3	2,333	225	2,561	Pune
11	सातारा	2	2	410	414	2	821	30	853	1	1,498	142	1,641	Satara
12	सांगली	..	1	372	373	2	585	31	618	2	879	303	1,184	Sangli
13	सोलापूर	2	9	472	483	1	770	92	863	3	1,395	162	1,560	Solapur
14	कोल्हापूर	1	8	482	491	1	870	60	931	..	1,009	159	1,168	Kolhapur
15	औरंगाबाद	8	55	251	314	5	471	78	554	6	904	125	1,035	Aurangabad
16	जालना	1	32	104	137	..	338	15	353	1	743	39	779	Jalna
17	परभणी	5	77	144	226	1	453	59	513	3	1,099	68	1,170	Parbhani
18	बीड	2	57	267	326	2	434	50	486	1	1,207	61	1,269	Beed
19	नांदेड	5	72	240	317	12	519	108	639	1	1,268	227	1,496	Nanded
20	उस्मानाबाद	1	50	174	225	..	372	25	397	..	499	25	524	Osmanabad
21	लातूर	..	50	288	338	..	483	67	550	..	557	127	684	Latur
22	बुलढाणा	1	43	187	231	3	433	14	450	1	950	41	992	Buldhana
23	अकोला	2	22	350	374	1	530	27	558	2	1,167	67	1,236	Akola
24	अमरावती	9	35	377	421	19	473	29	521	6	1,075	173	1,254	Amravati
25	यवतमाळ	14	43	289	346	10	630	48	688	15	1,252	305	1,572	Yavatmal

26	वर्धा	..	4	9	203	216	4	211	18	233	2	739	43	704	Wardha
27	नागपूर	..	8	37	539	584	3	451	97	551	5	1,280	418	1,703	Nagpur
28	भंडारा	..	6	66	325	397	5	528	59	592	9	1,102	130	1,249	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	6	25	236	267	6	463	22	491	4	1,023	77	1,104	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	16	10	109	135	19	211	12	242	7	954	29	990	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य			230	817	10,233	11,280	264	17,549	1,502	19,315	189	36,343	5,959	42,491	Maharashtra State

आधार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.4 (A)

विभागावार शिक्षकांची संख्या

Number of School Teachers classified by Department
(1991-92)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	उच्च/उच्च माध्यमिक शाळा High/Higher Secondary School			वरिष्ठ मुल्योग विभाग Middle/Senior Basic Deptt.			प्राथमिक/पूर्व-प्राथमिक कनिष्ठ मुल्योग विभाग Primary/Pre-Primary Junior Basic Deptt.			अध्यापक महाविद्यालये Teachers Training Colleges (B. Ed.)			एकूण Grand Total			District
		पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	बृहन्मुंबई	9,235	16,984	26,219	4,256	8,214	12,470	5,062	12,432	17,494	41	110	151	18,594	37,740	56,334	Brihan Mumbai
2	ठाणे	5,224	5,475	10,699	3,570	6,345	9,915	2,888	3,882	6,770	30	36	66	11,712	15,738	27,450	Thane
3	रायगड	3,231	1,362	4,593	2,765	1,963	4,728	1,866	1,427	3,293	4	..	4	7,866	4,752	12,618	Raigad
4	रत्नागिरी	2,478	667	3,145	3,065	2,510	5,575	1,771	1,010	2,781	20	3	23	7,334	4,190	11,524	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,881	528	2,409	1,787	1,412	3,199	701	669	1,370	7	4	11	4,376	2,613	6,989	Sindhudurg
6	नाशिक	6,584	2,480	9,064	3,754	2,640	6,394	4,074	2,531	6,605	29	20	49	14,441	7,671	22,112	Nashik
7	धुळे	5,536	1,083	6,579	1,782	758	2,540	3,760	1,666	5,426	73	18	91	11,151	3,485	14,636	Dhule
8	जळगाव	6,219	1,170	7,389	3,983	1,905	5,888	3,834	1,668	5,502	40	9	49	14,076	4,752	18,828	Jalgaon
9	अहमदनगर	6,558	1,604	8,162	3,531	1,650	5,181	4,080	2,071	6,151	45	7	52	14,214	5,332	19,546	Ahmednagar
10	पुणे	8,056	5,790	13,846	5,045	5,929	10,974	3,469	3,760	7,229	50	61	111	16,620	15,540	32,160	Pune
11	सातारा	5,441	1,501	6,942	4,213	2,281	6,494	2,299	1,491	3,790	48	7	55	12,001	5,280	17,281	Satara
12	सांगली	4,333	1,102	5,435	3,539	2,431	5,970	1,967	1,238	3,205	27	15	42	9,866	4,786	14,652	Sangli
13	सोलापूर	5,206	1,264	6,470	4,853	2,111	6,964	3,010	1,441	4,451	52	15	67	13,121	4,831	17,952	Solapur
14	कोल्हापूर	5,262	1,289	6,551	5,499	2,226	7,725	1,950	1,234	3,184	88	40	128	12,799	4,789	17,588	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2,664	1,107	3,771	2,399	1,612	4,011	1,895	907	2,802	40	15	55	6,998	3,641	10,639	Aurangabad
16	जालना	1,467	287	1,754	1,642	354	1,996	1,425	308	1,733	15	4	19	4,549	953	5,502	Jalna
17	परभणी	2,878	605	3,483	2,946	779	3,725	2,352	455	2,807	13	3	16	8,189	1,842	10,031	Parbhani
18	बीड	3,388	574	3,962	2,739	854	3,593	2,298	376	2,674	21	4	25	8,449	1,808	10,254	Beed
19	नांदेड	3,614	670	4,284	3,405	1,161	4,566	2,742	516	3,258	20	9	29	9,781	2,356	12,137	Nanded
20	उस्मानाबाद	2,658	463	3,121	2,444	428	2,872	1,079	238	1,317	19	6	25	6,200	1,135	7,335	Osmanabad
21	लातूर	4,126	525	4,651	3,241	540	3,781	1,603	511	3,431	17	..	17	8,987	1,576	10,563	Latur
22	बुलढाणा	3,243	461	3,704	2,648	433	3,081	2,436	553	2,989	7	1	8	8,334	1,448	9,782	Buldhana
23	अकोला	4,216	1,039	5,255	3,026	1,070	4,096	2,207	1,046	3,253	18	12	30	9,467	3,167	12,634	Akola
24	अमरावती	4,624	1,644	6,268	2,611	1,255	3,866	2,461	1,580	4,041	10	8	18	9,706	4,487	14,193	Amravati
	यवतमाळ	3,301	672	3,973	3,276	1,094	4,370	2,138	699	2,837	22	9	31	8,737	2,474	11,211	Yavatmal

27	नागपूर	..	6,554	4,214	10,768	2,232	2,911	5,143	2,553	3,858	6,411	25	39	64	11,364	11,022	22,386	Nagpur	
28	भंडारा	..	4,891	1,049	5,940	3,610	1,076	4,686	2,641	1,047	3,688	12	8	20	11,154	3,180	14,334	Bhandara	
29	चंद्रपूर	..	3,380	936	4,316	2,278	497	2,775	2,290	990	3,280	27	9	36	7,975	2,432	10,407	Chandrapur	
30	गढचिरोली	..	1,064	194	1,258	1,140	240	1,380	1,260	293	1,553	2	2	4	3,466	729	4,195	Gadchiroli	
महाराष्ट्र राज्य			..	1,29,964	57,507	1,87,471	92,420	57,221	1,49,641	73,506	50,697	1,24,203	833	480	1,313	2,96,723	1,65,905	4,62,628	Maharashtra State

आधार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.4 (B)

विभागवार शिक्षकांची संख्या

Number of School Teachers classified by Department
(1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	उच्च/उच्च माध्यमिक शाळा High/Higher Secondary School			वरिष्ठ मुल्योपयोग विभाग Middle/Senior Basic Deptt.			पूर्व-प्राथमिक/प्राथमिक कनिष्ठ मुल्योपयोग विभाग Pre-Primary/Primary Junior Basic Deptt.			अध्यापक महाविद्यालये Teachers Training Colleges (B. Ed.)			एकूण Grand Total			District
		पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12) -	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	बृहन्मुंबई	9,191	16,916	26,107	4,220	8,240	12,460	5,005	11,875	16,880	50	122	172	18,466	37,153	55,619	Brihan Mumbai
2	ठाणे	5,463	5,722	11,185	3,507	7,024	10,531	2,930	4,023	6,953	52	53	105	11,952	16,822	28,774	Thane
3	रायगड	3,370	1,457	4,827	2,412	2,034	4,446	2,099	1,887	3,986	4	..	4	7,885	5,378	13,263	Raigad
4	रत्नागिरी	2,513	684	3,197	3,246	2,569	5,815	1,802	1,660	3,462	22	5	27	7,583	4,018	12,501	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,886	535	2,421	1,747	1,338	3,085	725	1,054	1,779	7	4	11	4,365	2,931	7,296	Sindhudurg
6	नाशिक	6,835	2,535	9,370	3,739	2,578	6,317	4,433	2,835	7,268	66	41	107	15,073	7,989	23,062	Nashik
7	धुळे	5,764	1,077	6,841	1,778	769	2,547	3,765	1,682	5,447	86	25	111	11,393	3,553	14,946	Dhule
8	जळगाव	6,536	1,310	7,846	4,202	2,076	6,278	3,834	1,614	5,448	51	15	66	14,623	5,015	19,638	Jalgaon
9	अहमदनगर	6,655	1,751	8,406	3,499	1,673	5,172	4,398	2,263	6,661	45	7	52	14,597	5,694	20,291	Ahmednagar
10	पुणे	8,597	6,254	14,851	5,032	6,046	11,078	3,581	3,822	7,403	46	69	115	17,256	16,191	33,447	Pune
11	सातारा	5,605	1,582	7,187	4,324	2,376	6,700	2,458	1,899	4,357	43	11	54	12,430	5,868	18,298	Satara
12	सांगली	4,454	1,199	5,653	3,394	2,315	5,709	1,970	1,578	3,548	28	15	43	9,846	5,107	14,953	Sangli
13	सोलापूर	5,531	1,292	6,823	4,916	2,217	7,133	2,960	1,637	4,597	48	17	65	13,455	5,163	18,618	Solapur
14	कोल्हापूर	5,287	1,383	6,670	5,367	2,188	7,555	1,981	1,424	3,405	69	32	101	12,704	5,027	17,731	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2,755	1,127	3,882	2,655	1,714	4,369	1,739	1,002	2,741	38	18	56	7,187	3,861	11,048	Aurangabad
16	जालना	1,475	307	1,782	1,712	369	2,081	1,554	381	1,935	16	1	17	4,757	1,058	5,815	Jalna
17	परभणी	3,057	672	3,729	3,211	1,089	4,300	2,705	1,242	3,947	13	3	16	8,986	3,006	11,992	Parbhani
18	बीड	3,588	608	4,196	2,855	801	3,656	2,325	486	2,811	21	4	25	8,789	1,899	10,688	Beed
19	नांदेड	3,790	700	4,490	3,556	1,291	4,847	3,168	653	3,821	14	8	22	10,528	2,652	13,180	Nanded
20	उस्मानाबाद	2,721	396	3,117	2,507	463	2,970	1,423	382	1,805	20	4	24	6,671	1,245	7,916	Osmanabad
21	लातूर	4,534	627	5,161	3,404	600	4,004	1,638	416	2,054	16	..	16	9592	1,643	11,235	Latur
22	बुलढाना	3,371	506	3,877	2,941	481	3,422	2,646	640	3,286	7	1	8	8,965	1,628	10,593	Buldhana
23	अकोला	4,143	986	5,129	2,904	1,004	3,908	2,561	1,400	3,961	18	11	29	9,626	3,401	13,027	Akola
24	अमरावती	4,705	1,660	6,365	2,774	1,383	4,157	2,523	1,840	4,353	9	8	17	10,011	4,881	14,892	Amravati
25	यवतमाळ	3,352	806	4,158	3,043	1,201	4,244	2,359	1,111	3,476	21	10	31	7,775	3,134	10,909	Yavatmal

26	वर्धा	2,895	886	3,781	1,198	510	1,708	1,539	986	2,525	12	5	17	5,644	2,387	8,031	Wardha
27	नागपूर	6,780	4,489	11,269	2,232	2,911	5,143	2,553	3,858	6,411	17	38	55	11,582	11,296	22,878	Nagpur
28	भंडारा	5,003	1,113	6,116	3,782	1,168	4,950	2,656	1,087	3,743	18	9	27	11,459	3,377	14,836	Bhandara
29	चंद्रपूर	3,597	1,138	4,735	2,194	470	2,664	2,466	1,086	3,552	27	5	36	8,284	2,703	10,987	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,300	258	1,558	1,174	248	1,422	1,377	334	1,711	2	2	4	3,853	842	4,695	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,34,753	59,976	1,94,729	93,525	59,146	1,52,671	77,173	56,153	1,33,326	886	547	1,433	3,06,337	1,75,822	4,82,159	Maharashtra State

आधार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पूर्व प्राथमिक/प्राथमिक/ मुलोग विभाग Pre-Primary/Primary/ Basic Deptt.			माध्यमिक/वरिष्ठ मुलोग विभाग Middle/Senior Basic Deptt.		
		मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	3,17,474	2,88,396	6,05,870	2,97,447	2,79,679	5,77,126
2	ठाणे	1,27,068	1,26,785	2,53,853	2,49,406	2,11,813	4,61,219
3	रायगड	59,539	57,243	86,782	95,990	85,597	1,81,587
4	रत्नागिरी	36,455	34,729	71,184	83,855	77,731	1,61,586
5	सिंधुदुर्ग	16,906	16,457	33,363	42,403	41,306	83,709
6	नाशिक	1,44,710	1,26,172	2,70,882	1,43,382	1,26,559	2,69,941
7	धुळे	1,16,506	96,660	2,13,166	50,843	39,537	90,380
8	जळगाव	1,15,185	95,075	2,10,260	1,24,303	99,860	2,24,163
9	अहमदनगर	1,33,919	1,15,860	2,49,779	1,07,596	88,180	1,95,776
10	पुणे	1,55,029	1,43,244	2,98,273	2,22,393	2,02,372	4,24,765
11	सातारा	67,995	62,254	1,30,249	1,03,601	94,420	1,98,021
12	सांगली	61,349	58,775	1,20,124	1,10,166	92,319	2,02,485
13	सोलापूर	1,00,433	86,351	1,86,784	1,55,525	1,18,547	2,74,072
14	कोल्हापूर	70,169	63,967	1,34,136	1,46,339	1,33,133	2,79,472
15	औरंगाबाद	78,249	60,419	1,38,668	1,04,175	80,338	1,84,513
16	जालना	53,509	35,520	89,029	55,237	35,675	90,912
17	परभणी	67,712	51,480	1,19,192	90,478	66,504	1,56,982
18	बीड	64,747	50,164	1,14,911	85,516	62,196	1,47,712
19	नांदेड	79,067	65,220	1,44,287	1,18,113	92,778	2,10,891
20	उस्मानाबाद	31,175	25,635	56,810	59,659	52,601	1,12,350
21	लातूर	48,024	41,140	89,164	76,588	72,551	1,49,139
22	बुलढाणा	71,952	60,971	1,32,923	70,984	51,086	1,22,070
23	अकोला	82,601	71,034	1,53,635	85,025	67,952	1,52,977
24	अमरावती	98,701	86,726	1,85,427	80,342	68,144	1,48,486
25	यवतमाळ	68,708	54,686	1,23,394	94,394	77,018	1,71,412
26	वर्धा	43,302	42,424	85,726	29,834	26,523	56,357
27	नागपूर	1,29,159	1,27,820	2,56,979	94,711	82,315	1,77,026
28	भंडारा	64,875	63,041	1,27,916	89,520	80,955	1,70,475
29	चंद्रपूर	64,049	59,725	1,23,774	65,677	52,669	1,18,346
30	गडचिरोली	29,152	24,995	54,147	28,070	21,748	49,818
	महाराष्ट्र एकूण	26,20,073	22,92,928	49,13,001	31,61,572	26,82,196	58,43,768

EDUCATION

TABLE No. 5.5 (A)

Number of Students by Department

(1991-92)

उच्च/उच्च माध्यमिक/बहुउद्देशिय/ उच्च मुल्ययोग विभाग High/Higer Secondary/ Multipurpose/ Post Basic Deptt.			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			District
मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
4,79,189	3,60,721	8,39,910	60,887	60,336	1,21,223	1,363	1,502	2,865	Brihan Mumbai
2,09,850	1,60,091	3,69,941	16,428	15,841	32,269	520	478	998	Thane
77,526	51,308	1,28,834	4,839	2,695	7,534	27	23	50	Raigad
52,815	31,312	84,127	1,915	1,438	3,353	107	101	208	Ratnagiri
87,687	26,898	64,585	2,515	1,815	4,330	Sindhudurg
1,82,224	1,22,021	3,04,205	19,770	8,206	27,976	2,964	1,160	4,124	Nashik
1,26,093	80,306	2,06,399	15,205	4,991	20,196	2,370	617	2,987	Dhule
1,50,799	90,220	2,41,019	18,228	7,692	25,920	3,525	1,002	4,527	Jalgaon
1,73,834	1,00,096	2,73,930	15,351	5,221	20,572	2,936	848	3,784	Ahmednagar
2,77,291	1,86,873	4,64,164	30,756	19,383	50,139	3,810	1,532	5,342	Pune
1,27,477	81,242	2,08,719	12,803	5,480	18,283	1,469	653	2,122	Satara
1,01,422	65,749	1,67,171	10,112	5,183	15,295	964	399	1,363	Sangli
1,32,933	65,967	1,98,900	13,325	5,257	18,582	1,542	441	1,983	Solapur
1,28,460	77,909	2,06,369	15,981	6,215	22,196	628	94	722	Kolhapur
89,734	47,038	1,36,772	13,009	3,892	16,901	1,947	430	2,377	Aurangabad
43,600	16,319	59,919	2,061	773	2,834	280	77	357	Jalna
82,970	35,163	1,18,133	5,326	1,312	6,638	639	86	725	Parbhani
79,804	39,519	1,19,323	8,546	2,360	10,908	1,353	224	1,577	Beed
1,01,509	46,439	1,47,948	12,642	2,813	15,455	1,783	302	2,085	Nanded
60,584	34,899	95,483	5,528	1,132	6,660	453	111	564	Osmanabad
96,270	56,804	1,53,074	7,139	1,750	8,889	1,689	319	2,008	Latur
83,258	43,799	1,27,057	4,961	1,861	6,822	200	31	231	Buldhana
1,06,956	67,329	1,74,285	8,156	3,946	12,102	959	326	1,285	Akola
1,16,101	96,216	2,12,317	10,537	7,758	18,295	1,636	801	2,437	Amravati
82,531	51,632	1,34,163	6,694	3,337	10,031	373	168	541	Yavatmal
60,920	54,502	1,15,422	5,245	3,304	8,549	469	163	632	Wardha
1,82,351	1,56,806	3,39,157	17,371	13,697	31,068	2,237	1,584	3,821	Nagpur
1,06,158	83,428	1,89,586	6,355	2,741	9,096	402	164	566	Bhandara
81,439	62,785	1,44,224	7,251	3,128	10,379	1,043	357	1,400	Chandrapur
25,034	13,664	38,698	2,127	755	2,882	60	10	70	Gadchiroli
36,56,819	24,07,055	60,63,874	3,61,065	2,04,312	5,65,377	37,748	14,003	51,751	Maharashtra State

/Source.—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/

तक्ता क्रमांक/

विभागवार विद्यार्थ्यांची संख्या/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पूर्व-प्राथमिक/प्राथमिक/ मुल्योग Pre-Primary/Primary/ Basic			माध्यमिक/वरिष्ठ मुल्योग विभाग Middle/Senior Basic Department		
		मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	3,15,527	2,81,735	5,97,262	2,98,002	2,97,360	5,95,362
2	ठाणे	1,57,004	1,34,736	2,91,740	2,60,711	2,20,805	4,81,516
3	रायगड	61,946	56,891	1,18,837	86,424	78,156	1,64,580
4	रत्नागिरी	45,350	43,704	89,054	83,788	78,396	1,62,184
5	सिंधुदुर्ग	18,529	18,110	36,639	42,096	41,353	83,449
6	नाशिक	1,46,661	1,26,878	2,73,539	1,41,046	1,27,231	2,68,277
7	धुळे	1,18,347	97,114	2,15,461	50,302	39,336	89,638
8	जळगाव	1,15,832	96,229	2,12,061	1,22,692	1,01,860	2,24,552
9	अहमदनगर	1,38,295	1,22,263	2,60,558	1,08,278	90,321	1,98,599
10	पुणे	1,53,647	1,39,426	2,93,073	2,35,644	2,16,302	4,51,946
11	सातारा	70,754	65,490	1,36,244	1,05,771	96,590	2,02,361
12	सांगली	63,627	60,397	1,24,024	1,12,616	94,844	2,07,460
13	सोलापूर	1,04,616	90,851	1,95,467	1,57,891	1,22,124	2,80,015
14	कोल्हापूर	75,726	68,829	1,44,555	1,48,934	1,37,039	2,85,973
15	औरंगाबाद	78,197	62,260	1,40,457	1,14,014	87,775	2,01,789
16	जालना	55,367	39,122	94,489	62,654	43,729	1,06,383
17	परभणी	77,430	64,322	1,41,752	1,02,157	79,952	1,82,109
18	बीड	70,946	57,685	1,28,631	92,085	70,365	1,62,450
19	नांदेड	93,691	80,799	1,74,490	1,29,138	1,05,594	2,34,732
20	उस्मानाबाद	40,301	34,014	74,314	62,610	57,022	1,19,632
21	लातूर	49,054	43,511	92,565	84,583	82,135	1,66,718
22	मुलबाणा	73,718	63,109	1,36,827	75,764	56,019	1,31,783
23	अकोला	92,683	81,638	1,74,321	94,112	77,185	1,71,297
24	अमरावती	1,02,268	89,730	1,91,998	82,809	70,332	1,53,141
25	यवतमाळ	69,677	60,729	1,30,406	98,840	80,874	1,79,714
26	वर्धा	44,699	43,813	88,512	29,846	26,191	56,037
27	नागपूर	1,29,159	1,27,820	2,56,979	94,711	82,315	1,77,026
28	भंडारा	64,171	63,165	1,27,336	90,790	83,652	1,74,442
29	चंद्रपूर	65,416	60,863	1,26,279	60,698	54,341	1,15,039
30	गडचिरोली	29,282	23,276	52,558	29,332	23,710	53,042
महाराष्ट्र राज्य		27,21,920	23,98,509	51,20,429	32,58,338	28,22,908	60,81,246

EDUCATION

TABLE No. 5.5 (B)

Number of Students by Department

(1992-93)

उच्च/उच्च माध्यमिक/बहुउद्देशिय/ वरिष्ठ मुल्योग High/Higher Secondary/ Multipurpose/ Post Basic			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			District
मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1,32,423	80,834	2,13,257	61,720	63,523	1,25,243	1,288	1,449	2,737	Brihan Mumbai
72,243	53,765	1,26,008	15,673	16,389	32,062	588	397	985	Thane
41,476	26,973	68,449	5,033	3,128	8,161	18	20	38	Raigad
18,949	11,724	30,673	1,872	1,585	3,397	160	107	267	Ratnagiri
16,624	12,239	28,863	2,622	1,861	4,483				Sindhudurg
77,411	45,522	1,22,933	17,696	8,623	26,319	3,750	1,758	5,508	Nashik
74,250	43,096	1,17,346	15,317	5,886	21,203	2,625	648	3,273	Dhule
66,743	39,379	1,06,122	18,619	8,213	26,832	3,845	1,266	5,111	Jalgaon
81,021	42,517	1,23,528	14,490	5,550	20,040	3,360	1,013	4,373	Ahmednagar
1,49,750	95,130	2,44,880	30,304	19,830	50,134	4,089	1,809	5,898	Pune
50,943	31,240	82,183	12,555	5,872	18,427	1,696	669	2,365	Satara
38,544	21,343	59,887	9,841	5,721	15,562	839	358	1,197	Sangli
54,056	23,575	77,631	14,210	5,932	20,142	1,419	469	1,888	Solapur
43,919	23,865	67,784	17,511	7,338	24,849	805	189	994	Kolhapur
16,855	8,663	25,518	11,935	3,900	15,835	1,816	305	2,121	Aurangabad
12,095	5,592	17,687	2,787	989	3,776	282	69	351	Jalna
19,011	12,800	31,811	5,775	1,730	7,505	665	138	803	Parbhani
22,201	11,693	33,894	7,222	2,097	9,319	1,363	231	1,594	Beed
43,072	17,142	60,214	13,325	3,409	16,734	2,505	448	2,953	Nanded
18,861	9,801	28,662	5,902	1,354	7,256	818	225	1,043	Osmanabad
29,767	15,201	44,968	7,360	1,335	9,295	1,865	408	2,273	Latur
43,138	21,807	64,945	5,103	2,036	7,139	202	42	244	Buldhana
54,041	31,208	85,249	8,368	4,401	12,769	1,000	407	1,407	Akola
54,611	34,726	89,337	10,675	8,224	18,889	1,552	811	2,363	Amravati
37,658	23,619	61,277	7,560	3,172	10,732	420	188	608	Yavatma
37,429	29,445	66,874	5,710	3,415	9,185	580	299	879	Wardha
84,874	58,612	1,43,486	19,515	13,164	32,679	2,218	1,548	3,766	Nagpur
55,107	39,709	94,816	6,425	3,045	9,470	384	149	533	Bhandara
37,755	26,624	64,379	7,912	3,260	11,172	998	314	1,312	Chandrapur
15,772	8,793	24,565	2,055	1,806	2,861	63	11	74	Gadchiroi
151,00,599	9,06,637	24,07,236	3,65,032	2,16,488	5,81,480	41,213	15,745	56,958	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पूर्व-प्राथमिक/प्राथमिक/ मुलुयोग शाखा Pre-Primary/Primary/ Basic Department			माध्यमिक/वरिष्ठ/ मुलुयोग विभाग Middle/Senior/ Basic Deptt.		
		मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	14,969	10,686	25,655	73,578	65,235	1,38,813
2	ठाणे	13,687	11,407	25,094	26,425	21,963	48,388
3	रायगड	4,022	3,936	7,958	6,989	6,566	13,555
4	रत्नागिरी	3,445	3,246	6,691	8,024	7,216	15,240
5	सिंधुदुर्ग	999	933	1,932	3,435	3,403	6,838
6	नाशिक	15,522	13,493	29,015	14,228	11,923	26,151
7	धुळे	8,794	6,983	15,777	3,321	2,614	5,935
8	जळगाव	11,869	8,728	20,597	14,238	11,310	25,548
9	अहमदनगर	17,510	14,443	31,953	15,398	10,875	26,273
10	पुणे	20,258	17,726	37,984	41,535	36,115	77,650
11	सातारा	7,347	6,540	13,887	13,214	11,124	24,338
12	सांगली	8,293	8,382	16,675	17,987	14,006	31,993
13	सोलापूर	18,722	15,199	33,921	25,478	16,244	41,722
14	कोल्हापूर	10,997	9,808	20,805	18,634	15,820	34,459
15	औरंगाबाद	11,974	8,221	20,195	17,261	12,073	29,334
16	जालना	7,628	3,893	11,521	10,528	5,882	16,410
17	परभणी	12,011	9,265	21,276	17,052	11,594	28,646
18	बीड	8,348	6,198	14,546	13,951	9,361	23,312
19	नांदेड	16,627	13,579	30,206	25,832	19,364	45,196
20	उस्मानाबाद	5,027	3,820	8,847	11,371	9,262	20,633
21	लातूर	9,319	7,399	16,718	17,708	15,327	33,035
22	बुलढाणा	15,187	12,385	27,572	16,430	10,275	26,705
23	अकोला	20,752	16,490	37,242	20,413	16,510	36,923
24	अमरावती	22,926	22,226	45,152	23,566	18,574	42,140
25	यवतमाळ	9,596	8,210	17,806	13,156	10,579	23,735
26	वर्धा	8,811	8,371	17,182	5,189	4,614	9,803
27	नामपूर	32,357	33,816	66,173	18,585	14,325	32,910
28	भंडारा	10,978	10,783	21,761	14,282	13,544	27,826
29	चंद्रपूर	11,955	11,333	23,288	11,322	10,945	22,267
30	गडचिरोली	4,306	3,713	8,019	3,650	3,210	6,860
महाराष्ट्र राज्य		3,64,836	3,11,212	6,76,048	5,22,780	4,19,853	9,42,633

EDUCATION

TABLE No. 5.6 (A)

Number of Schedule Castes Students by Department
(1991-92)

उच्च/उच्च माध्यमिक/बहुदेशिय/ वरिष्ठ मुल्योग विभाग High/Higher Secondary/ Multipurpose/ Post Basic Deptt.			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			District
मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
40,305	26,064	66,369	2,953	1,938	4,891	90	42	132	Brihan Mumbai
14,893	9,488	24,381	976	618	1,594	77	28	105	Thane
5,506	3,556	9,062	232	125	357	Raigad
4,962	2,870	7,832	158	85	243	3	..	3	Ratnagiri
2,399	1,511	3,910	124	69	193	Sindhudurg
18,090	11,329	29,419	1,613	531	2,144	286	93	379	Nashik
10,113	5,040	15,153	1,139	349	1,488	219	36	255	Dhule
14,353	6,057	20,410	1,513	410	1,923	370	73	443	Jalgaon
19,842	10,081	29,923	1,380	399	1,779	337	78	415	Ahmednagar
30,306	18,979	49,285	2,761	1,361	4,122	386	115	501	Pune
14,220	7,975	22,195	1,108	318	1,426	185	56	241	Satara
12,117	6,576	18,693	1,074	405	1,479	155	35	190	Sangli
18,849	7,283	26,132	1,817	464	2,281	292	52	344	Solapur
15,063	7,341	22,404	1,497	442	1,939	71	9	80	Kolhapur
11,842	5,818	17,660	2,631	526	3,157	482	51	533	Aurangabad
6,168	1,672	7,840	253	44	297	28	1	29	Jalna
13,539	5,677	19,216	934	114	1,048	59	2	61	Parbhani
11,382	4,604	15,986	1,406	271	1,677	237	29	266	Beed
22,533	9,167	31,700	3,038	415	3,453	485	57	542	Nanded
9,846	4,823	14,669	934	132	1,066	92	10	102	Osmanabad
18,347	8,925	27,272	1,583	181	1,764	415	31	446	Latur
16,353	6,745	23,098	746	155	901	37	3	40	Buldhana
23,191	12,566	35,757	1,461	432	1,893	175	36	211	Akola
24,904	17,932	42,836	1,871	841	2,712	358	108	466	Amravati
12,965	8,354	21,319	1,068	360	1,428	60	29	89	Yavatmal
12,249	10,738	22,987	1,088	639	1,727	116	27	143	Wardha
42,357	35,162	77,519	3,825	2,664	6,489	683	460	1,143	Nagpur
22,514	18,166	40,680	1,565	605	2,170	136	44	180	Bhandara
17,961	13,830	31,791	2,071	809	2,880	373	102	475	Chandrapur
4,287	2,715	7,002	488	162	650	15	2	17	Gadchiroli
4,91,456	2,91,044	7,82,500	43,307	15,864	59,171	6,222	1,609	7,831	Maharashtra State

Source—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/

तक्ता क्रमांक/

विभागवार अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांची संख्या/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पूर्व-प्राथमिक/प्राथमिक/ मुल्योग विभाग Pre-Primary/Primary/ Basic Deptt.			माध्यमिक/वरिष्ठ/ मुल्योग विभाग Middle/Senior/ Basic Deptt.		
		मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	15,042	10,919	25,961	73,166	65,281	1,38,447
2	ठाणे	13,038	10,913	23,951	27,905	24,589	52,494
3	रायगड	6,263	5,987	12,250	6,196	5,058	11,254
4	रत्नागिरी	3,777	3,708	7,485	8,539	7,843	16,382
5	सिंधुदुर्ग	1,046	1,006	2,052	3,402	3,346	6,748
6	नाशिक	15,965	14,093	30,058	14,255	12,315	26,570
7	धुळे	8,995	7,181	16,176	3,259	2,690	5,949
8	जळगाव	12,900	9,787	22,487	14,472	11,789	26,261
9	अहमदनगर	18,472	15,616	34,088	15,362	11,558	26,920
10	पुणे	22,156	18,145	40,301	41,458	35,847	77,305
11	सातारा	7,570	7,025	14,595	13,677	11,626	25,303
12	सांगली	9,570	8,903	18,473	17,271	14,131	31,402
13	सोलापूर	20,751	17,307	38,058	25,433	16,453	41,886
14	कोल्हापूर	11,663	10,808	22,471	18,888	16,307	35,195
15	औरंगाबाद	11,672	3,398	15,070	18,864	13,579	32,443
16	जालना	8,519	6,411	14,930	10,397	6,579	16,976
17	परभणी	13,719	12,007	25,726	18,725	14,376	33,101
18	बीड	9,298	7,644	16,942	14,786	10,904	25,690
19	नांदेड	19,982	17,271	37,253	28,841	23,172	52,013
20	उस्मानाबाद	6,729	5,539	12,268	11,742	9,819	21,561
21	लातूर	10,445	8,858	19,303	17,334	15,762	33,096
22	बुलढाणा	15,028	12,500	27,528	18,213	12,008	30,221
23	अकोला	22,427	18,256	40,683	22,294	18,166	40,460
24	अमरावती	24,019	23,008	47,027	24,299	19,169	43,468
25	यवतमाळ	9,750	8,933	18,683	13,389	11,224	24,613
26	वर्धा	8,865	8,801	17,666	4,961	4,665	9,626
27	नागपूर	32,347	33,816	66,163	18,585	14,325	32,910
28	भंडारा	11,737	11,388	23,125	13,488	12,869	26,357
29	चंद्रपूर	10,987	11,643	22,630	12,116	10,464	22,580
30	गडचिरोली	3,745	3,337	7,082	13,698	3,169	6,867
महाराष्ट्र राज्य		3,86,477	3,34,008	7,20,485	5,35,015	4,39,083	9,74,098

EDUCATION

TABLE No. 5.6 (B)

Number of Schedule Castes Students by Department

(1992-93)

उच्च/उच्च माध्यमिक/बहुउद्देशिय/ वरिष्ठ मुल्ययोग विभाग High/Higher Secondary/ Multipurpose/ Post Basic Deptt.			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			District
मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
38,429	25,331	63,760	3,082	2,306	5,388	132	632	194	Brihan Mumbai
15,665	9,970	25,635	1,033	792	1,825	76	380	106	Thane
5,322	3,624	8,946	268	122	390	1	1	2	Raigad
4,938	3,046	7,984	133	84	217	15	22	17	Ratnagiri
2,576	1,650	4,226	133	69	202				Sindhudurg
18,302	11,642	29,944	1,479	668	2,147	425	1400	565	Nashik
9,946	5,292	15,238	1,122	413	1,535	249	500	299	Dhule
15,714	7,166	22,880	1,508	447	1,955	412	911	503	Jalgaon
21,068	11,342	32,410	1,346	442	1,788	381	859	470	Ahmednagar
31,562	20,156	51,718	2,731	1,480	4,211	425	1544	579	Pune
14,125	8,747	22,872	1,123	452	1,575	177	544	231	Satara
12,457	7,090	19,547	1,168	475	1,643	109	477	156	Sangli
20,172	9,126	29,298	1,755	456	2,211	227	488	275	Solapur
15,416	8,077	23,493	1,694	497	2,191	119	144	133	Kolhapur
14,651	7,044	21,695	2,829	567	3,496	542	533	595	Aurangabad
6,337	2,084	8,421	312	75	387	26	22	28	Jalna
14,774	6,119	20,893	1,057	161	1,218	73	22	75	Parbhani
11,710	5,174	16,884	1,110	224	1,334	252	311	283	Beed
23,682	10,322	34,004	3,247	610	3,857	676	799	755	Nanded
8,752	4,347	13,099	1,028	175	1,203	151	233	174	Osmanabad
18,878	9,718	28,596	1,633	218	1,851	451	363	487	Latur
16,763	7,239	24,002	780	183	963	39	83	47	Buldhana
23,218	13,285	36,503	1,610	560	2,170	207	443	251	Akola
25,911	19,037	44,948	2,136	990	3,126	360	83	47	Amravati
12,944	9,036	21,980	1,200	423	1,623	63	290	92	Yavatmal
11,787	10,543	22,330	1,203	661	1,864	169	793	248	Wardha
43,989	35,934	79,923	4,265	2,903	7,173	733	552	1,285	Nagpur
22,883	18,906	41,789	1,611	693	2,304	129	50	179	Bhandara
18,601	14,603	33,204	2,435	955	3,390	347	108	455	Chandrapur
5,043	3,762	8,805	483	191	674	21	3	24	Gadchiroli
6,05,615	3,09,412	1,86,051	9,997	5,408	15,405	6,987	1,981	8,968	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पूर्व-प्राथमिक/प्राथमिक/ मुल्योग विभाग Pre-Primary/Primary/ Basic Deptt.			माध्यमिक/वरिष्ठ/ मुल्योग विभाग Middle/Senior / Basic Deptt.		
		मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	2,219	1,806	4,025	8,942	7,862	16,804
2	ठाणे	41,147	28,911	70,058	32,406	20,785	53,191
3	रायगड	5,647	3,866	9,513	5,373	3,310	8,683
4	रत्नागिरी	389	324	713	439	264	703
5	सिंधुदुर्ग	21	26	47	64	63	127
6	नाशिक	41,287	33,239	74,526	28,646	18,984	47,630
7	धुळे	40,586	30,928	71,514	19,513	11,506	31,019
8	जळगाव	13,363	9,140	22,503	12,984	8,078	21,062
9	अहमदनगर	10,849	7,586	18,435	7,568	4,243	11,811
10	पुणे	7,367	6,233	13,600	10,621	8,213	18,834
11	सातारा	499	382	881	506	379	885
12	सांगली	543	570	1,113	1,228	751	1,979
13	सोलापूर	2,959	2,253	5,212	3,354	1,986	5,340
14	कोल्हापूर	1,183	966	2,149	1,182	1,176	2,358
15	औरंगाबाद	3,637	2,032	5,669	4,445	2,176	6,621
16	जालना	1,847	1,022	2,869	1,675	902	2,577
17	परभणी	4,589	3,076	7,665	4,684	2,985	7,669
18	बीड	812	516	1,328	1,393	718	2,111
19	नांदेड	11,402	9,015	20,417	13,781	9,205	22,986
20	उस्मानाबाद	3,001	2,120	5,121	2,225	1,376	3,601
21	लातूर	2,042	1,447	3,489	2,236	1,507	3,743
22	बुलढाणा	4,333	2,900	7,233	4,334	2,363	6,697
23	अकोला	7,533	5,970	13,503	5,966	4,034	10,000
24	अमरावती	17,376	14,247	31,623	13,246	9,611	22,857
25	यवतमाळ	16,451	13,930	30,381	20,001	14,328	34,329
26	वर्धा	8,316	7,731	16,047	6,052	5,144	17,248
27	नागपूर	26,645	26,441	53,086	16,918	14,288	31,206
28	भंडारा	11,829	11,037	22,866	13,859	11,798	25,657
29	चंद्रपूर	12,059	11,635	23,694	13,373	10,776	24,149
30	गडचिरोली	10,980	8,463	19,443	9,162	6,047	15,209
	महाराष्ट्र राज्य	3,10,911	2,47,812	5,58,723	2,66,176	1,84,858	4,51,034

EDUCATION

TABLE No. 5.7 (A)

Number of Scheduled Tribe Students by Department

(1991-92)

उच्च/उच्च माध्यमिक/बहुउद्देशिय/ वरिष्ठ मुल्योग विभाग High/Higher Secondary/ Multipurpose/ Post Basic Deptt.			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			District
मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
3,786	2,622	6,408	207	174	381	6		6	Brihan mumbai
16,254	6,571	22,825	588	132	720	14		14	Thane
2,629	1,403	4,032	64	21	85	Raigad
203	80	283	2	..	2	Ratnagin
87	40	127	..	1	1	Sindhudurg
20,149	9,128	29,277	995	181	1,176	52	17	69	Nashik
23,621	10,718	34,339	1,739	460	2,199	251	41	292	Dhule
8,215	2,726	10,941	311	97	408	37	12	49	Jalgaon
7,503	2,849	10,352	212	21	233	36	2	38	Ahmednagar
8,012	3,477	11,489	478	113	591	32	4	36	Pune
776	372	1,148	19	11	30	1	1	2	Satara
748	491	1,239	77	41	118	1	2	3	Sangli
2,181	904	3,085	33	17	50	6	3	9	Solapur
883	552	1,435	9	3	12	Kolhapur
1,849	642	2,491	171	29	200	47	11	58	Aurangabad
868	183	1,051	13	4	17	5	2	7	Jalna
4,038	1,203	5,241	88	8	96	1	..	1	Parbhani
1,066	386	1,452	14	3	17	1	..	1	Beed
8,046	3,030	11,079	662	92	754	52	3	55	Nanded
1,667	614	2,281	31	6	37	1	..	1	Osmanabad
2,349	862	3,211	18	5	23	3	..	3	Latur
2,932	1,087	4,019	34	12	46	..	1	1	Buldhana
6,966	3,880	10,846	153	40	193	20	6	26	Akola
9,854	6,757	16,611	251	123	374	42	13	55	Amravati
13,071	6,333	19,404	399	101	500	29	15	44	Yavatmal
7,659	6,459	14,118	268	97	365	17	3	20	Wardha
23,439	18,354	41,793	1,179	720	1,899	126	88	214	Nagpur
13,011	8,678	21,689	407	113	520	22	6	28	Bhandara
10,555	6,743	17,298	600	184	784	71	12	83	Chandrapur
7,053	3,299	10,352	282	80	363	10	1	11	Gadchiroli
2,09,473	1,10,443	3,19,916	9,305	2,889	12,194	873	243	1,116	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पूर्व-प्राथमिक/प्राथमिक/ मुलोग Pre-Primary/Primary/ Basic			माध्यमिक/वरिष्ठ मुलोग विभाग Middle/Senior Basic Deptt.		
		मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	2,282	1,848	4,130	8,671	7,609	16,280
2	ठाणे	41,771	30,543	72,314	35,215	23,850	59,065
3	रायगड	6,839	5,095	11,934	5,093	2,962	8,055
4	रत्नागिरी	246	206	452	669	438	1,107
5	सिंधुदुर्ग	37	46	83	48	32	80
6	नाशिक	543	449	992	511	380	891
7	धुळे	40,638	30,919	71,557	19,442	11,501	30,943
8	जळगाव	14,251	8,786	23,037	14,456	9,073	23,529
9	अहमदनगर	11,630	8,753	20,383	8,543	4,954	13,497
10	पुणे	7,632	6,369	14,001	11,223	8,504	19,727
11	सातारा	543	449	992	511	380	891
12	सांगली	719	646	1,365	1,220	1,055	2,275
13	सोलापूर	3,707	2,711	6,418	3,547	1,984	5,531
14	कोल्हापूर	1,103	906	2,009	1,236	1,300	2,536
15	औरंगाबाद	3,761	2,529	6,290	4,009	2,441	6,450
16	जालना	2,017	1,264	3,281	1,649	972	2,621
17	परभणी	5,406	4,012	9,418	5,038	3,397	8,435
18	बीड	800	619	1,419	1,645	911	2,556
19	नांदेड	12,422	10,546	22,968	15,024	10,287	25,311
20	उस्मानाबाद	3,221	2,415	5,636	2,759	1,995	4,754
21	नातूर	2,606	1,997	4,599	3,026	2,415	5,441
22	बुलढाणा	3,996	2,920	6,916	5,005	2,896	7,901
23	अकोला	9,127	7,409	16,536	6,536	5,135	11,671
24	अमरावती	18,009	14,734	32,743	13,670	9,919	23,589
25	यवतमाळ	16,800	14,274	31,074	21,020	16,118	37,138
26	वर्धा	9,505	9,386	18,891	5,394	4,475	9,869
27	नागपूर	26,645	26,441	53,086	16,918	14,288	31,206
28	भंडारा	12,269	11,029	23,298	13,688	12,277	25,965
29	चंद्रपूर	12,746	12,348	25,094	12,823	11,337	24,160
30	गडचिरोली	12,794	9,790	22,584	9,366	6,771	16,137
महाराष्ट्र राज्य		32,535	2,63,700	5,89,056	2,76,708	1,99,515	4,76,223

EDUCATION

TABLE No. 5.7 (B)

Number of Scheduled Tribe Students by Department
(1992-93)

उच्च/उच्च माध्यमिक/बहुउद्देशिय/ वरिष्ठ मुल्योग विभाग High/Higher Secondary/ Multipurpose/Post Basic Department			परबी Graduation			परव्युत्तर Post-Graduation			District
मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुले Boys	मुली Girls	एकूण Total	(2)
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
4,067	2,629	6,696	235	301	536	5	1	6	Brihan Mumbai
16,962	6,903	23,865	617	143	760	6	3	9	Thane
2,219	966	3,185	31	12	43	Raigad
251	143	394	5	..	5	Ratnagiri
49	21	70	Sindhudurg
983	478	1,461	9	9	18	94	30	124	Nashik
25,786	12,398	38,184	1,722	558	2,280	301	49	350	Dhule
9,309	3,458	12,767	398	121	519	65	10	75	Jalgaon
7,655	3,155	10,810	214	36	250	27	2	29	Ahmednagar
8,491	3,984	12,475	475	118	593	48	4	52	Pune
983	478	1,461	9	9	18	1	..	1	Satara
790	476	1,266	43	42	85	2	1	3	Sangli
2,959	1,573	4,532	79	50	129	13	12	25	Solapur
1,073	639	1,712	20	5	25	Kolhapur
2,149	800	2,949	112	30	142	35	4	39	Aurangabad
932	245	1,177	22	9	31	4	..	4	Jalna
4,534	1,550	6,084	111	8	119	3	..	3	Parbhani
1,361	543	1,904	16	2	18	Beed
8,751	3,402	12,153	605	81	686	60	13	73	Nanded
1,570	676	2,246	45	10	55	13	3	16	Osmanabad
2,345	922	3,267	45	9	54	3	2	5	Latur
3,196	1,277	4,473	37	12	49	1	1	2	Buldhana
7,302	4,206	11,508	239	120	359	29	13	42	Akola
10,320	7,156	17,476	344	164	508	41	18	59	Amravati
12,407	7,239	19,646	374	86	460	18	9	27	Yavatmal
6,544	5,768	12,312	336	151	487	27	5	32	Wardha
25,263	19,993	45,256	1,311	794	2,105	168	78	246	Nagpur
13,158	9,217	22,375	427	108	535	33	6	39	Bhandara
11,342	7,525	18,867	671	207	878	65	8	73	Chandrapur
9,704	5,169	14,873	300	87	387	12	2	14	Gadchiroli
2,23,523	1,22,905	3,46,428	9,702	3,423	13,125	1,074	274	1,348	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Govt of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.8

अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमातील प्रवेशांची प्रकारानुसार संख्या

Intake in Degree Courses in Engineering by categories

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्ष Year	स्थापत्य Civil	यांत्रिकी Mechanical	विद्युत Electrical	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	1960-61	240	240	240	720
2	1970-71	530	520	460	1,510
3	1980-81	550	540	480	1,570
4	1985-86	1,106	984	657	2,747
5	1986-87	1,347	1,107	717	3,171
6	1987-88	2,277	2,157	717	5,151
7	1988-89	2,845	2,697	807	6,349
8	1989-90	2,423	2,225	778	5,426
9	1990-91	2,817	2,727	747	6,291
10	1991-92	2,787	2,812	747	6,346
11	1992-93	2,787	2,932	927	6,646

आधार.—तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Technical Education, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

तफ्ता क्रमांक/TABLE No. 5.9

5. शिक्षण//

तक्ता क्र. क्रमांक//

शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था व विद्येद्यार्थी//

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वर्ष Year	पूर्व प्राथमिक शाळा Pre-Primary School		प्राथमिक शाळा Primary School		माध्यमिक शाळा Secondary School	
			संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	बृहन्मुंबई	1991-92	75	16,543	2,234	11,66,454	892	6,19,1186
		1992-93	58	11,954	2,198	11,80,670	906	6,46,3329
2	वणे	1991-92	43	8,395	3,355	7,28,942	436	2,50,8811
		1992-93	42	8,246	3,528	7,65,010	457	2,62,3307
3	रायगड	1991-92	125	3,192	2,386	2,95,226	177	70,0013
		1992-93	303	7,419	2,440	2,75,998	186	70,0030
4	रत्नागिरी	1991-92	7	492	2,563	2,32,278	210	57,3358
		1992-93	606	17,314	2,582	2,33,924	212	54,1122
5	सिंधुदुर्ग	1991-92	106	2,384	1,475	1,14,688	129	35,5571
		1992-93	308	6,477	1,489	1,13,611	133	35,5548
6	नारिक	1991-92	11	1,881	2,977	5,38,942	341	1,88,0046
		1992-93	11	1,926	3,087	5,39,890	391	1,96,9939
7	धुळे	1991-92	39	3,997	2,108	2,99,549	266	98,1167
		1992-93	48	4,082	2,107	3,01,017	276	98,9964
8	जळगाव	1991-92	39	3,124	1,920	4,31,299	286	1,41,1138
		1992-93	39	3,124	1,933	4,33,489	331	1,47,7763
9	अहमदनगर	1991-92	2	455	2,644	4,45,100	355	1,60,8833
		1992-93	2	381	2,687	4,58,776	368	1,66,8998
10	पुणे	1991-92	32	4,925	3,680	7,18,113	440	2,30,3889
		1992-93	33	4,934	3,828	7,40,085	466	2,42,5547
11	सातारा	1991-92	25	2,904	2,379	3,25,366	316	1,27,3886
		1992-93	98	5,433	2,396	3,33,172	340	1,31,3861
12	सांगली	1991-92	31	5,104	1,543	3,17,505	285	1,08,1138
		1992-93	247	13,674	1,555	3,17,810	313	1,11,6374
13	सोलापूर	1991-92	20	3,651	2,397	4,57,205	335	1,34,2255
		1992-93	20	5,544	2,403	4,69,938	412	1,42,3805
14	कोल्हापूर	1991-92	85	7,408	1,988	4,06,200	448	1,50,0968
		1992-93	79	7,931	2,020	4,22,597	431	1,52,7116
15	औरंगाबाद	1991-92	52	5,034	1,521	3,18,147	291	1,4,0114
		1992-93	52	5,196	1,537	3,37,050	290	1,5,6179

EDUCATION

TABLE No. 5.9

Institutions and Enrolment by Type of Education

(1991-92 and 1992-93)

उच्च माध्यमिक वर्ग असलेल्या माध्यमिक शाळा Secondary Schools having Higher Secondary School		विद्यापीठ शिक्षण विभाग (१) राष्ट्रीय महत्त्वाच्या संस्था (२) विद्यापीठ समान संस्था University teaching Departments (1) Institutions of National Importance (2) Institutions Deemed as University		महाविद्यालये (सर्वसाधारण) शिक्षण (कला, वाणिज्य व शास्त्र) Colleges of General Education (Arts, Commerce and Science)		District
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	(2)
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	
177	2,20,724	34	9,857	80	2,27,869	Brihan Mumbai
177	2,13,257	34	9,563	81	2,28,623	
85	1,19,130	28	56,316	Thane
95	1,26,008	31	59,559	
48	58,821	13	9,315	Raigad
51	68,449	14	9,930	
30	26,769	5	7,277	Ratnagiri
36	30,673	6	7,259	
35	29,014	6	6,180	Sindhudurg
35	28,863	5	6,827	
87	1,16,199	1	10,259	26	54,980	Nashik
91	1,22,933	1	14,278	27	53,367	
90	1,08,232	19	33,140	Dhule
95	1,17,346	19	35,148	
81	99,881	2	146	25	46,107	Jalgaon
86	1,06,122	2	288	28	49,637	
90	1,13,097	22	43,980	Ahmednagar
97	1,23,538	22	40,225	
33	2,33,775	23	4,145	49	90,460	Pune
176	2,44,880	28	4,145	49	90,716	
72	81,333	23	33,749	Satara
74	82,183	23	32,719	
58	59,033	26	29,642	Sangli
60	59,887	26	29,782	
55	64,645	25	37,709	Solapur
71	77,631	25	37,998	
44	56,301	16	1,631	36	46,516	Kolhapur
60	67,784	16	1,417	37	50,593	
23	22,753	19	2,712	23	39,844	Aurangabad
24	25,518	19	2,707	23	34,734	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
16	जालना	1991-92	6	748	1,119	1,79,193	113	44,442
		1992-93	6	791	1,126	2,00,087	121	43,456
17	परभणी	1991-92	16	2,142	1,653	2,74,732	182	88,724
		1992-93	16	1,955	1,667	3,21,906	198	90,627
18	बीड	1991-92	9	969	1,730	2,81,654	283	90,627
		1992-93	9	867	1,746	2,90,214	286	93,058
19	नांदेड	1991-92	29	3,343	1,91	3,51,835	252	91,984
		1992-93	29	3,705	2,06	4,05,517	258	97,640
20	उस्मानाबाद	1991-92	2	355	874	1,68,805	181	69,027
		1992-93	2	364	919	1,93,583	196	56,247
21	सायूर	1991-92	1,168	2,38,303	292	1,11,611
		1992-93	2	438	1,232	2,58,845	284	1,20,309
22	जुलहाणा	1991-92	8	29	1,434	2,54,564	169	64,499
		1992-93	6	295	1,436	2,68,315	175	68,569
23	अफजेला	1991-92	15	1,224	1,751	3,05,388	269	90,371
		1992-93	19	1,697	1,775	3,43,921	287	94,950
24	अमरावती	1991-92	76	4,962	1,687	3,26,951	337	1,24,469
		1992-93	9	5,519	1,685	3,39,620	343	1,25,913
25	यवतगाड	1991-92	29	3,073	1,979	291,733	230	74,639
		1992-93	268	7,925	1,992	3,02,195	284	74,729
26	वर्धा	1991-92	8	1,397	1,002	1,40,686	148	52,640
		1992-93	8	1,484	1,009	1,43,065	153	54,375
27	नागापूर	1991-92	88	6,035	2,166	4,27,970	434	2,05,650
		1992-93	88	6,035	2,166	4,27,970	455	2,09,418
28	भंडारा	1991-92	5	654	1,812	2,97,737	272	1,00,652
		1992-93	5	651	1,836	3,01,127	278	95,589
29	चंद्रपूर	1991-92	13	1,195	1,562	2,40,925	203	83,715
		1992-93	13	1,195	1,582	2,40,121	218	89,648
30	गडचिरोली	1991-92	1,070	1,03,965	81	19,451
		1992-93	1,232	1,05,600	99	25,277
समाप्त पन्ना		1991-92	996	96,015	58,168	1,06,60,754	6,653	37,97,874
		1992-93	2,507	1,36,556	59,299	1,10,65,119	9,147	39,14,887

T TABLE No. 5.9—contd.

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
16	15,477	5	6,059	Jalna
16	17,687	8	7,510	
27	29,409	12	16,682	Parbhani
28	31,811	12	18,706	
35	28,696	19	26,849	Beed
40	33,894	20	24,155	
56	55,964	19	31,413	Nanded
59	60,214	21	30,570	
25	26,456	13	13,463	Osmanabad
29	28,662	15	14,076	
48	41,463	14	23,567	Latur
54	44,968	15	24,794	
55	62,558	13	12,132	Buldhana
56	64,945	14	11,826	
87	83,914	21	29,270	Akola
87	85,249	22	28,290	
78	87,848	6	272	33	35,961	Amravati
78	89,337	6	457	34	35,480	
57	59,524	20	20,639	Yavatmal
62	61,277	20	20,842	
57	62,782	15	15,600	Wardha
63	66,874	16	16,328	
115	1,33,507	31	3,790	46	64,561	Nagpur
129	1,43,486	31	3,790	51	62,224	
108	88,934	14	15,958	Bhandara
119	94,816	16	14,814	
48	60,509	18	23,020	Chandrapur
49	64,379	19	22,443	
20	19,247	11	4,182	Gadchiroli
36	24,565	13	4,113	
1,960	22,66,000	137	32,812	679	11,02,440	Maharashtra State
2,133	24,07,236	137	36,645	713	11,03,288	

		शिक्षक-प्रशिक्षण/Training of Teachers						
		वाणिज्य महाविद्यालये/Commerce Colleges			पदवी स्तर/Degree level			
अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वर्ष Year	पदवीपूर्व स्तर/Under Graduate Level		शिक्षकशास्त्र पदवी/B. Ed.		शारीरिक शिक्षण/Physical Education	
			संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(3)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)
1	बृहन्मुंबई	1991-92	10	589	16	1,579	1	100
		1992-93	9	542	18	1,726	1	100
2	ठाणे	1991-92	3	348	6	837
		1992-93	2	134	4	602	8	843
3	रायगड	1991-92	1	59
		1992-93	1	60
4	रत्नागिरी	1991-92	3	289
		1992-93	3	239
5	सिंधुदुर्ग	1991-92	1	100
		1992-93	1	100
6	नाशिक	1991-92	3	658	1	100
		1992-93	4	602	1	100
7	पुणे	1991-92	9	1,283	3	120
		1992-93	11	1,337	3	120
8	जळगाव	1991-92	4	711	3	268
		1992-93	6	867	2	268
9	अहमदनगर	1991-92	4	788
		1992-93	4	746
10	पुणे	1991-92	2	43	8	1,358	1	111
		1992-93	2	229	8	1,450	1	112
11	सातारा	1991-92	5	503	1	55
		1992-93	5	483	1	55
12	सांगली	1991-92	1	65	8	447	1	72
		1992-93	1	45	5	443	1	72
13	सोलापूर	1991-92	8	744	2	211
		1992-93	7	734	3	236
14	कोल्हापूर	1991-92	15	1,093	3	108
		1992-93	11	847	2	108
15	औरंगाबाद	1991-92	5	616	2	523
		1992-93	5	575	2	523

TABLE No. 5.9—contd.

शिक्षकांना प्रशिक्षण/Training of Teachers						
पदवीपूर्व स्तर/Under Graduate Level						
शिक्षणशास्त्र पदविका/D. Ed.		विश्वकला शिक्षण प्रमाणपत्र Drawing Teachers Certificate		इतर प्रकारच्या आंग्ल भारतीय शाळा Other types Anglo-Indian Schools		District
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	(2)
(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	
14	2,176	2	609	1	76	Brihan Mumbai
14	2,304	2	630	1	67	
15	1,632	Thane
..	..	15	1,494	
7	700	Raigad
7	697	
6	789	Ratnagiri
6	796	
5	396	Sindhudurg
5	392	
10	862	1	124	Nashik
11	959	1	143	
9	984	1	159	Dhule
9	995	1	156	
5	583	1	91	Jalgaon
5	548	1	90	
8	867	1	66	Ahmednagar
9	855	1	76	
15	1,737	1	443	1	138	Pune
15	1,826	1	573	1	141	
11	1,021	Satara
11	1,041	
10	935	1	174	Sangli
11	986	1	161	
16	1,586	1	75	Solapur
17	1,867	1	73	
9	786	1	163	Kolhapur
9	771	1	163	
7	786	1	69	Aurangabad
7	829	1	77	

(1)	(2)	(3)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)
16	जालना	1991-92	2	194
		1992-93	2	209
17	परभणी	1991-92	2	196	2	245
		1992-93	2	196	2	245
18	बीड	1991-92	3	353	1	180
		1992-93	3	353	1	180
19	नांदेड	1991-92	4	273	1	220
		1992-93	4	324	1	220
20	उस्मानाबाद	1991-92	3	439	3	311
		1992-93	3	557	3	311
21	लातूर	1991-92	1	307	1	140
		1992-93	2	262	1	140
22	बुलढाणा	1991-92	1	106
		1992-93	1	106
23	अकोला	1991-92	33	437
		1992-93	3	326
24	अमरावती	1991-92	2	176	2	1,443
		1992-93	2	142	1	1,443
25	यवतमाळ	1991-92	5	603	2	671
		1992-93	5	587	4	629
26	वर्धा	1991-92	2	200	1	313
		1992-93	2	191	1	313
27	नागपूर	1991-92	2	67	8	1,104	3	867
		1992-93	2	28	7	874	3	867
28	भंडारा	1991-92	3	276	1	95
		1992-93	4	313	1	95
29	चंद्रपूर	1991-92	4	446	1	139
		1992-93	4	446	1	139
30	गडचिरोली	1991-92	1	110
		1992-93	1	110
	महाराष्ट्र राज्य	1991-92	18	1,505	138	16,287	36	6,292
		1992-93	16	978	142	16,048	36	6,276

TABLE No. 5.9—contd.

(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(2)
5	467	Jalna
5	566	
4	388	Parbhani
4	398	
7	793	1	65	Beed
7	799	1	72	
6	1,017	1	66	Nanded
6	702	1	72	
7	585	Osmanabad
7	625	
10	1,200	1	81	Latur
10	1,362	1	87	
6	592	Buldhana
6	666	
7	766	Akola
7	792	
7	674	1	94	Amravati
7	732	1	100	
6	581	Yavatmal
7	594	
5	334	Wardha
5	374	
20	1,629	Nagpur
20	1,691	
5	639	Bhandara
5	511	
4	348	Chandrapur
4	418	
3	257	Gadchiroli
4	299	
249	26,110	15	2,279	2	214	Maharashtra State
255	26,889	15	2,473	- 2	208	

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा (2)	वर्ष Year (3)	शिककना प्रशिक्षण/Training of Teachers		कृषि पशुवैद्यक शास्त्र व कुक्कुट पालन प्रशिक्षण/ Agriculture Veterinary Science and Poultry Training					
			शास्त्रेयस्तर/School Level		परवी स्तर/ Degree Level		शास्त्रेयस्तर/ School Level			
			हस्तकथकशास्त्र शिकक प्रशिक्षण Handicraft Teachers Training							
			संस्था Institution (28)	विद्यार्थी Enrolment (29)	संस्था Institution (30)	विद्यार्थी Enrolment (31)	संस्था Institution (32)	विद्यार्थी Enrolment (33)	संस्था Institution (32)	विद्यार्थी Enrolment (33)
1	वृहन्वर्ग	1991-92	2	488		
		1992-93	2	477		
2	ठणे	1991-92	1	107		
		1992-93	1	94		
3	रायगढ	1991-92	1	104		
		1992-93	1	117		
4	रत्नागिरी	1991-92	2	622	1	109		
		1992-93	2	622	1	113		
5	सिंधुदुर्ग	1991-92		
		1992-93		
6	नाशिक	1991-92	1	111		
		1992-93	1	113		
7	धुळे	1991-92	1	393	1	100		
		1992-93	1	393	1	84		
8	जळगाव	1991-92	1	116		
		1992-93	1	111		
9	अहमदनगर	1991-92	1	440	1	79		
		1992-93	1	330	1	79		
10	पुणे	1991-92	1	744	2	966		
		1992-93	1	744	2	974		
11	तालाटा	1991-92	1	199	1	100		
		1992-93	1	153	1	100		
12	तामळी	1991-92	1	95		
		1992-93	1	88		
13	तेलामूर	1991-92	1	93		
		1992-93	1	88		
14	फोल्हापूर	1991-92	1	679	2	310		
		1992-93	1	679	2	189		
15	औरंगाबाद	1991-92	1	104		
		1992-93	1	60		

TABLE No. 5.9—contd.

कायदा/Law		संगीत कलितकला व उपयोजित कला/Music, Fine Arts and Applied Arts				District
पदवी स्तर/ Degree Level		पदवी स्तर/ Degree Level		पदवीपूर्व स्तर/ Under Graduate Level		
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	(2)
(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	
8	7,720	4	1,768	2	160	Brihan Mumbai
8	7,720	4	1,855	2	160	
1	1,591	2	84	Thane
1	1,591	2	93	
..	Raigad
..	
1	36	2	152	Ratnagiri
1	36	
..	Sindhudurg
..	
2	1,566	Nashik
2	1,573	
1	551	Dhule
1	551	
1	769	1	91	Jalgaon
1	632	1	90	
1	945	Ahmednagar
1	945	
4	4,414	1	213	Pune
4	4,442	1	198	
1	410	Satara
1	410	
1	635	Sangli
1	635	
2	277	Solapur
2	277	
2	726	2	119	Kolhapur
2	726	2	132	
2	1,821	1	410	Aurangabad
2	1,858	1	410	

(1)	(2)	(3)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)
16	जालना	1991-92
		1992-93
17	परभणी	1991-92	2	1,765	1	63
		1992-93	2	1,753	1	115
18	बीड	1991-92	1	235
		1992-93	1	116
19	नांदेड	1991-92	1	113
		1992-93	1	119
20	उस्मानाबाद	1991-92
		1992-93
21	लातूर	1991-92	2	72	1	107
		1992-93	1	123	1	115
22	बुलढाणा	1991-92	1	120
		1992-93	1	117
23	अकोला	1991-92	2	787	1	120
		1992-93	1	120
24	अमरावती	1991-92	1	583	1	121
		1992-93	1	583	1	121
25	यवतमाळ	1991-92	1	118
		1992-93	1	110
26	वर्धा	1991-92	1	109
		1992-93	1	109
27	नागपूर	1991-92	2	986	1	116
		1992-93	2	194
28	भंडारा	1991-92	1	114
		1992-93	1	119
29	चंद्रपूर	1991-92	1	291	1	122
		1992-93	1	291	1	120
30	गडचिरोली	1991-92
		1992-93
	महाराष्ट्र राज्य	1991-92	19	8,049	27	3,844
		1992-93	18	8,009	28	3,690

TABLE No. 5.9—contd.

(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(2)
1	72	Jalna
1	72	
1	524	Parbhani
1	524	
1	262	Beed
1	262	
1	2,183	Nanded
1	1,015	
1	95	Osmanabad
1	95	
1	245	Latur
1	304	
..	1	53	Buldhana
..	1	56	
..	1	68	Akola
2	782	1	78	
1	551	Amravati
1	551	
..	1	55	Yavatmal
..	1	64	
..	Wardha
..	
1	1,606	2	583	Nagpur
1	1,606	2	461	
..	Bhandara
..	
..	Chandrapur
..	
..	Gadchiroli
..	
35	27,001	8	2,852	10	752	Maharashtra State
35	25,825	8	2,816	10	781	

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वर्ष Year	संगीत कलितकला व उपयोजित कला/ Music, Fine Art and applied Arts शालेय स्तर/School level		वैद्यकीय शुश्रूषा, प्रसुतीशास्त्र व औषधशास्त्र/ पदवी स्तर/Degree level			
			संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	पदवी स्तर/Degree level		पदवी स्तर/Degree level	
					विषय विक्रित्ता/Allopathy		आयुर्वेद/Ayurved	
					संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(3)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)
1	बृहन्मुंबई	1991-92	3	1,101	6	5,270	3	1,102
		1992-93	3	374	6	5,224	3	982
2	ठाणे	1991-92
		1992-93
3	रायगड	1991-92
		1992-93
4	रत्नागिरी	1991-92	2	152
		1992-93	2	378
5	सिंधुपुर्ण	1991-92	1	367
		1992-93	1	329
6	नाशिक	1991-92	1	268
		1992-93	1	261
7	धुळे	1991-92	2	191	3	378
		1992-93	2	292	3	504
8	जळगाव	1991-92	1	63	1	149
		1992-93	1	59	1	137
9	अहमदनगर	1991-92	1	414	1	218
		1992-93	1	365	1	575	1	182
10	पुणे	1991-92	5	937	2	2,309	2	811
		1992-93	5	881	2	2,309	2	796
11	सातारा	1991-92	1	510	1	245
		1992-93	1	617	1	254
12	सांगली	1991-92	2	679	1	236
		1992-93	2	680	1	239
13	सोलापूर	1991-92	1	673	1	309
		1992-93	1	49	1	309
14	कोल्हापूर	1991-92	1	300
		1992-93	1	49
15	औरंगाबाद	1991-92	1	72	1	549
		1992-93	1	579

TABLE No. 5.9—contd.

Medical, Nursing Midwifery and Pharmacy								
पदवी स्तर/Degree Level		पदवीस्तर/Degree Level		पदवीपूर्व स्तर/Under Graduate Level				District
दंतवैद्य/शुश्रूषा/ Dental/Nursing		समविक्रित्ता/ Homeopathy		समविक्रित्ता/Homeopathy		शुश्रूषा/Nursing		
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	(2) †
(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	
4	1,032	1	389	17	2,312	Brihan Mumbai
4	1,111	1	389	1	364	17	2,238	
..	1	39	Thane
..	1	90	
..	1	99	2	39	Raigad
..	1	131	2	79	
..	1	39	1	34	Ratnagiri
..	1	39	1	56	
..	1	63	1	15	Sindhudurg
..	1	98	1	15	
1	346	1	131	1	98	Nashik
1	336	1	159	1	98	
..	1	86	1	82	Dhule
..	1	138	1	89	
..	1	60	Jalgaon
..	1	149	
..	..	1	..	2	219	3	221	Ahmednagar
1	222	1	74	2	320	3	262	
1	254	2	995	3	788	Pune
1	287	2	1,094	3	483	
..	1	173	3	180	Satara
..	1	199	3	249	
1	81	1	62	1	55	Sangli
1	81	1	62	1	60	
..	1	63	3	210	Solapur
..	1	138	3	246	
..	..	2	674	1	177	1	206	Kolhapur
..	..	2	808	1	174	1	90	
1	120	1	101	2	193	2	193	Aurangabad
1	130	1	325	2	193	

(1)	(2)	(3)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)
16	जालना	1991-92
		1992-93
17	परभणी	1991-92
		1992-93
18	बीड	1991-92	1	266
		1992-93	1	266
19	नदिड	1991-92	1	123	1	176
		1992-93	1	123	1	312
20	उस्मानाबाद	1991-92	1	92
		1992-93	1	105
21	लातूर	1991-92
		1992-93
22	जुलडाणा	1991-92
		1992-93
23	अकोला	1991-92	1	269
		1992-93	1	262
24	अमरावती	1991-92	4	552	1	558	2	700
		1992-93	4	512	1	480	2	700
25	यवतमाळ	1991-92	1	248
		1992-93	1	250
26	वर्धा	1991-92	1	31	1	424
		1992-93	1	35	1	471
27	नागपूर	1991-92	1	229	2	1,515	2	534
		1992-93	1	229	2	1,515	2	502
28	भंडारा	1991-92
		1992-93
29	चंद्रपूर	1991-92
		1992-93
30	गडचिरोली	1991-92
		1992-93
	म्हारापूर राज्य	1991-92	20	3,560	21	13,358	23	6,102
		1992-93	20	3,005	21	12,069	23	6,124

TABLE No. 5.9—contd.

(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(2)
..	Jalna
..	
..	1	154	1	32	Parbhani
..	1	109	1	41	
..	..	1	216	2	65	Beed
..	..	1	190	2	99	
..	1	71	1	82	Nanded
..	1	179	1	115	
..	1	22	1	74	Osmanabad
..	1	22	1	74	
..	Latur
..	
..	1	214	1	32	Buldhana
..	1	220	1	56	
..	2	275	2	196	Akola
..	2	297	2	196	
1	121	1	105	2	70	Amravati
1	121	1	156	2	87	
..	1	39	Yavatmal
..	1	78	
..	2	100	Wardha
..	2	111	
1	136	1	80	7	875	Nagpur
1	138	1	80	7	852	
..	1	44	Bhandara
..	1	44	
..	..	2	59	1	15	1	59	Chandrapur
..	..	1	77	1	15	1	108	
..	Gadchiroli
..	
10	2,090	11	2,614	19	1,908	63	6,200	Maharashtra State
11	2,426	10	3,237	20	2,035	63	6,258	

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वर्ष year	इतर प्रकारच्या संस्था			
			पदवीस्तर Degree Level		पदवीपूर्व Under Graduate Level	
			संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(3)	(54)	(55)	(56)	(57)
1	बृहन्मुंबई	1991-92	9	4,119	4	1,038
		1992-93	10	4,502	4	1,041
2	ठाणे	1991-92
		1992-93
3	रायगड	1991-92
		1992-93
4	रत्नागिरी	1991-92
		1992-93
5	सिंधुदुर्ग	1991-92
		1992-93
6	नाशिक	1991-92
		1992-93
7	धुळे	1991-92
		1992-93
8	जळगाव	1991-92
		1992-93
9	अहमदनगर	1991-92
		1992-93
10	पुणे	1991-92	9	2,997
		1992-93	9	3,335
11	सातारा	1991-92
		1992-93
12	सांगली	1991-92	1	336
		1992-93	1	280
13	सोलापूर	1991-92	1	281
		1992-93	1	241
14	कोल्हापूर	1991-92	1	1,315	1	156
		1992-93	1	1,313	1	160
15	औरंगाबाद	1991-92	3	851
		1992-93	3	636

TABLE No.5.9—contd.

Other Types of Institutions

इतर Other		शालेयस्तर School Level		संशोधन संस्था/पदवीस्तर Research Institutions /Degree Level		District
संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	
(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(2)
..	..	16	1,267	14	195	Brihan Mumbai
..	..	16	1,244	10	192	
..	..	4	249	Thane
..	..	5	318	
..	Raigad
..	
..	1	48	Ratnagiri
..	1	48	
..	Sindhudurg
..	
..	..	2	72	Nashik
..	..	2	72	
..	..	1	27	Dhule
..	..	1	30	
..	..	2	81	Jalgaon
..	..	2	73	
..	..	1	60	Ahmednagar
..	
..	..	11	1,432	1	253	Pune
..	..	10	1,777	6	251	
..	1	2	Satara
..	1	2	
..	..	2	149	3	2	Saangli
..	..	2	57	2	2	
..	..	6	514	Solapur
..	..	6	502	
..	..	1	24	Kolhapur
..	..	1	25	
..	..	3	517	1	9	Aurangabad
..	..	3	502	1	10	

(1)	(2)	(3)	(54)	(55)	(56)	(57)
16	जालना	1991-92	2	170
		1992-93	2	170
17	परभणी	1991-92	1	85
		1992-93	1	85
18	बीड	1991-92
		1992-93
19	नांदेड	1991-92	1	25
		1992-93	1	25
20	उस्मानाबाद	1991-92
		1992-93
21	लातूर	1991-92
		1992-93
22	जुलहाणा	1991-92
		1992-93
23	अकोला	1991-92
		1992-93
24	अमरावती	1991-92	1	413	1	76
		1992-93	1	413	1	35
25	यवतमाळ	1991-92
		1992-93
26	बर्धा	1991-92	1	928
		1992-93	1	1,020
27	नागपूर	1991-92	6	1,048
		1992-93	6	955
28	भंडारा	1991-92
		1992-93
29	चंद्रपूर	1991-92
		1992-93
30	गडचिरोली	1991-92
		1992-93
	महाराष्ट्र राज्य	1991-92	36	12,568	6	1,270
		1992-93 ^b	37	12,975	6	1,236

TTAFABLE No. 5.9—contd.

(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(2)
..	..	8	693	Jalna
..	..	8	638	
..	..	2	66	Parbhani
..	..	1	45	
..	Beed
..	..	1	86	
..	..	5	316	Nanded
..	..	4	261	
..	Osmanabad
..	
..	..	3	330	Latur
..	..	3	373	
..	..	1	271	Buldana
..	..	1	271	
..	..	1	11	Akola
..	..	1	17	
..	..	3	254	Amravati
..	..	3	242	
..	..	1	119	Yavatmal
..	..	1	80	
..	..	1	60	Wardha
..	..	1	60	
..	..	9	553	Nagpur
..	..	9	562	
..	Bhandara
..	
..	..	1	82	Chandrapur
..	..	1	71	
..	Gadchiroli
..	
..	..	84	7,147	27	509	Maharashtra State
..	..	82	7,306	21	505	

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.10

पढावरील विद्यार्थी व शिक्षकांची संख्या

Enrolment of Students and Number of Teachers

(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वर्ष Year	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक	एकूण प्रशिक्षित शिक्षक Total Number of Trained Teachers			एकूण शिक्षक Total Number of Teachers			पढावरील विद्यार्थी Enrolment	Pre-Primary, Primary, Secondary	District
				पुरुष Male	स्त्री Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्री Female	एकूण Total			
				(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)			
1	बृहन्मुंबई	1991-92	पूर्व प्राथमिक	9	482	491	11	500	511	16,543	Pre-Primary	Brihan Mumbai
			प्राथमिक	9,230	19,919	29,149	9,307	20,146	29,453	11,66,453	Primary	
			माध्यमिक	8,893	16,594	25,487	9,235	16,984	26,219	8,39,910	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	10	268	278	11	304	315	12,866	Pre-Primary	
			प्राथमिक	9,177	19,649	28,826	9,214	19,811	29,025	11,80,670	Primary	
			माध्यमिक	8,825	16,434	25,259	9,191	16,916	26,107	8,59,586	Secondary	
2	ठाणे	1991-92	पूर्व प्राथमिक	2	149	151	3	179	182	8,395	Pre-Primary	Thane
			प्राथमिक	5,550	8,957	14,507	6,455	10,048	16,503	7,28,942	Primary	
			माध्यमिक	4,990	5,089	10,079	5,224	5,475	10,699	3,69,941	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	2	146	148	3	176	179	25,526	Pre-Primary	
			प्राथमिक	5,606	9,834	15,440	6,434	10,871	17,305	7,65,010	Primary	
			माध्यमिक	5,216	5,323	10,539	5,463	5,722	11,185	3,88,315	Secondary	
3	रायगड	1991-92	पूर्व प्राथमिक	125	125	3,192	Pre-Primary	Raigad
			प्राथमिक	4,210	2,987	7,197	4,631	3,265	7,896	2,95,226	Primary	
			माध्यमिक	3,053	1,256	4,309	3,231	1,362	4,593	1,28,834	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	19	19	..	303	303	12,490	Pre-Primary	
			प्राथमिक	4,181	3,386	7,567	4,511	3,618	8,129	2,75,998	Primary	
			माध्यमिक	3,252	1,336	4,588	3,370	1,457	4,827	1,38,479	Secondary	
4	रत्नागिरी	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	16	16	..	18	18	492	Pre-Primary	Ratnagiri
			प्राथमिक	4,643	3,348	7,998	4,836	3,502	8,338	2,32,278	Primary	
			माध्यमिक	2,409	640	3,049	2,478	667	3,145	84,127	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	5	196	201	5	625	630	17,314	Pre-Primary	
			प्राथमिक	4,896	3,452	8,348	5,043	3,604	8,647	2,33,924	Primary	
			माध्यमिक	2,471	665	3,136	2,513	684	3,197	84,795	Secondary	

5	सिंधुदुर्ग	1991-92	पूर्व प्राथमिक	80	80	106	106	2,384	Pre-Primary	Sindhudurg				
			प्राथमिक	12,479	1,963	4,442	2,488	1,975	4,463		1,14,688	Primary		
			माध्यमिक	1,873	526	2,399	1,881	528	2,409		64,585	Secondary		
	1992-93	पूर्व प्राथमिक	105	105	308	308	6,477	Pre-Primary						
		प्राथमिक	2,465	2,071	4,536	2,472	2,084	4,556	1,13,611		Primary			
		माध्यमिक	1,879	533	2,412	1,886	535	2,421	64,411		Secondary			
	6	नाशिक	1991-92	पूर्व प्राथमिक	41	41	46	46	1,881		Pre-Primary	Nashik		
				प्राथमिक	6,983	4,813	11,796	7,828	5,125		12,953		5,38,942	Primary
				माध्यमिक	6,435	2,335	8,770	6,584	2,480		9,064		3,04,245	Secondary
1992-93		पूर्व प्राथमिक	42	42	47	47	5,952	Pre-Primary						
		प्राथमिक	7,303	5,059	12,362	8,172	5,366	13,538	5,39,890	Primary				
		माध्यमिक	6,668	2,415	9,083	6,835	2,535	9,370	3,19,872	Secondary				
7		धुळे	1991-92	पूर्व प्राथमिक	46	46	57	57	3,997	Pre-Primary	Dhule			
				प्राथमिक	5,269	2,293	7,562	5,542	2,367	7,909			2,99,549	Primary
				माध्यमिक	5,390	1,019	6,409	5,536	1,043	6,579			2,06,399	Secondary
	1992-93	पूर्व प्राथमिक	56	56	70	70	7,181	Pre-Primary						
		प्राथमिक	5,273	2,305	7,578	5,543	2,381	7,924	3,01,017	Primary				
		माध्यमिक	5,613	1,049	6,662	5,764	1,077	6,841	2,16,310	Secondary				
	8	जळगाव	1991-92	पूर्व प्राथमिक	6	158	164	6	72	78		3,124	Pre-Primary	Jalgaon
				प्राथमिक	7,427	3,312	10,739	7,811	3,501	11,312		4,31,299	Primary	
				माध्यमिक	6,089	1,134	7,223	6,219	1,170	7,389		2,41,019	Secondary	
1992-93		पूर्व प्राथमिक	6	58	64	6	72	78	7,362	Pre-Primary				
		प्राथमिक	7,697	3,463	11,160	8,030	3,618	11,648	4,33,489	Primary				
		माध्यमिक	6,395	1,276	7,671	6,536	1,310	7,846	2,53,785	Secondary				
9		अहमदनगर	1991-92	पूर्व प्राथमिक	1	1	8	8	455	Pre-Primary	Ahmednagar			
				प्राथमिक	7,212	3,547	10,758	7,611	3,713	11,324		4,45,100	Primary	
				माध्यमिक	6,394	1,533	7,927	6,558	1,604	8,162		2,73,930	Secondary	
	1992-93	पूर्व प्राथमिक	2	2	8	8	3,128	Pre-Primary						
		प्राथमिक	7,501	3,770	11,271	7,897	3,928	11,825	4,58,776	Primary				
		माध्यमिक	6,460	1,658	8,118	6,655	1,751	8,406	2,90,436	Secondary				

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.10—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(4)	(2)
10	पुणे	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	128	128	..	138	138	4,925	Pre-Primary	Pune
			प्राथमिक	7,750	9,178	16,928	8,514	9,951	18,065	7,18,113	Primary	
			माध्यमिक	7,887	5,534	13,471	8,056	5,790	13,846	4,64,164	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	130	130	..	140	140	12,825	Pre-Primary	
			प्राथमिक	7,825	9,329	17,152	8,613	9,728	18,341	7,40,085	Primary	
			माध्यमिक	8,394	6,023	14,417	8,597	6,254	14,851	4,87,427	Secondary	
11	सातारा	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	63	63	..	72	72	2,904	Pre-Primary	Satara
			प्राथमिक	6,366	3,622	9,988	6,512	3,700	10,212	3,25,366	Primary	
			माध्यमिक	5,310	1,436	6,746	5,441	1,501	6,942	2,08,719	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	80	80	..	152	152	6,373	Pre-Primary	
			प्राथमिक	6,590	4,023	10,613	6,782	4,123	10,905	3,33,172	Primary	
			माध्यमिक	5,570	1,509	7,016	5,605	1,582	7,187	2,13,544	Secondary	
12	सांगली	1991-92	पूर्व प्राथमिक	1	108	109	2	116	118	5,104	Pre-Primary	Sangli
			प्राथमिक	5,373	3,471	8,844	5,504	3,553	9,057	3,17,505	Primary	
			माध्यमिक	4,253	1,067	5,320	4,333	1,102	5,435	1,67,171	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	1	251	252	2	362	364	15,020	Pre-Primary	
			प्राथमिक	5,195	3,445	8,640	5,362	3,531	8,893	3,17,810	Primary	
			माध्यमिक	4,373	1,172	5,545	4,454	1,199	5,653	1,71,561	Secondary	
13	सोलापूर	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	65	65	..	77	77	3,651	Pre-Primary	Solapur
			प्राथमिक	7,663	3,362	11,025	7,863	3,475	11,338	4,57,205	Primary	
			माध्यमिक	5,055	1,206	6,261	5,206	1,264	6,470	1,98,900	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	2	82	84	2	95	97	6,319	Pre-Primary	
			प्राथमिक	7,665	3,668	11,333	7,874	3,759	11,633	4,69,938	Primary	
			माध्यमिक	5,400	1,255	6,655	5,531	1,292	6,823	2,19,936	Secondary	
14	कोल्हापूर	1991-92	पूर्व प्राथमिक	2	151	153	5	181	186	7,408	Pre-Primary	Kolhapur
			प्राथमिक	7,289	3,143	10,432	7,444	3,279	10,723	4,06,200	Primary	
			माध्यमिक	5,162	1,262	6,424	5,262	1,289	6,551	2,06,369	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	179	179	..	179	179	19,268	Pre-Primary	
			प्राथमिक	7,190	3,281	10,471	7,348	3,433	10,781	4,22,597	Primary	
			माध्यमिक	Secondary	

15	औरंगाबाद	1991-92	पूर्व प्राथमिक	1	73	74	2	94	96	5,034	Pre-Primary	Aurangabad			
			प्राथमिक	3,918	2,214	6,132	4,292	2,425	6,717	3,18,147	Primary				
			माध्यमिक	2,617	1,099	3,716	2,664	1,107	3,771	1,36,772	Secondary				
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	1	73	74	2	94	96	7,977	Pre-Primary				
			प्राथमिक	3,938	2,374	6,312	4,392	2,622	7,014	3,37,050	Primary				
			माध्यमिक	2,716	1,119	3,835	2,755	1,127	3,882	1,41,197	Secondary				
		16	जालना	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	7	7	..	13	13		748	Pre-Primary	Jalna
					प्राथमिक	2,749	587	3,336	3,067	649	3,716		1,79,193	Primary	
					माध्यमिक	1,382	274	1,656	1,467	287	1,754		59,919	Secondary	
1992-93	पूर्व प्राथमिक			..	8	8	..	14	14	5,201	Pre-Primary				
	प्राथमिक			2,916	658	3,574	3,266	736	4,002	2,00,081	Primary				
	माध्यमिक			1,361	297	1,658	1,475	307	1,782	61,143	Secondary				
17	परभणी			1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	33	33	..	33	33	2,142	Pre-Primary	Parbhani	
					प्राथमिक	4,731	1,035	5,766	5,298	1,201	6,499	2,74,032	Primary		
					माध्यमिक	2,615	536	3,151	2,878	605	3,483	1,18,133	Secondary		
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	33	33	..	33	33	39,650	Pre-Primary				
			प्राथमिक	5,369	1,167	6,536	5,916	2,298	8,214	3,21,906	Primary				
			माध्यमिक	2,769	579	3,348	3,057	6,72	3,729	1,22,438	Secondary				
		18	बीड	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	17	17	..	21	21	969	Pre-Primary		Beed
					प्राथमिक	4,578	1,032	5,610	5,037	1,209	6,246	2,61,654	Primary		
					माध्यमिक	3,117	542	3,659	3,388	574	3,962	1,19,323	Secondary		
1992-93	पूर्व प्राथमिक			..	14	14	..	22	22	20,922	Pre-Primary				
	प्राथमिक			4,576	1,068	5,644	5,180	1,265	6,445	2,90,214	Primary				
	माध्यमिक			3,337	577	3,914	3,588	608	4,196	1,26,952	Secondary				
19	नंदेड			1991-92	पूर्व प्राथमिक	1	35	36	2	56	58	3,343	Pre-Primary	Nanded	
					प्राथमिक	5,882	1,466	7,348	6,145	1,621	7,766	3,51,835	Primary		
					माध्यमिक	3,329	623	3,952	3,614	670	4,284	1,47,948	Secondary		
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	1	36	37	2	58	60	42,232	Pre-Primary				
			प्राथमिक	6,317	1,677	7,994	6,724	1,886	8,610	4,05,517	Primary				
			माध्यमिक	3,511	649	4,160	3,760	700	4,490	1,57,854	Secondary				

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.10—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(4)	(2)
20	उस्मानाबाद	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	6	6	..	8	8	355	Pri-Primary	Osmanabad
			प्राथमिक	3,383	613	3,996	3,523	658	4,181	1,68,805	Primary	
			माध्यमिक	2,540	425	2,965	2,658	463	3,121	95,483	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	6	6	..	8	8	9,063	Pri-Primary	
			प्राथमिक	3,626	753	4,379	3,928	837	4,765	1,93,583	Primary	
			माध्यमिक	2,572	368	2,940	2,721	396	3,117	84,909	Secondary	
21	लातूर	1991-92	पूर्व प्राथमिक	Pri-Primary	Latur
			प्राथमिक	4,572	94	5,483	4,844	1,051	5,895	2,38,303	Primary	
			माध्यमिक	3,891	494	4,385	4,126	525	4,651	1,53,074	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	8	8	..	9	9	967	Pri-Primary	
			प्राथमिक	Primary	
			माध्यमिक	Secondary	
22	बुलढाणा	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	8	8	..	16	16	429	Pri-Primary	Buldhana
			प्राथमिक	5,023	918	5,941	5,084	970	6,054	2,54,564	Primary	
			माध्यमिक	3,200	450	3,650	3,243	461	3,704	1,27,057	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	1	6	7	1	6	7	2,066	Pri-Primary	
			प्राथमिक	5,531	1,055	6,586	5,586	1,115	6,701	2,68,315	Primary	
			माध्यमिक	3,315	484	3,799	3,371	506	3,877	1,33,514	Secondary	
23	अकोला	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	24	24	..	33	33	1,224	Pri-Primary	Akola
			प्राथमिक	5,161	1,943	7,104	5,233	2,083	7,316	3,05,388	Primary	
			माध्यमिक	3,987	982	4,969	4,216	1,039	5,255	1,74,285	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	1	23	24	2	36	38	28,724	Pri-Primary	
			प्राथमिक	5,364	2,211	7,375	5,463	2,368	7,831	3,43,921	Primary	
			माध्यमिक	3,952	936	4,888	4,143	986	5,129	1,80,199	Secondary	
24	अमरावती	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	112	112	..	126	126	4,962	Pri-Primary	Amravati
			प्राथमिक	4,889	2,624	7,513	5,072	2,709	7,781	3,28,951	Primary	
			माध्यमिक	4,335	1,580	5,915	4,624	1,644	6,268	2,12,317	Ssecondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	114	114	..	133	133	5,519	Pri-Primary	
			प्राथमिक	5,094	2,971	8,065	5,297	3,080	8,377	3,39,620	Primary	
			माध्यमिक	4,416	1,597	6,013	4,705	1,660	6,365	2,15,250	Secondary	

25	यवतमाळ	1991-92	पूर्व प्राथमिक	1	48	49	1	52	53	3,073	Pri-Primary	Yavatmal			
			प्राथमिक	5,216	1,693	6,909	5,413	1,741	7,154	2,91,733	Primary				
			माध्यमिक	3,117	636	3,753	3,301	672	3,973	1,34,163	Secondary				
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	12	12	..	272	272	7,925	Pri-Primary				
			प्राथमिक	5,197	1,972	7,169	5,402	2,046	7,448	3,02,195	Primary				
			माध्यमिक	3,227	771	3,998	3,352	806	4,158	1,36,006	Secondary				
		26	वर्धा	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	29	29	..	30	30		1,397	Pri-Primary	Wardha
					प्राथमिक	2,484	1,240	3,724	2,536	1,312	3,848		1,40,686	Primary	
					माध्यमिक	2,575	781	3,356	2,652	808	3,460		1,15,422	Secondary	
1992-93	पूर्व प्राथमिक			..	32	32	..	34	34	7,004	Pri-Primary				
	प्राथमिक			2,690	1,369	4,059	2,737	1,462	4,199	1,43,065	Primary				
	माध्यमिक			2,841	854	3,695	2,895	886	3,781	1,21,249	Secondary				
27	नागपूर			1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	162	162	..	162	162	6,035	Pri-Primary	Nagpur	
					प्राथमिक	4,734	6,251	10,985	4,785	6,607	11,392	4,27,970	Primary		
					माध्यमिक	6,165	4,057	10,222	6,554	4,214	10,768	3,39,157	Secondary		
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	162	162	..	162	162	12,265	Pri-Primary				
			प्राथमिक	4,734	6,251	10,985	4,785	6,607	11,392	4,27,970	Primary				
			माध्यमिक	6,449	4,325	10,774	6,780	4,489	11,269	3,52,904	Secondary				
		28	भंडारा	1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	11	11	..	12	12	654	Pri-Primary		Bhandara
					प्राथमिक	5,971	1,973	7,944	6,251	2,111	8,362	2,97,737	Primary		
					माध्यमिक	4,340	990	5,330	4,891	1,049	5,940	1,89,586	Secondary		
1992-93	पूर्व प्राथमिक			..	10	10	..	12	12	6,932	Pri-Primary				
	प्राथमिक			6,172	2,099	8,271	6,438	2,243	8,681	3,01,127	Primary				
	माध्यमिक			4,488	1,042	5,530	5,003	1,113	6,116	1,90,405	Secondary				
29	चंद्रपूर			1991-92	पूर्व प्राथमिक	..	14	14	..	23	23	1,195	Pri-Primary	Chandrapur	
					प्राथमिक	4,224	1,382	5,606	4,568	1,464	6,032	2,40,925	Primary		
					माध्यमिक	3,111	886	3,997	3,380	936	4,316	1,44,224	Secondary		
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	..	14	14	..	23	23	3,184	Pri-Primary				
			प्राथमिक	4,305	1,466	5,771	4,660	1,533	6,193	2,40,123	Primary				
			माध्यमिक	3,328	1,074	4,402	3,597	1,138	4,735	1,54,027	Secondary				

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.10—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(4)	(2)
30	गढचिरोली	1991-92	पूर्व प्राथमिक	Pri-Primary	Gadchiroli
			प्राथमिक	1,805	433	2,238	2,400	533	2,933	1,03,965	Primary	
			माध्यमिक	854	169	1,023	1,064	194	1,258	38,698	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	Pri-Primary	
			प्राथमिक	1,876	470	2,346	2,551	582	3,133	1,05,600	Primary	
			माध्यमिक	1,086	221	1,307	1,300	258	1,558	49,842	Secondary	
	महाराष्ट्र राज्य	1991-92	पूर्व प्राथमिक	23	1,967	1,990	32	2,374	2,406	96,015	Pri-Primary	Maharashtra State
			प्राथमिक	1,56,764	1,00,230	2,56,994	1,65,894	1,05,544	2,71,438	1,06,60,754	Primary	
			माध्यमिक	1,24,368	55,205	1,79,573	1,29,964	57,507	1,87,471	60,63,874	Secondary	
		1992-93	पूर्व प्राथमिक	30	2,165	2,195	36	3,757	3,793	3,60,213	Pri- Primary	
			प्राथमिक	1,60,917	1,05,163	2,66,140	1,70,662	1,11,542	2,82,204	1,10,65,119	Primary	
			माध्यमिक	1,29,298	57,484	1,86,782	1,34,754	59,976	1,94,729	59,36,346	Secondary	

आधार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.
Source.—Directorate of Education, Maharashtra State, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.11

पूर्वप्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांमधील

Number of Pupils in Pre-Primary, Primary and

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वर्ष Year	पूर्वप्राथमिक Pre-Primary	इयत्ता १ ली Std. I	इयत्ता २ री Std. II	इयत्ता ३ री Std. III	इयत्ता ४ थी Std. IV	इयत्ता ५ वी Std. V ✓	इयत्ता ६ वी Std. VI
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	1991-92	16,543	1,72,554	2,39,834	2,32,074	2,09,800	2,16,225	1,91,340
		1992-93	11,954	2,46,484	2,55,171	2,33,341	2,27,358	2,22,906	1,97,232
2	ठाणे	1991-92	8,395	1,79,712	1,46,524	1,36,131	1,14,272	1,15,381	97,745
		1992-93	8,246	1,86,363	1,53,212	1,42,039	1,22,081	1,22,626	1,03,389
3	रायगड	1991-92	3,192	74,708	59,872	52,889	46,025	41,753	36,294
		1992-93	7,419	68,774	53,362	48,261	46,547	41,856	35,918
4	रत्नागिरी	1991-92	492	37,803	36,633	49,494	41,478	36,356	30,694
		1992-93	17,314	38,976	36,929	47,941	42,397	37,696	31,130
5	सिंधुदुर्ग	1991-92	2,384	17,066	16,775	25,251	20,234	19,593	17,474
		1992-93	6,477	17,248	17,146	23,317	21,102	19,956	17,544
6	नाशिक	1991-92	1,881	1,21,482	1,13,796	1,22,100	95,086	88,151	74,617
		1992-93	1,926	1,19,881	1,11,679	1,18,735	1,00,928	91,237	77,874
7	धुळे	1991-92	3,997	81,948	68,530	61,807	56,613	42,778	39,600
		1992-93	4,082	82,126	68,621	62,165	57,035	45,201	40,268
8	जळगाव	1991-92	3,124	1,02,600	92,256	93,369	74,338	63,838	55,914
		1992-93	3,124	1,01,328	91,317	92,789	80,248	65,363	57,445
9	अहमदनगर	1991-92	455	1,19,063	99,303	91,248	78,844	72,451	62,233
		1992-93	381	1,23,733	1,04,500	91,879	81,700	75,622	64,790
10	पुणे	1991-92	4,925	1,66,601	1,47,174	1,38,517	1,31,549	1,24,078	1,07,701
		1992-93	4,925	1,69,501	1,49,460	1,47,106	1,33,519	1,30,399	1,13,335
11	सातारा	1991-92	2,904	63,457	57,881	73,371	61,063	56,483	49,666
		1992-93	5,433	64,731	60,319	74,079	62,563	58,706	51,914
12	सांगली	1991-92	5,104	72,198	66,751	64,860	52,649	47,887	42,455
		1992-93	13,674	68,319	64,647	66,256	56,126	49,725	44,449
13	सोलापूर	1991-92	3,651	1,07,689	91,677	1,01,531	73,184	67,091	54,436
		1992-93	5,544	1,08,733	95,328	1,05,189	75,475	71,013	59,130
14	कोल्हापूर	1991-92	7,408	73,909	71,708	91,172	69,023	65,755	56,851
		1992-93	7,931	75,262	71,565	83,144	82,339	68,137	58,948
15	औरंगाबाद	1991-92	5,034	81,298	66,515	59,975	49,538	47,365	38,064
		1992-93	5,196	85,152	69,272	60,944	52,420	51,223	41,554
16	जालना	1991-92	748	49,097	40,349	34,834	26,263	21,794	17,893
		1992-93	791	53,419	41,479	36,592	28,947	22,655	18,783
17	परभणी	1991-92	2,142	82,173	65,703	54,739	43,833	33,382	28,422
		1992-93	1,955	82,575	69,182	58,304	47,053	35,769	29,727
18	बीड	1991-92	969	72,596	56,241	48,758	39,626	34,036	30,197
		1992-93	867	77,281	57,994	52,005	42,749	36,387	31,778

EDUCATION

TABLE No. 5.11

विद्याभ्याधी इयत्तावार संख्या

Secondary Schools by Standards

1991-92 and 1992-93

इयत्ता ७ वी Std. VII (11)	इयत्ता ८ वी Std. VIII (12)	इयत्ता ९ वी Std. IX (13)	इयत्ता १० वी Std. X (14)	इयत्ता ११ वी Std. XI (15)	इयत्ता १२ वी Std. XII (16)	एकूण Grand Total (17)	District (2)
1,71,021	1,68,926	1,43,536	1,06,799	85,766	71,697	21,26,415	Brihan Mumbai
1,76,841	1,71,427	1,44,421	1,07,824	85,383	71,956	21,52,298	
84,408	74,594	63,229	45,604	25,179	20,340	11,11,514	Thane
90,062	78,318	66,383	47,880	27,557	22,493	11,70,649	
31,312	28,068	24,812	15,025	7,432	5,336	4,26,718	Raigad
31,381	28,953	25,263	16,281	7,680	6,861	4,18,556	
26,496	20,909	19,150	12,880	4,091	3,731	3,20,207	Ratnagiri
26,375	21,119	18,584	12,907	4,704	3,556	3,39,628	
16,193	14,728	14,452	10,984	4,007	4,306	1,83,507	Sindhudurg
15,948	14,658	13,818	10,773	4,568	4,132	1,86,687	
64,907	56,264	49,873	35,019	21,469	17,797	8,62,442	Nashik
67,359	59,670	52,113	36,637	21,173	18,752	8,77,964	
35,598	33,253	30,817	28,340	18,634	14,386	5,16,301	Dhule
37,430	34,347	31,431	27,899	19,455	18,318	5,28,378	
50,004	45,905	40,617	30,754	18,069	14,844	6,85,632	Jalgaon
51,787	46,568	42,798	32,931	20,312	17,735	7,03,745	
53,464	47,755	42,546	32,063	19,899	17,040	7,36,364	Ahmednagar
56,893	49,529	44,863	32,826	19,052	16,467	7,62,235	
92,839	90,734	81,315	59,871	37,558	31,131	12,13,993	Pune
98,170	93,807	84,708	62,827	38,754	31,757	12,58,277	
44,826	42,375	40,143	30,042	14,771	12,496	5,49,478	Satara
46,460	42,136	39,515	29,968	13,620	13,558	5,63,002	
36,189	32,064	30,740	24,586	12,783	10,919	4,99,185	Sangli
38,336	33,709	30,421	24,395	12,504	11,968	5,14,524	
45,929	40,176	37,045	25,159	15,684	12,579	6,75,831	Solapur
48,842	43,814	38,985	27,480	16,189	13,745	7,10,467	
51,378	43,088	41,192	31,395	19,829	17,187	6,39,895	Kolhapur
52,364	46,313	42,814	33,557	22,333	19,255	6,63,962	
34,302	26,268	24,927	21,249	12,743	10,738	4,78,016	Aurangabad
36,879	24,925	26,538	22,745	10,897	8,969	4,96,714	
14,676	11,385	10,091	8,069	3,603	2,913	2,41,715	Jalna
21,192	11,792	9,572	8,212	4,004	3,519	2,60,957	
24,494	19,593	17,490	13,746	7,391	5,796	3,98,904	Parbhani
26,955	20,530	17,671	14,391	7,242	7,395	4,18,749	
27,216	22,168	21,246	16,910	10,961	8,586	3,89,510	Beed
29,189	23,202	20,789	18,409	10,109	10,150	4,10,909	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
19	नांदेड ..	1991-92	3,343	1,02,400	83,008	67,284	50,324	41,129	35,415
		1992-93	3,705	1,03,858	87,200	74,581	55,020	44,256	38,183
20	उस्मानाबाद ..	1991-92	555	45,160	37,917	33,674	28,980	24,598	22,049
		1992-93	364	45,857	38,727	35,186	29,541	26,254	23,144
21	लातूर ..	1991-92	..	65,576	54,089	48,721	36,964	37,695	34,867
		1992-93	438	67,121	59,578	52,264	45,310	41,238	37,202
22	बुलढाणा ..	1991-92	429	63,070	54,160	56,463	44,397	34,776	32,106
		1992-93	295	64,685	56,544	57,338	47,003	39,748	31,869
23	अकोला ..	1991-92	1,224	74,916	66,277	62,782	51,666	44,258	39,613
		1992-93	1,697	76,787	68,801	65,875	55,111	47,922	40,885
24	अमरावती ..	1991-92	4,962	76,445	66,290	71,068	59,643	54,556	49,061
		1992-93	5,519	79,461	70,052	74,144	63,167	53,153	49,125
25	यवतमाळ ..	1991-92	3,073	75,618	59,599	55,640	44,510	40,524	35,103
		1992-93	7,925	76,268	62,500	56,904	47,181	40,909	35,421
26	वर्धा ..	1991-92	1,397	32,492	30,525	29,786	24,399	22,727	21,909
		1992-93	1,484	32,790	29,858	29,486	25,202	23,953	22,412
27	नागपूर ..	1991-92	6,035	1,01,801	91,546	89,298	79,461	79,655	69,551
		1992-93	6,035	1,01,913	91,642	89,383	79,561	80,953	72,902
28	भंडारा ..	1991-92	654	1,14,608	60,369	59,587	47,974	46,592	43,932
		1992-93	651	63,769	58,253	60,192	49,625	46,117	43,117
29	चंद्रपूर ..	1991-92	1,195	50,789	49,324	52,880	41,103	43,608	33,734
		1992-93	1,195	53,932	47,376	49,997	45,190	41,055	35,390
30	गडचिरोली ..	1991-92	..	23,813	22,828	23,716	17,162	12,536	10,284
		1992-93	..	25,377	21,980	23,279	17,180	14,954	12,068
	महाराष्ट्र राज्य ..	1991-92	96,015	26,02,642	22,13,454	21,83,019	18,10,001	16,77,351	14,59,260
		1992-93	1,36,556	25,61,703	22,63,694	22,12,715	19,19,678	17,46,989	15,17,016

आधार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

TABLE No. 5.11—contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
31,536	25,886	23,123	20,111	13,947	12,099	5,09,605	Nanded
33,202	28,252	24,484	21,046	12,151	12,865	5,38,803	
20,280	15,188	13,569	11,679	6,375	4,917	2,64,741	Osmanabad
21,729	16,435	14,795	11,521	6,095	6,193	2,75,841	
31,085	25,228	24,613	20,863	11,617	10,483	4,01,801	Latur
34,318	27,557	26,581	22,272	11,427	11,486	4,36,792	
26,439	22,835	19,929	16,516	8,490	7,362	3,86,972	Buldhana
30,118	23,149	20,833	17,570	7,484	8,105	4,04,741	
35,262	31,867	28,465	26,050	16,461	14,708	4,93,549	Akola
37,137	32,583	29,505	26,736	13,868	15,215	5,12,121	
43,575	41,124	35,582	29,332	15,009	14,395	5,61,042	Amravati
43,359	41,612	36,029	29,743	14,515	14,190	5,74,159	
31,933	27,149	24,149	24,372	20,750	9,183	4,38,723	Yavatmal
33,884	27,097	25,214	21,599	9,458	10,966	4,55,346	
20,490	20,328	19,475	17,057	10,377	9,232	2,60,194	Wardha
21,039	20,722		17,824	10,138	10,165	2,66,495	
63,908	61,189	55,853	46,306	26,502	24,097	7,95,242	Nagpur
65,430	62,217	58,134	47,712	25,084	24,351	8,05,317	
39,527	37,323	34,539	30,920	13,822	10,521	5,40,368	Bhandara
40,163	36,313	34,075	32,490	12,564	13,090	4,90,419	
31,510	26,919	23,064	19,216	10,579	10,235	3,94,156	Chandrapur
32,258	29,410	25,378	20,844	9,884	10,195	4,02,104	
9,080	7,471	5,971	4,847	2,499	2,076	1,42,283	Gadchiroli
10,479	8,161	7,312	6,613	3,301	3,398	1,54,102	
12,89,877	11,80,760	10,41,776	8,12,142	4,86,876	4,11,130	1,72,44,303	Maharashtra State
13,56,579	11,99,025	10,73,749	8,43,912	4,81,505	4,40,800	1,77,53,921	

Source.—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.12 (A)

प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण संस्थातील विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमानुसार संख्या

Number of Pupils in Primary and Secondary Institutions According to Medium of Instruction

1991-92

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	प्राथमिक/ माध्यमिक	मराठी Marathi	गुजराथी Gujarathi	उर्दू Urdu	हिंदी Hindi	सिंधी Sindhi	इंग्रजी English	इतर Others	एकूण Grand Total	Primary/ Secondary	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	प्रा. मा.	4,83,646 2,40,439	1,13,930 1,23,774	1,41,873 57,206	1,66,964 90,022	29 205	2,11,304 3,18,564	48,707 9,700	11,66,453 8,39,910	P. S.	Brihan Mumbai
2	ठाणे	प्रा. मा.	5,10,761 2,89,840	21,199 10,314	41,012 8,949	37,174 6,762	11,862 11,825	98,755 42,130	8,179 121	7,28,942 3,69,941	P. S.	Thane
3	रायगड	प्रा. मा.	2,72,672 1,11,147	1,267 139	14,573 9,045	658 647	..	6,056 7,856	..	2,95,226 1,28,834	P. S.	Raigad
4	रत्नागिरी	प्रा. मा.	2,14,383 77,529	..	15,166 4,888	2,729 1,710	..	2,32,278 84,127	P. S.	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	प्रा. मा.	1,13,227 63,637	..	941 358	520 590	..	1,14,688 64,585	P. S.	Sindhudurg
6	नाशिक	प्रा. मा.	4,83,457 2,56,058	633 988	45,393 15,211	813 1,787	.. 482	8,646 29,719	..	5,38,942 3,04,245	P. S.	Nashik
7	धुळे	प्रा. मा.	2,77,558 2,56,058	1,531 988	16,428 15,211	373 1,787	652 482	3,007 29,719	..	2,99,549 3,04,245	P. S.	Dhule
8	जळगाव	प्रा. मा.	3,82,972 2,26,861	103	39,036 8,399	2,913 2,578	1,807 912	4,468 2,269	..	4,31,299 2,41,019	P. S.	Jalgaon
9	अहमदनगर	प्रा. मा.	4,29,820 2,62,504	34	9,197 2,397	699 521	12 21	5,538 8,487	..	4,45,100 2,73,930	P. S.	Ahmednagar
10	पुणे	प्रा. मा.	6,58,324 3,70,196	1,637 2,016	13,680 4,206	5,086 12,001	550 874	38,100 74,421	736 450	7,18,113 4,64,164	P. S.	Pune

11	सातारा	प्रा.	3,19,840	576	1,495	3,455	..	3,25,366	P.	Satara
		मा.	2,01,758	..	838	6,123	..	2,08,719	S.	
12	सांगली	प्रा.	2,96,224	287	7,289	3,967	9,738	3,17,505	P.	Sangli
		मा.	1,58,108	404	1,524	4,234	2,901	1,67,171	S.	
13	सोलापूर	प्रा.	4,16,022	43	20,656	371	..	4,099	16,014	4,57,205	P.	Solapur
		मा.	1,82,474	..	6,071	124	..	8,586	1,645	1,98,900	S.	
14	कोल्हापूर	प्रा.	3,90,134	235	7,234	..	773	7,794	30	4,06,200	P.	Kolhapur
		मा.	1,99,437	206	1,170	..	253	5,303	..	2,06,369	S.	
15	औरंगाबाद	प्रा.	2,76,692	..	32,469	537	..	8,449	..	3,18,147	P.	Aurangabad
		मा.	1,24,474	..	7,961	890	..	3,447	..	1,36,772	S.	
16	जालना	प्रा.	1,64,655	255	8,083	3,574	..	2,580	46	1,79,193	P.	Jalna
		मा.	53,386	..	2,148	3,053	..	1,332	..	59,919	S.	
17	परभणी	प्रा.	2,50,896	..	22,127	201	..	778	30	2,74,032	P.	Parbhani
		मा.	1,09,165	..	6,183	391	..	2,363	31	1,18,133	S.	
18	बीड	प्रा.	2,43,701	..	15,681	2,272	..	2,61,654	P.	Beed
		मा.	1,12,768	..	5,750	805	..	1,18,133	S.	
19	नांदेड	प्रा.	3,19,185	..	27,884	1,721	..	2,678	367	3,51,835	P.	Nanded
		मा.	1,36,552	..	7,966	856	..	2,574	..	1,47,948	S.	
20	उस्मानाबाद	प्रा.	1,64,114	..	4,598	93	..	1,68,805	P.	Osmanabad
		मा.	92,896	..	1,398	1,189	..	95,483	S.	
21	लातूर	प्रा.	2,24,174	14	12,495	1,620	..	2,38,303	P.	Latur
		मा.	1,48,058	..	3,701	103	..	1,212	..	1,53,074	S.	
22	बुलढाना	प्रा.	2,27,411	..	24,356	781	..	2,016	..	2,54,564	P.	Buldhana
		मा.	1,19,335	..	6,572	894	..	256	..	1,27,057	S.	
23	अकोला	प्रा.	2,51,864	203	37,958	4,740	822	9,801	..	3,05,388	P.	Akola
		मा.	1,49,491	195	14,101	5,152	289	5,057	..	1,74,285	S.	
24	अमरावती	प्रा.	2,74,340	598	36,937	14,126	..	2,950	..	3,28,951	P.	Amravati
		मा.	1,87,132	164	10,722	6,361	..	7,938	..	2,12,317	S.	
25	यवतमाळ	प्रा.	2,70,327	..	14,189	3,448	..	3,769	..	2,91,733	P.	Yavatmal
		मा.	1,24,575	..	5,551	2,675	..	1,362	..	1,34,163	S.	
26	वर्धा	प्रा.	1,31,144	106	2,517	3,351	..	3,568	..	1,40,686	P.	Wardha
		मा.	1,10,044	10	484	3,035	26	1,823	..	1,15,422	S.	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.12 (A)—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)		
27	नागपूर	प्रा.	3,36,769	1,020	14,875	40,254	...	34,703	349	4,27,970	P.	Nagpur
		मा.	2,69,514	302	11,347	31,715	635	25,532	112	3,39,157	S.	
28	भंडारा	प्रा.	2,64,861	103	936	27,606	576	3,431	224	2,97,737	P.	Bhandara
		मा.	1,70,340	35	606	14,330	...	4,275	...	1,89,586	S.	
29	चंद्रपूर	प्रा.	2,17,999	...	899	5,284	...	12,063	4,680	2,40,925	P.	Chandrapur
		मा.	1,27,260	...	929	6,720	...	8,419	896	1,44,224	S.	
30	गडचिरोली	प्रा.	95,884	...	427	5,327	...	126	2,201	1,03,965	P.	Gadchiroli
		मा.	37,373	...	287	567	...	350	121	38,698	S.	
		महाराष्ट्र राज्य	...	प्रा.	89,63,056	1,43,774	6,30,404	3,26,001	17,083	4,89,135	91,301	1,06,60,754	P.	Maharashtra State
		मा.	49,07,957	1,46,012	2,12,288	1,91,737	15,860	5,80,043	15,977	60,63,874	S.	

आधार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.12 (B)

प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण संस्थातील विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमानुसार संख्या

Number of Pupils in Primary and Secondary Institutions According to Medium of Instruction

1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	प्राथमिक/ माध्यमिक	मराठी Marathi	गुजराती Gujarathi	उर्दू Urdu	हिंदी Hindi	सिंधी Sindhi	इंग्रजी English	इतर Others	एकूण Grand Total	Primary/ Secondary	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	प्रा. मा.	4,75,372 2,14,303	1,14,684 1,36,124	1,47,563 62,877	1,78,346 1,01,250	12 ..	2,14,660 3,36,360	50,033 8,672	11,80,670 8,59,586	P. S.	Brihan Mumbai
2	ठाणे	प्रा. मा.	5,32,799 3,14,242	22,021 10,220	43,640 8,305	40,622 4,580	12,673 11,164	1,04,426 39,732	8,829 72	7,65,010 3,88,315	P. S.	Thane
3	रायगड	प्रा. मा.	2,52,552 1,18,516	1,527 138	14,572 9,881	776 636	6,571 9,308	2,75,998 1,38,479	P. S.	Raigad
4	रत्नागिरी	प्रा. मा.	2,15,754 77,975	15,253 4,900	2,917 1,920	2,33,924 84,795	P. S.	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	प्रा. मा.	1,12,172 6,345	901 350	538 610	1,13,611 64,411	P. S.	Sindhudurg
6	नाशिक	प्रा. मा.	4,76,302 2,64,816	845 1,010	50,121 17,061	1,085 1,944	10 501	11,527 34,540	5,39,890 3,19,872	P. S.	Nashik
7	धुळे	प्रा. मा.	2,78,414 2,04,411	1,462 1,471	16,899 7,209	429 583	610 326	3,203 2,310	3,01,017 2,16,310	P. S.	Dhule
8	जळगाव	प्रा. मा.	3,83,350 2,38,929	84 ..	39,954 9,198	3,158 2,646	1,719 844	5,224 2,168	4,33,489 2,53,785	P. S.	Jalgaon
9	अहमदनगर	प्रा. मा.	4,42,832 2,78,161	35 ..	9,478 2,518	719 528	5,712 9,229	4,58,776 2,90,436	P. S.	Ahmednagar
10	पुणे	प्रा. मा.	6,79,978 3,84,031	1,607 2,170	13,864 4,443	4,917 13,178	328 832	38,686 82,168	705 605	7,40,085 4,87,427	P. S.	Pune

TABLE No. 5.12 (B)—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)
11	सातारा	प्रा. मा.	3,27,054 2,062	770 ..	1,492 827	3,856 6,493	3,33,172 2,13,544	P. S.	Satara
12	सांगली	प्रा. मा.	2,95,654 1,62,189	285 410	7,409 1,534	4,225 4,332	10,237 3,096	3,17,810 1,71,561	P. S.	Sangli
13	सोलापूर	प्रा. मा.	4,28,598 2,01,972	44 ..	20,865 6,506	430 125	3,793 9,865	16,208 1,468	4,69,938 2,19,936	P. S.	Solapur
14	कोल्हापूर	प्रा. मा.	4,05,997 2,13,212	82 197	7,425 1,268	534 253	8,559 5,570	4,22,597 2,20,500	P. S.	Kolhapur
15	औरंगाबाद	प्रा. मा.	2,90,034 1,29,881	37,368 7,891	718 849	8,930 2,576	3,37,050 1,41,197	P. S.	Aurangabad
16	जालना	प्रा. मा.	1,83,286 54,356	263 ..	9,893 2,264	3,893 3,132	2,702 1,391	44 ..	2,00,081 61,143	P. S.	Jalna
17	परभणी	प्रा. मा.	2,96,660 1,12,505	24,526 6,810	159 390	561 2,733	3,21,906 1,22,438	P. S.	Parbhani
18	बीड	प्रा. मा.	2,70,134 1,19,800	17,774 6,271	2,306 881	2,90,214 1,26,952	P. S.	Beed
19	नांदेड	प्रा. मा.	3,69,285 1,45,538	31,294 8,891	1,792 849	2,733 2,576	413 ..	4,05,517 1,57,854	p. S.	Nanded
20	उस्मानाबाद	प्रा. मा.	1,66,565 82,011	4,876 1,449	122 1,449	1,33,563 84,909	P. S.	Osmanabad
21	लातूर	प्रा. मा.	2,43,075 1,59,925	10 ..	13,927 4,008	.. 102	1,833 1,242	2,58,845 1,65,277	P. S.	Latur
22	बुलढाना	प्रा. मा.	2,40,262 1,25,131	25,082 7,332	739 907	2,232 144	2,68,315 1,33,514	P. S.	Buldhana
23	अकोला	प्रा. मा.	2,88,214 1,54,693	168 192	39,967 14,879	4,459 5,203	789 ..	10,324 5,232	3,43,921 1,80,199	P. S.	Akola
24	अमरावती	प्रा. मा.	2,80,690 1,88,902	671 ..	39,532 11,165	15,551 6,693	3,176 8,490	3,39,620 2,15,250	P. S.	Amravati

25	यवतमाळ	प्रा.	2,80,251	..	14,387	3,606	..	3,951	..	3,02,195	P.	Yavatmal
				मा.	1,25,897	..	5,874	2,803	..	1,432	..	1,36,006	S.	
				मा.	1,25,897	..	5,874	2,803	..	1,432	..	1,36,006	S.	
26	वर्धा	प्रा.	1,33,325	102	2,444	3,400	..	3,794	..	1,43,065	P.	Wardha
				मा.	1,16,477	..	176	2,641	..	1,955	..	1,21,249	S.	
27	नागपूर	प्रा.	3,31,428	1,052	14,500	41,777	..	38,830	383	4,27,970	P.	Nagpur
				मा.	2,82,881	229	10,931	31,126	..	27,737	..	3,52,904	S.	
28	भंडारा	प्रा.	2,66,831	93	933	28,515	542	4,213	..	3,01,127	P.	Bhandara
				मा.	1,71,073	..	676	13,959	..	4,697	..	1,90,405	S.	
29	चंद्रपूर	प्रा.	2,15,150	..	483	5,366	..	14,190	4,934	2,40,123	P.	Chandrapur
				मा.	1,36,976	..	913	6,968	..	8,226	944	1,54,027	S.	
30	गडचिरोली	प्रा.	98,126	..	417	6,888	..	169	..	1,05,600	P.	Gadchiroli
				मा.	48,600	..	313	551	..	378	..	49,842	S.	
				प्रा.	92,82,164	1,45,805	6,66,839	3,47,345	17,217	5,13,963	91,786	1,10,65,119	P.	Maharashtra State
				मा.	50,97,078	1,52,161	2,26,720	2,01,643	13,920	6,15,744	14,857	63,22,123	S.	

आधार.— शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण / EDUCATION

तपला क्रमांक/TABLE No. 5.13

प्रमुख परिक्षांचे निकाल

Examination Results (Major Examinations) March 1988
(1988-89)

अनु- क्रमांक Sr. No.	परीक्षा	परिक्षेला बसलेल्यांची संख्या Number appeared			उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या Number passed			Examination
		मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total.	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	कला—							Arts—
	बॅचलर ऑफ आर्ट्स ..	19,187	20,211	39,398	11,604	13,945	25,550	Bachelor of Arts
	मास्टर ऑफ आर्ट्स ..	5,717	5,174	10,891	3,157	3,585	6,743	Master of Arts
	एम. बी. ए. ..	1,054	97	1,151	803	85	888	M. B. A.
	पीएच. डी./एम. फील ..	119	76	195	251	161	412	Ph. D./ M. Phill
2	शास्त्र—							Science—
	बॅचलर ऑफ सायन्स ..	13,390	7,126	20,156	7,140	5,639	12,779	Bachelor of Science,
	मास्टर ऑफ सायन्स ..	2,207	1,360	3,567	1,248	947	2,198	Master of Science,
	पीएच. डी. ..	49	16	65	78	20	98	Ph. D.
3	वाणिज्य—							Commerce—
	बॅचलर ऑफ कॉमर्स ..	43,047	21,862	64,909	24,188	14,108	38,296	Bachelor of Commerce
	मास्टर ऑफ कॉमर्स ..	4,922	1,294	6,216	2,620	851	3,471	Master of Commerce
	पीएच. डी./एम. फील ..	2,221	20	241	157	14	171	Ph. D./ M. Phill.
4	वैद्यकीय—							Medical—
	एम. बी., बी. एस. ..	766	285	1,051	339	146	485	M. B., B. S.
	एम. डी./ एम. एस. ..	504	149	653	258	87	345	M. D./ M. S.
	एम. एससी. (मेडीसीन) ..	2	..	2	2	..	2	M. Sc. (Medicine)
5	शुभ्रूपा—							Nursing—
	बी. एससी. (शुभ्रूपा) ..	4	92	96	4	90	94	B.Sc. (Nursing)
	एम. एससी. (शुभ्रूपा)	11	11	..	11	11	M.Sc. (Nursing)
6	दंतशास्त्र—							Dentis—
	बी. डी. एस. ..	59	95	154	45	77	122	B. D. S.
	एम. डी. एस. ..	23	15	38	14	10	24	M. D. S.
7	अभियांत्रिकी—							Engineering—
	बी. ई. (स्थापत्य) ..							B. E. (Civil)
	बी. ई. (विद्युत) ..							B. E. (Electrical)
	बी. ई. (यांत्रिकी) ..							B. E. (Mechanical)
	बी. ई. (मेटॅलर्जी) ..							B. E. (Metallurgy)
	बी. ई. (केमिकल) ..							B. E. (Chemical)
	एम. ई. (स्थापत्य) ..							M. E. (Civil)
	एम. ई. (विद्युत) ..							M. E. (Electrical)
	एम. ई. (यांत्रिकी) ..							M. E. (Mech.)
	एम. ई. (मेटॅलर्जी) ..							M. E. (Metallurgy)
	एम. ई. (केमिकल) ..							M. E. (Chemical)
				N. A.				

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.13.—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
8	शास्त्रशास्त्र—							Architecture—
	बैचलर ऑफ आर्किटेक्चर ..	83	47	130	65	42	107	Bachelor of Architecture
	डिग्री इन फाईन आर्ट ..	192	91	283	175	84	259	Degree in F. A.
9	कायदा—							Law—
	बैचलर ऑफ लॉ ..	2,833	236	3,069	1,204	114	1,318	Bachelor of Law
	मास्टर ऑफ लॉ ..	468	117	585	74	27	101	Master of Law
	पीएच. डी. ..	1	..	1	2	1	3	Ph. D.
10	शिक्षण—							Education :
	बी. एड. ..	5,615	3,514	9,129	4,728	3,184	7,912	B. Ed.
	एम. एड. ..	211	256	467	179	147	326	M. Ed.
	डी. एड.	26,216	14,683	D. Ed.
	बी. पी. एड. ..	2,932	223	3,155	2,602	178	2,780	B. P. Ed.
	इम. पी. एड. ..	314	42	356	296	40	336	M. P. Ed.
	एस. एस. सी. (१० वी) ..	6,53,449	2,89,854	9,43,303	2,53,952	1,32,717	3,86,669	S. S. C. (Xth)
	एच. एस. सी. (१२ वी) ..	2,45,193	4,05,957	3,52,150	1,15,347	66,991	1,82,338	H. S. C. (XIIth)
	जी. सी. सी.	1,67,019	99,709	G. C. C.
	जी. सी. डी.	1,079	124	G. C. D.
	बी. आर. एल. ..	54	3	57	38	3	41	B. R. L.
11	शेतकी—							Agriculture—
	बी. एससी. ..	989	57	1,046	929	56	985	B. Sc.
	एम. एससी. ..	393	..	393	343	..	343	M. Sc.
	डॉक्टरेट/पीएच. डी. ..	10	..	10	5	..	9	Doctorate/Ph. D.
12	औषधीशास्त्र—							Medicine—
	बैचलर ऑफ फार्मसी ..	173	72	245	157	72	229	Bachelor of Pharmacy
	मास्टर ऑफ फार्मसी ..	19	2	21	19	2	21	Master of Pharmacy
13	तंत्रशास्त्र—							Technology—
	बैचलर ऑफ टेक्नॉलॉजी	Bachelor of Technology
	मास्टर ऑफ टेक्नॉलॉजी	Master of Technology
	एम. एससी. (टेक्नॉलॉजी)	N. A.	M. Sc. Tech.
	बी. एससी. (टेक्नॉलॉजी)	B. Sc. Tech.
14	आयुर्वेद—							Ayurved—
	बी. ए. एम. एस./ ..	317	204	521	251	181	432	B. A. M. S./
	बी. एस. ए. एम.	B. S. A. M.
15	गृहशास्त्र—							Home Science—
	बी. एससी. (गृहशास्त्र)	803	803	..	662	662	B. Sc. (Home Science)
	एम. एससी. (गृहशास्त्र) ..	6	171	171	..	142	142	M. Sc. (Home Science)
	पीएच. डी.	6	6	..	6	6	Ph. D.

सक्ता क्रमांक/TABLBLE No. 5.13.—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)(5)	(6)	(7)	(8)	(2)	
16	वस्त्रनिर्माण— बॅचलर ऑफ टेक्स्टाईल्स	Textile— Bachelor of Textiles	
17	ग्रंथपाल शास्त्र— बॅचलर ऑफ लायब्ररी मास्टर ऑफ लायब्ररी	803	803	..	662	662	Library Science— Bachelor of Library Master of Library
18	समाज सेवा— बॅचलर ऑफ सोशल वर्क मास्टर ऑफ सोशल वर्क	..	109	42	251	90	38	128	Social Work— Bachelor of Social Work Master of Social Work
19	वृत्तपत्र व्यवसाय— बॅचलर ऑफ जनलिझम	..	112	32	144	97	28	125	Journalism— Bachelor of Journalism
20	पशुवैद्यक शास्त्र— बी. व्ही. एससी. एम. व्ही. एससी.	..	239	4	243	223	4	227	Veterinary Science— B. V. Sc. M. V. Sc

N. A. उपलब्ध नाही./Not Available.

आधार.—(1) शिक्षण संवसंचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

(2) तंत्र शिक्षण संवसंचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Directorate of Technical Education, Government of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 5.14

5. शिक्षण/
तक्ता क्रमांक/
संस्थेच्या प्रकारानुसार तांत्रिक शिक्षण संस्था/
(1991-92)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	अभियांत्रिकी आणि तंत्रशास्त्रीय महाविद्यालये Engineering and Technological Colleges		तंत्रनिकेतन Polytechnic		इतर पदविका संस्था Other Diploma Institutions		औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था Industrial Training Institutions		उच्च तांत्रिक विद्यालये केंद्रे Technical High Schools Centres		मुल्ययोग प्रशिक्षण आणि संबंधित सूचना केंद्रे Basic Training and related Instruction Centres	
		a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	बृहन्मुंबई	14	14	12	12	49	49	21	24	24	24	37	44
2	ठाणे	5	5	10	10	9	9	11	15	21	22	8	11
3	रायगड	1	1	3	3	6	7	7	9	1	2
4	रत्नागिरी	3	3	2	2	6	7	9	10	2	2
5	सिंधुदुर्ग	1	1	1	1	4	4	5	5	1	1
6	नाशिक	3	3	4	4	5	5	9	13	17	17	4	4
7	धुळे	2	2	5	5	2	2	6	9	11	11	1	1
8	जळगाव	2	2	7	7	3	3	18	27	16	16	2	2
9	अहमदनगर	5	5	7	7	1	1	15	18	21	21	1	1
10	पुणे	11	11	6	6	18	18	24	29	35	35	14	15
11	सातारा	3	3	5	5	1	1	7	9	10	10	3	3
12	सांगली	3	3	6	6	2	2	7	7	19	21	2	2
13	सोलापूर	1	1	4	4	1	1	6	7	28	28	2	3
14	कोल्हापूर	5	5	7	7	1	1	7	10	27	27	2	2
15	औरंगाबाद	4	4	3	3	4	4	10	15	11	13	2	2
16	जालना	1	1	1	1	2	3	2	2
17	परभणी	1	1	1	1	3	4	6	6	1	1
18	बीड	3	3	1	1	6	6	6	6	1	1
19	नांदेड	2	2	2	2	1	1	11	12	7	7	1	1
20	उस्मानाबाद	2	2	1	1	1	1	7	7	6	6
21	लातूर	4	4	5	5	3	3	6	8	5	5	1	1
22	बुलढाणा	1	1	1	1	1	1	3	3	7	7	1	1
23	अकोला	1	1	4	4	1	1	3	4	12	12	1	1
24	अमरावती	2	2	6	6	4	4	9	10	11	14	1	1
25	यवतमाळ	2	2	2	2	3	3	5	7	7	7	1	1
26	वर्धा	1	1	2	2	3	3	6	7	5	5	2	2
27	नागपूर	7	7	11	11	12	12	24	36	8	9	2	2
28	भंडारा	1	1	2	2	1	1	3	9	4	4	3	4
29	चंद्रपूर	1	1	2	2	7	12	4	6	1	1
30	गडचिरोली	1	1	3	4	2	3
महाराष्ट्र राज्य	..	83	83	127	127	132	132	255	333	353	368	98	112

a=1991-92, b=1992-93

आधार-(१) तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

(२) व्यवसाय शिक्षण प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

EDUCATION

TABLE No. 5.14

Technical institutions by type of Institutions
& 1992-93)

+ २ स्तरावरील व्यावसायिक शिक्षण योजना		औद्योगिक कामगारांचे अधिविळ वर्ग		शिल्पकारागीर आणि इतर तांत्रिक प्रमाणपत्र देणाऱ्या संस्था		प्रगत व्यवसाय शिक्षण पद्धती		+ २ स्तरावरील केंद्रशासन पुरस्कृत व्यवसाय शिक्षण अभ्यासक्रम संस्था		एकूण Grand Total		District
Vocational Centres at + 2 stages		Part time classes for Industrial workers		Institution of Crafts and other Technical certificate courses		Advanced vocational training system		Centrally Sponsard + 2 stage vocational education institutes				
a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	(2)
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	
45	45	1	1	167	167	38	43	408	423	Brihan Mumbai
11	11	1	1	95	94	1	1	22	25	194	204	Thane
10	10	37	47	9	12	74	91	Raigad
8	8	27	43	7	10	64	85	Ratnagiri
8	8	34	42	11	14	65	76	Sindhudurg
22	22	1	1	71	76	1	1	34	49	171	195	Nashik
8	8	39	49	14	22	88	109	Dhule
14	14	51	61	22	30	135	162	Jalgaon
13	13	1	1	42	52	16	19	122	138	Ahmednager
34	34	1	1	116	116	1	1	52	77	312	343	Pune
16	16	84	94	20	34	149	175	Satara
15	15	82	92	17	32	153	180	Sangli
16	16	1	1	111	112	15	24	185	197	Solapur
17	17	1	1	73	133	1	1	17	24	158	228	Kolhapur
16	16	1	1	50	29	1	1	17	25	119	113	Aurangabad
1	1	11	20	1	2	19	30	Jalna
8	8	15	97	8	10	43	128	Parbhani
6	6	20	32	12	21	55	76	Beed
11	11	46	25	1	1	15	16	97	78	Nanded
5	5	12	28	8	14	42	64	Osmanabad
9	9	19	50	25	35	77	120	Latur
10	10	18	110	15	22	57	156	Buldhana
16	16	42	88	18	34	98	161	Akola
22	22	1	1	109	274	1	1	49	94	215	429	Amravati
10	10	27	106	11	20	68	158	Yavatmal
10	10	58	10	17	23	104	63	Wardha
25	25	1	1	259	25	1	1	44	56	394	185	Nagpur
8	8	44	2	14	20	80	51	Bhandara
8	8	42	16	26	36	91	82	Chandrapur
2	2	1	1	10	2	8	14	27	27	Gadchiroli
404	404	11	11	1,811	2,092	8	8	582	857	3,864	4,527	Maharashtra State

Source.— (1) Directorate of Technical Education, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

(2) Directorate of Vocational Education & Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.15

तंत्रनिकेतन संस्थांची त्यांच्या वर्गवारीनुसार संख्या, प्रवेशक्षमता, नाव नोंदविलेले, उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या
Number of Technical Institutions Intake Capacity, Enrolment, Outturn and Number of Teachers by Category of Institution
1991-92 and 1992-93

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्गवारी	संख्या Number		एकूण प्रवेश क्षमता Total Intake Capacity		एकूण नोंदणी केलेले Total Registered		एकूण उत्तीर्ण Total passed		शिक्षकांची संख्या No. of Teachers		Category
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	पदवी पातळीवरील (अभियांत्रिकी आणि तंत्रशास्त्रीय महाविद्यालये).	84	104	17,990	19,600	59,651	73,207	NA	8,598	3,656	3,993	Degree level (Engineering and Technological Colleges).
2	पदवीका पातळीवरील (तंत्रनिकेतन आणि इतर पदविका) संस्था.	257	323	31,771	36,301	59,335	64,960	NA	14,437	3,622	3,787	Diploma level (Polytechnic and other Diploma) Institutions.
3	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	255	333	49,484	56,000	45,430	42,274	17,938	22,579	3,000	3,899	Industrial Training Institutes (Excluding Four Provisionally Permitted).
4	तंत्र माध्यमिक विद्यालये/केंद्रे	353	368	1,02,975	NA	34,325	73,649	NA	NA	NA	NA	Technical High Schools/Centres.

टीप.—N. A.—उपलब्ध नाही./N. A.—Not Available.

आधार.—व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Vocational Education and Training, Government of Maharashtra, Mumbai.

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.16

शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थानधील मंजूर केलेल्या जागा प्रवेश क्षमता आणि उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या

Number of sanctioned seats intake capacity and outturn of Govt. industrial Training Institutes
(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Sr. No.	व्यवसायाचे नाव	मंजूर जागा Sanctioned Seats		प्रवेश क्षमता Intake Capacity		उत्तीर्ण झालेले Passed (Outturn)		Name of the Trade
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	आरेखक यांत्रिकी	1,216	2,560	526	2,560	320	889	Draftsman (Mechanic)
2	आरेखक स्थापत्य	912	2,160	518	2,160	320	546	Draftsman (Civil)
3	सर्वेक्षक	448	624	181	624	161	306	Surveyor
4	जोडारी	4,768	7,824	2,008	7,824	1,714	3,007	Fitter
5	कातारी	2,664	3,120	1,272	3,120	893	1,190	Turner
6	यंत्रकारागीर	2,100	2,204	1,002	2,204	731	888	Machinist
7	यंत्रकारागीर (घर्षक)	720	768	364	768	306	296	Machinist (Gr)
8	बंधकार	440	432	288	432	155	119	Pattern Maker
9	यांत्रिक (प्रशितन व वातानुकुलीकरण)	608	976	368	976	244	256	Mechanic (Ref. & Air condition)
10	यांत्रिक उपकरण	272	288	144	288	104	93	Instrument (Mechanic)
11	टूल अॅण्ड डायमेकर	256	352	176	352	101	101	Tool and Die Maker
12	यांत्रिक (मिलराईट मेन्टेनन्स)	432	496	296	496	192	136	Millright Maint. Mechanic
13	घड्याळजी	160	176	100	176	42	36	Watch Maker
14	विजतंत्री	3,440	6,400	1,471	6,400	879	1,981	Electrician
15	तारतंत्री	2,720	3,952	1,144	3,952	824	1,282	Wireman
16	विजविलेपक	112	112	80	112	54	43	Electroplator
17	यांत्रिक (मोडारगाडी)	2,368	3,312	982	3,312	329	1,324	Mechanic Motor Vehical
18	यांत्रिक (कृषि व यंत्रसामुग्री)	112	144	64	144	30	28	Mechanic Agricultural
19	यांत्रिक (रेडिओ व दूरविश्रवाणी)	1,104	1,904	638	1,904	330	336	Mechanic Radio and T. V.
20	इलेक्ट्रॉनिक्स (मेकॅनिक)	736	1,872	483	1,872	271	425	Electronics (Mech.)
21	रंगारी	416	464	235	464	150	190	Painter
22	बिनतारी यांत्रिकी तथा यंत्रघालक	64	128	68	128	17	19	Wireless Operator
23	यांत्रिक उपकरण (रासायनिक)	32	32	16	32	..	28	Instrument Mechanic (Chemical Plant)
24	अटेन्डंट ऑपरेटर	..	32	..	32	..	*	Attendant Operator
25	मेन्टेनन्स मेकॅनिक (रासायनिक)	..	32	..	32	..	*	Maintenance Mechanic (Chemical Plant)
26	प्लास्टिक मोल्ड मेकर	..	16	..	16	..	7	Plastic Mould Maker (S. C. V. T.)
27	रबर टेक्निसिअन	16	16	16	16	..	12	Rubber Technician (S. C. V. T.)
28	बास्तुशास्त्र आरेखक	..	32	..	32	..	*	Architect Draftsman
29	फॉर्जर अॅण्ड हिट ट्रीटर	112	112	112	112	75	109	Forger and Heat Treater
30	सुतार	1,392	1,504	1,392	1,504	795	897	Carpenter
31	यांत्रिक डिझेल	1,216	1,584	1,216	1,584	772	1,161	Mechanic Disel

EDUCATION \ शिक्षा . 2
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.16—Contd.
शे.१.२. नं.शे.क्रमांक/TABLE No. 5.16—Contd.

व्यावसायिक शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	(1991-92 and 1992-93)
32	यांत्रिक कर्षक	752	752	752	752	399		Tractor Mechanic
33	सानेकार	784	784	784	784	444		Moulder
34	पत्रे कारागीर	720	1,000	720	1,000	637	709	Sheet Metal Worker
35	संधाता	2,208	3,708	2,208	3,708	1,625	2,241	Welder
36	नळकारागीर	400	480	(a) 400	(a) 480	(b) 283	(b) 313	Plumber (S)
37	डाटा प्रिपरेशन अॅण्ड कॉम्प्युटर सॉफ्टवेअर	128	368	128	368	94	175	Data Preparation and Computer Softwar.
38	प्लास्टिक प्रोसेसिंग ऑपरेटर	256	320	256	320	144	172	Plastic Processing Operator
39	गवडी (बांधकाम)	896	1,104	896	1,104	361	366	Mason
40	पंप मेकॅनिक	96	144	96	144	47	85	Pump Mechanic
41	लेटर प्रेस मशिन मॉडर	400	416	400	416	180	269	Letter Press Machine Minder
42	पुस्तक बांधणी	96	128	96	128	53	65	Book Binding
43	हस्त जुळईकार	464	496	464	496	223	388	Hand Compositor
44	कर्तन व शिवणशास्त्र	448	576	448	576	286	413	Cutting and Tailoring
45	पोशाख बनविणे	128	256	128	256	115	159	Dress Making
46	यंत्र विणकाम	32	48	32	48	23	20	Knitting with Machine
47	भरतकाम व विणकाम	48	80	48	80	34	69	Embroider and Fancy Work
48	भाज्या व फळे टिकविणे	96	192	96	192	48	56	Preservation of Fruits and Vegetables.
49	ब्लिचिंग डायंग अॅण्ड कॅलिको प्रिटींग	32	32	32	32	16	24	Bleaching Dyeing and Calico Printing
50	चामड्याची पादत्राणे बनविणे	16	16	16	16		1	Leather Foot wear making
51	चामड्याच्या वस्तू बनविणे	16	16	16	16		2	Leather goods making
52	सेक्रेटारियल प्रॅक्टिस	64	208	64	208	36	56	Secretarial Practice
53	हेअर अॅण्ड स्किन केअर		112		112			Hair and Skin care
54	फोटो टायप सेटिंग अॅण्ड डेस्क टॉप पब्लिशिंग ऑपरेटर		48		48			Photo Type Setting and Desk Top Publishing Operator.
55	बेकरी अॅण्ड कॉन्फेक्शनरी		32		32			Bakery and confectionery
56	लघुलेखन (इंग्रजी)	640	752	640	752	260	316	Stenography (English)
57	लघुलेखन (मराठी)	192	304	192	304	102	132	Stenography (Marathi)
महाराष्ट्र राज्य		37,676	56,000	SE 23,982	56,000	SE 15,024	22,579	(Maharashtra State)

आधार—व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Vocational Education and Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

हे व्यवसाय १९९२-९३ (ऑगस्ट १९९२) या वर्षात नवीन सुरु करण्यात आले.

This trades are newly started during the year 1992-93 (From August 1992)

5. शिक्षण / EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.17

अभियांत्रिकी तंत्रशास्त्र व तंत्रनियंत्रण अभियांत्रिकी महाविद्यालयांच्या अंतिम वर्षाच्या परिक्षेत बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या

Number of Students appeared and passed in final Year Examination of Engineering Technological and Polytechnic Colleges

अनुक्रमांक Sr No.	अभ्यासक्रमाचा प्रकार	परीक्षेत बसलेले No. of appeared		उत्तीर्ण झालेले No. of Passed		Type of Courses (2)
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	
I पदवी अभ्यासक्रम—						
1	स्थापत्य	NA	2,582	NA	1,263	Civil
2	यांत्रिकी	"	1,587	"	1,112	Mechanical
3	विद्युत	"	576	"	409	Electrical
4	इतर	"	7,735	"	5,814	Others
	एकूण	NA	12,480	NA	8,598	Total
II पदविका अभ्यासक्रम—						
1	स्थापत्य	NA	7,799	NA	2,432	Civil
2	यांत्रिकी	"	3,365	"	1,667	Mechanical
3	विद्युत	"	2,120	"	1,157	Electrical
4	इतर	"	20,636	"	9,181	Others
	एकूण	NA	33,921	NA	14,437	Total

टीप.—N. A.—उपलब्ध नाही/Not available.

आधार.—तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Technical Education. Govt. of Maharashtra, Mumbai.

६. जनता संपर्क

६.१ छापखाने, प्रकाशित झालेली पुस्तके व नियतकालिके, त्यांचे भाषावार व विषयवार वर्गीकरण यासंबंधी म् महिती या विभागातील तक्त्यांमध्ये दिलेली आहे.

6. MASS COMMUNICATION

6.1 Data on printing presses, books and periodicals published and their classification according to languages and subjects are presented in the tables in this section.

6. जनसंघ/MASS COMMUNICATION

संख्या क्रमांक/TABLE NO. 6.1

मुख्य भाषासमूहानुसार प्रकाशित जाणवेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके संख्या
 Number of Newspapers and Periodicals published by Major Languages

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्ष Year	भाषेनुसार वृत्तपत्रे व नियतकालिके Newspapers and Periodicals by Languages
(1)	(2)	(3)
1	1980-81	3286
2	1985-86	3166
3	1990-91	3925
4	1991-92	3673
5	1992-93	3841

आधार.— अधिपतिशाक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Examiner of Books and Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

6. जनता संपर्क/MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6.2

जिल्हावार छापखान्यांची संख्या

Number of Printing Presses by district in 1991-92 & 1992-93

वर्ष/Year		सार्वजनिक Public		खाजगी Private		एकूण Total		District
जिल्हा/District		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
क्र.सं./Sl. No.	जिल्हा/District	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	जिल्हा/District
(Sl. No.)	(District)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
1	1984-85	NA	NA	NA	NA	7519	7519	
2	1985-86	NA	NA	NA	NA	7670	7670	
3	1986-87	8	8	7835	7835	7843	7843	
4	1987-88	8	8	7933	7933	7941	7941	
5	1988-89	8	8	7933	7933	7941	7941	
6	1989-90	8	8	8083	8083	8091	8091	
7	1990-91	8	8	8186	8186	8194	8194	
8	1991-92	8	8	8282	8282	8290	8290	
9	1992-93	8	8	8420	8420	8428	8428	
10	बृहन्मुंबई	1	1	3032	3033	3033	3034	Brihan Mumbai
11	ठाणे			343	352	343	352	Thane
12	रायगड			107	107	107	107	Raigad
13	रत्नागिरी			50	51	50	51	Ratnagiri
14	सिंधुदुर्ग							Sindhudurg
15	नाशिक			343	343	343	343	Nashik
16	धुळे			134	134	134	134	Dhule
17	जळगाव			228	229	228	229	Jalgaon
18	अहमदनगर			373	383	373	383	Ahmednager
19	पुणे	2	2	688	758	690	8660	Pune
20	सातारा	1	1	272	272	273	273	Satara
21	सांगली			332	332	332	332	Sangli
22	सोलापूर	5		326	327	326	327	Solapur
23	कोल्हापूर	1	1	624	664	625	665	Kolhapur
24	औरंगाबाद	1	1	248	250	249	251	Aurangabad
25	जालना			16	16	16	16	Jalna
26	परभणी			40	40	40	40	Parbhani
27	बीड			38	38	38	38	Beed
28	नांदेड			64	64	64	64	Nanded
29	उस्मानाबाद			69	69	69	69	Osmanabad
30	लातूर			1	1	1	1	Latur
31	बुलढाना			86	86	86	86	Buldhana
32	अकोला			139	139	139	139	Akola
33	अमरावती			76	76	76	76	Amravati
34	यवतमाळ			68	68	68	68	Yavatmal
35	वर्धा			43	45	43	45	Wardha
36	नागपूर	2	2	397	397	399	399	Nagpur
37	भंडारा			40	40	40	40	Bhandara
38	चंद्रपूर			91	91	91	91	Chandrapur
39	गडचिरोली			14	14	14	14	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		8	8	8282	8420	8290	8428	Maharashtra State

आधार - अधिपरिक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source - Examiner of Books & Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

6. जनता संपर्क/

सप्ताह क्रमांक/

छापखाने व निरनिराळ्या भाषांतील नियतकालिके/

दैनिके/Dailies											
अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	छापखान्यांची संख्या No. of Presses	इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराती Gujarati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई	3032	14	16	7	..	8	4	1	..	50
2	ठाणे	343	..	4	6	9	..	19
3	रायगड	107	..	3	3
4	रत्नागिरी	50	..	4	4
5	सिंधुदूर्ग	4	4
6	नाशिक	343	1	17	1	19
7	धुळे	134	..	10	10
8	जळगाव	228	..	15	1	16
9	अहमदनगर	373	..	15	15
10	पुणे	688	2	14	2	18
11	सातारा	272	..	6	6
12	सांगली	332	..	15	15
13	सोलापूर	326	..	10	1	11
14	कोल्हापूर	624	..	13	1	14
15	औरंगाबाद	248	1	9	1	6	17
16	जालना	16	..	7	7
17	परभणी	40	..	15	1	16
18	बीड	38	..	13	1	14
19	नांदेड	64	..	17	2	19
20	उस्मानाबाद	69	..	10	10
21	लातूर	1	..	22	22
22	बुलढाणा	86	..	9	9
23	अकोला	139	..	5	5	10
24	अमरावती	76	..	11	4	15
25	यवतमाळ	68	..	9	9
26	वर्धा	43	..	2	5	7
27	नागपूर	397	3	9	17	29
28	भंडारा	40	9	9
29	चंद्रपूर	91	..	10	5	15
30	गडचिरोली	14	..	1	1
महाराष्ट्र राज्य		8282	21	295	7	..	66	14	10	..	413

MASS COMMUNICATION

TABLE No. 6.3 (A)

Number of Printing and Number of Periodicals in different Languages (1991-92)

साप्ताहिके (द्वि आणि त्रै साप्ताहिके धरून/weeklies (Including bi & Tri Weeklies)									
इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराती Gujrati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Other	एकूण Total	District
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(2)
29	26	17	..	31	15	4	..	122	Brihan Mumbai
..	33	14	2	19	..	68	Thane
1	22	23	Raigad
..	9	9	Ratnagiri
..	20	20	Sindhudurg
..	66	4	29	99	Nashik
..	31	1	4	36	Dhule
..	87	5	1	93	Jalgaon
..	44	1	45	Ahmednager
5	48	1	2	3	..	59	Pune
..	16	16	Satara
..	53	3	56	Sangli
..	42	2	1	45	Solapur
..	31	1	32	Kolhapur
..	33	4	4	41	Aurangabad
..	19	4	1	24	Jalna
..	35	1	2	38	Parbhani
..	53	2	55	Beed
..	78	3	8	89	Nanded
..	10	1	11	Osmanabad
..	20	1	21	Latur
..	29	8	37	Buldhana
..	34	21	3	58	Akola
..	43	30	1	74	Amravati
..	37	10	47	Yavatmal
..	10	27	37	Wardha
3	16	39	..	1	..	59	Nagpur
..	9	39	48	Bhandara
..	29	11	40	Chandrapur
..	7	7	Gadchiroli
38	990	17	..	262	75	27	..	1409	Maharashtra State

		पाशिके/Fortnightlies									(A) ६.३.०४ EJBAT
अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराती Gujrati	कोकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total	
(1)	(2)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	
1	बृहन्मंबई	24	21	8	..	22	3	2	..	80	
2	ठाणे	1	9	3	..	5	..	5	..	23	
3	सांगली	..	4	4	
4	रत्नागिरी	..	2	2	
5	विंधुदुर्ग	..	1	1	
6	नाशिक	1	8	1	2	2	2	14	
7	धळे	..	4	1	5	
8	जळगाव	..	4	3	7	
9	अहमदनगर	
10	पुणे	4	18	2	24	
11	सुतारगिरी	..	1	1	2	
12	सांगली	..	7	7	
13	सोनापूर	..	7	7	
14	कोल्हापूर	..	6	6	
15	औरंगाबाद	..	1	1	2	
16	जुन्नर	
17	परभणी	1	1	
18	बीड	..	1	1	
19	नांदेड	1	1	2	
20	उस्मानाबाद	..	1	
21	नांदेड	
22	बुलढाणा	..	1	3	4	
23	अकोला	1	1	
24	अमरावती	..	1	1	2	
25	यवतमाळ	..	1	1	
26	वर्धा	..	1	2	3	
27	नागपूर	1	4	5	10	
28	भंडारा	
29	हिंगण	..	1	1	
30	गडचिरोली	
महाराष्ट्र		31	104	12	2	49	8	7	..	211	

TABLE No. 6.3 (A)—Contd.

मासिके (द्विमासिके धरुन)/Monthlies (Including Bi-months)										जिल्हा District	क्र.सं. No.
इंग्रजी English (31)	मराठी Marathi (32)	गुजराती Gujrati (33)	कोंकणी Kokani (34)	हिंदी Hindi (35)	उर्दू Urdu (36)	सिंधी Sindhi (37)	इतर Other (38)	एकूण Total (39)	जिल्हा District		
(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(39)	(40)	
276	83	89		76	10	10		544	Brihan Mumbai		
4	23	6		4		12		49	Thane		
1	16	2		3				22	Raigad		
	4							4	Ratnagiri		
	2							2	Sindhudurg		
2	11			8	1			22	Nashik		
	9				1			10	Dhule		
	6			1	1			8	Jalgaon		
	7	4		4				15	Ahmednager		
28	157			17	2	4		208	Pune		
	24							24	Satara		
	3			3				6	Sangli		
1	8			1				10	Solapur		
	22							22	Kolhapur		
	13			1				14	Aurangabad		
	1			1				2	Jalgaon		
1	2							3	Parbhani		
	3							3	Beed		
	5			1				6	Nanded		
									Osmanabad		
	2			1				3	Latur		
1	2							3	Buldhan		
	7							7	Akola		
	16			4				20	Amravati		
1	2			1				4	Yavatmat		
	4			6				10	Wardha		
9	25			12	1	1		48	Nagpur		
				1				1	Bhandara		
									Chandrapur		
									Gadchiroli		
									विशेष		
324	457	101		145	16	27		1070	Maharashtra State		

त्रैमासिक (चौमासिके धरून)/Quarterlies (Including four monthlies)										
अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराती Gujrati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)
1	बृहन्मुंबई	123	12	16	..	29	3	1	..	184
2	ठाणे	1	6	1	1	..	9
3	रायगड	1	5	1	7
4	रत्नागिरी	1	1
5	सिंधुदूर्ग
6	नाशिक	2	4	1	7
7	पुणे	..	2	2
8	जळगाव	..	2	2
9	अहमदनगर	..	1	1	..	1	3
10	पुणे	21	40	9	..	2	..	72
11	सातारा	*
12	सांगली	..	1	1
13	सोलापूर	..	3	3
14	कोल्हापूर	..	10	10
15	औरंगाबाद	1	3	4
16	जालना	..	1	1
17	परभणी
18	बीड
19	नांदेड	..	1	1
20	उस्मानाबाद
21	लातूर	..	1	1
22	बुलढाणा	..	1	1
23	अकोला	..	5	5
24	अमरावती	..	2	3	5
25	यवतमाळ
26	वर्धा	..	7	7
27	नागपूर	3	1	1	..	7	12
28	भंडारा	..	1	1	..	2
29	चंद्रपूर
30	गडचिरोली
	महाराष्ट्र राज्य	152	109	18	..	52	4	5	..	340

आधार.—अधिपरिशिक्त, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

TABLE No. 6.3 (A).—Contd.

वार्षिक (एप्मासिके धरून)/Annual (Including Six-monthlies)									
इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराथी Gujrati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total	District
(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(2)
22	28	7	..	16	3	9	..	85	Brihan Mumbai
..	6	11	..	17	Thane
..	6	6	Raigad
..	1	1	Ratnagiri
..	1	1	Sindhudurg
..	1	1	Nashik
..	1	1	Dhule
..	2	2	Jalgaon
..	1	1	Ahmednagar
7	66	7	..	4	..	84	Pune
..	1	1	Satara
..	2	2	Sangli
..	2	2	4	Solapur
..	8	8	Kolhapur
1	3	4	Aurangabad
..	Jalna
..	Parbhani
..	1	1	Beed
..	Nanded
..	Osmanabad
..	Latur
..	1	1	Buldhana
1	2	3	Akola
..	Amravati
..	Yavatmal
..	Wardha
1	5	6	Nagpur
..	1	..	1	Bhandara
..	Chandrapur
..	Gadchiroli
32	137	7	..	26	3	25	..	230	Maharashtra State

Source.— Examiner of Books and Publication, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

-6- अन्तर्गत संयुक्त/

तक्ता क्रमांक/

छापखाने व निरनिरीक्या भाषातील निषतकालिके/

दैनिके/Dailies

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	छापखान्यांची संख्या No. of Presses	इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराती Gujarati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	उत्तर Others	एकूण Total
		(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई	3033	15	15	6		9	6	1		52
2	ठाणे	352		4			2		8		14
3	रायगड	107		3							3
4	रत्नागिरी	51		4							4
5	सिंधुदुर्ग			2							2
6	नाशिक	340	1	16				1			18
7	पुणे	134		13							13
8	जळगाव	229		15			1				16
9	अहमदनगर	383		14							14
10	पुणे	758	2	15			2				19
11	सातारा	272		7							7
12	सांगली	332		18							18
13	सांगली	327		11			1				12
14	कोल्हापूर	664		13			1				14
15	औरंगाबाद	250	1	10			3	7			21
16	जालना	16		7				1			8
17	परभणी	40		16							16
18	बीड	38		12			1				13
19	नांदेड	64		23				8			31
20	उस्मानाबाद	69		11							11
21	लातूर	1		23							23
22	बुलढाणा	86		11							11
23	अकोला	139		5			3				8
24	अमरावती	76		13			6				19
25	यवतमाळ	68		12							12
26	मुंबई	345		3			4				7
27	नागपूर	397	5	11			17	1			34
28	भंडारा	40					9				9
29	चंद्रपूर	91		8							8
30	गडचिरोली	15		1							1
महाराष्ट्र राज्य		8420	24	316	6		64	24	9		443

Source - Examiner of Books and Publication, Govt. Maharashtra, Mumbai

मासिक संचार
MASS COMMUNICATION

TABLE No. 6.3 (B)

Number of Printing and Number of Periodicals in different Languages (1992-93)									
Total	Others	Sindhi	Urdu	Hindi	Konkani	Gujrati	Marathi	English	District
(30)	(29)	(साप्ताहिके (दि. आणि त्रै साप्ताहिके पर्यंत)/Weeklies (Including Di & Tri-weeklies))						(28)	(27)
English	Marathi	Gujrati	Konkani	Hindi	Urdu	Sindhi	Others	Total	District
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)
34	31	27		33	20	4		149	Brihan Mumbai
7	34	1		10	1	19		65	Thane
8	21							21	Raigad
05	9							9	Ratnagiri
5	19							19	Sindhudurg
7	80			2	43			125	Nashik
8	31			2				33	Dhule
8	98			4				102	Jalgaon
4	79			1	1			81	Ahmednagar
3	46			1	2	2		54	Pune
1	15							15	Satara
1	58			3				61	Sangli
8	42			1	1			44	Solapur
	32			1				33	Kolhapur
	42			6	9			57	Aurangabad
4	27			4				31	Jalna
4	41			2	3			46	Parbhani
1	64			2				66	Beed
4	90			5	13			108	Nanded
8	19				1			20	Osmanabad
11	18			1				19	Latur
1	41			12	2			55	Buldhana
	52			24	5			81	Akola
	60			31	1			92	Amravati
	66			10				76	Yavatmal
055	18			31				49	Waranasi
1	19			37	2	1		60	Nagpur
	11			31				42	Bhandara
	33			12				45	Chandrapur
	9							9	Gadchiroli
38	1205	28		266	104	26		1667	Maharashtra State

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	पाशिके/ Fortnightlies								एकूण Total (30)
		इंग्रजी English (22)	मराठी Marathi (23)	गुजराती Gujrati (24)	कोंकणी Konkani (25)	हिंदी Hindi (26)	उर्दू Urdu (27)	सिंधी Sindhi (28)	इतर Others (29)	
1	बृहन्मुंबई	20	17	9	..	25	6	1	..	78
2	ठाणे	1	9	2	..	4	..	5	..	21
3	रायगड	..	4	4
4	रत्नागिरी	..	2	2
5	सिंधुदूर्ग	..	1	1
6	नाशिक	1	7	1	..	3	4	16
7	धुळे	..	4	1	5
8	जळगाव	..	3	4	7
9	अहमदनगर	..	3	3
10	पुणे	2	15	2	..	1	..	20
11	सातारा	..	1	1	2
12	सांगली	..	7	7
13	सोलापूर	..	8	8
14	कोल्हापूर	..	6	6
15	औरंगाबाद	..	2	1	1	4
16	जालना
17	परभणी	1	1
18	बीड	..	1	1
19	नदिड	..	1	1	1	3
20	उस्मानाबाद
21	लातूर
22	बुलढाणा	..	3	1	4
23	अकोला	..	3	1	4
24	अमरावती	1	1
25	यवतमाळ	..	4	4
26	बर्धा	..	4	2	6
27	नागपूर	1	5	3	2	11
28	भंडारा	1	1
29	चंद्रपूर
30	गडचिरोली
महाराष्ट्र राज्य		25	110	12	..	50	15	7	..	220

TABLE No. 6.3 (B)—Contd.

मासिके (द्विमासिके धरून)/Monthly (Including Bi-monthlies)										
इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराती Gujrati	कोंकणी Konkani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi,	इतर Others	एकूण Total		जिल्हा District
(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)		(2)
268	78	75	..	61	19	10	..	512		Brihan Mumbai
5	22	5	..	2	..	12	..	45		Thane
1	13	1	..	3	18		Raigad
..	2	2		Ratnagiri
..	1	1		Sindhudurg
2	11	7	4	24		Nashik
..	9	1	10		Dhule
..	6	1	1	8		Jalgaon
..	7	3	10		Ahmednagar
29	139	5	..	14	2	4	..	193		Pune
..	24	24		Satara
..	3	1	4		Sangli
1	8	1	10		Solapur
..	22	2	24		Kolhapur
..	17	4	21		Aurangabad
..	2	1	3		Jalna
1	2	1	4		Parbhani
..	2	2		Beed
..	4	1	5		Nanded
..		Osmanabad
..	2	1	3		Latur
1	2	3		Buldhana
..	7	1	8		Akolar
..	15	4	19		Amravati
1	2	1	4		Yavatmal
..	1	5	6		Wardha
9	30	6	2	1	..	48		Nagpur
..	2	2		Bhandara
..	1	1		Chandrapur
..		Gadchiroli
318	432	86	..	116	34	27	..	1013		Maharashtra State

		त्रैमासिक/Quarterlies								
अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	इंग्रजी English	भराठी Marathi	गुजराथी Gujrati	कोंकणी Konkani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)
1	बृहन्मुंबई	111	10	13	..	27	4	1	..	166
2	ठाणे	2	5	1	1	..	9
3	रायगड	1	1	1	3
4	रत्नागिरी	..	1	1
5	सिंधुदुर्ग	..	1	1
6	नाशिक	2	4	1	7
7	धुळे	..	2	2
8	जळगाव	..	2	2
9	अहमदनगर	..	1	1
10	पुणे	21	31	1	..	9	..	2	..	64
11	सातारा
12	सांगली	..	1	1
13	सोलापूर	..	3	3
14	कोल्हापूर	..	10	10
15	औरंगाबाद	1	3	4
16	जालना
17	परभणी
18	बीड
19	नांदेड	..	2	2
20	उस्मानाबाद
21	लातूर
22	बुलढाणा
23	अकोला	..	2	2
24	अमरावती	3	3
25	यवतमाळ
26	वर्धा	2	2
27	नागपूर	3	2	1	..	3	..	1	..	10
28	भंडारा
29	चंद्रपूर
30	गडचिरोली
महाराष्ट्र राज्य		141	81	15	..	46	5	5	..	293

आधार.—अधिपरिष्कृत, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

TABLE No. 6.3 (B)—Contd.

वार्षिक (षण्मासिके धरून)/Annual (Including Six-monthlies)									
इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराती Gujrati	कोंकणी Konkani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total	District
(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(2)
21	30	7	..	17	3	9	..	87	Brihan Mumbai
..	5	11	..	16	Thane
..	6	6	Raigad
..	2	2	Ratnagiri
..	1	1	Sindhudurg
..	1	1	Nashik
..	1	1	Dhule
..	2	1	3	Jalgaon
..	1	1	Ahmednagar
7	44	7	..	4	..	62	Pune
..	1	1	Satara
..	2	2	Sangli
..	2	1	3	Solapur
..	3	3	Kolhapur
1	3	4	Aurangabad
..	Jalna
..	Parbhani
..	1	1	Beed
..	1	1	Nanded
..	Osmanabad
..	Latur
..	Buldhana
1	2	3	Akola
..	Amravati
..	Yavatmal
..	Wardha
1	5	1	..	7	Nagpur
..	Bhandara
..	Chandrapur
..	Gadchiroli
31	112	7	..	27	3	25	..	205	Maharashtra State

Source.— Examiner of Books and Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

- 6. जनता संपर्क/MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6.4

प्रकाशित पुस्तके व नियतकालिके याविषयी सांख्यिकी
Statistics of Books and Periodicals published
(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	प्रकाशनाचा प्रकार	इंग्रजी व इतर युरोपियन भाषा English and other European languages		प्रादेशिक भाषा Regional languages		भारतीय प्राचीन भाषा Indian classical languages		एकापेक्षा अधिक भाषा In more than one language		एकूण Total		Type of Publication
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	पुस्तके (अ) मूळ लेखन	113	115	825	722	..	5	3	5	941	847	Books (a) Original Work
	(ब) अनुवादित	23	18	3	..	26	18	
	(क) एकूण	113	115	848	740	..	5	6	5	967	865	(c) Total
2	नियतकालिके (मासिक ते वार्षिक कालावधीची)	480	490	1117	1006	43	42	1640	1511	Periodicals (of periodicity from monthly to yearly)
	एकूण प्रकाशने	593	578	1965	1746	..	5	49	47	2607	2376	Total number of publications

आधार.—अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Examiner of Books and Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

6. जनता संपर्क/MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6.5

पुस्तके व नियतकालिके यांचे भाषावार वर्गीकरण
 Classification of books and periodicals according to languages
 1991-92 & 1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	भाषा	पुस्तके Books		नियतकालिके Periodicals		एकूण Total		Language
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	इंग्रजी	113	115	508	463	621	578	English
2	मराठी	798	690	703	625	1501	1315	Marathi
3	गुजराथी	4	7	126	108	130	115	Gujarathi
4	हिंदी	23	25	223	189	246	214	Hindi
5	सिंधी	9	12	57	42	66	54	Sindhi
6	उर्दू	20	6	23	42	43	48	Urdu
7	प्राचीन भाषा	..	5	5	Classical languages
8	बोनी भाषा	Dialects
9	एकापेक्षा अधिक भाषा	..	5	..	42	..	47	In more than one languages
10	इतर भाषा	Other language
	एकूण	117	865	1640	1511	2607	2376	Total

टीप. — नियतकालिकात मासिक, त्रैमासिक व वार्षिक प्रकाशनांचाच समावेश आहे.

Note. — Periodicals include monthly, quarterly and annual publications only.

आधार. — अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source. — Examiner of Books and Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

6. जनता संसंपर्क/MASS COMMUNICATION

तक्ताा ब्रक्रमांक/TABLE No. 6.6

प्रसिद्ध झालेली पुस्तके व नियतकालिके यांची विषयवार वर्गवारी
Distribution of Books and Periodicals published according to subject
(1991-92 & 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	विषय	पुस्तके/Books								Subject			
		शैक्षणिक Educational		अशैक्षणिक Non Educational		एकूण Total		नियतकालिके Periodicals					
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)			
1	कृषि	111	10	11	10	50	76	Agriculture			
2	मानवशास्त्र	Anthropology			
3	पुराणवस्तु अभ्यास	11	Archaeology			
4	शिवन व कर्तनकला	6	3	77	10	13	13	Arts & Craft			
5	खगोलशास्त्र व फल ज्योतिष	99	..	9	..	Astronomy and astrology			
6	चरित्र (आठवणीवरून)	922	59	92	59	22	Biography (including memories)		
7	नागरीक शास्त्र	11	..	1	..	11	Civics		
8	वाणिज्य व उद्योगधंदे	3	1	199	2	22	3	125	157	Commerce and industry	
9	नाटक	77	11	7	11	10	..	Drama	
10	अर्थशास्त्र	2	..	2	26	12	Economics
11	शिक्षण	69	22	66	13	75	35	112	57	Education	
12	तांत्रिक	2	..	11	..	3	..	22	21	Engineering	
13	मनोरंजन	33222	321	322	321	196	179	Fiction	
14	खेळ	2	..	2	16	9	Games and Sports	
15	भूगोल	333	..	33	..	7	..	Geography	
16	आरोग्य	1	..	11	5	2	5	42	31	Health and hygiene	
17	इतिहास	7	..	144	11	21	11	2	..	History	
18	उद्योगधंदे	144	15	14	15	21	6	Industry	
19	भाषा	277	20	27	20	26	20	Languages	
20	विधी (कायदा)	6	1	66	..	12	1	20	20	Law	
21	गणित	22	2	2	2	3	..	Mathematics	
22	औषध	6	11	3	1	9	36	25	Medicine	
23	संकीर्ण	9	87	666	141	75	228	687	655	Miscellaneous	
24	संगीत (नृत्य धरून)	1	..	11	9	2	9	1	1	Music (including dancing)	
25	निसर्ग शिक्षण	88	..	8	Nature study	
26	तत्वज्ञान (मानसिक व नैतिकशास्त्र)	3	3	559	11	62	14	47	30	Philosophy (including Mental and Moral science)			
27	काव्य	2	2	99	9	11	11	11	2	Poetry	
28	राज्यशास्त्र	1	..	11011	..	102	..	13	..	Political Science	
29	धर्म	3	..	233	63	26	63	84	137	Religion	
30	शास्त्र (भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, भुगर्भशास्त्र, प्राणीशास्त्र व वनस्पतीशास्त्र धरून).	1	1	177	8	18	9	3	17	Science (including Physics, Chemistry Geology, Zoology, Botany etc.)			
31	समाजशास्त्र	1	..	33	10	4	10	13	13	Sociology	
32	प्रवास	2	..	2	6	9	Travel	
33	युद्ध	War	
एकूण	..	114	126	88611	739	975	865	1640	1511	Total			

आधार.— अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई ६.

Source.— Examiner of Books and Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

७. आरोग्य

७.१. राज्य व केन्द्र शासनाची, तसेच नगरपालिका, स्थानिक संस्था व खाजगी संस्था यांनी शासकीय सहाय्याने चालविलेली रुग्णालये व दवाखाने यांची माहिती देण्यात आली आहे. राज्याच्या आरोग्य सेवा संचालनालय आणि जिल्हा परिषदांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रांची माहिती यात समाविष्ट आहे.

HEALTH

7.11 Information is given in the tables on number of hospitals and dispensaries of State and Central Government institutions, institutions run by Municipalities and Local Bodies and also private aided institutions. The Primary Health Centres under control of the State's Directorate of Public Health Services and under Zilla Parishads are also included in the data.

7. आरोग्य/

तक्ता क्रमांक/

शैक्षणिक (विषय-चिकित्सकीय) संस्थांची संख्या/

(1991-92 &

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	रुग्णालये/Hospitals					दवाखाने/Dispensaries				
		एकूण	राज्य	स्थानिक	खाजगी	इतर	एकूण	राज्य	स्थानिक	खाजगी	इतर
		Total	State Govt.	Local Bodies	Pvt. & Other	Other	Total	State Govt.	Local Bodies	Pvt. & Other	Other
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मंबई	7758	10	49	644	55	1,987	4	151	1,800	32
2	ठाणे	2257	17	13	212	15	1,483	4	31	1,439	9
3	रायगड	95	13	3	73	6	156	3	13	140	..
4	रत्नागिरी	47	13	..	33	1	5	..	5
5	सिंधुदूर्ग	43	8	..	33	2	123	1	13	108	1
6	नाशिक	1191	27	16	135	13	497	6	21	454	13
7	धुळे	1180	16	13	142	9	218	6	11	200	1
8	जळगाव	4497	21	16	457	3	192	3	5	183	1
9	अहमदनगर	1138	18	4	104	12	275	2	6	263	4
10	पुणे	5521	40	19	429	33	337	29	49	256	3
11	सातारा	1188	13	2	164	9	14	1	13
12	सांगली	2203	13	3	181	6	192	5	7	178	2
13	सोलापूर	1173	19	15	129	10	130	6	12	112	..
14	कोल्हापूर	86	18	3	65	..	213	..	8	205	..
15	औरंगाबाद	1109	13	1	91	4	930	13	10	907	..
16	जालना	57	8	5	44	..	3	..	3
17	परभणी	194	14	1	78	1	105	1	5	98	1
18	बीड	71	13	..	57	1	53	2	5	45	1
19	नांदेड	190	14	2	69	5	137	2	15	120	..
20	उस्मानाबाद	135	8	1	26	..	28	1	2	25	..
21	लातूर	161	11	1	48	1	4	..	4
22	बुलढाणा	772	10	3	58	1	153	5	4	144	..
23	अकोला	1002	11	5	79	7	270	8	21	240	1
24	अमरावती	2009	17	4	166	22	306	5	49	246	6
25	यवतमाळ	183	24	4	54	1	112	3	10	98	1
26	वर्धा	441	9	..	25	7	59	23	5	31	..
27	नागपूर	3559	26	5	317	11	84	37	47
28	भंडारा	442	17	1	22	2	28	7	10	10	1
29	चंद्रपूर	993	18	..	70	5	192	5	9	178	..
30	गडचिरोली	117	11	..	3	3	37	2	14	20	1
महाराष्ट्र राज्य		1,9112	470	189	3,008	245	8,320	184	558	7,500	778

आधार.- आरोग्य सेवा, संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

HEALTH

TABLE No. 7.1

Number of Medical (Allopathic) Institutions

1992-93)

ग्रामीण/Rural				नागरी/Urban				दर वैद्यकीय (रुग्णालय व दवाखाने संस्थेमागे लोकसंख्या Population served per Medical Insti- tution (Hospital and Dispensaries)	Districts
रुग्णालये Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केन्द्रे Primary Health Centres	दवाखाने Dispensaries	एकूण Total	रुग्णालये Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केन्द्रे Primary Health Centres	दवाखाने Dispensaries	एकूण Total		
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(2)
				758		1,987	22,745	3,759	Brihan Mumbai
8	77	7	92	249		1,476	11,725	3,132	Thane
11	53	7	71	84		149	2,233	6,259	Raigad
12	67		79	35		5	40	13,294	Ratnagiri
37	38	119	194	6		4	10	4,147	Sindhudurg
15	97	3	115	176		491	6,567	5,181	Nashik
9	79		88	171		218	3,589	5,553	Dhule
1138	77	9	224	349		183	5,532	4,391	Jaigaon
17	88	1	106	121		274	3,395	7,041	Ahmednager
18	83	12	113	503		325	8,328	6,218	Pune
39	69		108	149		14	1,163	9,398	Satara
10	57	1	68	193		191	4,484	5,084	Sangli
5	66	64	135	168		66	2,234	9,162	Solapur
13	67	205	285	73		8	81	8,502	Kolhapur
30	43	684	757	79		246	3,325	2,180	Aurangabad
10	31	1	44	47		2	49	15,505	Jalgaon
9	51		60	85		105	1,190	8,908	Parbhani
8	45		53	63		53	1,116	11,343	Beed
11	58		69	79		137	2,216	8,652	Nanded
7	41		48	28		28	56	12,826	Osmanabad
4	44		48	57		4	61	16,201	Latur
5	47	8	60	67		145	2,212	7,261	Buldhana
8	52	21	81	94		249	3,343	5,436	Akola
11	56	37	104	198		269	4,467	3,991	Amravati
11	61	11	61	72		101	1,73	8,421	Yavatmal
6	27	28	61	35		31	66	8,669	Wardha
7	45	32	84	352		52	404	7,069	Nagpur
16	65	19	92	26		17	43	16,081	Bhandara
17	58	63	138	76		129	2,205	5,408	Chandrapur
9	45	16	70	8		21	29	8,303	Gadchiroli
501	1,689	1,340	3,530	4,336		6,980	1,116	5,567	Maharashtra State

Source.— Directorate of Health Services Govt. of Maharashtra, Pune.

7. आरोग्य /HEALTH

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.2

आयुर्वेदिक, युनानी व होमियोपॅथिक संस्थांची संख्या
Number of Ayurvedic, Unani and Homeopathic Institutions
(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	आयुर्वेदिक/Ayurvedic				युनानी/Unani				होमियोपॅथिक/Homeopathic				एकूण बेरीज Grand Total (15)	जिल्हा District (2)
		शासकीय State Government (3)	स्थानिक Local Bodies (4)	इतर Other (5)	एकूण Total (6)	शासकीय State Government (7)	स्थानिक Local Bodies (8)	इतर Other (9)	एकूण Total (10)	शासकीय State Government (11)	स्थानिक Local Bodies (12)	इतर Other (13)	एकूण Total (14)		
1	बृहन्सुबई	..	2	91	93	25	25	41	41	159	Brihan Mumbai
2	ठाणे	..	5	46	51	24	24	75	Thane
3	रायगड	7	7	1	1	1	1	9	Raigad
4	रत्नागिरी	..	5	..	5	5	Ratnagin
5	सिंधुदूर्ग	68	68	3	3	26	26	97	Sindhudurg
6	नाशिक	..	12	36	48	1	1	41	41	90	Nashik
7	धुळे	..	21	19	40	1	1	1	1	42	Dhule
8	जळगाव	2	9	28	39	14	14	53	Jaolgaon
9	अहमदनगर	..	2	101	103	5	5	3	3	111	Ahmednagar
10	पुणे	1	14	3	18	1	1	19	Pune
11	सातारा	..	17	1	18	18	Satara
12	सांगली	..	54	32	86	4	4	13	13	103	Sangli
13	सोलापूर	..	9	10	19	1	1	20	Solapur
14	कोल्हापूर	20	18	36	74	74	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	6	..	6	..	5	..	5	13	Aurangabad
16	जालना	..	3	..	3	3	3	10	10	16	Jalna
17	परभणी	..	7	34	41	..	2	1	3	8	8	52	Parbhani
18	बीड	..	8	53	61	..	5	16	21	82	Beed
19	नांदेड	49	49	6	6	55	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	5	19	24	1	1	7	7	32	Osmanabad
21	लातूर	..	7	17	24	..	1	..	1	3	3	28	Latur
22	बुलढाणा	70	1	45	116	116	Buldhana
23	अकोला	..	38	6	44	5	5	49	Akola
24	अमरावती	3	72	107	182	114	114	296	Amravati
25	यवतमाळ	..	19	7	26	..	2	..	2	25	25	53	Yavatmal
26	वर्धा	..	11	..	11	2	2	13	Wardha

27	नागपूर	1	47	66	114	..	3	1	1	118	Nagpur	
28	भंडारा	70	1	71	1	4	5	76	Bhandara	
29	चंद्रपूर	10	24	34	8	8	80	80	112	Chandrapur
30	गडचिरोली	2	14	21	37	37	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य					99	458	927	1,514	41	18	66	88	..	1	430	431	2,033	Maharashtra State

आधार.—आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune.

7. आरोग्य/HEALTH

तक्ता क्र. /TABLE No. 7.3

वैद्यकीय संस्थांमधील खाटांची संख्या
Number of beds in medical institutions
(1991-92 & 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	Beds installed				Beds in		Beds for		Districts (2)
		एकूण Total (3)	रुग्णालये Hospitals (4)	प्राथमिक आरोग्य केंद्र Primary Health Centres (5)	दवाखाने Dispensaries (6)	ग्रामीण Rural area (7)	नगरी Urban area (8)	पुरुष Male (9)	स्त्रिया Female (10)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुहम्मदई	29,386	29,377		9		29,386	N. A.	N. A.	Brihan Mumbai
2	ठाणे	8,333	7,890	438	5	683	7,650			Thane
3	रायगड	1,806	1,397	318	91	614	1,192			Raigad
4	रत्नागिरी	1,315	907	402	10	420	913			Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,261	879	228	154	810	451			Sindhudurg
6	नाशिक	4,836	4,070	546	220	1,120	3,716			Nashik
7	धुळे	1,925	1,451	426	48	596	1,329			Dhule
8	जळगाव	5,037	4,473	444	120	1,169	3,868			Jaigaon
9	अहमदनगर	4,232	3,646	522	64	1,663	2,569			Ahmednagar
10	पुणे	15,579	15,030	498	51	112	14,457			Pune
11	सातारा	4,190	3,716	414	60	763	3,427			Satara
12	सांगली	3,755	3,375	342	38	624	3,131			Sangli
13	सोलापूर	5,904	5,095	395	413	538	5,366			Solapur
14	कोल्हापूर	2,721	1,789	396	536	1,642	1,079			Kolhapur
15	औरंगाबाद	3,074	2,816	258		827	2,247			Aurangabad
16	जालना	1,320	1,102	198	20	326	994			Jalna
17	परभणी	1,733	1,407	306	20	556	1,177			Parbhani
18	बीड	1,304	970	270	64	564	740			Beed
19	नांदेड	2,314	1,892	348	74	710	1,604			Nanded
20	उस्मानाबाद	1,019	755	246	18	456	563			Osmanabad
21	लातूर	1,524	1,168	264	92	404	1,120			Latur
22	बुलढाणा	1,763	1,452	282	29	417	1,346			Buldhana
23	अकोला	2,793	2,301	312	180	648	2,145			Akola
24	अमरावती	5,537	4,412	336	791	1,554	3,985			Amravati
25	यवतमाळ	2,160	1,644	468	48	827	1,333			Yavatmal
26	वर्धा	2,561	2,379	162	20	1,193	1,368			Wardha
27	नागपूर	7,338	7,052	270	16	486	6,852			Nagpur
28	भंडारा	1,520	1,120	384	16	738	782			Bhandara
29	चंद्रपूर	2,176	1,804	348	24	769	1,407			Chandrapur
30	गडचिरोली	811	395	276	140	691	120			Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,229,229	1,15,760	10,098	3,371	22,912	1,06,317	N. A.	N. A.	Maharashtra State

N. A.—उपलब्ध नाही./Not Available.

टिप.—(१) रुग्णालयातील खाटांमध्ये राज्य व केन्द्र सरकार, स्थानिक संस्था, जि. प. व खाजगी रुग्णालये आणि स्वायत्त संघटनांच्या रुग्णालयातील खाटांचा समावेश आहे.

(२) दवाखान्यातील खाटांमध्ये राज्य व केन्द्र सरकार, स्थानिक संस्था, जि. प., खाजगी व स्वायत्त संघटनांच्या दवाखान्यातील खाटांचा समावेश आहे.

Note.—(1) Hospitals beds includes beds of State Govt., Central Govt., Local bodies, Z. P. and Private Hospitals and voluntary organizations.

(2) Dispensaries beds includes beds of State Govt., Central Govt., Local bodies, Z. P., Private Hospitals and voluntary organizations.

प्राधार.—आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासना, पुणे.

Source.—Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune.

7. आरोग्य/HEALTH

तक्ता क्र. /TABLE No. 7.4

सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित संस्थांकडून मिळालेल्या वैद्यकीय सुविधा
 Medical facilities available through Public and Public aided Institutions
 (1991-92 & 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	रुग्णालये Hospitals (3)	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे Primary Health Centres (4)	दवाखाने Dispensaries (5)	प्राथमिक आरोग्य पथके Primary Health Units (6)	क्षयरोग रुग्णालये आणि रुग्ण चिकित्सालये TB Hospitalis and Clinics (7)	सर्व संस्थातील खटांची संख्या No. of beds in all Institutions (8)	District (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मंबई	758		1,987		24	29,386	Brihan Mumbai
2	ठाणे	257	77	1,483	18	2	8,333	Thane
3	रायगड	95	53	156	4	1	1,806	Raigad
4	रत्नागिरी	47	67	5		1	11,315	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	43	38	123			11,261	Sindhudurg
6	नाशिक	191	97	494	6	1	4,836	Nashik
7	धुळे	180	79	218	5	1	11,925	Dhule
8	जळगाव	497	77	192			5,037	Jalgaon
9	अहमदनगर	138	88	275	5	1	4,232	Ahmednagar
10	पुणे	521	83	337	8	1	15,579	Pune
11	सातारा	188	69	14	6	2	4,190	Satara
12	सांगली	203	57	192	2	1	3,755	Sangli
13	सोलापूर	173	66	130	1	1	5,904	Solapur
14	कोल्हापूर	86	67	213	6	2	2,721	Kolhapur
15	औरंगाबाद	109	43	930		1	3,074	Aurangabad
16	जालना	57	33	3	2	1	1,320	Jalna
17	परभणी	94	51	105	8		1,733	Parbhani
18	बीड	71	45	53	2	1	1,304	Beed
19	नांदेड	90	58	137	10	2	2,314	Nanded
20	उस्मानाबाद	35	41	28			1,019	Osmanabad
21	लातूर	61	44	4		1	1,120	Latur
22	बुलढाणा	72	47	153		1	1,763	Buldhana
23	अकोला	102	52	270	3	1	2,793	Akola
24	अमरावती	200	56	306	8	1	5,599	Amravati
25	यवतमाळ	83	61	112	1	1	2,160	Yavatmal
26	वर्धा	41	27	59		1	2,561	Wardha
27	नागपूर	359	45	84	1	2	1,738	Nagpur
28	भंडारा	42	65	28	4	2	1,520	Bhandara
29	चंद्रपूर	93	58	192	8	1	2,176	Chandrapur
30	गडचिरोली	17	45	37	31		811	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		4,912	1,689	8,320	139	54	1,29,229	Maharashtra State

आधार.—आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune.

८. कुटुंब कल्याण

८.१. कुटुंब कल्याण केंद्राच्या आकडेवारीत फिरत्या कुटुंब कल्याण केंद्राची समावेश आहे. ह्या केंद्रामध्ये नसबंदी शस्त्रक्रिया, लूप बसविणे व कुटुंब कल्याण साधनांचे वाटप करणे इत्यादी कामे नियमित चालतात. नसबंदीत इंग्रजीत वॅसेक्टोमी म्हणतात तर स्त्री नसबंदीस ट्युबेक्टोमी म्हणतात. " लूप बसविणे " हे साधन स्त्रिय साठी असून त्याचा उपयोग पालणा सांबविण्याकरिता किंवा थांबविण्याकरिता होतो.

8. FAMILY WELFARE

8.1. The number of family welfare centres include Mobile Family Welfare Centres also. In these centres the Sterilisation, I. U. C. D insertions and distribution of conventional contraceptives are done regularly. The sterilisation operation performed on male is called vasectomy and that on female is called tubectomy. I. U. C. D device is meant for women and is used for spacing as well as for stopping of births.

8. कुटुंब कल्याण/FAMILY WELFARE

तक्ता क्र. /TABLE No. 8.1

कुटुंब कल्याण केंद्रांची/चिकित्सालयांची संख्या
Number of family welfare centres/clinics

(1991-92 & 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण Total		ग्रामीण Rural		नागरी Urban		शासकीय Govt.		इतर संस्था Other bodies		जिल्हा District
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बृहन्मुंबई	96	21			96	21	11	6	85	15	Bnhan Mumbai
2	ठाणे	105	28	72	24	43	3	12	26	31	1	Thane
3	रायगड	51	18	49	17	2	1	1	17	1	1	Raigad
4	रत्नागिरी	67	18	64	18	3		1	18	2		Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	41	11	36	10	5	1	2	9	3	2	Sindhudurg
6	नाशिक	108	23	85	22	23	1	2	22	21	1	Nashik
7	धुळे	77	24	69	22	8	2	3	22	5	2	Dhule
8	जळगाव	91	27	69	19	22	8	3	19	19	8	Jalgaon
9	अहमदनगर	96	21	84	19	12	2	2	18	10	3	Ahmednagar
10	पुणे	120	35	78	29	42	6	5	28	37	7	Pune
11	सातारा	74	18	63	17	11	1	3	17	8	1	Satara
12	सांगली	78	13	53	12	25	1	5	12	20	1	Sangli
13	सोलापूर	86	20	60	16	26	4	3	16	23	4	Solapur
14	कोल्हापूर	87	18	65	15	22	3	2	15	20	3	Kolhapur
15	औरंगाबाद	52	12	40	10	12	2	4	12	8		Aurangabad
16	जालना	36	9	30	9	6		3	9	3		Jalna
17	परभणी	58	17	44	13	14	4	7	17	7		Parbhani
18	बीड	47	14	41	13	6	1	6	14			Beed
19	नांदेड	63	15	52	7	11	2	7	15	4		Nanded
20	उस्मानाबाद	41	7	36	9	5		5	7			Osmanabad
21	लातूर	57	11	39	13	18	2	7	11	11		Latur
22	बुलढाणा	47	13	42	13	5		5	13			Buldhana
23	अकोला	60	13	48	13	12		5	13	7		Akola
24	अमरावती	64	15	50	14	14		4	14	10	1	Amravati
25	यवतमाळ	63	19	54	17	9	2	5	17	4	2	Yavatmal
26	वर्धा	28	11	24	8	4	3	1	8	3	3	Wardha
27	नागपूर	69	5	39	13	30	2	7	13	23	2	Nagpur
28	भंडारा	69	16	61	16	8		5	16	3		Bhandara
29	चंद्रपूर	65	12	58	11	7	1	3	11	4	1	Chandrapur
30	गडचिरोली	36	19	34	18	2	1	1	18	1	1	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		2,042	512	1,539	438	503	74	130	453	373	59	Maharashtra State

आधार.— आरोग्य सेवा संचालनालय, (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services (Family Welfare, MCH and SH), Govt. of Maharashtra, Pune.

8. कुटुंब कल्याण/FAMILY WELFARE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.2

महाराष्ट्रातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रम १९९१-९२ व १९९२-९३ कृता
Family Welfare Programme in Maharashtra during 1991-92 & 1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	ऐच्छिक नसबंदी शस्त्रक्रिया संख्या No. of Voluntary sterilisation Operation				बसविलेल्या लुपांची संख्या No. of I. U. C. D.				District
		लक्ष्य Targets		साध्य Achievements		लक्ष्य Targets		साध्य Achievements		
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	बृहन्मुंबई	51,000	59,300	50,586	46,786	56,670	71,870	58,597	54,730	Brihan Mumbai
2	ठाणे	34,000	30,700	31,514	26,038	29,290	28,420	24,487	19,854	Thane
3	रायगड	11,000	12,800	11,030	11,523	10,990	12,820	8,010	8,441	Raigad
4	रत्नागिरी	10,000	10,000	9,078	10,029	8,690	10,140	8,168	8,348	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग	5,000	4,500	4,501	4,052	4,940	5,760	5,453	5,436	Sindhudurg
6	नाशिक	28,000	29,472	28,072	27,026	23,740	27,690	20,324	19,531	Nashik
7	धुळे	16,670	18,900	18,020	18,903	15,220	17,760	13,631	9,473	Dhule
8	जळगाव	22,540	25,000	22,864	25,002	19,390	22,620	17,904	16,414	Jalgaon
9	अहमदनगर	24,000	26,980	23,571	27,054	21,000	24,500	21,089	23,244	Ahmednagar
10	पुणे	41,950	45,500	41,896	46,080	33,240	38,780	30,763	34,136	Pune
11	सातारा	17,260	20,800	19,400	21,062	15,700	18,320	16,183	17,070	Satara
12	सांगली	17,150	19,000	18,150	20,019	13,630	15,900	16,203	16,033	Sangli
13	सोलापूर	24,990	29,700	26,168	29,427	19,500	22,750	20,843	22,170	Solapur
14	कोल्हापूर	21,860	25,900	24,181	25,647	18,700	21,820	21,772	21,199	Kolhapur
15	औरंगाबाद	19,000	20,400	19,500	15,614	14,200	16,570	15,562	13,918	Aurangabad
16	जालना	10,000	10,500	10,014	10,521	9,000	10,500	9,004	9,527	Jalna
17	परभणी	14,000	15,100	14,053	15,127	14,000	16,330	13,385	13,243	Parbhani
18	बीड	13,000	13,900	13,261	14,695	11,000	12,830	11,556	12,831	Beed
19	नांदेड	17,000	17,700	15,681	16,121	15,000	17,500	9,204	9,032	Nanded
20	उस्मानाबाद	9,800	10,300	9,830	10,804	8,500	9,920	8,760	9,468	Osmanabad
21	लातूर	12,270	12,900	12,281	12,925	11,000	12,830	10,226	11,772	Latur
22	बुलढाणा	12,000	12,300	11,282	11,871	11,140	13,000	11,449	11,807	Buldhana
23	अकोला	14,690	17,100	15,369	16,436	13,540	15,800	13,313	14,627	Akola
24	अमरावती	13,300	15,300	13,960	15,086	12,230	14,270	13,493	14,176	Amravati
25	यवतमाळ	13,500	15,300	13,798	15,315	12,860	15,000	13,663	15,075	Yavatmal
26	वर्धा	7,000	8,500	7,477	8,596	6,430	7,500	6,537	7,486	Wardha
27	नागपूर	24,250	25,100	23,937	25,461	20,210	23,580	22,041	23,059	Nagpur
28	भंडारा	13,500	15,300	12,247	15,000	13,870	16,180	12,485	13,951	Bhandara
29	चंद्रपूर	11,270	12,500	11,289	12,610	11,380	13,280	9,272	11,193	Chandrapur
30	गडचिरोली	500	6,300	5,017	6,506	4,940	5,760	4,492	4,797	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		5,35,000	5,88,272	5,38,027	5,61,336	4,80,000	5,60,000	4,67,889	4,72,041	Maharashtra State

आधार.—आरोग्य सेवा संचालनालय, (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Health Services (Family Welfare, MCH and SH), Govt. of Maharashtra, Pune.

8. कुटुंब कल्याण/FAMILY WELFARE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.3

कुटुंब कल्याण केंद्रांची संख्या व त्यांचे कार्य
Number of Family Welfare centres operating and work done 1991-92 & 1992-93

अनु- क्रमांक	जिल्हा	३१ मार्च, १९९२ व ९३ रोजी केंद्रांची संख्या		नसबंदी शस्त्रक्रियांची संख्या No. of sterilisation operations done						बसविलेल्या लुपांची संख्या		District
		No. of centres as on 31st March 1992 and 93		पुरुष नसबंदी Vasectomy		स्त्री नसबंदी Tubectomy		एकूण Total		No. of I. U. D. insertions performed		
Serial No.		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बृहन्मुंबई ..	96	97	821	769	49,765	46,017	50,586	46,786	58,577	54,730	Brihan Mumbai
2	ठाणे ..	115	104	2,061	1,678	29,453	24,360	31,514	26,038	24,487	19,854	Thane
3	रायगड ..	51	55	280	248	10,750	11,275	11,030	11,523	8,010	8,441	Raigad
4	रत्नागिरी ..	67	69	428	433	8,650	9,596	9,078	10,029	8,168	8,348	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ..	41	41	243	101	4,258	3,951	4,501	4,052	5,453	5,436	Sindhudurg
6	नाशिक ..	108	115	1,137	937	26,935	26,089	28,072	27,026	20,324	19,531	Nashik
7	धुळे ..	77	88	1,237	1,040	16,783	17,863	18,020	18,903	13,631	9,473	Dhule
8	जळगाव ..	91	100	538	630	22,326	24,372	22,864	25,002	17,904	16,414	Jalgaon
9	अहमदनगर ..	96	98	104	48	23,467	27,006	23,571	27,054	21,089	23,244	Ahmednagar
10	पुणे ..	120	122	319	396	41,577	45,684	41,896	46,080	30,763	34,136	Pune
11	सातारा ..	74	75	65	49	19,335	21,013	19,400	21,062	16,183	17,070	Satara
12	सांगली ..	78	80	32	37	18,118	19,982	18,150	20,019	16,203	16,033	Sangli
13	सोलापूर ..	86	89	102	55	26,066	29,372	26,168	29,427	20,843	22,170	Solapur
14	कोल्हापूर ..	87	87	64	59	24,117	25,588	24,181	25,647	21,772	21,199	Kolhapur
15	औरंगाबाद ..	52	55	35	39	19,465	15,575	19,500	15,614	15,562	13,918	Aurangabad
16	जालना ..	36	41	31	27	99,830	10,494	10,014	10,521	9,004	9,527	Jalna
17	परभणी ..	58	63	48	32	14,005	15,095	14,053	15,127	13,385	13,243	Parbhani
18	बीड ..	47	50	21	8	13,240	14,687	13,261	14,695	11,556	12,831	Beed
19	नांदेड ..	63	67	113	151	15,568	15,970	15,681	16,121	9,204	9,032	Nanded
20	उस्मानाबाद ..	41	43	15	23	9,815	10,781	9,830	10,480	8,780	9,468	Osmanabad
21	लातूर ..	57	63	13	11	12,268	12,914	12,281	12,925	10,226	11,772	Latur
22	बुलढाणा ..	47	52	535	574	10,747	11,187	11,282	11,871	11,449	11,807	Buldhana
23	अकोला ..	60	62	613	705	14,756	15,731	15,369	16,436	13,313	14,627	Akola
24	अमरावती ..	64	68	760	884	13,200	14,202	13,960	15,086	13,493	14,176	Amravati
25	यवतमाळ ..	63	75	345	274	13,453	15,041	13,798	15,315	13,663	15,075	Yavatmal
26	वर्धा ..	28	32	206	304	7,271	8,292	7,477	8,596	6,537	7,486	Wardha
27	नागपूर ..	69	79	1,097	1,368	22,840	24,093	23,937	25,461	22,041	23,059	Nagpur
28	भंडारा ..	69	72	2,020	1,808	10,227	13,192	12,247	15,000	12,485	13,951	Bhandara
29	चंद्रपूर ..	65	66	863	851	10,426	11,759	11,289	12,610	9,272	11,193	Chandrapur
30	गडचिरोली ..	36	47	1,609	2,120	3,408	4,386	5,017	6,506	4,492	4,797	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य ..		2,042	2,155	15,755	15,769	5,22,272	5,45,567	5,38,027	5,61,336	4,67,889	4,72,041	Maharashtra State

आधार.— आरोग्य सेवा संचालनालय, (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Health Services, (Family Welfare, MCH and SH), Govt. of Maharashtra, Pune.

९. समाज कल्याण सेवा

९.१. या विभागात आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांकरिता देण्यात येणारी अनुदाने व कर्जे ह्या संबंधीची माहिती दिली आहे.

9. SOCIAL WELFARE SERVICES

9.1. Information of loans and grants disbursed to economically weaker sections is given in this section.

9. समाज कल्याण सेवा /SOCIAL WELFARE SERVICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 9.1

उद्देश साधनानुसार आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकाकरिता कर्ज व अनुदानाचे वाटप
Loans and grants disbursed to economically weaker sections by purpose and sources
in 1991-92/1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	साधने/उद्देश (2)	शासकीय//Government				बँका/Bank				इतर/Others				Sources/purpose (2)		
		लाभधारकांची संख्या No. of beneficiaries		रक्कम रुपये Amount Rs.		लाभधारकांची संख्या No. of beneficiaries		रक्कम रुपये Amount Rs.		लाभधारकांची संख्या No. of beneficiaries		रुपये Amount Rs.				
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)	1991-92 (9)	1992-93 (10)	1991-92 (11)	1992-93 (12)	1991-92 (13)	1992-93 (14)			
1	जमीन खरेदी	Purchase of land		
2	शेती अवजारे खरेदी	Purchase of Agri- culture Implement.		
3	इतर शेती उद्योगाकरिता	Other Agricultural purpose.		
4	औद्योगिक उद्योगाकरिता	Industrial purposes		
5	वाहने खरेदी	Purchase of vehicles		
6	इतर	Others		
7	सिमांतिक कर्ज	3,011	3,181	141.70	155.65	161.70	468.38	..	1,881	..	131.52	Margin money Schemes
	५० टक्के अनुदान योजना	36,764	33,282	1,325.93	1,292.13	0.84	1,226.24	..	9,371	..	216.82	50 percent subsidy Scheme.
	एकूण	39,775	36,463	1,467.63	1,447.78	162.54	1,694.62	..	11,252	..	348.34	Total

आधार.— (१) वसंतराव नाईक विमुक्त जाती व भटक्या जमाती विकास महामंडळ (मर्या.) मुंबई.

(२) लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळ (मर्या.), मुंबई.

(३) महात्मा फुले मागासवर्गीय विकास महामंडळ (मर्या.), मुंबई.

Source.—(1) Vasantrao Naik Vimukt Jati & Nomedic Tribe Development Corp. Ltd., Mumbai.

(2) Lok Shahir Annabhau Sathe Development Corp. Ltd., Mumbai.

(3) Mahatma Phule Backward Class Development Corp. Ltd., Mumbai.

१०. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा
(पोलीस, गुन्हे व न्याय)

१०.१ या विभागातील तक्त्यामध्ये बृहन्मुंबई व महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांची संख्या व त्यांचेवरील खर्च, निरनिराळ्या गुन्ह्यांचे वर्गीकरण, न्यायालये व त्यांचेकडील प्रकरणे आणि तुरुंगातील कैद्यांसंबंधी माहिती या विषयावरील आकडेवारी समाविष्ट आहे.

10. SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE
(Police, Crimes and Judicial)

10.1 Data in the tables in this section include statistics regarding Police Force in Brihan Mumbai and Maharashtra and cost of Police, classification of various crimes, courts and cases with them and prisons.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.1

महाराष्ट्र राज्यातील पोलीस ठाणी व पोलीसांची संख्या (रेल्वे धरून व बृहन्मुंबई वगळून)
Police Stations and Police Force in Maharashtra State (Including Railways but excluding Brihan Mumbai)
1991-92 and 1992-93

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	पोलीस ठाणी Number of Police Stations		आऊट पोस्ट No. of Out Posts		हंगामी धरून एकूण पोलीसांची संख्या Strength of Police including temporary force		चौकरी झालेले एकूण दखलपान गुन्हे Total number of cognizable Crimes investigated		District (2)
		(a)	(b)	(a)	(b)	(a)	(b)	(a)	(b)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	ठाणे (सा.)	28	29	36	30	2,669	2,721	8,029	10,052	Thane (Rural)
2	रायगड	23	23	21	21	1,761	2,595	5,511	4,828	Raigad
3	रत्नागिरी	12	12	24	25	1,678	1,688	4,547	9,416	Ratnagin
4	सिंधुदुर्ग	8	8	22	22	878	922	1,707	1,814	Sindhudurg
5	नाशिक	32	24	34	37	2,305	2,250	10,189	11,284	Nashik
6	धुळे	25	32	28	34	2,296	2,456	13,045	10,521	Dhule
7	जळगाव	31	25	30	32	2,666	2,321	10,432	8,805	Jalgaon
8	अहमदनगर	24	31	37	29	2,250	2,712	11,600	9,246	Ahmednagar
9	पुणे (सा.)	28	28	56	45	1,980	2,693	8,719	8,219	Pune (Rural)
10	सातारा	25	25	28	28	3,109	2,223	8,097	7,678	Satara
11	सांगली	19	20	25	25	2,622	2,649	6,847	6,596	Sangli
12	सोलापूर	24	19	33	34	2,542	1,591	16,745	7,277	Solapur
13	कोल्हापूर	27	27	20	19	2,158	2,178	12,405	8,264	Kolhapur
14	औरंगाबाद	19	20	11	11	1,047	1,088	4,117	4,251	Aurangabad
15	जालना	16	16	8	8	1,225	1,590	4,647	4,914	Jalna
16	परभणी	27	27	18	19	1,627	1,655	5,167	5,996	Parbhani
17	बीड	21	21	12	12	1,531	1,531	6,302	6,398	Beed
18	नांदेड	32	33	21	21	1,989	2,082	6,411	6,628	Nanded
19	उस्मानाबाद	14	16	14	14	1,049	1,185	3,306	4,117	Osmanabad
20	लातूर	18	18	16	16	1,150	1,188	3,871	4,369	Latur
21	बुलढाणा	25	25	13	12	1,671	1,718	7,687	8,162	Buldhana
22	अकोला	27	27	23	23	2,454	2,514	15,361	15,251	Akola
23	अमरावती	35	35	20	20	2,726	2,732	15,152	13,345	Amravati
24	यवतमाळ	27	27	15	15	1,906	1,906	16,504	17,683	Yavatmal
25	वर्धा	15	15	5	5	1,218	1,230	11,784	11,118	Wardha
26	नागपूर (सा.)	22	22	16	16	2,694	2,769	10,650	12,436	Nagpur (Rural)
27	भंडारा	24	24	13	13	1,905	1,925	12,578	12,891	Bhandara
28	चंद्रपूर	28	28	23	22	2,238	2,384	9,946	9,811	Chandrapur
29	गडचिरोली	26	26	19	18	1,652	1,841	2,052	2,112	Gadchiroli
30	मुंबई रेल्वे	8	8	2	2	3,051	2,976	7,143	8,415	Mumbai Rly.
31	पुणे रेल्वे	8	9	21	23	1,232	1,280	3,017	2,691	Pune Rly.
32	नागपूर रेल्वे	14	14	21	22	997	1,005	2,255	1,982	Nagpur Rly.
33	ठाणे शहर	27	32	82	11	5,919	6,916	14,056	15,530	Thane City
34	पुणे शहर	17	18	84	87	5,317	5,490	21,457	20,398	Pune City
35	नागपूर शहर	15	17	69	72	3,876	3,876	4,553	3,655	Nagpur City
36	नाशिक शहर	7	7	4	20	5,551	4,467	21,261	20,688	Nashik City
37	औरंगाबाद शहर	7	7	2	2	2,014	2,014	10,121	10,152	Aurangabad City
महाराष्ट्र राज्य		785	795	926	865	85,053	86,361	3,37,281	3,26,993	Maharashtra State

टीप/Note a—as on 31-12-92
b—as on 31-12-93

आधार.— पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
Source.—Office of the Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.2 (A)

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे सुधारगृहे व न्याय)/
पोलीस/
तक्ता क्रमांक/
महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांवरील खर्च व त्यांची संख्या/
1991-92

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	पोलीस आयुक्त, अतिरिक्त पोलीस आयुक्त, उपआयुक्त व सहाय्यक पोलीस आयुक्त Commissioner of Police and Additional Commissioner of Police, Deputy Commissioner of Police and Assistant Commissioner of Police			पोलीस निरीक्षक Police Inspector			पोलीस अभियोक्ता Police Prosecutors			उप-निरीक्षक Sub-Inspector		
		तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	बृहन्मुंबई	41	97	138	182	611	793	29	49	78	492	2,015	2,507
2	ठाणे शहर	18	5	23	48	20	68	13	5	18	195	99	294
3	ठाणे (ग्रामीण)	2	2	4	3	2	5	4	7	11	15	14	29
4	रायगड	2	3	5	7	5	12	6	4	10	34	35	69
5	रत्नागिरी	2	4	6	6	9	15	4	2	6	14	33	47
6	सिंधुदूर्ग	3	1	4	2	2	4	4	3	7	13	8	21
7	नाशिक	3	5	8	7	13	20	8	4	12	36	59	95
8	धुळे	2	3	5	6	5	11	7	9	16	41	39	80
9	जळगाव	3	3	6	7	9	16	12	6	18	41	44	85
10	अहमदनगर	1	4	5	6	9	15	19	7	26	34	45	79
11	पुणे शहर	10	8	18	19	20	39	13	5	18	195	99	294
12	पुणे (ग्रामीण)	3	3	6	5	6	11	5	8	13	25	53	78
13	सातारा	2	5	7	6	12	18	8	6	14	32	71	103
14	सांगली	2	5	7	6	10	16	9	5	14	34	59	93
15	सोलापूर	2	4	6	5	10	15	10	6	16	32	49	81
16	कोल्हापूर	2	5	7	8	6	14	7	3	10	26	38	64
17	औरंगाबाद	1	5	6	5	5	10	8	8	16	14	29	43
18	जालना	3	1	4	5	3	8	5	2	7	18	22	40
19	परभणी	2	3	5	4	5	9	8	5	13	27	29	56
20	बीड	1	3	4	4	3	7	7	8	15	17	33	50
21	नदिड	4	2	6	12	5	17	8	5	13	45	16	61
22	उस्मानाबाद	2	2	4	5	3	8	8	4	12	18	21	39
23	लातूर	2	2	4	4	5	9	6	3	9	14	28	42
24	बुलढाणा	2	3	5	6	5	11	7	9	16	31	44	75
25	अकोला	3	4	7	11	8	19	10	7	17	38	54	92
26	अमरावती	2	5	7	8	10	18	9	10	19	36	64	100
27	यवतमाळ	2	3	5	9	5	14	6	7	13	32	48	80
28	वर्धा	2	3	5	5	3	8	6	12	18	25	31	56
29	नागपूर शहर	17	6	23	50	22	72	11	4	15	243	62	305
30	नागपूर (ग्रामीण)	2	5	7	9	10	19	7	2	9	35	62	97
31	भंडारा	2	3	5	12	4	16	5	5	10	36	36	72
32	चंद्रपूर	4	3	7	15	3	18	5	9	14	76	35	111
33	गडचिरोली	9	..	9	22	2	24	..	4	4	75	9	84
34	नागपूर रेल्वे	1	3	4	1	5	6	..	13	13	3	30	33
35	पुणे रेल्वे	2	2	4	3	5	8	..	9	9	17	28	45
36	मुंबई रेल्वे	3	2	5	17	4	21	..	8	8	56	22	78
37	नाशिक शहर	8	..	8	16	3	19	..	5	5	105	40	145
38	औरंगाबाद शहर	7	..	7	10	..	10	73	..	73
महाराष्ट्र राज्य		179	217	396	556	867	1,423	274	268	542	2,293	3,503	5,796

आधार-(१) पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

(२) पोलीस महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

POLICE

TABLE No. 10.2 (A)

Cost and Strength of Police in Maharashtra

हवालदार Head Constables			पोलीस शिर्दाई Constables			एकूण Total			केंद्र व राज्य शासनाच्या महसूल खात्या- कडून येणे असलेली रक्कम (हजार रुपयात) Total cost payable from Central and State Revenue (000 Rs.)	केंद्र व राज्य शासनाव्यतिरिक्त महसूल खात्या- कडून येणे असलेली रक्कम (हजार रुपयात) Total cost payable other than Central and State Revenue (000 Rs.)	एकूण खर्च (हजार रुपयात) Total cost (000 Rs.)	District
तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	(24)	(25)	(26)	(2)
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)				
1,480	5,658	7,138	7,490	12,577	20,067	9,714	21,007	30,721	26,759	..	26,759	Brihan Mumbai
733	671	1,404	2,345	1,785	4,130	3,352	2,585	5,937	2,16,283	..	2,16,283	Thane City
492	175	667	1,202	763	1,965	1,718	963	2,651	51,390	..	51,390	Thane (Rural)
193	242	435	580	660	1,240	822	949	1,771	51,327	123	5,14,50	Raigad
145	302	447	345	818	1,163	516	1,168	1,684	29,557	..	2,95,57	Ratnagiri
137	82	219	384	246	630	543	342	885	26,934	..	2,69,34	Sindhudurg
147	437	584	126	1,473	1,599	327	1,991	2,318	53,306	669	5,39,75	Nashik
277	274	551	762	887	1,649	1,095	1,217	2,312	69,934	..	6,99,34	Dhule
273	374	647	694	1,218	1,912	1,030	1,654	2,684	57,089	60	5,71,48	Jaigaon
274	329	603	548	1,000	1,548	882	1,394	2,276	62,206	..	6,22,06	Ahmednagar
602	635	1,237	1,966	1,805	3,771	2,795	2,541	5,336	1,95,409	3,686	19,90,95	Pune City
335	237	572	569	744	1,313	942	1,051	1,993	55,995	245	5,62,40	Pune (Rural)
267	535	802	587	1,592	2,179	902	2,221	3,123	74,454	608	7,50,62	Satara
195	514	709	579	1,218	1,797	825	1,811	2,636	48,419	..	4,84,18	Sangli
199	378	577	569	1,294	1,863	817	1,741	2,558	72,825	205	7,30,30	Solapur
265	268	533	644	897	1,541	952	1,217	2,169	59,105	..	5,91,05	Kolhapur
78	188	266	211	512	723	317	747	1,064	54,976	277	5,52,54	Aurangabad
164	131	295	487	391	878	682	550	1,232	28,522	11	2,85,33	Jalna
205	188	393	498	666	1,164	744	896	1,640	42,773	180	4,29,53	Parbhani
103	198	301	261	908	1,169	393	1,153	1,546	31,031	347	3,13,79	Beed
259	206	465	615	825	1,440	943	1,059	2,002	41,222	67	4,12,90	Nanded
142	109	251	309	438	747	484	577	1,061	30,918	27	3,09,45	Osmanabad
125	149	274	434	387	821	585	574	1,159	30,219	6	3,02,25	Latur
201	193	394	507	679	1,186	754	933	1,687	43,148	8	4,31,96	Buldhana
286	283	569	816	951	1,767	1,164	1,307	2,471	60,083	..	6,00,83	Akola
341	293	634	985	983	1,968	1,381	1,365	2,746	79,739	81	7,98,20	Amrayati
275	202	477	645	685	1,330	969	950	1,919	56,298	..	5,62,98	Yavatmal
166	140	306	389	454	843	593	643	1,236	35,809	68	3,58,77	Wardha
1,135	527	1,662	3,334	1,771	5,105	4,779	2,392	7,171	1,875	16	18,91	Nagpur City
286	411	697	695	1,180	1,875	1,034	1,670	2,704	41,862	480	4,23,42	Nagpur (Rural)
281	165	446	796	570	1,366	1,132	783	1,915	46,623	29	4,66,52	Bhandara
377	150	527	1,114	561	1,675	1,591	761	2,352	42,868	..	4,28,68	Chandrapur
354	54	408	975	152	1,127	1,435	221	1,656	34,100	29	3,41,29	Gadchiroli
38	198	236	177	541	718	220	790	1,010	50,926	..	5,09,26	Nagpur Rly.
168	134	302	152	721	873	342	899	1,241	29,456	..	2,94,56	Pune Rly.
444	382	826	1,309	813	2,122	1,829	1,231	3,060	79,339	..	7,93,39	Mumbai Rly.
522	151	673	1,366	575	1,941	2,017	774	2,791	1,41,567	2,737	14,43,04	Nashik City
324	..	324	1,074	..	1,074	1,488	..	1,488	60,304	40	6,03,44	Aurangabad City
												Maharashtra
12,288	15,563	27,851	36,539	43,740	80,279	52,108	64,127	1,16,235	22,14,651	10,039	2,16,86,90	State

Source.—(1) Commissioner of Police Government of Maharashtra, Mumbai.

(2) Director General of Police Govt. of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे सुधारगृहे व न्याय)/
पोलीस/
तक्ता क्रमांक/
महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांवरील खर्च व त्यांची संख्या/
1992-93

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	पोलीस आयुक्त, अतिरिक्त पोलीस आयुक्त, उपआयुक्त व सहाय्यक पोलीस आयुक्त Commissioner of Police and Additional Commissioner of Police, Deputy Commissioner of Police and Assistant Commissioner of Police			पोलीस निरीक्षक Police Inspector			पोलीस अभियोक्ता Police Prosecutors			उप-निरीक्षक Sub-Inspector		
		तात्पुरते Temporary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Temporary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Temporary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Temporary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	बृहन्मुंबई	92	43	135	921	532	1,453	42	29	71	3,296	682	4,178
2	ठाणे शहर	25	5	30	71	25	96	13	5	18	333	95	428
3	ठाणे (ग्रामीण)	4	2	6	15	2	17	4	7	11	100	14	114
4	रायगड	2	5	7	7	12	19	6	4	10	34	69	103
5	रत्नागिरी	2	4	6	6	9	15	4	2	6	14	34	48
6	सिंधुदूर्ग	3	1	4	2	2	4	4	3	7	13	8	21
7	नाशिक	3	5	8	7	13	20	8	4	12	38	59	97
8	धुळे	3	3	6	6	5	11	7	9	16	41	39	80
9	जळगाव	3	3	6	7	9	16	12	6	18	43	44	87
10	अहमदनगर	1	4	5	6	9	15	19	7	26	34	45	79
11	पुणे शहर	10	8	18	20	20	40	13	6	19	189	67	256
12	पुणे (ग्रामीण)	3	3	6	5	23	28	5	8	13	34	27	61
13	सातारा	2	3	5	6	6	12	8	6	14	39	32	71
14	सांगली	2	5	7	6	37	43	9	5	14	34	59	93
15	सोलापूर	2	3	5	6	8	14	10	6	16	21	32	53
16	कोल्हापूर	3	4	7	12	4	16	7	3	10	30	38	68
17	औरंगाबाद	1	5	6	5	5	10	8	8	16	16	29	45
18	जालना	3	3	6	5	7	12	5	2	7	20	40	60
19	परभणी	2	3	5	4	5	9	8	5	13	29	29	58
20	बीड	1	3	4	4	3	7	7	8	15	17	33	50
21	नांदेड	4	3	7	12	5	17	8	5	13	48	41	89
22	उस्मानाबाद	2	2	4	6	2	8	8	4	12	16	25	41
23	लातूर	2	2	4	4	4	9	6	3	9	20	21	41
24	हिंगुलजाणा	2	3	5	5	5	11	7	9	16	35	44	79
25	अकोला	3	4	7	11	8	19	10	7	17	45	54	99
26	अमरावती	3	5	8	8	10	18	9	10	19	37	64	101
27	यवतमाळ	2	3	5	9	5	14	6	7	13	32	48	80
28	वर्धा	2	3	5	5	3	8	6	12	18	26	31	57
29	नागपूर शहर	11	6	17	10	22	32	11	4	15	73	62	135
30	नागपूर (ग्रामीण)	2	7	9	9	11	20	7	2	9	35	67	102
31	भंडारा	2	3	5	12	4	16	5	5	10	38	36	74
32	चंद्रपूर	4	3	7	15	3	18	5	9	14	77	35	112
33	गडचिरोली	9	...	9	23	2	25	1	4	5	75	9	84
34	नागपूर रेल्वे	1	3	4	1	5	6	...	13	13	3	30	33
35	पुणे रेल्वे	2	2	4	4	4	8	...	9	9	20	28	48
36	मुंबई रेल्वे	3	2	5	17	4	21	1	8	9	56	22	78
37	नाशिक शहर	8	7	15	30	13	43	...	5	5	223	43	266
38	औरंगाबाद शहर	7	...	7	13	...	13	105	...	105
महाराष्ट्र राज्य		236	173	409	1,317	846	2,163	289	249	538	5,339	2,135	7,674

आप.श.र.- (१) पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

(२) पोलीस महासंचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES SUDHARGRUH AND JUDICIAL)

POLICE

TABLE No. 10.2 (B)

Cost and Strength of Police in Maharashtra

हवालदार Head Constables			पोलीस शिपाई Constables			एकूण Total			केंद्र व राज्य शासनाच्या महसूल खात्या- कडून येणे असलेली रक्कम (हजार रुपयात)	केंद्र व राज्य शासनाव्यतिरिक्त महसूल खात्या- कडून येणे असलेली रक्कम (हजार रुपयात)	एकूण खर्च (हजार रुपयात)	District
तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	Total cost payable from Central and State Revenue ('000 Rs.)	Total cost payable other than Central and State Revenue ('000 Rs.)	Total cost ('000 Rs.)	(2)
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
5,336	1,561	6,897	13,548	10,034	23,582	23,235	13,081	36,316	42,106	..	42,106	Brihan Mumbai
893	625	1,518	3,070	1,774	4,844	4,405	2,529	6,934	19,07.00	157	19,08.57	Thane City
351	275	626	1,196	763	1,959	1,670	1,063	2,733	6,20.97	..	6,20.97	Thane (Rural)
193	439	632	580	1,254	1,834	822	1,783	2,605	5,00.79	1,342	5,14.21	Raigad
145	305	450	345	824	1,169	516	1,178	1,694	7,16.84	402	7,20.85	Ratnagiri
180	82	262	385	246	631	587	342	929	2,72.76	..	2,72.76	Sindhudurg
271	347	618	755	959	1,714	1,082	1,387	2,469	6,77.31	1,079	6,88.10	Nashik
289	274	563	774	887	1,661	1,120	1,217	2,337	7,66.96	161	7,68.57	Dhule
274	389	663	633	1,307	1,940	972	1,758	2,730	7,06.23	677	7,13.00	Jaigaon
274	329	603	548	1,000	1,548	882	1,394	2,276	6,22.06	..	6,22.06	Ahmednagar
642	635	1,277	2,094	1,805	3,899	2,968	2,541	5,509	24,00.38	4,682	24,47.19	Pune City
352	237	589	975	1,034	2,009	1,374	1,332	2,706	5,03.00	..	5,03.00	Pune (Rural)
267	268	535	595	1,005	1,600	917	1,320	2,237	8,40.42	325	8,43.67	Satara
195	421	616	579	1,311	1,890	825	1,838	2,663	5,43.36	..	5,43.36	Sangli
172	193	365	431	723	1,154	642	965	1,607	8,10.37	1,238	8,22.75	Solapur
268	268	536	655	897	1,552	975	1,214	2,189	27.53	684	34.37	Kolhapur
86	188	274	242	512	754	358	747	1,105	4,11.51	1	4,11.53	Aurangabad
137	238	375	416	721	1,737	586	1,011	1,597	26.11	..	26.11	Jalna
217	184	401	516	666	1,182	776	892	1,668	5,09.88	208	5,11.95	Parbhani
103	198	301	261	908	1,169	393	1,153	1,546	3,11.57	347	3,15.04	Beed
244	246	490	654	825	1,479	970	1,125	2,095	3,00.34	100	3,01.34	Nanded
174	109	283	411	438	849	617	580	1,197	4,40.28	11	4,40.39	Osmanabad
170	118	288	459	387	846	662	535	1,197	3,08.92	53	3,09.45	Latur
208	193	401	543	679	1,222	801	933	1,734	5,84.96	914	5,94.10	Buldhana
299	283	582	856	951	1,807	1,224	1,307	2,531	6,55.23	..	6,55.23	Akola
212	413	625	998	983	1,981	1,267	1,485	2,752	8,63.98	43	8,64.41	Amravati
275	202	477	645	685	1,330	969	950	1,919	5,62.98	..	5,62.98	Yavatmal
169	143	312	386	462	848	594	654	1,248	3,71.27	94	3,72.21	Wardha
324	527	851	1,074	1,771	2,845	1,503	2,392	3,895	15,32.16	4,237	15,74.53	Nagpur City
286	425	711	695	1,233	1,928	1,034	1,745	2,779	5,28.24	500	5,33.24	Nagpur (Rural)
297	165	462	798	570	1,368	1,152	783	1,935	4,94.77	68	4,95.45	Bhandara
388	150	538	1,148	561	1,709	1,637	761	2,398	7,56.60	386	7,60.46	Chandrapur
322	54	376	1,195	152	1,347	1,625	221	1,846	5,05.20	30	5,05.50	Gadchiroli
38	198	236	185	541	726	228	790	1,018	3,84.32	..	3,84.32	Nagpur Rly.
149	135	284	207	729	936	382	907	1,289	5,09.26	..	5,09.26	Pune Rly.
444	302	746	1,314	813	2,127	1,835	1,151	2,986	8,96.42	..	8,96.42	Mumbai Rly.
710	340	1,050	1,832	1,258	3,090	2,803	1,666	4,469	5,31.56	11	5,31.67	Nashik City
522	..	522	1,366	..	1,366	2,013	..	2,013	3,99.92	11	4,00.04	Aurangabad City
15,876	11,459	27,335	43,364	41,668	85,032	66,421	56,730	1,23,151	2,42,22.54	1,77.60	24,40,015	Maharashtra State

Source.—(1) Commissioner of Police Government of Maharashtra, Mumbai.

(2) Director General of Police Govt. of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.3

इंडियन पिनल कोडखाली महाराष्ट्र राज्यात झालेले दखलपात्र गुन्हे (गुन्ह्यांचे प्रयत्न धरून)/Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code in Maharashtra State
1991-92 and 1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	तिमाहीमध्ये During Quarter		तिमाहीमध्ये During Quarter		तिमाहीमध्ये During Quarter		तिमाहीमध्ये During Quarter		एकूण Total		Offences
		30-6-91 (3)	30-6-92 (4)	30-9-91 (5)	30-9-92 (6)	31-12-91 (7)	31-12-92 (8)	31-3-92 (9)	31-3-93 (10)	1991-92 (11)	1992-93 (12)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	दंगल	1,169	2,236	987	1,885	1,273	2,101	1,591	2,436	5,020	8,658	Rioting
2	नाण्यासंबंधीचे गुन्हे	3	2	5	..	18	..	1	..	27	2	Offences relating to coins
3	चलन व बँक नोटासंबंधीचे गुन्हे	318	58	289	77	175	56	139	97	921	288	Offences relating to currency and Bank notes.
4	खून	758	859	716	697	775	786	704	995	2,953	3,337	Murders
5	सदोष मनुष्यवध (परंतु खून या संज्ञेत अंतर्भूत नसलेले).	15	39	12	41	15	42	30	47	72	169	Culpable homicides not amounting to murder.
6	मादक पदार्थाचा व्यापार.	496	348	581	382	436	230	441	302	1,954	1,262	Administrating of stupefying drug.
7	पैशाच्या हेतूने किंवा इतर कारणाकरिता माणसांना पळवून नेणे.	313	325	265	301	349	288	347	321	1,274	1,235	Kidnapping and abduction
8	दरोडा किंवा त्याकरिता एकत्र होणे ..	237	229	234	254	283	298	250	217	1,004	998	Dacoity and preparation of assembly for dacoity.
9	चोरी, लूट	831	1,012	956	954	987	991	915	863	3,689	3,820	Theft, Robbery
10	घरफोडी	3,820	4,129	4,526	4,802	4,420	4,358	4,160	3,962	16,926	17,251	House breaking
11	फसवणूक	665	645	721	739	729	765	751	762	2,866	2,911	Cheating
12	विश्वासघात	567	581	547	560	569	525	574	510	2,257	2,176	Breach of trust
13	एकूण चोऱ्या											Total Thefts
	(अ) तांब्याची तार	116	487	195	570	383	504	538	562	1,232	2,123	(a) Copper Wire
	(ब) जनावरे	372	378	447	411	310	372	387	399	1,516	1,560	(b) Cattle
	(क) सायकली	1,065	822	1,158	1,153	1,164	1,145	1,189	1,087	4,576	4,207	(c) Cycles
	(ड) मोटारी व सुटे भाग	1,826	1,774	1,811	1,930	1,992	1,941	1,924	1,880	7,553	7,525	(d) Motor Vehicle and accessories
	(इ) पिस्तुले वगैरे	2	3	8	2	2	2	1	2	13	9	(e) Fire arms
	(फ) स्फोटक पदार्थ	1	1	2	1	3	2	6	(f) Explosives
	(ग) इतर	9,922	10,328	11,319	11,003	11,369	10,816	10,625	9,439	43,235	41,586	(g) Other thefts
14	इतर गुन्हे	23,152	22,555	21,391	19,485	20,881	20,597	20,321	19,329	85,745	81,966	Other Crimes
	एकूण	45,647	46,811	46,169	45,248	46,130	45,817	44,889	43,213	1,82,835	1,81,089	Total

आधार.—(१) पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
(२) पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई, यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—(1) Office of the Director General of Police, Government of Maharashtra State, Mumbai.
(2) Office of the Police Commissioner, Brihan Mumbai, Government of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.4 (A)

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.4 (A)

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे—भाग-१
Cognizable Crimes in Brihan Mumbai—Part-I

1991-92

अनु- क्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षात नोंदवलेल्या प्रकरणांची संख्या Number of cases reported in the year	तपास करणे नाकारल्याची प्रकरणे Number of cases in which investigation was refused	खोटे सिद्ध किंवा घोषित झालेली प्रकरणे Number of cases proved or declared to be false	कायद्यातील किंवा वस्तुस्थिती- तील चुकीमुळे किंवा गुन्हा अदखल पात्र ठरविलेली प्रकरणे Number of cases due to mistake of law or fact declared non- cognizable	वर्ष अखेरची प्रलंबित प्रकरणे Number pending at the end of the year	बिनचूक प्रकरणे True cases				दंडाधिकार्या- समोर प्रत्यक्ष दाखल केलेली एकूण प्रकरणे Total cases directly filed before Magistrates	गुन्हा शाबीत झालेली दंडा- धिकार्यापुढील प्रकरणे Total Magistrate's cases ending in conviction	एकूण बिनचूक प्रकरणे Grant total of true cases	Offences
							गुन्हा शाबीत झालेली Convicted	निकालात काढलेली, निर्दोष ठरविलेली किंवा सामोपचाराने मिटवलेली Discharged, acquitted or compounded	शोधून न काढलेली किंवा न पकडलेली Non- detected or appre- hended	एकूण Total				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
वर्ग एक—														<i>Class I—</i>
1	शासन, सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्यायविरुद्धचे गुन्हे	1,250	578	..	234	1,082	73	90	..	3,307	22	..	19	Offences against the State, public tranquillity, safety and justice
वर्ग दोन—														<i>Class II—</i>
2	व्यक्तिगत गंभीर गुन्हे	10,624	3,267	..	1,588	8,168	949	824	..	25,420	480	..	417	Serious offences against the persons.
वर्ग तीन—														<i>Class III—</i>
3	व्यक्तिगत व मालमत्ता- विषयक गंभीर गुन्हे	4,507	1,262	..	2,379	1,608	351	85	..	10,192	26	..	26	Serious offences against the persons and property.
वर्ग चार—														<i>Class IV—</i>
4	व्यक्तिगत किरकोळ गुन्हे.	3,654	988	..	637	2,438	300	246	..	8,263	19	..	18	Minor offences against persons.

वर्ग पाच—												Class V—		
5	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे.	18,400	4,165	..	12,001	5,123	1,802	490	..	41,981	637	12	596	Minor offences against property.
एकूण वर्ग एक ते पाच		38,435	10,260	..	16,839	18,419	3,475	1,735	..	89,163	1,184	12	1,076	Total for classes I to V
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे.	1,462	762	..	113	1,654	390	159	..	4,540	384	1	366	Other offences (not mentioned above)
एकूण ..		39,897	11,022	..	16,952	20,073	3,865	1,894	..	93,703	1,568	13	1,442	Grand Total

आधार.—पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.4 (B)

बृहन्मुंबईतील दखलपत्र गुन्हे—भाग-१
Cognizable Crimes in Brihan Mumbai—Part-I

1992-93

अनु- क्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षात नोंदवलेल्या प्रकरणांची संख्या Number of cases reported in the year	तपास करणे नाकारल्याची प्रकरणे Number of cases in which investigation was refused	खोटे सिद्ध किंवा घोषित झालेली प्रकरणे Number of cases proved or declared to be false	कायद्यातील किंवा वस्तुस्थिती- तील चुकीमुळे किंवा गुन्हा अदखल पात्र ठरविलेली प्रकरणे Number of cases due to mistake of law or fact declared non- cognizable	वर्ष अखेरची प्रलंबित प्रकरणे Number pending at the end of the year	बिनचूक प्रकरणे True cases				दंडाधिकार्या- समोर प्रत्यक्ष दाखल केलेली एकूण प्रकरणे Total cases directly filed before Magistrates	गुन्हा शाबीत झालेली दंडा- धिकार्यापुढील प्रकरणे Total Magistrate's cases ending in conviction	एकूण बिनचूक प्रकरणे Grand total of true cases	Offences
							गुन्हा शाबीत झालेली Convicted	निकालत काढलेली निर्दोष ठरविलेली किंवा सामोपचाराने मिटवलेली Discharged, acquitted or compounded	शोधून न काढलेली किंवा न पकडलेली Non- apprehended	एकूण Total				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
वर्ग एक—														<i>Class I—</i>
1	शासन, सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्यायविरुद्धचे गुन्हे	1,600	512	..	389	928	97	100	..	3,493	11	..	10	Offences against the State, public tranquillity, safety and justice
वर्ग दोन—														<i>Class II—</i>
2	व्यक्तिगत गंभीर गुन्हे	10,372	4,135	..	2,353	8,571	1,506	1,230	..	28,167	318	2	286	Serious offences against the persons.
वर्ग तीन—														<i>Class III—</i>
3	व्यक्तिगत व मालमत्ता- विषयक गंभीर गुन्हे	5,036	1,782	..	2,836	1,996	517	165	..	12,332	17	..	17	Serious offences against the persons and property.
वर्ग चार—														<i>Class IV—</i>
4	व्यक्तिगत किरकोळ गुन्हे	4,009	1,567	..	1,500	2,637	914	500	..	11,127	9	2	9	Minor offences against persons

वर्ग पाच—												Class V—		
5	मालमत्ताविषयक फिरकोळ गुन्हे.	18,235	5,441	..	13,589	4,402	1,736	1,615	..	45,018	402	2	384	Minor offences against property.
एकूण वर्ग एक ते पाच		39,252	13,437	..	20,667	18,401	4,700	3,620	..	1,00,077	757	6	706	Total for classes I to V
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे.	1,727	457	..	387	1,325	207	503	..	4,606	175	1	163	Other offences (not mentioned above)
एकूण ..		40,979	13,894	..	21,054	19,726	4,977	4,123	..	1,04,753	932	7	869	Grand Total

आधार—पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/

पोलीस/

तक्ता क्रमांक/

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे—भाग-२

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	कोर्टात सुन वणी व्हावयाची असलेल्या 'कैदा तपासावर किंवा जामिनावर असलेल्या कैदेतील व्यक्तींविषयी या वर्षाचा सुरुवातीला क्रिमिनल प्रोसिजर कोडच्या १७० कलमानुसार पोलीसांकडे नोंदविलेली किंवा पोलीसांनी दखल घेतलेली प्रकरणे Persons in custody pending trial or investigation or on bail under section 170 Cr. P. C. at the beginning of the year as concerned in cases reported to or in cases taken by the police	वर्षात पोलीसांनी पकडलेल्या व्यक्ती Persons arrested by the Police during the year	क्रिमिनल प्रोसिजर कोडच्या कलम १६९ खाली मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released under section 169 Cr. P. C.	दंडाधिकार्याच्या आदेशानुसार सुनावणीपूर्वी मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released by Magistrate's order before trial	सुनावणी केलेल्या व्यक्ती No. of persons tried	गुन्हा शाबीत झालेल्या व्यक्ती No. of persons convicted
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
वर्ग एक—							
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे.	1,433	2804	2,770	13	9,774	308
वर्ग दोन—							
2	व्यक्तिसंबंधी गंभीर गुन्हे	4,921	14,564	14,047	158	42,467	1,567
वर्ग तीन—							
3	व्यक्ती किंवा मालमत्तेसंबंधी किंवा फक्त मालमत्तेसंबंधी गंभीर गुन्हे.	1,030	3,136	2,673	120	7,518	443
वर्ग चार—							
4	व्यक्तिसंबंधी गौण गुन्हे	825	2,601	2,471		7,422	367
वर्ग पाच—							
5	मालमत्तेसंबंधी गौण गुन्हे	1,877	6,567	6,342	125	15,287	2,260
एकूण वर्ग एक ते पाच		10,086	29,672	28,303	416	82,468	4,945
6	वर न उल्लेखितेले इतर गुन्हे	908	3,247	2,950	34	5,021	519
एकूण		10,994	32,919	31,253	450	87,489	5,464

आधार.—पोलीस आयुक्त.

Source.—Commissioner of Police

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

POLICE

TABLE No. 10.5

Cognizable Crimes in Brihan Mumbai--Part-II
(1991-92)

निर्दोष ठरविलेल्या, मुक्त केलेल्या किंवा सामोपचाराने मिटविलेल्या प्रकरणातील व्यक्ती No. of persons acquitted or discharged or compounded	वर्षाखेर अटक टाळणाऱ्या व्यक्ती No. of persons evading arrest at the close of the year	वर्षाखेर कोर्टात मुनावणी हावयाची असलेल्या किंवा तपासावर किंवा जामिनावर असलेल्या व्यक्ती No. of persons in custody pending trial or investigation or on bail at the end of the year	दंडाधिकारी प्रकरणातील व्यक्ती Persons concerned in Magistrate's cases			Offences
			अटक केलेले Number arrested	गुन्हा शाबीत झालेली Number convicted	निर्दोष ठरविलेले किंवा मुक्त केलेले Number acquitted or discharged	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1,229	11,007	1,454	45	..	28	<i>Class I—</i> Offences against the State, public tranquillity, safety and justice.
5,077	49,870	5,280	639	..	560	<i>Class II—</i> Serious offences against the persons
637	9,111	1,373	54	..	38	<i>Class III—</i> Serious offences against the property and persons or against property only.
835	8,691	955	47	..	24	<i>Class IV—</i> Minor offences against the persons
2,177	17,192	1,977	867	27	648	<i>Class V—</i> Minor offences against the property
9,955	95,871	11,039	1,652	27	1,298	Total for classes I to V
1,017	6,435	1,171	517	1	402	Other offences not specified above
10,972	1,02,306	12,210	2,169	28	1,700	Grand Total

महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय/
पोलीस/
तक्ता क्रमांक/
बृहन्मुंबईतील दखलपत्र गुन्हे—भाग-२

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	कोर्टात सुनावणी द्यावयाची असलेल्या किंवा तपासावर किंवा जामिनावर असलेल्या कैदेतील व्यक्तींविषयी या वर्षाच्या सुरवातीला क्रिमिनल प्रॉसिजर कोडच्या १७० कलमानुसार पोलीसांकडे नोंदविलेली किंवा पोलीसांनी दखल घेतलेली प्रकरणे Persons in custody pending trial or investigation or on bail under section 170 Cr. P. C. at the beginning of the year as concerned in cases reported to or in cases taken by the police	वर्षात पोलीसांनी पकडलेल्या व्यक्ती Persons arrested by the Police during the year	क्रिमिनल प्रॉसिजर कोडच्या कलम १६९ खाली मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released under section 169 Cr. P. C.	दंडाधिकार्यांच्या आदेशानुसार सुनावणीपूर्वी मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released by Magistrate's order before trial	सुनावणी केलेल्या व्यक्ती No. of persons tried	गुन्हा शाबीत झालेल्या व्यक्ती No. of persons convicted
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
वर्ग एक—							
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे	454	4,101	2,476	442	11,007	254
वर्ग दोन—							
2	व्यक्तिसंबंधी गंभीर गुन्हे	5,280	13,611	13,239	47	49,870	2,969
वर्ग तीन—							
3	व्यक्ति किंवा मालमत्तेसंबंधी किंवा फक्त मालमत्तेसंबंधी गंभीर गुन्हे.	373	3,970	3,587	7	9,111	705
वर्ग चार—							
4	व्यक्तिसंबंधी गौण गुन्हे	955	3,121	2,982	..	8,691	668
वर्ग पाच—							
5	मालमत्तेसंबंधी गौण गुन्हे	977	6,080	5,577	84	17,192	1,997
एकूण वर्ग एक ते पाच		11,039	30,873	27,861	580	95,871	6,593
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	1,171	2,779	2,733	192	6,435	4,045
एकूण		12,210	36,652	30,594	772	1,02,306	10,638

आधार—पोलीस आयुक्त,
Source.—Commissioner of Police,

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

POLICE

TABLE No. 10.5 (B)

Cognizable Crimes in Brihan Mumbai—Part-II
(1992-93)

निर्दोष ठरविलेल्या, मुक्त केलेल्या किंवा सामोपचाराने मिटविलेल्या प्रकरणातील व्यक्ती No. of persons acquitted or discharged or compounded	वर्षाखेर अटक टाळणाऱ्या व्यक्ती No. of persons evading arrest at the close of the year	वर्षाखेर कोर्टात सुनावणी झाल्याची असलेल्या किंवा तपासावर किंवा जामिनावर असलेल्या व्यक्ती No. of persons in custody pending trial or investigation or on bail at the end of the year	दंडाधिकारी प्रकरणातील व्यक्ती Persons concerned in magistrate's cases			Offences
			अटक केलेले Number arrested	गुन्हा शाबीत झालेला Number convicted	निर्दोष ठरविलेले किंवा मुक्त केलेले Number acquitted or discharged	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1,291	2,637	11,938	24	..	35	<i>Class I—</i> Offences against the State, public tranquillity, safety and justice.
6,090	5,605	54,050	753	2	672	<i>Class II—</i> Serious offences against the persons
877	1,749	11,116	36	..	18	<i>Class III—</i> Serious offences against the property and persons or against property only.
1,067	1,084	9,938	33	4	26	<i>Class IV—</i> Minor offences against the persons
2,941	2,396	17,831	1,578	2	300	<i>Class V—</i> Minor offences against the property
12,266	13,471	1,04,873	2,424	8	1,051	Total for classes I to V
3,594	1,025	1,529	311	1	225	Other offences not specified above
15,860	14,496	1,06,402	2,735	9	1,276	Grand Total

महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.6 (A)

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे—भाग-१
Non-Cognizable crimes in Brihan Mumbai—Part-I

(1991-92)

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षाच्या सुरवातीची प्रलंबित प्रकरणे Number of cases pending at the beginning of the year	वर्षभरात दाखल केलेली प्रकरणे Cases reported during the year	निकालासाठी एकूण [स्तंभ (३) +(४)] Total for disposal [column (3) + (4)]	सुनावणी न करता रद्दबातल केलेली प्रकरणे Number of cases dismissed without trial	आरोपी मेला, निसटला किंवा सुनावणी चालू असतांना वेडा झाला किंवा त्याच्यावरील आरोप रद्द केले, सामोपचाराने मिटवले किंवा काढून घेतले अशी प्रकरणे Cases in which accused died, escaped became insane during trial or in which charges were abandoned, compounded or withdrawn	सुनावणी संपुष्टात आल्यामुळे निकालात लागलेली प्रकरणे Number of cases tried to a conclusion and ended in मुक्त केलेली किंवा निर्दोषी ठरविलेली Discharged or acquitted	गुन्हा शाबीत झालेली Convicted	वर्षाखेर प्रलंबित प्रकरणे No. of cases pending at the close of the year	Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
वर्ग एक—										
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता इत्यादी बाबतीतील गुन्हे.	255	22	277	1	16	10	..	250	Class I— Offences against the State, public tranquillity, etc.
वर्ग दोन—										
2	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	Class II— Serious offences against the persons
वर्ग तीन—										
3	मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे	5	2	7	7	Class III— Serious offences against property

वर्ग चार—										
4	व्यक्तिविषयक गौण गुन्हे	530	499	1,029	64	41	391	533	Class IV— Minor offences against the persons	
वर्ग पाच—										
5	मालमत्ताविषयक गौण गुन्हे	1,418	380	1,798	24	27	219	3	1,525 Class V— Minor offences against property	
वर्ग सहा—										
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	5,451	7,682	13,133	17	424	1,824	5,092	5,776 Class VI— Other offences not specified above	
7	पोलीसांनी दखल घेतलेले इतर विशेष किंवा स्थानिक कायद्याबाबतचे गुन्हे.	2,84,844	5,72,123	8,56,967	16	9,022	19,130	6,30,701	1,98,098 Offences under other special local laws non-cognizable by the police.	
एकूण		2,92,503	5,80,708	8,73,211	122	9,530	21,574	6,35,796	2,06,189	Grand Total

आधार.—पोलीस आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

वर्ग चार—										
4 व्यक्तिविषयक गौण गुन्हे	..	533	270	803	29	15	303	3	453	Class IV— Minor offences against the persons
वर्ग पाच—										
5 मालमत्ताविषयक गौण गुन्हे	..	1,525	40	1,565	3	3	29	..	1,530	Class V— Minor offences against property
वर्ग सहा—										
6 वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	..	5,776	7,071	12,847	7	423	1,721	5,114	5,582	Class VI Other offences not specified above
7 पोलीसांनी दखल घेतलेले इतर विशेष किंवा स्थानिक कायद्याबाबतचे गुन्हे.	..	1,98,098	6,60,311	8,58,409	21	10,133	8,975	6,52,302	1,76,978	Offences under other special local laws non-cognizable by the police.
एकूण	..	2,06,189	6,67,721	8,73,910	60	10,589	21,060	6,57,419	1,84,782	Grand Total

आधार :—पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

Source.—Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/

पोलीस/

तक्ता क्रमांक/

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे—भाग-२

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षाच्या सुरवातीला शिल्लक असलेली प्रकरणे ज्यातील व्यक्तीची सुनावणी चालू आहे किंवा ज्यांचावत कायदेशीर कारवाई सुरू केली आहे Persons concerned in cases pending at the beginning of the year namely under trial or against whom processes had issued	ज्यांचेविरुद्ध कारवाई सुरू केली आहे अशा व्यक्ती Persons against whom processes had issued		पळून गेल्यामुळे किंवा टाळल्यामुळे या वर्षात ज्यांना अटक झाली नाही अशा व्यक्ती आणि ज्यांचेविरुद्ध वर्ष अखेरीस कायदेशीर कारवाई चालू होती अशा व्यक्ती Persons not arrested because they absconded or evaded arrest or failed to comply with summons during the year and persons against whom processes were outstanding at the end of the year	न्यायालयापुढे हजर झालेल्या व्यक्ती Persons who appeared before Court
			तक्रारीवरून On complaint	दंडाधिकार्यांनी स्वतः घेतलेल्या दखलीमुळे किंवा पोलिसांकडून मिळालेल्या माहितीवरून On Magistrate's own motion or information from the police		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
वर्ग एक—						
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय-पातळीवरील गुन्हे.	373	54	..	11	416
वर्ग दोन—						
2	व्यक्तिसंबंधी गंभीर गुन्हे
वर्ग तीन—						
3	मिळकतीसंबंधी गंभीर गुन्हे	34	5	39
वर्ग चार—						
4	व्यक्तिसंबंधी गौण गुन्हे	1,043	1,087	..	127	2,003
वर्ग पाच—						
5	मिळकतीसंबंधी गौण गुन्हे	1,655	818	..	98	2,375
वर्ग सहा—						
6	वर न उल्लेखिलेले गुन्हे	6,306	8,695	..	516	14,485
वर्ग सात—						
7	इतर विशेष किंवा स्थानिक कायद्याबाबत घडलेले किंवा पोलीसांनी दखल घेण्यासारखे गुन्हे.	2,96,239	..	6,04,813	11,103	8,89,949
एकूण		3,05,650	10,659	6,04,813	11,855	9,09,267

आधार.—पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

POLICE

TABLE No. 10.7 (A)

Non-Cognizable Crimes in Brihan Mumbai—Part-II
(1991-92)

हजर झालेल्या व सुनावणीशिवाय मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons discharged after appearance without trial	सुनावणी झालेल्या व्यक्ती Persons tried		वर्षाखेर सुनावणी चालू असलेल्या व्यक्ती Persons under trial at the close of the year	सोडलेल्या, सामोपचाराने मिटवलेल्या किंवा काढून घेतलेल्या प्रकरणातील व्यक्ती व सुनावणी चालू असतांना मेलेल्या, निसटून गेलेल्या किंवा वेड लागलेल्या व्यक्ती Number concerned in cases abandoned or compounded or withdrawn and number who died, escaped or became insane during the trial	हजर होण्याआधीच मेलेल्या, निसटून गेलेल्या किंवा बदली करण्यात आलेल्या व्यक्ती No. of persons died, escaped or were transferred before appearance	Offences
	निर्दोषी ठरविलेल्या किंवा मुक्त केलेल्या Acquitted or discharged	गुन्हा शाबीत झालेल्या Convicted				
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
2	25	..	364	25	..	<i>Class I—</i> Offences against the State, public tranquillity, safety and justice.
..	<i>Class II—</i> Serious offences against the person
..	39	<i>Class III—</i> Serious offences against the property
129	584	..	1,197	93	..	<i>Class IV—</i> Minor offences against the person
44	418	5	1,856	52	4	<i>Class V—</i> Minor offences against the property
30	2,210	5,092	6,596	557	..	<i>Class VI—</i> Offences not specified above
834	23,575	32,719	2,20,834	12,047	..	<i>Class VII—</i> Offences under other special or local laws and cognizable by police.
1,039	26,752	37,816	2,30,886	12,774	4	Grand Total

Source.— Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्गुन्हे व न्याय)/

पोलीस/

तत् तक्ता क्रमांक/

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्गुन्हे—भाग-२

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षाच्या सुरुवातीला शिल्लक असलेली प्रकरणे ज्यातील व्यक्तींची सुनावणी चालू आहे किंवा ज्यांचेबाबत कायदेशीर कारवाई सुरू केली आहे Persons concerned in cases pending at the beginning of the year namely under trial or against whom processes had issued	ज्यांचेविरुद्ध कारवाई सुरू केली आहे अशा व्यक्ती Persons against whom process had issued		पकून गेल्यामुळे किंवा टाळल्यामुळे या वर्षात ज्यांना अटक झाली नाही अशा व्यक्ती आणि ज्यांचेविरुद्ध वर्ष अखेरीस कायदेशीर कारवाई चालू होती अशा व्यक्ती Persons not arrested because they absconded or evaded, arrest or failed to comply with summons during the year and persons against whom processes were outstanding at the end of the year	न्यायालयालयापुढे हजर झालेलेल्या व्यक्ती Persons who appeared before Court
			तक्रारीवरून On complaint	दंडाधिकार्यांनी स्वतः घेतलेल्या दखलीमुळे किंवा पोलिसांकडून मिळालेल्या माहितीवरून On Magistrate's own motion or information from the police-		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
वर्ग एक—						
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय पातळीवरील गुन्हे.	364	22	..	2	384
वर्ग दोन—						
2	व्यक्तिसंबंधी गंभीर गुन्हे
वर्ग तीन—						
3	मिळकतीसंबंधी गंभीर गुन्हे	..	39	34	..	7
वर्ग चार—						
4	व्यक्तिसंबंधी गौण गुन्हे	..	1,197	567	..	76
वर्ग पाच—						
5	मिळकतीसंबंधी गौण गुन्हे	..	1,856	79	..	11
वर्ग सहा—						
6	वर न उल्लेखिलेले गुन्हे	..	6,596	8,093	..	460
वर्ग सात—						
7	इतर विशेष किंवा स्थानिक कायद्याबाबत घडलेल्या किंवा पोलीसांनी दखल घेण्यासारखे गुन्हे.	2,20,834		6,92,135	8,584	9,04,4,385
		२,३०,८८६	८,७९५	६,९२,१३५	९,१४०	९,२२,९२,६७६

आधार.—पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र व शासन, मुंबई.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

POLICE

TABLE No. 1C. 10.7 (B)

Non-Cognizable Crimes in Brihan Mumbai—Part-II
(1992-93)

हजर झालेल्या वा व सुनावणीशिवाय गाय मुक्त केलेल्या या व्यक्ती Persons discharged after appearance without trial	सुनावणी झालेल्या व्यक्ती Persons tried		वर्षाखेर सुनावणी चालू असलेल्या व्यक्ती Persons under trial at the close of the year	सोडलेल्या, सामोपचाराने मिटवलेल्या किंवा काढून घेतलेल्या प्रकरणातील व्यक्ती व सुनावणी चालू असताना मेलेल्या, निसटून गेलेल्या किंवा वेड लागलेल्या व्यक्ती Number concerned in cases abandoned or compounded or withdrawn and number who died, escaped or became insane during the trial	हजर होण्याआधीच मेलेल्या, निसटून गेलेल्या किंवा बदली करण्यात आलेल्या व्यक्ती No. of persons died, escaped or were transferred before appearance	Offences
	निर्दोषी ठरविलेल्या किंवा मुक्त केलेल्या Acquitted or discharged	गुन्हा शाबीत झालेल्या Convicted				
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
..	46	..	311	27	..	<i>Class I—</i> Offences against the State, public tranquillity, safety and justice.
..	<i>Class II—</i> Serious offences against the person
..	12	1	53	..	1	<i>Class III—</i> Serious offences against the property
170	572	5	917	24	3	<i>Class IV—</i> Minor offences against the person
54	37	..	1,829	4	..	<i>Class V—</i> Minor offences against the property
36	1,826	5,408	6,310	649	..	<i>Class VI—</i> Offences not specified above
762	21,820	33,491	7,86,319	11,993	..	<i>Class VII—</i> Offence under other special or local laws and cognizable by police.
1,022	24,313	38,905	7,95,739	12,697	4	Grand Total

Source.—Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण व सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.8 (A)

बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई वगळून) चोरीस गेलेली व परत मिळालेली मालमत्ता
Property stolen and recovered in Brihan Mumbai and in Maharashtra State (excluding Brihan Mumbai)
1991-92

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	मालमत्ता चोरीस गेलेली प्रकरणे (संख्या) Cases in which property was stolen (No.)	चोरीची मालमत्ता परत मिळालेली प्रकरणे (संख्या) Cases in which property was recovered (No.)	चोरीस गेलेल्या मालमतेची किंमत (रु. ' ०००) Amount of property stolen (' 000 Rs.)	परत मिळालेल्या मालमतेची किंमत (रु. ' ०००) Amount of property recovered (' 000 Rs.)	Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
बृहन्मुंबई दखलपात्र--						<i>Brihan Mumbai Cognizable--</i>
1	चोरी	18,868	4,519	30,09,26	10,90,14	Theft
2	जबरी चोरी	1,181	465	8,85,33	2,22,71	Robbery
3	दंडनीय विश्वासघात	Criminal breach of trust
4	शासकीय कर्मचारी, बँकात काम करणारे, व्यापारी किंवा दलाल यांनी केलेला दंडनीय विश्वासघात.	688	352	7,74.01	1,73,46	Criminal breach of trust by public servant or by bankers, merchant or agent.
5	चोरीची मालमत्ता बाळगणे	731	731	29,53	29,53	Possession of stolen property
अदखली--						<i>Non-cognizable--</i>
6	बळजबरीने लुबाडणे	469	273	2,05,91	1,00,97	Extortion
7	दंडनीय अफरातफर	Criminal misappropriation
एकूण		21,937	6,340	49,04,05	16,16,82	Grand Total
महाराष्ट्र राज्य (बृहन्मुंबई वगळून) दखलपात्र--						<i>Maharashtra State (excluding Brihan Mumbai Cognizable--</i>
1	चोरी	53,880	15,711	78,22,17	12,13,04	Theft
2	जबरी चोरी	3,277	1,397	6,15,32	2,41,35	Robbery
3	दंडनीय विश्वासघात	1,145	506	9,44,66	2,58,39	Criminal breach of trust
4	शासकीय कर्मचारी, बँकात काम करणारे, व्यापारी किंवा दलाल यांनी केलेला दंडनीय विश्वासघात.	237	84	11,65.64	8,33	Criminal breach of trust by public servant or by bankers, merchants or agents.
5	चोरीची मालमत्ता बाळगणे	Possession of stolen property
अदखली--						<i>Non-cognizable--</i>
6	बळजबरीने लुबाडणे	17	14	2,62,298	1,45,000	Extortion
7	दंडनीय अफरातफर	106	50	50,30,184	15,21,078	Criminal misappropriation
एकूण		58,662	17,762	1,06,00,72	17,38,07	Grand Total

आधार.—(१) पोलीस आयुक्त व (२) पोलीस महसं गलक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—(i) Commissioner of Police and ii) Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण व सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.8 (B)

बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई वगळून) चोरीस गेलेली व परत मिळालेली मालमत्ता
Property stolen and recovered in Brihan Mumbai and in Maharashtra State (excluding Brihan Mumbai)
1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	मालमत्ता चोरीस गेलेली प्रकरणे (संख्या) Cases in which property was stolen (No.)	चोरीची मालमत्ता परत मिळालेली प्रकरणे (संख्या) Cases in which property was recovered (No.)	चोरीस गेलेल्या मालमत्तेची किंमत (रु. ' ०००) Amount of property stolen (' 000 Rs.)	परत मिळालेल्या मालमत्तेची किंमत (रु. ' ०००) Amount of property recovered (' 000 Rs.)	Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
बृहन्मुंबई दखलपात्र--						<i>Brihan Mumbai Cognizable--</i>
1	चोरी	18,685	4,080	47,17,94	11,21,96	Theft
2	जबरी चोरी	1,139	364	8,29,60	1,25,65	Robbery
3	दंडनीय विश्वासघात	696	350	10,98,36	1,87,47	Criminal breach of trust
4	शासकीय कर्मचारी, बँकात काम करणारे, व्यापारी किंवा दलाल यांनी केलेला दंडनीय विश्वासघात.	33	7	2,18,23	1,70,13	Criminal breach of trust by public servant or by bankers, merchants or agents.
5	चोरीची मालमत्ता बाळगणे	300	300	25,57	25,57	Possession of stolen property
अदखली--						<i>Non-cognizable--</i>
6	बळजबरीने लुबाडणे	880	284	42,13	185	Extortion
7	दंडनीय अफरातफर	242	66	3,14,47	1,41,68	Criminal misappropriation
एकूण		21,975	5,451	61,47,95	15,86,84	Grand Total
महाराष्ट्र राज्य (बृहन्मुंबई वगळून) दखलपात्र--						<i>Maharashtra State (excluding Brihan Mumbai) Cognizable--</i>
1	चोरी	53,022	16,162	46,41,54	10,29,70	Theft
2	जबरी चोरी	3,379	1,433	6,54,90	1,68,42	Robbery
3	दंडनीय विश्वासघात	1,178	367	8,93,90	1,80,92	Criminal breach of trust
4	शासकीय कर्मचारी, बँकात काम करणारे, व्यापारी किंवा दलाल यांनी केलेला दंडनीय विश्वासघात.	189	15	59,63	155	Criminal breach of trust by public servant or by bankers, merchants or agents.
5	चोरीची मालमत्ता बाळगणे	Possession of stolen property
अदखली--						<i>Non-cognizable--</i>
6	बळजबरीने लुबाडणे	13	11	25	..	Extortion
7	दंडनीय अफरातफर	70	45	56,36	28,16	Criminal misappropriation
एकूण		57,851	18,033	63,06,58	14,08,76	Grand Total

आधार.—(१) पोलीस आयुक्त व (२) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—(i) Commissioner of Police and (ii) Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.9 (A)

महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरून परंतु बृहन्मुंबई वगळून) —भाग-१
Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railway but excluding Brihan Mumbai)—Part-I

(1991-92)

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	तपासावर शिल्लक असलेल्या आदल्या वर्षातल्या गुन्हांची संख्या		तपासणी न झालेली किंवा तपासणीस नकार दिलेली प्रकरणे		वस्तुस्थितीतील किंवा कायद्यातील चुकीमुळे जी प्रकरणे खोटी किंवा नसलेली घोषित केलेली प्रकरणे		वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात न आलेली परंतु तपास पूर्ण करून अंतिम अहवाल सादर करण्यात आलेली प्रकरणे		वर्ष अखेरीस तपासावर शिल्लक असलेली प्रकरणे	Offences
		वर्षात दाखल झालेली प्रकरणे	वर्षात दाखल झालेली प्रकरणे	नकार दिलेली प्रकरणे	नकार दिलेली प्रकरणे	वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात आलेली प्रकरणे	वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात आलेली प्रकरणे	वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात आलेली प्रकरणे	वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात आलेली प्रकरणे		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(9)	(2)	
1	दखलपात्र गुन्हात मदत करणे	..	2	2	2	..	2	Abetment of cognizable offences	
2	दखलपात्र गुन्हाबाबत फट करणे	..	4	1	3	Cognizable criminal conspiracy	
वर्ग एक—											
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे.	..	1,062	8,385	5	89	7,766	519	1,068	Class I— Offences against the States public tranquility, safety and justice.	
वर्ग दोन—											
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	..	5,374	47,135	35	681	42,941	2,960	5,892	Class II— Serious offences against persons	
वर्ग तीन—											
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	..	4,067	19,503	8	357	8,087	10,444	4,674	Class III— Serious offences against persons and property or against property only.	

बर्ग चा									
6 व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे	1,106	8,513	5	78	7,663	637	1,236	Minor offences against persons	
बर्ग पात्र—								Class IV—	
मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	8,828	48,132	34	665	18,654	27,353	10,254	Minor offences against property	
बर्ग सहा—								Class VI—	
8 वर न नोंदविलेले इंडियन पिनल कोडखालील इतर गुन्हे.	2,045	17,607	7	81	16,354	712	2,498	Other offences under I. P. C. not mentioned above.	
एकूण —(एक ते आठ)	22,488	1,49,277	94	1,951	1,01,467	42,226	25,627	Sub-Total (1 to 8)	
9 वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे—								Other offences not specified above—	
(१) विशेष किंवा स्थानिक कायद्याखालील दखलपात्र ठरवलेले गुन्हे.	38,755	1,90,067	5,223	207	1,83,463	7,122	32,807	(i) Offences under special and local law declared to be cognizable	
(२) बी. एच. ओ. आर., १९४७ या कायद्याखालील गुन्हे.								(ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947.	
एकूण	61,243	3,39,344	5,317	2,158	2,84,930	49,748	58,434	Grand Total	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.9 (A) — Contd.

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्ग केलेली प्रकरणे Transferred	न्यायालयात काम चालू असलेली गेल्या वर्षातील प्रकरणे Cases pending trial at Court from the previous year	चालू वर्षात न्यायालयात पाठविलेली प्रकरणे Cases sent to Court for trial during the year	न्यायालयात सामोपचाराने मिटलेली, काढून घेतलेली किंवा अन्यथा निकाशात काढलेली (गुन्हास मदत केल्याचे गुन्हे भरून) प्रकरणे Cases compounded or withdrawn or otherwise disposed of by Courts (including abeting, etc.)		निर्दोष सुटलेली प्रकरणे Cases acquitted	गुन्हा शाबित झालेली प्रकरणे Cases convicted	वर्ष अखेरीस न्यायालयात चालू असलेली प्रकरणे Cases pending trial at court at the end of the year	Offences
					सामोपचाराने मिटवलेली प्रकरणे Compounded	न्यायालयातून काढून घेतलेली किंवा अन्यथा ढांबविलेली प्रकरणे Withdrawn or otherwise dropped				
(1)	(2)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	दखलपात्र गुन्हास मदत करणे	..	35	2	5	1	31	Abetment of cognizable offences
2	दखलपात्र गुन्हाबाबत फट करणे	..	8	1	..	7	Cognizable criminal conspiracy
वर्ग एक—										
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय झा बाबतीतील गुन्हे.	..	37,638	7,766	759	98	1,948	2,188	40,471	Offences against the States public tranquility, safety and justice.
वर्ग दोन—										
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	..	1,70,631	42,941	8,010	587	9,735	3,270	1,91,970	Serious offences against persons
वर्ग तीन—										
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	..	45,332	8,087	487	82	2,856	1,100	48,894	Serious offences against persons and property or against property only.
वर्ग चार—										
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे	..	39,403	7,663	945	144	2,025	1,247	42,705	Minor offences against persons
वर्ग पाच—										
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	..	1,12,951	18,654	1,463	509	5,956	4,034	1,17,643	Minor offences against property

वर्ग सहा—									Class VI—	
8	वर न नोंदवितेले इंडियन पिनल कोडव्हालील इतर गुने.	..	45,939	16,354	730	126	3,732	4,564	53,141	Other offences under I. P. C. not mentioned above.
एकूण —(एक ते आठ)		..	4,51,937	1,01,467	12,394	1,546	26,258	16,404	4,96,802	Sub-Total (1 to 8)
9	वर नमूद न केलेले इतर गुने—									Other offences not specified above—
	(१) विशेष किंवा स्थानिक कायद्याव्हालील दखलपात्र ठरवलेले गुने.	..	6,03,592	1,83,463	137	5,269	48,385	63,882	6,69,382	(i) Offences under special and local laws declared to be cognizable.
	(२) बी. एच. ओ. आर., १९४७ या कायद्याव्हालील गुने.	(ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947.
एकूण		..	10,55,529	2,84,930	12,531	6,815	74,643	80,286	11,66,184	Grand Total

आधार.—पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE
पोलीस, गुन्हे व न्याय/POLICE, CRIMES AND JUDICIAL

पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.9 (B)

महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरून परंतु बृहन्मुंबई वगळून) —भाग-१
Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railway but excluding Brihan Mumbai)—Part-I
(1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	तपासावर शिल्लक असलेल्या आदल्या वर्षातल्या गुन्हांची संख्या Number of cases pending investigation from the previous year	वर्षात दाखल झालेली प्रकरणे Number of cases reported during the year	तपासणी न झालेली किंवा तपासणीस नकार दिलेली प्रकरणे Number of cases not investigated or in which investigation was refused	वस्तुस्थितीतील किंवा कायद्यातील चुकीमुळे जी प्रकरणे खोटी किंवा दखलपात्र नसलेली घोषित केलेली प्रकरणे Number of cases declared false due to mistake of facts or law or non-cognizable		वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात न आलेली परंतु तपास पूर्ण करून अंतिम अहवाल सादर करण्यात आलेली प्रकरणे Cases in which charge-sheets were not laid but investigation completed and final report submitted during the year		वर्ष अखेरीस तपासावर शिल्लक असलेली प्रकरणे Cases pending investigation at the end of year	Offences
					वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात आलेली प्रकरणे Cases in which charge-sheets were laid during the year	वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात आलेली प्रकरणे Cases in which charge-sheets were laid during the year				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)	
1	दखलपात्र गुन्हात मदत करणे	1	1			1	1			Abetment of cognizable offences
2	दखलपात्र गुन्हाबाबत फट करणे	7	1			5			3	Cognizable criminal conspiracy
वर्ग एक—										
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे.	1,065	9,188	1	104	8,093	530		1,525	Offences against the States public tranquillity, safety and justice.
वर्ग दोन—										
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	5,947	49,371	15	693	45,185	3,173		6,252	Serious offences against persons
वर्ग तीन—										
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	4,686	20,704	7	329	8,101	11,748		5,205	Serious offences against persons and property, against property only.

वर्ग चार—								<i>Class IV—</i>	
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे	1,234	7,982	1	109	7,347	615	1,194	Minor offences against persons
वर्ग पाच—								<i>Class V—</i>	
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	10,342	48,625	36	607	18,927	28,143	11,254	Minor offences against property
वर्ग सहा—								<i>Class VI—</i>	
8	वर न नोंदविलेले इंडियन पिनल कोडखालील इतर गुन्हे.	2,552	18,323	2	80	17,247	729	2,817	Other offences under I. P. C. not mentioned above.
एकूण (एक ते आठ)		25,834	1,54,195	62	1,872	1,04,906	44,939	28,250	Sub-Total (1 to 8)
9 वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे—								<i>Other offences not specified above—</i>	
	(१) विशेष किंवा स्थानिक कायद्याखालील दखलपत्र ठरवलेले गुन्हे.	33,439	1,88,522	4,035	302	1,80,020	3,555	34,049	(i) Offences under special and local laws declared to be cognizable.
	(२) बी. एच. ओ. आर., १९४७ या कायद्याखालील गुन्हे								(ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947.
एकूण		59,273	3,42,717	4,097	2,174	2,84,926	48,494	62,299	Grand Total

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.9 (B)—Contd.

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्ग केलेली प्रकरणे Transferred	न्यायालयात काम चालू असलेली गेल्या वर्षातील प्रकरणे Cases pending trial at court from the previous year	चालू वर्षात न्यायालयात पाठविलेली प्रकरणे Cases sent to court for trial during the year	न्यायालयात सामोपचाराने मिटवलेली, काढून घेतलेली किंवा अन्यथा निकालात काढलेली (गुन्हास मदत केल्याचे गुन्हे धरून) प्रकरणे		निर्दोष सुटलेली प्रकरणे Cases acquitted	गुन्हा शाबित झालेली प्रकरणे Cases convicted	वर्ष अखेरीस न्यायालयात चालू असलेली प्रकरणे Cases pending trial at court at the end of the year	Offences
					सामोपचाराने मिटवलेली प्रकरणे Compounded	न्यायालयातून काढून घेतलेली किंवा अन्यथा धांबविलेली प्रकरणे Withdrawn or otherwise dropped				
(1)	(2)	(10)	(11)	(12)	(13a)	(13b)	(14)	(15)	(16)	(2)
1	दखलपत्र गुन्हात मदत करणे	29	1	30	Abetment of cognizable offences
2	दखलपत्र गुन्हाबाबत फट करणे	8	5	2	1	10	Cognizable criminal conspiracy
वर्ग एक—										
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय झा बाबतीतील गुन्हे.	39,803	8,093	814	111	2,017	1,781	43,173	Offences against the States public tranquillity, safety and justice.
वर्ग दोन—										
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	1,95,588	45,185	11,689	601	13,529	3,783	2,11,171	Serious offences against persons
वर्ग तीन—										
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	48,919	8,101	544	86	3,742	1,231	51,417	Serious offences against persons and property or against property only.
वर्ग चार—										
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे	42,802	7,347	1,167	132	2,437	1,511	44,902	Minor offences against persons
वर्ग पाच—										
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	1,19,675	18,927	1,813	582	7,198	3,745	1,25,264	Minor offences against property

बर्ग सहा—		Class VI—								
8	वर न नोंदविलेले इंडियन पिनल कोडखालील इतर गुन्हे.	..	54,937	17,247	931	180	4,703	4,887	61,483	Other offences under I. P. C. not mentioned above.
एकूण—(एक ते आठ)		..	5,01,761	1,04,906	16,958	1,692	33,628	16,939	5,37,450	Sub-Total (1 to 8)
9	वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे—	Other offences not specified above—								
	(१) विशेष किंवा स्थानिक कायद्याखालील दखलपत्र ठरवलेले गुन्हे.	..	6,93,206	1,80,020	173	6,267	53,524	66,455	7,46,807	(i) Offences under special and local laws declared to be cognizable.
	(२) बी. एच. ओ. आर., १९४७ या कायद्याखालील गुन्हे.	(ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947.
एकूण		..	11,94,967	2,84,926	17,131	7,959	87,152	83,394	12,84,257	Grand Total

आधार.—पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Director Inspector General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व : न्याय)/

पंपोलीस/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरून व बृहन्मुंबई वगळून)—भभाग-२/

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	जेव्हा वर्षापासून प्रकरणांची चौकशी चालू असतांना ज्या व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशांची संख्या Number of persons in custody or on bail during the stage of investigation pending from previous year	वर्षभरात अटक केलेल्या व्यक्ती Number of persons arrested during the year	सुनावणीपूर्वी पोलीसांनी किंवा दंडाधिकाऱ्यांनी मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons discharged by police or by magistrate before trial	वर्षभरात आरोपपत्र दाखल केले आहेत अशा व्यक्ती Number of persons in whose cases charge-sheets were called during the year	वर्ष अखेरीस प्रकरणांची चौकशी चालू असतांना ज्या व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशांची संख्या Number of persons in custody or on bail pending investigation at the end of the year	ज्यांच्यावरील प्रकरणांची कोर्टातील सुनावणी जेव्हा वर्षापासून चालू आहे अशा व्यक्तींची संख्या Number of persons at trial in court pending from the previous year
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	दखलपात्र गुन्हात साध देणे	..	8	..	2	6	693
2	दखलपात्र गुन्हाविषयी फट करणे	322
वर्ग एक—							
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे.	4,814	46,514	234	46,708	4,386	2,69,906
वर्ग दोन—							
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे	6,940	83,798	452	83,198	7,088	3,10,649
वर्ग तीन—							
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	2,171	21,417	2,556	18,636	2,396	1,03,083
वर्ग चार—							
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे	642	11,908	36	11,650	864	61,715
वर्ग पाच—							
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	3,259	33,608	2,351	30,785	3,731	1,91,570
वर्ग सहा—							
8	वर न नोंदविलेले इंडियन पिनल कोडवरील इतर गुन्हे.	906	25,313	59	25,061	2,099	69,826
एकूण—(एक ते आठ)		11,732	2,22,566	5,688	2,16,040	20,570	10,06,850
वर्ग सात—							
9	वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे—						
	(१) विशेष व स्थानिक कायद्या- खाली दखलपात्र ठरलेले गुन्हे.	51,257	2,30,865	6,614	2,29,671	44,837	8,01,893
	(२) १९४७ च्या बी. एच. ओ. आर., कायद्यावरील गुन्हे.
एकूण		167,389	4,53,431	12,302	4,45,711	65,407	18,08,743

आधार.—पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई/

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

POLICE

TABLE No. 10.10 (A)

Cognizable Crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai)—Part-II
1991-92

ज्यांच्यावरील प्रकरणे कोर्टांपुढे मुनावणीसाठी या वर्षात सादर केलेली अशा व्यक्तींची संख्या	ज्यांची प्रकरणे सामोपचाराने मिटविली किंवा काढून घेतली किंवा गुन्हात साध देणे वगैरे आरोप धरून असलेल्या प्रकरणांचा अन्य निकाल लागला आहे अशा व्यक्ती	शिक्षा झालेल्या व्यक्ती Number of persons convicted	निर्दोषी ठरविलेल्या किंवा मुक्त केलेल्या व्यक्ती Number of persons acquitted or discharged	ज्या व्यक्तींची कोर्टांपुढे मुनावणी चालू असतांना ज्या कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशा व्यक्तींची वर्षाअखेरची संख्या Number of persons in custody or on bail pending trial in Courts at the end of the year	वर्ग केलेली प्रकरणे Trans- ferred	Offences	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
2	6	65	..	Abetment of cognizable offences
..	1	31	..	Cognizable criminal conspiracy
46,708	6,989	1,910	8,368	15,869	2,83,478	..	<i>Class I—</i> Offences against the State public tranquility, safety and justice
83,198	15,808	909	6,585	18,203	3,52,342	..	<i>Class II—</i> Serious offences against the persons.
18,636	923	125	2,219	6,176	1,12,276	..	<i>Class III—</i> Serious offences against persons and property or against property only.
11,650	1,839	214	1,699	3,214	66,399	..	<i>Class IV—</i> Minor offences against the persons.
30,785	2,965	744	6,209	10,673	2,01,764	..	<i>Class V—</i> Minor offences against the property.
25,061	1,315	225	6,078	6,092	81,177	..	<i>Class VI—</i> Other offences under I. P. C. not mentioned above.
2,16,040	29,839	4,127	31,158	60,234	10,97,532	..	Sub-Total (1 to 8)
2,29,671	202	6,782	85,955	56,715	8,81,910	..	Other offences not specified above.— (i) Offences against special and local laws declared to be cognizable. (ii) Offences under B. H. O. F. Act, 1947.
4,45,711	30,041	10,909	1,17,113	1,16,949	19,79,442	..	Grand Total

Source.—Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/

पोलीस/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरून व बृहन्मुंबई वगळून)—भाग-२/

अनुक्रमांक Serial No	गुन्हे	गेल्या वर्षापामासून प्रकरणांचीची चौकशी चालवून असतांना ज्या व व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुट्ट्या आहेत अशांची संख्या Number of persons is in custody or on bail during the stage of investigation pending from previous year	वर्षभरात अटक केलेल्या व्यक्ती Number of persons arrested during the year	सुनावणीपूर्वी पोलिसांनी किंवा दंडाधिकार्यांनी मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons discharged by police or by magistrate before trial	वर्षभरात आरोपपत्र दाखल केले आहेत अशा व्यक्ती Number of persons in whose cases charge-sheets were called during the year	वर्ष अखेरीस प्रकरणांची चौकशी चालू असतांना ज्या व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुट्ट्या आहेत अशांची संख्या Number of persons in custody or on bail pending investigation at the end of the year	ज्यांच्यावरील प्रकरणांची कोर्टातील सुनावणी गेल्या वर्षापामासून चालू आहे अशा व्यक्तींची संख्या Number of persons at trial in Court pending from the previous year
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	दखलपात्र गुन्हात साध देणे ..	6	1	..	7	..	63
2	दखलपात्र गुन्हाविषयी फट करणे	6	..	1	5	31
वर्ग एक—							
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे.	4,34,41	52,575	414	50,271	6,231	2,78,016
वर्ग दोन—							
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे ..	2,27,77	93,100	529	90,164	9,684	3,67,390
वर्ग तीन—							
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	2,39,96	23,294	3,442	18,728	3,525	1,12,421
वर्ग चार—							
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे ..	86,62	11,474	38	11,394	904	66,379
वर्ग पाच—							
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे ..	3,71,77	35,262	2,546	32,227	4,206	2,01,422
वर्ग सहा—							
8	वर न नोंदविलेले इंडियन पिनल कोडखालील इतर गुन्हे.	2,19,99	26,608	50	26,065	2,692	87,072
एकूण—(एक ते आठ) ..		20,79,98	2,42,320	7,019	2,28,857	27,247	11,12,794
9 वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे—							
(१) विशेष व स्थानिक कायद्या- खाली दखलपात्र ठरलेले गुन्हे.		41,05,22	2,31,273	4,248	2,31,382	39,695	8,74,774
(२) १९४७ च्या बी. एच. ओ. आर., कायद्याखालील गुन्हे.	
एकूण ..		61,85,60	4,73,593	11,267	4,60,239	66,942	19,87,568

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE , CRIMES AND JUDICIAL)

POLICE

TABLE No. 10.10 (B)

Cognizable Crimes In Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai)—Part-II

1992-93

ज्यांच्यावरील प्रकरणे कोर्टापुरे सुनावणीसाठी या वर्षात सादर केलेली अशा व्यक्तींची संख्या Number of persons whose cases were put to Court for trial during the year	ज्यांची प्रकरणे सामोपचाराने मिटविली किंवा काढून घेतली किंवा गुन्हात साथ देणे वगैरे आरोप धरून असलेल्या प्रकरणांचा अन्य निकाल लावला आहे अशा व्यक्ती Number of persons against whom cases were compounded or withdrawn or whose cases were otherwise disposed of including abeting, etc.	शिक्षा झालेल्या व्यक्ती Number of persons convicted	निर्दोषी ठरविलेल्या किंवा मुक्त केलेल्या व्यक्ती Number of persons acquitted or discharged	ज्या व्यक्तींची कोर्टापुरे सुनावणी चालू असतांना ज्या कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशा व्यक्तींची वर्षाखेरीची संख्या Number of persons in custody or on bail pending trial in Courts at the end of the year	वर्ग केलेली प्रकरणे Trans- ferred to	Offences	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
7	4	66	..	Abetment of cognizable offence
1	32	..	Cognizable criminal conspiracy
50,271	13,072	1,006	8,309	16,470	2,89,430	..	<i>Class I—</i> Offences against the State public tranquility, safety and justice
90,164	23,792	797	9,333	24,396	3,99,236	..	<i>Class II—</i> Serious offences against the persons.
18,728	1,101	155	3,098	7,731	1,19,064	..	<i>Class III—</i> Serious offences against persons and property or against property only.
11,394	1,790	201	2,693	3,393	69,696	..	<i>Class IV—</i> Minor offences against the persons.
32,227	3,539	936	7,177	10,833	2,11,164	..	<i>Class V—</i> Minor offences against the property.
26,065	1,835	392	7,276	6,691	96,943	..	<i>Class VI—</i> Other offences under I. P. C. not mentioned above.
2,28,857	45,129	3,487	37,886	69,518	11,85,631	...	Sub-Total (1 to 8)
2,31,382	279	7,625	89,204	65,644	9,43,404	...	Other offences not specified above.— (i) Offences against special and local laws declared to be cognizable.
..	(ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947.
4,60,239	45,408	11,112	1,27,090	1,35,162	21,29,035	...	Grand Total

Source.—Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

(2) न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.11

अपील व मूल अधिकारिता वापरणाऱ्या न्यायालयीन अधिकाऱ्यांची संख्या
Number of Judicial Officers exercising Appellate and Original Jurisdiction in Maharashtra State

1989 & 1990

अनुक्रमांक Serial No. (1)	हुदा (2)	संख्या/Number (3)	Designation (2)
दिवाणी/Civil			
1	मुख्य न्यायमूर्ती व उच्च न्यायालयातील न्यायाधीश	47	49 Chief Justice and High Court Judges
2	प्रमुख न्यायाधीश व नगरदिवाणी न्यायालयाचे इतर न्यायाधीश, बृहन्मुंबई.	36	34 Principal Judge and other Judges of the City Civil Court, Bombay.
3	जिल्हा न्यायाधीश	27	27 District Judges
4	सह-न्यायाधीश	9	10 Joint Judges
5	सहाय्यक न्यायाधीश (प्रशिक्षणार्थी धरून)	109	109 Assistant Judges (including under training)
6	लघुवाद न्यायालयाचे न्यायाधीश	40	38 Small Cause Court Judges
7	दिवाणी न्यायाधीश (वरिष्ठ स्तर)	101	122 Civil Judges (Senior Division)
8	दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर)	386	423 Civil Judges (Junior Division)
9	न्याय पंचायत		Nyaya Panchayat
फौजदारी/Criminal			
1	मुख्य न्यायमूर्ती व उच्च न्यायालयातील न्यायाधीश	47	49 Chief Justice and High Court Judges
2	सत्र न्यायाधीश	27	27 Sessions Judges
3	अपर सत्र न्यायाधीश	104	105 Additional Sessions Judges
4	सहाय्यक सत्र न्यायाधीश	25	18 Assistant Sessions Judges
5	मुख्य महानगर दंडाधिकारी, मुंबई	1	1 Chief Metropolitan Magistrate, Bombay
6	अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी, मुंबई	13	13 Additional Chief Metropolitan Magistrates, Bombay
7	जिल्हा दंडाधिकारी*	52	49 District Magistrates*
8	न्याय दंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	44	33 Judicial Magistrates, First Class
9	न्याय दंडाधिकारी, द्वितीय श्रेणी	2	Judicial Magistrates, Second Class
10	न्याय दंडाधिकारी, तृतीय श्रेणी		Judicial Magistrates, Third Class
11	कार्यकारी दंडाधिकारी	550	531 Executive Magistrates
12	महानगर दंडाधिकारी, मुंबई	34	34 Metropolitan Magistrates, Bombay

*ह्यात २३ अपर जिल्हा दंडाधिकार्यांचा समावेश आहे.

*These include 23 Additional District Magistrates also.

आधार.—उच्च न्यायालय, मुंबई ह्यांची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

Source.—Annual Judicial Statements of High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

(2) न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.12

महाराष्ट्र राज्यातील न्यायालयीन निर्णय दिलेली, नवीन आलेली व ज्यात दोषारोप केले अशी प्रकरणे
(मुंबई उच्च न्यायालयाचे हद्दीतील)

Number of Cases decided in and receipts and charges of the Courts in the State of Maharashtra
(Territory Subject to the High Court of Mumbai)

1989 & 1990

दिवानी/Civil				फौजदारी/Criminal			
मूळ शाखा/Original		अपील शाखा/Appellate		मूळ शाखा/Original		अपील शाखा/Appellate	
नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1,47,993	77,960*	17,904	9,548	16,77,717	75,810	4,577†	22,526**
1,32,911	83,688*	16,654	9,973	14,93,215	34,110	4,994†	21,258**

*ह्यात हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीसाठीचे अर्ज, नादारीसाठीचे अर्ज व इतर संकीर्ण प्रकरणांचा समावेश आहे.
Includes all applications for execution of decrees, insolvency applications and other miscellaneous cases.

**ह्यात आरोप सिद्ध झालेली प्रकरणे व फौजदारी अपीलांचा समावेश आहे.
Include confirmation cases and Criminal Appeals.

† ह्यात संकीर्ण बाबतीतील अर्जासहीत फौजदारी प्रक्रिया संहितेखालील सुधारित प्रकरणांचा समावेश आहे.
These are all cases of revision under the Code of Criminal Procedure including miscellaneous application.

आधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरण पत्रे.
Source.—Annual Judicial Statements: High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व सुधारगृहे)/

(2) न्यायालयीन/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी न्यायालयात दाखल केलेल्या दिवाणी दाव्यांची संख्या, वर्णन व मूल्य/

						हक्क व इतर बाबतीतील दावे		
अनुक्रमांक	न्यायालयाचा वर्ग				पैसे किंवा जंगम मालमत्तेसाठी केलेले दावे	स्थावर मालमत्तेसाठी केलेले दावे	विशिष्ट सूट मिळविण्यासाठी केलेले दावे	गहाण खताबाबत दावे
Serial No.					Suits for money or moveable property	Suits for immoveable property	Suit for specific relief	Mortgage suits
(1)	(2)				(3)	(4)	(5)	(6)
1	दिवाणी न्यायधिकाऱ्यांची न्यायालये	50,404	25,922	11,804	4,684
2	लघुवाद न्यायालये	1,802	1,401
3	जिल्हा प्रमुख न्यायालयाव्यतिरिक्त जिल्हा न्यायालये	2,721	198	61	..
	एकूण				54,927	27,521	11,865	4,684
4	राज्याच्या मुख्यालयाचे ठिकाण किंवा शासकीय मुख्यालयाचे ठिकाणची न्यायालये. इलाहा शहर लघुवाद न्यायालये, मुंबई.	6,254	4,940
5	नगर दिवाणी न्यायालये, मुंबई	4,175	5,040	151	..
	एकूण				10,429	9,980	151	..
	एकूण सर्व				65,356	37,501	12,016	4,684

टीप.-आकडे पूर्णाकात लिहिल्यामुळे स्तंभ (१०) मधील बेरजा जुळणार नाहीत/

आधार.-मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरण पत्रे/

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND SUDHAR GRUHE)

JUDICIAL

TABLE No. 10:13 (A)

Number, description and value of Civil Suits instituted in the Civil Courts in the State of Maharashtra
1989

Title and other suits				
इतर (स्तंभ (४) ते (६) व्यतिरिक्त)	एकूण	एकूण सर्व	दव्यांचे एकूण मूल्य (रुपये हजारात)	
Other suits not falling under any of the preceding heads	Total	Grand Total	Total value of suits (000 Rs.)	Class of Courts
(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
18,681	61,090	1,11,494	13,04,651	Courts of Civil Judges
..	1,401	3,203	5,190	Small-Cause Courts
627	886	3,607	2,97,175	District Courts other than chief Courts of Districts
19,308	63,377	1,18,304	16,07,017	Total
334	5,274	11,531	1,60,145	Courts at the headquarters of the State or seat of Government Presidency Small-Cause Court, Mumbai.
8	5,199	9,374	8,24,047	The City Civil Court, Mumbai.
342	10,473	20,905	9,84,192	Total
19,650	73,850	1,39,209	25,91,209	Grand Total

Note.—In the case of Col. (10) Sub-totals may not add up to total due to rounding

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व सुधारगृहे)/

(2) न्यायालयीन/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी न्यायालयात दाखल केलेल्या दिवाणी दाव्यांची संख्या, वर्णन व मूल्य/

		हक्क व इतर बाबतीतील दावे			
अनुक्रमांक	न्यायालयाचा वर्ग	पैसे किंवा जंगम मालमत्तेसाठी केलेले दावे	स्थावर मालमत्तेसाठी केलेले दावे	विशिष्ट सूट मिळविण्यासाठी केलेले दावे	गहाण खताबाबत दावे
Serial No		Suits for money or moveable property	Suits for immoveable property	Suit for specific relief	Mortgage suits
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	दिवाणी न्यायधिकाऱ्यांनी न्यायालये	42,441	25,250	10,896	3,879
2	लघुवाद न्यायालये	1,727	1,276		
3	जिल्हा प्रमुख न्यायालयाव्यतिरिक्त जिल्हा शायालये	3,547	215	81	
	एकूण	47,715	26,741	10,977	3,879
4	राज्याच्या मुख्यालयाचे टिक्राण किंवा शासकीय मुख्यालयाचे टिक्राणची न्यायालये इलाहा शहर लघुवाद न्यायालये, मुंबई	6,018	4,697		
5	नगर दिवाणी न्यायालये, मुंबई	3,660	5,573	310	
	एकूण	9,678	10,270	310	
	एकूण सर्व	57,393	37,011	11,287	3,879

टीप.-आकडे पूर्णाकात निहिन्यामुळे स्तंभ (१०) मधील बेरजा जुळणार नाहीत/

आधार.-मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरण पत्र/

CIVIL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND SUDHAR GRUHE)

JUDICIAL

BLE No. 10.13 (B)

Number, description and value of Civil Suits instituted in the Civil Courts in the State of Maharashtra

Other suits

इतर (स्तंभ (५) ते (६) व्यतिरिक्त)	एकूण	एकूण सर्व	राब्यांचे एकूण मूल्य (रुपये हजारत)	
Other suits not falling under any of the preceding heads	Total	Grand Total	Total value of suits (000 Rs.)	Class of Courts
(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
18,799	58,831	1,00,464	11,00,487	Courts of Civil Judges
..	1,276	3,003	5,483	Small-Cause Courts
798	1,094	4,641	8,44,600	District Courts other than chief Courts of Districts
19,597	61,201	1,08,108	19,50,570	Total
354	5,051	11,069	11,86,184	Courts at the headquarters of the State or seat of Government Presidency Small-Cause Court, Mumbai.
37	5,920	9,580	6,560	The City Civil Court, Mumbai.
391	10,971	20,649	11,92,744	Total
19,988	72,172	1,28,757	31,43,314	Grand Total

Note.—In the case of Col. (10) Sub-totals may not add up to total due to rounding.

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

(2) न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.14 (A)

महाराष्ट्रातील मूळ शाखेच्या अधिकार क्षेत्रातील दिवाणी प्रकरणांच्या चौकशीचे सर्वसाधारण निकाल
General results of the trial of Civil Cases of original jurisdiction in Maharashtra

1989

अनुक्रमांक	दाव	दिवाणी विभाग/Civil Units			संकीर्ण प्रकरणे/Miscellaneous Cases			Serial No.	Item
		दिवाणी न्यायालये	राज्याचे मुख्यालयाचे ठिकाणी किंवा शासकीय मुख्यालयाचे ठिकाणची न्यायालये	एकूण	दिवाणी न्यायालये	राज्याचे मुख्यालयाचे ठिकाणी किंवा शासकीय मुख्यालयाचे ठिकाणची न्यायालये	एकूण		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)	
1	न्यायालयात प्रतीदाखल झालेले दावे	4,96,485	1,54,220	6,50,705	2,14,743	14,385	2,29,128	Number of suits before the Courts.	
2	निकालात काढलेले दावे—							Number of suits disposed of—	
	(अ) चौकशीशिवाय—							(a) Without trial—	
	(१) दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश नऊ च्या नियम १ व ८ अन्वये.	10,846	2,658	13,504	3,031	107	3,138	(1) Under order IX, rules 3 and 8, Civil Procedure Code.	
	(२) अन्यथा	19,769	3,259	23,028	12,495	807	13,302	(2) Otherwise	
	(ब) एकपक्षी	19,980	10,112	30,092	3,503	105	3,608	(b) Ex parte	
	(क) मागणीसह झाल्यामुळे	9,412	483	9,895	1,524	347	1,871	(c) On admission of claims	
	(द) समझोता झाल्यामुळे	15,846	503	16,349	2,909	136	3,045	(d) Compromised.	
	(१) पूर्ण चौकशीअंती—							(e) After full trial—	
	(१) फिर्यादीच्या बाजूने निकाल	16,551	254	16,805	6,226	185	6,411	(1) Judgment for Plaintiff	
	(२) प्रतिवादीच्या बाजूने निकाल	6,947	257	7,204	1,324	87	1,411	(2) Judgment for Defendant	
	(फ) लबाडानुसार	124	..	124	134	..	134	(f) On reference to arbitration	
	(ग) हस्तांतरित करून	30,888	4	30,892	13,028	..	13,028	(g) By transfer	
3	वर्षाच्या अखेरीस प्रसंगित झालेले	3,66,022	1,36,690	5,02,712	1,70,868	12,811	1,83,180	Pending at the close of the year.	
4	एक वर्षाहून अधिक काळ प्रसंगित झालेले	2,54,048	1,15,710	3,69,758	84,197	8,284	1,02,481	Pending for more than a year	

आधार—इंजि. जय प्रसन्नरावजी वार्षिक न्याय विवरणवारे.

Sources.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

(2) न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.14 (B)

महाराष्ट्रातील मूळ शाखेच्या अधिकार क्षेत्रातील दिवाणी प्रकरणांच्या चौकरीचे सर्वसाधारण निकाल
General results of the trial of Civil Cases of original jurisdiction in Maharashtra
(1990)

अनुक्रमांक	नाव	दिवाणी विभाग/Civil Units			संकीर्ण प्रकरणे/Miscellaneous Cases			Item
		दिवाणी न्यायालये	राज्याचे मुख्यालयाचे ठिकाणी किंवा शासकीय मुख्यालयाचे ठिकाणची न्यायालये	एकूण	दिवाणी न्यायालये	राज्याचे मुख्यालयाचे ठिकाणी किंवा शासकीय मुख्यालयाचे ठिकाणची न्यायालये	एकूण	
Serial No		Civil Courts	Courts at the headquarters of the State or seat of Government	Total	Civil Courts	Courts at the headquarters of the State or seat of Government	Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	न्यायालयात प्रतीदिवस झालेले दावे . . .	4,91,748	1,61,794	6,53,542	2,35,734	14,088	2,49,822	Number of suits before the Courts.
2	निकालात काढलेले दावे—							Number of suits disposed of—
	(अ) चौकरीशिवाय—							(a) Without trial—
	(१) दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेशा नऊ च्या नियम १ व ८ अन्वये.	9,555	2,227	11,782	2,892	24	2,916	(1) Under order IX, rules 3 and 8, Civil Procedure Code.
	(२) अन्यथा	19,921	3,887	23,808	17,975	1,746	19,721	(2) Otherwise
	(ब) एकपक्षी	17,861	9,403	27,264	3,416	39	3,455	(b) Ex parte
	(क) मागणीप्राप्त झाल्यामुळे	8,279	943	9,222	2,254	24	2,278	(c) On admission of claims
	(द) समझोता झाल्यामुळे	14,978	452	15,430	4,213	77	4,290	(d) Compromised
	(३) पूर्ण चौकरीअंती—							(e) After full trial—
	(१) फिर्यादीच्या बाजूने निकाल	16,073	778	16,851	6,815	669	7,484	(1) Judgment for plaintiff
	(२) प्रतिवारीच्या बाजूने निकाल	6,893	148	7,041	1,537	219	1,756	(2) Judgment for defendant
	(क) क्षमामुसार				148		148	(f) On reference to arbitration
	(ग) हस्तांतरित प्रकरणे	21,080	132	21,212	11,076		11,076	(g) By transfer
3	वर्षाअंत अन्वयेत प्रलंबित प्रकरणे	3,76,807	1,43,824	5,20,631	1,85,410	11,290	1,96,700	Pending at the close of the year.
4	एक वर्षांहून अधिक काळ प्रलंबित प्रकरणे	2,67,180	1,24,963	3,92,173	1,35,284	9,315	1,44,599	Pending for more than a year

साधक.—दुर्बाई रज्जु न्यायालयीन वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)/

(2) न्यायालयीन/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्रातील विविध वर्गांच्या न्यायाधिकरणात चौकशी चालू असलेल्या फौजदारी प्रकरणाचे सर्वसाधारण निकाल/

अनुक्रमांक Serial No.	न्यायालयाचा वर्ग	नोंदलेले गुन्हे No. of offences reported	चौकशी चालू असलेल्या व्यक्ती No. of persons under trial	ज्यांची प्रकरणे निकालात काढली आहेत	
				निर्दोष सुटलेले किंवा सोडलेले Discharged or acquitted	परिक्षणाखालील गुन्हेगार कायद्याखाली निकालात काढलेली Dealt with under the probation of offenders Act
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	वरिष्ठ न्यायालये	1	3	1	..
2	सत्र न्यायालये (अपर सत्र न्यायाधीश धरून)	9,828	60,865	16,939	44
3	खस न्यायाधीशांची न्यायालये.	1,803	4,920	553	..
4	सहाय्यक सत्र न्यायाधीशांची न्यायालये.	33	287	117	..
5	न्याय दंडाधिकारी	14,96,391	42,63,872	5,12,527	3,601
6	विशेष न्याय दंडाधिकारी	2,79,124	3,63,786	2,972	27
7	न्याय दंडाधिकारी यांचे खंडपीठ
8	कार्यकारी न्याय दंडाधिकारी (जिल्हा दंडाधिकारी धरून)	1,13,426	3,19,763	1,71,492	113
एकूण ..		19,00,606	50,13,496	7,04,601	3,785

आधार.-मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे/

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

JUDICIAL

TABLE No. 10.15 (A)

General results of trials of Criminal Cases in the tribunals of various classes in Maharashtra (1989)

अशा व्यक्ती/Persons whose cases were disposed of				
दोषी ठरलेले Convicted (7)	शिक्का झालेले किंवा संदर्भित Committed or referred (8)	मृत, फरारी किंवा दुसऱ्या राज्यात रवाना Died, escaped or transferred to another State (9)	वर्षाखेरीस चौफशी चालू असलेल्या व्यक्ती Persons remaining under trial at the end of the year (10)	Class of courts (2)
1	1	Superior Courts
2,233	..	341	41,308	Courts of Sessions (including Additional Sessions Judges)
809	..	7	3,551	Courts of Special Judges
13	..	1	156	Courts of Assistant Sessions Judges
980,396	6,718	37,404	27,23,226	Judicial Magistrates
2,94,704	..	2,113	63,880	Special Judicial Magistrates
..	Benches of Judicial Magistrates
36,632	..	2,544	1,08,992	Executive Magistrates (including District Magistrates)
13,14,878	6,718	42,410	29,41,104	Total

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारणूहे)/

(2) न्यायालयीन/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्रातील विविध वर्गांच्या न्यायाधिकरणात चौकरी चालू असलेल्या फौजदारी प्रकरणांचे सर्वसाधारण निकाल/

ज्यांची प्रकरणे निकालात काढली आहेत अशा व्यक्ती

अनुक्रमांक Serial No.	न्यायालयाचा वर्ग	नोंदलेले गुन्हे No. of offences reported	चौकरी चालू असलेल्या व्यक्ती No. of persons under trial	ज्यांची प्रकरणे निकालात काढली आहेत अशा व्यक्ती	
				निर्दोष सुटलेले किंवा सोडलेले Discharged or acquitted	परिक्षणाखालील गुन्हेगार फायदाखाली निकालात काढलेली Death with the probation of offenders Act
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	वरिष्ठ न्यायालये
2	सत्र न्यायालये (अपर सत्र न्यायाधीश धरून)	12,526	68,181	16,600	16
3	खास न्यायाधीशांची न्यायालये.	2,356	7,204	664	..
4	सहाय्यक सत्र न्यायाधीशांची न्यायालये.	47	247	73	..
5	न्याय दंडाधिकारी	15,06,053	45,74,653	5,12,952	3,474
6	विशेष न्याय दंडाधिकारी	71,692	1,00,842	692	22
7	न्याय दंडाधिकारी यांचे खंडपीठ
8	कार्यकारी न्याय दंडाधिकारी (जिल्हा दंडाधिकारी धरून)	1,27,535	3,20,404	1,70,570	44
	एकूण ..	17,20,209	50,71,531	7,01,551	3,556

आधार.-मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे/

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

JUDICIAL

TABLE No. 10.15 (B)

General results of trials of Criminal Cases in the tribunals of various classes in Maharashtra

(1990) 92-93

Persons whose cases were disposed of

दोषी ठरलेले Convicted (7)	शिक्षा झालेले किंवा संदर्भित Committed or referred (8)	मृत, फरारी किंवा दुसऱ्या राज्यात रवाना Died, escaped or transferred to another State (9)	वर्षाअखेरीस चीकरी चालू असलेल्या व्यक्ती Persons remaining under trial at the end of the year (10)	Class of courts (2)
..	Superior Courts
2,601	82	98	48,784	Courts of Sessions (including Additional Sessions Judges)
1,247	..	6	5,287	Courts of Special Judges
24	150	Courts of Assistant Sessions Judges
9,97,591	8,455	42,083	30,10,098	Judicial Magistrates
85,903	..	333	13,892	Special Judicial Magistrates
..	Benches of Judicial Magistrates
37,185	..	624	1,11,981	Executive Magistrates (including District Magistrates)
11,24,551	8,537	43,144	31,90,192	Total

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)

(2) न्यायालयीन

तक्ता क्रमांक

महाराष्ट्र राज्यातील फौजदारी प्रकरणाबाबत अपिले व फेरतपासणीचे सर्वसाधारण निकासा

अनुक्रमांक Serial No.	न्यायाधिकरणे	न्यायालयात अपिले व फेरतपासणीसाठी अर्ज करणारे Number of appellants and applicants for revision before the Courts	नाकारलेली अपिले किंवा अर्ज Appeals or applications rejected	शिक्षा किंवा हुकूम कायम केलेला Sentence or order confirmed	शिक्षेत बदल झालेला Sentence altered
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
अपिले					
1	जिल्हा मुख्य दंडाधिकार्यास (जिल्हा दंडाधिकारी धरून)
2	सत्र न्यायालयास	14,800	298	1,499	1,014
3	वरिष्ठ न्यायालये—				
	(अ) दोषी ठरलेल्याकडून
	(ब) निवाडपानुसार निर्दोषी ठरलेल्यांसाठी शासनाकडून
	एकूण ..	14,800	298	1,499	1,014
फेरतपासणी					
1	जिल्हा मुख्य दंडाधिकार्याकडून
2	सत्र न्यायालयाकडून	43,408	3,789	5,396	1,989
3	वरिष्ठ न्यायालयाकडून
	एकूण ..	43,408	3,789	5,396	1,989
	एकूण सर्व ..	58,208	4,087	6,895	3,003

आधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

JUDICIAL

TABLE No. 10.16 (A)

General results of appeals and revisions in criminal cases in Maharashtra State
(1989)

Number of persons				
शिष्टेबावत विरुद्ध निर्णय झालेले Sentence reversed (7)	इतर मागनि निकालात काढलेले Otherwise disposed of (8)	मृत, फरारी किंवा दुसऱ्या राज्यात रवाना Died, escaped or transferred to another State (9)	चौकरी प्रलंबित असलेले Pending trial (10)	Tribunals (2)
<i>Appeals</i>				
..	To Chief Magistrate of District (including District Magistrates)
1,209	673	59	10,048	To Court of Sessions
..	Superior Courts—
..	(a) By persons convicted
..	(b) By Government from judgment of acquittal
1,209	673	59	10,048	Total
<i>Revisions</i>				
..	By Chief Magistrates of Districts
3,882	6,387	46	21,792	By Courts of Sessions
..	By Superior Courts
3,882	6,387	46	21,792	Total
5,091	7,060	105	31,840	Grand Total

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)/

(2) न्यायालयीन/

तफ्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील फौजदारी प्रकरणांबाबत अपिले व फेरतपासणीचे सर्वसाधारण निकास/

अनुक्रमांक Serial No.	न्यायाधिकारचे	व्यक्तीची संख्या/			
		न्यायालयात अपिले व फेरतपासणीसाठी अर्ज करणारे Number of appellants and applicants for revision before the Courts	नाकारलेली अपिले किंवा अर्ज Appeals or applications rejected	शिक्षा किंवा हुकूम कायम केलेला Sentence or order confirmed	शिष्टेत बदल झालेला Sentence altered
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
अपिले					
1	जिल्हा मुख्य दंडाधिकार्यास (जिल्हा दंडाधिकारी धरून)
2	सत्र न्यायालयास	14,606	319	1,386	1,128
3	वरिष्ठ न्यायालये---				
	(अ) दोषी ठरलेल्याकडून	9,461	235	466	83
	(ब) निवाड्यानुसार निर्दोषी ठरलेल्यांसाठी शासनाकडून	9,707	1,417	343	32
	एकूण ..	33,774	1,971	2,195	1,243
फेरतपासणी					
1	जिल्हा मुख्य दंडाधिकार्याकडून
2	सत्र न्यायालयाकडून	42,799	3,424	7,355	1,153
3	वरिष्ठ न्यायालयाकडून	5,986	519	315	71
	एकूण ..	48,785	3,943	7,670	1,224
	एकूण सर्व ..	82,559	5,914	9,865	2,907

अंधार/मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

JUDICIAL

TABLE No. 10.16 (B)

General results of appeals and revisions in criminal cases in Maharashtra State

1990

Number of persons

शिक्षावत विरुद्ध निर्णय झालेले	इतर मागनि	मृत, फरारी किंवा दुसऱ्या राज्यात रहाना	चौकशी प्रलंबित असलेले	Tribunals
Sentence reversed	Otherwise disposed of	Dead, escaped or transferred to another State	Pending trial	
(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
<i>Appeals</i>				
..	To Chief Magistrate of District (including District Magistrate)
1,103	536	240	9,894	To Court of Sessions
..	Superior Courts—
333	56	..	8,288	(a) By persons convicted
102	105	..	7,708	(b) By Government from judgment of acquittal
1,538	697	240	25,890	Total
<i>Revisions</i>				
..	By Chief Magistrates of Districts
1,183	7,456	510	21,649	By Courts of Sessions
186	210	..	4,685	By Superior Courts
1,369	7,666	510	26,334	Total
2,907	8,363	750	52,224	Grand Total

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.17 (A)

महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी अपील न्यायालयांचा फारभार
Business of the Civil Appellate Courts in Maharashtra State

1991-92

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	हुकूमनाम्यावरील अपीले Appeals from Decrees			संकीर्ण अपीले Miscellaneous Appeals			Item
		दिवाणी न्यायालयातील मूळ हुकूम- नाम्यावरील अपीले Appeals from original decrees Civil Courts	राज्याच्या मुख्यालयाच्या किंवा शासकीय मुख्यालयाच्या ठिकाणची न्यायालये Courts at the headquarters of the State or seat of Government	एकूण Total	दिवाणी न्यायालयातील मूळ आदेशा- वरील अपीले Appeals from orders Civil Courts	राज्याच्या मुख्यालयाच्या किंवा शासकीय मुख्यालयाच्या ठिकाणची न्यायालये Courts at the headquarters of the State or seat of Government	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	न्यायालयसमोरील अपीले	58,611	21,128	79,739	19,431	7,834	27,265	Number of appeals before the Courts.
2	निकालात काढलेली अपीले—							Number of appeals disposed of—
	(अ) काढून टाकलेली किंवा खटला न चालविलेली.	2,545	3,200	5,745	1,781	1,815	3,596	(a) Dismissed or not prosecuted.
	(ब) निकाल कायम केलेली	4,288	2,183	6,471	2,618	847	3,465	(b) Confirmed
	(क) निकालात बदल केलेली	1,740	219	1,959	649	162	811	(c) Modified
	(ड) उलट केलेली	925	178	1,103	644	148	792	(d) Reversed
	(इ) फेरसुनावणीकरिता पुन्हा बंदिस्त केलेली.	472	40	512	195	5	200	(e) Remanded for retrial.
	(फ) हस्तांतरित	2,111	3	2,114	684		684	(f) By transfer
3	वर्षाखेर प्रलंबित	46,530	15,305	61,835	12,860	4,857	17,717	Pending at the close of the year.
4	एक वर्षाहून अधिक काळ प्रलंबित ..	35,055	9,920	44,975	7,419	3,444	10,863	Pending for more than a year.

आधार:—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.17 (B)

महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी अपील न्यायालयांचा कारभार
Business of the Civil Appellate Courts in Maharashtra State

1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	हुकूमनाम्यावरील अपीले Appeals from Decrees			संकीर्ण अपीले Miscellaneous Appeals			Item
		दिवाणी न्यायालयातील मूळ हुकूम- नाम्यावरील अपीले Appeals from original decrees Civil Courts	राज्याच्या मुख्यालयाच्या किंवा शासकीय मुख्यालयाच्या टिक्राणची न्यायालये Courts at the headquarters of the State or seat of Government	एकूण Total	दिवाणी न्यायालयातील मूळ आदेशा- वरील अपीले Appeals from orders Civil Courts	राज्याच्या मुख्यालयाच्या किंवा शासकीय मुख्यालयाच्या टिक्राणची न्यायालये Courts at the headquarters of the State or seat of Government	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	न्यायालयासमोरील अपीले	59,625	19,610	79,235	19,721	8,552	28,273	Number of appeals before the Courts.
2	निकालात काढलेली अपीले--							Number of appeals disposed of--
	(अ) काढून टाकलेली किंवा खटला न चालविलेली.	1,953	2,902	4,855	1,401	1,776	3,177	(a) Dismissed or not prosecuted.
	(ब) निकाल कायम केलेली	4,459	1,905	6,364	2,928	1,076	4,004	(b) Confirmed
	(क) निकालात बदल केलेली	1,424	183	1,607	715	114	829	(c) Modified
	(ड) उलट केलेली	960	163	1,123	694	127	821	(d) Reversed
	(इ) फेरसुनावणीकरिता पुन्हा बंदिस्त केलेली.	383	38	421	245	9	254	(e) Remanded for retrial.
	(फ) हस्तांतरित	2,282	2	2,284	888	..	888	(f) By transfer
3	वर्षाअखेर प्रलंबित	48,164	14,417	62,581	12,850	5,450	18,300	Pending at the close of the year.
4	एक वर्षाहून अधिक काळ प्रलंबित ..	36,213	7,899	44,112	7,299	3,207	10,506	Pending for more than a year .

आधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.18 (A)

महाराष्ट्र राज्यात नोंदलेले गुन्हे
Number of offences reported in Maharashtra State

1991-92

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हाचे वर्णन	नोंदलेले गुन्हे Number of offences reported	खरी ठरलेली प्रकरणे Number of cases returned as true	वर्षभरात सुनावणीसाठी आलेली प्रकरणे Number of cases brought to trial during the year	Description of Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
	(अ) सार्वजनिक/वैयक्तिक गुन्हे				(A) Public/Individual Offences
1	सार्वजनिक शांततेविरुद्धचे गुन्हे	7,251	7,250	25,565	Offences against the public tranquillity.
2	सार्वजनिक आरोग्य, सुरक्षितता, सोयी, सभ्यता व नैतिक आधार या विरुद्धचे गुन्हे.	14,038	14,038	38,463	Offences affecting the public health, safety, convenience, decency and morals.
3	मानवी शरीरास दुखापत करणारे गुन्हे	9,366	9,350	25,290	Offences affecting the human body .
4	दुखापत	69,698	69,574	2,07,489	Hurt.
5	अन्याय्य निर्बंध व अन्याय्य कैद	5,567	5,560	18,899	Wrongful restraint and wrongful confinement.
6	दंडनीय, अबरबस्ती व हल्ला	6,375	6,363	22,072	Criminal, force and assault.
7	चोरी	43,490	43,457	1,62,332	Theft.
8	अचरी चोरी व दरोडेचोरी	3,841	3,841	12,942	Robbery and Dacoity.
9	दंडनीय विश्वासघात	4,275	4,270	16,327	Criminal breach of trust.
10	चोरीची साक्षसत्ता बाळगणे	1,862	1,861	6,082	Receiving of stolen property.
11	फसवणूक	6,271	6,255	22,513	Cheating.
12	नैतिक अपराध	3,446	3,443	10,566	Mischief.
13	दंडनीय अतिक्रमण	12,930	12,913	46,773	Criminal trespass.
14	विवाह संबंधातील गुन्हे	6,482	6,486	15,113	Offences relating to marriage.
15	धाकडपना, अपमान व धमक्याविरुद्ध दंडनीय गुन्हे	13,716	13,680	46,423	Criminal intimidation, insult and annoyance.
16	इतर गुन्हे	21,200	21,214	53,835	Other offences.
	एकूट (अ)	2,29,836	2,29,555	7,32,684	Total (A)

जखतल क्रमांक/TABLE No. 10.18 (A)—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
(क)	भारतीय कायदे, मुंबई कायदे, मध्यप्रदेश, बम्बई कायदे व हैद्राबाद कायदे वाफ़रातीव गुन्हे.				(B) Offences under Indian Acts, Bombay Acts, C. P. and Berar Acts and Hyderabad Acts.
17	तष्करी छावणी कायदा, छेन, १९२४	1,047	1,047	4,608	Cantonment Act, II of 1924.
18	फौजदारी प्रक्रिया संहिता, पांच १८९८	1,25,548	1,25,447	2,18,952	Criminal Procedure Code, V of 1898.
19	राज्य कर्मचारी विमा कायदा, चौतीस, १९४८	1,038	1,038	3,322	Employees State Insurance Act, XXXIV of 1948.
20	कारखाने अधिनियम, वेसष्ट, १९४८	4,459	4,459	8,270	Factories Act, LXIII of 1948.
21	वन कायदा, सोळा, १९२७	6,694	6,694	11,693	Forest Act, XVI of 1927.
22	मोटार वाहने कायदा, चार, १९१९	6,52,773	6,52,773	14,48,395	Motor Vehicles Act, IV of 1939.
23	प्राण्यांना निर्दयतेने बागविण्यास प्रतिबंध करणे अधिनियम, अकरा, १८९०.	3,423	3,423	4,108	Prevention of Cruelty to Animals Act, XI of 1890.
24	अन्न भेसळ विरोधी कायदा, सदतीस, १९५४	4,744	4,744	7,755	Prevention of Food Adulteration Act, XXXVII of 1954.
25	बेतन प्रदान कायदा, चार, १९१६	13	13	35	Payment of Wages Act, IV of 1936.
26	रेल्वे कायदा, नऊ, १८९०	1,10,516	1,10,516	1,27,450	Railway Act, IX of 1890.
27	कंपनी कायदा, एक, १९५६	899	899	4,015	Companies Act, I of 1956.
28	नगरपालिका कायदा, अकरा, १९६५	Municipalities Act, XI of 1965.
29	पोलीस कायदा, बावीस, १९५१	3,75,530	3,75,528	5,17,105	Police Act, XXII of 1951
30	जुगार विरोधी कायदा, एकेशाळीस, १८८७	66,424	66,424	1,59,392	Prevention of Gambling Act, XLI of 1887.
31	दारूबंदी कायदा, पंचवीस, १९४९	1,54,831	1,54,828	4,48,675	Prohibition Act, XXV of 1949.
32	सार्वजनिक वाहन कायदा, सात, १९२०	4,930	4,930	4,998	Public Conveyance Act, VII of 1920.
33	दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियम, एकशेपैंशी, १९४८.	11,157	11,157	22,509	Shops and Establishments Act, LXXIX of 1948.
34	आवश्यक वस्तु कायदा, दहा, १९५५	518	518	2,124	Essential Commodities Act, X of 1955.
35	भीक लागण्यासंबिद्ध कायदा, दहा, १९६०	8,801	8,801	8,808	Prevention of Begging Act, X of 1960.
36	मोटर वाहन कर कायदा, दहा, १९४५	1	Motor Vehicles Taxation Act, X of 1947.
37	महाानगरपालिका कायदा, तीन, १८८८	50,931	50,931	85,392	Municipal Corporation Act, III of 1888.
38	मोटर वाहन कायदा, नऊ, १९४९	Motor Vehicles Act, IX of 1949.
39	इतर कायदे	86,488	86,480	1,79,411	Other Acts.
	एकूण—(क)	16,70,769	16,70,660	32,67,018	Total (B)
	एकूण सर्व—(अ)+(क)	19,00,605	19,00,215	39,99,702	Grand Total (A)+(B)

आधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक काम विवरणपत्रे.

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.18 (B)

महाराष्ट्र राज्यात नोंदलेले गुन्हे
Number of offences reported in Maharashtra State

1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हाचे वर्णन	नोंदलेले गुन्हे Number of offences reported	खरी ठरलेली प्रकरणे Number of cases returned as true	वर्षभरात सुनावणीसाठी आलेली प्रकरणे Number of cases brought to trial during the year	Description of Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
	(अ) सार्वजनिक/वैयक्तिक गुन्हे				(A) Public / Individual Offences
1	सार्वजनिक शांततेविरुद्धचे गुन्हे	7,263	7,260	27,114	Offences against the public tranquillity.
2	सार्वजनिक आरोग्य, सुरक्षितता, सोयी, सभ्यता व नैतिक आधार या विरुद्धचे गुन्हे.	14,802	14,802	44,613	Offences affecting the public health, safety, convenience, decency and morals.
3	मानवी शरीरास दुखापत करणारे गुन्हे	9,419	9,418	27,911	Offences affecting the human body life.
4	दुखापत	62,009	61,171	2,15,298	Hurt.
5	अन्याय निर्बंध व अन्याय कैद	5,465	5,464	19,636	Wrongful restraint and wrongful confinement.
6	दंडनीय, जबरदस्ती व हल्ला	5,767	5,765	25,408	Criminal, force and assault.
7	चोरी	38,020	37,996	1,72,263	Theft.
8	जबरी चोरी व दरोडेखोरी	3,836	3,836	13,601	Robbery and Dacoity.
9	दंडनीय विश्वासघात	3,145	3,137	15,427	Criminal breach of trusts.
10	चोरीची मालमत्ता बाळगणे	1,943	1,943	6,806	Receiving of stolen property.
11	फसवणूक	5,795	5,781	24,100	Cheating.
12	नैतिक अपाय	2,786	2,784	10,621	Mischief.
13	दंडनीय अतिक्रमण	10,178	10,176	48,212	Criminal trespass.
14	विवाह संदर्भातील गुन्हे	6,876	6,864	18,156	Offences relating to marriage.
15	धाकदपटशा, अपमान व शुभ्यता विषयक दंडनीय गुन्हे	11,244	11,198	47,746	Criminal intimidation, insult and annoyance.
16	इतर गुन्हे	22,214	22,209	56,962	Other offences..
	एकूण (अ)	2,10,762	2,09,804	7,73,874	Total (A)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.18 (B)—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
(ब) भारतीय कायदे, मुंबई कायदे, मध्यप्रान्त, बन्हाड कायदे व हैद्राबाद कायदे याखारीत गुन्हे.					(B) Offences under Indian Acts, Bombay Acts, C. P. and Berar Acts and Hyderabad Acts.
17 लष्करी छावणी कायदा, दोन, १९२४	1,316	1,316	5,092	Cantonment Act, II of 1924.	
18 फौजदारी प्रक्रिया संहिता, पांच, १८९८	1,53,909	1,53,880	2,42,637	Criminal Procedure Code, V of 1898.	
19 राज्य कर्मचारी विमा कायदा, चौतीस, १९४८	554	552	2,791	Employees State Insurance Act, XXXIV of 1948.	
20 कारखाने अधिनियम, त्रेसष्ट, १९४८	2,008	2,008	8,495	Factories Act, LXIII of 1948.	
21 वन कायदा, सोळा, १९२७	6,481	6,481	12,155	Forest Act, XVI of 1927.	
22 मोटार वाहने कायदा, चार, १९३९	6,43,502	6,43,493	14,61,481	Motor Vehicles Act, IV of 1939.	
23 प्राण्यांना निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध करणे अधिनियम, अकरा, १८९०.	3	3	33	Prevention of Cruelty to Animals Act, XI of 1890.	
24 अन्न भेसळ विरोधी कायदा, सदतीस, १९५४	1,333	1,333	4,310	Prevention of Food Adulteration Act, XXXVII of 1954.	
25 वेतन प्रदान कायदा, चार, १९३६	16	16	41	Payment of Wages Act, IV of 1936.	
26 रेल्वे कायदा, नऊ, १८९०	1,07,420	1,07,420	1,22,878	Railway Act, IX of 1890.	
27 कंपनी कायदा, एक, १९५६	417	415	3,198	Companies Act, I of 1956.	
28 नगरपालिका कायदा, अकरा, १९६५	4,477	4,477	17,035	Municipalities Act, XI of 1965.	
29 पोलीस कायदा, बावीस, १९५१	2,50,071	2,50,071	4,54,495	Police Act, XXII of 1951.	
30 जुगार विरोधी कायदा, एकेचाळीस, १८८७	54,168	54,168	1,57,667	Prevention of Gambling Act, XLI of 1887.	
31 दारूबंदी कायदा, पंचवीस, १९४९	1,62,497	1,62,475	5,11,769	Prohibition Act, XXV of 1949.	
32 सार्वजनिक वाहन कायदा, सात, १९२०	4,036	4,036	4,096	Public Conveyance Act, VII of 1920.	
33 दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियम, एकोणपेशी, १९४८.	20,130	20,130	47,541	Shops and Establishments Act, LXXIX of 1948.	
34 आवश्यक वस्तू कायदा, दहा, १९५५	369	369	1,828	Essential Commodities Act, X of 1955.	
35 भीक मागण्याविरुद्ध कायदा, दहा, १९६०	8,179	8,179	8,195	Prevention of Begging Act, X of 1960.	
36 मोटार वाहन कर कायदा, दहा, १९४७	1,645	1,645	5,346	Motor Vehicles Taxation Act, X of 1947.	
37 महानगरपालिका कायदा, तीन, १८८८	43,373	42,881	81,199	Municipal Corporation Act, III of 1888.	
38 मोटार वाहन कायदा, नऊ, १९४९	Motor Vehicles Act, IX of 1949.	
39 इतर कायदे	43,499	43,498	1,12,785	Other Acts.	
एकूण—(ब)	15,09,447	15,09,636	32,64,958	Total (B)	
एकूण सर्व—(अ)+(ब)	17,20,209	17,19,440	40,38,832	Grand Total (A)+(B)	

आधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.
Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.19

फौजदारी गुन्द्यांचेबाबतीत दिलेल्या शिक्षा
Punishments inflicted in criminal cases in Maharashtra State
(1989-1990)

अनुक्रमांक Serial No.	प्रकार (2)	माहिती Particulars		Type (2)
		(3) 1991-92	(4) 1992-93	
1	फाशी दिलेल्या व्यक्ती	1	20	Number of persons executed.
2	शिक्षा झालेल्या व्यक्ती--			Number of persons sentenced to--
	(अ) मृत्यूची	3	13	(a) Death.
	(ब) जन्मठेपेची	310	267	(b) Imprisonment for life.
	(क) कमी मुदतीच्या कैदेची	2,33,205	2,74,858	(c) Imprisonment for lesser term.
	(ड) दंड किंवा जप्तीची	10,83,554	9,19,549	(d) Fine or forfeiture.
3	ताकीद देऊन सुटका केलेल्या	12,908	5,268	Release on admonition (U/s 562, Cr. P. C.).
4	तडीपार केलेले	7,709	7,192	Bound over. (U/s 562, Cr. P. C.).
5	परिक्षणावालील गुन्हेगार कायद्यावली निकालात काढलेले	3,785	3,556	Dealt with under the probation of Offenders Act.
6	दंडाची शिक्षा झालेले--			Number of persons sentenced to fine of--
	(अ) दहा रुपये किंवा कमी दंड	1,38,321	97,476	(a) Rs. 10 and under.
	(ब) दहा रुपयापेक्षा जास्त दंड	9,45,233	8,22,073	(b) Over Rs. 10.
7	दंडाची एकूण रक्कम (हजार रुपयांत)--			Total amount of fines ('000 Rs.)--
	(अ) लादलेली	1,38,441	1,64,678	(a) Imposed.
	(ब) वसूल केलेली	89,835	1,10,778	(b) Realised.
	(क) भरपाई केलेली	1,289	1,141	(c) Paid as compensation.
8	कैदेची शिक्षा झालेल्या व्यक्ती--			Number of persons sentenced to imprisonment of--
	(अ) १५ दिवस किंवा कमी	1,63,284	2,05,030	(a) 15 days and under.
	(ब) १५ दिवस ते सहा महिने	56,683	53,714	(b) Above 15 days to 6 months.
	(क) सहा महिने ते दोन वर्ष	11,549	14,490	(c) Above 6 months to 2 years.
	(ड) दोन वर्षांहून अधिक	1,689	1,624	(d) Above 2 years.

आधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

Source.—Annual Judicial Statements of High Court, Mumbai.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.20

कारागृहातील व दुय्यम कारागृहातील कैदी
Prisoners confined in Jails and subsidiary Jails

1991-92 & 1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	बाब (2)	माहिती Particulars		Item (2)				
		1991-92 (3)	1992-93 (4)					
1	कैदेची जागा—			Place of confinement—				
	(अ) मध्यवर्ती कारागृह	8	8	(a) Central Jails.				
	(ब) जिल्हा कारागृह	25	25	(b) District Jails.				
	(क) दुय्यम कारागृह	172	172	(c) Sub-Jails.				
	(ड) मुक्त छावण्या	2	2	(d) Open Colonies.				
	एकूण ..	207	207	Total				
		पुरुष Men	स्त्रिया Women	एकूण Total				
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93			
2	कैदी—					Prisoners—		
2.1	वर्षाच्या सुरुवातीस असलेले	17,923	18,764	486	474	18,409	19,238	Remained at the Commencement of the year.
2.2	वर्षात भरती झालेले	1,95,401	2,14,308	5,760	6,140	2,01,161	2,20,448	Received during the year.
	एकूण ..	2,13,324	2,33,072	6,246	6,614	2,19,570	2,39,686	Total
2.3	कायाद्याच्या सर्व कलमातून मुक्त झालेले.	1,94,560	2,12,436	5,772	6,045	2,00,332	2,18,481	Discharged from all clauses
2.4	वर्षाच्या शेवटी असलेले	18,764	20,636	474	569	19,238	21,205	Remaining at the end of the year.
2.5	प्रत्येक वर्गाची दैनिक सरासरी संख्या.	17,954	20,451	487	526	18,441	20,977	Daily average number of each class.

आधार.— कारागृह महानिरीक्षक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Office of the Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.21

कारागृहात राखल केलेल्या व वर्षअर्शीत राहिलेल्या कैद्यांची लिंगानुसार संख्या व चालू वर्षात कैद केलेल्या कैद्यांची (न्यायीक कैदी फक्त)
लिंग, वय, साक्षरता व पूर्वीच्या व्यवसायानुसार संख्या.

Number of convicts admitted and remained in jail at the close of the year by sex and convicts imprisoned during the year by sex, age, literacy and previous occupation (for judicial convicts only).

(1991-92 & 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब (2)	माहिती Particulars				Item (2)
		पुरुष Men		स्त्रिया Women		
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	
1	आदल्या वर्षाच्या शेवटी राहिलेले कैदी ..	6,295	5,521	119	114	Remained at the close of the previous year.
2	चालू वर्षात कैद केलेले	61,366	59,195	699	854	Imprisoned during the present year.
3	बदलून आलेले	6,579	4,600	59	100	Received by transfer.
	एकूण	74,240	69,316	877	1,068	Total
4	वर्षभरात मुक्त केलेले	68,719	63,336	763	925	Discharged during the year.
5	वर्ष अखेर शिल्लक संख्या	5,521	5,980	114	143	Closing balance at the end of the year.
	चालू वर्षात कैद केलेले—					Imprisoned during the present year—
1	वयानुसार/Age—					
1.1	Under 16 वर्षाखालील/Years					
1.2	16--18 वर्षे/Years	1,411	1,863	1		
1.3	19--21 वर्षे/Years	6,043	10,394	72	113	
1.4	22--30 वर्षे/Years	38,206	27,076	365	414	
1.5	31--40 वर्षे/Years	10,805	14,266	189	238	
1.6	41--60 वर्षे/Years	4,445	5,216	65	84	
1.7	Above 60 वर्षावर/Years	456	380	7	5	
	एकूण	61,366	59,195	699	854	Total
2	साक्षरतेनुसार—					Literacy—
2.1	साक्षर	42,454	38,768	252	430	Literate.
2.2	निरक्षर	18,912	20,427	447	424	Illiterate.
	एकूण	61,366	59,195	699	854	Total
3	पूर्वीच्या व्यवसायानुसार—					Previous occupation—
3.1	शासकीय सेवेत, नगरपालिका किंवा इतर स्थानिक संस्थात काम करणारे. ..	1,660	1,033	28	8	Employed under Government or municipal or other local authorities.
3.2	व्यावसायिक व्यापार व वाणिज्य क्षेत्रातील ..	7,465	4,749	81	17	Professional and engaged in commercial trade.
3.3	सेवा किंवा वैयक्तिक कार्यालये असलेल्या ..	11,423	2,530	102	60	In service or performing personal offices.
3.4	शेती व पशु क्षेत्रातील	20,645	19,892	325	378	Engaged in agriculture and with animals
3.5	यांत्रिक, कला, वस्तुनिर्माण व अभियांत्रिकी क्षेत्रातील. ..	20,173	30,991	163	391	Employed in mechanical, arts manufacture and engineering operation, etc.
3.6	इतरच वर्गीकरण न झालेल्या व्यक्ती ..					Miscellaneous, not classified otherwise
	एकूण	61,366	59,195	699	854	Total
3.7	विवाहित	36,114		501		Married.
3.8	अविवाहित	24,588		168		Unmarried.
3.9	विधवा/विधूर	664		30		Widows/Widower.
	एकूण	61,366		699		Total

आधार.—कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.22

कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची लिंग, शिक्षेचे स्वरूप व शिक्षेची मुदत यानुसार तसेच पूर्वी शिक्षा झालेली

असून पुन्हा कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची संख्या (न्यायिक कैदी फक्त).

Number of convicts admitted into jail by sex, nature and length of sentences and convicts admitted into the jails who had been previously convicted (for Judicial convicts only).

(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No	बाब	पुरुष Male		स्त्रिया Women		Item
		91-92	92-93	91-92	92-93	
1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
	वर्षभरात कारागृहात दाखल केलेले कैदी— कारावास—					Convicts admitted during the year— Imprisonment—
1	एक महिना किंवा कमी	45,785	42,739	397	494	Not exceeding one month.
2	एक महिन्याहून जास्त व तीन महिने किंवा कमी	7,655	7,908	129	177	Above one month and not exceeding three months.
3	तीन महिन्याहून जास्त व सहा महिने किंवा कमी	4,156	3,946	51	86	Above three months and not exceeding six months.
4	सहा महिन्याहून जास्त व एक वर्ष किंवा कमी	1,516	1,892	36	23	Above six months and not exceeding one year.
5	एक वर्षाहून जास्त व दोन वर्षे किंवा कमी	710	1,004	18	5	Above one year and not exceeding two years.
6	दोन वर्षाहून जास्त व पाच वर्षे किंवा कमी	504	592	39	11	Above two years and not exceeding five years.
7	पाच वर्षाहून जास्त व दहा वर्षे किंवा कमी	319	371	9	10	Above five years and not exceeding ten years.
8	दहा वर्षाहून जास्त	108	128	2	11	Exceeding ten years.
9	हद्दपारीची शिक्षा—					Sentenced to transportation—
	(अ) आयुष्यभर	593	611	18	37	(a) For life.
	(ब) मुदतीची हद्दपारी	(b) For a term.
10	मृत्युची शिक्षा	20	4	Sentences of death.
	एकूण	61,366	59,195	699	854	Total
	पूर्वी शिक्षा झालेले व कारागृहात दाखल केलेले कैदी—					Convicts admitted who had been previously convicted—
1	जामीन न मिळाल्यामुळे किंवा चांगल्या वर्तणुकी- अभावी कैद केलेले सराईत गुन्हेगार.	Number of habitual offenders imprisoned in default of finding security or good behaviour.
2	पूर्वी शिक्षा झालेले व जामीन न मिळविता आज्यामुळे कैद केलेले—					Number of imprisoned in default of security or good behaviour with previous conviction.
	(अ) पूर्वी एकदा शिक्षा झालेले	342	456	4	2	(a) Previously convicted once.
	(ब) पूर्वी दोनदा शिक्षा झालेले	174	96	0	2	(b) Previously convicted twice.
	(क) पूर्वी दोनपेक्षा जास्त वेळा शिक्षा झालेले	263	259	1	1	(c) Previously convicted more than twice.
	एकूण—(१+२)	779	811	5	5	Total (1+2)
3	१६ वर्षांखालील गुन्हेगार	Offenders under 16 years of age.

आधार.—कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

100. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES JUDICIAL AND SUDHARGRUH)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.23

तुरुंगातील कैद्यांवर पहरा करणे व त्यांची देखभाल करणे यावरील खर्च
Expenditure in guarding and maintaining the prisoners in jails
(1989-90 and 1990-91)

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	खर्च Expenditure		Item
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(अ) योजनेतर खर्च—				
1	वेतन	74,386	92,223	Salaries
2	प्रवास खर्च	1,116	1,927	Travel expenses
3	आहारविषयक आकार	39,447	50,101	Dict charges
4	कार्यालयीन खर्च	1,540	3,072	Office expenses
5	अवजारे, यंत्रसंच व यंत्रसामग्री	16,583	126	Tools, plants, Machinery and Equipment
6	भाडे, दा व कर	660	993	Rents, Rates and taxes
7	मजुरी	584	2,255	Wages
8	सहाय्य अनुदान	85	85	Grant-in-aid contribution
9	इतर खर्च	16,589	23,465	Other charges
एकूण (अ)		1,50,990	1,77,247	Total (A)
(ब) 10 तुरुंग उद्योग				
एकूण (अ) + (ब)		2,03,776	2,31,926	Total (A) + (B)
(क) योजनांतर्गत खर्च—				
11	वेतन	NA	..	Salaries
12	यंत्र सामग्री	NA	5,500	Machinery
13	इतर (गौण बांधकामे + कारागृह शेततीचे आधुनिकरण)	NA	5,900	
एकूण ((अ) + (ब) + (क))		2,03,776	2,43,326	Total expenditure (A) + (B) + (C)
कैद्यांचा दरदोई एकूण खर्च (रुपये)		NA	9,932	Total cost per head of average strengt (in Rs.)

आधार.—कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Inspector-General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

११. राज्य उत्पन्न

११.१. राज्य उत्पन्नाचे चालू किंमतीनुसार व १९८०-८१ च्या स्थिर किंमतीनुसार अंदाज, त्यांची टक्केवारीनुसार विभागणी, क्षेत्रानुसार विभागणी इत्यादि माहिती या विभागात दिली आहे. हे अंदाज (१) कार्यालयीन अभिलेखामधून उपलब्ध झालेल्या व (२) अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, केंद्रीय सांख्यिकी संघटना आणि इतर संस्थांनी मागील काही वर्षात घेतलेल्या नमुना पाहण्या व अभ्यास पाहण्या यांतून गोळा केलेल्या, व्यापक सांख्यिकी माहितीवर आधारित आहेत.

तक्ता क्र. ११.१ मध्ये घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई आणि त्यांचे निर्देशांक यांची माहिती देण्यात आली आहे.

तक्ता क्र. ११.२ मध्ये घटक खर्चावर आधारित चालू किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्नाची माहिती देण्यात आली आहे.

तक्ता क्र. ११.३ मध्ये घटक खर्चावर आधारित स्थिर किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्नाची माहिती दिली आहे.

तक्ता क्र. ११.४ मध्ये घटक खर्चावर आधारित निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे मुख्य क्षेत्रवार निर्देशांकांची माहिती दिली आहे.

तक्ता क्र. ११.५ मध्ये मागील वर्षापेक्षा निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या क्षेत्रातील बदल स्थिर किंमतीनुसार देण्यात आला आहे.

तक्ता क्र. ११.६ मध्ये स्थिर किंमतीनुसार निवडक राज्यांशी व केंद्रशासित प्रदेशांचे दरडोई उत्पन्न दिले आहे.

11. STATE INCOME

11.1. In this section the estimates of State income at current and constant (1980-81) prices, its percentage distribution, sectoral distribution etc. are given. These estimates are prepared on the basis of comprehensive statistical material which has become available from official records and also collected through sample surveys and type studies conducted by this Directorate, Central Statistical Organisation and other agencies over the past few years.

Table No. 11.1 gives information regarding State and per capita domestic product at factor cost and their indices.

Table No. 11.2 gives information regarding net State domestic product at factor cost by sectors at current prices.

Table No. 11.3 gives information regarding net State domestic product at factor cost by sectors at constant prices.

Table No. 11.4 gives information regarding indices of net State domestic products at factor cost by major sectors.

Table No. 11.5 gives information regarding percentage in net State domestic products over the previous year at constant prices.

Table No. 11.6 gives information regarding per capita income in selected States, Union territories of India at constant prices.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.1

घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक
State and Per Capita Domestic Product at Factor Cost and their Indices

नाव (1)	1960-61 (2)	1970-71 (3)	1980-81 (4)	1985-86 (5)	1990-91 (6)	1991-92* (7)	1992-93* (8)	Item (1)
स्थूल राज्य उत्पन्न :								Gross Domestic Product
चालू किंमतीनुसार (रु. लाखात)	N. A.	N. A.	16,63,127	29,61,625	64,47,098	72,82,823	88,74,532	(i) At current prices (Rs. in lakh)
स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार (रु. लाखात)	N. A.	N. A.	16,63,127	20,68,656	29,92,076	29,71,538	33,47,719	(ii) At 1980-81 prices (Rs. in lakh)
निव्वळ राज्य उत्पन्न :								Net State Domestic Product
चालू किंमतीनुसार (रु. लाखात)	1,70,566	4,29,847	15,16,258	26,46,651	58,17,477	65,22,977	79,84,715	(i) At current prices (Rs. in lakh)
स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार (रु. लाखात)	7,99,171	10,22,192	15,16,258	18,71,425	27,24,531	26,86,867	30,41,856	(ii) At 1980-81 prices (Rs. in lakh)
दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न :								Per Capita Net State Domestic Product
चालू किंमतीनुसार	436.7	868.5	2,435.3	3,825.7	7,443.8	8,169.7	9,806.2	(i) At current prices
स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार	2,046.4	2,065.4	2,435.3	2,705.1	3,486.2	3,365.2	3,735.8	(ii) At 1980-81 prices
स्थूल राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक :								Index number of Gross State Domestic Product.
चालू किंमतीनुसार	N. A.	N. A.	100	178.08	387.6	437.9	533.6	(i) At current prices
स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार	N. A.	N. A.	100	124.38	179.9	178.7	201.3	(ii) At 1980-81 prices
निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक :								Index number of Net State Domestic Product.
चालू किंमतीनुसार	100	252.01	888.96	1,551.69	3,410.69	3,824.31	4,681.31	(i) At current prices
स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार	100	127.91	189.73	234.17	340.92	336.21	380.63	(ii) At 1980-81 prices
दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक :								Index number of Per Capita Net State Domestic Product.
चालू किंमतीनुसार	100	198.88	557.66	876.05	1,704.56	1,870.78	45.52	(i) At current prices
स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार	100	100.93	119.00	132.19	170.36	164.44	182.55	(ii) At 1980-81 prices

N. A.—उपलब्ध नाही / Not available. *अस्थायी / Provisional

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.2

घटक खर्चावर आधारित चालू किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न
Net State Domestic Product at Factor Cost by Sectors at Current Prices

(रुपये लाखात / Rs. in lakhs)

विभाग (1)	1960-61 (2)	1970-71 (3)	1975-76 (4)	1980-81 (5)	1985-86 (6)	1990-91 (7)	1991-92* (8)	1992-93* (9)	Sector (1)
प्राथमिक क्षेत्र	67,482	1,18,339	2,53,907	4,26,128	6,32,824	13,66,233	13,06,116	17,51,811	Primary Sector
1. कृषि									Agriculture
2. पशुधन	61,396	1,04,633	2,28,974	3,74,908	5,45,452	11,78,283	11,21,387	15,28,456	and Livestock
3. वन उद्योग	5,286	11,599	17,318	37,073	60,971	1,35,480	1,24,360	1,38,238	Forestry and Logging
4. मत्स्योद्योग	443	1,360	5,922	8,792	11,873	30,053	32,906	45,898	Fishing
5. खाणी	357	747	1,693	5,355	14,528	22,417	27,463	39,219	Mining and Quarrying
द्वितीय क्षेत्र	47,249	1,48,332	2,73,816	5,32,098	9,35,218	19,50,873	21,66,500	25,91,894	Secondary Sector
1. कारखाने									Manufacturing
(i) नोंदणीकृत	25,357	76,841	1,41,670	2,90,049	4,91,702	11,09,147	11,66,595	13,45,648	Registered
(ii) इतर	10,273	32,800	61,160	1,25,148	1,85,028	3,35,398	3,78,633	4,91,657	Un-registered
2. बांधकाम	11,071	35,591	64,599	1,00,353	2,09,967	4,17,508	5,11,431	6,04,978	Construction
3. वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	548	3,100	6,387	16,548	48,521	88,820	1,09,841	1,49,611	Electricity, Gas & Water-supply
तृतीय क्षेत्र	55,835	1,63,176	3,06,514	5,58,032	10,78,609	25,00,371	30,50,361	36,41,010	Tertiary Sector
1. परिवहन, दळणवळण आणि वखार *									Transport, Storage & Communication.
(i) रेल्वे	2,202	4,199	5,975	6,487	22,034	54,653	64,044	69,063	Railways
(ii) इतर साधनाने परिवहन आणि वखार	3,502	13,652	24,740	46,502	1,14,291	2,48,316	3,07,991	3,86,994	Transport by Other Means and Storage
(iii) दळणवळण	1,013	4,319	6,083	12,634	26,235	84,748	1,16,251	1,30,600	Communication
2. व्यापार, खाणावळ आणि उपहारगृहे	18,334	45,501	93,857	1,88,327	3,12,486	6,72,714	7,18,037	8,63,598	Trade, Hotels & Restaurants
3. बँका आणि विमा उद्योग	4,036	16,650	46,815	81,177	1,70,662	5,18,470	7,73,693	9,21,217	Banking and Insurance
4. स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा	11,300	27,624	41,727	72,182	88,742	1,58,738	1,74,046	1,87,911	Real Estate and Ownership of Dwellings and Business Services.
5. सार्वजनिक प्रशासन	3,686	13,041	23,796	41,792	96,375	1,89,326	2,11,882	2,62,895	Public Administration
6. इतर सेवा	11,662	38,190	63,521	1,08,931	2,47,784	5,73,406	6,84,417	8,18,732	Other Services
एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	1,70,566	4,29,847	8,34,237	15,16,258	26,46,651	58,17,477	65,22,977	79,84,715	Net State Domestic Product

*अस्थायी / Provisional

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई. / Source.— Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra. Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.3

घटक खर्चावर आधारित स्थिर (१९८०-८१)च्या किंमतीनुसार विभागावार निव्वळ राज्य उत्पन्न
Net State Domestic Product at Factor Cost by Sectors at Constant (1980-81) Prices

(रुपये लाखात / Rs. in lakhs)

क्षेत्र	1960-61	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92*	1992-93*	Sector
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(1)
प्राथमिक क्षेत्र	3,41,938	3,09,809	4,06,721	4,26,128	4,30,590	6,18,067	4,76,095	6,34,915	Primary Sector
1. कृषि पशुधन	2,99,980	2,60,755	3,62,952	3,74,908	3,78,647	5,50,074	4,06,764	5,63,035	Agriculture Live stock
2. वन उद्योग	36,593	42,094	30,770	37,073	34,787	48,353	48,510	46,463	Forestry and Logging
3. मत्स्योद्योग	3,946	4,523	9,189	8,792	8,297	10,069	9,798	12,953	Fishing
4. खानी	1,419	2,437	3,810	5,355	8,859	9,571	11,023	12,464	Mining and Quarrying
द्वितीय क्षेत्र	2,18,778	3,42,257	4,00,352	5,32,098	6,56,156	9,52,047	9,46,928	10,20,391	Secondary Sector
1. कारखाने									Manufacturing
1.1. नोंदणीकृत	89,948	1,65,276	2,03,604	2,90,049	3,65,598	5,80,632	5,49,522	5,75,422	Registered
1.2. इतर	63,528	80,555	92,331	1,25,148	1,45,005	1,87,808	2,02,475	2,45,249	Un-registered
2. बांधकाम	62,484	88,538	94,486	1,00,353	1,19,747	1,42,890	1,48,030	1,53,354	Construction
3. वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	2,818	7,888	9,931	16,548	25,806	40,717	46,901	46,366	Electricity, Gas & Water-Supply
तृतीय क्षेत्र	2,38,455	3,70,126	4,49,010	5,58,032	7,84,679	11,54,417	12,63,844	13,86,550	Tertiary Sector
1. परिवहन, दळणवळण आणि वखार									Transport, Storage & Communication.
1.1. रेल्वे	3,409	4,753	5,348	6,487	8,597	10,631	11,635	11,245	Railways
1.2. इतर साधनाने परिवहन आणि वखार	14,193	31,826	38,397	46,502	72,853	1,02,503	1,01,794	1,12,835	Transport by Other Means and Storage
1.3. दळणवळण	2,692	6,180	6,791	12,634	17,850	21,301	22,283	23,732	Communication
2. व्यापार, खाणावळ आणि उपहारगृहे	64,512	1,14,496	1,42,945	1,80,327	2,32,527	3,47,118	3,31,338	3,64,370	Trade, Hotels & Restaurants
3. बँका आणि विमा उद्योग	25,848	51,962	69,005	81,177	1,46,659	2,51,567	3,62,703	4,06,921	Banking and Insurance
4. स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यवसायिक सेवा.	32,812	52,443	61,424	72,182	84,068	99,421	1,02,498	1,05,986	Real Estate, Ownership of Dwellings and Business Services.
5. सार्वजनिक प्रशासन	7,052	18,786	24,722	41,792	62,334	79,830	78,670	89,114	Public Administration
6. इतर सेवा	57,937	89,680	1,00,374	1,08,931	1,59,791	2,42,046	2,52,375	2,72,338	Other Services
एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	7,99,171	10,22,192	12,56,083	15,16,258	18,71,425	27,24,531	26,86,867	30,41,856	Net State Domestic Product

*अस्थायी / Provisional

आधार : महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी, १९९६-९७, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

Source : Economic Survey Of Maharashtra, 1996-97, Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.4

घटक खर्चावर आधारित निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे मुख्य क्षेत्रवार निर्देशांक
Indices of Net State Domestic Product at Factor Cost by Major Sectors

वाच	1960-61	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92*	1992-93*	Item.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(1)
निव्वळ राज्य उत्पन्न (निर्देशांक)									Index number of Net State Domestic Product
1. चालू किंमतीनुसार	100	252.01	489.10	888.96	1,551.69	3,410.69	3,824.31	4,681.31	At current prices
2. स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार ..	100	127.91	157.17	189.73	234.17	340.92	336.21	380.63	At 1980-81 prices
प्राथमिक क्षेत्र									Primary Sector
1. चालू किंमतीनुसार	100	175.36	376.26	631.47	937.77	2,024.59	1,935.50	2,595.97	At current prices
2. स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार ..	100	90.60	118.95	124.62	125.93	180.75	139.23	185.68	At 1980-81 prices
द्वितीय क्षेत्र									Secondary Sector
1. चालू किंमतीनुसार	100	313.94	579.52	1,126.16	1,979.34	4,128.92	4,585.28	5,485.61	At current prices
2. स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार ..	100	156.44	182.99	243.21	299.92	435.17	432.83	466.40	At 1980-81 prices
तृतीय क्षेत्र									Tertiary Sector
1. चालू किंमतीनुसार	100	292.25	548.96	999.43	1,931.78	4,478.14	5,463.17	6,521.02	At current prices
2. स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार ..	100	155.22	188.30	234.02	329.07	484.12	530.01	581.47	At 1980-81 prices
पर्यटन निव्वळ राज्य उत्पन्न									Per Capita Net State Domestic Product.
1. चालू किंमतीनुसार	100	198.88	345.34	557.66	876.05	1,704.56	1,870.78	2,245.52	At current prices
2. स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार ..	100	100.93	110.97	119.01	132.19	170.36	164.44	182.55	At 1980-81 prices

*अस्थायी/Provisional.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.5

मागील वर्षापेक्षा निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या टक्केवारीतील बदल स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार

Percentage change in Net State Domestic Product over the previous year at constant (1980-81) prices

क्षेत्र	1959-60	1969-70	1970-71	1975-76	1979-80	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1990-91	1991-92	1992-93@	Sector
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(1)
महाराष्ट्र राज्य														Maharashtra State
प्राथमिक	N. A.	(-) 3.2	(-) 0.6	2.1	(-) 0.1	5.5	(-) 2.6	(-) 13.9	31.3	7.1	(-) 5.9	(-) 23.0	33.4	Primary
द्वितीय	N. A.	5.5	4.5	6.2	1.6	1.1	13.00	7.4	(-) 0.6	11.4	7.4	(-) 0.5	7.8	Secondary
तृतीय	N. A.	4.1	7.4	6.6	1.3	0.9	1.10	4.7	2.0	11.6	8.7	9.5	9.7	Tertiary
एकूण राज्य उत्पन्न ..	N. A.	2.1	3.9	5.0	1.0	(-) 0.9	7.9	1.4	6.7	10.4	4.6	0.5	13.2	Total State Income
भारत														India
प्राथमिक	(-) 1.1	6.6	6.9	13.3	(-) 13.4	13.3	0.2	(-) 1.4	0.2	17.2	4.1	(-) 2.5	5.8	Primary
द्वितीय	6.6	8.9	1.6	4.8	(-) 4.6	2.5	4.3	7.0	6.5	9.0	6.9	(-) 3.2	3.9	Secondary
तृतीय	5.1	5.3	4.9	7.2	1.5	4.2	7.6	7.7	6.1	7.4	5.2	4.8	5.5	Tertiary
एकूण राष्ट्रीय उत्पन्न ..	1.7	6.7	5.2	9.5	(-) 6.0	7.5	3.9	3.8	3.8	10.7	5.1	(-) 0.1	5.1	Total National Income (NNP).

N. A.—उपलब्ध नाही / Not available.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.6

स्थिर (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार निवडक राज्यांचे व केंद्रशासित प्रदेशांचे दरडोई उत्पन्न

Per Capita Income in Selected States/Union Territories of at India Constant (1980-81) Prices

(रुपये / in Rs.)

अनुक्रमांक Serial No.	राज्य/केंद्रशासित प्रदेश	1960-61	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92*	1992-93*	State/Union Territory
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	आंध्र प्रदेश	530	585	625	1,380	1,549	1,779	1,736	1,871	Andhra Pradesh
2	आसाम	456	479	1,317	1,659	1,805	1,622	1,583	Assam
3	बिहार	535	559	917	1,074	1,192	1,142	1,034	Bihar
4	गुजराथ	829	816	1,940	2,186	2,637	3,060	2,960	Gujrath
5	हरियाणा	877	938	2,370	2,893	3,509	3,921	3,498	Harayana
6	हिमाचल प्रदेश	651	717	1,704	1,781	2,241	2,239	2,292	Himachal Pradesh
7	जम्मू आणि काश्मिर	548	573	1,766	1,832	1,786	1,804	1,832	Jammu and Kashmir
8	कर्नाटक	641	666	1,520	1,644	2,041	2,281	2,923	Karnataka
9	केरळ	594	610	1,508	1,507	1,815	1,932	2,114	Kerala
10	मध्यप्रदेश	508	484	499	1,358	1,409	1,698	1,618	1,731	Madhya Pradesh
11	महाराष्ट्र	766	783	878	2,435	2,705	3,486	3,736	4,057	Maharashtra
12	ओरिसा	236	485	476	1,314	1,442	1,383	1,476	1,542	Orissa
13	पंजाब	1,070	1,192	2,674	3,249	3,730	3,931	4,022	Punjab
14	राजस्थान	645	584	1,222	1,338	1,942	1,993	1,790	Rajasthan
15	तामीळनाडू	581	597	1,498	1,798	2,235	2,355	2,521	Tamil Nadu
16	त्रिपुरा	502	518	1,307	1,240	1,671	1,733	N. A.	Tripura
17	उत्तर प्रदेश	453	486	474	1,278	1,391	1,652	1,615	1,617	Uttar Pradesh
18	पश्चिम बंगाल	722	758	1,773	1,929	2,145	2,295	2,437	West Bengal
19	गोवा, दमण आणि दीव	915	1,224	3,145	3,091	4,863	5,361	5,497	Goa, Daman and Div
	भारत	559	633	664	1,630	1,841	2,222	2,243	2,334	India

N. A.—उपलब्ध नाही/Not Available .

*अस्थायी / Provisional

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

Source.— Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.7

औद्योगिक गटानुसार झालेले चालू किंमतीनुसार राज्य उत्पन्न (सुधारित मालिका)
State Income by Industrial Origin at Current Prices (Revised Series)

(रुपये लाखात / Rs. In Lakhs)

अनु- क्रमांक Serial No.	बाब	1980-81	1985-86*	1990-91	1991-92	1992-93	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	कृषि	3,74,908	5,45,452	1,78,283	11,21,387	15,28,454	Agriculture
2	वन उद्योग	37,073	60,971	1,35,480	1,24,360	1,38,238	Forestry and Logging
3	मत्स्योद्योग	8,792	11,873	30,053	32,906	45,898	Fishing
4	खानी	5,355	14,528	22,417	27,463	39,219	Mining and Quarrying
	एकूण-प्राथमिक	4,26,128	6,32,824	13,66,233	13,06,116	17,51,811	Sub-Total : Primary
5	कारखाने-						Manufacturing—
5.1	नोंदणीकृत	2,90,049	4,91,702	11,09,147	11,66,595	13,45,648	Registered
5.2	इतर	1,25,148	1,85,028	3,35,398	3,78,633	4,91,657	Un-Registered
6	बांधकाम	1,00,353	2,09,967	4,17,508	5,11,431	6,04,978	Construction
	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	16,548	48,521	88,820	1,09,841	1,49,611	Electricity, Gas & Water Supply.
	एकूण-द्वितीय ..	5,32,098	9,35,218	19,50,873	21,66,500	25,91,894	Sub-Total : Secondary
8	परिवहन, दळणवळण आणि बजार—						Transport, Storage & Communications.—
8.1	रेल्वे	6,487	22,034	54,653	64,044	69,063	Railways
8.2	इतर साधनांचे परिवहन आणि बजार.	46,502	1,14,291	2,48,316	3,07,991	3,86,994	Transport by other Means and Storage.
8.3	दळणवळण	12,634	26,235	84,748	1,16,251	1,30,600	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे.	1,88,327	3,12,486	6,72,714	7,18,037	8,63,598	Trade, Hotels and Restaurants.
	एकूण-(८ + ९) ..	2,53,950	4,75,046	10,60,431	12,06,323	14,50,255	Total (8 + 9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	81,177	1,70,662	5,18,470	7,73,693	9,21,217	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	72,182	88,742	1,58,738	1,74,046	1,87,911	Real Estate, Ownership of Dwelling & Business Services.
	एकूण-(१० + ११)	1,53,359	2,59,404	6,77,208	9,47,739	11,09,128	Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	41,792	96,375	1,89,326	2,11,882	2,62,895	Public Administration
13	इतर सेवा	1,08,931	2,47,784	5,73,406	6,84,417	8,18,732	Other Services
	एकूण-(१२ + १३)	1,50,723	3,44,159	7,62,732	8,96,299	10,81,627	Total (12 + 13)
	एकूण-तृतीय	5,58,032	10,78,609	25,00,371	30,50,361	36,41,010	Sub-Total : Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	15,16,258	26,46,651	58,17,477	65,22,977	79,84,715	Net State Domestic Product
15	लोकसंख्या (०००)	62,263	69,181	78,152	79,843	81,425	Population (000)
16	दरवारी राज्य उत्पन्न (र.)	2,435.25	3,825.69	7,443.80	8,169.75	9,806.22	Per Capita State Income (Rs.).

अस्थायी / Provisional.

आधार : महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी, १९९६-९७, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

Source : Economic Survey of Maharashtra, 1996-97, Directorate of Economics & Statistics, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.8

औद्योगिक गटानुसार झालेल्या घाबू किंमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी

Percentage Distribution of State Income by Industrial Origin at Current Prices

(रुपये लाखात / Rs. In Lakhs)

अनु- क्रमांक Serial No.	बाब	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92	1992-93	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	कृषि	24.7	20.6	20.3	17.2	19.1	Agriculture
2	वन उद्योग	2.4	2.3	2.3	1.9	1.7	Forestry and Logging
3	मत्स्योद्योग	0.6	0.4	0.5	0.5	0.6	Fishing
4	खाणी	0.4	0.6	0.4	0.4	0.5	Mining and Quarrying
	एकूण-प्राथमिक ..	28.1	23.9	23.5	20.0	21.9	Sub-Total : Primary
5	कारखाने-						Manufacturing—
5.1	नोंदणीकृत	19.1	18.6	19.0	17.9	16.8	Registered
5.2	इतर	8.3	7.0	5.8	5.8	6.2	Un-Registered
6	बांधकाम	6.6	7.9	7.2	7.8	7.6	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	1.1	1.8	1.5	1.7	1.9	Electricity, Gas & Water-Supply.
	एकूण-द्वितीय ..	35.1	35.3	33.5	33.2	32.5	Sub-Total : Secondary
8	परिवहन, दळणवळण आणि वखार-						Transport, Storage & Communications.
8.1	रेल्वे	0.4	0.8	1.0	1.0	1.0	Railways
8.2	इतर साधनाने परिवहन आणि वखार.	3.1	4.3	4.3	4.7	4.8	Transport by other Means and Storage.
8.3	दळणवळण	0.8	1.0	1.5	1.8	1.6	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे.	12.4	11.8	11.5	11.0	10.8	Trade, Hotels and Restaurants.
	एकूण-(८ + ९)	16.7	17.9	18.3	18.5	18.2	Total (8 + 9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	5.4	6.5	8.9	11.9	11.5	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	4.8	3.4	2.7	2.6	2.4	Real Estate, Ownership of Dwellings & Business Services.
	एकूण-(१० + ११)	10.2	9.9	11.6	14.5	13.9	Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन ..	2.7	3.6	3.3	3.3	3.3	Public Administration
13	इतर सेवा	7.2	9.4	9.8	10.5	10.2	Other Services
	एकूण-(१२ + १३) ..	9.9	13.0	13.1	13.8	13.5	Total (12 + 13)
	एकूण-तृतीय ..	36.8	40.8	43.0	46.8	45.6	Sub-Total : Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न ..	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Net State Domestic Product.

आधार: महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी, १९९६-९७, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

Source: Economic Survey of Maharashtra, 1996-97, Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.9

औद्योगिक गटानुसार झालेले राज्य उत्पन्न (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार (सुधारित मालिका)

State Income by Industrial Origin at Constant (1980-81) Prices (Revised Series)

(रुपये लाखात / Rs. In Lakhs)

अनु- क्रमांक Serial No.	बाब	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92	1992-93	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	कृषि	3,74,908	3,78,647	5,50,074	4,07,764	5,63,035	Agriculture
2	वन उद्योग	37,073	34,787	48,353	48,510	40,463	Forestry and Logging
3	मत्स्योद्योग	8,792	8,297	10,069	9,798	12,953	Fishing
4	खाणी	5,355	8,859	9,571	11,023	12,464	Mining and Quarrying
	एकूण-प्राथमिक	4,26,128	4,30,590	5,99,136	4,76,095	6,34,915	Sub-Total : Primary
5	कारखाने-						Manufacturing—
5.1	नोंदणीकृत	2,90,049	3,65,598	6,18,067	5,49,522	5,75,422	Registered
5.2	इतर	1,25,148	1,45,005	1,87,808	2,02,475	2,45,249	Un-Registered
6	बांधकाम	1,00,353	1,19,747	1,42,890	1,48,030	1,53,354	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	16,548	25,806	40,717	46,901	46,366	Electricity, Gas & Water-Supply.
	एकूण-द्वितीय	5,32,098	6,56,156	9,52,047	9,46,928	10,20,391	Sub-Total : Secondary
8	परिवहन, दळणवळण आणि वखार-						Transport, Storage & Communications.
8.1	रेल्वे	6,487	8,597	10,631	11,635	11,245	Railways
8.2	इतर साधनाने परिवहन वखार.	46,502	72,853	1,02,503	1,01,794	1,12,835	Transport by other Means and Storage.
8.3	दळणवळण	12,634	17,850	21,301	22,283	23,732	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे.	1,88,327	2,32,527	3,47,118	3,31,886	3,64,379	Trade, Hotels and Restaurants.
	एकूण-(८ + ९)	2,53,950	3,31,827	4,81,553	4,67,598	5,12,191	Total (8 + 9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	81,177	1,46,659	2,51,567	3,62,703	4,06,921	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	72,182	84,068	99,421	1,02,498	1,05,986	Real Estate and Ownership of Dwellings and Business Services.
	एकूण-(१० + ११)	1,53,359	2,30,727	3,50,988	4,65,201	5,12,907	Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	41,792	62,334	79,830	78,670	89,114	Public Administration
13	इतर सेवा	1,08,931	1,59,791	2,42,046	2,52,375	2,72,338	Other Services
	एकूण-(१२ + १३)	1,50,723	2,22,125	3,21,876	3,31,045	3,61,452	Total (12 + 13)
	एकूण-तृतीय	5,58,032	7,84,679	11,54,417	12,63,844	13,86,550	Sub-Total : Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न ..	15,16,258	18,71,425	27,24,531	26,86,867	30,41,856	Net State Domestic Product.
15	लोकसंख्या (०००)	62,263	69,181	78,152	79,843	81,425	Population (000)
16	दरबोई राज्य उत्पन्न रु. . .	2,435.25	2,705.11	3,486.19	3,365.19	3,735.78	Per Capita State Income (Rs.).

*अस्थायी / Provisional.

@प्राथमिक / Preliminary.

आधार : महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी, १९९६-९७, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

Source : Economic Survey of Maharashtra, 1996-97, Directorate of Economics & Statistics, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.10

औद्योगिक गटानुसार झालेल्या (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी

Percentage Distribution of State Income by Industrial Origin at Constant (1980-81) Prices

(रुपये लाखात / Rs. in Lakhs)

अनु- क्रमांक Items Serial No.	नाव	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92	1992-93	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	कृषि	24.7	20.2	20.2	15.1	18.5	Agriculture
2	वन उद्योग	2.4	1.9	1.8	1.8	1.5	Forestry and Logging
3	मत्स्योद्योग	0.6	0.4	0.3	0.4	0.4	Fishing
4	खाणी	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	Mining and Quarrying
एकूण-प्राथमिक		28.1	23.0	22.7	17.7	20.8	Sub-Total : Primary
5	कारखाने-						Manufacturing—
5.1	नोंदणीकृत	19.1	19.5	21.3	20.5	18.9	Registered
5.2	इतर	8.3	7.8	6.9	7.5	8.1	Un-Registered
6	बांधकाम	5.6	6.4	5.2	5.5	5.0	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	1.1	1.4	1.5	1.8	1.6	Electricity, Gas & Water Supply.
एकूण-द्वितीय		35.1	35.1	34.9	35.3	33.6	Sub-Total : Secondary
8	परिवहन, दळणवळण आणि वखार-						Transport, Storage & Communications.
8.1	रेल्वे	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	Railways
8.2	इतर साधनाने परिवहन आणि वखार.	3.1	3.9	3.8	3.8	3.7	Transport by other means and Storage.
8.3	दळणवळण	0.8	1.0	0.8	0.8	0.7	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे.	12.4	12.4	12.7	12.4	12.1	Trade, Hotels and Restaurants.
एकूण-(८ + ९)		16.7	17.7	17.7	17.4	16.8	Total (8 + 9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	5.4	7.8	9.2	13.5	13.4	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	4.8	4.5	3.7	3.8	3.5	Real Estate, Ownership of Dwellings & Business Services.
एकूण-(१० + ११)		10.2	12.3	12.9	17.3	16.9	Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	2.7	3.3	2.9	2.9	2.9	Public Administration
13	इतर सेवा	7.2	8.6	9.9	9.4	9.0	Other Services
एकूण-(१२ + १३)		9.9	11.9	12.8	12.3	11.9	Total (12 + 13)
एकूण-तृतीय		36.8	41.9	42.4	47.0	45.6	Sub-Total : Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Net State Domestic Product.

आधार : महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी, १९९६-९७, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

Source : Economic Survey of Maharashtra, 1996-97, Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न / STATE INCOME /

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.11

औद्योगिक मूळानुसार झालेले राज्य उत्पन्नाचे (१९८०-८१ च्या) किंमतीनुसार निर्देशांक

Indices of State Income by Industrial Origin at Constant (1980-81) Prices

(रुपये लाखात / Rs. In Lakhs)

अनु- क्रमांक Serial No.	नाव	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92	1992-93	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	कृषि	100	101.0	146.7	108.5	150.2	Agriculture
2	वन उद्योग	100	93.8	130.4	130.9	125.3	Forestry and Logging
3	मत्स्योद्योग	100	94.4	114.5	111.4	147.3	Fishing
4	खाणी	100	165.4	178.7	205.8	232.7	Mining and Quarrying
एकूण-प्राथमिक		100	101.0	145.1	111.7	149.0	Sub-Total : Primary
5	कारखाने-						Manufacturing-
5.1	नोंदणीकृत	100	126.0	200.2	189.5	198.4	Registered
5.2	इतर	100	115.9	150.1	161.8	196.0	Un-Registered
6	बांधकाम	100	119.3	142.4	147.5	152.8	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	100	155.9	246.1	283.4	280.2	Electricity, Gas & Water Supply.
एकूण-द्वितीय		100	123.3	178.9	178.0	191.8	Sub-Total : Secondary
8	परिवहन, दळणवळण आणि वखार-						Transport, Storage & Communications.
8.1	रेल्वे	100	132.5	163.9	179.4	173.4	Railways
8.2	इतर साधनाने परिवहन आणि वखार.	100	156.7	220.4	218.9	242.6	Transport by other Means and Storage.
8.3	दळणवळण	100	141.3	168.6	176.4	187.8	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे.	100	123.5	184.3	176.2	193.5	Trade, Hotels and Restaurants.
एकूण-(८ + ९)		100	130.7	189.6	184.1	201.7	Sub-Total (8 + 9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	100	180.7	309.9	446.8	501.3	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	100	116.5	137.7	142.0	146.8	Real Estate, ownership of Dwellings & Business Services.
एकूण-(१० + ११)		100	150.4	228.9	303.3	334.5	Sub-Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	100	149.2	191.0	188.2	213.2	Public Administration
13	इतर सेवा	100	146.7	222.2	231.7	250.0	Other Services
एकूण-(१२ + १३)		100	147.4	213.5	219.6	239.8	Sub-Total (12 + 13)
एकूण-तृतीय		100	140.6	206.8	226.5	248.5	Sub-Total : Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न.	100	123.4	179.7	177.2	200.6	Net State Domestic Product.
15	दरबोई राज्य उत्पन्न रु.	100	111.1	143.2	138.2	153.4	Per Capita State Income (Rs.).

१२. शेती

१२.१. या विभागामध्ये जमिनीचा वापर, मुख्य पिके, त्यांचे उत्पादन, बागायत क्षेत्र, उत्पादनाचे निर्देशांक, मृदुसंधारण, शेतीची यंत्रे व अवजारे व कृषी गणना या बाबींची माहिती दिली आहे.

१२.२. गाव पत्रकानुसार भौगोलिक क्षेत्र हे ग्राम अधिकाऱ्यांनी महसुलीच्या कामाकरिता गोळा केलेल्या खेड्यातील माहितीवरून गणना केलेले क्षेत्र होय. भारताच्या सर्व्हेयर-जनरल यांनी दिलेल्या एकूण क्षेत्रफळाची आकडेवारी व गाव पत्रकानुसार दिलेल्या एकूण क्षेत्रफळाची आकडेवारी यात फरक आढळून येतो, कारण पहिले क्षेत्र हे गटांची माहिती गोळा करून काढलेले असते, तर दुसरे गाव पत्रकावरून खेड्यातील क्षेत्रफळाची बेरीज करून काढलेले असते. या व्यतिरिक्त इमारती, रस्ते इत्यादीखालील क्षेत्रफळ मोजताना विचारात घेण्यात येणाऱ्या गोष्टीही वेगवेगळ्या आहेत. " वने " यामध्ये प्रत्यक्ष वनाखालील असलेले सर्व क्षेत्र किंवा कोणत्याही वनविषयक कायदानुसार राज्य सरकारच्या किंवा खाजगी अधिपत्याखालील " वने " म्हणून वर्ग केलेले किंवा प्रशासकीय बाबीसाठी " वने " म्हणून गणले गेलेले क्षेत्र ह्याचा समावेश आहे. जर ह्यातील काही भाग वनव्याप्त नसेल, परंतु तो शेतीकरिता उपयोगात आणला जात असेल तर त्यानुसार त्या क्षेत्राला कसलेले किंवा न कसलेले क्षेत्र असे संबोधण्यात येते. " बिगर-शेती वापराखालील असलेली जमीन " म्हणजे इमारती, रस्ते व रेल्वे याखालील जमीन किंवा पाण्याखालील उदा. नद्या, कालवे यांनी व्याप्त असलेली जमीन आणि शेती सोडून इतर उपयोगात आणलेली जमीन याचा समावेश होतो. पडिक आणि लागवडीस योग्य नसलेल्या जमिनीत सर्व पडिक व लागवडीस योग्य नसलेली म्हणजेच पर्वत, वाळवंट इत्यादींचा समावेश होतो. जी जमीन अतिशय खर्च केल्याशिवाय लागवडीखाली येऊ शकत नाही अशी जमीन, ती स्वतंत्र गटात असो किंवा लागवड केलेल्या जमिनीत असो, तिला लागवडीस योग्य नसलेले क्षेत्र असे संबोधले जाते. कायम कुरणे आणि इतर चराऊ जमीन मिळून सर्व चराऊ जमीन होते, मग त्यात कायम कुरणे असोत किंवा नसोत. वनक्षेत्रातील गावांचे क्षेत्र आणि चराऊ क्षेत्र यांचा या शीर्षाखाली समावेश होतो. कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रात समावेश नसलेल्या झाडेझुडपाखालील जमीन आणि आंबराया यांचा कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राव्यतिरिक्त इतर शेतीविषयक वापरासाठी असलेल्या एकूण " लागवडीलायक " जमिनीत समावेश होतो. काटेरी झाडाखालील जमीन, छपराकरिता वापरावयाच्या गवताखालील जमीन, बांबुच्या झाडाखालील व इंधन म्हणून वापरण्यात येणाऱ्या वनराईखालील जमीन जिचा फळबागायत म्हणून समावेश होत नाही अशा जमिनीचा ह्यात समावेश होतो. " लागवडीलायक पड " जमिनीत एकूण लागवडी योग्य उपलब्ध असलेली जमीन, जी सध्या वापरात असेल किंवा वापरात नसेल, परंतु जी एकदाच वापरली असेल, परंतु चालू वर्षी व गेल्या पांच किंवा जास्त वर्षात सतत कसली नसेल अशा जमिनीचा समावेश होतो. अशी जमीन पड जमीन किंवा झुडपांनी व जंगलव्याप्त असेल जिचा कोणत्याही कामाकरिता उपयोग होऊ शकत नाही अशा जमिनीचा सारा ठरवलेला असेल किंवा नसेल आणि अशी जमीन स्वतंत्र गटात किंवा लागवड केलेल्या जमिनीत असेल. चालू वर्षी पडिक ठेवलेल्या लागवडीखालील जमिनीचा " चालू पड " मध्ये अंतर्भाव होतो. एखादे पेरणी केलेले क्षेत्र त्याच वर्षात दुसऱ्यांदा लागवडीखाली आणतं नसेल तर ते " चालू पड " जमीन म्हणून गणले जाते. " इतर पड " जमिनीत लागवडीखाली असलेल्या परंतु कमीतकमी एक वर्ष व जास्तीत जास्त पांच वर्षे लागवडीखाली नसलेल्या सर्व जमिनींचा समावेश होतो. अशा जमिनी पडित ठेवण्यास खालीलपैकी एखादे कारण असू शकते.--(१) शेतकऱ्यांची हलाखीची आर्थिक परिस्थिती, (२) अपुरा पाणीपुरवठा, (३) हिवतापाचे हवामान,

12. AGRICULTURE

12.1. In this section tables containing data on Land utilisation, principal crops and their production, area irrigated, agricultural implements and machinery and on agricultural census are given.

12.2. The Geographical area according to village papers is calculated from the village returns prepared by the village officials for revenue purposes. There is difference between the figures of total area according to the Surveyor-General of India and that according to the village papers, because the latter is calculated by totalling up areas of village returns while the former is calculated in blocks. Moreover, allowances made for areas covered by buildings, roads, etc. are different in two cases. Under 'Forests' are included all actually forested areas or lands classed or administered as forests under any legal enactment dealing with forests whether State owned or private. If any portion of such land is not actually wooded but put to some agricultural use, that portion is included under the appropriate heading of cultivated or uncultivated land. Land put to non-agricultural uses stands for all lands occupied by buildings, roads and railways or under water, e. g. rivers and canals and other lands put to uses other than for agricultural, *Barren and unculturable land* covers all barren and unculturable land like mountains, deserts etc. Land which cannot be brought under cultivation unless at a high cost, is classed as *unculturable*, whether such land is in isolated blocks or within cultivated holdings. *Permanent pastures* and other grazing land cover all grazing lands whether they are permanent pastures and meadows or not. Village common and grazing lands within forest areas are included under this head. *Land under miscellaneous tree crops and groves* not included in the net area sown includes all cultivable land which is not included under net area sown but is put to some agricultural use. Land under casuarina trees, thatching grass, bamboo bushes and other groves for fuel etc., which are not included under 'orchards' are classed under this category. *Culturable waste* includes all lands available for cultivation whether or not taken up for cultivation or taken up for cultivation once but not cultivated during the current and last five years or more in succession. Such lands may be either fallow or covered with shrubs and jungles which are not put to any use. They may or may not be assessed and may lie in isolated blocks or within cultivated holdings. *Current fallows* comprise cropped areas which are kept fallow during the current year. If any seeding area is not cropped again in the same year, it is also treated as current fallow. *Other fallow land* includes all lands which were taken up for cultivation but are temporarily out of cultivation for a period of not less than one year and not more than five years. The reasons for keeping such lands fallow may be one of the followings (1) poverty of cultivators, (2) inadequate supply of water, (3) malarial climate, (4) silting of canals and rivers, (5) soil erosion and

(४) गाळ व चिखल वाहून आणणाऱ्या नद्या व कालवे, (५) जमिनीची झीज, (६) कृषि उत्पादनाचा योग्य तो मोबदला न मिळणे. कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रामध्ये निव्वळ लागवडीखाली असलेले क्षेत्र आणि फळांच्या बागा यांचासुद्धा समावेश होतो. एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र एकादाच मोजले जाते. एकूण लागवडीखालील क्षेत्रामध्ये एकूण पिकांखालील क्षेत्राचा समोवश होतो. एकूण पिकांखालील क्षेत्र आणि कसलेले निव्वळ क्षेत्र यामध्ये फरक असण्याचे कारण म्हणजे त्याच जमिनीत त्याच वर्षी त्याच किंवा इतर पिकांची एकापेक्षा जास्त वेळा लागवड करणे हे होय.

१२.३. निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्राची माहिती गावाच्या कागदपत्रावरून घेण्यात येते. अंदाजित उत्पादनाचे आकडे अंशतः " पीक कापणी सर्वेक्षणाच्या " निष्कर्षावरून व अंशतः " पैसेवारी " पद्धतीच्या माहितीवरून घेण्यात येतात. सध्या पीक कापणी पाहण्या, तांदूळ, बाजरी, ज्वारी, गहू, नाचणी, हरभरा, तूर (अंशतः), ऊस, कापूस, भुईमूग व तंबाखू (सातारा, सांगली व कोल्हापूर जिल्ह्यात फक्त) ह्या पिकांसाठी घेण्यात येतात. जलसिंचनाच्या साधनांची गणना दर पाच वर्षांनी घेण्यात येते. मधल्या वर्षामध्ये नवीन सिंचनाकरिता बांधलेल्या विहिरी किंवा उपयोगात न येणाऱ्या जुन्या विहिरी यांची नोंद घेण्याच्या सूचना ग्राम अधिकाऱ्यांना दिलेल्या असतात. त्यामुळे पूर्वीच्या पंचवार्षिक गणनेतील विहिरीच्या संख्येची आकडेवारी अद्ययावत करणे शक्य होते. पिकांच्या उत्पादनाच्या मूळ आकडेवारीवरून उत्पादनातील कल, काय आहे ह्याबद्दल निश्चित कल्पना करणे शक्य नाही. त्यासाठी कृषि विभागाने प्रमुख पिकांखालील कृषि उत्पादनांच्या निर्देशांकांची मालिका तयार केली आहे. उत्पादकता निर्देशांक म्हणजे उत्पादन निर्देशांकांचे क्षेत्र निर्देशांकाशी असलेले प्रमाण गुणिले शंभर असे होय. १९८२ व १९८७ च्या पंचवार्षिक पशुधन गणनेत गोळा केलेली शेतीची अवजारे, साधने ह्यांची आकडेवारी व कृषि गणनेत गोळा केलेली विहित जमिनीची संख्या व त्याखालील क्षेत्राची आकडेवारीही देण्यात आली आहे.

(6) unremunerative nature of farming. The *net area sown* consists of net area sown with crops and camards, area sown more than once being counted only once. The *grass cropped area* represents the sum total of area under all crops. The difference between the total cropped area and net area sown is accounted for by the area sown more than once on the same land during the same year with the same or different crops.

12.3. The data about area under different crops are compiled from village records. The estimates of outturn are based partly on the results of crop cutting surveys and partly on 'paisewari method.' At present, crop cutting surveys are being conducted in respect of rice, bajri, jawar, wheat, ragi, gram, tur (partly), sugar-cane, cotton, groundnut and tobacco (Satara, Sangli and Kolhapur districts only). A census of irrigation sources, takes place after every five years. For any intermediate years the village officers are instructed to note the number or new irrigation wells constructed or old wells which have gone out of use and thus bring up-to-date the earlier quinquennial census figures of number of wells. Correct idea regarding trends in production cannot be obtained from the absolute figures on production of crops. To overcome this difficulty, a series of index numbers of agricultural production of principal crops are compiled by the Department of Agriculture. The *productivity Index* is the ratio of index of production to the index of area multiplied by 100. The data on agricultural machinery and implements presented is as enumerated in quinquennial Livestock-Census, 1982 and 1987 and data on operational holdings and area operated as per Agricultural Census are presented.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.1

12. शेती,
तक्ता क्रमांक/
जमिनीचा वापर/
1991-92

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकानुसार) Geographical area by village paper (3)	जंगलव्याप्त क्षेत्र Area under forest (4)	लागवडीसाठी उपलब्ध नसलेली जमीन Not available for cultivation			इतर Other (8)
				बिगरशेती वापरा- खाली असलेली जमीन Land put to non-agricultural uses (5)	नापीक व लागवडीखाली नसलेली जमीन Barren and non-cultivated land (6)	एकूण Total 5+6=7 (7)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई ..	380	15	211	73	284	6
2	ठाणे ..	9,337	3,684	607	815	1,422	870
3	रायगड ..	6,869	1,636	490	1,284	1,774	403
4	रत्नागिरी ..	8,164	57	132	2,302	2,434	134
5	सिंधुदुर्ग ..	5,040	342	205	998	1,203	1
6	नाशिक ..	15,634	3,383	163	1,819	1,982	237
7	धुळे ..	14,380	5,520	206	562	768	488
8	जळगांव ..	11,639	1,665	138	808	946	588
9	अहमदनगर ..	17,020	1,690	125	1,361	1,486	399
10	पुणे ..	15,620	1,793	485	1,552	2,037	799
11	सातारा ..	10,582	1,471	271	1,197	1,468	768
12	सांगली ..	8,610	512	456	433	889	182
13	सोलापूर ..	14,878	371	47	604	651	833
14	कोल्हापूर ..	7,763	1,482	341	432	773	419
15	औरंगाबाद ..	10,077	707	591	218	809	440
16	जालना ..	7,726	50	220	73	293	264
17	परभणी ..	10,972	369	291	178	469	326
18	बीड ..	11,169	254	428	253	681	388

AGRICULTURE

TABLE No. 12.1 (A)

Land Utilisation

(क्षेत्र शंभर हेक्टरत)
(Area in hundred hectares)

लागवडीखाली नसलेली (पड व्यतिरिक्त जमीन) Uncultivated excluding fallow land			पड जमीन Fallow Land			एकूण Total 12+13=14	लागवडीखालील निव्वळ क्षेत्र Net area sown	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र Area sown more than once	लागवडीखालील एकूण क्षेत्र Gross cropped area	District
झाडेसुडपाखालील जमीन व आंबराया Land under Miscellaneous tree crops and graves (9)	लागवडीलायक पड Culturable waste (10)	एकूण Total 8+9+10=11 (11)	चालू पड Current fallows (12)	इतर पड Other fallows (13)						
	27	33	2	21	23	25		25	Greater Bombay	
59	408	1,337	110	107	217	2,677	154	2,831	Thane	
228	381	1,012	191	409	600	1,847	308	2,155	Raigad	
70	1,472	1,676	271	1,393	1,664	2,333	89	2,422	Ratnagiri	
119	1,680	1,800	11	598	609	1,086	189	1,275	Sindhudurg	
19	202	458	535	289	824	8,987	705	9,692	Nashik	
13	53	554	56	142	198	7,340	400	7,740	Dhule	
6	61	655	62	51	113	8,260	1,772	10,032	Jalgaon	
	126	525	1,946	816	2,762	10,557	1,801	12,358	Ahmednagar	
11	387	1,197	166	273	439	10,154	1,682	11,836	pune	
69	382	1,219	149	456	605	5,819	1,135	6,954	Satara	
114	63	359	464	504	968	5,882	410	6,292	Sangli	
52	398	1,283	622	905	1,527	11,046	535	11,581	Solapur	
47	486	952	243	279	522	4,034	293	4,327	Kolhapur	
50	151	641	527	517	1,044	6,876	2,112	8,988	Aurangabad	
83	246	593	628	84	712	6,078	1,248	7,326	Jalna	
38	367	731	450	557	1,007	8,396	3,849	12,245	parbhani	
16	484	888	850	455	1,305	8,041	936	8,977	Beed	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
19	नांदेड	10,331	884	318	121	439	665
20	उस्मानाबाद	7,485	10	88	32	120	172
21	लातूर	6,674	23	184	183	367	261
22	बुलढाणा	9,671	1,168	448	264	712	446
23	अकोला	10,560	706	511	226	737	621
24	अमरावती	12,217	3,288	415	189	604	604
25	यवतमाळ	13,519	2,654	423	392	815	636
26	वर्धा	6,289	699	440	60	500	408
27	नागपूर	9,864	1,945	694	131	825	1,035
28	भंडारा	9,279	2,648	949	176	1,125	1,380
29	चंद्रपूर	10,918	3,881	810	274	1,084	516
30	गडचिरोली	14,916	11,093	489	140	629	866
महाराष्ट्र राज्य		3,07,583	54,000	11,176	17,150	28,326	15,155

टीप :- आकडे अस्थायी आहेत.
आधार :- कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

TABLE No. 12.1 (A)—Contd.

(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
53	323	1,041	503	127	630	7,337	537	7,874	Nanded
4	436	612	641	487	1,128	5,615	1,552	7,167	Osmanabad
136	417	814	363	310	673	4,797	1,283	6,060	latur
11	147	604	117	218	335	6,852	1,030	7,882	Buldhana
14	92	727	204	122	326	8,064	1,725	9,789	Akola
84	123	843	149	125	274	7,208	1,405	8,615	Amravati
138	246	988	280	285	565	8,497	552	9,049	Yavatmal
85	146	639	434	160	594	3,857	97	3,954	Wardha
40	160	1,235	192	179	371	5,488	304	5,792	Nagpur
88	271	1,739	76	93	169	3,598	827	4,425	Bhandara
112	361	989	86	133	219	4,745	484	5,229	Chandrapur
26	205	1,097	213	80	293	1,804	89	1,893	Gadchiroli
1,785	10,301	27,241	10,541	10,175	20,716	1,77,300	27,485	2,04,785	Maharashtra State

Figures are Provisional.

Source :—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/
तक्ता क्रमांक/
जमिनीचा वापर/
1992-93

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकानुसार) Geographical area by village papers	जंगलव्याप्त क्षेत्र Area under forest	लागवडीसाठी उपलब्ध नसलेली जमीन Not available for cultivation			इतर Other
				बिगरशेती वापरा- खाली असलेली जमीन Land put to non-agricultural uses	नापीक व लागवडीसाठी नसलेली जमीन Barren and uncultivated land	एकूण Total 5+6=7	कायम गुरे चरणे व इतर कुरणे Permanent pastures and other grazing land
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	380	15	211	73	284	6
2	ठाणे	9,337	3,538	892	676	1,568	648
3	रायगड	6,869	1,600	490	1,284	1,774	402
4	रत्नागिरी	8,164	57	133	2,305	2,438	134
5	सिंधुदुर्ग	5,040	331	205	998	1,203	1
6	नाशिक	15,624	3,382	164	1,817	1,981	234
7	धुळे	14,380	5,513	206	561	767	484
8	जळगांव	11,639	1,662	138	807	945	585
9	अहमदनगर	17,020	1,676	124	1,350	1,474	392
10	पुणे	15,620	1,781	505	1,551	2,056	798
11	सातारा	10,582	1,428	271	1,195	1,466	762
12	सांगली	8,610	493	459	432	891	179
13	सोलापूर	14,878	351	50	642	692	686
14	कोल्हापूर	7,763	1,465	351	446	797	409
15	औरंगाबाद	10,077	710	548	219	817	441
16	जालना	1,726	50	222	73	295	262
17	परभणी	10,972	367	290	178	468	327
18	बीड	11,169	235	431	256	687	394

AGRICULTURE

TABLE No. 12.1 (B)

Land Utilisation

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात)
(Area in hundred hectares)

लागवडीखाली नसलेली (पड व्यतिरिक्त जमीन) Uncultivated excluding fallow land			पड जमीन Fallow Land			एकूण Total 12+13=14	लागवडीखालील निव्वळ क्षेत्र Net area sown	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र Area Sown more than once	लागवडीखालील एकूण क्षेत्र Gross cropped area	District
झाडेझुडपाखालील जमीन व आंबराया Land under Miscellaneous tree crops and graves (9)	लागवडीलायक पड Culturable waste (10)	एकूण Total 8+9+10=11 (11)	चालू पड Current follows (12)	इतर पड Other follows (13)						
	27	33	2	21	23	25		25	Brihan Mumbai	
59	408	1,115	110	107	217	2,899	154	3,053	Thane	
227	381	1,010	145	456	601	1,884	310	2,194	Raigad	
70	1,348	1,552	272	1,376	1,648	2,469	94	2,563	Ratnagiri	
119	1,680	1,800	11	598	609	1,097	189	1,286	Sindhudurg	
19	202	455	532	290	822	8,994	734	9,728	Nashik	
18	53	555	51	144	195	7,350	536	7,886	Dhule	
27	61	673	61	53	114	8,245	2,529	10,774	Jalgaon	
32	188	612	750	804	1,554	11,704	1,726	13,430	Ahmednagar	
11	390	1,199	171	294	465	10,119	1,716	11,835	Pune	
70	385	1,217	147	472	619	5,852	1,051	6,903	Satara	
114	63	356	490	496	986	5,884	451	6,335	Sangali	
56	340	1,082	686	1,096	1,782	10,971	528	11,499	Solapur	
48	409	866	200	275	475	4,160	354	4,514	Kolhapur	
49	151	641	340	513	853	7,056	2,567	9,623	Aurangabad	
93	155	510	624	131	755	6,116	1,361	7,477	Jalna	
36	364	727	357	407	764	8,646	3,567	12,213	Parbhani	
16	411	821	678	420	1,098	8,328	991	9,319	Beed	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
19	नांदेड	10,331	882	319	170	489	597
20	उस्मानाबाद	7,485	10	88	32	120	172
21	नातूर	6,674	14	182	183	365	200
22	बुलढाणा	9,671	1,149	452	263	715	360
23	अकोला	10,560	649	512	227	739	453
24	अमरावती	12,217	3,289	413	187	600	527
25	यवतमाळ	13,519	26,544	414	394	808	605
26	वर्धा	6,289	618	436	108	544	401
27	नागपूर	9,864	1,875	696	215	911	733
28	भंडारा	9,279	2,646	956	176	1,132	1,376
29	चंद्रपूर	10,918	3,923	798	273	1,071	510
30	गडचिरोली	14,916	11,089	506	142	648	767
	महाराष्ट्र राज्य	3,07,583	53,342	11,512	17,233	28,745	13,845

TABLE No. 12.1 (B)—Contd.

(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
54	324	975	547	126	673	7,312	597	7,909	Nanded
3	436	611	644	690	1,334	5,410	1,317	6,727	Osmanabad
140	264	604	366	292	658	5,033	1,484	6,517	Latur
11	148	519	117	154	271	7,017	1,166	8,183	Buldhana
18	92	563	203	127	330	8,279	1,784	10,063	Akola
71	127	725	137	123	260	7,343	1,582	8,925	Amravati
139	251	995	291	287	578	8,594	798	9,392	Yavatmal
84	141	626	396	236	632	3,869	98	3,967	Wardha
86	266	1,085	189	267	456	5,537	330	5,867	Nagpur
88	269	1,733	71	90	161	3,607	774	4,381	Bhandara
116	291	917	88	145	233	4,774	904	5,678	Chandrapur
27	199	993	189	86	275	1,911	112	2,023	Gadchiroli
1,901	9,824	25,570	8,865	10,576	19,441	1,80,485	29,804	2,10,289	Maharashtra State

Source :—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (A)

प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन/Area and Outturn of Principal crops

1991-92

(क्षेत्र-शंभर हेक्टरात व उत्पादन शंभर टनात दर हेक्टरी उत्पादन किलोग्रॅममध्ये)

(Area in '00' hectares and Outturn in '00' tonnes yield per hectare in Kg.)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	तांदूळ/Rice			गहू/Wheat			ज्वारी/Jowar			बाजरी/Bajri			District (2)
		क्षेत्र Area (3)	उत्पादन Outturn (4)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (5)	क्षेत्र Area (6)	उत्पादन Outturn (7)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (8)	क्षेत्र Area (9)	उत्पादन Outturn (10)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (11)	क्षेत्र Area (12)	उत्पादन Outturn (13)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (14)	
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai
2	ठाणे	Thane
3	रायगड	Raigad
4	रत्नागिरी	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	Nashik
7	धुळे	Dhule
8	जळगांव	Jalgaon
9	अहमदनगर	Ahmednagar
10	पुणे	Pune
11	सतारा	Satara
12	सांगली	Sangli
13	सोलापूर	Solapur
14	कोल्हापूर	Kolhapur
15	औरंगाबाद	Aurangabad
16	जालना	Jalna
17	परभणी	Parbhani
18	बीड	Beed
19	नांदेड	Nanded
20	उस्मानाबाद	Osmanabad

21	लातूर	266	56	211	79	52	658	2,070	936	452	100	24	240	Latur
22	बुलढापुण	41	18	439	118	129	1,093	1,987	1,448	729	145	29	200	Buldhana
23	अकुल	74	32	432	93	95	1,022	2,795	2,758	987	60	13	217	Akola
24	अडरलवती	137	61	445	98	128	1,306	1,864	1,614	866	41	8	195	Amravati
25	डवतडलड	82	36	434	92	103	1,120	2,290	3,014	1,316	115	25	217	Yavatmal
26	वडुधल	45	22	489	174	215	1,236	779	669	859	6	1	159	Wardha
27	नलगडूर	390	401	1,028	362	277	765	1,312	872	665	1	1	159	Nagpur
28	डंडलरल	3,270	3,529	1,079	141	87	617	67	19	284	Bhandara
29	कुंदरडूर	1,551	1,472	949	189	98	519	1,246	564	453	Chandrapur
30	गडकुलरुलु	1,321	909	688	12	6	500	148	53	358	Gadchiroli
डुडलरलडूर डरडुड				15,724	21,002	1,336	6,276	6,257	997	54,851	33,901	618	19,105	8,978	470	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (A)—Contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	नाचणी/Ragi			मका/Maize			बारी/Barley			इतर तृणधान्ये/Other Cereals			District (2)
		क्षेत्र Area (15)	उत्पादन Outturn (16)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (17)	क्षेत्र Area (18)	उत्पादन Outturn (19)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (20)	क्षेत्र Area (21)	उत्पादन Outturn (22)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (23)	क्षेत्र Area (24)	उत्पादन Outturn (25)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (26)	
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai
2	ठाणे ..	188	153	816	2	2	1,000	103	78	757	Thane
3	रायगड ..	237	159	669	71	63	887	Raigad
4	रत्नागिरी ..	338	431	1,275	213	148	695	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ..	96	98	1,023	1	1	667	20	14	700	Sindhudurg
6	नाशिक ..	477	303	635	120	139	1,158	220	185	841	Nashik
7	धुळे ..	95	79	837	181	152	840	145	122	841	Dhule
8	जळगाव	5	2	500	12	8	667	Jalgaon
9	अहमदनगर ..	33	29	868	95	96	1,011	31	25	806	Ahmednagar
10	पुणे ..	133	115	868	58	63	1,086	5	4	800	19	15	789	Pune
11	सातारा ..	149	141	944	49	58	1,184	1	1	1,000	47	39	830	Satara
12	सांगली ..	11	13	1,144	65	103	1,585	5	5	1,000	Sangli
13	सोलापूर	198	304	1,717	3	2	667	Solapur
14	कोल्हापूर ..	290	361	1,246	46	73	1,587	58	47	810	Kolhapur
15	औरंगाबाद	116	127	1,095	4	4	1,000	Aurangabad
16	जालना	40	44	1,100	4	4	1,000	Jalna
17	परभणी	24	16	667	1	1	1,000	Parbhani
18	बीड	34	26	765	753	16	21	Beed
19	नांदेड	8	7	830	6	5	833	Nanded
20	उस्मानाबाद	67	23	343	6	5	833	Osmanabad
21	लातूर	1	1	1,000	5	3	600	Latur
22	बुलढाणा	24	29	1,200	Buldhana
23	अकोला	9	6	679	8	8	1,000	Akola
24	अमरावती	7	5	658	40	31	775	Amravati
25	यवतमाळ	2	2	912	5	4	800	Yavatmal
26	वर्धा	4	4	1,000	Wardha
27	नागपूर	2	1	500	Nagpur
28	भंडारा	26	19	731	Bhandara
29	चंद्रपूर	19	11	579	Chandrapur
30	गडचिरोली	19	15	789	1	1	1,000	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य ..		2,047	1,882	919	1,170	1,293	1,105	22	18	818	1,812	852	470	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 12.2 (A)-- Contd.

RC-540-28A

अनुक्रमांक	जिल्हा	एकूण तृणधान्ये/Total Cereals			हरभरा/Gram			तूर/Tur			इतर कडधान्ये/Other Pulses			District
		क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	
Senal No	(2)	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	(2)
(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(2)
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai
2	ठाणे	1,802	2,927	1,624	32	14	431	42	21	506	130	54	415	Thane
3	रायगड	1,824	3,578	1,962	25	11	431	18	9	506	89	20	225	Raigad
4	रत्नागिरी	1,326	2,460	1,855	6	3	506	64	17	266	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	910	1,526	1,677	41	10	244	Sindhudurg
6	नाशिक	5,776	3,223	558	392	176	449	85	43	506	547	110	201	Nashik
7	धुळे	3,551	2,611	735	168	91	542	214	82	385	1,029	228	222	Dhule
8	जळगाव	3,947	3,857	977	366	225	615	231	143	618	1,230	281	228	Jalgaon
9	अहमदनगर	9,319	4,429	475	253	130	514	182	53	289	466	104	223	Ahmednagar
10	पुणे	8,818	4,653	528	328	180	549	33	16	483	310	64	206	Pune
11	सातारा	4,489	4,364	972	135	73	541	97	41	418	363	107	295	Satara
12	सांगली	4,047	2,887	713	225	122	542	132	54	410	438	87	199	Sangli
13	सोलापूर	7,179	2,755	384	243	89	366	408	67	164	402	85	211	Solapur
14	कोल्हापूर	1,994	3,870	1,941	113	70	620	47	21	447	181	39	215	Kolhapur
15	औरंगाबाद	3,728	1,755	471	274	121	442	532	112	211	757	215	284	Aurangabad
16	जालना	2,745	1,600	583	74	32	432	428	117	272	962	215	223	Jalna
17	परभणी	4,237	2,945	695	274	119	434	745	261	350	1,222	231	189	Parbhani
18	बीड	4,895	1,610	329	95	26	274	530	85	161	427	100	234	Beed
19	नांदेड	3,093	2,018	652	91	35	385	459	171	373	565	115	204	Nanded
20	उस्मानाबाद	2,857	1,202	421	212	67	316	868	133	154	354	95	268	Osmanabad
21	लातूर	2,520	1,072	425	94	31	330	606	83	136	831	213	256	Latur
22	बुलढाणा	2,315	1,653	714	92	46	500	558	260	466	1,251	274	219	Buldhana
23	अकोला	3,039	2,912	958	101	45	446	796	283	356	1,715	463	270	Akola
24	अमरावती	2,187	1,847	845	153	83	543	842	401	477	744	146	196	Amravati
25	यवतमाळ	2,586	3,184	1,231	66	34	515	895	552	617	748	192	257	Yavatmal
26	वर्धा	1,008	911	904	123	65	529	520	343	659	92	21	228	Wardha
27	नागपूर	2,067	1,552	751	233	110	472	559	136	243	148	33	223	Nagpur
28	भंडारा	3,504	3,654	1,043	84	33	391	88	39	441	77	19	247	Bhandara
29	चंद्रपूर	3,005	2,145	714	65	23	353	224	96	431	277	66	238	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,501	984	656	25	8	309	16	7	441	127	31	244	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	1,00,269	74,184	740	4,336	2,059	475	10,161	3,632	357	15,587	3,635	233	Maharashtra State

100

तक्ता क्रमांक/ Table No. 12.2 (A)—contd.

अनुक्रमांक	जिल्हा	एकूण कडधान्ये/Total Pulses			एकूण अन्नधान्ये/Total foodgrains			ज्वार (गुळ)/Sugercane (gur)			मिरची/Chilies			District		
		क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी			
Serial No.		Area	Outtum	Yield per hect.	Area	Outtum	Yield per hect.	Area	Outtum	Yield per hect.	Area	Outtum	Yield per hect.	(2)		
(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(2)		
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai		
2	ठाणे	204	89	436	2,006	3,016	1,503	..	3	2	667	Thane		
3	रायगड	132	40	303	1,956	3,618	1,850	..	4	2	500	Raigad		
4	रत्नागिरी	70	20	286	1,396	2,480	1,777	..	2	1	500	Ratnagiri		
5	सिंधुदुर्ग	41	10	244	951	1,536	1,615	..	5	4	800	Sindhudurg		
6	नाशिक	1,024	329	321	6,800	3,552	522	338	37,662	1,11,426	32	30	938	Nashik
7	धुळे	1,411	401	284	4,962	3,012	607	145	10,218	70,469	56	47	839	Dhule
8	जळगाव	1,827	649	355	5,774	4,506	780	150	10,730	71,533	37	41	1,108	Jalgaon
9	अहमदनगर	901	287	319	10,220	4,716	461	538	43,707	81,240	19	21	1,105	Ahmednagar
10	पुणे	671	260	387	9,489	4,913	518	334	29,704	88,934	41	41	100	Pune
11	सातारा	595	221	371	5,084	4,505	902	354	29,217	82,534	18	14	778	saatara
12	सांगली	795	263	331	4,842	3,150	651	251	21,937	87,398	55	44	800	Sangli
13	सोलापूर	1,053	241	229	8,232	2,996	364	360	25,011	69,475	35	27	771	Solapur
14	कोल्हापूर	341	130	381	2,335	4,000	1,713	666	62,138	93,300	65	22	338	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,563	448	287	5,291	2,203	416	330	18,972	57,491	42	15	357	Aurangabad
16	जालना	1,464	364	249	4,209	1,964	467	136	10,699	78,669	22	9	409	Jalna
17	परभणी	2,241	611	273	6,478	3,556	549	110	7,581	68,918	30	4	133	Parbhani
18	बीड	1,052	211	201	5,947	1,821	306	194	17,074	88,010	46	8	174	Beed
19	नांदेड	1,115	321	288	4,208	2,339	556	119	5,545	46,597	115	37	322	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,434	295	206	4,291	1,497	349	191	10,314	54,000	33	13	394	Osmanabad
21	लातूर	1,531	327	211	4,051	1,399	345	132	8,004	60,636	28	6	214	Latur
22	बुलढाणा	1,901	580	305	4,216	2,233	530	33	2,603	78,879	32	15	500	Buldhana
23	अकोला	2,612	791	303	5,651	3,703	655	36	2,598	72,167	18	8	444	Akola
24	अमरावती	1,739	630	362	3,926	2,477	631	18	1,222	67,889	40	36	900	Amravati
25	यवतमाळ	1,709	778	455	4,295	3,962	922	73	5,125	70,205	32	20	625	Yavatmal
26	वर्धा	735	429	584	1,743	1,340	769	2	144	72,000	245	6	500	Wardha
27	नागपूर	940	279	297	3,007	1,831	609	3	1,227	4,09,000	12	33	135	Nagpur
28	भंडारा	249	91	365	3,753	3,745	998	17	1,227	72,176	41	16	390	Bhandara
29	चंद्रपूर	566	185	327	3,571	2,330	652	3	217	72,333	105	50	476	Chandrapur
30	गडचिरोली	168	46	274	1,669	1,030	617	30	14	467	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	30,084	9,326	310	1,30,353	83,510	641	4,533	3,61,866	79,829	1,243	587	472	Maharashtra State

टीप.—उसाचे उत्पादन शंभर मेट्रीक टनात

Note.—Sugarcane Production in hundred metric tonnes.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (A)—Contd

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	कापूस/Cotton			भूईमूग/Groundnut			तीळ/Sesamum			मोहरी/राई/जवस/Rape/Mustered/Linseed			District (2)		
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outtum	दर हेक्टरी उत्पादन Yield	क्षेत्र Area	उत्पादन Outtum	दर हेक्टरी उत्पादन Yield	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield			
		(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)			
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai			
2	ठाणे	4	5	1,250	11	3	297	1	1	440	Thane		
3	रायगड	5	3	600	17	5	297	1	..	241	Raigad		
4	रत्नागिरी	8	17	2,125	1	..	241	Ratnagiri		
5	सिंधुदुर्ग	49	100	2,041	Sindhudurg		
6	नाशिक	7	7	170	528	278	527	4	1	297	400	Nashik		
7	धुळे	699	375	91	975	468	480	120	29	239	1	400	Dhule	
8	जळगाव	2,090	1,116	91	546	293	537	747	229	306	1	400	Jalgaon	
9	अहमदनगर	24	19	135	219	228	1,041	30	6	200	20	2	100	Ahmednagar
10	पुणे	2	4	297	488	789	1,617	31	7	226	1	1	91	Pune
11	सातारा	7	16	389	770	882	1,145	2	1	210	7	1	166	Satara
12	सांगली	12	21	298	460	364	791	7	1	210	10	2	166	Sangli
13	सोलापूर	29	36	211	214	162	757	13	3	231	20	2	91	Solapur
14	कोल्हापूर	2	1	70	706	944	1,337	Kolhapur
15	औरंगाबाद	655	281	73	173	42	243	146	28	192	77	8	104	Aurangabad
16	जालना	1,288	541	72	105	63	600	62	12	202	26	2	77	Jalna
17	परभणी	2,807	915	55	154	127	825	117	13	111	126	18	143	Parbhani
18	बीड	345	159	78	249	65	261	89	17	186	97	8	82	Beed
19	नांदेड	2,349	744	54	97	61	629	118	12	102	17	2	141	Nanded
20	उस्मानाबाद	228	97	425	81	9	111	114	8	70	Osmanabad
21	लातूर	283	89	54	313	54	173	111	8	71	23	3	130	Latur
22	बुलढाणा	2,582	718	47	170	61	359	206	45	218	3	2	667	Buldhanra
23	अकोला	3,585	1,158	55	97	48	495	158	22	139	4	2	500	Akola
24	अमरावती	3,621	1,724	81	303	80	264	75	16	213	7	2	286	Amravati
25	यवतमाळ	4,158	1,685	69	119	71	597	121	25	207	19	3	141	Yavatmal
26	वर्धा	1,478	1,184	136	190	64	337	99	16	162	45	8	178	Wardha
27	नागपूर	591	402	116	240	112	467	107	16	150	211	38	179	Nagpur
28	भंडारा	10	12	1,200	33	6	182	171	26	152	Bhandara
29	चंद्रपूर	628	356	96	2	2	1,000	253	33	130	345	69	200	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1	991	46	9	196	21	4	190	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		27,242	11,551	72	7,423	5,493	740	2,804	572	204	1,371	213	155	Maharashtra State

टीप.—कापसाचे उत्पादन मासड्याचा (प्रत्येकी १७० कि.) स्वरूपात आहे.
Note.—Outtum Cotton is terms of Lint (each contains 170 Kg.)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (A)—Contd.

अनुक्रमांक Serial (1)	जिल्हा (2)	एरंडेल/Casterseed			तंबाखू/Tobacco			District (2)
		क्षेत्र Area (63)	उत्पादन Outturn (64)	दर हेक्टरी उत्पादन (65)	क्षेत्र Area (66)	उत्पादन Outturn (67)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hector (68)	
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai
2	ठाणे	Thane
3	रायगड	Raigad
4	रत्नागिरी	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	Nashik
7	धुळे	Dhule
8	जळगाव	Jalgaon
9	अहमदनगर	9	4	475	2	1	1,000	Ahmednagar
10	पुणे	Pune
11	सातारा	1	1	1,000	Satara
12	सांगली	33	22	667	Sangli
13	सोलापूर	2	1	500	Solapur
14	कोल्हापूर	46	45	978	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2	1	475	1	1	1,000	Aurangabad
16	जालना	Jalna
17	परभणी	3	1	475	Parbhani
18	बीड	5	2	475	2	1	500	Beed
19	नांदेड	6	3	475	1	1	1,000	Nanded
20	उस्मानाबाद	3	1	475	2	1	500	Osmanabad
21	लातूर	2	1	475	1	1	1,000	Latur
22	बुलढाणा	2	1	300	Buldhana
23	अकोला	3	1	300	Akola
24	अमरावती	3	1	400	1	1	1,000	Amravati
25	यवतमाळ	8	4	500	Yavatmal
26	वर्धा	Wardha
27	नागपूर	1	1	1,000	Nagpur
28	भंडारा	Bhandara
29	चंद्रपूर	3	2	667	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1	1,000	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		46	20	435	97	80	825	Maharashtra State

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Direcerate of Agnculture Government of Maharashtra, Pune

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (B)

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (B)

प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन/Area and Outturn of Principal Crops
(1992-93)

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात व उत्पादन शंभर टनात दर हेक्टरी उत्पादन किलोमध्ये)

(Area in '00' hectares and Outturn in '00' tonnes, yield per hectare in Kg.)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	तांदूळ/Rice			गहू/Wheat			ज्वारी/Jowar			बाजरी/Bajri			District			
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)			
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai			
2	ठाणे	Thane			
3	रायगड	Raigad			
4	रत्नागिरी	Ratnagin			
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg			
6	नाशिक	606	758	1,251	402	493	1,226	3,620	3,768	1,041	Nashik			
7	धुळे	244	317	1,299	1,425	1,826	1,281	1,704	1,855	1,089	Dhule			
8	जळगाव	358	602	1,682	2,800	5,737	2,049	1,144	1,452	1,269	Jalgaon			
9	अहमदनगर	725	754	1,040	4,979	2,227	447	3,421	3,411	997	Ahmednagar			
10	पुणे	527	650	1,233	5,236	2,573	491	1,754	1,503	857	Pune			
11	सातारा	272	312	1,147	2,406	2,375	987	911	406	446	Satara			
12	सांगली	188	246	1,309	2,573	2,254	876	928	386	416	Sangli			
13	सोलापूर	320	316	988	6,372	2,736	429	413	121	293	Solapur			
14	कोल्हापूर	1,023	2,676	2,616	93	181	1,935	482	1,130	2,344	1	1,000	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	15	11	733	369	530	1,436	2,286	1,975	864	1,880	1,706	907	Aurangabad
16	जालना	21	14	667	274	291	1,062	2,106	2,261	1,074	732	760	1,038	Jalna
17	परभणी	225	178	791	396	4,281	1,081	3,867	5,314	1,374	103	79	767	Parbhani
18	बीड	61	43	705	173	168	971	3,165	3,137	991	1,875	1,953	1,042	Beed
19	नांदेड	316	232	734	211	279	1,322	2,834	5,058	1,785	11	7	636	Nanded
20	उस्मानाबाद	126	86	683	180	104	578	3,029	2,677	884	99	78	788	Osmanabad

21	लातूर	236	..	758	166	155	934	2,427	4,245	1,749	79	52	658	Latur
22	बुलढाणा	33	26	788	229	343	1,498	2,033	5,260	2,587	168	104	619	Buldhana
23	अकोला	54	44	815	176	243	1,381	2,874	6,047	2,104	64	43	672	Akola
24	अमरावती	127	75	591	168	219	1,304	1,988	2,909	1,463	37	23	622	Amravati
25	यवतमाळ	62	48	774	169	227	1,343	2,289	3,738	1,633	131	85	649	Yavatmal
26	वर्धा	33	27	818	168	194	1,155	807	877	1,087	6	3	500	Wardha
27	नागपूर	383	459	1,198	407	378	929	1,229	1,191	969	Nagpur
28	भंडारा	3,382	3,846	1,172	163	111	681	63	18	286	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,568	2,295	1,457	198	159	803	1,354	739	546	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,325	1,552	1,171	15	12	800	184	79	429	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य				15,425	23,628	1,532	6,795	7,976	1,174	59,210	66,876	1,129	19,081	17,796	933	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (B)—Contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	राजधानी/Ragi			मका/Mazie			बार्ली/Barley			इतर वृणधान्ये/Other Cereals			District (2)
		क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	
		Area	Outtum	Yield per hect.	Area	Outtum	Yield per hect.	Area	Outtum	Yield per hect.	Area	Outtum	Yield per hect.	
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)		
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai	
2	ठाणे	196	164	836	1	2	1,604	119	107	899 Thane	
3	रायगड	187	141	754	79	64	810 Raigad	
4	रत्नागिरी	292	366	1,254	236	179	758 Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	64	76	1,183	1	1	800	23	15	652 Sindudurg	
6	नाशिक	457	419	916	161	148	919	253	238	941 Nashik	
7	धुळे	93	108	1,159	181	166	917	167	150	898 Dhule	
8	जळगाव	6	5	781	149	10	714 Jalgaon	
9	अहमदनगर	33	37	1,109	89	129	1,449	49	42	857 Ahmadnagar	
10	पुणे	135	150	1,109	52	63	1,212	6	5	833	30	26	867 Pune	
11	सातारा	144	170	1,183	45	59	1,311	1	1	1,000	556	50	899 Satara	
12	सांगली	3	4	1,274	87	128	1,471	5	5	1,000 Sangli	
13	सोलापूर	146	170	1,164	2	2	1,000	15	9	600 Solapur	
14	कोल्हापूर	335	440	1,313	47	78	1,660	93	97	1,043 Kolhapur	
15	औरंगाबाद	370	760	2,054	8	5	625 Aurangabad	
16	जालना	300	524	1,747	7	6	857 Jalna	
17	परभणी	26	45	1,731	2	1	500 Parbhani	
18	बीड	37	52	1,405	18	16	889 Beed	
19	नांदेड	7	14	2,056	5	3	600	11	9	818 Nanded	
20	उस्मानाबाद	46	85	1,848	6	5	833	8	4	500 Osmanabad	
21	लातूर	1	1	1,000	8	7	875 Latur	
22	बुलढाणा	119	242	2,034	1 Buldhana	
23	अकोला	14	11	786	9	8	889 Akola	
24	अमरावती	8	17	2,056	47	36	766 Amravati	
25	यवतमाळ	2	3	1,500	4	4	1,000 Yavatmal	
26	वर्धा	6	6	1,000 Wardha	
27	नागपूर	1	1	1,000 Nagpur	
28	भंडारा	26	18	692 Bhandara	
29	चंद्रपूर	20	13	650 Chandrapur	
30	गडचिरोली	20	40	2,000	1	1	1,000 Gadchiroli	
महाराष्ट्र राज्य		1,939	2,075	1,070	1,765	2,742	1,553	21	17	810	1,816	1,127	621 Maharashtra State	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (B)—contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	एकूण तृणधान्ये/Total Cereals			हरभरा/Gram			तूर/Tur			इतर तृणधान्ये/Other Pulses			District (2)		
		क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन			
		Area (27)	Outturn (28)	Yield per hect. (29)	Area (30)	Outturn (31)	Yield per hect. (32)	Area (33)	Outturn (34)	Yield per hect. (35)	Area (36)	Outturn (37)	Yield per hect. (38)			
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai		
2	ठाणे	1,789	3,123	1,746	40	22	539	42	38	899	127	59	465	Thane
3	रायगड	1,656	3,150	1,902	25	13	539	18	16	899	106	30	283	Raigad
4	रत्नागिरी	1,350	2,284	1,692	6	5	899	65	22	338	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	873	1,685	1,990	Sindhudurg
6	नाशिक	5,917	6,315	1,067	466	223	478	86	77	899	561	228	406	Nashik
7	धुळे	4,079	4,605	1,129	283	171	604	244	216	885	1,177	760	646	Dhule
8	जळगाव	4,339	7,826	1,758	460	330	717	229	209	914	1,169	919	786	Jalgaon
9	अहमदनगर	9,377	6,704	715	237	119	502	233	135	581	571	237	415	Ahmednagar
10	पुणे	8,359	5,788	692	337	171	507	43	28	641	419	167	399	Pune
11	सातारा	4,776	4,056	949	127	51	402	94	74	785	385	189	491	Satara
12	सांगली	3,960	3,396	858	193	90	466	138	108	785	729	334	458	Sangli
13	सोलापूर	7,316	3,402	465	219	77	352	448	67	150	528	176	333	Solapur
14	कोल्हापूर	2,074	4,602	2,219	115	104	904	48	38	785	241	104	432	Kolhapur
15	औरंगाबाद	4,928	4,987	1,012	418	218	522	513	93	181	888	475	535	Aurangabad
16	जालना	3,440	3,856	1,104	122	51	418	408	212	520	1,091	640	587	Jalna
17	परभणी	4,619	6,045	1,309	345	157	455	646	255	394	1,381	780	565	Parbhani
18	बीड	5,329	5,369	1,008	176	69	392	542	245	452	444	196	441	Beed
19	नांदेड	3,395	5,602	1,650	171	85	497	468	245	523	492	274	557	Nanded
20	उस्मानाबाद	3,494	3,039	1,219	353	131	371	776	105	135	472	231	489	Osmanabad
21	लातूर	2,917	4,639	1,590	235	115	489	644	243	377	761	327	430	Latur
22	बुलढाणा	2,583	5,975	2,313	235	121	515	612	492	804	1,501	737	491	Buldhana
23	अकोला	3,191	6,396	2,004	225	110	489	736	463	629	1,944	1,270	653	Akola
24	अमरावती	2,375	3,279	1,381	371	222	598	832	717	862	411	236	574	Amravati
25	यवतमाळ	2,657	4,105	1,545	113	50	442	982	770	784	762	487	639	Yavatmal
26	वर्धा	1,020	1,107	1,085	164	91	555	526	389	739	121	49	405	Wardha
27	नागपूर	2,020	2,029	1,004	260	120	462	542	350	646	215	66	307	Nagpur
28	भंडारा	3,534	3,993	1,130	99	40	403	89	65	726	266	72	271	Bhandara
29	चंद्रपूर	3,140	3,206	1,021	89	43	478	227	201	887	319	392	1,229	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,545	1,684	1,090	36	21	572	12	9	726	191	50	262	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,06,052	1,22,247	1,158	5,914	3,015	510	10,184	5,865	576	17,406	9,411	541	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (B) — contd.

अनुक्रमांक	जिल्हा	एकूण कडधान्ये/Total Pulses			एकूण अन्नधान्ये/Total Foodgrains			उस/Sugarcane			मिरची/Chillies			District
		क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी	
Serial No.		Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	(2)
(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	
1	बृहन्मुंबई													Brihan Mumbai
2	ठाणे	209	119	569	1,998	3,242	1,623				4	2	500	Thane
3	रायगड	149	59	396	1,805	3,209	1,778				4	3	750	Raigad
4	रत्नागिरी	71	27	380	1,421	2,311	1,626				2	2	1,000	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	70	24	343	943	1,709	1,812				6	6	1,000	Sindhudurg
6	नाशिक	1,113	528	474	7,030	6,843	973	288	25,086	87,104	33	31	939	Nashik
7	धुळे	1,703	1,147	674	5,782	5,752	945	145	10,212	70,428	62	53	854	Dhule
8	जळगाव	1,858	1,458	785	6,197	9,284	1,498	99	7,978	80,586	50	56	1,120	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,041	491	472	10,418	7,195	691	205	41,062	2,00,302	25	28	1,120	Ahmednagar
10	पुणे	799	366	458	9,158	6,154	672	334	27,091	81,111	45	45	1,000	Pune
11	सातारा	606	314	518	5,382	4,370	895	399	33,252	83,338	17	14	824	Satara
12	सांगली	1,060	532	502	5,020	3,928	782	244	20,205	82,807	52	42	808	Sangli
13	सोलापूर	1,195	320	268	8,511	3,722	437	316	21,613	68,396	35	28	800	Solapur
14	कोल्हापूर	404	246	609	2,478	4,848	1,956	635	51,626	81,301	67	23	343	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,819	786	432	6,747	5,773	856	264	16,369	62,004	43	17	395	Aurangabad
16	जालना	1,621	903	557	5,061	4,759	940	116	7,865	67,802	25	10	400	Jalna
17	परभणी	2,372	1,192	503	6,991	7,237	1,035	107	8,225	76,869	34	13	382	Parbhani
18	बीड	1,162	510	439	6,491	5,879	906	129	9,225	71,512	56	21	375	Beed
19	नांदेड	1,131	604	534	4,526	6,206	1,371	96	6,209	64,677	120	39	325	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,601	467	292	5,095	3,506	688	99	5,915	59,747	29	12	414	Osmanabad
21	लातूर	1,640	685	418	4,557	5,324	1,168	124	7,234	58,339	30	10	476	Latur
22	बुलढाणा	2,348	1,530	652	4,931	7,505	1,522	17	1,010	59,412	33	17	515	Buldhana
23	अकोला	2,905	1,843	634	6,096	3,233	1,352	22	1,550	70,727	21	10	478	Akola
24	अमरावती	1,614	1,175	728	3,989	4,454	1,116	16	845	52,813	58	57	983	Amravati
25	यवतमाळ	1,857	1,307	704	4,514	5,412	1,199	61	4,509	73,918	31	20	645	Yavatmal
26	वर्धा	811	529	652	1,831	1,636	894	2	124	62,000	13	6	462	Wardha
27	नागपूर	1,017	536	527	3,037	2,565	845	3	218	72,667	249	33	133	Nagpur
28	भंडारा	454	177	390	3,988	4,170	1,046	15	961	64,067	42	17	405	Bhandara
29	चंद्रपूर	635	636	529	3,775	3,542	938	2	145	72,500	114	56	491	Chandrapur
30	गडचिरोली	239	80	335	1,784	1,764	989				27	13	481	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	33,504	18,291	546	1,39,056	1,40,538	1,011	4,038	3,08,535	7,641	1,327	684	515	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (B)—Contd

अनुक्रमांक	जिल्हा	कापूस/Cotton			भूइमूग/Groundnut			तीळ/Sesamum			मोहरी/राई/जवस/Rape/Mustered Linseed			District		
		क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन			
Serial No.		Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	(2)		
(1)	(2)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(2)		
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai		
2	ठाणे	4	5	1,250	13	5	385	2	1	500	Thane		
3	रायगड	2	2	1,000	14	5	372	1	Raigad		
4	रत्नागिरी	6	13	2,166	Ratnagin		
5	सिंधुदुर्ग	47	98	2,085	1	1	372	Sindhudurg		
6	नाशिक	5	8	272	440	483	1,098	7	3	372	4	1	250	Nashik
7	धुळे	587	650	188	824	812	985	131	64	489	2	1	500	Dhule
8	जळगांव	1,751	2,015	195	424	467	1,101	739	346	468	1	Jalgaon
9	अहमदनगर	7	11	267	165	286	1,733	28	10	357	17	4	235	Ahmednagar
10	पुणे	1	2	309	448	680	1,518	36	14	389	1	1	1 000	Pune
11	सातारा	13	26	340	728	940	1,291	1	1	372	8	2	250	Satara
12	सांगली	13	20	261	436	439	1,007	8	3	372	13	5	385	Sangli
13	सोलापूर	36	63	297	172	197	1,145	11	5	455	12	2	166	Solapur
14	कोल्हापूर	1	1	184	675	1,456	2,157	Kolhapur
15	औरंगाबाद	584	480	139	162	126	777	118	44	372	120	24	200	Aurangabad
16	जालना	1,081	780	122	77	55	714	50	19	372	35	7	200	Jalna
17	परभणी	1,687	1,592	100	216	270	1,250	83	31	372	93	16	172	Parbhani
18	बीड	350	292	141	236	167	708	88	33	372	108	13	120	Beed
19	नांदेड	2,369	1,337	95	115	96	835	110	31	282	15	2	133	Nanded
20	उस्मानाबाद	160	83	519	73	27	372	110	17	155	Osmanabad
21	लातूर	247	239	95	267	166	622	99	39	397	35	8	229	Latur
22	बुलढाणा	2,169	1,247	97	165	158	958	250	78	304	6	2	353	Buldhana
23	अकोला	3,054	2,410	134	61	54	885	150	56	373	5	2	400	Akola
24	अमरावती	3,336	2,538	129	248	191	770	81	19	235	7	1	143	Amravati
25	यवतमाळ	4,038	2,822	118	121	126	1,041	133	46	346	22	5	227	Yavatmal
26	वर्धा	1,315	923	119	116	72	621	93	22	237	35	9	257	Wardha
27	नागपूर	547	353	109	206	134	650	100	22	220	206	56	272	Nagpur
28	भंडारा	9	12	1,333	27	7	259	189	32	169	Bhandara
29	चंद्रपूर	607	368	103	2	4	2,000	263	47	179	306	86	281	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1	1,000	59	13	220	22	6	273	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	24,798	18,077	124	6,522	7,593	1,164	2,772	991	358	1,375	303	220	Maharashtra State

टिप.—कापसाचे उत्पादन मानड्यांचा (प्रत्येकी १०० कि.) स्वरुपात आहे.
Note—Outturn of Cotton is terms of Lint (each contains 170 K l.)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2 (B)—Contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	एरंडेन/Casterseed			तंबाखू/Tobacco			District (2)
		क्षेत्र Area (63)	उत्पादन Outtum (64)	दर हेक्टर उत्पादन (65)	क्षेत्र Area (66)	उत्पादन Outtum (67)	दर हेक्टर उत्पादन Yield per hectare (68)	
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai
2	ठाणे	Thane
3	रायगड	Raigad
4	रत्नागिरी	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	Nashik
7	धुळे	Dhule
8	जळगाव	Jalgaon
9	अहमदनगर	Ahmednagar
10	पुणे	Pune
11	सातारा	1	1	1,000	Satara
12	सांगली	36	29	806	Sangli
13	सोलापूर	1	1	1,000	Solapur
14	कोल्हापूर	50	77	1,540	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	1	1,000	Aurangabad
16	जालना	Jalna
17	परभणी	Parbhani
18	बीड	1	1	1,000	Beed
19	नांदेड	2	1	500	Nanded
20	उस्मानाबाद	1	1	1,000	Osmanabad
21	लातूर	2	1	500	Latur
22	बुलढाणा	Buldhana
23	अकोला	Akola
24	अमरावती	1	1	1,000	Amravati
25	यवतमाळ	Yavatmal
26	वर्धा	Wardha
27	नागपूर	1	1	1,000	Nagpur
28	भंडारा	Bhandara
29	चंद्रपूर	2	1	500	Chandrapur
30	गडचिरोली	2	1	500	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		80	18	225	102	118	1,157	Maharashtra State

टिप.—उत्पादन शंभर मेट्रीक टनात

Note.—Sugarcane Production in hundred metric tonnes.

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.3

अ. क्र. Sr No	वर्ष Year	तांदूळ (खरीप) Rice (Kharif)						गहू Wheat					
		क्षेत्र Area			सरासरी उत्पादन Yield Rate			क्षेत्र Area			सरासरी उत्पादन Yield Rate		
		एकूण	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती	टक्केवारी	एकूण	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती	टक्केवारी	एकूण	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती	टक्केवारी	एकूण	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती	टक्केवारी
		Total	H. Y. V	%	Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	1985-86	15.155	10.440	68.9	1.407	1.662	118.1	8.815	6.362	72.2	731	839	114.8
2	1986-87	15.028	10.359	68.9	1.138	1.373	120.7	7.355	5.063	68.8	729	857	117.6
3	1987-88	13.435	8.895	66.2	1.256	1.374	111.2	7.327	6.107	83.3	864	924	106.8
4	1988-89	15.061	11.032	73.3	1.707	1.847	108.2	8.790	7.472	85.0	1,187	1,242	104.7
5	1989-90	14.953	10.990	73.5	1.519	1.647	108.5	8.419	7.047	83.7	1,077	1,143	106.0
6	1990-91	15,398	11,853	76.9	1.147	1.532	105.9	8.734	7.113	81.4	1,052	1,102	104.8
7	1991-92	15.464	11.974	77.4	1.328	1.432	107.9	6.276	4.297	68.5	997	1,169	117.2
8	1992-93	15.159	11.933	78.7	1.524	1.616	106.0	6.795	4.889	72.0	1,174	1,328	113.2

टीप.-एच. वाय. व्ही.-अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती.

आधार.-कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

AGRICULTURE

TABLE No. 12.3

दर हेक्टरी सरासरी उत्पादन

High yielding varieties Crops

1992-93)

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात. प्रति हेक्टरी सरासरी उत्पादन किलोत)
(Area in '00' hectares. Yield Rate in Kg. per Hectare)

बाजरी Bajra						ज्वारी (खरीप) Jowar (Kharif)					
क्षेत्र Area			सरासरी उत्पादन Yield rate			क्षेत्र Area			सरासरी उत्पादन Yield rate		
एकूण	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती	टक्केवारी	एकूण	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती	टक्केवारी	एकूण	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती	टक्केवारी	एकूण	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती	टक्केवारी
Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
17,028	10,081	59.2	246	298	121.1	28,804	21,944	76.2	921	1,073	116.5
17,337	10,408	60.0	268	309	115.3	28,693	23,377	81.5	737	876	119.4
18,149	11,532	63.5	501	614	122.7	29,733	23,700	79.7	1,308	1,423	108.7
19,637	12,411	63.2	459	534	116.5	NA	NA	NA	NA	NA	NA
19,121	13,528	70.7	630	715	113.6	NA	NA	NA	NA	NA	NA
19,270	14,322	74.3	518	613	106.0	NA	NA	NA	NA	NA	NA
19,105	15,014	78.6	470	516	109.8	NA	NA	NA	NA	NA	NA
19,081	16,205	84.9	933	992	106.4	NA	NA	NA	NA	NA	NA

Note.— H. Y. V. High Yielding Varieties.

Source—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्र./TABLE No. 12.4 (A)

भारतातील प्रमुख पिकांचे राज्यवार सरासरी उत्पादन/Average yield of Important Crops In India by States

(1991-92)

सरासरी उत्पादन प्रती हेक्टर कि.ग्रा.मध्ये/Average yield in Kg. per hect.

अ. क्र. Sr No	राज्ये/ केंद्रशासित प्रदेश	तांदूळ Rice	ज्वारी Jawar	बाजरी Bajra	मका Maize	रागी Ragi	गहू Wheat	बाली Barely	हरभरा Gram	ऊस Sugarcane	बटाटा Potato	कापूस Cotton (quin)	States/UT (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1	आंध्रप्रदेश	2,414	626	730	2,028	1,099	827	..	703	73,210	3,625	316	Andhra Pradesh
2	आसाम	1,265	634	..	1,455	..	469	38,466	7,670	81	Assam
3	अरुणाचल प्रदेश	1,173	1,218	..	1,889	6,500	..	Aumachal Pradesh
4	बिहार	1,074	453	418	1,844	787	1,816	867	1,017	48,836	9,040	213	Bihar
5	गुजरात	1,155	391	713	1,020	696	2,214	..	591	85,186	28,497	177	Gujrat
6	गोवा, दीव दमन	2,536	..	1,667	..	1,105	46,316	Goa, Div. Daman
7	हरियाणा	2,831	282	565	1,600	..	3,596	2,070	659	55,901	16,481	451	Hariyana
8	हिमाचल प्रदेश	1,236	1,869	765	1,576	1,392	647	13,381	10,479	510	Himachal Pradesh
9	जम्मू व काश्मीर	2,086	..	485	1,497	..	1,214	802	429	29,750	1,500	850	Jammu & Kashmir
10	कर्नाटक	2,249	810	424	3,025	1,355	712	..	428	83,827	16,126	259	Karnatak
11	केरळ	1,956	500	895	67,543	..	275	Kerala
12	मध्यप्रदेश	1,065	737	735	1,002	288	1,430	1,226	704	35,724	12,282	74	Madya Pradesh
13	महाराष्ट्र	1,357	628	470	1,104	919	997	818	475	79,829	4,946	72	Maha-rashtra
14	मणिपूर	2,123	2,400	32,667	6,079	85	Manipur
15	मेघालय	1,155	1,257	..	1,283	..	600	19,000	7,320	123	Meghalaya
16	मिझोराम	1,277	1,757	10,600	1,800	448	Mizoran
17	नागालँड	1,271	1,004	..	320	..	950	42,424	11,000	170	Nagaland
18	ओरिसा	1,465	1,080	367	780	969	1,671	..	686	73,196	11,097	219	Orisa
19	पंजाब	3,257	1,000	1,100	1,960	..	3,803	2,940	706	63,486	19,981	607	Punjab
20	राजस्थान	846	221	233	809	..	2,517	1,731	660	43,596	11,375	303	Rajasthan
21	सिक्कीम	1,258	1,461	896	1,535	1,278	6,442	..	Sikkim
22	तामीळनाडू	2,586	1,216	1,070	463	1,874	1,000	..	553	1,01,022	21,743	281	Tamil Nadu
23	त्रिपुरा	1,846	696	..	1,865	..	571	47,895	18,343	187	Tripura
24	उत्तर प्रदेश	1,718	1,342	1,012	1,102	1,221	2,337	1,842	843	57,588	17,554	186	Uttar-Pradesh
25	प. बंगाल	2,069	429	567	3,006	922	1,970	1,126	586	70,434	23,045	340	West Bengal
26	दिल्ली	2,200	405	1,392	3,377	2,333	1,000	..	6,000	..	Delhi
27	पॉन्डिचेरी	2,355	..	1,300	..	2,333	85,429	..	321	Pande-chery
28	दादरा व नगर हवेली	Dadara & Nagar Haveli
29	अंदमान व निकोबार	@	A. and N. Island
	भारत	1,741	663	163	1,381	1,242	2,397	1,749	735	65,831	15,934	217	INDIA

आधार : कृषी आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Office of the Agriculture Commissioner of Maharashtra, Pune.

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्र./TABLE No. 12.4 (B)

भारतातील प्रमुख पिकांची राज्यवार सरासरी उत्पादन/Average yield of Important Crops In India by States

(1992-93)

सरासरी उत्पादन प्रती हेक्टर, किलोमिटर/Average yield in Kg. per hect.

अ. क्र. Sr. No.	राज्ये/ केंद्रशासित प्रदेश	तांदूळ Rice	ज्वारी Jawar	बाजरी Bajra	मका Maize	रागी Ragi	गहू Wheat	बार्ली Barely	हरभरा Gram	जस्त Sugarcane	बटाटा Potato	कापूस Cotton (quin)	States/UT
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1	आंध्रप्रदेश ..	2,403	790	760	2,455	1,069	811	..	464	72,142	@	252	Andhra Pradesh
2	आसाम ..	1,308	661	@	1,065	..	484	38,789	6,093	@	Assam
3	अरुणाचल प्रदेश	1,014	1,297	..	1,391	@	@	Aumachal Pradesh
4	बिहार ..	814	590	519	1,820	858	1,748	814	821	45,384	9,067	@	Bihar
5	गुजराथ ..	1,441	722	1,298	1,516	810	2,225	..	630	85,472	21,887	294	Gujrat
6	गोवा, दीव दमन	2,562	..	1,667	..	1,000	@	Goa, Div, Daman
7	हरियाणा ..	2,659	395	1,166	1,758	@	3,621	2,315	669	48,881	16,740	450	Haryana
8	हिमाचल प्रदेश	1,347	..	@	2,068	824	1,576	1,392	571	@	10,479	@	Himachal Pradesh
9	जम्मू व काश्मीर	1,949	@	485	1,709	..	1,242	679	333	@	@	@	Jammu & Kashmir
10	कर्नाटक ..	2,317	870	631	3,292	1,559	684	..	373	86,014	17,008	270	Karnatak
11	केरळ ..	2,017	522	1,000	69,293	@	@	Kerala
12	मध्यप्रदेश ..	1,071	1,100	892	1,597	@	1,361	995	719	33,442	11,327	128	Madya Pradesh
13	महाराष्ट्र ..	1,532	1,129	933	1,554	1,070	1,174	810	510	76,408	4,388	124	Maha-rashtra
14	मणिपूर ..	1,800	2,893	@	@	@	Manipur
15	मेघालय ..	1,167	929	..	1,333	..	600	@	8,765	@	Meghalaya
16	मिझोराम ..	1,370	1,897	@	@	@	@	Mizoram
17	नागालँड ..	1,358	1,108	..	3,250	..	846	@	Nagaland
18	ओरिसा ..	1,213	695	857	928	770	1,794	..	632	64,579	9,817	@	Orisa
19	पंजाब ..	3,391	1,000	889	2,296	..	3,770	2,587	673	56,866	17,511	570	Punjab
20	राजस्थान ..	1,234	531	562	1,058	..	2,287	1,540	548	46,453	@	363	Rajasthan
21	सिक्कीम ..	1,286	1,336	940	1,763	1,333	@	..	Sikkim
22	तामिळनाडू ..	2,888	1,188	1,104	1,494	1,960	1,000	@	580	1,04,005	24,057	296	Tamil Nadu
23	त्रिपुरा ..	1,814	1,936	..	571	@	16,795	@	Tripura
24	उत्तर प्रदेश	Uttar-Pradesh
25	प. बंगाल	2,034	500	750	2,518	936	2,158	984	911	57,708	21,644	@	West Bengal
26	दिल्ली ..	2,200	465	906	@	..	3,377	2,333	1,333	..	@	@	Delhi
27	पन्डिचेरी ..	2,496	..	1,500	..	1,667	@	..	@	Pand- chery
28	दादरा व नगर हवेली	1,669	800	..	1,227	2	1,333	..	667Dadra & Nagar Haveli
29	अंदमान व निकोबार	2,549	@	A. and N. Island
	भारत ..	1,744	989	824	1,694	1,340	2,323	1,668	673	63,810	14,619	261	INDIA

टीप.— @राज्यात/केंद्रशासित प्रदेशात ही पिके महत्वाची नसल्याने सरासरी उत्पादन काढलेले नाही.

Note.—@Crop being unimportant in State/Union territory average yield has not been calculated.

आधार : कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source --Office of the Agriculture Commissioner, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.5

वहित धारकांची जिल्हावार संख्या व जमिनीचे क्षेत्र (कृषी गणना १९९०-९१)

Number and Area of Operational Holdings According to Size Groups

Agricultural Census, 1990-91

(आकडे शंभरत / Figures in Hundred)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	सिमांतिक (एक हेक्टरा- पर्यंत)	अल्पधारक (१ ते २ हे.)	निम्न मध्यम (२ ते ४ हे.)	मध्यम (४ ते १० हे.)	मोठे (१० हेक्टरा- पेक्षा जास्त)	एकूण Total	वहितधारण जमिनीचे क्षेत्र (हेक्टरत)	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	बृहन्मुंबई	संख्या 11 क्षेत्र 6	11	..	No. Greater Bombay Area
2	ठाणे	संख्या 1,270 क्षेत्र 515	515	341	211	47	2,384	..	No. Thane Area
3	रायगड	संख्या 1,640 क्षेत्र 663	475	282	146	29	2,572	..	No. Raigad Area
4	रत्नागिरी	संख्या 1,417 क्षेत्र 510	527	525	423	113	3,005	..	No. Ratnagiri Area
5	सिंधुदुर्ग	संख्या 1,483 क्षेत्र 454	357	300	210	56	2,406	..	No. Sindhudurg Area
6	नाशिक	संख्या 1,166 क्षेत्र 616	1,177	1,016	583	96	4,038	..	No. Nashik Area
7	धुळे	संख्या 634 क्षेत्र 402	1,032	797	447	42	2,952	..	No. Dhule Area
8	जळगाव	संख्या 986 क्षेत्र 585	1,311	933	481	47	3,758	..	No. Jalgaon Area
9	अहमदनगर	संख्या 2,392 क्षेत्र 1,279	2,139	1,579	615	81	6,806	..	No. Ahmednagar Area
10	पुणे	संख्या 1,940 क्षेत्र 915	1,243	1,076	611	118	4,988	..	No. Pune Area
11	सातारा	संख्या 3,392 क्षेत्र 1,403	1,379	782	307	40	5,900	..	No. Satara Area
12	सांगली	संख्या 1,968 क्षेत्र 875	952	713	352	62	4,047	..	No. Sangli Area
13	सोलापूर	संख्या 828 क्षेत्र 468	1,060	1,109	756	164	3,917	..	No. Solapur Area
14	कोल्हापूर	संख्या 2,965 क्षेत्र 1,135	847	470	169	20	4,471	..	No. Kolhapur Area
15	औरंगाबाद	संख्या 828 क्षेत्र 489	1,177	923	421	42	3,391	..	No. Aurangabad Area
16	जालना	संख्या 672 क्षेत्र 403	984	708	369	32	2,765	..	No. Jalna Area
17	परभणी	संख्या 900 क्षेत्र 542	1,264	1,093	609	43	3,909	..	No. Parbhani Area
18	बीड	संख्या 1,235 क्षेत्र 699	1,287	982	498	59	4,055	..	No. Beed Area
19	नांदेड	संख्या 1,005 क्षेत्र 613	1,330	1,013	421	26	3,795	..	No. Nanded Area
20	उस्मानाबाद	संख्या 384 क्षेत्र 233	652	618	443	70	2,167	..	No. Osmanabad Area
21	लातूर	संख्या 399 क्षेत्र 270	755	683	431	51	2,319	..	No. Latur Area

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.5 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
22	बुलढाणा	.. संख्या	640	953	726	435	61	2,815	.. No. Buldhana
		क्षेत्र	409	1,386	1,999	2,566	847	7,207	2.56 Area
23	अकोला	.. संख्या	560	976	767	508	90	2,901	.. No. Akola
		क्षेत्र	389	1,429	2,125	3,044	1,237	8,224	2.83 Area
24	अमरावती	.. संख्या	666	1,069	703	424	66	2,928	.. No. Amravati
		क्षेत्र	473	1,554	1,944	2,513	899	7,383	2.52 Area
25	यवतमाळ	.. संख्या	112	959	925	602	97	2,695	.. No. Yavatmal
		क्षेत्र	78	1,413	2,529	3,530	1,327	8,877	3.29 Area
26	वर्धा	.. संख्या	185	452	419	280	39	1,375	.. No. Wardha
		क्षेत्र	137	660	1,170	1,655	545	4,167	3.03 Area
27	नागपूर	.. संख्या	419	721	60	370	45	2,155	.. No. Nagpur
		क्षेत्र	273	1,058	1,674	2,152	628	5,785	2.68 Area
28	भंडारा	.. संख्या	1,707	809	396	142	12	3,066	.. No. Bhandara
		क्षेत्र	822	1,142	1,078	795	175	4,012	1.31 Area
29	चंद्रपूर	.. संख्या	579	543	521	327	45	2,015	.. No. Chandrapur
		क्षेत्र	322	887	1,435	1,919	637	5,200	2.58 Area
30	गडचिरोली	.. संख्या	365	331	259	118	15	1,088	.. No. Gadchiroli
		क्षेत्र	198	480	699	678	220	2,275	2.09 Area
<hr/>									
	महाराष्ट्र राज्य	.. संख्या	32,748	27,276	21,258	11,710	1,706	94,698	.. No. Maharashtra State
		क्षेत्र	16,176	39,833	58,797	68,564	25,878	2,09,248	2.21 Area

टीप.—आकडे अस्थायी आहेत. / Note.—Figures are Provisional.

आधार.—कृषि गणना, १९९०-९१. / Source.—Agricultural Census, 1990-91.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.6

महाराष्ट्रातील आकारानुसार एकूण वहितधारकांची संख्या व क्षेत्र (कृषि गणना १९९०-९१)

Number and Area of Operational Holdings by Tenure and by Size Groups

(1990-91)

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये / Area in hectares)

अनु- क्रमांक Serial No.	आकारमान क्षेत्र Size class in hectare	व्यक्तीयत धारण Individual holdings		समाईक धारक Joint holdings		संस्था धारक Institutional Holdings		एकूण धारक Total Holdings	
		संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area	संख्या No.	क्षेत्र Area
		(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	up to 0.02	71,575	777	5,621	50	258	0	77,454	827
2	0.02—0.50	15,10,743	3,91,380	75,951	18,941	3,077	711	15,89,771	4,11,032
3	0.50—1.00	15,34,954	11,51,294	69,536	52,158	3,046	2,306	16,07,536	12,05,758
	सिमांतिक Marginal	31,17,272	15,43,451	1,51,108	71,149	6,381	3,017	32,74,761	16,17,617
4	1.00—2.00	26,12,353	38,05,382	1,11,993	1,73,057	3,241	4,827	27,27,587	39,83,266
	लहान Small	26,12,353	38,05,382	1,11,993	1,73,057	3,241	4,827	27,27,587	39,83,266
5	2.00—3.00	13,27,590	31,99,783	67,370	1,64,405	1,939	4,734	13,96,899	33,68,922
6	3.00—4.00	6,87,616	23,67,973	40,048	1,38,464	1,281	4,390	7,28,945	25,10,827
	निम्न मध्यम Semi-medium	20,15,206	55,67,756	1,07,418	3,02,869	3,220	9,124	21,25,844	58,79,749
7	4.00—5.00	4,12,398	18,59,330	27,574	1,22,831	948	4,217	4,46,920	19,86,378
8	5.00—7.50	4,86,152	29,48,636	35,996	2,18,251	1,352	8,238	5,25,500	31,75,126
9	7.50—10.00	1,81,125	15,45,373	16,649	1,42,828	782	6,721	1,98,556	1,69,49,225
	मध्यम Medium	10,87,675	63,53,339	80,219	4,83,910	3,082	19,176	11,70,976	68,56,425
10	10.00—20.00	1,35,857	17,49,162	15,869	2,08,188	1,259	17,569	1,52,985	19,74,919
11	20.00—and above	13,933	4,34,006	2,687	98,121	1,008	80,732	17,628	6,12,859
	मोठे Large	1,49,790	21,83,168	18,556	3,06,309	2,267	98,301	1,70,613	25,87,778
	एकूण / Total	89,82,296	1,94,53,096	4,69,294	13,37,294	18,191	1,34,445	94,69,781	2,09,24,835
	एकूणची टक्केवारी Percentage to Total	54.85	92.97	4.96	6.39	0.19	0.64	100.00	100.00

टीप.—आकडे अस्थायी आहेत.

Note.—Figures are provisional.

आधार.—कृषि गणना, १९९०-९१, कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Agricultural Census, 1990-91, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.7

रासायनिक खतांचा वापर

Consumption of Chemical Fertilizers

(आकडे शंभर मे. टनात / Figures in '00' M. tonnes)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा District	खते / Fertilizers								District	
		1991-92				1992-93					
		नत्रयुक्त Nitrogenous	स्फुरदायुक्त Phosphatic	पालाशयुक्त Potassic	एकूण Total	नत्रयुक्त Nitrogenous	स्फुरदायुक्त Phosphatic	पालाशयुक्त Potassic	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	Brihun Mumbai
2	ठाणे	..	98	22	27	147	98	17	13	128	Thane
3	रायगड	..	125	49	28	203	91	8	17	116	Raigad
4	रत्नागिरी	..	60	12	11	83	53	12	11	76	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग	..	33	17	13	63	31	16	10	56	Sindhudurg
6	नाशिक	..	337	193	71	600	459	196	59	715	Nashik
7	धुळे	..	272	121	71	464	319	120	48	487	Dhule
8	जळगांव	..	651	255	232	1,139	745	247	124	1,116	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	613	284	153	1,050	459	136	58	653	Ahmednager
10	पुणे	..	422	176	119	718	417	132	77	626	Pune
11	सातारा	..	358	169	104	631	291	100	59	451	Satara
12	सांगली	..	435	198	182	815	325	117	102	544	Sangli
13	सोलापूर	..	371	170	110	650	291	124	53	467	Solapur
14	कोल्हापूर	..	574	249	241	1,064	450	159	148	758	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	198	104	44	346	240	84	29	354	Aurangabad
16	जालना	..	186	106	47	339	183	75	25	283	Jalna
17	परभणी	..	231	85	36	353	228	87	32	346	Parbhani
18	बीड	..	134	66	26	226	182	70	20	272	Beed
19	नांदेड	..	380	179	109	668	396	183	83	662	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	67	42	15	124	69	37	14	121	Osmanabad
21	लातूर	..	200	105	35	341	182	106	29	317	Latur
22	बुलढाणा	..	220	107	31	358	251	123	26	400	Buldhana
23	अकोला	..	219	131	45	395	290	141	34	465	Akola
24	अमरावती	..	205	132	50	388	247	121	21	388	Amravati
25	यवतमाळ	..	235	108	65	408	282	92	41	414	Yavatmal
26	वर्धा	..	153	70	38	261	193	109	26	328	Wardha
27	नागपूर	..	173	141	37	351	211	95	22	327	Nagpur
28	भंडारा	..	145	55	18	219	164	47	15	226	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	110	38	16	163	107	36	15	158	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	46	17	8	71	49	17	7	73	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	..	7,252	3,404	1,984	12,640	7,304	2,806	1,216	11,325	Maharashtra State

आधार.—कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissionerate of Agriculture, Maharashtra State, Pune.

अनु- क्रमांक	जिल्हा	गाढ्या	नांगर		पापणी		मळणी यंत्र		कडबा कापण्याची यंत्रे	
			Ploughs		Seed drills		Threshers		Chaff cutters	
			साकडी	लोखंडी	स्थानिक	सुधारित	बैलाकडून किंवा मनुष्यबळाने	शक्तीवर चालणारी	बैलाकडून किंवा मनुष्यबळाने	शक्तीवर* चालणारी
Serial No.	Carts	Wooden	Iron	Local	Improved	Bullock or manually operated	Power operated	Bullock or manually operated	Power operated	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	बृहन्मुंबई	.. 45	140	83	N. A.	N. A.	3	3
2	ठाणे	.. 11,329	1,15,151	586	18	6	1	..
3	रायगड	.. 6,309	87,712	199	5,531	59
4	रत्नागिरी	.. 1,081	1,51,642	125	14	..	5	..
5	सिंधुदूर्ग	.. 2,055	1,19,999	88	3	26
6	नाशिक	.. 42,050	1,54,125	68,965	1,329	2,053	2,568	704
7	धुळे	.. 52,119	1,13,841	27,823	662	1,133	1,196	541
8	जळगाव	.. 61,700	63,113	48,822	705	2,025	761	1,095
9	अहमदनगर	.. 39,470	36,335	87,277	2,116	3,004	2,756	658
10	पुणे	.. 28,072	86,234	60,349	597	1,110	2,008	447
11	सातारा	.. 33,012	46,302	41,990	3,767	1,353	3,634	79
12	सांगली	.. 25,258	22,358	37,410	7,074	915	3,314	177
13	सोलापूर	.. 27,866	25,744	50,687	338	1,390	2,081	246
14	कोल्हापूर	.. 28,478	94,985	25,097	3,174	1,203	347	101
15	औरंगाबाद	.. 23,928	24,772	41,041	864	1,250	390	169
16	जालना	.. 21,546	11,536	27,800	100	1,022	59	21
17	परभणी	.. 39,707	65,678	37,243	772	1,819	2,485	438
18	बीड	.. 36,646	3,971	32,239	264	1,823	289	19
19	नांदेड	.. 33,827	1,04,821	14,553	568	1,071	3,217	367
20	उस्मानाबाद	.. 31,279	8,281	27,654	253	1,001	1,232	180
21	लातूर	.. 21,020	33,226	24,471	125	1,717	2,099	617
22	बुलढाणा	.. 41,989	9,861	40,894	1,053	1,904	127	287
23	अकोला	.. 36,293	27,892	32,226	995	1,666	162	398
24	अमरावती	.. 47,239	45,198	28,615	533	2,073	131	257
25	यवतमाळ	.. 56,657	97,539	28,351	942	1,089	490	158
26	वर्धा	.. 26,980	31,776	16,117	543	8,66	70	108
27	नागपूर	.. 61,264	83,747	11,609	606	1,524	134	261
28	भंडारा	.. 70,410	1,70,428	13,627	2,598	179	17	30
29	चंद्रपूर	.. 58,782	1,25,131	9,971	2,193	222	7	22
30	गडचिरोली	.. 22,291	93,939	4,065	19	..	6	3
म्हारापूर राज्य		.. 9,88,702	20,72,477	8,39,977	57,756	33,503	29,587	7,384

N. A.—माहिती उपलब्ध नाही.

* यामध्ये कापणी व मळणी यंत्र यांचा समावेश आहे.

आधार :- पशु गणना, १९८७.

AGRICULTURE

TABLE No. 12.8

Agricultural Machinery and Implements (1988-89)

उत्साचे चरक		सिंचनासाठी विद्युत पंप		Sugarcane crushers		Electric pumps for irrigation							
शक्तीने चालणारे	बैलाच्या सहाय्याने चालणारे	पाच अश्वशक्ती पर्यंत	सहा आणि अधिक अश्वशक्तीचे	एकूण	सिंचन व कृषि कामाकरिता वापरलेली तेल इंजिने व पंप	परिचयन चाक	फवारणी यंत्रे	ट्रॅक्टर	दुचाकी ट्रॅक्टर किंवा शक्तीवर चालणारी मशागत यंत्रे	घाणी			
Worked by power	Worked by bullocks	Upto 5 H. P.	6 and above H. P.	Total	Oil engines with pump for irrigation and agricultural purposes	Parsian wheels	Sprayers and dusters	Tractors	Tractors or power tillers	Ghanis			District
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)			(2)
..	..	12	1	13	9	..	6	18	Brihan Mumbai
272	3	1,728	72	1,800	404	4	1,719	136	112	2	Thane
8	40	1,085	67	1,152	451	340	1,022	1	12	Raigad
..	..	419	59	478	50	138	481	6	Ratnagiri
6	13	1,495	99	1,594	899	110	2,032	7	1	5	Sindhudurg
142	113	39,812	3,769	43,581	9,563	18	17,582	4,398	65	29	Nashik
129	102	18,553	3,471	22,024	2,841	30	8,573	2,513	33	28	Dhule
102	236	24,249	8,463	32,712	7,556	45	20,966	2,548	37	12	Jalgaon
143	168	68,619	4,275	72,894	15,603	4	12,417	4,114	55	47	Ahmednagar
291	155	19,632	2,832	22,464	14,782	34	11,453	2,675	26	140	Pune
540	84	16,882	4,616	21,498	13,849	675	5,947	2,475	31	12	Satara
183	61	23,830	2,839	26,669	8,068	121	6,843	2,060	94	17	Sangli
646	187	37,432	3,756	41,188	10,964	12	6,019	1,039	20	24	Solapur
523	102	12,916	5,046	17,962	10,698	71	3,719	3,047	79	9	Kolhapur
199	105	28,236	1,121	29,357	2,348	19	13,795	1,039	48	51	Aurangabad
373	25	26,655	775	27,430	2,164	..	19,746	542	..	155	Jalna
266	84	20,024	1,324	21,348	4,304	41	28,730	502	12	122	Parbhani
94	67	28,266	1,543	29,809	2,491	7	7,086	436	2	34	Beed
138	91	15,783	1,087	16,870	1,833	22	20,586	169	8	41	Nanded
627	112	20,771	2,751	23,522	5,291	48	5,405	870	4	45	Osmanabad
737	138	12,869	1,233	14,102	1,526	35	7,540	580	2	100	Latur
117	87	30,099	733	30,832	3,341	..	27,117	947	11	45	Buldhana
116	55	12,061	2,156	14,217	2,929	5	20,083	868	9	23	Akola
53	28	29,172	516	28,688	6,469	3	23,081	787	11	5	Amravati
42	36	13,766	933	14,699	3,680	94	48,914	227	3	5	Yavatmal
28	40	14,776	121	14,897	2,103	34	26,084	153	6	25	Wardha
30	42	24,510	289	24,799	2,629	15	19,400	279	13	54	Nagpur
53	244	6,537	99	6,636	2,272	13	13,649	809	9	51	Bhandara
11	76	2,097	33	2,130	2,689	4	16,262	309	2	23	Chandrapur
..	1	265	2	267	1,178	7	2,498	169	1	1	Gadchiroli
5,879	2,495	5,51,533	4,081	5,05,632	1,42,984	1,949	3,98,755	33,817	706	1,111			Maharashtra State

N. A.—Not Available.

*Including Combine harvest machines.

Source.— Live Stock Census, 1987.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.9

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक

Index numbers of Production of Principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ १९६९-७० त्रैवार्षिक = १००)
(Base 1969-70 Triennium = 100)

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तू	भार Weights	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
I अन्नधान्ये—													FOOD-GRAINS
(a) तुषधान्ये—													Cereals—
(1)	तांदूळ	11.52	100.2	64.7	121.7	167.3	172.8	158.1	169.7	169.4	153.7	173.0	Rice
(2)	गहू	4.81	104.4	72.9	114.6	312.1	242.4	167.7	236.1	239.1	162.8	207.6	Wheat
(3)	खरीप ज्वारी	11.46	126.9	67.1	52.0	131.4	165.6	155.3	260.8	222.7	136.2	293.2	Khari Jawar
(4)	रबी ज्वारी	9.67	141.0	80.1	46.7	85.2	111.6	88.6	152.0	149.5	74.2	117.1	Rabi Jawar
(5)	एकूण ज्वारी	21.12	134.4	73.0	49.6	110.3	140.9	124.8	211.1	189.3	107.9	212.8	Total Jawar
(6)	बाजरी	5.80	76.9	58.2	129.7	88.1	119.6	66.1	189.5	175.4	141.3	280.0	Bajri
(7)	बार्ली	0.01	94.1	82.4	141.2	192.4	396.2	158.5	395.4	113.2	101.9	96.2	Barly
(8)	मका	0.24	60.3	84.8	82.2	278.4	404.5	302.9	339.6	434.5	417.1	501.0	Maize
(9)	नाचपी	1.19	108.4	72.2	103.6	119.8	133.5	159.7	136.1	136.1	119.8	132.1	Ragi
(10)	कोदरा	0.09	110.4	89.6	68.8	73.6	88.5	62.8	81.5	83.0	84.0	85.5	Kodra
(11)	इतर तुषधान्ये	0.27	98.8	81.6	79.6	107.4	100.6	73.0	168.4	129.6	113.0	356.3	Other Cereal
	एकूण तुषधान्ये	45.05	113.77	69.1	87.1	144.6	158.1	131.9	198.6	187.0	131.7	210.7	Total—Cereals
(b) कडधान्ये—													Pulses—
(1)	हरभरा	1.32	130.4	76.7	84.2	175.6	146.1	156.2	325.4	348.1	200.3	293.3	Gram
(2)	तूर	4.46	156.5	82.8	90.6	136.3	120.2	151.7	237.7	140.6	121.4	196.0	Tur
(3)	इतर कडधान्ये	4.66	90.5	77.5	74.9	135.8	75.3	127.3	161.3	156.0	85.2	220.6	Other Pulses
	एकूण कडधान्ये	10.44	123.8	79.7	82.8	141.0	103.5	141.4	214.7	173.7	115.2	219.3	Total—Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	55.49	115.6	71.1	86.3	143.9	147.8	133.7	201.6	184.5	128.6	212.3	Total—Food-grains

ग अन्नधान्येपर-												NON-FOOD-GRAINS	
(a) गमितावी धान्ये-												Oil Seeds	
(1)	भुईमूग	9.25	127.4	75.3	93.4	110.3	97.2	72.3	155.8	157.9	87.0	120.9	Groundnut
(2)	तीळ	0.70	89.3	85.5	56.2	99.2	113.7	159.8	199.5	237.5	180.6	312.9	Seasamum
(3)	मोहरी, राई आणि जवस	0.58	163.9	100.3	94.4	177.5	158.3	163.6	157.1	149.1	63.0	89.6	Rape, Mustard and Linseed.
(4)	एरंड	0.01	150.0	83.3	100.0	200.0	233.3	616.7	366.6	350.0	333.3	300.0	Castor-Seed
एकूण गमितावी धान्ये		10.45	126.9	77.4	91.0	113.3	101.8	83.6	159.0	162.9	92.1	132.1	Total Oil Seeds
(b) तंदू रिणे-												Fibres	
(1)	कापूस	8.43	122.7	77.1	35.5	57.2	93.1	145.5	162.2	137.9	84.7	132.6	Cotton
(2)	अंबाढी	0.03	187.2	97.0	46.4	115.8	110.9	51.1	64.6	60.9	58.1	56.9	Mesta
एकूण तंदू रिणे		8.46	122.8	77.2	35.5	57.4	93.1	145.2	161.8	137.7	84.6	132.3	Total—Fibres
(c) संकीर्ण-												Misc.	
(1)	जस	21.64	81.4	78.8	115.5	156.2	182.6	180.2	256.6	297.5	280.2	238.9	Sugarcane
(2)	तंबाखू	0.18	256.2	133.3	108.3	102.1	141.7	164.6	206.2	216.7	166.7	245.8	Tobacco
(3)	बटाटे	0.35	150.0	129.3	99.4	133.7	101.8	115.7	106.3	124.5	84.2	132.1	Potato
(4)	मिरची	3.34	98.8	93.8	69.6	89.4	85.4	73.7	73.0	74.7	55.0	75.7	Chillies
एकूण संकीर्ण		25.51	85.9	81.8	109.2	146.8	168.4	165.3	230.1	265.4	248.6	216.2	Total Misc.
एकूण अन्नधान्येपर		44.51	102.6	79.9	90.9	121.9	138.3	142.1	200.3	216.8	180.3	180.3	Total—Non-Food-grains.
सर्व रिणे		100.00	109.1	75.0	88.3	134.1	143.6	137.4	201.1	198.9	151.6	196.1	All Commodities

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

अनुक्रमांक Serial	जिल्हा	तृणधान्ये व फडधान्ये Cereals and Pulses		ऊस Sugarcane		फळे व भाज्या Fruits and Vegetables	
		A	B	A	B	A	B
No.		(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	3	3
2	ठाणे	1,956	1,908	54	56
3	रायगड	1,892	1,967	24	25
4	रत्नागिरी	1,426	1,378	1	1	109	118
5	सिंधुदूर्ग	949	1,005	2	2	178	182
6	नाशिक	7,487	7,025	233	216	308	334
7	धुळे	5,762	5,777	120	139	63	65
8	जळगाव	5,717	5,877	91	103	452	430
9	अहमदनगर	10,309	10,059	606	491	107	123
10	पुणे	9,076	9,013	279	355	366	417
11	सातारा	5,139	5,230	291	306	125	133
12	सांगली	5,199	5,036	372	391	45	45
13	सोलापूर	9,917	9,438	232	248	98	100
14	कोल्हापूर	2,685	2,573	477	507	40	17
15	औरंगाबाद	6,783	6,302	190	180	49	49
16	जालना	5,040	4,713	82	77	39	32
17	परभणी	6,700	6,745	86	102	79	74
18	बीड	7,076	6,982	169	193	196	218
19	नांदेड	4,841	4,815	57	47	61	47
20	उस्मानाबाद	4,828	4,444	81	93	48	93
21	लातूर	4,770	4,450	77	64	12	11
22	बुलढाणा	3,843	3,793	51	28	51	52
23	अकोला	5,205	5,203	11	10	40	40
24	अमरावती	3,785	3,411	4	3	257	247
25	यवतमाळ	3,652	3,683	27	30	34	36
26	वधा	2,058	1,960	1	5	64	67
27	नागपूर	3,888	3,603	3	6	269	279
28	भंडारा	4,488	4,392	6	7	54	55
29	चंद्रपूर	3,958	4,328	1	1	24	28
30	गडचिरोली	2,034	1,971	7	7
महाराष्ट्र राज्य		1,40,486	1,37,084	3,550	3,605	3,253	3,380

आधार.-कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

A=1991-92

B=1992-93

AGRICULTURE

TABLE No. 12.10

Area under major crops in each districts

(क्षेत्र " ०० " हेक्टरत)
(Area in ' 00 ' hect.)

मसाले व मसाल्याचे पदार्थ Cendiments and Spices		संकीर्ण अन्नपिके Miscellaneous food crops		एकूण अन्नपिके Total Food crops		District
A	B	A	B	A	B	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
..	3	3	Brihan Mumbai
6	6	2,016	1,970	Thane
11	10	1,927	2,002	Raigad
11	10	1,547	1,507	Ratnagiri
10	9	1,139	1,198	Sindhudurg
39	66	2	..	8,069	7,641	Nashik
72	60	6,017	6,041	Dhule
65	49	6,325	6,459	Jaigaon
32	31	15	..	11,069	10,704	Ahmednagar
67	52	9,788	9,837	Pune
62	50	9	2	5,646	5,721	Satara
70	76	1	1	5,687	5,549	Sangli
49	45	10,296	9,831	Solapur
69	67	3,271	3,164	Kolhapur
50	41	7,072	6,572	Aurangabad
31	29	..	1	5,192	4,852	Jalna
58	55	6,923	6,976	Parbhani
132	140	11	13	7,584	7,546	Beed
132	114	5	5	5,096	5,028	Nanded
50	46	5,007	4,676	Osmanabad
63	57	4,922	4,582	Latur
37	53	3,982	3,926	Buldhana
27	17	..	1	5,283	5,271	Akola
66	69	4,112	3,730	Amravati
35	33	3,748	3,782	Yavatmal
16	14	2,139	2,046	Wardha
262	281	4,422	4,169	Nagpur
50	49	2	2	4,600	4,505	Bhandara
124	124	4,107	4,481	Chandrapur
24	20	2,065	1,998	Gadchiroli
1,720	1,673	45	25	1,49,054	1,45,767	Maharashtra State

Source.—Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण गळीतांची धान्ये Total Oil seeds		तंतू पिके Fibre crops		औषधी द्रव्ये व मादक पदार्थ Drugs and narcotics	
		A	B	A	B	A	B
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)
1	बृहन्मुंबई	2	2
2	ठाणे	25	55	5	5	3	3
3	रायगड	17	32
4	रत्नागिरी	125	117
5	सिंधुदुर्ग	67	74	1
6	नाशिक	587	559	29	31	1	1
7	धुळे	1,053	1,049	621	651	14	10
8	जळगाव	980	883	2,222	1,905	1	..
9	अहमदनगर	1,209	1,139	22	23	1	..
10	पुणे	1,014	1,039	7	8	2	1
11	सातारा	724	760	29	24	1	1
12	सांगली	585	707	21	21	40	38
13	सोलापूर	1,383	1,265	82	44	1	1
14	कोल्हापूर	661	672	3	3	57	47
15	औरंगाबाद	1,167	1,037	601	561	..	1
16	जालना	1,185	897	1,312	1,299
17	परभणी	1,394	1,264	2,416	2,514
18	बीड	1,610	1,457	237	377	1	1
19	नांदेड	524	457	2,432	2,328	2	1
20	उस्मानाबाद	1,633	1,449	39	38	1	..
21	लातूर	1,576	1,702	424	426	3	3
22	बुलढाणा	818	926	2,451	2,578
23	अकोला	377	458	3,614	3,773	1	1
24	अमरावती	408	446	3,635	3,680	1	1
25	यवतमाळ	320	353	4,354	4,417
26	वर्धा	429	451	1,886	1,783
27	नागपूर	902	1,056	723	682
28	भंडारा	410	358	8	8
29	चंद्रपूर	763	650	570	578
30	गडचिरोली	117	110	3	3	3	2
महाराष्ट्र राज्य		22,065	21,424	27,747	27,760	133	112

आधार.-कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

A=1991-92

B=1992-93

TABLE No. 12.10 — Contd.

वैरणवी पिके Fodder Crops		संकीर्ण अन्नधान्येतर पिके Miscellaneous non-food crops		एकूण अन्नधान्येतर पिके Total non-food crops		एकूण पिकाखालील क्षेत्र Total area under crops		District (2)
A	B	A	B	A	B	A	B	
(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	
10	10	12	12	15	15	Brihan Mumbai
829	1,009	862	1,072	2,878	3,042	Thane
204	200	221	232	2,148	2,234	Raigad
873	974	998	1,091	2,545	2,598	Ratnagiri
24	56	1	..	93	130	1,232	1,328	Sindhudurg
623	635	..	1	1,240	1,227	9,309	8,868	Nashik
11	9	..	3	1,700	1,722	7,717	7,763	Dhule
13	35	3,216	2,823	9,541	9,282	Jalgaon
407	676	..	3	1,645	1,841	12,714	12,545	Ahmednagar
1,340	1,582	6	7	2,370	2,638	12,158	12,475	Pune
549	531	1,304	1,317	6,950	7,038	Satara
397	435	1,043	1,201	6,730	6,750	Sangli
47	65	1,514	1,375	11,810	11,206	Solapur
977	996	1,698	1,718	4,969	4,882	Kolhapur
9	10	1,777	1,609	8,849	8,181	Aurangabad
7	5	2,504	2,201	7,696	7,053	Jalna
7	6	3,817	3,784	10,740	10,760	Parbhani
243	464	20	22	2,120	2,330	9,704	9,876	Beed
5	7	2,963	2,793	8,059	7,821	Nanded
24	387	1	..	1,698	1,874	6,705	6,550	Osmanabad
20	12	2,023	2,143	6,945	6,725	Latur
..	3,269	3,504	7,251	7,430	Buldhana
7	1	3,999	4,233	9,282	9,504	Akola
1	1	4,045	4,128	8,157	7,858	Amravati
3	3	4,677	4,773	8,425	8,555	Yavatmal
2	2	..	1	2,317	2,237	4,456	4,283	Wardha
1	2	1	3	1,627	1,743	6,049	5,912	Nagpur
1	1	..	4	419	371	5,019	4,876	Bhandara
2	4	1,335	1,232	5,442	5,713	Chandrapur
5	4	128	119	2,193	2,117	Gadchiroli
6,641	8,122	29	44	56,634	57,473	2,05,688	2,03,240	Maharashtra State

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.11

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकाखालील क्षेत्राचे निर्देशांक
Index number of area of Principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ १९६९-७० त्रैवार्षिक = १००)
(Base 1969-70 Triennium = 100)

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तू	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
I	अन्नधान्ये-											I FOOD-GRAINS
(a)	तृणधान्ये-											(a) Cereals-
(1)	तांदूळ	97.7	99.3	101.6	106.4	113.0	115.5	114.2	118.9	118.2	115.9	Rice
(2)	गहू	108.6	99.8	97.3	140.1	129.3	106.4	100.8	104.6	75.2	81.4	Wheat
(3)	खरीप ज्वारी	100.9	103.1	100.5	108.9	118.7	114.4	111.3	109.0	106.7	111.5	Khari Jawar
(4)	रबी ज्वारी	114.1	105.5	96.7	101.2	105.1	114.2	110.4	109.3	85.2	94.8	Rabi Jawar
(5)	एकूण ज्वारी	108.4	104.4	98.3	104.6	111.0	114.3	110.8	109.2	94.6	102.1	Total Jawar
(6)	बाजरी	79.3	88.7	98.9	87.7	82.9	83.3	92.7	93.5	92.7	92.6	Bajri
(7)	बाली	113.3	76.7	186.7	293.4	296.7	118.7	52.7	75.0	72.5	69.2	Barly
(8)	मका	80.6	95.3	103.2	135.5	164.9	165.2	212.2	244.1	264.7	399.3	Maize
(9)	नाचणी	108.2	108.9	89.6	99.0	104.3	100.2	97.2	97.7	96.4	91.3	Ragi
(10)	कोद्रा	119.8	102.9	71.4	74.9	85.6	59.9	68.4	69.0	67.6	67.9	Kodra
(11)	इतर तृणधान्ये	104.1	94.2	87.3	100.0	100.3	76.5	69.5	51.3	49.2	63.7	Other Cereals
	एकूण तृणधान्ये	101.1	100.2	98.4	104.2	107.1	106.9	106.2	106.2	95.6	100.6	Total—Cereals
(b)	कडधान्ये											(b) Pulses—
(1)	हरभरा	115.3	89.6	89.0	128.0	123.1	143.8	179.8	192.8	124.3	169.6	Gram
(2)	तूर	86.1	91.6	101.8	109.7	114.7	123.2	154.6	163.6	165.0	165.4	Tur
(3)	इतर कडधान्ये	84.6	86.8	97.1	106.8	90.5	94.2	101.9	94.0	92.9	103.8	Other Pulses
	एकूण कडधान्ये	89.0	88.3	97.1	110.3	106.2	107.5	124.5	123.3	113.9	126.8	Total Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	98.7	97.8	98.1	105.4	106.9	107.0	109.9	109.7	99.3	105.9	Total—Food-grains

II अन्नधान्येतर-

II NON-FOOD-GRAINS

(a) गन्निवाणी धान्ये-

(a) Oil Seeds

(1)	भुईमूग	118.3	122.1	98.8	93.4	91.0	73.2	93.3	96.3	81.1	71.3
(2)	तीळ	78.9	77.7	76.2	93.3	117.9	142.2	194.8	177.5	172.7	170.7
(3)	मोहरी, राई आणि जवस	124.7	98.0	104.5	158.8	132.6	137.0	118.0	123.2	71.9	72.1
(4)	एरंड	143.2	116.2	75.7	119.5	124.8	230.9	193.7	146.0	122.1	212.4
	एकूण गन्निवाणी धान्ये	114.3	112.8	96.7	103.2	100.8	92.0	110.3	110.8	91.5	84.5

Groundnut
Sesamum
Rape, Mustard and
Linseed.
Caster-Seed

Total Oil Seeds

(b) तंतू पिळे-

(b) Fibres

(1)	कापूस	91.1	99.0	100.3	84.1	97.2	98.8	96.0	99.5	99.3	90.4
(2)	अंबादी	86.5	96.7	84.8	115.9	113.1	61.2	71.2	66.3	64.8	63.5
	एकूण तंतूपिळे	91.0	99.0	99.0	84.8	97.6	98.0	95.5	98.8	98.6	89.8

Cotton
Mesta

Total—Fibres

(c) संकीर्ण-

(c) Miscellaneous

(1)	ऊस	80.2	86.2	108.4	148.4	166.1	172.3	249.0	288.6	294.7	262.5
(2)	तंबाखू	209.1	109.1	95.9	92.0	98.6	84.5	76.2	83.7	80.4	84.5
(3)	बटाटे	138.1	127.1	94.1	92.6	90.1	120.7	102.8	106.2	70.5	124.9
(4)	मिरची	98.3	99.5	91.6	90.2	93.9	83.3	79.0	80.4	77.2	82.4
	एकूण संकीर्ण	93.8	94.8	99.5	116.8	126.7	125.1	156.9	176.0	175.8	165.7
	एकूण अन्नधान्येतर	97.9	102.6	99.0	92.6	100.7	98.3	104.5	108.2	102.5	94.1
	सर्व पिळे	98.5	99.0	98.3	102.2	105.3	104.8	108.5	109.3	100.1	102.9

Sugarcane
Tobacco
Potato
Chillies

Total Misc.

Total—Non-
Food-grains.

All Commodities

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.12

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या सरासरी उत्पादनाचे निर्देशांक

Index number of average yield of Principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ १९६९-७० त्रैवारिक = १००)
(Base 1969-70 Triennium = 100)

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तू	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	Commodities
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
I अन्नधान्ये-												I FOOD-GRAINS-
(a) वृषधान्ये-												(a) Cereals-
(1)	तांदूळ	102.6	65.2	119.8	157.2	152.9	136.9	148.6	124.9	130.1	149.2	Rice
(2)	गहू	96.0	73.0	117.8	222.8	187.5	159.4	234.0	183.3	216.6	255.0	Wheat
(3)	खरीप ज्वारी	127.8	65.1	51.7	120.7	139.5	135.4	234.1	149.7	127.6	262.2	Kharif Jawar
(4)	रबी ज्वारी	123.6	75.9	48.3	84.2	105.2	77.6	137.7	106.9	87.1	123.5	Rabi Jawar
(5)	एकूण ज्वारी	124.0	69.9	50.5	105.4	126.9	109.1	190.5	133.1	114.1	208.5	Total Jawar
(6)	बाजरी	97.0	65.6	131.1	100.4	144.2	79.3	104.2	106.0	152.4	302.5	Bajri
(7)	बाली	83.1	107.4	75.6	65.6	133.5	133.5	128.7	143.0	140.4	138.9	Barly
(8)	मका	99.5	88.8	79.6	205.5	245.3	183.4	160.0	116.0	157.6	125.4	Maize
(9)	नाचणी	100.2	66.3	115.6	121.0	128.0	159.5	142.0	152.9	124.3	144.4	Ragi
(10)	कोदा	92.2	87.1	96.4	98.3	103.4	104.8	119.1	95.2	124.2	125.9	Kodra
(11)	इतर वृषधान्ये	94.9	86.6	91.2	107.4	100.3	95.3	242.1	110.9	229.5	559.4	Other Cereals
	एकूण वृषधान्ये	111.8	68.7	88.2	135.7	143.9	120.7	183.6	133.8	133.2	204.1	Total—Cereals
(b) फळधान्ये												(b) Pulses—
(1)	हरभरा	113.1	85.6	94.6	137.2	118.7	108.6	180.9	130.3	161.1	172.9	Gram
(2)	तूर	151.8	90.4	89.0	124.2	101.8	123.2	153.7	121.3	73.5	118.5	Tur
(3)	इतर फळधान्ये	107.1	89.3	77.1	127.2	75.7	135.1	158.2	106.6	91.7	212.6	Other Pulses
	एकूण फळधान्ये	139.0	89.3	84.4	127.3	94.9	125.3	159.8	116.3	90.1	158.4	Total Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	116.4	72.2	87.5	134.1	134.7	121.6	178.3	130.6	123.2	193.3	Total—Food-grains

II NON-FOOD-
GRAINS

											(a) Oil Seeds	
(a) गळिताची धान्ये—												
(1)	भुईमूग	107.7	61.7	94.5	118.1	106.9	98.7	166.9	138.9	107.2	169.6	Groundnut
(2)	तीळ	113.2	110.0	73.8	106.3	06.5	112.4	102.4	123.0	104.7	183.3	Sesamum
(3)	मोहरी, राई आणि जवस	131.4	102.3	99.3	111.8	119.4	119.4	133.1	115.5	87.7	124.3	Rape, Mustard and Linseed.
(4)	एरंड	104.7	71.7	132.1	167.4	187.0	267.0	189.2	173.7	273.0	141.3	Caster-Seed
एकूण गळिताची धान्ये		109.4	65.7	93.2	116.8	107.1	102.6	156.6	135.5	106.1	169.2	Total Oil Seeds
(b) तंतू पिळे—											(b) Fibres—	
(1)	कापूस	134.7	77.9	33.4	68.0	95.7	147.3	168.8	110.2	85.3	146.7	Cotton
(2)	अंबाडी	158.6	100.3	54.7	99.9	98.1	78.3	90.7	140.8	89.5	89.5	Mesta
एकूण तंतू पिळे		134.8	78.0	35.5	68.2	95.7	147.2	168.5	110.3	85.3	146.5	Total—Fibres
(c) संकीर्ण—											(c) Miscellaneous	
(1)	ऊस	101.5	91.4	106.6	105.2	100.9	104.6	103.0	103.3	95.1	91.0	Sugarcane
(2)	तंबाखू	122.5	122.2	112.9	110.0	143.7	194.7	270.5	184.0	207.3	290.8	Tobacco
(3)	बटाटे	108.6	69.5	105.6	144.4	113.0	95.9	104.3	117.7	119.3	105.7	Potato
(4)	मिरची	100.5	94.3	75.9	99.3	90.9	88.5	92.4	86.0	84.2	91.9	Chillies
एकूण संकीर्ण पिळे		101.9	92.3	103.2	105.1	108.6	103.7	102.9	102.6	95.0	91.7	Total Misc.
एकूण अन्नधान्येतर		110.3	81.9	88.4	102.4	106.5	109.9	117.5	107.8	95.2	105.6	Total—Non-Food-grains.
सर्व पिळे		113.8	76.5	87.9	119.2	120.9	115.9	145.0	119.2	106.6	144.6	All Commodities

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.13

जिल्हावार बांधवंदिस्ती केलेली जमीन / Area bounded In each District

(क्षेत्र हजार हेक्टरत)
(Area in thousand hectares)

अनु- क्रमांक	जिल्हा	पहिली	दुसरी	तिसरी	वार्षिक	चौथी	पाचवी	सहावी							District
		योजना	योजना	योजना	योजना	योजना	योजना	योजना	योजना	10	11	12	13	14	
Serial No.		During First Plan Period	During Second Plan Period	During Third Plan Period	During Annual Plan Period	During Fourth Plan Period	During Fifth Plan Period	During Sixth Plan Period	85-86	89-90	90-91	91-92	92-93	(2)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai	
2	ठाणे	51 Thane	
3	रायगड	26 Raigad	
4	रत्नागिरी	..	*	*	23 Ratnagiri	
5	सिंधुदूर्ग	13 Sindhudurg	
6	नाशिक	..	13	46	188	88	130	14	4	*	*	*	..	56 Nashik	
7	धुळे	..	11	104	137	83	93	42	25	2	..	1	*	27 Dhule	
8	जळगाव	..	15	30	126	115	149	33	20	2	1	2	2	29 Jalgaon	
9	अहमदनगर	..	27	111	188	107	102	26	25	2	1	1	3	102 Ahmednagar	
10	पुणे	..	44	60	159	92	66	12	10	1	1	..	*	78 Pune	
11	सातारा	..	2	11	58	45	68	6	6	1	1	1	1	52 Satara	
12	सांगली	..	12	41	96	68	101	17	6	3	..	1	*	21 Sangli	
13	सोलापूर	..	61	48	253	147	163	49	28	3	2	1	1	159 Solapur	
14	कोल्हापूर	..	*	*	9	10	14	1	*	*	..	37 Kolhapur	
15	औरंगाबाद	..	1	9	109	139	415	23	26	3	2	2	2	49 Aurangabad	
16	जालना	23	15	2	4	8	9	43 Jalna	
17	परभणी	1	29	79	216	49	63	4	9	11	25	68 Parbhani	
18	बीड	..	2	10	74	87	271	42	51	2	2	2	2	42 Beed	
19	नांदेड	..	*	*	30	63	114	68	51	5	7	6	16	71 Nanded	
20	उस्मानाबाद	..	7	17	119	180	403	79	60	4	3	4	7	101 Osmanabad	
21	लातूर	14	5	8	7	13	92 Latur	
22	बुलढाणा	2	79	88	111	85	66	6	8	6	10	37 Buldhana	
23	अकोला	10	57	87	105	75	48	6	6	9	12	22 Akola	
24	अमरावती	10	46	51	89	37	40	6	9	6	7	28 Amravati	
25	यवतमाळ	15	87	91	95	76	61	8	8	7	6	39 Yavatmal	
26	वर्धा	2	30	33	25	40	30	3	5	6	4	19 Wardha	
27	नागपूर	1	34	49	39	41	20	3	3	2	2	58 Nagpur	
28	भंडारा	*	*	97 Bhandara	
29	चंद्रपूर	44 Chandrapur	
30	गडचिरोली	9	15	23	8	2	*	*	*	..	47 Gadchiroli	
महाराष्ट्र राज्य ..		195	527	1,917	1,717	2,793	823	670	73	80	83	123	1,536	Maharashtra State	

*हजार हेक्टरपेक्षा कमी/Less than thousand hectares.

टीप-जमिनीच्या बांधवंदिस्तीची माहिती संख्या परिमाणत आहे.

Note.— Information of area bounded in number of completed units.

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.14

बहितीची खाती आणि त्यांचे क्षेत्र

(No. of operational Holdings and area operated)

(आकडे शंभरात / Figures in hundred)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	व्यक्तिगत खाती Individual Holdings		संयुक्त खाती Joint Holdings		एकूण खाती All Holdings		District
		संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	9	5	2	2	12	8	Brihan Mumbai
2	ठाणे	2,031	3,456	348	772	2,384	4,269	Thane
3	रायगड	2,351	3,055	214	405	2,572	3,481	Raigad
4	रत्नागिरी	2,915	6,879	86	291	3,005	7,186	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	2,373	3,926	28	248	2,406	4,197	Sindhudurg
6	नाशिक	3,710	8,988	322	1,060	4,038	10,172	Nashik
7	धुळे	2,649	6,373	299	922	2,952	7,338	Dhule
8	जळगाव	3,161	7,157	584	1,339	3,758	8,552	jalgaon
9	अहमदनगर	6,685	13,160	115	279	6,806	13,563	Ahmednagar
10	पुणे	4,730	10,383	247	811	4,988	11,278	Pune
11	सातारा	5,848	7,998	48	84	5,900	8,137	Satara
12	सांगली	4,025	7,143	20	34	4,047	7,206	Sangli
13	सोलापूर	3,538	10,526	374	1,511	3,917	12,145	Solapur
14	कोल्हापूर	4,330	4,631	124	257	4,471	4,944	Kolhapur
15	औरंगाबाद	3,374	7,667	17	50	3,392	7,741	Aurangabad
16	जालना	2,757	6,325	6	13	2,765	6,357	Jalna
17	परभणी	3,824	9,220	78	259	3,909	9,545	Parbhani
18	बीड	4,040	8,867	5	23	4,055	8,939	Beed
19	नांदेड	3,730	7,872	62	150	3,792	8,036	Nanded
20	उस्मानाबाद	2,020	5,992	136	528	2,167	6,562	Osmanabad
21	लातूर	2,242	6,212	74	232	2,319	6,462	Latur
22	बुलढाणा	2,671	6,727	138	444	2,816	7,207	Buldhana
23	अकोला	2,704	7,500	187	645	2,902	8,224	Akola
24	अमरावती	2,625	6,482	282	809	2,928	7,383	Amravati
25	यवतमाळ	2,644	8,666	46	181	2,694	8,877	Yavatmal
26	वर्धा	1,327	3,967	42	164	1,375	4,167	Wardha
27	नागपूर	2,072	5,504	78	254	2,155	5,785	Nagpur
28	भंडारा	2,643	3,395	421	612	3,066	4,012	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,885	4,658	130	520	2,015	5,201	Chandrapur
30	गडचिरोली	908	1,797	180	474	1,089	2,274	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		89,823	1,94,531	4,693	13,373	94,698	2,09,248	Maharashtra State.

टीप.—संस्थांच्या खात्यांचाही समावेश आहे.

Note.—Includes Institutional holdings also.

आधार.—कृषि गणना, १९९०-९१, कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

Source.—Agriculture Census, '90-91, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

१३. जलसिंचन

१३.१. विविध साधनांनुसार भिजलेले क्षेत्र, पीकवार सिंचनाखालील क्षेत्र व बागायती विहिरींची संख्या याबाबत माहिती या विभागात दिली आहे.

13. IRRIGATION

13.1. Data on irrigated area according to various sources, cropwise irrigated area and irrigation wells are presented in the tables in this section.

13. जलसिंचन/IRRIGATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.1

सिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजलेले क्षेत्र १९८५-८६ व १९८६-८७
Area Irrigated by Different Sources of Irrigation (85-86) and (86-87)

(1991-92 and 1992-93)

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात)
(Area in '00' Hectares)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	सिंचनाखालील निव्वळ क्षेत्र Net Area Irrigated				सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र Total Gross area Irrigated				District	
		पृष्ठभागीय सिंचन Surface Irrigation		विहिरीद्वारा सिंचन Well Irrigation		सिंचनाखालील एकूण निव्वळ क्षेत्र Total Net Irrigation					
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Brihan Mumbai
2	ठाणे	33	27	9	18	38	45	42	49	49	Thane
3	रायगड	81	76	25	26	94	102	106	116	116	Raigad
4	रत्नागिरी	22	13	10	7	29	20	32	36	36	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	172	177	30	32	176	209	202	246	246	Sindhudurg
6	नाशिक	304	374	1,013	981	960	1,355	1,317	1,597	1,597	Nashik
7	धुळे	163	91	571	386	465	477	734	745	745	Dhule
8	जळगांव	72	75	1,118	830	960	905	1,190	1,136	1,136	Jalgaon
9	अहमदनगर	865	684	1,776	1,217	2,063	1,901	2,641	2,248	2,248	Ahmednagar
10	पुणे	1,054	771	1,040	869	1,760	1,640	2,094	2,016	2,016	Pune
11	सातारा	695	512	748	599	1,048	1,111	1,443	1,486	1,486	Satara
12	सांगली	388	289	690	629	867	918	1,078	1,117	1,117	Sangli
13	सोलापूर	346	341	965	765	1,105	1,106	1,311	1,298	1,298	Solapur
14	कोल्हापूर	398	350	248	304	539	654	646	763	763	Kolhapur
15	औरंगाबाद	175	119	622	549	589	668	797	875	875	Aurangabad
16	जालना	178	79	647	412	623	491	825	712	712	Jalna
17	परभणी	302	117	692	455	763	572	994	801	801	Parbhani
18	बीड	630	824	1,219	749	1,631	1,573	1,849	1,789	1,789	Beed
19	नांदेड	178	167	297	158	385	325	475	405	405	Nanded
20	उस्मानाबाद	46	265	912	546	749	811	958	1,019	1,019	Osmanabad
21	लातूर	81	29	315	247	303	276	396	365	365	Latur
22	बुलढाणा	46	9	230	113	147	122	276	170	170	Buldhana
23	अकोला	33	40	270	125	228	165	303	236	236	Akola
24	अमरावती	8	15	523	427	387	442	531	640	640	Amravati
25	यवतमाळ	111	104	137	188	182	292	248	381	381	Yavatmal
26	वर्धा	52	12	178	180	179	192	230	245	245	Wardha
27	नागपूर	311	288	390	321	592	609	701	745	745	Nagpur
28	भंडारा	1,381	1,828	214	155	1,432	1,983	1,595	2,189	2,189	Bhandara
29	चंद्रपूर	823	951	25	16	808	967	848	1,005	1,005	Chandrapur
30	गडचिरोली	390	420	22	12	379	432	412	463	463	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		9,338	9,047	14,936	11,316	19,481	20,363	24,274	24,893	24,893	Maharashtra State

आधार :- कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.2

जिल्हानुसार सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र व लागवडीखालील एकूण क्षेत्र, १९८५-८६ व १९८६-८७
(1991-92 and

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	एकूण लागवडी- खालील क्षेत्र		एकूण सिंचनक्षेत्र		राज्याच्या एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	
		Total cropped area	Total irrigated area	Total irrigated area	Percentage to State total	Percentage to State total	Percentage to State total
(1)	(2)	1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)
1	बृहन्मुंबई	15	15
2	ठाणे	2,878	3,042	42	49	0.17	0.20
3	रायगड	2,148	2,234	106	116	0.44	0.47
4	रत्नागिरी	2,545	2,598	32	36	0.13	0.14
5	सिंधुदुर्ग	1,232	1,328	202	246	0.83	0.99
6	नाशिक	9,309	8,868	1,317	1,597	5.43	6.42
7	धुळे	7,717	7,763	734	745	3.02	2.99
8	जळगांव	9,541	9,282	1,190	1,136	4.90	4.56
9	अहमदनगर	12,714	12,545	2,641	2,248	10.88	9.02
10	पुणे	12,158	12,475	2,094	2,016	8.63	8.10
11	सातारा	6,950	7,038	1,443	1,486	5.94	5.97
12	सांगली	6,730	6,750	1,078	1,117	4.44	4.49
13	सोलापूर	11,810	11,206	1,311	1,298	5.40	5.21
14	कोल्हापूर	4,969	4,882	646	763	2.66	3.07
15	औरंगाबाद	8,849	8,181	797	875	3.28	3.51
16	जालना	7,696	7,053	825	712	3.40	2.86
17	परभणी	10,740	10,760	994	801	4.09	3.22
18	बीड	9,704	9,876	1,849	1,789	7.62	7.19
19	नांदेड	8,059	7,821	475	405	1.96	1.63
20	उस्मानाबाद	6,705	6,550	958	1,019	3.95	4.09
21	लातूर	6,945	6,725	396	365	1.63	1.47
22	बुलढाणा	7,251	7,430	276	170	1.14	0.68
23	अकोला	9,282	9,504	303	236	1.25	0.95
24	अमरावती	8,157	7,858	531	640	2.19	2.57
25	यवतमाळ	8,425	8,555	248	381	1.02	1.53
26	वर्धा	4,456	4,283	230	245	0.95	0.98
27	नागपूर	6,049	5,912	701	745	2.89	2.99
28	भंडारा	5,019	4,876	1,595	2,189	6.57	8.79
29	चंद्रपूर	5,442	5,713	848	1,005	3.49	4.04
30	गडचिरोली	2,193	2,117	412	463	1.70	1.86
महाराष्ट्र राज्य		2,05,688	2,03,240	24,274	24,893	10000	100.00

आधार :- कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

IRRIGATION

TABLE No. 13.2

Gross area irrigated and gross cropped area by District in 1985-86 & 1986-87
1992-93)

निव्वळ सिंचित क्षेत्र Net irrigated area		लागवडी खालील क्षेत्राची एकूण सिंचित क्षेत्राची टक्केवारी Percentage of gross area irrigated to cropped area		सिंचन क्षमता/Irrigation Intensity एकूण सिंचित क्षेत्र × १०० Gross Irrigated area X 100		(क्षेत्र शंभर हेक्टरात) (Area in '00' hectares)
1991-92 (9)	1992-93 (10)	1991-92 (11)	1992-93 (12)	1991-92 (13)	1992-93 (14)	District (2)
38	45	1.5	1.6	110.53	108.89	Brihan Mumbai
94	102	4.9	5.2	112.77	113.72	Thane
29	20	1.3	1.4	110.34	180.00	Raigad
176	209	16.4	18.5	114.77	117.70	Ratnagiri
960	1,355	14.1	18.0	137.19	117.86	Sindhudurg
465	477	9.5	9.6	157.85	156.18	Nashik
960	905	12.5	12.2	123.96	125.52	Dhule
2,063	1,901	20.8	17.9	128.02	118.25	Jalgaon
1,760	1,640	17.2	16.2	118.98	122.93	Ahmednagar
1,048	1,111	20.8	21.1	137.69	133.75	Pune
867	918	16.0	16.5	124.34	121.68	Satara
1,105	1,106	11.1	11.6	118.64	117.36	Sangli
539	654	13.0	15.6	119.85	116.67	Solapur
589	668	9.0	10.7	135.31	130.99	Kolhapur
623	491	10.7	10.1	132.42	145.01	Aurangabad
763	572	9.3	7.4	130.27	140.03	Jalna
1,631	1,573	19.1	18.1	113.37	113.73	Parbhani
385	325	5.9	5.2	123.38	124.61	Beed
749	811	14.3	15.6	127.90	125.65	Nanded
303	276	5.7	5.4	130.69	132.25	Osmanabad
147	122	3.8	2.3	187.75	139.34	Latur
228	165	3.3	2.5	132.89	143.03	Buldhana
387	442	6.5	8.1	137.21	144.80	Akola
182	292	2.9	4.5	136.26	130.48	Amravati
179	192	5.2	5.7	128.49	127.60	Yavatmal
592	609	11.6	12.6	118.41	122.33	Wardha
1432	1,983	31.8	44.9	111.38	110.39	Nagpur
808	967	15.6	17.6	104.95	103.93	Bhandara
379	432	18.8	21.9	108.71	107.18	Chandrapur
						Gadchiroli
19,421	20,363	11.8	12.2	124.60	122.25	Maharashtra State

Source :— Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वर्ष Year	तांदूळ Rice	गहू Wheat	ज्वारी Jawar	बाजरी Bajri	बार्ली Barley	मका Maize	नाचणी Ragi	हरभरा Gram
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	बृहन्मुंबई	1991-92
		1992-93
2	ठाणे	1991-92	10	4
		1992-93	15	4
3	रायगड	1991-92	76
		1992-93	80	1
4	रत्नागिरी	1991-92	5	1	..
		1992-93	7	1	..
5	सिंधुदुर्ग	1991-92	50
		1992-93	58
6	नाशिक	1991-92	98	422	16	13	..	2	24	93
		1992-93	93	341	89	111	..	18	29	104
7	धुळे	1991-92	61	277	9	..	72
		1992-93	79	233	13	1	..	77
8	जळगाव	1991-92	21	181	3	1	..	46
		1992-93	31	223	17	1	..	79
9	अहमदनगर	1991-92	10	444	960	127	..	26	..	101
		1992-93	11	346	755	130	..	27	..	121
10	पुणे	1991-92	24	199	856	79	1	29	..	82
		1992-93	52	197	630	85	..	31	..	78
11	सातारा	1991-92	177	157	447	128	..	6	..	40
		1992-93	156	149	486	133	..	8	..	36
12	तांगनी	1991-92	79	148	219	47	..	18	..	32
		1992-93	67	146	227	56	..	22	..	38
13	सोलापूर	1991-92	17	134	419	46	..	72	..	26
		1992-93	12	172	435	26	..	91	..	34
14	कोल्हापूर	1991-92	24	113	2	8	..	5
		1992-93	31	147	20	8	..	10
15	औरंगाबाद	1991-92	7	208	125	11	..	4	..	76
		1992-93	9	148	207	10	..	3	..	118
16	जालना	1991-92	3	289	140	5	..	9	..	42
		1992-93	7	206	139	3	..	43	..	41
17	परभणी	1991-92	151	268	48	8	..	74
		1992-93	149	192	22	2	..	45
18	बीड	1991-92	72	232	570	30	..	37	..	48
		1992-93	11	130	514	27	..	48	..	42
19	नांदेड	1991-92	83	100	6	1	..	3
		1992-93	91	67	4	13
20	उस्मानाबाद	1991-92	31	226	326	1	..	91
		1992-93	28	117	454	1	..	54

IRRIGATION

TABLE No. 13.3

Area Irrigated Under Different Crops

(क्षेत्र संभार हेक्टरात)									
(Area in ' 00 ' hectares)									
रूड Tur	मिरची Chilies	ऊस Sugar Cane	सर्व अन्न पिके All Food Crops	कापूस Cotton	भुईमूग Groundnut	तंबाखू Tobacco	सर्व अन्नोत्तर पिके All Non food Crops	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र Total irrigated Area (Gross)	District
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
..	Brihan Mumbai
3	2	..	37	5	42	Thane
7	2	..	46	3	3	49	
..	3	..	98	8	106	Raigad
1	3	..	108	8	116	
..	2	1	23	..	3	..	9	32	Ratnagin
..	1	1	26	..	3	..	10	36	
..	5	2	143	..	2	..	59	202	Sindhudurg
..	5	2	182	..	8	..	64	246	
..	33	233	1,216	10	35	..	101	1,317	Nashik
11	31	216	1,362	14	135	1	235	1,597	
..	61	120	666	33	17	..	68	734	Dhule
..	53	139	656	52	28	..	89	745	
..	51	91	842	330	17	..	348	1,190	Jalgaon
..	42	103	924	160	42	..	212	1,136	
2	24	606	2,398	8	83	..	243	2,641	Ahmednagar
5	19	491	2,008	5	61	..	240	2,248	
9	34	279	1,959	4	49	..	135	2,094	Pune
14	32	355	1,857	4	56	1	159	2,016	
2	12	291	1,394	13	16	..	49	1,443	Satara
2	11	306	1,409	9	27	1	77	1,486	
..	46	372	1,016	14	22	1	62	1,078	Sangli
..	47	391	1,057	14	20	4	60	1,117	
9	35	232	1,097	38	143	..	214	1,311	Solapur
13	33	248	1,166	26	47	1	132	1,298	
..	..	477	641	5	646	Kolhapur
..	16	507	758	1	5	763	
1	25	190	697	79	10	..	100	797	Aurangabad
1	36	180	765	89	10	..	110	875	
..	18	82	628	163	19	..	197	825	Jalna
..	26	77	585	104	12	..	127	712	
16	38	86	772	120	99	..	222	994	Parbhani
25	29	102	659	54	71	..	142	801	
51	60	169	1,525	50	113	1	324	1,849	Beed
57	59	193	1,354	66	94	1	435	1,789	
..	56	57	365	48	59	2	110	475	Nanded
..	56	47	344	23	37	..	61	405	
9	26	81	841	..	93	1	117	958	Osmanabad
3	24	93	834	..	102	..	185	1,019	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
21	नातूर	1991-92	.	169	23	21
		1992-93	.	131	45	3	..	31
22	बुलदाणा	1991-92	.	131	21
		1992-93	1	24	1	1	..	23
23	अकोला	1991-92	.	167	1	..	18
		1992-93	.	125	1	..	11
24	अमरावती	1991-92	2	198	32
		1992-93	1	184	41
25	यवतमाळ	1991-92	1	115	5
		1992-93	2	119	1	..	7
26	वर्धा	1991-92	.	137	5
		1992-93	.	138	8
27	नागपूर	1991-92	199	241	5	..	41
		1992-93	217	258	1	..	44
28	भंडारा	1991-92	1,4६8	45
		1992-93	2,077	50
29	चंद्रपूर	1991-92	799	20
		1992-93	945	27
30	गढचिरोली	1991-92	380	3	1
		1992-93	433	5
महाराष्ट्र राज्य		1991-92	3,878	4,624	4,155	486	7	237	25	978
		1992-93	4,673	3,875	4,054	581	4	311	30	1,060

टीप-संपूर्ण सुधारित. (१९८५-८६ व १९८६-८७)/
आधार-कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे/

TABLE No. 13.3—Contd.

(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
..	6	77	305	..	8	..	91	396	Latur
..	7	64	291	..	9	..	74	365	
..	16	51	267	5	4	..	9	276	Buldhana
..	18	28	142	17	4	..	28	170	
..	17	11	242	41	12	..	61	303	Akola
..	9	10	186	28	14	1	50	236	
..	27	4	508	13	8	..	23	531	Amravati
..	26	3	496	134	7	1	144	640	
..	17	27	197	13	34	..	51	248	Yavatmal
..	15	30	210	82	70	..	171	381	
1	9	1	210	15	5	..	20	230	Wardha
1	9	5	220	17	7	..	25	245	
..	23	3	691	6	2	..	10	701	Nagpur
..	22	6	735	6	2	..	10	745	
..	20	6	1,593	..	2	..	2	1,595	Bhandara
..	19	7	2,186	..	2	..	3	2,189	
..	12	1	847	..	1	..	1	848	Chandrapur
..	13	1	1,003	1	1	..	2	1,005	
..	18	..	406	..	2	2	6	412	Gadchiroli
..	16	..	458	..	2	1	5	463	
103	696	3,550	2,1624	1,003	858	7	2,650	24,274	Maharashtra State
140	679	3,605	22,027	905	871	16	2,866	24,893	

Note.—Fully Revised (1985-86 and 1986-87).

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

13. जलसिंचन/IRRIGATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.4

एकूण बागायती विहीरींची संख्या

Total Number of Irrigation Wells

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	विहीरींची संख्या/Number of wells				एकूण Total		District (2)
		वापरत असलेल्या In use		वापरत नसलेल्या Not in use		1991-92 (7)	1992-93 (8)	
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)			
1	बृहन्मुंबई	386	386	52	52	438	438	Brihan Mumbai
2	ठाणे	8,525	8,508	1,016	735	9,541	9,243	Thane
3	रायगड	4,820	4,881	465	215	5,285	5,096	Raigad
4	रत्नागिरी	2,925	5,631	1,273	735	4,198	6,366	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	12,346	12,456	995	1,052	13,341	13,508	Sindhudurg
6	नाशिक	73,364	73,464	4,434	4,240	77,798	77,704	Nashik
7	धुळे	28,219	28,561	3,642	3,242	31,861	31,803	Dhule
8	जळगाव	55,269	55,316	7,343	6,225	62,612	61,581	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,01,877	1,03,516	10,197	10,376	1,12,074	1,13,892	Ahmednagar
10	पुणे	66,833	67,542	4,292	4,218	71,125	71,760	Pune
11	सातारा	42,728	43,411	2,533	1,786	45,261	45,197	Satara
12	सांगली	46,530	46,712	3,883	4,027	50,413	50,739	Sangli
13	सांगापूर	48,446	50,559	1,697	1,646	50,143	52,205	Solapur
14	कोल्हापूर	17,098	17,098	2,198	1,625	19,296	18,723	Kolhapur
15	औरंगाबाद	52,088	52,571	3,270	814	55,358	53,385	Aurangabad
16	जालना	30,401	30,634	1,263	794	31,664	31,428	Jalna
17	परभणी	32,568	33,267	1,400	1,300	33,968	34,567	Parbhani
18	बीड	36,685	36,270	3,350	3,351	40,035	39,621	Beed
19	नांदेड	13,897	14,236	6,210	1,134	20,107	15,370	Nanded
20	उस्मानाबाद	30,823	30,274	3,099	3,240	33,922	33,514	Osmanabad
21	लातूर	19,569	19,791	5,775	5,900	25,344	25,691	Latur
22	बुलढाणा	32,190	36,311	12,176	7,814	44,366	44,125	Buldhana
23	अकोला	18,273	20,488	1,781	3,344	20,054	23,832	Akola
24	अमरावती	41,899	41,515	6,599	6,552	48,498	48,067	Amravati
25	यवतमाळ	16,233	16,835	4,136	4,019	20,369	20,854	Yavatmal
26	वर्धा	21,857	23,710	13,067	5,909	34,924	29,619	Wardha
27	नागपूर	35,045	33,907	12,772	13,386	47,817	47,293	Nagpur
28	भंडारा	12,710	12,112	2,417	1,594	15,127	13,706	Bhandara
29	चंद्रपूर	7,079	7,062	2,235	2,218	9,314	9,280	Chandrapur
30	गडचिरोली	3,340	3,312	861	800	4,201	4,112	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	9,14,023	9,30,336	1,24,431	1,02,383	10,38,454	10,32,719	Maharashtra State

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.5

जून १९९१-९२ व १९९२-९३ अखेर निर्मित सिंचन क्षमता
Irrigation potential created at the end of June 1991-92 and 1992-93

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	मोठे व मध्यम प्रकल्प Major and Medium Projects		लघु प्रकल्प Minor Projects		उपसा सिंचन Lift Irrigation		एकूण Total	
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	ठाणे	28.26	32.56	5.39	5.44	0.31	0.31	33.96	38.31
2	रायगड	15.08	14.86	7.92	8.00	2.25	2.25	25.25	25.11
3	रत्नागिरी	3.52	3.52	2.79	2.82	6.31	6.34
4	सिंधुदुर्ग	3.36	3.39	3.36	3.39
5	नाशिक	118.80	118.54	21.53	21.74	2.22	2.22	142.55	142.50
6	धुळे	33.69	33.16	42.14	42.56	3.37	3.37	79.20	79.09
7	जळगाव	137.97	137.12	18.80	18.99	4.15	4.15	160.92	160.26
8	अहमदनगर	210.36	214.01	29.50	29.80	0.32	0.32	240.18	244.13
9	पुणे	138.58	138.08	42.58	43.00	11.90	11.90	193.06	192.98
10	सातारा	114.44	115.26	18.61	18.80	1.65	1.65	134.70	135.71
11	सांगली	34.64	30.53	35.15	35.50	19.65	19.65	89.44	85.68
12	सोलापूर	179.60	179.33	57.11	57.68	6.73	6.73	243.44	243.74
13	कोल्हापूर	42.02	47.65	21.29	21.50	63.31	69.1
14	औरंगाबाद	31.52	27.46	22.84	22.95	6.10	6.10	60.46	56.5
15	जालना	52.25	52.48	8.71	8.91	1.57	1.57	62.53	62.96
16	परभणी	149.76	149.27	15.97	16.30	5.20	5.20	170.93	170.77
17	बीड	90.51	99.16	27.75	27.87	2.79	2.79	121.05	129.82
18	नांदेड	88.15	96.96	24.34	25.72	15.51	15.51	128.00	138.19
19	उस्मानाबाद	22.12	22.23	14.68	16.40	1.30	1.30	38.10	39.93
20	नातूर	34.56	40.41	22.80	26.96	1.65	1.65	59.01	69.02
21	बुलढाणा	25.15	26.59	18.13	18.30	1.01	1.01	44.29	45.90
22	अकोला	31.25	39.71	16.33	16.49	1.93	1.93	49.51	58.13
23	अमरावती	12.66	12.95	12.67	12.80	0.28	0.28	25.61	26.03
24	यवतमाळ	54.05	49.64	19.91	21.75	2.31	2.31	76.27	73.70
25	वर्धा	31.45	36.88	6.92	6.99	2.73	2.73	41.10	46.60
26	नागपूर	110.60	109.98	17.40	17.57	0.82	0.82	128.82	128.37
27	भंडारा	108.19	110.60	36.38	36.74	8.93	8.93	153.50	156.27
28	चंद्रपूर	27.09	27.09	19.09	19.28	7.10	7.10	53.28	53.47
29	गडचिरोली	29.14	29.14	5.42	5.47	0.50	0.50	35.06	35.11
महाराष्ट्र राज्य		1,955.41	1,995.17	595.51	609.72	112.28	112.28	2,663.20	2,717.17

IRRIGATION

TABLE No. 13.5

Irrigation potential created and actual irrigated Area

(आकडे हजार हेक्टरात)
(Figures in thousand hectares)प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र १९९१-९२ व १९९२-९३
Actual Irrigated Area 1991-92 and 1992-93

माट व मध्यम प्रकल्प Major and Medium Projects		लघु प्रकल्प Minor Projects		उपसा सिंचन Lift Irrigation		एकूण Total		सिंचित क्षेत्राशी टक्केवारी Percentage of Irrigated area		District
1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
1.63	3.58	1.23	0.88	2.86	4.46	8.42	11.64	Thane
3.62	6.09	4.29	2.34	0.22	..	8.13	8.43	32.20	33.57	Raigad
0.29	0.33	0.19	0.22	0.48	0.55	7.61	8.67	Ratnagin
..	..	0.66	0.60	0.66	0.60	19.64	17.70	Sindhudurg
32.83	46.98	3.68	5.81	0.16	..	36.67	52.79	25.72	37.05	Nashik
7.02	6.56	5.84	3.59	17.34	10.15	21.89	12.83	Dhule
14.51	17.74	2.83	3.05	0.87	0.27	13.73	21.06	8.53	13.14	Jalgaon
115.03	86.77	5.03	1.71	120.06	88.48	49.99	36.24	Ahmednagar
70.37	62.36	10.06	8.55	13.75	..	94.19	70.91	48.79	36.74	Pune
62.52	70.67	3.17	1.45	65.69	72.12	48.77	53.14	Satara
35.89	41.39	3.78	2.08	39.67	43.47	44.35	50.74	Sangli
96.33	90.00	8.13	2.25	0.02	..	104.49	92.25	42.92	37.85	Solapur
42.19	53.03	10.27	4.93	52.46	57.96	82.88	83.82	Kolhapur
9.55	6.31	4.31	7.35	13.87	13.66	22.94	24.17	Aurangabad
14.66	10.80	2.29	2.45	16.94	13.25	27.09	21.05	Jalna
48.88	34.13	3.56	2.69	0.37	0.37	52.71	37.19	30.84	21.78	Parbhani
22.68	18.73	8.65	6.15	31.34	24.88	25.89	19.16	Beed
24.32	24.72	5.65	3.41	0.33	0.33	30.31	28.46	23.68	20.59	Nanded
10.72	6.80	2.99	1.71	13.71	8.51	35.98	21.31	Osmanabad
9.54	9.30	3.39	2.22	12.94	11.52	21.93	16.69	Latur
6.52	4.50	4.91	6.14	11.42	10.64	25.78	23.18	Buldhana
6.93	9.88	3.66	4.98	0.17	0.02	10.75	14.88	21.71	25.60	Akola
1.34	0.57	2.71	4.42	0.05	0.08	4.10	5.07	16.01	19.48	Amravati
10.36	8.50	3.81	5.75	0.07	..	14.23	14.25	18.66	19.34	Yavatmal
6.63	3.73	1.33	1.63	0.12	..	8.08	5.36	19.66	11.50	Wardha
46.70	60.68	4.82	7.97	51.52	68.65	39.99	53.48	Nagpur
73.21	89.62	14.76	30.07	0.88	0.85	88.85	120.54	57.88	77.14	Bhandara
23.04	22.07	16.20	16.17	0.78	1.92	40.03	40.16	75.13	75.11	Chandrapur
20.85	15.78	3.76	3.97	24.60	19.75	70.17	56.25	Gadchiroli
818.06	811.62	145.96	144.54	17.80	3.84	981.82	960.00	36.87	35.33	Maharashtra State

Source—Irrigation Department, Government of Maharashtra, Mumbai.

१४. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय

१४.१. या विभागातील तक्त्यामध्ये पशुधन गणना, पशुवैद्यकीय सुविधा व कत्तलखाने यांचेविषयी आकडेवारी दिली आहे.

१४.२. १९८२ व १९८७ च्या पशुधन गणनेनुसार गणना केलेले विविध प्रकारचे पशु व कुक्कुट यांची संख्या देण्यात आली आहे. संपूर्ण शात समान संकल्पना (Concepts) व गणना पद्धती वापरून अशा पंचवार्षिक गणना घेण्यात येतात. अशा गणतीत संपूर्ण पशुधनासंबंधी माहिती प्रत्येक घराघरातून गोळा करण्यात येते. कत्तलखान्यातील पशूंची, भटक्या प्राण्यांची व रुग्णावस्थेतील प्राण्यांची गणना करताना विशेष काळजी घेण्यात येते.

14. ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

14.1. Data on Livestock Census, Veterinary facilities provided and slaughter houses are given in the tables in this section.

14.2. The data on number of livestock and poultry presented is as enumerated in the State at the time of 1982 and 1987 Livestock Censuses. These are quinquennial censuses conducted throughout the country on the basis of uniform concepts and method of enumeration. At these censuses all the livestock is enumerated by house to house enquiry. Particular care is taken to enumerate livestock in the slaughter houses, stray animals and animals in transit.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/
तक्ता क्रमांक/
जिल्हावार पशुधनाची संख्या,

		गाई/बैल Cattle								
		तीन वर्षावरील बैल/ Males over 3 years				तीन वर्षावरील गाई Females over 3 years				
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	केवळ पैदाशी साठी ठेवलेले बळ Used for breeding only	पैदाशीसाठी व कामासाठी उप- योगात आणलेले Used for breeding and work both	केवळ कामा- करिता वापरलेले Used for work only	इतर Others 4	एकूण Total	दुभत्या In milk	आटलेल्या व एकदाही न व्यालेल्या Dry and not calved even once	कामासाठी वापरलेल्या Working	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मुचई	297	77	619	4,275	5,268	5,021	1,093	..	
2	ठाणे	3,031	28,684	2,84,629	6,230	2,42,574	62,984	1,04,924	..	
3	रायगड	1,725	21,402	1,59,881	9,754	1,92,762	75,488	80,717	..	
4	रत्नागिरी	450	34,118	2,17,458	6,105	2,58,131	49,940	1,20,110	..	
5	सिंधुदुर्ग	329	13,212	1,11,662	2,498	1,27,701	27,813	34,139	..	
6	नाशिक	3,580	18,248	4,01,371	9,055	4,32,254	1,54,670	2,14,921	..	
7	धुळे	2,960	9,025	3,35,048	6,499	3,53,532	84,123	1,29,054	..	
8	जळगांव	3,210	14,077	2,85,381	5,339	3,08,007	1,09,459	1,10,072	..	
9	अहमदनगर	1,858	14,902	3,11,545	6,458	3,34,763	2,36,548	2,08,814	..	
10	पुणे	1,884	13,889	2,52,480	6,658	2,74,911	1,77,596	1,34,840	..	
11	सातारा	1,487	6,618	1,43,428	4,176	1,55,709	1,01,348	77,825	..	
12	सांगली	1,016	6,022	95,291	2,385	1,04,714	63,288	49,019	..	
13	सोलापूर	1,602	7,475	1,73,623	3,431	1,86,131	1,19,455	92,336	..	
14	कोल्हापूर	450	4,903	1,29,349	1,207	1,35,909	49,500	26,376	..	
15	औरंगाबाद	1,284	7,346	2,46,956	3,244	2,58,830	86,684	93,498	..	
16	जालना	541	4,213	2,00,104	6,526	2,11,384	55,642	70,908	..	
17	परभणी	1,659	7,301	2,70,392	7,521	2,86,873	1,15,425	1,15,847	..	
18	बीड	533	19,045	2,27,521	6,848	2,53,947	82,906	85,802	..	
19	नांदेड	1,531	4,403	2,41,808	7,118	2,54,860	1,17,803	1,38,77	..	
20	उस्मानाबाद	913	10,440	1,41,182	2,663	1,55,198	66,562	61,906	..	
21	लानूर	318	4,728	1,59,630	2,807	1,67,483	63,293	64,137	..	
22	बुलढाणा	1,301	5,873	2,42,283	2,564	2,52,021	73,492	1,05,839	..	
23	अकोला	1,265	2,907	2,48,887	6,899	2,59,958	89,634	1,37,180	..	
24	अमरावती	2,484	4,844	2,09,923	2,525	2,19,776	80,941	1,18,601	..	
25	यवतमाळ	2,893	3,168	2,87,486	4,810	2,98,357	79,149	2,15,556	..	
26	वर्धा	1,775	1,784	1,28,803	3,143	1,35,505	54,289	1,01,000	..	
27	नागपूर	2,801	3,895	2,09,974	6,016	2,22,686	72,728	1,46,581	..	
28	भंडारा	3,018	5,559	3,27,666	5,411	3,41,654	83,234	1,34,218	..	
29	चंद्रपूर	1,582	2,606	2,76,895	4,987	2,86,070	65,960	1,31,866	..	
30	गडचिरोली	4,181	16,665	2,08,212	9,211	2,38,269	41,595	1,23,387	..	
	महाराष्ट्र राज्य	51,958	2,97,429	64,49,487	1,56,363	69,55,237	25,46,517	32,29,343	..	

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No. 14.1

Live-Stock In each District

(1992)

गाई/बैल Cattle				म्हशी-रेडे/ Buffaloes						
तीन वर्षावरील गाई/ Females over 3 years				तीन वर्षावरील रेडे/ Males over 3 years						
इतर Others	एकूण Total	बासरे Young stock	एकूण गाई-बैल Total cattle	पैदाशीसाठी व			इतर Others	एकूण Total	District	
				केवळ पैदाशीसाठी डेवलेने Used for breeding only	कामासाठी उपयोगात आणलेले Used for breeding and work both	केवळ कामाकरिता वापरलेले Used for work only				
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)	
118	6,232	2,759	14,259	2,872	334	4	302	3,512	Brihan Mumbai	
3,054	1,70,962	1,22,951	5,36,487	1,925	7,339	27,193	1,194	37,651	Thane	
908	1,57,113	1,30,707	4,80,582	543	6,224	30,330	1,869	38,966	Raigad	
2,368	1,72,418	1,33,202	5,63,751	172	3,449	16,613	632	20,866	Ratnagiri	
811	62,763	56,203	2,46,667	252	4,790	26,745	954	32,741	Sindhudurg	
2,946	3,72,537	2,93,069	10,97,860	1,885	3,241	19,304	842	25,272	Nashik	
2,106	2,15,283	1,82,540	7,51,355	1,475	959	2,925	544	5,903	Dhule	
1,694	2,21,225	1,92,928	7,22,160	2,809	715	882	564	4,970	Jalgaon	
4,726	4,50,088	3,49,690	11,34,541	1,054	472	1,402	288	3,216	Ahmednagar	
3,675	3,16,111	2,23,704	8,14,726	1,706	813	1,337	500	4,356	Pune	
1,434	1,80,607	1,20,971	4,57,287	1,157	1,145	1,979	1,047	5,328	Satara	
907	1,13,214	78,458	2,96,386	1,119	1,736	4,971	490	8,316	Sangli	
3,219	2,15,010	1,72,599	5,73,740	1,361	1,498	4,519	957	8,335	Solapur	
950	76,826	42,062	2,54,797	549	1,804	22,099	713	25,165	Kolhapur	
544	1,80,726	1,47,309	5,86,865	894	362	416	220	1,892	Aurangabad	
217	1,26,767	1,15,186	4,53,337	517	399	795	179	1,890	Jalna	
2,164	2,33,436	1,87,552	7,07,861	912	362	556	444	2,274	Parbhani	
1,255	1,69,963	1,52,461	5,76,371	466	507	940	467	2,380	Beed	
4,044	2,60,624	1,95,816	7,11,300	1,141	460	531	687	2,819	Nanded	
1,882	1,30,350	1,00,276	3,85,824	659	662	1,525	344	3,190	Osmanabad	
1,247	1,28,677	94,220	3,90,380	312	292	685	320	1,609	Latur	
462	1,79,793	1,39,732	5,71,546	659	545	1,129	200	2,533	Buldhana	
1,111	2,27,925	1,65,779	6,53,662	1,053	355	242	689	2,339	Akola	
2,476	2,02,018	1,65,474	5,87,268	1,771	84	163	126	2,144	Amravati	
5,309	3,00,014	2,18,305	8,16,676	1,575	160	401	205	2,341	Yavatmal	
1,249	1,56,538	1,27,142	4,19,185	1,208	133	179	140	1,660	Wardha	
3,633	2,22,942	1,88,954	6,34,582	1,685	294	470	329	2,778	Nagpur	
3,619	2,21,071	2,07,326	7,70,051	1,599	1,887	30,463	1,140	35,089	Bhandara	
2,994	2,00,767	1,79,587	6,66,424	543	429	2,364	530	3,866	Chandrapur	
10,197	1,75,179	1,51,630	5,65,078	629	2,529	39,242	902	43,302	Gadchiroli	
71,319	58,47,179	46,38,592	1,44,1,008	34,502	43,979	2,40,404	17,818	3,36,703	Maharashtra State	

		म्हशी-नेडे/Bufaloes						
		तीन वर्षावरील म्हशी/ Females over 3 years						
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	दुभत्या In milk	आटलेल्या व एकदाही न व्यालेल्या Dry and not calved even once	कामाच्या Working	इतर Others	एकूण Total	वासरे Young Stock	एकूण म्हशी-नेडे Total buffaloes
(1)	(2)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
1	बृहन्मुंबई	76,247	2,744	..	324	79,315	11,309	94,136
2	ठाणे	48,547	41,679	..	1,870	92,096	49,640	1,79,387
3	रायगड	42,344	34,021	..	275	76,640	58,097	1,73,703
4	रत्नागिरी	17,604	22,977	..	526	41,107	28,085	90,058
5	तिंधुदुर्ग	23,058	21,968	..	401	45,427	35,682	1,13,850
6	नाशिक	59,584	63,407	..	782	1,23,773	84,906	2,33,951
7	पुणे	44,141	51,864	..	558	96,563	58,784	1,61,250
8	जळगाव	1,11,806	97,988	..	1,156	2,10,950	170,122	3,43,042
9	अहमदनगर	46,091	44,251	..	649	90,991	56,812	1,51,019
10	पुणे	95,882	72,961	..	1,659	1,70,502	76,367	2,51,225
11	सातारा	1,20,394	97,877	..	1,500	2,19,771	1,05,483	3,30,582
12	सांगली	1,53,114	85,491	..	564	2,39,169	1,34,061	3,81,546
13	सोलापूर	89,931	62,802	..	1,106	1,53,839	1,05,796	2,67,970
14	कोल्हापूर	2,67,290	1,05,140	..	1,398	3,73,828	1,51,760	5,50,753
15	औरंगाबाद	31,873	31,653	..	136	63,662	46,628	1,12,182
16	जालना	21,017	22,345	..	50	43,412	31,969	77,271
17	परभणी	49,528	43,923	..	626	94,077	63,873	1,60,224
18	बीड	47,287	43,165	..	520	90,972	67,783	1,61,135
19	नांदेड	77,229	59,331	..	1,514	1,38,074	96,486	2,37,379
20	उस्मानाबाद	44,403	42,759	..	250	87,412	55,083	1,45,685
21	लातूर	61,667	54,578	..	1,051	1,17,296	76,844	1,95,749
22	दुलहापा	36,300	37,479	..	141	73,920	42,149	1,18,602
23	अकोला	42,318	46,754	..	346	89,418	53,629	1,45,386
24	अमरावती	35,769	37,720	..	831	74,320	40,924	1,17,388
25	यवतमाळ	33,698	48,341	..	1,156	83,195	49,454	1,34,990
26	वर्धा	16,511	19,416	..	237	36,164	21,992	59,816
27	नागपूर	28,556	26,201	..	571	55,328	29,730	87,836
28	भंडारा	42,191	41,711	..	1,252	85,154	64,738	1,84,981
29	चंद्रपूर	26,478	31,870	..	491	58,839	45,150	1,07,855
30	गडचिरोली	8,235	9,863	..	538	18,636	16,349	78,287
	म्हाराष्ट्र राज्य	17,99,093	14,02,279	..	22,478	32,23,850	18,86,685	54,47,238

TABLE No. 14.1—Contd.

मेंढरे	शेळ्या	घोडे-शिंगरे	इतर जनावरे	एकूण पशुधन	कोंबड्या, बदके वगैरे	कुत्ते	कुत्र्यांचा समावेश करून एकूण पशुधन	District
Sheep	Goats	Horse and ponies	Other live-stock	Total live-stock	Total poultry	Dogs	Total live-stock including dogs	
(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(2)
15,246	31,888	1,641	13,786	1,64,063	12,47,354	21,370	1,85,433	Brihan Mumbai
696	2,04,739	465	27,305	9,35,516	17,31,179	74,619	10,10,135	Thane
887	1,52,805	1,327	4,870	8,12,108	14,73,173	43,732	8,55,840	Raigad
47	65,233	27	806	7,19,689	13,88,886	48,264	7,67,953	Ratnagiri
74	51,085	..	7,585	4,15,528	8,90,926	54,408	4,69,936	Sindhudurg
2,86,139	6,88,767	2,361	48,233	23,35,036	19,37,651	1,24,752	24,59,788	Nashik
1,84,787	4,96,565	2,908	47,561	16,21,764	10,21,545	41,027	16,62,791	Dhule
39,995	5,27,689	1,427	48,243	16,61,271	7,17,847	51,907	17,13,178	Jalgaon
4,06,993	9,15,404	2,270	58,149	26,41,834	25,33,073	1,90,710	28,32,544	Ahmadnagar
3,44,069	5,17,237	1,863	42,791	19,52,136	40,46,215	1,48,767	21,00,903	Pune
3,63,032	3,49,779	1,895	24,348	15,16,970	18,53,284	95,561	16,12,531	Satara
2,48,297	2,93,858	948	17,272	12,30,406	21,80,118	75,056	13,05,462	Sangli
3,01,646	7,05,583	1,139	32,005	18,67,294	21,07,411	1,17,407	19,84,701	Solapur
1,53,116	1,72,313	1,090	8,582	11,36,722	13,83,027	68,674	12,05,396	Kolhapur
90,740	4,03,542	2,199	32,567	12,13,665	4,98,186	63,850	12,77,515	Aurangabad
50,732	2,63,807	2,101	20,881	8,58,498	3,21,375	39,474	8,97,972	Jalna
38,836	3,87,235	1,607	38,192	13,16,699	3,87,314	67,916	13,84,615	Parbhani
1,72,953	3,81,474	1,524	40,139	13,15,059	6,04,350	85,768	14,00,827	Beed
46,595	3,69,161	564	38,808	13,90,325	4,27,640	61,498	14,51,823	Nanded
56,812	2,22,617	187	10,738	8,17,306	3,04,054	42,010	85,9,316	Osmanabad
43,616	1,69,589	311	18,866	8,09,905	2,26,541	45,144	8,55,049	Latur
96,382	2,28,322	1,566	28,012	10,92,222	2,91,156	55,470	11,47,692	Buldhana
18,270	3,61,930	3,225	31,073	12,00,066	3,62,828	62,629	12,62,695	Akola
21,059	2,98,374	4,404	19,003	10,40,162	3,11,151	51,534	10,91,696	Amravati
9,660	3,89,977	1,502	26,370	13,67,331	6,61,473	663,381	14,30,712	Yavatmal
7,729	1,78,523	663	12,184	6,72,450	2,19,157	334,561	7,07,011	Wardha
17,141	3,07,732	466	25,388	10,60,836	5,98,978	664,346	11,25,182	Nagpur
2,342	3,11,307	93	28,343	12,82,950	8,83,670	443,517	13,26,467	Bhandara
41,774	2,53,283	244	18,626	1,07,9,028	8,62,770	335,906	11,14,934	Chandrapur
14,802	18,1,044	14	26,670	8,66,057	7,14,742	366,675	9,02,732	Gadchiroli
3,074,467	99,40,862	40,121	4,49,200	3,63,92,896	32,18,7,074	20,09,933	3,84,02,829	Maharashtra State

Source.—Live-stock Census, 1992.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धप्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.2 (A)

पशुसंवर्धनासाठी मुलभूत सुविधा
Infrastructure Facilities in Animal Husbandry
1991-92

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	पशुवैद्यकीय रुग्णालये	पशुवैद्यकीय दवाखाने	कृत्रिम रेतन केंद्रे	कत्तलखाने	मेंढपा व लोकर विस्तारित केंद्रे	गाई-बैल पैदास केंद्रे	कुक्कुटपानन केंद्रे	डुकरे पैदास केंद्रे	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1950-51	..	254***	210	..	4	
1960-61	..	454***	..	36	298	12	15	
1970-71	..	26	263	870	N. A.	12	15	
1974-75	..	55	241	1,456	199	..	14	
1980-81	..	56	507	2,417	197	..	12	
1985-86	..	7	764	2,769	351	..	13	
1989-90	..	2	815	..	387	..	12	4	..	
1990-91	..	31	815	3,602	387	2	12	20	..	
1991-92	..	2	920	3,651	413	..	13	4	..	
1	बृहन्मुंबई	..	1	3	4	2	Brihan Mumbai
2	ठाणे	31	111	11	Thane
3	रायगड	22	84	Raigad
4	रत्नागिरी	20	139	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	-	61	2	Sindhudurg
6	नाशिक	45	183	8	Nashik
7	धुळे	37	146	9	Dhule
8	जळगांव	45	137	19	Jalgaon
9	अहमदनगर	56	198	8	..	1	..	Ahmednagar
10	पुणे	1	..	9	..	1	1	Pune
11	सातारा	34	132	7	Satara
12	सांगली	31	123	6	..	1	..	Sangli
13	सांगलीपूर	120	8	..	1	..	Solapur
14	कोल्हापूर	24	133	14	1	Kolhapur
15	औरंगाबाद	29	98	10	..	1	1	Aurangabad
16	जालना	26	87	8	Jalna
17	परभणी	45	126	22	..	1	..	Parbhani
18	बीड	29	124	11	Beed
19	नांदेड	52	131	17	..	1	..	Nanded
20	उस्मानाबाद	28	74	11	Osmanabad
21	लातूर	26	109	6	Latur
22	बुलढाणा	23	116	51	Buldhana
23	अकोला	31	131	50	Akola
24	अमरावती	25	145	37	..	2	..	Amravati
25	यवतमाळ	47	154	50	..	1	..	Yavatmal
26	वर्धा	21	80	6	..	1	..	Wardha
27	नागपूर	36	170	17	..	1	1	Nagpur
28	भंडारा	21	148	5	Bhandara
29	चंद्रपूर	24	113	7	Chandrapur
30	गडचिरोली	26	65	2	..	1	..	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		..	2	920	3,651	413	..	13	4	Maharashtra State

टिप.-**पशुवैद्यकीय दवाखाना व पशुवैद्यकीय रुग्णालयाचा घात समावेश आहे.

Note.—**Include both Hospital and Dispensaries

आधार.— पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Commissioner of Animal Husbandry, Govt. of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.2 (B)

पशुसंवर्धनासाठी मुलभूत सुविधा

Infrastructure facilities in Animal Husbandry

1992-93

अनुक्रमांक	जिल्हा	पशुवैद्यकीय रुग्णालये	पशुवैद्यकीय दवाखाने	कृत्रिम रेतन केंद्रे	कत्तलखाने	मेंढ्या व नोकर विस्तारित केंद्रे	गाई-बैल पैदाम केंद्रे	कुक्कुटपालन केंद्रे	डुकरे पैदाम केंद्रे	
Sr. No.		Veterinary Hospitals	Veterinary Dispen- sanes	Artificial Insemina- tion Centres	Slaughter Houses	Sheeps and Wool Extension Centres	Cattle Breeding Farms	Poultry Breeding Farms	Pig Breeding Farms	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1950-51	..	254***	210	..	4	
1960-61	..	454***	..	36	298	12	15	
1970-71	..	26	263	870	NA	12	15	
1974-75	..	55	241	1,456	199	..	14	
1980-81	..	56	507	2,417	197	..	12	
1985-86	..	7	764	2,769	351	..	13	
1989-90	
1990-91	
1991-92	..	2	920	3,651	413	..	13	4	..	
1992-93	..	2	924	3,841	413	1	12	20	..	
1 बृहन्मुंबई	..	1	3	4	2	Brihan Mumbai
2 ठाणे	31	112	11	1	..	Thane
3 रायगड	22	90	1	..	Raigad
4 रत्नागिरी	20	142	1	1	Ratnagiri
5 सिंधुदुर्ग	8	65	2	Sindhudurg
6 नाशिक	45	198	8	..	1	1	..	Nashik
7 धुळे	37	151	9	1	..	Dhule
8 जळगांव	45	149	19	Jaigaon
9 अहमदनगर	56	212	8	1	..	Ahmednagar
10 पुणे	..	1	42	217	9	1	1	1	..	Pune
11 सातारा	34	134	7	1	..	Satara
12 सांगली	31	129	6	..	1	1	..	Sangli
13 सोलापूर	33	131	8	..	1	1	..	Solapur
14 कोल्हापूर	24	137	14	1	..	Kolhapur
15 औरंगाबाद	29	109	10	..	1	1	..	Aurangabad
16 जालना	26	86	8	Jalna
17 परभणी	45	134	22	..	1	1	..	Parbhani
18 बीड	29	129	11	1	..	Beed
19 नांदेड	52	145	17	1	..	Nanded
20 उस्मानाबाद	28	77	11	1	..	Osmanabad
21 लातूर	26	113	6	Latur
22 बुलढाणा	23	118	51	Buldhana

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.2 (B)—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
24	अमरावती	25	155	37	..	2	1	..	Amravati
25	यवतमाळ	47	170	50	..	1	1	..	Yavatmal
26	वर्धा	19	80	6	..	1	Wardha
27	नागपूर	36	172	17	..	1	1	..	Nagpur
28	भंडारा	21	145	5	Bhandara
29	चंद्रपूर	24	127	7	Chandrapur
30	गडचिरोली	32	74	2	..	1	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		..	2	924	3,841	413	1	12	20	..	Maharashtra State

टीप.—**पशुवैद्यकीय दवाखाने व पशुवैद्यकीय रुग्णालयांचा यात समावेश आहे.

Note.—**Includes both Hospital and Dispensaries.

आधार.— पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.3 (A)

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/

तक्ता क्रमांक/

पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले काम/

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	उपचार केलेले Cases Treated	खच्ची केलेले Castrations performed	तस टोचणी केलेले/Vaccinations performed				
				घटसर्प Haemorrhagic septicaemia	फन्धा Balck Quarter	बुळकांडी Rinderpest	नाळ्या बुरकत Foot and mouth	इन्टरोटोक्सामिया Epterotoxaemia
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	बृहन्मुंबई	13.562	336	10.980	532	1,89,854	1,114	14,486
2	ठाणे	1,41,603	12,897	1,66,993	1,21,003	4,66,908	36,373	35,435
3	रायगड	2,38,782	18,224	1,29,252	1,14,013	28,604	24,180	26,448
4	रत्नागिरी	2,35,277	12,236	1,39,765	1,41,071	44,098	82,634	1,29,084
5	सिंधुदुर्ग	94,689	5,660	79,671	24,276	17,009	21,578	36,298
6	नाशिक	5,50,087	60,231	3,31,861	4,16,522	4,84,803	69,832	2,89,129
7	धुळे	4,54,570	42,289	3,01,601	3,00,366	4,60,484	71,592	1,38,925
8	जळगाव	5,60,441	48,686	2,61,066	2,39,914	5,24,938	26,651	44,738
9	अहमदनगर	6,19,009	56,612	1,28,024	3,68,371	2,64,757	1,71,518	2,78,883
10	पुणे	6,51,113	44,337	3,72,558	3,95,656	3,90,745	1,22,335	3,84,671
11	सातारा	2,64,954	13,606	1,89,159	1,84,033	1,43,052	48,938	1,73,503
12	सांगली	3,66,814	17,097	2,62,455	1,88,327	2,10,911	62,668	2,00,374
13	सांगली	4,79,624	25,516	1,87,027	1,87,236	2,00,286	78,437	2,29,078
14	कोल्हापूर	3,77,000	15,395	2,98,768	2,48,022	4,11,686	43,529	1,85,692
15	औरंगाबाद	4,90,610	39,948	2,26,060	2,58,762	1,64,082	54,536	94,298
16	जालना	3,06,297	42,605	2,28,409	2,55,059	1,13,412	41,455	97,464
17	परभणी	3,70,157	32,698	3,04,213	3,62,761	1,87,435	31,364	1,06,852
18	बीड	3,67,797	42,211	1,99,439	2,52,699	26,824	90,840	1,25,763
19	नांदेड	5,42,027	43,226	2,58,709	2,65,458	1,87,570	47,608	1,23,903
20	उस्मानाबाद	3,44,006	30,028	1,33,564	1,39,900	76,239	58,833	97,352
21	लातूर	3,94,493	31,657	2,28,441	2,12,723	3,39,468	22,685	95,151
22	बुलढाणा	5,47,865	36,401	2,11,513	1,83,731	1,65,730	44,146	68,658
23	अकोला	7,73,123	55,174	2,27,446	1,94,544	2,92,479	32,882	74,049
24	अमरावती	5,58,493	31,000	2,68,765	2,15,602	5,18,221	1,16,465	1,14,421
25	यवतमाळ	5,75,833	45,009	3,14,454	3,21,848	2,43,126	50,100	95,774
26	वर्धा	2,96,057	19,748	1,39,345	1,72,327	1,49,689	39,290	53,478
27	नागपूर	4,19,932	40,185	2,96,445	2,55,543	4,01,499	63,327	66,976
28	भंडारा	3,21,446	37,873	2,78,545	1,64,944	3,33,461	50,325	39,366
29	चंद्रपूर	4,70,601	37,816	1,76,965	1,26,378	3,71,223	46,770	31,798
30	गडचिरोली	2,84,830	26,652	1,93,197	1,10,615	1,26,346	14,160	23,863
	महाराष्ट्र राज्य	1,21,11,092	9,65,353	65,44,690	64,22,236	75,34,939	16,66,165	34,62,910

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No. 14.3 (A)

Work Done By Veterinary Institutions

(1991-92)

नस टांचणी केलेले/Vaccinations performed					कृत्रिम रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या Animal covered by artificial inseminations Fresh replate		नैसर्गिक रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या Animals covered by Nature services		District
शेळ्या, मट्याची देवी Sheep and Goat Pox	रानीखेत (मानमोडी) Ranikhet Disease	कोंबड्याची देवी Fowi Pox	इतर Other	एकूण Total	गायी Cows	म्हशी Buffaloes	गायी Cows	म्हशी Buffaloes	
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
	31,614	16,314	10,483	2,62,377	75	72	Brihan Mumbai
..	7,98,377	2,86,686	4,27,560	23,39,335	4,087	1,788	91	201	Thane
..	14,97,663	1,36,021	1,68,458	21,24,639	2,767	1,754	Raigad
..	11,37,837	3,91,163	50,533	21,16,185	10,232	4,107	Ratnagiri
..	5,89,837	1,52,072	63,472	9,84,213	3,953	3,150	Sindhudurg
..	6,51,198	3,21,078	1,61,487	27,25,910	44,018	4,951	150	203	Nasik
12,631	7,59,043	4,12,589	1,85,226	26,42,457	26,327	4,539	518	182	Dhule
..	5,50,237	2,78,854	2,17,349	21,43,747	22,907	9,758	63	195	Jaigaon
8,829	6,21,062	3,43,558	70,938	22,53,940	1,45,185	7,753	225	..	Ahmednager
20,977	10,35,829	1,11,991	2,77,130	31,11,892	1,36,374	14,472	85	..	Pune
16,362	8,94,689	82,020	1,13,099	18,44,855	86,532	26,578	Satara
4,377	8,96,510	2,73,331	3,14,877	24,13,830	55,345	55,191	Sangli
6,814	5,16,766	1,77,212	1,47,515	17,30,371	35,535	5,798	217	689	Solapur
960	6,87,097	4,34,828	2,58,178	25,68,760	40,498	83,642	..	1,061	Kolhapur
216	2,69,067	1,67,842	1,93,570	14,28,433	35,320	4,225	Aurangabad
..	1,85,802	1,54,149	11,568	10,87,318	12,728	3,798	Jalna
..	1,66,858	81,889	27,831	12,69,203	11,448	4,723	Parbhani
..	2,60,903	1,67,454	1,27,107	12,51,029	18,554	3,599	Beed
..	1,79,385	89,175	21,433	11,73,241	15,291	4,503	2,538	99	Nanded
..	1,85,385	94,089	34,106	8,19,468	13,474	2,706	125	..	Osmanabad
904	1,42,843	51,486	25,706	11,19,407	16,401	5,898	1,704	46	Latur
..	1,56,292	1,13,844	18,783	9,62,697	16,059	9,578	Buldhana
..	2,75,684	1,32,943	1,20,552	13,50,579	16,759	9,784	Akola
..	1,62,198	1,25,018	58,536	15,79,226	14,999	4,043	227	172	Amravati
..	3,39,674	1,28,915	34,965	15,28,856	11,187	4,233	241	356	Yavatmal
..	1,70,433	1,52,776	21,894	8,99,232	14,050	1,008	480	105	Wardha
..	3,47,930	2,31,040	3,42,042	20,04,800	25,614	2,933	579	77	Nagpur
..	4,29,166	2,51,636	52,066	15,99,509	17,736	2,983	240	318	Bhandara
..	2,81,012	2,04,669	2,922	12,41,737	6,346	3,523	189	..	Chandrapur
..	2,03,870	1,27,604	5,595	8,05,250	1,463	479	371	72	Gadchiroli
70,070	1,44,24,261	56,92,246	35,64,981	4,93,82,498	8,61,264	2,91,569	8,043	3,746	Maharashtra State

Source.—Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/

तक्ता क्रमांक/

पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले काम/

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	उपचार केलेले Cases Treated	खच्ची केलेले Castrations performed	तस टोचणी केलेले/Vaccinations performed				
				घटसर्प Haemorrhagic septicaemia	फऱ्या Baick Quarter	बुळकांडी Rinderpest	ताळ्या सुरक्त Foot and mouth	इन्टरोटोक्सामिया Enterotoxaemia
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	बृहन्मुंबई	14,500	432	5,249	479	1,78,228	1,175	384
2	ठाणे	1,50,877	13,813	1,61,502	85,839	4,94,756	29,432	16,264
3	रायगड	2,13,436	18,901	5,74,255	99,740	73,038	21,303	44,892
4	रत्नागिरी	2,09,952	12,306	97,093	90,887	48,046	72,606	1,15,341
5	सिंधुदुर्ग	1,08,471	5,636	70,640	15,895	71,533	32,936	26,740
6	नाशिक	5,75,489	62,393	2,98,111	3,71,785	9,82,855	65,331	1,61,040
7	धुळे	4,53,736	44,174	2,68,257	2,59,670	7,75,928	71,952	1,13,587
8	जळगाव	5,71,554	49,323	2,11,812	1,70,237	6,99,362	30,671	10,826
9	अहमदनगर	6,59,603	58,329	1,43,159	3,94,330	4,27,911	94,562	2,71,574
10	पुणे	6,52,118	47,000	3,88,257	4,06,269	4,29,933	1,03,821	4,03,373
11	सातारा	2,65,450	15,149	2,32,323	2,13,683	1,64,436	60,103	1,73,619
12	सांगली	4,05,610	22,126	1,96,440	1,79,083	3,93,159	65,425	1,57,910
13	सोलापूर	5,78,768	30,807	1,76,445	1,77,197	2,76,369	78,446	2,26,245
14	कोल्हापूर	3,33,069	17,988	2,58,03	2,38,199	4,77,321	40,769	2,01,779
15	औरंगाबाद	4,80,960	42,213	2,10,943	2,13,730	2,61,561	28,088	67,854
16	जालना	3,11,849	47,557	1,99,878	2,01,436	1,58,775	38,899	78,427
17	परभणी	3,95,288	36,304	2,12,312	1,97,016	3,15,992	36,513	75,980
18	बीड	4,02,120	46,712	1,97,319	2,09,882	2,21,727	46,580	71,477
19	नांदेड	5,49,349	45,224	2,45,807	2,72,826	2,68,519	34,290	97,287
20	उस्मानाबाद	3,38,816	28,334	1,34,306	1,30,476	87,696	39,625	97,832
21	नातूर	4,43,164	34,657	2,17,856	2,05,528	3,40,055	32,168	67,255
22	बुलढाणा	5,49,225	37,743	1,79,441	17,790	2,60,223	59,970	49,451
23	अकोला	9,73,636	54,942	2,05,305	2,02,956	1,51,496	38,979	94,536
24	अमरावती	5,65,627	30,505	2,37,832	2,12,795	5,18,951	1,01,294	1,34,455
25	धवतमाळ	5,96,408	48,147	2,76,404	304,936	2,35,455	49,673	74,929
26	वर्धा	3,05,913	21,266	1,32,108	1,40,769	1,78,610	55,497	48,112
27	नागपूर	4,40,413	38,896	2,17,026	2,20,460	4,81,151	86,639	65,848
28	भंडारा	3,19,157	36,240	1,80,282	1,23,314	4,19,963	52,495	23,041
29	चंद्रपूर	5,56,069	42,985	1,89,115	1,58,846	3,99,393	78,035	33,808
30	गडचिरोली	2,93,777	24,530	1,38,337	86,981	1,50,282	41,340	26,840
	महाराष्ट्र राज्य	1,25,14,404	10,14,632	62,55,787	57,63,165	1,00,22,924	15,88,617	30,30,506

आधार.-पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No. 14.3 (B)

Work Done By Veterinary Institutions

(1992-93)

वास टोचणी केलेले/Vaccinations performed					कृत्रिम रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या Animal covered by artificial inseminations fresh replat		नैसर्गिक रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या Animals covered by Nature services		District
शेळ्या, भाजी देवी Sheep and Goat Pox	रानीखेत (मानमोडी) Ranikhet Disease	कोंबड्याची देवी Fowi Pox	इतर Other	एकूण Total	गायी Cows	म्हशी Buffaloes	गायी Cows	म्हशी Buffaloes	
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
..	34,036	18,750	10,355	2,48,656	54	41	Brihan Mumbai
893	8,41,009	2,69,788	4,56,549	23,56,032	6,031	2,053	25	156	Thane
..	24,84,062	2,62,212	2,56,637	38,16,139	3,321	2,013	Raigad
..	11,53,320	3,44,213	65,392	20,16,898	11,538	4,522	Ratnagin
..	5,53,613	1,29,487	73,284	9,74,328	4,117	3,160	Sindhudurg
..	7,16,285	2,37,662	1,48,462	29,81,531	46,976	5,874	14	108	Nasik
..	6,37,564	3,06,855	1,78,082	26,11,895	27,866	6,066	483	224	Dhule
..	5,63,024	1,52,307	2,28,811	20,67,130	24,099	10,434	..	192	Jalgaon
4,477	6,72,338	2,67,469	74,988	23,50,608	1,60,725	8,111	271	..	Ahmednager
25,288	12,39,462	1,76,011	3,92,942	35,65,366	1,46,386	16,462	50	..	Pune
53,304	9,75,658	71,089	78,842	20,23,057	89,204	30,924	Satara
7,028	11,40,510	2,71,463	3,28,476	27,39,464	57,570	75,076	Sangli
7,812	7,28,753	1,55,988	1,94,947	20,22,202	40,019	8,308	179	144	Solapur
467	8,77,102	3,75,857	1,34,616	25,84,113	37,605	89,257	Kolhapur
..	2,73,761	1,16,743	1,63,294	13,35,974	40,214	5,019	Aurangabad
..	2,09,307	1,43,557	1,368	10,31,647	16,960	4,859	Jalna
..	2,46,044	72,309	21,899	11,78,065	13,520	7,080	Parbhani
..	2,87,268	1,23,927	1,58,223	13,16,403	22,218	5,989	Beed
..	1,55,174	56,284	22,326	11,52,523	21,334	8,566	2,191	300	Nanded
..	1,87,821	70,164	34,040	7,81,960	15,616	4,473	105	98	Osmanabad
..	2,08,829	57,891	24,220	11,53,802	11,027	8,745	1,777	175	Latur
..	1,75,453	69,758	14,138	9,86,335	19,419	12,423	Buldhana
..	1,98,580	1,06,162	1,00,972	10,98,985	19,687	10,762	Akola
896	1,84,886	72,309	33,229	14,96,647	18,282	4,527	172	91	Amravati
..	5,02,523	2,04,939	57,254	18,06,113	13,143	5,361	309	462	Yavatmal
..	2,18,305	1,35,428	24,144	9,32,973	14,868	1,418	591	82	Wardha
..	3,63,441	2,57,360	3,24,044	20,15,969	25,511	3,266	199	65	Nagpur
..	5,28,893	2,65,181	44,771	16,37,940	16,136	3,068	260	90	Bhandara
..	3,52,199	1,30,828	3,134	13,45,358	7,578	4,571	320	..	Chandrapur
..	2,38,463	1,28,605	5,971	8,16,819	1,379	502	442	103	Gadchiroli
0,165	1,69,47,683	50,80,595	36,55,490	5,24,44,932	9,40,401	3,52,968	7,388	2,290	Maharashtra State

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.4

दुग्धशाळा आणि दूध शितकरण केंद्राची संख्या व क्षमता

Number of Milk Plants and Milk Chilling Centres and their capacity

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्ष Year	सरासरी प्रतिदिनी दूध संकलन (लाख लिटरमध्ये) Average collection of milk (in lakhs ltrs.)	दूध प्रक्रिया यंत्रे/Milk Plants		दूध शितकरण केंद्र/Milk Chilling Centre	
		संख्या Number	क्षमता हजार लिटरमध्ये (Capacity in '000' Ltrs.)	संख्या Number	क्षमता हजार लिटरमध्ये (Capacity in '000' Ltrs.)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	1987-88	18.00	33	4.040	113	1,730
2	1988-89	22.41	36	4.340	112	1,457
3	1989-90	22.60	38	4.480	110	1,524
4	1990-91	23.78	38	4.480	112	1,524
5	1991-92	24.42	38	4.480	112	1,524
6	1992-93	25.82	38	4.480	112	1,524

आधार.— दुग्ध विकास आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, वरळी, मुंबई.

Source.—Commissioner of Dairy Development of Maharashtra. Worli, Mumbai.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.5 (A)

मुख्यालयाच्या ठिकाणी उपचार केलेल्या पशुंची संख्या
No. of cases treated at the headquarters

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	आंतररुग्ण In-patients				बाह्यरुग्ण Out-patients				एकूण Total
		अश्वजातीय Equine	गोत्रातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	अश्वजातीय Equine	गोत्रातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मुंबई	155	1,010	7,281	8,446	
2	ठाणे	..	1	5	24	30	1,144	52,377	27,824	81,345
3	रायगड	1,237	71,094	32,794	1,05,125	
4	रत्नागिरी	11	2	13	25	70,420	21,256	91,701
5	सिंधुदुर्ग	16	26,921	10,353	37,290	
6	नाशिक	..	4	286	2	292	946	2,21,842	1,03,764	3,26,552
7	धुळे	..	2	185	22	209	832	2,23,030	82,469	3,06,331
8	जळगाव	..	12	180	1	193	453	3,63,595	90,304	4,54,352
9	अहमदनगर	..	1	172	14	187	964	3,09,662	1,45,775	4,56,401
10	पुणे	..	7	363	5	375	932	3,20,915	1,14,853	4,36,700
11	सातारा	..	4	52	29	85	840	1,44,222	44,296	1,89,358
12	सांगली	..	11	262	7	280	452	2,24,390	67,096	2,91,938
13	सोलापूर	..	10	2,182	86	2,278	717	2,14,927	1,17,292	3,32,936
14	कोल्हापूर	74	8	82	462	1,96,957	78,473	2,75,893
15	औरंगाबाद	..	6	374	34	414	562	2,54,894	99,154	3,54,610
16	जालना	..	1	63	3	67	559	1,81,152	54,996	2,35,907
17	परभणी	202	..	202	1,191	2,45,531	70,374	3,17,096
18	बीड	..	3	463	112	578	669	2,32,910	88,597	3,22,176
19	नांदेड	..	2	175	25	202	1,277	3,76,029	84,248	4,61,554
20	उस्मानाबाद	..	3	312	9	324	346	1,97,349	70,343	2,68,038
21	लातूर	255	..	255	557	2,77,908	51,750	3,30,215
22	बुलढाणा	..	2	426	19	447	2,292	3,58,707	10,08,306	4,69,305
23	अकोला	..	11	500	143	654	2,726	4,77,991	1,64,851	6,45,568
24	अमरावती	..	1	68	4	73	2,767	3,35,009	1,21,424	4,59,200
25	यवतमाळ	65	9	74	1,312	3,25,484	1,34,176	4,60,972
26	वर्धा	122	..	122	543	1,77,177	61,115	2,38,835
27	नागपूर	137	23	160	375	2,19,719	1,07,832	3,27,921
28	भंडारा	..	1	45	..	46	41	1,99,202	50,715	2,49,958
29	चंद्रपूर	80	2	82	256	2,46,323	89,565	3,66,144
30	गडचिरोली	30	1	31	2	1,19,224	42,223	1,61,447
महाराष्ट्र राज्य		..	82	7,089	584	7,755	24,644	66,65,971	23,42,699	90,33,374

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No. 14.5 (A)

Animals Treated and Castrated

(1991-92)

फिरतीवर उपचार केलेल्या परुंची संख्या No. of cases treated on tour				एकूण औषधोपचार केलेल्या परंतु संस्थात न दाखल केलेल्या परुंची संख्या Total No. of cases supplied with medicines but not brought to the insti- tutions	मुख्यालयाच्या ठिकाणी खर्ची केलेल्या संख्या Castrations performed at the headquarters				District
अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total		अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
97	1,172	3,847	5,116	6,663	..	32	150	182	Brihan Mumbai
804	41,567	17,857	60,228	1,47,392	196	4,977	670	5,843	Thane
183	75,960	57,514	1,33,657	1,44,430	2	8,150	72	8,224	Raigad
3	73,832	69,728	1,43,663	2,17,364	..	5,121	72	5,193	Ratnagiri
..	34,106	23,293	57,399	1,31,912	..	2,471	1	2,472	Sindhudurg
183	1,06,260	1,16,800	2,23,243	1,60,520	3	33,227	256	33,486	Nashik
94	93,653	54,283	1,48,030	1,40,125	5	20,768	2,044	22,817	Dhule
22	85,739	20,135	1,05,896	94,804	3	28,758	267	29,028	Jaigaon
76	86,900	75,445	1,62,421	2,45,675	..	43,468	967	44,435	Ahmednagar
72	97,052	1,16,914	2,14,038	1,19,979	10	31,316	4,697	35,983	Pune
95	53,239	22,177	75,511	51,090	7	9,133	1,685	10,825	Satara
17	43,653	30,926	74,596	1,07,634	8	9,254	5,901	15,163	Sangli
12	49,154	95,244	1,44,410	1,70,600	14	15,358	4,794	20,166	Solapur
51	35,430	65,545	1,01,026	1,19,149	35	9,748	3,789	13,552	Kolhapur
90	72,814	62,682	1,35,586	1,70,095	..	26,451	44	26,495	Aurangabad
17	48,461	21,845	70,323	94,574	..	29,058	4	29,062	Jalna
71	37,025	15,763	52,859	1,28,138	..	24,720	19	24,739	Parbhani
24	25,441	19,578	45,043	95,390	..	36,744	25	36,769	Beed
82	61,779	18,410	80,271	72,377	..	34,630	34	34,664	Nanded
3	50,976	24,665	75,644	50,192	..	22,046	166	22,212	Osmanabad
31	45,351	18,641	64,023	34,790	..	26,178	13	26,191	Latur
96	59,782	18,235	78,113	83,632	..	26,694	4	26,698	Buldhana
172	75,424	51,305	1,26,901	75,922	8	32,175	678	32,861	Akola
255	66,637	32,328	99,220	85,756	1	18,743	9	18,753	Amravati
97	75,650	39,040	1,14,787	83,993	..	29,785	198	29,983	Yavatmal
100	40,913	16,087	57,100	1,00,981	..	10,855	544	11,399	Wardha
11	65,022	26,813	91,846	1,51,576	..	17,437	7,715	25,152	Nagpur
5	56,595	14,842	71,442	1,35,137	..	22,794	2,693	25,487	Bhandara
7	91,322	43,052	1,34,381	95,001	..	20,251	334	20,585	Chandrapur
4	89,093	34,253	1,23,350	59,408	..	10,850	971	11,821	Gadchiroli
2,774	18,40,002	12,27,247	30,70,023	33,74,299	292	6,11,192	38,756	6,50,240	Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	फिरतीवर खच्ची केलेल्यांची संख्या Castrations performed on tour				खालील वडूंच्या रेतनापासून कृत्रिम रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या No. of animals inseminated by the semen of following bulls				
		अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	विदेशी वडू Exotic bulls	संकरि वडू Cross-breed bulls	देशी वडू Indigenous bulls	महिस Buffaloes bulls	एकूण Total
(1)	(2)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)
1	बृहन्मुंबई	..	19	135	154	75	72	147
2	ठाणे	148	6,802	104	7,054	2,488	1,599	..	1,788	5,875
3	रायगड	..	9,437	563	10,000	1,890	877	..	1,754	4,521
4	रत्नागिरी	..	7,013	30	7,043	5,530	4,702	..	4,107	14,339
5	सिंधुदुर्ग	..	3,188	..	3,188	2,687	1,266	..	3,150	7,103
6	नाशिक	..	26,664	81	26,745	25,701	18,317	..	4,951	48,969
7	धुळे	1	18,323	1,148	19,472	12,764	13,563	..	4,539	30,866
8	अहमदाबाद	..	19,657	1	19,658	11,298	11,609	..	9,758	32,665
9	अहमदनगर	..	11,777	400	12,177	43,663	1,01,522	..	7,753	1,52,938
10	पुणे	..	6,844	1,510	8,354	38,993	97,204	177	14,472	1,50,846
11	सातारा	1	2,395	385	2,781	23,164	56,754	6,614	26,578	1,13,110
12	सांगली	..	1,000	934	1,934	11,217	38,131	5,997	55,191	1,10,536
13	सोलापूर	..	3,117	2,233	5,350	13,045	18,105	4,385	5,798	41,333
14	कोल्हापूर	..	1,254	589	1,843	5,663	34,835	..	83,642	1,24,140
15	औरंगाबाद	..	13,452	1	13,453	15,435	19,885	..	4,225	39,545
16	जालना	..	13,543	..	13,543	8,586	4,142	..	3,798	16,526
17	परभणी	..	7,959	..	7,959	7,749	3,699	..	4,723	16,171
18	बीड	..	5,429	13	5,442	8,182	10,372	..	3,599	22,153
19	नरिड	..	8,556	6	8,562	6,958	7,383	950	4,503	19,794
20	उस्मानाबाद	..	7,777	39	7,816	5,060	8,414	..	2,703	16,180
21	सातुर	..	5,466	..	5,466	9,009	7,177	215	5,898	22,299
22	दुलहाणा	..	9,700	3	9,703	9,373	6,689	..	9,578	25,637
23	अकोला	..	22,311	2	22,313	11,898	4,022	839	9,784	26,543
24	अमरावती	..	12,244	3	12,247	10,106	4,888	5	4,043	19,042
25	अवतमाड	..	15,016	10	15,026	8,474	2,713	..	4,233	15,420
26	बर्फा	..	8,220	129	8,349	7,409	6,127	514	1,008	15,058
27	नामपूर	..	11,504	3,529	15,033	13,358	11,973	283	2,933	28,547
28	भंडारा	..	11,140	1,246	12,386	11,148	6,588	..	2,983	20,719
29	चंद्रपूर	..	17,042	189	17,231	5,228	1,027	91	3,523	9,869
30	महबिरोली	..	11,976	2,855	14,831	1,363	100	..	479	1,942
महाराष्ट्र एकूण		150	2,98,825	16,138	3,15,113	3,37,514	5,03,680	20,070	2,91,569	11,52,833

TABLE No. 14.5 (A)—Contd.

कृत्रिम रेतनाद्वारे जन्माला आलेली वासरे Calves born by artificial insemination				केलेली एकूण लस टोचणी Total Vaccinations carried out	District
संकरित Cross-breed	देशी Indigenous	महिस Buffaloes bulls	एकूण Total		
(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(2)
				2,62,377	Brihan Mumbai
949		492	1,441	23,39,335	Thane
818		471	1,289	21,24,639	Raigad
4,156		1,304	5,460	21,16,185	Ratnagiri
1,449		1,145	2,594	9,84,213	Sindhudurg
14,324		1,348	15,672	27,25,910	Nashik
9,277		1,280	10,557	26,42,457	Dhule
7,482		2,549	10,031	21,43,747	Jalgaon
56,164		1,303	57,467	22,53,940	Ahmednagar
50,563	41	4,212	54,816	31,11,892	Pune
29,086	3,235	8,086	40,407	18,44,855	Satara
19,391	2,321	19,675	41,387	24,13,830	Sangli
10,949	2,211	1,379	14,539	17,30,371	Solapur
12,973		23,798	36,771	25,68,760	Kolhapur
11,372		1,070	12,442	14,28,433	Aurangabad
3,759		977	4,736	10,87,318	Jalna
2,936		1,283	4,219	12,69,203	Parbhani
6,150		661	6,811	12,51,029	Beed
4,319	513	890	5,722	11,73,241	Nanded
4,596		679	5,275	8,19,468	Osmanabad
5,578	7	1,349	6,934	11,19,407	Latur
5,707		2,811	8,518	9,62,697	Buldhana
4,084	237	2,638	6,959	13,50,579	Akola
4,534	2	919	5,455	15,79,226	Amravati
2,825		950	3,775	15,28,856	Yavatmal
5,382	200	326	5,908	8,99,232	Wardha
8,826	115	945	9,886	2,00,4,802	Nagpur
5,176		1,044	6,160	15,99,509	Bhandara
1,166	9	829	2,004	12,41,737	Chandrapur
85		95	180	8,05,250	Gadchiroli
2,94,016	8,891	84,508	3,87,415	4,93,82,498	Maharashtra State

Source.—Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

		मुख्यालयाच्या ठिकाणी उपचार केलेल्या पशुंची संख्या No. of cases treated at the headquarter								
		आंतररुग्ण In-patients				बाह्यरुग्ण Out-patients				
अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मूर्ध	141	758	7,771	8,670	
2	ठाणे	..	9	24	33	1,183	51,329	29,321	81,833	
3	रायगड	..	1	2	3	1,046	68,801	25,623	95,470	
4	रत्नागिरी	..	11	..	11	98	66,253	18,208	84,559	
5	सिंधुदुर्ग	6	29,740	11,059	40,805	
6	नाशिक	..	217	5	224	1,045	2,42,087	1,08,409	3,51,541	
7	धुळे	..	202	17	223	816	2,22,028	86,337	3,09,181	
8	जळगाव	..	204	7	228	568	2,68,853	96,247	4,65,668	
9	अहमदनगर	..	183	31	222	1,001	44,584	4,50,072	4,95,657	
10	पुणे	..	81	3	91	909	3,35,960	1,16,819	4,53,688	
11	सातारा	..	12	24	37	828	1,39,443	41,558	1,81,829	
12	सांगली	..	292	5	304	546	2,41,089	71,887	3,13,516	
13	सोलापूर	..	1,920	63	1,990	619	2,37,839	1,66,672	4,05,130	
14	कोल्हापूर	..	71	4	75	384	1,75,511	66,806	2,42,701	
15	औरंगाबाद	..	280	28	308	625	2,35,058	1,12,172	3,47,855	
16	जालना	..	61	..	61	529	1,86,255	55,681	2,42,465	
17	परभणी	..	274	..	274	861	2,78,551	68,707	3,48,119	
18	बीड	..	460	38	498	670	2,47,633	89,844	3,38,147	
19	नांदेड	..	114	13	132	1,173	3,87,476	85,169	4,73,818	
20	उस्मानाबाद	..	415	44	589	281	1,95,554	69,395	2,65,230	
21	लातूर	..	183	1	184	497	3,12,016	56,724	2,69,237	
22	मुलदापा	..	568	33	613	2,558	3,68,778	1,01,696	4,73,032	
23	अकोला	..	526	140	674	2,687	4,92,561	1,56,052	6,51,300	
24	अमरावती	..	51	3	54	2,941	3,45,888	1,20,668	4,69,497	
25	यवतमाळ	..	94	5	100	1,239	3,52,008	1,37,931	4,91,178	
26	वर्धा	..	98	..	98	581	1,83,249	63,581	2,47,411	
27	नागपूर	..	140	25	165	378	2,25,374	1,11,399	3,37,151	
28	भंडारा	..	71	4	75	116	1,89,196	59,660	2,46,976	
29	चंद्रपूर	..	105	23	128	270	2,82,644	1,20,076	4,02,990	
30	गडचिरोली	..	10	..	10	4	1,22,724	43,360	1,66,088	
	महाराष्ट्र राज्य	..	79	6,653	542	7,274	24,600	66,29,249	27,46,902	94,00,742

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No. 14.5 (B)

Animals Treated and Castrated

1992-93)

फिरतीवर उपचार केलेल्या पशुंची संख्या No. of Cases treated on tour				एकूण औषधोपचार केलेल्या परंतु संस्थात न दाखल केलेल्या पशुंची संख्या Total No. of cases supplied with Medicines but not brought to the insti- tutions	मुख्यालयाच्या ठिकाणी खच्ची केलेल्यांची संख्या Castrations performed at the headquarter				District
अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total		अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
74	1,194	4,562	5,830	6,610	..	25	170	195	Brihan Mumbai
255	45,460	23,296	69,011	1,50,335	..	5,982	688	6,670	Thane
194	71,536	46,233	1,17,963	1,37,150	..	7,729	62	7,791	Raigad
4	51,570	73,808	1,25,382	2,13,091	..	4,870	80	4,950	Ratnagiri
..	33,663	34,003	67,666	1,35,706	..	2,412	..	2,412	Sindhudurg
175	1,07,961	1,15,588	2,23,724	1,79,165	..	23,288	337	35,625	Nashik
138	88,125	56,069	1,44,332	1,46,035	1	21,687	1,946	23,625	Dhule
36	83,657	21,965	1,05,658	62,150	2	30,098	186	30,286	Jalgaon
80	92,410	71,234	1,63,724	2,32,400	5	44,911	1,417	46,333	Ahmednagar
79	1,00,283	97,977	1,98,339	1,32,498	2	35,147	3,895	39,044	Pune
106	58,930	24,548	83,584	53,349	7	10,624	1,341	11,972	Satara
12	50,961	40,817	91,790	99,741	17	12,112	6,912	19,041	Sangli
2	51,192	1,26,454	1,71,648	1,68,334	2	18,223	5,931	24,156	Solapur
20	35,445	54,828	90,293	89,392	14	10,143	4,516	14,673	Kolhapur
16	64,948	67,833	1,32,797	1,82,424	..	30,426	25	30,451	Aurangabad
16	48,827	15,480	64,323	72,981	..	34,379	1	34,380	Jalna
37	35,155	11,703	46,895	1,68,111	..	27,475	..	27,475	Parbhani
11	34,632	28,832	63,475	1,02,363	..	39,441	86	39,527	Beed
71	56,037	19,291	75,399	85,217	..	36,935	21	36,956	Nanded
16	48,050	25,061	73,127	38,689	..	20,495	538	21,033	Osmanabad
31	53,547	20,165	73,743	41,048	..	28,585	28	28,613	Latur
176	57,769	17,635	75,580	84,901	..	27,637	..	27,637	Buldana
237	77,888	43,537	1,21,662	1,04,936	..	33,714	541	34,255	Akola
252	66,478	29,346	96,076	86,765	..	18,887	64	18,951	Amravati
43	71,185	33,902	1,05,130	98,227	..	33,102	171	33,273	Yavatmal
25	44,445	13,934	58,404	99,558	..	11,739	470	12,209	Wardha
25	72,457	30,615	1,03,097	1,95,783	..	15,508	8,436	23,944	Nagpur
14	54,028	18,064	72,106	1,48,499	..	20,547	3,508	24,055	Bhandara
3	1,04,949	47,999	1,52,951	1,12,225	..	20,596	447	21,043	Chandrapur
1	91,702	35,976	1,27,679	77,668	..	9,452	1,175	10,627	Gadchiroli
2,149	18,54,484	12,44,755	31,01,388	35,05,351	50	6,48,169	42,992	6,91,211	Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	फिरतीवर वध्नी केलेल्यांची संख्या Castrations performed on tour				खालील वध्नीय रेतनापासून कृत्रिम रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या No. of animals inseminated by the semen of following bulls				
		अख्यजातीय Equine	गोवातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	विदेशी वध्नी Exotic bull	देशी वध्नी Indigeneous bull	संकरित वध्नी Cross-breed bull	महिष Buffaloes bull	एकूण Total
(1)	(2)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)
1	बृहन्मुंबई	..	29	208	237	54	41	95
2	ठाणे	..	6,961	182	7,143	2,789	..	1,242	2,053	6,084
3	रायगड	..	1,019	91	11,110	1,981	..	1,340	2,013	5,334
4	रत्नागिरी	..	7,280	86	7,356	6,189	..	5,349	4,522	16,060
5	सिंधुदुर्ग	..	3,223	1	3,224	2,842	..	1,275	3,160	7,277
6	नाशिक	..	26,602	166	26,768	26,528	..	20,448	5,874	52,850
7	धुळे	..	19,116	1,019	20,135	12,281	..	15,585	6,066	33,932
8	जळगाव	..	19,037	..	19,037	14,353	..	9,746	10,434	34,533
9	अहमदनगर	..	11,559	437	11,996	45,632	..	1,15,093	8,111	1,68,836
10	पुणे	..	6,937	1,019	7,956	40,523	186	1,05,677	16,462	1,62,848
11	सातारा	..	2,871	306	3,177	19,732	2,787	66,683	30,924	1,20,126
12	सांगली	..	2	1,862	3,085	10,194	4,130	43,246	75,076	1,32,646
13	सोलापूर	..	3,251	3,400	6,651	13,991	1,909	24,119	8,308	48,327
14	कोल्हापूर	..	1,893	1,422	3,315	5,159	..	32,446	89,257	1,26,862
15	औरंगाबाद	..	11,756	6	11,762	16,841	..	24,373	5,019	46,233
16	जालना	..	13,177	..	13,177	11,299	..	5,661	4,850	21,810
17	परभणी	..	8,829	..	8,829	9,541	..	3,979	7,080	20,600
18	बीड	..	7,169	16	7,185	9,370	..	12,848	5,989	28,207
19	नरिड	..	8,268	..	8,268	9,835	2,252	9,247	8,566	29,900
20	उस्मानाबाद	..	7,237	64	7,301	6,145	..	9,471	4,473	20,089
21	लातूर	..	6,044	..	6,044	10,091	675	8,261	8,795	27,822
22	मुलशाबा	..	10,104	2	10,106	11,770	..	7,649	12,423	31,842
23	अकोला	..	20,581	106	20,687	14,729	251	4,707	10,762	30,449
24	अमरावती	..	11,547	7	11,554	12,486	..	5,796	4,527	22,809
25	यवतमाळ	..	14,935	9	14,244	9,732	..	3,411	5,361	18,504
26	बर्धा	..	8,932	133	9,065	7,468	513	6,887	1,418	16,286
27	नागपूर	..	11,496	3,456	14,952	13,676	393	12,442	3,263	29,774
28	भंडारा	..	10,699	1,486	12,185	9,423	..	6,713	3,068	19,204
29	चंद्रपूर	..	21,290	652	21,942	6,369	14	1,195	4,571	12,149
30	गडचिरोली	..	11,419	2,484	13,903	1,268	..	111	502	1,881
महाराष्ट्र राज्य		..	2,304,482	18,610	3,23,094	3,62,291	13,110	5,65,000	3,52,968	12,93,369

TABLE No. 14.5 (B)—*contd*

कृत्रिम रेतनाद्वारे जन्माला आलेली बासरे Calves born by artificial insemination				केलेली एकूण लस टोचणी Total Vaccinations carried out	District
संकरित Cross-breed	देशी Indigeneous	महिस Buffaloes bull	एकूण Total		
(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(2)
5	5	2,48,656	Brihan Mumbai
1,138	..	565	1,703	23,56,032	Thane
848	..	563	1,411	3,8,16,139	Raigad
3,645	..	1,471	5,116	20,16,898	Ratnagiri
1,297	..	1,146	2,443	9,74,328	Sindudurg
15,863	..	1,722	17,585	29,81,531	Nashik
9,590	..	1,837	11,427	26,11,895	Dhule
8,188	..	3,167	11,355	20,67,130	Jalgaon
59,259	..	1,979	61,238	23,50,608	Ahmednagar
55,360	25	4,537	59,922	35,65,366	Pune
30,214	2,206	9,089	41,509	20,23,057	Satara
19,445	2,206	20,256	41,907	27,39,464	Sangli
12,413	1,472	1,719	15,604	20,22,202	Solapur
14,209	..	17,164	41,373	25,84,113	Kolhapur
10,678	..	1,093	11,771	13,35,974	Aurangabad
4,205	..	984	5,189	10,31,647	Jalna
2,976	..	1,193	4,169	11,78,065	Parbhani
6,162	..	836	6,998	13,16,403	Beed
4,678	281	1,149	6,108	11,52,523	Nanded
4,422	..	849	5,271	7,81,960	Osmanabad
5,923	79	1,864	7,866	11,53,802	Latur
5,271	..	2,693	7,964	9,86,335	Buldhana
3,685	237	2,578	6,500	10,98,985	Akola
4,310	..	1,132	5,442	14,96,647	Amravati
2,690	..	969	3,659	18,06,113	Yavatmal
5,627	232	378	6,237	9,32,973	Wardha
9,592	108	1,152	10,852	20,15,969	Nagpur
6,269	..	1,035	7,304	16,37,940	Bhandara
1,515	12	1,052	2,589	13,45,358	Chandrapur
147	..	108	255	8,16,819	Gadchiroli
3,09,634	6,858	94,280	4,10,772	5,24,44,932	Maharashtra State

Source.—Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.6 (A)

पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या

Number of Veterinary Institutions

(1991-92)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	पशुवैद्यकीय	पशुवैद्यकीय	पशुवैद्यकीय	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने		पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे Veterinary Aid Centres	District
		चिकित्सालये Veterinary Polyclinics	रुग्णालये Veterinary Hospitals	दवाखाने Veterinary Dispensaries	राज्य State	स्थानिक Local		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1	1*	3@	5	Brihan Mumbai
2	ठाणे	1	..	31	2	..	61	Thane
3	रायगड	1	..	22	..	1	48	Raigad
4	रत्नागिरी	1**	..	20	1	..	35	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1	..	8	26	Sindhudurg
6	नाशिक	1	..	45@	1	..	101	Nashik
7	धुळे	1	..	37	2	..	43	Dhule
8	जळगांव	1	..	45	..	1	70	Jalgaon
9	अहमदनगर	1	..	56	1	..	136	Ahmednagar
10	पुणे	1	1*	42@	..	2	64	Pune
11	सातारा	1	..	34	..	1	52	Satara
12	सांगली	1	..	31	1	..	40	Sangli
13	सोलापूर	1	..	33	89	Solapur
14	कोल्हापूर	1	..	24	1	..	61	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	..	29@	36	Aurangabad
16	जालना	1	..	26	1	..	20	Jalna
17	परभणी	1**	..	45	56	Parbhani
18	बीड	1	..	29	1	..	62	Beed
19	नांदेड	1	..	52	..	1	75	Nanded
20	उस्मानाबाद	1	..	28	1	..	41	Osmanabad
21	लातूर	1	..	26	1	..	56	Latur
22	बुलढाणा	1	..	23	2	..	79	Buldhana
23	अकोला	1	..	31	70	Akola
24	अमरावती	1	..	25	2	..	71	Amravati
25	यवतमाळ	1	..	47	2	..	91	Yavatmal
26	वर्धा	1	..	21	31	Wardha
27	नागपूर	2**	..	36@	2	..	36	Nagpur
28	भंडारा	1	..	21	2	..	53	Bhandara
29	चंद्रपूर	1	..	24	1	2	88	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	..	26	4	2	47	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	31	2*	920	28	10	1,743	Maharashtra State

(१) * मुंबई येथील एसपीसीए यांचे एक व पुणे येथील महात्मा फुले कृषि विद्यापीठाचे एक एकूण दोन अशी रुग्णालये आहेत.

(२) टीप.—** यात शेतकी विद्यापीठ दापोली, परभणी व नागपूर एकएक पशुवैद्यक चिकित्सालयाचा समावेश आहे.

(३) @ राज्यस्तरीय.

(1) * One hospital of SPCA at Mumbai and one hospital of Mahatma Phuir Agricultural Collge, Pune.

(2) Note—** One each at the Agricultural University, Dapoli, Parbhani and Nagpur.

** Includes one Mobile emonstraton an extension unit.

(3) @ State Level.

(३) आधार.— पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

(3) Source.—Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.6 (B)

पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या

Number of Veterinary Institutions

(1992-93)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	पशुवैद्यकीय	पशुवैद्यकीय	पशुवैद्यकीय	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने		पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे	District
		चिकित्सालये	रुग्णालये	दवाखाने	Mobile Veterinary Clinics	दवाखाने	Veterinary Aid Centres	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	राज्य	स्थानिक	Local	(2)
		Veterinary Polyclinics	Veterinary Hospitals	Veterinary Dispensaries	State	Local	Local	
1	बृहन्मुंबई	1	1 *	3 @	5	Brihan Mumbai
2	ठाणे	1	..	31	2	..	61	Thane
3	रायगड	1	..	22	..	1	49	Raigad
4	रत्नागिरी	1 **	..	20	35	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1	..	8	1	..	27	Sindhudurg
6	नाशिक	1	..	45 @	1	..	101	Nashik
7	धुळे	1	..	37	2	..	44	Dhule
8	जळगांव	1	..	45	..	1	70	Jalgaon
9	अहमदनगर	1	..	56	1	..	136	Ahmednagar
10	पुणे	1	1 *	42 @	..	2	64	Pune
11	सातारा	1	..	34	1	1	53	Satara
12	सांगली	1	..	31	1	..	40	Sangli
13	सोलापूर	1	..	33	89	Solapur
14	कोल्हापूर	1	..	24	2	..	63	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	..	29 @	36	Aurangabad
16	जालना	1	..	26	1	..	20	Jalna
17	परभणी	1	..	45	56	Parbhani
18	बीड	1	..	29	1	..	62	Beed
19	नांदेड	1	..	52	..	1	75	Nanded
20	उस्मानाबाद	1	..	28	1	..	41	Osmanabad
21	लातूर	1	..	26	1	..	56	Latur
22	बुलढाणा	1	..	23	2	..	79	Buldhana
23	अकोला	1	..	31	70	Akola
24	अमरावती	1	..	25	2	..	71	Amravati
25	यवतमाळ	1	..	47	2	..	91	Yavatmal
26	वर्धा	1	..	19	33	Wardha
27	नागपूर	2	..	36 @	2	..	36	Nagpur
28	भंडारा	1	..	21	2	..	53	Bhandara
29	चंद्रपूर	1	..	24	1	2	88	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	..	32	4	2	53	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		31	2 *	924	30	10	1,757	Maharashtra State

(१) * मुंबई येथील एस सी सी. ए पांचे एफ व पुणे येथील महात्मा फुले कृषि विद्यापिठचे एक अशी रुग्णालये आहेत

(२) टीप.—** यात शेतकी विद्यापीठ दपोली, परभणी व नागपूर एकेक पशुवैद्यक चिकित्सालयाचा समावेश आहे.

(३) @ राज्यस्तरीय.

(१) * One hospital of SPCA at Mumbai and one hospital of Mahatma Phulr Agricultural Collge, Pune.

(२) Note—** One each at the Agricultural University, Dapoli, Parbhani and Nagpur.

** Includes one Mobile monstration an extension unit.

(३) @ State Level.

आधार.— पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र रत्न, पुणे.

Source.—Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.7

पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती

Miscellaneous Statistics Relating to Animal Husbandry

(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Sr. No.	बाब	संख्या/Number		Item
		1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
I. पशुवैद्यकीय संस्था—		Veterinary Institutions—		
1	पशुवैद्यकीय सर्व चिकित्सालये	31	31	Veterinary Polyclinics.
2	पशुवैद्यकीय रुग्णालये	2	2	Veterinary Hospitals.
3	पशुवैद्यकीय दवाखाने	920	924	Veterinary Dispensaries.
4	पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे	1,743	1,757	Mobile Veterinary Clinics.
5	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने	38	40	Veterinary Aid Centres.
6	पशुवैद्यकीय जैव पदार्थ निर्मिती संस्था	1	1	Institute of Veterinary Biological Products.
7	राज्यस्तरीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा	1	1	State level disease investigation section Laboratory.
8	विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा	8	8	Regional level disease investigation section laboratory.
9	फिरती पशुरोगसाध नियंत्रण केंद्रे	9	9	Mobile epizotic control units.
10	तपासणी चौक्या	13	13	Check posts.
11	दक्षता पथके	6	6	Vigilance units.
12	अनुवर्ती केंद्रे	1	1	Rinder posts follow up centres.
II. पशु विकास—		Cattle Development—		
1	विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रे	49	49	Regional Artificial Insemination Centres
2	जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्र	29	29	District Artificial Insemination Centres
3	आधारभूत ग्राम केंद्र	48	48	Key Village Centres.
4	कृत्रिम रेतन उपकेंद्र—	Artificial Insemination Sub-Centre.
	(अ) जिल्हा परिषदांखालील	2,405	2,669	(A) Under Zilla Parishads.
	(ब) आधारभूत ग्राम केंद्रांमधील	468	468	(B) Under Key Village Centres.
	(क) विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रांमधील	670	670	(C) Under Regional Artificial Insemination Centres.
5	पशुपैदास केंद्रे	10	12	Cattle breeding farms.
6	कृत्रिम रेतन तंत्राविषयी प्रशिक्षण केंद्रे	4	4	Training Centres in Artificial insemination Technique.
7	पशुधन पर्यवेक्षकांसाठी पदविका अभ्यासक्रम.	1	1	Diploma Course for Livestock Supervisory.
III. कुक्कुट विकास—		Poultry Development—		
1	अंडी उबविण्याची व कुक्कुट पैदास केंद्रे	4	4	Central Hatcheries and Poultry breeding farms.
2	कुक्कुट विस्तार केंद्रे	Poultry extension centres.
3	सधन कुक्कुट सुधार गट	16	16	Intensive poultry Development blocks.
4	बदक पैदास केंद्रे	NA	1	Duck Breeding Farm.
IV. मेंढू विकास—		Sheep Development—		
1	मेंढू पैदास केंद्र (महाराष्ट्र मेंढू विकास महामंडळाखालील)	9	9	Sheeping Breeding Farms (with Maharashtra Sheep Development Corporation).
2	शेळी पैदास केंद्रे	1	1	Goat Breeding Farms.
3	लोकर विश्लेषण प्रयोगशाळा	1	1	Wool Analysis Laboratory.
	मेंढी पैदास केंद्र (विभागासह)			

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.7—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
V. संशोधन योजना—			Research Scheme—	
1	जनावरांच्या लाड्या व खुरकत रोगांवरील संसर्ग शास्त्राभ्यासास अखिल भारतीय समन्वित प्रकल्प.	1	1	All India Co-ordinated Research Project for epidemiological studies of foot and mouth diseases.
VI. इतर संस्था—			Other Institutions—	
1	पशुपोषण खाद्य केंद्र	1	1	Animal Nutrition Centre.
2	गुण नियंत्रण योजना	1	1	Quality Control Scheme.
3	सूक्ष्मजीव शास्त्रशांचे कार्यालय	1	1	Office of the Microbiologist.

आधार.— पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— The Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

१५. वनशास्त्र व लाकूडतोड

१५.१. वनक्षेत्र व वनापासून मिळणारे प्रमुख व गौण उत्पादन यांची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

१५.२. राज्यातील वन विभाग व महसूल विभागाच्या अधिपत्याखालील वनक्षेत्रासंबंधी वेगवेगळी माहिती दिली आहे. वनक्षेत्राचे राखीव, संरक्षित व अवर्गीकृत असे कायदेशीरदृष्ट्या वर्गीकरण केले आहे. वरील कायदेशीरदृष्ट्या केलेले वर्गीकरण १९२७ च्या " भारतीय वन कायदा, सोळा " नुसार केले आहे. राखीव वनक्षेत्रात मुख्यतः इमारीच्या लाकडाचे उत्पादन करण्यात येत असून ह्यात चरणे घेण्या मशागत करणे ह्यास परवानगी दिली जात नाही. संरक्षित वनक्षेत्रात चरणे आणि मशागत करणे यावर इतके कडक निर्बंध नसून काही मर्यादेत निबंधासह परवानगी देण्यात येते. अवर्गीकृत वनक्षेत्र म्हणजे दुर्गम किंवा अव्याप्य वनक्षेत्र समजण्यात येते. शासनाने स्थानिक संस्थांकडून किंवा खासगी व्यक्तींकडून व्यवस्थापनासाठी घेतलेले वनक्षेत्र करारावरील मर्यादा ओळखले जाते. या विभागामध्ये देण्यात आलेल्या वनक्षेत्राची आकडेवारी शेती विभागाच्या " जमिनीचा वापर " ह्या तक्त्यातील वनक्षेत्राच्या आकडेवारीशी जुळणार नाही. हा फरक खालील कारणांमुळे होतो :-

(१) भारतीय वन सांख्यिकीत वन विभागाच्या अधिपत्याखालील वृक्षांनी न आच्छादलेल्या क्षेत्रासह सर्व क्षेत्र वनक्षेत्र म्हणून समजले जाते तर कृषि सांख्यिकीत त्यांचे प्रत्यक्ष वापरानुसार वर्गीकरण केले जाते.

(२) वन विभागाची माहिती विशिष्ट प्रशासकीय कारणासाठी व वनक्षेत्राची मालकी ठरविण्याच्या दृष्टिने उपयुक्त ठरते. जमिनीच्या वापरासंबंधी सांख्यिकीसाठी वनक्षेत्राचा प्रत्यक्ष वापर कसा होतो हे कृषि खात्याच्या दृष्टिने जितके महत्त्वाचे आहे तेवढे वन विभागाच्या दृष्टिने नाही.

(३) वन विभागाची माहिती आर्थिक वर्षानुसार उपलब्ध असते तर कृषि विभागाची कृषि वर्षानुसार असते. प्रमुख व गौण वनोत्पादनाची आकडेवारी वन विभागाच्या अधिपत्याखाली वनक्षेत्राशीच संबंधित आहे.

15. FORESTRY AND LOGGING

15.1. Data on area under forest and major and minor forest produce are given in the tables in this section.

15.2. Information regarding forest under the control of the State's Forest Department and those under the control of the State's Revenue Department is shown separately. The areas under forests are classified according to legal status into reserved forests, protected forests and unclassified forests. The legal status refers to classification of forests under the Indian Forest Act, 1927 (XVI of 1927), *Reserved Forests* are those that are intended mainly for timber production and in which rights of grazing and cultivation are seldom allowed. *In protected forests*, the restrictions are not so rigid as grazing or cultivation is allowed but certain limitations and restrictions are imposed. *The unclassified forest* refers to the inaccessible forest or unoccupied waste. The forests which are taken by Government from local bodies or private individuals for management on lease basis are called '*leased forests*'. The forest area shown in Tables in this sector may not tally with the area under " forest " shown in table on land utilisation in agriculture section. The two sets of figures differ due to the following reasons :-

(i) In the Indian Forests Statistics the whole area including non-wooded area under the control of Forest Department is taken as area under forests while in Agricultural Statistics, it is classified according to its actual utilisation.

(ii) The Forest Department Return are meant to serve a definite administrative purpose and indicate the ownership of the forest area ; the actual utilisation of these areas is not so important from their point of view as it is in the land utilisation statistics for Agricultural Department.

(iii) The Forest Department returns relate to financial years and Agricultural Statistics relate to the agricultural years. The figures of production of major and minor forest produce refer to the areas under the control of Forest Department only.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.1 (A)

मालकीनुसार वन क्षेत्र
Area under Forest Classified by Ownership
(Year 1991-92)

(क्षेत्र चौ. कि. मी. मध्ये)
(Area in Sq. Km.)

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्ष/ Year	राज्य वन State Forest	महामंडळ Corporation	खाजगी वने Private Forest brought under possession of F. D.	एकूण वने Total Forest	एकूण वन क्षेत्राची राज्य वन क्षेत्राची टक्केवारी Percentage of State forest to total forest	राज्य वन क्षेत्राची एकूण भौगोलिक टक्केवारी Percentage of State forest to Geographical total area of the State	जिल्हे District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	1970-71	62,331	205	..	62,516	99.67	20.25	
2	1980-81	61,373	1,255	1,696	64,224	95.40	19.91	
3	1985-86	61,141	1,538	1,239	63,918	95.65	19.87	
4	1990-91	60,747	2,096	1,015	63,798	95.22	19.74	
1	बृहन्मुंबई	38	..	14	52	73.08	6.30	Brihan Mumbai
2	ठाणे	3,448	346	36	3,830	90.03	36.07	Thane
3	रायगड	1,607	..	121	1,728	93.00	22.47	Raigad
4	रत्नागिरी	61	..	2	63	96.83	0.74	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	407	..	121	528	77.08	7.82	Sindhudurg
6	नाशिक	3,153	161	76	3,390	93.01	20.30	Nashik
7	धुळे	3,790	204	459	4,453	85.11	28.82	Dhule
8	जळगांव	1,807	165	..	1,972	91.63	15.36	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,890	1,890	100.00	11.09	Ahmednagar
10	पुणे	1,979	..	70	2,049	96.58	12.64	Pune
11	सातारा	1,580	..	18	1,608	98.88	15.17	Satara
12	सांगली	494	..	8	502	98.41	5.76	Sangli
13	सोलापूर	360	360	100.00	2.42	Solapur
14	कोल्हापूर	1,679	..	86	1,765	95.13	21.85	Kolhapur
15	औरंगाबाद	891	891	100.00	8.82	Aurangabad
16	जालना	92	92	100.00	1.20	Jalna
17	परभणी	372	372	100.00	3.37	Parbhani
18	बीड	216	216	100.00	2.02	Beed
19	नांदेड	1,173	5	..	1,178	99.58	11.14	Nanded
20	उस्मानाबाद	54	54	100.00	0.71	Osmanabad
21	लातूर	10	10	100.00	0.14	Latur
22	बुलढाणा	1,558	1,558	100.00	16.13	Buldhana
23	अकोला	867	867	100.00	8.20	Akola
24	अमरावती	3,573	3,573	100.00	29.28	Amravati
25	यवतमाळ	3,712	3,712	100.00	27.33	Yavatmal
26	वर्धा	875	875	100.00	13.87	Wardha

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.1 (A).—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)	
27	नागपूर	..	2,756	62	..	2,818	97.80	27.86	Nagpur
28	भंडारा	..	4,330	269	..	4,599	94.15	46.45	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	4,838	575	..	5,353	90.38	42.28	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	13,131	281	..	13,412	97.91	91.14	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	..	60,751	2,008	1,011	63,770	95.27	19.75	Maharashtra State

आधार.—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.—Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.1 (B)

मालकीनुसार वन क्षेत्र

Area Under Forest Classified by Ownership
(Year 1992-93)(क्षेत्र चौ. कि. मी. मध्ये)
(Area in Sq. Km.)

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्ष/ Year	राज्य वने	महामंडळ	खाजगी वने	एकूण वने	एकूण वन क्षेत्राची राज्य वन क्षेत्राची टक्केवारी	राज्य वन क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राची टक्केवारी	District
(1)	(2)	State Forest	Corporation	Private Forest brought under possession of F. D.	Total Forest	Percentage of State forest to total forest	Percentage of State forest to Geographical total area of the State	(2)
	1991-92	60,751	2,008	1,011	63,770	95.27	19.75	
1	बृहन्मुंबई	38	..	5	43	88.37	6.30	Brihan Mumbai
2	ठाणे	3,265	465	56	3,786	86.24	34.16	Thane
3	रायगड	1,618	..	119	1,737	93.15	22.62	Raigad
4	रत्नागिरी	61	..	2	63	96.83	0.74	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	407	..	121	528	77.08	7.82	Sindhudurg
6	नाशिक	3,159	161	76	3,396	93.02	20.34	Nashik
7	धुळे	4,229	229	..	4,458	94.86	32.26	Dhule
8	जळगांव	1,798	174	..	1,972	91.18	15.28	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,897	1,897	100.00	11.13	Ahmednagar
10	पुणे	1,978	..	70	2,048	96.58	12.64	Pune
11	सातारा	1,542	..	18	1,560	98.85	14.71	Satara
12	सांगली	494	..	8	502	98.41	5.76	Sangli
13	सोलापूर	360	360	100.00	2.42	Solapur
14	कोल्हापूर	1,616	..	69	1,685	95.91	21.03	Kolhapur
15	औरंगाबाद	895	895	100.00	8.86	Aurangabad
16	जालना	96	96	100.00	1.24	Jalna
17	परभणी	372	372	100.00	3.37	Parbhani
18	बीड	218	218	100.00	2.04	Beed
19	नांदेड	1,175	5	..	1,184	99.58	11.20	Nanded
20	उस्मानाबाद	61	61	100.00	0.81	Osmanabad
21	लातूर	21	21	100.00	0.29	Latur
22	बुलढाणा	1,558	1,558	100.00	26.13	Buldhana
23	अकोला	867	867	100.00	8.20	Akola
24	अमरावती	3,573	3,573	100.00	29.26	Amravati
25	यवतमाळ	3,712	3,712	100.00	27.33	Yavatmal
26	वर्धा	875	875	100.00	13.87	Wardha
27	नागपूर	2,756	62	..	2,818	97.80	27.86	Nagpur
28	भंडारा	4,330	269	..	4,599	94.15	46.45	Bhandara
29	चंद्रपूर	4,838	453	..	5,291	91.44	42.28	Chandrapur
30	गडचिरोली	13,141	558	..	13,699	95.93	91.18	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	60,954	2,376	544	63,874	95.43	19.81	Maharashtra State

आधार.—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.—Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशाल व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.2 (A)

प्रमुख बनोत्पादने आणि मूल्य

Quantity and Value of Major Forest Produce
(Year 1991-92)उत्पादन " ००० " क्यु.मी./Quantity in " 000 " c.m.
मूल्य " ००० " रुपये/Value in " 000 " Rs.

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्ष/ Year	राज्यवने/State Forest						जिल्हे District
		झाती लाकूड Timber		जळजळ लाकूड Fire wood		एकूण Total		
		उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	1960-61	303	38,970	1,732	10,902	2,035	49,872	
2	1970-71	540	85,540	1,609	15,358	2,149	1,00,898	
3	1980-81	296	2,91,259	1,148	63,689	1,444	3,54,948	
4	1985-86	276	9,30,195	857	97,169	1,133	10,27,364	
5	1986-87	297	8,65,705	853	1,41,736	1,150	10,07,441	
6	1987-88	274	9,35,505	528	99,230	802	10,34,735	
7	1988-89	147	5,18,063	575	80,540	722	5,93,603	
8	1989-90	135	5,42,378	318	52,131	453	5,94,509	
9	1990-91	100	3,76,978	205	36,425	305	4,13,403	
1	बृहन्मुंबई	Brihan Mumbai
2	ठाणे	4	21,939	5	1,213	9	23,152	Thane
3	रायगड	1	3,204	1	354	2	3,558	Raigad
4	रत्नागिरी	Neg.	50	Neg.	1	Neg.	51	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Neg.	8	1	104	1	112	Sindhudurg
6	नाशिक	2	11,975	5	1,641	7	13,616	Nashik
7	धुळे	2	8,132	6	1,682	8	9,814	Dhule
8	जळगांव	Neg.	1,444	2	606	2	2,050	Jalgaon
9	अहमदनगर	Ahmednagar
10	पुणे	..	18	1	75	1	93	Pune
11	सातारा	Neg.	5	Neg.	..	Neg.	5	Satara
12	सांगली	Neg.	Sangli
13	सोलापूर	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Solapur
14	कोल्हापूर	Neg.	24	Neg.	63	Neg.	87	Kolhapur
15	औरंगाबाद	Neg.	5	Neg.	1	Neg.	6	Aurangabad
16	जालना	Jalna
17	परभणी	Neg.	8	Neg.	8	Parbhani
18	बीड	Beed
19	नांदेड	1	2,440	Neg.	7	1	2,447	Nanded
20	उस्मानाबाद	Osmanabad
21	लातूर	Latur
22	बुलढाणा	Neg.	879	Neg.	108	Neg.	987	Buldhana
23	अकोला	Neg.	1,344	Neg.	29	Neg.	1,373	Akola
24	अमरावती	3	17,428	13	2,783	16	20,211	Amravati
25	यवतमाळ	22	1,21,653	11	1,123	33	1,22,776	Yavatmal

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.2 (A).—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
26	वर्धा	Neg.	1,242	Neg.	3	Neg.	1,245	Wardha
27	नागपूर	Neg.	1,033	1	81	1	1,114	Nagpur
28	भंडारा	5	14,178	23	3,345	28	17,523	Bhandara
29	चंद्रपूर	7	46,649	49	7,062	70	53,711	Chandrapur
30	गडचिरोली	53	1,66,642	83	13,864	136	1,80,507	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	100	4,20,292	201	34,153	301	4,54,445	Maharashtra State

Neg.—नगण्य/Negligible.

स्रोत.—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

Source.—Chief Conservator of Forest, Maharashtra State, Nagpur.

5. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.2 (B)

प्रमुख वनोत्पादने आणि मूल्य

Quantity and Value of Major Forest Produce
(1992-93)उत्पादन " ००० " क्यु.मी. Quantity in " 000 " C.m.
मूल्य " ००० " रुपये/Value in " 000 " Rs.

		राज्यवने/State Forest						
		हमारी लाकूड Timber		जळजळ लाकूड Fire wood		एकूण Total		District
अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
	1991-92	105	4,08,014	213	34,510	318	4,42,524	
1	बृहन्मुंबई						27814	Brihan Mumbai
2	ठाणे	4	26,018	5	1,796	9	271,814	Thane
3	रायगड -	1	2,862	2	422	3	3,284	Raigad
4	रत्नागिरी	Neg.	874	1	55	1	929	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1	3,723	5	913	6	4,636	Sindhudurg
6	नाशिक	1	9,176	3	1,276	4	10,452	Nashik
7	धुळे	1	5,680	6	760	7	6,440	Dhule
8	जळगांव		3,327	8	2,280	9	5,607	Jalgaon
9	अहमदनगर	Neg.	31	Neg.	34	Neg.	65	Ahmednagar
10	पुणे	Neg.	23	Neg.	33	Neg.	56	Pune
11	सातारा	Neg.	14	Neg.	134	Neg.	148	Satara
12	सांगली							Sangli
13	सोलापूर	Neg.	65	Neg.	30	Neg.	95	Solapur
14	कोल्हापूर	Neg.	89	Neg.	14	Neg.	103	Kolhapur
15	औरंगाबाद							Aurangabad
16	जालना							Jalna
17	परभणी	Neg.	19	Neg.	11	Neg.	30	Parbhani
18	बीड							Beed
19	नांदेड	1	1,357	Neg.	50	1	1,407	Nanded
20	उस्मानाबाद							Osmanabad
21	लातूर							Latur
22	बुलढाणा	Neg.	1,497	Neg.	4	Neg.	1,501	Buldhana
23	अकोला	1	2,117			1	2,117	Akola
24	अमरावती	2	13,483	6	1,906	8	15,389	Amravati
25	यवतमाळ	9	55,621	8	1,610	17	57,231	Yavatmal
26	वर्धा	Neg.	2,200	Neg.	5	Neg.	2,205	Wardha
27	नागपूर	1	5,639	1	338	2	5,977	Nagpur
28	भंडारा	5	15,567	3	712	8	16,279	Bhandara
29	चंद्रपूर	4	11,355	24	3,336	28	14,691	Chandrapur
30	गडचिरोली	57	1,47,091	108	16,422	165	1,63,513	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	119	3,07,882	180	32,141	269	3,40,023	Maharashtra State

Neg.—नगण्य/Negligible.

आधार.—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर

Source.—Chief Conservator of Forest, Maharashtra state, Nagpur.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.3

आगी आणि गुरांपासून संरक्षित वनक्षेत्र

Forest area Protected from Fire and Cattle Grazing

अनुक्रमांक Sr No.	वर्ष Year	एकूण वनक्षेत्र (चौ. कि. मी.) Total Forest Area (Sq. Kms.)	आगीपासून संरक्षण (चौ. कि. मी.) Protection against fire (Sq. Kms.)		आगीपासून सुरक्षित वन क्षेत्राची एकूण वनाक्षेत्राशी टक्केवारी Percentage of Forests under Fire protection to total Forest	चराईपासून संरक्षण Protection against grazing			
			प्रयत्न Attempted	संरक्षण Protected		आग विझविण्यासाठी आलेला खर्च (रु.) Cost of Fire on servancy operation (Rs.)	चराईसाठी बंद केलेले क्षेत्र (चौ. कि. मी.) Area closed for grazing (Sq. Kms.)	चराईसाठी वर्षभर खुले क्षेत्र (चौ. कि. मी.) Area open to grazing throughout the year (Sq. Kms.)	वर्षाच्या काही काळासाठी चराईसाठी ठेवलेले क्षेत्र (चौ. कि. मी.) Area open to grazing for part of the year (Sq. Kms.)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1960-61	56,949	53,093	52,456	92	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2	1970-71	56,191	56,191	55,700	99	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
3	1980-81	56,134	50,790	50,543	90	29,96,860	10,325	45,282	2,091
4	1985-86	56,100	56,045	55,600	99	66,94,763	14,101	41,681	1,784
6	1990-91	55,502	55,577	55,111	99.16	2,71,45,208	13,053	42,110	613
6	1991-92	55,482	55,941	55,367	98.97	3,81,71,298	14,244	42,092	609
7	1992-93	55,705	55,703	55,055	98.84	4,06,23,092	15,057	41,250	629

टीप/Notes.— N. A. उपलब्ध नाही/Not available.

आधार.—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.— Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.4

महत्त्वाच्या जातींच्या झाडांच्या लागवडीचे क्षेत्र
Plantation of Important Species(लागवड हेक्टरात/Plantation in Hectare)
(वनरोपण चौ. कि. मी./Afforestation in Sq. Km.)

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्ष Year	निलगिरी Eucalyptus	सिसम Shisham	साग Teak	किकर Kikar	मलबेरी Mallbery	चील Chil	इतर Miscellaneous	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1960-61	4,888	4,888
2	1970-71	3,567	11,396	14,963
3	1980-81	..	41	5,151	37,043	42,235
4	1985-86	6,255	83,232	89,487
5	1990-91	1,728	78,224	79,952
6	1991-92	2,382	90,348	92,730
7	1992-93	3,426	..	5	..	1,02,505	1,05,931

आधार.-मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.—The Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15.5

वनावरील महसूल व खर्च

Revenue From and Expenditure on Forests

(मूल्य लाख रुपये)
(Value in lakhs Rs.)

अनु- क्रमांक Sr. No.	वर्ष Year	वनापासून एकूण महसूल Gross Revenue from Forests				वनावरील खर्च Expenditure on forests				शिल्लक असलेली निव्वळ महसूल सूट Net Revenue i.e. surplus (+) Deficit (—)			
		वन विभाग Forest Deptt.	वन मंडळ Corpo- ration	साजगी वन Private Forest	एकूण Total	वन विभाग Forest Deptt.	वन मंडळ Corpo- ration	साजगी वन Private Forest	एकूण Total	वन विभाग Forest Deptt.	वन मंडळ Corpo- ration	साजगी वन Private Forest	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	1960-61	487	487	218	218	269	269
2	1970-71	1,062	102	..	1,164	943	85	..	1,028	119	17	..	136
3	1980-81	4,194	1,539	..	5,733	2,617	817	..	3,434	1,577	722	..	2,299
4	1985-86	8,949	3,580	..	12,529	5,545	977	..	6,522	3,404	2,603	..	6,007
5	1990-91	14,059	1,637	..	15,696	12,889	1,383	..	14,272	1,170	254	..	1,424
6	1991-92	10,491	604	..	11,095	14,268	1,363	..	15,631	(—) 3,777	(—) 759	..	(—) 4,536
7	1992-93	11,310	12	..	11,322	13,131	1,557	..	14,688	(—) 1,821	(—) 1,545	..	(—) 3,366

आधार.-मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.—The Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वन विभाग Forest Department				महसूल विभाग Revenue Department			
		राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत पट्ट्याने दिलेले Unclassified and Leased	एकूण Total	राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व पट्ट्याने दिलेले Unclassified and Leased	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	7.30	*0.05	30.25	37.60				
2	ठाणे	2,476.81	960.40	10.54	3,447.75				
3	रायगड	1,260.13	135.47	152.83	1,548.43	17.48	41.47		58.95
4	रत्नागिरी	11.29		48.42	59.71			1.60	1.60
5	सिंधुदूर्ग	16.57	9.48	380.96	407.01				
6	नाशिक	2,861.53	243.41		3,104.94	47.83			47.83
7	धुळे	3,288.84		206.59	3,495.43	294.77			294.77
8	जळगाव	1,806.64			1,806.64	0.07			0.07
9	अहमदनगर	1,376.73	13.65	40.83	1,431.21	455.53			455.53
10	पुणे	1,433.15		243.77	1,676.92	302.23			302.23
11	सातारा	1,423.84	47.71	85.82	1,557.37	32.15			32.15
12	सांगली	370.95	1.58	18.91	391.44	90.39		12.47	102.86
13	सोलापूर	183.37		12.14	195.51	162.92		1.57	164.49
14	कोल्हापूर	562.19	400.68	716.21	1,679.08				
15	औरंगाबाद	774.30	44.57	71.91	890.78				
16	जालना	78.11	14.40		92.51				
17	परभणी	334.12		37.67	391.79				
18	बीड	299.02	36.86	*0.29	216.17				
19	नांदेड	911.32	1.60	259.97	1,172.89				
20	उस्मानाबाद	30.83		22.75	53.58				
21	लातूर	2.66		7.66	10.32				
22	बुलढाणा	1,057.31	92.61		1,149.92		24.71	383.81	408.52
23	अकोला	783.52	15.27		798.79		68.67		68.67
24	अमरावती	3,455.08		*0.60	3,455.71			117.20	117.20
25	यवतमाळ	2,755.42	188.93		2,944.35			767.16	767.16
26	वर्धा	527.88	319.03		846.91			27.79	27.79
27	नागपूर	1,416.18	822.76		2,238.94			517.03	517.03
28	भंडारा	2,158.68	1,065.15		3,223.82			1,105.89	1,105.89
29	चंद्रपूर	3,473.04	929.52		4,402.56			435.78	435.78
30	गडचिरोली	3,243.65	9,530.11		12,773.76			357.50	357.50
महाराष्ट्र राज्य		38,280.45	14,853.24	2,348.15	55,481.84	1,403.37	134.85	3,731.14	5,269.36

टीप.—(१) म. व. वि. म.—महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ.

(२) आकडे संक्षिप्ततः केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

(३) *एक चौरस किलो मिटर पेक्षा कमी

आधार.—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

FORESTRY AND LOGGING

TABLE No. 15.6 (A)

Area under different types of forest

(1991-92)

(Area in Sq. Kms.)

एकूण Total				एकूण वनक्षेत्राचे वर्गीकरण Tripartite Classification of Total Forest Area			म. व. वि. म. कडे हस्तांतरित केलेले वनक्षेत्र Forest area transferred to F. D. C. M.	वन विभागाच्या ताब्यात घेतलेले खाजगी वनक्षेत्र Private forest brought under possession of Department	District
राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व पट्ट्याने दिलेले Unclassified and Leased	एकूण Total	खरी वने Forest Proper	राखीव कुरणे Pasture reserves	जमाऊ नाकड, दणप व इतर Fuels, fodder and miscellaneous	(18)	(19)	(2)
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
7.30	0.05	30.25	37.60	37.60			14.00		Brihan Mumbai
2,476.81	960.40	10.54	3,447.75	3,184.15	263.60		36.43	345.78	Thane
1,277.61	176.94	152.83	1,607.38	1,424.16	176.94	6.28	120.90		Raigad
11.29		50.02	61.31	61.31			1.63		Ratnagiri
16.57	9.48	380.96	407.01	407.01			120.83		Sindhudurg
2,909.36	243.41		3,152.77	3,077.27	75.22	0.28	75.60	160.99	Nashik
3,583.61		206.59	3,790.20	2,671.19	935.09	183.92	459.13	203.89	Dhule
1,806.71			1,806.71	1,058.28	399.71	355.72		164.84	Jalgaon
1,832.26	13.65	44.17	1,890.08	942.99	947.09				Ahmednagar
1,735.38		243.77	1,979.15	1,263.71	708.86	6.58	69.60		Pune
1,455.99	47.71	85.82	1,589.52	1,589.52			18.40		Satara
461.34	1.58	31.38	494.30	494.30			7.69		Sangli
346.29		13.71	360.00	156.38	203.62				Solapur
562.19	400.68	716.21	1,679.08	1,679.08			86.31		Kolhapur
774.30	44.57	71.91	890.78	792.83	89.34	8.61			Aurangabad
78.11	14.40		92.51	84.60	7.91				Jalna
334.12		37.67	371.79	371.79					Parbhani
199.02	16.86	0.29	216.17	216.17					Beed
911.32	1.60	259.97	1,172.89	1,104.09	66.20	2.60		5.29	Nanded
30.83		22.75	53.58	15.19	38.39				Osmanabad
2.66		7.66	10.32		10.32				Latur
1,057.31	117.32	383.81	1,558.44	558.42	581.52	418.50			Buldhana
783.52	83.94		867.46	507.86	235.12	124.48			Akola
3,455.08		117.83	3,572.91	3,089.98	348.88	134.05			Amravati
2,755.42	188.93	767.16	3,711.51	1,714.34	767.74	1,229.43			Yavatmal
527.88	319.03	27.79	874.70	613.79	157.17	103.74			Wardha
1,416.18	822.76	517.03	2,755.97	1,770.94	130.32	854.71		62.25	Nagpur
2,158.67	1,065.15	1,105.89	4,329.71	1,597.31	166.49	2,565.91		269.07	Bhandara
3,473.04	929.52	435.78	4,838.34	2,624.72	52.95	2,160.67		515.20	Chandrapur
3,243.65	9,530.11	357.50	13,131.26	11,648.39	429.86	1,053.01		280.81	Gadchiroli
39,683.82	14,988.09	6,079.29	60,751.20	44,748.20	6,792.34	9,208.49	1,010.55	2,007.82	Maharashtra State

Notes.—(1) F. D. C. M.—Forest Development Corporation of Maharashtra Ltd.

(2) Totals may not add up due to roundings.

(3) * Less than one sq. km.

Source.—Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वन विभाग / Forest Department				महसूल विभाग / Revenue Department			
		राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व पट्ट्याने दिलेले Unclassified and Leased	एकूण Total	राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व पट्ट्याने दिलेले Unclassified and Leased	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	7	..	31	38
2	ठाणे	2,308	957	..	3,265
3	रायगड	1,270	132	157	1,559	18	41	..	59
4	रत्नागिरी	12	..	48	60	2	2
5	सिंधुदुर्ग	17	9	381	407
6	नाशिक	2,861	243	6	3,110	48	48
7	धुळे	3,723	4	207	3,934	295	295
8	जळगाव	1,798	1,798
9	अहमदनगर	1,377	14	48	1,439	456	..	3	459
10	पुणे	1,433	..	244	1,677	302	302
11	सातारा	1,368	48	93	1,529	12	12
12	सांगली	37	1	19	391	90	..	13	103
13	सोलापूर	164	..	12	196	163	..	1	164
14	कोल्हापूर	609	388	619	1,616
15	औरंगाबाद	774	45	76	895
16	जालना	78	14	4	96
17	परभणी	334	..	38	372
18	बीड	199	17	2	218
19	नांदेड	928	2	250	1,180
20	उस्मानाबाद	31	..	30	61
21	लातूर	3	..	18	21
22	बुलढाणा	1,057	93	..	1,150	..	24	384	408
23	अकोला	764	15	..	799	..	69	..	69
24	अमरावती	3,455	..	1	3,456	117	117
25	यवतमाळ	2,755	189	..	2,944	767	767
26	वर्धा	528	319	..	847	28	28
27	नागपूर	1,416	823	..	2,239	517	517
28	भंडारा	2,159	1,065	..	3,224	1,106	1,106
29	चंद्रपूर	3,468	932	2	4,402	436	436
30	गडचिरोली	3,230	9,535	9	12,782	357	357
महाराष्ट्र राज्य ..		38,515	14,845	2,295	55,705	1,384	134	3,731	5,249

- टीप.—(१) म. व. वि. म.—महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ.
(२) आकडे संक्षिप्तात केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.
(३) एक चौरस किलो मिटर पेक्षा कमी.
(४) अस्थायी.

आधार.—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

FORESTRY AND LOGGING

TABLE No. 15.6 (B)

Area under different types of forest

(1992-93)

(Area in Sq. Kms.)

एकूण Total			एकूण वनक्षेत्राचे त्रिदलीय वर्गीकरण Tripartite Classification of Total Forest Area				म. व. वि. म. कडे हस्तांतरित केलेले वनक्षेत्र Forest area transferred to F. D. C. M.	वन विभागाच्या ताब्यात घेतलेले खाजगी वनक्षेत्र Private forest brought under possession of Department	District
राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व पट्ट्याने दिलेले Unclassified and Leased	एकूण Total	खरी वने Forest Proper	राखीव कुरणे Pasture reserved	जळजळ लाकूड, वैरण व इतर Fuels, fodder and miscella- neous	(18)	(19)	(2)
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
7	..	31	38	38	69	..	Bnhan Mumbai
2,308	957	..	3,265	3,007	258	..	56	465	Thane
1,288	173	157	1,618	1,439	173	6	119	..	Raigad
12	..	50	62	62	2	..	Ratnagiri
**	9	381	407	407	121	..	Sindhudurg
2,909	243	6	3,158	3,083	75	..	76	161	Nashik
4,018	4	207	4,229	3,106	939	184	..	229	Dhule
1,798	1,798	1,042	400	356	..	174	Jalgaon
1,833	14	51	1,898	949	949	Ahmednagar
1,735	..	244	1,979	1,263	709	7	70	..	Pune
1,400	48	93	1,541	1,541	18	..	Satara
461	1	32	494	494	8	..	Sangli
347	..	13	360	277	83	Solapur
609	388	619	1,616	1,616	69	..	Kolhapur
774	45	76	895	793	89	13	Aurangabad
78	14	4	96	85	8	3	Jaina
334	..	38	372	372	Parbhani
199	17	2	218	218	Beed
928	2	250	1,180	1,104	73	3	..	5	Nanded
31	..	30	61	15	46	Osmanabad
3	..	18	21	..	21	Latur
1,057	117	384	1,558	558	582	418	Buldana
784	84	..	864	508	236	124	Akola
3,455	..	118	3,573	3,090	349	134	Amravati
2,755	189	767	3,711	1,714	768	1,229	Yavatmal
528	319	28	875	614	157	104	Wardha
1,416	823	517	2,756	1,808	248	700	..	62	Nagpur
2,159	1,065	1,106	4,330	1,601	166	2,563	..	269	Bhandara
3,468	932	438	4,838	2,754	53	2,031	..	453	Chandrapur
3,238	9,535	366	13,139	11,752	339	1,048	..	558	Gadchiroli
39,949	14,979	6,026	60,954	45,310	6,721	8,923	544	2,376	Maharashtra State

Notes.—(1) F. D. C. M.—Forest Development Corporation of Maharashtra Ltd.

(2) Totals may not add up due to roundings.

(3) * Less than one sq. km.

(4) Provisional.

Source.—Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur.

१६. मत्स्यव्यवसाय

१६.१. खारवण केंद्रातील माशांची आयात, सागरी मत्स्य उत्पादन, मत्स्यव्यवसायासाठी वापरल्या जाणाऱ्या बोटी या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

16. FISHERIES

16.1. Data regarding fishcatch, disposition of fish marine fishery and fishingcraft are presented in the tables in this section.

16. मत्स्यव्यवसाय/ FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 16.1

मासकीच्या प्रकाराच्या गटानुसार पकडलेली व उतरविलेली मासकी

Fish Catch and Landing by Group of Species

(1991-92 and 1992-93)

(टनांत / in Tonnes)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	गोड्या पाण्यातील मासकी Fresh Water fish		लेप Founders, Holibuts, Soles, etc.		कर्ली, दाताळी, तारली, पेड्या, भिलजी भिंग, पाला, मांदेळी, काटी, खुवेळी, पापुरडी Harrings, Sardines, Anchovies.		खरवा, बांगडा, सूरमई, गेदर, नार्वी, चिराटी, चामणे. Tunnies, Bariters, Maekeral		इतर, बोध Miscellaneous Harings (Telesos+onit)		मुशी, पाकट, म्हाकुळ, इत्यादी Shark, rays, Shells, etc		कोंडंबी जवळा, करंदी, शेवंड Crustaceons		एकूण पकडलेली व उतरविलेली मासकी Total catch and landings		District (2)	
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)	1991-92 (9)	1992-93 (10)	1991-92 (11)	1992-93 (12)	1991-92 (13)	1992-93 (14)	1991-92 (15)	1992-93 (16)	1991-92 (17)	1992-93 (18)		
1.	बृहन्सुंबई	1,224	1,729	8,183	12,665	9,994	17,804	47,741	50,372	14,804	15,274	59,651	72,432	1,41,597	1,70,276	Brihan Mumbai	
2.	ठाणे	..	2,795	1,855	13	5	9,545	14,601	1,068	671	64,092	69,285	930	1,188	12,155	18,546	90,598	1,06,151	Thane
3.	रायगड	..	1,280	1,650	296	275	3,575	3,690	1,172	1,370	10,877	11,427	2,214	1,755	27,276	32,223	46,690	52,390	Raigad
4.	रत्नागिरी	..	7	10	2,663	3,866	3,847	6,361	4,564	4,965	27,404	40,335	3,571	3,149	7,824	8,599	49,880	67,285	Ratnagiri
5.	सिंधुदुर्ग	225	455	1,280	1,154	4,393	10,245	11,132	12,911	2,030	1,714	793	515	19,853	26,994	Sindhudurg
6.	नाशिक	..	1,405	2,560	1,405	2,560	Nashik
7.	धुळे	..	1,279	1,280	1,279	1,280	Dhule
8.	जळगाव	..	2,996	2,390	2,996	2,390	Jalgaon
9.	अहमदनगर	..	780	1,610	780	1,610	Ahmednagar
10.	पुणे	..	1,752	1,995	1,752	1,995	Pune
11.	सातारा	..	1,305	2,195	1,305	2,195	Satara
12.	सांगली	..	2,003	1,805	2,003	1,805	Sangli
13.	सोलापूर	..	1,500	3,040	1,500	3,040	Solapur
14.	कोल्हापूर	..	1,140	2,070	1,140	2,070	Kolhapur
15.	औरंगाबाद	..	2,225	5,275	2,225	5,275	Aurangabad
16.	जालना	..	1,186	1,706	1,186	1,706	Jalna
17.	परभणी	..	1,061	1,488	1,061	1,488	Parbhani
18.	बीड	..	1,621	3,000	1,621	3,000	Beed
19.	नांदेड	..	1,255	3,010	1,255	3,010	Nanded
20.	उस्मानाबाद	..	592	2,192	592	2,192	Osmanabad
21.	लातूर	..	585	2,050	585	2,050	Latur
22.	बुलढाना	..	2,210	920	2,210	920	Buldhan

23.	अकाना	2 424	1,660	2,424	1,660	Akola
24.	अमरावती	.. 2,560	795	2,560	795	Amravati
25.	यवतमाळ	.. 3,485	2,155	3,485	2,155	Yavatmal
26.	वर्धा	.. 490	635	490	635	Wardha
27.	नागपूर	.. 3,442	2,245	3,442	2,245	Nagpur
28.	भंडारा	.. 9,035	22,905	9,035	22,905	Bhandara
29.	चंद्रपूर	.. 5,412	4,473	5,412	4,473	Chandrapur
30.	गडचिरोली	.. 2,275	1,767	2,275	1,767	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		.. 58,100	78,736	4,421	6,330	26,430	38,471	21,191	35,055	1,61,246	1,84,330	23,549	23,080	1,07,699	1,32,315	4,02,636	4,98,317	Maharashtra State.		

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय/

तक्ता क्रमांक /

पकडलेल्या मासळींची विल्हेवाट

Disposition of Fish Catch

(1991-92 and

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विक्रीसाठी ताजा Fresh for Marketing		गोठविण्याकरिता For freezing		वाळविण्याकरिता For Sun drying		खारविण्याकरिता For salting	
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)	1991-92 (9)	1992-93 (10)
1	बृहन्मुंबई	55,508	1,20,905	43,413	..	36,038	43,635
2	ठाणे	42,295	43,144	47,701	60,943	6	486
3	रायगड	20,800	25,917	24,673	22,968	371	371
4	रत्नागिरी	33,504	43,345	3,685	3,842	1,619	4,300
5	सिंधुदुर्ग	13,851	19,869	70	139	3,520	3,505
6	नाशिक	1,405	2,560
7	धुळे	1,279	1,280
8	जळगाव	2,996	2,390
9	अहमदनगर	780	1,610
10	पुणे	1,752	1,995
11	सातारा	1,305	2,195
12	सांगली	2,003	1,805
13	सोलापूर	1,500	3,040
14	काळ्यापूर	1,140	2,070
15	औरंगाबाद	2,225	5,275
16	जालना	1,186	1,706
17	परभणी	1,061	1,488
18	बीड	1,255	3,000
19	नांदेड	1,621	3,010
20	उस्मानाबाद	592	2,192
21	लातूर	585	2,050
22	बुलढाणा	2,210	920
23	अकोला	2,424	1,660
24	अमरावती	2,560	795
25	यवतमाळ	3,485	2,155
26	वर्धा	490	635
27	नागपूर	3,442	2,245
28	भंडारा	9,035	22,905
29	चंद्रपूर	5,412	4,473
30	गडचिरोली	2,275	1,767
महाराष्ट्र राज्य		2,19,976	3,28,401	43,413	..	1,12,167	1,31,527	5,516	8,662

*स्तंभ-(३) व स्तंभ (४) मध्ये समाविष्ट केले आहे /

N.A.—उपलब्ध नाही /

आधार :-मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई /

FISHERIES

TABLE No. 16.2

(सागरी व भूजल)
(Marine & Inland)
1992-93)

(टन / in Tonnes)

उत्पाद मासे Canning		खताकरिता For Manure		इतर Miscellaneous purpose		मासजीवा फेडूम विलेता भाग Offer for reduction		एकूण Total		District
1991-92 (11)	1992-93 (12)	1991-92 (13)	1992-93 (14)	1991-92 (15)	1992-93 (16)	1991-92 (17)	1992-93 (18)	1991-92 (19)	1992-93 (20)	(2)
..	..	6,638	5,736	N. A.	..	N. A.	..	1,41,597	1,70,276	Brihan Mumbai
..	..	596	1,578	N. A.	..	N. A.	..	90,598	1,06,151	Thane
..	..	846	1,604	N. A.	..	N. A.	..	46,690	50,860	Raigad
..	..	11,072	15,798	N. A.	..	N. A.	..	49,880	67,285	Ratnagiri
..	N. A.	..	N. A.	..	19,853	26,994	Sindhudurg
..	1,405	2,560	Nashik
..	1,279	1,280	Dhule
..	2,996	2,390	Jalgaon
..	780	1,610	Ahmednagar
..	1,752	1,995	Pune
..	1,305	2,195	Satara
..	2,003	1,805	Sangli
..	1,500	3,040	Solapur
..	1,140	2,070	Kolhapur
..	2,225	5,275	Aurangabad
..	1,186	1,706	Jalna
..	1,061	1,488	Parbhani
..	1,255	3,000	Beed
..	1,621	3,010	Nanded
..	592	2,192	Osmanabad
..	585	2,050	Latur
..	2,210	920	Buldhana
..	2,424	1,660	Akola
..	2,560	795	Amravati
..	3,485	2,155	Yavatmal
..	490	635	Wardha
..	3,442	2,245	Nagpur
..	9,035	22,905	Bhandara
..	5,412	4,473	Chandrapur
..	2,275	1,767	Gadchiroli
..	..	21,564	28,197	4,02,636	4,96,787	Maharashtra State

.. included in column No. (3) and Column No. (4).

.. Not available.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 16.3

खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि खारवलेले मासे
Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish removed at different centres
(1991-92 and 1992-93)

(टनांत / In Tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	मासे खारविण्याची आवारे	धारवण्यासाठी आणलेले मासे Quantity of fish brought for curing		मिठाचे वाटप Quantity of salt issued		खारवून बाहेर पाठविलेल्या माशांचे वजन Quantity of cured fish removed		Fish curing yards (2)
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)	
1	बोरिया	..	1,000	..	200	..	750	Boria
2	जयगड	Jaigad
3	वरवडे	Warwade
4	मिरकरवाडा	..	425	80	440	310	1,650	Mirkarwada
5	भाट्ये	Bhatye
6	पूर्णागड	Pumagad
7	जैतापूर	Jaitapur
8	विजयदूर्ग *	..	225	45	48	169	180	Vijaydurg
9	मालवण	..	1,500	300	340	1,126	1,275	Malvan
10	देवबाग *	Devbag
11	मोबार *	Mobar
12	कोचार *	Kochar
13	वेंगुर्ला *	..	200	40	50	150	188	Vengurla
14	सखार *	Sakhar
15	तारा मंबरी *	Tara Mumbari
16	देवगड *	Deogad
	एकूण	..	2,350	465	1,078	1,755	4,043	Total

टीप : *आवारे बंद आहेत / Yards are closed.

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Director of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 16.4

मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती

Miscellaneous statistics relating to fisheries

1991-92 and 1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	नाव	परिमाण	माहिती Particulars		Unit	Item
			1991-92	1992-93		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
1	एकूण समुद्रकिनारा	कि. मीटर	720	720	Kilometres	Total coastline of State
2	सागरी मत्स्यव्यवसाय करणारी खेडी/गावठाणे ..	संख्या	386	386	Nos.	Marine-Fishing Villages/ Hamlets.
3	मत्स्यव्यवसायात गुंतलेल्या होड्या	संख्या	16,790	17,525	Nos.	Boats engaged in fishing
4	प्रत्येकी एक मे. टनाच्या वर नजन असलेल्या होड्या	संख्या	9697	10,065	Nos.	Boats above one M. tone
5	यंत्रसज्ज होड्या	संख्या	7,486	7,771	Nos.	Mechanised boats
6	नौतळाची सोय असलेल्या होड्या	संख्या	1,982	2,173	Nos.	Boats with deck facilities
7	एकूण मत्स्योत्पादन—					Total fish production—
	(१) सागरी	हजार मे. टन	345	420	Thousand M. Tonnes.	(i) Marine
	(२) गोड्या पाण्याचे	हजार मे. टन	58	79	Thousand M. Tonnes.	(ii) Inland
8	मत्स्यव्यवसायातील सहकारी संस्था—					Number of Co-operative Societies—
	(१) प्राथमिक	संख्या	1,574	1,870	Nos.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	संख्या	21	29	Nos.	(ii) District/Divisional Federations.
	(३) शिखर	संख्या	..	1	Nos.	(iii) Apex
9	सहकारी संस्थांची सभासद संख्या—					Membership of Co-operative Societies—
	(१) प्राथमिक	हजारात	1,54,995	1,91,298	Thousand No.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजारात	13,635	8,468	Thousand No.	(ii) District/Divisional Federations.
	(३) शिखर	हजारात	..	2,457	Thousand No.	(iii) Apex
10	सहकारी संस्थांचे खेळते भांडवल—					Working capital of Co-operative societies—
	(१) प्राथमिक	हजार रुपये	2,78,323	6,50,260	Thousand Rs.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजार रुपये	65,788	1,26,925	Thousand Rs.	(ii) District/Divisional Federations.
	(३) शिखर	हजार रुपये	..	2,499	Thousand Rs.	(iii) Apex
11	सहकारी संस्थातर्फे हाताळलेली मासळी—					Fish handled by Co-operative Societies—
	(अ) खरेदी किंमत—					(A) Purchase Value—
	(१) प्राथमिक	हजार रुपये	1,69,374	5,13,468	Thousand Rs.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजार रुपये	25,786	1,30,465	Thousand Rs.	(ii) District/ Divisional Federations.
	(३) शिखर	हजार रुपये	..	153	Thousand Rs.	(iii) Apex
	(ब) विक्री मूल्य—					(B) Sale Value—
	(१) प्राथमिक	हजार रुपये	4,82,862	8,73,533	Thousand Rs.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजार रुपये	1,48,253	2,08,327	Thousand Rs.	(ii) District/ Divisional Federations.
	(३) शिखर	हजार रुपये	..	28,584	Thousand Rs.	(iii) Apex

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 16.4—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
12.	सहकारी संस्थानी वर्षभरात दिलेली कर्जे—					Advances given by co-operative societies.—
	(१) प्राथमिक	हजार रुपये	.. 37,357	16,596	Thousand Rs.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजार रुपये	.. 2,510	2,390	Thousand Rs.	(ii) District/Divisional Federations.
	(३) शिखर	हजार रुपये	Thousand Rs.	(iii) Apex
13.	शासकीय मासळी खारवण्याची आवार केंद्रे ..	संख्या	Nos.	Number of Government fish curing Yards.
14.	खारवलेली मासळी—					Cured fish—
	(१) उन्हात वाळलेली	टनात	.. 22,751	22,751	Tonnes	(i) Sundried
	(२) इतर	टनात	.. 4,139	4,139	Tonnes	(ii) Others
15.	मत्स्यव्यवसाय शिक्षण संस्था	संख्या	.. 9	9	Nos.	Number of Fishery schools
16.	मत्स्य पैदास केंद्रे	संख्या	.. 43	43	Nos.	Number of Fish farms

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 16.5

सागरी मत्स्योत्पादन / Marine Fish Production

1991-92 and 1992-93

(टनांत / in Tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	उत्पादन Production		District
		1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1,41,597	1,70,276	Brihan Mumbai
2	ठाणे	87,803	1,04,296	Thane
3	रायगड	45,410	50,740	Raigad
4	रत्नागिरी	49,873	67,275	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	19,853	26,994	Sindhudurg
	एकूण	3,44,536	4,19,581	Total

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 16.6

प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन / Varietywise Marine fish production

1991-92 and 1992-93

(उत्पादन मे. टनात / Production in M. T.)

अनुक्रमांक Serial No.	मासळीचा प्रकार	जिल्हा/District												Variety
		बृहन्मुंबई		थणे		रायगड		रत्नागिरी		सिंधुदुर्ग		एकूण		
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुशी, पाकट, वागळी	4,225	5,049	833	1,168	2,002	1,635	981	1,022	441	190	8,482	9,064	Shark Rays.
2	वाग	2,223	1,309	1,280	429	5	3	1	148	46	58	3,555	1,947	Eels.
3	शिंगाळा, शिंगटो	2,254	3,095	630	1,139	314	293	1,304	2,603	684	642	5,186	7,772	Cat fish.
4	कली, दाताळी	1,178	2,415	713	681	368	310	294	613	180	183	2,743	4,202	Chirocentrus.
5	पेढवा, पेढी, भिलजी, तारली	495	489	5	8	820	616	1,383	1,781	682	767	3,385	3,661	Sardines.
6	भिगपाळा	692	982	207	184	262	176	118	172	1	1	1,280	1,515	Hilsa Ilishia.
7	मांदेती	5,813	7,392	8,610	12,135	2,043	1,901	762	1,013	17,228	22,441	Anchoviella.
8	काटी	1,512	1,369	1,593	1,593	463	562	90	64	3,658	3,588	Turrisodes.
9	खवळी, पातुडी	5	18	82	125	1,290	2,718	417	203	1,794	3,064	Other Clupedia.
10	बॉबिल	7,094	6,417	48,156	53,580	2,296	1,056	29	218	3	..	57,578	61,271	Harpodon nehereuse.
11	करकरा, खजूरा	697	693	8	7	1	712	694	Perches.
12	तांब	215	597	23	..	3	1	9	1	250	599	Red snapper.
13	दावा, रावस	22	195	322	528	56	44	2	4	402	771	Polynomids.
14	घोळ, कोथ	621	1,832	761	1,798	97	83	47	63	1	1	1527	3,777	Scienids.
15	बळा, वाकटी	13,270	12,456	1,380	856	2,900	2,507	5,338	6,813	4,013	3,470	26,901	26,102	Ribbon fish.
16	बोमा, घोडी	9,606	8,659	452	689	1,534	1,591	5,224	5,306	967	1,138	17,783	17,383	Otalithes Sp.
17	खरबा, बांगडा	849	767	509	68	137	525	1,642	1,433	181	131	3,318	2,924	Carax.
18	सरंगा	1,609	2,907	6,958	6,685	354	432	149	254	195	185	9,265	10,463	Pomfret.
19	हलवा	409	278	231	353	102	57	72	1,391	354	193	1,168	2,272	Black pomfret.
20	बांगडा	719	1,578	5	247	139	1,334	1,393	8,348	479	2,931	2,735	14,438	Mackerels.

21	सुरमई, दमोळ, पलई	2,520	6,643	547	603	827	526	1,449	1,815	2,716	499	8,059	10,086	Seer fish.
22	गेदर, कुपा	725	2,532	12	..	200	319	505	286	214	217	1,656	3,354	Tunnies.
23	तेढली	115	1,653	..	3	717	1,079	11	2	843	2,737	Bregmoers Melillandi.
24	लेप	1,224	1,729	13	5	296	275	2,663	3,866	225	455	4,421	6,330	Soles.
25	कोकरी, नार्बी, योकी	28	687	39	187	169	8,944	236	9,818	Carangids smal.l
26	खाप	427	37	1	..	197	191	588	261	1,213	489	Leignathus.
27	चिराटी, राणे, बामणे	5,473	7,175	7	..	771	1,244	694	454	6,945	8,873	Upenaides Sp.
28	कोळंबी	21,809	29,961	3,272	3,867	4,906	10,371	5,252	5,737	743	492	35,982	50,428	Prawns.
29	जवळा, करंदी	37,592	42,322	8,761	14,670	22,241	21,775	2,489	2,832	44	18	71,127	81,617	Shrimps.
30	शेवंड	250	149	122	9	129	77	83	30	6	5	590	270	Lobster.
31	सोंदाळा	284	230	..	3	..	3	959	462	501	217	1,744	915	Lactarius.
32	म्हाकूळ	10,579	10,225	97	20	212	120	2,590	2,127	1,589	1,524	15,067	14,016	Cuttle fish & squids.
33	इतर	7,063	8,436	2,301	2,975	1,889	2,944	12,746	14,532	3,704	3,813	27,703	32,700	Others.
	एकूट	1,41,597	1,70,276	87,803	1,04,296	45,410	50,740	49,873	67,275	19,853	26,994	3,44,556	4,19,581	Total

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai.

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 16.7

मासकीच्या प्रमुख प्रकारच्या मत्स्योत्पादनाचा एकूण मत्स्योत्पादनाच्या मुल्यातील हिस्सा (टक्केवारी)
Percentage Share of Prominent Varieties in Total Valuation of Fish Production
(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	मासकीचा प्रकार Variety	जिल्हा / District												एकूण Total	Variety (2)
		बृहन्मुंबई Brihan Mumbai		ठाणे Thane		रायगड Raigad		रत्नागिरी Ratnagiri		सिंधुदुर्ग Sindhudurg		एकूण Total			
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)	1991-92 (9)	1992-93 (10)	1991-92 (11)	1992-93 (12)	1991-92 (13)	1992-93 (14)		
1	मुगी, पाकट,	3.0	2.7	0.8	0.9	5.2	3.8	2.3	1.4	3.4	1.4	2.6	2.2	Elasmobranchs (Shark Rays).	
2	शिगाळा, शिगटो	1.2	1.5	0.7	1.3	0.6	0.8	4.7	5.7	3.3	2.3	1.4	1.9	Cat fish.	
3	कली, दाताळी	1.2	1.9	0.9	0.8	1.7	1.3	1.0	1.7	0.8	0.8	1.1	1.5	Chirocentrus.	
4	पेढवा, पेढी, भिलजी, तारली	0.2	0.2	1.4	1.1	1.3	1.6	1.5	2.2	0.4	0.5	Sardines.	
5	भिगपाळा	1.2	1.2	0.3	0.3	0.9	0.7	0.6	0.8	0.9	..	Hilsa Ilisha.	
6	मांदीली	2.2	2.0	3.7	4.6	3.8	4.2	0.7	0.5	2.5	2.5	Anchoviella.	
7	बोंबिल	2.7	1.8	17.5	21.6	3.6	2.5	0.1	0.3	5.9	6.3	Harpodon neherus.	
8	कांटी	0.9	0.5	1.2	1.1	1.1	0.9	0.4	0.9	0.6	Turrsodes.	
9	घोळ, कोथ	1.2	1.0	2.3	4.3	0.9	0.8	0.2	0.2	1.3	1.6	Scienids.	
10	योगा, घोडी	2.8	1.9	0.2	0.4	2.1	2.4	5.0	3.2	4.3	3.8	2.4	1.8	Otolithes Sp.	
11	बळा, वाफटी	4.6	3.2	0.7	0.4	4.5	4.3	5.3	4.1	9.5	5.8	4.0	2.8	Ribbon fish.	
12	खरबा, बांगडा	0.4	0.2	0.3	0.1	0.2	1.2	2.0	0.8	0.8	0.4	0.5	0.3	Caranx.	
13	सरंगा	4.7	9.2	47.0	45.1	3.3	6.7	1.5	2.3	3.2	3.2	14.3	16.6	Pomfret.	
14	हलवा	0.9	0.5	0.6	1.2	1.1	0.4	0.5	6.8	3.7	2.6	1.0	1.4	Black Pomfret.	
15	बांगडा	0.4	0.6	..	0.3	0.3	1.5	2.0	11.0	2.0	10.0	0.5	2.0	Mackerel.	
16	सुरमई, दागोल, पलई	2.9	6.9	1.0	1.0	4.1	3.2	4.2	7.0	23.4	4.0	3.8	5.1	Seer fish.	
17	कोळंबी	39.6	42.3	11.0	8.1	21.7	34.0	37.3	33.5	5.4	17.8	30.6	31.7	Prawns.	
18	जवळा, करंदी	12.0	3.6	3.5	4.2	26.4	16.5	1.7	2.1	0.1	..	9.8	4.5	Shrimps.	
19	शेवई	2.8	1.6	4.2	0.2	11.6	5.0	6.7	1.3	1.0	0.6	4.1	1.4	Lobster.	
20	सोंदाळा	0.2	0.2	2.9	1.1	2.2	1.1	0.5	0.3	Lactarius.	
21	म्हाकूळ	7.5	9.0	0.1	..	0.8	0.5	8.4	7.9	6.2	14.6	5.2	6.4	Cuttle fish.	
22	इतर	0.8	..	7.7	..	6.2	..	6.7	..	29.4	..	8.6	Others.	
	एकूण	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Total	
	एकूण किंमत (कोटी रुपये)	185.37	240.68	78.95	107.44	26.96	31.34	27.75	46.16	14.70	17.84	333.73	440.46	Total Value (Rs. in crores)	

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यम्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 16.8

निरनिराळ्या प्रकारच्या सागरी माशांच्या सरासरी बाज्रक किंमती (वार्षिक)
Average Annual Wholesale (Boatside) Prices of Fish of Various Varieties
(1991-92 and 1992-93)

(प्रती टनाची किंमत रुपयात)
(In Rs. per Tonne)

अनुक्रमांक Serial No.	मासळीचा प्रकार (2)	जिल्हे / Districts												Variety (2)
		बृहन्मुंबई		ठाणे		रायगड		रत्नागिरी		सिंधुदुर्ग		महाराष्ट्र राज्य		
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुशी, पाकट, वागळी	13,305	1,30,301	7,220	7,890	7,060	7,225	6,575	6,500	11,485	10,950	10,325	10,580	Elasmobranchs (Shark Rays).
2	वाम	15,920	25,255	11,830	22,735	4,000	7,000	10,000	11,110	8,390	8,465	14,415	24,000	Eels.
3	शिंगाळा, शिंगटी	10,215	11,285	8,240	10,420	5,555	8,515	9,975	10,125	7,010	6,500	9,205	10,540	Cat fish.
4	कळी, दाताळी,	17,890	18,935	9,580	12,040	12,530	12,985	9,725	12,775	6,940	7,455	13,370	15,980	Chirocentrus.
5	पेंडवा पेडी भिलजी, तारळी	7,550	10,145	7,385	6,625	4,600	5,620	2,740	4,175	3,295	5,210	4,000	5,395	Sardines.
6	भिंंगपाळा	32,705	33,425	12,290	18,990	9,445	13,020	16,445	22,330	10,000	20,000	23,000	28,035	Hilsa Ilisha.
7	मादेली	7,050	6,525	3,395	3,975	5,050	6,865	2,540	2,410	4,780	4,990	Anchoviella.
8	कांदी	10,575	9,590	6,065	7,455	6,485	5,200	11,090	3,875	8,100	7,860	Turrisodes.
9	खवळी, पातुडी	5,400	5,890	3,415	3,210	2,000	2,100	3,710	3,885	2,440	2,285	Other Clupedia.
10	बॉबिल	7,105	6,910	2,865	4,185	4,180	7,340	5,480	5,960	3,330	..	3,441	4,530	Harpodon nehgause.
11	करकरा, खजूरा	17,900	18,965	7,500	5,770	..	17,660	18,965	Perches.
12	तांब	13,170	16,390	15,435	..	9,330	10,000	..	13,215	16,390	Red snapper.
13	दादा, रावस	39,970	41,975	31,150	51,710	24,300	20,665	25,000	36,360	30,620	47,375	Polynomids.
14	घोळ, कोप	36,245	12,690	24,000	24,975	28,850	26,480	11,850	15,300	20,000	18,000	29,050	19,155	Sciaeonids.
15	बळा, वाकटी	6,445	6,260	4,180	4,890	4,160	5,340	2,745	2,760	3,480	2,985	4,095	4,450	Ribbon fish.
16	बोमा घोडी	5,415	5,170	3,200	5,545	3,710	4,680	2,630	2,750	6,585	5,950	4,460	4,775	Otolithes Sp.
17	खरवा, बागडा	7,900	7,185	..	9,840	3,825	7,280	3,330	2,635	6,155	5,170	4,830	4,945	Caranx.
18	सरंगा	54,225	76,600	53,500	70,405	24,940	48,535	27,515	41,245	24,215	30,905	51,397	69,815	Pomfret.
19	हलवा	42,325	39,370	19,370	34,620	31,050	21,440	18,280	22,545	15,370	13,870	27,150	26,565	Black pomfret.
20	बांगडा	10,175	8,450	14,400	13,865	5,582	3,450	4,055	6,085	6,160	6,085	6,130	6,230	Mackerels.
21	सुरुमई, दागोळ, पकलई	21,520	24,970	15,485	17,690	13,310	18,875	8,082	17,865	12,670	14,325	14,870	22,405	Seer fish.
22	गेदर, कुपा	19,000	13,555	9,660	..	6,620	4,850	4,150	8,470	3,440	6,365	10,915	11,830	Tunnies.
23	तेंडळी	15,375	8,045	..	13,000	4,795	7,375	7,725	5,000	6,275	7,780	Breemoerseros.
24	लेप	5,165	6,500	6,840	10,000	2,015	2,285	2,535	2,205	2,875	1,915	3,200	3,365	Soles.

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 16.8—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
25	कोकरी, नार्बी, टोकी	6,150	6,100	6,240	4,365	3,760	4,200	5,705	3,795	Carangide Small.
26	खाप	10,080	5,000	..	2,625	4,010	2,865	1,765	5,370	2,600	Leggnathus.
27	चिराटी, राणे, वामणे	3,990	5,930	1,286	..	2,085	2,905	2,755	4,200	4,450	4,025	Upenaides Sp.
28	कोळंबी	35,545	33,950	26,660	21,970	11,945	10,295	19,690	26,960	10,754	64,665	28,360	27,670	Prawns.
29	जवळा, करंदी	5,900	2,040	3,215	2,955	3,202	2,665	1,945	3,465	1,500	4,000	4,585	2,420	Shrimps.
30	शेवंड	2,10,560	2,59,740	26,920	2,45,000	22,400	2,01,840	2,25,000	1,96,665	2,60,000	20,08,000	2,32,100	2,34,770	Lobster.
31	सोंदाळ	13,825	24,540	..	8,000	..	9,670	8,305	10,765	6,550	9,080	8,700	13,815	Lactarius.
32	म्हाकूळ	13,115	21,125	7,490	19,750	9,900	1,450	8,020	17,230	5,785	17,110	11,560	20,035	Cuttle fish and squids.
33	इतर	4,165	2,225	2,220	3,525	2,888	2,615	1,640	720	1,550	2,300	2,270	1,850	Others.
	भारत सरासरी	13,091	14,135	8,992	10,010	5,938	6,175	5,564	6,915	7,405	6,610	9,686	10,500	Weighted Average

आधार.—मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai.

१७. ग्रामविकास व सहकार

१७.१ कृषि व बिगर कृषि सहकारी पत संस्था, बहुउद्देशीय सहकारी संस्था, पणन संस्था, उत्पादन संस्था इत्यादी संस्थांची माहिती या विभागात दिली आहे.

१७.२ विविध सहकारी संस्थांची संख्या, सदस्य संख्या, खेळते भांडवल, स्थिर भांडवल, कर्जे, थकबाकी वगैरे माहिती या विभागात दिली आहे. " मालकीचे भांडवल " हे भरणा केलेले भांडवल दर्शविते. " कर्जे " या बाबीमध्ये ठराविक काळांमध्ये येणारी एकूण कर्जे, येणे कर्ज यांचा समावेश आहे. " खेळते भांडवल " मध्ये " भरणा केलेले " भांडवल, ठेवी, कर्जे यांचा समावेश आहे. " येणे कर्ज " यामध्ये कर्जाची येणे रक्कम, रोख पत, शिल्लकेपेक्षा अधिक काढलेली खरेदीची बिले व विक्रीची बिले यातील बाकी वगैरे माहितीचा समावेश आहे. " थकबाकी " मध्ये ज्या कर्जाची जमा करावयाची योग्य वेळ असून प्रत्यक्ष जमा केले गेले नाही आणि परतफेडीच्या वाढीव सवलतीची परवानगी कार्यक्षम अधिकार्यांनी नाकारली आहे अशा रकमेचा किंवा हप्त्याचा यात समावेश आहे.

17. RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

17.1. The information on Agricultural and Non-Agricultural Co-operative Credit Societies, Multipurpose Co-operative Societies, Marketing Societies, Productive Societies etc., is presented in this section.

17.2. The information on number of various co-operative societies, membership, working capital, fixed capital, loans advanced, overdues etc. is presented in this section. *Owned capital* shows the paid-up capital. *Borrowing* denotes the total borrowings outstanding at the end of the period. *Working capital* includes paid-up capital, deposits and borrowings. *Loans outstanding* includes outstandings in respect of loans, cash credits and overdrafts and the amount of outstanding bills purchased and discounted. *Overdues* refer to the amount of loans or instalments which was due for collection but which was not actually collected and for the repayment no extension has been granted by a competent authority.

17. ग्रामविकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.1

सर्व सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी/Selected Statistics of all Co-operative Societies

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	परिमाण/ Unit	३० जून रोजी/As on 30th June								Item
			1960-61	1970-71	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92	1992-93		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
1	संस्था	संख्या/No.	31,565	42,603	60,747	79,291	1,04,620	1,12,023	1,18,457	Societies	
2	सदस्य संख्या	लाख/Lakh	42	86	148	201	270	300	313	Membership	
3	भाग भांडवल	रु. कोटीत/ Rs. Crores	53	238	600	1,091	1,957	2,188	2,036	Share Capital	
4	स्वीय भांडवल	"	73	345	1,207	2,307	3,935	4,818	7,606	Owned Funds	
5	खेळते भांडवल	"	326	1,490	5,210	11,051	24,713	27,742	31,561	Working Capital	
6	लोकसंख्या	दशलक्ष/Millions	39.55	50.41	62.78	69.31	78.75	78.94	78.94	Population	
7	दर लाख लोकसंख्येमागे संस्थांची संख्या	संख्या/No.	79.91	84.52	96.73	114.41	133	141.91	150.06	Societies per Lakh of Population	
8	दर हजार लोकसंख्येमागे सर्व संस्थांच्या सभासदांची संख्या.	संख्या/No.	106.18	170.59	235.73	290.02	343	380.05	396.50	No. of members of all Societies per thousand inhabitants.	
9	दर माणशी सरासरी खेळते भांडवल	रु./Rs.	83	296	830	1,595	3,138.24	3,514	3,998	Average working capital per head of population.	

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.2

17. ग्रामविकास व सहकार /RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.2

जिल्हावार प्रकारानुसार सहकारी संस्था व बँकांचे वर्गीकरण/Districtwise Co-operative Societies and Banks classified by Type
(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	राज्य व मध्यवर्ती बँका संघ State and Central Banks Unions		महाराष्ट्र राज्य सहकारी भूविकास बँकेच्या जिल्हा शाखा District branches of Maharashtra State Co-operative Land Development Bank		कृषि Agricultural		विगर कृषि Non-Agricultural		प्राथमिक सहकारी बँका Primary Co-operative Banks		पणन संस्था Marketing		ऊस पुरवठा Sugarcane supply		दूध पुरवठा Milk Supply		District	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B		(2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(20)	
1	बृहन्मुंबई	..	3	3	6	6	2,670	2,780	92	92	2	2	15	15	Brihan Mumbai
2	ठणे	..	1	1	1	1	414	414	621	668	19	18	20	20	116	120	Thane
3	रायगड	..	1	1	1	1	494	495	205	220	7	7	17	17	153	160	Raigad
4	रत्नागिरी	..	1	1	1	1	380	382	91	105	4	4	14	14	147	150	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	1	1	1	1	225	226	65	64	2	2	16	39	71	76	Sindhudurg
6	नाशिक	..	1	1	1	1	984	988	569	632	24	24	107	107	528	537	Nashik
7	धुळे	..	1	1	1	1	727	728	276	293	13	12	98	99	929	935	Dhule
8	जळगाव	..	1	1	1	1	873	874	347	375	14	14	206	208	1,122	1,124	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	1	1	1	1	1,153	1,172	443	469	15	12	75	74	1,024	1,123	Ahmednagar
10	पुणे	..	1	1	1	1	998	998	990	1,062	42	41	45	47	1,548	1,627	Pune
11	सातारा	..	1	1	1	1	819	821	501	542	16	16	13	14	1,101	1,125	Satara
12	सांगली	..	1	1	1	1	529	534	698	751	22	22	25	29	713	753	Sangli
13	सोलापूर	..	2	2	1	1	901	913	530	587	19	18	29	29	864	935	Solapur
14	कोल्हापूर	..	1	1	1	1	1,090	1,112	1,295	1,405	37	37	29	30	1,474	1,611	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	1	1	1	1	694	695	310	352	5	5	17	18	456	501	Aurangabad
16	जालना	..	1	1	1	1	573	574	89	102	2	2	8	8	152	183	Jalna
17	परभणी	..	1	1	1	1	891	892	130	135	4	4	11	11	192	220	Parbhani
18	बीड	..	1	1	1	1	710	710	171	195	3	3	55	72	695	789	Beed
19	नांदेड	..	1	1	1	1	975	979	194	200	2	2	22	20	643	724	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	1	1	1	1	454	455	166	201	1	1	12	14	527	593	Osmanabad

21	लातूर	..	1	1	1	1	568	569	212	226	3	3	11	11	521	546	Latur
22	बुलढाणा	..	1	1	1	1	574	574	221	239	7	7	29	29	329	332	Buldhana
23	अकोला	..	1	1	1	1	836	837	208	234	9	5	40	25	171	183	Akola
24	अमरावती	..	1	1	1	1	681	682	240	259	6	7	19	19	191	214	Amravati
25	यवतमाळ	..	1	1	1	1	596	597	142	145	2	2	14	14	303	332	Yavatmal
26	वर्धा	..	1	1	1	1	400	401	117	120	3	3	12	12	290	294	Wardha
27	नागपूर	..	1	1	1	1	595	596	556	575	11	11	20	20	238	250	Nagpur
28	भंडारा	..	1	1	1	1	717	718	139	143	2	2	13	13	274	291	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	1	1	1	1	584	585	144	157	12	12	137	147	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	1	1	1	1	258	259	33	40	6	6	73	79	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		..	33	33	29	29	19,699	19,787	12,373	13,276	386	376	997	1,033	14,997	15,969	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.2—contd.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	विणकर संस्था Weavers Societies		ग्राहक संस्था Consumer Societies		गृहनिर्माण संस्था Housing Societies		शेती संस्था Farming Societies		स्त्रियांच्या संस्था Women Societies		इतर Others		एकूण Total		District (2)	
		A (19)	B (20)	A (21)	B (22)	A (23)	B (24)	A (25)	B (26)	A (27)	B (28)	A (29)	B (30)	A (31)	B (32)		
1	बृहन्मुंबई	18	18	649	655	13,437	13,784	8	8	827	872	17,727	18,235	Brihan Mumbai	
2	ठाणे	27	31	174	188	5,711	6,668	16	16	6	7	747	831	7,873	8,983	Thane	
3	रायगड	82	82	324	379	7	7	485	509	1,776	1,878	Raigad	
4	रत्नागिरी	..	2	39	40	87	90	..	1	26	26	160	165	952	981	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	..	3	24	24	37	38	1	1	1	2	150	155	597	632	Sindhudurg	
6	नाशिक	..	148	154	90	107	2,000	2,184	19	18	1,409	1,638	5,880	6,391	Nashik
7	धुळे	..	74	74	51	54	595	612	9	9	975	1,018	3,749	3,836	Dhule
8	जळगाव	..	9	9	74	82	539	559	1	1	939	976	4,126	4,224	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	34	36	67	68	610	640	19	19	96	119	1,106	1,349	4,644	5,083	Ahmednagar
10	पुणे	..	12	9	335	68	4,777	5,020	21	20	2,066	2,183	10,836	11,368	Pune
11	सातारा	..	16	16	107	113	488	527	9	9	1,147	1,171	4,219	4,356	Satara
12	सांगली	..	40	57	118	124	325	332	23	23	1	1	782	823	3,278	3,451	Sangli
13	सोलापूर	..	434	439	265	302	522	542	38	36	2,191	2,342	5,796	6,146	Solapur
14	कोल्हापूर	..	135	137	182	221	538	553	18	18	174	176	1,041	1,083	6,015	6,385	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	7	7	60	71	934	1,030	666	864	3,151	3,545	Aurangabad
16	जालना	..	17	17	27	31	302	332	331	366	1,503	1,617	Jalna
17	परभणी	..	24	24	45	48	393	401	11	10	616	658	2,319	2,405	Parbhani
18	बीड	..	30	31	67	78	351	378	1	1	42	84	719	829	2,846	3,172	Beed
19	नांदेड	..	45	45	40	42	668	684	53	65	789	816	3,433	3,579	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	6	6	35	40	305	323	2	2	2	5	400	488	1,912	2,130	Osmanabad
21	लातूर	..	18	18	43	45	414	422	5	5	544	608	2,341	2,455	Latur
22	बुलढाणा	..	2	2	39	41	248	258	2	278	293	1,731	1,778	Buldhana
23	अकोला	..	3	5	37	37	419	427	1	1	..	1	338	388	2,064	2,145	Akola
24	अमरावती	..	50	52	74	75	552	571	7	7	1	1	306	349	2,129	2,238	Amravati
25	यवतमाळ	..	1	1	37	37	407	419	309	324	1,813	1,813	Yavatmal

		12	12	64	65	185	194	1	1			235	243	1,321	1,347	Wardha
27	नागपूर	485	487	338	344	1,117	1,144	4	4	95	115	680	699	4,141	4,247	Nagpur
28	भंडारा	37	42	54	54	171	171	1	1	16	16	523	551	1,949	2,004	Bhandara
29	चंद्रपूर	8	8	26	27	133	135	10	10	..	1	268	281	1,324	1,365	Chandrapur
30	गढचिरोली	3	3	6	5	30	34	6	7	161	173	578	608	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	1,700	1,745	3,249	3,459	36,619	38,851	210	205	543	649	21,188	23,045	1,12,023	1,18,457	Maharashtra State

A = 1991-92 B = 1992-93

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/

तक्ता क्रमांक/

कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्थांचे कार्य/

1991-92

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या		सदस्यांची संख्या		स्वीय भांडवल		देखी		कर्जे	
		No. of Societies		(हजारत) Membership		Owned Capital		Deposits		Borrowings	
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहमबई	6	6	4	4	1	1
2	ठाणे	415	414	138	140	338	189	59	65	451	527
3	रायगड	495	495	151	154	217	222	3	3	418	459
4	रत्नागिरी	381	382	208	209	397	432	660	554
5	सिंधुदुर्ग	226	226	120	127	307	340	10	10	929	1,040
6	नाशिक	985	988	379	406	4,231	4,636	35	39	13,027	14,470
7	पुणे	728	728	228	243	1,574	1,633	11	11	5,988	5,364
8	जळगाव	874	874	245	350	3,832	3,935	34	47	16,162	13,398
9	अहमदनगर	1,154	1,172	554	581	5,213	5,932	247	188	14,372	15,100
10	पुणे	999	998	388	394	3,206	3,618	80	74	9,914	11,067
11	सातारा	820	821	385	401	2,135	2,319	8	25	6,176	6,098
12	सांगली	530	534	339	356	2,121	2,329	73	72	6,040	6,671
13	सोलापूर	903	913	348	351	2,682	2,887	86	100	8,298	7,987
14	कोल्हापूर	1,091	1,112	517	537	5,339	5,812	998	1,124	7,822	7,084
15	औरंगाबाद	695	695	252	268	1,069	1,100	89	..	7,348	7,255
16	जालना	574	574	221	236	675	553	117	92	3,255	2,846
17	परभणी	892	892	305	313	1,121	1,142	45	153	6,175	5,354
18	बीड	711	710	290	296	842	879	141	66	3,993	4,407
19	नांदेड	976	979	338	353	1,003	1,032	23	101	6,245	6,299
20	उस्मानाबाद	455	455	217	223	748	786	..	24	4,855	5,131
21	लातूर	569	569	244	251	796	833	5,757	5,696
22	बुलढाणा	575	575	253	260	769	802	31	24	3,241	2,730
23	अकोला	837	837	307	304	712	734	81	79	4,066	3,571
24	अमरावती	682	682	254	261	801	830	112	116	3,462	3,728
25	यवतमाळ	597	597	274	290	1,052	1,096	74	97	5,219	4,991
26	वर्धा	401	401	125	127	342	356	5	5	1,573	1,752
27	नागपूर	596	596	195	197	487	515	22	23	3,259	3,393
28	भंडारा	718	718	217	227	542	610	39	41	2,112	2,292
29	चंद्रपूर	585	585	135	140	565	599	66	55	1,682	1,239
30	गडचिरोली	259	259	65	71	113	134	8	8	398	572
महाराष्ट्र राज्य		19,729	19,787	7,792	8,066	43,233	46,289	2,496	2,643	1,53,201	1,51,075

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

RURAL DEVELOPMENT AND Co-OPERATION

TABLE No. 17.3

Operation of Agricultural credit and multipurpose Societies
and 1992-93

(रकम लाख रुपयात/Amt. in Lakh Rs.)

खेळते भांडवल Working Capital		नवीन कर्ज Fresh Advances		कर्ज वसुली Recoveries		येणे कर्ज Loans Outstanding		धकबाकी Overdues		District
1991-92 (13)*	1992-93 (14)	1991-92 (15)	1992-93 (16)	1991-92 (17)	1992-93 (18)	1991-92 (19)	1992-93 (20)	1991-92 (21)	1992-93 (22)	(2)
5	5			44,000	21,000	38,000	38,000	10,000	15,000	Brihan Mumbai
991	1,142	341	242	246	228	508	520	262	361	Thane
630	657	168	160	165	137	340	363	222	249	Raigad
1,308	1,201	419	202	525	268	838	772	417	523	Ratnagiri
1,324	1,400	335	251	1,415	171	957	1,038	546	715	Sindhudurg
17,440	21,559	9,785	4,401	6,647	3,241	14,502	15,661	4,014	4,789	Nashik
7,371	8,183	2,746	1,248	2,544	1,603	5,926	5,572	2,848	3,533	Dhule
19,753	17,848	8,015	1,341	6,749	4,335	16,403	13,408	8,207	9,543	Jaigaon
20,227	24,258	9,178	4,737	7,129	3,991	16,061	16,808	4,576	5,889	Ahmednagar
13,921	16,140	6,838	4,507	4,641	3,583	11,828	12,752	4,121	4,869	Pune
8,819	9,360	5,203	2,696	3,766	2,797	6,918	6,817	1,473	1,957	Satara
8,609	9,230	5,052	3,185	3,558	2,677	6,448	6,956	792	1,185	Sangli
11,492	12,347	4,785	2,108	3,935	2,347	9,464	9,224	8,942	4,217	Solapur
15,736	16,078	8,314	5,603	7,483	6,135	10,168	9,631	1,193	1,459	Kolhapur
8,256	8,680	4,597	1,682	3,950	1,764	7,127	7,045	2,108	2,412	Aurangabad
4,242	4,557	2,210	427	1,700	817	3,508	3,117	1,394	1,812	Jalna
7,646	8,294	3,396	548	2,307	1,209	6,059	5,398	2,535	4,200	Parbhani
8,023	8,106	2,191	1,439	1,941	860	4,144	4,723	1,652	1,495	Beed
7,636	8,082	3,729	1,113	2,973	1,342	5,782	5,553	2,690	4,231	Nanded
5,489	6,743	2,835	843	1,912	737	4,606	4,715	1,635	1,740	Osmanabad
6,478	7,017	3,458	737	2,633	954	5,395	5,177	78	2,294	Latur
3,406	3,055	1,527	442	1,167	990	2,228	1,681	1,015	1,051	Buldhana
5,125	4,787	2,166	658	1,214	977	3,733	3,415	1,267	1,472	Akola
4,499	4,645	1,705	723	1,022	719	2,761	2,764	1,252	2,167	Amravati
6,084	5,878	2,092	721	1,526	1,099	3,800	3,422	1,637	2,024	Yavatmal
1,943	2,295	1,085	660	680	558	1,575	1,678	546	948	Wardha
4,426	4,618	2,030	712	1,163	764	3,237	3,185	1,066	1,622	Nagpur
2,676	3,067	1,287	1,117	1,116	636	1,739	2,220	742	1,081	Bhandara
2,572	2,325	1,182	529	662	654	1,506	1,398	696	1,038	Chandrapur
632	923	333	243	231	124	371	490	163	321	Gadchiroli
2,07,098	2,22,480	97,007	43,275	74,278	45,717	1,57,934	1,55,503	53,851	69,196	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/
तक्ता क्रमांक/
बिगर कृषि पत संस्थांचे व्यवहार/
1991-92

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of Societies		सदस्य संख्या Membership		स्वीय भांडवल Owned Capital		ठेवी Deposits		कर्जे Borrowings	
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहमुंबई	2,761	2,871	3,940	5,264	38,805	42,303	2,10,839	2,39,551	10,260	11,454
2	ठाणे	640	686	468	486	6,978	8,804	42,670	48,975	1,049	1,172
3	रायगड	212	227	149	183	1,572	2,171	6,369	7,603	822	1,337
4	रत्नागिरी	95	99	96	103	1,056	1,280	2,900	3,331	885	932
5	सिंधुदुर्ग	67	66	35	39	400	466	1,027	1,267	89	112
6	नाशिक	580	656	477	515	7,809	9,132	21,555	25,612	4,201	3,751
7	धुळे	289	305	158	154	2,176	3,058	7,434	8,283	2,010	2,025
8	जळगाव	361	389	369	366	4,313	5,075	16,379	18,359	2,137	2,659
9	अहमदनगर	458	484	353	369	6,599	7,827	15,609	18,089	6,181	6,381
10	पुणे	1,032	1,103	826	864	12,661	15,406	74,590	1,01,670	11,437	13,939
11	सातारा	517	558	377	408	4,649	5,330	29,080	20,676	1,206	1,079
12	सांगली	720	773	882	490	3,837	5,332	27,200	35,027	6,670	3,154
13	सोलापूर	548	605	252	295	4,020	4,796	17,499	19,976	1,522	1,415
14	कोल्हापूर	1,332	1,442	971	1,245	8,602	14,788	56,625	61,239	3,629	4,930
15	औरंगाबाद	315	357	87	97	1,220	1,718	1,560	1,834	3,076	3,466
16	जालना	91	104	30	37	747	988	1,358	1,335	1,023	1,046
17	परभणी	134	139	48	50	786	925	1,707	2,715	2,579	1,992
18	बीड	174	198	66	65	889	916	1,662	2,008	1,396	1,273
19	नांदेड	196	200	51	56	454	914	893	1,016	816	1,096
20	उस्मानाबाद	167	202	68	81	1,284	1,575	2,245	3,159	2,102	2,176
21	लातूर	208	229	57	59	1,005	1,117	1,377	1,546	1,411	1,480
22	बुलढाणा	225	246	84	95	1,257	1,593	5,001	6,173	1,365	1,403
23	अकोला	213	39	83	93	841	1,053	5,107	7,087	2,001	2,033
24	अमरावती	247	266	81	96	1,138	1,323	2,978	3,500	870	867
25	यवतमाळ	144	147	40	43	364	453	911	1,099	555	438
26	वर्धा	120	123	41	44	540	599	1,455	1,621	279	427
27	नागपूर	567	586	288	504	7,307	8,265	9,352	11,038	784	875
28	भंडारा	141	145	62	64	996	1,044	2,449	2,827	843	844
29	चंद्रपूर	144	157	47	52	925	1,087	825	1,313	1,539	810
30	गडचिरोली	33	40	5	7	78	100	80	123	62	96
महाराष्ट्र राज्य		12,730	13,654	10,591	12,154	1,23,308	1,49,438	5,68,736	6,58,052	72,799	74,662

टीप.—आकडे संक्षिप्तत लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.
आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.4

Operations of Non-Agricultural credit Societies

1991-92-93

(रकम लाख रुपयांत/Amt. in Lakh Rs.)

खेळते भांडवल Working Capital		एकूण गुंतवणूक Total Investment		नवीन कर्ज Fresh Advances		कर्ज वसुली Recoveries		येणे कर्ज Loans Outstanding		धरबाकी Overdues		District (2)
1991-92 (13)	1992-93 (14)	1991-92 (15)	1992-93 (16)	1991-92 (17)	1992-93 (18)	1991-92 (19)	1992-93 (20)	1991-92 (21)	1992-93 (22)	1991-92 (23)	1992-93 (24)	
3,08,011	3,44,248	38,705	43,736	1,65,643	1,99,454	1,37,096	1,89,414	1,88,222	2,14,120	11,831	12,596	Brihan Mumbai
55,160	78,734	2,349	6,446	30,933	14,086	13,003	16,085	35,937	36,666	6,362	7,865	Thane
10,036	12,407	277	363	14,680	9,814	4,571	8,202	6,847	8,843	914	1,386	Raigad
5,262	6,207	144	234	3,484	4,365	2,474	3,541	3,940	4,717	269	309	Ratnagiri
1,839	2,303	94	139	1,531	1,670	998	1,382	1,533	1,754	99	118	Sindhudurg
36,467	51,528	1,010	1,256	32,250	34,554	21,907	34,516	25,322	25,886	2,824	3,270	Nashik
13,206	15,271	330	258	13,772	17,724	11,591	13,944	9,704	11,169	1,147	1,087	Dhule
25,811	28,365	722	1,363	19,218	14,460	15,601	12,661	18,438	18,725	1,793	2,195	Jalgaon
30,872	35,355	1,178	1,326	27,214	33,022	22,503	32,473	21,950	24,323	2,010	2,394	Ahmednagar
1,18,372	1,40,846	18,380	21,927	72,546	55,963	39,745	45,939	61,895	73,602	17,260	20,758	Pune
25,924	29,516	1,625	1,709	15,468	19,008	10,084	17,009	18,213	20,530	1,509	1,902	Satara
43,346	47,607	4,332	3,069	24,711	23,420	22,835	19,696	22,908	25,574	2,354	3,451	Sangli
26,273	29,751	849	902	23,606	18,744	14,623	18,843	16,016	17,403	1,793	2,509	Solapur
73,688	88,038	4,028	4,723	41,291	45,544	26,417	38,464	49,713	56,057	4,120	5,871	Kolhapur
6,337	7,581	193	240	3,235	4,942	2,033	3,229	5,149	6,154	345	377	Aurangabad
3,857	3,972	465	91	952	1,108	816	1,290	2,973	3,002	283	502	Jalna
5,570	6,179	158	415	2,865	3,202	1,912	3,089	3,573	3,884	1,141	1,088	Parbhani
5,677	5,387	119	723	2,773	4,188	1,659	3,575	2,987	3,213	250	302	Beed
2,603	3,206	263	256	1,670	1,420	1,209	1,118	1,768	2,081	171	522	Nanded
6,039	7,743	283	312	4,051	10,228	2,418	9,377	4,336	5,446	240	462	Osmanabad
4,123	4,527	238	263	1,993	1,704	1,322	1,518	3,188	3,386	789	463	Latur
9,410	12,244	840	280	7,878	16,140	4,320	4,892	7,032	8,749	774	704	Buldhana
9,693	10,661	665	989	6,932	7,769	2,971	6,226	7,191	7,045	303	347	Akola
5,571	6,402	204	419	3,875	3,958	2,853	2,799	3,778	4,371	359	286	Amravati
1,995	2,310	229	314	1,151	1,943	604	1,634	1,473	1,632	97	135	Yavatmal
2,604	2,811	43	44	1,365	1,218	1,189	1,139	1,952	2,106	309	333	Wardha
21,709	26,726	1,165	2,571	16,208	16,836	9,597	10,469	15,051	17,888	1,379	1,203	Nagpur
5,330	5,797	371	84	4,034	3,261	3,698	3,534	3,877	4,442	174	230	Bhandara
3,836	3,609	204	294	1,463	1,620	1,223	1,171	3,346	2,954	42	63	Chandrapur
464	337	19	22	231	167	69	95	234	285	16	18	Gadchiroli
8,69,085	10,09,668	79,452	94,768	5,47,023	5,61,434	3,81,331	5,09,324	5,48,546	6,16,007	60,557	72,746	Maharashtra State

Note.—Total may not add up due to roundings.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/

तक्ता क्रमांक/

सहकार व भूविकास बँकेची निवडक सांख्यिकी/

अनु- क्रमांक Serial No.	वर्ष Year	बँका (संख्या) Banks (No.)	सदस्य (लाखात) Membership (Lakhs)	भाग भांडवल Share Capital		स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working Capital	वर्षात दिलेले कर्ज Loans advanced during the year
				शासकीय Held by Govt.	इतर Held by others			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	1960-61	27	1.27	...	30.00	35.00	472.00	204.00
2	1970-71	26	6.10	...	1,576.00	1,876.00	13,316.00	1,786.00
3	1980-81	26	N. A.	603	2,665.07	7,660.63	32,650.53	5,417.02
4	1985-86	29	8.70	493	3,438.08	1,019.14	49,480.81	5,722.49
5	1990-91	29	10.21	493	4,943.00	14,109.00	83,710.00	12,438.00
6	1991-92	29	11	493	5,511	8,796	88,822	10,049
7	1992-93	29	11	493	6,035	9,370	98,347	12,912

N. A.—उपलब्ध नाही./

टिपणी.— ही एकच बँक असल्याने बँकेच्या शाखा व जिल्हावार नफा व तोटा १९७०-७१ नंतर काढला नाही./

आधार.—महाराष्ट्र राज्य कृषि व ग्रामीण विकास बँक लि., मुंबई./

RURAL DEVELOPMENT AND Co-OPERATION

TABLE No. 17.5

Selected Statistics of State Co-operative Land Development Bank

(रुपये लाखात/Rs. in Lakhs)

कर्ज विमोचन Debt Redemption	लघु सिंचन Minor Irrigation	ट्रॅक्टर खरेदीकरिता Purchase of Tractor	उपसा सिंचन Lift Irrigation	इतर जमिनीची सुधारणा Other land improvement	या वर्षाची कर्ज वसुली Loans recovered during the year	धकबाकी Overdues	नफा* दाखविणाऱ्या बँका No. of Banks showing profit	नफ्याची रक्कम Amount of profit	तोटा दाखविणाऱ्या बँका Banks showing loss	तोटाची रक्कम Amount of loss
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)
N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	26	18	2	9	1
N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	807.00	920	2	4	24	231
3,920.05	3,906.00	907.50	145.00	100.00	2,942.25	5,232.68	..	64.73
3,520.65	2,895.00	310.00	1,180.00	331.00	5,059.87	4,384.53	..	6.67
5,763.00	2,165.21	3,013.77	2,833.71	4.54	7,369.00	7,174.00	1	890.00
2,426	1,209	2,438	3,309	1.00	3,578	7,092	..	47
4,233	2,826	1,822	4,099	..	5,421	7,991	4,000

Not available.

Note.—* This bank is having an Unitary Structure and hence branch and districtwise profit and loss is not worked out after 1970-71.

Source.—The Maharashtra State Co-operative Land Development Bank Ltd., Mumbai.

17. ग्रामविकास व सहकार/

तक्ता क्रमांक/

मध्यवर्ती सहकारी बँकांची निवडक सांख्यिकी/

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	बँक (संख्या) Bank (No.)	शाखा (संख्या) Branches (No.)	सदस्य (संख्या हजारत) Membership (000)	भाग भांडवल Share Capital		स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working Capital
				शासकीय Held by Govt.	इतर Held by others		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1960-61	35	N. A.	57	199	454	820	6,093
1970-71	25	867	55	669	1,846	3,474	23,637
1980-81	26	1,703	62	806	3,757	10,206	83,526
1985-86	30	2,442	70	807	7,495	17,700	1,98,953
1990-91	1	43	26	..	2,816	28,922	3,10,125
1991-92*	30	3,305	86	772	20,428	42,948	5,54,098
1992-93*	30	3,406	88	889	22,856	50,323	6,38,479

N. A. * मार्च अखेरची माहिती/

उपलब्ध नाही/

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे/

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.6

Selected Statistics of Central Co-operative Banks

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

देवी	येणे कर्ज	वर्षभरात दिलेली कर्जे	वर्षाखेरीचे येणे कर्ज	येणे रकमेच्या धक्याकीची टक्केवारी	नफा झालेल्या बँका (संख्या)	नफा Profit	तोटा झालेल्या बँका (संख्या)	तोटा Loss
Deposits	Borrowings outstanding	Loans advanced during the year	Loans outstanding at the end of the year	Overdues as average outstanding	Banks showing profit (No.)		Banks showing loss (No.)	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
2,647	2,465	9,471	4,361	460	33	49	2	0.41
11,323	8,055	37,072	7,210	4,452	25	140
58,814	9,355	1,83,104	47,994	14,452	26	376
1,44,443	22,528	3,59,113	1,16,285	23,520	30	867
2,09,362	61,636	2,13,016	2,17,314	6,171	1	686
3,64,042	1,11,680	82,348	3,53,781	60,135	24	2,011	6	610
4,41,797	1,13,095	4,29,488	4,03,429	83,833	28	3,449	2	494

Information as on 31st March.

Not available.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.7

राज्य शिखर सहकारी पणन संघाची निवडक सांख्यिकी/Selected Statistics of Apex State Marketing Federation

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	सदस्य संख्या Membership (No.)	शासनाच्या भाग Share held by Govt.	इतर भांडवल Capital held by others	स्वीय भांडवल Owned fund	खेळते भांडवल Working capital	उत्पादन (टनात) Quantity of production produced (Tonnes)	उत्पादित मालाची किंमत Value of production produced	धंद्याची उलाढाल Business turnover	विक्री केलेल्या शेतमालांची किंमत Value of agriculture goods sold	वाटप केलेल्या बियाणांची किंमत Value of seed distributed	वाटप केलेल्या खतांची किंमत Value of fertilizer distributed	वाटप केलेल्या उपभोग्य वस्तुंची किंमत Value of consumer goods distributed	नफा Profit
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1960-61	700	8	5	14	74	N. A.	622	1,223	1,223	N. A.	Nil	Nil	Nil
1970-71	800	122	33	254	1,741	N. A.	4,143	5,064	3,845	645	35	487	24
1980-81	1,200	707	64	1,618	9,553	N. A.	25,227	39,720	2,679	Nil	8,906	Nil	112
1985-86	2,200	1,070	65	2,472	10,092	N. A.	17,553	17,553	1,697	Nil	10,507	4,315	40
1990-91	3,691	1,446	51	3,626	13,565	N. A.	22,388	27,709	4,515	Nil	17,101	5,110	1
1991-92	3,900	861	51	3,411	14,934	N. A.	26,022	26,113	709	Nil	18,406	5,957	116
1992-93	4,149	861	51	3,699	26,508	N. A.	34,548	49,316	21,575	Nil	21,166	5,651	128

N. A.— उपलब्ध नाही/ Not Available.

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.8

मध्यवर्ती ग्राहक भांडारांची निवडक सांख्यिकी/Selected Statistics of Central Consumers Stores

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य (संख्या) Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned funds	भाग भांडवल Share Capital		खेळते भांडवल Working Capital	विक्रीची किंमत Value of Sale	नफा झालेली भांडारे (संख्या) Stores showing profits (No.)	नफा Profit	तोटा झालेली भांडारे (संख्या) Stores showing loss (No.)	तोटा Loss
				शासकीय Held by Government	इतर Held by others						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1960-61	1	0.2	3	..	3	7	187	1	..
1970-71	43	135	195	97	36	463	3,031	28	9	15	17
1980-81	75	123	423	150	149	1,100	6,396	45	16	17	25
1985-86	100	243	654	228	190	1,848	11,305	55	31	39	19
1990-91	114	292	1,050	246	297	2,498	13,389	69	50	34	52
1991-92	121	326	1,124	283	410	3,777	23,722	73	87	38	28
1992-93	121	339	1,228	275	440	4,608	29,185	79	123	33	86

527

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.9

मजूर सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Labour Contract Societies

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य (संख्या) Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned Funds	खेळते भांडवल Working Capital	केलेल्या कामाची किंमत Value of work done	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1960-61	371	17	8	45	N. A.	121	2	140	1
1970-71	1,115	52	67	140	412	439	N. A.	N. A.	N. A.
1980-81	3,334	175	193	2,154	3,578	1,539	54	1,285	27
1985-86	4,879	301	343	5,196	12,556	2,735	148	1,707	58
1990-91	4,434	220	418	5,875	12,980	2,355	156	1,557	71
1991-92	4,781	242	471	6,429	14,843	2,602	198	1,735	69
1992-93	5,116	282	617	7,339	17,312	2,756	237	1,829	81

N. A.—उपलब्ध नाही/Not Available.

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Govt. of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.10

प्राथमिक गृहनिर्माण सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Primary Housing Co-operative Societies

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य (संख्या हजारात) Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned Funds	खेळते भांडवल Working Capital	वर्षअखेरीस बांधलेली घरे (संख्या) Houses constructed at the end of the year (No.)	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1960-61	1,495	77	538	2,504	32	696	6	442	4
1970-71	7,425	291	1,527	13,143	54	3,138	39	2,693	27
1980-81	15,640	532	3,206	35,081	107	7,342	155	5,291	62
1985-86	22,877	771	5,233	65,465	281	12,087	296	7,093	416
1990-91	33,914	1,141	11,602	1,34,065	5,56,516	16,901	1,024	9,245	702
1991-92	36,619	1,217	7,577	1,15,159	41,700	18,910	2,234	9,723	894
1992-93	38,851	1,267	8,953	14,734	46,585	20,680	2,553	9,976	1,000

तळदीप : * वर्षअखेरीस बांधलेली स्वतंत्र घरे आणि गाळे धरून/Includes No. of Independent Houses and tenement constructed during the year.

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Govt. of Maharashtra, Pune.

17. ग्राम विकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.11

दुग्धशाळा व दुध पुरवठा सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Dairy and Milk Supply Co-operative Societies

(रुपये लाखांत/Rs. in Lakhs)

अनु- क्रमांक Serial No.	वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य (हजारात) Mem ber- ship ('000)	स्वीय भांडवल Owned Funds	खेळते भांडवल Working Capital	दूध व दुधाच्या पदार्थांचे उत्पादन Milk and Milk products	दूध व दुधाच्या पदार्थांची विक्री Milk and Milk products sold	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	1960-61	431	16	12	26	67	69	156	2	133	..
2	1970-71	2,021	126	76	314	810	841	833	13	691	5
3	1980-81	7,819	703	598	1,992	8,531	9,132	4,091	197	2,023	26
4	1985-86	11,984	999	1,104	3,858	22,391	24,244	6,045	306	2,861	92
5	1990-91	14,355	1,268	10,186	35,613	55,227	65,027	6,798	1,043	3,136	508
6	1991-92	15,138	1,170	11,389	43,096	44,038	71,918	6,929	980	3,224	472
7	1992-93	15,908	1,489	6,873	15,092	32,255	52,270	7,463	882	3,538	203

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Govt. of Maharashtra, Pune.

17. ग्राम विकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.12

महाराष्ट्रातील महिला सहकारी संस्थांची वर्षवार निवडक सांख्यिकी/Yearwise Selected Statistics of Women Co-operative Societies in the State

(रु. लाखात/Rs. in lakhs)

अनु- क्रमांक Serial No.	वर्ष Year	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (' 000)	भाग भांडवल Share Capital	स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working capital	चालू वर्षी दिलेली कर्जे Loans advanced during the year	वर्ष अखेरीस धकबाकी राहिलेली कर्जे Loans outstanding at the end of the year	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) No. of Societies in profit	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) No. of Societies in loss	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1	1985-86	500	88	150	204	871	N. A.	303	179	17	224	8
2	1990-91	1,148	217	497	911	7,120		3,767	427	210	430	44
3	1991-92	1,372	252	550	1,042	7,964	N. A.	3,958	563	226	464	45
4	1992-93	1,771	278	546	748	7,191	N. A.	3,155	702	214	699	46

N. A.—उपलब्ध नाही/ Not Available.

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar of Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्राम विकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.13

औद्योगिक सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी/Selected Statistics of Industrial Co-operative Societies

(रुपये लाखात/Rs. in Lakhs)

अनु- क्रमांक Serial No.	वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (' 000)	भाग भांडवल Share Capital	स्वीय भांडवल Owned Capital	खेळते भांडवल Working Capital	ठेवी Deposits	उत्पादित मालाची किंमत Value of goods produced	विक्री केलेल्या मालाची किंमत Value of goods sold	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in Profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	1960-61	1,968	72	83	107	289	N. A.	329	385	541	10	791	10
2	1970-71	1,729	83	228	318	772	15	98	590	442	38	450	12
3	1980-81	1,827	225	718	1,096	2,884	111	1,456	2,069	821	65	463	59
4	1985-86	2,945	327	1,238	2,169	5,247	145	2,191	2,340	1,175	100	1,023	45
5	1990-91	4,911	292	1,496	85	7,648	211	722	745	1,980	223	1,794	216
6	1991-92	5,395	563	1,515	2,240	7,544	234	2,456	2,428	2,092	138	1,823	164
7	1992-93	6,261	536	1,693	2,472	7,944	164	2,560	2,808	2,627	232	2,281	207

N. A. — उपलब्ध नाही/Not Available.

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar of Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.14 (A)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बँकांची संख्या No. of Banks	सदस्य संख्या Membership (Nos.)			स्वीय भांडवल Owned funds	एकूण देवी Total deposits	कर्जे Borrowings
			संस्थेतील Societies	व्यक्तिगत Individuals	नाममात्र Nominal			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	बृहन्मुंबई	4	23,419	10,66,907	19,116	59,903	2,82,042	1,39,232
2	ठाणे	1	2,318	155	29,308	2,189	21,086	302
3	रायगड	1	1,370	268	33,615	521	7,029	181
4	रत्नागिरी	1	827	94	..	842	7,200	247
5	सिंधुदूर्ग	1	479	65	36,264	691	4,539	61
6	नाशिक	1	4,335	1,784	26,490	1,790	17,523	8,337
7	धुळे	1	2,937	1	770	1,734	6,361	9,556
8	जळगाव	1	3,194	2,711	5,793	3,161	19,891	12,071
9	अहमदनगर	1	3,092	1,605	..	2,599	24,733	12,650
10	पुणे	1	5,020	3,050	..	2,981	34,481	1,000
11	सातारा	1	2,624	1,759	57,862	1,478	19,095	3,364
12	सांगली	1	2,114	378	5,379	1,884	19,076	5,232
13	सोलापूर	2	3,884	3,073	31,216	1,947	14,070	6,211
14	कोल्हापूर	1	4,284	732	5,202	2,632	22,905	7,380
15	औरंगाबाद	1	1,322	60	..	1,314	6,054	10,035
16	जालना	1	1,004	3	..	762	3,080	3,210
17	परभणी	1	1,627	27	..	1,383	6,773	5,887
18	बीड	1	1,655	123	..	1,214	4,511	4,959
19	नांदेड	1	1,624	114	..	1,328	8,572	5,746
20	उस्मानाबाद	1	1,132	1	..	1,051	5,092	3,397
21	लातूर	1	1,137	1	7,171	1,171	5,535	4,871
22	मुलदाणा	1	1,331	1,352	11,506	816	5,371	1,817
23	अकोला	1	1,239	1,119	..	879	7,570	1,139
24	अमरावती	1	1,269	1,385	..	808	6,164	1,025
25	यवतमाळ	1	1,094	1,188	..	1,285	7,637	1,658
26	वर्धा	1	630	95	..	452	4,536	404
27	नागपूर	1	2,160	163	65	988	6,793	733
28	भंडारा	1	1,236	94	..	485	4,350	588
29	चंद्रपूर	1	1,088	440	..	561	5,079	110
30	गडचिरोली	1	476	31	..	148	1,983	10
महाराष्ट्र राज्य		34	79,920	10,88,780	2,79,757	98,997	5,89,133	2,45,526

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.14 (A)

Operations of Agricultural and non-Agricultural Credit Apex and Central Institutions
1991-92

(रकम लाख रुपयात/Amt. in Lakhs Rs.)

खेळते भांडवल Working capital (10)	एकूण गुंतवणूक Total investment (11)	नवीन कर्जे Fresh advances (12)	कर्ज वसुली Loan recovery (13)	येणे कर्जे Loans outstanding		धकबाकी Overdues		District (2)
				संस्था Societies (14)	व्यक्तिगत Individual (15)	कर्जे Loans (16)	नुतनीकरण न केलेल्या पतकर्जाचा अधिकर्ष Unrenewed cash credit overdues (17)	
5,08,486	66,642	2,37,342	49,926	2,90,690	70,660	16,925	2,379	Brihan Mumbai
24,470	3,884	5,858	2,697	3,298	3,210	882	55	Thane
8,214	2,420	4,050	192	2,280	1,197	282	68	Raigad
8,701	455	3,977	1,306	2,022	3,088	823	128	Ratnagiri
5,606	789	2,295	540	1,445	946	730	27	Sindhudurg
30,867	779	19,203	6,151	19,909	630	2,563	365	Nashik
17,782	218	7,168	2,341	13,211	306	3,027	397	Dhule
35,657	6,124	19,869	5,663	24,769	869	7,733	472	Jalgaon
44,217	236	32,663	6,428	32,085	1,616	2,804	111	Ahmednagar
41,623	9,451	18,749	2,577	26,375	1,362	2,743	134	Pune
26,304	469	14,815	1,124	16,764	1,553	1,035	420	Satara
27,002	226	18,548	3,560	18,618	1,100	868	112	Sangli
26,164	273	15,042	4,869	16,736	1,442	2,350	128	Solapur
34,180	92	26,392	5,226	25,405	259	512	350	Kolhapur
19,218	203	14,385	4,856	14,244	613	2,117	58	Aurangabad
8,132	1,133	12,112	603	4,772	630	1,650	42	Jaina
14,188	191	12,316	5,858	9,482	201	2,433	701	Parbhani
11,609	232	12,270	3,400	8,686	174	1,990	27	Beed
17,495	2,227	10,865	1,240	12,482	546	2,755	186	Nanded
10,508	143	5,028	573	7,123	129	1,331	36	Osmanabad
12,633	224	5,530	2,992	9,474	115	1,429	983	Latur
8,641	158	6,771	934	5,523	369	1,930	34	Buidhana
10,581	150	3,720	2,524	5,892	357	793	21	Akola
9,088	88	2,952	1,107	4,880	379	1,584	11	Amravati
11,187	173	11,272	3,367	6,168	551	3,077	35	Yavatmal
5,921	31	7,615	2,190	2,686	197	680	10	Wardha
9,179	424	6,108	1,169	5,236	208	1,561	146	Nagpur
5,955	47	1,899	489	3,008	585	957	9	Bhandara
5,899	79	3,128	809	2,926	210	1,012	27	Chandrapur
2,320	39	873	80	656	139	280	8	Gadchiroli
10,01,827	97,600	5,42,855	1,24,785	5,96,845	93,641	68,856	7,480	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बँकांची संख्या No. of Banks	सदस्य संख्या Membership (Nos.)			स्वीय भांडवल Owned funds	एकूण ठेवी Total deposits	कर्जे Borrowings
			संस्थेतील Societies	व्यक्तिगत Individuals	नाममात्र Nominal			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	बृहन्मुंबई	4	23,855	19,74,267	27,355	72,187	3,47,059	1,69,307
2	ठाणे	1	2,296	155	29,286	2,672	26,212	929
3	रायगड	1	1,382	269	..	551	8,688	357
4	रत्नागिरी	1	850	94	..	1,102	8,628	239
5	सिंधुदुर्ग	1	500	65	70,766	804	5,501	91
6	नाशिक	1	4,550	1,785	29,599	2,175	22,022	8,534
7	धुळे	1	3,032	1	823	1,862	8,733	7,968
8	जळगाव	1	3,283	2,711	5,166	3,293	22,976	10,475
9	अहमदनगर	1	3,252	1,599	..	2,993	27,873	11,302
10	पुणे	1	5,210	3,016	..	3,575	41,241	884
11	सातारा	1	2,686	1,757	64,718	1,878	31,521	3,443
12	सांगली	1	2,205	377	6,315	2,335	21,977	7,050
13	सोलापूर	2	4,141	3,063	35,758	2,218	16,747	5,835
14	कोल्हापूर	1	4,470	729	4,392	2,921	28,412	7,997
15	औरंगाबाद	1	1,349	60	..	1,427	7,015	11,228
16	जालना	1	1,034	3	..	838	3,547	3,777
17	परभणी	1	1,661	4	..	1,493	8,861	6,071
18	बीड	1	1,788	123	..	1,439	5,125	5,126
19	नांदेड	1	1,824	114	..	1,484	11,541	5,791
20	उस्मानाबाद	1	1,587	1	..	1,291	5,263	4,097
21	लातूर	1	1,183	1	8,197	1,283	6,826	5,456
22	बुलढाणा	1	1,360	1,350	11,902	1,023	6,594	1,447
23	अकोला	1	1,259	1,118	..	1,126	9,026	994
24	अमरावती	1	1,296	1,384	..	1,038	6,497	1,168
25	यवतमाळ	1	1,112	1,188	1,888	1,373	8,009	1,323
26	वर्धा	1	641	93	..	491	4,372	404
27	नागपूर	1	2,217	163	65	1,196	7,740	1,031
28	भंडारा	1	1,246	94	..	545	4,963	683
29	चंद्रपूर	1	1,104	440	..	655	6,428	238
30	गडचिरोली	1	486	31	..	221	2,262	189
महाराष्ट्र राज्य		34	82,859	19,96,055	2,96,230	1,17,489	7,21,659	2,83,434

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.14 (B)

Operations of Agricultural and non-Agricultural Credit and Apex and Central Institutions
1992-93

(रुपय लाख/ Amt. in Lakhs Rs.)

खेळते भांडवल Working capital (10)	एकूण गुंतवणूक Total investment (11)	नवीन कर्जे Fresh advances (12)	कर्ज वसुली Loan recovery (13)	येणे कर्जे Loans outstanding		थकबाकी Overdues		District (2)
				संस्था Societies (14)	व्यक्तिगत Individual (15)	कर्जे Loans (16)	मुतनीकरण न केलेल्या पतकर्जाचा अधिकर्ष Unrenewed cash credit overdues (17)	
6,15,416	75,857	4,08,370	1,40,999	3,46,407	72,373	22,086	2,808	Brihan Mumbai
30,967	3,689	20,552	2,973	5,711	4,317	1,033	30	Thane
9,758	2,319	9,564	495	2,549	4,746	412	67	Raigad
10,599	610	3,555	2,992	2,151	3,238	781	85	Ratnagiri
6,841	641	5,527	1,276	2,395	1,041	1,012	44	Sindhudurg
35,468	807	43,335	7,407	22,361	796	2,690	605	Nashik
18,857	213	12,892	3,103	13,427	249	3,851	410	Dhule
37,362	6,642	63,187	6,965	24,324	782	9,769	396	Jaigaon
46,252	249	69,267	6,343	33,762	1,823	3,871	159	Ahmednagar
48,776	10,780	38,279	6,895	27,105	2,861	3,502	200	Pune
30,592	476	35,787	5,092	19,880	1,826	1,277	396	Satara
32,609	284	43,364	6,788	21,902	1,400	847	238	Sangli
26,957	292	21,334	10,841	18,600	1,367	3,432	127	Solapur
41,495	165	62,687	7,887	31,019	311	655	580	Kolhapur
21,027	231	29,797	4,210	15,266	526	3,801	131	Aurangabad
8,901	1,335	34,080	1,868	4,941	757	2,365	91	Jaina
17,372	186	32,307	3,388	11,109	233	3,713	729	Parbhani
14,643	217	29,762	6,194	10,930	605	4,650	17	Beed
20,652	2,706	34,155	3,521	13,680	548	4,530	273	Nanded
12,214	208	13,000	1,754	8,338	149	2,682	64	Osmanabad
14,779	292	22,074	3,773	10,249	564	3,598	1,099	Latur
9,714	167	18,027	2,770	5,414	402	2,020	95	Buldhana
12,576	154	7,957	3,236	6,666	444	1,930	27	Akola
9,313	94	5,356	1,779	5,026	375	2,558	11	Amravati
11,664	190	30,737	3,587	669	131	3,363	68	Yavatmal
6,578	30	8,678	1,133	2,914	234	1,162	52	Wardha
10,948	459	12,751	1,762	5,970	352	2,096	152	Nagpur
6,922	63	3,056	2,369	3,381	634	1,349	7	Bhandara
7,511	72	5,950	1,730	2,919	239	1,112	..	Chandrapur
2,921	43	2,219	412	810	186	457	8	Gadchiroli
11,79,684	1,09,471	11,27,676	2,53,542	6,85,875	1,03,509	96,604	8,969	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/
तक्ता क्रमांक/
सहकारी पणन संस्थांचे व्यवहार/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या Membership (' 000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	इतर कर्जे Other Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्जे Fresh advances	कर्जे वसुली Loans recoveries	येणे कर्जे Loans Outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	2	4	5,195	3,817	17,164	3,110
2	ठाणे	20	7	68	33	255
3	रायगड	17	10	72	92	275	1	2	1
4	रत्नागिरी	14	6	94	38	203	1	1	1
5	सिंधुदुर्ग	16	7	139	22	249	..	1	..
6	नाशिक	107	65	546	481	1,471	8	6	22
7	धुळे	98	45	245	32	521	1
8	जळगाव	206	122	908	229	2,029	525	534	171
9	अहमदनगर	75	32	326	299	797	37	..	125
10	पुणे	45	36	345	60	778	1	..	4
11	सातारा	13	20	240	126	846
12	सांगली	25	19	262	163	995	74
13	सोलापूर	29	15	148	66	430	4
14	कोल्हापूर	29	100	966	468	3,543	5	2	137
15	औरंगाबाद	17	27	174	356	610	90	107	183
16	जालना	8	23	62	173	341
17	परभणी	11	10	294	186	978	23	24	..
18	बीड	55	10	49	14	108
19	नांदेड	22	33	224	78	685	..	20	53
20	उस्मानाबाद	12	4	23	7	61
21	नातूर	11	3	36	8	99
22	बुलढाणा	29	33	246	76	462	..	7	10
23	अकोला	40	34	284	99	609	5	7	49
24	अमरावती	19	36	255	34	721	1	2	5
25	यवतमाळ	14	37	214	36	434	15	1	..
26	वर्धा	12	11	233	57	390	2	1	9
27	नागपूर	20	18	1,655	1,723	3,722	12	10	371
28	भंडारा	13	11	134	59	252
29	चंद्रपूर	12	8	99	35	236
30	गडचिरोली	6	4	25	9	55
महाराष्ट्र राज्य		997	790	13,561	8,876	39,319	726	725	4,330

टीप.-आकडे संक्षिप्तत लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.
आधार.-सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.15 (A)

Operations of Co-operative Marketing Societies

1991-92

(रकम लाख रुपयात/Amt. in Lakhs Rs.)

स्थिर मत्ता	इतर मत्ता	मिळालेल्या मालाची किंमत	विक्री केलेल्या मालाची किंमत	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stock at the end of the year	वर्षातील नफा		वर्षातील तोटा		District
					संस्थांची संख्या	नफा	संस्थांची संख्या	तोटा	
Fixed assets	Other assets	Value of goods received	Value of goods sold		No. of Societies	Profit	No. of Societies	Loss	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
2,137	6,676	66,554	94,904	5,241	2	216	Brihan Mumbai
51	188	849	757	16	10	4	7	5	Thane
51	205	482	397	18	9	7	1	1	Raigad
27	143	575	629	33	12	6	2	..	Ratnagiri
43	147	1,035	895	58	12	1	1	..	Sindhudurg
411	697	3,975	4,255	341	37	18	40	34	Nashik
111	314	2,386	2,085	96	52	12	37	11	Dhule
567	1,028	8,665	5,969	264	132	28	74	27	Jalgaon
110	325	2,764	2,674	236	31	10	28	9	Ahmednagar
225	381	2,569	3,257	167	10	6	6	4	Pune
178	377	4,233	4,337	292	8	5	3	4	Satara
165	271	3,024	2,720	485	12	11	6	4	Sangli
68	310	1,199	1,282	49	16	5	10	6	Solapur
500	1,673	23,845	23,231	1,232	15	25	9	9	Kolhapur
93	252	3,305	3,288	81	7	1	8	26	Aurangabad
119	221	794	569	..	3	..	4	10	Jalna
132	460	11,051	1,115	386	10	30	Parbhani
13	71	514	167	24	6	1	49	1	Beed
125	371	3,203	1,519	136	3	4	10	24	Nanded
11	41	257	277	9	4	1	6	1	Osmanabad
18	80	168	205	1	3	..	3	1	Latur
125	290	4,477	980	37	3	5	22	17	Buldhana
201	272	2,041	761	86	9	10	5	7	Akola
123	500	15,340	15,504	93	7	3	6	3	Amravati
111	222	5,565	1,261	101	4	3	10	11	Yavatmal
157	191	16,157	567	34	9	2	1	2	Wardha
473	568	8,331	7,168	2,311	8	39	9	14	Nagpur
75	100	727	745	77	1	..	12	12	Bhandara
37	158	666	425	42	5	1	6	6	Chandrapur
8	39	98	97	8	1	..	5	1	Gadchiroli
6,465	16,571	1,94,849	1,82,040	11,954	431	434	390	280	Maharashtra State

te.—Total may not add up to the rounding.

urce.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/

तक्ता क्रमांक/

सहकारी पणन संस्थांचे व्यवहार/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या Membership (' 000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	इतर कर्जे Other Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्जे Fresh Advances	कर्ज वसुली Loan recoveries	येणे कर्ज Loans outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	2	4	6,510	3,672	29,979
2	ठाणे	20	7	97	40	234	6
3	रायगड	17	11	107	91	437	81
4	रत्नागिरी	14	7	95	35	184	2	..	2
5	सिंधुदूर्ग	39	10	176	20	282
6	नाशिक	107	69	615	619	2,071	9	..	28
7	धुळे	59	47	265	87	647	2	..	2
8	जळगाव	208	122	931	360	2,200	463	35	173
9	अहमदनगर	74	33	412	245	640	37	..	126
10	पुणे	47	36	390	69	869	5
11	सातारा	14	20	295	100	825
12	सांगली	29	20	215	156	705	12
13	सोलापूर	29	15	152	72	457	5
14	कोल्हापूर	30	105	1,039	340	3,926	6	..	181
15	औरंगाबाद	18	28	190	401	658	112	..	221
16	जालना	8	23	77	154	331
17	परभणी	11	13	211	192	481	23	..	14
18	बीड	72	10	54	14	130
19	नांदेड	20	33	220	198	770	42
20	उस्मानाबाद	14	6	29	10	98	..	3	..
21	लातूर	11	4	44	40	200
22	बुलढाणा	29	32	234	86	462	..	6	4
23	अकोला	25	35	324	100	540	12	5	4
24	अमरावती	19	35	276	56	789	1	3	92
25	यवतमाळ	14	37	245	32	461	..	2	1
26	वर्धा	12	12	244	26	467	..	1	8
27	नागपूर	20	20	1,922	1,518	3,907	..	2	..
28	भंडारा	13	12	131	34	194
29	चंद्रपूर	12	8	99	35	195
30	गडचिरोली	6	5	25	3	29
महाराष्ट्र राज्य		1,033	819	15,624	8,805	53,168	667	57	1,007

टीप.—आकडे संक्षिप्तत लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.
आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.15 (B)

Operations of Co-operative Marketing Societies
1992-93

(रकम लाख रुपयात/Amt. in Lakhs Rs.)

स्थिर मत्ता Fixed assets (11)	इतर मत्ता Other assets (12)	मिळालेल्या मालाची किंमत Value of goods received (13)	विक्री केलेल्या मालाची किंमत Value of goods sold (14)	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stock at the end of the year (15)	वर्षातील नफा Profit for the year		वर्षातील तोटा Loss for the year		District (2)
					संस्थांची संख्या No. of Societies (16)	नफा Profit (17)	संस्थांची संख्या No. of Societies (18)	तोटा Loss (19)	
3,883	14,726	1,09,925	1,07,600	11,370	2	226	Brihan Mumbai
60	142	791	921	27	4	1	15	6	Thane
61	277	385	394	18	10	8	2	..	Raigad
32	117	796	932	33	6	2	3	1	Ratnagiri
49	161	1,262	967	71	18	5	12	..	Sindhudurg
529	1,172	5,568	5,692	342	38	33	44	37	Nashik
156	366	3,853	3,875	123	33	15	47	17	Dhule
621	1,029	14,434	12,856	377	115	62	91	13	Jalgaon
139	187	2,425	2,145	187	28	10	25	14	Ahmednagar
268	388	3,185	2,766	207	12	9	4	3	Pune
170	373	4,890	5,342	283	8	7	3	6	Satara
260	175	3,650	3,139	258	13	13	7	5	Sangli
74	320	1,373	1,332	58	19	6	10	6	Solapur
754	1,702	24,389	30,360	1,290	15	215	11	33	Kolhapur
107	243	5,847	5,875	87	7	4	7	142	Aurangabad
119	177	4,722	359	35	1	..	6	10	Jalna
126	308	172	88	33	3	..	7	47	Parbhani
14	94	350	284	23	6	2	54	1	Beed
133	414	4,274	2,192	181	7	5	4	1	Nanded
14	74	334	346	9	2	2	5	1	Osmanabad
45	148	203	192	7	9	4	Latur
144	282	7,744	2,234	32	11	20	12	7	Buldhana
212	263	12,738	2,159	61	11	10	7	3	Akola
147	467	7,182	1,027	84	7	40	6	5	Amravati
114	232	11,545	5,785	113	9	9	5	4	Yavatmal
158	206	14,262	612	94	9	11	1	..	Wardha
1,167	540	9,640	8,226	2,201	6	36	7	14	Nagpur
48	98	826	835	49	5	2	8	7	Bhandara
31	135	422	329	28	8	3	2	6	Chandrapur
11	14	128	147	4	6	1	Gadchiroli
9,646	24,830	2,57,317	2,09,011	17,685	422	762	411	290	Maharashtra State

Note.—Totals may not add up to the rounding.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या Membership (' 000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	कर्जे Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्जे Fresh Advances	कर्ज वसुली Loan recoveries	येणे कर्जे Loans outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	330	40	2,757	1,471	7,051	118	98	355
2	ठाणे	627	92	2,317	789	3,186	46	112	524
3	रायगड	429	64	539	361	1,596	78	103	409
4	रत्नागिरी	276	73	364	529	1,282	70	75	233
5	सिंधुदूर्ग	184	56	239	210	663	17	8	98
6	नाशिक	1,538	236	8,673	8,103	24,658	91	4	369
7	धुळे	1,564	195	6,313	14,751	21,278	228	89	776
8	जळगाव	1,445	221	7,255	11,131	24,277	77	59	832
9	अहमदनगर	1,790	290	19,377	21,507	63,772	165	13	456
10	पुणे	3,114	240	8,394	8,877	26,596	10	5	216
11	सातारा	1,938	292	8,507	11,169	30,415	41	..	92
12	सांगली	1,356	270	12,459	11,461	39,523	33	3	160
13	सोलापूर	2,768	216	15,051	10,466	36,020	362	..	605
14	कोल्हापूर	2,516	375	28,342	22,985	1,09,606	92	250	860
15	औरंगाबाद	907	151	3,347	13,323	19,074	50	..	79
16	जालना	402	71	3,165	2,595	7,117	3	..	240
17	परभणी	675	101	4,180	5,217	9,991	88	..	80
18	बीड	1,263	133	3,765	6,818	11,162	147
19	नांदेड	1,203	104	3,654	3,379	7,706	195
20	उस्मानाबाद	838	90	3,656	2,677	7,684	57
21	लातूर	906	97	4,245	2,698	9,533	33	35	125
22	बुलढाणा	532	82	3,117	2,533	5,769	26	..	399
23	अकोला	423	72	2,622	2,633	12,944	31	1	92
24	अमरावती	456	71	2,115	1,333	4,564	31	1	110
25	यवतमाळ	547	118	3,343	2,658	8,688	19	1	64
26	वर्धा	450	42	3,986	1,648	8,116	18	2	70
27	नागपूर	1,230	130	4,204	3,339	8,661	48	..	164
28	भंडारा	687	80	1,308	1,233	2,901	30	1	38
29	चंद्रपूर	390	53	202	104	1,956	21	12	31
30	गडचिरोली	219	28	75	46	1,027	6	1	21
महाराष्ट्र राज्य		31,073	4,083	1,67,571	1,76,041	5,16,816	1,812	873	7,897

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.16 (A)

Operations of Co-operative Productive Enterprises

1991-92

(रकम लाख रुपयात/Amt. in Lakhs Rs.)

गुंतवणूक Investment	इतर मत्ता Other assets	मिळालेल्या मालाची किंमत Value of goods received	विक्री केलेल्या मालाची किंमत Value of goods sold	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stock at the end of the year	नफा झालेल्या संस्था No. of societies in profit	नफ्याची रकम Amount of profit	तोटा झालेल्या संस्था No. of societies in loss	तोट्याची रकम Amount of loss	District
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
3,613	1,512	2,217	4,000	1,272	189	126	41	114	Brihan Mumbai
826	1,170	1,505	2,058	110	256	66	172	32	Thane
280	778	204	1,351	65	181	33	169	12	Raigad
505	377	124	2,190	11	131	35	82	7	Ratnagiri
274	309	441	313	62	72	19	65	11	Sindhudurg
11,672	2,866	11,489	15,781	6,943	245	62	514	313	Nashik
12,219	6,729	18,279	24,976	3,805	499	124	466	4,507	Dhule
10,235	6,270	6,109	9,831	6,698	607	61	365	731	Jalgaon
33,810	5,750	48,199	73,815	23,502	731	89	728	7,960	Ahmednagar
12,953	5,383	14,420	31,976	8,220	1,288	41	1,226	101	Pune
14,885	2,257	16,501	25,211	12,354	832	89	601	81	Satara
21,060	4,375	17,020	32,061	13,244	535	201	561	534	Sangli
14,048	6,484	24,194	38,961	11,889	1,601	149	642	445	Solapur
48,220	22,958	29,242	57,265	34,046	1,689	495	545	235	Kolhapur
5,841	6,608	6,539	10,122	6,419	299	18	350	39	Aurangabad
3,358	1,098	3,490	5,813	2,508	91	8	116	313	Jalna
4,653	2,141	2,046	5,427	3,031	143	4	293	434	Parbhani
6,012	1,847	4,872	7,987	3,240	337	46	354	35	Beed
3,708	1,586	3,335	5,714	3,006	188	7	341	111	Nanded
4,188	520	3,935	6,283	2,881	307	25	259	54	Osmanabad
4,279	1,537	4,817	7,933	4,661	132	6	453	246	Latur
2,808	1,242	1,011	1,662	715	140	10	137	57	Buldhana
2,657	1,113	1,750	1,859	1,297	134	28	126	30	Akola
1,833	1,845	568	805	421	133	9	151	47	Amravati
3,552	4,297	1,500	2,852	2,067	179	28	151	212	Yavatmal
3,445	2,029	2,499	3,381	1,059	156	16	140	22	Wardha
2,992	1,829	4,289	7,255	2,374	684	87	267	198	Nagpur
1,415	1,068	1,787	2,101	433	456	84	123	19	Bhandara
186	789	531	586	12	168	25	99	9	Chandrapur
32	944	317	232	4	101	24	77	6	Gadchiroli
2,35,559	97,711	2,33,230	3,89,801	1,56,349	12,504	2,015	9,614	16,915	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार,

तक्ता क्रमांक,

सहकारी उत्पादक संस्थांचे व्यवहार,

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या Membership (' 000)	स्वीय भांडवल Owned capital	कर्जे Borrowings	खेळते भांडवल Working capital	नवीन कर्जे Fresh advances	कर्ज वसुली Recoveries	येणे कर्जे Loans outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	329	1,124	2,957	3,396	7,904	42	..	532
2	ठाणे	616	91	1,003	791	5,773	9	..	187
3	रायगड	449	63	693	667	2,165	84	1	856
4	रत्नागिरी	282	55	385	598	1,443	112	21	331
5	सिंधुदुर्ग	187	55	344	277	890	9	..	85
6	नाशिक	1,654	246	8,746	8,906	22,124	44	2	418
7	धुळे	1,588	265	5,320	14,326	23,881	145	131	353
8	जळगाव	1,479	336	7,184	13,105	24,495	16	293	313
9	अहमदनगर	2,101	313	20,668	22,332	65,436	20	11	1,086
10	पुणे	3,294	255	11,535	9,187	27,442	..	2	221
11	सातारा	2,035	310	8,347	13,080	33,290	56	105	16,319
12	सांगली	1,441	274	12,558	13,413	40,778	26	3	139
13	सोलापूर	2,986	252	13,381	12,290	40,296	439	2	1,337
14	कोल्हापूर	2,686	628	28,972	24,196	1,13,151	249	40	1,287
15	औरंगाबाद	1,141	158	3,400	19,506	19,195	48	..	86
16	जालना	460	77	3,766	2,562	9,042	1	..	106
17	परभणी	753	110	4,402	5,343	10,253	4	..	260
18	बीड	1,463	138	3,852	7,158	11,879	288
19	नांदेड	1,308	154	3,778	3,448	8,612	134
20	उस्मानाबाद	982	107	3,042	2,843	7,310	44	..	114
21	लातूर	981	85	3,450	2,748	9,871	149
22	बुलढाणा	535	91	4,111	3,120	5,738	27	1	65
23	अकोला	459	88	2,254	1,825	7,149	26	1	103
24	अमरावती	521	101	3,496	3,024	5,355	7	..	123
25	यवतमाळ	590	147	3,670	8,146	10,616	53
26	वर्धा	466	60	4,715	2,998	8,649	26	2	83
27	नागपूर	1,265	160	3,684	3,696	9,592	43	..	193
28	भंडारा	761	93	1,360	1,282	3,252	50	1	44
29	चंद्रपूर	398	52	199	173	1,040	13	..	44
30	गडचिरोली	204	30	69	52	2,267	4	1	33
महाराष्ट्र राज्य		33,374	4,919	1,71,341	1,98,488	5,38,889	1,544	512	9,129

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.16 (B)

Operations of Co-operative Productive Enterprises

(1992-93)

(रकम लाख रुपयात/Amt. in Lakh)

गुंतवणूक	इतर मत्ता	मिळालेल्या मालाची किंमत	विक्री मालाची किंमत	वर्ष अखेरीस शिल्लक माल	नफा झालेल्या संस्था	नफ्याची रकम	तोटा झालेल्या संस्था	तोटाची रकम	District
Investment	Other assets	Value of goods received	Value of goods sold	Stocks at the end of the year	No. of societies in profit	Amount of profit	No. of societies in loss	Amount of loss	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
1,389	1,254	664	5,828	1,408	3	93	..	615	Brihan Mumbai
338	1,658	1,702	1,844	186	2	71	2	38	Thane
224	912	899	1,442	16	2	30	1	12	Raigad
513	472	200	591	12	1	31	1	11	Ratnagiri
298	224	262	2,360	36	1	18	1	7	Sindhudurg
10,458	3,423	15,919	19,435	6,873	3	75	6	342	Nashik
8,791	5,932	18,292	23,306	4,957	3	196	6	988	Dhule
10,344	7,560	6,393	8,193	5,364	5	99	4	621	Jalgaon
33,419	7,744	55,130	82,838	26,674	8	82	8	194	Ahmednagar
12,671	5,623	14,872	32,760	8,218	16	51	12	125	Pune
4,349	16,850	28,223	12,355	12,355	9	148	5	134	Satara
19,497	4,160	18,565	37,633	13,620	6	195	5	645	Sangli
13,119	7,128	26,818	48,481	12,651	18	398	8	681	Solapur
48,692	23,316	49,079	96,429	27,240	18	578	5	719	Kolhapur
5,910	6,459	9,285	13,005	6,422	3	34	5	104	Aurangabad
3,739	987	2,747	4,820	2,348	2	15	1	53	Jalna
4,535	2,265	2,931	5,704	2,959	2	106	3	120	Parbhani
6,051	2,276	5,436	8,846	3,249	4	29	4	33	Beed
3,086	1,594	3,618	6,622	2,995	3	14	5	127	Nanded
3,342	680	5,369	7,786	2,882	3	39	4	155	Osmanabad
3,155	1,616	5,099	8,311	3,657	3	67	4	30	Latur
942	1,018	1,625	2,192	1,188	2	16	2	215	Buldhana
1,814	1,037	2,501	2,732	1,533	2	91	1	227	Akola
1,469	825	1,478	1,596	611	1	93	2	71	Amravati
1,592	3,503	1,703	2,744	1,545	2	45	2	259	Yavatmal
1,572	2,281	1,961	3,925	1,316	2	96	1	34	Wardha
2,134	2,791	9,805	8,465	2,776	7	175	4	150	Nagpur
1,501	1,227	1,956	2,545	418	5	56	1	24	Bhandara
173	778	237	238	10	1	26	1	16	Chandrapur
36	2,185	204	104	2	1	26	1	9	Gadchiroli
2,17,123	1,05,277	2,81,600	4,68,998	1,53,542	138	2,993	105	6,759	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार

तक्ता क्रमांक

इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या (हजारत) Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned capital	इतर कर्जे Other borrowings	खेळते भांडवल Working capital	नवीन कर्ज Fresh advances	कर्ज वसुली Loans recoveries	येणे कर्ज Loans outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	14,639	1,120	5,916	14,145	35,412	100	98	107
2	ठाणे	6,217	255	725	4,219	19,479	332	208	1,533
3	रायगड	622	43	149	361	1,803	24	7	99
4	रत्नागिरी	185	31	45	239	446	44	50	156
5	सिंधुदुर्ग	104	19	57	213	386	70	67	182
6	नाशिक	2,655	115	260	6,763	9,684	242	110	9,694
7	धुळे	1,069	121	194	1,699	3,755	172	244	986
8	जळगाव	1,239	165	446	1,608	3,250	153	425	454
9	अहमदनगर	1,167	80	294	2,106	3,574	198	270	842
10	पुणे	5,645	335	1,014	2,010	9,306	466	298	1,622
11	सातारा	873	85	293	957	2,020	198	120	379
12	सांगली	651	86	138	473	1,161	15	1	86
13	सोलापूर	1,517	152	497	1,799	4,187	46	18	123
14	कोंढापूर	1,058	198	600	1,618	4,073	312	322	545
15	औरंगाबाद	1,214	52	95	3,437	4,482	69	1,008	904
16	जालना	430	23	45	979	1,235	448	372	500
17	परभणी	604	49	42	1,179	1,428	111	54	953
18	बीड	652	62	49	786	1,397	181	217	650
19	नांदेड	1,035	78	101	1,081	1,352	451	496	646
20	उस्मानाबाद	485	29	44	518	752	33	10	236
21	लातूर	640	38	74	1,406	1,438	188	378	744
22	बुलढापणा	372	35	65	409	599	41	47	176
23	अकोला	548	30	147	864	1,040	28	40	254
24	अमरावती	729	98	157	1,461	2,624	350	309	988
25	यवतमाळ	511	42	74	909	1,331	127	48	524
26	वर्धा	304	27	82	326	546	24	128	99
27	नागपूर	1,726	234	383	3,638	13,921	8,565	320	9,576
28	भंडारा	392	40	262	1,442	3,753	42	..	174
29	चंद्रपूर	198	32	81	331	540	35	34	149
30	गडचिरोली	62	4	7	67	79	5	2	32
महाराष्ट्र राज्य		47,583	3,678	12,336	57,043	1,35,053	13,070	5,701	26,413

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.17 (A)

Operations of other Co-operative Societies

1991-92

(रकम लाख रुपयात/Amt. in Lakhs)

गुंतवणूक Investment	इतर मत्ता Other assets	मिळालेल्या मालाची किंमत Value of goods received	विक्री मालाची किंमत Value of goods sold	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stocks at the close of the year	वर्षातील नफा Profit for the year		वर्षातील तोटा loss for the year		District
					नफा झालेल्या संस्थांची संख्या No. of societies in profit	नफ्याची रक्कम Amount of profit	तोटा झालेल्या संस्थांची संख्या No. of societies in loss	तोटाचा रक्कम Amount of loss	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
23,386	10,036	30,089	35,266	1,316	10,199	326	1,336	352	Brihan Mumbai
14,301	3,416	5,140	4,618	205	4,792	99	729	25	Thane
593	1,030	813	832	64	209	26	313	11	Raigad
147	132	97	103	9	86	5	66	3	Ratnagiri
75	163	283	301	22	51	7	31	2	Sindhudurg
5,243	1,655	884	947	59	1,126	27	1,314	29	Nashik
2,178	490	712	941	76	389	36	620	15	Dhule
1,890	845	403	416	30	607	56	594	15	Jalgaon
1,087	1,549	254	289	18	367	64	653	35	Ahmednagar
4,778	2,598	1,713	1,742	163	1,772	55	1,098	26	Pune
495	975	479	998	119	333	20	367	22	Satara
530	433	645	526	89	311	13	208	10	Sangli
532	3,378	1,236	1,304	131	778	48	515	23	Solapur
1,053	1,945	4,489	4,738	460	443	58	445	16	Kolhapur
964	2,583	131	132	16	226	9	750	11	Aurangabad
225	501	15	18	2	106	5	269	73	Jalna
246	223	21	23	2	169	19	333	24	Parbhani
327	400	612	624	14	141	23	331	2	Beed
214	441	75	82	5	183	9	590	13	Nanded
220	285	95	87	6	97	5	114	8	Osmanabad
298	381	132	127	6	137	4	360	8	Latur
158	245	81	80	16	114	7	185	11	Buldhana
459	289	134	120	24	177	17	225	59	Akola
335	1,278	89	94	21	202	13	431	14	Amravati
584	210	28	58	7	180	16	181	9	Yavatmal
125	322	127	139	4	112	17	103	5	Wardha
2,233	1,985	1,204	1,236	94	690	1,827	778	346	Nagpur
2,638	899	131	194	16	176	18	144	12	Bhandara
128	207	119	160	17	80	31	46	5	Chandrapur
1	45	22	2	27	..	Gadchiroli
65,443	38,939	50,731	56,195	3,011	24,275	2,862	13,221	1,184	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/
तक्ता क्रमांक/
इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांचो संख्य	सदस्य संख्या	स्वीय भांडवल Owned capital	इतर कर्जे Other borrowings	खेळते भांडवल Working capital	नवीन कर्ज Fresh advances	कर्ज वसुली Loans recoveries	येणे कर्ज Loans outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	15,023	1,180	6,236	9,462	63,673	192	1,275	812
2	ठाणे	7,246	282	885	3,442	18,962	924	34	1,178
3	रायगड	689	44	180	730	3,119	8	23	118
4	रत्नागिरी	193	32	46	271	464	136	15	133
5	सिंधुदुर्ग	113	19	55	234	392	50	162	150
6	नाशिक	2,985	134	282	7,677	10,311	298	112	2,907
7	धुळे	1,105	125	212	1,703	4,073	579	215	1,373
8	जळगाव	1,273	170	913	1,716	3,862	419	84	820
9	अहमदनगर	1,254	164	2,043	3,116	11,168	293	390	935
10	पुणे	5,925	352	1,137	2,079	9,729	492	407	1,808
11	सातारा	927	92	321	1,115	2,217	285	189	515
12	सांगली	673	87	142	495	1,201	27	23	107
13	सांलापूर	1,611	159	565	2,202	4,715	44	48	125
14	कोल्हापूर	1,114	223	631	1,748	4,448	212	213	565
15	औरंगाबाद	1,333	57	99	3,902	5,029	92	38	968
16	जालना	470	22	45	978	1,235	501
17	परभणी	609	56	93	1,267	1,540	17	173	797
18	बीड	728	54	55	905	1,399	527	1,372	811
19	नदिड	1,069	70	767	1,010	2,672	611	213	1,051
20	उस्मानाबाद	526	33	50	487	679	31	4	261
21	लातूर	664	41	74	1,682	1,796	86	73	768
22	बुलढाणा	392	39	65	409	668	47	17	211
23	अकोला	504	40	142	1,003	1,326	34	90	209
24	अमरावती	749	108	214	1,490	2,885	253	225	1,122
25	यवतमाळ	524	49	178	977	1,558	145	339	334
26	वर्धा	344	30	163	318	606	32	23	116
27	नागपूर	1,779	160	411	5,137	12,937	4,649	1,007	8,484
28	भंडारा	396	42	269	1,597	3,751	39	38	178
29	चंद्रपूर	212	32	81	333	601	8	24	161
30	गडचिरोली	68	3	7	88	103	11	..	42
महाराष्ट्र राज्य		50,578	3,899	16,359	57,564	1,77,179	15,641	6,815	27,583

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे./

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17.17 (B)

Operations of other Co-operative Societies

1992-93

(रकम लाख रुपयात/Amt. in Lakhs)

गुल्लभूक Investment	इतर मत्ता Other assets	मिळालेल्या मालाची किंमत Value of goods received	विक्री मालाची किंमत Value of goods sold	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stock at the close of the year	वर्षातील नफा Profit for the year		वर्षातील तोटा Loss for the year		District
					नफा झालेल्या संस्थांची संस्था No. of societies in profit	नफ्याची रक्कम Amount of profit	तोटा झालेल्या संस्थांची संस्था No. of societies in loss	तोट्याची रक्कम Amount of loss	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
26,855	34,241	38,992	42,930	1,747	10,511	412	1,283	318	Brihan Mumbai
13,234	4,230	5,958	6,186	308	5,725	228	668	15	Thane
1,619	1,270	1,006	1,076	111	289	31	296	13	Raigad
151	174	113	123	7	89	6	67	5	Ratnagiri
93	149	374	434	..	50	10	38	2	Sindhudurg
5,552	1,791	773	805	57	1,108	37	1,633	45	Nashik
1,886	740	739	812	73	289	25	736	63	Dhule
2,066	939	446	464	33	586	61	650	20	Jalgaon
5,375	4,628	3,915	3,399	18	394	65	641	5,532	Ahmednagar
6,822	934	1,817	1,839	173	1,856	57	1,153	25	Pune
503	1,042	1,157	1,169	135	407	24	357	14	Satara
592	408	597	623	91	306	14	193	13	Sangli
605	3,833	1,295	1,353	134	856	71	636	67	Solapur
1,014	2,370	5,478	4,844	476	487	46	343	52	Kolhapur
1,079	2,976	135	149	2	203	11	977	15	Aurangabad
226	500	15	18	2	106	6	269	74	Jalna
409	318	141	190	5	169	13	336	21	Parbhani
238	317	655	755	27	179	6	294	18	Beed
855	748	92	107	10	253	14	507	51	Nanded
224	177	92	112	6	90	8	164	4	Osmanabad
300	729	56	57	6	209	4	332	7	Latur
214	215	91	124	27	133	11	180	12	Buldhana
758	336	107	122	23	184	81	245	45	Akola
368	1,350	145	155	13	227	12	429	14	Amravati
743	473	43	68	7	161	15	287	12	Yavatmal
175	309	169	178	5	110	16	110	4	Wardha
2,486	1,786	1,500	1,694	174	1,128	2,009	483	348	Nagpur
2,639	912	144	158	10	173	18	143	13	Bhandara
208	202	119	160	17	74	27	47	8	Chandrapur
1	60	..	1	..	23	4	28	21	Gadchiroli
77,290	68,157	66,164	70,105	3,697	26,375	3,346	13,515	6,831	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

18. खण काम :

१८.१ खाणी, खनिज उत्पादने व त्यांचे मूल्य या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

18. MINING AND QUARRYING :

18.1. Data on Mines, Mineral production and their value are presented in this section.

18. खानि/MINING AND QUARRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 18.1 (A)

खनिज उत्पादन व एकूण खानि/Mineral Production and Total Mines

(1991-92)

(उत्पादन टनात आणि मूल्य हजार रुपयात)
(Production in tonnes and value in thousand Rs.)

अ. क्र. Sr No. (1)	खनिज (2)	उत्पादन मूल्य (3)	रायगड Raigad (4)	रत्नागिरी Ratnagiri (5)	सिंधुदुर्ग Sindhudurg (6)	कोल्हापूर Kolhapur (7)	अमरावती Amravati (8)	यवतमाळ Yavatmal (9)	नागपूर Nagpur (10)	भंडारा Bhandara (11)	चंद्रपूर Chandrapur (12)	गडचिरोली Gadchiroli (13)	एकूण Total (14)	Production value (3)	Minerals (2)
1	बॉक्साईट	खाणी	4	4	Mines	Bauxite
		उत्पादन	5,66,368	5,66,368	Production	
		मूल्य	52,104	52,104	Value	
2	केओलिन (नैसर्गिक)	खाणी	3	..	1	..	4	Mines	Kaolin
		उत्पादन	3,456	..	999	..	4,455	Production	(Natural)
		मूल्य	148	..	28	..	176	Value	
3	कोळसा	खाणी	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	30	Mines	Coal
		उत्पादन	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	18,879	Production	
		मूल्य	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	57,27,330	Value	
4	डोलोमाईट	खाणी	4	4	Mines	Dolomite
		उत्पादन	23,945	23,945	Production	
		मूल्य	2,833	2,833	Value	
5	कच्चे लोखंड	खाणी	6	1	2	1	10	Mines	Iron Ore
		उत्पादन	217	2	37	4	260	Production	
		मूल्य	11,253	36	12	4,201	73	15,575	Value	
6	कायनाईट	खाणी	8	..	8	Mines	Kyanite
		उत्पादन	9,118	..	9,118	Production	
		मूल्य	6,109	..	6,109	Value	
7	चुनखडी	खाणी	15	12	..	27	Mines	Lime Stone
		उत्पादन	1,027	4,902	..	5,929	Production	
		मूल्य	41,091	1,34,326	..	1,75,427	Value	
8	कच्चे मँगनीज	खाणी	8	3	11	Mines	Manganes
		उत्पादन	1,09,862	1,93,838	3,03,700	Production	Ore
		मूल्य	74,777	1,70,795	2,45,572	Value	

9	गेरु	खापी						2			2	Mines	Ochare
		उत्पादन						2,916			2,916	Production	
		मूल्य						125			125	Value	
10	कोरंडम	खापी						2			2	Mines	Corundum
		उत्पादन						16,460			16,460	Production	
		मूल्य						29			29	Value	
11	फायर क्ले	खापी		1		1					2	Mines	Fire Clay
		उत्पादन		50		6,170					6,220	Production	
		मूल्य		5		327					332	Value	
12	सिलिमानाईट	खापी						2			2	Mines	Sillimanite
		उत्पादन						4,542			4,542	Production	
		मूल्य						4,732			4,732	Value	
13	पायरोफिताईट	खापी						1			1	Mines	Pyrophyllite
		उत्पादन						3,548			3,548	Production	
		मूल्य						667			667	Value	
14	क्वित्त	खापी						2	1		3	Mines	Quartz
		उत्पादन						2,081	5,269		7,350	Production	
		मूल्य						135	2,081		2,216	Value	
15	सिलिका सैंड	खापी	8	26							34	Mines	Silicasand
		उत्पादन	21,825	2,24,329							2,46,154	Production	
		मूल्य	1,507	9,518							11,025	Value	
16	सैंड (इतर)	खापी						1	5		6	Mines	Sand (Others)
		उत्पादन						60,358	9,25,608		9,85,966	Production	
		मूल्य						604	26,629		27,233	Value	
17	शैल	खापी								1	1	Mines	Shale
		उत्पादन							35,120		35,120	Production	
		मूल्य							211		211	Value	
18	लैटराईट	खापी				3					3	Mines	Laterite
		उत्पादन				1,41,139					1,41,139	Production	
		मूल्य				11,407					11,407	Value	

* जिल्हावार माहिती उपलब्ध नाही.

* Districtwise break-up is not available.

आधार.—इंडियन ब्युरो ऑफ माइन्स, भारत सरकार, नागपूर.

Source.—Indian Bureau of Mines, Government of India, Nagpur.

18. खाणी/MINING AND QUARRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 18.1 (B)

खनिज उत्पादन व एकूण खाणी/Mineral Production and Total Mines
(1992-93)

(उत्पादन टनात आणि मूल्य हजार रुपयात)
(Production in tonnes and value in thousand Rs.)

अ. क्र. Sr. No. (1)	खनिज (2)	उत्पादन मूल्य (3)	रायगड Raigad (4)	रत्नागिरी Ratnagiri (5)	सिंधुदुर्ग Sindhudurg (6)	कोल्हापूर Kolhapur (7)	अमरावती Amravati (8)	यवतमाळ Yavatmal (9)	नागपूर Nagpur (10)	भंडारा Bhandara (11)	चंद्रपूर Chandrapur (12)	गडचिरोली Gadchiroli (13)	एकूण Total (14)	Production Value (3)	Minerals (2)
1	बॉक्साईट	खाणी	4	4	Mines	Bauxite
		उत्पादन	5,66,368	5,66,368	Production	
		मूल्य	52,104	52,104	Value	
2	केओलिन (नैसर्गिक)	खाणी	2	..	1	..	3	Mines	Kaolin
		उत्पादन	3,211	..	1,000	..	4,211	Production	(Natural)
		मूल्य	137	..	30	..	167	Value	
3	कोळसा	खाणी	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	30	Mines	Coal*
		उत्पादन	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	18,879	Production	
		मूल्य	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	57,27,330	Value	
4	डोलोमाईट	खाणी	4	4	Mines	Dolomite
		उत्पादन	23,945	23,945	Production	
		मूल्य	2,833	2,833	Value	
5	कच्चे लोखंड	खाणी	1	2	1	9	Mines	Iron Ore
		उत्पादन	217	2	37	4	260	Production	
		मूल्य	11,253	36	4,201	73	15,563	Value	
6	कायनाईट	खाणी	8	8	Mines	Kyanite
		उत्पादन	9,118	9,118	Production	
		मूल्य	6,109	6,109	Value	
7	चुनखडी	खाणी	15	12	..	27	Mines	Lime Stone
		उत्पादन	1,027	4,902	..	5,929	Production	
		मूल्य	41,091	1,34,326	..	1,75,417	Value	
8	कच्चे मँगनीज	खाणी	8	3	11	Mines	Manganes
		उत्पादन	1,09,862	1,93,838	3,03,700	Production	Ore
		मूल्य	74,777	1,70,795	2,45,572	Value	

9	गुरु	खाणी				2			2	Mines	Ochare
		उत्पादन				2,766			2,766	Production	
		मूल्य				119			119	Value	
10	कोरंडम	खाणी				2			2	Mines	Corundum
		उत्पादन				16,460			16,460	Production	
		मूल्य				29			29	Value	
11	फायर क्ले	खाणी	1		1				2	Mines	Fire Clay
		उत्पादन		50		6,170			6,220	Production	
		मूल्य		5		327			332	Value	
12	सिलिमानाईट	खाणी				2			2	Mines	Sillimanite
		उत्पादन				4,522			4,522	Production	
		मूल्य				4,732			4,732	Value	
13	पायरोफिलाईट	खाणी				1			1	Mines	Pyrophyllite
		उत्पादन				4,266			4,266	Production	
		मूल्य				639			639	Value	
14	क्विंझ	खाणी				2	1		3	Mines	Quartz
		उत्पादन				2,081	5,269		7,350	Production	
		मूल्य				135	2,081		2,216	Value	
15	सिलिका सैंड	खाणी	8	26					34	Mines	Silicasand
		उत्पादन	21,825	2,24,329					2,46,154	Production	
		मूल्य	1,507	9,518					11,025	Value	
16	सैंड (इतर)	खाणी				1		5	6	Mines	Sand(Others)
		उत्पादन				60,358	9,25,608		9,85,966	Production	
		मूल्य				604	26,629		27,233	Value	
17	शेल	खाणी						1	1	Mines	Shale
		उत्पादन					35,120		35,120	Production	
		मूल्य					211		211	Value	
18	लैटराईट	खाणी			1				1	Mines	Laterite
		उत्पादन				1,41,543			1,41,543	Production	
		मूल्य				11,356			11,356	Value	

55

* जिल्हावार माहिती उपलब्ध नाही.

* Districtwise break-up is not available.

आधार.—इंडियन ब्युरो ऑफ माइन्स, भारत सरकार, नागपूर.

Source.—Indian Bureau of Mines, Government of India, Nagpur.

१९. उत्पादन

१९.१. या विभागात चालू कारखाने, सरासरी दैनिक रोजगार, औद्योगिक उत्पादने आणि वार्षिक उद्योग पाहणीत गोळा केलेली काही निवडक औद्योगिक वैशिष्ट्ये याबद्दलची सांख्यिकी माहिती दिलेली आहे.

१९.२. तक्त्यातील आकडे मुख्य कारखाने निरीक्षक यांच्याकडून फॅक्टरी अॅक्ट, १९४८ च्या कलम २ एम (एक) आणि २ एम (दोन) व कलम ८५ खाली येणाऱ्या कारखान्यांची मूलभूत सांख्यिकी माहिती गोळा करून पाठविल्यानंतर त्या आधारावर अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाने संकलित केले आहेत. कलम २ (एम) (एक) खाली गेल्या बारा महिन्यातील कोणत्याही एका दिवशी १० किंवा अधिक कामगार असणारे व शक्तीचा वापर करणारे कारखाने आणि कलम २ (एम) (दोन) खाली २० किंवा अधिक कामगार असणारे पण शक्तीचा वापर न करणारे कारखाने यांचा समावेश होतो. या व्यतिरिक्त कारखान्यांतील कामगारांची संख्या व शक्तीचा वापर केला किंवा वापर केला नाही हे विचारात न घेताही राज्य शासनाने अधिसूचनेद्वारे शासकीय राजपत्रातून सांख्यिकी माहिती पुरविण्यासाठी भाग पाडलेल्या कारखान्यांचाही समावेश केला जातो. हे कारखाने ह्या फॅक्टरी अॅक्ट, १९४८ च्या कलम ८५ खाली येतात आणि यातील कारखान्यांची माहिती १ जानेवारी ते ३१ डिसेंबर या कालावधीत संपणाऱ्या लेख्या संबंधित आहे.

१९.३. राष्ट्रीय नमुना पाहणी संघटना (भारत सरकार) यांच्याकडून अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास उपलब्ध झालेल्या वार्षिक उद्योग पाहणी पत्रकाच्या आधारावर आकडेवारी या विभागात दिली आहे. ही पत्रके गणना व गणनेतर या दोन क्षेत्रात विभागलेल्या कारखान्यांकडून गोळा केली जातात आणि त्यातील माहिती १ एप्रिल ते ३१ मार्च या कालावधीत संपणाऱ्या लेख्यासंबंधित असते. गणना क्षेत्रात ५० किंवा अधिक कामगार व शक्तीचा वापर करणारे कारखाने आणि १०० किंवा त्याहून अधिक कामगार व शक्तीचा वापर न करणाऱ्या कारखान्यांचा समावेश होतो. यांची दरवर्षी संपूर्ण गणना केली जाते. बाकीचे कारखाने गणनेतर क्षेत्राखाली येतात. १९७३-७४ पासून नमुना पाहणी क्षेत्रातील एकूण कारखान्यांपैकी ५० टक्के कारखाने दरवर्षी निवडले जातात आणि त्याची दोन वर्षांच्या गटात पूर्ण पाहणी केली जाते. याशिवाय गणनेतर क्षेत्रात मोडणाऱ्या पण संपूर्ण भारतभर ५० कामगारांहून कमी कामगार असलेल्या कारखान्यांची गणना क्षेत्रातील कारखान्यांप्रमाणे दरवर्षी पाहणी केली जाते. तसेच या पाहणीत विद्युत, गॅस उत्पादन व वितरण व इतर सेवा तसेच स्वच्छता, सेवा, दुरुस्ती व वैयक्तिक सेवा आणि चल चित्रपट यांचाही समावेश होतो. वर्कर्स अॅक्ट, १९६६ खाली येणारे विडी व सिगारेट कारखाने सुद्धा यात अंतर्भूत आहेत. बंद स्वरूपाचे कारखाने सुद्धा विचारात घेतले जातात पण संरक्षण खात्यातील कारखाने, हॉटेल आणि उपाहारगृहे, तेलाचे साठे व वितरण यामध्ये गुंतलेले, तांत्रिक शिक्षण संस्था (विकणे किंवा विनिमय यासाठी उत्पादन न करणाऱ्या) यांचा यात समावेश नाही.

१९.४. उत्पादक भांडवल वर्षाच्या शेवटच्या दिवसाशी निगडित असून त्यामध्ये स्थिर व खेळत्या भांडवलाचा समावेश असतो. कामगारांची संख्या ही वेगवेगळ्या शीर्षाखालील म्हणजे कामगार, कामगारेतर इ. कामगारांची एकत्रित दैनिक सरासरी संख्या असते आणि त्यामध्ये भरपगारी रजेवर असणाऱ्या म्हणजे वैद्यकीय रजेवर, नैमित्तिक रजेवर व पगारी दीर्घ मुदतीच्या

19. MANUFACTURING

19.1. In this section, statistics regarding working factories, average daily employment, industrial production and some selected industrial characteristics collected in the Annual Survey of Industries is presented.

19.2. The data on working factories, are compiled by the Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, on the basis of data collected by the Chief Inspector of Factories from the factories covered under sections 2 (m) (i), 2 (m) (ii) and sec. 85 of the Factories Act, 1948. The factories using power, which employed 10 or more workers on any day of the preceding 12 months are covered under section 2 (m) (i) and the factories not using power employing 20 or more workers under section 2 (m) (ii). Apart from these two categories, State Government by notification in Official Gazette specifies a number of factories and makes obligatory for such factories to supply statistical information notwithstanding the number of persons employed therein and using or not using power. These factories are covered under section 85 of the Factories Act, 1948. The information relates to the accounting year of factory ending on any day between 1st January to 31st December.

19.3. The statistics relating to Annual Survey of Industries are based on the returns supplied to this Directorate by National Sample Survey Organisation, Government of India, which collects the data from the factories divided in two sectors, viz. (i) Census sector, (ii) Non-census sector and returns relate to the accounting year of the factory ending on any day between 1st April to 31st March. In the census sector, factories employing 50 or more workers and using power and factories employing 100 or more workers and not using power are covered on complete enumeration basis every year. The remaining factories are covered in the non-census sector. In the non-census sector, since 1973-74, 50 per cent of the factories are selected every year and thus this sector is covered fully in a block period of two years. The factories in the non-census sector, having less than 50 workers all over India, are treated on par with factories in the census sector. The survey extends to all the manufacturing units including production and distribution of electricity, gas, water and also service industries like sanitary services, repairs services and personal services and motion picture production. The survey extends also to Biri and Cigar units which are covered under Workers Act, 1966. It also includes the factories reported closed. However it excludes defence factories, restaurants and cafes those engaged in storage and distribution of oil, technical training institution not producing anything for sale or exchange.

19.4. *Productive capital* which relates to the last day of the year, consists of fixed and working capital. *Number of persons employed* is the average number of persons employed under various heads, such as workers, other than workers, etc. and it includes persons on leave with pay such as sick leave, casual

रजेवर असणाऱ्या कामगारांचा समावेश असतो. विक्रीसाठी तयार केलेल्या वस्तू व उपवस्तू ह्यांचे मूल्य, ग्राहकांसाठी केलेल्या कामाच्या सेवेचा मोबदला, विकत घेतलेल्या स्थितीमध्येच विकलेल्या मालाचे मूल्य आणि वार्षिक पाहणी वर्षाच्या सुरुवातीला व शेवटी असणाऱ्या अर्ध कच्च्या स्वरूपाच्या मालाच्या साठ्यामधील मूल्यात येणारा फरक इत्यादींचा समावेश 'एकूण उत्पादन' यात असतो. मूल्यवृद्धी ही उत्पादन मूल्यातून, उत्पादन खर्च व मूल्यघट वजा करून काढली जाते.

leave or paid vacation. *Gross output* represents value of products and by-products manufactured for sale, work done for customers and a sale value of goods sold in the same condition as purchased and is adjusted for the difference in stocks of semi-finished goods at the beginning and at the end of the survey year. *Value added* by manufacture is computed by deducting from the gross ex-factory value of output the gross value of input, value added is not of depreciation.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.1

नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या/Number of Registered Factories

(1991-92 and 1992-93)

अ. क्र. Serial No.	जिल्हा (2)	विभाग २ (एम) (१) Under Section 2 (m) (i)		विभाग २ (एम) (२) Under Section 2 (m) (ii)		विभाग ८५ Under Section 85		एकूण (संख्या) Total (No.)		कामगारांची सरासरी (संख्या) Average number of workers employed		District (2)
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
		(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	
1	बृहन्मुंबई	8,035	7,629	201	162	830	824	9,966	8,615	4,47,492	4,30,923	Brihan Mumbai
2	ठाणे	2,162	2,187	104	106	537	578	2,803	2,871	1,25,273	1,19,125	Thane
3	रायगड	286	320	2	2	77	91	365	413	26,365	27,773	Raigad
4	रत्नागिरी	164	167	3	3	73	81	240	251	8,042	8,743	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	86	83	7	9	68	68	161	160	2,772	2,713	Sindhudurg
6	नाशिक	794	837	9	8	368	375	1,171	1,220	55,436	56,826	Nashik
7	धुळे	256	258	1	..	124	135	381	393	11,761	12,348	Dhule
8	जळगांव	481	488	16	16	259	288	756	792	23,915	25,080	Jalgaon
9	अहमदनगर	314	343	7	7	217	226	538	576	25,706	28,480	Ahmednagar
10	पुणे	2,068	2,134	79	79	525	524	2,672	2,737	1,52,061	1,52,194	Pune
11	सातारा	187	187	1	1	91	91	279	279	17,370	15,487	Satara
12	सांगली	303	314	6	6	255	268	564	588	19,206	19,426	Sangli
13	सोलापूर	315	319	10	8	2,181	2,337	2,506	2,664	29,696	30,429	Solapur
14	कोल्हापूर	772	783	28	23	433	468	1,233	1,274	41,815	41,662	Kolhapur
15	औरंगाबाद	397	399	3	3	170	177	570	579	36,331	38,396	Aurangabad
16	जालना	142	143	40	39	182	182	6,708	6,577	Jalna
17	परभणी	107	123	76	86	183	209	5,258	7,304	Parbhani
18	बीड	66	65	59	66	125	131	5,150	4,745	Beed
19	नांदेड	133	142	2	2	120	121	255	265	7,147	8,967	Nanded
20	उस्मानाबाद	30	27	23	25	53	52	3,448	3,029	Osmanabad
21	लातूर	46	56	49	50	95	106	4,434	3,793	Latur
22	बुलढाणा	121	139	1	2	91	95	213	236	5,406	6,320	Buldhana
23	अकोला	253	301	4	9	140	168	397	478	13,112	12,617	Akola
24	अमरावती	209	238	3	3	157	196	369	437	8,669	7,547	Amravati
25	यवतमाळ	104	117	19	22	59	79	82	218	7,790	7,545	Yavatmal
26	वर्धा	91	103	54	54	145	157	9,233	10,321	Wardha
27	नागपूर	813	826	21	23	797	725	1,631	1,574	49,469	51,645	Nagpur
28	भंडारा	181	164	351	354	532	518	7,260	7,604	Bhandara
29	चंद्रपूर	112	124	214	227	326	351	11,729	16,204	Chandrapur
30	गडचिरोली	15	16	59	62	74	78	516	816	Gadchiroli
	एकूण	19,043	19,032	527	494	8,497	8,878	28,067	28,404	11,68,570	11,64,639	Total

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.2 (A)

निर्मिती करणाऱ्या उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार (मालिका)
Production and employment of Manufacturing industries (Series)
1991-92

अनुक्रमांक Sr No.	उद्योग गट	कारखान्यांची संख्या No. of Units	एकूण रोजगार Total Employment	एकूण गुंतवणूक (लाख रुपये) Total Investment (Lakh Rs.)	एकूण उत्पादन (लाख रुपये) Total Production (Lakh Rs.)	Industry Group
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	खाद्य गट (२०-२१)	1,476	1,35,945	3,58,932	7,37,947	Food products (20-21)
2	पेये, तंबाखू व संबंधित पदार्थ (२२)	319	62,367	34,661	79,723	Beverages, tobacco and related products (22).
3	सुती कापड (२३)	928	1,55,455	1,51,135	2,70,416	Cotton textiles (23)
4	लोकर, रेशीम व मनुष्यनिर्मित तंतूचे कापड (२४). ताग व इतर वनस्पतीजन्य तंतूचे कापड (कापूस व काथ्या सोडून) (२५)	643	52,436	83,981	1,87,062	Wool, Silk and manmade fibre textiles (24). Jute and other vegetable fibre textiles (except cotton and coir) (25).
5	कापडाच्या वस्तू (परिधान करण्याच्या वस्तू-सहित) (२६)	705	24,084	26,722	96,588	Textile products (including Wearing apparel) (26).
6	लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर इत्यादि (२७)	230	3,665	2,817	5,375	Wood and wood products, furniture and fixtures (27).
7	कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग (२८)	1,116	45,036	86,435	1,51,391	Paper and paper products, printing, publishing and allied industries (28).
8	कातडी व कातडीच्या आणि केसाळ कातडीच्या व कातडीच्या पर्यायी वस्तू (२९).	70	3,582	5,187	10,694	Leather and products of leather, fur and substitutes of leather: (29)
9	मूलभूत रसायने व रासायनिक पदार्थ (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ सोडून) (३०).	1,080	49,205	2,52,333	10,39,742	Basic Chemical and chemical products (except products of petroleum and coal) (30).
10	रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ व अणू इंधनाची प्रक्रिया (३१).	1,210	1,25,079	7,55,988	11,98,407	Rubber, Plastic, Petroleum and coal products and processing of nuclear fuel. (31).
11	अधातू खनिज पदार्थ (३२)	974	39,121	73,650	1,33,845	Non-metallic mineral products (32).
12	मूलभूत धातू व मिश्र धातू (३३)	702	61,848	2,97,372	5,09,172	Basic metal and alloys industries (33).
13	धातूच्या वस्तू व सुटे भाग (यंत्रे व सामग्री सोडून) (३४).	1,319	46,604	83,330	1,74,027	Metal products and parts (except Machinery and equipment) (34).
14	परिवहन सामग्री सोडून इतर सर्व यंत्रसामग्री (३५-३६).	2,434	1,64,911	4,10,145	8,01,160	Machinery and equipment other than transport equipment (35-36).
15	परिवहन सामग्री व सुटे भाग (३७)	523	86,307	2,36,740	5,04,542	Transport equipment and parts (37).
16	उत्पादन करणारे इतर उद्योग (३८)	483	27,918	42,432	93,451	Other manufacturing Industries (38).
17	इतर	631	1,48,141	10,24,962	6,35,000	Others
	सर्व उद्योग	14,843	12,31,704	39,26,822	66,28,542	All Industries.

आधार :- औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source :- Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.2 (B)

निर्मिती करणाऱ्या उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार (मालिका)
Production and employment of Manufacturing industries (Series)
1992-93

अनुक्रमांक Sr. No.	उद्योग गट (2)	कारखान्यांची संख्या No. of Units (3)	एकूण रोजगार Total Employment (4)	एकूण गुंतवणूक (लाख रुपये) Total Investment (Lakh Rs.) (5)	एकूण उत्पादन (लाख रुपये) Total Production (Lakh Rs.) (6)	Industry Group (2)
1	खाद्य गट (२०-२१)	1,619	1,35,081	4,45,642	8,65,896	Food products (20-21)
2	पेये, तंबाखू व संबंधित पदार्थ (२२)	333	69,879	47,436	91,183	Beverages, tobacco and related products (22).
3	सुती कापड (२३)	1,023	1,62,336	1,66,411	2,88,747	Cotton textiles (23).
4	लोकर, रेशीम व मनुष्यनिर्मित तंतूचे कापड (२४). ताग व इतर वनस्पतीजन्य तंतूचे कापड (कापूस व काप्या सोडून) (२५)	742	62,368	1,36,599	2,49,475	Wool, Silk and man made fibre textiles (24). Jute and other vegetable fibre textiles (except cotton and coir) (25).
5	कापडाच्या वस्तू (परिधान करण्याच्या वस्तू-सहित) (२६)	749	26,429	37,559	1,28,240	Textile products (including Wearing apparel) (26).
6	लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर इत्यादि (२७)	242	3,767	4,448	7,281	Wood and wood products, furniture and fixtures (27).
7	कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग (२८)	1,125	45,520	1,10,980	1,90,778	Paper and paper products and printing, publishing and allied industries (28).
8	कातडी व कातडीच्या आणि केसाळ कातडीच्या व कातडीच्या पर्यायी वस्तू (२९).	71	3,809	8,063	13,224	Leather and products of leather fur and substitutes of leather.
9	मूलभूत रसायने व रासायनिक पदार्थ (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ सोडून) (३०).	1,075	53,372	3,92,998	9,94,213	Basic Chemical and chemical products (except products of petroleum and coal) (30).
10	रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ व अणू इंधनाची प्रक्रिया (३१).	1,332	1,36,276	9,06,573	14,85,887	Rubber, Plastic, Petroleum and coal products and processing of nuclear fuel. (31).
11	अधातू खनिज पदार्थ (३२)	1,086	41,382	88,791	1,41,572	Non-metallic mineral products (32).
12	मूलभूत धातू व मिश्र धातू (३३)	748	63,909	3,76,475	6,60,941	Basic metal and alloys industries (33).
13	धातूच्या वस्तू व सुटे भाग (यंत्रे व सामग्री सोडून) (३४).	1,445	59,297	1,41,055	2,24,081	Metal products and parts except Machinery and equipment (34).
14	परिवहन सामग्री सोडून इतर सर्व यंत्रसामग्री (३५-३६).	2,551	1,73,497	5,69,638	10,61,415	Machinery and equipment other than transport equipment (35-36).
15	परिवहन सामग्री व सुटे भाग (३५)	550	81,365	3,13,378	5,36,984	Transport equipment and parts (37).
16	उत्पादन करणारे इतर उद्योग (३८)	519	25,832	69,765	1,70,670	Other manufacturing Industries (38).
17	इतर	685	1,58,475	12,14,729	8,58,913	Others
सर्व उद्योग		1,15,895	13,02,594	50,30,540	79,69,500	All Industries.

पार.—औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.3

खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा

Amount of grants and loan disbursed to various Industries by Khadi and Village Industries Board (Series)

(रुपये हजारत/
Rs. in Thousand)

		अनुदान व वितरण रक्कम/Grants and Amount Disbursed												Industry (2)
		1960-61		1970-71		1980-81		1990-91		1991-92		1992-93		
अ. क्र. Sr. No.	उद्योग (2)	अनुदान Grants (3)	कर्ज Loan (4)	अनुदान Grants (5)	कर्ज Loan (6)	अनुदान Grants (7)	कर्ज Loan (8)	अनुदान Grants (9)	कर्ज Loan (10)	अनुदान Grants (11)	कर्ज Loan (12)	अनुदान Grants (13)	कर्ज Loan (14)	
1	खादी	78	249	29	94	616	1,003	122	4,352	134	15,375	Khadi
2	प्रक्रिया करणारे उद्योग	12	7	3	34	113	227	125	5,155	5	11,573	400	13,145	Processing C. and P.
3	ग्रामीण तेल उद्योग	165	515	31	1,401	6	3,359	214	28,808	..	6,440	..	4,485	Village Oil Industry
4	ग्रामीण कातडी उद्योग	20	44	16	187	127	1,622	55	6,194	..	12,008	..	8,797	Village leather Industry
5	आगपेटी लघु उद्योग	85	514	6	1,214	..	1,160	Cottage Match Industry
6	गूळ व खांडसरी उद्योग	181	122	10	96	..	206	..	4,827	..	7,783	..	4,501	Gur and Khandasari Industry
7	ताड गूळ उद्योग	34	9	10	160	90	946	..	692	39	304	Palm Gur Industry
8	अखाद्य तेले व साबण उद्योग	6	92	10	55	28	131	..	1,546	..	686	..	927	Non-edible Oil and Soap Industry
9	हाताने तयार करणारे कागद उद्योग	120	107	123	320	232	833	801	2,119	1,264	5,647	1,143	6,306	Handmade paper Industry
10	मधू मक्षिका पालन उद्योग	77	17	3	59	7	50	50	660	131	299	478	452	Bee keeping Industry
11	ग्रामीण कक्कुट पालन उद्योग	7	5	12	558	189	1,955	85	7,170	Village Poultry Industry
12	तंतू उद्योग	9	31	4	42	97	1,233	290	2,082	90	2,683	Fibre Industry
13	सुतार व लोहार उद्योग	18	117	162	2,417	404	16,588	162	15,643	340	17,684	Carpentry and Blacksmith Industry
14	गोबर गॅस उद्योग	309	467	12	Gobar Gas Industry
15	चुना तयार करणारे उद्योग	1	16	20	268	1	2,175	..	3,197	..	3,398	Lime Manufacturing Industry
16	ग्रामोद्योग विक्री भांडार	3	3	52	5	10	34	159	12,672	..	4,662	1,965	295	Gramodyog Sales Depot
17	बेत व बांबू उद्योग	81	2	131	109	881	..	986	..	779	Cane and Bamboo Industry
18	अॅल्युमिनियम	78	..	95	..	2,065	..	1,238	..	550	Alluminium
19	औषध व जडीबुटी गोळा करणे	418	..	477	Collection of Medicinal and plants
20	फळावरील प्रक्रिया	554	..	4,741	7	3,977	18	3,256	Fruit processing
21	गोंद व राळ तयार करणे	30	Gum and Resins
22	काप उद्योग	245	16	3,274	..	2,400	..	2,338	Kath Industry
23	ग्रामीण उद्योगाकरिता गोदामे	2,000	281	Village Industries Godowns
24	पॉली वस्त्र	2,983	Poly Vastra
25	इतर	9	..	96	264	12,209	34	19,299	546	33,791	Others
	एकूण	712	1,170	732	4,758	1,833	13,686	2,598	1,19,247	3,893	1,00,560	5,353	1,24,049	Total

आधार.—महाराष्ट्र राज्य खादी ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Khadi and Village Industries Board, Mumbai

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE NO. 19.4

औद्योगिक क्षेत्रातील भू-खंड विकास/Industrial area Estate developed
(1991-92 and 1992-93)

क्रमांक/ Sr No	वर्ष/ Year जिल्हा	भूखंडाची संख्या No. of Estates		औद्योगिक धंद्यासाठी संपादित क्षेत्र Industrial area acquired हेक्टर/Hectare		औद्योगिक धंद्यासाठी भूखंड Industrial plots				District	
						विकसित Developed		वाटप केलेले Allotted			
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
	1970-71	33		837.68		159		409			
	1980-81	59		743.55		1,755		2,137			
	1985-86	73		918.89		814		1,300			
	1990-91	58		24,066.99		24,706		20,548			
1	ब्रह्मसुंबई										Brihan Mumbai
2	ठाणे	9	10	5,433.59	5,576.04	5,859	7,592	4,930	6,666		Thane
3	रायगड	4	5	2,550.12	3,408.37	1,777	1,875	1,145	1,432		Raigad
4	रत्नागिरी	4	4	1,416.11	1,416.11	1,067	1,260	831	1,207		Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1	1	285.75	285.75	239	325	209	314		Sindhudurg
6	नाशिक	3	4	1,788.98	1,795.17	2,058	2,225	1,810	2,059		Nashik
7	धुळे	1	1	400.35	400.35	436	441	269	405		Dhule
8	जळगाव	1	1	752.22	752.22	1,186	1,223	1,090	1,177		Jalgaon
9	अहमदनगर	2	2	1,367.18	1,367.18	1,026	1,250	594	846		Ahmednagar
10	पुणे	5	6	2,685.60	2,759.34	3,191	3,382	3,084	3,262		Pune
11	सातारा	4	4	780.07	780.07	1,025	1,025	804	882		Satara
12	सांगली	2	3	609.88	570.39	1,119	1,279	1,006	1,193		Sangli
13	सोलापूर	2	2	1,607.18	1,607.18	720	1,051	684	1,051		Solapur
14	कोल्हापूर	2	2	546.14	492.93	1,205	1,333	1,158	1,291		Kolhapur
15	औरंगाबाद	4	4	2,657.61	2,608.15	1,940	2,019	1,821	1,795		Aurangabad
16	जालना	2	3	208.68	219.37	352	377	338	363		Jalna
17	परभणी	1	3	95.74	308.57	154	202	115	132		Parbhani
18	बीड	1	1	68.53	68.53	174	174	154	174		Beed
19	नांदेड	1	1	310.43	271.00	404	404	319	328		Nanded
20	उस्मानाबाद	1	1	100.58	100.58	138	138	51	86		Osmanabad
21	लातूर	1	1	263.26	263.26	642	715	433	652		Latur
22	बुलढाणा	1	2	201.29	432.86	261	375	151	206		Buldhana
23	अकोला	1	1	305.53	305.53	417	460	375	445		Akola
24	अमरावती	1	1	180.13	180.13	337	374	286	334		Amravati
25	यवतमाळ	2	2	244.73	246.11	248	258	128	133		Yavatmal
26	वर्धा	1	1	595.10	595.10	204	211	173	173		Wardha
27	नागपूर	2	2	866.03	866.03	1,230	1,418	1,059	1,367		Nagpur
28	भंडारा	2	2	378.01	378.01	216	217	88	96		Bhandara
29	चंद्रपूर	2	3	623.48	636.26	307	320	192	192		Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1	83.97	87.97	25	27	17	19		Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	64	74	27,407.27	28,778.56	27,957	31,950	23,314	28,280		Maharashtra State

आधार—मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, मुंबई.

Source.—Chief Engineer, Maharashtra Industrial Development Corporation, Mumbai.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.3

खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा

Amount of grants and loan disbursed to various Industries by Khadi and Village Industries Board (Series)

(रुपये हजारत/
Rs. in Thousand)

अ. क्र. Sr. No.	उद्योग (2)	अनुदान व वितरण रक्कम/Grants and Amount Disbursed												Industry (2)
		1960-61		1970-71		1980-81		1990-91		1991-92		1992-93		
		अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	अनुदान Grants	कर्ज Loan	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	खादी	78	249	29	94	616	1,003	122	4,352	134	15,375	Khadi
2	प्रक्रिया करणारे उद्योग	12	7	3	34	113	227	125	5,155	5	11,573	400	13,145	Processing C. and P.
3	ग्रामीण तेल उद्योग	165	515	31	1,401	6	3,359	214	28,808	..	6,440	..	4,485	Village Oil Industry
4	ग्रामीण कातडी उद्योग	20	44	16	187	127	1,622	55	6,194	..	12,008	..	8,797	Village leather Industry
5	आगुपेटी तपु उद्योग	85	514	6	1,214	..	1,160	Cottage Match Industry
6	गूळ व खांडसरी उद्योग	181	122	10	96	..	206	..	4,827	..	7,783	..	4,501	Gur and Khandasari Industry
7	ताड गूळ उद्योग	34	9	10	160	90	946	..	692	39	304	Palm Gur Industry
8	अखाद्य तेले व साबण उद्योग	6	92	10	55	28	131	..	1,546	..	686	..	927	Non-edible Oil and Soap Industry
9	हाताने तयार करणारे कागद उद्योग	120	107	123	320	232	833	801	2,119	1,264	5,647	1,143	6,306	Handmade paper Industry
10	मधू मक्षिका पालन उद्योग	77	17	3	59	7	50	50	660	131	299	478	452	Bee keeping Industry
11	ग्रामीण कक्कुट पालन उद्योग	7	5	12	558	189	1,955	85	7,170	Village Poultry Industry
12	तंतू उद्योग	9	31	4	42	97	1,233	290	2,082	90	2,683	Fibre Industry
13	सुतार व लोहार उद्योग	18	117	162	2,417	404	16,588	162	15,643	340	17,684	Carpentry and Blacksmith Industry
14	गोबर गॅस उद्योग	309	467	12	Gobar Gas Industry
15	चुना तयार करणारे उद्योग	1	16	20	268	1	2,175	..	3,197	..	3,398	Lime Manufacturing Industry
16	ग्रामोद्योग विक्री भांडार	3	3	52	5	10	34	159	12,672	..	4,662	1,965	295	Gramodyog Sales Depot
17	बेत व बांबू उद्योग	81	2	131	109	881	..	986	..	779	Cane and Bamboo Industry
18	अॅल्युमिनियम	78	..	95	..	2,065	..	1,238	..	550	Alluminium
19	औषध व जडीबुटी गोळा करणे	418	..	477	Collection of Medicinal and plants
20	फळावरील प्रक्रिया	554	..	4,741	7	3,977	18	3,256	Fruit processing
21	गोंद व राळ तयार करणे	30	Gum and Resins
22	काथ उद्योग	245	16	3,274	..	2,400	..	2,338	Kath Industry
23	ग्रामीण उद्योगाकरिता गोदामे	2,000	281	Village industries Godowns
24	पॉली वस्त्र	2,983	Poly Vastra
25	इतर	9	..	96	264	12,209	34	19,299	546	33,791	Others
	एकूण	712	1,170	732	4,758	1,833	13,686	2,598	1,19,247	3,893	1,00,560	5,353	1,24,049	Total

आधार.—महाराष्ट्र राज्य खादी ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Khadi and Village Industries Board, Mumbai

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE NO. 19).4

औद्योगिक क्षेत्रातील भू-खंड विकास/Industrial area Estate developed
(1991-92 and 1992-93)

क्रमांक/ Sr No	वर्ष/ Year जिल्हा	भूखंडाची संख्या No. of Estates		औद्योगिक भूभागाची संपादित क्षेत्र Industrial area acquired हेक्टर/Hectare		औद्योगिक भूभागाची भूखंड Industrial plots				District	
						विकसित Developed		वाटप केलेले Allotted			
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
	1970-71	33		837.68		1159		409			
	1980-81	59		743.55		1,755		2,137			
	1985-86	73		918.89		814		1,300			
	1990-91	58		24,066.99		24,706		20,548			
1	बृहन्मुंबई										Brihan Mumbai
2	ठाणे	9	10	5,433.59	5,576.04	5,859	7,592	4,930	6,666		Thane
3	रायगड	4	5	2,550.12	3,408.37	1,777	1,875	1,145	1,432		Raigad
4	रत्नागिरी	4	4	1,416.11	1,416.11	1,067	1,260	831	1,207		Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1	1	285.75	285.75	239	325	209	314		Sindhudurg
6	नाशिक	3	4	1,788.98	1,795.17	2,058	2,225	1,810	2,059		Nashik
7	धुळे	1	1	400.35	400.35	436	441	269	405		Dhule
8	जळगाव	1	1	752.22	752.22	1,186	1,223	1,090	1,177		Jalgaon
9	अहमदनगर	2	2	1,367.18	1,367.18	1,026	1,250	594	846		Ahmednagar
10	पुणे	5	6	2,685.60	2,759.34	3,191	3,382	3,084	3,262		Pune
11	सातारा	4	4	780.07	780.07	1,025	1,025	804	882		Satara
12	सांगली	2	3	609.88	570.39	1,119	1,279	1,006	1,193		Sangli
13	सोलापूर	2	2	1,607.18	1,607.18	720	1,051	684	1,051		Solapur
14	कोल्हापूर	2	2	546.14	492.93	1,205	1,333	1,158	1,291		Kolhapur
15	औरंगाबाद	4	4	2,657.61	2,608.15	1,940	2,019	1,821	1,795		Aurangabad
16	जालना	2	3	208.68	219.37	352	377	338	363		Jalna
17	परभणी	1	3	95.74	308.57	154	202	115	132		Parbhani
18	बीड	1	1	68.53	68.53	174	174	154	174		Beed
19	नांदेड	1	1	310.43	271.00	404	404	319	328		Nanded
20	उस्मानाबाद	1	1	100.58	100.58	138	138	51	86		Osmanabad
21	लातूर	1	1	263.26	263.26	642	715	433	652		Latur
22	बुलढाणा	1	2	201.29	432.86	261	375	151	206		Buldhana
23	अकोला	1	1	305.53	305.53	417	460	375	445		Akola
24	अमरावती	1	1	180.13	180.13	337	374	286	334		Amravati
25	यवतमाळ	2	2	244.73	246.11	248	258	128	133		Yavatmal
26	वर्धा	1	1	595.10	595.10	204	211	173	173		Wardha
27	नागपूर	2	2	866.03	866.03	1,230	1,418	1,059	1,367		Nagpur
28	भंडारा	2	2	378.01	378.01	216	217	88	96		Bhandara
29	चंद्रपूर	2	3	623.48	636.26	307	320	192	192		Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1	83.97	87.97	215	27	17	19		Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	64	74	27,407.27	28,778.56	27,957	31,950	23,314	28,280		Maharashtra State

आधार—मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, मुंबई.

Source.—Chief Engineer, Maharashtra Industrial Development Corporation, Mumbai.

19. उद्योग आणि खाणकाम/

तक्ता क्रमांक/

घालू कारखान्यातील कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण/

अनुक्रमांक	जिल्हा	कामगार 1-9 Workers		कामगार 10-19 Workers		कामगार 20-49 Workers		कामगार 50-99 Workers		कामगार 100-499 Workers	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
Sr. No.											
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई	2,689	16,432	2,577	34,321	11,591	46,329	395	26,958	431	86,275
2	ठाणे	724	4,150	494	6,896	448	13,562	204	13,879	183	37,298
3	रायगड	98	558	61	805	66	2,003	36	2,518	44	10,091
4	रत्नागिरी	88	430	50	680	45	1,381	20	1,438	14	2,930
5	सिंधुदुर्ग	72	274	21	268	25	731	13	954	3	545
6	नाशिक	435	2,227	346	4,725	225	6,388	55	3,670	53	10,937
7	धुळे	181	836	99	1,339	41	1,215	16	949	13	3,422
8	जळगाव	316	1,430	203	2,473	83	2,418	42	2,812	27	5,740
9	अहमदनगर	248	1,094	77	954	87	2,386	22	1,470	45	10,607
10	पुणे	820	4,264	714	9,780	596	17,107	171	11,447	161	36,581
11	सातारा	99	379	53	747	47	1,504	22	1,543	23	5,436
12	सांगली	282	1,127	132	1,790	69	2,096	24	1,735	14	3,124
13	सोलापूर	1,771	6,287	59	773	31	1,053	25	1,680	13	3,708
14	कोल्हापूर	525	2,713	351	4,596	125	3,832	47	3,249	38	8,533
15	औरंगाबाद	202	899	99	1,367	90	3,108	54	3,893	55	10,792
16	जालना	53	266	25	362	52	1,676	21	1,473	6	1,417
17	परभणी	64	285	14	162	25	688	51	2,720	14	1,403
18	बीड	64	322	20	277	16	475	7	450	5	1,315
19	नांदेड	114	522	19	233	31	848	30	1,636	10	2,331
20	उस्मानाबाद	21	88	2	31	7	165	7	358	5	1,272
21	लातूर	26	127	7	78	31	652	6	335	5	1,367
22	बुलढाणा	73	263	30	442	20	671	17	1,133	9	1,797
23	अकोला	152	688	72	927	36	1,118	34	2,239	19	3,514
24	अमरावती	181	738	52	655	30	875	23	1,509	22	4,217
25	यवतमाळ	68	248	19	232	26	904	14	932	24	4,130
26	वर्धा	52	231	13	196	37	1,396	12	846	15	2,480
27	नागपूर	757	3,468	200	2,703	176	5,506	92	6,426	77	16,357
28	भंडारा	422	1,859	56	711	31	933	6	455	7	1,930
29	चंद्रपूर	213	848	17	249	38	1,165	19	1,359	9	1,539
30	गडचिरोली	57	222	2	25	6	156	2	113
	एकूण	10,867	53,275	5,884	78,797	4,131	11,22,341	1,487	1,00,179	1,344	2,81,088

F = कारखाने/

W = कामगार/

आधार.-औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, मुंबई./

INDUSTRIES AND MINING

TABLE No. 19.5 (A)

Distribution of working factories according to working strength
(1991)

कामगार 500-999 Workers		कामगार 1,000-4,999 Workers		५,००० व. त्याद्वन अधिक कामगार 5,000 and above Workers		एकूण Total		District
F	W	F	W	F	W	F	W	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
67	47,206	76	1,49,989	6	39,982	7,832	4,47,492	Brihan Mumbai
35	24,745	11	24,743	2,099	1,25,273	Thane
6	4,886	4	5,504	315	26,365	Raigad
2	1,183	219	8,042	Ratnagiri
..	134	2,772	Sindhudurg
6	4,138	11	18,045	1	5,306	1,132	55,436	Nashik
2	1,410	2	2,590	354	11,761	Dhule
6	3,628	4	5,414	681	23,915	Jalgaon
9	6,068	2	3,127	490	25,706	Ahmednagar
28	19,234	18	31,864	2	21,784	2,510	1,52,061	Pune
3	2,351	4	5,410	251	17,370	Satara
7	4,825	3	4,509	531	19,206	Sangli
10	6,743	4	9,452	1,913	29,696	Solapur
8	5,424	9	13,468	1,103	41,815	Koinapur
10	7,462	2	2,118	1	6,692	513	36,331	Aurangabad
2	1,514	159	6,708	Jalna
..	168	5,258	Parbhani
2	1,143	1	1,168	115	5,150	Beed
2	1,577	206	7,147	Nanded
2	1,534	44	3,448	Osmanabad
1	635	1	1,240	77	4,434	Latur
2	1,100	151	5,406	Buldhana
6	4,626	319	13,112	Akola
1	675	309	8,669	Amravati
2	1,344	153	7,790	Yavatmal
..	..	3	4,084	132	9,233	Wardha
11	7,705	3	7,304	1,316	49,469	Nagpur
2	1,372	524	7,260	Bhandara
3	2,422	3	4,147	302	11,729	Chandrapur
..	67	516	Gadchiroli
235	1,64,950	161	2,94,176	10	73,764	24,119	11,68,570	Total

Factories
Workers

Source —Directorate of Industrial Safety and Health, Mumbai.

19. उद्योग आणि खाणकाम/

तक्ता क्रमांक/

चालू कारखान्यातील कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण

अनुक्रमांक	जिल्हा	कामगार 1-9 Workers		कामगार 10-19 Workers		कामगार 20-49 Workers		कामगार 50-99 Workers		कामगार 100-499 Workers	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
Sr. No.											
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई	2,621	15,875	2,455	32,769	1,551	45,680	413	28,407	425	86,954
2	ठाणे	699	3,983	412	5,732	427	13,051	189	13,002	178	36,880
3	रायगड	112	654	70	930	68	2,145	41	2,930	51	10,685
4	रत्नागिरी	93	448	50	695	47	1,398	27	1,836	18	3,780
5	सिंधुदूर्ग	68	253	32	393	26	794	12	803	3	470
6	नाशिक	467	2,412	359	5,098	219	6,426	61	4,025	57	11,542
7	धुळे	191	884	103	1,302	32	1,002	19	1,201	14	3,529
8	जळगाव	323	1,426	221	2,699	97	2,865	41	2,915	28	6,156
9	अहमदनगर	263	1,135	93	1,188	87	2,518	22	1,437	48	11,314
10	पुणे	838	4,394	695	9,505	611	18,040	189	13,025	151	36,335
11	सातारा	113	437	52	733	40	1,271	24	1,671	26	5,813
12	सांगली	284	1,089	154	1,956	75	2,320	22	1,552	13	3,083
13	सोलापूर	1,960	7,028	61	776	28	920	26	1,679	13	3,199
14	कोल्हापूर	579	2,831	369	4,799	139	4,211	43	3,009	39	8,683
15	औरंगाबाद	201	901	96	1,268	103	3,390	49	3,540	61	12,032
16	जालना	54	255	26	372	59	2,045	20	1,349	5	1,653
17	परभणी	74	336	19	210	38	1,067	50	2,797	5	1,056
18	बीड	70	355	18	258	16	501	9	613	5	1,805
19	नांदेड	86	387	29	314	54	1,385	25	1,433	10	2,503
20	उस्मानाबाद	24	99	5	77	4	108	6	318	7	1,633
21	लातूर	25	124	35	391	20	467	6	337	4	1,121
22	बुलढाणा	89	321	31	466	23	694	23	1,585	11	2,482
23	अकोला	213	980	80	1,062	41	1,247	28	1,862	23	3,840
24	अमरावती	225	96	67	819	45	1,265	16	1,062	14	2,672
25	यवतमाळ	91	361	21	286	29	1,094	24	1,559	17	3,007
26	वर्धा	57	259	13	174	34	1,038	16	1,032	21	3,739
27	नागपूर	730	3,473	216	2,961	182	5,723	95	6,650	75	16,488
28	भंडारा	413	1,894	53	632	27	704	9	538	8	2,187
29	चंद्रपूर	235	911	25	354	36	1,156	17	1,115	12	2,297
30	गडचिरोली	60	252	2	26	4	118	2	132	2	288
	एकूण	11,258	54,721	5,862	78,245	4,162	1,24,643	1,524	1,03,414	1,344	2,87,226

कारखाने,

W = कामगार/

आधार.-ओद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन मुंबई

INDUSTRIES AND MINING

TABLE No. 19.5 (B)

Distribution of working factories according to working strength
(1992)

कामगार 500-999 Workers		कामगार 1,000-4,999 Workers		५,००० व त्याहून अधिक कामगार 5,000 and above Workers		एकूण Total		District
F	W	F	W	F	W	F	W	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
60	40,503	79	1,47,106	5	33,629	7,609	4,30,923	Brihan Mumbai
32	22,454	10	24,023	1,947	1,19,125	Thane
8	5,966	3	4,463	353	27,773	Raigad
1	586	236	8,743	Ratnagiri
..	141	2,713	Sindhudurg
7	5,177	9	16,933	1	5,213	1,180	56,826	Nashik
3	2,051	2	2,379	364	12,348	Dhule
6	3,541	4	5,478	720	25,080	Jalgaon
9	6,348	3	4,540	525	28,480	Ahmednagar
29	19,950	16	29,159	2	21,786	2,531	1,52,194	Pune
5	3,757	1	1,805	261	15,487	Satara
7	4,802	3	4,624	558	19,426	Sangli
11	7,751	4	9,076	2,103	30,429	Solapur
9	5,816	8	12,313	1,186	41,662	Kolhapur
10	7,165	3	3,305	1	6,795	524	38,396	Aurangabad
1	903	165	6,577	Jalna
3	1,838	189	7,304	Parbhani
..	..	1	1,213	119	4,745	Beed
1	624	2	2,321	207	8,967	Nanded
1	794	47	3,029	Osmanabad
2	1,353	92	3,793	Latur
11	2,772	178	6,320	Buldhana
5	3,626	390	12,617	Akola
1	765	368	7,547	Amravati
2	1,238	184	7,545	Yavatmal
..	..	3	4,079	144	10,321	Wardha
13	9,014	3	7,336	1,314	51,645	Nagpur
1	608	1	1,041	512	7,604	Bhandara
3	2,288	4	8,083	332	16,204	Chandrapur
..	70	816	Gadchiroli
231	1,59,690	159	2,89,277	9	67,423	24,549	11,64,639	Total

Factories

Workers

Source :—Directorate of Industrial Safety and Health Govt. of Maharashtra, Mumbai.

३१ डिसेंबर १९९१ रोजी संपणाऱ्या वर्षातील चालू कारखान्यांची व त्यातील सरासरी दैनिक कामगारांची प्रमुख उद्योग गटानुसार संख्या/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	00		02		03		15		19	
		कृषि उत्पादन		पशु संवर्धन		कृषि सेवा		अधातू वस्तूचे खाणकाम अन्यत्र वर्गीकरण न झालेले		खाणकाम (अन्यत्र वर्गीकरण न झालेले)	
		Agricultural production		Raising of livestock		Agricultural Services		Mining of non- metallic minerals not elsewhere classified		Mining services not elsewhere classified	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई	1	44	7	76
2	ठाणे	1	5	2	10
3	रायगड
4	रत्नागिरी
5	सिंधुदुर्ग
6	नाशिक	1	50	1	17
7	धुळे
8	जळगाव	2	80
9	अहमदनगर	1	30
10	पुणे
11	सातारा
12	सांगली	1	12
13	सोलापूर	1	8
14	कोल्हापूर	1	10	..	3	40
15	औरंगाबाद	3	107
16	जालना	6	394
17	परभणी	1	30
18	बीड
19	नांदेड	4	158
20	उस्मानाबाद	1	21
21	लातूर
22	बुलढाणा	1	89
23	अकोला	3	375
24	अमरावती	3	65
25	यवतमाळ
26	वर्धा	1	33
27	नागपूर	1	78	1	12
28	भंडारा	1	20
29	चंद्रपूर
30	गडचिरोली
	एकूण	..	10	346	1	17	24	1,246	4	69	86

INDUSTRIES AND MINING

TABLE No. 19.6 (A)

Number of working factories and average daily employment in Major Groups of Industries during the year ending 31st Dec. 1991

20+21		22		23		24		District
अन्न व दार्यांचे उत्पादन Food Product		पेये, तंबाखू व संबंधित पदार्थ Beverages, tobacco and related products		सुती कापडाचे उत्पादन Cotton Textiles		लोकर, रेशीम व मनुष्य- निर्मित तंतूचे कापड Wool, Silk and non-made Fibre textiles		
F	W	F	W	F	W	F	W	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
292	17,796	10	3,009	133	86,704	775	28,833	Brihan Mumbai
129	4,713	7	705	149	5,338	237	9,473	Thane
25	787	2	303	2	376	9	2,133	Raigad
37	1,038	2	90	2	309	Ratnagiri
22	654	1	48	1	72	Sindhudurg
117	6,487	11	338	93	1,826	16	191	Nashik
115	4,839	1	16	14	2,779	1	29	Dhule
221	6,005	10	581	36	5,490	10	831	Jalgaon
73	10,134	13	1,819	1	277	1	31	Ahmednagar
151	8,776	15	1,107	61	1,617	2	22	Pune
29	6,932	3	592	2	69	1	6	Satara
78	7,716	1	25	115	3,664	Sangli
170	5,665	3	135	1,391	17,459	Solapur
94	11,513	10	512	263	12,326	4	73	Kolhapur
25	4,860	3	330	18	2,297	9	882	Aurangabad
30	1,996	40	1,791	Jalna
36	1,303	57	3,074	Parbhani
17	2,315	13	372	Beed
33	2,587	35	1,390	Nanded
7	1,997	3	879	Osmanabad
33	1,922	1	3	5	1,380	Latur
41	1,419	37	2,543	1	600	Buldhana
102	1,851	73	8,025	Akola
55	1,213	42	5,333	1	10	Amravati
10	490	54	5,419	1	774	Yavatmal
13	324	51	7,403	Wardha
110	4,014	22	902	26	8,329	4	61	Nagpur
314	2,280	2	41	Bhandara
121	609	10	685	Chandrapur
48	193	Gadchiroli
2,548	1,22,428	117	10,556	2,727	1,87,226	1,072	43,949	Total

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	25		26		27		28		29	
		वनस्पतीजन्य तंतूचे कापड (कापूस व काप्या सोडून)		कापडाच्या वस्तू (परिधान करण्याच्या वस्तूंसहित)		लाकूड आणि लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन		कागद आणि कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग		कातडी व कातड्याच्या, केसाळ कातड्याच्या व कातड्याच्या पर्यायी वस्तू	
		Jute and other vegetable fibre textiles (except cotton and coir)		Textiles products (including wearing apparel)		Wood and Wood products, furniture and fixtures		Paper and paper products and printing, publishing and allied industries		Leather and products of leather, fur and substitute of leather	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)
1	बृहन्मुंबई	1	18	651	17,266	350	2,756	634	18,407	48	972
2	ठाणे	6	205	27	1,389	95	1,241	57	2,638	4	143
3	रायगड	3	121	2	10	13	1,005	1	234
4	रत्नागिरी	4	72	36	115	7	106
5	सिंधुदुर्ग	49	152	1	21
6	नाशिक	10	554	202	884	53	11,406
7	पुणे	65	186	4	71	1	18
8	जळगाव	2	26	133	398	16	770
9	अहमदनगर	3	235	130	405	16	950	1	17
10	पुणे	40	1,504	272	1,671	138	5,105	7	130
11	सातारा	66	247	7	357	3	1,022
12	सांगली	103	265	27	365
13	सोलापूर	6	54	123	348	16	278	2	44
14	कोल्हापूर	1	4	150	506	32	805	2	49
15	औरंगाबाद	2	11	101	360	35	1,596	6	459
16	जातना	2	17	20	78	1	18
17	परभणी	1	10	48	242	1	19
18	बीड	35	159	1	12	1	75
19	नांदेड	67	274	2	53
20	उस्मानाबाद	17	88	1	50
21	लातूर	11	51	2	44
22	बुलढाणा	50	120
23	अकोला	3	102	85	290	6	87
24	अमरावती	123	414	3	27	2	107
25	यवतमाळ	49	145	2	21
26	वर्धा	34	150	2	24	1	154
27	नागपूर	7	229	496	2,581	74	3,675	2	18
28	भंडारा	84	395	8	766	3	51
29	चंद्रपूर	66	633	5	460	1	26
30	गडचिरोली	8	53
	एकूण	7	223	762	21,594	3,070	15,217	1,164	49,138	85	3,519

TABLE No. 19.6 (A)—contd.

30		31		32		33		District
मूलभूत रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे उत्पादन सोडून) Basic chemical and chemical products (except products of petroleum and coal)		रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ अणू इंधनाची प्रक्रिया Rubber, plastic, petroleum and coal products processing of nuclear fuels		अधातू खनिज पदार्थ Non-metallic mineral products		मूलभूत धातू व मिश्र धातू Basic metal and alloys industries		
F	W	F	W	F	W	F	W	
(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(2)
575	41,846	671	23,901	184	8,006	249	14,341	Brihan Mumbai
424	37,642	156	6,340	87	4,200	113	11,959	Thane
107	12,593	18	871	16	1,304	32	3,819	Raigad
47	2,551	17	298	17	690	4	83	Ratnagiri
7	71	2	10	20	526	3	216	Sindhudurg
56	2,234	58	4,568	84	1,741	44	2,726	Nashik
8	789	16	237	46	736	3	36	Dhule
48	1,203	49	1,445	33	509	13	633	Jalgaon
32	966	10	340	37	933	14	967	Ahmednagar
192	12,347	101	4,313	154	7,190	91	5,639	Pune
10	231	9	200	14	468	13	2,519	Satara
17	211	13	148	49	924	33	1,367	Sangli
15	273	14	149	16	218	15	2,356	Solapur
37	966	25	341	85	1,084	89	5,080	Kolhapur
53	3,359	37	1,650	25	855	29	2,149	Aurangabad
1	45	6	83	3	67	23	978	Jalna
..	4	118	Parbhani
3	29	1	15	11	222	Beed
5	442	3	30	14	502	4	353	Nanded
1	58	Osmanabad
..	3	183	1	20	Latur
..	..	2	21	3	46	1	11	Buldhana
4	76	5	279	11	239	2	54	Akola
8	87	1	3	12	184	1	16	Amravati
3	55	19	299	Yavatmal
5	609	2	40	3	42	1	42	Wardha
67	2,113	45	2,787	96	6,335	88	7,487	Nagpur
14	333	5	45	13	325	5	1,728	Bhandara
8	320	4	71	46	4,286	4	1,366	Chandrapur
1	54	4	85	Gadchiroli
1,748	1,21,503	1,270	48,185	1,109	42,317	875	65,945	Total

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	34		35 +36				37		38	
		धातूच्या वस्तू आणि सुटे भाग यंत्रे व सामग्री सोडून		परिवहन सामग्री सोडून इतर सर्व यंत्र सामग्री				परिवहन सामग्री व सुटे भाग		इतर उत्पादक कारखाने	
		Metal product and parts except machinery and equipment		Machinery and equipment other than transport equipment (manufacture of scientific equipment, photographic cinematographic equipment and watches and clocks is classified in Division 38)				Transport equipment and parts		Other manufacturing industries	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)
1	बृहन्मुंबई	917	26,213	642	25,789	611	34,902	153	32,106	381	17,453
2	ठाणे	156	7,514	167	11,196	90	10,717	29	4,111	43	2,282
3	रायगड	13	555	4	96	10	648	3	132	3	52
4	रत्नागिरी	10	1,148	3	112	3	78	6	166
5	सिंधुदुर्ग	5	88	4	80	2	94	1	23	1	20
6	नाशिक	100	3,317	60	2,228	64	5,095	29	7,547	12	410
7	धुळे	1	6	3	34	1	7	17	405
8	जळगाव	23	256	6	145	19	744	3	2,046	4	57
9	अहमदनगर	24	1,388	32	1,357	22	2,064	15	2,258	1	34
10	पुणे	406	14,736	302	34,574	231	14,542	53	28,354	44	1,474
11	सातारा	11	378	25	1,339	7	447	7	841	1	12
12	सांगली	13	228	24	2,248	18	524	2	74
13	सोलापूर	23	128	1	1	7	74	1	7	2	20
14	कोल्हापूर	92	1,592	69	3,526	15	492	7	339	10	212
15	औरंगाबाद	40	2,392	33	2,646	22	2,281	9	8,499	4	212
16	जालना	3	523	3	366	1	34
17	परभणी	1	50
18	बीड	2	26	1	6	2	35
19	नांदेड	10	306	1	6
20	उस्मानाबाद	1	16
21	लातूर	3	46	2	75
22	चुनदाणा	2	43
23	अकोला	2	33	1	7
24	अमरावती	8	121	2	24	2	19
25	यवतमाळ
26	वर्धा	1	9	1	18
27	नागपूर	80	2,527	20	688	35	1,228	3	70	8	216
28	भंडारा	43	506	1	10	4	369	1	10
29	चंद्रपूर	1	13	1	802	1	13
30	गडचिरोली
	एकूण	1,991	64,158	1,403	87,322	1,167	74,082	318	86,709	540	23,109

TABLE No. 19.6 (A)—contd.

39		40		41		42		District
भांडवली वस्तुंची दुरुस्ती Repairs of capital goods		विद्युत निर्मिती पाषण व वितरण Electricity generation, transmission and distribution		वायू व वाफेची निर्मिती व त्यांचे नलिकाद्वारे वितरण Gas and steam generation and distribution through pipes		जन योजना आणि पुरवठा Water-works and supply		
F	W	F	W	F	W	F	W	
(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(2)
82	24,097	19	2,942	6	541	15	591	Brihan Mumbai
11	1,282	18	1,126	2	100	4	159	Thane
6	325	7	697	1	22	2	91	Raigad
8	475	3	423	Ratnagiri
7	626	2	29	Sindhudurg
15	1,095	10	1,718	6	194	Nashik
9	1,130	8	155	1	15	Dhule
12	1,121	13	1,270	2	30	Jalgaon
12	913	8	121	4	103	Ahmednagar
35	4,724	19	315	6	611	Pune
12	1,042	11	201	2	69	Satara
13	902	4	42	1	85	5	90	Sangli
39	1,814	5	119	1	70	4	148	Solapur
12	1,069	9	153	4	72	Kolhapur
12	864	9	120	Aurangabad
5	236	1	12	Jalna
6	274	2	79	Parbhani
8	570	7	1,253	Beed
9	885	2	34	Nanded
6	234	3	90	Osmanabad
6	568	3	90	Latur
6	459	2	31	Buldhana
9	733	4	887	Akola
11	699	11	194	1	27	Amravati
7	554	Yavatmal
5	305	1	32	Wardha
32	2,837	7	2,449	5	273	2	66	Nagpur
5	307	Bhandara
5	288	2	1,998	2	41	Chandrapur
3	120	Gadchiroli
408	50,548	190	16,580	18	1,132	58	2,266	Total

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	43		50		61		62		64	
		अपारंपारिक ऊर्जा निर्मिती व वितरण		बांधकाम		लाकूड, कागद, कातडी व केसाळ कातड्याच्या वस्तू, सर्पण, पेट्रोलियम रसायने, सुवासिके, मातीकाग, काच, कच्चा धातू व धातू यांचा घाऊक व्यापार		यंत्रसामुग्री व साधणे परिवहन सामग्री सहीत व यांचा घाऊक व्यापार		कमिशन दलाल	
		Non-conventional energy generation and distribution		Construction		Wholesale trade in wood, paper, skin leather, fur, fuel, petroleum chemicals, perfumes, ceramics, glass, ores & metals		Wholesale trade in all types of machinery and equipment including transport equipment		Commission agents	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)
1	बृहन्मुंबई	2	59	1	20	22	2,626
2	ठाणे
3	रायगड	1	15	1	4
4	रत्नागिरी
5	सिंधुदुर्ग
6	नाशिक	4	82
7	धुळे
8	जळगाव	1	16
9	अहमदनगर	1	18
10	पुणे	1	10	2	29
11	सातारा
12	सांगली	1	85
13	सोलापूर	1	18
14	कोल्हापूर
15	औरंगाबाद
16	जालना
17	परभणी
18	बीड
19	नांदेड	1	6
20	उस्मानाबाद
21	लातूर
22	बुलढाणा
23	अकोला	1	15
24	अमरावती	1	14
25	यवतमाळ
26	वर्धा
27	नागपूर	1	20	2	28
28	भंडारा
29	चंद्रपूर
30	गडचिरोली
	एकूण	3	77	3	125	34	2,814	3	45	1	4

TABLE No. 19.6 (A)—contd.

68		70		72		73		District
इतर किरकोळ वस्तुंचा व्यापार		जमिनीवरील वाहतूक		हवाई वाहतूक		वाहतूक संघटित सेवा		
Retail trade n. e. c.		Land transport		Air transport		Services incidental to transport		
F	W	F	W	F	W	F	W	
(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	(72)	(73)	(74)	(2)
226	2,594	10	6,704	1	200	Brihan Mumbai
74	557	Thane
34	172	Raigad
9	49	Ratnagiri
5	22	Sindhudurg
71	414	Nashik
36	195	Dhule
..	Jalgaon
32	197	Ahmednagar
120	790	1	90	Pune
13	53	Satara
6	33	Sangli
54	267	Solapur
63	426	Kolhapur
30	160	Aurangabad
14	70	Jalna
10	49	Parbhani
13	61	Beed
15	86	Nanded
4	15	Osmanabad
7	52	Latur
5	24	Buldhana
7	44	Akola
21	94	Amravati
8	33	Yavatmal
1	48	Wardha
71	341	Nagpur
18	57	Bhandara
24	100	Chandrapur
3	11	Gadchiroli
1,004	7,014	1	90	10	6,704	1	200	Total

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	74		75		80		89		91	
		कोठार आणि बखार सेवा		दळणवळण		बँकींग सेवा		इतरत्र वर्गीकृत नसलेल्या व्यापारी सेवा		साफसफाई सेवा	
		Storage and warehousing services		Communication		Banking activities		Business Services not elsewhere classified		Sanitary services	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(75)	(76)	(77)	(78)	(79)	(80)	(81)	(82)	(83)	(84)
1	बृहन्मुंबई	8	637	1	48	1	12	10	466	16	444
2	ठाणे	7	143								
3	रायगड										
4	रत्नागिरी										
5	सिंधुदुर्ग										
6	नाशिक	1	38					3	74	1	18
7	धुळे										
8	जळगाव	17	158								
9	अहमदनगर										
10	पुणे	3	227	1	30					3	115
11	सातारा	1	145								
12	सांगली	3	92								
13	सोलापूर									1	34
14	कोल्हापूर	2	22							1	15
15	औरंगाबाद	1	13								
16	जालना										
17	परभणी										
18	बीड										
19	नांदेड										
20	उस्मानाबाद										
21	लातूर										
22	बुलढाणा										
23	अकोला										
24	अमरावती	1	18								
25	यवतमाळ										
26	वर्धा										
27	नागपूर										
28	भंडारा	2	8								
29	चंद्रपूर										
30	गडचिरोली										
	एकूण	46	1,501	2	78	1	12	13	540	22	626

TABLE No. 19.6 (A)—contd

92		93		95		96		District
शैक्षणिक, वैज्ञानिक आणि संशोधन सेवा Education, scientific and research services		आरोग्य व वैद्यकीय सेवा Health and Medical Services		मनोरंजन व सांस्कृतिक सेवा Recreational and cultural services		व्यक्तिगत सेवा Personnel services		
F	W	F	W	F	W	F	W	
(85)	(86)	(87)	(88)	(89)	(90)	(91)	(92)	(2)
4	68	15	560	16	837	Brihan Mumb
..	2	60	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	Nashik
..	Dhule
..	Jalgaon
..	1	29	Ahmednagar
..	..	2	79	6	114	Pune
..	Satara
..	Sangli
..	1	6	Solapur
1	4	1	5	Kolhapur
..	Aurangabad
..	Jalna
..	Parbhani
..	Beed
..	Nanded
..	Osmanabad
..	Latur
..	Buldhana
..	Akola
..	Amravati
..	Yavatmal
..	Wardha
..	2	23	Nagpur
..	Bhandara
..	Chandrapur
..	Gadchiroli
5	72	2	79	16	565	28	1,069	Total

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.6 (A)—contd.

अनुक्रमांक Serial No	जिल्हा	97		99		एकूण Total		District		
		दुरुस्ती सेवा Repair Services		अवर्गीकृत सेवा Services not elsewhere classified		F	W			
		F	W	F	W					
(1)	(2)	(93)	(94)	(95)	(96)	(97)	(98)	(2)		
1	बृहन्मुंबई	88	3,553	4	55	7,832	4,47,492	Brihan mumbai
2	ठाणे	2	25	2,099	1,25,273	Thane
3	रायगड	315	26,365	Raigad
4	रत्नागिरी	4	239	219	8,042	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1	20	134	2,772	Sindhudurg
6	नाशिक	10	184	1,132	55,436	Nashik
7	धुळे	4	78	354	11,761	Dhule
8	जळगाव	8	101	681	23,915	Jaigaon
9	अहमदनगर	6	120	490	25,706	Ahmednagar
10	पुणे	51	1,826	2,510	1,52,061	Pune
11	सातारा	4	200	251	17,370	Satara
12	सांगली	4	104	531	19,206	Sangli
13	सोलापूर	1	3	1,913	29,696	Solapur
14	कोल्हापूर	20	561	1	18	1,103	41,815	Kolhapur
15	औरंगाबाद	7	229	513	36,331	Aurangabad
16	जालना	159	6,708	Jalna
17	परभणी	10	168	5,258	Parbhani
18	बीड	115	5,150	Beed
19	नांदेड	1	35	206	7,147	Nanded
20	उस्मानाबाद	44	3,448	Osmanabad
21	लातूर	77	4,434	Latur
22	बुलढाणा	151	5,406	Buldhana
23	अकोला	1	15	319	13,112	Akola
24	अमरावती	309	8,669	Amravati
25	यवतमाळ	153	7,790	Yeotmal
26	वर्धा	132	9,233	Wardha
27	नागपूर	9	82	1,316	49,469	Nagpur
28	भंडारा	1	9	524	7,260	Bhandara
29	चंद्रपूर	1	18	302	11,729	Chandrapur
30	गडचिरोली	67	516	Gadchirdi
	एकूण	224	7,412	5	73	24,119	11,68,570	Total

F—कारखाने/Factories.

W—कामगार/Workers.

आधार : औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source : Directorate of Industrial safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्रमांक/Table No. 19.6 (B)

३१ डिसेंबर १९९२ रोजी संपणाऱ्या वर्षातील चालू कारखान्याची व त्यातील सरासरी दैनिक कामगारांची प्रमुख उद्योग गटानुसार संख्या/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	00		03		05		15		19	
		कृषि उत्पादन		कृषि सेवा		वनीकरण		अधातू वस्तूचे खणकाम (अन्यत्र वर्गीकरण न झालेले)		खणकाम (अन्यत्र वर्गीकरण न झालेले)	
		Agricultural production		Agricultural services		Forestry and Logging		Mining of non metallic minerals not elsewhere classified		Mining services not elsewhere classified	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई	1	4	1	36	5	51
2	ठाणे	22	871
3	रायगड
4	रत्नागिरी
5	तिंधुदुर्ग
6	नाशिक	..	1	66
7	धुळे
8	जळगाव	..	2	98
9	अहमदनगर	..	1	53
10	पुणे
11	नागपूर
12	नागरी	1	12
13	नाशिकपूर	1	8
14	काठनापूर	..	1	7	3	40
15	औरंगाबाद	4	145
16	जालना	6	435
17	परभणी	5	438
18	बीड
19	नांदेड	4	110
20	उस्मानाबाद	1	24
21	लातूर
22	बुलढाणा	1	87
23	अकोला	2	399
24	अमरावती
25	यवतमाळ
26	वर्धा	..	1	34
27	नागपूर	..	1	74
28	भंडारा	1	35
29	चंद्रपूर
30	गडचिरोली
	एकूण	7	332	28	1,725	1	4	24	915	5	51

INDUSTRIES AND MINING

TABLE No. 19.6 (B)

Number of working Factories and average daily employment in Major groups of Industries during the year ending 31 st Dec. 1992

20+21		22		23		24		District
अन्न पदार्थांचे उत्पादन Food Product		पेये, तंबाखू व संबंधित पदार्थ Beverages tobacco and related products		सुती कापडाचे उत्पादन Cotton Textiles		वोकर, रेशीम व मनुष्य निर्मित तंतूचे कापडे Wool, silk and man-made fibre textiles		
F	W	F	W	F	W	F	W	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
281	16,332	8	2,855	136	89,950	707	22,093	Brihan Mumbai
94	3,379	6	640	159	5,748	221	9,307	Thane
26	769	4	501	2	376	10	2,185	Raigad
37	1,101	2	88	2	270	Ratnagiri
28	671	1	25	Sindhudurg
121	6,525	10	377	101	1,863	15	205	Nashik
114	5,800	2	154	14	2,648	2	68	Dhule
230	6,046	11	573	39	5,647	10	958	Jalgaon
80	11,396	14	1,819	2	494	1	35	Ahmednagar
145	8,908	17	1,248	50	1,471	2	38	Pune
30	6,095	3	408	6	83	1	6	Satara
81	7,974	1	30	120	3,639	1	10	Sangli
171	6,239	2	129	1,574	17,562	Solapur
108	11,390	8	334	282	12,566	8	153	Kolhapur
21	4,943	4	375	17	2,310	19	855	Aurangabad
29	1,747	45	1,920	Jalna
39	2,589	60	3,395	Parbhani
22	1,869	13	407	Beed
43	2,267	34	3,758	Nanded
7	1,438	3	944	Osmanabad
40	1,630	1	3	5	957	Latur
49	1,458	39	3,187	1	772	Buidhana
139	2,039	70	7,137	Akola
75	1,173	42	4,124	1	40	Amravati
17	498	55	4,933	1	733	Yavatmal
17	312	52	7,720	3	399	Wardha
114	3,742	24	950	30	9,223	7	630	Nagpur
312	2,434	3	80	Bhandara
138	887	10	553	Chandrapur
50	219	Gadchiroli
2,658	1,21,870	121	10,589	2,962	1,92,885	1,010	39,087	Total

अनुक्रमांक Serial No	जिल्हा	25		26		27		28		29			
		ताग व इतर वनस्पतीजन्य तंतुचे कापड (कापूस व काथ्या सोडून) Jute and other fibre vegetable textiles (except cotton and coir)		कापडाच्या वस्तू (परिधान करण्याच्या वस्तू सहित) Textile products (including wearing apperels)		लाकूड आणि लाकडाच्या वस्तू फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन Wood and wood products, furniture and fixtures		कागद आणि कागदाच्या वस्तू मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग Paper and paper products and printing, publishing and allied industries		कातडी व कातड्याच्या केसाळ कातड्याच्या व कातड्याच्या पर्यायी वस्तू Leather and products of leather, fur and substitutes of leather			
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W		
(1)	(2)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)		
1	बृहन्सुंबई	2	38	695	19,514	322	2,614	608	16,609	55	1,091		
2	ठाणे	5	185	25	1,338	90	1,075	50	2,199	5	158		
3	रायगड	3	121	2	10	13	997	1	234		
4	रत्नागिरी	4	86	40	137	8	159		
5	सिंधुदुर्ग	1	15	46	153	1	23		
6	नाशिक	10	617	200	917	56	10,385		
7	धुळे	68	205	3	133		
8	जळगाव	1	10	6	76	142	440	18	841		
9	अहमदनगर	3	239	132	417	22	1,497		
10	पुणे	39	1,705	268	1,476	143	5,404		
11	सातारा	73	291	7	396	3	778	
12	सांगली	106	275	27	345	
13	सोलापूर	1	4	7	65	128	349	16	302	1	19
14	कोल्हापूर	1	3	162	545	31	856	2	51
15	औरंगाबाद	98	345	35	1,721	7	347
16	जालना	2	15	20	78	1	17
17	परभणी	1	8	52	240
18	बीड	34	148	1	12	1	72
19	नांदेड	62	265	2	54
20	उस्मानाबाद	17	68	1	20
21	लातूर	12	56	2	31
22	बुलढाणा	58	146	1	45
23	अकोला	3	95	91	292	6	76
24	अमरावती	1	17	141	481	7	78	1	20
25	यवतमाळ	55	164	3	29
26	वर्धा	33	136	2	18	1	133
27	नागपूर	8	337	432	2,274	79	3,592	1	4
28	भंडारा	78	368	6	723	3	87
29	चंद्रपूर	69	613	6	3,368	1	23
30	गडचिरोली	9	221	1	174
	एकूण	9	237	809	24,251	3,040	14,799	1,156	50,104	90	3,144		

TABLE No. 19.6 (B)—contd.

30		31		32		33		District
मूलभूत रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे उत्पादन सोडून) Basic chemical and chemical products (except products of petroleum and coal)		रबर, प्लॅस्टिक पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ अणु इंधनाची प्रक्रिया Rubber, plastic petroleum and coal products processing of nuclear fuels		अधातू खनिज पदार्थ Non-metallic mineral products		मूलभूत धातू व मिश्र धातू Basic metal and alloys industries		
F	W	F	W	F	W	F	W	
(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(2)
554	41,358	639	20,484	176	7,109	241	13,532	Brihan Mumbai
398	36,182	146	5,931	77	3,868	95	11,481	Thane
127	12,891	21	1,084	15	1,261	36	3,970	Raigad
52	2,669	20	391	18	755	3	87	Ratnagiri
6	34	2	37	21	532	5	254	Sindhudurg
64	2,625	55	4,891	85	1,825	46	2,876	Nashik
6	51	19	278	51	742	7	82	Dhule
49	1,220	57	1,868	34	651	10	373	Jaigaon
35	1,096	9	289	36	885	14	1,081	Ahmednagar
196	12,639	104	4,487	151	6,720	92	5,878	Pune
11	253	9	184	13	449	13	1,773	Satara
22	302	14	146	50	807	34	1,300	Sangli
18	342	18	235	17	235	13	2,291	Solapur
45	916	28	359	91	1,019	90	4,579	Kolhapur
60	3,647	30	2,140	26	759	25	2,006	Aurangabad
3	66	3	43	3	67	24	955	Jalna
..	5	135	Parbhani
4	24	1	20	10	193	Beed
4	398	4	84	11	374	7	356	Nanded
1	60	1	19	Osmanabad
2	70	1	20	4	180	1	20	Latur
1	27	3	50	5	86	Buldhana
12	248	9	325	12	255	4	84	Akola
11	118	5	47	16	218	1	20	Amravati
2	57	25	486	1	83	Yavatmal
7	973	3	59	4	82	1	30	Wardha
73	2,236	58	3,069	102	7,017	91	7,367	Nagpur
13	226	4	47	14	251	5	2,107	Bhandara
10	362	4	68	51	5,108	4	1,412	Chandrapur
1	39	3	59	Gadchiroli
1,787	1,21,129	1,266	46,636	1,127	42,147	863	63,997	Total

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	34		35 +36				37		38	
		धातूच्या वस्तू आणि सुटे भाग यंत्रे व सामग्री सोडून		परिवहन सामग्री सोडून इतर सर्व यंत्र सामग्री				परिवहन सामग्री व सुटे भाग		इतर उत्पादक कारखाने	
		Metal Product and Parts except Machinery and equipment		Machinery and equipment other than transport equipment (manufacture of scientific equipment, photographic cinematographic equipment and watches and clocks is classified in Division 38)				Transport equipment and parts		Other manufacturing industries	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)
1	बृहन्मुंबई	883	25,108	623	26,322	593	33,373	144	27,503	379	16,957
2	ठाणे	138	6,640	142	10,019	85	10,153	26	3,692	41	2,376
3	रायगड	17	758	4	124	10	585	3	122	4	89
4	रत्नागिरी	10	1,132	3	106	4	108			7	143
5	सिंधुदुर्ग	7	129	2	48	3	100	1	23	1	19
6	नाशिक	112	3,736	59	2,163	73	5,699	30	7,790	15	357
7	धुळे	2	24			5	64	1	27	10	85
8	जळगाव	24	292	7	189	19	804	3	2,151	3	59
9	अहमदनगर	31	1,332	33	1,347	27	2,823	18	2,187	1	5
10	पुणे	440	14,112	289	34,283	233	15,230	58	28,152	47	2,311
11	सातारा	11	386	25	2,116	6	408	7	174	1	13
12	सांगली	15	242	24	2,196	19	484				111
13	सोलापूर	22	121	1	2	5	48				18
14	कोल्हापूर	96	1,649	71	3,523	17	540	11		10	208
15	औरंगाबाद	44	2,829	35	3,254	22	2,450		7	4	238
16	जालना	3	525	3	373	2	34				
17	परभणी					1	10				
18	बीड			1	6	2	31				
19	नांदेड	9	323	1	20						
20	उस्मानाबाद	1	16								
21	लातूर	2	26	1	20						
22	बुलढाणा	3	50							1	7
23	अकोला	6	109	1	4	2	25	2	8		
24	अमरावती	8	95	2	21	1	8				
25	यवतमाळ										
26	वर्धा	1	5	1	25			1	6		
27	नागपूर	90	2,576	20	803	36	1,049	2	42	9	225
28	भंडारा	40	361			1	10	6	487		
29	चंद्रपूर	1	9	1	602	1	15				
30	गडचिरोली										
	एकूण	2,016	62,585	1,349	87,566	1,167	74,051	322	80,635	537	22,731

TABLE No. 19.6 (B)—contd.

39		40		41		42		District
भांडवली वस्तुंची दुरुस्ती Repairs of capital goods		विद्युत निर्मिती पोषण व वितरण Electricity generation, transmission and distribution		वायू व वाफेची निर्मिती व त्यांचे नलिकाद्वारे वितरण Gas and steam generation and distribution through pipes		जल योजना आणि पुरवठा Water-works and supply		
F	W	F	W	F	W	F	W	
(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(2)
84	24,387	20	3,389	6	466	15	640	Brihan Mumbai
12	1,702	16	1,138	2	109	4	159	Thane
7	505	7	824	1	22	2	91	Raigad
8	773	3	378	Ratnagiri
6	544	2	24	Sindhudurg
16	1,150	10	1,759	1	3	6	207	Nashik
9	1,200	7	143	2	29	Dhule
14	1,143	13	1,342	2	47	Jalgaon
12	896	8	119	4	103	Ahmednagar
35	4,292	19	387	6	693	Pune
12	1,128	11	192	2	73	Satara
13	965	4	41	1	75	5	101	Sangli
38	1,822	5	144	4	131	Solapur
15	1,316	8	136	4	69	Kolhapur
13	1,419	10	125	1	32	Aurangabad
5	228	1	11	Jalna
8	333	3	86	Parbhani
10	578	7	1,320	Beed
9	791	2	32	Nanded
6	365	3	49	Osmanabad
9	673	4	65	Latur
7	338	2	35	Buldhana
9	501	4	68	Akola
12	684	11	198	1	30	Amravati
7	480	Yavatmal
5	275	2	60	Wardha
31	2,462	7	3,100	3	139	4	112	Nagpur
5	293	Bhandara
5	318	2	2,705	2	41	Chandrapur
2	91	Gadchiroli
424	51,652	191	18,670	17	887	61	2,485	Total

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	43		50		51		61		62	
		अपारंपारिक ऊर्जा निर्मिती व वितरण		बांधकाम		बांधकामासंबंधी तत्सम क्रिया		लाकूड, कागद, कातडी व केसाळ कातड्याच्या वस्तू सर्पण पेट्रोलियम रसायने, सुवासिके, मातीकाम, काच, कच्चा धातू व धातू यांचा घाऊक व्यापार		यंत्रसामुग्री व साधने (परिवहन सामग्री सहित) यांचा घाऊक व्यापार	
		Non-conventional energy generation and distribution		Construction		Activities allied to construction		Wholesale trade in wood, paper, skin, leather & fur, fuel, petroleum, chemicals, perfumes, ceramics, glass & ores & metals		Wholesale trade in all types of machinery and equipment including transport equipment	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)
1	बृहन्मुंबई	2	33	1	20	23	2,964
2	ठाणे
3	रायगड	1	51
4	रत्नागिरी
5	सिंधुदुर्ग
6	नाशिक	4	105
7	धुळे	2	23
8	जळगाव	1	14
9	अहमदनगर	1	19
10	पुणे	7	195
11	सातारा	1	15
12	सांगली	1	48
13	सोलापूर	1	7
14	कोल्हापूर
15	औरंगाबाद
16	जालना
17	परभणी
18	बीड
19	नांदेड
20	उस्मानाबाद
21	लातूर
22	बुलढाणा
23	अकोला	2	32
24	अमरावती	1	13
25	यवतमाळ
26	वर्धा
27	नागपूर	1	14	4	59
28	भंडारा
29	चंद्रपूर
30	गडचिरोली
	एकूट	3	52	3	82	1	7	44	3,442	2	29

TABLE No. 19.6 (B)—contd.

64		67		68		72		73		District
कमिशन दलाल Commission Agents	सर्पण, गृहोपयोगी आणि टिकाऊ वस्तूंचा किरकोळ व्यापार Retail trade in fuel, and other household utilities and durables	इतर किरकोळ वस्तूंचा व्यापार Retail trade n. e. c.	हवाई वाहतूक Air transport	वाहतूक संबंधित सेवा Services incidental transport						
F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	(2)
(67)	(68)	(69)	(70)	(71)	(72)	(73)	(74)	(75)	(76)	
				232	2,647	8	5,831	1	196	Bnhan Mumbai
				77	523					Thane
1	4			35	182					Raigad
				11	73					Ratnagiri
				6	27					Sindhudurg
				74	393					Nashik
				36	215					Dhule
				1	2					Jalgaon
				34	202					Ahmednagar
				118	784					Pune
				13	57					Satara
				8	114					Sangli
				54	286					Solapur
		1	2	65	475					Kolhapur
				30	169					Aurangabad
				15	63					Jalna
				14	65					Parbhani
				13	65					Beed
				13	79					Nanded
				6	26					Osmanabad
				8	42					Latur
				7	32					Buldhana
				15	82					Akola
				30	153					Amravati
				18	82					Yavatmal
				10	54					Wardha
		1	19	75	397					Nagpur
				18	77					Bhandara
				26	112					Chandrapur
				4	13					Gadchiroli
1	4	2	21	1,066	7,491	8	5,831	1	196	Total

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	74		75		80		82		89	
		कोशर आणि वधार सेवा		दळणवळण		बँकींग सेवा		स्थावर मालमत्ता		इतरत्र वर्गीकृत नसलेल्या व्यापारी सेवा	
		Storage and warehousing services		Communication		Banking activities		Real Estate Activities		Business Services not elsewhere classified	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(77)	(78)	(79)	(80)	(81)	(82)	(83)	(84)	(85)	(86)
1	बृहन्मुंबई	8	636	1	48					14	729
2	ठाणे	7	176								
3	रायगड										
4	रत्नागिरी										
5	सिंधुदुर्ग										
6	नाशिक	1	9			1	6			3	26
7	धुळे										
8	जळगाव	17	144								
9	अहमदनगर										
10	पुणे	2	44	1	26						
11	सातारा	1	113								
12	सांगली	3	93								
13	सोलापूर										
14	कोल्हापूर	2	20								
15	औरंगाबाद	2	29								
16	जालना										
17	परभणी										
18	बीड										
19	नांदेड					1	20				
20	उस्मानाबाद										
21	लातूर										
22	बुलढाणा										
23	अकोला										
24	अमरावती	1	9								
25	यवतमाळ										
26	वर्धा										
27	नागपूर							1	7		
28	भंडारा	2	10								
29	चंद्रपूर										
30	गडचिरोली										
	एकूण	46	1,283	2	74	2	26	1	7	17	755

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.6 (B)—Contd.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	97		99		एकूण		District
		दुरुस्ती सेवा Repair Services		अवर्गीकृत सेवा elsewhere classified		Total		
		F	W	F	W	F	W	
(1)	(2)	(97)	(98)	(99)	(100)	(101)	(102)	(2)
1	बृहन्मुंबई	85	3,497	3	58	7,609	4,30,923	Brihan Mumbai
2	ठाणे	2	25	1,947	1,19,125	Thane
3	रायगड	1	17	353	27,773	Raigad
4	रत्नागिरी	4	287	236	8,743	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	2	55	141	2,713	Sindhudurg
6	नाशिक	10	228	1,180	56,826	Nashik
7	धुळे	4	77	364	12,348	Dhule
8	जळगाव	7	92	720	25,080	Jalgaon
9	अहमदनगर	5	73	525	28,480	Ahmednagar
10	पुणे	51	2,116	2,531	1,52,194	Pune
11	सातारा	3	111	261	15,487	Satara
12	सांगली	4	96	558	19,426	Sangli
13	सोलापूर	3	22	2,103	30,429	Solapur
14	कोल्हापूर	21	547	1	15	1,186	41,662	Kolhapur
15	औरंगाबाद	8	291	524	38,596	Aurangabad
16	जालना	165	6,577	Jalna
17	परभणी	1	5	189	7,304	Parbhani
18	बीड	119	4,745	Beed
19	नांदेड	1	36	207	8,967	Nanded
20	उस्मानाबाद	47	3,029	Osmanabad
21	लातूर	92	3,793	Latur
22	बुलढाणा	178	6,320	Buldhana
23	अकोला	1	38	390	12,617	Akola
24	अमरावती	368	7,547	Amravati
25	यवतमाळ	184	7,545	Yavatmal
26	वर्धा	144	10,321	Wardha
27	नागपूर	9	102	1,314	51,645	Nagpur
28	भंडारा	1	8	512	7,604	Bhandara
29	चंद्रपूर	1	8	332	16,204	Chandrapur
30	गडचिरोली	70	816	Gadchiroli
	एकूण	224	7,731	4	73	24,549	11,64,639	Total

F—कारखाने/Factories

W—कामगार/Workers

आधार.—औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महागण्ड्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra, Bombay.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.7

महाराष्ट्रातील औद्योगिक उत्पादन/Industrial Production in Maharashtra
(1991-92 and 1992-93)

अनु- क्रमांक Serial No.	उत्पादित वस्तूचे नाव	परिमाण	उत्पादन Production		Unit	Name of the Item
			1991-92	1992-93		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
1	कोळसा	हजार टन	18.854	20.399	Thousand Tonnes	Coal (Including lignite)
2	चुनखडी	हजार टन	5.917	2.924	Thousand Tonnes	Lime Stone
3	साखर	हजार टन	5,007.7	4,290.0	Thousand Tonnes	Sugar
4	मीठ	हजार टन	215.3	257.3	Thousand Tonnes	Salt
5	वनस्पती	हजार टन	88.0	69.4	Thousand Tonnes	Vanaspati
6	सर्व प्रकारचे सूत	हजार टन	2,71,878		Thousand Tonne	All Yarn
7	सर्व प्रकारचे कापड	हजार मीटर	8,81,295		Thousand Meters	All cloth
8	पेट्रोलियम (क्रुड)	हजार टन	18.953	15.723	Thousand Tonnes	Petroleum (crude)
9	पेट्रोलियम पदार्थ	हजार टन	11,175	12,498	Thousand Tonnes	Petroleum refinery products
10	तयार पोलाद	हजार टन	376.7	185.2	Thousand Tonnes	Finished steel
11	पोलादाची लगड	हजार टन			Thousand Tonnes	Steel Ingots
12	कठीण मिश्र धातु	हजार टन	99.9	65.4	Thousand Tonnes	Ferroy alloys
13	रेल्वे डब्ये	संख्या	40	13	Numbers	Railway Coaches
14	वीज	दशलक्ष कि. वॉट तास	40,696	19,113	Million KWH	Electricity

आधार.— केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, मासिक अहवाल.

Source.—Central Statistical Organisation, Monthly Returns.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.8 (A)

वार्षिक उद्योग पाहणी

Annual Survey of Industries

(गणना + गैर-गणना)

(Census + Non-census)

(1991-92)

(रुपये लाखात/Rs. in Lakh)

अनुक्रमांक	उद्योग	कारखान्यांची संख्या	उत्पादक भांडवल	सर्व कर्मचारी (संख्या)	एकूण उत्पादन	मूल्यवृद्धी	Industries
Sr. No.		No. of Factories	Productive Capital	All employees (No.)	Total Output	Value added	(2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	२०-२१ खाद्य वस्तू	1,481	23,47.21	1,36,111	73,81.15	7,64.96	20-21 Food products
2	२२ पेये, नंबाखू व संबंधित पदार्थ	319	3,34.58	62,475	8,00.64	2,13.72	22 Beverages, tobacco and related products.
3	२३ सुती कापड	936	14,06.89	1,56,086	27,16.03	6,74.88	23 Cotton textiles
4	२४ नोकर, रेशीम व मनुष्यनिर्मित तंतूचे कापड.	641	8,61.37	52,557	18,74.03	3,95.18	24 Wool, Silk and manmade fibre textiles.
	२५ ताग व इतर वनस्पतीजन्य तंतूचे कापड (कापूस व काप्या सोडून).						25 Jute and other vegetable fibre textiles (except cotton and coir).
5	२६ कापडाच्या वस्तू (परिधान करण्याच्या वस्तूसहित).	719	2,81.70	24,879	9,94.98	2,19.23	26 Textile products (including wearing apparel).
6	२७ लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर इत्यादी	239	33.36	3,730	55.07	10.18	27 Wood and wood products furniture and fixtures.
7	२८ कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग.	1,115	9,11.37	45,064	15,12.13	3,09.03	28 Paper and paper products and printing, publishing and allied industries.
8	२९ कातडी व कातडाच्या, केसळ कानडाच्या व कातडाच्या पर्यायी वस्तू.	71	40.28	3,599	1,07.29	36.68	29 Leather and products of leather and substitutes of leather.
9	३० मूलभूत रसायने व रासायनिक पदार्थ (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ सोडून).	1,204	76,21.65	1,25,514	1,20,60.58	29,07.88	30 Basic chemicals and chemical products (except products of petroleum and coal).
10	३१ रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ व अणु इंधनाची प्रक्रिया.	1,085	23,44.32	49,757	1,06,08.49	13,47.01	31 Rubber, plastic, petroleum and coal products and processing of nuclear fuels.
11	३२ अधातू खनिज पदार्थ	976	7,15.03	39,326	13,45.79	3,56.94	32 Non-metallic mineral products
12	३३ मूलभूत धातू व मिश्र धातू	715	26,36.42	62,503	51,48.25	6,90.60	33 Basic metal and alloys industries.
13	३४ धातूच्या वस्तू व सुटे भाग (यंत्रे व सामग्री सोडून).	1,310	8,61.05	46,397	17,35.93	3,75.04	34 Metal products and parts (except machinery and equipment).
14	३५-३६ परिवहन सामग्री सोडून इतर सर्व यंत्रसामग्री.	2,453	33,48.31	1,65,904	80,83.57	19,83.62	35-36 Machinery and equipment other than transport equipment.
15	३७ परिवहन सामग्री व सुटे भाग	563	20,59.05	87,518	51,01.11	10,21.73	37 Transport equipment and parts.
16	३८ उत्पादन करणारे इतर उद्योग	490	3,75.97	27,980	9,37.86	2,01.91	38 Other manufacturing industries.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.8 (A)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
17	३९ भांडवली वस्तुंची दुरुस्ती	372	1,28,66	44,710	4,26,14	1,88,60	39 Repair of capital goods
18	४० विद्युत निर्मिती, पारेपण व वितरण	24	1,10,52,23	97,064	58,22,33	15,21,72	40 Electricity generation, transmission and distribution.
19	४१ वायू व वाफेची निर्मिती व त्यांचे नलिकाद्वारे वितरण.	3	2,27	93	27,56	1,91	41 Gas and steam generation and distribution through pipes.
20	४२ जनवाय व्यवस्था व ४३ अपारंपरिक ऊर्जेची निर्मिती व वितरण	46	23,69	1,634	51,79	8,12	42 Water works and supply & Nonconventional energy generation and distribution.
21	७४ कोठार व बखार सेवा	37	17,72	558	29,33	11,16	74 Storage and warehousing services.
22	९७ दुरुस्ती सेवा	165	30,23	5,277	52,35	23,17	97 Repair services
एकूण		14,964	3,74,33,36	12,38,736	6,68,72,40	1,32,63,27	Total

टीप.— (१) आकडे अस्थायी आहेत.

(२) दोन किंवा त्यापेक्षा जास्त कारखाने असलेल्या पत्रकातील माहिती एकाच कारखान्याकरिता आहे असे दर्शविते.

Note —(1) The figures are provisional.

(2) Each consolidated return representing two or more factories is treated as representing only one factory

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.8 (B)

वार्षिक उद्योग पाहणी

Annual Survey of Industries

(गणना + गैर-गणना)

(Census + Non-census)

(1992-93)

(रुपये लाखात/Rs. in Lakh)

अनुक्रमांक	उद्योग	कारखान्यांची संख्या	उत्पादक भांडवल	सर्व कर्मचारी (संख्या)	एकूण उत्पादन	मूल्यवृद्धी	Industries
Sr. No.		No. of Factories	Productive Capital	All employees (No.)	Total Output	Value added	(2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	२०-२१ खाद्य वस्तू	1,630	25,09.66	1,35,513	86,85.50	9,16.82	20-21 Food products
2	२२ पेये, तंबाखू व संबंधित पदार्थ	338	4,10.91	70,026	9,23.97	2,08.71	22 Beverages, tobacco and related products.
3	२३ सुती कापड	1,025	8,30.61	1,62,686	28,99.33	6,20.23	23 Cotton textiles
4	२४ लोकर, रेशीम व मनुष्यनिर्मित तंतूचे कापड.	740	11,05.94	62,499	25,00.05	4,49.30	24 Wool, Silk and manmade fibre textiles.
	२५ ताग व इतर वनस्पतीजन्य तंतूचे कापड (कापूस व काप्या सोडून).						25 Jute and other vegetable fibre textiles (except cotton and coir).
5	२६ कापडाच्या वस्तू (परिधान करण्याच्या वस्तूंसहित).	759	4,11.35	26,953	12,99.24	2,97.46	26 Textile products (including wearing apparel).
6	२७ लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर इत्यादी	241	32.24	3,821	75.60	15.14	27 Wood and wood products, furniture and fixtures.
7	२८ कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग.	1,121	11,67.91	45,496	19,01.21	3,96.36	28 Paper and paper products and printing, publishing and allied industries.
8	२९ कातडी व कातड्याच्या, केसाळ कातड्याच्या व कातड्याच्या पर्यायी वस्तू.	72	54.60	3,829	1,32.68	38.34	29 Leather and products of leather, fur and substitutes of leather.
9	३० मूलभूत रसायने व रासायनिक पदार्थ (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ सोडून).	1,325	84,62.23	1,36,816	1,49,51.22	35,15.77	30 Basic chemicals and chemical products (except products of petroleum and coal).
10	३१ रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ व अणू इंधनाची प्रक्रिया.	1,073	36,01.22	53,393	99,95.76	15,36.47	31 Rubber, plastic, petroleum and coal products and processing of nuclear fuels.
11	३२ अधातू खनिज पदार्थ	1,075	8,71.60	41,174	15,09.56	2,53.83	32 Non-metallic mineral products
12	३३ मूलभूत धातू व मिश्र धातू	751	31,83.65	63,769	66,32.00	7,67.55	33 Basic metal and alloys industries.
13	३४ धातूच्या वस्तू व सुटे भाग यंत्रे व सामग्री सोडून.	1,439	12,19.09	59,357	22,46.84	4,77.77	34 Metal products and parts except machinery and equipment
14	३५-३६ परिचरन सामग्री सोडून इतर भव्य वस्तुसामग्री.	2,538	47,96.45	1,73,600	1,06,53.04	26,98.96	35-36 Machinery and equipment other than transport equipment.
15	३७ परिवहन सामग्री व सुटे भाग	557	27,59.64	81,766	54,07.08	8,83.48	37 Transport equipment and parts.
16	३८ उत्पादन करणारे इतर उद्योग	523	6,01.08	25,838	17,09.97	3,27.80	38 Other manufacturing industries.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.8 (B)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
17	३९ भांडवनी वस्तुंची दुरुस्ती ..	426	1,72,14	52,115	55,253	2,63,94	39 Repair of capital goods
18	४० विद्युत निर्मिती, पारेषण व वितरण	19	1,25,95,31	98,954	7,76,459	21,48,15	40 Electricity generation, transmission and distribution.
19	४१ वायू व वाफेची निर्मिती व त्यांचे नलिकाद्वारे वितरण.	4	1,235	1,26	30,41	2,38	41 Gas and steam generation and distribution through pipes.
	४२ जलदाय व्यवस्था ..	45	1,686	1,683	1,12,79	40,50	42 Water works and supply
20	७४ कोठार व वखार सेवा ..	41	34,11	13,91	2,76,73	19,27	74 Storage and ware-housing services.
21	९७ दुरुस्ती सेवा ..	173	25,01	6,008	89,54	41,24	97 Repair services
	एकूण ..	15,915	4,48,73,96	13,06,813	8,03,49,64	1,59,19,46	Total

टीप.— (१) आकडे अस्थायी आहेत.

(२) दोन किंवा त्यापेक्षा जास्त कारखाने असलेल्या पत्रकातील माहिती एकाच कारखान्याकरिता आहे असे दर्शविते.

Note.— (1) The figures are provisional.

(2) Each consolidated return representing two or more factories is treated as representing only one factory.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

०. वीज व ऊर्जा

२०.१. राज्यातील विजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन व वापर आणि विद्युतीकरण झालेली गावे व शहरे याबद्दलची माहिती या विभागात दिली आहे.

२०.२ ह्या विभागात विजेची (१) स्थापित क्षमता, (२) उत्पादन व (३) वापर यांची आकडेवारी फक्त सार्वजनिक वापरासाठी दिली आहे. महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाने हाती घेतलेल्या विद्युतीकरण कार्यक्रमाच्या प्रगतीबद्दलच्या आकडेवारीत खाजगी संस्थांनी वीजपुरवठा केलेली गावे व शहरे यांच्या संख्येचाही समावेश आहे.

20. ELECTRICITY AND POWER

20.1. Information on installed capacity, production and consumption of electricity and towns and villages electrified in the State is given in this Section.

20.2 The figures of (i) installed capacity, (ii) output and (iii) consumption of electricity given in table relate only to public utilities. The data on progress of electrification under Maharashtra State Electricity Board also includes villages and towns which are electrified by the private agencies.

20. वीज व ऊर्जा/ELECTRICITY AND POWER

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.1

महाराष्ट्रातील विजेचा पुरवठा व वापर

Supply and Consumption of Electricity in Maharashtra State

अ. क्र. Sr. No.	बाब (1)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1985-86 (6)	1990-91 (7)	1991-92 (8)	1992-93 (9)	Item (2)
I स्थापित क्षमता (हजार किलोवॉट)									
I. Installed capacity (000 kw.)									
(१)	बाष्पजन्य	443	1,051	2,771	4,890	6,462	6,872	6,872	(i) Steam
(२)	तेलजन्य	34	14	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	(ii) Oil
(३)	जलजन्य	282	844	1,317	1,339	1,552	1,581	1,590	(iii) Hydro
(४)	अणुशक्तीजन्य ..	N. A.	210	210	190	190	190	190	(iv) Nuclear
(५)	नैसर्गिक वायु ..	N. A.	N. A.	N. A.	672	672	672	672	(v) Gas
	एकूण	759	2,119	4,298	7,091	8,876	9,315	9,324	Total
II उत्पादन (दशलक्ष किलोवॉट तास)									
II. Output (Million kwh.)									
(१)	बाष्पजन्य	1,835	3,392	11,416	20,229	28,085	30,456	30,884	(i) Steam
(२)	तेलजन्य	68	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	(ii) Oil
(३)	जलजन्य	1,365	4,533	6,448	5,398	5,615	5,813	5,072	(iii) Hydro
(४)	अणुशक्तीजन्य ..	N. A.	1,209	887	891	881	772	876	(iv) Nuclear
(५)	नैसर्गिक वायु ..	N. A.	N. A.	N. A.	1,128	2,730	2,920	2,620	(v) Gas
	एकूण	3,268	9,134	18,751	27,646	37,311	39,961	39,452	Total
III वापर (दशलक्ष किलोवॉट तास)									
III. Consumption (Million kwh.)									
(१)	घरगुती दिवाबत्ती व लहान प्रमाणावर वीजशक्ती.	260	732	1,779	2,975	5,065	5,571	6,114	(i) Domestic light and small power.
(२)	वाणिज्यिक दिवाबत्ती व लहान प्रमाणावर वीजशक्ती.	198	547	949	1,410	2,068	2,221	2,360	(ii) Commercial light and small power.
(३)	उद्योगधंद्याकरिता वीज ..	1,353	5,312	8,130	11,124	14,706	14,654	15,119	(iii) Industrial power
(४)	सार्वजनिक दिवाबत्ती ..	20	74	159	218	291	314	354	(iv) Public lighting
(५)	रेल्वे चालविण्यासाठी वीज	339	421	766	853	970	1,043	1,172	(v) Railway traction
(६)	जलसिंचन व जलापनयन	15	356	1,723	3,671	6,604	8,406	8,560	(vi) Irrigation and dewatering
(७)	पाणीपुरवठा	35	146	330	511	N. A.	2,379	1,567	(vii) Water works
(८)	संकीर्ण	N. A.	62	198	217	1,071	N. A.	N. A.	(viii) Miscellaneous
	एकूण	2,720	7,650	14,034	20,979	30,775	34,588	35,247	Total

Neg. नगण्य / Negligible N. A. उपलब्ध नाही / Not available.

टीप :- (१) वरील आकडे केवळ सार्वजनिक सेवा उद्योग संबंधातील आहेत.

(२) आकडे संक्षिप्तार्ह लिहिल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

Note :- (1) The above figures related to public utilities only.

(2) Details may not add up to the totals due to rounding

आधार :- (१) महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई.

Source :- (1) Maharashtra State Electricity Board, Mumbai.

20. वीज व ऊर्जा/ELECTRICITY AND POWER

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.2

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची/गावांची संख्या
Number of towns/villages electrified

अ. क्र.	जिल्हा	शहरे	वस्ती असलेल्या खेड्यांची संख्या Inhabited villages	विजेचा पुरवठा झालेल्या खेड्यांची संख्या Villages Electrified	विद्युतीकरण झालेल्या खेड्यांची वस्ती असलेल्या खेड्यांशी टक्केवारी Percentage of electrified villages to Inhabited villages	District
Sr. No.	वर्ष/Year	Towns	(4)	(5)	(6)	(2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
	1960-61	266	35,851	587	1.64	
	1970-71	289	35,778	12,321	34.44	
	1980-81	289	39,354	2,77,625	77.21	
	1985-86	307	39,354	33,095	84.10	
	1990-91	307	39,354	39,106	99.37	
	1991-92	307	39,354	39,106	99.37	
	1992-93	307	39,354	39,106	99.37	
1	मुंबई	1				Mumbai
2	ठाणे	34	1,746	1,731	99.14	Thane
3	रायगड	16	1,827	1,820	99.62	Raigad
4	रत्नागिरी	9	1,388	1,386	99.86	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4	703	690	98.15	Sindhudurg
6	नाशिक	19	1,742	1,739	99.83	Nashik
7	धुळे	7	1,516	1,480	97.63	Dhule
8	जळगाव	15	1,475	1,475	100.00	Jalgaon
9	अहमदनगर	8	1,507	1,503	99.74	Ahmednagar
10	पुणे	26	1,753	1,714	97.78	Pune
11	सातारा	10	1,417	1,412	99.65	Satara
12	सांगली	8	708	689	97.32	Sangli
13	सोलापूर	10	1,096	1,096	100.00	Solapur
14	कोल्हापूर	12	1,147	1,127	98.26	Kolhapur
15	औरंगाबाद	7	1,250	1,250	100.00	Aurangabad
16	जालना	4	900	900	100.00	Jalna
17	परभणी	11	1,420	1,420	100.00	Parbhani
18	बीड	7	1,202	1,195	99.42	Beed
19	नांदेड	11	1,425	1,425	100.00	Nanded
20	उस्मानाबाद	8	704	704	100.00	Osmanabad
21	लातूर	5	885	885	100.00	Latur
22	बुलढाणा	9	1,273	1,268	99.61	Buldhana
23	अकोला	9	1,546	1,539	99.55	Akola
24	अमरावती	12	1,698	1,695	99.83	Amravati
25	यवतमाळ	8	1,751	1,736	99.15	Yavatmal
26	वर्धा	6	1,015	1,003	98.82	Wardha
27	नागपूर	16	1,658	1,642	98.04	Nagpur
28	भंडारा	7	1,624	1,622	99.88	Bhandara
29	चंद्रपूर	7	1,465	1,454	99.25	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1,513	1,506	99.54	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	307	39,354	39,106	99.37	Maharashtra State

टीप :- १९८१ च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रात ३९,६६१ एकूण शहरे व वस्ती असलेली खेडी आहेत. त्यापैकी ३९,४१२ शहरे व वस्ती असलेल्या खेड्यांना विद्युत पुरवठा करण्यात आला व बाकीच्या २४९ वस्ती नसलेली खेडी आहेत. अशा तऱ्हेने ३१ मार्च १९८९ रोजी १०० टक्के विद्युत पुरवठा झाल्याचे म. रा. वि. मंडळाने घोषित केले आहे. महाराष्ट्रातील एकूण वर्ष १९७७ शहरांना आधीच विद्युत पुरवठा करण्यात आला. १९९१ च्या जनगणनेची आकडेवारी उपलब्ध झाली नसल्याने १९८१ जनगणनेप्रमाणे आकडेवारी देण्यात आली आहे.

Note :- In Maharashtra there are 39,661 Towns and Inhabited villages as per 1981 Census. Out of which 39,412 Towns and Inhabited villages have been electrified as on 31-3-1989. The remaining 249 villages are un-inhabited or deserted villages. Thus M. S. E. B. has declared 100% of electrification as on 31-3-1989. In Maharashtra all the 307 towns have already been electrified. As the figures for 1991 census is not available, the figures are given as per 1981 census.

आधार :- महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई.

Source :- Maharashtra State Electricity Board, Mumbai.

20. वीज व ऊर्जा/
तक्ता क्रमांक/
उपयोगानुसार वीज शक्तीचा वापर/

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	घरगुती वापरसाठी ऊर्जा कमी शक्तीची (दिवाबत्ती व पंखे)		वाणिज्यिक वापरसाठी ऊर्जा, कमी शक्तीची (दिवाबत्ती व पंखे)		उद्योगधंद्याकरिता Industrial			
		Domestic Heat, small power (light and fans)		Commercial Heat, small power (light and fans)		निम्न मध्यम दाबाची Low medium volt		उच्च मध्यम दाबाची High medium volt	
(1)	(2)	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	2676.08	2842.53	1516.44	1556.60	808.38	809.47	3334.76	3269.34
2	ठाणे	414.95	496.05	109.23	129.06	291.84	321.33	2497.07	2772.84
3	रायगड	80.13	87.63	15.28	16.82	16.21	16.77	1000.89	1092.39
4	रत्नागिरी	*98.50	76.83	*14.21	11.14	*17.68	15.31	*99.83	90.87
5	सिंधुदुर्ग		39.56		5.36		6.77		25.04
6	नाशिक	159.85	160.11	35.73	35.75	105.63	113.97	327.06	243.73
7	धुळे	71.65	77.83	12.76	13.61	20.08	22.24	88.82	83.36
8	जळगाव	124.84	140.72	24.91	23.31	37.63	42.59	188.61	192.54
9	अहमदनगर	91.39	98.28	21.66	23.45	29.22	33.80	187.03	195.94
10	पुणे	417.37	523.07	134.93	178.50	150.59	213.17	1361.31	1356.77
11	सातारा	81.99	98.98	26.43	26.48	41.53	40.67	71.93	72.31
12	सांगली	81.69	89.95	22.88	23.82	36.81	40.22	107.19	110.25
13	सोलापूर	90.57	109.45	30.39	40.83	61.43	57.56	181.76	172.99
14	कोल्हापूर	154.63	174.25	46.27	51.35	214.85	263.55	282.34	290.82
15	औरंगाबाद	71.37	81.38	18.00	18.87	25.48	26.41	372.40	356.09
16	जालना	24.61	25.01	5.30	6.25	15.39	13.92	20.40	52.12
17	परभणी	39.30	42.35	9.03	9.71	19.07	16.31	11.02	11.54
18	बीड	31.04	36.63	6.00	7.09	14.39	12.83	8.58	8.46
19	नांदेड	46.08	52.57	11.00	10.57	17.63	16.96	50.54	53.91
20	उस्मानाबाद	25.03	34.86	5.03	6.11	10.13	10.80	14.89	14.20
21	लातूर	35.52	38.32	7.30	11.99	18.43	21.22	13.60	17.09
22	बुलढाणा	50.07	53.38	8.07	7.97	16.39	17.76	39.32	44.82
23	अकोला	76.31	76.75	14.60	13.72	24.89	25.16	45.36	44.85
24	अमरावती	99.44	97.54	15.78	17.16	17.30	23.99	39.17	25.82
25	यवतमाळ	59.64	66.22	10.97	12.20	16.60	18.88	37.98	52.30
26	वर्धा	49.21	61.80	8.80	8.29	14.50	17.51	88.54	69.66
27	नागपूर	277.16	275.78	60.72	64.33	62.39	62.24	612.46	613.23
28	भंडारा	69.03	72.98	13.23	13.23	26.49	27.31	412.98	408.55
29	चंद्रपूर	*72.74	83.40	*15.54	16.29	*19.37	20.24	*1000.35	977.71
30	गडचिरोली								
महाराष्ट्र राज्य		5570.39	6114.20	2220.49	2359.89	2150.33	2328.95	12504.19	12819.54

*१९९१-९२ या वर्षी या जिन्हांची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नसल्याने एकत्रितपणे देण्यात आली आहे.

आधार :- महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई./

ELECTRICITY AND POWER

TABLE No. 20.3

Consumption of Electricity by Uses

(दशलक्ष किलोवॉट तास/Million Kilowatt hours)

सार्वजनिक दिवाबनी Public lighting		शेती Agriculture		इतर Others		एकूण वापर Total consumption		Districts
1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	(2)
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	
83.69	87.30	0.32	0.80	683.68	55.91	9103.35	8621.95	Brihan Mumbai
19.78	19.24	70.34	67.20	443.43	347.59	3646.64	4153.31	Thane
5.07	6.41	32.94	31.65	0.00	0.82	1150.52	1252.49	Raigad
3.00	1.95	72.02	33.40	1.69	7.91	306.93	237.41	Ratnagiri
	1.41		37.77		3.00		118.91	Sindhudurg
12.87	16.32	723.88	691.18	52.56	65.26	1417.58	1426.32	Nashik
5.99	6.29	369.14	350.40	9.33	25.80	577.77	579.53	Dhule
11.83	12.32	531.84	502.65	201.14	67.23	1120.80	981.36	Jalgaon
9.08	10.14	906.12	874.46	40.11	45.80	1292.60	1281.87	Ahmednagar
25.53	34.11	489.19	475.44	213.18	179.60	2792.10	2960.66	Pune
9.80	10.20	275.0	267.47	13.11	13.06	519.80	529.17	Satara
7.74	8.27	380.20	366.46	20.09	21.03	656.80	660.00	Sangli
11.74	13.67	561.18	542.89	33.40	36.11	970.47	973.50	Solapur
16.99	17.82	251.4	240.76	27.75	28.53	994.24	1067.08	Kolhapur
6.80	7.38	471.02	446.55	50.92	49.61	1015.99	986.29	Aurangabad
2.09	2.55	253.82	240.40	0.50	2.92	330.11	343.17	Jalna
4.56	4.97	253.59	249.30	12.59	12.76	354.16	346.94	Parbhani
7.33	10.99	321.56	228.59	5.16	6.64	394.06	311.23	Beed
3.93	7.51	238.94	308.13	10.61	14.01	378.73	463.66	Nanded
3.65	5.66	266.63	256.47	5.74	7.89	331.10	335.99	Osmanabad
3.53	4.45	232.13	222.99	7.30	10.34	371.81	326.40	Latur
5.28	5.57	338.52	322.98	21.06	9.26	478.71	461.74	Buldhana
6.11	7.30	211.06	201.95	22.03	13.49	400.36	383.22	Akola
8.12	8.95	337.31	320.13	25.75	19.16	542.87	512.75	Amravati
5.72	5.32	202.96	195.45	7.97	10.15	341.84	360.52	Yavatmal
4.52	4.96	175.34	166.95	28.76	13.91	369.77	343.08	Wardha
17.62	19.55	276.85	267.99	170.09	109.54	1477.29	1412.66	Nagpur
4.66	5.17	98.87	97.37	20.76	30.49	646.02	655.13	Bhandara
7.07	8.05	*59.27	49.50	*51.48	25.25	*1125.82	1179.44	Chandrapur
			12.05		7.73		19.78	Gadchiroli
314.10	353.81	8406.46	8068.33	2188.26	1240.80	33354.21	33285.52	Maharashtra State

*Since no separate information is available for these districts, a consolidated information is presented.

Source :— Maharashtra State Electricity Board, Mumbai.

२१. व्यापार

२१.१. मुंबई बंदरातील आयात व निर्यात, तसेच महाराष्ट्र राज्यात लोहमार्गाने व जलमार्गाने झालेली निवडक वस्तूंची आयात व निर्यात यासंबंधीची माहिती या विभागात दिली आहे.

21. TRADE

21.1. Information on imports and exports in Mumbai Port and imports and exports of selected commodities in Maharashtra State by Rail and River is given in this section.

21. व्यापार/TRADE

तक्ता क्रमांक/TABLE NO. 21.1

लोहमार्गानि व जलमार्गानि निवडक वस्तुंची महाराष्ट्र राज्यातील आयात व निर्यात

Imports and Exports of selected commodities by Rail and River

(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Sr. No.	वस्तु गट	परिमाण Unit	आयात माल Imports		निर्यात माल Exports		Commodity
			1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	जनावरे (शेळ्या, मेंढ्या वगळून)	संख्या/Nos.	28,009	64	51	190	Cattles (excluding, sheep & goats)
2	घोडे, शिंगरे व खेचरे	"	47	..	339	..	Horses, panies & mules
3	शेळ्या आणि मेंढ्या	"	Sheep and goats
4	इतर जनावरे	"	5,314	8,750	..	158	Other Animals
5	हाडे	क्विंटल/Quintals	14,954	14,139	2,880	1,563	Bones
6	बिटा	"	11,709	1,600	Bricks
7	सिमेंट	"	1,49,83,641	1,66,61,322	70,66,601	42,29,775	Cement
8	कोळसा आणि कोक	"	5,99,01,484	7,74,01,180	1,82,85,994	3,34,57,494	Coal and Coke
9	कॉफी	"	270	Coffee
10	पेऊ व सूत-देशी	"	1,204	..	414	2,644	Cotton twist yarn—Indian
11	पेऊ व सूत-परदेशी	"	3,923	892	Cotton twist and yarn—Foreign
12	सुती कापडाचा माल-देशी	"	234	..	19,163	24,808	Cotton piece goods—Indian.
13	सुती कापडाचा माल-परदेशी	"	264	..	3,258	134	Cotton piece goods—Foreign
14	हिरडा	"	220	1,640	1,320	1,300	Myrobalan
15	ताजी फळे व भाजीपाला	"	19,704	7,090	7,67,690	7,71,406	Fruits and Vegetable—Fresh
16	सुका मेवा	"	180	300	..	109	Fruits—dned
17	अंडी	"	Eggs
18	काच	"	1,223	3,070	829	24	Glass
19	हरभरा व हरभऱ्याचे उत्पादन	"	47,915	1,16,494	2,73,377	2,90,659	Gram & gram products
20	हरबरे व हरभऱ्याच्या उत्पादनाव्यतिरिक्त बहुधान्ये.	"	1,38,668	1,42,565	8,34,154	10,19,904	Pulses other than gram and gram products.
21	मका	"	7,489	59,477	13,075	1,51,474	Maize
		"	12,862	1,795	9,30,465	3,11,245	Jawar

23	बाजरी	क्विंटल/Quintals	27,478	1,230	3,378	4,333	Bajra
24	ज्वारी व बाजरी व्यतिरिक्त एकदल धान्ये	"	1	..	Millets other than Jawar and Bajra
25	भात	"	4,669	240	26,419	2,628	Rice in the husk
26	तांदूळ	"	8,39,316	8,26,031	8,37,227	16,81,699	Rice not in the husk
27	गहू	"	14,99,141	53,58,936	39,207	1,17,664	Wheat
28	गह्याचे पीठ	"	85,510	2,49,546	1,000	19	Wheat Flour
29	इतर प्रकारची धान्ये, कडधान्ये व पीठ	"	21,380	1,41,765	246	1,329	Other sorts of grains, pulses & Flour
30	भारतीय ताग व इतर तंतूमय पिके	"	240	..	71	178	Hemp—Indian & other fibres
31	कच्चे चामडे	"	323	4,054	65,962	50,940	Hides—raw
32	कच्चे कातडे	"	4,209	221	Skins—raw
33	कमावलेली कातडी व चामडे	"	20	470	3,098	1,778	Hides & skins toned and leather
34	ताग (कच्चा), सुटा	"	120	..	Jute—raw, loose
35	ताग (कच्चा), गासड्या	"	210	900	1,640	70	Jute—raw, rucba bales
36	गोणपाटाच्या पिशव्या व कापड	"	2,54,355	2,37,159	76	..	Gunny bags and cloth
37	इतर ताग उत्पादने	"	3,690	..	96	..	Other jute manufactures
38	कृत्रिम रेशमाच्या वस्तू	"	818	..	1,15,891	9,282	Artificial silk piece goods
39	लोकरा कापडाचा मान	"	549	..	462	644	Wollen piece goods
40	यंत्रे व यंत्रसामुग्री	"	12,899	18,786	4,215	1,700	Machinery & equipments
41	धातूच्या वस्तू	"	6,570	692	5,984	24,681	Metal products
42	पादत्राणे	"	..	220	64	177	Shoes (as footwear)
43	कच्चे लोखंड	"	9,63,017	17,27,204	3,87,910	83,470	Iron ore
44	लोखंडी व पोलादी सळ्या वगैरे	"	1,20,92,803	1,25,49,153	2,51,448	3,41,195	Iron & steel bars etc.
45	लाख व रोगण	"	130	920	3,613	..	Lac and Shellac
46	बिडीची पाने	"	937	..	358	446	Bidi leaves
47	चुना आणि चुनखडी	"	228	625	Lime & lime stones
48	कच्चे मँगनीज	"	12,120	3,150	8,64,313	8,75,372	Manganegge ore
49	पेंड एरंडी	"	90	..	34,302	..	Oil—cakes castor
50	पेंड-इतर	"	12,45,210	11,58,090	11,08,458	11,27,384	Oil—cakes others
51	खनिज तेले	"	17,639	2,89,029	1,13,08,472	1,15,96,030	Oil minerals
52	घासलेट तेल	"	8,970	29,271	11,663	5,018	Oil kerosene
53	वनस्पती तेल-एरंडी	"	14,360	17,551	20,825	9,691	Vegetable oil—castor
54	वनस्पती तेल-खोबरे	"	..	280	3,755	5,193	Vegetable oil—coconut
55	वनस्पती तेल-शेंगदाणे	"	500	16,490	3,850	21	Vegetable oil—groundnut
56	राईचे तेल	"	90	310	12,255	8,958	Mustard oil
57	इतर वनस्पती तेले	"	46,423	1,510	58,014	21,266	Vegetable oil—others
58	तेलबिया-एरंडी	"	220	120	Oil seed—castar

तक्ता क्रमांक/TABLE NO. 211 -Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
59	तेलबिया-कापूस	क्विंटल/Quintals	2,949	330	6.611	2,705	Oil seed—cotton
60	तेलबिया-शेंगदाणा	"	5,402	..	3.604	..	Oil seed—groundnut
61	तेलबिया-जवस	"	4,330	..	1.213	..	Oil seed—linseed
62	तेलबिया-मोहरी व राई	"	956	150	Oil seed rape & mustard
63	तेलबिया-तीळ (हाले किंवा करंजी)	"	7,870	240	3	..	Oil—seed til or gingelly
64	रबर कच्चा	"	14	Rubber raw
65	मीठ	"	3,036	7,745	5,371	559	Salt
66	साखर (खांडसरी सोडून)	"	12,715	5,617	53,08,429	52,28,647	Sugar (excluding Khandsari)
67	खांडसरी साखर	"	..	210	Khandsan sugar
68	गूळ व साखर	"	1,20,021	1,35,937	699	204	Gur and Shakkar
69	मळी	"	13,256	14,211	2,588	22,691	Molasses
70	चहा	"	1,55,849	29,558	540	..	Tea
71	कैले	"	1,653	1,577	4	4	Tiles
72	तंबाखू	"	..	2,049	Tobacco
73	सागवान लाकूड	"	1,741	1,750	6	..	Teak wood
74	इतर इमारती लाकूड	"	5,98,339	3,88,872	13,012	210	Other timbers
75	लाकूड कच्चे	"	244	44	403	256	Wood—raw
76	कच्चा कापूस-देशी रुई	"	1,71,410	32,827	14,784	2,551	Raw cotton—Indian lint
77	कच्चा कापूस-परदेशी रुई	"	Raw cotton—Foreign lint
78	कापूस (सुटा व सरकी न काढलेला कच्चा देशी)	"	183	Kapus (loose, ungeneed Indian raw cotton).

आधार.—डायरेक्टोरेट जनरल ऑफ कमर्शियल इन्टेलिजन्स अँड स्टॅटिस्टिक्स, भारत सरकार, कलकत्ता.

Source.—Directorate General of Commercial Intelligence and Statistics, Govt. of India., Calcutta.

21. ब्यापार/TRADE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21.2

मुंबई बंदरात आयात झालेला व मुंबई बंदरातून निर्यात झालेला माल

Imports into Mumbai Port & Export from Mumbai Port
(1991-92 & 1992-93)

(आकडे हजार मे. टनात / Figures in '000' M. Tonnes)

अ. क्र. Sr. No.	वस्तू गट	परदेशी Overseas		किनाऱ्यावरील Coastal		एकूण Total		Commodities
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
(अ) आयात माल		(A) Import commodities						
(1)	अॅसबेसटॉस व अॅसबेसटॉस सामान	64	45			64	45	Asbestos and Asbestos material
(2)	बांधकाम सामान—							Building material—
	(१) सिमेंट			39	26	39	26	(i) Cement
	(२) चुना व चुनखडी			2		2		(ii) Lime & Limestone
	(३) वाळू			43		43		(iii) Sand
	(४) इतर							(iv) Others
(3)	लाकूड व इमारती लाकूड—							Wood and Timber—
	(१) ओंडके (लाकडी)	19	33	3		22	33	(i) Timber in Logs
	(२) लाकडी लगदा	101	141			101	141	(ii) Wood Pulp
	(३) इतर प्रकारचे लाकूड	5	8	3		8	8	(iii) Timber other sorts
	(४) इतरच न उल्लेखिलेली लाकडाची उत्पादने	2	473		17	2	490	(iv) Wooden Products Nos
(4)	काळा कार्बन	4	13			4	13	Carbon black
(5)	सामान वाहतुकीची पेटारे, वाहतुकीच्या पेटाऱ्यातील सामान							Cargo Containers, Cargo in ICD
(6)	कच्चा कापूस							Raw Cotton
(7)	कृत्रिम धागे	23	38			23	38	Fibre-Synthetic
(8)	केस व लोकर	32	45			32	45	Hair and Wool
(9)	सुती, रेशमी, लोकर व कृत्रिम धाग्याचे कापड	56	64			56	64	Textiles-Cotton, Silk, Woolen and Synthetics.
(10)	कागद व कागद उत्पादने	305	398			305	398	Paper and Paper Products
(11)	औषधी द्रव्ये	5	6			5	6	Drugs medicine
(12)	रसायने							Chemicals—
	(१) गंधक	175	486			175	486	(i) Sulphur
	(२) द्रव्ययुक्त (एन. ओ. एस्.) सोडा व इतर द्रव्ययुक्त रसायने		101		13		114	(ii) Liquid (NOS) Soda, other non-liquid Chemical
	(३) इतर रसायने	185	231	7		192	231	(iii) Other Chemicals
(13)	खते—							Fertilisers—
	(१) रॉक फॉस्फेट	282	442			282	442	(i) Rock Phosphate
	(२) इतर रासायनिक खते	37	6			37	6	(ii) Other Chemical fertilisers
(14)	सौम्य मद्य		283				283	(i)*Light Distilled
(15)	रंगद्रव्ये व रंग	12	10			12	10	(ii) Dyes and colours
(16)	रंग व रंगकामाचे सामान	5	3			5	3	Paint and Painting Materials
(17)	कांच व काचेच्या वस्तू	13	11			13	11	Glass and Glass Product
(18)	लाख, गोंद व राळ	13	18			13	18	Lac, gums and resins
(19)	कृत्रिम राळ	4	5			4	5	Synthetic resins
(20)	कच्चा रबर	24	28			24	28	Rubber Raw
(21)	रबर उत्पादने	6	14			6	14	Rubber Product
(22)	प्लॅस्टिक व प्लॅस्टिक वस्तू निर्माण	12	210			12	210	Plastic and Plastic Product

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21.2— contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8) *	(2)
(23)	उद्योग धंद्यात वापरावयाचे मद्यार्क व स्पीरीट (अखाद्य)	37	17	37	17	Industrial alcohol and Spirit
(24)	बारीक माती	Moulding Powder
(25)	माती व मातीची भांडी	9	14	1	..	10	14	Earth and Earthenware
(26)	धातू व धातूचे उत्पादन—							Metal & Metal Products—
	(१) अॅल्युमिनियमच्या लडी	5	5	5	5	(i) Ingots Aluminium
	(२) शिशाच्या लडी	5	6	5	6	(ii) Ingots Lead
	(३) जस्ताच्या लडी	25	15	25	15	(iii) Ingots Zink
	(४) इतर लडी	7	6	7	6	(iv) Ingots Other
	(५) लोखंड व पोलाद वस्तू	826	1,040	17	2	843	1,042	(v) Iron & Steel Materials
	(६) कच्चे लोखंड (बीड)	22	..	22	(vi) Pig Iron
	(७) मोड व टाकाऊ पदार्थ	475	830	6	..	481	830	(vii) Scrap and dross
	(८) जस्ताचे पत्रे	14	21	14	21	(viii) Tin Plates
	(९) तारा व केबल्स	11	6	11	6	(ix) Wire and Cables
	(१०) इतर धातू व धातूचे पदार्थ	61	97	61	97	(x) Other Metal & Metal Product
	(११) इतर खनिजे	3	5	45	..	48	5	(xi) Other Ores
(27)	मोटार वाहने—							Motor Vehicles—
	(१) दिड टन किंवा अधिक वजनांची मोटार वाहने	4	4	(i) Motor Vehicles Weight 1.5 Tonnes or more
	(२) मोटार वाहनाचे सुटे भाग	4	2	4	2	(ii) Motor Vehicle Parts
(28)	रेल्वे वाघिणी, गाड्या वगैरेचे सुटे भाग	17	32	17	32	Railway Wagons, Carriage etc. parts of
(29)	इतर न उल्लेखिलेली यंत्रे	77	90	70	90	Machinery NOS
(30)	इतर उपकरणे	23	22	23	22	Instruments etc.
(31)	अन्नधान्ये—							Foodgrains—
	(१) तांदूळ	1	1	(i) Rice
	(२) गहू	(ii) Wheat
	(३) इतर	253	446	253	446	(iii) Other
* (32)	फळे—							Fruits—
	(१) खजूर	36	23	36	23	(i) Dates
	(२) इतर सुकी फळे व सुका मेवा	12	36	12	36	(ii) Other Dryfruits and nut
(33)	मीठ	8	20	8	20	Salt
(34)	साखर	Sugar
(35)	ताजी मासळी	51	..	51	..	Fresh-Fish
(36)	तेल व चरबी	99	81	99	81	Oil-Fats
(37)	मिरीसह मसाले	2	3	2	3	Spices including Paper
(38)	इतर न उल्लेखिलेले खाद्य पदार्थ	26	30	26	30	Foodstuffs NOS
(39)	इंधन व वंगणे—							Fuel and Lubricant—
	(१) डिझेल व पेट्रोल	90	90	(i) Diesel and fuel Oil
	(२) केरोसीन	919	..	4	..	923	(ii) Kerosene
	(३) वंगण तेल	364	..	11	..	375	(iii) Lubricating Oil
	(४) टरपेन्टाईन खनिज	(iv) Turpentine Mineral
	(५) खनिज (कच्चे) तेल	7,278	7,278	(v) Crude Oil
(40)	अस्फाट, बीटमन, टार कोल, कोक, चारकोल व इतर	2	2	Asphalt, Bituman, Tar Coal, Coke Charcoal etc.
(41)	संकीर्ण	7,669	4	199	..	7,868	4	Miscellaneous
	' अ ' उप-व्हेरीज	11,081	14,600	424	115	11,505	14,715	Sub-Total ' A '

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21.2— contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
(क) निर्यात माल--								(B) Export Commodities
(1) प्राचीन कलात्मक दुर्मिळ वस्तू	..	21	18	21	18	Antiques, artware and curious
(2) इमारतीचे सामान	..	28	27	28	27	Building Materials
(3) लाकूड व इमारती लाकूड	477	477	Wood Timber
(4) सामान वाहतुकीची पेयारे	Cargo Container
(5) कापूस--								Cotton--
(१) कच्चा	..	69	44	69	44	(i) Raw
(२) प्लेड आणि धागा काढलेला	..	35	20	35	20	(ii) Twist and Yarn
(6) कृत्रिम तंतू	..	25	31	25	31	Synthetic Yarn
(7) केस व लोकर	Hair & Wool
(8) विणवल्या वस्तू, बारीक सारीक धस्त्रे, स्त्रियांच्या फिती, लेस वगैरे	..	53	44	53	44	Hosiery, haber dashary millinery and wearing apparel
(9) सुती, रेशमी, लोकरी व कृत्रिम धाग्याचे कापड	..	171	144	171	144	Textile Cotton, Silk, Woolen and Synthetic
(10) औषधी द्रव्ये व औषधे	..	61	59	61	59	Drugs and Medicines
(11) रसायने	..	84	62	84	62	Chemicals
(12) खते--								Fertilizers--
(१) हाडे व हाडांचे खत	..	12	11	12	11	(i) Bone and bone meal
(२) इतर	(ii) Others
(13) रंग व रंग कामाचे सामान	..	5	1	5	1	Paints and Painting materials
(14) सौम्य मद्य	596	..	598	..	1,194	Light Distills
(15) इंधन व वंगण--								Fuel & Lubricant--
(१) डिझेल व इंधन तेल	275	..	1,578	..	1,853	(i) Diesel & Fuel Oil
(२) रॉकेल तेल	2	..	76	..	78	(ii) Kerosene
(३) वंगण तेल	8	..	37	..	45	(iii) Lubricating Oil
(४) खनिज तेल	8,161	..	8,161	(iv) Crude Oil
(५) टर्पेन्टाईन खनिज	(v) Turpentine Mineral
(16) काच व काच सामान	..	12	9	12	9	Glass and Glass Products
(17) लाख, गोंद व राळ	Lac, Gums and Resins
(18) रंगद्रव्य व रंग	..	58	60	58	60	Dyes and Colours
(19) कृत्रिम राळ	Synthetic Resins
(20) मळी	..	221	68	221	68	Molasses
(21) प्रसाधन साहित्य व अत्तरे	..	22	11	22	11	Toiled preparation and perfumes
(22) प्लॅस्टिक व प्लॅस्टिकची उत्पादने	..	14	30	14	30	Plastic & Plastic manufacture
(23) रबर उत्पादने	..	9	27	9	27	Rubber Product
(24) चामडी व चामड्याची उत्पादने	..	1	11	12	11	Leather and Leather manufacture
(25) माती व मातीची भांडी	..	20	26	20	26	Earth and Earthenware
(26) धातू व धातूचे उत्पादने--								Metal & Metal Products--
(१) लोखंड व पोलादाचे सामान	..	110	143	110	143	Iron Steel Material
(२) तारा व केबल्स	..	22	4	22	4	Wire & Cable
(३) लोखंडी मोड व सामान	..	5	5	..	Scrap and Dross
(४) इतर धातू व धातूची उत्पादने	..	55	73	55	73	Other metal and Metal Products
(५) अॅल्युमिनियम लडी	..	6	6	1	Ingot Aluminium
(27) मोटार वाहने--								Motor Vehicles--
(१) दीड टन किंवा अधिक वजनाची मोटार वाहने	10	12	10	(i) Motor cars and heavy duty vehicles weighting 1 1/2 Tonnes or more.
(२) मोटार वाहनांचे सुटे भाग	..	45	34	45	34	(ii) Motor Vehicle spare Parts

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21.2— contd.

	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
(28) सायकली व सायकलीचे सुटे भाग ..	40	35	40	35	Bi-cycle and Bi-cycle parts	
(29) इतरत्र न उल्लेखिलेली यंत्रसामग्री ..	59	64	59	64	Machinery Nos.	
(30) उपकरणे (हत्यारे) वगैरे ..	32	27	32	27	Instruments etc.	
(31) अन्नधान्ये—							Foodgrains—	
(१) तांदूळ ..	42	50	42	50	(i) Rice	
(२) इतर ..	44	57	44	57	(ii) Other	
(32) फळे व भाजीपाला—							Fruits and Vegetables—	
(१) फळे-ताजी व सुकी ..	36	5	1	..	37	5	(i) Fruits-fresh dried	
(२) भाज्या-सुकलेल्या व ताज्या ..	191	217	1	..	192	217	(ii) Vegetables-Dried & Fresh	
(33) मत्स्योत्पादन-मासे ताजे ..	41	7	41	7	Fresh-fish	
(34) साखर ..	101	16	101	16	Sugar	
(35) चहा ..	9	9	9	9	Tea	
(36) वैरण (पेंढीसह) ..	151	18	151	18	Fodder (including oil cakes)	
(37) मिरीसह मसाले ..	31	197	31	197	Spices including paper	
(38) तंबाखू (कच्चा) देशी ..	7	4	7	4	Tobacco (raw) country	
(39) तंबाखू-तयार ..	8	6	8	6	Tobacco manufactured	
(40) तेल बिया ..	39	26	39	26	Oil seeds	
(41) सर्व प्रकारच्या बिया ..	11	6	11	6	Seeds of all kinds	
(42) तेल व चरबी ..	25	16	25	16	Oil and fats	
(43) इतरत्र उल्लेख नसलेले पेये (मद्यार्क विरहित पेये)	Beverages and drinks (Non-alcoholic) Nos.	
(44) इतरत्र न उल्लेखिलेली खाण्याचे पदार्थ ..	127	59	1	..	128	59	Foodstuff Nos.	
(45) संकीर्ण ..	1,058	..	11,513	..	12,571	..	Miscellaneous	
उप-बेरीज " ब "	3,239	3,145	11,516	10,450	14,755	13,595	Sub-Total ' B '	
" क " एका जहाजातून दुसऱ्या जहाजात चढविलेला माल	*	308	*	3	*	311	' C ' Transhipment	
एकूण आयात व निर्यात व एका जहाजातून दुसऱ्या जहाजात चढविलेली मालाची बेरीज	14,320	18,053	11,940	10,568	26,260	28,621	Total of import, export and Transhipment commodities.	

* १९९१-९२ या वर्षाकरिता " एका जहाजातून दुसऱ्या जहाजात चढविलेल्या मालाची " आकडेवारी आयात व निर्यात मालाच्या आकडेवारीत समाविष्ट केल्यामुळे वेगळी दिलेली नाही.

* For 1991-92 the data regarding Transhipment i. e. Goods shifted from one ship to another is not presented separately as it is already included in the data of " Import and Export ".

आधार :- मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई.

Source :- Mumbai Port Trust, Mumbai

२२. परिवहन व दळणवळण

२२.१. या विभागात लोहमार्गाची लांबी, रस्त्यांची लांबी व वर्गीकरण, राज्यात वापरत असलेली वाहने आणि राज्य परिवहन मंडळाचे काम यासंबंधी आकडेवारी दिली आहे.

२२.२. जिल्हावार लोहमार्गाची लांबी संबंधित रेल्वे कार्यालयाने दिल्याप्रमाणे पूर्णतः तंतोतंत जुळणारी नाही. रस्त्यांच्या लांबीची आकडेवारी राज्याच्या सार्वजनिक बांधकाम विभाग, जिल्हा परिषदा व नगरपालिका यांच्या अधिपत्याखालील रस्त्यासंबंधी आहे.

२२.३. मुंबई गोदीतील जहाजे, मुंबई बंदरातून व छोट्या बंदरातून येणारे व जाणारे प्रवासी व तेथे हाताळला जाणारा माल व विमानमार्गे होणारी प्रवासी व माल वाहतूक यासंबंधी माहिती या विभागात दिलेली आहे.

२२.४. गौण बंदरातील वाहतूक प्राख्याने किनारी भागांकरिता आहे. मुंबई बंदरातून होणारी परदेशी किनाऱ्यावरील वाहतुकीची आकडेवारी वेगवेगळी दाखविली आहे.

22. TRANSPORT AND COMMUNICATION

22.1. Information on railway length, length and classification of roads, vehicles in use in the State and operation of State Transport Corporation is given in this Section.

22.2. Districtwise railway length is approximate as given by the respective railway authorities. Figures of road length relate to roads maintained by the State's Public Works Department, Zilla Parishads and by Municipal Authorities.

22.3. Data presented in this section are about 'vessels in Mumbaidocks', passengers and cargo in Bombay port and other minor ports and passengers and freight traffic by air.

22.4. The figures shown against minor ports are mostly those of coastal traffic. In the case of Mumbai Port, figures of overseas traffic and coastal traffic are shown separately.

22. परिवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.1 (A)

महाराष्ट्र राज्यातील नोंद केलेली मोटार वाहने

Number of Motor Vehicles Registered by District in the State

1991-92

अ. क्र.	जिल्हा	प्रवासी वाहने/Passenger Vehicles							मानवाहतूक वाहने/Goods Vehicles							एकूण (स्तंभ ९ + १२ ते १५) Grand Total (Col. 9+ 12 to 15)	District
		बसेस	मोटारी आणि स्टेशन वॅगनस	जीप	टॅक्सी	तीन चाकी वाहने रिक्शा	दुचाकी वाहन	एकूण प्रवासी वाहने	चार चाकी	तीन चाकी	एकूण मानवाहू वाहने	ट्रॅक्टर	जोड वाहने	इतर			
Sr. No.		Busés	Cars and Station Wagons	Jeep	Taxis	Three Wheelers (Ricksha)	Two Wheelers	Total passenger vehicles	Four Wheelers	Three Wheelers	Total goods vehicles.	Tractors	Trailors	Others	Grand Total (Col. 9+ 12 to 15)	District	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	8,164	2,54,750	15,557	35,676	24,577	2,52,301	5,91,025	44,732	6,701	51,433	1,007	979	2,183	6,46,627	Brihan Mumbai	
2	ठाणे	2,745	18,523	4,710	819	26,429	96,453	1,49,679	27,393	3,935	31,328	764	1,311	270	1,83,352	Thane	
3	रायगड	833	4,005	1,286	293	5,304	19,775	31,496	4,955	477	5,432	286	230	143	37,587	Raigad	
4	रत्नागिरी	663	2,409	603	76	2,897	15,238	21,886	3,067	230	3,297	112	129	43	25,467	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	381	847	243	28	1,597	7,494	10,590	1,050	175	1,225	41	36	22	11,914	Sindhudurg	
6	नाशिक	1,066	9,713	5,131	1,662	9,620	10,439	1,31,582	9,645	315	9,960	8,164	8,047	514	1,58,267	Nashik	
7	धुळे	594	1,918	1,107	327	2,479	35,485	41,910	4,094	79	4,173	3,706	3,364	42	53,195	Dhule	
8	जळगाव	696	2,877	1,639	196	5,787	66,884	78,079	4,985	98	5,083	4,885	5,099	45	93,191	Jalgaon	
9	अहमदनगर	720	4,501	2,797	276	3,472	83,864	95,630	6,486	116	6,602	7,470	6,345	89	1,16,136	Ahmednagar	
10	पुणे	4,096	28,622	16,570	2,374	26,533	3,76,783	4,54,978	26,889	4,472	31,361	5,330	5,367	1,095	4,98,131	Pune	
11	सातारा	708	2,629	2,298	414	3,279	49,102	50,100	5,171	99	5,270	4,407	4,909	49	73,065	Satara	
12	सांगली	698	3,363	2,154	48	3,174	56,892	66,300	4,828	90	4,918	3,089	4,267	50	78,653	Sangli	
13	सोलापूर	947	3,838	1,808	100	1,932	67,230	75,800	4,788	152	4,940	3,033	3,186	8	87,022	Solapur	
14	कोल्हापूर	866	6,919	2,477	187	7,982	92,575	1,11,000	3,786	299	9,085	6,806	6,044	59	1,33,000	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	640	3,534	1,935	740	5,847	71,282	83,978	4,886	331	5,217	3,413	3,267	66	95,941	Aurangabad	
16	जालना	206	687	322	58	581	12,324	14,178	914	3	917	1,185	1,358	12	17,650	Jalna	
17	परभणी	325	305	578	45	237	14,417	15,907	748	..	748	105	984	8	17,752	Parbhani	
18	बीड	446	404	1,098	32	257	15,208	17,445	1,391	1	1,392	994	982	4	20,817	Beed	
19	नांदेड	432	622	683	46	1,093	21,007	23,883	2,171	..	2,171	906	880	3	27,843	Nanded	
20	उस्मानाबाद	284	179	470	10	160	5,116	6,219	1,035	2	1,037	989	773	..	9,018	Osmanabad	

22. परिवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.1 (B)

महाराष्ट्र राज्यातील नोंद केलेली मोटार वाहने

Number of Motor Vehicles Registered by District in the State

1992-93

अ. क्र.	जिल्हा	प्रवासी वाहने/Passenger Vehicles							मालवाहतूक वाहने/Goods Vehicles							जिल्हा
		बसेस	मोटारी आणि स्टेशन वॅगन	जीप	टॅक्सीस	तीन चाकी वाहने रिक्शा	दुचाकी वाहने	एकूण प्रवासी वाहने	चार चाकी	तीन चाकी	एकूण मालवाहू वाहने	ट्रॅक्टरस	जोड वाहने	इतर	एकूण (स्तंभ ९+१२ ते १५)	
Sr. No.		Buses	Cars and Station Wagons	Jeep	Taxis	Three Wheelers (Ricksha)	Two Wheelers	Total passenger vehicles	Four Wheelers	Three Wheelers	Total goods vehicles	Tractors	Trailors	Others	Grand Total (Col. 9+ 12 to 15)	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
1	बृहस्पति	8,110	1,91,191	13,006	32,345	27,469	2,40,456	5,12,577	32,604	7,727	40,331	1,017	1,118	3,093	5,58,136	Brihan Mumbai
2	ठाणे	2,732	19,453	4,870	911	31,926	1,13,301	1,73,193	30,067	4,526	34,593	811	1,545	534	2,10,676	Thane
3	रायगड	773	4,228	1,740	403	6,192	22,305	35,641	5,245	514	5,759	146	187	205	41,938	Raigad
4	रत्नागिरी	423	2,910	810	96	3,701	18,572	26,512	3,624	353	3,977	159	173	92	30,913	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	355	840	270	20	2,360	8,129	11,974	1,118	171	1,289	47	54	18	13,382	Sindhudurg
6	नाशिक	942	7,839	4,757	1,189	7,775	1,15,346	1,37,848	7,896	1,064	8,960	9,679	9,310	587	1,66,384	Nashik
7	धुळे	591	2,039	1,181	321	2,632	37,345	44,109	3,718	89	3,807	3,861	3,674	68	55,519	Dhule
8	जळगाव	754	2,555	1,556	161	4,336	73,825	83,187	3,765	99	3,864	4,962	5,828	34	97,875	Jalgaon
9	अहमदनगर	755	4,590	3,354	308	2,450	89,602	1,01,059	6,256	209	6,465	7,935	6,686	160	1,22,305	Ahmednagar
10	पुणे	4,696	30,516	17,518	2,562	28,014	3,97,903	4,81,209	27,952	4,942	32,894	5,899	5,695	1,603	5,27,300	Pune
11	सातारा	774	2,782	2,571	453	3,789	53,318	63,687	5,464	132	5,596	4,658	5,175	79	79,195	Satara
12	सांगली	741	3,587	2,395	78	3,155	61,755	71,711	4,887	121	5,008	3,431	4,524	74	84,748	Sangli
13	सोलापूर	141	3,129	3,787	119	3,027	67,822	78,025	4,101	345	4,446	2,488	3,335	50	88,344	Solapur
14	कोल्हापूर	919	7,115	2,651	239	8,084	98,898	1,17,906	9,263	334	9,597	7,046	6,410	132	1,41,091	Kolhapur
15	औरंगाबाद	644	3,660	2,153	849	6,338	76,757	90,401	4,991	420	5,411	3,702	3,520	93	1,03,127	Aurangabad
16	जालना	202	733	371	61	725	13,036	15,128	1,004	13	1,017	1,288	1,441	17	18,891	Jalna
17	परभणी	325	332	658	50	168	15,360	16,893	820	..	820	1,097	1,011	14	19,835	Parbhani
18	बीड	451	472	1,249	33	429	16,655	19,289	1,566	1	1,567	1,082	1,100	11	23,049	Beed
19	नांदेड	413	684	805	79	1,567	22,370	25,918	2,262	..	2,262	927	932	10	30,049	Nanded
20	उस्मानाबाद	309	235	544	18	215	5,745	7,066	1,103	2	1,105	1,136	876	4	10,187	Osmanabad

21	लातूर	..	359	636	607	57	705	12,494	14,858	1,610	..	1,610	1,302	1,372	5	19,147	Latur
22	डुलडाणा	..	457	717	665	117	257	18,955	21,168	1,362	12	1,374	1,798	1,737	76	26,153	Dulchane
23	अकोला	..	457	1,915	1,513	93	549	41,492	46,019	2,300	34	2,334	1,872	1,803	99	52,127	Akola
24	अमरावती	..	492	2,272	1,055	205	1,990	50,669	56,683	3,161	89	3,250	1,749	1,637	73	63,392	Amravati
25	यवतमाळ	..	415	733	784	105	819	23,338	26,194	1,352	20	1,372	812	808	45	29,251	Yavatmal
26	वर्धा	..	244	1,364	301	87	374	20,247	22,617	837	37	874	410	396	24	24,321	Wardha
27	नागपूर	..	787	11,700	4,475	1,184	6,963	2,13,747	2,38,856	11,073	1,425	12,498	2,196	2,098	503	2,56,151	Nagpur
28	भंडारा	..	293	971	974	49	128	26,838	29,253	1,529	33	1,562	2,157	2,102	35	35,109	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	428	1,392	1,591	229	1,189	29,482	34,311	2,742	98	2,840	1,446	1,306	133	40,036	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	10	56	301	10	35	3,241	3,653	212	1	213	554	554	7	4,981	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य			28,992	3,10,646	78,512	42,431	1,57,361	19,89,003	26,06,945	1,83,884	22,811	2,06,695	75,667	76,427	7,878	29,73,612	Maharashtra State

आधार.—परिवहन आमुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Transport, Govt. of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन/ TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.2

निरनिराळ्या विभागाच्या देखभालीखालील रस्ते

Roads maintained by various authorities in the State

(कि. मी. मध्ये/In km.)

वर्ष Year	सार्वजनिक बांधकाम विभाग Public Works Department	जिल्हा परिषद Zilla Parishad	नगरपरिषदा व महानगरपालिका Municipal Councils and Municipal Corporations	वन विभाग Forest Department	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1980-81	30,841	1,08,454	10,504	13,609	1,63,408
1985-86	43,906	1,12,675	13,101	16,025	1,85,707
1987-88	57,299	1,09,117	16,743	15,158	1,98,317
1990-91	50,433	1,31,256	N.A.	11,220	1,92,909
1991-92	34,035	1,40,459	N.A.	10,543	1,85,037
1992-93	34,721	1,42,291	N.A.	10,059	1,87,071

टीप.— N.A. = उपलब्ध नाही. / Not available.

आधार.— (१) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

(२) मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.— (1) Public Works Department, Mantralaya, Mumbai.

(2) Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.3 (A)

22. परिवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.3 (A)

वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या

Number of Accidents by Type of Vehicles involved

1990-91

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हाचे/शहराचे नाव	बसेस Buses	मालवाहू वाहने Goods Vehicles	टॅक्सी Taxi Cabs	मोटारी Motor Cars	मोटार सायकल Motor Cycles	ऑटोरिक्षा Auto Rickshaws	जीप Jeeps	इतर Others	वर्गीकरण न झालेली Unclassified	एकूण Total	एकूण व्यक्ती Number of persons		District/City
												मृत Killed	दुखापत Injured	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई	4,800	4,831	3,243	5,901	2,624	1,478	524	1,086	981	25,477	400	8,032	Brihan Mumbai
2	ठाणे शहर	400	980	39	515	455	512	157	519	81	3,905	323	1,395	Thane City
3	ठाणे ग्रामीण	150	1,209	50	153	124	103	86	330	138	2,551	1,319	1,287	Thane Rural
4	रायगड	141	608	6	194	94	9	73	136	..	1,384	192	1,332	Raigad
5	रत्नागिरी	160	101	11	15	121	118	61	63	13	857	71	732	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	73	72	..	31	39	29	15	36	2	309	37	510	Sindhudurg
7	पुणे शहर	260	379	3	192	484	178	69	301	..	1,884	275	1,011	Pune City
8	पुणे ग्रामीण	194	1,261	66	118	281	58	169	322	68	2,537	495	2,070	Pune Rural
9	सोलापूर	118	440	2	54	152	50	109	27	268	1,220	238	1,068	Solapur
10	नाशिक	143	904	52	114	233	71	125	134	68	1,915	379	2,774	Nashik
11	धुळे	84	806	27	23	104	37	38	93	..	1,227	138	748	Dhule
12	जळगाव	34	523	6	19	109	97	4	14	57	867	197	543	Jalgaon
13	अहमदनगर	172	480	8	46	228	69	72	48	53	1,433	240	817	Ahmednagar
14	नागपूर शहर	64	442	1	93	196	54	51	21	57	988	166	787	Nagpur City
15	नागपूर ग्रामीण	69	472	..	29	92	47	39	107	22	892	189	1,106	Nagpur Rural
16	वर्धा	42	154	..	36	52	20	7	20	1	341	66	381	Wardha
17	चंद्रपूर	18	371	4	13	86	31	28	73	5	632	152	876	Chandrapur
18	भंडारा	25	226	20	16	64	3	29	33	11	436	85	326	Bhandara
19	गडचिरोली	9	49	..	3	16	..	19	3	..	99	26	113	Gadchiroli
20	अमरावती	52	284	33	45	122	82	43	40	12	728	138	922	Amravati
21	अकोला	64	231	1	17	43	17	37	269	16	700	42	46	Akola
22	बुलढाणा	36	151	22	18	36	8	19	155	2	455	76	337	Buldhana
23	यवतमाळ	66	218	3	28	60	16	21	45	10	468	88	359	Yavatmal
24	औरंगाबाद	43	173	..	23	56	5	24	124	14	462	205	928	Aurangabad
25	उस्मानाबाद	24	125	..	2	31	22	55	..	10	269	96	392	Osmanabad

26	नांदेड	38	166	..	29	51	43	39	55	6	427	96	436	Nanded
27	परभणी	27	100	..	7	44	3	47	48	2	278	96	278	Parbhani
28	बीड	41	104	..	13	88	19	72	78	4	419	87	347	Beed
29	जालना	22	71	..	11	33	13	27	14	5	199	33	20	Jalna
30	लातूर	19	87	..	10	45	8	22	55	2	250	74	196	Latur
31	कोल्हापूर	135	340	23	63	282	94	54	150	33	1,190	184	1,108	Kolhapur
32	सांगली	108	272	22	57	192	20	90	163	35	983	170	969	Sangli
33	सातारा	160	546	43	92	117	70	107	247	33	1,497	258	1,518	Satara
एकूण महाराष्ट्र राज्य				7,791	17,176	3,685	7,980	6,754	3,384	2,332	4,809	2,009	57,289	6,630	33,758	Maharashtra State Total

आधार.—परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Transport Commissioner, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.3 (B)

वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या

Number of Accidents by Type of Vehicles involved

1992-93

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हाचे/शहराचे नाव	बसेस Buses	टँकर Tanker	मालवाहू वाहने Goods Vehicles	टॅक्सी Taxi Cabs	मोटारी Motor Cars	मोटर सायकल Motor Cycles	ऑटोरिक्षा Auto Rickshaws	जीपस Jeeps	इतर Others	वर्गीकरण न झालेली Unclassified	एकूण Total	एकूण व्यक्ती Number of persons		District/City
													मृत Killed	दुखापत Injured	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
1	मुंबई	3,104	..	3,898	2,928	7,606	2,652	1,849	690	588	313	23,628	335	7,072	Mumbai
2	ठाणे शहर	491	209	1,298	33	447	390	622	198	293	93	4,074	370	1,808	Thane City
3	ठाणे ग्रामीण	144	229	1,371	40	171	129	111	101	321	33	2,650	387	1,192	Thane Rural
4	रायगड	213	128	478	27	176	70	55	94	206	34	1,481	246	1,272	Raigad
5	रत्नागिरी	194	35	237	17	17	81	95	55	147	25	903	105	821	Ratnagiri
6	तिंधुदुर्ग	103	4	98	..	33	32	34	25	37	3	369	53	567	Sindhudurg
7	पुणे शहर	26	12	155	..	47	74	43	36	245	1,638	2,282	286	1,627	Pune City
8	पुणे ग्रामीण	254	54	1,321	1,000	149	320	50	228	271	57	2,804	658	2,597	Pune Rural
9	सोलापूर	144	4	500	18	50	182	54	166	188	22	1,328	292	1,116	Solapur
10	नाशिक	139	158	803	71	215	341	143	252	300	60	2,531	420	2,164	Nashik
11	धुळे	108	50	552	31	64	91	36	90	203	46	1,273	231	982	Dhule
12	जळगाव	69	12	253	1	46	85	37	44	230	16	793	176	653	Jalgaon
13	अहमदनगर	206	47	471	20	77	234	62	159	216	45	1,537	311	1,625	Ahmednagar
14	नागपूर शहर	213	3	159	1	93	253	71	75	39	207	1,194	164	841	Nagpur City
15	नागपूर ग्रामीण	56	12	463	12	28	105	21	107	195	40	1,039	267	1,225	Nagpur Rural
16	वर्धा	35	10	163	1	25	57	19	32	40	5	387	109	430	Wardha
17	चंद्रपूर	27	11	282	2	13	84	32	41	72	7	571	154	638	Chandrapur
18	भंडारा	30	25	195	10	48	73	20	18	92	29	540	119	580	Bhandara
19	गडचिरोली	6	..	33	2	4	24	2	13	10	3	97	17	136	Gadchiroli
20	अमरावती	52	20	250	82	38	102	104	18	86	20	772	128	921	Amravati
21	अकोला	N.A.	663	663	148	829	Akola
22	बुलढाणा	72	8	227	..	62	47	10	42	90	4	562	104	619	Buldhana
23	यवतमाळ	142	20	316	7	28	..	41	72	3	..	629	122	858	Yavatmal
24	औरंगाबाद	76	25	232	5	51	108	55	75	219	691	1,537	311	1,625	Aurangabad
25	उस्मानाबाद	28	19	179	..	14	43	9	72	44	378	785	167	618	Osmanabad

26	नांदेड	59	22	154	..	18	60	26	64	41	16	460	93	519	Nanded
27	परभणी	20	..	123	..	8	59	13	70	55	..	384	96	480	Parbhani
28	बीड	40	4	93	..	13	55	17	75	73	8	378	103	365	Beed
29	जालना	24	3	68	..	9	30	9	19	55	9	226	55	165	Jalna
30	लातूर	933	Latur
31	कोल्हापूर	197	11	315	6	82	239	95	74	250	18	1,287	189	1,407	Kolhapur
32	सांगली	121	16	432	9	35	157	39	81	34	16	940	Sangli
33	सातारा	201	72	464	24	69	171	46	138	241	11	1,432	382	1,283	Satara
एकूण महाराष्ट्र राज्य				6,724	1,223	15,581	3,447	9,736	6,348	3,828	3,219	4,884	4,643	59,633	6,771	38,131	Maharashtra State Total

आधार.—परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Transport Commissioner, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.4

राज्यमार्गाची वाणिज्यिक विभागाची एकूण प्रगती

Progress of State Roadway's Commercial Wing

अनुक्रमांक Sr. No.	बाब	परिमाण	1970-71	1980-81	1990-91	1991-92	1992-93	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(3)	(2)
1	एकूण वाहने	संख्या	6,086	10,675	N. A.	15,701	16,145	No.	Total fleet
2	एकूण किलोमीटर्स	लाखात	3,968.82	7,426.54	12,476.11	13,304.66	13,964.15	Lakhs	Total kilometres
3	प्रभावी किलोमीटर्स	लाखात	3,933.41	7,350.81	12,299.00	13,186.74	13,788.08	Lakhs	Effective kilometres
4	एकूण प्रवासी	लाखात	5,538.18	11,901.05	23,193.98	23,779.03	24,133.72	Lakhs	Total passenger carried
5	किलोमीटर्स	प्रति मीटर	4.04	4.16	4.41	4.56	4.59	Per litre	Kilometres
6	नादुरुस्त	प्रत्येकी १०,००० कि. मी. मार्ग	0.85	0.76	0.49	0.39	0.37	Per 10,000 kms.	Breakdowns
7	अपघात	संख्या	2,434	2,799	3,250	3,440	3,691	No.	Accidents
8	एकूण कर्मचारी	संख्या	42,804	75,418	1,10,036	1,11,562	1,13,099	No.	Total Staff
9	दैनिक क्रमित सरासरी	लाख कि. मी.	10.78	20.14	33.70	36.03	37.78	lakh Km.	Daily average operated km.
10	दैनिक क्रमित सरासरी अंतर एकूण	लाख कि. मी.	10.87	20.35	34.18	36.52	38.26	lakh Km.	Daily average operated km.
11	दैनिक प्रवासी	लाख	15.17	32.61	63.55	65.12	66.12	Lakhs	Daily passengers carried
12	एकूण जमा	लाख रुपये	5,499.31	20,999.47	92,729.89	1,06,319	1,13,991	Lakh Rs.	Total receipts
13	एकूण खर्च	लाख रुपये	5,723.36	24,406.30	92,198.57	1,09,079	1,13,543	Lakh Rs.	Total expenditure
14	एकूण नफा/तोटा	लाख रुपये	(-)224.05	(-)3,406.83	531.32	2,760	448	Lakh Rs.	Total loss/profit
15	एकूण जमा	प्रती कि. मी. पैसे	139.81	285.68	754.03	806.26	826.74	Ps. per km.	Overall receipts
16	एकूण खर्च	प्रती कि. मी. पैसे	145.51	332.02	749.71	827.19	823.49	Ps. per km.	Overall expenditure
17	एकूण नफा/तोटा	प्रती कि. मी. पैसे	(-)5.70	(-)46.34	4.32	(-)20.93	3.25	Ps. per km.	Overall loss/profit
18	दिलेले व्याज	लाख रुपये	101.28	244.91	4,109.88	4,519.67	4,090.17	Lakh Rs.	Interest paid
19	एकूण जमा (आवक)	लाख रुपये	(-)224.05	(-)3,406.83	11,175.84	12,091.01	8,960.11	Lakh Rs.	Total return

N. A.—उपलब्ध नाही/Not available.

आधार.—महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Road Transport Corporation, Mumbai.

22. परिवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.5 (A)

प्रकारानुसार जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण

Road Length Classified by Category by District
1991-92(किलोमीटरमध्ये)
(In Kilometres)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे पक्के रस्ते P. W. D. Pacca Roads			प्रत्येक १०० चौ. कि. मी. मागे रस्त्याची लांबी Road Length per 100 Sq. Kms.	प्रत्येक लाख लोकांमागे रस्त्याची लांबी Road Length per 1,00,000 persons	रस्त्याने जोडलेली खेडी Villages linked with roads		District (2)
		सिमेंटचे व डांबरी रस्ते Cement Concrete Black Top (3)	खडीचे रस्ते Water Bound Macadam (4)	एकूण Total (5)	संख्या No. (8)	टक्केवारी Percentage (9)			
1	बृहन्मुंबई	49		49	8	0.60			Brihan Mumbai
2	ठाणे	2,129	3,070	5,199	56	160	1,560	89.34	Thane
3	रायगड	1,877	1,332	3,209	56	261	1,592	87.08	Raigad
4	रत्नागिरी	1,686	2,571	4,257	61	362	1,202	86.16	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,298	1,386	2,684	62	421	669	94.22	Sindhudurg
6	नाशिक	2,472	7,009	9,481	67	346	1,677	97.33	Nashik
7	धुळे	1,711	4,677	6,388	58	372	1,379	90.90	Dhule
8	जळगाव	1,916	3,543	5,459	63	282	1,491	99.26	Jalgaon
9	अहमदनगर	2,863	5,249	8,112	70	440	1,487	98.80	Ahmednagar
10	पुणे	2,622	3,519	6,141	70	262	1,654	94.35	Pune
11	सातारा	2,369	3,573	5,942	83	429	1,323	93.36	Satara
12	सांगली	1,944	2,307	4,251	92	430	700	98.87	Sangli
13	सोलापूर	2,249	6,225	8,474	67	382	1,082	98.45	Solapur
14	कोल्हापूर	1,812	2,306	4,118	75	229	1,105	96.50	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,174	3,155	4,329	57	330	1,127	90.96	Aurangabad
16	जालना	789	1,738	2,527	37	309	649	70.85	Jalna
17	परभणी	1,235	3,959	5,194	56	374	1,061	74.19	Parbhani
18	बीड	1,869	3,093	4,962	51	380	976	81.19	Beed
19	नांदेड	1,424	4,851	6,275	69	626	1,228	86.17	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,495	2,434	3,929	55	404	638	90.62	Osmanabad
21	लातूर	1,634	2,116	3,750	55	313	813	91.76	Latur
22	बुलढाणा	1,428	1,943	3,371	38	244	830	65.20	Buldhana
23	अकोला	1,745	2,230	3,975	41	236	1,065	68.88	Akola
24	अमरावती	1,465	2,429	3,894	37	242	1,194	70.31	Amravati
25	यवतमाळ	1,550	2,940	4,490	35	276	1,333	76.12	Yavatmal
26	वर्धा	729	1,402	2,131	41	279	722	71.13	Wardha
27	नागपूर	1,289	2,055	3,344	46	176	1,144	68.99	Nagpur
28	भंडारा	823	2,803	3,626	61	307	1,300	80.04	Bhandara
29	चंद्रपूर	929	3,176	4,105	59	439	1,192	81.36	Chandrapur
30	गडचिरोली	681	2,334	3,015	31	742	1,295	85.59	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		47,256	89,425	1,36,681	57	280	33,488	85.01	Maharashtra State

आधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Public Works Department, Government of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.5 (B)

प्रकारानुसार जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण
Road Length Classified by Category by District
1992-93

(किलोमीटरमध्ये)
(In Kilometres)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे पक्के रस्ते P. W. D. Pucca Roads		प्रत्येक १०० चौ. कि. मी. मागे रस्त्याची लांबी	प्रत्येक लाख लोकांमागे रस्त्याची लांबी	रस्त्याने जोडलेली खेडी Villages linked with roads		District	
		सिमेंटचे व डांबरी रस्ते Cement Concrete Black Top	खडीचे रस्ते Water Bound Macadam	एकूण Total	Road Length per 100 Sq. Kms.	Road Length per 1,00,000 persons	संख्या No.		टक्केवारी Percentage
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	बृहन्मुंबई	49	..	49	8.12	0.59	Brihan Mumbai
2	ठाणे	2,251	3,001	5,252	56.73	161.78	1,630	93.35	Thane
3	रायगड	2,020	1,332	3,352	57.06	274.49	1,605	87.84	Raigad
4	रत्नागिरी	1,834	2,451	4,285	61.81	373.55	1,264	90.60	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,360	1,368	2,728	63.57	429.23	680	95.63	Sindhudurg
6	नाशिक	2,783	6,744	9,527	66.78	346.62	1,723	100.00	Nashik
7	धुळे	2,038	4,552	6,590	58.19	373.26	1,396	92.02	Dhule
8	जळगाव	1,970	3,484	5,454	62.63	281.47	1,500	99.86	Jalgaon
9	अहमदनगर	3,294	5,187	8,481	71.17	448.07	1,426	96.07	Ahmednagar
10	पुणे	3,059	3,497	6,556	70.45	264.67	1,654	94.35	Pune
11	सातारा	2,467	3,605	6,072	83.72	430.50	1,323	93.36	Satara
12	सांगली	1,193	2,341	3,534	92.75	429.54	700	98.87	Sangli
13	सोलापूर	2,427	6,179	8,606	67.04	382.10	1,084	98.63	Solapur
14	कोल्हापूर	2,041	2,214	4,255	75.98	231.44	1,107	96.66	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,416	2,311	3,727	50.57	292.12	991	79.98	Aurangabad
16	जालना	976	1,656	2,632	37.58	318.60	664	72.48	Jalna
17	परभणी	1,269	4,089	5,358	57.14	383.93	1,114	77.90	Parbhani
18	बीड	2,030	3,032	5,062	51.34	329.54	1,056	87.85	Beed
19	नांदेड	1,747	4,537	6,284	69.53	635.59	1,278	89.68	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,755	2,256	4,001	56.68	413.30	656	93.18	Osmanabad
21	लातूर	1,860	2,099	3,959	58.33	413.30	815	91.98	Latur
22	बुलढाणा	1,591	1,937	3,528	39.83	255.00	870	68.34	Buldhana
23	अकोला	1,942	2,571	4,513	44.75	259.11	1,069	69.14	Akola
24	अमरावती	1,627	2,399	4,026	38.51	252.71	1,229	72.37	Amravati
25	यवतमाळ	1,738	2,895	4,633	96.27	283.70	1,347	76.98	Yavatmal
26	वर्धा	789	1,396	2,185	41.63	283.38	673	66.11	Wardha
27	नागपूर	1,488	2,210	3,698	48.17	184.78	1,166	71.79	Nagpur
28	भंडारा	929	2,952	3,881	64.72	324.42	13.15	80.97	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,071	3,177	4,248	59.79	442.31	1,302	88.87	Chandrapur
30	गडचिरोली	780	2,355	3,135	28.46	752.43	1,301	85.97	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	51,794	87,827	1,39,621	57.52	290.18	34,055	86.44	Maharashtra State

आधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.6

३१ मार्च १९९० व ९१ रोजीची राज्यातील लोहमार्गाची लांबी
Railways Route Length as on 31st March 1990 & 91 in the State

(कि. मी./ km.)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा/वर्ष Year	ब्रॉडगेज Broad gauge	मिटरगेज Meter gauge	नॅरोगेज Narrow gauge	एकूण Total	District				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)				
1	1960-61	2,767	1,197	1,093	5,057					
2	1970-71	2,752	1,308	1,102	5,162					
3	1980-81	3,131	994	1,100	5,225					
4	1985-86	3,334	995	1,103	5,432					
5	1986-87	3,334	995	1,103	5,431					
6	1987-88	3,347	1,039	1,048	5,434					
7	1988-89	3,351	994	1,092	5,437					
		1989-90	1990-91	1989-90	1990-91	1989-90	1990-91			
1	बृहन्मुंबई	101	101			101	101	Brihan Mumbai		
2	ठाणे	284	284			284	284	Thane		
3	रायगड	172	172		20	192	192	Raigad		
4	रत्नागिरी							Ratnagiri		
5	सिंधुदुर्ग							Sindhudurg		
6	नाशिक	223	223	42	42	265	265	Nashik		
7	धुळे	172	172			172	172	Dhule		
8	जळगाव	317	317		55	372	372	Jalgaon		
9	अहमदनगर	196	196			196	196	Ahmednagar		
10	पुणे	270	270		44	314	314	Pune		
11	सातारा	134	134			134	134	Satara		
12	सांगली	70	70	16	16	169	169	Sangli		
13	सोलापूर	220	220	42	42	448	448	Solapur		
14	कोल्हापूर	37	37			37	37	Kolhapur		
15	औरंगाबाद			173	173	173	173	Aurangabad		
16	जालना			x	x	x	x	Jalna		
17	परभणी			288	288	288	288	Parbhani		
18	बीड	40	40	7	7	47	47	Beed		
19	नांदेड			226	256	226	256	Nanded		
20	उस्मानाबाद	70	70			70	70	Osmanabad		
21	लातूर	x x	x x			57	57	Latur		
22	बुलढाणा	87	87			87	87	Buldhana		
23	अकोला	95	95	200	200	355	355	Akola		
24	अमरावती	84	84			148	148	Amravati		
25	यवतमाळ	72	73			137	138	Yavatmal		
26	वर्धा	116	116			150	150	Wardha		
27	नागपूर	237	238			372	369	Nagpur		
28	भंडारा	163	163			280	290	Bhandara		
29	चंद्रपूर	183	183			336	300	Chandrapur		
30	गडचिरोली					19	10	Gadchiroli		
	महाराष्ट्र राज्य	3,343	3,345	994	1,024	1,092	1,053	5,429	5,422	Maharashtra State

x औरंगाबाद जिल्ह्यामध्ये समाविष्ट/Included in Aurangabad district.

x x उस्मानाबाद जिल्ह्यामध्ये समाविष्ट/Included in Osmanabad district.

आधार.—संबंधित रेल्वेची विभागीय कार्यालये.

Source.—Divisional Offices of the concerned Railway.

22. परिवहन/TRANSPORT
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.7
रस्ते/Roads

वर्गीकरणानुसार रस्त्यांची लांबी/Road length according to different classes
1991-92 & 1992-93

(किलोमीटर मध्ये)
(In Kilometre)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा (2)	वर्गीकृत रस्ते/Classification of roads														एकूण Total	जिल्हा District
		राष्ट्रीय महामार्ग National highways		राज्य महामार्ग State highways		प्रमुख जिल्हा रस्ते Major district roads		इतर जिल्हा रस्ते Other district roads		ग्रामीण रस्ते Village roads		अवर्गीकृत रस्ते @Unclassified roads					
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)	1991-92 (9)	1992-93 (10)	1991-92 (11)	1992-93 (12)	1991-92 (13)	1992-93 (14)	1991-92 (15)	1992-93 (16)		
1	बृहन्मुंबई	49	49	49	49	Brihan Mumbai	
2	ठाणे	Thane	
3	रायगड	210	225	1,174	1,225	852	852	976	977	2,142	2,143	..	74	5,370	5,497	Thane	
4	रत्नागिरी	213	213	896	896	1,200	1,200	1,140	1,144	1,552	1,564	5,001	5,017	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	108	108	681	781	677	676	672	674	1,123	1,179	3,261	3,418	Sindhudurg	
6	नाशिक	235	235	1,607	1,599	2,029	2,030	2,192	2,201	4,301	4,306	..	2,432	10,364	12,803	Nashik	
7	धुळे	149	142	1,402	1,413	1,655	1,669	1,595	1,608	2,818	2,820	..	1,004	7,619	8,656	Dhule	
8	जळगाव	140	140	1,213	1,213	1,502	1,502	1,675	1,675	2,838	2,839	..	821	7,368	8,190	Jaigaon	
9	अहमदनगर	60	60	1,727	1,939	2,571	2,571	3,243	3,243	4,311	4,321	..	1,985	11,912	14,119	Ahmednagar	
10	पुणे	362	347	1,553	1,417	2,547	2,570	2,140	2,152	4,510	4,535	..	807	11,112	11,828	Pune	
11	सातारा	130	128	939	939	1,861	1,861	1,751	1,786	4,063	4,064	..	577	8,744	9,355	Satara	
12	सांगली	30	30	901	901	1,952	1,952	2,710	2,710	2,272	2,272	7,865	7,865	Sangli	
13	सोलापूर	160	160	1,457	1,457	2,533	2,533	2,095	2,095	3,728	3,728	..	74	9,973	10,044	Solapur	
14	कोल्हापूर	46	43	912	912	1,451	1,451	1,628	1,668	1,712	1,726	..	190	5,749	5,990	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	1,025	1,101	1,189	1,189	1,079	1,073	1,943	1,276	..	658	5,236	5,297	Aurangabad	
16	जालना	715	805	931	931	822	821	718	731	3,176	3,288	Jalna	
17	परभणी	1,149	1,149	1,629	1,653	1,030	1,046	2,341	2,460	6,149	6,308	Parbhani	
18	बीड	1,205	1,207	1,288	1,312	1,513	1,524	1,364	1,412	..	230	5,370	5,685	Beed	
19	नांदेड	1,270	1,270	1,625	1,626	836	1,724	3,472	3,571	7,203	8,191	Nanded	
20	उस्मानाबाद	79	79	824	820	923	925	810	832	1,527	1,601	4,163	4,257	Osmanabad	
21	लातूर	709	700	1,222	1,216	1,385	1,452	677	825	..	306	4,053	4,567	Latur	
22	बुलढाणा	82	82	979	979	999	1,015	950	981	713	791	..	55	3,723	3,903	Buldhana	
23	अकोला	100	100	1,093	1,192	1,147	1,240	807	815	1,038	1,387	..	305	4,185	5,039	Akola	
24	अमरावती	74	76	1,286	1,292	1,191	1,247	751	801	1,206	1,287	..	760	4,508	5,463	Amravati	
25	यवतमाळ	65	65	1,350	1,350	912	1,943	1,395	1,416	1,075	1,150	..	605	4,797	5,529	Yavatmal	
26	वर्धा	108	108	523	536	556	567	442	449	958	967	..	96	2,787	2,723	Wardha	
27	नागपूर	230	230	846	914	765	779	1,080	1,101	1,626	1,760	..	1,362	4,847	6,146	Nagpur	
28	भंडारा	102	102	762	766	1,170	1,192	1,598	1,703	2,004	2,200	..	676	5,636	6,639	Bhandara	
29	चंद्रपूर	774	774	1,359	1,370	1,408	1,408	2,696	2,720	6,237	6,272	Chandrapur	
30	गडचिरोली	50	50	1,055	1,066	844	862	904	908	1,878	1,907	4,731	4,793	Gadchiroli	
महाराष्ट्र राज्य		2,959	2,949	31,276	31,872	38,984	39,349	39,316	40,703	62,159	63,128	..	13,155	1,74,694	1,91,156	Maharashtra State	

टीप.—पूर्व व पश्चिम द्रुत मार्गांचे राष्ट्रीय महामार्ग म्हणून केलेले पूर्वीचे चुकीचे वर्गीकरण दुरुस्त केल्यामुळे घट झाली आहे.

Note.—Decline due to rectification of wrong classification of Eastern and Western Express Highways as National Highways done previously.

आधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई./Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

रस्ते / Roads

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.8 (A)

पृष्ठभागाच्या प्रकारानुसार रस्त्याची लांबी

Road length according to surface type
(1991-92)(किलोमीटर मध्ये)
(In kilometres)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	सिमेंट कोंक्रीट आणि डांबरी रस्ते Cement concrete and Black roads (3)	खडीचे रस्ते Water bound macadum roads (4)	अपृष्ठांकित रस्ते Unsurfaced roads (5)	एकूण Toatl (6)	जिल्हा District (2)
1	बृहन्मुंबई	49			49	Brihan Mumbai
2	ठाणे	2,129	3,070	171	5,370	Thane
3	रायगड	1,877	1,332	787	3,996	Raigad
4	रत्नागिरी	1,686	2,571	744	5,001	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग	1,298	1,386	577	3,261	Sindhudurg
6	नाशिक	2,472	7,009	833	10,364	Nashik
7	धुळे	1,711	4,677	1,231	7,619	Dhule
8	जळगाव	1,916	3,543	1,909	7,368	Jalgaon
9	अहमदनगर	2,863	5,249	3,800	11,912	Ahmednagar
10	पुणे	2,622	3,519	4,771	10,912	Pune
11	सातारा	2,369	3,573	2,802	8,744	Satara
12	सांगली	1,944	2,307	3,614	7,865	Sangli
13	सोलापूर	2,249	6,225	1,499	9,973	Solapur
14	कोल्हापूर	1,812	2,306	1,631	5,749	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,174	3,155	907	5,236	Aurangbad
16	जालना	789	1,738	659	3,186	Jalna
17	परभणी	1,235	3,959	955	6,149	Parbhani
18	बीड	1,869	3,093	408	5,370	Beed
19	नांदेड	1,424	4,851	928	7,203	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,495	2,434	234	4,163	Osmanabad
21	लातूर	1,639	2,116	303	4,053	Latur
22	बुलढाणा	1,428	1,943	352	3,723	Buldhana
23	अकोला	1,745	2,230	210	4,185	Akola
24	अमरावती	1,465	2,429	614	4,508	Amravati
25	यवतमाळ	1,550	2,940	307	4,797	Yavatmal
26	वर्धा	729	1,402	456	2,587	Wardha
27	नागपूर	1,289	2,055	1,203	4,547	Nagpur
28	भंडारा	823	2,803	2,010	5,636	Bhandara
29	चंद्रपूर	929	3,176	2,132	6,237	Chandrapur
30	गडचिरोली	681	2,339	1,716	4,731	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		47,256	89,425	37,813	1,74,494	Maharashtra State

टीप.—सिमेंट कोंक्रीट व डांबरी रस्त्याची वेगळी माहिती उपलब्ध नाही.

Note.—Information on cement concrete roads and black topped roads is not available separately.

आधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department, (Government of Maharashtra, Mumbai).

22. परिवहन / TRANSPORT

रस्ते / Roads

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.8 (B)

पृष्ठभागाच्या प्रकारानुसार रस्त्याची लांबी

Road length according to surface type
(1992-93)(किलोमीटर मध्ये)
(In kilometres)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	सिमेंट काँक्रीट आणि डांबरी रस्ते Cement concrete and Black roads (3)	खडीच रस्ते Water bound macadam roads (4)	अपृष्ठांकित रस्ते Unsurfaced roads (5)	एकूण Total (6)	जिल्हा District (2)
1	बृहन्मुंबई	49			49	Brihan Mumbai
2	ठाणे	2,251	3,001	171	5,423	Thane
3	रायगड	2,020	1,332	727	4,079	Raigad
4	रत्नागिरी	1,834	2,451	732	5,017	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग	1,360	1,368	590	3,318	Sindhudurg
6	नाशिक	2,783	6,744	844	10,371	Nashik
7	धुळे	2,038	4,552	1,062	7,652	Dhule
8	जळगाव	1,070	3,984	1,915	7,369	Jalgaon
9	अहमदनगर	3,294	5,187	3,653	12,134	Ahmednagar
10	पुणे	3,059	3,497	4,465	11,021	Pune
11	सातारा	2,467	3,605	2,706	8,778	Satara
12	सांगली	1,193	2,341	3,531	7,865	Sangli
13	सोलापूर	2,427	6,179	1,367	9,973	Solapur
14	कोल्हापूर	2,041	2,214	1,545	5,800	Koiphapur
15	औरंगाबाद	1,416	2,311	912	4,639	Aurangabad
16	जालना	979	1,656	653	3,288	Jalna
17	परभणी	1,269	4,089	950	6,308	Parbhani
18	बीड	2,030	3,032	393	5,455	Beed
19	नांदेड	1,747	4,537	1,019	7,503	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,755	2,256	246	4,257	Osmanabad
21	लातूर	1,860	2,099	302	4,261	Latur
22	बुलढाणा	1,591	1,937	320	3,848	Buldhana
23	अकोला	1,942	2,571	221	4,734	Akola
24	अमरावती	1,627	2,399	677	4,703	Amravati
25	यवतमाळ	1,738	2,895	295	49,28	Yavatmal
26	वर्धा	789	1,396	442	2,627	Wardha
27	नागपूर	1,488	2,210	1,086	4,784	Nagpur
28	भंडारा	929	2,952	2,082	5,963	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,071	3,177	2,024	6,272	Chandrapur
30	गडचिरोली	780	2,355	1,658	4,793	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		52,597	87,827	36,588	1,77,012	Maharashtra State

टीप :- सिमेंट काँक्रीट व डांबरी रस्त्याची वेगळी माहिती उपलब्ध नाही.

Note.—Information on cement concrete roads and black topped roads is not available separately.

आधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Mumbai.

22. पारवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.9

राष्ट्रीयकृत मार्ग परिवहन/Nationalised Road Transport

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची माहिती/Operations of Maharashtra State Road Transport Corporations
1991-92 and 1992-93

अ. क्र.	बाब	विभाग/Region										Item
		मुंबई Mumbai		पुणे Pune		औरंगाबाद Aurangabad		नागपूर Nagpur		एकूण Total		
Sr. No.		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	वर्ष अखरीस असलेले मार्ग (संख्या) ..	6,096	6,209	5,329	5,512	2,808	3,073	3,541	3,601	17,774	18,395	No. of routes as at the end of the year.
2	मार्गांची एकूण लांबी (कि. मी.) ..	3,25,755	3,35,230	3,28,746	3,52,487	2,07,716	2,24,353	2,11,385	2,18,951	10,73,602	11,31,021	Route Distance. (Km.)
3	मार्गांची सरासरी लांबी (कि. मी.) ..	53.44	53.99	61.69	63.95	73.97	73.01	59.70	60.80	60.40	61.49	Average route distance (Km.).
4	सरासरी दैनिक प्रभावी अंतर (लाख कि. मी.)	11.55	12.02	10.68	11.46	6.45	6.66	7.35	7.64	36.03	37.78	Average per day effective Kilometres operated (in Lakh).
5	वर्षभरात महामंडळाजवळ असलेल्या गाड्यांची सरासरी संख्या.	5,105	5,085	4,295	4,502	2,493	2,542	3,000	3,117	14,893	15,246	Average no. of buses held during the year.
6	रस्त्यावरील गाड्यांची दैनिक सरासरी संख्या	4,345	4,445	3,854	4,047	2,171	2,237	2,544	2,635	12,914	13,364	Average no. of buses on road per day.
7	चालू स्थितीतील गाड्यांची सरासरी ..	5,105	5,085	4,295	4,502	2,493	2,542	3,000	3,117	14,893	15,246	Average operating fleet*
8	गाड्यांचा सरासरी वापर (कि. मी.) ..	265.90	270.38	276.96	283.15	297.02	297.76	289.01	289.83	279.00	282.6	Average vehicles' utilization (km.)
9	भार गुणकारी टक्केवारी (लोड फॅक्टर) ..	74.93	73.79	74.32	72.83	73.51	72.05	75.88	74.15	74.69	73.26	Percentage load factor
10	प्रवाशांची दैनिक सरासरी (लाख) ..	29.05	28.73	16.15	16.97	9.30	9.4	10.48	11.02	64.98	66.12	No. of passengers travelled per day (in lakh)
11	दर प्रवाशामागे प्रवास कलेले सरासरी अंतर (कि. मी.)	21.07	16.33	26.21	26.2	27.15	27.15	28.30	27.33	29.50	22.24	Average distance travelled per passenger (km.)
12	वाहतुकीपासूनचे वार्षिक उत्पन्न (लाख रुपये)	33,82	36,585	30,018.65	33,150	17,830	19,132	20,943	22,345	1,02,676	1,11,212	Total traffic receipts during the year (in lakh Rs.)
13	दर प्रवाशामागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न (पैशात).	312	349	513	535	534	557	557	556	433	461	Average earnings per passenger (in paise.)

*टीप : चालू स्थितीतील मोटारगाड्यांच्या संख्येत नेहमीच्या वापरातील गाड्या व कारखान्यातील व वाहतुकीसाठी ठेवलेल्या राखीव गाड्यांचा समावेश होतो.

*Note : Average operationa fleet is worked out as No. of schedule+additional vehicles allotted for workshops and traffic spares.

आधार : महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई.

Source : Maharashtra State Road Transport Corporation, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

जहाज वाहतूक / Shipping

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.10

मुंबई गोदीत असलेल्या किंवा बंदरात नांगरलेल्या वाफेवरच्या आणि सुसज्ज जहाजांची संख्या व त्यांचे वजन (शासकीय किंवा व्यापारी)
Number and Tonnage of steam and square rigged vessels (Government and merchant) which entered the Mumbai docks or were berthed at the harbour walls

वर्ष Year (1)	गोदीत असलेली जहाजे Vessels which entered the docks		बंदराजवळ नांगरलेली जहाजे Vessels berthed at the harbour walls		एकूण Total	
	संख्या Number (2)	नोंदणीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage (3)	संख्या Number (4)	नोंदणीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage (5)	संख्या Number (6)	नोंदणीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage (7)
1970-71	1,643	54,23,274	238	10,36,120	1,881	64,59,394
1980-81	1,756	59,83,731	198	8,38,810	1,954	68,22,541
1990-91	1,530	55,39,858	129	7,62,553	1,659	63,02,411
1991-92	1,469	49,80,648	179	4,16,717	1,648	53,97,365
1992-93	1,665	61,07,934	516	29,24,240	2,181	90,32,174

आधार.— मुंबई पोर्ट ट्रस्ट.

Source.— Mumbai Port Trust.

22. परिवहन / TRANSPORT

जहाज वाहतूक / Shipping

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.11

मुंबई येथील जहाजे दुरुस्त करण्याच्या गोदीत असलेल्या जहाजांची संख्या व वजन
Number and tonnage of vessels docked in Merewether and Huges dry docks in Mumbai

वर्ष Year (1)	मेरेवेदर सुकी गोदी Merewether dry dock		हुजेस सुकी गोदी Huges dry dock		एकूण Total	
	संख्या Number (2)	एकूण वजन Gross tonnage (3)	संख्या Number (4)	एकूण वजन Gross tonnage (5)	संख्या Number (6)	एकूण वजन Gross tonnage (7)
1970-71	56	1,02,586	72	4,00,253	128	5,02,839
1980-81	54	93,280	50	3,36,470	104	4,39,750
1990-91	33	30,707	38	1,25,546	71	1,56,253
1991-92	54	54,387	37	1,35,511	91	1,89,898
1992-93	40	1,02,742	31	1,11,520	71	2,14,262

आधार.— मुंबई पोर्ट ट्रस्ट.

Source.— Mumbai Port Trust.

22. परिवहन/TRANSPORT

जहाज वाहतूक/Shipping

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.12

मुंबई बंदरातून येणाऱ्या व जाणाऱ्या प्रवाशांची वाहतूक (शिडाच्या जहाजातून आणि बंदरावरील नावेतून होणारी प्रवासी वाहतूक वगळून)

Number of passengers arrived and departed from Mumbai port (exclusive of passengers carried by sailing vessels and harbour ferries)
1991-92 and 1992-93

अनुक्रमांक Sr. No.	मार्ग (2)	येणारे/Inward			बाहेर जाणारे/Outward			Route (2)
		खोली/Saloon (3)	नौतळ/Deck (4)	एकूण/Total (5)	खोली/Saloon (6)	नौतळ/Deck (7)	एकूण/Total (8)	
1	युरोप (यु. के. बंदरे, जिनेव्हा, मार्सेलिस आणि इतर बंदरे).	(a) .. (b) 647	.. 647	Europe (U. K. ports, Geneva, Marseilles and other ports).
2	रेड सी पोर्ट्स (एडेन, दिजबुटी, असाब) मासवा जेडा सोडून सुदान बंदर).	(a) 67 (b) 262	67 262 272	.. 272	Red Sea ports (Aden, Djibouti, Assab, excluding Massawa Jeddah, Sudan port).
3	जेडा (यात्री)	(a) 240 (b) ..	4,471 5,125	4,711 5,125	240 595	4,313 5,321	4,553 5,916	Jeddah (pilgrims)
4	कराची	(a) .. (b)	Karachi
5	कोलंबो	(a) .. (b)	Colombo
6	ऑस्ट्रेलिया (ब्रिसबेन, सीडनी, मेलबोर्न).	(a) .. (b) 495	.. 495	Australia (Brisbane, Sydney, Melbourne).
7	अतिपूर्वेकडील (सिंगापूर, बँकॉक, हॉंगकॉंग आणि जपान व काउरासकीह).	(a) .. (b)	Far East (including Singapore, Bangkok, Hongkong and Japan Kaurasaki).
8	ऑफ्रिका पूर्व (मोबासा, झांझीबार, दार-इ-सलम, मोझांबिक, बैरा आणि लॉरेंस, मार्क्विस पोर्ट लुइस बंदरासह).	(a) .. (b)	Africa East (Mombasa, Zanzibar, Dar-es-Salam, Mozambique, Beira and Lourence, Marques and Port Luis).
9	अमेरिका (सॅनफ्रान्सिस्को, न्यूयॉर्क, बॅंक्वुडर, बोस्टन, मॉंट्रीअल आणि ह्युस्टन).	(a) .. (b)	America (San Francisco, New York, Vancouver, Boston, Montreal and Houston).

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.12—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
10	परसियन गल्फ पोर्ट्स (खोरामशाहर, मिनाल (a) अहमदी, अबादन, रस्तानुरा, बेहरिन, (b) दुबई, दोहा, बंदूर, माशरस, बसरा, कुवैत व मस्कत).	Persian Gulf ports (Khorama- shahar, Minaal Ahmadi, Abadan, Rastanura, Baherin, Dubai, Doha, Bandur, Mashurs and Basrah, Kuwait and Mascat).
11	इतर बंदरे	(a) 2,473	..	2,473	2,318	..	2,318	Other ports.
		(b) 1,390	2,288	3,678	684	2,260	2,944	
	एकूण	(a) 2,780	4,471	7,251	2,558	4,313	6,871	Total
		(b) 1,390	7,675	9,065	1,279	8,995	10,274	
	किनाऱ्याची							Coastal
12	कोकण किनारा (जंजिरा, श्रीवर्धन, हर्जे, (a) दाभोळ, जयगड, रत्नागिरी, विजयदुर्ग, (b) मालवण आणि पणजी).	Konkan coast (Janjira, Shriwardhan Harnai, Dabhol, Jaigad, Ratnagiri, Vijayadurg, Malawan and Panjim).
13	भारताचा पूर्व किनारा (कलकत्ता, व मद्रास). (a) (b)	East coast of India (Calcutta and Madras).
	एकूण	(a)	Total
		(b)	

(a) 1991-92

(b) 1992-93

आधार. मुंबई पोर्ट ट्रस्ट.

Source.—Mumbai Port Trust

22. परिवहन / TRANSPORT

जहाज वाहतूक / Shipping

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.13

महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरातून होणारी प्रवाशांची वाहतूक
Passengers traffic at the minor ports of Maharashtra State
(1991-92 and 1992-93)

अ. क्र. Sr. No.	बंदराचे नाव	बिगर यांत्रिक जहाजाने By non-mechanised vessels		यांत्रिक जहाजाने By mechanised vessels		बोटीने By Steamer		एकूण Total		Name of the Port
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	डहाणू	26,030	4,835	2,18,959	3,25,095	2,44,989	3,29,930	Dahanu
2	सातपाटी	1,69,638	1,86,656	1,69,638	1,86,656	Satpati
3	दातिवरे	21,426	23,984	90,345	1,11,771	23,984	Datiware
4	मनोरी	28,05,885	28,36,526	28,05,885	28,36,526	Manori
5	कन्याण	1,42,826	1,97,923	1,42,826	1,97,923	Kalyan
6	वरसोवा	19,21,749	22,12,592	19,21,749	22,12,592	Varsova
7	मोरा	8,533	5,317	10,60,578	9,74,522	10,69,111	9,79,839	Mora
8	कारंजा	12,70,631	8,35,257	12,70,631	8,35,257	Karanja
9	रेवस	2,91,361	1,62,689	5,94,137	4,79,002	8,85,498	6,41,691	Rewas
10	अलिबाग	1,27,041	1,11,846	1,27,041	1,11,846	Alibag
11	राजपुरी/दिघी	..	1,39,988	2,97,917	3,10,204	2,97,917	4,50,192	Rajpuri/Dighi
12	हर्ण	2,27,446	2,30,052	2,27,446	2,30,052	Hamai
13	दाभोळ	1,24,300	1,37,500	1,26,098	89,436	2,50,398	2,26,936	Dabhol
14	जयगड	5,72,970	5,09,360	33,370	40,516	6,06,340	5,49,876	Jaigad
15	रत्नागिरी	4,88,746	4,99,348	4,88,746	4,99,348	Ratnagiri
16	पूर्णागड	3,21,060	2,84,906	3,21,060	2,84,906	Purnagad
17	जैतापूर	4,65,444	3,76,506	4,65,444	3,76,506	Jaitapur
18	विजयदुर्ग	1,27,280	1,63,360	1,27,280	1,63,360	Vijaydurg
19	देवगड	4,96,860	4,39,644	4,96,860	4,39,644	Deogad
20	आचरे	1,46,300	93,300	1,46,300	93,300	Achare
21	मालवण	3,71,740	2,77,600	3,71,740	2,77,600	Malvan
22	किरणपानी	88,950	80,600	1,90,118	1,98,631	2,79,068	2,79,231	Kiranpani
23	इतर	6,19,812	5,33,771	1,07,012	53,542	7,26,824	5,87,313	Others
	एकूण	61,08,394	52,94,442	74,46,168	75,20,066	1,35,54,562	1,28,14,508	Total

टीप.—मुंबई बंदर सेवेतील वाहतूक मोरा व रेवस बंदरातील यांत्रिक जहाज वाहतूकीखाली दर्शविली आहे.

Note.—Passenger traffic under Mumbai harbour services is shown under mechanised vessels in Mora and Rewas harbours.

आधार.—मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Ports' Officer, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

2.2. परिवहन / TRANSPORT

जहाज वाहतूक / Shipping

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.14

महाराष्ट्र राज्याच्या गौण बंदरातून हाताळलेला (आयात व निर्यात) माल
Cargo (Imports and Exports) Handled at Minor Ports of Maharashtra State
(1991-92 and 1992-93)

(टन्स / In tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	बंदराचे नाव	आयात Imports		निर्यात Exports		एकूण Total		Name of the port (2)
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)	
1	डहाणू	Dahanu
2	तारापूर	Tarapur
3	सातपाटी	Satpti
4	केळवा/महिम	Kelwa/Mahim
5	अर्नाळा (दातिवरे)	Amala (Dativare)
6	वसाई	Vasai
7	मनोरी	Manori
8	कल्याण	90	90	..	Kalyan
9	ठाणे	Thane
10	वसोवा	Varsova
11	तुर्भे	..	553	..	140	..	693	Turbhe
12	पनवेल (उलवा)	217	217	..	Panvel (Ulwa)
13	मोरा	Mora
14	कारंजा	Karanja
15	मांडवा	Mandva
16	अलिबाग (धरमतर)	3,420	1,351	3,420	1,351	Aibag (Dharamtar)
17	रेवदंडा	..	28,525	28,525	Revdanda
18	बोर्लीमांडिया	Borlimandia
19	राजपूरी+दिधी	5,820	63+189	..	13	5,820	76+189	Rajpuri & Dighi
20	श्रीवर्धन	Shriwardhan
21	बाणकोट	0.5	..	2	..	2.5	..	Bankot
22	केळशी	Kelshi
23	हर्णे	Harna
24	दाभोळ	2,762	2,646	2,762	2,646	Dabhol
25	पाळशेत	Palshet
26	बोरिया	19	..	5	2	24	2	Boria
27	जयगड	1,874	1,384	1,874	1,384	Jaigad
28	तिवारी (वरोडा)	Tiwari (Waroda)
29	रत्नागिरी (परदेशात)	2,92,985	2,63,871	9,928	4,690	3,02,913	2,68,561	Ratnagiri (Foreign)
30	पुर्णागड	Pumagad
31	जैतापूर	84	..	84	..	Jaitapur
32	विजयदुर्ग	1,299	1,164	21	8	1,320	1,172	Vijaydurg
33	देवगड	615	..	1	..	616	..	Deogad
34	आचरे	Achare
35	मालवण	774	76	774	76	Malwan
36	वेंगुर्ला	Vengurla
37	रेडी (परदेशात)	2,17,277	1,870	2,17,277	1,870	Redi (Foreign)
38	किरणपानी	Kiranpani
	एकूण	3,09,875.5	2,99,822	2,27,318	6,723	5,37,193.5	3,06,545	Total

आधार.—मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Port Officer, Government of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

हवाई वाहतूक / Air Traffic

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.15

निरनिराळ्या विमानतळावरून होणारी प्रवासी व माल वाहतूक

Passenger and Freight Traffic Originating at Various Airports

1991-92 and 1992-93

अनुक्रमांक Sr. No.	वाच (1)	तपशील Particulars		Item (2)
		1991-92	1992-93	
1	प्रवाशांची एकूण संख्या मुंबई विमानतळावरील (लाखात).	20,38,241	17,17,246	Total number of passengers carried (From Mumbai Air Port)
2	महाराष्ट्रातील विमानतळावरून (मुंबई वगळून) झालेली प्रवासी वाहतूक (लाखात).	2,05,955	1,67,760	Passengers carried from Airport in Maharashtra (Excluding Mumbai Air Port)
3	एकूण माल वाहतूक मुंबई विमानतळावरून (टनात).	18,755	17,228	Total freight carried (tonnes). (From Mumbai Air Port)
4	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या विमानतळावरून झालेली माल वाहतूक (मुंबई वगळून) (टनात).	588	398	Total freight carried from Airports in Maharashtra (tonnes). (Excluding Mumbai Air Port)

आधार.—इंडियन एअर लाईन्स, मुंबई.

Source.—Indian Air Lines, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

रस्ते / Roads

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.16 (A)

वाणिज्यिक वाहनांच्या दैनिक सरासरी वाहतूक सघनतेनुसार रस्ते लांबी (वर्गवार विभागणी)
Road Length according to daily average of the Traffic Intensity of Commercial Vehicles (Classwise)
1991-92

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	राष्ट्रीय महामार्ग National Highway			राज्य महामार्ग State Highway			प्रमुख जिल्हा मार्ग Major District Roads	इतर जिल्हा मार्ग Other District Roads	District
		सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic Intensity per day			सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic Intensity per day			सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic Intensity per day	सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic Intensity per day	
(1)	(2)	*१,५०० टन १,५०१ ते १२,००० किंवा १२,००० टनापेक्षा त्यापेक्षा कमी टन अधिक			१,५०० टन १,५०१ ते १२,००० किंवा १२,००० टनापेक्षा त्यापेक्षा कमी टन अधिक			१,५०० टनापेक्षा अधिक	१,५०० टनापेक्षा अधिक	(2)
		1,500 tonnes or less	1,501 to 12,000 tonnes	Above 12,000 tonnes	1,500 tonnes or less	1,501 to 12,000 tonnes	Above 12,000 tonnes	1,500 tonnes	Above 1,500 tonnes	
1	बृहन्मुंबई	..	7.18	291.61	42.88	391.97	241.95	439.09	265.38	Brihan Mumbai
2	ठाणे	134.81	8.41	422.31	38.64	481.01	203.36	Thane
3	रायगड	85.05	10.80	647.52	326.75	723.21	225.15	Raigad
4	रत्नागिरी	23.00	..	325.50	130.50	316.50	47.50	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग	80.14	41.45	435.29	251.80	728.60	638.25	Sindhudurg
6	नाशिक	235.69	Nashik
7	धुळे	139.63	Dhule
8	जळगाव	140.10	21.60	726.04	321.50	738.42	73.15	Jalgaon
9	अहमदनगर	Ahmednagar
10	पुणे	..	14.36	347.53	85.76	783.94	483.90	878.19	530.76	Pune
11	सातारा	130.00	16.82	844.62	77.28	962.03	406.72	Satara
12	सांगली	30.00	..	569.00	332.00	508.00	152.00	Sangli
13	सोलापूर	160.28	82.90	870.58	503.60	1,457.20	1,276.50	Solapur
14	कोल्हापूर	46.00	..	651.00	261.00	633.00	95.00	Kolhapur
15	औरंगाबाद	39	786	56	165	Aurangabad
16	जालना	289	271	..	91	Jalna
17	परभणी	286	846	447	146	Parbhani
18	बीड	122	930	154	378	Beed
19	नांदेड	91	891	208	123	Nanded
20	उस्मानाबाद	79	..	661	163	739	78	Osmanabad
21	लातूर	698	70	545	165	Latur
22	बुलढाणा	82	Buldhana
23	अकोला	100	Akola
24	अमरावती	74	Amravati
25	यवतमाळ	65	Yavatmal
26	वर्धा	108	30	438	55	342	41	Wardha
27	नागपूर	230	Nagpur
28	भंडारा	102	Bhandara
29	चंद्रपूर	150	522	102	228	..	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	50	1,004	51	Gadchiroli

टीप.—*१,५०० टनापेक्षा कमी वाहतूक सघनता असलेली रस्ते लांबी प्रमुख जिल्हा मार्ग व इतर जिल्हा मार्ग ह्यांचेबाबत येथे दाखविलेली नाही.

Note.—*Road length traffic intensity of 1,500 tonnes and below has not been shown here in case of major district roads and other district roads.

आधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग (वाहन गणती), महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department (Traffic Census), Government of Maharashtra, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

रस्ते / Roads

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.16 (B)

वाणिज्यिक वाहनांच्या दैनिक सरासरी वाहतूक सघनतेनुसार रस्ते लांबी (वर्गवार विभागणी)

Road Length according to Daily average of the Traffic Intensity (Tonnes) of Commercial Vehicles (Class wise) 1992-93

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	राष्ट्रीय महामार्ग National Highway			राज्य महामार्ग State Highway			प्रमुख जिल्हा मार्ग Major District Roads	इतर जिल्हा मार्ग Other District Roads	District
		सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic Intensity per day			सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic Intensity per day			सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic Intensity per day	सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic Intensity per day	
(1)	(2)	*१,५०० टन १,५०१ ते १२,००० किंवा १२,००० टनापेक्षा त्यापेक्षा कमी टन अधिक			१,५०० टन १,५०१ ते १२,००० किंवा १२,००० टनापेक्षा त्यापेक्षा कमी टन अधिक			१,५०० टनापेक्षा अधिक Above 1,500 tonnes	१,५०० टनापेक्षा अधिक Above 1,500 tonnes	(2)
		(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मुंबई			299.99		421.84	255.70	467.50	380.14	Brihan Mumbai
2	ठाणे			134.81	8.46	422.31	38.64	488.20	236.17	Thane
3	रायगड			85.05		1,187.46	376.65	685.21	135.42	Raigad
4	रत्नागिरी			51.56		325.50	130.50	302.50	64.50	Ratnagin
5	सिंधुदुर्ग			80.14	65.84	327.65	335.03	517.01		Sindhudurg
6	नाशिक			235.69						Nashik
7	धुळे			139.63						Dhule
8	जळगाव			140.10		642.46	396.00	804.42	116.85	Jalgaon
9	अहमदनगर			60.13						Ahmednagar
10	पुणे			364.29		843.68	511.41	925.00	760.28	Pune
11	सातारा			130.00	16.92	844.62	77.28	976.52	472.35	Satara
12	सांगली			30.00		544.00	357.00	566.00	154.00	Sangli
13	सोलापूर			160.28	131.69	655.31	670.07	1,034.02		Solapur
14	कोल्हापूर			43.00		651.00	261.00	605.00	129.00	Kolhapur
15	औरंगाबाद					781	184	214		Aurangabad
16	जालना				289	194	73	96		Jalna
17	परभणी				312	846	447	176		Parbhani
18	बीड				133	925	149	422	194	Beed
19	नांदेड				10	929	250	109		Nanded
20	उस्मानाबाद				7	679	134	408	21	Osmanabad
21	लातूर					733	35	543	58	Latur
22	बुलढाणा			82						Buldhana
23	अकोला			100						Akola
24	अमरावती			74						Amravati
25	यवतमाळ			65						Yavatmal
26	वर्धा			108	29	440	67	408	41	Wardha
27	नागपूर			230						Nagpur
28	भंडारा			102						Bhandara
29	चंद्रपूर				79	517	178	262		Chandrapur
30	गडचिरोली	50			1,015	51				Gadchiroli

टीप.—*(१) १,५०० टनापेक्षा कमी वाहतूक सघनता असलेली रस्ते लांबी प्रमुख जिल्हा मार्ग व इतर जिल्हा मार्ग ह्यांचेबाबत येथे दर्शविलेली नाही.

Note.—*Road length traffic intensity of 1,500 tonnes and below has not been shown here in case of major district roads and other district roads.

(२) *राष्ट्रीय महामार्ग सोलापूर जिल्ह्यात वर्ग झाल्याने निरंक/Since this National Highway has been classified under Solapur Districts, the information may be treated as 'Nil'

आधार.—सर्वजनिक बांधकाम विभाग (वाहन गणती), महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department (Traffic Census), Government of Maharashtra, Mumbai.

२३. पणन व साठवणूक

२३.१. या विभागात नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या व शिधावाटप/रास्त भावांची दुकाने, शासकीय गोदाम साठवणूक क्षमता याबाबत आकडेवारी दिली आहे.

23. MARKETING AND STORAGE

23.1. In this section data on number of regulated markets and an authorised ration/fair price shops and storage capacity in Government warehouses are given.

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.1

जिल्हानिहाय नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या
Number of Regulated Markets by District
(1988-89)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या Number of regulated Markets	प्रत्येक नियंत्रित बाजारपेठामागे असलेल्या छेड्यांची संख्या Number of average villages served per regulated Market	प्रत्येक नियंत्रित बाजारपेठामागे असलेली सरासरी व्याप्ती (कि. मी.) Average area served per regulated market (km.)	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1	..	603	Brihan Mumbai
2	ठाणे	6	291	1,593	Thane
3	रायगड	9	203	794	Raigad
4	रत्नागिरी	1	1,388	8,249	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	11	158	1,412	Nashik
7	धुळे	8	190	1,644	Dhule
8	जळगाव	12	123	980	Jalgaon
9	अहमदनगर	12	125	1,421	Ahmednagar
10	पुणे	11	159	1,422	Pune
11	सातारा	9	157	1,665	Satara
12	सांगली	5	142	1,714	Sangli
13	सोलापूर	10	110	1,487	Solapur
14	कोल्हापूर	4	291	1,905	Kolhapur
15	औरंगाबाद	8	157	1,269	Aurangabad
16	जालना	5	180	1,522	Jalna
17	परभणी	11	129	1,003	Parbhani
18	बीड	8	152	1,328	Beed
19	नांदेड	13	110	808	Nanded
20	उस्मानाबाद	6	117	1,252	Osmanabad
21	लातूर	8	109	922	Latur
22	बुलढाणा	11	116	878	Buldhana
23	अकोला	13	119	813	Akola
24	अमरावती	13	131	939	Amravati
25	यवतमाळ	13	135	1,045	Yavatmal
26	वर्धा	6	169	1,052	Wardha
27	नागपूर	9	184	1,103	Nagpur
28	भंडारा	9	180	1,024	Bhandara
29	चंद्रपूर	8	183	1,311	Chandrapur
30	गडचिरोली	3	504	5,144	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		243	162	1,266	Maharashtra State

आधार.—पणन उप-संचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Deputy Director of Marketing, Government of Maharashtra, Mumbai.

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.2

गोदामाची संख्या व साठवणूक क्षमता

Number and capacity of storage units

(मेट्रिक टनस / In Metric Tonnes)

अनुक्रमांक Sr. No.	संस्थेचे नाव (2)	1990-91		1991-92		1992-93		Name of Agency (2)
		संख्या No. (3)	क्षमता Capacity (4)	संख्या No. (5)	क्षमता Capacity (6)	संख्या No. (7)	क्षमता Capacity (8)	
1	भारतीय अन्न महामंडळ	18	13,21,371	N.A.	N.A.	7	14,56,904	Food Corporation of India.
2	महाराष्ट्र राज्य वखारी महामंडळ	19	2,63,894	N.A.	N.A.	557	9,04,229	State warehousing Corporation
3	केंद्रीय वखार महामंडळ	561	N.A.	N.A.	N.A.	63	6,61,817	Central warehousing Corporation
4	इतर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Other
	एकूण	598	15,85,265	N.A.	N.A.	627	30,22,950	Total

टीप.—N.A. उपलब्ध नाही/Not available.

आधार.—अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Mumbai.

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.3 (A)

शासकीय गोदामांची संख्या व त्यांची क्षमता

Number and capacity of State Owne Warehouses

(1991-92)

(गोदामाची क्षमता हजार मे. टनांत,
(Godown capacity in '000 M. Ts.)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	शासकीय Government owned		भाड्याने घेतलेली Hired		भाड्याने दिलेली Let out		गोदामांची उपलब्ध क्षमता Godown capacity available		District (2)
		गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	20	25,567	22	81,949	42	1,07,516	Mumbai
2	ठाणे	36	16,840	36	16,840	Thane
3	रायगड	61	24,800	1	200	62	25,000	Raigad
4	रत्नागिरी	36	14,850	52	1,533	1	100	87	16,283	Ratnagin
5	सिंधुदुर्ग	19	8,100	18	1,545	37	9,645	Sindhudurg
6	नाशिक	27	19,150	4	610	31	19,760	Nashik
7	धुळे	41	20,050	1	250	40	19,800	Dhule
8	जळगाव	32	14,100	5	1,150	37	15,250	Jalgaon
9	अहमदनगर	78	49,000	2	1,300	76	47,700	Ahmednagar
10	पुणे (शहर)	21	21,450	21	21,450	Pune (City)
11	पुणे	22	18,979	2	1,200	24	20,179	Pune
12	सातारा	24	14,694	24	14,694	Satara
13	सांगली	29	13,760	29	13,760	Sangli
14	सालापूर (शहर)	14	9,677	14	9,677	Solapur (City)
15	सोलापूर	44	37,975	1	200	45	38,175	Solapur
16	कोल्हापूर	23	10,550	23	10,550	Kolhapur
17	औरंगाबाद	31	17,792	3	919	28	16,873	Aurangabad
18	जालना	22	15,950	1	1,150	21	14,800	Jalna
19	परभणी	28	15,700	1	700	27	15,000	Parbhani
20	बीड	29	25,050	2	1,300	31	26,350	Beed
21	नांदेड	46	19,650	30	8,930	76	28,580	Nanded
22	उस्मानाबाद	30	16,200	2	600	32	16,800	Osmanabad
23	लातूर	27	19,770	1	500	28	20,270	Latur
24	बुलढाणा	21	8,750	12	4,292	33	13,042	Buldhana
25	अकोला	35	20,300	6	1,600	41	21,900	Akola
26	अमरावती	31	12,350	3	840	34	13,190	Amravati
27	यवतमाळ	35	17,500	2	200	37	17,700	Yavatmal
28	वर्धा	14	8,685	4	1,150	18	9,835	Wardha
29	नागपूर (शहर)	4	10,882	1	2,991	5	13,873	Nagpur (City)
30	नागपूर	12	14,203	8	9,311	1	1,197	19	22,317	Nagpur
31	भंडारा	36	20,300	36	20,300	Bhandara
32	चंद्रपूर	28	14,650	3	1,100	2	1,500	29	14,250	Chandrapur
33	गडचिरोली	19	8,650	2	300	21	8,950	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		975	5,85,924	181	1,21,501	12	7,116	1,144	7,00,309	Maharashtra State

आधार.—अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Mumbai.

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.3 (B)

शासकीय गोदामांची संख्या व त्यांची क्षमता

Number and capacity of State Owned Warehouses

(1992-93)

(गोदामाची क्षमता हजार मे. टनांत)

(Godown capacity in '000 M. Ts.)

अ. क्र. Sr No	जिल्हा	शासकीय Government owned		भाड्याने घेतलेली Hired		भाड्याने दिलेली Let out		गोदामांची उपलब्ध क्षमता Godown capacity available		District
		गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	20	25,567	22	82,049	42	1,07,616	Mumbai
2	ठाणे	36	16,840	6	1,500	3	2,150	39	16,190	Thane
3	रायगड	61	24,800	1	200	62	25,000	Raigad
4	रत्नागिरी	36	14,850	49	1,495	1	100	84	16,245	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	19	8,100	11	955	30	9,055	Sindhudurg
6	नाशिक	27	19,150	3	210	30	19,360	Nashik
7	धुळे	41	20,050	1	250	40	19,800	Dhule
8	जळगाव	32	14,100	15	7,315	47	21,415	Jaigaon
9	अहमदनगर	78	49,000	2	1,300	76	47,700	Ahmednagar
10	पुणे (शहर)	21	21,450	21	21,450	Pune (City)
11	पुणे	22	18,979	2	1,200	24	20,179	Pune
12	सातारा	24	14,694	1	250	25	14,944	Satara
13	सांगली	29	13,760	29	13,760	Sangli
14	सोलापूर (शहर)	14	9,677	14	9,677	Solapur (City)
15	सोलापूर	44	37,975	1	200	45	38,175	Solapur
16	कोल्हापूर	23	10,550	23	10,550	Kolhapur
17	औरंगाबाद	31	17,792	2	350	2	800	31	17,342	Aurangabad
18	जालना	22	15,950	1	700	40	14,800	Jalna
19	परभणी	28	15,700	13	2,600	1	700	40	17,600	Parbhani
20	बीड	29	25,050	2	1,300	31	26,350	Beed
21	नांदेड	46	19,650	4	800	50	20,450	Nanded
22	उस्मानाबाद	30	16,200	2	600	32	16,800	Osmanabad
23	लातूर	27	19,770	16	4,400	43	24,170	Latur
24	बुलढाणा	21	8,750	8	3,100	29	11,850	Buldhana
25	अकोला	35	20,300	16	16,200	51	36,500	Akola
26	अमरावती	31	12,350	11	4,310	42	16,660	Amravati
27	यवतमाळ	35	17,500	2	200	37	17,700	Yavatmal
28	वर्धा	14	8,685	13	7,250	27	15,935	Wardha
29	नागपूर (शहर)	4	10,882	1	2,991	5	13,873	Nagpur (City)
30	नागपूर	12	14,203	5	4,371	1	1,197	16	17,377	Nagpur
31	भंडारा	36	20,300	36	20,300	Bhandara
32	चंद्रपूर	28	14,650	3	1,100	2	1,500	29	14,250	Chandrapur
33	गडचिरोली	29	3,650	12	1,300	31	9,950	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		975	5,85,924	221	1,46,246	14	9,147	1,182	7,23,023	Maharashtra State

आधार.—अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Mumbai.

23. पणन व साठवणूक /
तक्ता क्रमांक /
निवडक वस्तुंची संस्थाद्वारे वसुली/

		ज्वारी/Jowar							
अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	राज्य शासन State Government		भारतीय अन्न महामंडळ Food Corporation of India		इतर Others		एकूण Total	
		A	B	A	B	A	B	A	B
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई								
2	मुंबई (उपनगर)								
3	ठाणे								
4	रायगड								
5	रत्नागिरी								
6	सिंधुदुर्ग								
7	नाशिक		5,880						5,880
8	धुळे		45,551						45,551
9	जळगांव		1,18,029						1,18,029
10	अहमदनगर		2,711						2,711
11	पुणे								
12	सातारा								
13	सांगली								
14	सोलापूर								
15	कोल्हापूर								
16	औरंगाबाद		13,556						13,556
17	जालना		26,464						26,464
18	परभणी		27,501						27,501
19	बीड		60,541						60,541
20	नांदेड		93,571						93,571
21	उस्मानाबाद		41,523						41,523
22	लातूर		1,03,251						1,03,251
23	बुलढाणा		56,875						56,875
24	अकोला		36,800						36,800
25	अमरावती		34,267						34,267
26	यवतमाळ		36,800						36,800
27	वर्धा		17,736						17,736
28	नागपूर		8,953						8,953
29	भंडारा								
30	चंद्रपूर		1,156						1,156
31	गडचिरोली								
	महापद्म राज्य		7,70,245						7,70,245

MARKETING AND STORAGE

TABLE No. 23.4

Procurement of selected commodities by Agencies
(1991-92 and 1992-93)

(हजार टनात/In 1000 Tonnes)

भात/Paddy								District
राज्य शासन State Government		भारतीय अन्न महामंडळ Food Corporation of India		इतर Others		एकूण Total		
A	B	A	B	A	B	A	B	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
..	Mumbai
..	Mumbai (Sub.)
..	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	Nashik
20	419	20	419	Dhule
..	Jalgaon
..	Ahmednagar
..	Pune
..	Satara
..	Sangli
..	Solapur
..	Kolhapur
..	Aurangabad
..	Jalna
..	Parbhani
..	Beed
..	34	34	Nanded
..	Osmanabad
..	Latur
..	Buldhana
..	Akola
..	Amravati
..	Yavatmal
..	Wardha
..	7	7	Nagpur
220	71	220	71	Bhandara
5	32	5	32	Chandrapur
1,775	944	1,775	944	Gadchiroli
2,020	1,507	2,020	1,507	Maharashtra State

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	बाजरी/Bajara							
		राज्य शासन State Government		भारतीय अन्न महामंडळ Food Corporation of India		इतर Others		एकूण Total	
		A (19)	B (20)	A (21)	B (22)	A (23)	B (24)	A (25)	B (26)
1	मुंबई
2	मुंबई (उपनगर)
3	ठाणे
4	रायगड
5	रत्नागिरी
6	सिंधुदुर्ग
7	नाशिक	..	1,196	1,196
8	धुळे
9	जळगांव	..	1	1
10	अहमदनगर	..	741	741
11	पुणे
12	सातारा
13	सांगली
14	सोलापूर
15	कोल्हापूर
16	औरंगाबाद	..	487	487
17	जालना	..	1,010	1,010
18	परभणी
19	बीड	..	5,904	5,904
20	नांदेड
21	उस्मानाबाद	..	82	82
22	लातूर
23	बुलढाणा	..	98	98
24	अकोला	..	564	564
25	अमरावती
26	यवतमाळ	..	699	699
27	वर्धा
28	नागपूर
29	भंडारा
30	चंद्रपूर
31	गडचिरोली
महाराष्ट्र राज्य		..	10,782	10,782

A = 1991-92

मार्केटिंग फेडरेशन व आदिवासी विकास महामंडळ यांचेमार्फत आधारभूत किंमती योजनेअंतर्गत खरेदी
आधार.—अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

TABLE No. 23.4—Contd.

(हजार टनात/In 000 Tonnes)

मक्का/Maize								District
राज्य शासन State Government		भारतीय अन्न महामंडळ Food Corporation of India		इतर Others		एकूण Total		
A	B	A	B	A	B	A	B	
(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(2)
..	Mumbai
..	Mumbai (Sub.)
..	Thane
..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	1,252	1,252	Nashik
..	Dhule
..	120	120	Jalgaon
..	Ahmednagar
..	Pune
..	Satara
..	Sangli
..	Solapur
..	Kolhapur
..	2,087	2,087	Aurangabad
..	492	492	Jalna
..	Parbhani
..	Beed
..	Nanded
..	Osmanabad
..	Latur
..	546	546	Buldhana
..	Akola
..	Amravati
..	Yavatmal
..	Wardha
..	Nagpur
..	Bhandara
..	Chandrapur
..	Gadchiroli
..	4,497	4,497	Maharashtra State

B = 1992-93

Procurement under "support price plan" through Marketing Federation and Tribal Development Corporation.

Source.—Food and Civil Supplies Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

23. पणन व साठवणूक/MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.5

अधिकृत शिधावाटप दुकाने

Number of authorised fair price shops

वर्ष Year	ग्रामीण/Rural				शहरी/Urban				एकूण/Total			
	सरकारी Government	सहकारी Co-operative	इतर Others	एकूण Total	सरकारी Government	सहकारी Co-operative	इतर Others	एकूण Total	सरकारी Government	सहकारी Co-operative	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1991-92	6,617	18,910	25,527	..	3,029	8,087	11,116	..	9,646	26,997	36,643
1992-93	7,874	20,304	28,178	..	3,280	8,200	11,480	..	11,154	28,504	39,658

आधार.—अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Mumbai.

२४. संपर्क साधने

२४.१. पोस्ट व तार कार्यालये, दूरध्वनी केंद्रे बगैरे या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

24. COMMUNICATIONS

24.1. Statistics on Post and Telegraph offices, Telecommunication centres etc. are given in this section.

24. संपर्क साधने / COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 24.1

टपाल व तार घरे

No. of Postal Institutions

अ. क्र.	जिल्हे	टपाल घरे	प्रति टपाल घरावर सेवेचा लाभ मिळणारी लोकसंख्या	तार घरांची संख्या	टपाल पेट्या	मूळ दूरध्वनी केंद्रे	दूरध्वनीची संख्या	सार्वजनिक दूरध्वनीची संख्या	District	
Sr. No.	वर्ष/Year	No. of Post Offices	Population served per post office	No. of Telegraphic Offices	No. of letter boxes	No. of Telephone Exchanges	No. of Telephone connections	No. of Public call Offices	(2)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)	
	1950-51	1,496	21,302	112	894	327	3,585	230		
	1960-61	5,437	7,699	411	9,746	529	15,259	341		
	1970-71	8,870	6,308	933	18,909	817	1,87,279	653		
	1980-81	11,373	5,662	1,937	42,290	1,067	4,39,385	2,637		
	1987-88	11,070	5,672	1,770	41,096	1,389	7,90,381	3,867		
	1988-89	11,183	5,614	1,912	41,705	1,479	8,52,222	N. A.		
	1989-90	11,682	6,740	1,376	43,321	1,560	9,59,709	11,774		
	1990-91	11,929	6,521	2,526	43,321	1,711	10,27,159	12,339		
1	बृहन्मुंबई	1989-90	257	36,166	NA	1,878	70	6,52,837	7,661	Brihan Mumbai
		1990-91	272	36,166	79	1,878	86	6,99,097	7,707	
2	ठाणे	1989-90	381	13,034	NA	2,117	59	29,481	100	Thane
		1990-91	386	13,034	76	2,117	61	34,155	177	
3	रायगड	1989-90	390	4,491	NA	2,035	54	6,811	83	Raigad
		1990-91	397	4,491	66	2,035	58	7,563	96	
4	रत्नागिरी	1989-90	621	2,428	30	2,111	57	5,259	97	Ratnagiri
		1990-91	625	2,428	87	2,111	62	5,809	131	
5	सिंधुदुर्ग	1989-90	345	2,400	34	1,327	33	2,482	66	Sindhudurg
		1990-91	345	2,400	133	1,327	37	2,691	65	
6	नाशिक	1989-90	636	5,942	35	2,217	100	23,752	179	Nashik
		1990-91	655	5,942	138	2,217	111	26,430	208	
7	धुळे	1989-90	429	5,814	37	1,384	61	7,769	140	Dhule
		1990-91	434	5,814	73	1,384	67	8,236	116	
8	जळगाव	1989-90	497	6,292	124	1,559	104	11,417	37	Jalgaon
		1990-91	508	6,292	171	1,559	106	12,270	228	
9	अहमदनगर	1989-90	613	5,328	45	1,994	114	12,737	308	Ahmednagar
		1990-91	620	5,328	89	1,994	124	1,408	253	
10	पुणे	1989-90	719	7,120	112	2,953	103	77,554	1,089	Pune
		1990-91	725	7,120	202	2,953	107	90,965	976	
11	सातारा	1989-90	617	3,808	73	2,463	64	8,462	193	Satara
		1990-91	644	3,808	125	2,463	68	9,100	190	
12	सांगली	1989-90	384	5,321	97	1,165	74	10,238	218	Sangli
		1990-91	390	5,321	109	1,165	78	11,519	178	
13	सोलापूर	1989-90	510	6,164	192	1,408	57	11,380	143	Solapur
		1990-91	511	6,164	140	1,408	70	12,550	200	
14	कोल्हापूर	1989-90	513	5,676	84	1,527	69	17,660	245	Kolhapur
		1990-91	535	5,676	94	1,527	73	19,573	188	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 24.1—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)	
15	औरंगाबाद	1989-90	310	6,992	26	1,268	43	7,242	94	Aurangabad
		1990-91	306	6,992	98	1,268	49	1,066	131	
16	जालना	1989-90	184	6,745	11	827	31	2,528	43	Jalna
		1990-91	187	6,745	23	827	33	2,789	30	
17	परभणी	1989-90	293	6,956	19	956	35	3,363	123	Parbhani
		1990-91	300	6,956	18	956	40	4,089	18	
18	बीड	1989-90	314	5,718	19	965	24	2,728	34	Beed
		1990-91	319	5,718	24	965	26	3,113	40	
19	नांदेड	1989-90	429	5,814	27	1,201	48	3,915	130	Nanded
		1990-91	465	5,814	55	1,201	50	5,749	36	
20	उस्मानाबाद	1989-90	275	4,675	97	707	18	1,483	35	Osmanabad
		1990-91	282	4,675	16	707	21	1,779	37	
21	लातूर	1989-90	271	5,911	93	817	27	3,182	32	Latur
		1990-91	270	5,911	49	817	29	3,833	32	
22	बुलढाणा	1989-90	335	7,934	NA	1,418	47	4,205	71	Buldhana
		1990-91	352	5,501	106	1,418	50	4,941	71	
23	अकोला	1989-90	374	5,654	40	1,523	35	6,687	116	Akola
		1990-91	385	5,654	66	1,523	41	7,345	197	
24	अमरावती	1989-90	410	5,065	63	1,334	44	8,293	112	Amravati
		1990-91	415	5,065	94	1,334	48	8,243	115	
25	यवतमाळ	1989-90	353	5,744	12	1,234	34	3,650	55	Yeotmal
		1990-91	354	5,744	64	1,234	40	4,096	66	
26	वर्धा	1989-90	181	5,759	11	922	28	3,124	53	Wardha
		1990-91	185	5,759	104	922	31	3,483	60	
27	नागपूर	1989-90	323	9,790	45	1,154	45	23,080	147	Nagpur
		1990-91	333	9,790	43	1,154	52	25,653	592	
28	भंडारा	1989-90	272	9,277	29	1,055	41	3,896	97	Bhandara
		1990-91	283	9,277	108	1,055	47	4,500	105	
29	चंद्रपूर	1989-90	293	6,185	15	903	26	3,595	53	Chandrapur
		1990-91	322	6,185	31	903	31	4,097	77	
30	गडचिरोली	1989-90	153	4,156	6	899	15	899	20	Gadchiroli
		1990-91	124	4,156	45	899	15	1,017	19	

आधार.— (१) पोस्ट-मास्टर जनरल, महाराष्ट्र विभाग, मुंबई.
 (२) जनरल मॅनेजर, महाराष्ट्र टेलिकॉम विभाग, मुंबई.
 (३) महानगर दूरध्वनी निगम लिमिटेड, मुंबई.

Source.— (1) Post-Master General, Maharashtra Circle, Mumbai.
 (2) General Manager (D), Maharashtra Telecom Circle, Mumbai.
 (3) Mahanagar Telephone Nigam Ltd., Mumbai.

२५. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक

२५.१. मुंबईत उतरणाऱ्या परदेशी पर्यटकांच्यासंबंधी आकडेवारी या विभागात देण्यात आली आहे.

२५.२. तसेच उड्डाण क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तीच्या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

25. TOURISM AND CIVIL AVIATION

25.1. Data on foreign tourists disembarked at Mumbai are given in this section.

25.2. Flying clubs, Planes and persons trained also given in this section.

25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक / TOURISM AND CIVIL AVIATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 25.1

मुंबईत उतरणारे परदेशी पर्यटक

Foreign tourists disembarking at Mumbai
1991-92 and 1992-93

अ. क्र. Sr. No.	नागरिकत्वाचा देश (2)	परदेशी पर्यटकांची संख्या		अ. क्र. Sr. No.	नागरिकत्वाचा देश (2)	परदेशी पर्यटकांची संख्या		Country of Nationality (2)	
		1991-1992 (3)	1992-93 (4)			1991-92 (3)	1992-93 (4)		
उत्तर अमेरिका				North America				आफ्रिका	
1	कॅनडा	43,386	47,800						
2	संयुक्त राज्य अमेरिका	1,52,288	1,58,159	30	इथोपिया	7,528	6,241	Ethiopia	
3	इतर	198	118	31	केनिया	16,534	13,597	Kenya	
	एकूण	1,95,872	2,05,077	32	मॉरिशियस	9,831	9,599	Mauritius	
				33	नायजेरिया	1,998	1,704	Nigeria	
मध्य व दक्षिण अमेरिका				Central and South America				दक्षिण आफ्रिका	
4	अर्जेन्टिना	2,127	2,038	34	दक्षिण आफ्रिका	11,068	9,914	South Africa	
5	ब्राझील	2,954	2,638	35	सूदान	3,442	2,375	Sudan	
6	मेक्सिको	1,500	1,834	36	टंझानिया	6,198	6,058	Tanzania	
7	इतर	5,758	6,940	37	इजिप्त	2,866	2,449	Egypt	
	एकूण	12,339	13,450	38	झांबिया	3,930	3,441	Zambia	
				39	इतर	7,625	6,597	Others	
पश्चिम युरोप				Western Europe				दक्षिण आफ्रिका	
8	ऑस्ट्रिया	10,606	11,935						
9	बेल्जियम	10,747	10,713						
10	डेन्मार्क	8,559	7,563						
11	फिनलँड	8,337	8,877						
12	फ्रान्स	74,304	70,694						
13	पश्चिम जर्मनी	84,422	33,341						
14	आयर्लँड	3,924	3,676						
15	ग्रीस	3,231	4,489						
16	इटली	51,138	40,315						
17	नेदरलँड	30,145	30,856						
18	नार्वे	4,132	4,495						
19	पोर्तूगाल	6,500	5,154						
20	स्पेन	24,850	20,353						
21	स्विडन	13,305	15,358						
22	स्विझरलँड	28,851	31,016						
23	इंग्लँड	2,44,263	2,74,168						
24	इतर	1,384	1,625						
	एकूण	6,81,739	6,24,628						
पूर्व युरोप				Eastern Europe				पश्चिम आशिया	
25	झेकोस्लोव्हाकिया	1,903	1,331						
26	हंगेरी	1,113	1,388						
27	पोलंड	4,240	3,727						
28	सोवियत संघ	39,409	48,644						
29	इतर	2,309	1,619						
	एकूण	48,974	56,709						
पश्चिम आशिया				West Asia				दक्षिण आशिया	
				40	बहरिन	13,096	8,942	Bahrain	
				41	संयुक्त अरब अमिरात	31,709	28,296	U. A. E.	
				42	टर्की	2,783	2,242	Turkey	
				43	ईझ्राईल	9,468	9,646	Israel	
				44	जॉर्डन	3,331	2,609	Jordan	
				45	कुवेत	8,744	8,168	Kuwait	
				46	ओमन	15,668	13,692	Oman	
				47	कतार	5,518	5,441	Quatar	
				48	सौदी अरेबिया	23,255	17,947	Saudi Arabia	
				49	येमेन अरब रिप.	16,419	15,962	Yeman Arab Rep.	
				50	सिरिया	3,228	2,933	Syria	
				51	इतर	2,655	2,345	Others	
					एकूण	1,35,874	1,18,223	Total	
दक्षिण आशिया				South Asia				दक्षिण आशिया	
				52	अफगाणिस्तान	16,579	9,540	Afghanistan	
				53	बांगलादेश	2,46,589	2,77,565	Bangladesh	
				54	श्रीलंका	71,935	76,898	Sri Lanka	
				55	पाकिस्तान	1,86,325	49,622	Pakistan	
				56	इराण	17,926	15,725	Iran	
				57	मालदिव	11,770	11,278	Maldives	
				58	नेपाळ	25,244	28,048	Nepal	
				59	भूतान	2,000	1,979	Bhutan	
					एकूण	5,78,368	4,65,655	Total	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 25.1—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)	(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
दक्षिण-पूर्व आशिया				South-East Asia		ऑस्ट्रेलिया		Australia	
60	इंडोनेशिया	4,918	4,593	Indonesia	73	ऑस्ट्रेलिया	26,648	28,795	Australia
61	मलेशिया	35,201	35,334	Malaysia	74	फिजी	1,534	2,150	Fiji
62	फिलिपाईन्स	3,970	3,465	Philippines	75	न्युझिलैंड	6,278	6,676	Newzealand
63	सिंगापूर	35,039	30,223	Singapore	76	इतर	1,177	1,399	Others
64	थायलैंड	12,620	12,806	Thailand					
65	इतर	1,580	2,514	Others					
	एकूण	93,328	98,935	Total		एकूण	35,685	39,020	Total
					77	राष्ट्रियता नसलेले	3,512	3,100	Stateless
						एकूण	18,67,651	17,64,830	Grand Total
पूर्व आशिया				East Asia					
66	चायना (मेन)	4,778	5,157	China (Main)					
67	चायना (तायवान)	2,199	2,676	China (Taiwan)					
68	जपान	60,137	49,616	Japan					
69	हॉंगकॉंग	9,925	10,015	Hongkong					
70	कोरिया (उत्तर)	3,505	4,567	Korea (North)					
71	कोरिया (दक्षिण)	5,175	4,791	Korea (South)					
72	इतर	221	236	Others					
	एकूण	85,940	77,058	Total					

आधार.—इंडिया टुरिस्ट स्टॅटिस्टिक्स, पर्यटन विभाग, भारत सरकार.

Source.—India Tourist Statistics, Department of Tourism, Govt. of India.

25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक / TOURISM AND CIVIL AVIATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 25.2

उड्डान क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या

No. of flying clubs, planes and persons trained in

1989-90 and 1990-91

अ. क्र. Sr. No.	उड्डान क्लबचे नाव (2)	उड्डान क्लबची संख्या		विमानांची संख्या/No. of planes						प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या		उड्डान क्लब Name of flying club (2)
		No. of flying clubs		चाळू स्थितीत In Operation		चाळू स्थितीत नसलेली Not in Operation		एकूण Total		No. of persons trained		
		1989-90	1990-91	1989-90	1990-91	1989-90	1990-91	1989-90	1990-91	1989-90	1990-91	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	मुंबई उड्डान क्लब	1	1	3	3	2	2	5	5	54	68	Mumbai flying club
2	नागपूर उड्डान क्लब	1	1	2	2	1	1	3	3	44	35	Nagpur flying club
	एकूण	2	2	5	5	3	3	8	8	98	103	Total

आधार.—उड्डान क्लब, मुंबई व नागपूर.

Source.—Flying Clubs, Mumbai and Nagpur.

२६. कामगार व सेवायोजन

२६.१. या विभागामध्ये राज्य शासकीय कर्मचारी, दुकाने व संस्था अधिनियमाखालील रोजगार, इतर रोजगार, उद्योगधंद्यातील कामगारांची गैरहजेरी, कामगार संघटना यांची आणि कामगार विषयक इतर माहिती दिली आहे.

- २६.२. कारखान्यातील ऐच्छिक गैरहजेरीची आकडेवारी ही कामगारांच्या व्यक्तीगत कारणामुळे झालेल्या गैरहजेरीशी संबंधित आहे. म्हणून यामध्ये संप, टाळेबंदी व तात्पुरते कामावरून दूर करणे इ. कारणामुळे झालेल्या गैरहजेरीचा समावेश केलेला नाही. कारखाना अधिनियम कायदा, १९४८ नुसार जो "कामगार" आहे त्यांचा समावेश आहे. परंतु त्यात पर्यवेक्षक किंवा व्यवस्था पहाणारे किंवा खाजगी जागांवर काम करणारे यांचा अंतर्भाव होत नाही. याशिवाय, फक्त नियमित काम करणाऱ्यांचा (यात प्रासंगिक व बदली कामगारांचा समावेश नाही) समावेश होतो. "गैरहजेरीचा दर" कामगारांच्या गैरहजेरीमुळे कामगारांच्या कामाच्या पाळ्यांच्या संख्येत झालेली घट व नियमित कामगारांच्या पाळ्यांची संख्या ह्यांचे गुणोत्तर आहे. औद्योगिक वादासंबंधी सांख्यिकी माहिती गोळा करतेवेळी औद्योगिक वाद म्हणजे कामगारांच्या एखाद्या गटाने आपल्या तक्रारी/निषेध व्यक्त करण्याचे उद्देशाने तात्पुरते काम थांबवणे किंवा मागणीकरिता आग्रह धरणे किंवा एक किंवा अधिक कामगारांकडून काम थोपवून ठेवणे इ. असा अर्थ लावण्यात येतो. हे वाद रोजगार, बेरोजगार अथवा करार झालेल्या शर्तीमध्ये तफावत आढळल्यामुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीमुळे निर्माण होऊ शकतात. काम थांबवण्याचे "संप व टाळेबंदी" म्हणून ओळखले जाणारे दोनही प्रकार या आकडेवारीत समाविष्ट आहेत. यात राजकीय संप, सहानुभुतीदायक निदर्शने, इ. चा समावेश केलेला नाही. या आकडेवारीत ज्या वेगवेगळ्या आर्थिक क्षेत्रातील उदा. कारखाने, लागवड, खाणी, परिवहन, बांधकाम सेवा, यात १० किंवा त्याहून जास्त कामगार गुंतलेले आहेत अशा क्षेत्रांचा समावेश आहे. हे सांगणे आवश्यक आहे की, संप व त्यामध्ये गुंतलेले कामगार ह्यांच्या मासिक आकडेवारीची १२ महिन्यांची बेरीज केली तर वार्षिक आकडेवारीची माहिती होत नाही, हे ध्यानात घ्यावे, कारण प्रत्यक्षात संपाचा कालखंड हा एक महिन्यापेक्षा अधिक काळही असू शकतो.

26. LABOUR AND EMPLOYMENT

26.1. Data on State Government Employees, employment under shops and establishments employment market information, absenteeism in industries, trade unions and other information about labour are given in this section.

26.2. The absenteeism statistics relate to only voluntary absenteeism defined as absence due to reasons which are personal to the individuals concerned. As such, absence of a worker on account of strike, lock-out or lay-off is not considered. They cover 'workers' as defined by the Factories Act, 1948, but exclude persons holding position of supervision or management or employed in confidential position. Moreover, only regular workers (excluding casual and substitute workers) are considered. The absenteeism rate is the ratio of number of man shifts lost due to absences to the number of man shifts scheduled to work. For the purpose of statistics regarding industrial disputes, an industrial dispute is taken to be a temporary stoppage of work by a group of employees to express a grievance or enforce a demand or temporary withholding of work from a group of employees by one employee (or a group of employees) in connection with matters relating to employment or non-employment or terms or conditions of employment. Thus, both the types of work stoppages, popularly known as "strike" and "lock-out" respectively are covered. Political strikes, sympathetic demonstrations and the like are however, excluded. The statistics cover such disputes in which the number of workers involved is ten or more in all the sectors of economic activity such as factories, plantations, mines, transport, construction services, etc. It must also be mentioned that the monthly figures of number of strikes and number of workers involved are not additive to form annual figures because of the fact that the period or duration of the strike may have spread over more than one month.

2E. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1

दुकाने, व्यापारी संस्था व त्यातील कामगार

Number of Commercial Establishments, Shops and Worker Employed

अनु. क्र.	वर्ष	एकूण शहरे	दुकाने		व्यापारी संस्था		हॉटेल व उपहार गृहे		चित्रपट गृहे		कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या	एकूण संस्था	एकूण कामगार
Serial No.	Year	No. of Towns	Shops		Commercial Establishments		Hotels and Restaurants		Theatres		Establishments having no employees	Total establishments	Total employees
(1)	(2)	(3)	संख्या	कामगार	संख्या	कामगार	संख्या	कामगार	संख्या	कामगार	(12)	(13)	(14)
			No.	Employees	No.	Employees	No.	Employees	No.	Employees			
1	1970-71	139	90,970	2,23,516	68,921	4,03,155	22,182	1,18,830	507	9,367	2,03,893	3,86,473	7,54,868
2	1975-76	157	1,08,619	3,16,190	96,846	5,91,586	24,635	1,36,591	600	9,709	2,60,019	4,90,719	10,54,076
3	1980-81	176	1,28,402	3,50,811	1,18,375	5,98,032	29,923	1,50,200	695	12,225	3,05,660	5,83,055	11,11,268
4	1985-86	204	1,65,000	4,10,000	1,60,000	7,75,000	33,000	1,75,000	860	11,500	3,85,000	7,43,860	13,71,500
5	1989-90	208	2,05,491	4,46,235	1,94,380	9,71,993	38,349	1,93,436	1,280	11,800	4,52,699	8,92,199	16,23,464
6	1990-91	238	2,05,822	4,75,970	1,93,711	9,92,223	38,974	1,88,947	1,245	11,704	4,93,218	9,31,970	16,68,844
7	1991-92	238	2,10,580	5,28,025	2,03,601	10,59,405	40,936	1,96,704	1,302	11,701	5,22,598	9,79,017	17,95,835
8	1992-93	238	2,07,515	4,82,536	2,07,791	10,89,467	42,258	1,98,559	1,335	11,862	5,45,718	10,04,617	17,82,424

टीप.— वरील माहिती १९७८ च्या दुकाने व व्यापारी संस्था कायदाखाली (दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियम, १९४८) नोंदलेल्या संस्था संबंधी आहे.

Note.— The above information relates to the establishment registered under the Shops and Establishment Act, 1948.

आधार.— कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

२६. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.2

सार्वजनिक क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या

Number of Registered Working Factories and Average Daily Workers Employed Categorywise in Public Sector

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	उद्योग (3)	चालू कारखाने Number of working factories		कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily workers employed		Industry (3)	District (2)
			1991-92	1992-93	1991-92	1992-93		
			(4)	(5)	(6)	(7)		
1	बृहन्मुंबई	2 (म) (i)	204	208	90,710	88,972	2 (म) (i)	Brihan Mumbai.
2	ठाणे	2 (म) (i)	39	36	2 (म) (i)	Thane
		2 (म) (ii)	..	1	2 (म) (ii)	
3	रायगड	2 (म) (i)	22	20	5,253	5,287	2 (म) (i)	Raigad
4	रत्नागिरी	2 (म) (i)	17	17	1,063	1,313	2 (म) (i)	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	2 (म) (i)	17	17	763	685	2 (म) (i)	Sindhudurg
6	नाशिक	2 (म) (i)	49	49	14,862	12,886	2 (म) (i)	Nashik
7	धुळे	2 (म) (i)	23	24	..	3,101	2 (म) (i)	Dhule
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
8	जळगाव	2 (म) (i)	41	44	7,373	7,525	2 (म) (i)	Jalgaon
9	अहमदनगर	2 (म) (i)	32	32	1,554	1,603	2 (म) (i)	Ahmednagar
10	पुणे	2 (म) (i)	95	93	2 (म) (i)	Pune
		2 (म) (ii)	2	1	2 (म) (ii)	
11	सातारा	2 (म) (i)	34	34	1,793	1,899	2 (म) (i)	Satara
12	सांगली	2 (म) (i)	28	30	1,492	1,823	2 (म) (i)	Sangli
13	सोलापूर	2 (म) (i)	30	31	4,742	4,632	2 (म) (i)	Solapur
14	कोल्हापूर	2 (म) (i)	30	31	2 (म) (i)	Kolhapur
		2 (म) (ii)	..	1	2 (म) (ii)	
15	औरंगाबाद	2 (म) (i)	29	31	3,305	3,264	2 (म) (i)	Aurangabad
16	जालना	2 (म) (i)	8	7	307	275	2 (म) (i)	Jalna
17	परभणी	2 (म) (i)	12	17	496	905	2 (म) (i)	Parbhani
18	बीड	2 (म) (i)	19	19	2,026	2,050	2 (म) (i)	Beed
19	नांदेड	2 (म) (i)	19	17	1,513	2,441	2 (म) (i)	Nanded
20	उस्मानाबाद	2 (म) (i)	12	12	524	589	2 (म) (i)	Osmanabad
21	लातूर	2 (म) (i)	14	17	1,254	1,115	2 (म) (i)	Latur
22	बुलढाणा	2 (म) (i)	10	10	666	543	2 (म) (i)	Buldhana
23	अकोला	2 (म) (i)	21	22	4,779	3,690	2 (म) (i)	Akola
		2 (म) (ii)	1	1	2 (म) (ii)	
24	अमरावती	2 (म) (i)	27	28	2,070	2,131	2 (म) (i)	Amravati
25	यवतमाळ	2 (म) (i)	8	8	606	511	2 (म) (i)	Yavatmal
26	वर्धा	2 (म) (i)	11	12	3,322	3,266	2 (म) (i)	Wardha
27	नागपूर	2 (म) (i)	47	52	13,071	13,364	2 (म) (i)	Nagpur
28	भंडारा	2 (म) (i)	11	14	428	462	2 (म) (i)	Bhandara
29	चंद्रपूर	2 (म) (i)	10	10	2,444	3,271	2 (म) (i)	Chandrapur
30	गडचिरोली	2 (म) (i)	4	4	145	281	2 (म) (i)	Gadchiroli

आधार :- मुख्य निरीक्षक कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— The Chief Inspector of Factories, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

25. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.3

सॉर्वजनिक क्षेत्रात नॉदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या

Number of Registered Working Factories and Average Daily Workers Employed Categorywise in Private Sector (1991-92 and 1992-93)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	उद्योग (3)	चालू कारखाने Number of working factories		कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily workers employed		उद्योग (3)	जिल्हा (2)
			1991-92 (4)	1992-93 (5)	1991-92 (6)	1992-93 (7)		
1	बृहन्मुंबई ..	2 (म) (i)	7,637	6,547	3,49,125	3,35,255	2 (म) (i)	Brihan Mumbai
		2 (म) (ii)	149	113	2,232	1,741	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	742	741	5,425	4,955	Section 85	
2	ठाणे ..	2 (म) (i)	1,512	1,352	1,17,117	1,10,399	2 (म) (i)	Thane
		2 (म) (ii)	55	50	2,227	2,297	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	493	508	2,926	2,971	Section 85	
3	रायगड ..	2 (म) (i)	219	249	20,670	21,966	2 (म) (i)	Raigad
		2 (म) (ii)	1	1	9	13	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	73	83	433	507	Section 85	
4	रत्नागिरी ..	2 (म) (i)	128	138	6,549	6,975	2 (म) (i)	Ratnagiri
		2 (म) (ii)	2	2	118	81	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	72	79	312	374	Section 85	
5	सिंधुदुर्ग ..	2 (म) (i)	51	56	1,732	1,650	2 (म) (i)	Sindhudurg
		2 (म) (ii)	2	5	64	153	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	64	63	213	225	Section 85	
6	नाशिक ..	2 (म) (i)	713	756	38,316	41,681	2 (म) (i)	Nashik
		2 (म) (ii)	8	8	217	251	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	362	367	2,041	2,008	Section 85	
7	धुळे ..	2 (म) (i)	211	212	8,031	8,698	2 (म) (i)	Dhule
		2 (म) (ii)	0	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	120	128	499	449	Section 85	
8	जळगाव ..	2 (म) (i)	382	391	14,828	15,733	2 (म) (i)	Jalgaon
		2 (म) (ii)	15	14	742	707	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	243	271	972	1,115	Section 85	
9	अहमदनगर ..	2 (म) (i)	243	270	22,265	25,066	2 (म) (i)	Ahmednagar
		2 (म) (ii)	7	7	872	883	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	208	216	1,015	928	Section 85	
10	पुणे ..	2 (म) (i)	1,843	1,880	1,36,028	1,36,680	2 (म) (i)	Pune
		2 (म) (ii)	69	66	1,482	1,212	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	501	491	2,406	2,373	Section 85	
11	सातारा ..	2 (म) (i)	135	139	15,318	13,320	2 (म) (i)	Satara
		2 (म) (ii)	1	1	12	10	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	81	87	247	258	Section 85	
12	सांगली ..	2 (म) (i)	258	271	16,678	16,538	2 (म) (i)	Sangli
		2 (म) (ii)	5	5	141	143	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	240	252	895	922	Section 85	
13	सोलापूर ..	2 (म) (i)	192	190	19,022	19,098	2 (म) (i)	Solapur
		2 (म) (ii)	3	2	90	89	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	1,688	1,880	5,842	6,610	Section 85	

संख्या क्रमांक/TABLE No. 26.3— contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(3)	(2)
14	कोल्हापूर	2 (म) (i)	655	695	36,242	35,681	2 (म) (i)	Kolhapur
		2 (म) (ii)	16	15	359	343	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	402	444	2,149	2,285	Section 85	
35	औरंगाबाद	2 (म) (i)	326	331	32,350	34,394	2 (म) (i)	Aurangabad
		2 (म) (ii)	2	2	71	74	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	156	160	605	664	Section 85	
16	जालना	2 (म) (i)	116	122	6,267	6,177	2 (म) (i)	jalna
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	35	36	134	125	Section 85	
17	परभणी	2 (म) (i)	84	90	4,331	5,961	2 (म) (i)	Parbhani
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	72	82	431	438	Section 85	
18	बीड	2 (म) (i)	43	40	2,878	2,411	2 (म) (i)	Beed
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	53	60	246	284	Section 85	
19	नांदेड	2 (म) (i)	78	86	4,896	5,761	2 (म) (i)	Nanded
		2 (म) (ii)	1	1	69	30	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	108	103	669	735	Section 85	
20	उस्मानाबाद	2 (म) (i)	10	11	2,816	2,341	2 (म) (i)	Osmanabad
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	22	24	108	99	Section 85	
21	लातूर	2 (म) (i)	22	34	2,750	2,350	2 (म) (i)	Latur
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	41	41	830	328	Section 85	
22	बुलढाणा	2 (म) (i)	78	93	4,513	5,517	2 (म) (i)	Buldhana
		2 (म) (ii)	1	2	37	42	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	62	73	190	218	Section 85	
23	अकोला	2 (म) (i)	185	225	7,838	8,317	2 (म) (i)	Akola
		2 (म) (ii)	3	7	45	73	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	110	135	450	537	Section 85	
24	अमरावती	2 (म) (i)	137	155	6,085	4,728	2 (म) (i)	Amravati
		2 (म) (ii)	1	2	8	38	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	144	183	506	650	Section 85	
25	यवतमाळ	2 (म) (i)	75	79	6,801	6,510	2 (म) (i)	Yavatmal
		2 (म) (ii)	16	18	216	250	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	54	79	167	274	Section 85	
26	वर्धा	2 (म) (i)	70	83	5,660	6,844	2 (म) (i)	Wardha
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	51	49	251	211	Section 85	
27	नागपूर	2 (म) (i)	646	693	33,374	35,394	2 (म) (i)	Nagpur
		2 (म) (ii)	15	17	544	586	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	608	552	2,480	2,301	Section 85	
28	भंडारा	2 (म) (i)	166	147	5,386	5,601	2 (म) (i)	Bhandara
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	147	351	1,446	1,541	Section 85	
29	चंद्रपूर	2 (म) (i)	91	100	8,499	12,097	2 (म) (i)	Chandrapur
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	201	222	786	836	Section 85	
30	गडचिरोली	2 (म) (i)	9	9	162	293	2 (म) (i)	Gadchiroli
		2 (म) (ii)	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	54	57	209	242	Section 85	

आधार.—औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.4

माजी सैनिक, मागासवर्गीय व अनुसूचित जातीच्या कर्मचाऱ्यांचे वर्षवार अभिवेदन

Yearwise representation of Scheduled Castes, Backward Classes and Ex-Servicemen (Number)

सेवा वर्ग Service Groups	मंजूर केलेल्या जागा Sanctioned Posts		भरलेल्या जागा Filled post		अनुसूचित जातीचे कर्मचारी Scheduled Caste employees		मागासवर्गीय कर्मचारी Backward Class employees		माजी सैनिक कर्मचारी Ex-Servicemen employees	
	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
Group—										
वर्ग - एक Class — I	15	30	13	26	3	7	4	5
वर्ग - दोन Class — II	131	116	87	82	15	14	37	32	2	1
वर्ग - तीन Class — III	894	895	875	869	159	156	333	314	25	22
वर्ग - चार Class — IV	215	215	215	214	72	69	67	100	21	23
Total/एकूण	1,255	1,256	1,190	1,191	249	246	441	451	48	46

आधार.— सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.— Directorate of Employment Government of Maharashtra, New Mumbai.

रोजगार विनिमय केंद्रानुसार नोंदणी झालेल्या अर्जदारांची, नोकरी मिळालेल्यांची व जाहिर झालेल्या रिकाम्या जागांची संख्या

Registration, Placing and Vacancies Notified by Employment Exchange (Number)

अ. क्र. Sr. No.	नाव	1960-61	1970-71	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92	1992-93	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	नोंदणी झालेले	2,77,836	4,14,522	6,07,623	6,39,487	6,22,580	5,88,639	5,90,617	Registration
2	नोकरी मिळालेले	29,375	39,767	40,127	40,102	31,122	29,147	26,750	Placements
3	जाहिर झालेल्या रिकाम्या जागा	61,686	86,756	85,526	79,958	64,032	63,181	56,227	Vacancies notified
4	सादर केलेले	N. A.	3,41,603	5,53,314	5,34,429	5,36,809	5,39,284	4,82,542	Submission
5	वर्षाच्या शेवटी चालू नोंदवहीत असलेल्यांची संख्या.	1,62,235	3,60,824	12,67,607	25,45,558	30,22,112	31,87,474	33,41,984	No. of candidates on live register at the end of the year.
6	शिल्लक असलेल्या रिकाम्या जागा	N. A.	25,077	74,297	65,245	55,889	49,555	43,816	Vacancies Outstanding.
7	रोजगार विनिमय केंद्राचा उपयोग करणारे मालक.	N. A.	18,272	17,080	15,098	14,079	6,957	6,793	Employers using Employment Exchange.

टीप.—N. A. — उपलब्ध नाही. Not available.

आधार.— सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.— Directorate of Employment, Govt. of Maharashtra, New Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.6

उद्योगांच्या प्रकारानुसार रोजगार /Industrywise Employment

वर्ष Year	शासकीय Government	निम-शासकीय Semi-Government	खाजगी/Private					एकूण Total	एकूण सर्व (१+३+८) Grand Total (2-3+8)
			उद्योग Industrial Sector	व्यापार Trade	वाहतूक आणि दळणवळण Transport and Commu- nication	इतर Others	इतर		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
1970-71	8,35,136	6,47,759	8,97,177	70,028	7,566	1,86,030	11,60,801	26,43,696	
1980-81	9,34,072	9,87,270	10,39,256	53,460	7,579	2,60,191	13,60,486	32,81,828	
1985-86	9,63,460	11,74,983	9,69,960	54,528	7,637	3,18,539	13,50,664	34,89,107	
1990-91	9,90,367	12,91,297	9,47,872	53,061	6,909	3,97,649	14,05,491	36,87,155	
1991-92	10,16,672	13,00,954	9,47,318	53,606	6,771	4,09,817	14,17,512	37,35,138	
1992-93	10,21,450	13,15,508	9,48,589	55,304	7,433	4,27,142	14,38,468	37,75,426	

आधार.— सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.— Directorate of Employment, Govt. of Maharashtra, New Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.7

खाणी/मळे/बंदरे इत्यादी मधील रोजगार

Employment in Mines/Plantation/Harbour Ports, etc.

उद्योग गट Industry Groups (1)	1970-71			1980-81			1990-91			1991-92			1992-93		
	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total
	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)
खाणी Mines	6,263	9,502	15,765	28,020	1,935	29,965	53,045	1,377	54,422	57,421	629	58,050	56,197	640	56,837
मळे Plantations	43	..	43	750	..	750	1,003	227	1,230	601	222	823
बंदरे Harbours Ports	19,540	3,921	23,461	3,779	948	4,727	7,417	853	8,270	7,732	665	8,397	5,607	688	6,295

आधार.—सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.—Directorate of Employment, Government of Maharashtra, New Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.8

खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील अंदाजित रोजगार
Estimated Employment in Private and Public Sector

वर्ष Year (1)	सार्वजनिक क्षेत्र / Public Sector				खाजगी क्षेत्र/ Private Sector		एकूण Total (8)
	केंद्र शासन Central Government (2)	राज्य शासन State Government (3)	निम सरकारी Quasi Government (4)	स्थानिक संस्था Local Bodies (5)	मोठे Large (6)	लहान Small (7)	
	1970-71	4,30,8६5	4,04,161	2,44,570	4,03,189	10,97,771	
1980-81	4,95,8६4	4,38,188	4,93,507	4,93,763	12,92,135	68,351	32,81,828
1985-86	4,94,5९1	4,68,869	6,33,730	5,41,253	12,80,504	70,160	34,89,107
1990-91	4,81,1०9	5,09,258	6,91,690	5,99,607	13,30,084	75,407	36,87,155
1991-92	4,76,178	5,40,494	6,89,222	6,11,732	13,42,642	74,870	37,35,138
1992-93	4,76,779	5,44,671	6,81,451	6,34,057	13,61,120	77,348	37,75,426

आधार.— सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.— Directorate of Employment, Government of Maharashtra, New Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.9

राज्य लोकसेवा आयोगाद्वारे जाहिरात दिलेल्या पदांची व शिफारस केलेल्या उमेदवारांची संख्या

No. of posts advertised and candidates recommended by the State Public Service Commission

वर्ष Year	सरळ प्रवेश किंवा मुलाखतीद्वारे भरती/राज्य सरकार Direct recruitment or by interview method/StateGovt.				बृहन्मुंबई महानगरपालिका व बृहन्मुंबई विद्युल पुरवठा व परिवहन मंडळे Municipal Corporation of Brihan Mumbai and Bombay Electricity supply and transport undertaking				स्पर्धा परिक्षाद्वारे भरती/राज्य सरकार Recruitment by Competitive Examination/State Govt.			
	जाहिरात दिलेली रिक्त पदे Vacant Post advertised	अर्जदारांची संख्या No. of applicants	मुलाखतीला आलेले उमेदवार Candidates interviewed	शिफारस केलेले उमेदवार Candidates recommended	जाहिरात दिलेली रिक्त पदे Vacant Post advertised	अर्जदारांची संख्या No. of applicants	मुलाखतीला आलेले उमेदवार Candidates interviewed	शिफारस केलेले उमेदवार Candidates recommended	जाहिरात दिलेली रिक्त पदे Vacant Post advertised	अर्जदारांची संख्या No. of applicants	मुलाखतीला आलेले उमेदवार Candidates interviewed	शिफारस केलेले उमेदवार Candidates recommended
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1970-71	445	5,626	1,326	416	7	156	47	5	1,615	23,383	592	1,733
1980-81	799	7,341	2,198	549	44	794	236	29	1,776	78,987	1,040	1,549
1985-86	1,578	9,063	2,720	1,348	12	745	102	11	5,891	2,92,737	1,699	2,610
1990-91	1,043	20,162	2,233	626	82	223	154	51	1,415	1,01,316	1,092	1,260
1991-92	1,763	21,625	4,139	1,284	44	633	154	21	1,840	72,705	1,191	1,834
1992-93	1,148	40,775	2,316	684	17	229	65	12	1,262	61,556	2,147	1,216

टीप.— (१) स्तंभ २, ६ व १० मधील आकडे लोकसेवा आयोगाने संबंधित वर्षात जाहिरात दिलेल्या पदांची आहेत.

Note.— (1) Figures under column 2, 6 and 10 relates to those posts which were advertised by the commission in the concerned year.

(२) स्तंभ ३ ते ५, ७ ते ९ व ११ ते १३ मधील आकडे वर्षात भरती केलेल्यांचे आहेत.

(2) Figures under column 3 to 5, 7 to 9 and 11 to 13 contains the information for which recruitment action was completed during the year.

(३) माहिती संकलित करताना ज्यांच्या भरतीबद्दलचे निर्णय वर्ष अखेर अनिर्णित आहेत, अशांचा समावेश केलेला नाही.

(3) Those recruitment cases which were incomplete at the end of the year have not been taken into account while compiling the information

आधार.—महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.

Source.— Maharashtra Public Service Commission, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.10

महाराष्ट्रातील औद्योगिक दुखापतींची संख्या

Industrial Injuries in Maharashtra State

वर्ष Year	प्राणघातक Fatal		प्राणघातक नसलेले Non-fatal		एकूण Total	
	संख्या Number	दर Frequency rate	संख्या Number	दर Frequency rate	संख्या Number	दर Frequency rate
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1970-71	108	N. A.	51,989	N. A.	52,097	N. A.
1980-81	133	0.04	85,898	27.54	86,031	27.58
1985-86	145	0.04	60,961	20.69	61,106	20.73
1990-91	151	0.04	31,069	9.86	31,220	9.90
1991-92	130	0.04	25,231	8.53	25,361	8.57
1992-93	147	N. A.	25,257 (P)	N. A.	25,404	N. A.

N. A.—उपलब्ध नाही/Not Available.

P—अस्थायी/Provisional

आधार.— औद्योगिक सुरक्षा आणि आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.11 (A)

अपघात झालेल्या कामगारांची संख्या व त्यांना भरपाईपोटी दिलेली रक्कम
Number of workers who were involved in accidents and compensation paid to them
(1991-92)

अ. क्र. Serial No.	वर्ग (2)	कारखान्यांची संख्या No. of Factories (3)	कामावरील कामगारांची दैनिक सरासरी Average number of workers employed per day		वर्षभरात ज्यांना अंतिम भरपाई दिली अशी प्रकरणे/दुखापतीची प्रकरणे No. of cases/injuries in which case final compensation was paid during the year			भरपाईपोटी दिलेली रक्कम (हजार रुपये) Amount of compensation paid (Thousand Rs.)			Category (2)
			(प्रौढ) (Adult) (4)	(बालके) (Minors) (5)	मृत्यु Death (6)	कायम अपंगत्व Permanent disablement (7)	तात्पुरते अपंगत्व Temporary disablement (8)	मृत्यु Death (9)	कायम अपंगत्व Permanent disablement (10)	तात्पुरते अपंगत्व Temporary disablement (11)	
1	कारखाने	7,564	9,89,406	546	87	438	87,810	51,52,444	43,57,182	64,83,753	Factories
2	खाणी	34	19,839	41	289	73	1,160	5,97,286	2,68,194	24,16,782	Mines
3	गोदी व बंदरे	11	10,269	3	298	..	10,811	1,69,329	Docks and ports
4	इमारत व बांधकाम	32	2,688	23	3	3	24	2,49,075	41,253	28,272	Building and Construction
5	नगरपालिका	42	34,087	7	..	8	30	Municipalities
6	विद्युत पुरवठा संस्था	283	91,433	796	50	10	344	43,58,091	3,61,451	3,96,813	Electricity-supply companies
7	चित्रपट कंपनी	7	198	Cinema film manufacturing companies.
8	रेल्वे	27	1,07,715	..	45	251	1,562	25,88,580	11,02,291	15,66,775	Railways
9	पोस्ट व तारखाते	2	1,392	2	8,286	..	Posts and Telegraphs Deptt.
	एकूण	8,002	12,57,027	1,413	475	788	91,228	1,29,45,476	61,49,468	1,10,61,724	Total

आधार.—श्रमिक भरपाई आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner for Workmen's Compensation, Government of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.11 (B)

अपघात झालेल्या कामगारांची संख्या व त्यांना भरपाईपोटी दिलेली रक्कम

Number of workers who were involved in accidents and compensation paid to them
(1992-93)

अ. क्र. Serial No.	वर्ग Category	कारखान्यांची संख्या No. of Factories	कामावरील कामगारांची दैनिक सरासरी Average number of workers employed per day		वर्षभरात ज्यांना अंतिम भरपाई दिली अशी प्रकरणे/दुखापतीची प्रकरणे No. of cases/injuries in which case final compensation was paid during the year			भरपाईपोटी दिलेली रक्कम (हजार रुपये) Amount of compensation paid (Thousand Rs.)			Category
			(प्रौढ) (Adult)	(बालके) (Minors)	मृत्यु Death	कायम अंपंगत्व Permanent disablement	तात्पुरते अंपंगत्व Temporary disablement	मृत्यु Death	कायम अंपंगत्व Permanent disablement	तात्पुरते अंपंगत्व Temporary disablement	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	कारखाने	5,916	13,39,994	855	142	278	5,908	45,69,119	27,79,235	65,81,131	Factories
2	खाणी	35	14,720	..	10	10	695	2,83,899	1,19,035	16,77,219	Mines
3	गोदी व बंदरे	25	2,233	67	96,706	Docks and ports
4	इमारत व बांधकाम	2	1,600	..	2	4	12	1,66,385	58,910	26,712	Building and Construction
5	नगरपालिका	3	24,685	..	3	..	1,671	2,41,108	..	9,45,959	Municipalities
6	विद्युत पुरवठा संस्था	231	46,116	231	85	87	231	26,25,953	5,17,940	1,51,908	Electricity-supply companies
7	चित्रपट कंपनी	3	31	Cinema film manufacturing companies.
8	रेल्वे	15	28,367	..	15	18	361	5,89,391	2,19,574	3,43,718	Railways
9	पोस्ट व तारखाने	Posts and Telegraphs Deptt.
	एकूण	6,230	14,57,746	1,086	257	397	8,945	84,75,855	36,94,694	98,23,353	Total

आधार.—श्रमिक भरपाई आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner for Workmen's Compensation, Government of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.12

उद्योगानुसार संप आणि टाळेबंदीची संख्या/Industrywise Number of Strikes and Lockouts
1991-92 and 1992-93

संकेतांक Code	उद्योग	काम थांबण्याच्या प्रकाराची संख्या Number of work stoppages				गुंतलेल्या कामगारांची संख्या Number of workers involved		वाया गेलेले एकूण श्रमदिन Number of mandays lost		Industry
		संप Strikes		टाळेबंदी Lock outs		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
23	वस्त्र निर्माण	14	8	7	5	10,900	6,560	15,75,739	15,91,693	Textile
35	अभियांत्रिकी	56	28	29	32	10,473	11,396	16,04,689	20,50,477	Engineering
31	रासायनिक	13	20	20	12	5,537	3,896	18,58,036	4,74,163	Chemical
39	संकीर्ण	20	13	7	5	5,444	2,139	3,78,385	2,57,126	Miscellaneous
	एकूण	103	59	63	54	61,052	23,991	54,16,849	43,73,459	Total

आधार.— कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.13

औद्योगिक तंटे/Industrial Disputes,
1991-92 and 1992-93

वर्ष आणि महिने Year and Months (1)	कापड गिरण्या Textiles				यंत्रोत्पादक कारखाने Engineering				संकीर्ण Miscellaneous				एकूण Total			
	संपाची संख्या	संपावरील कामगारांची संख्या		वाया गेलेले मनुष्य दिवस (संख्या)	संपाची संख्या	संपावरील कामगारांची संख्या		वाया गेलेले मनुष्य दिवस (संख्या)	संपाची संख्या	संपावरील कामगारांची संख्या		वाया गेलेले मनुष्य दिवस (संख्या)	संपाची संख्या	संपावरील कामगारांची संख्या		वाया गेलेले मनुष्य दिवस (संख्या)
		No. of workers involved	प्रत्यक्ष Directly			अप्रत्यक्ष Indirectly	No. of workers involved			प्रत्यक्ष Directly	अप्रत्यक्ष Indirectly			No. of workers involved	प्रत्यक्ष Directly	
	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes	No. of strikes
1960	37	1,00,469	5,877	49	32,265	1,87,992	176	1,34,219	3,607	6,49,628	262	2,66,953	9,484	10,01,453		
1965	87	4,14,626	434	4,69,648	162	26,398	79	2,13,757	343	1,14,274	2,418	6,98,639	592	5,55,298	2,831	13,82,044
1970	102	1,69,990	6,959	6,19,684	222	52,663	4,542	6,19,929	344	1,26,382	1,856	10,12,102	668	34,90,351	13,357	22,51,715
1975	112	27,347	2,752	12,04,886	379	57,592	1,050	5,01,926	319	52,406	621	3,93,198	810	1,37,345	4,423	11,00,010
1980	65	60,946	5,590	2,25,794	101	31,049	688	20,00,134	165	55,769	1,000	27,11,130	331	1,47,764	7,278	49,37,058
1985	19	13,488	26	7,65,733	87	16,999	1,472	21,60,504	75	9,498	1,220	14,24,613	181	39,985	2,718	43,46,850
1990	13	11,741	10	23,55,923	69	13,362	520	14,09,316	41	9,399	422	11,68,935	123	34,502	952	49,34,174
जाने./January 1991	7	7,405	..	1,91,904	25	4,819	208	1,33,888	35	5,560	11	1,22,056	67	17,784	219	4,47,848
फेब्रु./February 1991	7	7,374	..	1,76,806	29	5,731	208	1,40,860	31	5,184	3	1,19,194	67	18,289	211	4,36,860
मार्च/March 1991	8	10,824	..	2,05,748	29	5,617	208	1,64,613	32	6,817	3	1,35,978	69	23,258	211	5,06,339
एप्रिल/April 1991	6	7,289	..	1,89,393	34	6,687	205	1,73,808	24	4,921	3	1,09,338	64	18,897	208	4,72,539
मे/May 1991	6	4,903	..	1,02,492	30	6,418	242	1,59,862	24	3,871	3	99,269	60	15,162	245	3,61,623
जून/June 1991	6	4,044	641	1,13,006	28	5,956	204	1,55,564	29	3,746	3	87,380	63	13,746	848	3,55,950
जुलै/July 1991	4	3,809	..	1,02,819	33	6,038	203	1,53,298	27	3,646	..	94,289	64	13,493	203	3,50,406
ऑग./August 1991	4	3,804	..	98,904	40	5,941	82	1,44,505	28	6,119	..	1,23,899	72	15,864	82	3,67,308
सप्टें./Sept. 1991	6	5,478	..	1,35,152	32	5,710	81	1,41,198	32	8,271	97	1,60,959	70	19,459	178	4,37,309
ऑक्टो./Oct. 1991	5	5,222	..	1,46,137	31	5,506	82	1,47,812	23	6,972	..	1,72,401	59	17,700	82	4,66,350
नोव्हें./Nov. 1991	9	6,665	..	1,66,405	35	6,342	81	1,56,099	21	5,280	..	1,36,402	65	18,287	81	4,58,906
डिसें./Dec. 1991	7	5,348	..	1,44,082	38	6,305	93	1,56,205	27	5,600	..	1,44,307	72	17,751	43	4,44,594

जानेवारी/January	1992	12	5,497	..	1,40,406	37	5,357	25	1,36,443	31	6,961	11	1,27,954	80	17,815	36	4,04,803
फेब्रुवारी/February	1992	11	4,701	15	1,16,508	40	6,151	11	1,36,284	23	3,914	11	83,525	74	14,766	37	3,36,317
मार्च/March	1992	11	5,179	15	1,44,865	39	6,032	11	1,53,861	28	3,885	352	94,969	78	15,096	378	3,93,695
एप्रिल/April	1992	11	5,046	57	1,37,764	36	6,437	181	1,47,911	28	3,907	..	83,488	75	15,390	238	3,69,163
मे/May	1992	8	4,973	15	1,36,388	44	7,019	180	1,77,890	28	3,285	..	80,625	80	15,277	195	3,94,903
जून/June	1992	10	5,092	15	1,37,122	48	9,792	210	2,42,283	24	3,222	..	82,322	82	18,106	225	4,61,727
जुलै/July	1992	10	5,056	..	1,40,380	40	8,935	194	1,96,294	27	3,213	19	82,109	77	17,204	213	4,18,783
ऑगस्ट/August	1992	10	4,995	..	1,36,394	38	5,561	210	1,35,213	27	3,216	19	80,555	75	13,772	229	3,52,162
सप्टेंबर/September	1992	9	4,956	..	1,33,932	35	4,883	193	1,30,555	26	2,876	..	71,524	70	12,715	193	3,36,011
ऑक्टोबर/October	1992	9	5,239	..	1,37,732	35	6,028	54	1,36,941	32	3,728	..	77,172	76	14,995	54	3,51,845
नोव्हेंबर/November	1992	6	4,773	..	1,30,702	35	6,556	167	1,44,386	29	3,169	..	67,724	70	14,498	167	3,42,812
डिसेंबर/December	1992	7	4,819	..	1,35,551	34	6,283	166	1,70,179	26	2,478	..	65,517	67	13,580	166	3,71,247

आधार.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.14

सभासद संख्येनुसार कामगार संघटना

Distribution of Trade Unions According to their membership size

(1991-92 and 1992-93)

अनु- क्रमांक Sr. No.	सभासदांचा गट	कामगार संघटनांची एवढी संख्या		विवरणपत्र सादर करणाऱ्या कामगार संघटना		स्तंभ ४ ची स्तंभ ३ शी टक्केवारी		सभासद (संख्या)		Group of Member
		Total Number of Trade Unions		Number of Trade Unions submitting the returns		Percentage of Col. 4 to Col. 3		Membership (No.)		
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	५० पेक्षा कमी	1,621	1,621	578	578	35.66	35.66	10,447	10,447	Below 50
2	५० किंवा अधिक व ३०० हून कमी.	1,986	1,986	432	432	21.75	21.75	99,125	99,125	50 and above but below 300.
3	३०० आणि अधिक	2,223	2,223	725	725	32.61	32.61	17,73,041	17,73,041	300 and above
4	सर्व गट	5,830	5,830	1,735	1,735	29.76	29.76	18,82,613	18,82,513	All Groups

आधार :- कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source :- Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्रमांक/Table No. 26.15

		कुशल कामगार/Skilled Labour								शेतमजूर/
अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	सुतार/Carpenter		लोहार/Blacksmith		चांभार/Cobbler		पुरुष/Male		स्त्रिया/Women
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	बृहन्मुंबई ..	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.
2	ठाणे ..	60.75	62.50	48.25	55.58	37.17	39.33	20.75	20.92	18.17
3	रायगड ..	66.00	66.25	61.92	63.42	55.33	58.67	26.83	27.33	20.33
4	रत्नागिरी ..	39.92	45.25	35.50	36.33	29.92	31.83	23.25	28.75	17.83
5	सिंधुदुर्ग ..	50.08	52.00	35.17	42.75	29.83	53.83	28.33	35.00	20.58
6	नाशिक ..	39.00	42.42	34.92	37.80	31.08	32.75	17.17	20.58	13.33
7	धुळे ..	40.00	44.42	40.00	42.75	34.00	35.25	30.00	30.00	25.00
8	जळगाव ..	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.
9	अहमदनगर ..	38.33	44.08	37.67	42.50	32.67	35.33	22.50	28.42	14.75
10	पुणे ..	59.83	55.33	55.75	53.92	46.83	45.08	28.67	27.58	20.17
11	सातारा ..	49.00	46.00	46.75	45.00	42.17	42.00	25.92	24.00	17.67
12	सांगली ..	53.00	54.00	46.00	46.00	41.00	42.00	23.00	23.83	14.00
13	सोलापूर ..	39.92	50.42	38.33	49.33	32.92	43.58	24.58	26.17	16.42
14	कोल्हापूर ..	56.00	56.00	55.00	57.00	46.00	50.00	20.00	20.00	13.00
15	औरंगाबाद ..	44.58	45.58	44.67	45.50	41.83	42.08	20.33	21.25	16.17
16	जालना ..	26.83	29.33	25.92	28.50	20.83	24.17	20.25	21.25	15.92
17	परभणी ..	30.00	39.83	29.08	40.33	29.00	37.08	23.33	28.42	16.00
18	बीड ..	33.08	32.08	30.67	28.67	28.08	27.42	23.00	22.75	17.25
19	नांदेड ..	37.92	40.67	38.00	41.50	34.12	40.42	23.25	26.83	16.25
20	उस्मानाबाद ..	29.42	27.17	29.17	26.58	16.58	18.67	18.58	21.67	13.58
21	लातूर ..	48.08	41.08	48.00	39.67	53.08	41.75	21.92	21.17	13.50
22	मुलदाणा ..	33.08	33.42	33.00	33.33	34.58	34.50	10.67	10.83	7.58
23	अकोला ..	37.75	41.67	35.42	38.17	26.33	30.25	20.17	24.33	13.42
24	अमरावती ..	45.75	46.17	41.42	44.50	32.75	35.83	27.33	31.75	21.00
25	यवतमाळ ..	23.33	39.17	23.17	39.50	23.00	40.25	17.67	28.08	12.67
26	वर्धा ..	40.92	47.67	36.25	43.50	27.50	33.75	22.08	23.17	14.75
27	नागपूर ..	53.92	56.42	50.50	50.67	38.25	40.25	24.92	28.58	16.67
28	भंडारा ..	31.25	32.17	27.67	29.17	18.92	22.00	17.50	20.33	13.42
29	चंद्रपूर ..	46.00	47.50	45.50	43.00	37.50	38.00	25.00	25.00	20.00
30	गडचिरोली ..	42.92	44.50	39.17	42.00	32.42	33.50	21.58	23.92	14.58
महाराष्ट्र राज्य		42.74	45.11	39.64	42.38	34.09	36.84	22.45	24.71	16.21

टीप.-उपलब्ध नाही./

आधार.-कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे./

LABOUR AND EMPLOYMENT

TABLE No. 26.15

Wages paid of Agricultural and skilled labourers for the year

1991-92 and 1992-93

(रुपये/ In Rupees)

Field Labour			इतर शेतमजूर/Other Agriculture Labour						District
Female	मुले/Children		पुरुष/Male		स्त्रिया/Female		गुराही/Hardsmen		
1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	(2)
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	
N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Brihan Mumbai
17.67	13.25	13.83	20.25	20.58	16.67	16.92	15.00	15.25	Thane
20.83	15.33	16.25	25.92	20.17	20.58	21.67	15.33	18.17	Raigad
19.08	11.50	13.17	25.50	29.00	17.42	19.17	14.50	18.00	Ratnagiri
25.17	13.92	16.00	27.17	29.00	19.58	21.00	27.50	29.00	Sindhudurg
15.83	10.00	11.92	16.83	19.50	12.92	15.08	15.08	16.58	Nashik
25.00	15.00	15.00	30.00	30.00	25.08	25.08	20.00	20.00	Dhule
N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Jalgaon
19.58	10.58	13.42	22.50	24.50	14.75	16.58	16.92	16.25	Ahmednagar
21.17	15.00	15.92	30.33	26.25	16.50	19.75	21.00	26.50	Pune
17.00	12.92	12.00	22.58	22.00	15.83	18.00	20.75	29.17	Satara
16.00	13.00	13.00	24.00	26.00	14.00	16.00	25.00	27.08	Sangli
18.08	14.42	13.67	23.92	24.75	15.58	17.17	30.08	27.33	Solapur
15.00	13.00	14.00	20.00	20.00	15.00	15.00	32.00	35.00	Kolhapur
16.25	11.58	11.42	20.33	20.42	15.17	15.25	28.08	27.58	Aurangabad
16.08	13.33	14.08	20.08	21.17	15.50	15.17	24.00	20.67	Jalna
18.42	10.00	15.00	19.67	27.00	14.58	18.08	20.00	27.25	Parbhani
15.83	12.83	11.83	21.67	23.08	16.08	15.83	19.25	16.58	Beed
19.08	9.75	11.33	21.83	24.58	15.25	17.25	12.08	14.17	Nanded
14.00	9.83	8.58	17.75	19.75	13.33	13.00	14.17	15.25	Osmanabad
14.50	10.00	11.58	22.08	21.67	12.92	14.25	18.67	23.42	Latur
7.67	6.33	6.25	7.58	7.67	6.75	6.83	7.92	7.83	Buldhana
17.50	9.50	13.17	19.00	24.75	12.67	17.67	19.08	23.08	Akola
25.25	16.58	20.17	27.67	31.67	20.58	25.25	16.58	20.33	Amravati
21.58	9.08	14.33	17.75	28.08	12.75	21.50	18.33	35.50	Yavatmal
14.58	9.00	10.25	23.50	23.58	15.67	15.67	20.00	22.17	Wardha
17.92	13.25	13.17	22.75	24.67	16.25	17.00	25.25	26.17	Nagpur
15.83	8.75	9.75	16.25	18.50	12.33	15.50	16.00	19.42	Bhandara
20.00	15.00	15.00	25.00	25.00	20.00	20.00	29.00	34.50	Chandrapur
17.25	10.33	12.58	21.08	20.00	14.33	16.58	17.83	23.08	Gadchiroli
17.93	11.86	13.10	21.82	23.55	15.65	17.37	19.90	22.69	Maharashtra State

N. A.—Not available.

Source.— Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

२६. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.16

कारखान्यात काम करणाऱ्या स्त्रियांची संख्या व त्यांना दिलेले प्रसुतीविषयक फायदे

Yearwise Number of Female Workers Employed in Factories and Maternity Benefits Given

माहिती	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1991-92	1992-93	Particulars
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
1 संस्थासाठीचे प्रसुतीविषयक फायदे उपलब्ध असलेल्या संस्थांची संख्या.	1,498	2,300	3,704	561	967	982	No. of Establishment covered by the Establishment maternity benefits etc.
2 विवरणपत्र सादर करणाऱ्या संस्थांची संख्या.	1,072	623	2,192	474	423	478	No. of Establishment making returns.
3 विवरणपत्र सादर करणाऱ्या संस्थातील काम करणाऱ्या स्त्रियांची सरासरी दैनिक संख्या.	32,513	7,798	25,629	10,957	11,447	13,466	Average daily number of women employed in establishments making returns.
4 प्रसुतीविषयक फायद्याची मागणी करणाऱ्या स्त्रियांची वर्षातील संख्या.	493	171	425	283	283	389	No. of women who claimed maternity benefit during the year.
5 पूर्ण किंवा अर्ध्या मागण्या मान्य केलेल्यांची संख्या.	493	147	234	282	270	349	No. of claims accepted and paid either fully or partly.
6 बोनससहित प्रसुतीच्या फायद्यासह देण्यात आलेली एकूण रक्कम (रुपयात).	14,367	77,158	4,60,401	13,01,875	13,80,485	18,44,898	Total amount of maternity benefit paid (including bonus in Rs.)
7 प्रसुती पूर्व स्थितीचे फायदे घेऊन काम करणाऱ्या स्त्रियांच्या प्रकरणांची संख्या.	No. of cases in which women employed fully maternity benefits prior to confinements.
8 देण्यात आलेली सरासरी रक्कम (रुपयात).	..	648	6,752	..	5,113	5,286	Average Amount paid in Rs.

आधार.— मुख्य निरीक्षक कारखाने, कारखाने निरीक्षण कार्यालय, मुंबई.

Source.— Chief Inspector of Factories, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.17 (A)

सुती कापड उद्योग व यंत्रोत्पादन कारखान्यातील निवडक केंद्रातील गैरहजेरी
Absenteeism in Cotton Textile and Engineering Industries at Selected Centres
(1991-92)

वर्ष आणि महिने Year and Months	सुती कापड उद्योग Cotton Textile Industry								रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन Chemical and Chemical Products			धातुचे उत्पादन Metal products		
	मुंबई Mumbai	जळगाव Jalgaon	सेलपूर Solapur	औरंगाबाद Aurangabad	नरिद Nanded	नागपूर Nagpur	इतर केंद्र Other Centres	एकूण केंद्र Total Centres	मुंबई Mumbai	ठाणे Thane	पुणे Pune	मुंबई Mumbai	रायगड Raigad	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1965 ..	19.26	14.07	15.31	..	13.87	21.38	12.81	18.33	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	
1970 ..	19.23	11.50	25.40	15.89	32.63	21.24	15.30	19.60	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	
1980 ..	24.04	22.07	37.71	15.95	27.73	19.54	22.59	24.38	18.14	17.06	13.41	16.30	13.97	
1985 ?..	16.56	18.31	31.73	21.66	27.04	25.05	24.21	18.74	17.93	16.19	14.78	19.84	14.61	
1990 ..	17.99	18.38	17.41	20.59	34.85	25.17	22.94	18.93	19.96	19.11	..	20.69	15.44	
एप्रिल/April	1991 ..	17.03	20.63	19.35	..	36.84	..	22.88	17.88	17.69	17.26	..	18.49	..
मे/May	1991 ..	28.46	25.49	35.38	29.30	47.50	..	23.81	27.81	30.69	34.22	..	33.33	15.52
जून/June	1991 ..	26.52	23.74	28.41	21.25	50.17	22.29	28.26	26.86	22.15	22.52	..	24.79	17.83
जुलै/July	1991 ..	18.36	19.87	31.00	14.97	48.94	18.48	24.65	20.07	16.04	15.25	11.10	16.36	15.01
ऑगस्ट/August	1991 ..	15.14	18.82	22.99	15.33	44.09	18.48	22.16	16.71	13.31	13.29	12.75	13.13	8.85
सप्टेंबर/Sept.	1991 ..	36.31	19.02	24.68	16.28	45.78	19.35	21.05	31.96	17.76	16.27	..	17.41	..
ऑक्टोबर/Oct.	1991 ..	16.29	20.36	23.49	12.69	56.77	29.23	18.56	18.22	15.67	14.08	..	14.47	11.08
नोव्हेंबर/Nov.	1991 ..	15.34	24.33	26.52	15.98	57.90	33.80	22.83	17.86	20.49	19.55	..	18.22	16.08
डिसेंबर/Dec.	1991 ..	16.89	20.27	26.83	19.48	50.24	32.81	24.68	24.39	19.44	17.41	..	18.32	13.63
जानेवारी/Jan.	1992 ..	15.03	18.55	24.98	13.49	43.80	32.14	21.31	17.00	16.83	15.75	..	16.76	23.44
फेब्रुवारी/Feb.	1992 ..	18.43	23.71	42.85	16.09	41.60	39.04	24.40	22.01	19.18	20.62	..	20.10	..
मार्च/March	1992 ..	18.55	19.95	27.89	12.14	48.28	34.95	25.98	21.63	18.08	16.99	..	18.71	16.66

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.17 (A)—contd.

वर्ष आणि महिने Year and Months	विद्युत यंत्र सामुग्री व्यतिरिक्त यंत्र सामुग्री Machinery except electrical machinery					विद्युत सामुग्री Electrical machinery		परिवहन सामुग्री Transport equipment			पेट्रोलियम व दगडी कोळसा या पदार्थांचे उत्पादन Petroleum and coal products
	मुंबई Mumbai	पुणे Pune	सातारा Satara	सोलापूर Solapur	कोल्हापूर Kolhapur	मुंबई Mumbai	पुणे Pune	मुंबई Mumbai	ठाणे Thane	पुणे Pune	मुंबई Mumbai
(1)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
1965	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.
1970	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.
1980	16.13	14.04	12.11	16.04	10.93	15.91	14.68	22.48	13.31	N. A.	N. A.
1985	14.37	15.25	11.11	14.29	19.06	17.22	7.92	21.61	12.19	6.35	N. A.
1990	16.35	14.87	10.92	14.62	10.56	13.64	13.42	23.13	15.41	11.18	N. A.
एप्रिल/April	1991	14.80	14.52	10.72	17.07	12.70	23.69	15.10	12.22		
मे/May	1991	26.68	23.64	23.88	13.75	23.86	12.79	32.72	25.59	15.77	
जून/June	1991	22.18	17.04	15.23	12.19	22.89	29.47	21.89	16.17		
जुलै/July	1991	12.56	12.24	11.82	10.03	10.58	10.26	22.51	13.21	9.39	
ऑगस्ट/August	1991	12.01	8.52	11.57	8.38	8.13	10.16	20.91	12.35	4.12	
सप्टेंबर/Sept.	1991	14.51	12.60	11.75	11.74	9.30	11.12	11.77	23.56	15.77	5.56
ऑक्टोबर/Oct.	1991	12.46	12.31	12.56	7.55	10.79	19.82	10.88	7.01		
नोव्हेंबर/Nov.	1991	15.54	22.90	13.84	11.48	13.50	13.15	25.33	18.48	12.08	
डिसेंबर/Dec.	1991	14.45	15.11	15.04	11.92	13.51	14.27	23.14	18.45	10.93	
जानेवारी/Jan.	1992	14.43	12.00	13.98	9.70	16.62	12.88	22.46	23.67		
फेब्रुवारी/Feb.	1992	24.27	11.66	12.88	13.96	18.62	22.73				
मार्च/March	1992	15.58	13.63	12.45	11.16	14.15	11.91	24.01	14.84		

N. A. माहिती उपलब्ध नाही/Information not available.

आधार.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.17 (B)

सुती कापड उद्योग व यंत्रोत्पादन कारखान्यातील निवडक केंद्रातील गैरहजेरी

Absenteeism in Cotton Textile and Engineering Industries at Selected Centres
(1992-93)

(टक्केवारी/Percentage)

वर्ष आणि महिने Year and Months	सुती कापड उद्योग Cotton Textile Industry								रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन Chemical and Chemical Products			धातुचे उत्पादन Metal products	
	मुंबई Mumbai	जळगाव Jalgaon	सोलापूर Solapur	औरंगाबाद Aurangabad	नांदेड Nanded	नागपूर Nagpur	इतर केंद्र Other Centres	एकूण केंद्र Total Centres	मुंबई Mumbai	ठाणे Thane	पुणे Pune	मुंबई Mumbai	रायगड Raigad
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
एप्रिल/April 1992	20.54	26.34	31.57	16.70	61.17	39.24	29.37	23.47	19.11	19.85	..	22.01	17.05
मे/May 1992	24.87	25.85	32.64	27.31	60.43	38.05	27.81	26.80	31.45	27.53	..	33.78	25.89
जून/June 1992	19.16	20.46	27.33	20.05	61.06	36.85	22.99	21.46	20.78	16.68	..	20.39	12.08
जुलै/July 1992	17.61	17.17	26.06	14.16	57.00	31.47	20.22	19.21	15.61	16.37	10.21	16.97	13.04
ऑगस्ट/August 1992	15.79	18.49	23.53	14.97	54.41	31.02	17.45	17.47	15.65	13.86	..	14.36	10.09
सप्टेंबर/September 1992	16.49	18.30	28.71	12.95	59.22	30.96	22.32	18.67	19.06	17.17	10.64	18.00	20.75
ऑक्टोबर/October 1992	15.36	21.24	28.20	15.15	68.50	31.73	20.07	17.70	17.34	16.44	..	14.95	13.69
नोव्हेंबर/November 1992	18.20	19.71	37.33	15.07	57.75	32.62	23.62	20.71	18.27	15.62	..	16.36	14.90
डिसेंबर/December 1992	18.49	16.05	29.93	17.60	52.66	32.26	19.37	20.31	21.42	8.06	12.72	20.28	11.58
जानेवारी/January 1993	19.35	20.55	29.48	11.47	26.04	35.49	19.74	21.24	23.23	16.30	10.25	23.04	11.79
फेब्रुवारी/February 1993	18.38	22.81	32.33	14.44	25.60	35.84	22.60	20.57	17.68	19.54	..	19.17	14.63
मार्च/March 1993	17.31	23.76	33.97	11.23	26.08	35.42	22.84	19.90	16.36	16.19	..	17.09	14.26

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.17 (B)—contd.

वर्ष आणि महिने Year and Months	विद्युत वन्य सामुग्री व्यतिरिक्त यंत्र सामुग्री Machinery except electrical machinery					विद्युत सामुग्री Electrical machinery		परिवहन सामुग्री Transport equipment			पेट्रोलियम व दमकी कोळसा या पदार्थांचे उत्पादन Petroleum and coal products
	मुंबई Mumbai	पुणे Pune	सातारा Satara	सोलापूर Solapur	कोल्हापूर Kolhapur	मुंबई Mumbai	पुणे Pune	मुंबई Mumbai	ठाणे Thane	पुणे Pune	मुंबई Mumbai
(1)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
एप्रिल/April 1992	16.43	18.82	..	17.49	13.99	16.05	..	28.06	16.78	14.07	..
मे/May 1992	..	22.61	..	16.21	16.39	25.22	..	32.36	30.64
जून/June 1992	20.22	15.64	..	13.02	11.49	14.99	..	24.47	18.99	12.19	..
जुलै/July 1992	13.95	14.73	..	12.37	9.31	11.08	..	22.94	15.02	7.76	..
ऑगस्ट/August 1992	11.09	15.12	..	11.76	9.77	10.39	..	21.26	14.45	7.71	..
सप्टेंबर/Sept. 1992	10.61	12.75	..	10.64	9.57	17.65	..	23.48	18.35	8.11	..
ऑक्टोबर/Oct. 1992	11.54	12.61	13.93	..	19.54	13.81
नोव्हेंबर/Nov. 1992	13.25	14.56	..	13.42	32.74	20.91	11.61	20.68	14.35
डिसेंबर/Dec. 1992	20.97	14.40	..	16.43	49.08	22.38	14.06	21.73	16.90	9.76	..
जानेवारी/Jan. 1993	20.79	14.26	..	12.98	69.67	85.12	..	24.26	16.39	14.55	..
फेब्रुवारी/Feb. 1993	14.86	14.52	..	23.24	27.09	31.70	..	23.97	16.65	9.60	..
मार्च/March 1993	13.72	12.93	..	20.16	10.19	24.94	..	25.60	15.07	9.60	..

N. A. माहिती दिली नाही/Information not available.

आधार.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.18

श्रमिक नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ खालील प्रकरणे

Cases Decided Under Workmen's Compensation Act, 1923

(1991 and 1992)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	न लढविलेली प्रकरणे Non-contested Cases		लढविलेली प्रकरणे Contested Cases		समझोता झालेली प्रकरणे Cases of Agreements		District
		1991	1992	1991	1992	1991	1992	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	415	601	164	74	193	171	Brihan Mumbai
2	ठाणे	95	118	29	59	40	59	Thane
3	रायगड	108	70	3	35	41	53	Raigad
4	रत्नागिरी	23	25	9	18	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	18	63	14	43	4	9	Nashik
7	धुळे	29	35	23	34	3	1	Dhule
8	जळगाव	40	130	3	25	7	40	Jalgaon
9	अहमदनगर	31	..	8	..	36	..	Ahmednagar
10	पुणे	23	..	23	..	15	..	Pune
11	सातारा	46	38	7	5	4	5	Satara
12	सांगली	11	11	9	14	..	3	Sangli
13	सोलापूर	28	26	8	11	Solapur
14	कोल्हापूर	22	19	17	56	22	12	Kolhapur
15	औरंगाबाद	13	28	11	4	..	16	Aurangabad
16	जालना	1	5	5	3	Jalna
17	परभणी	2	10	9	17	Parbhani
18	बीड	13	4	2	Beed
19	नांदेड	18	31	2	Nanded
20	उस्मानाबाद	4	6	2	3	Osmanabad
21	लातूर	..	3	35	29	Latur
22	बुलढाणा	19	18	4	3	5	21	Buldhana
23	अकोला	3	18	12	21	Akola
24	अमरावती	6	15	6	13	2	3	Amravati
25	यवतमाळ	2	Yavatmal
26	वर्धा	13	5	3	8	Wardha
27	नागपूर	42	26	7	31	45	27	Nagpur
28	भंडारा	13	10	14	8	..	3	Bhandara
29	चंद्रपूर	2	..	10	Chandrapur
30	गडचिरोली	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	1,040	1,315	439	514	417	423	Maharashtra State

आधार.—श्रमिक भरपाई आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner for Workmen's Compensation, Government of Maharashtra, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.19

नोंदणीकृत कामगार संघटनांची संख्या, सभासद संख्या, उत्पन्न, खर्च व निधी

Number of Registered Trade Unions and Membership, Income, Expenditure and Funds

वर्ष/Year	कामगार संघटना (संस्था) No. of Trade Union		विवरणपत्र सादर करणाऱ्यांचे शेकडा प्रमाण Percentage response	वर्ष अखेर विवरण पत्र सादर करणाऱ्या संघटनांची सभासद संख्या (हजारात) Membership of those who sub- mit returns at the end of the year (Number in thousand)	वर्षाच्या सुरुवातीची शिल्लक धरून संबंधित वर्षातील उत्पन्न (रु. हजारात) Income during the year under consideration including opening balance (Rs. in thousand)	संबंधित वर्षातील खर्च (रु. हजारात) Expenditure during the year under consi- deration (Rs. in thousand)	वर्ष अखेरीस शिल्लक असलेला निधी (रु. हजारात) Balance fund at the closing of the year (Rs. in thousand)
	नोंदली/या Registered	विवरणपत्र सादर करणाऱ्या Submitting returns					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1960-61	1,417	833	59	578	2,573	2,501	4,292
रोजी/As on—							
डिसेंबर/December 1965	2,071	1,088*	53	790	735	3,789	6,865
डिसेंबर/December 1970	2,659	1,091	41	776	10,508	8,190	15,872
डिसेंबर/December 1980	3,461	2,248	64	2,218	60,095	45,171	86,617
डिसेंबर/December 1985	3,916@	2,655@	68	3,163	1,22,235	90,816	1,74,901
डिसेंबर/December 1990	4,752	2,225	46.82	3,204	3,44,084	1,46,906	1,97,178
डिसेंबर/December 1991	5,323	1,897	35.64	2,077	4,44,266	1,28,069	3,16,197
डिसेंबर/December 1992	5,830	1,735	29.75	1,883	3,83,918	1,03,373	2,80,545

टीप.—(१)* हात ४१ महासंघांचा समावेश आहे.

Note.—(1) This includes 41 federations

(2)@ हात ५५ महासंघांचा समावेश आहे.

(2)@ This includes 55 Federations

आधार.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai.

२६. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.20

महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय, जिल्हा परिषद व नगर परिषद कार्यालयातील कर्मचारी संख्या
(वर्ष १९८१ ते १९९३)

No. of Employees in State Government, Zilla Parishad and Municipal Council Offices in Maharashtra State
(Year 1981 to 1993)

अनु- क्रमांक Sr. No.	संख्या	वर्ष/Year								Institute
		1981 (1-4-81)	1983 (1-4-83)	1985 (1-4-85)	1987 (1-4-87)	1990 (1-4-90)	1991 (1-4-91)	1992 (1-7-92)	1993 (1-7-93)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	शासकीय—									1. Government—
	भरलेली पदे	5,00,542	5,46,958	5,79,772	6,30,350	6,73,135	6,99,998	6,84,960	6,89,341	Filled in post
	रिक्त पदे	33,316	36,338	25,311	38,832	50,402	53,467	56,060	48,507	Vacant posts
	एकूण पदे	5,33,858	5,83,296	6,05,083	6,69,182	7,23,537	7,53,465	7,41,020	7,37,848	Total Posts
2	जिल्हा परिषद—									2. Zilla Parishad—
	भरलेली पदे	2,64,313	2,69,522	2,88,196	3,28,088	3,49,447	3,54,122	3,77,944	3,93,453	Filled in post
	रिक्त पदे	12,642	10,054	9,156	11,714	15,997	19,731	24,991	22,067	Vacant Posts
	एकूण पदे	2,76,955	2,79,576	2,97,352	3,39,802	3,65,444	3,73,853	4,02,935	4,15,520	Total Posts
3	नगर परिषद—									3. Municipal Councils—
	भरलेली पदे	73,441	63,094	60,777	67,490	75,213	79,721	78,782	81,999	Filled in Posts
	रिक्त पदे	3,414	2,537	1,930	2,519	2,702	2,997	3,873	3,955	Vacant Posts
	एकूण पदे	76,855	65,631	62,707	70,009	77,915	82,718	82,655	85,954	Total Posts

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.21

राज्य शासकीय, जिल्हा परिषद व नगर परिषद कार्यालयातील जिल्हावार स्त्री-पुरुष कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून)

Districtwise No. of Employees by sex in State Government, Zilla Parishad and Municipal Council (Excluding Vacant Posts)

अनु- क्रमांक Sr. NO.	जिल्हा	शासकीय State Government				जिल्हा परिषद Zilla Parishad				नगर परिषद Municipal Councils				District
		पुरुष Male		स्त्रिया Females		पुरुष Male		स्त्रिया Females		पुरुष Male		स्त्रिया Females		
		1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई	83,601	85,625	17,456	18,355	Brihan Mumbai
2	ठाणे	29,237	30,749	8,429	8,914	9,640	9,275	7,965	6,251	6,361	6,703	2,327	2,461	Thane
3	रायगड	12,121	12,195	2,966	3,057	6,282	6,255	4,713	4,728	1,550	1,881	748	811	Raigad
4	रत्नागिरी	12,055	12,005	2,176	2,211	7,693	8,471	4,610	4,793	765	767	282	261	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	6,771	6,771	1,024	895	4,344	4,660	3,393	3,599	211	195	60	58	Sindhudurg
6	नाशिक	28,648	27,412	2,864	1,948	10,903	11,659	7,760	8,729	2,605	2,639	1,202	1,253	Nashik
7	धुळे	17,362	17,530	4,660	1,582	8,369	8,748	3,806	7,102	2,989	3,095	1,278	1,261	Dhule
8	जळगाव	15,577	15,671	2,538	2,549	10,826	11,083	5,046	5,272	4,431	5,132	1,506	1,651	Jaigaon
9	अहमदनगर	19,997	19,901	4,027	4,170	11,603	11,917	5,482	5,638	2,922	3,264	1,264	1,294	Ahmednagar
10	पुणे	53,781	53,682	7,636	7,349	11,639	11,798	8,807	9,503	1,307	1,320	768	717	Pune
11	सातारा	16,787	17,139	1,732	1,730	10,291	10,196	5,610	2,808	1,822	1,839	849	926	Satara
12	सांगली	13,265	12,491	2,532	2,584	7,729	7,808	4,145	4,305	2,441	2,552	1,010	997	Sangli
13	सोलापूर	20,349	20,779	1,755	1,808	10,267	10,852	5,752	5,695	1,884	1,750	692	657	Solapur
14	कोल्हापूर	16,913	17,376	1,505	1,472	10,852	11,054	4,475	4,774	2,316	2,313	937	895	Kolhapur
15	औरंगाबाद	20,635	21,620	2,182	2,211	7,954	7,950	3,807	4,314	642	660	231	223	Aurangabad
16	जालना	9,481	9,561	857	867	6,317	6,426	1,900	1,595	758	791	267	296	Jalna
17	परभणी	15,996	15,107	1,129	1,068	9,648	10,309	3,265	3,487	1,772	1,882	533	666	Parbhani
18	बीड	15,087	15,346	982	959	8,938	9,063	4,271	4,500	1,325	1,367	373	365	Beed
19	नांदेड	18,994	19,623	2,510	2,566	10,580	10,743	3,505	3,321	2,116	2,103	571	607	Nanded
20	उस्मानाबाद	3,012	3,306	1,298	2,526	7,038	6,945	1,843	1,736	890	974	398	389	Osmanabad

21	लातूर	..	9,578	9,780	1,434	391	7,465	7,636	2,445	3,907	1,042	1,121	411	371	Latur
22	बुलढाना	..	12,042	12,218	1,506	1,305	8,520	8,767	2,744	2,724	2,608	2,665	613	629	Buldhana
23	अकोला	..	15,137	15,682	2,250	2,380	9,362	9,073	3,168	3,146	3,224	3,236	1,340	1,330	Akola
24	अमरावती	..	21,337	21,403	2,149	1,441	8,251	8,475	3,366	4,282	1,903	1,926	481	477	Amravati
25	यवतमाळ	..	16,448	16,873	1,223	861	9,444	10,217	6,481	7,525	2,001	1,982	744	733	Yavatmal
26	वर्धा	..	8,813	8,916	559	971	4,630	4,571	2,281	1,954	1,525	1,761	504	670	Wardha
27	नागपूर	..	37,876	39,902	6,396	6,162	7,501	7,749	4,486	4,758	1,842	1,663	700	692	Nagpur
28	भंडारा	..	14,932	15,084	1,216	1,138	10,715	10,744	4,606	4,892	1,947	2,043	787	856	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	13,222	13,335	977	1,091	7,179	7,543	6,189	6,360	1,624	1,729	866	847	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	10,485	10,231	614	647	4,370	4,945	3,673	3,823	192	207	25	26	Gadchiroli
31	दिल्ली	..	145	137	13	10	Delhi
32	गोवा	..	11	10	3	3	Goa
एकूट			5,96,362	6,04,120	88,598	85,221	2,48,350	2,54,932	1,29,594	1,38,521	57,015	59,580	21,767	22,419	Maharashtra State

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Mumbai.

अनु- क्रमांक Sr No.	जिल्हा	वर्ग-१ Class-I		वर्ग-२ Class-II		वर्ग-३ Class-III		वर्ग-४ Class-IV	
		1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मुंबई	2,381	2,943	3,878	4,010	69,606	71,676	21,722	22,663
2	ठाणे	484	497	1,392	1,403	22,677	23,043	7,682	7,338
3	रायगड	23	118	398	290	7,180	7,317	3,427	3,151
4	रत्नागिरी	25	126	494	544	6,874	6,740	3,201	3,168
5	सिंधुदुर्ग	83	80	338	340	3,813	3,785	1,635	1,666
6	नाशिक	474	458	1,543	1,467	17,453	16,563	7,797	7,154
7	धुळे	204	199	539	701	10,750	10,634	4,375	4,174
8	जळगांव	178	182	569	569	9,420	9,605	3,791	4,118
9	अहमदनगर	206	180	717	821	11,552	11,459	5,972	5,111
10	पुणे	1,239	1,425	2,401	2,728	39,593	39,442	14,362	14,670
11	सातारा	246	237	618	861	10,210	10,113	4,107	4,108
12	सांगली	197	204	503	574	8,661	8,212	3,611	3,667
13	सोलापूर	278	316	972	805	12,703	13,237	5,376	5,633
14	कोल्हापूर	303	324	774	887	10,421	10,609	3,930	4,115
15	औरंगाबाद	727	651	1,147	1,361	12,887	13,837	5,731	5,899
16	जालना	118	121	246	281	5,650	5,813	1,704	1,816
17	परभणी	157	146	561	491	8,308	8,253	3,969	3,993
18	बीड	202	257	679	585	8,454	8,520	4,011	4,336
19	नांदेड	259	292	659	746	10,266	10,830	4,852	5,335
20	उस्मानाबाद	139	122	429	393	5,657	5,800	2,228	2,416
21	लातूर	143	143	431	376	5,238	5,391	2,118	2,219
22	बुलढाणा	161	149	480	529	6,938	7,082	2,414	2,417
23	अकोला	212	189	519	599	9,307	9,812	3,393	3,518
24	अमरावती	359	546	967	864	12,857	13,233	5,227	5,445
25	यवतमाळ	211	212	507	484	8,881	9,205	3,894	4,013
26	वर्धा	102	107	369	391	5,195	5,213	2,249	2,317
27	नागपूर	1,092	1,145	1,917	2,204	25,663	26,870	10,462	11,513
28	भंडारा	136	143	526	555	8,699	8,703	3,303	3,613
29	चंद्रपूर	169	168	502	424	8,263	8,466	2,904	2,911
30	गडचिरोली	120	109	279	293	6,388	6,267	2,109	2,115
31	दिल्ली	4	4	4	2	71	66	70	6
32	गोवा	1	0	0	0	8	8	5	5
एकूण		11,533	11,793	25,358	26,578	3,89,643	3,95,804	1,51,631	1,57,823

*इतर वर्गांमध्ये, कार्यव्ययी आस्थापनेवरील, आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे रोजंदारीवरील मानलेवी, अंशकालीन कर्मचाऱ्यांचा समावेश आहे.
आधार.-अर्थ व मांड्यिकी संचालनालय, मुंबई.

LABOUR AND EMPLOYMENT

TABLE No. 26.22

Districtwise and Classwise State Government Employees

Census of Employees 1992 and 1993

इतर वर्ग Others		एकूण कर्मचारी Total employees		रिक्त पदे Vacant posts		एकूण पदे Total Posts		District
1992 (11)	1993 (12)	1992 (13)	1993 (14)	1992 (15)	1993 (16)	1992 (17)	1993 (18)	
2,970	2,788	1,01,057	1,03,980	..	11,526	1,01,057	1,15,506	Brihan Mumbai
5,431	6,882	37,666	39,663	..	2,507	37,666	42,170	Thane
3,959	4,076	15,087	15,252	..	1,012	15,087	16,264	Raigad
3,537	3,438	14,231	14,216	..	1,034	14,231	15,250	Ratnagiri
11,926	1,795	7,795	7,666	..	627	7,795	8,293	Sindhudurg
4,245	3,218	31,512	29,360	..	1,887	31,512	31,247	Nashik
6,154	3,004	22,022	19,112	..	1,217	22,022	20,329	Dhule
4,157	3,846	18,115	18,220	..	978	18,115	19,198	Jalgaon
5,577	5,700	24,024	24,071	..	1,277	24,024	25,348	Ahmednagar
3,822	2,766	61,417	61,031	..	4,516	61,417	65,547	Pune
3,338	3,350	18,519	18,869	..	1,165	18,519	20,034	Satara
2,825	2,618	15,797	15,075	..	1,000	15,797	16,075	Sangli
2,775	2,596	22,104	22,587	..	1,110	22,104	23,697	Solapur
2,990	2,613	18,418	18,848	..	1,213	18,418	20,061	Kolhapur
2,325	2,093	22,817	23,831	..	1,381	22,817	25,212	Aurangabad
2,620	2,397	10,338	10,428	..	283	10,338	10,711	Jalna
4,130	3,312	17,125	16,175	..	882	17,125	17,057	Parbhani
2,723	2,577	16,069	16,305	..	948	16,069	17,253	Beed
5,468	4,936	21,504	22,189	..	1,082	21,504	23,271	Nanded
2,524	3,741	10,977	12,492	..	620	10,977	13,112	Osmanabad
3,082	2,002	11,012	10,171	..	594	11,012	10,765	Latur
3,555	3,296	13,548	13,523	..	954	13,548	14,477	Buldhana
3,956	3,944	17,387	18,062	..	846	17,387	18,908	Akola
3,876	2,756	23,486	22,844	..	1,158	23,486	24,002	Amravati
4,178	3,760	17,671	17,734	..	1,083	17,671	18,817	Yavatmal
1,457	1,809	9,372	9,887	..	556	9,372	10,443	Wardha
5,138	4,342	44,272	46,064	..	4,399	44,272	50,463	Nagpur
3,484	3,208	16,148	16,222	..	706	16,148	16,928	Bhandara
2,361	2,407	14,199	14,426	..	1,052	14,199	15,478	Chandrapur
2,203	2,064	11,099	10,878	..	886	11,099	11,764	Gadchiroli
9	9	158	147	..	6	158	153	Delhi
0	0	14	13	..	2	14	15	Goa
1,06,795	97,343	6,84,960	6,89,341	..	48,507	6,84,960	7,37,848	Total

*Others include, work charged employees, paid from contingencies, Daily rated, part-time and Honorary employees.

Source.— Directorate of Economics and Statistics, Mumbai.

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वर्ग-१ Class-I		वर्ग-२ Class-II		वर्ग-३ Class-III		वर्ग-४ Class-IV		
		1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मुंबई	
2	ठाणे	..	28	23	348	223	12,769	12,134	1,388	1,239
3	रायगड	..	11	12	140	147	8,595	8,404	686	793
4	रत्नागिरी	..	11	16	166	183	10,190	11,138	845	852
5	सिंधुदुर्ग	..	15	13	121	134	5,633	6,168	525	514
6	नाशिक	..	15	31	87	377	12,312	13,046	1,314	1,421
7	धुळे	..	20	26	174	194	8,649	9,143	1,099	1,148
8	जळगाव	..	11	23	240	275	12,060	12,347	1,368	1,374
9	अहमदनगर	..	15	26	281	311	12,988	13,399	994	993
10	पुणे	..	21	22	296	329	14,368	14,816	1,218	1,142
11	सातारा	..	17	24	265	317	12,272	12,422	1,061	1,139
12	सांगली	..	14	19	255	239	9,421	9,695	915	916
13	सोलापूर	..	19	23	271	247	11,078	11,882	1,004	987
14	कोल्हापूर	..	11	16	261	296	11,092	11,309	1,080	1,096
15	औरंगाबाद	..	16	15	203	183	7,711	7,967	1,046	1,012
16	जालना	..	12	13	128	144	5,662	5,779	829	814
17	परभणी	..	12	19	201	212	9,109	9,723	1,243	1,314
18	बीड	..	16	19	197	180	8,583	8,660	1,322	1,431
19	नांदेड	..	16	19	264	308	9,935	9,998	1,674	1,669
20	उस्मानाबाद	..	11	17	112	193	6,764	6,649	1,068	994
21	लातूर	..	13	18	176	213	7,340	7,524	981	1,116
22	मुलबाणा	..	12	18	209	285	7,862	8,035	1,224	1,178
23	अकोला	..	15	19	218	253	8,873	8,652	1,402	1,366
24	अमरावती	..	8	10	135	210	8,782	9,030	1,182	1,146
25	यवतमाळ	..	26	18	215	301	9,144	10,082	1,501	1,740
26	वर्धा	..	9	10	148	181	4,593	4,712	716	701
27	नागपूर	..	22	19	232	358	8,199	8,616	1,138	1,221
28	भंडारा	..	20	28	206	318	10,317	10,409	1,573	1,196
29	चंद्रपूर	..	23	21	202	292	7,628	8,070	1,014	1,130
30	गडचिरोली	..	22	14	127	169	4,491	5,221	502	1,161
31	दिल्ली
32	गोवा
	एकूण	..	461	551	5,878	7,072	2,66,420	2,75,030	31,912	32,003

*इतर वर्गांमध्ये, कार्यालयी आस्थापनेवरील, आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे रोजंदारीवरील मानसेवी, अंशकालीन कर्मचाऱ्यांचा समावेश आहे.
आधार.- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

LABOUR AND EMPLOYMENT

TABLE No. 26.23

Districtwise and Classwise Zilla Parishad Employees

Census of Employees, 1992 and 1993

इतर वर्ग * Others *		एकूण कर्मचारी Total employees		रिक्त पदे vacant posts		एकूण पदे Total Posts		District
1992 (11)	1993 (12)	1992 (13)	1993 (14)	1992 (15)	1993 (16)	1992 (17)	1993 (18)	
..	Brihan Mumbai
3,072	1,907	17,605	15,526	..	1,447	17,605	16,973	Thane
1,563	1,627	10,995	10,983	..	1,055	10,995	12,038	Raigad
1,091	1,075	12,303	13,264	..	844	12,303	14,108	Ratnagiri
1,443	1,430	7,737	8,259	..	473	7,737	8,732	Sindhudurg
4,935	5,513	18,663	20,388	..	588	18,663	20,976	Nashik
2,233	5,339	12,175	15,850	..	692	12,175	16,542	Dhule
2,193	2,336	15,872	16,355	..	526	15,872	16,881	Jalgaon
2,807	2,826	17,085	17,555	..	1,159	17,085	18,714	Ahmednagar
4,543	4,992	20,446	21,301	..	1,033	20,446	22,334	Pune
2,286	2,102	15,901	16,004	..	1,054	15,901	17,058	Satara
1,269	1,244	11,874	12,113	..	577	11,874	12,690	Sangli
3,647	3,408	16,019	16,547	..	1,083	16,019	17,630	Solapur
2,883	3,111	15,327	15,828	..	732	15,327	16,560	Kolhapur
2,785	3,087	11,761	12,264	..	1,574	11,761	13,838	Aurangabad
1,586	1,271	8,217	8,021	..	484	8,217	8,505	Jalna
2,348	2,528	12,913	13,796	..	913	12,913	14,709	Parbhani
3,091	3,273	13,209	13,563	..	1,332	13,209	14,895	Beed
2,196	2,070	14,085	14,064	..	1,128	14,085	15,192	Nanded
926	828	8,881	8,681	..	407	8,881	9,088	Osmanabad
1,400	2,672	9,910	11,543	..	729	9,910	12,272	Latur
1,957	1,975	11,264	11,491	..	815	11,264	12,306	Buldhana
2,022	1,929	12,530	12,219	..	388	12,530	12,607	Akola
1,510	2,361	11,617	12,757	..	439	11,617	13,196	Amravati
5,039	5,601	15,925	17,742	..	717	15,925	18,459	Yavatmal
1,445	921	6,911	6,525	..	180	6,911	6,705	Wardha
2,396	2,293	11,987	12,607	..	280	11,987	12,787	Nagpur
3,205	3,385	15,321	15,636	..	490	15,321	16,126	Bhandara
4,501	4,490	13,368	13,903	..	387	13,368	14,290	Chandrapur
2,901	2,903	8,043	8,768	..	541	8,043	9,309	Gadchiroli
..	Delhi
..	Goa
73,273	78,497	3,77,944	3,93,453	..	22,067	3,77,944	4,15,520	Total

*Others include, work charged employees paid from contingencies, Daily rated, part-time and Honorary employees.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Mumbai.

26. कामगार व सेवायोजन/

तक्ता क्रमांक/

पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार नगरपरिषद कर्मचारी/

कर्मचारी गणना, १९९२ व १९९३/

अनु- क्रमांक Sr. No. (1)	जिल्हा (2)	वर्ग-१ Class-I		वर्ग-२ Class-II		वर्ग-३ Class-III		वर्ग-४ Class-IV		
		1992 (3)	1993 (4)	1992 (5)	1993 (6)	1992 (7)	1993 (8)	1992 (9)	1993 (10)	
1	बृहन्मुंबई	
2	ठाणे	..	3	9	6	28	839	2,556	4,526	4,730
3	रायगड	..	1	1	4	6	454	1,139	876	1,185
4	रत्नागिरी	..	0	1	3	5	86	391	394	415
5	सिंधुदुर्ग	..	0	0	0	1	117	101	119	116
6	नाशिक	..	1	5	6	9	582	1,898	1,835	1,864
7	धुळे	..	1	1	25	29	356	1,625	1,744	1,856
8	जळगांव	..	0	3	16	34	955	2,901	2,956	3,243
9	अहमदनगर	..	0	0	13	24	880	1,461	2,179	2,321
10	पुणे	..	0	1	11	9	309	968	959	982
11	सातारा	..	1	0	5	13	456	1,166	1,261	1,391
12	सांगली	..	1	1	20	16	451	1,729	1,584	1,646
13	सोलापूर	..	0	1	7	15	420	1,227	1,076	1,034
14	कोल्हापूर	..	2	3	6	5	778	1,591	1,476	1,558
15	औरंगाबाद	..	1	0	4	3	131	295	367	383
16	जालना	..	0	1	1	8	101	377	609	586
17	परभणी	..	1	0	3	8	427	667	1,189	1,173
18	बीड	..	1	0	8	5	281	409	825	846
19	नांदेड	..	0	2	30	31	298	779	1,570	1,578
20	उस्मानाबाद	..	0	0	2	2	126	432	445	423
21	लातूर	..	0	1	6	13	120	492	796	825
22	बुलढाणा	..	6	3	8	10	542	1,420	1,415	1,378
23	अकोला	..	1	1	9	16	537	1,846	2,740	2,611
24	अमरावती	..	3	2	5	12	346	1,175	826	920
25	यवतमाळ	..	1	1	3	5	334	1,194	1,234	1,611
26	वर्धा	..	0	0	4	4	211	850	608	995
27	नागपूर	..	1	1	7	15	262	1,125	969	537
28	भंडारा	..	0	0	1	8	378	892	1,122	1,139
29	चंद्रपूर	..	1	0	5	12	188	1,033	1,243	1,277
30	गडचिरोली	..	0	0	2	1	36	83	110	110
31	दिल्ली	..	0	0	0	0	0	0	0	0
32	गोवा	..	0	0	0	0	0	0	0	0
एकूण	..	26	38	220	347	11,001	31,822	37,053	18,785	

इतर वर्गांमध्ये, कार्यबंदी आस्थापनेवरील, आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, मानसेवी, अंशकालीन कर्मचाऱ्यांचा समावेश आहे.
आधार.- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

LABOUR AND EMPLOYMENT

TABLE No. 26.24

Districtwise and Classwise Municipal Council Employees

Census of Employees, 1992 and 1993

इतर वर्ग * Others*		एकूण बसंचारी Total employees		रिक्त पदे vacant posts		एकूण पदे Total Posts		District
1992 (11)	1993 (12)	1992 (13)	1993 (14)	1992 (15)	1993 (16)	1992 (17)	1993 (18)	
								Brihan Mumbai
1,314	1,841	8,688	9,164	..	319	8,688	9,483	Thane
963	361	2,298	2,692	..	246	2,298	2,938	Raigad
564	216	1,047	1,028	..	46	1,047	1,074	Ratnagiri
35	33	271	253	..	24	271	277	Sindhudurg
383	116	3,807	3,892	..	295	3,807	4,187	Nashik
1,141	845	4,267	4,356	..	125	4,267	4,481	Dhule
2,010	602	5,937	6,783	..	106	5,937	6,889	Jalgaon
1,114	752	4,186	4,558	..	350	4,186	4,908	Ahmednagar
796	77	2,075	2,037	..	213	2,075	2,250	Pune
948	195	2,671	2,765	..	156	2,671	2,921	Satara
1,395	157	3,451	3,549	..	200	3,451	3,749	Sangli
1,073	130	2,576	2,407	..	118	2,576	2,525	Solapur
991	51	3,253	3,208	..	418	3,253	3,626	Kolhapur
370	202	873	883	..	50	873	933	Aurangabad
314	15	1,025	1,087	..	139	1,025	1,226	Jalna
685	700	2,305	2,548	..	94	2,305	2,642	Parbhani
583	472	1,698	1,732	..	36	1,698	1,768	Beed
789	320	2,687	2,710	..	124	2,687	2,834	Nanded
715	506	1,288	1,363	..	24	1,288	1,387	Osmanabad
531	161	1,453	1,492	..	38	1,453	1,530	Latur
1,250	503	3,221	3,314	..	201	3,221	3,515	Buldhana
1,277	92	4,564	4,566	..	153	4,564	4,719	Akola
1,204	294	2,384	2,403	..	96	2,384	2,499	Amravati
1,173	354	2,745	2,715	..	125	2,745	2,840	Yavatmal
1,206	582	2,029	2,431	..	56	2,029	2,487	Wardha
1,303	277	2,542	2,355	..	105	2,542	2,460	Nagpur
1,233	860	2,734	2,899	..	18	2,734	2,917	Bhandara
1,053	254	2,490	2,576	..	41	2,490	2,617	Chandrapur
69	39	217	233	..	39	217	272	Gadchiroli
0	0	0	0	..	0	0	0	Delhi
0	0	0	0	..	0	0	0	Goa
30,482	11,007	78,782	81,999	..	3,955	78,782	85,954	Total

*Others include, work charged, employees paid from contingencies, Daily rated, part-time and Honorary employees.

Source.— Directorate of Economics and Statistics, Mumbai.

२५. बँका व विमाव्यवसाय

२७.१. या विभागात बँक कार्यालये असलेली शहरे व गावे, बँकचे वर्गीकरण तसेच वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँका यांच्याविषयी माहिती दिली आहे.

२७.२. बँक कार्यालयांच्या संख्येत वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँका यांच्या कार्यालयांचा समावेश आहे. व्यापारी बँकांकरिता संदर्भकाल उपलब्ध असल्यास तो ३१ मार्च १९९० व ३१ मार्च १९९१ रोजे असा असून सहकारी बँकांकरिता अद्यावत ताळेबंद किंवा विवरण यानुसार आहे.

27. BANKING AND INSURANCE

27.1. Data on towns/village having banking offices, classification of banks, scheduled, non-scheduled and Co-operative banks are given in this section.

27.2. Number of bank offices includes offices of scheduled, non-scheduled and Co-operative banks. The reference period of Commercial Banks is as on 31st March 1990 and 31st March 1991, wherever available while that regarding co-operative banks is as on the latest balance sheet or return.

27. बैंका व विमा व्यवसाय/BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1

जिल्हा निहाय व्यापारी बँकांची कार्यालये

Districtwise No. of Commercial Banking Offices

1991-92 and 1992-93

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	राज्य बँका	व्यापारी बँका	State Bank	Commercial Bank	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(5)
1	बृहन्मुंबई	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ बिकानेर अँड जयपूर. स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया	State Bank of India State Bank of Bikaner and Jaipur. State Bank of Hyderabad.	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India	Brihan Mumba
		स्टेट बँक ऑफ म्हेसूर स्टेट बँक ऑफ पतियाळा स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र	बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक	State Bank of Mysore State Bank of Patiala State Bank of Saurashtra	Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank	
		स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	इंडियन बँक	State Bank of Travencore	Indian Bank	
		स्टेट बँक ऑफ इंदूर	इंडियन ओवरसिज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक आंध्र बँक कॉर्पोरेशन बँक ओरिएण्टल बँक ऑफ कॉमर्स पंजाब अँड सिंध बँक न्यू बँक ऑफ इंडिया विजया बँक ऑलजेमीन बँक नेदरलँड एन. व्ही. अमेरिकन एक्सप्रेस बँक. लि.	State Bank of Indore	Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India UCO Bank Syndicate Bank Andhra Bank Corporation Bank Oriental Bank of Commerce. Punjab and Sindh Bank New Bank of India Vijaya Bank ** Algemene Bank Nedartand N. V. American Express Bank Ltd. Bank of America N. T. and S. A. The Bank of Tokyo Ltd. Banque National De Paris. British Bank of Middle East. Standard Chartered Bank City Bank N. A.	
			बँक ऑफ अमेरिका एन. टी. अँड एस. ए. दि बँक ऑफ टोकियो लि. बँक नॅशनल डे पॅरिस ब्रिटीश बँक ऑफ मिडल ईस्ट स्टॅन्डर्ड चार्टर्ड बँक सिटी बँक एन. ए.			

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
1	बृहन्मुंबई—चानू	हॉंगकॉंग अ‍ॅन्ड शान्घाई बैंकींग कॉर्पोरेशन. दि मित्सुई तैयो कोबे बैंक लि. एएनग्रेड ग्रिण्डलेज बैंक पीएनसी धनलक्ष्मी बैंक लि. डच बैंक (एशिया) इंडस्ट्रियल क्रेडिट अ‍ॅन्ड इन्वेस्टमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया. अबुधाबी कमर्शियल बैंक लि. बैंक ऑफ ओमन लि. बैंक इंडो सुवेझ दि. साकुरा बैंक लि. थॉमस कुक्स (इंडिया) लि. एबीएन आम्ब्रो बैंक एन. व्ही. बैंक ऑफ क्रेडिट अ‍ॅन्ड कॉमर्स इंटरनेशनल (ओवरसीज) लि. दि बैंक ऑफ नोवा स्कॉटिया सोसायटी जनरल इंटरनेशनल बैंक एस. ए. ओ. जी. बैंक ऑफ बेहरीन अ‍ॅन्ड कुवैत बी. एस. सी. बैंक ऑफ मदुरा लि. बैंक ऑफ राजस्थान लि. बैंक ऑफ कराड लि. बनारस स्टेट बैंक लि. कॅथलिक सीरियन बैंक लि. सिटी युनियन बैंक लि., करुर वैश्य बैंक लि. लक्ष्मी विलास बैंक लि. नेंदुगडी बैंक लि. रत्नाकर बैंक लि. बैंक ऑफ तामीळनाडू लि., बैंक ऑफ तंजावर लि., तामीळनाडू मर्कन्टाइल बैंक लि. फेडरल बैंक लि. कर्नाटक बैंक लि. भारत ओवरसीज बैंक लि. साऊथ इंडियन बैंक लि.	हॉंगकॉंग अ‍ॅन्ड शान्घाई बैंकींग कॉर्पोरेशन. दि मित्सुई तैयो कोबे बैंक लि. एएनग्रेड ग्रिण्डलेज बैंक पीएनसी धनलक्ष्मी बैंक लि. डच बैंक (एशिया) इंडस्ट्रियल क्रेडिट अ‍ॅन्ड इन्वेस्टमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया. अबुधाबी कमर्शियल बैंक लि. बैंक ऑफ ओमन लि. बैंक इंडो सुवेझ दि. साकुरा बैंक लि. थॉमस कुक्स (इंडिया) लि. एबीएन आम्ब्रो बैंक एन. व्ही. बैंक ऑफ क्रेडिट अ‍ॅन्ड कॉमर्स इंटरनेशनल (ओवरसीज) लि. दि बैंक ऑफ नोवा स्कॉटिया सोसायटी जनरल इंटरनेशनल बैंक एस. ए. ओ. जी. बैंक ऑफ बेहरीन अ‍ॅन्ड कुवैत बी. एस. सी. बैंक ऑफ मदुरा लि. बैंक ऑफ राजस्थान लि. बैंक ऑफ कराड लि. बनारस स्टेट बैंक लि. कॅथलिक सीरियन बैंक लि. सिटी युनियन बैंक लि., करुर वैश्य बैंक लि. लक्ष्मी विलास बैंक लि. नेंदुगडी बैंक लि. रत्नाकर बैंक लि. बैंक ऑफ तामीळनाडू लि., बैंक ऑफ तंजावर लि., तामीळनाडू मर्कन्टाइल बैंक लि. फेडरल बैंक लि. कर्नाटक बैंक लि. भारत ओवरसीज बैंक लि. साऊथ इंडियन बैंक लि.	Hongkong & Shanghai Banking Corporation. The Mitsui Taiyo Kobe Bank Ltd. ANZ Grindlays Bank PLC Dhanlaxmi Bank Ltd. Deutsche Bank (Asia) Industrial Credit and Investment Corporation of India. Abu Dhabi Commercial Bank Ltd. Bank of Oman Ltd. Banque Indo Suez The Sakura Bank Ltd. Thomas Cooks (India) Ltd., ABN Amro Bank N. V. Bank of Credit and Commerce INTL (Overseas) Ltd. The Bank of Nova Scotia Society General International Bank SAO Oman. Bank of Bahrain and Kuwait B. S. C. Bank of Madura Ltd. Bank of Rajasthan Ltd. Bank of Karad Ltd. Banaras State Bank Ltd. Catholic Syrian Bank Ltd., City Union Bank Ltd. Karur Vyshya Bank Ltd. Lakshmi Vilas Bank Ltd. Nandungadi Bank Ltd. Ratnakar Bank Ltd. Bank of Tamilnadu Ltd., Bank of Tanjavar Ltd., Tamilnadu Mercantile Bank Ltd. Federal Bank Ltd. Karnatak Bank Ltd. Bharat Overseas Bank Ltd. South Indian Bank Ltd.	Brihan Mumbai.— contd.	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
१	बृहन्मुंबई—घातू	युनायटेड इंडस्ट्रियल बैंक लि. क्रेडिट ल्योनाईस वैश्य बैंक लि. जम्मू अँड कश्मिर बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि. सांगली बैंक लि. बारक्लेज बैंक पीएलसी			United Industrial Bank Ltd. Credit Lyonnais Vysya Bank Ltd. Jammu and Kashmir Bank Ltd. United Western Bank Ltd. Sangli Bank Ltd. Barclays Bank PLC.	
2	ठाणे स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ म्हेसूर स्टेट बैंक ऑफ सौराष्ट्र	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बैंक देना बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया इंडियन बैंक इंडियन ओवरसीज बैंक युनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बैंक आंध्र बैंक बैंक ऑफ कराड लि. कॉर्पोरेशन बैंक सिंडीकेट बैंक युको बैंक सांगली बैंक लि. ठाणे ग्रामीण बैंक विजया बैंक रत्नाकर बैंक लि. साऊथ इंडियन बैंक लि. तामिलनाडू मर्कंटायल बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक युनायटेड बैंक ऑफ इंडिया एनझेड ग्रीण्डलेज बैंक पी. एल. सी. न्यू बैंक ऑफ इंडिया ओरिएण्टल बैंक ऑफ कॉमर्स पंजाब अँड सिंध बैंक	State Bank of India State Bank of Mysore State Bank of Saurashtra.	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Central Bank of India Indian Bank Indian Overseas Bank Union Bank of India Punjab National Bank Andhra Bank *Bank of Karad Ltd. Corporation Bank Syndicate Bank UCO Bank Sangli Bank Ltd. Thane Gramin Bank Vijaya Bank Ratnakar Bank Ltd. South Indian Bank Ltd. Tamilnadu Mercantile Bank Ltd. United Western Bank United Bank of India ANZ Grindleys Bank P. L. C. New Bank of India Oriental Bank of Commerce Punjab and Sindh Bank	Thane	
3	रायगड स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ इंदोर	बैंक ऑफ बरोडा बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र	State Bank of India State Bank of Indore	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra	Raigad	

*ही बैंक सन १९९०-९१ मध्ये सुरू झाली.

*This Bank started in the year 1990-91.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—*contd.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
3	रायगड.—चानू		कॅनरा बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया देना बँक पंजाब अँड सिंध बँक पंजाब नॅशनल बँक सांगली बँक लि. सिंडीकेट बँक युको बँक युनियन बँक ऑफ इंडिया युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		Canara Bank Central Bank of India Dena Bank Punjab and Sindh Bank Punjab National Bank Sangli Bank Ltd. Syndicate Bank UCO Bank Union Bank of India United Western Bank Ltd.	
4	रत्नागिरी	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ कराड लि. बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया देना बँक रत्नागिरी सिंधुदूर्ग ग्रामीण बँक. सिंडीकेट बँक युनियन बँक ऑफ इंडिया युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. पंजाब नॅशनल बँक *सांगली बँक	State Bank of India	Bank of Baroda Bank of India **Bank of Karad Ltd. Bank of Maharashtra Canara Bank Central Bank of India Dena Bank Ratnagiri Sindhudurga Gramin Bank. Syndicate Bank Union Bank of India United Western Bank Ltd. Punjab National Bank *Sangli Bank	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया देना बँक रत्नागिरी सिंधुदूर्ग ग्रामीण बँक. सिंडीकेट बँक युनियन बँक ऑफ इंडिया	State Bank of India	Bank of India Bank of Maharashtra Central Bank of India Dena Bank Ratnagiri Sindhudurga Gramin Bank. Syndicate Bank Union Bank of India	Sindhudurga
6	नाशिक	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक इंडियन ओव्हरसिज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक	State Bank of India	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank	Nashik

*ही बँक सन १९९०-९१ मध्ये सुरू झाली.

*This Bank started in the year 1990-91.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
6	नाशिक.—चानू		युनायटेड बैंक ऑफ इंडिया युको बैंक सिंडीकेट बैंक कॉर्पोरेशन बैंक ओरिएण्टल बैंक ऑफ कॉमर्स न्यू बैंक ऑफ इंडिया विजया बैंक बैंक ऑफ कर्नाड लि. सांगली बैंक लि. फेडरल बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.		United Bank of India UCO Bank Syndicate Bank Corporation Bank Oriental Bank of Commerce **New Bank of India Vijaya Bank **Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. Federal Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Nashik.—contd.
7	धुळे	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ इंदोर	बैंक ऑफ बरोडा बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बैंक देना बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया युनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बैंक युको बैंक सिंडीकेट बैंक न्यू बैंक ऑफ इंडिया विजया बैंक सांगली बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.	State Bank of India State Bank of Indore	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Uco. Bank Syndicate Bank **New Bank of India Vijaya Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Dhule
8	जळगाव	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बैंक देना बैंक इंडियन ओव्हरसिज बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बैंक युनियन बैंक ऑफ इंडिया युको बैंक सिंडीकेट बैंक कॉर्पोरेशन बैंक विजया बैंक सांगली बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि. युनियन बैंक ऑफ इंडिया	State Bank of India	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Punjab National Bank Union Bank of India Uco. Bank Syndicate Bank Corporation Bank Vijaya Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd. Union Bank of India	Jalgaon
9	अहमदनगर	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैद्राबाद	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र	State Bank of India State Bank of Hyderabad.	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra	Ahmednagar

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
9	अहमदनगर.—चानू	कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक इंडियन ओव्हरसिज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक आंध्र बँक न्यू बँक ऑफ इंडिया विजया बँक बँक ऑफ कराड लि. सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.			Canara Bank Dena Bank Indian Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India Uco. Bank Syndicate Bank Andhra Bank **New Bank of India Vijaya Bank **Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Ahmednagar.— contd.
10	पुणे	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ बिकानेर अँड जयपूर. स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद स्टेट बँक ऑफ म्हायूर स्टेट बँक ऑफ मौराष्ट्र स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर स्टेट बँक ऑफ पतियाळा बँक ऑफ मद्रा नि. बँक ऑफ राजस्थान लि. बँक ऑफ कराड लि. लक्ष्मी विलास बँक लि. पंजाब अँड सिंध बँक रत्नाकर बँक लि. न्यू बँक ऑफ इंडिया सांगली बँक लि कर्नाटक बँक लि साऊथ इंडियन बँक लि. विजया बँक वैश्य बँक लि. आंध्र बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. कॅथोलिक सिरीयन बँक लि जम्मू अँड काश्मीर बँक लि. सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बारोडा अलाहाबाद बँक इंडियन ओव्हरसिज बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक बँक ऑफ मद्रा नि. बँक ऑफ राजस्थान लि. बँक ऑफ कराड लि. लक्ष्मी विलास बँक लि. पंजाब अँड सिंध बँक रत्नाकर बँक लि. न्यू बँक ऑफ इंडिया सांगली बँक लि कर्नाटक बँक लि साऊथ इंडियन बँक लि. विजया बँक वैश्य बँक लि. आंध्र बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. कॅथोलिक सिरीयन बँक लि जम्मू अँड काश्मीर बँक लि. सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया	State Bank of India State Bank of Bikaner and Jaipur State Bank of Hyderabad. State Bank of Mysore State Bank of Saurashtra State Bank of Travancore State Bank of Patiala	Bank of Baroda Allahabad Bank Indian Overseas Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Bank of Madurā Ltd. Bank of Rajasthan Ltd **Bank of Karad Ltd Lakshmi Vilas Bank Ltd. Punjab and Sindh Bank Ratnakar Bank Ltd. **New Bank of India Sangli Bank Ltd. Karnataka Bank Ltd. South Indian Bank Ltd. Vijaya Bank Vyshya Bank Ltd. Andhra Bank United Western Bank Ltd. Catholic Syrian Bank Ltd. Jammu and Kashmir Bank Ltd. Central Bank of India	Pune

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
10	पुणे—चानू		युनियन बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक कॉर्पोरेशन बँक पंजाब नॅशनल बँक ओरिएण्टल बँक ऑफ कॉमर्स युनायटेड बँक ऑफ इंडिया थॉमस कुक (इंडिया) लि.		Union Bank of India Uco. Bank Syndicate Bank Corporation Bank Punjab National Bank Oriental Bank of Commerce United Bank of India Thomas Cook (India) Ltd.	Pune.—contd.
11	सातारा	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया सिंडीकेट बँक विजया बँक बँक ऑफ कराड लि. सांगली बँक लि. कर्नाटक बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक	State Bank of India	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Central Bank of India Union Bank of India Syndicate Bank Vijaya Bank Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. Karnataka Bank Ltd. United Western Bank	Satara
12	सांगली	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब अँड सिंध बँक पंजाब नॅशनल बँक युको बँक सिंडीकेट बँक कॉर्पोरेशन बँक विजया बँक बँक ऑफ कराड लि. रत्नाकर बँक लि. सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab and Sindh Bank Punjab National Bank Uco. Bank Syndicate Bank Corporation Bank Vijaya Bank **Bank of Karad Ltd. Ratnakar Bank Ltd. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Sangli
13	सोलापूर	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद स्टेट बँक ऑफ म्हैसूर	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया	State Bank of India State Bank of Hyderabad. State Bank of Mysore	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India	Solapur

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
13	सोलापूर.—धानू		बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक आंध्र बँक कॉर्पोरेशन बँक न्यू बँक ऑफ इंडिया विजया बँक सोलापूर ग्रामीण बँक बँक ऑफ कराड लि. सांगली बँक लि. कर्नाटक बँक लि. रत्नाकर बँक लि. वैश्य बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. इंडियन ओव्हरसिज बँक		Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India Uco. Bank Syndicate Bank Andhra Bank Corporation Bank **New Bank of India Vijaya Bank Solapur Gramin Bank **Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. Karnataka Bank Ltd. Ratnakar Bank Ltd. Vyshya Bank Ltd. United Western Bank Ltd. *Indian Overseas Bank	Solapur.—contd.
14	कोल्हापूर	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ म्हेसूर	कॅनरा बँक बँक ऑफ महाराष्ट्र देना बँक अलाहाबाद बँक इंडियन बँक बँक ऑफ बरोडा इंडियन ओव्हरसिज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक कॉर्पोरेशन बँक ओरिएण्टल बँक ऑफ कॉमर्स विजया बँक बँक ऑफ कराड लि. रत्नाकर बँक लि. सांगली बँक लि. कर्नाटक बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. गणेश बँक ऑफ कुरुंदवाड लि. बँक ऑफ इंडिया	State Bank of India State Bank of Mysore	Canara Bank Bank of Maharashtra Dena Bank Allahabad Bank Indian Bank Bank of Baroda Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India Uco. Bank Syndicate Bank Corporation Bank Oriental Bank of Commerce Vijaya Bank **Bank of Karad Ltd. Ratnakar Bank Ltd. Sangli Bank Ltd. Karnataka Bank Ltd. United Western Bank Ltd. Ganesh Bank of Karundwad Ltd. Bank of India	Kolhapur

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
15	औरंगाबाद	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद स्टेट बँक ऑफ इंदोर	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक इंडियन ओव्हरसीज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक आंध्र बँक कॉर्पोरेशन बँक पंजाब अँड सिंध बँक न्यू बँक ऑफ इंडिया विजया बँक औरंगाबाद/जालना ग्रामीण बँक सांगली बँक लि. वैश्य बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India State Bank of Hyderabad. State Bank of Indore	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India Uco. Bank Syndicate Bank Andhra Bank Corporation Bank Punjab and Sindh Bank **New Bank of India Vijaya Bank Aurangabad/Jalna Gramin Bank Sangli Bank Ltd. Vyshya Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Aurangabad
16	जालना	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र देना बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया सिंडीकेट बँक युनियन बँक ऑफ इंडिया आंध्र बँक औरंगाबाद/जालना ग्रामीण बँक सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India State Bank of Hyderabad.	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra Dena Bank Central Bank of India Syndicate Bank Union Bank of India Andhra Bank Aurangabad/Jalna Gramin Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Jalna
17	परभणी	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ महाराष्ट्र देना बँक युनियन बँक ऑफ इंडिया आंध्र बँक	State Bank of India State Bank of Hyderabad.	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of Maharashtra Dena Bank Union Bank of India Andhra Bank	Parbhani

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
17	परभणी--चानू		मराठवाडा ग्रामीण बँक लि. सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		Marathwada Gramin Bank Ltd. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Parbhani--contd.
18	बीड	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया मराठवाडा ग्रामीण बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक	State Bank of India State Bank of Hyderabad.	Bank of Baroda Bank of Maharashtra Canara Bank Central Bank of India Marathwada Gramin Bank United Western Bank	Beed
19	नांदेड	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक सिंडिकेट बँक पंजाब अँड सिंध बँक मराठवाडा ग्रामीण बँक सांगली बँक लि. वैश्य बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India State Bank of Hyderabad.	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Syndicate Bank Punjab and Sindh Bank Marathwada Gramin Bank Sangli Bank Ltd. Vysya Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Nanded
20	उस्मानाबाद	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बँक बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक मराठवाडा ग्रामीण बँक	State Bank of India State Bank of Hyderabad.	Allahabad Bank Bank of Maharashtra Canara Bank Marathwada Gramin Bank	Osmanabad
21	लातूर	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र देना बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया आंध्र बँक मराठवाडा ग्रामीण बँक सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India State Bank of Hyderabad.	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Andhra Bank Marathwada Gramin Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Latur

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
22	बुलढाणा	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ महाराष्ट्र सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक बुलढाणा ग्रामीण बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India State Bank of Hyderabad.	Bank of Baroda Bank of Maharashtra Central Bank of India Punjab National Bank Buldhana Gramin Bank United Western Bank Ltd.	Buldhana
23	अकोला	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद स्टेट बँक ऑफ इंदोर	कॅनरा बँक बँक ऑफ बरोडा इंडियन बँक अलाहाबाद बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र युनियन बँक ऑफ इंडिया देना बँक पंजाब नॅशनल बँक युको बँक सिंडीकेट बँक ओरिएण्टल बँक ऑफ कॉमर्स अकोला ग्रामीण बँक सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. बँक ऑफ इंडिया	State Bank of India State Bank of Hyderabad. State Bank of Indore	Canara Bank Bank of Baroda Indian Bank Allahabad Bank Central Bank of India Bank of Maharashtra Union Bank of India Dena Bank Punjab National Bank UCO Bank Syndicate Bank Oriental Bank of Commerce Akola Gramin Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd. Bank of India	Akola
24	अमरावती	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक इंडियन ओव्हरसिज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युको बँक सिंडीकेट बँक आंध्रा बँक विजया बँक सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India State Bank of Hyderabad.	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank UCO Bank Syndicate Bank Andhra Bank Vijaya Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Amravati

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
25	यवतमाळ	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र इंडियन बँक इंडियन ओव्हरसीज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक सिंडीकेट बँक आंध्रा बँक यवतमाळ ग्रामीण बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Indian Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Syndicate Bank Andhra Bank Yavatmal Gramin Bank United Western Bank Ltd.	Yavatmal
26	वर्धा	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक सिंडीकेट बँक आंध्रा बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Syndicate Bank Andhra Bank United Western Bank Ltd.	Wardha
27	नागपूर	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ बिकानेर ॲंड जयपूर. स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद स्टेट बँक ऑफ हैसूर स्टेट बँक ऑफ पतियाळा स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर स्टेट बँक ऑफ इंदूर	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक न्यू बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र ओरिएण्टल बँक ऑफ कॉमर्स कॅनरा बँक सिंडीकेट बँक देना बँक आंध्र बँक इंडियन बँक कॉर्पोरेशन बँक विजया बँक इंडियन ओव्हरसीज बँक लक्ष्मी विलास बँक लि. युनियन बँक ऑफ इंडिया सांगली बँक लि. सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया	State Bank of India State Bank of Bikaner and Jaipur State Bank of Hyderabad State Bank of Mysore State Bank of Patiala State Bank of Saurashtra. State Bank of Travancore State Bank of Indore	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India **New Bank of India Bank of Maharashtra Oriental Bank of Commerce Canara Bank Syndicate Bank Dena Bank Andhra Bank Indian Bank Corporation Bank Vijaya Bank India Overseas Bank Laxmi Vilas Bank Ltd. Union Bank of India Sangli Bank Ltd. Central Bank of India	Nagpur

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
27	नागपूर-चानू		युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. पंजाब नॅशनल बँक जम्मु अँड काश्मीर बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक बँक ऑफ राजस्थान लि. पंजाब अँड सिंध बँक कर्नाटक बँक लि. अलिगढ ग्रामीण बँक		United Western Bank Ltd. Punjab National Bank J & K Bank Ltd. United Bank of India UCO Bank Bank of Rajasthan Ltd. Punjab & Sindh Bank Karnatak Bank Ltd. *Aligarh Gramin Bank	Nagpur— contd.
28	भंडारा	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक सिंडिकेट बँक भंडारा ग्रामीण बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Syndicate Bank Bhandara Gramin Bank United Western Bank Ltd.	Bhandara
29	चंद्रपूर	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र देना बँक इंडियन बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युको बँक सिंडिकेट बँक ओरिएण्टल बँक ऑफ कॉमर्स चंद्रपूर, गडचिरोली ग्रामीण बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India State Bank of Hydrabad	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Dena Bank Indian Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank UCO Bank Syndicate Bank Oriental Bank of Commerce Chandrapur, Gadchiroli Gramin Bank. United Western Bank Ltd.	Chandrapur
30	गडचिरोली	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र चंद्रपूर, गडचिरोली ग्रामीण बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India	Bank of India Bank of Maharashtra Chandrapur, Gadchiroli Gramin Bank. United Western Bank Ltd.	Gadchiroli

आधार.—भारतीय रिझर्व बँक.

Source.—Reserve Bank of India.

तक्ता क्रमांक/Table No. 27.2

27. बँका व विमा व्यवसाय/

तक्ता क्रमांक/

लोकसंख्येच्या गटानुसार व्यापारी बँक कार्यालयांचे वर्गीकरण/

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	ग्रामिण/Rural बँक/Bank				निमनगरी/Semi Urban बँक/Bank				नागरी बँक/			
		जागांची संख्या Number of Places		कार्यालयांची संख्या Number of Offices		जागांची संख्या Number of Places		कार्यालयांची संख्या Number of Offices		जागांची संख्या Number of Places			
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)		
1	बृहन्मुंबई	
2	ठाणे	103	2	118	113	9	8	51	30	4	5
3	रायगड	86	85	95	94	9	9	41	42
4	तलागिरी	91	91	99	99	3	3	25	25
5	सिंधुदुर्ग	57	57	64	64	3	3	12	12
6	नाशिक	105	106	110	111	15	15	36	36	2	2
7	पुणे	85	85	85	85	8	8	23	23	1	1
8	जळगाव	95	95	96	96	22	22	50	50	2	2
9	अहमदनगर	123	123	130	130	18	18	44	44	1	1
10	पुणे	127	128	132	133	20	21	61	63	1	1
11	सातारा	91	91	100	100	10	10	48	50
12	सांगली	84	84	87	87	19	19	39	39	2	2
13	सोलापूर	116	116	123	123	12	12	40	40	1	1
14	कोल्हापूर	101	98	108	103	15	15	32	28	2	2
15	औरंगाबाद	73	72	76	74	5	5	11	11	1	1
16	जालना	51	51	55	55	1	1	2	2	1	1
17	परभणी	75	75	75	75	9	9	22	22	1	1
18	बीड	74	73	77	76	7	7	23	23
19	नरिड	82	82	85	85	9	9	17	17	1	1
20	उस्मानाबाद	46	46	48	48	9	9	21	21	1	1
21	लातूर	66	66	69	69	4	4	10	10	1	1
22	जुलहाणा	73	73	73	73	10	10	32	32
23	अकोला	89	89	90	90	15	15	35	35	1	1
24	अमरावती	86	86	86	86	14	14	28	28	1	1
25	यवतमाळ	83	83	84	84	10	10	33	34	1	..
26	बर्धा	47	47	47	47	5	5	25	25
27	नागपूर	90	90	91	92	11	11	19	19
28	भंडारा	98	98	102	102	4	4	17	17	1	1
29	चंद्रपूर	98	99	101	102	4	9	23	23	1	1
30	गडचिरोली	38	38	38	38	3	3	6	6
एकूण		2,435	2,331	2,544	2,535	288	288	826	807	25	26

आधार - भारतीय रिझर्व्ह बँक, मुंबई.

BANKING AND INSURANCE

TABLE No. 27.2

Commercial Banking Offices Classified According to Population Ranges.
(1991-92 and 1992-93)

/Urban /Bank		महानगर/Metropolitan बैंक/Bank				एकूण/Total बैंक/Bank				District
कार्यालयोंकी संख्या Number of Offices		जगहोंकी संख्या Number of places		कार्यालयोंकी संख्या Number of Offices		जगहोंकी संख्या Number of Places		कार्यालयोंकी संख्या Number of Offices		
1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	(2)
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	
..	..	1	1	1,157	1,191	1	1	1,157	1,191	Brihan Mumbai
145	174	118	15	314	317	Thane
..	95	94	136	136	Raigad
..	94	94	124	124	Ratnagiri
..	60	60	76	76	Sindhudurg
67	68	122	123	213	215	Nashik
21	21	94	94	129	129	Dhule
35	36	119	119	181	182	Jalgaon
29	30	142	142	203	204	Ahmednagar
30	32	1	1	237	253	149	181	460	481	Pune
..	101	101	148	150	Satara
48	49	105	105	174	178	Sangli
49	52	129	129	212	215	Solapur
78	77	118	115	218	208	Kolhapur
47	51	79	78	134	136	Aurangabad
15	15	53	53	72	72	Jalna
12	13	85	85	109	110	Parbhani
..	81	81	100	100	Beed
22	23	92	92	124	125	Nanded
22	55	55	89	89	Osmanabad
13	13	72	71	92	92	Latur
..	83	83	105	105	Buldhana
28	28	105	105	153	153	Akola
30	30	101	101	144	144	Amravati
19	93	93	117	118	Yavatmal
..	52	52	72	72	Wardha
..	..	1	1	135	142	102	103	245	253	Nagpur
9	9	103	103	128	128	Bhandara
20	20	108	109	144	145	Chandrapur
..	41	41	44	44	Gadchiroli
698	741	3	3	1,529	1,586	2,751	2,848	5,597	5,669	Maharashtra State

Source.—Reserve Bank of India, Mumbai.

व्यवसाय	बृहन्मुंबई Brihan Mumbai		ठाणे Thane		रायगड Raigad		रत्नागिरी Ratnagiri	
	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
(1) कृषि एकूण	19,994	10,39,148	73,489	6,54,446	38,256	2,40,410	29,500	1,45,623
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	18,336	7,56,872	72,807	3,93,307	38,023	2,34,527	29,457	1,42,885
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	1,658	2,82,276	682	2,61,139	233	5,883	43	2,738
(2) एकूण उद्योग	88,978	12,58,62,710	20,752	1,09,54,250	5,363	20,01,760	5,084	3,26,171
(१) अन्न उत्पादन	1,078	50,45,374	337	2,42,705	193	1,72,746	303	577,634
(२) वन्योद्योग	8,413	1,90,35,774	1,445	20,16,228	72	3,13,644	30	६,594
(३) इतर	79,487	10,17,81,562	18,970	86,95,317	5,098	15,15,370	4,751	2,61,943
(3) परिवहन	12,716	21,11,323	5,251	1,56,733	10,956	60,418	1,325	3६,263
(4) व्यावसायिक सेवा	25,058	4,33,631	7,525	64,815	2,612	17,295	3,966	17,735
(5) व्यक्तिगत कर्ज	5,14,645	1,55,05,431	82,952	13,06,450	17,726	1,99,161	12,473	1,21,1,108
(6) धाऊक व्यापार	29,333	4,61,39,333	965	1,90,300	323	2,55,480	168	१८,005
(7) किरकोळ व्यापार	73,477	30,87,488	42,180	93,331	11,737	76,042	9,850	772,794
(8) इतर खर्च	1,80,155	2,33,99,501	29,872	6,33,104	7,757	88,250	7,668	553,115
एकूण	9,44,356	21,75,78,565	2,62,986	1,42,53,429	94,730	29,38,816	70,034	7,860,814
वरीलपैकी लघुउद्योगासाठी	46,388	1,65,62,642	12,987	24,73,577	3,262	3,80,995	2,274	1,997,749

BANKING AND INSURANCE

TABLE No. 27.3 (A)

Districtwise and Occupationwise Classification of Outstanding Credit of Scheduled Commercial Banks

1991-92

(रकम हजार रुपयात/Amount in Thousand Rs.)

Districts								Occupation
सिंधुदुर्ग Sindhudurg		नाशिक Nashik		धुळे Dhule		जळगाव Jalgaon		
खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रकम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रकम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रकम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रकम Outstanding credit	(1)
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	
20,390	93,744	59,211	11,90,818	66,863	9,83,910	70,217	5,65,064	(1) Agriculture Total
20,335	93,056	58,534	7,18,798	65,359	5,66,017	69,617	5,17,379	(a) Direct Finance
55	688	777	4,72,020	1,504	4,17,893	600	47,685	(b) Indirect Finance
3,457	77,327	6,348	12,25,505	4,745	8,19,262	6,241	4,03,441	(2) Industry Total
316	22,510	144	1,29,597	130	47,753	286	71,448	(i) Food Manufacturing
24	1,186	64	10,429	50	65,442	76	1,17,300	(ii) Textile
3,117	53,631	6,140	10,85,479	4,565	7,06,067	5,879	2,14,693	(iii) Others
1,163	24,312	2,043	64,981	1,732	95,450	2,133	52,146	(3) Transport Operators
2,989	13,220	4,392	39,924	4,586	40,437	7,203	51,172	(4) Professional Services
9,412	72,366	23,300	3,30,776	16,668	3,28,386	24,877	2,37,666	(5) Personal Loans
113	5,884	863	33,282	818	39,163	1,055	44,959	(6) Wholesale Trade
7,960	50,530	20,621	1,56,644	20,837	1,63,329	39,517	2,45,491	(7) Retail Trade
4,438	28,324	14,000	1,40,622	9,077	1,93,674	12,763	1,02,509	(8) All Others
49,922	3,65,707	1,30,778	31,82,552	1,25,326	26,63,611	1,64,006	17,02,448	Total
1,304	61,088	3,840	5,05,442	2,850	3,92,147	3,103	1,81,217	Of which for Small Scale Industrial Units

व्यवसाय	अहमदनगर Ahmednagar		पुणे Pune		सातारा Satara		सांगली Sangli	
	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येथे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येथे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येथे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येथे रक्कम Outstanding credit
(1)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
(1) कृषि पकूष ..	1,07,659	11,23,394	99,742	17,46,739	71,746	7,34,138	48,894	10,07,414
(अ) शस्यक- फलपुरवठा ..	1,06,239	10,05,532	98,742	13,12,185	71,152	6,50,907	47,664	6,29,181
(ब) आश्रयक- फलपुरवठा ..	1,420	1,17,862	998	4,34,554	594	83,231	1,230	3,78,233
(2) कृषूच उद्योग ..	5,900	10,00,331	18,490	1,21,34,231	4,210	5,56,499	4,321	9,24,007
(1) जन्म उत्पन्न ..	150	45,778	433	5,05,607	152	1,03,712	337	2,00,754
(2) कर्तव्योद्योग ..	32	6,428	345	6,42,709	45	11,579	154	2,61,582
(3) इतर ..	5,718	9,48,125	17,712	1,09,85,915	4,013	4,41,208	4,830	4,61,671
(3) परिवहन ..	2,421	1,22,550	8,527	4,73,129	1,710	1,04,747	1,475	56,782
(4) व्यावसायिक सेवा ..	7,146	63,908	11,809	2,42,745	4,670	52,447	4,023	39,547
(5) व्यक्तिगत कर्ज ..	20,628	3,23,883	79,159	20,26,845	22,837	2,83,630	20,637	3,19,327
(6) काऊक व्यापार ..	1,100	66,086	2,665	13,13,797	322	25,019	952	89,518
(7) किरकोळ व्यापार ..	17,901	2,03,475	43,746	6,69,998	15,422	1,51,126	12,184	1,40,849
(8) इतर कर्ज ..	12,870	1,75,083	54,594	13,46,929	20,351	1,61,524	21,354	1,85,733
एकूण ..	1,75,625	30,78,709	3,18,732	1,99,54,413	1,41,268	20,69,130	1,14,840	27,63,177
वरीलवरील अनुसूचित जाती ..	3,633	2,58,727	11,383	24,99,397	2,258	2,19,028	3,281	3,34,262

TABLE No. 27.3 (A)—contd.

Districts								
सोलापूर Solapur		कोल्हापूर Kolhapur		औरंगाबाद Aurangabad		जालना Jalna		Occupation (1)
खात्यांची संख्या No. of Accounts (26)	येणे रक्कम Outstanding credit (27)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (28)	येणे रक्कम Outstanding credit (29)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (30)	येणे रक्कम Outstanding credit (31)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (32)	येणे रक्कम Outstanding credit (33)	
73,960	11,34,023	82,360	7,43,044	42,450	5,18,276	35,404	3,41,353	(1) Agriculture Total
73,616	8,56,892	81,144	5,75,918	42,053	4,44,215	31,077	2,43,133	(a) Direct Finance
344	2,77,131	1,216	1,67,126	397	74,061	4,327	98,220	(b) Indirect Finance
7,299	8,00,241	9,896	13,21,112	7,284	16,30,910	2,933	1,54,687	(2) Industry Total
222	1,36,390	192	48,296	220	42,768	41	8,482	(i) Food Manufacturing
915	2,28,422	1,305	3,27,014	136	91,348	21	1,708	(ii) Textile
6,162	4,35,429	8,399	9,45,802	6,928	14,96,794	2,871	1,44,497	(iii) Others
5,501	95,311	2,558	1,49,942	2,438	68,624	1,211	20,778	(3) Transport Operators
3,684	41,654	5,475	69,122	5,345	43,812	2,770	13,417	(4) Professional Services
26,622	3,72,654	26,310	4,81,943	17,765	3,64,670	5,407	50,151	(5) Personal Loans
995	78,084	1,685	2,43,165	522	50,182	323	48,180	(6) Wholesale Trade
18,621	1,83,172	15,488	1,93,405	20,708	2,31,428	10,656	73,801	(7) Retail Trade
18,617	1,47,830	19,688	2,46,872	9,456	1,25,760	2,268	20,213	(8) All Others
1,55,299	28,52,969	1,63,460	34,48,605	1,05,968	30,33,662	60,972	7,22,580	Total
4,354	2,73,069	6,516	5,65,092	4,384	4,61,201	1,204	57,159	Of which for Small Scale Industrial Units.

व्यवसाय	परभणी Parbhani		बीड Beed		नांदेड Nanded		उस्मानाबाद Osmanabad	
	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit
	(1)	(34)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)
(1) कृषि एकूण ..	72,545	4,36,067	38,200	3,08,810	62,142	3,70,407	28,067	2,26,100
(अ) प्रत्यक्ष पत्तपुरवठा ..	70,811	4,14,170	37,881	2,64,906	61,840	3,47,682	28,031	1,74,942
(ब) अप्रत्यक्ष पत्तपुरवठा ..	1,734	21,897	319	43,904	302	22,725	36	51,158
(2) एकूण उद्योग ..	3,916	70,312	5,363	85,610	7,785	1,86,292	2,319	36,433
(१) अन्न उत्पादन ..	97	7,597	105	4,040	157	17,687	29	6,378
(२) वस्त्रोद्योग ..	36	3,099	15	266	67	1,456	9	180
(३) इतर ..	3,783	59,616	5,243	81,304	7,561	1,67,149	2,281	29,875
(3) परिवहन ..	2,287	19,517	1,728	24,542	3,484	49,621	670	13,879
(4) व्यावसायिक सेवा ..	3,341	21,709	3,943	17,180	4,541	26,773	2,292	9,920
(5) व्यक्तिगत कर्ज ..	9,808	93,864	10,371	1,00,342	11,251	1,42,607	5,368	46,447
(6) घाऊक व्यापार ..	492	10,945	923	6,517	1,074	21,286	64	1,115
(7) किरफोड व्यापार ..	18,441	1,18,208	19,580	1,06,879	22,246	1,50,044	11,090	65,223
(8) इतर खर्च ..	3,561	32,506	3,165	16,919	5,523	1,41,504	2,416	21,490
एकूण ..	1,14,391	8,03,128	83,258	6,66,799	1,18,046	10,88,534	52,286	4,20,607
बरीसपैकी तपुउद्योगासाठी ..	1,871	36,079	2,460	29,316	3,574	69,473	1,211	13,456

TABLE No. 27.3 (A)—contd

Districts

लातूर Latur		बुलढाणा Buldhana		अकोला Akola		अमरावती Amravati		Occupation (1)
खात्यांची संख्या No. of Accounts (42)	येणे रक्कम Outstanding credit (43)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (44)	येणे रक्कम Outstanding credit (45)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (46)	येणे रक्कम Outstanding credit (47)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (48)	येणे रक्कम Outstanding credit (49)	
30,879	2,84,287	93,098	4,13,977	88,669	4,01,649	2,25,434	7,08,201	(1) Agriculture Total
30,736	2,46,441	92,713	3,85,287	88,321	3,75,440	22,311	6,85,216	(a) Direct Finance
143	37,846	385	28,690	348	26,209	2,323	22,985	(b) Indirect Finance
4,652	1,01,685	4,908	91,071	5,733	1,86,543	24,070	1,89,560	(2) Industry Total
172	10,861	107	12,177	146	44,128	95	13,886	(i) Food manufacturing
89	14,866	16	1,529	44	34,709	21	34,539	(ii) Textile
4,391	75,958	4,785	77,365	5,563	1,07,706	23,954	1,41,135	(iii) Others
2,013	39,181	2,445	37,910	1,892	27,163	5,336	58,104	(3) Transport operators
3,520	21,041	2,086	13,208	5,456	30,589	11,031	53,105	(4) Professional Services
8,755	1,02,678	16,274	1,37,124	21,166	1,79,170	2,48,201	1,63,707	(5) Personal Loans
1,503	11,904	636	19,236	490	43,750	642	40,536	(6) Wholesale Trade
14,727	1,13,656	27,650	1,40,636	37,668	1,97,829	2,79,657	2,18,037	(7) Retail Trade
3,981	20,349	5,979	35,693	8,696	70,513	1,27,810	78,450	(8) All Others
70,030	6,94,781	1,53,076	8,88,855	1,69,790	11,37,206	9,22,181	15,09,700	Total
2,113	70,212	2,163	41,048	2,612	1,08,524	18,771	99,644	Of which for Small Scale Industrial Units.

व्यवसाय	यवतमाळ		वर्धा		नागपूर		भंडारा	
	Yavatmal		Wardha		Nagpur		Bhandara	
	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit
(1)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)
(1) कृषि एकूण ..	7,50,834	5,25,601	85,035	3,74,772	71,685	6,83,668	83,424	3,25,359
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	7,50,287	4,99,122	84,677	3,60,375	71,212	5,52,206	82,804	3,08,053
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	547	26,479	358	14,397	473	1,31,462	620	17,306
(2) एकूण उद्योग ..	10,910	1,70,972	6,277	7,59,339	31,503	30,58,309	8,692	7,34,764
(१) अन्न उत्पादन ..	144	9,871	134	24,391	1,632	1,77,721	201	1,27,588
(२) वस्त्रोद्योग ..	17	43,948	60	59,650	343	71,402	16	1,349
(३) इतर ..	10,749	1,17,153	6,083	6,76,198	29,528	28,09,186	8,475	6,05,827
(3) परिवहन ..	2,228	33,910	7,144	54,620	12,220	2,09,080	3,278	41,775
(4) व्यावसायिक सेवा ..	13,641	24,187	18,607	24,918	11,268	1,11,956	3,402	20,394
(5) व्यक्तिगत कर्ज ..	1,04,580	1,71,758	22,655	2,79,651	1,00,203	9,66,569	30,451	1,27,385
(6) घाऊक व्यापार ..	525	16,894	693	40,924	2,721	2,38,866	2,136	36,267
(7) किरकोळ व्यापार ..	1,83,023	1,58,978	23,921	1,56,013	50,046	4,83,309	27,810	1,42,856
(8) इतर खर्च ..	1,58,074	50,645	35,575	87,313	31,668	4,91,813	6,627	30,605
एकूण ..	12,23,815	11,52,945	1,99,907	17,77,550	3,11,314	62,43,570	1,65,820	14,59,405
वरीलवैकी वसुउद्योगासाठी ..	8,551	59,648	4,389	2,14,424	23,026	11,85,004	4,376	1,58,158

आधार.-बेसिक स्टॅटिस्टिक्स, बेसिक स्टॅटिस्टिकल रिटर्नस् मार्च, १९९२

TABLE No. 27.3 (A)—contd.

Districts						
चंद्रपूर Chandrapur		गडचिरोली Gadchiroli		महाराष्ट्र राज्य Maharashtra State		Occupation
खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	(1)
(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	
71,527	2,70,716	25,610	2,33,354	26,67,28	1,78,24,512	(1) Agriculture Total
70,726	2,55,754	25,558	1,15,824	26,42,765	1,41,26,222	(a) Direct Finance
801	14,962	52	1,17,530	24,519	36,98,290	(b) Indirect Finance
8,045	4,38,178	1,652	3,11,403	3,28,146	16,66,12,915	(2) Industry Total
62	7,411	203	77,138	7,818	74,21,528	(i) Food manufacturing
13	4,183	28	15,317	13,901	2,34,23,880	(ii) Textile
7,970	4,26,584	1,421	2,18,948	3,06,427	13,57,67,507	(iii) Others
2,626	49,030	413	17,666	1,10,924	43,69,487	(3) Transport operators
5,621	29,626	1,186	5,251	1,93,188	16,54,738	(4) Professional Services
31,893	1,95,897	6,684	62,673	15,49,078	2,50,94,319	(5) Personal Loans
254	17,122	1,270	11,830	55,625	4,91,47,649	(6) Wholesale Trade
19,514	1,03,867	7,554	40,239	11,23,832	81,88,676	(7) Retail Trade
9,596	71,797	1,627	21,924	8,29,226	2,82,20,564	(8) All Others
1,49,076	11,76,233	45,996	7,04,340	68,57,288	30,11,12,860	Total
3,269	76,729	875	1,44,853	1,92,282	2,77,29,360	Of which for Small Scale Industrial Units.

Source.—Basic Statistics, Basic Statistical. Returns of March 1992.

व्यवसाय	मुंबई		ठाणे		रायगड		रत्नागिरी	
	Mumbai		Thane		Raigad		Ratnagiri	
	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
(1) कृषि एकूण	23,679	20,44,020	72,988	6,33,810	37,279	2,81,860	30,637	1,63,535
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	22,870	14,11,458	72,485	3,88,021	37,102	2,65,061	30,599	1,60,415
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा	809	6,32,562	503	2,45,789	177	16,799	38	3,120
(2) एकूण उद्योग	87,331	16,82,08,792	21,571	1,11,97,254	3,704	30,58,156	4,432	3,35,828
(अ) अन्न उत्पादन	1,336	79,98,925	346	2,48,613	177	1,83,509	223	53,945
(ब) वस्त्रोद्योग	10,164	2,91,31,797	1,757	19,32,528	47	2,57,639	21	25,219
(क) इतर	75,831	13,10,78,070	19,468	90,16,113	3,480	26,17,008	4,188	2,56,664
(3) परियहन	9,641	24,75,629	8,481	1,89,896	1,902	65,431	1,406	37,922
(4) व्यावसायिक सेवा	21,467	4,45,143	6,328	63,747	2,361	16,354	4,096	19,505
(5) व्यक्तिगत कर्ज	4,85,529	2,09,97,811	1,07,130	17,38,032	16,283	2,35,603	12,684	1,41,921
(6) घाऊक व्यापार	25,967	6,25,54,078	1,044	2,27,011	454	2,54,963	239	7,768
(7) किरकोळ व्यापार	56,388	35,87,688	45,504	3,65,953	11,214	93,742	10,079	77,702
(8) इतर सर्व	1,87,147	2,63,78,720	29,102	7,15,860	7,294	1,47,455	7,915	54,631
एकूण	8,97,149	28,66,91,881	2,92,148	1,51,31,563	80,491	41,53,564	71,488	8,38,812
श्रीलक्ष्मी लघुउद्योगासाठी	48,811	2,03,61,901	13,895	30,97,926	1,893	5,10,998	1,880	1,52,046

BANKING AND INSURANCE

TABLE No. 27.3 (B)

Districtwise And Occupationwise Classification Of outstanding Credit Of Scheduled Commercial Banks

1992-93

(रकम हजार रुपयात/Amount in Thousand Rs.)

Districts								
सिंधुदुर्ग Sindhudurg		नाशिक Nashik		धुळे Dhule		जळगांव Jalgaon		Occupation
खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रकम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रकम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रकम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रकम Outstanding credit	(1)
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	
20,504	97,783	58,436	12,40,564	64,745	9,86,037	71,759	6,66,147	(1) Agriculture Total
20,453	97,124	57,044	8,23,172	63,731	5,15,675	71,489	5,78,332	(a) Direct Finance
51	659	1,392	4,17,392	1,014	4,70,362	270	87,815	(b) Indirect Finance
3,775	86,648	6,101	18,37,154	630	7,07,118	4,772	3,90,087	(2) Industry Total
298	22,818	177	1,45,501	129	47,207	232	73,577	(a) Food manufacturing
27	1,242	63	11,718	56	69,952	62	90,313	(b) Textile
3,450	62,588	5,861	16,79,935	4,445	5,89,959	4,478	2,26,197	(c) Others
1,085	24,763	1,533	65,442	1,765	1,21,477	2,244	48,124	(3) Transport operators
2,978	14,006	4,451	42,813	3,371	39,282	6,969	51,520	(4) Professional Services
9,145	75,054	24,190	3,96,739	17,796	3,01,621	23,003	2,69,722	(5) Personal Loans
109	5,343	739	79,543	1,511	41,244	1,727	47,846	(6) Wholesale Trade
10,190	54,210	20,826	1,53,970	21,994	1,73,267	45,194	3,29,467	(7) Retail Trade
4,385	48,399	17,080	2,01,493	10,139	1,83,331	11,938	1,41,158	(8) All Others
52,171	4,06,206	1,33,356	40,17,718	1,25,951	25,53,377	1,67,605	19,17,071	
1,456	68,798	3,564	5,94,763	2,550	2,75,601	2,245	1,81,997	Of which for Small Scale Industrial Units

व्यवसाय	अहमदनगर Ahmednagar		पुणे Pune		सातारा Satara		सांगली Sangli	
	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit
(1)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
(1) कृषि एकूण ..	94,118	10,96,664	98,183	19,29,744	70,081	7,49,024	46,892	9,57,227
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	93,165	9,74,695	97,057	14,61,441	69,370	6,46,039	45,086	6,23,281
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	953	1,21,969	1,126	4,68,303	711	1,02,985	1,806	3,33,946
(2) एकूण उद्योग ...	6,101	9,70,283	18,881	1,14,37,499	4,330	6,30,381	4,975	9,88,675
(अ) अन्न उत्पादन ..	161	43,170	433	4,29,757	153	1,06,647	163	3,08,832
(ब) वस्त्रोद्योग ..	38	3,739	413	8,06,673	47	11,517	157	2,29,842
(क) इतर ..	5,902	9,23,374	18,035	1,02,01,069	4,139	5,12,217	4,655	4,50,001
(3) परिवहन ..	2,085	1,01,648	6,557	4,05,635	1,768	97,681	1,800	54,907
(4) व्यावसायिक सेवा ..	7,338	64,453	11,119	2,53,878	4,222	45,461	3,866	38,001
(5) व्यक्तिगत कर्ज ..	23,152	3,47,772	81,098	21,59,419	23,567	3,20,083	20,405	3,37,815
(6) घाऊक व्यापार ..	824	63,702	1,887	12,89,277	384	30,659	769	91,912
(7) किरकोळ व्यापार ..	18,124	1,95,022	43,169	7,31,201	15,821	1,51,916	11,367	1,36,915
(8) इतर सर्व ..	15,306	1,58,389	54,116	13,13,808	19,020	1,77,583	22,841	2,23,302
एकूण ..	1,67,048	29,97,923	3,15,010	1,95,20,461	1,39,202	22,02,788	1,12,662	28,28,754
श्रीलक्ष्मी वसुधोगावादी ..	3,417	2,40,061	11,304	26,65,734	2,164	2,32,441	2,866	3,33,830

TABLE No. 27.3 (B)—contd.

(रकम हजार रुपयात/Amount in Thousand Rs.)

Districts								
सोलापूर Solapur		कोल्हापूर Kolhapur		औरंगाबाद Aurangabad		जालना Jalna		Occupation (1)
खात्यांची संख्या No. of Accounts (26)	येथे रकम Outstanding credit (27)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (28)	येथे रकम Outstanding credit (29)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (30)	येथे रकम Outstanding credit (31)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (32)	येथे रकम Outstanding credit (33)	
72,674	10,95,959	77,208	7,22,500	37,772	5,31,360	38,467	3,60,574	(1) Agriculture Total
72,273	8,47,533	7,63,555	5,92,282	37,642	4,61,716	34,180	2,59,520	(a) Direct Finance
401	2,48,426	853	1,30,218	130	69,644	4,287	1,00,994	(b) Indirect Finance
7,517	8,38,137	10,134	13,08,940	6,739	18,71,459	2,490	1,39,898	(2) Industry Total
200	1,28,316	192	48,999	221	40,941	68	21,714	(a) Food manufacturing
949	2,79,109	1,614	3,18,544	147	1,41,277	25	1,718	(b) Textile
6,368	4,30,712	8,328	9,41,397	6,371	16,89,241	2,397	1,16,466	(c) Others
2,010	79,383	2,567	1,46,036	2,947	76,547	982	18,218	(3) Transport operators
4,169	40,352	5,956	76,939	4,714	44,594	3,100	17,900	(4) Professional Services
26,631	3,88,512	26,593	5,14,912	19,337	4,31,140	6,371	66,897	(5) Personal Loans
958	98,760	1,884	2,36,314	852	85,538	177	85,934	(6) Wholesale Trade
20,629	2,03,727	15,201	2,00,178	22,851	2,63,254	11,273	80,184	(7) Retail Trade
19,730	1,59,921	20,134	1,83,100	10,204	1,59,645	4,410	1,12,522	(8) All Others
1,54,318	29,04,751	1,59,677	33,88,919	1,05,416	34,63,537	67,270	8,81,867	Total
4,605	2,94,346	6,702	5,51,305	4,121	4,91,421	930	70,728	Of which for Small Scale Industrial Units

व्यवसाय	परभणी Parbhani		बीड Beed		नांदेड Nanded		उस्मानाबाद Osmanabad	
	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit
(1)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)
(1) कृषि एकूण	72,284	4,61,132	39,127	3,62,587	65,106	4,04,187	31,001	2,28,396
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	71,894	4,36,876	38,744	2,92,520	64,727	3,91,562	30,947	2,08,299
(ब) अप्रत्यक्ष पुरवठा	390	24,256	383	70,067	379	12,625	54	20,097
(2) एकूण उद्योग	3,477	54,614	4,485	1,25,104	9,535	2,28,333	2,328	46,908
(अ) अन्न उत्पादन	95	7,129	79	3,048	237	19,124	33	1,386
(ब) वस्त्रोद्योग	28	4,090	8	223	125	4,254	14	340
(क) इतर	3,354	43,395	4,398	1,21,833	9,173	2,04,955	2,281	45,182
(3) परिवहन	2,094	19,922	1,551	24,890	3,870	59,901	659	16,589
(4) व्यावसायिक सेवा	3,525	22,444	3,829	17,228	4,753	34,313	2,396	11,131
(5) व्यक्तिगत कर्ज	10,650	1,11,753	10,767	97,134	12,296	1,65,677	6,043	55,674
(6) घाऊक व्यापार	503	12,572	341	4,960	700	21,486	305	2,065
(7) किरकोळ व्यापार	22,239	1,35,087	20,464	1,15,130	22,825	1,79,417	13,325	81,363
(8) इतर सर्व	3,566	27,307	3,512	29,885	4,000	1,27,047	2,058	20,038
एकूण	1,18,338	8,44,831	84,076	7,76,918	1,23,085	12,20,361	58,115	4,62,164
बरीसपैकी सधुउद्योगासाठी	1,131	26,265	1,740	21,736	3,706	82,476	989	12,978

TABLE No. 27.3 (B)—contd.

Districts								
लातूर Latur		बुलढाणा Buldhana		अकोला Akola		अमरावती Amravati		Occupation (1)
खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	
(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	
33,647	3,39,156	85,609	4,14,957	73,340	3,99,467	1,51,746	7,25,038	(1) Agriculture Total
33,564	2,87,766	85,462	3,89,980	73,028	3,67,892	1,50,314	6,86,548	(a) Direct Finance
83	51,390	147	24,977	312	31,575	1,533	38,490	(b) Indirect Finance
4,290	94,089	4,121	80,178	5,255	2,38,181	6,625	1,68,353	(2) Industry Total
246	11,985	123	11,267	154	42,791	106	14,021	(a) Food manufacturing
80	14,312	16	6,563	42	20,629	22	29,700	(b) Textile
3,964	67,792	3,982	62,348	5,059	1,74,761	6,497	1,24,632	(c) Others
2,064	39,194	1,471	25,302	1,685	25,415	3,833	55,603	(3) Transport Operator
3,458	21,591	1,735	12,813	4,550	32,097	7,772	51,803	(4) Professional Services
9,365	1,07,833	15,054	1,42,274	19,427	1,86,232	26,645	2,00,836	(5) Personal Loans
682	11,664	384	12,399	525	36,113	1,638	42,126	(6) Wholesale Trade
17,258	1,33,998	27,521	1,43,878	38,091	2,31,031	38,354	2,37,521	(7) Retail Trade
3,575	31,001	7,059	36,557	5,517	67,288	6,770	61,374	(8) All others
74,326	7,78,526	1,42,954	8,68,358	1,48,340	12,15,824	2,43,484	15,42,654	Total
1,766	62,549	1,763	36,760	2,591	1,07,222	4,335	86,300	Of which for Small Scale Industrial Units

व्यवसाय	यवतमाळ		वर्धा		नागपूर		भंडारा	
	Yavatmal		Wardha		Nagpur		Bhandara	
	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या No. of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit
(1)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)
(1) कृषि एकूण ..	84,941	5,34,528	69,872	3,83,218	59,533	7,12,944	59,019	2,82,592
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	84,400	4,95,471	69,634	3,73,092	59,092	4,80,729	58,538	2,70,163
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	541	39,057	238	10,126	441	2,32,215	481	12,429
(2) एकूण उद्योग ..	3,218	1,43,248	3,839	7,80,027	17,73	31,95,433	5,292	5,72,423
(अ) अन्न उत्पादन ..	142	8,602	201	25,391	537	1,54,409	283	86,312
(ब) वस्त्रोद्योग ..	21	19,272	80	52,741	184	62,320	16	503
(क) इतर ..	3,055	1,15,374	3,558	7,01,895	16,752	29,78,704	4,993	4,85,006
(3) परिवहन ..	2,095	34,667	1,554	47,043	5,969	1,94,569	1,537	31,517
(4) व्यावसायिक सेवा ..	2,385	17,272	3,127	28,659	9,676	1,42,247	2,689	19,020
(5) व्यक्तिगत कर्ज ..	13,916	1,46,509	14,043	2,49,127	72,486	8,66,146	16,553	1,31,181
(6) घाऊक व्यापार ..	390	14,110	718	1,41,199	2,365	2,86,429	794	11,109
(7) किरकोळ ..	27,957	1,82,148	14,313	1,54,199	37,356	4,96,069	24,198	1,43,404
(8) इतर सर्व ..	4,949	43,270	15,561	60,640	27,033	4,58,176	4,169	33,569
एकूण ..	1,39,851	11,15,752	1,23,027	18,44,112	2,31,891	63,52,013	1,14,251	12,24,815
श्रीलक्ष्मी सघुउद्योगासाठी ..	1,575	51,202	2,378	1,88,876	11,721	11,04,599	2,913	1,05,850

आधार.- बँकींग स्टॅटिस्टिक्स, नॅशनल स्टॅटिस्टिकल स्टिम्स खंड २२ मार्च, १९९३

TABLE No. 27.3 (B)—contd.

Districts

चंद्रपूर Chandrapur		गडचिरोली Gadchiroli		महाराष्ट्र राज्य Maharashtra State		Occupation (1)
खात्यांची संख्या No. of Accounts (58)	येणे रक्कम Outstanding credit (59)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (60)	येणे रक्कम Outstanding credit (61)	खात्यांची संख्या No. of Accounts (62)	येणे रक्कम Outstanding credit (63)	
60,585	2,81,894	17,957	2,16,473	18,19,290	1,93,03,317	(1) Agriculture Total
59,854	2,65,054	17,914	1,32,276	17,99,013	1,51,83,993	(a) Direct Finance
731	16,840	43	84,197	20,277	41,19,324	(b) Indirect Finance
3,373	3,28,809	1,237	3,31,462	2,72,044	21,03,93,471	(2) Industry Total
49	4,523	123	1,03,521	6,917	1,03,96,580	(a) Food manufacturing
16	5,156	33	16,974	16,272	3,35,49,906	(b) Textile
3,312	3,19,130	1,081	2,10,967	2,48,855	16,64,46,985	(c) Others
1,812	48,889	324	15,990	79,043	46,48,230	(3) Transport operators
3,684	19,773	1,620	6,921	1,51,704	17,11,260	(4) Professional Services
14,944	1,65,791	4,216	62,409	11,69,319	3,14,11,619	(5) Personal Loans
599	29,322	118	16,969	49,587	6,58,33,215	(6) Wholesale Trade
16,023	1,01,467	7,022	47,516	7,06,720	91,80,624	(7) Retail Trade
6,058	56,605	611	4,591	5,35,181	3,13,89,665	(8) All Others
1,07,082	10,23,550	33,105	7,02,331	47,82,887	37,38,71,491	Total
1,578	46,442	723	1,41,145	1,51,312	3,21,983	Of which for Small Scale Industrial Units

Source.—Banking Statistics, Basic Statistical Returns, Vol. 22th March 1993.

27. बँका आणि विमा/BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.4

मार्च १९९२ व १९९३ अखेर राज्यवार वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या ठेवी व कर्जे

Deposits And Advances of Scheduled Commercial Banks By State for March Ending 1992 And 1993

(Amount in lakh Rs.)

विभाग/राज्य आणि केंद्रशासित प्रदेश	कार्यालयांची संख्या Number of offices		ठेवी Deposits		कर्जे/Advances						Region/State and Union Territory
	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	प्राधान्य गट Priority Sector		दुर्बल गट Weaker Sector		एकूण Total		
					1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
उत्तर विभाग	9,250	9,357	47,60,318	54,60,730	8,67,521	9,44,297	1,60,419	1,74,529	10,27,940	11,18,826	Northern Region
हरियाणा	1,267	1,286	4,34,248	5,06,400	1,47,124	1,59,135	30,067	31,086	1,77,191	1,90,221	Haryana
हिमाचल प्रदेश	734	742	1,59,086	1,85,579	29,374	29,896	7,951	8,398	37,325	38,294	Himachal Pradesh
जम्मू आणि काश्मिर	784	795	2,01,194	2,23,340	34,590	36,498	3,557	4,361	38,147	40,859	Jammu and Kashmir
पंजाब	2,148	2,169	11,06,384	12,66,112	2,59,854	2,80,267	55,573	57,026	3,15,427	3,37,293	Punjab
राजस्थान	3,057	3,090	6,15,938	7,25,611	1,73,245	1,87,542	51,201	60,364	2,24,466	2,47,906	Rajasthan
चंडीगढ	115	115	1,59,084	1,97,762	30,544	31,269	2,624	3,042	33,168	34,311	Chandigarh
दिल्ली	1,145	1,158	20,84,383	23,55,927	1,92,790	2,19,690	9,446	10,252	2,02,236	2,29,942	Delhi
उत्तर-पूर्व विभाग	1,859	1,873	3,72,920	4,12,325	80,813	88,101	25,570	30,025	1,06,838	1,18,126	North-Eastern Region
आसाम	1,217	1,221	2,42,402	2,66,785	56,067	61,094	14,850	15,997	70,917	77,091	Assam
मणिपूर	84	85	10,916	10,512	4,942	5,551	1,907	2,382	6,849	7,933	Manipur
मेघालय	167	174	38,233	45,777	3,708	4,041	2,329	2,493	6,037	6,534	Meghalaya
नागालँड	70	70	22,690	24,170	5,745	6,202	2,060	3,897	7,805	10,099	Nagaland
त्रिपुरा	178	180	30,625	33,729	6,751	7,796	2,644	3,543	9,395	11,339	Tripura
अरुणाचल प्रदेश	69	68	17,400	20,051	1,261	1,259	556	514	1,817	1,773	Arunachal Pradesh
मिझोराम	74	75	10,654	11,301	1,310	1,182	1,225	705	2,535	1,887	Mizoram

पूर्व विभाग	11,236	11,322	33,96,669	38,77,712	5,97,578	6,51,133	1,86,422	1,92,695	7,84,000	8,43,828	Eastern Region
बिहार	4,872	4,897	9,95,963	11,10,872	2,15,634	2,34,065	82,732	80,496	2,98,366	3,14,561	Bihar
ओरिसा	2,092	2,124	3,02,253	3,59,110	1,04,988	1,13,105	39,762	42,461	1,44,750	1,55,566	Orissa
सिक्कीम	29	33	10,452	12,187	1,029	976	454	494	1,483	1,470	Sikkim
पश्चिम बंगाल	4,218	4,242	20,81,503	23,87,626	2,76,153	3,02,934	63,624	69,443	3,39,777	3,32,377	West Bengal
अंदमान आणि निकोबार	25	26	6,497	7,917	803	1,029	304	295	1,107	1,324	Andaman and Nicobar
मध्य विभाग	12,865	12,969	31,03,094	34,87,532	7,58,998	8,26,559	2,21,011	2,27,175	9,80,009	10,53,734	Central Region
मध्य प्रदेश	4,365	4,412	8,49,156	9,44,404	2,65,604	2,83,230	76,109	71,166	3,41,713	3,54,396	Madhya Pradesh
उत्तर प्रदेश	8,500	8,557	22,53,938	25,43,128	4,93,394	5,43,329	1,44,902	1,56,009	6,38,296	6,99,338	Uttar Pradesh
पश्चिम विभाग	9,292	9,371	68,45,306	83,50,330	9,23,693	10,06,727	1,27,485	1,38,449	10,51,178	11,45,176	Western Region
गुजरात	3,394	3,425	13,71,687	16,14,535	2,80,419	2,98,516	47,154	49,351	3,57,573	3,47,867	Gujarat
महाराष्ट्र	5,623	5,669	52,98,707	65,25,720	6,26,245	6,90,660	78,006	86,911	7,04,251	7,77,571	Maharashtra
गोवा	258	260	1,66,002	1,98,785	15,374	15,824	2,234	2,056	17,608	17,880	Goa
दमण व दिव	10	10	6,998	8,419	1,266	1,270	75	74	1,341	1,344	Daman and Div
दादरा व नगर हवेली	7	7	1,911	2,870	389	457	16	57	405	514	Dadara and Nagar Haveli
दक्षिण विभाग	16,188	16,343	48,30,263	58,18,166	15,03,229	16,57,101	3,95,944	4,53,199	18,99,173	21,10,300	Southern Region
आंध्र प्रदेश	4,642	4,678	12,16,702	13,89,579	4,18,481	4,53,864	1,08,949	1,26,570	5,27,430	5,80,434	Andhra Pradesh
कर्नाटक	4,300	4,334	11,21,662	13,36,674	3,49,231	3,83,191	79,066	83,650	4,28,297	4,66,841	Karnataka
केरळ	2,853	2,885	9,38,643	11,72,671	2,00,239	2,15,606	65,175	69,510	2,65,414	2,85,116	Kerala
तामिळनाडू	4,316	4,368	15,15,336	18,74,515	5,27,547	5,95,949	1,40,382	1,70,742	6,67,929	7,66,691	Tamilnadu
पॉन्डिचेरी	69	70	36,768	43,366	7,612	8,384	2,276	2,650	9,888	11,034	Pondicherry
लक्षद्वीप	8	8	1,152	1,361	119	107	96	77	215	184	Lakshadweep
संपूर्ण भारत	60,690	61,235	2,33,08,569	2,74,06,793	47,31,832	51,73,918	11,16,851	12,16,072	58,49,138	63,89,990	All India

आधार.—भारतीय रिझर्व्ह बँक, मुंबई.

Source.—Reserve Bank of India, Mumbai.

27. बँका व विमा व्यवसाय/BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.5

वर्गीकृत व अवर्गीकृत सहकारी बँकांच्या कार्यालयांची संख्या (३१ मार्च १९९२ व १९९३ रोजी)

Number Of Offices Of Scheduled, Non-Scheduled And Co-operative Banks, (As on 31st March 1992 and 1993)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	वर्गीकृत बँका		अवर्गीकृत बँका		सहकारी बँका		एकूण		District	
		Scheduled Banks		Non-Scheduled Banks		Co-operative Banks		Total			
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	..	1,157	1,163	95	95	1,252	1,258	Greater Mumbai
2	ठाणे	..	314	318	20	19	334	337	Thane
3	रायगड	..	136	136	8	8	144	144	Raigad
4	रत्नागिरी	..	124	124	5	5	129	129	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	76	76	3	3	79	79	Sindhudurg
6	नाशिक	..	213	214	25	25	238	239	Nashik
7	धुळे	..	129	129	14	13	143	142	Dhule
8	जळगांव	..	181	182	15	15	196	197	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	203	204	16	13	219	217	Ahmednagar
10	पुणे	..	460	469	43	42	503	511	Pune
11	सातारा	..	148	148	17	17	165	165	Satara
12	सांगली	..	173	174	1	1	23	23	197	198	Sangli
13	सोलापूर	..	212	214	21	20	233	234	Solapur
14	कोल्हापूर	..	205	208	13	13	38	38	256	259	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	134	135	6	6	140	141	Aurangabad
16	जालना	..	72	72	3	3	75	75	Jalna
17	परभणी	..	109	110	5	5	114	115	Parbhani
18	बीड	..	100	100	4	4	104	104	Beed
19	नांदेड	..	124	125	3	3	127	128	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	69	69	2	2	71	71	Osmanabad
21	लातूर	..	92	93	4	4	96	97	Latur
22	बुलढाणा	..	105	105	8	8	113	113	Buldhana
23	अकोला	..	153	153	10	6	163	159	Akola
24	अमरावती	..	144	145	7	8	151	153	Amravati
25	यवतमाळ	..	117	118	3	3	120	121	Yavatmal
26	वर्धा	..	72	72	4	4	76	76	Wardha
27	नागपूर	..	245	249	12	12	257	261	Nagpur
28	भंडारा	..	128	128	3	3	131	131	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	144	146	1	1	145	147	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	44	44	1	1	45	45	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		..	5,583	5,623	14	14	419	409	6,016	6,046	Maharashtra State

आधार.—(१) सहकार आयुक्त, मुंबई आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

(२) भारतीय रिझर्व्ह बँक, मुंबई.

Source.—(1) Commissioner for Co-operation, Bombay and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

(2) Reserve Bank of India, Mumbai.

२८. शासकीय अर्थव्यवस्था

२८.१. राज्य शासनातील महसुली जमा व महसुली खर्च यांचे निरनिराळ्या शीर्षाखालील आकडे या विभागात दाखविले आहेत. याची अधिक तपशीलवार माहिती राज्य शासनाच्या अर्थसंकल्पात मिळते. तसेच अर्थसंकल्पातील व्यवहाराचे आर्थिक वर्गीकरणही त्यात दिले आहे. येथील आर्थिक वर्गीकरणाची मांडणी सहा लेखांमध्ये दर्शविलेल्या शासनाच्या आर्थिक व्यवहारावर आधारलेली आहे.

२८.२ राज्य शासनाचे जमा व खर्च या संबंधित व्यवहार दरवर्षी सादर केलेल्या अर्थसंकल्पात दिले जातात. अर्थसंकल्पीय व्यवहारांचे परिणाम जाणून घेण्यासाठी अर्थसंकल्पाचे आर्थिक वर्गीकरण केले जाते. या वर्गीकरणात अर्थसंकल्पीय व्यवहारांची अर्थपूर्ण आर्थिक वर्गानुरूप पुनर्मांडणी व त्यांचे पुनर्वर्गीकरण केले आहे. हे वर्गीकरण केंद्रीय अर्थसंकल्पाच्या आर्थिक वर्गीकरणाच्या मांडणीप्रमाणे आहे. त्यामधून आंतरलेखा व आंतरविभागीय हस्तांतरित रकमा (फंडांकडून बदली केलेल्या रकमा धरून) वगळण्यात आल्या आहेत. त्यामुळे उर्वरित अर्थव्यवस्थेशी होणाऱ्या राज्य शासनाच्या मूळ व्यवहारांची माहिती या वर्गीकरणातून मिळते.

२८.३ ह्या विभागात ३१ मार्चच्या अखेरीस आयकर भरणाऱ्यांचे आयकर पात्र उत्पन्न गटानुसार वर्गीकरण देण्यात आले आहे. आयकर दात्यांचे पुढीलप्रमाणे उपविभाग पाडण्यात येतात. (अ) वैयक्तिक, (ब) हिंदू अविभक्त कुटुंबे, (क) अनौदणीकृत व्यवसाय, (ड) व्यक्ती समूह, (ई) नौदणीकृत व्यवसाय, (फ) संस्था ह्या तक्त्यांत दाखविलेले उत्पन्न हे एकूण उत्पन्नातून नुकसान भरपाई व इतर अनुत्तेय सूट वगळून राहिलेले करपात्र उत्पन्न असते.

28. PUBLIC FINANCE

28.1. The receipt and revenue expenditure of State Government under different heads is shown in this section. Further details will be found in the Civil Budget Estimates of the State Government. The Economic Classification of the Budget is also given. The frame-work of economic classification presented here is based on the delienation of the Government transactions in a set of six accounts.

28.2 The Budget annually presented gives the transactions on account of receipts and expenditure of the State Government. In order to analyse the economic impact of these budgetary transactions, an economic classification of the Budget is undertaken. In this classification the transactions are regrouped and reclassified into meaningful economic categories. This classification follows closely the frame-work of economic classification adopted for the Central Budget. It eliminates all inter-account, inter-departmental transfers including transfers to and from funds and brings out the genuine transactions of the State Government with the rest of the economy.

28.3 In this section classification of the assesses assessed to Income Tax according to range of income assessed to tax their income and tax payable for the assessment year ending 31st March, assesses are sub-divided into (i) individuals, (ii) Hindu undivided families, (iii) unregistered firms, (iv) association of persons, (v) registered firms, (vi) companies. The total income shown in the table represents the income assessed to tax after deduction, set of the losses and other admissible rebate from gross income.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.1

महाराष्ट्र शासनाचा एकूण महसूल

(महसूल कोटी रुपयात)

Total Revenue of Maharashtra Government
(1991-92 and 1992-93)

(Revenue in crore Rs.)

महसुलाची बाब	१९९१-९२		१९९२-९३		Source of Revenue
	महसूल (प्रत्यक्ष) 1991-92 Revenue (Actuals)	एकूण महसुलाची टक्केवारी % To Total Revenues	महसूल (प्रत्यक्ष) 1992-93 Revenue (Actuals)	एकूण महसुलाची टक्केवारी % To Total Revenue	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
(अ) केंद्राकडून वसूल होणाऱ्या कर्जातील राज्याचा हिस्सा-	1,219.66	12.48	1,396.63	12.91	(A) Share in centrally collected Taxes
(१) आयकर	418.34	4.28	496.07	4.59	(1) Income Tax
(२) संपदा शुल्क	0.00	0.00	0.00	0.00	(2) Estate Duty
(३) केंद्रीय उत्पादन शुल्क	801.32	8.20	900.56	8.32	(3) Union Excise Duties
(ब) राज्याकडून वसूल होणारे कर-	5,954.30	60.93	6,560.93	60.65	(B) Taxes collected by State
(१) कृषिविषयक उत्पन्नावरील कर	0.00	0.00	0.00	0.00	(1) Agricultural Income Tax
(२) जमीन महसूल	44.11	0.45	71.66	0.66	(2) Land Revenue
(३) मुद्रांक व नोंदणी फी	369.78	3.78	484.40	4.48	(3) Stamps and Registration Fees.
(४) राज्य उत्पादन शुल्क	600.88	6.16	689.74	6.38	(4) State Excise Duties
(५) विक्रीकर	3,808.73	38.97	4,141.20	38.28	(5) Sales Tax
(६) वाहनावरील कर	233.25	2.39	235.95	2.18	(6) Taxes on Vehicals
(७) मालावरील व उताळवरील कर	199.07	2.04	208.60	1.93	(7) Taxes on Goods and Passengers.
(८) विद्युत शुल्क	296.35	3.03	276.33	2.55	(8) Electricity Duty
(९) करमणूक कर	78.01	0.80	79.59	0.74	(9) Entertainment Tax
(१०) व्यवसाय, व्यापार, आर्थिक व रोजगार यावरील कर	212.42	2.17	235.85	2.18	(10) Taxes on Professions, Trades, Callings and Employments.
(११) इतर राज्य कर महसूल**	111.70	1.14	137.61	1.27	(11) Other State Tax Revenue**
(क) करांव्यतिरिक्त महसूल-	1,787.69	18.29	1,932.96	17.87	(C) Non-Tax Revenue
(१) व्याजविषयक जमा रकमा	782.99	8.01	828.00	7.65	(1) Interest Receipts
(२) इतर करांव्यतिरिक्त महसूल	1,004.70	10.28	1,104.96	10.22	(2) Other Non-Tax Revenue
(ड) केंद्र शासनाकडून सहाय्यक अनुदाने-	810.94	8.30	927.69	8.57	(D) Grants-in-aid from Central Government.
एकूण महसूल	9,772.59	100.00	10,818.21	100.00	Total Revenue

** पैजेवरील, वैनीच्या वस्तुवरील कर, शिक्षण उपकर इत्यादींचा यात समावेश आहे.

**It consists of Betting and Luxury Taxes, Education Cess, etc.

साधन-महाराष्ट्र शासनाची अर्थव्यवस्था व वित्तव्यवस्था, १९९३-९४ व १९९४-९५.

Source.—Maharashtra State Budget Publication, 1993-94 and 1994-95.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.2

महसुली सेव्यातून केलेला खर्च

Expenditure from Revenue Account

(1991-92 and 92-93)

(खर्च कोटी रुपयात)
(Expenditure in crore Rs.)

खर्चाचा प्रकार	प्रत्यक्ष खर्च १९९१-९२ Actual Expenditure 1991-92	एकूण खर्चारी टक्केवारी % To Total Expenditure	प्रत्यक्ष खर्च १९९२-९३ Actual Expenditure 1992-93	एकूण खर्चारी टक्केवारी % To Totals Expenditure	Type of Expenditure
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
(अ) सर्वसाधारण सेवा					(A) General Services
(१) राज्याची अंगे	102.55	1.02	101.84	0.89	(1) Organs of State
(२) आर्थिक सेवा	1,020.74	10.16	1,270.68	11.00	(2) Fiscal Services
(३) व्याज प्रदान व ऋण सेवा	1,417.39	14.11	1,681.79	14.57	(3) Interest Payment and Servicing of Debt.
(४) प्रशासकीय सेवा	930.04	9.25	1,139.83	9.87	(4) Administrative Services
(५) निवृत्ती वेतने आणि संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	360.36	3.59	401.01	3.47	(5) Pensions & Miscellaneous General Services.
एकूण (अ) सर्वसाधारण सेवा (१ ते ५)	3,831.08	38.13	4,595.15	39.80	Total (A) General Services (1 to 5).
(ब) सामाजिक सेवा	3,513.50	34.96	4,046.49	35.05	(B) Social Services
(क) आर्थिक सेवा	2,672.27	26.59	2,866.40	24.82	(C) Economic Services
(ड) सहाय्यक अनुदाने व अंशदाने	31.87	0.32	38.66	0.33	(D) Grants-in-aid & Contributions
एकूण महसुली खर्च (अ+ब+क+ड)	10,048.72	100.00	11,546.70	100.00	Total Revenue Expenditure (A+B+C+D)

आधार.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९९३-९४ व १९९४-९५.

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1993-94 and 1994-95

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.3

भांडवली अर्थसंकल्प/Capital Budget

(1991-92 and 92-93)

(रुपये कोटीत)
(Rs. in crore)

अनुक्रमांक Sr. No.	बाब	१९९१-९२ (प्रत्यक्ष) 1991-92 (Actuals)	१९९२-९३ (प्रत्यक्ष) 1992-93 (Actuals)	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1.	महसुली लेख्याबाहेरील भांडवली खर्च	973.14	1,380.01	Capital Expenditure outside the Revenue Account.
2.	राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण (निव्वळ जमा)	158.03	151.83	Internal Debt of the State Government (Net).
3.	केंद्र शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा (निव्वळ जमा)	1,215.44	858.71	Loans and Advances from the Central Government (Net).
4.	राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा (निव्वळ जमा)	— 407.61	— 477.08	Loans and Advances by the State Government (Net receipts).
5.	आंतरराज्यीय तडजोड (निव्वळ जमा)	0.00	— 0.79	Inter-State Settlement (Net receipts)
6.	आकस्मिकता निधीमध्ये केलेले विनियोजन (निव्वळ जमा)	0.00	0.00	Appropriation to the Contingency Fund (Net receipts).
7.	आकस्मिकता निधी (निव्वळ जमा)	18.72	— 62.00	Contingency Fund (Net receipts).
8.	लोक लेखा (निव्वळ जमा)	326.49	1,615.48	Public Account (Net receipts) Including cash balance investment A.C.
	एकूण जमा	20,409.41	23,924.44	Total Receipts
	एकूण संवितरित रकमा	20,071.48	23,218.30	Total Disbursements
	आधिक्य (+) किंवा तूट (-)	337.93	706.14	Surplus (+) or Deficit (-)

आधार.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९९३-९४ व १९९४-९५.

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1993-94 and 1994-95. (Green Book)

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.4

एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती/Overall Budgetary Position

(1991-92 and 92-93)

(रुपये कोटीत)
(Rs. in crore)

अनुक्रमांक	तपशील	१९९१-९२ (प्रत्यक्ष)	१९९२-९३ (प्रत्यक्ष)	
Sr. No.		1991-92 (Actuals)	1992-93 (Actuals)	Particulars
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1.	महसुली लेखावरील आधिक्य (+) किंवा तूट (-)	— 276.13	— 728.49	Surplus (+) or Deficit (—) on Revenue Account.
2.	भांडवली लेखावरील आधिक्य (+) किंवा तूट* (-)	1,216.88	14.27	Surplus (+) or Deficit (—) on Capital Account*.
3.	एकूण आधिक्य (+) किंवा तूट (-) (१+२)	940.75	— 714.22	Overall Surplus (+) or Deficit (—) (1+2)
4.	रोख शिल्लकीतील वाढ/घट—			Increase/Decrease in Cash Balance—
	(अ) प्रारंभीची शिल्लक	— 79.55	— 17.76	(a) Opening Balance
	(ब) अखेरची शिल्लक	— 17.76	— 40.10	(b) Closing Balance

*रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा (निव्वळ) वगळून.

*It excludes cash balance investment account (net).

आधार.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९९३-९४ व १९९४-९५.

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1993-94 and 1994-95.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.5

एकूण खर्चाची निरनिराळ्या उद्देशानुसार टक्केवारी
Percentage Distribution Of Total Expenditure Into Different Purpose Categories
(1991-92 and 92-93)

(रुपये कोटीत)
(Rs. in Crores)

अनुक्रमांक	उद्देशाचे प्रकार	१९९१-९२ प्रत्यक्ष टक्केवारी	१९९२-९३ प्रत्यक्ष टक्केवारी	
Sr. No.		1991-92 (Actuals) Percentage	1992-93 (Actuals) Percentage	Purpose Categories
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1.	सर्वसाधारण लोकसेवा	12.86	12.99	General Public Services
2.	संरक्षण (नागरी)	0.10	0.10	Defence (Civil)
3.	शिक्षण	21.98	21.59	Education
4.	आरोग्य	4.12	4.22	Health
5.	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण सेवा	2.68	4.38	Social Security and Welfare Services
6.	गृहनिर्माण व इतर सामूहिक सेवा	4.48	4.92	Housing and other Community Services
7.	सांस्कृतिक, मनोरंजन व धार्मिक सेवा	0.51	0.56	Cultural, Recreational and Religious Services.
8.	आर्थिक सेवा -			Economic Services—
	(१) सर्वसाधारण प्रशासन, विनियमन व संशोधन	0.97	0.83	(i) General Administration, Regulation and Research.
	(२) कृषि, वनोद्योग, मत्स्योद्योग व शिकार	20.92	22.59	(ii) Agriculture, Forestry, Fishing and Hunting.
	(३) खनिज, कारखाने व बांधकाम	2.26	1.32	(iii) Mining, Manufacturing and Construction.
	(४) वीज, गॅस, वाफ व पाणीपुरवठा	9.92	7.03	(iv) Electricity, Gas, Steam and Water-Supply.
	(५) परिवहन व दळणवळण	4.61	4.59	(v) Transport and Communication
	(६) इतर आर्थिक सेवा	0.43	0.48	(vi) Other Economic Services
9.	इतर सेवा	14.16	14.40	Other Services
	एकूण	100.00	100.00	Total

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.6

आर्थिक वर्गीकरणानुसार शासनाच्या खर्चाची टक्केवारी
Percentage Distribution of Govt. Expenditure according to
Economic Classification

(1991-92 and 92-93)

(खर्च रुपये कोटीत)
(Expenditure Rs. in crore)

शीर्ष	१९९१-९२ (प्रत्यक्ष खर्च) 1991-92 (Actual Exp.)	एकूण खर्चाची टक्केवारी Percentage to Total Exp.	१९९२-९३ (प्रत्यक्ष खर्च) 1992-93 (Actual Exp.)	एकूण खर्चाची टक्केवारी Percentage To Total Exp.	Heads
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
(१) चालू सेवा—					I. Current Account—
१. वस्तु व सेवा यावरील खर्च	2,465.23	22.72	2,839.06	22.83	(1) Consumption Expenditure
२. व्याज प्रदान	1,132.36	10.44	1,303.02	10.48	(2) Interest paid
३. अर्थ सहाय्य	973.74	8.98	821.32	6.60	(3) Subsidies
४. हस्तांतरित महसुली रक्कम	2,870.45	26.45	3,326.06	26.75	(4) Current transfers.
४. (ए) अनुदाने—	2,690.08	24.79	3,099.58	24.94	4. (A) Grants to—
(अ) स्थानिक संस्थास	1,478.20	13.62	1,655.87	13.32	(a) Local bodies
(ब) शैक्षणिक संस्थास	1,075.31	9.91	1,227.96	9.88	(b) Educational Institutions
(क) इतरांस	136.57	1.26	215.75	1.74	(c) Others
४. (ब) इतर चालू हस्तांतरित रक्कम	180.37	1.66	226.48	1.81	(4) (B) Other current transfers—
एकूण चालू खर्च (१)	7,441.78	68.59	8,289.46	66.66	Total (I) Current Expenditure
(२) भांडवली सेवा—					(II) Capital Account—
१. साठ्यातील बदल	- 11.23	- 0.10	99.13	0.80	(i) Changes in stocks
२. एकूण स्थिर भांडवल निर्मिती	1,725.57	15.90	2,260.48	18.18	(ii) Gross fixed capital formation
३. भौतिक मालमत्तेची निव्वळ खरेदी	0.57	0.01	- 4.91	- 0.04	(iii) Net purchases of physical assets.
४. हस्तांतरित भांडवली रक्कम	536.90	4.95	618.23	4.97	(iv) Capital transfers
५. भाग भांडवलात केलेली गुंतवणूक	126.21	1.16	85.20	0.69	(v) Investment in shares
६. कर्जे व आगाऊ रक्कम	639.86	5.90	611.57	4.92	(vi) Loans & advances
७. सरकारी ऋणांची परतफेड	389.80	3.59	475.29	3.82	(vii) Repayment of public debts
एकूण भांडवली खर्च (२)	3,407.68	31.41	4,144.99	33.34	Total (II) Capital Expenditure
एकूण खर्च (चालू + भांडवली)	10,849.46	100.00	12,434.45	100.00	Total Expenditure (Current+ Capital)

आधार.— अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.7

वस्तुनुसार अचकारी कर/Excise Revenue by Commodities
(1991-92 and 1992-93)

(आकडे हजारत)
(Figures in thousand)

अनु. क्र. r No.	बाब	1950-51 *	1960-61 *	1970-71 *	1980-81	1985-86	1990-91	1991-92	1992-93	*Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	देशी दारू	2,09,972	6,40,193	16,77,325	17,04,371	16,90,591	Country Liquor
2	तीव्र प्रतीचे मद्य	18,122	53,147	5,05,529	5,88,250	3,34,674	Country Fermented Liquor.
3	मदिरा बिअर	78,197	3,30,666	6,12,778	7,84,175	8,85,775	Malt Liquor
4	विदेशी दारू व मद्यार्क	4,38,551	7,59,766	17,26,702	23,21,638	27,35,824	Foreign Liquor and Spirit
5	व्यावसायिक व साधारण प्रतीचे मद्यार्क	9,391	37,843	34,427	59,577	57,359	Commercial and Denatured Spirit.
6	औषधे व प्रसाधन सामग्री	93,801	1,80,119	1,86,517	2,05,371	2,13,570	Medicinal and Toilet Preparations.
7	अफू, गांजा व भांग व इतर औषधीद्रव्ये	181	54	2,18,502	2,274	1,550	Opium, Hemps and other Drugs.
8	दंड व अधिहरणे	447	400	75,607	62,048	1,35,248	Fines and Confiscations.
	इतर आवक	38,370	65,764	3,85,679	2,81,060	3,41,828	Other Receipt
	एकूट	10,790	6,905	68,191	8,87,032	20,67,952	54,23,066	60,08,764	63,96,419	Total

टिपणी.—*बाबवार माहिती उपलब्ध नाही.

Note.—*Itemwise break up is not available.

आधार.—गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Home Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.8 (A)

निव्वळ उत्पन्न गटाप्रमाणे आय विवरणांची संख्या व निव्वळ उत्पन्न
No. of Returns and Net Income by Range of Net Income
(1989-90)

(रुपये हजारात / Rs. in Thousand)

निव्वळ उत्पन्न गट Range of Net Income	व्यक्ती Individual		अविभक्त हिंदू कुटुंब H. U. F		संस्था Firms		इतर Others		व्यापारी संस्था Company		एकूण सर्व Total (All status)	
	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
TL—20	1,05,801	20,15,246	4,027	73,972	6,355	1,00,258	660	12,491	5,665	45,426	1,22,508	22,47,313
20—50	4,32,998	1,35,60,490	16,108	4,92,635	25,444	9,67,813	1,542	51,200	2,859	93,120	4,78,951	1,51,65,258
50—100	1,09,605	73,79,027	14,213	8,98,088	80,020	57,17,218	1,596	1,03,655	2,077	1,47,201	2,07,511	1,42,45,188
100—200	18,771	24,80,071	1,258	1,86,950	13,764	18,88,481	194	26,167	2,200	3,09,691	36,187	48,91,360
200—300	2,829	6,73,677	398	98,082	3,308	8,00,342	36	9,184	419	1,04,453	6,990	16,85,737
300—400	525	1,79,010	28	9,635	1,429	4,88,502	50	7,804	315	1,10,873	2,347	8,05,825
400—500	144	63,485	28	13,559	341	1,51,998	43	19,600	109	49,203	665	2,97,845
500—1,000	342	2,33,190	6	4,718	639	4,43,173	15	10,762	683	4,93,931	1,685	11,85,774
1,000 आणि अधिक/ and above	134	1,77,531	0	0	400	10,28,416	15	25,768	819	1,46,96,425	1,368	1,59,28,140
एकूण/Total ..	6,71,149	2,67,61,727	36,066	17,77,639	1,31,700	1,15,86,201	4,151	2,66,631	15,146	1,60,50,323	8,58,212	5,64,52,520

आधार.—(१) संचालक, आयकर संचालनालय, सांख्यिकी प्रकाशन, नवी दिल्ली.
Source.—(1) Directorate of Income Tax, Statistics New Delhi

(२) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निधारण वर्ष १९८९-९०.
(2) Publication of All India Income Tax Statistics Assessment Year 1989-90.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.8 (B)

निव्वळ उत्पन्न गटाप्रमाणे आय विवरणांची संख्या व निव्वळ उत्पन्न
No. of Returns and Net Income by Range of Net Income
(1990-91)

(रुपये हजारत / Rs. in Thousand)

निव्वळ उत्पन्न गट Range of Net Income	व्यक्ती Individual		अविभक्त हिंदू कुटुंब H. U. F.		संस्था Firms		इतर Others		व्यापारी संख्या Company		एकूण सर्व Total (All status)	
	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणांची संख्या No. of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
TL—20	1,20,978	23,04,971	4,311	79,188	6,890	1,09,095	717	13,569	6,211	49,804	1,39,107	25,56,627
20—50	4,67,637	1,45,36,507	17,235	5,27,102	27,479	10,45,218	1,649	54,752	3,055	99,503	5,17,055	1,62,63,082
50—100	1,18,373	79,69,322	15,207	8,70,683	86,397	61,74,552	1,707	1,10,579	2,222	1,57,477	2,23,906	1,52,82,613
100—200	20,272	26,78,386	1,346	2,00,027	14,865	20,39,543	207	27,920	2,354	3,31,369	39,044	52,77,245
200—300	3,055	7,27,494	425	1,04,735	3,572	8,64,214	38	9,694	448	1,11,682	7,538	18,17,819
300—400	567	1,93,330	29	9,979	1,543	5,27,472	53	18,872	337	1,18,616	2,529	8,68,269
400—500	155	68,334	30	14,527	368	1,64,033	46	20,967	116	52,362	715	3,20,223
500—1,000	369	2,51,599	7	5,504	690	4,78,543	17	12,196	730	5,27,920	1,813	12,75,762
1,000 आणि अधिक/ and above	146	1,93,429	0	0	432	5,55,692	16	27,485	884	1,53,94,306	1,478	1,61,70,912
एकूण/Total ..	7,31,552	2,89,23,372	38,590	18,11,745	1,42,236	1,19,58,362	4,450	2,96,034	16,357	1,68,43,039	9,33,185	5,98,32,552

आधार.—(१) आयकर संचालनालय, सांख्यिकी प्रकाशन, नवी दिल्ली.

Source.—(1) Directorate of Income Tax, Statistics, New Delhi.

(२) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष १९९०-९१

(2) Publication of All India Income Tax Statistics Assessment Year 1990-91.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.9 (A)

उत्पन्न गटानुसार विवरण (रु. हजार) Range of Income Returns (Rs. 000)	व्यक्ती / Individual			अविभक्त हिंदू कुटुंब / H. U. F.			संस्था / Firm		
	विवरणांची संख्या Number of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार) Returned Income (Rs. 000)	आयकर Tax payable	विवरणांची संख्या Number of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार) Returned Income (Rs. 000)	आयकर Tax payable	विवरणांची संख्या Number of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार) Returned Income (Rs. 000)	आयकर Tax payable
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
TL—20 ..	85,935	16,55,988	32,040	4,027	74,862	890	5,540	90,707	1,671
20—50 ..	3,93,162	1,26,21,469	13,57,249	12,081	3,05,794	12,000	21,147	7,81,234	34,314
50—100 ..	1,45,220	1,02,79,376	21,99,689	16,106	11,52,333	2,29,096	82,203	61,32,498	4,59,968
100—200 ..	32,850	43,71,077	13,95,218	2,522	3,22,987	1,08,306	14,548	20,11,850	2,39,507
200—300 ..	8,160	19,70,945	8,08,568	288	69,295	29,082	4,030	9,78,493	1,66,374
300—400 ..	2,736	9,36,935	3,98,660	582	1,88,503	82,755	1,830	6,33,980	1,25,879
400—500 ..	1,800	8,00,977	3,69,348	384	1,76,499	82,553	970	4,32,913	90,608
500—1,000 ..	855	5,73,837	2,74,005	70	53,389	26,059	840	5,75,382	1,29,169
1,000 आणि अधिक and above ..	431	7,67,704	3,81,802	6	9,657	4,939	592	16,02,786	4,06,150
एकूण/Total ..	6,71,149	3,39,78,308	72,16,579	36,066	23,53,319	5,75,680	1,31,700	1,32,39,843	16,53,640

आधार.— (१) आयकर संचालनालय, सांख्यिकी प्रकाशन, नवी दिल्ली./

(२) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष १९८९-९०./

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.9 (A)

Number of Returns, Income Returned Tax payable by Status and Returned Income Range

इतर / Others			व्यापारी संस्था / Company			एकूण सर्व / Total (All Status)		
विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर	विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर	विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर
Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable	Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable	Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)
220	4,113	39	3,380	29,786	17,267	99,102	18,55,456	51,907
1,762	55,031	6,502	2,520	89,954	51,911	4,30,672	1,38,53,482	14,61,976
1,540	1,23,191	30,938	1,880	1,36,966	82,495	2,46,949	1,78,24,363	30,02,187
360	47,389	15,333	2,294	3,32,752	1,98,448	52,574	70,86,055	19,56,812
88	23,401	10,781	1,395	3,50,448	2,01,616	13,961	33,92,582	12,16,421
33	11,406	3,967	840	2,87,190	1,65,445	6,021	20,58,014	7,76,706
33	15,254	5,943	651	2,91,777	1,68,608	3,838	17,17,420	7,17,060
70	49,785	23,431	611	4,40,196	2,34,379	2,446	16,92,588	6,87,043
45	71,428	27,435	1,575	2,11,86,426	59,75,002	2,649	2,36,38,001	67,95,329
4,151	4,00,998	1,24,369	15,146	2,31,45,495	70,95,171	8,58,212	7,31,17,961	1,66,65,441

Source.—(1) Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi.

(2) Publication of All India Income Tax Statistics Assessment year, 1989-90.

उत्पन्न गटानुसार विवरण (रु. हजार) Range of Income Returns (Rs. 000)	व्यक्ती / Individual			अविभक्त हिंदू कुटुंब / H. U. F.			संस्था / Firm		
	विवरणांची संख्या Number of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार) Returned Income (Rs. 000)	आयकर Tax payable	विवरणांची संख्या Number of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार) Returned Income (Rs. 000)	आयकर Tax payable	विवरणांची संख्या Number of Returns	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार) Returned Income (Rs. 000)	आयकर Tax payable
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
TL—20 ..	99,521	19,17,793	37,105	4,630	86,071	1,023	5,987	98,025	1,805
20—50 ..	4,24,614	1,35,09,251	14,52,716	12,805	3,24,119	12,719	22,838	8,43,704	37,057
50—100 ..	1,56,837	1,11,01,693	23,75,654	17,072	11,21,447	2,22,954	88,779	60,23,079	4,51,761
100—200 ..	35,478	47,20,763	15,06,835	2,673	3,42,325	1,14,790	15,711	21,72,681	2,58,653
200—300 ..	8,812	21,28,427	8,73,174	305	73,385	30,798	4,352	10,56,675	1,79,667
300—400 ..	2,954	10,11,588	4,30,424	616	1,99,515	87,589	1,976	6,84,559	1,35,921
400—500 ..	1,944	8,65,055	3,98,895	407	1,87,070	87,497	1,047	4,69,278	98,219
500—1,000 ..	923	6,19,475	2,95,796	74	56,439	27,547	907	6,21,275	1,39,471
1,000 आणि अधिक and above ..	469	8,35,390	4,15,464	8	12,876	6,585	639	17,30,034	4,38,394
एकूण/Total ..	7,31,552	3,67,09,435	77,86,063	38,590	24,03,247	5,91,502	1,42,236	1,36,99,310	17,40,948

आधार.— (१) आयकर संचालनालय, सांख्यिकी प्रकाशन, नवी दिल्ली/
(२) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष, १९९०-९१

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.9 (B)

Number of Returns, Income Returned Tax payable by Status and Returned Income Range

इतर / Others			व्यापारी संस्था / Company			एकूण सर्व / Total (All Status)		
विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर	विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर	विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर
Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable	Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable	Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)
245	4,580	43	3,754	33,081	19,177	1,14,137	21,39,550	59,153
1,885	58,872	6,955	2,696	96,236	55,536	4,64,838	1,48,32,182	15,64,983
1,647	1,31,750	33,087	2,011	1,46,509	88,242	2,66,346	1,85,24,478	31,71,698
385	50,679	16,397	2,455	3,56,105	2,12,375	56,702	76,42,553	21,09,050
94	24,996	11,515	1,492	3,74,816	2,15,635	15,055	36,58,299	13,10,789
36	12,442	4,327	898	3,07,019	1,76,868	6,480	22,15,123	8,35,129
35	16,178	6,302	696	3,11,945	1,80,262	4,129	18,49,526	7,71,175
75	53,341	25,104	653	4,70,454	25,048	2,632	18,20,984	5,12,966
48	76,189	29,263	1,702	2,18,94,791	61,74,774	2,866	2,45,49,280	70,64,480
4,450	4,29,027	1,32,993	16,357	2,39,90,956	71,47,917	9,33,185	7,72,31,975	1,73,99,423

Source —(1) Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi.

(2) Publication of All India Income Tax Statistics Assessment year, 1990-91.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.10 (A)

उत्पन्नाच्या साधनानुसार विवरणांची संख्या, एकूण उत्पन्न, एकूण कर
Number of Returns, Gross Income and Gross Tax, by Source of Income
(1989-90)

(रुपये / Rs. 000)

अनुक्रमांक Serial No.	उत्पन्नाचे साधन	विवरणांची संख्या No. of Returns	एकूण उत्पन्न Gross Income	एकूण कर Gross Tax	Source of Income
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1.	वेतन	2,68,139	1,30,68,031	23,57,077	Salary
2.	कर्ज रोख्यावरील व्याज	34,593	1,23,42,579	13,73,904	Interest on Securities
3.	घराची मालमत्ता	1,02,552	8,96,981	3,22,609	House Property
4.	धंदा/पेशा—				Bussiness/Profession—
	A. आर. एफ. मधील नफ्यातील हिस्सा ..	2,16,443	1,30,13,033	30,13,414	Share in profits of R. F.
	B. यु. आर. एफ./एओपी/बीओआय .. नफ्यातील हिस्सा.	3,468	1,40,991	26,772	Share in profits of URF/AOP/BOI
	C. स्वतःचा धंदा/पेशा	4,04,071	3,99,29,502	1,15,75,847	Own Business/Profession
	D. इतर	1,076	45,700	8,543	Others
5.	भांडवलातील नफा—				Capital Gains—
	A. अल्प मुदत	14,054	5,78,263	2,63,108	Short Term
	B. दीर्घ मुदत-जमीन व इमारती ..	26,205	7,48,253	2,64,472	Long term-land and Buildings
6.	इतर साधने—				Other Sources—
	A. लाभांश	79,782	34,91,469	16,62,718	Dividends
	B. व्याज	2,13,608	40,32,759	8,70,555	Interest
	C. अवर्गीकृत	55,432	11,60,210	33,560	Unclassified
	एकूण	8,58,212	8,94,47,771	2,17,72,579	Grand Total

आधार.—आयकर संचालनालय, संशोधन सांख्यिकी, नवी दिल्ली, (२) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष, १९८९-९०.

Source.—Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi, (2) Publication of All India Income Tax Statistic assessment year, 1989-90.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

सक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.10 (B)

उत्पन्नाच्या साधनानुसार विवरणाची संख्या, एकूण उत्पन्न, एकूण कर
Number of Returns, Gross Income and Gross Tax, by Source of Income
(1990-91)

(रुपये / Rs. 000)

अनुक्रमांक Serial No.	उत्पन्नाचे साधन	विवरणांची संख्या No. of Returns	एकूण उत्पन्न Gross Income	एकूण कर Gross Tax	Source of Income
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1.	वेतन	2,91,563	1,52,09,623	27,05,343	Salary
2.	कर्ज रोखावरील व्याज	37,360	1,33,29,828	14,83,798	Interest on Securities
3.	घराची मालमत्ता	1,10,756	12,78,738	4,19,073	House Property
4.	धंदा/पेशा				Bussiness/Profession
	A. आर. एफ. मधील नफ्यातील हिस्सा ..	2,33,758	1,40,54,099	32,54,480	Share in profits of R. F.
	B. यु. आर. एफ./एओपी/बीओआय नफ्यातील हिस्सा ..	3,745	1,52,252	28,910	Share in profits of URF/AOP/BOI
	C. स्वतःचा धंदा/पेशा ..	4,36,396	4,41,23,794	1,28,30,624	Own Business/Profession
	D. इतर ..	1,184	50,286	9,400	Others
5.	भांडवलातील नफा—				Capital Gains—
	A. अल्प मुदत ..	15,178	6,24,510	2,84,150	Short Term
	B. दीर्घ मुदत-जमीन व इमारती ..	26,313	12,51,336	4,09,427	Long term-land and Buildings
6.	इतर साधने—				Other Sources—
	A. लाभांश ..	79,890	34,96,195	16,64,968	Dividends
	B. व्याज ..	2,13,716	12,24,797	1,85,384	Interest
	C. अवर्गीकृत ..	59,866	12,53,015	36,244	Unclassified
	एकूण ..	9,33,185	9,60,48,473	2,33,11,801	Grand Total

Note.—The total number of returns shown under each source of Income is the net number of returns.

आधार.—आयकर संचालनालय, संशोधन सांख्यिकी, नवी दिल्ली, (२) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष, १९९०-९१.

Source.—Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi, (2) Publication of All India Income Tax Statistics assessment year, 1990-91.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.11 (A)

कपात/सूटच्या प्रकारानुसार कपात/सूट किंवा सवलत

Deductions/Rebates and Relief by Nature of Deduction/Rebate

(1989-90)

(रुपये हजारत / Rs. in Thousands)

अनुक्रमांक Serial No.	तुटीचा प्रकार (2)	विभाग Section	विवरणांची संख्या Number of returns	सूट व सवलतीची रक्कम Amount of deductions claimed	करामध्ये सवलत Tax relief	कपात/सूट Nature of deductions
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
	मागील तोटा/भत्ता	7,343	25,41,604	13,27,143	B/F Losses/Allowances set off
	प्रकरण-६ (अ) मधील वजाती भरपाई					Deductions claimed under Chapter—VI (A)
1.	एल. आय. पी., भविष्य निर्वाह निधी, राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे, युनीट ट्रस्ट ऑफ इंडिया, इतर.	80 C	4,96,700	49,31,377	8,06,238	L. I. P., P. F., N. S. C., U. T. I., etc.
2.	नवीन भागांची गुंतवणूक	80 CC	36,688	1,77,031	37,508	Investment new share
3.	राष्ट्रीय बचत योजना	National Savings Scheme
4.	दक्षणा	80 G	31,190	5,25,944	1,35,237	Donations
5.	दिलेले भाडे	80 GG	3,862	26,012	2,616	Rent paid
6.	वैयक्तिक नफा (मागासलेले क्षेत्र) ..	80 HH	1,492	1,45,561	66,872	Individual Profits (Backward area).
7.	एल. एस. आय. वैयक्तिक नफा ..	80 HHA	626	21,813	8,507	S. S. I. Individual Profits
8.	बाहेरील योजनेचा नफा	80 HHB	Profits Foreign Projects
9.	निर्यातीची उलाढाल	80 HHC	1,184	12,71,100	3,98,844	Export turnover
10.	वैयक्तिक नफा	80 I	3,616	7,18,013	3,93,462	Individual Profits
11.	लाभांश, व्याज, इत्यादी	80 L	2,45,313	12,46,464	2,53,255	Dividends, interest, etc.
12.	अंतर्गत महामंडळाचा लाभांश ..	80 M	1,937	11,14,877	6,12,073	Inter Corpn. Dividends
13.	भारतीय भाषेमुळे नफा	80 QQA	976	25,080	3,429	Profits Indian Languages
14.	परदेशी कामामुळे नफा	80 R	688	2,564	549	Foreign Remun. Profn., etc.
15.	परदेशी सेवामुळे नफा	80 RRA	1,131	6,733	1,931	Foreign Remun. Services
16.	शारीरिक विकलांगता	80 U	1,023	3,506	723	Physical Disability
17.	इतर	25,07,782	8,19,128	..
	एकूण ..		8,33,769	1,63,29,810	51,07,138	Total

आधार.— (१) आयकर संचालनालय, संशोधन सांख्यिकी, नवी दिल्ली.

(२) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष, १९८९-९०.

Source.— (1) Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi.

(2) Publications of All India Income Tax Statistics Assessment Year, 1989-90.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.11 (B)

कपात/सूटच्या प्रकारानुसार कपात/सूट किंवा सवलत
Deductions/Rebates and Relief by Nature of Deduction/Rebate
(1990-91)

(रुपये हजारत / Rs. in Thousands)

अनुक्रमांक Serial No.	तुटीचा प्रकार (2)	विभाग Section (3)	विवरणाची संख्या Number of returns (4)	सूट व सवलतीची रक्कम Amount of deductions claimed (5)	करामध्ये सवलत Tax relief (6)	कपात/सूट Nature of deductions (2)
	मागील तोटा/भत्ता	8,150	31,53,241	15,19,641	B/F Losses/Allowances set off
	प्रकरण-६ (अ) नवीन वजाती भरपाई					Deductions claimed under Chapter—VI (A)
1.	एल. आय. पी., भविष्य निर्वाह निधी, राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे, युनिट ट्रस्ट ऑफ इंडिया, इतर	80 C ..	5,46,370	56,06,782	9,23,836	L. I. P., P. F., N. S. C., U. T. I., etc.
2.	नवीन भागांची गुंतवणूक	80 CC ..	40,356	1,95,072	41,725	Investment New Share
3.	राष्ट्रीय बचत योजना	80 CCA ..	73,928	12,14,914	2,78,871	National Savings Scheme
4.	दक्षिण	80 G ..	34,309	5,93,310	1,51,130	Donations
5.	दिलेले भाडे	80 GG ..	4,170	29,038	2,900	Rent paid
6.	वैयक्तिक नफा (मागासलेले क्षेत्र) ..	80 HH ..	1,581	1,61,973	75,679	Individual Profits (Backward area).
7.	एस. एस. आय. वैयक्तिक नफा ..	80 HHA ..	669	24,485	9,673	S. S. I. Individual Profits
8.	निर्यातीची उलाढाल	80 HHC ..	1,337	14,58,078	4,57,514	Export turnover
9.	वैयक्तिक नफा	80 I ..	3,977	8,18,012	4,48,891	Individual Profits
10.	लाभांश, व्याज, इत्यादी	80 L ..	2,69,844	14,13,453	2,80,508	Dividends, Interest, etc.
11.	अंतर्गत महामंडळांचा लाभांश ..	80 M ..	2,136	12,61,624	6,84,275	Inter Corpn. Dividends
12.	भारतीय भाषेमुळे नफा	80 QQA ..	1,082	28,738	3,903	Profits Indian Languages
13.	परदेशी कामामुळे नफा	80 R ..	682	2,941	630	Foreign Remun. Profn, etc.
14.	परदेशी सेवामुळे नफा	80 RRA ..	1,187	7,257	2,092	Foreign Remun. Services
15.	शारीरिक विकलांगता	80 U ..	1,075	3,904	353	Physical Disability
16.	इतर	28,43,676	9,89,622	Others
	एकूण ..			1,88,16,498	58,71,243	Total

आधार.— (१) आयकर संचालनालय, संशोधन सांख्यिकी, नवी दिल्ली.

Source.— (1) Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.12

राज्यातील अल्पबचत योजना / Small Savings Scheme in the State

(रुपये कोटीत / Rs. in Crore)

वर्ष Year	पोस्ट कार्यालय बचत Post Office Savings Bank Deposits		संचयी मुदती ठेव (ठेव-चालू मालिका) Cumulative Time Deposit (Current Series Deposits)		पोस्ट कार्यालय आवर्ती ठेव Post Office Recuring Deposits		पोस्ट कार्यालय मुदती ठेव Post Office Time Deposits		राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्र (चालू मालिका) (२ री.ते७ वी) National Savings Certificate (II to VII) (Current Series Certificate)	
	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net
	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1991-92	323.86	18.07	9.78	(-) 12.06	360.46	94.91	56.56	(-) 25.34	0.22	484.24
1992-93	337.96	(-) 3.76	8.02	(-) 17.87	430.99	150.75	59.36	6.68		(-) 554.48

वर्ष Year	सार्वजनिक भविष्य निवाह निधी योजना (पोस्ट व बँक) Public Provident Fund Scheme (Post and Bank)		राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्र (चालू मालिका) (आठ) National Savings Certificate (VIII) (Current Series Cert.)		इंदिरा विकास पत्र Indira Vikas Patra		राष्ट्रीय बचत योजना National Savings Scheme 1987 & 1992		मासिक प्राप्ती योजना Monthly Income Scheme		किसान विकास पत्र Kisan Vikas Patra		एकूण Total	
	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net	दोबळ Gross	नक्त Net
	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
1991-92	546.58	418.87	273.28	264.76	15.245	42.50	565.61	552.28	51.79	42.74	283.69	244.48	2,624.28	2,125.45
1992-93	735.88	586.09	332.15	331.43	115.63	33.32	69.80	0.50	99.90	83.99	375.79	331.59	2,565.48	948.24

आधार.—संचालक, अल्पबचत, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Director of Small Savings, Government of Maharashtra, Mumbai

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.13

महाराष्ट्र राज्याच्या महसुली जमेचे विवरणपत्र / Statement of Revenue Receipts of Maharashtra State
(1991-92 and 92-93)

(रुपये कोटीत / Rs. in Crores)

महसुलाची शीर्षे	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Heads of Revenue	
(1)	(2)	(3)	(1)	
(ए) कर महसूल—				
(A) Tax Revenue—				
(ए) उत्पन्न व खर्च यांवरील कर—				
(a) Taxes on Income & Expenditure—				
0021	निगम करांव्यतिरिक्त इतर उत्पन्नावरील कर ..	418.35	496.07	Taxes on Income other than Corporation Tax
0022	कृषि उत्पन्नावरील कर	0.00	0.00	Taxes on Agricultural Income
0028	उत्पन्न व खर्च यांवरील इतर कर	212.41	235.85	Other Taxes on Income & Expenditure
	एकूण—(ए)	630.76	731.92	Total (a)
(बी) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील कर—				
(b) Taxes on Property & Capital Transaction—				
0029	जमीन महसूल	44.11	71.65	Land Revenue
0030	मुद्रांक व नोंदणी फी	369.78	484.40	Stamps & Registration Fees
0031	संपदा शुल्क	0.00	0.00	Estate Duty
0035	शेत जमिनीव्यतिरिक्त इतर स्थावर मालमत्तेवरील कर ..	0.02	0.03	Taxes on Immovable Property other than Agricultural land.
	एकूण—(बी)	413.91	556.08	Total (b)
(सी) विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील कर—				
(c) Taxes on Commodities & Services—				
0039	राज्य उत्पादन शुल्क	600.88	689.74	State Excise
0040	विक्रीकर	3,808.73	4,141.20	Sales Tax
0041	वाहनांवरील कर	233.25	235.95	Taxes on Vehicles
0042	मालावरील व उताखंडांवरील कर	199.07	208.60	Taxes on Goods & Passengers
0043	विजेवरील कर व शुल्क	296.35	276.33	Taxes & Duties on Electricity
0045	विक्रेय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क ..	189.70	217.17	Other Taxes & Duties on Commodities & Services.
1603	राज्याच्या संघ उत्पादन शुल्कातील हिस्सा ..	801.32	900.56	State's Share of Union Excise Duties.
	एकूण—(सी)	6,129.30	6,669.55	Total (c)
	एकूण—(ए)	7,173.97	7,957.55	Total (A)
(डी) करांव्यतिरिक्त महसूल—				
(B) Non-Tax Revenue—				
(ए) इतर आर्थिक सेवा				
(a) Other Fiscal Services				
0047	इतर आर्थिक सेवा	0.02	0.01	Other Fiscal Services
	एकूण—(ए)	0.02	0.01	Total (a)
(बी) व्याजाच्या जमा रकमा, साभाय व नफा—				
(b) Interest Receipts, Dividends & Profits—				
0049	व्याजाच्या जमा रकमा	782.99	828.00	Interest Receipts
0050	साभाय व नफा	9.11	5.60	Dividends & Profits
	एकूण—(बी)	792.10	833.60	Total (b)

	(1)	(2)	(3)	(1)
(सी) करारव्यतिरिक्त इतर महसूल—				(C) Other Non-Tax Revenue—
(एक) सर्वसाधारण सेवा—				(i) General Services—
0051 लोकसेवा आयोग	0.07	0.04	Public Service Commission	
0055 पोलीस	27.89	31.46	Police	
0056 तुरुंग	4.42	4.69	Jails	
0057 पुरवठा व विनियोग	0.01	0.04	Supplies & Disposal	
0058 लेखनसामग्री व मुद्रण	14.84	11.81	Stationery & Printing	
0059 सार्वजनिक बांधकामे	29.38	31.83	Public Works	
0070 इतर प्रशासनीक सेवा	45.43	29.28	Other Administrative Services	
0071 निवृत्तिवेतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ यांच्या	5.93	13.65	Contribution & Recoveries towards	
संबंधातील अंशदानाच्या व वसुलीच्या रकमा			Pension & other Retirement Benefits	
0075 संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	89.73	79.96	Miscellaneous General Services	
एकूण—(एक)	217.70	202.76	Total (i)	
(दोन) सामाजिक सेवा—			(ii) Social Services—	
0202 शिक्षण, क्रिडा, कला व संस्कृती	19.59	16.61	Education, Sports, Art & Culture	
0210 वैद्यकीय व सार्वजनिक आरोग्य	39.10	39.26	Medical & Public Health	
0211 कुटुंबकल्याण	0.76	0.71	Family Welfare	
0215 पाणीपुरवठा व स्वच्छता	3.04	2.17	Water-Supply & Sanitation	
0216 गृहनिर्माण	5.58	15.79	Housing	
0217 नगर विकास	32.01	16.04	Urban Development	
0220 माहिती व प्रसिद्धी	0.65	0.54	Information & Publicity	
0230 कामगार व सेवायोजन	6.95	7.05	Labour & Employment	
0235 सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	16.30	15.34	Social Security & Welfare	
0250 इतर सामाजिक व सामूहिक सेवा	1.79	1.74	Other Social & Community Services	
एकूण—(दोन)	125.77	115.25	Total (ii)	
(तीन) आर्थिक सेवा—			(iii) Economic Services—	
0401 पीकसंवर्धन	10.01	16.82	Crop Husbandry	
0403 पशुसंवर्धन	3.09	2.88	Animal Husbandry	
0404 दुग्धव्यवसाय विकास	364.59	366.09	Dairy Development	
0405 मत्स्यव्यवसाय	1.12	1.29	Fisheries	
0406 वनीकरण व वन्यजीवन	111.42	114.14	Forestry & Wild Life	
0407 लागवड	0.00	0.00	Plantation	
0408 अन्न साठवणूक व पोषण	1.36	1.55	Food Storage & Nutrition	
0425 सहकार	22.56	32.23	Co-operation	
0435 इतर कृषिसंबंधी कार्यक्रम	0.53	0.32	Other Agricultural Programme	
0506 जमीन सुधारणा	0.10	0.14	Land Reforms	
0515 इतर ग्रामविकास कार्यक्रम	9.15	8.24	Other Rural Development Programme	
0551 डोंगराळ प्रदेश	0.02	0.08	Hill Areas	
0575 इतर विशेष क्षेत्रिय कार्यक्रम	0.00	0.00	Other Special Areas Programme	
0701 मोठे व मध्यम पाटबंधारे	21.42	45.77	Major & Medium Irrigation	
0702 लघु पाटबंधारे	5.80	11.40	Minor Irrigation	
0801 वीज	51.79	51.96	Power	
0802 पेट्रोलियम	0.00	0.00	Petroleum	
0810 ऊर्जेची अपारंपारिक साधने		0.02	Non-Conventional Sources of Energy	
0851 ग्रामोद्योग व लघु उद्योग	0.62	0.46	Village & Small Industry	
0852 उद्योग	0.95	3.15	Industry	
0853 अलोह खाणकाम व धातुशास्त्रीय उद्योग	32.29	111.50	Non-Ferrous, Mining & Metallurgical Industry	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.13—Contd.

	(1)	(2)	(3)	(1)
0875	इतर उद्योग	8.05	0.07	Other Industries
1001	भारतीय रेल्वे	0.11	0.09	Indian Railways
1051	बंदरे व दीपगृहे	0.98	0.78	Ports and Light Houses
1054	रस्ते व पूल	1.32	3.72	Roads and Bridges
1055	रस्ते व वाहतूक	0.00	0.06	Roads and Transports
1425	इतर वैज्ञानिक संशोधन	0.00	0.00	Other Scientific Research
1452	पर्यटन	0.00	0.00	Tourism
1475	इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा	4.82	8.59	Other General Economic Services
	एकूण—(तीन)	652.10	781.35	Total (iii)
	एकूण—(सी)	995.57	1,099.36	Total (c)
	(डी) सहायक अनुदाने व अंशदाने—			(d) Grants-in-aid and Contributions
1601	केंद्र सरकारकडून सहाय्यक अनुदाने	810.93	927.69	Grants-in-aid from Central Government
	एकूण—(डी)	810.93	927.69	Total (d)
	एकूण—(बी)	2,598.62	2,860.66	Total (B)
	एकूण—महसूली जमा	9,772.59	10,818.21	Total—Revenue Receipts

आधार.— महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९९३-९४ व १९९४-९५.

Source.— Maharashtra State Budget Publications, 1993-94 and 1994-95.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.14

महाराष्ट्र राज्याच्या महसुली खर्चाचे विवरण पत्र / Statement of Revenue Expenditure of Maharashtra State

(1991-92 and 1992-93)

(रुपये कोटीत/ Rs. in Crores)

खर्चाची शीर्षे		प्रत्यक्ष	प्रत्यक्ष	Heads of Expenditure
(1)		Actuals, 1991-92	Actuals, 1992-93	(1)
(ए) सर्वसाधारण सेवा—				(A) General Services—
(ए) राज्याची अंगे—				(a) Organs of State—
2011	संसद/राज्य/संघ राज्यक्षेत्र विधानमंडळे	8.87	10.44	Parliament/State/Union Territory Legislature
2012	राष्ट्रपती/उप-राष्ट्रपती/राज्यपाल/संघ राज्यक्षेत्रांचे प्रशासक	1.28	1.27	President/Vice-President/Administrator of Union Territories.
2013	मंत्रिपरिषद	3.88	3.85	Council of Ministers
2014	न्यायदान	62.47	75.11	Administration of Justice
2015	निवडणुका	26.05	11.17	Elections
	एकूण—(ए)	102.55	101.84	Total (a)
(बी) आर्थिक सेवा—				(b) Fiscal Services—
2020	(एक) उत्पन्न व खर्च यांवरील करांची वसुली	204.02	238.92	(i) Collection of Taxes on Income and Expenditure.
	एकूण—(एक)	204.02	238.92	Total (i)
(दोन) मालमत्ता व भांडवली व्यवहार यांवरील करांची वसुली—				(ii) Collection of Taxes on Property & Capital Transactions—
2029	जमीन महसूल	68.33	63.36	Land Revenue
2030	मुद्रांक व नोंदणी	12.68	14.82	Stamps & Registration
	एकूण—(दोन)	81.01	78.18	Total (ii)
(तीन) विक्रीय वस्तू व सेवा यांवरील करांची वसुली—				(iii) Collection of Taxes on Commodities & Services—
2039	राज्य उत्पादन शुल्क	8.89	10.86	State Excise
2040	विक्री कर	468.38	670.14	Sales Tax
2041	वाहनांवरील कर	160.38	168.82	Taxes on Vehicles
2045	विक्रीय वस्तू व सेवा यांवरील इतर कर व शुल्क	92.18	95.04	Other Taxes & Duties on Commodities & Services.
	एकूण—(तीन)	729.83	944.86	Total (iii)
(चार) इतर आर्थिक सेवा—				(iv) Other Fiscal Services—
2047	इतर आर्थिक सेवा	5.88	8.72	Other Fiscal Services
	एकूण—(चार)	5.88	8.72	Total (iv)
	एकूण—(बी)	1,020.74	1,270.68	Total (b)
(सी) व्याज प्रदान व ऋण सेवा—				(C) Interest Payment & Servicing of Debts.—
2048	ऋण कमी करणे किंवा ऋण प्रतिबंधन यांसाठी विनियोजन.	257.84	344.96	Appropriation for Reduction or Avoidance of Debts.
2049	व्याज प्रदान	1,159.55	1,336.83	Interest Payment
	एकूण—(सी)	1,417.39	1,681.79	Total (c)

	(1)	(2)	(3)	(1)
(बी) प्रशासकीय सेवा—				(d) Administrative Services—
2051	लोकसेवा आयोग	2.94	3.31	Public Service Commission
2052	सचिवालय सर्वसाधारण सेवा	19.56	22.05	Secretanate General Services
2053	जिल्हा प्रशासन	224.27	250.85	District Administration
2054	कोषागार व लेखा प्रशासन	17.59	19.87	Treasury & Account Administration
2055	पोलीस	490.69	629.46	Police
2056	तुरुंग	20.35	24.84	Jails
2057	पुरवठा व विनियोग	0.33	0.36	Supply & Disposals
2058	लेखन सामग्री व मुद्रण	33.34	36.93	Stationary & Printing
2059	सार्वजनिक बांधकामे	102.02	130.08	Public Works
2070	इतर प्रशासनिक सेवा	18.95	22.08	Other Administrative Services
	एकूण—(बी)	930.04	1,139.83	Total (d)
(इ) निवृत्तिवैतने व संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा—				(e) Pensions & Misc. General Services—
2071	निवृत्तिवैतने व इतर सेवानिवृत्ति लाभ	322.35	368.41	Pensions & other Retirement Benefits
2075	संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	38.01	32.60	Miscellaneous General Services
	एकूण—(इ)	360.36	401.01	Total (e)
	एकूण—(उ)	3,831.08	4,595.15	Total (A)
(बी) सामाजिक सेवा—				(B) Social Services—
(ए) शिक्षण, क्रीडा, कला व संस्कृती—				(a) Education, Sports, Art & Culture
2202	सर्वसाधारण शिक्षण	1,940.63	2,178.85	General Education
2203	तंत्र शिक्षण	78.90	95.89	Technical Education
2204	क्रीडा व युवक सेवा	16.81	31.24	Sports & Youth Services
2205	कला व संस्कृती	17.67	14.64	Art & Culture
	एकूण—(ए)	2,054.01	2,320.62	Total (a)
(बी) आरोग्य व कुटुंबकल्याण—				(b) Health & Family Welfare—
2210	वैद्यकीय सेवा व सार्वजनिक आरोग्य	457.35	533.19	Medical & Public Health
2211	कुटुंबकल्याण	70.03	82.63	Family Welfare
	एकूण—(बी)	527.38	615.82	Total (b)
(सी) पाणीपुरवठा, स्वच्छता, गृहनिर्माण व नगरविकास—				(c) Water-supply, Sanitation, Housing & Urban Development—
2215	पाणीपुरवठा व स्वच्छता	203.97	236.47	Water-supply & Sanitation
2216	गृहनिर्माण	103.46	116.69	Housing
2217	नगर विकास	113.21	150.03	Urban Development
	एकूण—(सी)	420.64	503.19	Total (c)
(डी) माहिती व प्रसिद्धी—				(d) Information & Publicity—
2220	माहिती व प्रसिद्धी	11.85	13.00	Information & Publicity
	एकूण—(डी)	11.85	13.00	Total (d)

	(1)	(2)	(3)	(1)
(इ) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग यांचे कल्याण—				(e) Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes & other Backward Classes—
2225 अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्ग यांचे कल्याण		177.59	216.29	Welfare of Scheduled Castes, Scheduled Tribes & other Backward Classes.
एकूण— (इ)		177.59	216.29	Total (e)
(एफ) कामगार व सेवायोजन—				(f) Labour & Labour Employment—
2230 कामगार व सेवायोजन		67.84	67.18	Labour & Labour Employment
एकूण— (एफ)		67.84	67.18	Total (f)
(जी) समाज कल्याण आणि पोषण—				(g) Social Welfare & Nutrition—
2235 सामाजिक सुरक्षा व कल्याण		114.93	153.36	Social Security & Welfare
2236 पोषण आहार		21.60	46.00	Nutrition
2245 नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य		109.50	100.76	Relief on Account of Natural Calamities
एकूण— (जी)		246.03	300.12	Total (g)
(एच) इतर—				(h) Others—
2250 इतर सामाजिक सेवा		1.33	1.96	Other Social Services
2251 सचिवालय सामाजिक सेवा		6.82	8.30	Secretariate Social Services
एकूण— (एच)		8.15	10.26	Total (h)
एकूण— (बी)		3,513.49	4,046.48	Total (B)
(सी) आर्थिक सेवा—				(C) Economic Services—
(अ) कृषि व संलग्न कार्यक्रम—				(a) Agriculture & Allied Activities
2401 पीक संवर्धन		122.51	185.59	Crop Husbandry
2402 मृद व जलसंभारण		37.42	36.75	Soil & Water Conservation
2403 पशु संवर्धन		60.32	64.03	Animal Husbandry
2404 दुग्धशाळा विकास		391.93	550.09	Dairy Development
2405 मत्स्य व्यवसाय		10.21	11.31	Fisheries
2406 वनीकरण व वन्यजीवन		164.96	146.99	Forestry & Wild life
2408 अन्न, साठवण व वखार		30.05	42.17	Food, Storage & Warehousing
2415 कृषिविषयक संशोधन व शिक्षण		65.41	75.84	Agricultural Research & Education
2425 सहकार		61.87	72.56	Co-operation
एकूण— (अ)		944.68	1,185.33	Total (a)
(बी) ग्राम विकास—				(b) Rural Development—
2501 ग्रामविकासासाठी विशेष कार्यक्रम		45.24	44.34	Special Programme for Rural Development
2505 ग्रामीण रोजगार		465.72	500.19	Rural Employment
2506 जमीन सुधारणा		0.00	0.00	Land Reforms
2515 इतर ग्राम विकास कार्यक्रम		49.98	86.51	Other Rural Development Programme
एकूण— (बी)		560.94	631.04	Total (b)

	(1)	(2)	(3)	(1)
(सी) विशेष क्षेत्र कार्यक्रम—				(c) Special Area Programmes—
25६1 डोंगराळ प्रदेश		18.67	26.11	Hill Areas
एकूण— (सी)		18.67	26.11	Total (c)
(डी) पाटबंधारे व पूर नियंत्रण—				(d) Irrigation & Flood Control—
27०1 मोठे व मध्यम पाटबंधारे		583.03	667.66	Major & Midium Irrigation
2702 लहान पाटबंधारे		90.59	140.99	Minor Irrigation
27०5 लाभक्षेत्र विकास		32.83	33.41	Command Areas Development
27१1 पूर नियंत्रण		2.25	2.75	Flood Control
एकूण— (डी)		708.70	844.81	Total (d)
(इ) ऊर्जा—				(e) Energy—
2801 वीज		295.09	26.54	Power
2810 ऊर्जेची अपारंपरिक साधने		14.48	16.10	Non-Conventional Sources of Energy
एकूण— (इ)		309.57	42.64	Total (e)
(एफ) उद्योग व खनिजे—				(f) Industry & Minerals—
2851 ग्रामोद्योग व लघु उद्योग		38.25	28.57	Village & Small Industries
2852 उद्योग		45.39	58.03	Industries
2853 अलौहयुक्त खाणकाम व धातुशास्त्रीय उद्योग		3.15	3.61	Non-Ferrous Mining & Metallurgical Industries
एकूण— (एफ)		86.79	90.21	Total (f)
(जी) वाहतूक—				(g) Transport—
3001 भारतीय रेल्वे धोरण निश्चिती, संचालन, संशोधन व इतर संकीर्ण संघटना.		0.15	0.15	Indian Railways Policy formation, Direction, Research & Miscellaneous Organisations
3051 बंदरे व दीपगृहे		3.38	3.67	Ports & Light Houses
3053 नागरी विमान चालन		0.66	0.87	Civil Aviation
3054 मार्ग व पूल		7.75	8.34	Road & Bridges
3055 मार्ग परिवहन		2.22	2.18	Road Transport
3056 अंतर्देशीय जल परिवहन		0.03	0.03	Inland Water Transport
एकूण— (जी)		14.19	15.24	Total (g)
(आय) विज्ञान तंत्रशास्त्र व पर्यावरण—				(i) Science Technology & Environment—
3402 अंतराळ संशोधन		0.00	0.05	Space Research
3425 इतर वैज्ञानिक संशोधन		0.40	0.28	Other Scientific Research
3435 परिस्थिति व पर्यावरण		1.91	1.34	Ecology & Environment
एकूण— (आय)		2.31	1.67	Total (i)

	(1)	(2)	(3)	(1)
(जे) सर्वसाधारण आर्थिक सेवा—				(j) General Economic Services—
3451 सचिवालय-आर्थिक सेवा		14.38	15.81	Secretariate-Economic Services
3452 पर्यटन		4.18	5.44	Tourism
3454 जनगणना सर्वेक्षण व सांख्यिकी		4.79	4.52	Census Survey & Statistics
3456 नागरी पुरवठा		0.14	0.14	Civil Supplies
3475 इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा		2.94	3.45	Other General Economic Services
एकूण— (जे)		26.43	29.36	Total (j)
एकूण— (सी)		2,672.28	2,866.41	Total (C)
(डी) सहाय्यक अनुदाने व अंशदाने—				(D) Grants-in-aid & Contributions
3604 स्थानिक संस्था व पंचायत राज्य संस्था यांना नुकसान भरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे.		31.87	38.66	Compensation & Assignment to Local Bodies & Panchayati Raj Institutions.
3606 साह्यकारी साहित्य व साधनसामग्री		0.00	0.00	Aid Material & Equipment
एकूण— (डी)		31.87	38.66	Total (D)
एकूण— महसुली लेखांवरील खर्च		10,048.72	11,546.70	Total—Expenditure on Revenue Account

आधार.— महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९९३-९४ व १९९४-९५.

Source.— Maharashtra State Budget Publications, 1993-94 and 1994-95.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.15

महसुली व भांडवली लेखावरील जमा व खर्च / Receipts & Expenditure on Revenue & Capital Accounts

(1991-92 and 92-93)

(रुपये कोटीत /Rs. in crores)

नाव	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Item
(1)	(2)	(3)	(1)
1. महसुली लेखावरील जमा			(I) Receipts on Revenue Account
(ए) कर महसूल			(A) Tax Revenue
(अ) केंद्राकडून वसूल होणाऱ्या कर्जातील राज्याचा हिस्सा	1,219.66	1,396.63	(a) Share in Centrally Collected Taxes
(ब) राज्याकडून वसूल होणारे कर	5,954.30	6,560.93	(b) Taxes Collected by State
एकूण कर महसूल-(ए) = (अ + ब)	7,173.96	7,957.56	Total Tax Revenue (A) = (a + b)
(बी) करांव्यतिरिक्त महसूल	2,598.63	2,860.65	(B) Non-Tax Revenue
एकूण- (एक) महसुली लेखावरील जमा-(ए + बी)	9,772.59	10,818.21	Total-(I) Receipts on Revenue Account (A + B)
2. भांडवली लेखावरील जमा*	3,219.73	2,481.13	(II) Receipts on Capital Account*
एकूण जमा-(एक + दोन) = बी	12,992.32	13,299.34	Total Receipts (I + II) = D
3. महसुली लेखावरील खर्च			(III) Expenditure on Revenue Account
(अ) विकास खर्च	7,138.56	8,131.24	(a) Development Expenditure
(ब) विकासेतर खर्च	1,492.77	1,733.67	(b) Non-Development Expenditure
(क) ऋण सेवा	1,417.39	1,681.79	(c) Debt Services
एकूण (तीन) महसुली लेखावरील खर्च	10,048.72	11,546.7	Total (III) Expenditure on Revenue Account
4. भांडवली खर्च			(IV) Capital Disbursements
(ए) महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्च			(A) Capital Expenditure outside the Revenue Account.
(अ) विकास खर्च	973.09	1,376.39	(a) Development Expenditure
(ब) विकासेतर खर्च	0.05	3.62	(b) Non-Development Expenditure
एकूण-(ए)	973.14	1,380.01	Total (A)
(बी) कर्जे व ऋण विभागावरील खर्च	1,029.71	1,086.85	(B) Disbursements on Loan & Debt. Section
एकूण-(चार) भांडवली खर्च (ए + बी)	2,002.85	2,466.86	Total (IV) Capital Disbursements (A + B)
एकूण खर्च (तीन + चार) = इ	12,051.57	14,013.56	Total Expenditure (III + IV) = E
5. एकूण आधिक्य (+) किंवा घट (-) = डी	940.75	- 714.22	(V) Overall Surplus (+) or Deficit (-) = D

आधार.-महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९९३-९४ व १९९४-९५.

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1993-94 and 1994-95.

* यात राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण, केंद्र शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा, सभ्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा (वसुली), सरकारी लेखावरील निव्वळ जमा [रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा (निव्वळ) वगळून], आंतर राज्याय तडजोड (निव्वळ), आकस्मिकता निधीमध्ये केलेले विनियोजन (निव्वळ) आणि आकस्मिकता निधी (निव्वळ) यांचा समावेश आहे.

*Includes Internal Debt of the State Government, Loans & Advances from the Central Government, Repayment of Loans & Advances to the State Government and net receipts on the Public Account [excluding Cash Balance Investment Account (Net)], net receipts on Inter-State Settlement, net receipts on Account of Appropriation to the Contingency Fund & Contingency Fund.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/

तक्ता क्रमांक/

लेखा/

प्रशासकीय विभागाचे उत्पन्न व खर्च लेखा/

(1991-92 and

खर्च	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Expenditure
(1)	(2)	(3)	(1)
१. वस्तू व सेवा यावरील खर्च	2,465.23	2,839.06	1. Consumption Expenditure
१.१. सेवाकांची भरपाई—			1.1. Compensation of employees—
(अ) वेतन व मजुरी	1,370.61	1,682.15	(a) Wages & Salaries
(ब) निवृत्ती वेतन	247.05	276.82	(b) Pensions
१.२. वस्तू व सेवा यावरील निव्वळ खर्च —			1.2. Net purchase of goods & Services—
(अ) खरेदी	955.53	1,018.76	(a) Purchase
(ब) वजा-विक्री	107.96	138.67	(b) Less Sales
२. व्याज प्रदान	1,132.36	1,303.02	2. Interest paid
३. अर्थसहाय्य	973.74	821.32	3. Subsidy
३.१. सर्वसाधारण अर्थसहाय्य	390.84	169.00	3.1. General Subsidy
३.२. इमप्युटेड इरिगेशन सबसिडी	582.90	652.32	3.2. Imputed Irrigation Subsidy
४. हस्तांतरित महसुली रक्कम	2,870.45	3,326.06	4. Current transfers
४.१. अनुदाने—			4.1. Grants to—
(अ) स्थानिक संस्थास	1,478.20	1,655.87	(a) Local bodies
(ब) सहकारी संस्थास	0.00	0.00	(b) Co-operatives
(क) शैक्षणिक संस्थास	1,075.31	1,227.96	(c) Educational institutions
(ड) इतरांस	136.57	215.75	(d) Others
४.२. इतर चालू हस्तांतरित रक्कम	180.37	226.48	4.2 Other current transfers
५. बचत	1,586.81	1,553.92	5. Savings
६. एकूण	9,028.59	9,843.38	6. Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.16

Account I

Income & Outlay Account of Administrative Department

(1992-93)

(रुपये कोटीत / Rs. in Crores)

जमा Receipts		प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Receipt
(4)		(5)	(6)	(4)
७.	उद्योजकता व मालमत्तेपासूनचे उत्पन्न	746.54	702.33	7. Income from entrepreneurship & property
७.१.	नफा	—91.34	—226.27	7.1. Profits
७.२.	मालमत्तेपासूनचे उत्पन्न			7.2. Income from property
७.२.१.	निव्वळ व्याज जमा—			7.2.1. Net Interest receipts
	(अ) महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळाकडून	142.99	228.23	(a) State electricity board
	(ब) वाणिज्यिक उपक्रमाकडून	454.30	518.32	(b) Departmental enterprises
	(क) इतरांकडून	158.67	48.08	(c) Others
७.२.२.	इतर मालमत्तेपासून जमा			7.2.2. Other property receipts
	(अ) गुंतवणुकीपासूनचे उत्पन्न	9.11	5.60	(a) Income from investments
	(ब) मालमत्तेपासूनचे इतर उत्पन्न	72.81	128.37	(b) Other income from property
८.	प्रत्यक्ष कर	739.37	878.51	8. Direct taxes
८.१.	जमीन महसूल	32.57	52.40	8.1. Land revenue
८.२.	निगमकराव्यतिरिक्त उत्पन्नावरील कर	418.35	496.07	8.2. Taxes on income other than Corporation tax
८.३.	संपदा शुल्क	0.00	0.00	8.3. Estate duty
८.४.	व्यवसाय, व्यापार, आजिविका व रोजगार यांवरील कर	212.41	235.85	8.4. Taxes on Professions, trades, callings & employments.
८.५.	इतर प्रत्यक्ष कर	76.04	94.19	8.5. Other direct taxes
९.	अप्रत्यक्ष कर	6,402.80	7,047.09	9. Indirect taxes
९.१.	राज्य उत्पादन शुल्क	600.88	689.74	9.1. State excise duties
९.२.	विक्री कर	3,808.73	4,141.20	9.2. Sales tax
९.३.	मुद्रांक व नोंदणी फी	343.94	447.58	9.3. Stamps & registration fees
९.४.	वाहनांवरील कर	233.25	235.95	9.4. Taxes on vehicles
९.५.	मालावरील व उताळवरील कर	199.07	208.60	9.5. Taxes on goods & passengers
९.६.	विद्युत शुल्क	301.93	292.12	9.6. Electricity duties
९.७.	करमणूक कर	17.33	117.10	9.7. Entertainment tax
९.८.	केंद्रीय उत्पादन शुल्कातील राज्याचा हिस्सा	801.32	900.10	9.8. Share of union excise duties
९.९.	इतर अप्रत्यक्ष कर	96.35	14.70	9.9. Other indirect taxes
१०.	संकीर्ण जमा	328.14	284.37	10. Miscellaneous receipts
११.	केंद्र सरकारकडून महसुली अनुदाने, इतर राज्यांकडून अंधदाने इत्यादी.	811.74	931.08	11. Revenue grants from Central Government, contribution from other States etc.
१२.	एकूण	9,028.59	9,843.38	12. Total

खर्च	प्रत्यक्ष Actuals 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals 1992-93	Expenditure (1)
(1)	(2)	(3)	(1)
१. सेवकांची भरपाई	277.23	310.40	1. Compensation of employees
(ए) वेतन व मजुरी	235.21	266.92	(a) Wages & salaries
(बी) निवृत्ती वेतने	42.02	43.48	(b) Pensions
२. वस्तू व सेवा यांवरील खर्च	473.58	687.92	2. Purchase of goods & services
३. परिरक्षण	56.57	66.82	3. Maintenance
४. व्याज	453.73	517.37	4. Interest
५. भाडे	3.11	3.03	5. Rent
६. बजा-इनप्युटेड इरिगेशन सबसिडी @	582.90	652.32	6. Less : imputed irr. subsidy @
७. घसारा	0.00	0.00	7. Consumption of fixed capital
८. नफा @	-91.34	-226.27	8. Profits @
९. एकूण	589.98	706.95	9. Total
<p>अ) याना विभागाची खालीलप्रमाणे आहे :-</p> <p>अ) याना विभागाची खालीलप्रमाणे आहे :-</p>			
(ए) एकूण खर्च	681.32	933.22	(A) Expenditure—
(१) पाटबंधारे योजना	604.31	709.43	(i) Irrigation schemes
(२) बजा-इनप्युटेड इरिगेशन सबसिडी	582.90	652.32	(ii) Less—Imputed Irrigation subsidy
(३) इतर उपक्रम	659.91	876.11	(iii) Other enterprises
(बी) नफा	-91.34	-226.27	(B) Profits
(ए) पाटबंधारे योजना	0.00	0.00	(a) Irrigation schemes*
(बी) इतर उपक्रम	-91.34	-226.27	(b) Other enterprises
एकूण (ए + बी)	589.98	706.95	Total (A + B)

* राष्ट्रीय लेखा पद्धतीमध्ये सिंचनातील तोटा अर्थसहाय्य मानण्यात येतो.

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.17
Account- 2Production Account of Departmental Enterprises (D. C. U.)
and 1992-93)

(रुपये कोटीत / Rs. in Crores)

	जमा	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Receipts
	(4)	(5)	(6)	(4)
१०. विक्री	589.98	706.95	10. Sales
११. एकूण	589.98	706.95	11. Total
जमा—	589.98	706.95	Receipts—
(ए) पाटबंधारे योजना	21.41	57.11	(i) Irrigation schemes
(बी) इतर उपक्रम	568.57	649.84	(ii) Other enterprises
	एकूण	589.98	706.95	Total

/ *In SNA, irrigation losses are treated as subsidy.

खर्च	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Expenditure
(1)	(2)	(3)	(1)
१. खाटावृत्तीय बदल	(—) 11.23	99.13	1. Changes in Stocks
१.१ राज्य प्रशासन	(—) 57.60	89.50	1.1 Government administration
१.२ शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम	46.37	9.63	1.2 Departmental enterprises
२. एकूण स्थिर भांडवली निर्मिती	1,725.57	2,260.48	2. Gross fixed capital formation
२.१ राज्य प्रशासन (नवीन)*			2.1 Government administration (new)*
(ए) इमारती व बांधकामे	1,095.80	1,460.75	(a) Buildings & construction
(बी) यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	56.33	89.17	(b) Machinery & equipment
२.२ शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम			2.2 Departmental enterprises
(ए) इमारती व बांधकामे		550.05	(a) Buildings & construction
(बी) यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	23.39	14.54	(b) Machinery & equipment
३. भौतिक मासमतेची निव्वळ खरेदी	0.57	- 4.91	3. Net purchase of physical assets
३.१ जुनी मालमत्ता			3.1 Second-hand assets
(ए) राज्य प्रशासन	0.00	0.00	(a) Government administration
(बी) शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम	0.00	0.00	(b) Departmental enterprises
३.२ जमीन			3.2 Land
(ए) राज्य प्रशासन	0.57	- 4.91	(a) Government administration
(बी) शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम	0.00	0.00	(b) Departmental enterprises
४. हस्तांतरित भांडवली रक्कम	536.90	618.23	4. Capital transfers
४.१ भांडवली अनुदाने			4.1 Capital grants
(ए) स्थानिक संस्थांस	297.49	342.12	(a) Local bodies
(बी) सहकारी संस्थांस	1.41	0.51	(b) Co-operatives
(सी) शैक्षणिक संस्थांस	24.96	25.41	(c) Educational institutions
(डी) इतरांस	169.24	201.71	(d) Others
४.२ जमीनदार आणि जहागिरदार यांना नुकसान भरपाई	4.72	1.34	4.2 Compensation to land owners & jagirdars
४.३ इतर हस्तांतरित भांडवली रक्कम	39.08	47.14	4.3 Other capital transfers
५. एकूण	2,251.81	2,972.93	5. Total

* यात नवीकरण व पुनःस्थापना यांवर केलेल्या तरतुदीचा समावेश आहे..//

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.18

Account -3

Capital Finance Account of General Government
and 1992-93)

(रुपये कोटीत / Rs. In Crores)

जमा	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Receipts
(4)	(5)	(6)	(4)
६. बचत	1,586.81	1,553.92	6. Savings
७. घसारा	0.00	0.00	7. Consumption of fixed capital
८. हस्तांतरित भांडवली रकमा	1.72	0.78	8. Capital transfers
(ए) केंद्र सरकार व इतर राज्यांकडून	0.00	0.00	(a) From union & other State Government
(बी) भांडवली लेख्यावरील इतर जमा	1.72	0.78	(b) Other receipts on capital account
९. घेतलेली निव्वळ कर्जे	320.52	333.74	9. Net borrowings
१०. इतर दायित्वे	342.76	1,084.49	10. Other liabilities
१०.१ अर्थसंकल्पाव्यतिरिक्त जमा	468.97	1,169.69	10.1 Extra Budgetary receipts
१०.२ वजा-वित्तिय संपत्तीतील निव्वळ खरेदी	— 126.21	— 85.20	10.2 Less: Net purchases of financial assets
११. एकूण	2,251.81	2,972.93	11. Total

*Includes provision for renewals & replacements.

बस्तु, सेवा व हस्तांतरित रकमा यांचे व्यवहार-राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा/

संवितरित रकमा				प्रत्यक्ष	प्रत्यक्ष	
				Actuals,	Actuals,	Disbursement
				1991-92	1992-93	
(1)				(2)	(3)	(1)
१.	एकूण भांडवल निर्मिती	1,714.34	2,359.61	1. Gross capital formation
१.१.	राज्य प्रशासन	1,094.53	1,639.42	1.1. Government administration
१.१.१.	इमारती व बांधकामे	1,095.80	1,460.75	1.1.1. Building & construction
	(ए) नव निर्मितीचा खर्च	1,095.76	1,460.69	(a) New outlay
	(बी) नवीकरण व पुनःस्थापना	0.04	0.06	(b) Renewals & replacement
१.१.२.	यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	56.33	89.17	1.1.2. Machinery & equipment
	(ए) नव निर्मितीचा खर्च	56.33	89.17	(a) New outlay
	(बी) नवीकरण व पुनःस्थापना	0.00	0.00	(b) Renewals & replacement
१.१.३.	साठ्यातील निव्वळ वाढ	— 57.60	89.50	1.1.3. Net increase in stocks
१.२.	शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम	619.81	720.19	1.2. Departmental commercial undertakings
१.२.१.	इमारती व बांधकामे	550.05	696.02	1.2.1. Building & construction
	(ए) नव निर्मितीचा खर्च	550.05	695.90	(a) New outlay
	(बी) नवीकरण व पुनःस्थापना	0.00	0.12	(b) Renewals & replacement
१.२.२.	यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	23.39	14.54	1.2.2. Machinery & equipment
	(ए) नव निर्मितीचा खर्च	23.39	14.54	(a) New outlay
	(बी) नवीकरण व पुनःस्थापना	0.00	0.00	(b) Renewals & replacement
१.२.३.	साठ्यातील निव्वळ वाढ	46.37	9.63	1.2.3. Net increase in stocks
२.	हस्तांतरित भांडवली रकमा	537.47	613.32	2. Capital transfers
२.१.	भांडवली अनुदाने—	493.10	569.75	2.1. Capital grants to—
	(ए) स्थानिक संस्थांस	297.49	342.12	(a) Local bodies
	(बी) सहकारी संस्थांस	1.41	0.51	(b) Co-operatives
	(सी) शैक्षणिक संस्थांस	24.96	25.41	(c) Educational institutions
	(डी) इतरांस	169.24	201.71	(d) Others
२.२.	जमीनदार व जहागिरदार यांना नुकसान भरपाई	4.72	1.34	2.2. Compensation to land owners & jagirdars
२.३.	इतर हस्तांतरित भांडवली रकमा	39.08	47.14	2.3. Other capital transfers
२.४.	भौतिक मालमत्तेची निव्वळ खरेदी	0.57	- 4.91	2.4. Net purchase of physical assets
३.	एकूण	2,251.81	2,972.93	3. Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.19

Transaction in Goods, Services & Transfers—Capital Account of Govt. ADM. & Dept. Commercial Undertakings

(रुपये कोटीत / Rs. in Crore)

जमा	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Receipts
(4)	(5)	(6)	(4)
४. एकूण बचत	1,586.81	1,553.92	4. Gross savings
४.१. राज्य प्रशासनाच्या महसुली लेख्यातील बचत	1,586.81	1,553.92	4.1. Savings on current account of Government Administration.
४.२. शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमातील घसाऱ्यासाठी तरतूद	0.00	0.00	4.2. Depreciation provision of departmental commercial undertaking.
५. भांडवली स्वरूपाच्या इतर रकमा	1.72	0.78	5. Other receipts of capital nature
६. पिल्लक : बस्तू सेवा व हस्तांतरित रकमांच्या सर्व व्यवहापतील तूट.	663.28	1,418.23	6. Balance : deficit on all transaction in goods & services and transfers.
७. एकूण	2,251.81	2,972.93	7. Total

28. शासकीय अर्थव्यवस्था /

तक्ता क्रमांक /

शासनाच्या वित्तीय संपत्तीतील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा /

(1991-92)

जावक	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Outgoings
(1)	(2)	(3)	(1)
१. भाग भांडवलात केलेली गुंतवणूक	126.21	85.20	1. Investment in shares
(ए) शासकीय उपक्रमांत	25.50	27.83	(a) Of Government concerns
(बी) इतर उपक्रमांत	100.71	57.37	(b) Of others
२. कर्जे व आगाऊ रकमा	639.86	611.57	2. Loans and advances
२.१. भांडवल निर्मितीसाठी	556.93	531.09	2.1. For capital formation to—
(ए) स्थानिक संस्थांस	75.03	30.20	(a) Local Bodies
(बी) सहकारी संस्थांस	10.44	18.23	(b) Co-operatives
(सी) महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळास	377.71	378.22	(c) M. S. E. B.
(डी) इतरांस	93.75	104.44	(d) Others
२.२. चालू वापरसाठी—	82.93	80.48	2.2. For current consumption to—
(ए) स्थानिक संस्थांस	- 1.36	2.07	(a) Local Bodies
(बी) सहकारी संस्थांस	42.37	16.04	(b) Co-operatives
(सी) महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळास	20.29	18.10 (c) Maharashtra State Electricity Board
(डी) इतरांस	21.63	44.27	(d) Others
३. एकूण	766.07	696.77	3. Total

28. शासकीय अर्थव्यवस्था /

तक्ता क्रमांक /

शासनाच्या वित्तीय दायित्वातील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा /

(1991-92)

जावक	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Outgoings
(1)	(2)	(3)	(1)
१. सरकारी ऋणांची परतफेड	389.80	475.29	1. Repayment of public debt.
१.१. राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	71.10	119.45	1.1. Internal debt. of the State Government
१.२. केंद्र सरकारकडून कर्जे व आगाऊ रकमा	318.70	355.84	1.2. Loans and advances from the Central Government.
२. शिल्लक : वित्तीय दायित्वातील वाढ	1,244.08	1,958.98	2. Balance : Net increase in financial liabilities.
३. एकूण	1,633.88	2,434.27	3. Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.20

Account: 3B

Changes in Financial Assets : Capital Account of Government Administration and Departmental Commercial Undertakings

and 1992-93)

(रुपये कोटीत / Rs. in Crore)

आवक	प्रत्यक्ष Actuals, 1991-92	प्रत्यक्ष Actuals, 1992-93	Incomings
(4)	(5)	(6)	(4)
४. कर्जे व आगाऊ रकमा यांची परतफेड	228.35	133.68	4. Repayment of loans and advances by
(ए) स्थानिक संस्थांकडून	54.42	24.56	(a) By Local Bodies
(बी) सहकारी संस्थांकडून	103.96	13.99	(b) By Co-operatives
(सी) महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळाकडून	42.12	46.14	(c) M. S. E. B.
(डी) इतरांकडून	27.85	48.99	(d) By Others
५. शिल्लक : वित्तीय संपत्तीतील निव्वळ वाढ	537.72	563.09	5. Balance : Net increase in financial assets
६. एकूण	766.07	696.77	6. Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.21

Account: 3 C

Changing in Financial Liabilities : Capital Account of Government Administration and Departmental Commercial Undertakings

and 1992-93)

(रुपये कोटीत / Rs. in Crore)

आवक	प्रत्यक्ष (Actuals) 1991-92	प्रत्यक्ष (Actuals) 1992-93	Incomings
(4)	(5)	(6)	(4)
४. सरकारी ऋण	1,763.28	1,485.83	4. Public debt.
४.१. राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	229.13	271.28	4.1. Internal debt. of the State Government
४.२. केंद्र सरकारकडून कर्जे व आगाऊ रकमा	1,534.15	1,214.55	4.2 Loans and advances from the Central Government.
५. आंतर राज्यीय तडजोड (निव्वळ)	0.00	- 0.79	5. Inter-State settlement (net)
६. अल्पवचत, भविष्य निर्वाह निधी इत्यादी (निव्वळ)	162.49	181.91	6. Small Savings, Provident Fund etc. (net)
७. रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा (निव्वळ)	- 878.96	691.88	7. Cash balance investment account (net)
८. इतर ऋण (निव्वळ)	587.07	75.44	8. Other debts (net)
९. एकूण	1,633.88	2,434.27	9. Total

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/

तक्ता क्रमांक/

रोख रकमा व भांडवल यांचा ताळेमेढ : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा लेखा/

(1991-92)

जावक	(प्रत्यक्ष) Actuals, 1991-92	(प्रत्यक्ष) Actuals, 1992-93	* Outgoings
(1)	(2)	(3)	(1)
१. वस्तू व सेवा यांच्या सर्ब व्यवहापतील तूट (लेखा ३ ए ची संतुलन करणारी बाब)	663.28	1,418.23	1. Deficit on all transactions in goods and services (Balancing item in Accounts 3 A).
२. वित्तीय संपत्तीतील निव्वळ वाढ (लेखा ३ बी ची संतुलन करणारी बाब)	537.72	563.09	2. Net increase in financial assets (Balancing item in Account 3-B)
३. रोख शिलकीतील वाढ	43.08	0.00	3. Increase in cash balance
४. एकूण	1,244.08	1,981.32	4. Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.22

Account: B D

Cash and Capital Reconciliation Account of Government Administration and Departmental Commercial Undertakings
and 1992-93)

(रुपये कोटीत / Rs. in Crore)

आवक	(प्रत्यक्ष) Actuals, 1991-92	(प्रत्यक्ष) Actuals, 1992-93.	Incomings
(4)	(5)	(6)	(4)
५. वित्तीय दायित्वातील निव्वळ वाढ (लेखा ३-सी ची संतुलन करणारी बाब)	1,244.08	1,958.98	5. Net increase in financial Liabilities (Balancing item in Account 3-C)
६. रोख शिल्लकीतील घट	0.00	22.34	6. Decrease in cash balance
७. एकूण	1,244.08	1,981.32	7. Total

२९. किंमती आणि निर्देशांक

२९.१. या विभागात शेतीमाल, इतर आवश्यक वस्तू, सोने व चांदी यांच्या किंमती, अखिल भारतीय घाऊक किंमतीचा निर्देशांक, कामगार, शेतमजूर व अश्रमिक कर्मचारी यांचेकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक, नागरी व ग्रामीण विभागातील किरकोळ किंमतीचे निर्देशांक यासंबंधी माहिती दिली आहे.

२९.२. भारत सरकारचे आर्थिक सल्लागार यांच्या कार्यालयातर्फे प्रसिद्ध होणाऱ्या "अपेन्डिक्स टु इन्डेक्स नंबर ऑफ होलसेल प्राईसेस इन इंडिया" सुधारित मालिका, ह्या प्रकाशनात निर्देशांक तयार करण्याच्या पद्धतीबाबत सविस्तर माहिती दिली आहे. कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, प्रसिद्ध करित असलेल्या लेबर गॅझेट ह्या प्रकाशनाच्या डिसेंबर १९६५ च्या अंकात मुंबई व सोलापूर केंद्रांसाठी तयार करावयाच्या नवीन निर्देशांकांच्या व्याप्ती व पद्धतीबाबतची सविस्तर माहिती दिली आहे; तर जळगांव व नागपूर केंद्रांसाठी ती माहिती जानेवारी १९६६ च्या अंकात दिली आहे. पुणे केंद्रासंबंधीची माहिती ऑगस्ट १९६५ च्या अंकात व नांदेड व औरंगाबाद केंद्रांविषयीची माहिती मार्च १९६६ च्या अंकात दिली आहे. "इंडियन लेबर जर्नल, खंड पाच, अंक ११" ह्या प्रकाशनात निर्देशांक तयार करण्याची पद्धत व त्याची व्याप्ती ह्याबाबत सविस्तर माहिती दिलेली आहे. केंद्रीय सांख्यिकी संघटना श्रमिकेतर कामगारांचे ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक तयार करते. त्यासाठी १९६० हे पायाभूत वर्ष घेतले आहे. महाराष्ट्रात बृहन्मुंबई, पुणे व नागपूर ह्या केंद्रांसाठी निर्देशांक तयार केले आहेत. केंद्रीय सांख्यिकी संघटनेने प्रसिद्ध केलेल्या "मंथली अॅबस्ट्रॅक्ट ऑफ स्टॅटिस्टिक्स" ह्या प्रकाशनाच्या ऑगस्ट १९६६ च्या अंकात निर्देशांक तयार करावयाची पद्धत व व्याप्ती ह्यासंबंधी स्पष्टीकरण दिले आहे. "महाराष्ट्र अर्थ व सांख्यिकी त्रैमासिक पत्रिका" ह्या प्रकाशनाच्या ऑक्टोबर-डिसेंबर १९७९ च्या अंकात निर्देशांक काढण्याची पद्धत प्रसिद्ध केली आहे.

29. PRICES AND INDICES

29.1. Information on prices of agricultural and other commodities gold and silver, All-India wholesale price index number, consumer price index numbers for workers, agricultural labour and non-manual employees and retail price index numbers for urban and rural Maharashtra is given in this section.

29.2. The details of the method of construction of the index is given in the "Appendix to index number of wholesale prices in India" revised series, issued by the office of the Economic Adviser to the Government of India. The details, regarding the scope and method of compilation of the new index for Mumbai and Solapur are given in December 1965 issue, for Jalgaon and Nagpur in January 1966 issue, for Pune in August 1965 issue and for Nanded and Aurangabad in March 1966 issue, of the Labour Gazette issued by the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra. The details of the method of construction and scope of the index is given in Indian Labour Journal, Vol. V, No. II. Consumer price index number for non-manual employees is compiled by the Central Statistical Organisation. The year 1960 is adopted as base. For Maharashtra, index is worked out for Brihan Mumbai, Pune and Nagpur centres. The method and scope of the index is explained in 'Monthly Abstract of Statistics. August 1966' published by the Central Statistical Organisation. The methodology has been published in the 'October-December 1979 issue' of the Maharashtra Quarterly Bulletin of Economics and Statistics.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.1 (A)

मुंबई बाजारातील काही शेती व इतर आवश्यक वस्तुंच्या घाऊक किंमती

Wholesale Prices of Certain Agricultural and Other Essential Commodities at Mumbai Market
(1991-92)

(प्रती क्विंटल महिना अखेरेच्या किंमती रुपयांत)
(Month end prices in Rs. per quintal)

वस्तु	जात	एप्रिल April 1991	मे May 1991	जून June 1991	जुलै July 1991	ऑगस्ट August 1991	सप्टेंबर Sept. 1991	ऑक्टोबर Oct 1991	नोव्हेंबर Nov. 1991	डिसेंबर Dec. 1991	जानेवारी Jan. 1992	फेब्रुवारी Feb. 1992	मार्च March 1992	Variety	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	(1)
बाजरी	खानदेश नं. १/२	275	275	275	325	375	375	300	450	550	571	571	550	Khandesh no. 1/2	Bajri
फळधान्ये :															
उडीद	खानदेश	800	850	850	800	875	875	875	875	900	900	900	850	Khandesh	Udid
मूग	हिरवा	700	750	750	750	775	775	775	800	850	900	900	1,000	Green	Moong
	चिनाई	750	800	800	800	825	825	850	900	950	1,100	1,050	1,100	Chinai/Chamki	
मसूर	जाडी	925	900	900	925	950	900	975	1,100	1,100	1,050	627	900	Bold	Masur
तूर	पांढरी	975	975	975	1,000	1,000	1,050	1,100	1,400	1,350	1,300	1,250	1,300	White	Tur
राजिमा		925	925	925	900	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	950	850	800		Rajima
हरभरा	पिवळा	775	800	800	825	850	850	850	900	850	850	830	800	Yellow	Gram
चवळी	पांढरी	675	675	675	725	700	700	782	850	850	850	850	800	White	Chavali
दाळी :															
हरभरा दाळ		925	900	900	925	958	950	950	900	950	950	980	900		Gram dal
तूर दाळ		1,400	1,500	1,500	1,500	1,600	1,650	1,600	1,800	1,800	1,700	1,780	1,700		Turdal
तेलबिया :															
शेंगदाणा	जाडी	1,250	1,300	1,300	1,450	1,420	1,420	1,425	1,485	1,460	1,410	1,350	1,325	Bold	Groundnut
एरंडी	जाडी	544	448	556	634	650	680	700	770	730	740	730	730	Bold	Castor seed
जवस	जाडी	1,000	1,050	1,100	1,225	1,225	1,200	1,180	1,211	1,275	1,200	1,150	1,050	Bold	Linseed
तेले :															
शेंगदाणा तेल	तयार	3,340	3,410	3,390	3,645	3,650	3,720	3,655	3,800	3,710	3,480	3,420	3,330	Ready	Groundnut oil
एरंडेल तेल	बाजारी	1,320	1,330	1,340	1,480	1,540	1,640	1,740	1,780	1,795	1,710	1,680	1,750	Commercial	Castor oil
जवस तेल	कच्चे	2,400	2,660	2,880	3,250	3,330	3,260	3,220	3,450	3,500	3,050	2,900	2,580	Raw	Linseed oil
खोबरेल तेल	पांढरे	3,900	3,700	4,100	4,350	4,550	4,800	3,340	5,600	5,750	5,050	5,050	4,700	White	Copra oil
पेंड :															
शेंगदाणा पेंड		360	350	370	460	380	390	380	460	455	440	480	450		Groundnut Cake
खोबरेल पेंड		120	131	135	160	150	150	150	155	153	150	160	160		Castor Cake

गूळ	कोल्हापूर नं. १..	750	750	900	900	950	950	950	153	153	750	750	775	Kolhapur	Gur
	कोल्हापूर नं. २..	660	660	825	825	900	900	900	950	675	675	700	725	Kolhapur	No. 2
साखर	एम-३० (खुली बाजारपेठ)	862	885	915	915	905	870	875	867	860	886	892	875	M-30	Sugar
	एस-३० (खुली बाजारपेठ)	854	865	898	875	875	835	830	810	830	863	868	838	S-30	(Open Market)
दूध (१० लिटर)	म्हशीचे	100	100	120	100	100	92	140	140	140	140	120	140	Buffalo Milk	(per 10 litre)
लोणी	खानदेश	7,400	7,800	7,800	8,000	8,000	7,900	8,400	8,800	8,800	8,800	8,800	8,800	Khandesh	Butter
	बेलगाव	7,400	7,800	7,800	8,000	8,000	8,000	8,400	8,400	8,800	8,800	8,800	8,800	Belgaon	
मिरची	घाटी	1,800	2,000	2,600	2,800	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	3,200	3,300	3,400	3,800	Ghati	Chillies
	बेडगी	3,000	3,200	3,500	3,600	4,200	5,800	5,500	5,000	4,000	3,800	4,000	5,000	Byadgi	
	मद्रास	3,400	3,300	3,400	3,500	4,400	4,000	4,800	4,400	N. A.	N. A.	4,800	4,800	Madras	
	संकेश्वर	2,200	2,800	3,600	3,100	3,800	4,200	4,200	4,200	4,500	4,000	N. A.	4,500	Sankeshwar	
हळद	राजापूर	1,400	1,400	1,450	1,550	1,550	1,700	1,800	2,000	1,850	1,750	1,900	2,000	Rajapuri	Turmeric
आले	विरंजित	3,600	3,400	3,400	3,600	3,600	3,750	3,300	3,600	3,400	3,400	3,200	3,300	Bleached	Ginger
बटाटे (१० कि.)	फरुकाबाद	28	30	24	37	33	38	40	45	36	N. A.	N. A.	N. A.	Farukabad	Potatoes
	नाशिक/मिलिटरी नं. १	26	30	34	36	35	38	45	50	35	22	26	25	Nashik/Military	No. 1
	नाशिक/मिलिटरी नं. २	18	21	20	Nashik/Military	No. 2
कांदे (१० कि.)	फुरसंगी नं. १	15	20	23	30	50	38	30	25	16	9	9	9	Fursungi	Onions (per
	नाशिक नं. १													No. 1, Nashik1	10 kg.
	फुरसंगी नं. २	13	18	20	27	41	34	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	8	7	Fursunigi	No. 2
	नाशिक नं. २													Nashik	No. 2
फुरसंगी नं. १ पुणे	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	32	22	14	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Pune	Fursungi
केळी (किलो.)	खानदेश	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Khandesh	Bananas
															(per kg.)
भाज्या (१० कि.):															
कोबी		24	30	60	50	40	30	24	10	16	14	20	16		Cabbage
बांगी		22	42	60	30	40	20	24	14	20	20	40	16		Brinjals
गवार		40	85	100	70	60	52	28	52	10	46	90	80		Gawar
भेंडी		80	74	140	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.		Bhendi
कोंबड्या व चरके (दर डझनात):															
कोंबड्या	देशी	34	38	42	40	44	40	46	46	45	45	45	46		Poultry
चरके	मध्यम	20	28	30	30	31	28	28	28	25	26	22	22		(per doz.)
															Chicken
															Full Fowls

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.1 (A)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	(1)
अंडी															Eggs.
४०० नग	देशी	300	360	375	372	400	300	280	320	480	488	425	300	Deshi	400 No.
१०० नग	इंग्लीश	60	65	82	81	80	70	N. A.	N. A.	N. A.	88	78	70	English	100 No.
मटन (५० कि.)	मेंढी	1,950	1,950	1,950	1,950	1,950	1,950	1,950	1,950	1,950	1,950	1,950	2,000	Sheep Mutton (50 Kg.)	
	बकरा	2,000	2,000	2,050	2,050	2,050	2,050	2,050	2,050	2,000	2,000	2,050	2,100	Goat	
मासे	तरुने (कोडीत)	75	73	110	N. A.	N. A.	N. A.	30	90	115	115	150	115	Pamfret (Per codi)	Fish
	रिंगाडा (प्रत्येकी)	20	20	22	22	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	13	25	25	25	Singada (each)	
	पापनेट (कोडी)				110	80	60				N. A.	N. A.	N. A.	Pamfret (Codi)	
घोंबरे	वाटी (राजापुरी)	2,625	2,475	2,625	3,900	4,200	4,200	3,350	3,610	3,800	3,900	4,400	3,500	Milling	Copra
नारळ हजारान्त	कालिकत (जोडी १५०)	4,100	3,200	3,300	3,400	3,400	3,900	4,200	4,600	5,000	5,400	5,150	5,000	Calicut Jodi (150)	Coconut (1000)
कापूत	संकरित-४	3,093	3,243	3,426	3,240	4,161	3,824	3,591	3,782	3,768	3,824	3,950	3,895	Hybrid-4	Cotton
	जयधर-ए	2,817	2,446	2,561	2,531	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	2,531	Jayadhar-A	
	लक्ष्मी-ए	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Laxmi-A	
	दिग्विजय-ए	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Digvijaya-A	
	एम. सी. यू.-५-ए	3,796	3,712	3,796	4,044	5,062	4,780	4,499	N. A.	N. A.	5,062	4,742	4,359	MCU-5A	
	बंगाली देशी	1,884	1,828	1,912	2,025	2,278	1,856	1,800	1,814	1,884	2,067	1,968	2,025	Bengal Deshi	
	सी-१४७	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	C-147	

N. A.—उपलब्ध नाही/Not available.

आधार.—पणन उपसंचालक, मुंबई.

Source.—Deputy Director of Marketing, Mumbai

29. किंमती आणि निदेशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.1 (B)

मुंबई बाजारातील काही शेती व इतर आवश्यक वस्तुंच्या घाऊक किंमती

Wholesale Prices of Certain Agricultural And Other Essential Commodities at Mumbai Market
(1992-93)

(प्रती क्विंटल महिना अखेरच्या किंमती रुपयांत)
(Month end prices in rounded Rs. per quintal)

वस्तू	जात	एप्रिल April 1992	मे May 1992	जून June 1992	जुलै July 1992	ऑगस्ट August 1992	सप्टेंबर Sept. 1992	ऑक्टोबर Oct 1992	नोव्हेंबर Nov. 1992	डिसेंबर Dec. 1992	जानेवारी Jan. 1993	फेब्रुवारी Feb. 1993	मार्च March 1993	Variety	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	(1)
बाजरी	खानदेश नं. १/२	600	625	625	650	625	500	425	400	400	450	425	400	Khandesh No. 1/2	Bajri
कडधान्ये :															
उडीद	खानदेश	925	950	1,000	1,050	975	800	800	300	800	800	725	725	Khandesh	Udid
मूग	हिरवा	1,075	1,100	1,111	1,000	950	800	750	700	700	700	850	950	Green	Moong
	चमकी/चिनाई	1,125	1,200	1,300	1,325	1,025	850	850	800	800	800	N. A.	1,000	Chamki/Chinai	
मसूर	जाडी	1,100	1,000	1,500	1,075	1,000	950	925	900	850	850	850	850	Bold	Masur
तूर	पांढरी	1,300	1,350	1,350	1,325	1,220	1,150	1,100	1,100	1,000	910	1,050	1,100	White	Tur
राजमा		800	825	950	975	1,000	1,000	1,000	1,050	1,050	1,050	1,200	1,300		Rajima
हरभरा	पिवळा	850	850	850	900	900	850	875	850	850	850	900	900	Yellow	Gram
चवळी	पांढरी	800	850	850	900	900	900	750	700	750	700	800	800	White	Chavali
डाळी :															
हरभरा डाळ		900	925	925	980	1,100	950	950	950	950	950	1,000	1,000		Gram dal
तूर डाळ		1,800	1,800	1,800	1,000	1,500	1,400	1,110	1,400	1,300	1,300	1,400	1,400		Turdal
तेलबिया :															
शेंगदाणा	जाडी	1,325	1,300	1,325	1,360	1,770	1,360	1,311	1,310	1,365	1,350	1,275	1,220	Bold	Groundnut
एरंडी	जाडी	742	778	797	849	812	769	757	749	739	724	757	754	Bold	Castor seed
जवस	जाडी	1,200	1,125	1,125	1,225	1,275	1,200	1,175	1,025	1,000	950	900	925	Bold	Linseed
तेले :															
शेंगदाणा तेल	तयार	3,280	3,200	3,150	3,560	3,370	3,500	3,300	2,980	2,830	2,650	2,670	2,560	Ready	Groundnut oil
एरंडेल तेल	बाजारी	1,780	1,760	1,770	1,860	1,760	1,755	1,740	1,720	1,610	1,600	1,660	1,730	Commercial	Castor oil
जवस तेल	कच्चे	2,680	2,530	2,600	3,150	2,900	2,750	2,350	2,400	2,300	2,300	2,300	2,100	Raw	Linseed oil
खोबरेल तेल	पांढरे	4,900	4,700	4,750	5,000	4,950	5,100	5,250	5,250	5,300	5,150	5,300	4,800	White	Copra oil
पेंड :															
शेंगदाणा पेंड		490	470	475	500	445	420	410	440	440	435	425	410		Groundnut Cake
एरंडेल पेंड		160	160	165	170	172	172	176	177	170	170	175	175		Castor Cake

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.1 (B)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	(1)
गूळ	कोल्हापूर नं. १..	800	875	950	975	1,050	950	910	950	950	950	971	1,000	Kolhapur	Gur
	कोल्हापूर नं. २..	750	825	900	925	1,000	900	900	875	875	871	900	925	Kolhapur	No. 1
साखर	एम-३० (खुली बाजारपेठ)	947	960	940	945	971	972	975	950	995	965	1,100	1,051	M-30	Sugar
	एस-३० (खुली बाजारपेठ)	939	940	930	925	942	945	950	915	955	950	1,090	1,030	S-30	(Open Market)
दूध (१० लिटर)	म्हशीचे	140	140	140	120	140	140	140	140	140	140	120	140	Buffalo Milk	(per 10 litre)
लोणी	खानदेश	8,700	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	8,000	7,800	7,800	Khandesh	Butter
	वेळगावी	8,700	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	8,400	8,000	7,800	7,800	Belgaon	
मिरची	घाटी	3,600	4,000	4,400	4,800	N. A.	N. A.	N. A.	2,520	2,500	2,800	1,800	2,000	Ghati	Chillies
	वेडगी	5,000	5,500	5,000	6,200	6,000	6,000	5,800	6,000	5,000	4,500	4,800	4,500	Byadgi	
	मद्रास	5,000	5,400	5,800	6,200	6,000	5,800	5,800	5,800	5,000	4,000	4,800	3,800	Madras	
	संकेश्वर	5,000	..	6,000	6,000	N. A.	N. A.	4,000	4,000	4,000	4,000	3,500	3,700	Sankeshwar	
हळद	राजापूरी	2,100	2,100	2,400	2,400	2,600	2,600	2,600	2,600	2,600	2,600	2,400	2,400	Rajapuri	Turmeric
आले	विरंजित	3,300	3,200	3,400	3,400	3,400	3,650	3,600	4,000	4,100	4,200	3,200	3,300	Bleached	Ginger
बटाटे (१० कि.)	फरुकाबाद	26	30	32	30	32	30	70	60	26	20	23	22	Farukabad/	Potatoes
															(per 10 kg.)
	मिलिटरी	26	28	37	35	36	36	20	26	22	Military	
कांदे (१० कि.)	फुरसुंगी नं. १	13	18	26	12	24	20	Fursungi No. 1	Onions
	नाशिक नं. १	24	22	19	20	24	24	28	28	24	Nashik No. 1	(per 10 Kg.)
	फुरसुंगी नं. २	12	17	22	Fursungi No.2	Onions
	नाशिक नं. २	19	20	17	22	24	20	Nashik No. 2	
केळी (किलो)	खानदेश	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Khandesh	Bananas
															(per kg.)
भाज्या (१० कि.)															Vegetables
															(per 10 kg.)
कोबी	..	20	20	30	30	26	36	34	28	24	22	26	16	Cabbage	
वांगी	..	22	24	32	18	40	30	24	20	16	24	30	20	Brinjals	
गवार	..	80	48	60	32	70	46	60	64	40	50	64	85	Gawar	
भेंडी	..	40	90	90	Bhendi	
कोंबड्या (प्रत्येक पक्षी) :															Poultry
															(per bird)
कोंबड्या	देशी	46	44	46	48	48	52	52	52	52	56	54	54	Deshi	Chicken
	बॉयलर	22	20	24	26	24	22	26	24	22	Boylar	
बदके	28	30	30		Fowls

अंडी														Eggs	
४०० नम	देशी	220	220	250	275	270	380	320	450	475	425	350	300	Deshi	400 No
१०० नम	इंग्लिश	65	75	83	92	90	95	98	112	105	85	80	90	English	100 No.
मटन (५० कि.)	मेंदी	2,000	2,000	2,100	2,100	2,100	2,100	4,200	4,200	4,200	2,100	2,100	2,150	Sheep Mutton (50 kg.)	
	बकरा	2,100	2,100	2,220	2,200	2,200	2,200	4,400	4,400	4,400	2,200	2,200	2,250	Goat	
मासे	सरंगा (कोडीस)	125	125	125	150	N. A.	80	351	351	120	125	125	150	Pamfret	Fish
	हलवा/शिगाडा (प्रत्येकी)	25	25	25	50	45	N. A.	Halwa/Singada (Each)	
	दादा (प्रत्येकी)	60	70	75	75	75	75	Dara (Each)	
घोचरे	वाटी (राजापुरी)	4,900	5,000	4,800	5,000	5,500	4,800	3,600	3,600	3,600	3,650	3,600	3,700	Milling (Rajapuri).	Copra
नारळ (हजारत)	कालिकत (जोडी १५०)	4,600	4,100	4,200	4,800	5,200	4,800	4,700	5,200	5,000	5,500	5,800	5,500	Calicut Jodi (150).	Coconut (1000).
कापूस	संकरित-४	3,782	3,726	3,586	3,524	3,445	3,360	2,806	2,798	2,394	2,714	2,714	2,756	Hybrid-4	Cotton
	जयधर-ए	2,587	2,446	2,506	2,615	2,015	2,531	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Jayadhar-A	
	लक्ष्मी-ए	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Laxmi-A	
	दिग्विजय-ए	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Digvijaya-A	
	एम. सी. यू.-५-ए	4,339	4,415	4,415	4,415	4,246	4,477	..	4,049	4,150	3,824	3,824	3,796	MCU-5A	
	बंगाली देशी	2,081	2,179	2,416	2,503	2,390	2,265	1,800	1,701	N. A.	1,687	1,681	2,007	Bengal Deshi	
एल-१४७	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	L-147	

N. A.—उपलब्ध नाही/Not available.

आधार.—पणन उपसंचालक, मुंबई.

Source.—Deputy Director of Marketing, Mumbai

29. किंमती आणि निर्देशांक/
तक्ता क्रमांक/
वस्तुंचा गट व उपगटवार अखिल भारतीय घाऊक किंमतींचा निर्देशांक (नवीन मासिका)/
(1991-92)

गट आणि उपगट (1)	भार Weight (2)	आर्थिक वर्षाची सरासरी Financial year Average 1991-92 (3)	मासिक सरासरी/ म					ऑगस्ट August 1991 (8)
			एप्रिल April 1991 (4)	मे May 1991 (5)	जून June 1991 (6)	जुलै July 1991 (7)		
(१) मूलभूत वस्तु	32.295	218.4	197.2	199.8	206.8	212.9	220.7	
(अ) अन्न गट	17.386	241.2	211.4	215.6	227.4	235.6	244.6	
(अ) अन्न धान्ये (१+२)	7.917	216.4	189.5	187.7	192.8	196.6	210.0	
(१) धान्ये	6.824	211.3	182.9	180.3	184.6	189.0	202.9	
(२) डाळी	1.093	248.5	230.3	233.8	242.4	243.9	254.4	
(ब) भाजीपाला व फळे	4.089	252.9	219.8	233.4	252.1	270.4	278.2	
(क) दूध व दुधाचे पदार्थ	1.961	236.4	225.3	228.3	233.0	234.4	230.4	
(ड) मांस, मासे व अंडी	1.783	222.8	200.0	206.3	218.7	223.1	227.6	
(इ) मसाले व मसाल्याचे पदार्थ	0.947	417.7	327.1	339.6	367.8	384.5	414.5	
(फ) इतर अन्न पदार्थ	0.689	274.2	245.5	247.5	295.6	307.9	294.7	
(ब) अन्नधान्येतर पदार्थ	10.081	229.2	214.4	215.6	217.0	221.2	230.4	
(अ) तंतू	1.791	242.1	219.1	226.2	227.8	240.0	266.6	
(ब) तेल वियाणे	3.861	234.7	213.0	213.2	215.5	222.6	233.7	
(क) इतर अन्नधान्येतर पदार्थ	4.429	219.3	213.8	213.5	213.9	212.4	213.0	
(क) खनिजे	4.828	113.5	110.0	110.3	111.0	113.9	114.4	
(२) इंधन, शक्ती, दिवाबत्ती व बंगण	10.663	199.0	189.1	189.5	189.5	191.3	197.3	
(अ) कोळसा (खाणीतील)	1.256	249.9	232.7	232.7	232.7	232.7	232.7	
(ब) खनिज तेले	6.666	179.6	170.1	170.1	170.1	173.1	182.6	
(क) विद्युत	2.741	222.8	215.5	216.7	216.7	216.7	216.7	
(३) उत्पारित पक्का मात	57.042	203.4	190.9	192.8	195.4	199.2	204.9	
(अ) अन्न पदार्थ	10.143	206.3	191.1	194.3	199.6	203.0	209.8	
(ब) पेय द्रव्ये, तंबाखु, तंबाखूचे पदार्थ	2.149	265.7	246.9	249.8	250.4	255.4	270.7	
(क) कापड	11.545	188.4	179.0	179.5	180.2	184.4	188.9	
(ड) लाकूड, लाकडाच्या वस्तु	1.198	161.5	159.3	159.3	159.3	159.3	159.7	
(इ) कागद, कागदाच्या वस्तु	1.988	261.5	235.8	236.0	242.1	254.7	266.3	
(फ) चामडे, चामड्याच्या वस्तु	1.018	233.9	234.3	240.9	240.1	240.9	242.1	
(ग) रबर व प्लॅस्टिकच्या वस्तु	1.592	170.6	165.6	165.6	166.9	168.9	169.9	
(ह) रसायने व रासायनिक पदार्थ	7.355	168.4	154.3	155.5	157.6	161.3	170.1	
(ई) अधातू खनिज पदार्थ	2.477	215.6	198.4	207.2	215.0	218.2	220.0	
(ज) मूलभूत धातू, मिश्रधातू व धातूच्या वस्तु	7.632	234.8	228.1	228.1	229.1	232.9	234.9	
(ख) यंत्रसामुग्री व यानिक अवजारे	6.268	208.3	189.7	193.6	197.2	201.6	207.9	
(ल) परिवहन सामुग्री व सुटे भाग	2.705	202.5	191.3	191.9	193.8	195.5	201.5	
(म) उत्पादन करणारे इतर संकीर्ण उद्योग	0.972	128.3	123.0	123.0	123.0	123.4	124.9	
सर्व वस्तु	100.000	207.8	192.8	194.8	198.4	202.8	209.2	

PRICES AND INDICES

TABLE No. 29.2 (A)

All India Index Numbers of Wholesale Prices by Groups and Sub-groups of Commodities (New Series)

(पायाभूत वर्ष १९८१-८२=१००)

(Base year 1981-82=100)

Monthly Average

सप्टेंबर September	ऑक्टोबर October	नोव्हेंबर November	डिसेंबर December	जानेवारी January	फेब्रुवारी February	मार्च March	Groups and Sub-Groups
1991 (9)	1991 (10)	1991 (11)	1991 (12)	1992 (13)	1992 (14)	1992 (15)	(1)
222.1	221.3	226.5	227.5	229.1	229.3	227.0	(I) Primary Articles
247.3	246.3	251.8	249.9	252.9	255.3	255.7	(A) Food Group
216.6	216.0	221.4	230.0	243.9	246.9	245.7	(a) Food grains (1+2)
210.1	209.8	216.0	225.7	242.3	246.5	245.2	(i) Cereals
257.4	254.7	255.2	257.1	254.2	249.7	249.3	(ii) Pulses
274.5	267.6	277.4	252.5	234.6	234.2	239.8	(b) Fruits & vegetables
228.6	237.5	242.4	243.9	242.5	243.1	247.9	(c) Milk and Milk Products
220.8	218.8	221.9	223.2	236.8	239.2	237.4	(d) Eggs, fish & Meat
449.8	446.4	456.8	453.8	451.4	465.0	456.2	(e) Condiments & Spices
282.9	289.7	272.9	268.4	262.6	264.9	258.3	(f) Other food articles
230.1	229.2	236.5	243.1	242.7	239.3	231.3	(B) Non food Articles
253.5	242.5	242.0	244.8	251.0	253.9	237.9	(a) Fibres
238.8	243.1	248.5	259.7	255.5	244.9	227.6	(b) Oil Seeds
213.0	211.6	223.8	227.9	228.1	228.6	231.8	(c) Other Non food articles
114.6	114.6	114.6	114.6	114.6	114.6	114.7	(C) Minerals
198.4	198.6	199.7	202.2	209.6	209.6	213.5	(II) Fuel, Power, Light & Lubricants
232.7	232.7	232.7	248.4	296.1	296.5	296.5	(a) Coal Mining
183.0	183.0	183.0	183.0	185.8	185.8	185.8	(b) Mineral oils
220.1	220.9	225.2	227.6	227.6	227.6	242.7	(c) Electricity
206.1	206.0	206.7	207.2	208.5	210.3	213.2	(iii) Manufactured Products
211.4	210.8	211.2	209.6	211.2	212.2	211.2	(a) Food Products
271.3	270.7	271.9	271.9	272.0	272.1	284.9	(b) Beverage, Tobacco, Tobacco Product
190.0	190.1	189.3	191.1	194.2	195.8	197.7	(c) Textiles
159.7	159.7	159.7	159.7	159.7	159.7	184.0	(d) wood & wood product
268.1	268.1	268.1	268.1	269.6	276.0	285.2	(e) paper & paper product
241.3	231.6	225.2	226.9	227.7	227.7	228.4	(f) Leather & leather product
170.3	170.3	170.3	170.3	171.7	171.7	180.4	(g) Rubber & plastic product
170.7	171.8	174.6	174.9	175.7	176.7	177.7	(h) Chemical & chemical product
218.8	217.7	215.8	213.5	213.6	220.7	229.9	(i) Non metallic Mineral product
235.9	236.3	237.0	237.1	237.3	239.4	241.5	(j) Basic Metal, alloys & metal product
209.6	210.7	214.0	217.0	217.9	218.7	221.7	(k) Machinery & Machine tools
205.1	205.3	206.5	206.9	209.5	210.5	212.1	(l) Transports, Eqpt. & parts
127.0	129.1	129.1	131.3	133.7	134.8	137.7	(m) Other Misc. Manufacturing Industries
210.4	210.2	212.4	213.2	215.3	216.4	217.7	All Commodities

Source.—Office of the Economic Adviser, Ministry of Industry, Government of India, New Delhi.

29. किंमती आणि निर्देशांक/
तक्ता क्रमांक/
वस्तुंचा गट व उपगटवार अखिल भारतीय घाऊक किंमतींचा निर्देशांक (नवीन मालिका)/

			मासिक सरासरी/					
गट व उपगट	भार	आर्थिक वर्षाची	एप्रिल	मे	जून	जुलै	ऑगस्ट	
	Weight	Financial	April	May	June	July	August	
		year Average	1992	1992	1992	1992	1992	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
(१) मूलभूत वस्तु	32.295	234.6	226.8	228.7	233.0	237.6	240.8
(अ) अन्न गट	17.386	271.0	258.3	262.4	270.7	274.8	276.9
(अ) अन्न धान्ये (१+२)	7.917	242.4	243.5	242.9	245.2	247.7	251.3
(१) धान्ये	6.824	240.0	241.9	241.1	243.5	245.9	248.6
(२) डाळी	1.093	257.4	253.6	254.1	255.4	258.9	268.4
(ब) भाजीपाला व फळे	4.089	272.5	256.7	257.8	280.9	282.9	288.7
(क) दूध व दूधाचे पदार्थ	1.961	264.8	251.2	252.4	252.3	252.5	255.9
(ड) मांस, मासे व अंडी	1.783	259.5	228.9	235.8	240.5	261.6	249.5
(इ) मसाले व मसाल्याचे पदार्थ	0.947	514.2	459.1	493.0	513.1	519.5	532.4
(फ) इतर अन्न पदार्थ	0.689	302.2	257.9	293.9	300.7	299.6	278.8
(ब) अन्नधान्येतर पदार्थ	10.081	228.7	226.1	225.1	224.7	231.8	238.2
(अ) तंतू	1.791	216.6	225.8	224.6	227.3	238.1	234.0
(ब) तेल बियाणे	3.861	230.2	224.6	227.7	225.7	236.6	256.0
(क) इतर अन्नधान्येतर पदार्थ	4.429	232.2	227.4	222.9	222.7	225.2	224.4
(क) खनिजे	4.828	116.1	114.7	114.7	114.7	115.6	116.5
(२) इंधन, शक्ती, दिवाबत्ती व बॅंगण	10.663	227.1	213.5	214.1	214.1	214.1	214.1
(अ) कोळसा (खाणीतील)	1.256	301.2	296.5	296.5	296.5	296.5	296.5
(ब) खनिज तेले	6.666	204.1	185.9	185.9	185.9	185.9	185.9
(क) विद्युत	2.741	249.0	242.7	244.8	244.8	244.8	244.8
(३) उत्पादित पक्कळ माल	57.042	225.6	216.4	219.0	220.9	222.6	224.7
(अ) अन्न पदार्थ	10.143	223.8	214.3	218.8	220.8	226.7	229.6
(ब) पेपद्रव्य, तंबाखू, तंबाखूचे पदार्थ	2.149	293.7	284.9	291.3	292.8	292.8	292.8
(क) कापड	11.545	200.7	198.0	198.9	196.8	197.1	198.0
(ड) लाकूड, लाकडाच्या वस्तू	1.198	317.2	239.6	287.1	287.1	287.1	298.7
(इ) कागद, कागदाच्या वस्तू	1.988	311.4	300.5	300.5	300.5	300.9	313.6
(फ) चामडे, चामडेच्या वस्तू	1.018	228.2	228.6	230.5	230.5	226.8	224.0
(ग) रबर व प्लॅस्टिकच्या वस्तू	1.592	186.2	184.6	184.9	184.9	184.9	184.9
(ह) रसायने व रासायनिक पदार्थ	7.355	192.6	178.6	180.5	182.9	183.7	187.5
(ई) अधातू खनिज पदार्थ	2.477	232.8	230.8	230.3	231.4	233.7	234.0
(ज) मूलभूत धातू, मिश्रधातू व धातूच्या वस्तू	7.632	256.6	242.7	244.3	253.9	256.5	258.3
(ख) यंत्रसामुग्री व यंत्रिक अवजारे	6.268	230.6	224.4	225.6	226.2	227.5	227.7
(ल) परिवहन सामुग्री व सुटे भाग	2.705	218.1	213.1	214.2	214.7	214.2	214.5
(म) उत्पादन करणारे इतर संकीर्ण उद्योग	0.972	138.8	137.7	137.9	137.8	137.7	137.7
सर्व वस्तू	100.000	228.8	219.4	221.6	224.1	226.6	228.8

PRICES AND INDICES

TABLE No. 29.2 (B)

All India Index Numbers of Wholesale Prices by Groups and Sub-groups of Commodities (New Series)

(1992-93)

(पायाभूत वर्ष १९८१-८२=१००)

(Base year 1981-82=100)

Monthly Average

सप्टेंबर September	ऑक्टोबर October	नोव्हेंबर November	डिसेंबर December	जानेवारी January	फेब्रुवारी February	मार्च March	Groups and Sub-Groups
1992 (9)	1992 (10)	1992 (11)	1992 (12)	1993 (13)	1993 (14)	1993 (15)	(1)
237.9	237.1	235.8	235.0	235.0	234.6	232.9	(I) Primary Articles
273.9	274.0	274.2	272.4	270.7	273.1	270.1	(A) Food Group
245.8	239.7	238.8	238.7	240.0	236.2	238.7	(a) Foodgrains (1+2)
242.6	237.2	237.8	237.4	237.2	231.5	235.0	(i) Cereals
265.5	255.7	245.1	247.0	257.5	265.4	261.9	(ii) Pulses
277.1	281.8	281.0	269.1	256.7	267.3	271.4	(b) Fruits and vegetables
267.7	272.0	274.4	275.3	274.9	274.3	274.3	(c) Milk and Milk Products
255.4	260.6	269.5	279.4	276.5	282.3	274.6	(d) Eggs, Fish and Meat
549.2	553.7	543.5	533.0	523.0	496.8	454.3	(e) Condiments and Spices
265.2	279.0	282.4	294.9	333.3	395.9	345.1	(f) Other Food Articles
234.3	231.2	226.9	227.2	230.3	224.2	223.9	(B) Non food Articles
220.2	217.9	211.7	203.0	198.9	194.0	203.9	(a) Fibres
251.1	243.9	236.1	231.7	218.3	208.5	202.7	(b) Oil Seeds
225.3	225.6	225.1	233.1	253.5	250.2	250.6	(c) Other Non Food Articles
116.3	116.4	116.4	116.4	116.4	117.5	117.9	(C) Minerals
224.5	234.9	234.9	234.9	237.1	242.9	245.9	(II) Fuel, Power, Light and Lubricants
296.5	296.5	296.5	296.5	296.5	315.4	334.2	(a) Coal Mining
202.6	219.3	219.3	219.3	219.3	219.7	220.8	(b) Mineral Oils
244.8	244.8	244.8	244.8	253.5	266.5	266.5	(c) Electricity
227.4	229.3	228.7	228.7	228.6	229.9	230.8	(iii) Manufactured Products
227.4	229.7	225.4	225.4	222.2	221.9	223.8	(a) Food Products
293.8	294.6	295.9	295.9	296.4	296.8	296.6	(b) Beverage Tobacco and Tobacco Product
199.8	201.4	201.9	201.5	202.2	205.5	207.3	(c) Textiles
345.3	345.6	345.6	345.6	345.6	345.6	345.1	(d) Wood and Wood product
316.3	316.3	316.3	316.3	316.3	317.3	322.0	(e) Paper and Paper Product
223.5	225.9	227.7	227.8	228.4	230.9	234.2	(f) Leather and Leather product
184.9	186.3	187.6	187.6	187.6	187.8	188.5	(g) Rubber and Plastic Product
198.6	199.7	199.2	199.4	200.4	199.9	200.6	(h) Chemical and Chemical Product
233.5	234.2	231.4	229.5	230.6	236.4	237.4	(i) Non Metallic Mineral Product
259.2	259.2	259.3	259.4	259.6	262.2	264.8	(j) Basic Metal Alloys and Metal Product
229.0	233.4	234.2	235.0	235.3	235.7	232.9	(k) Machinery and Machine Tools
220.1	220.9	221.0	221.6	222.8	223.0	217.4	(l) Transports Eqpt. and Parts
138.0	139.1	139.1	139.1	139.1	141.0	141.5	(m) Other Misc. Manufacturing Industries
230.7	232.4	231.7	231.4	231.6	232.8	233.1	All Commodities

Source.—Office of the Economic Adviser, Ministry of Industry, Government of India, New Delhi.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (A)

राज्यातील निवडक केंद्रामधील कामगाराकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

Consumer Price Index Number for the Working Class of selected Centre in the State

महिना वर्ष Month and Year	अन्न गट Food	पान, सुपारी, तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवावती Fuel and Light	घरभाडे House Rent	कापड व बिछाना Clothing and Bedding	संकीर्ण Miscella- neous	ग्राहक किंमतीचा निर्देशांक Consumer price Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
मुंबई Mumbai							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)							
1989-90	187	230	139	170	153	172	179
1990-91	211	250	151	185	167	195	201
1991-92	255	285	158	195	180	217	234
एप्रिल / April 1991	230	266	161	189	173	205	216
मे / May 1991	239	273	162	189	174	206	222
जून / June 1991	250	278	162	189	177	207	229
जुलै / July 1991	247	280	161	195	177	210	228
ऑगस्ट / August 1991	257	285	156	195	179	213	234
सप्टेंबर / September 1991	260	285	156	195	182	217	238
ऑक्टोबर / October 1991	257	285	156	195	179	218	235
नोव्हेंबर / November 1991	262	286	156	195	180	220	239
डिसेंबर / December 1991	263	288	157	195	184	222	240
जानेवारी / January 1992	269	291	157	203	185	226	245
फेब्रुवारी / February 1992	261	298	157	203	186	228	241
मार्च / March 1992	261	302	157	203	186	229	242

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (A).— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
		पुणे/Pune					
					(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)		
1989-90	188	247	143	184	139	177
1990-91	212	273	159	191	147	197
1991-92	251	299	169	204	160	220
एप्रिल / April	1991	223	281	171	196	151	206
मे / May	1991	229	281	172	196	151	206
जून / June	1991	238	283	173	196	153	207
जुलै / July	1991	243	290	171	202	153	211
ऑगस्ट / August	1991	247	299	165	202	159	214
सप्टेंबर / September	1991	248	302	166	202	163	222
ऑक्टोबर / October	1991	251	302	166	202	161	222
नोव्हेंबर / November	1991	256	304	166	202	163	223
डिसेंबर / December	1991	266	302	166	202	164	231
जानेवारी / January	1992	272	309	169	217	167	231
फेब्रुवारी / February	1992	272	313	169	217	169	233
मार्च / March	1992	269	322	169	217	170	232

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (A).—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
सोलापूर/Solapur							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००)							
(Base year 1982=100)							
1989-90	178	259	155	213	148	182
1990-91	194	286	176	225	161	205
1991-92	242	313	183	243	175	236
एप्रिल / April	1991	210	310	185	231	168	218
मे / May	1991	217	316	185	231	168	219
जून / June	1991	235	310	185	231	168	219
जुलै / July	1991	235	306	183	242	170	220
ऑगस्ट / August	1991	236	308	179	242	172	226
सप्टेंबर / September	1991	244	308	179	242	178	233
ऑक्टोबर / October	1991	246	308	179	242	178	233
नोव्हेंबर / November	1991	250	308	179	242	179	250
डिसेंबर / December	1991	261	309	179	242	179	251
जानेवारी / January	1992	264	315	179	257	180	252
फेब्रुवारी / February	1992	259	320	191	257	181	255
मार्च / March	1992	249	337	191	257	181	255

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (A).—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
कोल्हापूर/ Kolhapur								
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००)								
(Base year 1982=100)								
1989-90	187	229	218	162	159	178	185
1990-91	200	252	222	164	166	191	196
1991-92	249	279	226	179	184	217	230
एप्रिल / April	1991	219	265	225	169	177	197	209
मे / May	1991	223	268	225	169	177	198	211
जून / June	1991	229	269	225	169	177	198	214
जुलै / July	1991	239	273	226	180	178	208	223
ऑगस्ट / August	1991	245	277	224	180	180	216	228
सप्टेंबर / September	1991	251	277	225	180	180	219	232
ऑक्टोबर / October	1991	262	277	225	180	188	225	239
नोव्हेंबर / November	1991	265	277	225	180	190	225	241
डिसेंबर / December	1991	263	281	225	180	190	226	240
जानेवारी / January	1992	264	283	225	188	190	226	241
फेब्रुवारी / February	1992	257	292	225	188	192	234	240
मार्च / March	1992	266	306	235	188	192	235	246

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (A).—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
नाशिक/ Nashik							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)							
1989-90	179	230	157	231	141	181
1990-91	202	247	166	259	149	204
1991-92	247	271	177	293	164	229
एप्रिल / April	1991	222	260	179	284	156	214
मे / May	1991	228	260	187	284	156	215
जून / June	1991	238	264	185	284	158	216
जुलै / July	1991	242	266	182	285	158	219
ऑगस्ट / August	1991	246	275	177	285	161	226
सप्टेंबर / September	1991	246	275	176	285	161	233
ऑक्टोबर / October	1991	247	275	172	285	166	235
नोव्हेंबर / November	1991	260	275	172	285	168	236
डिसेंबर / December	1991	259	275	172	285	169	237
जानेवारी / January	1991	258	275	174	320	170	239
फेब्रुवारी / February	1992	256	275	174	320	171	240
मार्च / March	1992	260	275	176	320	171	240

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तफता क्र./TABLE No. 29.3 (A).—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
जळगांव / Jalgaon							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)							
1989-90	180	233	188	137	154	176
1990-91	201	252	199	143	170	211
1991-92	247	265	207	152	186	234
एप्रिल / April	1991	215	259	208	148	178	221
मे / May	1991	221	259	208	148	178	221
जून / June	1991	234	263	208	148	178	222
जुलै / July	1991	240	263	207	151	178	225
ऑगस्ट / August	1991	245	263	205	151	189	228
सप्टेंबर / September	1991	249	266	205	151	189	228
ऑक्टोबर / October	1991	256	266	208	151	189	240
नोव्हेंबर / November	1991	260	267	208	151	189	240
डिसेंबर / December	1991	262	268	208	151	190	244
जानेवारी / January	1992	266	268	208	159	190	244
फेब्रुवारी / February	1992	261	270	208	159	190	245
मार्च / March	1992	260	270	208	159	190	245

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (A).—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
अकोला / Akola								
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)								
1989-90	177	215	245	136	210	172	179
1990-91	198	251	255	138	226	198	199
1991-92	237	295	260	150	239	219	229
एप्रिल / April	1991	211	285	261	139	237	202	210
मे / May	1991	215	287	261	139	237	202	212
जून / June	1991	220	287	261	139	237	203	215
जुलै / July	1991	225	287	261	149	238	211	220
ऑगस्ट / August	1991	232	290	259	149	238	213	225
सप्टेंबर / September	1991	237	292	259	149	239	215	228
ऑक्टोबर / October	1991	241	293	259	149	239	222	232
नोव्हेंबर / November	1991	244	294	259	149	239	223	234
डिसेंबर / December	1991	252	303	259	149	239	232	240
जानेवारी / January	1992	256	303	259	164	240	234	245
फेब्रुवारी / February	1992	256	309	259	164	240	234	245
मार्च / March	1992	256	309	259	164	248	234	245

आधार.— कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (A).—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
नागपूर/ Nagpur							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००)							
(Base year 1982=100)							
1989-90	171	206	196	251	140	171
1990-91	195	235	222	266	158	193
1991-92	229	296	240	283	177	217
एप्रिल / April	1991	207	262	235	277	163	202
मे / May	1991	209	269	235	277	170	203
जून / June	1991	217	281	235	277	170	205
जुलै / July	1991	224	280	236	276	174	208
ऑगस्ट / August	1991	233	289	241	276	175	212
सप्टेंबर / September	1991	237	296	242	276	180	221
ऑक्टोबर / October	1991	234	293	242	276	180	221
नोव्हेंबर / November	1991	236	294	242	276	179	223
डिसेंबर / December	1991	234	304	242	276	179	223
जानेवारी / January	1992	236	309	243	302	181	225
फेब्रुवारी / February	1992	242	336	243	302	187	227
मार्च / March	1992	240	338	243	302	187	229

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (A).—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)		
औरंगाबाद/ Aurangabad									
आधारभूत वर्ष १९८२= १०० (Base year 1982=100)									
	1989-90	193	222	150	138	171	187	182
	1990-91	205	256	161	144	195	213	197
	1991-92	247	288	166	155	198	241	227
एप्रिल / April	1991	219	267	172	145	196	221	207
मे / May	1991	222	268	172	145	196	221	209
जून / June	1991	228	270	172	145	196	223	212
जुलै / July	1991	239	279	172	156	196	226	220
ऑगस्ट / August	1991	246	295	162	156	198	242	226
सप्टेंबर / September	1991	245	295	162	156	198	243	226
ऑक्टोबर / October	1991	248	295	162	156	198	249	229
नोव्हेंबर / November	1991	254	296	162	156	198	249	232
डिसेंबर / December	1991	268	298	162	156	198	253	240
जानेवारी / January	1992	264	298	165	164	199	255	240
फेब्रुवारी / February	1992	263	300	165	164	199	255	239
मार्च / March	1992	267	300	165	164	202	258	242

आधार :- कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source :- Office of the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (A).—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
नांदेड / Nanded							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)							
1989-90	179	234	255	143	175	187
1990-91	191	264	271	150	182	200
1991-92	238	304	275	168	197	234
एप्रिल / April	1991	209	275	276	165	185	213
मे / May	1991	216	278	276	165	189	218
जून / June	1991	222	296	276	165	189	222
जुलै / July	1991	227	304	276	167	189	226
ऑगस्ट / August	1991	235	316	274	167	189	231
सप्टेंबर / September	1991	241	311	274	167	190	235
ऑक्टोबर / October	1991	245	308	274	167	190	238
नोव्हेंबर / November	1991	251	307	274	167	190	242
डिसेंबर / December	1991	255	311	274	167	212	247
जानेवारी / January	1992	255	313	274	172	212	248
फेब्रुवारी / February	1992	253	314	275	172	212	247
मार्च / March	1992	250	318	275	172	214	245

आधार :- कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source :- Office of the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Mumbai

29. किंमती निर्देशांक/PRICES INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (B)

राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगाराकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

Consumer Price Index Numbers For the Working Class of Selected Centres In The State

महिना/वर्ष Month/Year (1)	अन्न गट Food (2)	पान, सुपारी, तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco etc. (3)	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Light (4)	घरभाडे House rent (5)	कापड व बिछाना Clothing & Bedding (6)	संकीर्ण Miscella- neous (7)	ग्राहक किंमतीचा निर्देशांक Consumer price Index (8)
मुंबई / Mumbai							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)							
1990-91	211	250	151	185	167	195	201
1991-92	255	285	158	195	180	217	234
1992-93	285	323	167	208	192	241	260
एप्रिल / April 1992	265	313	158	203	189	234	245
मे / May 1992	279	318	164	203	189	234	255
जून / June 1992	285	318	164	203	189	236	258
जुलै / July 1992	295	319	165	209	189	239	266
ऑगस्ट / August 1992	292	318	165	209	191	239	263
सप्टेंबर / September 1992	288	320	165	209	192	241	262
ऑक्टोबर / October 1992	284	323	168	209	192	242	260
नोव्हेंबर / November 1992	283	325	169	209	196	243	260
डिसेंबर / December 1992	283	326	169	209	195	245	260
जानेवारी / January 1993	287	330	171	210	195	247	263
फेब्रुवारी / February 1993	293	334	172	210	195	248	267
मार्च / March 1993	287	334	172	210	195	249	264

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (B).— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
पुणे/Pune							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)							
1990-91	212	273	159	191	147	197
1991-92	251	299	169	204	160	220
1992-93	287	352	196	222	177	248
एप्रिल / April	1992	267	330	169	217	171	235
मे / May	1992	279	339	180	217	174	237
जून / June	1992	289	340	184	217	175	236
जुलै / July	1992	297	343	198	217	177	241
ऑगस्ट / August	1992	296	342	198	217	178	242
सप्टेंबर / September	1992	292	342	198	217	178	243
ऑक्टोबर / October	1992	293	355	203	217	181	253
नोव्हेंबर / November	1992	302	369	202	217	181	253
डिसेंबर / December	1992	298	372	205	217	176	258
जानेवारी / January	1993	277	363	205	239	176	259
फेब्रुवारी / February	1993	278	363	207	239	176	259
मार्च / March	1993	280	364	208	239	178	259

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तफ्ता ढ./TABLE No. 29.3 (B).— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
सोलापूर/Solapur							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)							
1990-91	194	286	176	225	161	205
1991-92	242	313	183	243	175	236
1992-93	274	377	197	260	193	265
एप्रिल / April	1992	261	359	191	257	185	258
मे / May	1992	273	370	192	257	188	257
जून / June	1992	280	373	193	257	188	257
जुलै / July	1992	289	375	199	260	188	260
ऑगस्ट / August	1992	288	389	199	260	194	265
सप्टेंबर / September	1992	283	382	199	260	195	265
ऑक्टोबर / October	1992	278	380	199	260	196	266
नोव्हेंबर / November	1992	275	380	199	260	204	268
डिसेंबर / December	1992	271	380	199	260	193	270
जानेवारी / January	1993	270	376	199	265	194	270
फेब्रुवारी / February	1993	260	380	199	265	194	272
मार्च / March	1993	256	384	199	265	194	273

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (B).— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
कोल्हापूर/Kolhapur								
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)								
1990-91	200	252	222	164	166	191	196
1991-92	249	279	226	179	184	217	230
1992-93	285	310	241	193	208	241	259
एप्रिल / April	1992	279	311	238	188	192	236	253
मे / May	1992	286	299	239	188	206	236	258
जून / June	1992	291	299	241	188	207	236	261
जुलै / July	1992	298	302	241	192	207	238	266
ऑगस्ट / August	1992	296	309	241	192	207	239	265
सप्टेंबर / September	1992	295	313	241	192	207	240	265
ऑक्टोबर / October	1992	281	313	241	192	211	241	258
नोव्हेंबर / November	1992	279	319	241	192	211	241	257
डिसेंबर / December	1992	285	319	241	192	211	244	260
जानेवारी / January	1993	279	313	241	199	211	247	258
फेब्रुवारी / February	1993	275	313	243	199	213	248	256
मार्च / March	1993	275	313	243	199	213	248	256

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra,,Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (B).— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
नाशिक/Nashik							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)							
1990-91	202	247	166	259	149	204
1991-92	247	271	177	293	164	229
1992-93	266	294	182	335	186	247
एप्रिल / April	1992	262	290	176	320	177	241
मे / May	1992	270	290	177	320	177	238
जून / June	1992	275	290	179	320	181	239
जुलै / July	1992	289	290	179	337	181	243
ऑगस्ट / August	1992	282	289	180	337	192	244
सप्टेंबर / September	1992	274	288	181	337	192	246
ऑक्टोबर / October	1992	263	288	183	337	192	247
नोव्हेंबर / November	1992	259	290	185	337	199	247
डिसेंबर / December	1992	253	290	185	337	185	248
जानेवारी / January	1993	252	304	185	345	186	252
फेब्रुवारी / February	1993	251	304	188	345	187	257
मार्च / March	1993	257	312	188	345	187	260

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (B).— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
जळगाव //Jalgaon								
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)								
1990-91	201	252	199	143	170	211	196
1991-92	247	265	207	152	186	234	228
1992-93	276	281	213	163	197	257	251
एप्रिल / April	1992	274	277	209	159	191	251	248
मे / May	1992	277	278	211	159	191	250	249
जून / June	1992	282	277	213	159	191	250	252
जुलै / July	1992	293	278	213	162	192	254	260
ऑगस्ट / August	1992	296	278	213	162	192	255	261
सप्टेंबर / September	1992	286	282	213	162	201	258	257
ऑक्टोबर / October	1992	275	282	213	162	201	258	251
नोव्हेंबर / November	1992	271	282	213	162	202	258	249
डिसेंबर / December	1992	270	282	213	162	202	258	248
जानेवारी / January	1993	268	286	213	171	202	261	249
फेब्रुवारी / February	1993	267	286	213	171	202	265	249
मार्च / March	1993	256	287	215	171	202	266	243

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (B).— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
अकोला/Akola								
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)								
1990-91	198	251	255	138	226	198	199
1991-92	237	295	260	150	239	219	229
1992-93	263	317	261	164	251	258	253
एप्रिल / April	1992	256	310	259	164	248	237	246
मे / May	1992	268	314	260	164	248	237	253
जून / June	1992	266	314	260	161	248	237	252
जुलै / July	1992	275	314	261	161	248	249	259
ऑगस्ट / August	1992	275	313	261	161	248	249	259
सप्टेंबर / September	1992	277	319	262	161	249	250	260
ऑक्टोबर / October	1992	267	319	262	161	259	267	257
नोव्हेंबर / November	1992	264	319	262	161	258	273	256
डिसेंबर / December	1992	256	319	262	161	250	274	251
जानेवारी / January	1993	250	321	262	170	254	276	248
फेब्रुवारी / February	1993	250	321	262	170	254	276	248
मार्च / March	1993	248	321	262	170	254	277	247

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (B).— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
नागपूर/Nagpur							
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)							
1990-91	195	235	222	266	158	201
1991-92	229	296	240	283	177	230
1992-93	257	349	256	308	194	245
एप्रिल / April	1992	246	338	243	302	190	233
मे / May	1992	254	336	244	302	191	233
जून / June	1992	259	339	249	302	191	235
जुलै / July	1992	273	364	258	303	194	238
ऑगस्ट / August	1992	270	355	258	303	194	240
सप्टेंबर / September	1992	270	351	259	303	194	244
ऑक्टोबर / October	1992	261	349	260	303	195	245
नोव्हेंबर / November	1992	254	350	260	303	195	249
डिसेंबर / December	1992	250	348	260	303	195	250
जानेवारी / January	1993	247	346	261	323	197	256
फेब्रुवारी / February	1993	250	359	261	323	197	260
मार्च / March	1993	252	351	261	323	200	261

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

तक्ता क्र./TABLE No. 29.3 (B).— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
औरंगाबाद/Aurangabad								
(आधारभूत वर्ष १९८२=१००) (Base year 1982=100)								
1990-91	205	256	161	144	195	213	197
1991-92	247	288	166	155	198	241	227
1992-93	277	326	168	167	205	276	252
एप्रिल / April	1992	267	311	165	164	202	260	243
मे / May	1992	275	310	166	164	204	260	247
जून / June	1992	276	308	168	164	204	260	248
जुलै / July	1992	298	314	168	168	205	274	262
ऑगस्ट / August	1992	290	323	168	168	204	275	258
सप्टेंबर / September	1992	280	334	168	168	204	276	254
ऑक्टोबर / October	1992	275	334	168	168	205	276	251
नोव्हेंबर / November	1992	278	335	168	168	205	276	252
डिसेंबर / December	1992	285	337	168	168	205	277	257
जानेवारी / January	1993	279	335	168	170	206	286	255
फेब्रुवारी / February	1993	264	334	168	170	206	296	249
मार्च / March	1993	254	333	168	170	206	296	244

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

तफ्ता ढ./TABLE No. 29.3 (B)— Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
नरुड/Nanded								
(आधरभूत वरुष १९ॢॢ=१००) (Base year 1982=100)								
1990-91	191	264	271	150	182	226	200
1991-92	238	304	275	168	197	239	234
1992-93	261	327	278	180	213	273	256
एप्रुल / April	1992	254	319	275	172	214	266	250
डे / May	1992	257	323	276	172	214	266	252
जून / June	1992	267	323	278	172	214	267	259
जुलुडे / July	1992	276	323	278	181	214	270	264
ऑगस्ट / August	1992	272	323	278	181	216	270	263
सप्टेंबर / September	1992	271	330	278	181	216	270	262
ऑक्टुडर / October	1992	264	330	278	181	221	270	259
नोव्हेंडर / November	1992	262	330	278	181	221	270	257
डुसेंबर / December	1992	257	329	278	181	208	276	254
जनुेवारी / January	1993	256	332	278	185	208	281	254
फेब्रुवारी / February	1993	249	332	278	185	208	284	250
डरुच / March	1993	243	333	278	185	208	287	247

आधर.—कडडगार आडुकुत डरुडे करुडरुडड, डरुडररडुड शरुडन, डुडरुड.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.4 (A)

नागरी अतिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

Consumer Price Index Numbers for Urban Non-manual Employees

(*पयाभूत वर्ष १९८४-८५=१०० / *Base year 1984-85=100)

महिना/वर्ष Month/Year	मुंबई Mumbai	पुणे Pune	नागपूर Nagpur	औरंगाबाद Aurangabad	सोलापूर Solapur
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1988-89	130	133	132	136	133
1989-90	139	144	144	147	141
1990-91	154	162	162	165	157
1991-92	180	182	182	191	184
एप्रिल / April 1991	167	173	172	176	169
मे / May 1991	168	175	173	179	172
जून / June 1991	173	178	175	184	176
जुलै / July 1991	175	181	178	187	179
ऑगस्ट / August 1991	179	183	183	192	180
सप्टेंबर / September 1991	180	182	185	193	183
ऑक्टोबर / October 1991	181	185	186	193	186
नोव्हेंबर / November 1991	183	185	186	194	188
डिसेंबर / December 1991	183	185	185	196	190
जानेवारी / January 1992	187	188	187	198	192
फेब्रुवारी / February 1992	189	187	187	198	194
मार्च / March 1992	191	188	188	198	195

आधार.—केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Central Statistical Organisation, Government of India, New Delhi.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

सफ़ता क्र./TABLE No. 29.4 (B)

नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

Consumer Price Index Numbers for Urban Non-manual Employees

(*पायाभूत वर्ष १९८४-८५=१०० / *Base year 1984-85=100)

महिना/वर्ष Month/Year	मुंबई Mumbai	पुणे Pune	नागपूर Nagpur	औरंगाबाद Aurangabad	सोलापूर Solapur
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1988-89	130	133	132	136	133
1989-90	139	144	144	147	141
1990-91	154	162	162	165	157
1991-92	180	182	182	191	184
1992-93	204	201	198	209	204
एप्रिल / April	193	191	189	199	195
मे / May	197	195	192	203	201
जून / June	199	198	194	207	205
जुलै / July	205	200	198	211	206
ऑगस्ट / August	203	201	200	211	207
सप्टेंबर / September	203	200	200	210	206
ऑक्टोबर / October	207	202	200	210	205
नोव्हेंबर / November	207	204	200	210	205
डिसेंबर / December	208	204	200	211	205
जानेवारी / January	208	203	200	213	205
फेब्रुवारी / February	209	204	201	210	204
मार्च / March	210	204	200	209	203

आधार.—केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Central Statistical Organisation, Government of India, New Delhi.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.5 (A)

राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक (नवीन मालिका)

Consumer Price Index Numbers for the working class at selected centres in the State (New Series)

वर्ष Year	अन्न Food	संकीर्ण Miscellaneous	ग्राहक किंमती निर्देशांक C. P. Index
(1)	(2)	(3)	(4)
केंद्र / Centre मुंबई / Mumbai			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1989	184	167	176
1990	204	189	195
1991	244	211	226
केंद्र / Centre सोलापूर / Solapur			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1989	178	173	177
1990	186	201	190
1991	229	225	223
केंद्र / Centre नागपूर / Nagpur			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1989	169	165	175
1990	185	189	193
1991	222	210	223
केंद्र / Centre पुणे / Pune			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1989	186	172	175
1990	203	192	191
1991	239	213	217
केंद्र / Centre नाशिक / Nashik			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1989	177	176	178
1990	192	198	193
1991	237	223	228
केंद्र / Centre कोल्हापूर / Kolhapur			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1989	189	176	185
1990	194	187	191
1991	236	208	221

तक्ता क्र./TABLE No. 29.5 (A)—Contd.

वर्ष Year	अन्न Food	संकीर्ण Miscellaneous	साहस किंमती निर्देशांक C. P. Index
(1)	(2)	(3)	(4)
केंद्र / Centre अकोला / Akola			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
*1989	178	166	179
1990	189	195	192
1991	226	211	220
केंद्र / Centre जळगांव / Jalgaon			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1989	178	..	172
1990	192	207	189
1991	236	227	221
केंद्र / Centre नांदेड / Nanded			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1989	180	..	185
1990	183	222	194
1991	226	235	225
केंद्र / Centre औरंगाबाद / Aurangabad			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1989	193	..	179
1990	196	207	190
1991	236	232	219

* ८ महिन्यांची सरासरी [मे ८९ ते डिसेंबर ८९].

* Average for 8 Months (May 89 to Dec. 89).

आधार.—कामगार आयुक्त याचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Labour Commissioner, Government of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.5 (B)

राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगाराकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक (नवीन मालिका)
Consumer Price Index Numbers for the working class at selected centres in the State (New Series)

वर्ष Year	अन्न Food	संकीर्ण Miscellaneous	ग्राहक किंमती निर्देशांक C. P. Index
(1)	(2)	(3)	(4)
केंद्र / Centre मुंबई / Mumbai			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	204	189	195
1991	244	211	226
1992	279	236	255
केंद्र / Centre पुणे / Pune			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	203	192	191
1991	239	213	217
1992	285	241	253
केंद्र / Centre सोलापूर / Solapur			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	186	201	190
1991	229	225	223
1992	272	261	260
केंद्र / Centre कोल्हापूर / Kolhapur			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	194	187	191
1991	236	208	221
1992	281	237	256
केंद्र / Centre नाशिक / Nashik			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	192	198	193
1991	237	223	228
1992	267	243	255
केंद्र / Centre जळगाव / Jalgaon			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	192	207	189
1991	236	227	221
1992	276	252	249

तक्ता क्र./TABLE No. 29.5 (B)—Contd.

वर्ष Year	अन्न Food	संकीर्ण Miscellaneous	ग्राहक किंमती निर्देशांक C. P. Index
(1)	(2)	(3)	(4)
केंद्र / Centre अकोला / Akola			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	189	195	192
1991	226	211	220
1992	264	248	252
केंद्र / Centre नागपूर / Nagpur			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	185	189	193
1991	222	210	223
1992	255	237	253
केंद्र / Centre औरंगाबाद / Aurangabad			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	196	207	190
1991	236	232	219
1992	276	267	249
केंद्र / Centre नदिड / Nanded			
(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)		(Base year 1982=100)	
1990	183	222	194
1991	226	235	225
1992	261	264	255

आधार.— कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Office of the Labour Commissioner, Government of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.6

निवडक केंद्रांचे नागरी अमिक्तेतर कर्मचाऱ्याकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

Consumer Price Index Numbers for urban non-manual Employees for selected centres

(गायाभूत वर्ष—१९८४-८५=१००)
(Base year—1984-85=100)

वर्ष Year	केंद्र / Centres					
	मुंबई Mumbai	पुणे Pune	नागपूर Nagpur	औरंगाबाद Aurangabad	सोलापूर Solapur	अखिल भारत All India
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1989	137	141	141	144	138	143
1990	149	156	156	159	151	156
1991	173	178	178	185	177	177
1992	199	196	195	206	201	198

आपार.—केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Central Statistical Organisation, Government of India, New Delhi.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.7

औद्योगिक कामगारांकरिता अखिल भारतीय ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक
All India Consumer Price Index Numbers for Industrial Workers(पायाभूत वर्ष—१९८२=१००)
(Base year—1982=100)

वर्ष Year	गट / Group		
	अन्न Food	कापड Clothing	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
(1)	(2)	(3)	(4)
1989	175	138	171
1990	191	152	186
1991	222	164	212
1992	251	182	237

आधार.—श्रम मंत्रालय, श्रम केंद्र, भारत सरकार, सिमला.

Source.—Ministry of Labour, Labour Bureau, Government of India, Simla.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8 (A)

महाराष्ट्र राज्यातील निवडक केंद्रातील महत्त्वाच्या शेतीमालाच्या घाऊक किंमती
Wholesale prices of certain important agricultural commodities at selected centres in Maharashtra State
(1991-92)

(प्रती किंमदलवी महिना अखेर असलेली घाऊक किंमत रुपयात)
(For the Month ending wholesale prices in Rs. per quintal)

अ. क्र Sr. No.	वस्तू	बाजारपेठ	जात	जून June 1991	सप्टेंबर September 1991	डिसेंबर December 1991	मार्च March 1992	Variety	Market	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
1	गहू	कोपरगाव	निफाड पिवळा/२१८९	347	370	N.A.	470	Niphad Yellow/2189	Kopargaon	Wheat
		श्रीरामपूर	निफाड	575	Niphad	Shrirampur	
		जळगाव	कल्याण सोना	345	371	N.A.	N.A.	K. Sona	Jalgaon	
		धुळे	बन्ती	325	385	500	477	Bansi	Dhule	
		नंदुरबार	२१८९	2189	Nandurbar	
		नाशिक	पिवळा	435	N.A.	560	N.A.	Yellow	Nashik	
		लासलगाव	निफाड/पिवळा	345	350	N.A.	N.A.	Niphad/Yellow	Lasalgaon	
		बारशी	शेट	N.A.	Shet	Barshi	
		लातूर	बन्ती/लाल	N.A.	N.A.	..	N.A.	Bansi/Red	Latur	
		औरंगाबाद	२१८९	345	375	471	..	2189	Aurangabad	
		जालना	पीसी/२२७	461	400	500	500	Pissi	Jalna	
		वर्धा	हावरा	N.A.	385	N.A.	..	Hawra	Wardha	
		सांगली	बन्ती/घपली	600	725	N.A.	N.A.	Bansi/Gaorani	Sangli	
		अकोला	गावरानी	350	390	470	490	Gaorani	Akola	
		नागपूर (उमरेड)	कल्याण/संकरित सोना	375	467	N.A.	N.A.	Kalyan/H. B. Sona	Nagpur (Umred)	
		अमरावती	गावरान/कल्याण सोना	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Gaoran/K. Sona	Amravati	
		नरिंद	बन्ती	Bansi	Nanded	
		पाचोरा	कल्याण सोना/बन्ती	Kalyan Sona	Pachora	
		बीड	पिवळा	350	..	Yellow	Beed	
		सोलापूर	सरफती बन्ती	..	430	..	N.A.	Sarbat/Bansi	Solapur	
		बारामती	२१८९	520	2185	Baramati	
2	बाजरी	अहमदनगर	संकरित/गावरानी हिरवी	N.A.	N.A.	H. B./Gaorani (Green)	Ahmednagar	Bajra
		कोपरगाव	..	295	..	389	560	..	Kopargaon	
		श्रीरामपूर	गावरानी	575	Gaorani	Shrirampur	
		जळगाव	संकरित/गावरानी/स्थानिक	330	251	451	501	H. B./Gaorani local	Jalgaon	
		पाचोरा	स्थानिक/संकरित/गावरान	215	250	N.A.	N.A.	Local/H. B. Gaorani	Pachora	
		धुळे	संकरित	306	295	450	520	H. B.	Dhule	

	नंदुरबार	संकरित					H. B.	Nandurbar		
	नाशिक	गावरानी	365	N. A.	465	N. A.	Gaorani	Nashik		
	लासलगांव	स्थानिक/गावरानी	275	270	N. A.	N. A.	Local Gaorani	Lasalgaon		
	बारामती	संकरित	370	305	465	550	H. B.	Baramati		
	सांगली	गावरानी/देशी	350	325	N. A.	N. A.	Gaorani/Deshi	Sangli		
	वर्धा	स्थानिक	N. A.	N. A.		N. A.	Local	Wardha		
	नागपूर					N. A.		Nagpur		
	जालना	हिरवी/संकरित गावरानी	245	300	405	550	Green H. B./Gaoran	Jalna		
	अमरावती	गावरानी/स्थानिक	N. A.	N. A.	N.A.	N. A.	Gaorani/Local	Amravati		
	अकोला (कारंजा)	स्थानिक/गावरानी	N. A.	275	365	N. A.	Local/Gaorani	Akola (Karanja)		
	औरंगाबाद	हिरवी/गावरानी	260	301	425	495	Green/Gaorani	Aurangabad		
	बीड	हिरवी/संकरित	280	320	420	510	Green/H. B.	Beed		
	चाळीसगाव	गावरानी/संकरित					Gaorani/H. B.	Chalisgaon		
3	ज्वारी	बारामती	क्र. १ गावरानी	405	450	670	570	No. 1 Gaorani	Baramati	Jowar
		औरंगाबाद	शाळू/संकरित	N. A.	351	561	545	Shalu/H. B.	Aurangabad	
		श्रीरामपूर	संकरित/गावरानी					H. B./Gaorani	Shrirampur	
		धुळे	संकरित	251	314	361	443	H. B.	Dhule	
		नंदुरबार	संकरित					H. B.	Nandurbar	
		जालना	संकरित/रबी पांढरी	350	450	535	535	H. B./Rabi White	Jalna	
		नाशिक	पिवळी/संकरित	350	N. A.	450	N. A.	Yellow/H. B.	Nashik	
		लासलगाव	स्थानिक /पांढरी/संकरित	345	N. A.	N. A.	N. A.	Local /White/H. B.	Lasalgaon	
		सोलापूर	मालदांडी	390	440	660		Maldandi	Solapur	
		सांगली	संकरित/शाळू	350	325	N. A.	N. A.	H. B. Shalu	Sangli	
		जळगाव	संकरित	270	225	360	441	H. B.	Jalgaon	
		पाचोरा	संकरित/पांढरी गावरान	175	290		N. A.	H. B./White.Gaorani	Pachora	
		नागपूर	संकरित	208	265		N. A.	Hybrid	Nagpur	
		अकोला (कारंजा)	संकरित/पिवळी	90	250	324	380	Hybrid/Yellow	Akola (Karanja)	
		अमरावती (दर्यापूर)	स्थानिक/गावरानी	N. A.	N. A.		N. A.	Local/Gaorani	Amravati (Daryapur)	
		बीड	गावरानी	360	N. A.	540	550	Gaorani	Beed	
		अहमदनगर (कोपरगाव)	पिवळी	354	390	340	551	Yellow	Ahmednagar (Kopergaon)	
		बारशी	क्र. १ पिवळी					No. 1 Yellow	Barshi	
		सांगली	शाळू					Shalu	Sangli	
		पुणे							Pune	
		वर्धा							Wardha	
4	हरभरा	अहमदनगर	देशी/निफाड/पिवळा					Deshi/Niphad/Yellow	Ahmednagar	Gram
		कोपरगाव	देशी/निफाड/पिवळा	672	700			Deshi/Niphad/Yellow	Kopergaon	
		जळगाव	गावरानी	725	700	625	625	Gaorani	Jalgaon	
		नागपूर	देशी	675	950	1,110	N. A.	Deshi	Nagpur	
		अमरावती	गावरानी	620	600		650	Gaorani	Amravati	
		बारशी	गारडा/पिवळा		680	635	N. A.	Garda/Yellow	Barshi	
		लातूर	लाल/पिवळा	N. A.	N. A.		N. A.	Red/Yellow	Latur	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8 (A)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)	
4	हरभरा-चानू	बीड	पिवळा	640	650	610	..	Yellow	..	Beed	Gram—
		अकोला (वाशिम)	चफ़ा	620	670	..	630	Chapha	..	Akola (Washim)	Contd.
		परभणी	लाल	Red	..	Parbhani	..
		धुळे	देशी	Deshi	..	Dhule	..
		सांगली	देशी	Deshi	..	Sangli	..
		औरंगाबाद	देशी	541	661	Deshi	..	Aurangabad	..
		जालना	पिवळा/गावरानी	600	645	Yellow/Gaorani	..	Jalna	..
		सोलापूर	गारडा	645	Garda	..	Solapur	..
5	तूर	जळगाव	लाल	875	1,041	1,031	985	Red	..	Jalgaon	Tur
		धुळे	पांढरी	850	925	..	956	White	..	Dhule	..
		सोलापूर	पांढरी	1,220	1,100	1,050	..	White	..	Solapur	..
		औरंगाबाद	पांढरी/गाजर	995	1,050	1,110	1,035	White/Gajar	..	Aurangabad	..
		लातूर	पांढरी/लाल	1,060	N. A.	..	N. A.	White/Red	..	Latur	..
		नागपूर	गाजर	1,150	..	N. A.	..	Gajar	..	Nagpur	..
		सेलू	पांढरी/लाल नं. २	N. A.	1,075	White/Red No. 2	..	Seilu	..
		अमरावती	गाजर/पांढरी/माहुरी	900	1,000	..	950	Gajar/White/Mahuri	..	Amravati	..
		वर्धा	गाजर/पांढरी	..	N. A.	N. A.	N. A.	Gajar/White	..	Wardha	..
		अकोला (वाशिम)	लाल	940	1,030	N. A.	900	Red	..	Akola (Washim)	..
		नांदेड	गाजर/गावरानी	N. A.	N. A.	Gajar/Gaorani	..	Nanded	..
		अहमदनगर	गाजर/पांढरी	Gajar/White	..	Ahmednagar	..
		बारशी	पांढरी	White	..	Barshi	..
		जालना	पांढरी	White	..	Jalna	..
		बीड	पांढरी	1,060	White	..	Beed	..
		नंदुरबार	लाल	Red	..	Nandurbar	..
6	मूग	जळगाव	हिरवा नं. २	825	835	N. A.	1,001	Green No. 2	..	Jalgaon	Moog
		बारशी	हिरवा	811	N. A.	Green	..	Barshi	..
		नंदुरबार	चमकी/काळा	N. A.	Chamki/Black	..	Nandurbar	..
		जालना	चमकी/हिरवा	600	725	800	900	Chamki/Green	..	Jalna	..
		बीड	हिरवा	750	780	811	..	Green	..	Beed	..
		अमरावती (दर्यापूर)	हिरवा/चमकी	550	800	N. A.	980	Green/Chamaki	..	Amravati (Daryapur)	..
		वर्धा	हिरवा	N. A.	N. A.	Green	..	Wardha	..
		अकोला (वाशिम)	चमकी	670	790	810	980	Chamaki	..	Akola (Washim)	..
		सोलापूर	हिरवा	1,000	800	Green	..	Solapur	..
7	उडीद	जळगाव	स्थानिक/खानदेश	725	761	751	771	Local/Khandeshi	..	Jalgaon	Udid
		पाचोरा	स्थानिक नं. १	700	750	N. A.	..	Local No. 1	..	Pachora	..

	नाशिक	निनाई	N. A.	N. A.			Chinai	Nashik		
	अकोला (वाशिम)	नमकी	780	775	710	750	Chamki	Akola (Washim)		
	अमरावती	लहान	700	700	700		Small	Amravati		
	जालना	नं. १					No. 1	Jalna		
	लातूर	स्थानिक				N. A.	Local	Latur		
	लासलगाव	खानदेश					Khandesh	Lasalgaon		
	बारशी	खानदेश					Khandesh	Barshi		
	नंदुरबार	खानदेश					Khandesh	Nandurbar		
	धुळे					713		Dhule		
	नागपूर	गावरानी				N. A.	Gaorani	Nagpur		
	वर्धा	काळी	N. A.	741	750		Black	Wardha		
8	करडई	अहमदनगर					Local	Ahmednagar	Safflower	
	बारशी					1,101	N. A.	Barshi		
	सांगली	देशी	225	1,050			Deshi	Sangli		
	जालना	बारीक		1,115			Small	Jalna		
	लातूर	बारीक		N. A.			Small	Latur		
	औरंगाबाद		1,090					Aurangabad		
	बीड							Beed		
	श्रीरामपूर	पांढरी					945	White	Shrirampur	
	अकोला (वाशिम)						940		Akola (Washim)	
	सोलापूर	घाटी	1,070					Ghati	Solapur	
9	भुईमुग	अहमदनगर					N. A.	Ghungari/Dhobali	Ahmednagar	Groundnut
	श्रीरामपूर	चुंगरी					N. A.	Ghungari	Shrirampur	
	पाचोरा	चुंगरी	885	1,100			N. A.	Ghungari	Pachora	
	धुळे	स्पॅनीश पीनट/संकरित	990	1,160			N. A.	Spanish Peanut/H. B.	Dhule	
	नंदुरबार	लहान/स्थानिक					N. A.	Small/Local	Nandurbar	
	लासलगाव	खानदेश/खांबवा सुकी	980	1,051			N. A.	Khandesh/Dry Khandawa	Lasalgaon	
	बारशी	जाडा		1,000			N. A.	Bold	Barshi	
	कोल्हापूर	कोपरगाव	1,200	N. A.			N. A.	Kopergaon	Kolhapur	
	सांगली	जपानी जाडी	1,100	1,000			N. A.	Japani Bold	Sangli	
	कराड	स्थानिक/पासरी/चुंगरी	N. A.	1,100			N. A.	Local/Pasari/Ghungari	Karad	
	जालना	जाडा/लहान/चुंगरी	925	N. A.			N. A.	Bold/Small/Ghungari	Jalna	
	औरंगाबाद		N. A.	N. A.					Aurangabad	
	नागपूर	जाडी	975	1,000			N. A.	Bold	Nagpur	
	अमरावती	लहान	N. A.	N. A.				Small	Amravati	
	अकोला (वाशिम) (कारंजा)	लाल	960	1,200			N. A.	102 Red	Akola (Washim) (Karanja)	
	जळगाव	जपानी जाडी						Japani Bold	Jalgaon	
	लातूर	जाडी/सुकी						Bold/Dry	Latur	
	बीड	जाडी					1,070	Bold	Beed	
	पुणे	चुंगरी						Ghungari	Pune	
	सोलापूर	जाडी	966					Bold	Solapur	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8 (A)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
10	सूर्यफूल ..	बारामती .. लासलगांव .. बारशी .. बीड .. सोलापूर ..	गावरानी गावरानी	1,100 1,051	1,031 N. A.	Gaorani Gáorani	Baramati Barshi Solapur ..	Sunflower ..
11	गुळ ..	श्रीरामपूर .. अहमदनगर (राहुरी) .. सांगली .. कोल्हापूर .. लासलगांव .. पुणे .. कराड .. जळगांव .. बारामती .. जालना .. धुळे .. नाशिक ..	लाल नं. २ .. लाल नं. २ .. कोल्हापूरी .. ७५९४/नं. २/नं. ३ .. मध्यम .. स्थानिक/पिवळा/केशरी .. कोल्हापूरी/देशी .. पिवळा .. स्थानिक नं. २ .. पिवळा 525 .. 450 .. 351 .. 625 445 525 .. N. A. .. N. A. .. 505 N. A. 380 .. 475 N. A. .. 550 N. A. 450 .. 435 .. 400 .. N. A. ..	Red No. 2 .. Red No. 2 .. Kolhapuri .. 7594/No. 2/No. 3 .. Medium .. Local/Yellow/Kesari .. Kolhapuri/Deshi .. Yellow .. Local No. 2 .. Yellow	Shrirampur .. Ahmednagar (Rahuri) .. Sangli .. Kolhapur .. Lasalgaon .. Pune .. Karad .. Jalgaon .. Baramati .. Jalna .. Dhule .. Nashik ..	Gur ..
12	कांदा ..	नाशिक .. लासलगांव पुणे .. नागपूर ..	उन्हाळी/पोळ .. लाल/मध्यम/उन्हाळी पोळ/रांगडा .. फुलसंगी/लोखंद/पांढरा गावरानी ..	175 .. 225 170 .. 200 ..	400 .. 335 370 .. 414 ..	425 .. N. A. N. A. .. 350 ..	201 .. N. A. N. A. .. N. A. ..	Summer/Pole .. Red/Medium/Pole .. Summer/Rangada .. Fulsungi/Lonand/White .. Gaorani ..	Nashik .. Lasalgaon Pune .. Nagpur ..	Onion ..
13	बटाटे ..	नाशिक .. पुणे .. नागपूर ..	नाशिक/हसन/आग्रा/पोळ .. जालंधर/ताळेगांव .. पहाडी ..	300 .. 300 .. 260 ..	N. A. .. N. A. .. N. A. ..	360 .. N. A. .. 260 ..	N. A. .. N. A. .. N. A. ..	Nashik/Hasan/Agra/Pole .. Jalandhar/Talegaon .. Pahadi ..	Nashik .. Pune .. Nagpur ..	Potatoes ..
14	मिरची ..	नंदुरबार .. धुळे .. सांगली .. नागपूर .. नाशिक ..	सुकी/घाटी .. गावरानी/सुकी .. जोवारी/सुकी/देशी .. सुकी .. सुकी/घाटी 2,300 .. 2,000 .. 2,400 .. 2,500 1,801 .. 2,400 .. 4,500 700 .. 1,200 .. 900 3,483 .. N. A. .. N. A. .. N. A. ..	Dry/Ghati .. Gaorani/Dry .. Jowari/Dry/Deshi .. Dry .. Dry/Ghati ..	Nandurbar .. Dhule .. Sangli .. Nagpur .. Nashik ..	Chillies ..

N. A.—उपलब्ध नाही/Not Available.

आधार.—उपसंचालक, विपणन, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Deputy Director of Marketing, Government of Maharashtra, Mumbai

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8 (B)

महाराष्ट्र राज्यातील निवडक केंद्रातील महत्वाच्या शेतीमालाच्या घाऊक किंमती

Wholesale Prices Of Certain Important Agricultural Commodities At Selected Centres In Maharashtra State
(1992-93)

(प्रती किंवलची महिना अखेर असलेली घाऊक किंमत रुपयांत)
(Month ending spot wholesale prices in Rs. per quintal)

अ. क्र Sr. No.	वस्तु	बाजारपेठ	जात	जून June 1992	सप्टेंबर September 1992	डिसेंबर December 1992	मार्च March 1993	Variety	Market	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
1	गहू	अहमदनगर	निफाड पिवळा/२१८९	347	480	510	..	Niphad Yellow/2189	Ahmednagar	Wheat
		श्रीरामपूर	निफाड	N. A.	Niphad	Shrirampur	
		जळगाव	कल्याण सोना	490	480	511	401	K. Sona	Jalgaon	
		धुळे	बन्सी	325	601	500	N. A.	Bansi	Dhule	
		नंदुरबार	२१८९	N. A.	..	2189	Nandurbar	
		नाशिक	पिवळा	435	525	N. A.	N. A.	Yellow	Nashik	
		लासलगाव	निफाड/पिवळा	N. A.	550	N. A.	..	Nifad/Yellow	Lasalgaon	
		बारशी	रोट	N. A.	Shet	Barshi	
		लातूर	बन्सी/लाल	N. A.	N. A.	..	N. A.	Bansi/Red	Latur	
		औरंगाबाद	२१८९	525	N. A.	490	..	2,189	Aurangabad	
		जालना	पीसी/२२७	535	611	500	500	Pissi	Jalna	
		वर्धा	हावरा	N.A.	N. A.	495	..	Howra	Wardha	
		सांगली	बन्सी/खपली	600	650	N. A.	N. A.	Bansi/Gaoran	Sangli	
		अकोला	गावरानी	525	530	530	350	Gaorani	Akola	
		नागपूर (उमरेड)	कल्याण/संकरित सोना	N. A.	600	N. A.	487	Kalyan/H. B. Sona	Nagpur (Umrer)	
		अमरावती	गावरान/कल्याण सोना	N. A.	N. A.	..	N. A.	Gaoran/K. Sona	Amravati	
		नांदेड	बन्सी	Bansi	Nanded	
		पाचोरा	कल्याण सोना/बन्सी	Kalyan Sona	Pachora	
		बीड	पिवळा	358	..	Yellow	Beed	
		सोलापूर	सरबती बन्सी	N. A.	Sarbat/Bansi	Solapur	
		बारामती	२१८९	400	2185	Baramati	
		कोपरगाव	530	..	440	..	Kopergaon	
2	बाजरी	अहमदनगर	संकरित	N. A.	310	265	..	H. B.	Ahmednagar	Bajra
		कोपरगाव	327	..	N. A.	..	Kopergaon	
		श्रीरामपूर	गावरानी	218	Gaorani	Shrirampur	
		जळगाव	संकरित/गावरानी/स्थानिक	495	N. A.	255	190	H. B./Gaorani Local	Jalgaon	
		पाचोरा	स्थानिक/संकरित/गावरानी	520	443	N. A.	N. A.	Local/H. B./Gaorani	Pachora	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8 (B)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)					
बाजरी चालू-	धुळे	संकरित	N. A.	300	450	227	H. B.	Dhule	Bajra—Contd.
	नंदुरबार	संकरित	N. A.	Nandurbar	
	नाशिक	गावराणी	N. A.	480	465	290	Gaorani	Nashik	
	लासलगांव	स्थानिक/गावराणी	N. A.	527	Local/Gaorani	Lasalgaon	
	बारामती	संकरित	N. A.	542	N. A.	H. B.	..	Baramati	
	सांगली	गावराणी/देशी	475	N. A.	N. A.	275	Gaorani/Deshi	Sangli	
	नागपूर	N. A.	Nagpur	
	जालना	हिरवा/संकरित	495	409	N. A.	200	..	Green H. B.	Jalna
		गावराणी	N. A.	N. A.	N. A.	Gaorani	
	अमरावती	गावराण/स्थानिक	Gaorani/Local	Amravati
	अकोला (कारंजा)	स्थानिक/गावराणी	N. A.	230	255	180	Local/Gaoran	Akola (Karanja)	
	औरंगाबाद	हिरवी/गावराणी	465	N. A.	247	..	N. A.	Green/Gaoran	..	Aurangabad	
	बीड	हिरवा/संकरित	520	50	230	220	Green/H. B.	Beed	
	चाळीसगाव	गावराणी/संकरित	Gaorani/H. B.	..	Chalisgaon	
3	ज्वारी	बारामती	क. १ गावराणी	585	591	670	N. A.	No. 1 Gaorani	..	Baramati	Jowar
	औरंगाबाद	शाळू/संकरित	शाळू/संकरित	585	N. A.	575	365	Shalu/H. B.	..	Aurangabad	
	श्रीरामपूर	संकरित/गावराणी	H. B.	..	Shrirampur	
	धुळे	संकरित	N. A.	332	361	216	H. B.	Dhule	
	नंदुरबार	संकरित	N. A.	H. B.	Nandurbar
	जालना	संकरित/रबी पांढरी	550	555	535	365	H. B./Rabi White	Jalna	
	नाशिक	पिवळ्या/संकरित	N.A	N. A.	450	390	Yellow/H. B.	Nashik	
	लासलगांव	स्थानिक/संकरित पांढरी	N. A.	600	N. A.	..	Local/White/H. B.	Lasalgaon	
	सोलापूर	मालदांडी	600	N. A.	660	..	Maldandi	Solapur	
	सांगली	संकरित/शाळू	525	500	N. A.	450	H. B.	Sangli	
	जळगांव	संकरित	485	450	190	181	H. B.	Jalgaon	
	पाचोरा	संकरित/पांढरी गावराणी	N. A.	449	N. A.	H. B./White.Gaoran	..	Pachora	
	नागपूर	संकरित	N. A.	N. A.	..	277	Hybrid	Nagpur	
	अकोला (कारंजा)	संकरित/पिवळी	455	420	190	155	Hybrid/Yellow	Akola (Karanja)	
	अमरावती (दर्यापूर)	स्थानिक/गावराणी	N. A.	N. A.	N. A.	Local/Gaorani	..	Amravati (Daryapur)	
	बीड	गावराणी	590	510	340	350	Gaoran	Beed	
	अहमदनगर (कोपरगांव)	पिवळी	354	607	N. A.	Yellow	..	Ahmednagar (Kopargaon)	
	बारशी	क. १ पिवळी	N. A.	No. 1 Yellow	..	Barshi	
	सांगली	Sangli	
	पुणे	Pune	
	वर्धा	540	Wardha	
4	हरभटा	अहमदनगर (कोपरगांव)	देशी/निफाड/पिवळी	672	1,000	541	..	Deshi/Niphad/Yellow	..	Ahmednagar	Gram
		(Kopargaon)	

	जळगाव	गावरानी	655	915		N. A.	Gaorani	Jalgaon	
	नागपूर	देशी	N. A.	925		N. A.	Deshi	Nagpur	
	बार्शी	गारडा/पिवळी	625	799		N. A.	Garda/Yellow	Barshi	
	लातूर	लाल	N. A.	N. A.		630	Red Yellow	Latur	
	बीड	पिवळी	620	700			Yellow	Beed	
	अकोला (वाशिम)	चाफा	596	740		600	Chapha	Akola (Washim)	
	परभणी	लाल					Red	Parbhani	
	धुळे	देशी			625		Deshi	Dhule	
	सांगली	देशी			610		Deshi	Sangli	
	औरंगाबाद	देशी				751	Deshi	Aurangabad	
	जालना	पिवळा/गावरान				645	Yellow/Gaoran	Jalna	
	सोलापूर	पिवळा	635		350		yellow	Solapur	
5	तूर	जळगाव	1,011	991		881	Red	Jalgaon	Tur
	धुळे	पांढरी	N. A.	844	1,031	827	White	Dhule	
	सोलापूर	पांढरी	1,210	N. A.	1,050		White	Solapur	
	औरंगाबाद	पांढरी/गाजर	1,175	N. A.	1,063	951	White/Gajar	Aurangabad	
	लातूर	पांढरी/लाल	N. A.	N. A.		N. A.	White/Red	Latur	
	सेवू	पांढरी/लाल नं. २	N. A.	N. A.			White/Red No. 2	Sailu	
	अमरावती	गाजर/पांढरी/माहुरी	1,050	N. A.		N. A.	Gajar/White/Mahuri	Amravati	
	वर्धा	गाजर/पांढरी	1,150	N. A.		N. A.	Gajar/White	Wardha	
	अकोला (वाशिम)	लाल	1,130	880	800	830	Red	Akola (Washim)	
	नांदेड	गाजर/गावरान	N. A.	N. A.			Gajar/Gaoran	Nanded	
	अहमदनगर	गाजर/पांढरी					Gajar/White	Ahmednagar	
	बार्शी	पांढरी					White	Barshi	
	जालना	पांढरी			N. A.		White	Jalna	
	बीड	पांढरी			1,020		White	Beed	
	नंदुरबार	लाल					Red	Nandurbar	
6	मूग	जळगाव	1,151	775	980	1,025	Green/No. 2	Jalgaon	Moong
	बार्शी	हिरवा				N. A.	Green	Barshi	
	नंदुरबार	चमकी/काळा					Chamki/Black	Nandurbar	
	जालना	चमकी/हिरवा	1,100	951	N. A.	900	Chamki/Green	Jalna	
	बीड	हिरवा	1,050	760	970		Green	Beed	
	अमरावती (दर्यापूर)	हिरवा/चमकी	1,100		N. A.	1,000	Green/Chamaki	Amravati (Daryapur)	
	वर्धा	हिरवा	N. A.				Green	Wardha	
	अकोला (वाशिम)	चमकी	1,150		900	980	Chamaki	Akola (Washim)	
	सोलापूर	हिरवा	1,150	N. A.	N. A.		Green	Solapur	
7	उडीद	जळगाव	865	701	641	611	Local/Khandeshi	Jalgaon	Udid
	पाचोरा	स्थानिक नं. १	N. A.	822			Local No. 1	Pachora	
	नाशिक	चिनाई	N. A.	750			Chinai	Nashik	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8 (B)—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)					
उडीद- चालू	अकोला (वाशिम)	..	चमकी	830	590	580	..	Chamki	Akola (Washim)	Urtd—Contd.	
	अमरावती	..	लहान	800	700	Small	Amravati		
	जालना	..	नं. १	No. 1	Jalna		
	लातूर	..	स्थानिक	N. A.	Local	Latur		
	लासलगाव	..	खानदेश	Khandesh	Lasalgaon		
	बारशी	..	खानदेश	Khandesh	Barshi		
	नंदुरबार	..	खानदेश	Khandesh	Nandurbar		
	धुळे	N. A.	543	Dhule		
	नागपूर	..	गावरान	N. A.	Gaoran	Nagpur	
	वर्धा	..	स्थानिक	N. A.	N. A.	650	Local	Wardha	
8 करडई	अहमदनगर	..	स्थानिक	Local	Ahmadnagar	Safflower	
	बारशी	N. A.	N. A.	N. A.	Barshi	
	सांगली	..	देशी	Deshi	Sangli		
	जालना	..	बारीक	N. A.	N. A.	705	Jalna	
	लातूर	..	बारीक	N. A.	Latur	
	औरंगाबाद	1,035	..	891	Aurangabad	
	बीड	860	Beed	
	श्रीरामपूर	..	पांढरी	N. A.	945	White	Shrirampur	
	अकोला (वाशिम)	660	Akola (Washim)	
	जळगाव	900	Jalgaon	
9 भुईमुग	अहमदनगर	..	भुंगरी/डोबली	975	..	N. A.	Ghungari/Dhobali	Ahmadnagar	Groundnut	
	श्रीरामपूर	..	भुंगरी	805	N. A.	887	Ghungari	Shrirampur		
	पाचोरा	..	भुंगरी	N. A.	1,086	..	N. A.	Ghungari	Pachora		
	धुळे	..	स्पॅनीश पीनट/संकरित	N. A.	1,101	N. A.	935	Spanish Peanut/H. B.	Dhule		
	नंदुरबार	..	लहान/स्थानिक	Small/Local	Nandurbar		
	लासलगाव	..	खानदेश/बांब्या सुकी	N. A.	1,143	Khandesh/Dry Khandawa	Lasalgaon		
	बारशी	..	जाडा	1,000	..	N. A.	Bold	Barshi		
	कोल्हापूर	..	कोपरगाव	1,000	N. A.	..	N. A.	Kopargaon	Kolhapur		
	सांगली	..	जपानी जाडी	1,000	1,100	N. A.	900	Japani Bold	Sangli		
	कराड	..	स्थानिक/पासरी/भुंगरी	1,100	N. A.	1,100	800	Local/Pasari/Ghungari	Karad		
	जालना	..	जाडा/लहान/भुंगरी	N. A.	1,000	N. A.	735	Small/Bold/Ghungari	Jalna		
	औरंगाबाद	N. A.	N. A.	Aurangabad	
	नागपूर	..	जाडी	N. A.	1,020	N. A.	937	Bold	Nagpur	
	अमरावती	..	लहान	N. A.	N. A.	Small	Amravati
अकोला (वाशिम)	..	लाल	1,100	1,190	1,050	750	Red	Akola (Washim)		
	(कारंजा)													(Karanja)	

		लातूर	जादी/सुकी				N. A.		Japani Bold	Jaigaon	
		बीड	जादी					940	Bold	Latur	
		पुणे	चुंगरी			630			Ghungari	Beed	
		सोलापूर	जादा		1,075		N. A.		Bold	Pune	
10	सूर्यफूल	बारामती	गावरान		N. A.			981	Gaoran	Solapur	Sunflower
		लासलगांव					N. A.			Baramati	
		बारशी	गावरान				N. A.	N. A.	Gaoran	Lasalgaon	
		बीड					N. A.			Barshi	
		औरंगाबाद			1,025					Beed	
										Aurangabad	
11	गुळ	श्रीरामपूर	ताल नं. २						Red No. 2	Shrirampur	Gur
		अहमदनगर (राहुरी)	ताल नं. २				N. A.		Red No. 2	Ahmadnagar (Rahuri)	
		सांगली	कोल्हापूर		650	N. A.	N. A.	750	Kolhapuri	Sangli	
		कोल्हापूर	७५९४/नं. २/नं. ३		N. A.	660		N. A.	7594/No. 2/No. 3	Kolhapur	
		लासलगांव	मध्यम		N. A.		N. A.		Medium	Lasalgaon	
		पुणे	स्थानिक/पिवळा/केसरी		N. A.	N. A.		N. A.	Local/Yellow/Kesari	Pune	
		कराड	कोल्हापूर/देशी				N. A.		Kolhapuri/Deshi	Karad	
		जळगाव	पिवळा						Yellow	Jaigaon	
		बारामती	स्थानिक नं. २				N. A.	N. A.	Local No. 2	Baramati	
		जालना	पिवळा		585	N. A.	N. A.	757	Yellow	Jalna	
		धुळे						550		Dhule	
		नाशिक				760		875		Nashik	
12	क्रंदो	नाशिक	उदाळी/पोळ		175	125		310	Summer/Pole	Nashik	Onion
		लासलगांव	ताल/मध्यम/उदाळी		302	235	N. A.	N. A.	Red/Medium/Pole	Lasalgaon	
			फेज/खंभदा						Summer/Rangada		
		पुणे	फुलसुंजी/लोणंद/पांढरा		N. A.	N. A.	N. A.	220	Fulsungi/Lonand/White	Pune	
		नागपूर	गावरानी		N. A.	235		294	Gaorani	Nagpur	
		धुळे	उदाळी/पोळ				165		Fulsungi/Lonand/White	Dhule	
13	बटाटे	नाशिक	नाशिक/इसन/आसा/फेज		300	300	N. A.	240	Nashik/Hasan/Agra/Pole	Nashik	Potatoes
		पुणे	जालंधर/तळेगाव		300	N. A.	N. A.	N. A.	Jalandhar/Talegaon	Pune	
		नागपूर	पहाडी		260	N. A.		N. A.	Pahadi	Nagpur	
14	मिरची	नंदुरबार	सुकी/घाटी				N. A.		Dry/Ghati	Nandurbar	Chillies
		धुळे	गावरानी/सुकी		N. A.	3,165	N. A.	1,231	Gaoran/Dry	Dhule	
		सांगली	जोबरी/सुकी/देशी		3,900	3,480		2,300	Jowari/Dry/Deshi	Sangli	
		नागपूर	सुकी			2,800	N. A.	1,460	Dry	Nagpur	
		गोंदिया	स्थानिक		5,400				Local	Gondiya	
		नाशिक	सुकी		N. A.			2,200	Dry	Nashik	
		जालना	सुकी/जवारी				N. A.		Dry/Jowari	Jalna	

N. A.—उपलब्ध नाही/Not Available.

आधार.—उपसंचालक, पणन, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Deputy Director of Marketing, Government of Maharashtra, Mumbai

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.9

सोने व चांदी यांच्या मुंबई बाजारातील किंमती / Prices of Gold and Silver in Mumbai Market
(1991-92 & 1992-93)

(रुपयांत / in Rupees)

वर्ष/महिना Year/Month	1991-92						1992-93					
	तयार सोने (१० ग्रॅमची किंमत) Gold (Spot) per 10 gms.			तयार चांदी (११ किलोग्रामची किंमत) Silver (Spot) per Kilogram			तयार सोने (१० ग्रॅमची किंमत) *Gold (Spot) per 10 gms.			तयार चांदी (११ किलोग्रामची किंमत) †Silver (Spot) per kilogram		
	कमाल Highest	किमान Lowest	सरासरी बंद भाव Average of closing quotations	कमाल Highest	किमान Lowest	सरासरी बंद भाव Average of closing quotations	कमाल Highest	किमान Lowest	सरासरी बंद भाव Average of closing quotations	कमाल Highest	किमान Lowest	सरासरी बंद भाव Average of closing quotations
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1961-62	126.00	115.85	121.65	219.65	196.95	206.49						
1970-71	198.00	177.50	184.96	588.50	483.50	536.80						
1980-81	1,730.00	1,305.01	522.44	2,955.00	2,075.00	2,616.63						
1985-86	2,235.00	2,025.00	2,125.47	4,120.00	3,730.00	3,918.35						
1990-91	3,580.00	3,270.00	3,451.50	7,051.00	6,260.00	6,760.79						
1991-92	5,000.00	3,399.00	4,298.00	9,390.00	6,632.00	7,332.00						
1992-93	4,775.00	3,443.00	4,104.00	8,750.00	5,471.00	7,078.00						
एप्रिल / April	3,673	3,510	3,583	6,825	6,632	6,710	4,775	4,360	4,497	8,750	8,000	8,395
मे / May	3,830	3,696	3,751	7,008	6,842	6,910	4,239	4,108	4,177	8,513	7,500	7,973
जून / June	3,762	3,680	3,734	6,900	6,762	6,837	4,130	4,070	4,110	7,642	7,000	7,256
जुलै / July	4,380	3,800	4,066	7,260	6,875	7,018	4,207	4,074	4,137	7,838	7,238	7,537
ऑगस्ट / August	4,300	4,069	4,187	7,035	6,806	6,868	4,150	4,037	4,094	7,763	7,550	7,626
सप्टेंबर / September	4,278	4,220	4,246	7,110	6,863	6,997	4,223	4,051	4,086	7,840	6,760	7,352
ऑक्टोबर / October	4,711	4,269	4,491	7,419	6,985	7,235	4,120	4,041	4,079	7,469	6,760	7,196
नोव्हेंबर / November	4,800	4,603	4,713	7,430	7,162	7,278	4,058	3,965	3,999	6,795	6,282	6,539
डिसेंबर / December	4,951	4,828	4,883	7,938	7,325	7,690	3,984	3,946	3,967	6,930	6,455	6,645
जानेवारी / January	5,000	4,826	4,931	9,390	7,920	8,358	4,035	3,943	3,977	7,040	6,610	6,810
फेब्रुवारी / February	4,876	4,645	4,738	8,450	7,830	8,137	4,110	3,939	4,027	6,813	5,629	6,057
मार्च / March	4,443	4,141	4,248	8,163	7,754	7,949	4,140	4,071	4,094	5,754	5,471	5,554

टीप.— (१)* तयार सोन्याच्या किंमती २७ ऑगस्ट १९६३ पर्यंत शुद्ध सोन्याच्या होत्या. त्यानंतर ९ नोव्हेंबर १९६६ पर्यंत १४ करेट सोन्याच्या आणि १० जुलै १९६७ पासून प्रमाणित सोन्याच्या आहेत.

(२)† या तयार चांदीच्या किंमती ०.९९६ पेक्षा कमी शुद्ध चांदीच्या आहेत.

Note.— (1)* Spot prices relate to gold bullion upto 27th August 1963, 14 carat gold upto 9th November 1966 and to standard gold from 10th July 1967.

(2)† Spot prices relate to below 0.996 fineness.

आधार.— भारतीय रिझर्व बँक, मुद्रा व वित्त अहवाल, भाग-२. १९९१-९२ व १९९२-९३.

Source.— Report on currency and finance, Vol.—II, Reserve Bank of India, 1991-92 & 1992-93.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.10 (A)

महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

Consumer Price Index Number for Agricultural Labours in Maharashtra

(पाया :- शेती वर्ष १९६०-१९६१=१००)

(Base :- Agril. Year 1960—1961=100)

वर्ष/महिना Year/Months	अन्नगट निर्देशांक Food Index	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
(1)	(2)	(3)
1987-88 ..	682	622
1988-89 ..	748	681
1989-90 ..	825	751
1990-91 ..	829	764
1991-92 ..	1,107	991
एप्रिल / April 1991 ..	925	846
मे / May 1991 ..	945	862
जून / June 1991 ..	988	895
जुलै / July 1991 ..	1,031	930
ऑगस्ट / August 1991 ..	1,053	948
सप्टेंबर / September 1991 ..	1,104	987
ऑक्टोबर / October 1991 ..	1,131	1,009
नोव्हेंबर / November 1991 ..	1,177	1,046
डिसेंबर / December 1991 ..	1,193	1,060
जानेवारी / January 1992 ..	1,215	1,079
फेब्रुवारी / February 1992 ..	1,240	1,100
मार्च / March 1992 ..	1,281	1,132

आधार.—लेबर ब्युरो, सिमला.

Source.—Labour Bureau, Simla.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.10 (B)

महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

Consumer Price Index Number for Agricultural Labours in Maharashtra

(पाया :-शेती वर्ष १९६०-१९६१=१००)

(Base :- Agri. Year 1960—1961=100)

वर्ष/महिना Year/Months	अन्नगट निर्देशांक Food Index	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
(1)	(2)	(3)
1987-88 ..	682	622
1988-89 ..	748	681
1989-90 ..	825	751
1990-91 ..	829	764
1991-92 ..	1,107	991
1992-93 ..	1,298	1,152
एप्रिल / April 1992	1,296	1,144
मे / May 1992	1,336	1,176
जून / June 1992	1,373	1,206
जुलै / July 1992	1,391	1,222
ऑगस्ट / August 1992	1,443	1,260
सप्टेंबर / September 1992	1,408	1,234
ऑक्टोबर / October 1992	1,339	1,182
नोव्हेंबर / November 1992	1,255	1,121
डिसेंबर / December 1992	1,236	1,106
जानेवारी / January 1993	1,225	1,101
फेब्रुवारी / February 1993	1,158	1,051
मार्च / March 1993	1,112	1,017

आधार.—तेवर न्युरो, सिमला.

Source.—Labour Bureau, Simla.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.11 (A)

महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील किरकोळ किंमतीचा गटवार निर्देशांक

Retail Price Index Numbers For Urban Maharashtra By Groups of Commodities

(पायाभूत वर्ष :- १९८२ = १००)

(Base year :- 1982 = 100)

वर्ष/महिना Month/Year	अन्न Food	पान, सुपारी, तंबाखू इ. Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाचती Fuel and Lighting	कपड, बिछाना पादत्राणे Clothing, bedding and footwear	संकीर्ण Miscellaneous	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1987-88	156.48	180.94	140.32	174.90	161.95	158.70
1988-89	167.43	192.45	150.97	189.31	178.43	171.56
1989-90	176.92	217.72	158.21	208.60	192.00	183.09
1990-91	197.80	245.45	185.37	240.14	207.86	203.60
1991-92	236.23	274.10	196.82	269.89	229.32	234.20
एप्रिल / April 1991 ..	211.77	257.52	195.59	254.34	215.36	215.26
मे / May 1991 ..	216.83	264.63	196.86	257.22	217.92	219.20
जून / June 1991 ..	226.47	270.97	197.90	259.88	219.06	225.13
जुलै / July 1991 ..	232.39	268.32	197.83	261.39	221.98	229.28
ऑगस्ट / August 1991 ..	239.03	270.39	196.17	264.30	225.53	234.09
सप्टेंबर / September 1991 ..	240.29	272.01	196.45	266.79	228.49	235.89
ऑक्टोबर / October 1991 ..	240.76	271.27	196.33	270.51	230.30	236.91
नोव्हेंबर / November 1991 ..	244.16	272.61	196.53	274.33	233.24	239.94
डिसेंबर / December 1991 ..	243.12	273.66	196.42	276.97	237.30	240.81
जानेवारी / January 1992 ..	246.36	278.00	196.92	282.46	239.13	243.59
फेब्रुवारी / February 1992 ..	246.30	292.92	197.30	284.43	240.91	244.55
मार्च / March 1992 ..	247.30	296.88	197.50	286.02	242.61	245.81

टीप.-* निर्देशांक काढण्यासाठी तांदूळ, गहू, ज्वारी व साखर ह्यांची स्वस्त धान्य दुकानातील व खुल्या बाजारातील किंमतीचा भाव सापेक्षी भारतीय सरासरी वापरण्यात आली आहे.

Note.—* Weighted average price of fair price shops and open Market for the commodities rice, wheat, Jowar and sugar has been used to calculate index numbers of respective commodities.

आधार.— अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.11 (B)

महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील किरकोळ किंमतीचा गटवार निर्देशांक

Retail Price Index Numbers For Urban Maharashtra By Groups of Commodities

(पायाभूत वर्ष :- १९८२ = १००)

(Base year :- 1982 = 100)

वर्ष/महिना	अन्न	पान, सुपारी, तंबाखू इ.	इंधन व दियापत्ती	कापड, विछाना पादत्राणे	संकीर्ण	सर्वसाधारण निर्देशांक	
Month/Year	Food	Pan, Supari, Tobacco, etc.	Fuel and Lighting	Clothing, bedding and footwear	Miscellaneous	General Index	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	
1987-88	156.48	180.94	140.32	174.90	161.95	158.70	
1988-89	167.43	192.15	150.97	189.31	178.43	171.56	
1989-90	176.92	217.72	158.21	208.60	192.00	183.09	
1990-91	197.80	245.45	185.37	240.14	207.86	203.60	
1991-92	236.23	274.10	196.82	269.89	229.32	234.20	
1992-93	261.15	316.79	210.48	307.14	257.96	260.63	
एप्रिल / April	1992 ..	251.17	306.38	198.23	292.52	249.09	250.56
मे / May	1992 ..	260.44	319.19	202.75	297.18	250.13	256.74
जून / June	1992 ..	265.64	319.76	208.26	300.65	251.46	260.56
जुलै / July	1992 ..	274.62	323.69	208.38	301.61	254.71	266.57
ऑगस्ट / August	1992 ..	271.66	314.56	208.85	303.68	255.29	265.12
सप्टेंबर / September	1992 ..	266.90	309.93	210.96	304.59	255.31	262.65
ऑक्टोबर / October	1992 ..	262.60	309.83	213.29	307.46	256.98	261.18
नोव्हेंबर / November	1992 ..	260.16	308.58	213.76	311.79	259.09	260.78
डिसेंबर / December	1992 ..	257.83	310.89	214.12	313.40	260.30	260.06
जानेवारी / January	1993 ..	254.80	319.90	214.48	315.38	264.93	260.19
फेब्रुवारी / February	1993 ..	254.70	326.28	215.73	318.12	268.02	261.48
मार्च / March	1993 ..	253.32	332.47	217.00	319.25	270.25	261.71

टीप.- निर्देशांक काढण्यासाठी तांदूळ, गहू, ज्वारी व साखर ह्यांची स्वस्त धान्य दुकानातील व खुल्या बाजारातील किंमतीची भाव सापेक्षाची भारीत सरासरी वापरण्यात आली आहे.

Note.— Weighted average price of fair price shops and open Market for the commodities rice, wheat, Jowar and sugar has been used to calculate index numbers of respective commodities.

आधार.— अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.12 (A)

महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील किरकोळ किंमतीचा गटवार निर्देशांक

Retail Price Index Numbers For Rural Maharashtra By Groups of Commodities

(पायाभूत वर्ष :- १९८२ = १००)

(Base year :- 1982 = 100)

वर्ष/महिना Month/Year	गट/ Groups					सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
	अन्न Food	इंधन व दिवाचनी Fuel and Lighting	कापड, बिछाना Clothing, bedding	संकीर्ण Miscellaneous		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
1987-88 ..	149.17	155.84	139.76	161.32	151.71	
1988-89 ..	164.45	174.98	154.32	180.05	168.02	
1989-90 ..	177.83	189.99	174.91	197.07	182.92	
1990-91 ..	191.06	204.19	191.51	221.73	199.08	
1991-92 ..	239.68	225.20	209.54	246.54	237.74	
एप्रिल / April 1991 ..	205.89	216.92	199.82	236.54	213.23	
मे / May 1991 ..	211.12	219.19	199.58	237.61	216.85	
जून / June 1991 ..	219.65	219.95	200.78	239.69	222.74	
जुलै / July 1991 ..	223.61	222.14	203.27	240.95	225.83	
ऑगस्ट / August 1991 ..	233.54	222.80	205.58	243.77	232.83	
सप्टेंबर / September 1991 ..	242.34	222.74	208.78	245.64	238.92	
ऑक्टोबर / October 1991 ..	247.68	223.47	211.26	246.44	242.64	
नोव्हेंबर / November 1991 ..	255.05	227.33	212.46	248.24	247.99	
डिसेंबर / December 1991 ..	258.34	230.44	216.64	250.57	251.12	
जानेवारी / January 1992 ..	260.83	231.61	217.19	253.23	253.39	
फेब्रुवारी / February 1992 ..	259.09	232.18	217.60	256.84	253.22	
मार्च / March 1992 ..	259.07	233.73	221.57	258.93	254.11	

टिप.- निर्देशांक काढण्यासाठी तांदूळ, गहू, ज्वारी व साखर ह्यांची स्वस्त धान्य दुकानातील व खुल्या बाजारातील किंमतीची भाव सापेक्षाची भारीत सरासरी वापरण्यात आली आहे.

Note.—Weighted average price of fair price shops and open Market for the commodities rice, wheat, Jowar and sugar has been used to calculate index numbers of respective commodities.

आधार.— अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

29. किंमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्र./TABLE No. 29.12 (B)

महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील किरकोळ किंमतीचा गटवार निर्देशांक

Retail Price Index Numbers For Rural Maharashtra By Groups of Commodities

(पायाभूत वर्ष :- १९८२ = १००)

(Base year :- 1982 = 100)

वर्ष/दिना Month/Year	अन्न Food	इंधन व दिवावती Fuel and Lighting	कापड, बिछाना Clothing, bedding	संकीर्ण Miscellaneous	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1987-88 ..	149.17	155.84	139.76	161.32	151.71
1988-89 ..	164.45	174.98	154.32	180.05	168.02
1989-90 ..	177.83	189.99	174.91	197.07	182.92
1990-91 ..	191.06	204.19	191.51	221.73	199.08
1991-92 ..	239.68	225.20	209.54	246.54	237.74
1992-93 ..	271.01	238.58	265.58	274.29	266.42
एप्रिल / April 1992 ..	265.13	233.91	226.37	264.24	259.44
मे / May 1992 ..	274.40	235.27	230.79	266.73	266.17
जून / June 1992 ..	280.27	235.28	231.73	268.32	270.22
जुलै / July 1992 ..	286.69	235.87	233.23	268.55	274.39
ऑगस्ट / August 1992 ..	285.62	237.44	233.32	269.06	273.98
सप्टेंबर / September 1992 ..	280.52	240.19	233.71	269.51	271.19
ऑक्टोबर / October 1992 ..	271.60	240.99	235.63	270.49	266.12
नोव्हेंबर / November 1992 ..	268.86	241.36	237.03	273.06	265.15
डिसेंबर / December 1992 ..	263.96	240.30	239.33	274.48	262.55
जानेवारी / January 1993 ..	262.34	239.93	240.85	284.69	263.95
फेब्रुवारी / February 1993 ..	259.58	242.21	241.51	290.49	263.79
मार्च / March 1993 ..	253.10	240.22	243.45	291.86	260.10

टीप.-निर्देशांक काढण्यासाठी तांदूळ, गहू, ज्वारी व साखर ह्यांची स्वस्त धान्य दुकानातील व खुल्या बाजारातील किंमतीची भाव सापेक्षाची भारतीय सरासरी वापरण्यात आली आहे.

Note.—Weighted average price of fair price shops and open Market for the commodities rice, wheat, Jowar and sugar has been used to calculate index numbers of respective commodities.

आधार.— अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

३०. पंचवार्षिक योजना

३०.१. राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना यासंबंधीची पंचवार्षिक योजनेची माहिती या विभागात दिलेली आहे.

30. FIVE-YEAR PLAN

30.1. Data on State Plan and Centrally sponsored programmes in various Five-Year Plans are presented in this section.

विकासाचे शिर्ष	१ ली योजना 1st Plan (1951—56)		२ री योजना 2nd Plan (1956—61)		३ री योजना 3rd Plan (1961—66)		वार्षिक योजना Annual Plan (1966—69)		४ थी योजना 4th Plan (1969—74)	
	खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाची टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाची टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाची टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाची टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाची टक्केवारी Percentage to total expenditure
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
I. कृषि व संलग्न सेवा	26.21	16.94	35.18	15.55	123.42	28.39	96.96	25.08	195.96	19.51
II. सहकार	4.13	2.67	30.23	13.36	10.78	2.48	14.24	3.68	25.75	2.56
III. जलसिंचन व वीज	35.07	22.67	70.56	31.18	158.76	36.52	173.14	44.79	449.61	44.76
IV. उद्योग व खाणी	3.56	2.30	6.40	2.83	14.82	3.41	10.64	2.75	39.62	3.94
V. परिवहन व दळणवळण	13.89	8.98	22.19	9.81	37.45	8.61	35.19	9.10	81.08	8.07
VI. तंत्र विज्ञान
VII. सामाजिक व सामूहिक सेवा	71.85	46.44	58.54	25.87	89.31	20.54	56.26	14.55	208.44	20.76
VIII. आर्थिक सेवा
IX. इतर सेवा	3.20	1.40	19.00	0.04	0.15	0.04	4.05	0.40
एकूण	154.71	100.00	226.30	100.00	434.73	100.00	386.58	100.00	1,004.51	100.00

टीप.—आकडे संश्लेषित लिहिल्यामुळे बेरजा जुळतील असे नाही.
आधार.—नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

FIVE-YEAR PLAN

TABLE No. 30.1

Outlay and Expenditure Under Five-Year/Annual Plan

(रुपये कोटीत/Rs. in crores)

५ वी योजना 5th Plan (1974—79)		वार्षिक योजना Annual Plan (1979—80)		६ वी योजना 6th Plan (1980—85)		७ वी योजना 7th Plan (1985—90)		वार्षिक योजना Annual Plan (1990—91)		Head of Development
खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expendi- ture	खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expendi- ture	खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expendi- ture	खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expendi- ture	खर्च Expendi- ture	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expendi- ture	
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	
308.13	11.58	60.61	7.46	393.38	6.01	390.87	4.70	79.29	3.14	Agriculture and Allied Services.
35.19	1.32	3.77	0.46	894.94	13.67	77.55	0.93	23.11	0.92	Co-operation
141.93	53.08	149.74	55.37	3,172.20	48.44	3,752.19	45.13	1,187.20	47.08	Irrigation and Power
158.69	3.97	30.03	0.04	225.31	3.43	307.48	3.70	95.81	3.80	Industries and Mining.
220.08	8.27	64.03	7.88	422.81	6.46	449.41	5.40	218.33	8.66	Transport and Communication.
..	0.78	0.01	2.02	0.02	1.68	0.07	Science Technology.
427.94	16.09	199.22	24.53	1,234.39	18.85	1,797.71	21.63	772.79	30.64	Social and Commu- nity Services.
..	..	0.02	..	4.69	0.07	5.33	0.06	112.97	4.48	Economic Services
151.17	5.69	4.80	0.59	200.89	3.06	1,532.57	18.43	30.63	1.21	Other Services
2,660.13	100.00	812.24	100.00	6,549.39	100.00	8,315.12	100.00	2,521.85	100.00	Grand Total

Note.—Totals may not add up due to rounding.

Source.—Planning Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

30. पंचवार्षिक योजना/FIVE YEAR PLAN

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 30.2

राज्य/केंद्र शासित प्रदेशांची पहिली योजना ते आठवी पंचवार्षिक योजनेतील दरडोई प्रस्तावित तरतूद/खर्च

Per Capita Plan Outlay/Expenditure First Plan (1951—56) to Eight Plan (1992-97) States/Union Territories

अनुक्रमांक Serial No.	राज्य/केंद्र शासित प्रदेश	पहिली योजना First Plan (1951—56)		दुसरी योजना Second Plan (1956—61)		तिसरी योजना Third Plan (1961—66)		वार्षिक योजना Annual Plan (1966—69)		State/Union Territories
		तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
I. खास दर्जा असलेली राज्ये :										Special Category State :
1	अरुणाचल प्रदेश	4.21 (139)	2.31 (76)	9.51 (293)	3.74 (115)	7.15 (199)	7.32 (203)	8.57 (209)	7.79 (190)	Arunachal Pradesh
2	आसाम	21.67 (26)	28.00 (34)	57.94 (61)	63.15 (66)	120.00 (104)	132.24 (115)	89.25 (69)	87.12 (67)	Assam
3	हिमाचल प्रदेश	5.70 (23)	4.99 (20)	14.72 (55)	16.97 (64)	27.93 (96)	33.85 (116)	40.22 (127)	39.88 (126)	Himachal Pradesh
4	जम्मू व काश्मिर	12.74 (39)	13.00 (39)	33.92 (99)	26.82 (78)	75.00 (202)	61.24 (165)	60.99 (148)	59.28 (144)	Jammu and Kashmir
5	मणिपूर	1.55 (25)	1.08 (18)	6.25 (89)	6.22 (88)	12.88 (155)	12.82 (154)	10.14 (107)	7.20 (76)	Manipur
6	मेघालय	@	@	@	@	@	@	@	@	Meghalaya
7	मिझोराम	@	@	@	@	@	@	@	@	Mizoram
8	नागालँड	@	@	@	@	7.15 (180)	10.79 (271)	17.36 (382)	15.98 (352)	Nagaland
9	सिक्कीम	@	@	@	@	@	@	@	@	Sikkim
10	त्रिपुरा	2.29 (32)	1.62 (23)	8.47 (88)	9.41 (98)	16.32 (132)	15.51 (126)	14.00 (100)	11.44 (82)	Tripura
एकूण (I)		48.16 (29)	51.00 (30)	130.81 (69)	126.31 (66)	266.43 (120)	273.77 (123)	240.53 (97)	228.69 (92)	Total (I)

II. खास दर्जा नसलेले राज्ये :

Non-Special Category State

1	आंध्र प्रदेश	114.14 (36)	107.00 (33)	219.19 (64)	180.64 (53)	305.00 (82)	344.78 (92)	221.03 (55)	235.62 (59)	Andhara Pradesh
2	बिहार	68.67 (17)	102.00 (25)	194.22 (44)	176.87 (40)	337.04 (70)	331.74 (69)	216.59 (42)	217.37 (42)	Bihar
3	गोवा	@	@	@	@	23.04 (349)	15.27 (231)	24.02 (321)	19.82 (265)	Goa
4	गुजरात	30.49 (18)	99.00 (58)	55.59 (29)	146.83 (77)	235.00 (108)	237.68 (110)	204.56 (85)	207.80 (86)	Gujrat
5	हरियाणा	@	@	@	@	@	@	50.36 (56)	84.62 (94)	Haryana
6	कर्नाटक	50.92 (25)	94.00 (47)	84.37 (38)	138.72 (62)	250.00 (102)	250.69 (102)	164.64 (62)	192.15 (72)	Karnatak
7	केरळ	31.28 (22)	44.00 (31)	71.95 (45)	79.00 (50)	170.00 (96)	181.59 (102)	128.70 (66)	144.74 (74)	Kerala
8	मध्य प्रदेश	83.68 (31)	94.00 (35)	230.19 (76)	145.50 (48)	300.00 (88)	288.35 (85)	171.17 (46)	166.82 (44)	Madhya Pradesh
9	महाराष्ट्र	159.86 (48)	125.00 (37)	266.25 (72)	214.03 (58)	390.00 (94)	433.60 (105)	384.47 (84)	388.83 (85)	Maharashtra
10	ओरिसा	21.23 (14)	85.00 (56)	99.97 (61)	89.36 (54)	160.00 (87)	224.06 (122)	128.69 (64)	122.75 (61)	Orisa
11	पंजाब	44.62 (47)	163.00 (173)	162.68 (157)	151.43 (146)	231.39 (200)	254.23 (220)	131.58 (105)	121.85 (97)	Punjab
12	राजस्थान	27.28 (16)	66.00 (40)	105.27 (56)	99.86 (53)	236.00 (112)	210.69 (100)	136.21 (59)	136.60 (59)	Rajasthan
13	तामिळनाडू	90.20 (29)	85.00 (28)	173.06 (53)	186.19 (57)	290.88 (83)	342.33 (98)	236.53 (62)	265.99 (70)	Tamilnadu
14	उत्तर प्रदेश	129.83 (20)	166.00 (25)	253.10 (36)	228.32 (32)	497.00 (65)	560.25 (73)	450.52 (55)	451.40 (55)	Uttar Pradesh
15	पश्चिम बंगाल	76.45 (28)	154.00 (56)	153.66 (48)	155.84 (49)	250.00 (68)	300.49 (82)	179.17 (44)	161.47 (40)	West Bengal
	एकूण (II)	928.65 (26)	1,384.00 (39)	2,069.50 (53)	1,992.59 (51)	3,675.35 (85)	3,975.75 (92)	2,828.24 (60)	2,917.83 (62)	Total (II)
	एकूण (I+II)	976.81 (26)	1,435.00 (39)	2,200.31 (54)	2,118.90 (52)	3,941.78 (87)	4,249.52 (93)	3,068.77 (62)	3,146.52 (63)	Total (I+II)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 30.2—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
III. केंद्र शासित प्रदेश :										
1	अंडमान व निकोबार	3.83 (1094)	0.83 (237)	5.92 (1184)	3.62 (724)	9.79 (1360)	6.17 (857)	7.05 (766)	5.29 (575)	Andaman and Nicobar
2	चंडीगढ़	@	@	@	@	@@	9.56 (655)	3.60 (180)	2.72 (136)	Chandigarh
3	दादरा व नगर हवेली	@	@	@	@	@@	0.25 (41)	1.29 (193)	0.71 (106)	Dadra and Nagar Haveli
4	दमण व दीव	**	**	**	**	**	**	**	**	Daman and Div
5	दिल्ली	6.79 (35)	5.85 (30)	16.97 (72)	11.42 (48)	81.75 (283)	93.09 (322)	75.25 (220)	63.88 (187)	Delhi
6	लक्षद्वीप	@	@	@	0.42 (183)	0.97 (388)	0.99 (396)	1.62 (579)	0.95 (339)	Lakshadweep
7	पॉन्डिचरी	0.73 (23)	0.50 (15)	4.76 (137)	3.66 (105)	6.93 (180)	6.01 (156)	6.50 (153)	5.26 (124)	Pondecherry
एकूण (III)		11.35 (48)	7.18 (30)	27.65 (95)	19.12 (66)	99.44 (278)	116.07 (324)	95.31 (225)	78.81 (186)	Total (III)
सर्व एकूण (I+II+III)		988.16 (26)	1,442.18 (38)	2,227.96 (54)	2,138.02 (52)	4,041.22 (88)	4,365.59 (95)	3,164.08 (63)	3,225.33 (64)	Grand Total (I+II+III)
वापरलेली अंदाजित लोकसंख्या (वर्ष)		1953	1953	1958	1958	1963	1963	1967	1967	Population Estimates used (year).

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 30.2—Contd.

अनुक्रमांक Serial No.	राज्य/केंद्र शासित प्रदेश	चवथी योजना Fourth Plan (1969-74)		पाचवी योजना Fifth Plan (1974-79)		वार्षिक योजना Annual Plan (1979-80)		सहायी योजना Sixth Plan (1980-85)		State/Union Territories
		तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	
(1)	(2)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
I. खास दर्जा असलेले राज्ये :										Special Category State :
1	अरुणाचल प्रदेश	17.99 (383)	21.12 (449)	63.30 (1,161)	64.83 (1,190)	23.41 (391)	21.78 (364)	212.00 (3,169)	223.01 (3,333)	Arunachal Pradesh
2	आसाम	223.75 (153)	198.41 (136)	473.84 (279)	428.63 (252)	155.00 (83)	159.73 (86)	1,115.00 (533)	1,279.79 (612)	Assam
3	हिमाचल प्रदेश	101.40 (293)	113.43 (328)	238.95 (621)	235.10 (611)	73.00 (178)	79.45 (193)	560.00 (1,258)	668.83 (1,502)	Himachal Pradesh
4	जम्मू व काश्मिर	158.40 (343)	162.22 (351)	362.64 (685)	376.05 (170)	118.00 (207)	123.55 (216)	900.00 (1,440)	919.37 (1,471)	Jammu and Kashmir
5	मणिपूर	30.25 (283)	31.15 (291)	92.86 (747)	98.90 (796)	31.00 (229)	32.53 (241)	240.00 (1,604)	243.32 (1,626)	Manipur
6	मेघालय	30.00 (376)	36.24 (359)	89.53 (770)	99.07 (852)	33.00 (261)	30.70 (242)	235.00 (1,162)	259.96 (1,838)	Meghalaya
7	मिझोराम		9.30 (282)	46.59 (1,195)	48.73 (1,249)	17.72 (397)	16.11 (361)	130.00 (2,421)	150.09 (2,795)	Mizoram
8	नागालँड	40.00 (769)	38.52 (741)	83.63 (1,360)	96.25 (1,565)	26.05 (371)	27.68 (394)	210.00 (2,488)	229.79 (2,723)	Nagaland
9	सिक्कीम	@	@	39.64 (1,573)	40.10 (1,591)	17.88 (619)	17.79 (616)	122.00 (3,567)	147.80 (4,322)	Sikkim
10	त्रिपुरा	34.66 (222)	34.66 (222)	69.68 (395)	75.96 (430)	28.00 (145)	29.56 (154)	245.00 (1,131)	292.71 (1,351)	Tripura
	एकूण (I)	644.45 (231)	645.05 (231)	1,560.66 (486)	1,563.62 (487)	523.06 (149)	538.88 (154)	3,969.00 (1,016)	4,414.67 (1,130)	Total (I)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 30.2—Contd.

(1)	(2)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
II. अलर र्जा नरलेली राज्ये :										Non-Special Category State
1	आंध्र प्रदेश	420.50 (97)	425.51 (98)	1,333.58 (277)	1,469.18 (305)	421.50 (82)	450.32 (88)	3100.00 (557)	3221.29 (578)	Andhara Pradesh
2	बिहार	531.28 (94)	479.21 (85)	1,296.06 (207)	1,187.17 (190)	356.85 (53)	320.78 (48)	3225.00 (442)	2948.71 (404)	Bihar
3	गोवा	39.50 (459)	41.93 (488)	85.00 (855)	87.38 (879)	30.00 (305)	28.57 (290)	192.00 (1687)	224.42 (1972)	Goa
4	गुजराथ	455.00 (170)	545.02 (204)	1,185.76 (392)	1,379.35 (456)	392.00 (121)	456.17 (140)	3680.00 (1034)	3880.45 (1091)	Gujrat
5	हरियाणा	225.00 (224)	358.26 (357)	601.34 (527)	677.18 (593)	227.00 (184)	202.96 (165)	1800.00 (1318)	1569.47 (1149)	Haryana
6	कर्नाटक	350.00 (119)	374.14 (128)	997.00 (304)	1,079.83 (329)	299.00 (85)	317.60 (90)	2265.00 (583)	2665.47 (686)	Karnataka
7	केरळ	258.40 (121)	333.35 (156)	568.96 (242)	667.71 (284)	170.00 (69)	223.87 (90)	1550.00 (588)	1645.39 (624)	Kerala
8	मध्यप्रदेश	383.00 (92)	475.51 (114)	1,379.71 (294)	1,437.39 (307)	455.00 (91)	514.83 (103)	3800.00 (697)	3864.74 (709)	Madhya Pradesh
9	महाराष्ट्र	898.12 (178)	1,004.51 (199)	2,347.61 (415)	2,659.11 (471)	762.50 (126)	813.36 (135)	6175.00 (942)	6520.68 (994)	Maharashtra
10	ओरिसा	222.60 (101)	249.34 (114)	585.02 (241)	638.00 (263)	191.00 (75)	195.01 (76)	1500.00 (549)	1562.20 (572)	Orisa
11	पंजाब	293.56 (217)	428.47 (316)	1,013.49 (675)	940.15 (626)	260.00 (162)	269.27 (168)	1957.00 (1117)	1891.50 (1080)	Punjab
12	राजस्थान	302.00 (117)	308.81 (120)	709.24 (241)	867.94 (295)	275.00 (85)	290.19 (90)	2025.00 (559)	2134.64 (569)	Rajasthan
13	तामीळनाडू	519.36 (126)	551.69 (134)	1,133.32 (248)	1,149.62 (254)	307.00 (65)	370.07 (78)	3150.00 (630)	3583.50 (717)	Tamilnadu
14	उत्तर प्रदेश	965.00 (109)	1,162.58 (132)	2,445.86 (249)	2,909.48 (296)	690.00 (65)	825.52 (78)	5850.00 (505)	6519.02 (563)	Uttar Pradesh
15	पश्चिम बंगाल	322.50 (73)	363.55 (82)	1,246.83 (253)	1,253.23 (255)	450.00 (86)	383.21 (73)	3500.00 (616)	2433.27 (428)	West Bengal
	एकूण (II)	6,185.82 (220)	7,101.88 (138)	16,918.45 (295)	18,402.73 (320)	5286.85 (86)	5661.73 (92)	43769.00 (657)	44664.75 (671)	Total (II)
	एकूण (I+II)	6,830.27 (126)	7,746.93 (143)	18,479.11 (305)	19,966.35 (329)	5809.91 (90)	6200.61 (96)	47738.00 (675)	49079.42 (694)	Total (I+II)

III. पंच संघीय प्रदेश :										
1	अंडमान व निकोबार	14.00 (1273)	14.70 (1336)	33.72 (2278)	28.40 (1919)	16.03 (921)	7.17 (412)	96.60 (4,644)	99.30 (4,803)	Union Territories : Andaman and Nicobar
2	चंडीगढ़	7.75 (298)	17.37 (668)	39.76 (1,190)	37.30 (1,117)	14.00 (351)	12.30 (308)	100.75 (1,995)	111.72 (2,212)	Chandigarh
3	दादरा व नगर हवेली	2.30 (329)	2.33 (333)	9.41 (1,094)	8.87 (1,031)	3.31 (345)	3.35 (349)	23.09 (2,099)	30.02 (2,729)	Dadra and Nagar Haveli
4	दमण व दीव	**	**	**	**	**	**	**	**	Daman and Div
5	दिल्ली	162.65 (400)	155.10 (381)	316.01 (630)	341.06 (680)	108.00 (189)	87.99 (154)	800.00 (1,183)	1,042.09 (1,542)	Delhi
6	लक्षद्वीप	2.00 (667)	1.90 (633)	6.23 (1,731)	5.14 (1,428)	3.00 (750)	1.73 (432)	20.35 (4,845)	28.25 (6,726)	Lakshdeep
7	पॉन्डिचेरी	12.50 (266)	14.37 (306)	34.04 (635)	34.56 (645)	11.57 (200)	10.85 (187)	71.54 (1,128)	98.96 (1,561)	Pondicherry
कुल (III)		201.20 (402)	205.77 (411)	439.17 (714)	455.33 (740)	155.91 (220)	123.39 (175)	1,112.33 (1,347)	1,410.94 (1,708)	Total (III)
कुल कुल (I+II+III)		7,031.47 (128)	7,952.70 (195)	18,918.28 (309)	20,421.68 (333)	5,965.82 (91)	6,324.00 (97)	48,852.33 (683)	50,490.36 (706)	Grand Total (I+II+III)
जनसंख्या अंदाजित (वर्ष)		1971	1971	1976	1976	1979	1979	1983	1983	Population Estimates : used (year) .

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 30.2

अनुक्रमांक Serial No.	राज्य/केंद्र शासित प्रदेश	सातवी योजना Seventh Plan (1985-90)		वार्षिक योजना Annual Plan				आठवी योजना Eight Plan (1992-97)	वार्षिक योजना Annual Plan (1992-93)		States/UTS (2)
				1990-91		1991-92					
		तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	मान्य तरतूद Agreed Outlay	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	
(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(2)
I. खास दर्जा असलेले राज्ये :											Special Category State :
1	अरुणाचल प्रदेश	400.00 (5,355)	569.95 (7,630)	183.00 (2,163)	165.89 (1,961)	230.00 (2,638)	206.87 (2,372)	1,115.00 (12,313)	245.00 (2,744)	233.61 (2,616)	Arunachal Pradesh
2	आसाम	2,100.00 (919)	2,489.61 (1,090)	675.00 (306)	596.57 (271)	800.00 (354)	695.50 (308)	4,662.00 (1,934)	960.00 (416)	655.44 (284)	Assam
3	हिमाचल प्रदेश	1,050.00 (2,194)	1,326.27 (2,772)	360.00 (704)	377.63 (738)	405.00 (778)	407.40 (783)	2,502.00 (4,544)	486.00 (916)	490.98 (926)	Himachal Pradesh
4	जम्मू व काश्मिर	1,400.00 (2,045)	2,006.23 (2,930)	650.00 (857)	556.62 (734)	720.00 (926)	649.02 ##(835)	4,000.00 (4,809)	820.00 (1,031)	620.00 (780)	Jammu and Kashmir
5	मणिपूर	430.00 (2,608)	501.22 (3,040)	170.00 (941)	164.66 (911)	195.00 (1,053)	184.50 (997)	979.00 (4,934)	210.00 (1,108)	170.95 (902)	Manipur
6	मेघालय	440.00 (2,794)	539.04 (3,422)	175.00 (1,005)	166.25 (954)	205.00 (1,147)	187.20 (1,047)	1,029.00 (5,371)	241.00 (1,317)	198.98 (1,087)	Meghalaya
7	मिझोराम	260.00 (4,180)	363.92 (5,821)	125.00 (1,841)	124.93 (1,840)	152.00 #*(21.81)	151.67 (2,176)	763.00 (9,934)	160.00 (2,225)	165.17 (2,297)	Mizoram
8	नागालँड	400.00 (4,065)	467.83 (4,754)	145.00 (1,235)	142.12 (1,211)	168.00 (1,375)	159.82 (1,308)	844.00 (6,284)	185.00 (1,487)	110.55 (877)	Nagaland
9	सिक्कीम	230.00 (5,838)	282.40 (7,168)	76.00 (1,881)	79.41 (1,966)	95.00 (2,311)	97.38 (2,369)	550.00 (12,168)	110.00 (2,594)	102.53 (2,418)	Sikkim
10	त्रिपुरा	440.00 (1,850)	700.17 (2,944)	200.00 (741)	201.12 (745)	225.00 (810)	228.71 (823)	1,130.00 (3,797)	282.00 (992)	217.94 (767)	Tripura
	एकूण (I)	7,150.00 (1,670)	9,246.64 (2,159)	2,759.00 (626)	2,575.20 (584)	3,195.00 (707)	2,968.07 (657)	17,614.00 (3,647)	3,699.00 (801)	2,966.15 (642)	Total (I)

०३०

II. कक्षा वर्ग नवीनीकरण कार्य :

1	आंध्र प्रदेश	5,200.00 (868)	6,043.62 (1,008)	1,323.00 (202)	1,485.54 (227)	1,400.00 (289)	1,674.53 (250)	10,500.00 (1,489)	1,660.00 (244)	2,364.04 (347)	Andhra Pradesh
2	बिहार	5,100.00 (642)	6,033.17 (760)	1,805 (212)	1,257.92 (148)	2,241.00 (257)	1,031.56 (119)	13,000.00 (1,399)	2,202.73 (248)	1,149.18 (129)	Bihar
3	गोवा	334.00 (2,872)	438.61 (3,771)	130.00 (1,120)	135.39 (1,166)	170.00 (1,444)	158.87 (1,350)	761.00 (6,098)	152.50 (1,271)	141.96 (1,183)	Goa
4	गुजरात	6,000.00 (1,563)	5,439.18 (1,417)	1,451.00 (355)	1,566.67 (383)	1,750.00 (421)	2,021.89 (486)	11,500.00 (2,622)	1,875.00 (443)	1,939.75 (458)	Gujrat
5	हरियाणा	2,900.00 (1,911)	2,538.92 (1,673)	700.00 (432)	615.02 (380)	760.00 (458)	681.81 (411)	5,700.00 (3,219)	830.00 (489)	748.36 (441)	Haryana
6	कर्नाटक	3,500.00 (830)	3,937.50 (934)	1,120.00 (252)	1,172.70 (263)	1,505.00 (333)	1,597.25 (353)	12,300.00 (2,597)	1,915.00 (417)	1,971.41 (429)	Karnatak
7	केरल	2,100.00 (741)	2,299.22 (812)	635.00 (220)	596.05 (206)	802.00 (274)	672.53 (230)	5,460.00 (1,791)	913.00 (308)	825.32 (278)	Kerala
8	मध्य प्रदेश	7,000.00 (1,178)	6,574.28 (1,107)	2,000.00 (307)	1,703.51 (262)	2,401.00 (360)	1,817.58 (273)	11,100.00 (1,568)	2,400.00 (353)	1,992.03 (293)	Madhya Pradesh
9	महाराष्ट्र	10,500.00 (1,480)	10,826.25 (1,526)	2,450.00 (315)	2,530.22 (328)	2,495.00 (314)	2,968.70 (374)	18,520.00 (2,198)	8,160.00 (390)	3,372.80 (416)	Maharashtra
10	ओरिसा	2,700.00 (919)	3,162.20 (1,076)	1,250.00 (400)	1,085.75 (347)	1,400.00 (439)	1,029.74 (323)	10,000.00 (2,971)	1,405.00 (433)	1,054.33 (325)	Orisa
11	पंजाब	3,285.00 (1,746)	3,547.17 (1,885)	905.00 (451)	991.06 (494)	1,000.00 (491)	1,068.14 (524)	6,570.00 (3,084)	1,500.00 (725)	885.30 (428)	Punjab
12	राजस्थान	3,000.00 (746)	3,106.18 (772)	956.00 (220)	973.22 (224)	1,166.00 (263)	1,184.44 (267)	11,500.00 (2,434)	1,400.00 (309)	1,406.67 (310)	Rajasthan
13	तमिलनाडु	5,750.00 (1,077)	6,236.24 (1,168)	1,450.00 (262)	1,495.56 (270)	1,600.00 (285)	1,651.36 (295)	10,200.00 (1,767)	1,751.00 (309)	1,934.59 (342)	Tamilnadu
14	उत्तर प्रदेश	10,447.00 (832)	11,268.94 (897)	3,200.00 (233)	3,026.21 (221)	3,700.00 (264)	3,513.00 (251)	21,000.00 (1,423)	3,853.00 (270)	3,457.61 (243)	Uttar Pradesh
15	पश्चिम बंगाल	4,125.00 (672)	4,463.76 (727)	1,328.00 (196)	1,150.65 (172)	1,482.00 (216)	907.26 (132)	9,760.00 (1,354)	1,501.00 (215)	881.59 (127)	West Bengal
	कुल (I)	71,941.00 (994)	75,915.24 (1,049)	20,703.00 (265)	19,785.47 (254)	23,872.00 (300)	21,979.19 (276)	1,57,871.00 (1,882)	26,518.23 (327)	24,124.94 (298)	Total (I)
	कुल (I+ II)	79,091.00 (1,032)	85,161.88 (1,111)	23,462.00 (285)	22,360.67 (272)	27,067.00 (322)	24,947.26 (297)	1,75,485.00 (1,978)	30,217.23 (353)	27,091.09 (316)	Total (I+II)

तबला क्रमांक/TABLE No. 30.2

(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(2)
											Union Territories :
1	अंदमान व निकोबार	285.00 (11,400)	233.24 (9,330)	97.00 (3,540)	94.38 (3,445)	154.00 (5,422)	148.82 (5,240)	685.00 (21,677)	155.00 (5,272)	125.83 (4,280)	Andaman and Nicobar
2	चंडीगढ़	203.10 (3,265)	212.34 (3,414)	55.97 (886)	51.31 (812)	64.36 (987)	62.17 (953)	400.00 (5,376)	68.00 (997)	65.32 (958)	Chandigarh
3	दादरा व नगर हवेली	46.29 (3,826)	45.30 (3,744)	12.99 (955)	11.38 (837)	21.00 (1,500)	19.17 (1,369)	80.00 (5,263)	18.15 (1,260)	16.16 (1,261)	Dadra and Nagar Haveli
4	दमण व दीव	26.00 (2,857)	39.53 (4,344)	12.58 (1,271)	11.62 (1,174)	15.68 (1,537)	14.98 (1,469)	65.00 (5,963)	14.50 (1,381)	14.45 (1,376)	Daman and Div
5	दिल्ली	2,000.00 (2,520)	2,631.48 (3,316)	800.00 (872)	742.81 (810)	915.00 (960)	819.15 (859)	4,500.00 (4,250)	920.00 (932)	911.07 (923)	Delhi
6	लक्षद्वीप	43.90 (9,977)	67.57 (15,357)	22.00 (4,400)	20.55 (4,110)	22.46 (4,419)	19.28 (3,708)	120.00 (21,429)	25.00 (4,717)	19.32 (3,645)	Lakshdeep
7	पंडिचरी	170.00 (2,457)	232.56 (3,361)	70.00 (885)	65.68 (830)	84.80 (1,043)	81.79 (1,006)	400.00 (4,630)	90.00 (1,084)	87.77 (1,057)	Pondecherry
एकूण (III)		2,774.29 (2,844)	3,462.02 (3,549)	1,070.54 (960)	997.73 (895)	1,277.30 (1,104)	1,165.36 (1,007)	6,250.00 (4,872)	1,290.65 (1,077)	1,241.92 (1,037)	Total (III)
सर्व एकूण (I+II+III)		81,865.29 (1,054)	88,623.90 (1,142)	24,532.54 (294)	23,358.40 (280)	28,344.30 (331)	26,112.62 (307)	1,81,735.00 (2,019)	31,507.88 (363)	28,333.01 (326)	Grand Total (I+II+III)
वापरलेली अंदाजित लोकसंख्या (वर्ष)		1987	1987	1990	1990	1991	1991	1994	1992	1992	Population Estimates used (year).

टीप.— कंसातील आकडे हे दरबोई तरतूद/खर्च (रुपयांत) दर्शवितात.

@ तेव्हा राज्य/केंद्र शासित प्रदेश नव्हते.

* आसाममध्ये समाविष्ट.

@@ केंद्रशासित प्रदेश म्हणून १९६५-६६ मध्ये अस्तित्वात आले.

** गोव्यामध्ये समाविष्ट.

राज्य/केंद्रशासित प्रदेश यांनी त्यांच्या वार्षिक योजना १९९१-९२ च्या प्रारूप मध्ये कळविल्याप्रमाणे.

आधार.—योजना आयोग (राज्य योजना विभाग), भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Note—Figures in brackets are the per Capita outlays/expenditure in Rs.

@ Was not State/Union Territories then.

* Included under Assam.

@@ The UT came into existence during 1965-66.

** Included in Goa.

As reported by States/UTs in their Draft Annual Plan Document for 1991-92

Source.—Planning Commission (State Plan Division) Govt. of India, New Delhi.

30. पंचवार्षिक योजना/FIVE-YEAR PLAN

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 30.3

राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना/State Plan and Centrally Sponsored Programmes

राज्य योजना/State Plan

(रुपये कोटीत/Rs. in Crores)

अनुक्रमांक Serial No.	विकासाचे शीर्ष (2)	1989-90		1990-91		Head of Development (2)
		नियत व्यय Approved outlay (3)	प्रत्यक्ष Actuals (4)	नियत व्यय Approved outlay (5)	प्रत्यक्ष Actuals (6)	
1	कृषि व संलग्न सेवा	123.71	116.68	107.00	79.29	Agriculture and allied Services
2	सहकार	26.56	29.28	40.00	23.12	Co-operation
3	जल व वीज विकास	1,082.22	1,322.75	1,162.32	1,187.21	Water and Power Development
4	उद्योग व खाणकाम	100.06	112.78	80.00	95.81	Industry and Mining
5	परिवहन व दळणवळण	150.00	136.36	155.00	218.33	Transport and Communication
6	सामाजिक व सामूहिक सेवा	667.61	522.71	600.70	537.80	Social and Community Services
7	रोजगार हमी योजना	231.54	282.35	183.75	235.00	Employment Guarantee Scheme
8	संकीर्ण *	255.25	206.47	221.23	145.32	Other Programmes
	एकूण ..	2,640.00	2,729.38	2,550.00	2,521.88	Grand Total

* यात वैज्ञानिक सेवा, आर्थिक सेवा, सर्वसाधारण सेवा, जिल्हांच्या गरजा, मुंबई विकास आणि वर्धा योजना यांचा समावेश आहे.

* Includes Scientific Services, Economic Services, General Services, Needs of Districts, Bombay Development and Wardha Plan.

केंद्र पुरस्कृत योजना/Centrally Sponsored Programmes

(रुपये कोटीत/Rs. in Crores)

अनुक्रमांक Serial No.	विकासाचे शीर्ष (2)	1989-90		1990-91		Head of Development (2)
		नियत व्यय Approved outlay (3)	प्रत्यक्ष Actuals (4)	नियत व्यय Approved outlay (5)	प्रत्यक्ष Actuals (6)	
1	कृषि व संलग्न सेवा	84.28	50.24	49.10	34.75	Agriculture and allied Services
2	सहकार	19.34	9.18	84.53	2.53	Co-operation
3	जल व वीज विकास	39.21	50.04	32.07	24.11	Water and Power Development
4	उद्योग व खाणकाम	29.12	20.67	63.67	23.96	Industry and Mining
5	परिवहन व दळणवळण	0.02	0.48	0.10	0.06	Transport and Communication
6	सामाजिक व सामूहिक सेवा	261.27	285.41	210.26	180.50	Social and Community Services
7	ग्रामीण, भूमिहीन रोजगार हमी योजना	51.34	141.20	194.59	214.96	Rural, Landless Employment Guarantee Scheme.
8	संकीर्ण	32.27	30.26	36.22	33.92	Other Programmes
	एकूण ..	516.85	590.48	670.54	514.79	Grand Total

आधार.—वार्षिक योजना १९९२-९३, १९९३-९४ व १९९४-९५, १९९५-९६ भाग-२, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

Source.—Annual Plan—1992-93, 1993-94 and 1994-95, 1995-96 Part-II, Planning Department, Mantralaya, Mumbai.

३१. संयुक्त भांडवली संस्था

३१.१. संयुक्त भांडवली संस्थांची आकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

31. JOINT STOCK COMPANIES

31.1. Data on Joint Stock Companies are given in this section.

31: संयुक्त प्राधिकारी संस्था/JOINT STOCK COMPANIES

संख्या क्रमांक/TABLE No. 31.1

कार्यरत, नवीन नोंदणी झालेल्या व निष्कारित संस्था

Companies at Work Newly Registered and Liquidated

(1991-92 and 1992-93)

११ मार्च वर्षाखेरी Year ending 31st March	कार्यरत असलेल्या संस्था Companies at work		वर्षात नोंदणी झालेल्या संस्था Companies Registered during the year		निष्कारित संस्था Companies Liquidated	
	संख्या Number	भरणा केलेले भांडवल (रुपये कोटीत) Paid up capital (Rs. in crore)	संख्या Number	अधिकृत केलेले भांडवल (रुपये लाखात) Authorised capital (Rs. in Lakh)	संख्या Number	भरणा केलेले भांडवल (रुपये लाखात) Paid up capital (Rs. in Lakh)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1950-51	28,532	775.4	2,104	120.73	830	9.06
1960-61	16,149	1,818.5	1,683	287.05	2,449	N. A.
1970-71	20,322	4,503.8	1,927	333.10	472	6.97
1980-81	62,714	16,144.0	6,618	968.03	391	1,029.29
1990-91	2,24,452	74,797.9	4,908	50,610.50	26	221.70
1991-92	56,845	10,007.06	5,180	65,451.81	5	0.00
1992-93	2,75,664	94,055.2	5,186	51,596.30	2	3.11

N. A. उपलब्ध नाही/Not Available.

आकार.—कंपनी व्यवहार खाते, उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Department of Company Affairs, Ministry of Industries, Government of India, New Delhi.

31. संयुक्त भांडवली संस्था/JOINT STOCK COMPANIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 31.2

संयुक्त भांडवली संस्थांची संख्या/Number of Joint Stock Companies
(1991-92 and 1992-93)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	मर्यादित भाग-भांडवल असलेल्या कंपन्या Companies limited by shares				हमीने मर्यादित असलेल्या कंपन्या व नफ्यासाठी काम न करणाऱ्या संघटना Companies limited by guarantee and association not for profit				एकूण व Total		जिल्हा District
		सार्वजनिक Public		खाजगी Private		सार्वजनिक Public		खाजगी Private		91-92 (11)	92-93 (12)	
		91-92 (3)	92-93 (4)	91-92 (5)	92-93 (6)	91-92 (7)	92-93 (8)	91-92 (9)	92-93 (10)			
1	बृहन्मुंबई	3,406	3,859	42,174	45,876	327	345	73	73	45,980	550,153	Brihanumbai
2	ठाणे	31	49	1,778	1,920	2	3	1,811	1,972	Thane
3	रायगड	2	5	92	121	94	126	Raigar
4	रत्नागिरी	1	1	31	34	32	35	Ratna
5	सिंधुदुर्ग	0	..	16	19	1	1	17	20	Sindhurg
6	नाशिक	17	27	586	651	9	9	2	2	614	689	Nashik
7	धुळे	2	3	105	110	107	113	Dhule
8	जळगाव	19	24	215	235	234	259	Jalgao
9	अहमदनगर	24	26	214	234	1	1	239	261	Ahmednagar
10	पुणे	116	145	3,852	4,168	51	51	10	10	4,029	4,374	Pune
11	सातारा	20	21	199	218	219	239	Satara
12	सांगली	20	2	203	219	223	221	Sangli
13	सोलापूर	5	6	198	231	203	237	Solapu
14	कोल्हापूर	38	42	453	504	5	5	1	1	497	552	Kolhapi
15	औरंगाबाद	24	29	423	477	2	2	449	508	Aurangabad
16	जालना	0	..	36	40	36	40	Jalna
17	परभणी	2	2	13	13	15	15	Parbhai
18	बीड	0	..	9	9	9	9	Beed
19	नांदेड	8	8	84	86	1	1	93	95	Nanded
20	उस्मानाबाद	1	1	9	14	10	15	Osmanabad
21	लातूर	1	2	24	25	25	27	Latur
22	बुलढाणा	4	4	14	14	18	18	Buldhar
23	अकोला	16	16	69	73	2	2	86	91	Akola
24	अमरावती	11	12	97	103	108	115	Amravai
25	यवतमाळ	9	9	28	28	37	37	Yavatmai
26	वर्धा	3	3	32	34	1	1	36	38	Wardha
27	नागपूर	106	121	1,079	1,221	12	12	4	4	1,201	1,358	Nagpur
28	भंडारा	3	3	35	35	38	38	Bhandara
29	चंद्रपूर	3	3	16	16	4	4	23	23	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1	1	1	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		3,892	4,423	52,084	56,729	417	436	91	91	56,484	61,679	Maharashtra State

आधार.—कंपनी व्यवहार खाते, कायदा, न्याय आणि कंपनी व्यवहार मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Department of Company Affairs, Ministry of Law, Justice and Company Affairs, Government of India, New Delhi.

३२. सार्वजनिक अंगिकृत

३२.१. कृषि उद्योग विकास महामंडळ, गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण आणि महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळाची माहिती या विभागात दिलेली आहे.

32. PUBLIC UNDERTAKINGS

32.1. Data on State Agro-Industries Development Corporation, Housing and Area Development Authority and Maharashtra State Financial Corporation are given in this section.

32. सार्वजनिक अंगिकृत/PUBLIC UNDERTAKINGS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 32.1 (A)

महाराष्ट्र वित्तीय महामंडळाकडून कारखान्यांना दिलेले कर्ज

Number of Units and Amount of Loan advanced by Maharashtra State Financial Corporation to Industries
(1991-92)

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

अनु- क्रमांक Serial	उद्योगाचे प्रकार No.	कारखान्यांची संख्या Number of units	मंजूर झालेली रक्कम Amount sanctioned	वाटप झालेली रक्कम Amount disbursed	Type of Industry
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	खाणकाम	45	292.62	58.69	Mining and Quarrying
2	अन्नपदार्थांचे उत्पादन (पेय पदार्थांचे उत्पादन सोडून)	108	1,240.42	835.30	Food manufacturing Industry (except Beverage Industry).
3	कापडाचे उत्पादन	72	1,439.02	723.96	Mfg. of Textiles
4	कापडाच्या वस्तूचे उत्पादन, पादत्राणे ब इतर सर्व वापरावयाच्या वस्तू.	1,402	358.35	359.55	Mfg. of footwear and other wearing Apparels and made up Textile goods.
5	लाकूड व बुद्याचे उत्पादन वस्तू (फर्निचर सोडून)	2.82	Mfg. of wood and cork (except Mfg. of furniture).
6	फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन	1	2.81	15.99	Mfg. of furniture & fixtures
7	कागद, कागदाच्या वस्तू यांचे उत्पादन	46	687.48	610.46	Mfg. of paper & paper product
8	मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग	30	274.53	215.77	Printing, Publishing & allied Industries
9	कातडी, कातडीच्या वस्तूचे उत्पादन ..	5	27.50	37.82	Mfg. of leather and leather product
10	रबराचे उत्पादन	20	215.61	312.69	Mfg. of rubber products
11	रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन	168	3,579.58	2,529.48	Mfg. of chemical and chemical products
12	पेट्रोलियम व इगडी क्रोडशाचे उत्पादन	5	52.92	24.48	Mfg. of products of petroleum and coal
13	अधातू व खनिज पदार्थांचे उत्पादन ..	58	478.66	400.82	Mfg. of Non-Metallic and mineral products.
14	मूलभूत धातू उत्पादन	8	188.62	85.83	Basic Metal Industries
15	धातूच्या वस्तूचे उत्पादन (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून) ..	31	610.77	354.56	Mfg. of Metal products (except machinery and transport equipments).
16	यंत्रसामुग्री उत्पादन (विद्युत यंत्र सामुग्री सोडून)	31	610.77	354.56	Mfg. of Machinery (except electrical machinery).
17	विद्युत यंत्रसामुग्री, साधने उपकरणे व सुटे भाग.	57	955.80	438.58	Mfg. of electrical Machinery, apparatus, appliances etc.
18	परिवहन सामुग्री उत्पादन	11	65.26	69.19	Mfg. of Transport Equipments
19	इतर उत्पादक कारखाने	534	6,253.39	4,143.90	Miscellaneous Mfg. Industry
20	विद्युत वायु आणि बाष्प जलनिःसारण सेवा.	1	29.00	29.00	Electricity Gas, Steam and Sanitary Services.
21	हॉटेल उद्योग	149	2,214.98	1,202.83	Hotel Industry
22	परिवहन उद्योग (अ) मार्ग परिवहन (ब) जल मार्ग परिवहन	349	685.44	712.30	Transport Industry (a) Road Transport (b) Water Transport
23	तंबाखूचे उद्योग	4	90.70	28.00	Tobacco Industry
24	औद्योगिक वसाहती	3	50.64	5.57	Industrial Estates.
	एकूण	3,361	23,687.93	15,845.41	Total

आधार.—महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Financial Corporation, Mumbai.

32. सार्वजनिक अंगिकृत/PUBLIC UNDERTAKINGS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 32.1 (B)

महाराष्ट्र वित्तीय महामंडळाकडून कारखान्यांना दिलेले कर्ज

Number of Units and Amount of Loan advanced by Maharashtra State Financial Corporation by type of Industry

(1992-93)

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

अनु- क्रमांक Serial No.	उद्योगाचे प्रकार	कारखान्यांची संख्या Number of units	मंजूर झालेली रक्कम Amount sanctioned	वाटप झालेली रक्कम Amount disbursed	Type of Industry
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	खाणकाम	16	122.93	48.46	Mining and Quarrying
2	अन्नपदार्थांचे उत्पादन (पेय पदार्थांचे उत्पादन सोडून)	103	1,482.17	1,021.88	Food manufacturing Industry (except Beverage Industry).
3	कापडाचे उत्पादन	46	1,307.91	715.80	Mfg. of Textiles
4	कापडाच्या वस्तूचे उत्पादन, पादत्राणे व इतर सर्व वापरावयाच्या वस्तू.	2,004	578.25	387.41	Mfg. of footwear and other wearing Apparels and made up Textile goods.
5	लाकूड व बूचाचे उत्पादन वस्तू (फर्निचर सोडून)	4	38.45	9.89	Mfg. of wood and cork (except Mfg. of furniture).
6	फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन	7	64.40	9.81	Mfg. of furniture & fixtures
7	कागद, कागदाच्या वस्तू यांचे उत्पादन	45	801.41	384.23	Mfg. of paper & paper product
8	मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग	44	495.71	264.10	Printing, Pub. & allied Industries
9	कातडी, कातडीच्या वस्तूचे उत्पादन ..	3	91.85	34.87	Mfg. of leather and leather product
10	रबराचे उत्पादन	27	430.78	195.85	Mfg. of rubber products
11	रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन	216	4,579.89	2,687.39	Mfg. of chemical and chemical products
12	पेट्रोलियम व दगडी कोळशाचे उत्पादन	2	9.60	5.96	Mfg. of products of petroleum and coal
13	अधातू व खनिज पदार्थांचे उत्पादन ..	69	1,110.01	318.07	Mfg. of Non-Metallic and mineral products.
14	मूलभूत धातू उत्पादन	8	112.80	114.79	Basic Metal Industries
15	धातूच्या वस्तूचे उत्पादन (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून) ..	207	3,399.61	2,476.02	Mfg. of Metal products (except machinery and transport equipments).
16	यंत्रसामुग्री उत्पादन (विद्युत यंत्र सामुग्री सोडून)	41	886.15	473.23	Mfg. of Machinery (except electrical machinery).
17	विद्युत यंत्रसामुग्री, साधने उपकरणे व सुटे भाग.	52	915.93	610.91	Mfg. of electrical Machinery, apparatus, appliances etc.
18	परिवहन सामुग्री उत्पादन	11	174.83	86.93	Mfg. Transport Equipments
19	इतर उत्पादक कारखाने	466	5,040.88	3,870.60	Miscellaneous Mfg. Industry
20	विद्युत वायु आणि बाष्प जलनिःसारण सेवा.	3	82.85	107.39	Electricity Gas, Steam and Sanitary Services.
21	हॉटेल उद्योग	122	2,017.70	1,146.26	Hotel Industry
22	परिवहन उद्योग (अ) मार्ग परिवहन (ब) जल मार्ग परिवहन	359	499.80	497.74	Transport Industry (a) Road Transport (b) Water Transport
23	तंबाखुचे उद्योग	0.86	Tobacco Industry
24	औद्योगिक वसाहती	Industrial Estates.
	एकूट	3,855	24,744.31	15,468.45	Total

आधार.—महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Financial Corporation, Mumbai.

32. सार्वजनिक अंगिकृत/PUBLIC UNDERTAKINGS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 32.2

गृहनिर्माण विकास मंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे

Loans Received and Houses Constructed by the Housing Development Board

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year	कर्जे/Loans			घरांची संख्या/Number of Houses				
		महाराष्ट्र शासनाकडून (रु. लाखात) From State Govt. (Lakh Rs.)	हुडकोकडून (रु. लाखात) From HUDCO (Lakh Rs.)	एकूण (रु. लाखात) Total (Lakh Rs.)	आर्थिक दुर्बल गट EWS	अल्प उत्पन्न गट LIG	मध्यम उत्पन्न गट MIG	उच्च उत्पन्न गट HIG	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1970-71	126.25	..	126.25	450	600	164	..	1,214
2	1980-81	161.45	99	260.45	4,513	5,420	704	..	10,637
3	1990-91	897.35	2,194.40	3,091.75	1,179	2,563	708	244	4,694
4	1991-92	238.97	983.70	1,222.67	1,676	3,670	1,006	290	6,642
5	1992-93	161.43	1,422.60	1,584.03	200	6,816	964	1,166	9,146

१९९१-९२ आणि १९९२-९३ या रकाना क्र. (६) ते (१०) मधील माहितीची जिल्हावार विभागणी पुढीलप्रमाणे दिलेली आहे.
Districtwise break-up of data in col. (6) to (10) of 1991-92 and 1992-93 is as under.

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	वर्ष Year (3)	आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल गट/EWS			अल्प उत्पन्न गट/LIG			मध्यम उत्पन्न गट/MIG			उच्च उत्पन्न गट/HIG			एकूण/Total			District (2)
			गाळे Shops (4)	भूखंड Plots (5)	एकूण Total (6)	गाळे Shops (7)	भूखंड Plots (8)	एकूण Total (9)	गाळे Shops (10)	भूखंड Plots (11)	एकूण Total (12)	गाळे Shops (13)	भूखंड Plots (14)	एकूण Total (15)	गाळे Shops (16)	भूखंड Plots (17)	एकूण Total (18)	
1	बृहमुंबई	1991-92	540	..	540	60	..	60	600	..	600	Brihan Mumbai.
		1992-93	3,322	..	3,322	336	..	336	469	..	469	4,127	..	4,127	
2	ठाणे																	Thane
3	रायगड	1991-92	200	..	200	148	..	148	50	..	50	398	..	398	Raigad
4	रत्नागिरी	1992-93	259	128	426	813	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग																	Sindhudurg
6	नाशिक																	Nashik
7	धुळे	1991-92	Dhule
8	जळगाव	1992-93	48	60	32	140	Jaigaon
9	अहमदनगर																	Ahmednagar
10	पुणे																	Pune
11	सातारा	1991-92	195	1,481	1,676	195	..	195	24	..	24	414	1,481	1895	Satara
12	सांगली	1992-93	891	425	100	1,416	Sangli
13	सोलापूर																	Solapur
14	कोल्हापूर																	Kolhapur
15	औरंगाबाद																	Aurangabad
16	जालना																	Jalna
17	परभणी	1991-92	2,458	..	2,458	244	..	244	174	..	174	2,876	..	2,876	Parbhani
18	बीड	1992-93	270	15	139	424	Beed
19	नांदेड																	Nanded
20	उस्मानाबाद																	Osmanabad
21	लातूर																	Latur
22	बुलढाणा																	Buldhana
23	अकोला	1991-92	Akola
24	अमरावती	1992-93	200	2,026	2,226	Amravati
25	यवतमाळ																	Yavatmal

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 32.2—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
26	वर्षा																	Wardha
27	नामपूर	1991-92	817	..	817	50	..	50	6	..	6	873	..	873	Nagpur
28	भंडारा	1992-93	Bhandara
29	चंद्रपूर																	Chandrapur
30	गढचिरोली																	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	1991-92	195	1,481	1,676	3,670	..	3,670	1,006	..	1,006	290	..	290	5,161	1,481	6,642	Maharashtra
		1992-93	200	3,322	..	6,816	336	..	964	469	..	1,166	4,127	..	9,146	State

आर्थिक दुर्बल गट
EWS—Economically Weaker Sections of Society.

अल्प उत्पन्न गट
LIG—Low Income Group.

मध्यम उत्पन्न गट
MIG—Middle Income Group.

उच्च उत्पन्न गट
HIG—Higher Income Group.

टीप.—जिल्हावार माहिती उपलब्ध नाही.

Note.—Districtwise break-up is not available.

आधार.—महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण, मुंबई.

Source.—Maharashtra Housing and Area Development Authority, Mumbai.

32. सार्वजनिक अंशिकृत/PUBLIC UNDERTAKINGS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 32.3

महाराष्ट्र कृषि उद्योग निवडक साध्य विषयक सांख्यिकी

Statistics Relating to Selected Achievements of State Agro-Industrial Corporation

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	परिमाण	1970-71	1980-81	1986-87	1990-91	1991-92	1992-93	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
1	रासायनिक खातोचे वितरण :									Distribution of Fertilizers :
(i)	व्यापार	मे. टन	...	65,838	2,02,889	3,07,962	2,71,527	3,39,434	MT	(i) Trading
(ii)	उत्पादन	मे. टन	...	1,18,726	1,92,857	2,15,266	2,36,741	2,04,420	MT	(ii) Manufacturing
	(A) एनपीके	MT	(A) NPK
	(B) एसएमपी	मे. टन	...	2,624	...	5	1,704	4,124	MT	(B) SMP
	(C) बायो-फर्टिलायझर	पीकेटीएस	2,97,577	2,99,094	4,43,926	PKTS	(C) Bio-Fertilizers
2	पिटकनासके :									Pesticides :
(A)	व्यापार	मे. टन	...	3,069	...	4,286	3,431	1,140	MT	(A) Trading
		लिटर	...	1,96,464	...	6,89,570	6,73,980	6,85,995	Liter	
(B)	उत्पादन	मे. टन	MT	(B) Manufacturing
		लिटर	Liter	
3	पशु खाद्य :									Animal Feed :
(A)	व्यापार	मे. टन	69	281	MT	(A) Trading
(B)	उत्पादन	मे. टन	...	47,190	...	32,645	40,408	36,246	MT	(B) Manufacturing
4	नोगा :									Noga :
(A)	व्यापार	मे. टन	...	669	...	55	MT	(A) Trading
(B)	उत्पादन	मे. टन	...	2,525	...	2,831	3,291	2,406	MT	(B) Manufacturing
5	बीज (व्यापार)	मे. टन	...	25,670	MT	Seed (Trading)
6	बीज रोप (व्यापार)	संख्या	56,182	85,392	1,25,365	Nos.	Seedling (Trading)
7	लोखंड व फोसाइ (व्यापार)	मे. टन	...	1,358	...	1,698	593	227	MT	Iron and Steel (Trading)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 32.3—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
8	ट्रॅक्टर विक्री :									Sale of Tractor :
(A)	एचएमटी व्यापार	संख्या	..	313	52	125	123	53	Nos.	(A) HMT (Trading)
(B)	रुसियन व्यापार	संख्या	262	Nos.	(B) Russian (Trading)
(C)	रुमानियन व्यापार	संख्या	80	Nos.	(C) Rumanian (Trading)
(D)	हिंदुस्तान व्यापार	संख्या	..	116	17	116	84	..	Nos.	(D) Hindustan (Trading)
(E)	फोर्ट व्यापार	संख्या	..	1	Nos.	(E) Fort (Trading)
(F)	वीएसटी	संख्या	81	30	188	Nos.	(F) VST
(G)	महेंद्र व्यापार	संख्या	2	Nos.	(G) Mahindra (Trading)
(H)	किरोस्कर व्यापार	संख्या	..	1	..	9	Nos.	(H) Kirloskar (Trading)
(I)	मित्सुबिशी व्यापार	संख्या	33	Nos.	(I) Mitsubishi (Trading)
(J)	इतर व्यापार	संख्या	98	431	Nos.	(J) Other (Trading)
9	ट्रॅक्टरच्या मुख्य भागांची विक्री	रु. हजारात	..	7.94	..	21.34	17.70	31.75	Rs. in thousand	Sale of Spare parts of Tractor and Cabins.
10	ट्रॅक्टर दुरुस्तीसाठी मिळालेली रक्कम	रुये हजारात	1.22	1.69	1.66	1.93	Rs. in thousand	Amount received for Tractor Repairs.

जाणकार.—महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ लि., मुंबई.

Source.—The Maharashtra Agro-Industries Development Corporation Limited, Mumbai.

३३. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी :

३३.१. महाराष्ट्र राज्यातील सर्व ग्रामपंचायती, नगरपरिषदा/ महानगरपालिका व जिल्हा परिषदा यांचे उत्पन्न व खर्च यासंबंधीची माहिती या विभागात दिली आहे.

३३.२. ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्चासंबंधीची माहिती अनुक्रमे सुरुवातीची शिल्लक व अखेरची शिल्लक वगळून दिलेली आहे. उत्पन्न या शीर्षाखाली अनुदाने, कर व इतर उत्पन्न यासंबंधीची स्वतंत्र्य माहिती दर्शविली आहे. अनुदानामध्ये शासकीय अनुदाने तसेच जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांकडून विकासविषयक कामांसाठी मिळालेल्या अनुदानांचा समावेश आहे. शासकीय अनुदाने मुख्यतः जमीन महसूल अनुदान, समीकरण अनुदान व स्थानिक उपकर अनुदान ही आहेत. इतर करांमध्ये ग्रामपंचायतीच्या आकस्मित कर व दर यांचा समावेश आहे तसेच ग्रामपंचायतीच्या इतर उत्पन्नाची साधने म्हणजे अंशदाने, देणग्या, बक्षिसे आणि नियमांचा भंग केल्याबद्दल दंडही आहेत.

३३.३. प्रत्येक नगरपालिकेचे उत्पन्न (१) पट्टी व कर व (२) इतर साधने यानुसार दर्शविले आहे. मुख्यत्वे महागाई भत्ता, रस्ते, पाणीपुरवठा, शिक्षण, वैद्यकीय बाबी आणि जमीन महसुलामधील प्रमाणानुसार मिळणारे उत्पन्न टक्केवारी दरगैरे यासाठी दिलेल्या शासकीय अनुदानांचा समावेश " इतर साधने " यात आहे. असाधारण उत्पन्नामध्ये कर्जे, आगाऊ रकमा, ठेवी, विक्रीसाठी मिळालेले उत्पन्न यांचा समावेश आहे. याच धर्तीवर महापालिकांच्या उत्पन्नासंबंधीची माहिती दिली आहे. नगरपालिका व महापालिका यांच्या खर्चाचा तपशील नेहमीचा व असाधारण खर्च आणि कर्जे असा स्वतंत्रपणे दिला आहे. नेहमीच्या खर्चाचा तपशील सहा ढोबळ लेखा शीर्षाखाली दर्शविला असून त्यात भांडवली व महसुली खर्च समाष्टि आहे. मुंबई महापालिकेचे लेखे (१) शहरक्षेत्र, (२) उपनगर क्षेत्र, (३) विस्तारीत उपनगर क्षेत्र, (४) शिक्षण निधी, (५) सुधार योजना व (६) शहर व उपनगरे यांसाठी गलिच्छ वस्ती निर्मूलन योजना, या बाबीसाठी स्वतंत्र ठेवले आहेत. संपूर्ण मुंबई महापालिकेसाठी एकूण बेरीज ही वरील लेखांमध्ये एकत्रिकरण करून व लेखांतर्गत फेरफार वगळून केली आहे. मात्र यामध्ये बेस्ट उपक्रमांचे उत्पन्न व खर्च यांचा समावेश केला नाही. नागपूर महापालिकेच्या बाबतीत उत्पन्न व खर्च दर्शविताना नागपूर सुधार प्रन्यासचा त्यात समावेश केला नाही, या बाबतीत असे नमूद करण्यात येते की, सर्व नगरपरिषदा व महापालिका उत्पन्न व खर्चाचे लेखे समान पद्धतीने ठेवत नाहीत. परिणामतः तुलनात्मक आकडेवारी तयार करणे फार कठीण जाते. त्यामुळे येथे दिलेली आकडेवारी ही ढोबळमानाने केलेले वर्गीकरण समजावे.

३३.४. जिल्हापरिषदांचे उत्पन्न व खर्च यात अनुक्रमे सुरुवातीची शिल्लक व अखेरची शिल्लक यांचा समावेश नाही. उत्पन्न हे चार उपशीर्षाखाली दर्शविले आहे. ती अशी (१) स्वनिर्मिती, (२) शासकीय

33. PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS :

33.1. Information on income and expenditure of all Village Panchayats, Municipal Councils, Municipal Corporations and Zilla Parishads is given in this section.

33.2. Income and expenditure of Village Panchayats are exclusive of opening and closing balance respectively. Under income, information is separately shown under grants, taxes and other income, grants include Government grants as well as grants from Zilla Parishads and Panchayat Samitis for development activities, Government grants are mainly Land Revenue grants, equalization grants and "Local cess grants." The other taxes include other taxes and fees imposed by the Village Panchayats. Similarly, the other income of Village Panchayats is contributions, donations, gifts and fines for contraventions of rules.

33.3. The receipts position of each Municipal body is shown according to (i) Municipal rates and taxes and (ii) other sources. Government grants under (ii) other sources are mainly grants on account of dearness allowance, grants for roads, for water-supply, for educational purposes for medical purposes and on account of percentage in land revenue, etc. The income from extraordinary receipts and debts includes loans, advances, deposits, sale-proceeds, etc, similar income position in respect of Municipal Corporations is also given. The expenditure by Municipal Councils and by Municipal Corporations has been shown separately under current and under extraordinary expenditure and debts. The break-up of current expenditure is shown under six broad heads of the expenditure and includes both capital and revenue expenditure. The accounts of the Bombay Municipal Corporation are maintained separately for (i) city area, (ii) suburban area, (iii) extended suburban area, (iv) education fund, (v) improvement scheme and (vi) slum clearance scheme for city and suburban areas. The totals for the entire Bombay Municipal Corporation are arrived at by summing up the above accounts excluding the inter-account transfers. They however, do not cover the income and expenditure of Bombay Electricity Supply and Transport Undertakings. In the case of Nagpur Municipal Corporation income and expenditure of Nagpur Improvement Trust is not included. It may be mentioned here that all the Municipalities do not follow a uniform procedure for presentation of statistics regarding income and expenditure, with the result that it was very difficult to build up these statistics on comparable basis. The figures shown in these statements may, therefore, be regarded as only broad distribution into the items shown.

33.4. The receipts and expenditure of the Zilla Parishads are exclusive of opening balance and closing balance, respectively. The receipts are

अनुदाने, (३) अभिकरण योजनांसाठी अनुदाने व (४) कर्जे, स्वनिर्मित उत्पन्नामध्ये मुख्यत्वे जमीन महसूल उपकर, स्थानिक उपकर, जमीन महसूल, इतर कर व जिल्हापरिषदांना आकारलेले कर व शुल्क यांचा समावेश आहे. शासकीय अनुदानात मुख्यत्वे जमीन महसूल अनुदान सहेतूक अनुदान, आस्थापना अनुदान, योजना अनुदान, गट अनुदान इत्यादींचा समावेश आहे. खर्चाचा तपशील (१) सर्वसाधारण प्रशासन, (२) शिक्षण, (३) समाज विकास, (४) कर्ज विभाग व (५) इतर या पाच भागात दर्शविला आहे. सामुहिक विकासासाठी दर्शविलेल्या खर्चामध्ये " संकीर्ण विभाग " या शीर्षाखाली खर्चाचा समावेश नाही, तसेच हा खर्च फक्त महसुली खर्च असून त्यात भांडवली खर्च व कर्जे व आमाऊ रकमा यांचा समावेश नाही, परंतु त्यात स्थानिक विकास कामे, अभिकरण योजना, प्रशिक्षण योजना आणि सर्वसाधारण योजना यावरील महसुली खर्चाचा समावेश आहे.

३३.५. सार्वजनिक निवडणुकीचे निकाल लोकसभा व विधानसभा करिता आणि पक्षानुसार झालेले एकूण मतदान इत्यादींची माहिती घात दिलेली आहे.

shown under four sub-heads viz. (i) Self-raised resources. (ii) Government grants, (iii) grants agency schemes and (iv) debt section, Self-raised resources are mainly land revenue cess, local cess local revenues, other taxes and fees imposed by the 2 Parishads. While Government grants are mainly land revenue grants, purposive grants, establishment grant plan grants, block grants etc. The expenditure likewise shown under five broad heads, viz. (i) General administration, (ii) education, (iii) community development, (iv) debt section and (v) others. The expenditure under community development is exclusive of expenditure under the head miscellaneous departments. It is also restricted to revenue expenditure and does not include capital expenditure and loans and advances. However, it includes revenue expenditure under local development works, agency scheme, training scheme and other general schemes.

33.5. Results of General election of Lok Sabha and Vidhan Sabha partywise votes polled etc. are given in section.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी / PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 33.1 (A)

जिल्हा परिषदांचे क्षेत्र, लोकसंख्या, सभासद आणि उत्पन्न व खर्च

Area, Population, Membership, Income and Expenditure of Zilla Parishad

(1991-92)

Sr. No.	जिल्हा	व्यापलेले क्षेत्र ग्रामीण Area covered Rural चौ. कि. मी./ sq. k. m.	लोकसंख्या ग्रामीण Population Rural	सभासदांची संख्या Membership		एकूण Total	एकूण उत्पन्न (रु. लाखात) Total Income (Rs. in lakh)	एकूण खर्च (रु. लाखात) Total Expenditure (Rs. in lakh)	District
				नामनिर्देशित Nomi- nated	निवडून आलेले Elected				
1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
	ठाणे	8,925	18,55,919	..	63	63	9,991	9,874	Thane
	रायगड	7,056	14,96,176	3	61	64	7,436	7,153	Raigad
	रत्नागिरी	8,174	14,06,001	5	62	67	7,901	7,845	Ratnagiri
	सिंधुदुर्ग	5,182	7,59,02	4	54	58	5,746	5,604	Sindhudurg
	कोकण विभाग	29,337	55,27,998	12	240	252	31,074	30,476	Kokan Region
	नाशिक	15,108	24,82,267	18	71	89	9,996	10,127	Nashik
	धुळे	13,046	20,15,874	10	65	75	7,631	7,611	Dhule
	जळगाव	11,622	23,12,965	6	68	74	8,974	9,363	Jalgaon
	अहमदनगर	16,678	28,39,454	5	75	80	13,749	13,648	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	56,454	96,50,560	39	279	318	40,350	40,749	Nasik Region
	पुणे	15,237	27,25,503	..	74	74	14,915	14,555	Pune
	सातारा	10,169	21,35,532	..	68	68	10,495	10,306	Satara
	सांगली	8,272	17,07,041	4	64	68	9,352	9,453	Sangli
	सोलापूर	14,571	23,01,574	5	69	74	9,543	9,308	Solapur
	कोल्हापूर	7,539	22,02,505	16	68	84	10,312	10,408	Kolhapur
	पुणे विभाग	55,788	1,10,72,155	25	343	368	54,617	54,030	Pune Region
	औरंगाबाद	9,901	14,88,636	5	58	63	6,722	6,761	Aurangabad
	जालना	7,612	11,33,697	..	55	55	4,224	4,114	Jalna
	परभणी	10,816	16,40,436	..	61	61	6,517	6,463	Parbhani
	बीड	10,652	14,95,104	18	60	78	6,843	6,757	Beed
	नांदेड	10,401	18,24,234	..	61	61	7,961	7,953	Nanded
	उस्मानाबाद	7,327	10,82,447	3	56	59	5,807	5,820	Osmanabad
	लातूर	7,087	13,34,773	5	57	62	6,018	5,848	Latur
	औरंगाबाद विभाग	63,796	99,99,327	31	408	439	44,092	43,716	Aurangabad Region
	बुलढाणा	9,525	14,97,964	..	62	62	4,189	4,517	Buldhana
	अकोला	10,427	15,79,940	..	61	61	7,152	7,150	Akola
	अमरावती	11,976	14,82,928	5	60	65	7,875	7,884	Amravati
	यवतमाळ	13,514	17,20,213	..	63	63	8,369	8,006	Yavatmal
	अमरावती विभाग	45,442	62,81,045	5	246	251	27,585	27,557	Amravati Region
	वर्धा	66,279	7,83,840	5	51	56	3,567	3,566	Wardha
	नागपूर	9,579	12,56,225	5	57	62	7,787	7,504	Nagpur
	भंडारा	9,254	18,31,735	5	66	71	8,203	8,094	Bhandara
	चंद्रपूर	11,315	12,75,171	5	58	63	6,648	6,467	Chandrapur
	गडचिरोली	14,356	7,18,445	5	49	54	3,749	3,537	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	50,783	58,65,416	25	281	306	29,954	29,168	Nagpur Region
	महाराष्ट्र राज्य	3,01,600	4,83,95,601	137	1,797	1,934	2,27,672	2,25,696	Maharashtra State

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी / PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 33.1 (B)

जिल्हा परिषदांचे क्षेत्र, लोकसंख्या, सभासद आणि उत्पन्न व खर्च

Area, Population, Membership, Income and Expenditure of Zilla Parishad

(1992-93)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	व्यापलेले क्षेत्र	लोकसंख्या	सभासदांची संख्या		एकूण Total	एकूण उत्पन्न (रु. लाखात) Total Income (Rs. in lakh)	एकूण खर्च (रु. लाखात) Total Expenditure (Rs. in lakh)	District
		ग्रामीण Area covered Rural ची. कि. मी./ sq. k. m.	ग्रामीण Population Rural (1991 census)	नामनिर्देशित Nomi- nated	निवडून आलेले Elected				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	ठाणे	8,925	18,55,919	..	63	63	11,286	11,356	Thane
2	रायगड	7,056	14,96,176	3	61	64	7,690	7,573	Raigad
3	रत्नागिरी	8,174	14,06,001	5	62	67	8,599	8,575	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	5,182	7,69,002	4	54	58	6,544	6,528	Sindhudurg
कोकण विभाग		29,337	55,27,098	12	240	252	34,119	34,032	Kokan Region
5	नाशिक	15,108	24,82,267	18	71	89	12,219	12,004	Nashik
6	पुढे	13,046	20,15,874	10	65	75	9,101	8,784	Dhule
7	जळगाव	11,622	23,12,965	6	68	74	11,647	11,322	Jalgaon
8	अहमदनगर	16,678	28,39,454	5	75	80	15,013	14,899	Ahmednagar
नाशिक विभाग		56,454	96,50,560	39	279	318	47,980	47,009	Nasik Region
9	पुणे	15,237	27,25,503	..	74	74	15,978	15,710	Pune
10	सातारा	10,169	21,35,532	..	68	68	12,974	12,355	Satara
11	सांगली	8,272	17,07,041	4	64	68	9,999	10,155	Sangli
12	सोलापूर	14,571	23,01,574	5	69	74	11,528	11,549	Solapur
13	कोल्हापूर	7,539	22,02,505	16	68	84	12,232	12,159	Kolhapur
पुणे विभाग		55,788	1,10,72,155	25	343	368	62,711	61,928	Pune Region
14	औरंगाबाद	9,901	14,88,636	5	58	63	7,784	7,686	Aurangabad
15	जालना	7,812	11,33,697	..	55	55	5,170	4,965	Jalna
16	परभणी	10,816	16,40,436	..	61	61	8,548	8,337	Parbhani
17	बीड	10,652	14,95,104	18	60	78	8,308	8,183	Beed
18	नांदेड	10,401	18,24,234	..	61	61	9,973	9,655	Nanded
19	उस्मानाबाद	7,327	10,82,447	3	56	59	6,737	6,638	Osmanabad
20	लातूर	7,087	13,34,773	5	57	62	7,039	7,239	Latur
औरंगाबाद विभाग		63,796	99,99,327	31	408	439	53,509	52,703	Aurangabad Region
21	बुलढाणा	9,525	14,97,964	..	62	62	8,068	8,049	Buldhana
22	अकोला	10,427	15,79,940	..	61	61	8,622	8,591	Akola
23	अमरावती	11,976	14,82,928	5	60	65	9,236	9,097	Amravati
24	यवतमाळ	13,514	17,20,213	..	63	63	9,947	9,965	Yavatmal
अमरावती विभाग		45,442	62,81,045	5	246	251	35,873	35,702	Amravati Region
25	वर्धा	6,279	7,83,840	5	51	56	4,594	4,303	Wardha
26	नागपूर	9,579	12,56,225	5	57	62	10,053	9,955	Nagpur
27	भंडारा	9,254	18,31,735	5	66	71	9,790	9,771	Bhandara
28	चंद्रपूर	11,315	12,75,171	5	58	63	7,415	7,395	Chandrapur
29	गडचिरोली	14,356	7,18,445	5	49	54	4,049	4,275	Gadchiroli
नागपूर विभाग		50,783	58,65,416	25	281	306	35,901	35,699	Nagpur Region
म्हाराष्ट्र राज्य		3,01,600	4,83,95,601	137	1,797	1,934	2,70,093	2,67,073	Maharashtra State

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी / PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 33.2 (A)

प्रमुख शीर्षनिहाय जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न

Income of Zilla Parishads by Major Heads

1991-92

(रु. लाखात) (Rs. in Lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	स्थानिक पट्टी व कर Local Rates and Taxes	शुल्कापासून उत्पन्न Income from Fees	अंशदान Contribution From					एकूण उत्पन्न सुलवातीची शिल्लक वगळून Total Income Excluding opening Balance	District
				मालमतेवर आधारित Board Property	शिक्षण Education	वैद्यकीय सेवा Medical Health	सहाय्यक अनुराने Grants in aid	इतर साधन Other Sources		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	ठाणे ..	169	6	5	4,384	5,427	9,991	Thane
2	रायगड ..	69	13	..	1	4	3,757	3,592	7,436	Raigad
3	रत्नागिरी ..	15	8	1	3,850	4,027	7,901	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग ..	7	3	1	2,662	3,073	5,746	Sindhudurg
	कोकण विभाग ..	260	13	..	18	11	14,653	16,119	31,074	Kokan Region
5	नाशिक ..	52	2	..	16	3	5,022	4,901	9,996	Nashik
6	धुळे ..	54	6	..	31	2	3,825	3,713	7,631	Dhule
7	जलगाव ..	100	11	1	4,471	4,391	8,974	Jalgaon
8	अहमदनगर ..	93	1	1	5,291	8,363	13,749	Ahmednagar
	नाशिक विभाग ..	299	8	..	59	7	18,609	21,368	40,350	Nashik Region
9	पुणे ..	215	3	..	5	2	5,505	9,185	14,915	Pune
10	सातारा ..	82	3	..	2	1	4,572	5,835	10,495	Satara
11	सांगली ..	187	12	2	3,914	5,237	9,352	Sangli
12	सोलापूर ..	52	2	..	13	2	4,468	5,006	9,543	Solapur
13	कोल्हापूर ..	129	2	..	9	5	4,277	5,890	10,312	Kolhapur
	पुणे विभाग ..	665	10	..	41	12	22,736	31,153	54,617	Pune Region
14	औरंगाबाद ..	45	2	1	3,226	3,448	6,722	Aurangabad
15	जालना ..	22	1	1	2,085	2,115	4,224	Jalna
16	परभणी ..	69	2	6	3,355	3,085	6,517	Parbhani
17	बीड ..	33	5	69	3,197	3,539	6,843	Beed
18	नंदेड ..	114	1	..	11	7	4,064	3,764	7,961	Nanded
19	उस्मानाबाद ..	33	1	..	1	..	3,198	2,574	5,807	Osmanabad
	लातूर ..	39	1	..	3,212	2,766	6,018	Latur
	औरंगाबाद विभाग ..	355	2	..	23	84	22,337	21,291	44,092	Aurangabad Region
21	बुलढाणा ..	24	1	..	82	1	3,095	9,866	4,189	Buldhana
22	अकोला ..	81	18	..	39	1	3,533	3,480	7,152	Akola
23	अमरावती ..	110	8	..	58	4	3,812	3,883	7,875	Amravati
24	यवतमाळ ..	145	2	..	70	1	3,746	4,405	8,369	Yavatmal
	अमरावती विभाग ..	360	29	..	249	7	14,186	12,754	27,585	Amravati Region
25	वर्धा ..	28	2	..	3	1	1,885	1,648	3,567	Wardha
26	नागपूर ..	199	7	..	74	1	3,996	3,510	7,787	Nagpur
27	भंडारा ..	67	10	..	456	1	3,672	3,997	8,203	Bhandara
28	चंद्रपूर ..	16	2	..	18	7	3,325	3,280	6,648	Chandrapur
29	गडचिरोली ..	8	1	..	20	1	1,740	1,979	3,749	Gadchiroli
	नागपूर विभाग ..	318	22	..	571	11	14,618	14,414	29,954	Nagpur Region
	महाराष्ट्र राज्य ..	2,257	84	..	961	132	1,07,139	1,17,099	2,27,672	Maharashtra State

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी / PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 33.2 (B)

प्रमुख शीर्षनिहाय जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न

Income of Zilla Parishads by Major Heads

1992-93

(रु. लाखात) (Rs. in Lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	स्थानिक दर व कर Local Rates and Taxes (3)	शुल्कापासून उत्पन्न Income from Fees (4)	अंशदान Contribution From					एकूण उत्पन्न सुरूवातीची शिल्लक वगळून Total Income Excluding opening Balance (10)	जिल्हा District (2)
				मालमतेवर आधारित Board Property (5)	शिक्षण Education (6)	वैद्यकीय सेवा Medical Health (7)	सहाय्यक अनुदाने Grants in aid (8)	इतर साधने Other Sources (9)		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	ठाणे ..	48	5	4	5,317	5,912	11,286	Thane
2	रायगड ..	40	10	..	1	5	4,202	3,432	7,690	Raigad
3	रत्नागिरी ..	30	1	..	9	2	4,577	3,980	8,599	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग ..	14	6	2	3,181	3,340	6,543	Sindhudurg
कोकण विभाग ..		132	11	..	21	13	17,277	16,664	34,118	Kokan Region
5	नाशिक	2	..	17	5	5,843	6,352	12,219	Nashik
6	धुळे ..	71	4	..	8	13	4,140	4,865	9,101	Dhule
7	जलगाव ..	175	9	..	5,953	5,510	11,647	Jalgaon
8	अहमदनगर ..	142	1	..	4	2	6,382	8,482	15,013	Ahmednagar
नाशिक विभाग ..		388	7	..	38	20	22,318	25,209	47,980	Nashik Region
9	पुणे ..	165	3	..	2	2	6,790	9,017	15,979	Pune
10	सातारा ..	78	3	..	1	2	6,574	6,318	12,974	Satara
11	सांगली ..	132	7	1	4,499	5,360	9,999	Sangli
12	सोलापूर ..	45	2	..	30	2	5,548	5,901	11,528	Solapur
13	कोल्हापूर ..	88	2	..	10	6	5,533	6,593	12,232	Kolhapur
पुणे विभाग ..		508	10	..	48	13	28,944	33,189	62,712	Pune Region
14	औरंगाबाद ..	37	1	..	1	1	4,239	3,454	7,734	Aurangabad
15	जालना ..	36	1	1	2,599	2,533	5,170	Jalna
16	परभणी ..	120	1	4	4,530	3,893	8,548	Parbhani
17	बीड ..	33	5	94	4,418	3,758	8,308	Beed
18	नांदेड ..	74	1	..	18	8	5,507	4,365	9,973	Nanded
19	उस्मानाबाद ..	52	1	3,881	2,803	6,737	Osmanabad
20	लातूर ..	82	2	..	1	..	3,527	3,427	7,039	Latur
औरंगाबाद विभाग ..		434	5	..	27	109	28,701	24,233	53,509	Aurangabad Region
21	बुलढाणा ..	50	1	..	222	2	3,954	3,839	8,068	Buldhana
22	अकोला ..	152	21	..	73	1	4,462	3,913	8,622	Akola
23	अमरावती ..	87	7	..	62	3	4,588	4,489	9,236	Amravati
24	यवतमाळ ..	12	2	..	112	..	4,450	5,371	9,947	Yavatmal
अमरावती विभाग ..		301	31	..	469	6	17,454	17,612	35,873	Amravati Region
25	वर्धा ..	41	4	..	2	1	2,425	2,121	4,594	Wardha
26	नागपूर ..	154	8	..	99	1	4,782	5,009	10,053	Nagpur
27	भंडारा ..	34	11	..	544	..	4,187	5,014	9,790	Bhandara
28	चंद्रपूर ..	47	3	..	122	8	3,691	3,544	7,415	Chandrapur
29	गडचिरोली ..	11	1	..	27	1	2,182	1,827	4,049	Gadchiroli
नागपूर विभाग ..		287	27	..	794	11	17,267	17,515	35,901	Nagpur Region
महाराष्ट्र राज्य ..		2,050	91	..	1,397	172	1,31,961	1,34,422	2,70,093	Maharashtra State

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी / PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 33.3 (A)

प्रमुख शीर्षनिहाय जिल्हा परिषदांचा खर्च

Expenditure of Zilla Prishads by Major Heads

1991-92

(रुपये लाखात)
(Rs. in Lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	आस्थापना Establishment (3)	रस्ते Road (4)	शिक्षण Education (5)	वैद्यकीय सेवा Medical Health (6)	पशुसंवर्धन Veterinary (7)	इतर खर्च Other Expenditure (8)	एकूण Total (9)	District (2)
1	ठाणे	573	417	2,474	574	52	5,784	9,874	Thane
2	रायगड	340	474	5,158	408	41	732	7,153	Raigad
3	रत्नागिरी	414	408	2,178	803	37	4,005	7,845	Ratnagiri
4	सिंधुदूर्ग	198	338	1,784	281	27	2,976	5,604	Sindhudurg
	कोकण विभाग	1,525	1,637	11,594	2,066	157	13,497	30,476	Kokan Division
5	नाशिक	671	563	2,804	669	86	5,334	10,127	Nashik
6	धुळे	272	382	1,766	570	65	4,556	7,611	Dhule
7	जळगाव	744	416	3,126	536	77	4,464	9,363	Jalgaon
8	अहमदनगर	478	525	2,855	573	103	9,114	13,648	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	2,165	1,886	10,551	2,348	331	23,468	40,749	Nasik Division
9	पुणे	657	470	3,669	768	78	8,913	14,555	Pune
10	सातारा	389	647	2,746	621	55	5,848	10,306	Satara
11	सांगली	426	356	2,365	420	53	5,833	9,453	Sangli
12	सोलापूर	622	549	2,405	364	81	5,287	9,308	Solapur
13	कोल्हापूर	532	480	2,569	563	55	6,209	10,408	Kolhapur
	पुणे विभाग	2,626	2,502	13,754	2,736	322	32,090	54,030	Pune Division
14	औरंगाबाद	344	329	1,949	443	104	3,592	6,761	Aurangabad
15	जालना	260	232	1,229	311	38	2,044	4,114	Jalna
16	परभणी	450	381	2,131	420	69	3,012	6,463	Parbhani
17	बीड	525	419	2,170	297	63	3,283	6,757	Beed
18	नांदेड	585	537	2,463	441	90	3,837	7,953	Nanded
19	उस्मानाबाद	175	427	1,661	315	56	3,186	5,820	Osmanabad
20	लातूर	190	383	2,066	310	68	2,831	5,848	Latur
	औरंगाबाद विभाग	2,529	2,708	13,669	2,537	488	21,785	43,716	Aurangabad Region
21	बुलढाणा	555	212	2,110	465	50	1,125	4,517	Buldhana
22	अकोला	477	319	2,234	453	57	3,610	7,150	Akola
23	अमरावती	569	231	2,110	582	54	4,338	7,884	Amravati
24	यवतमाळ	578	301	2,074	398	68	4,587	8,006	Yavatmal
	अमरावती विभाग	2,179	1,063	8,528	1,898	229	13,660	27,557	Amravati Division
25	वर्धा	350	153	949	253	37	1,824	3,566	Wardha
26	नागपूर	612	280	2,178	498	52	3,884	7,504	Nagpur
27	भंडारा	504	200	2,845	477	51	4,017	8,094	Bhandara
28	चंद्रपूर	96	245	1,713	424	70	3,919	6,467	Chandrapur
29	गडचिरोली	221	80	721	257	41	2,217	3,537	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	1,783	958	8,406	1,909	251	15,861	29,168	Nagpur Division
	महाराष्ट्र राज्य	12,807	10,754	66,502	13,494	1,778	1,20,361	2,25,696	Maharashtra State

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी / PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 33.3 (B)

प्रमुख शीर्षनिहाय जिल्हा परिषदांचा खर्च

Expenditure of Zilla Prishads by Major Heads

1992-93

(रुपये लाखात)
(Rs. in Lakhs)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	आस्थापना Establishment (3)	रस्ते Road (4)	शिक्षण Education (5)	वैद्यकीय सेवा Medical Health (6)	पशुसंवर्धन Veterinary (7)	इतर खर्च Other Expenditure (8)	एकूण Total (9)	जिल्हा District (2)
1	ठाणे	618	472	2,872	545	56	6,793	11,356	Thane
2	रायगड	367	345	2,240	461	46	4,114	7,573	Raigad
3	रत्नागिरी	467	427	2,449	558	42	4,632	8,575	Ratnagiri
4	सिंधुदूर्ग	235	366	1,898	396	29	3,604	6,528	Sindhudurg
कोकण विभाग		1,687	1,610	9,459	1,960	173	19,143	34,032	Kokan Division
5	नाशिक	594	554	3,421	697	99	6,639	12,004	Nashik
6	धुळे	286	383	1,951	574	68	5,522	8,784	Dhule
7	जळगाव	890	415	3,504	570	91	5,852	11,322	Jalgaon
8	अहमदनगर	534	546	3,291	670	131	9,727	14,899	Ahmednagar
नाशिक विभाग		2,304	1,898	12,167	2,511	389	27,740	47,009	Nasik Division
9	पुणे	696	491	4,219	759	88	9,457	15,710	Pune
10	सातारा	430	700	3,203	833	59	7,130	12,355	Satara
11	सांगली	475	431	2,489	498	62	6,200	10,155	Sangli
12	सोलापूर	678	509	2,799	458	95	7,010	11,549	Solapur
13	कोल्हापूर	581	458	2,938	795	62	7,325	12,159	Kolhapur
पुणे विभाग		2,860	2,589	15,648	3,343	366	37,122	61,928	Pune Division
14	औरंगाबाद	372	486	2,266	554	86	3,922	7,686	Aurangabad
15	जालना	261	276	1,508	298	48	2,574	4,965	Jalna
16	परभणी	528	492	2,642	450	84	4,141	8,337	Parbhani
17	बीड	555	488	2,417	377	72	4,274	8,183	Beed
18	नांदेड	653	574	3,206	514	101	4,607	9,655	Nanded
19	उस्मानाबाद	197	510	1,958	375	64	3,534	6,638	Osmanabad
20	लातूर	208	473	2,369	416	85	3,688	7,239	Latur
औरंगाबाद विभाग		2,774	3,299	16,366	2,984	540	26,740	52,703	Aurangabad Region
21	बुलढाणा	591	244	2,394	666	60	4,094	8,049	Buldhana
22	अकोला	506	345	2,622	576	62	4,480	8,591	Akola
23	अमरावती	594	299	2,275	589	53	5,287	9,097	Amravati
24	यवतमाळ	669	344	2,260	437	86	6,169	9,965	Yavatmal
अमरावती विभाग		2,360	1,232	9,551	2,268	261	20,030	35,702	Amravati Division
25	वर्धा	377	159	1,085	265	43	2,374	4,303	Wardha
26	नागपूर	677	338	2,769	571	62	5,538	9,955	Nagpur
27	भंडारा	545	223	3,121	435	58	5,389	9,771	Bhandara
28	चंद्रपूर	113	320	1,848	437	87	4,590	7,395	Chandrapur
29	गडचिरोली	220	138	870	304	48	2,695	4,275	Gadchiroli
नागपूर विभाग		1,932	1,178	9,693	2,012	298	20,586	35,699	Nagpur Division
महाराष्ट्र राज्य		13,917	11,806	72,884	15,078	2,027	1,51,361	2,67,073	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/ Table No. 33.4 (A)

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी / PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 33.4 (A)

जिल्हातील पंचायत समित्या व ग्रामपंचायती यांची संख्या

Number of Panchayat Samities and Gram Panchayats by District

1991-92

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	पंचायत समिती Panchayat Samities		ग्रामपंचायत सरपंच संख्या Number of Sarpanch				ग्रामपंचायत सदस्य संख्या Number of Member				एकूण उत्पन्न (रु. लाखात) Total Income (In lakhs Rs.)	एकूण खर्च (रु. लाखात) Total Expenditure (In lakhs Rs.)	District (2)
		संख्या No.	सदस्य Member- Ship	स्त्री Women	अ. जा. S. C.	अ. ज. S. T.	एकूण (सर्वसाधारण धरून) Total	स्त्री Women	अ. जा. S. C.	अ. ज. S. T.	एकूण (सर्वसाधारण धरून) Total	(13)	(14)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	ठाणे	12	126	10	5	287	865	1,776	133	1,019	8,162	537	534	Thane
2	रायगड	14	135	5	5	11	619	1,278	131	450	6,051	473	445	Raigad
3	रत्नागिरी	9	133	6	26	..	711	1,466	312	2	7,326	238	233	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	8	169	3	1	..	370	778	142	..	3,616	158	151	Sindhudurg
	कोकण विभाग	43	563	24	37	298	2,565	5,298	718	1,471	25,155	1,406	1,363	Kokan Region
5	नाशिक	13	155	21	17	378	1,271	2,470	747	1,212	11,238	425	412	Nashik
6	धुळे	10	150	10	6	406	980	1,960	400	924	8,608	268	278	Dhule
7	जळगाव	13	164	23	8	51	1,089	2,025	681	800	9,510	605	625	Jalgaon
8	अहमदनगर	13	162	23	14	17	1,140	2,271	1,099	446	10,652	432	433	Ahmednagar
	नाशिक विभाग	49	631	77	45	852	4,480	8,726	2,927	3,382	40,008	1,730	1,748	Nashik Region
9	पुणे	13	222	13	3	63	1,188	2,359	628	171	10,902	704	669	Pune
10	सातारा	11	136	5	8	1	1,162	2,333	702	7	10,414	417	365	Satara
11	सांगली	8	197	3	2	..	592	1,292	621	6	6,345	325	312	Sangli
12	सोलापूर	11	149	8	7	..	976	1,889	1,367	45	8,770	591	459	Solapur
13	कोल्हापूर	12	160	2	15	..	846	1,902	1,110	..	9,000	568	547	Kolhapur
	पुणे विभाग	55	864	31	35	64	4,764	9,775	4,428	229	45,431	2,605	2,352	Pune Region

14	औरंगाबाद	..	8	124	4	11	..	715	1,382	519	196	6,524	141	145	Aurangabad
15	जालना	..	5	110	9	12	7	458	906	257	41	4,102	87	91	Jalna
16	परभणी	..	7	122	20	50	95	1,085	2,260	424	244	9,297	406	429	Parbhani
17	बीड	..	7	127	20	9	3	839	1,696	927	3	7,795	108	119	Beed
18	नंदेड	..	8	122	23	28	30	1,259	2,239	967	430	8,979	162	173	Nanded
19	उस्मानाबाद	..	6	118	5	7	..	539	1,048	696	..	4,565	75	82	Osmanabad
20	सातूर	..	5	119	14	23	..	668	1,281	1,075	77	5,624	658	657	Latur
औरंगाबाद विभाग		..	46	842	95	140	135	5,563	10,812	4,865	991	46,886	1,637	1,696	Aurangabad Region
21	बुलढाना	..	13	118	15	34	19	815	1,526	607	92	6,764	271	258	Buldhana
22	अकोला	..	13	122	24	39	22	967	1,917	325	19	7,987	144	137	Akola
23	अमरावती	..	13	133	23	45	106	783	1,571	288	103	6,605	199	203	Amravati
24	यवतमाळ	..	14	126	..	22	156	1,096	2,124	504	1,300	11,329	230	236	Yavatmal
अमरावती विभाग		..	53	499	62	140	303	3,661	7,138	1,724	1,514	32,685	844	834	Amravati Region
25	वर्धा	..	8	110	12	29	47	478	969	120	416	3,851	113	113	Wardha
26	नागपूर	..	13	127	15	46	53	658	1,333	425	480	6,374	234	264	Nagpur
27	भंडारा	..	13	150	14	62	39	955	1,703	721	783	8,089	158	146	Bhandara
28	चंद्रपूर	..	10	126	7	24	55	800	1,464	455	902	7,075	231	216	Chandrapur
29	गडचिरोली	..	8	108	6	21	248	466	932	217	368	3,934	70	74	Gadchiroli
नागपूर विभाग		..	52	621	54	182	442	3,357	6,401	1,938	2,949	29,323	806	813	Nagpur Region
महाराष्ट्र राज्य		..	298	4,022	343	579	2,094	24,390	48,150	16,600	10,536	2,19,488	9,028	8,806	Maharashtra State

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी / PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 33.4 (B)

जिल्हातील पंचायत समित्या व ग्रामपंचायती यांची संख्या

Number of Panchayat Samities and Gram Panchayats by District

1992-93

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	पंचायत समिती Panchayat Samities			ग्रामपंचायत सरपंच संख्या Number of Sarpanch			ग्रामपंचायत सदस्य संख्या Number of Member			एकूण उत्पन्न (रु. लाखात) Total Income (in lakhs Rs.)	एकूण खर्च (रु. लाखात) Total Expenditure (in lakhs Rs.)	District (2)	
		संख्या No.	सदस्य Member- Ship	स्त्री Women	अ. जा. S. C.	अ. ज. S. T.	एकूण (सर्वसाधारण धरून) Total	स्त्री Women	अ. जा. S. C.	अ. ज. S. T.	एकूण (सर्वसाधारण धरून) Total	(13)		(14)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	ठाणे	12	126	10	5	287	865	1,783	158	723	8,272	665	588	Thane
2	रायगड	14	180	21	11	18	715	1,236	165	448	5,205	598	571	Raigad
3	रत्नागिरी	9	133*	5	25	1	663	1,660	213	14	7,839	367	321	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	7	108	3	412	1,077	156	1	3,808	274	247	Sindhudurg
कोकण विभाग		42	547	39	41	306	2,655	5,756	692	1,186	25,124	1,904	1,727	Kokan Division
5	नाशिक	13	142	27	17	378	1,297	2,491	727	1,235	11,282	476	462	Nashik
6	धुळे	10	194	12	6	361	975	1,920	497	2,144	8,762	307	306	Dhule
7	जळगाव	13	203	23	8	51	1,108	2,177	629	764	9,633	700	709	Jalgaon
8	अहमदनगर	13	150	22	10	68	1,124	2,590	1,102	468	10,983	551	541	Ahmednagar
नाशिक विभाग		49	689	84	41	858	4,504	9,178	2,955	4,611	40,660	2,034	2,018	Nashik Division
9	पुणे	13	222	14	7	65	1,329	2,615	855	305	11,915	814	796	Pune
10	सातारा	11	198	13	10	..	1,318	2,630	665	1	10,965	520	532	Satara
11	सांगली	8	146	6	1	3	664	1,531	813	18	6,314	324	328	Sangli
12	सोलापूर	11	137	8	6	..	1,024	2,076	1,345	59	8,965	546	528	Solapur
13	कोल्हापूर	12	190	15	13	..	888	2,225	1,056	2	9,064	707	662	Kolhapur
पुणे विभाग		55	893	56	37	68	5,223	11,077	4,734	385	47,223	2,911	2,846	Pune Division

88

14	औरंगाबाद	..	8	116	..	16	..	716	1,382	519	196	6,524	176	157	Aurangabad
15	जालना	..	5	110	9	12	7	458	1,155	311	102	4,855	95	101	Jalna
16	परभणी	..	7	124	26	47	95	1,145	2,260	424	244	9,297	367	345	Parbhani
17	बीड	..	7	120	26	18	..	948	2,097	950	8	8,191	110	108	Beed
18	नांदेड	..	7	127	28	29	30	1,297	1,696	927	3	7,795	177	176	Nanded
19	उस्मानाबाद	..	6	139	10	2	1	539	988	676	5	4,190	90	91	Osmanabad
20	लातूर	..	5	119*	18	10	7	706	1,509	1,054	88	5,923	543	537	Latur
	औरंगाबाद विभाग	..	45	855	117	134	140*	5,809	11,087	4,861	646	46,775	1,558	1,515	Aurangabad Division
21	बुलढाना	..	13	179	15	40	29	825	1,759	746	104	7,211	286	269	Buldhana
22	अकोला	..	13*	122*	24*	39*	22*	967*	1,917*	325*	19*	7,987*	153	160	Akola
23	अमरावती	..	13	133	23	45	106	798	1,063	413	682	6,693	243	234	Amravati
24	यवतमाळ	..	14	175	27	17	179	1,150	2,251	589	1,402	10,104	346	329	Yavatmal
	अमरावती विभाग	..	53	609	89	141	336	3,740	6,990	2,073	2,207	31,995	1,028	992	Amravati Division
25	वर्धा	..	8	102	12	29	47	489	969	120	416	4,151	128	122	Wardha
26	नागपूर	..	13	177	18	48	49	702	1,478	473	583	6,261	338	307	Nagpur
27	भंडारा	..	13	183	14	62	39	955	1,703	721	783	8,089	201	199	Bhandara
28	चंद्रपूर	..	10	153	7	26	64	807	1,516	552	798	6,644	258	247	Chandrapur
29	गडचिरोली	..	8	100	*6	*21	*248	466	932	217	368	3,934	888	86	Gadchiroli
	नागपूर विभाग	..	52	715	57	186	447	3,419	6,598	2,083	2,948	29,079	1,813	1,733	Nagpur Division
	महाराष्ट्र राज्य	..	296	4,308	442	580	2,155	25,350	50,686	17,398	11,983	2,20,856	11,248	10,060	Maharashtra State

* १९९१-९२ ची आकडेवारी/Figures for 1991-92.

33. सार्वजनिक प्रशासन आणि निवडणूक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 33.5

लोकसभेची व विधानसभेची मतदार संख्या
Number of Electors for Lok Sabha and Vidhan Sabha

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	लोकसभा Lok Sabha		विधानसभा Vidhan Sabha			District (2)
		1984 (3)	1989 (4)	1980 (5)	1985 (6)	1990 (7)	
1	बृहन्मंबई	50,45,354	67,59,067	45,72,396	51,61,454	65,29,706	Brihan Mumbai
2	ठाणे	17,50,095	25,87,737	17,81,386	21,14,010	17,14,895	Thane
3	रायगड	7,06,929	9,38,272	7,60,262	8,56,313	7,25,843	Raigad
4	रत्नागिरी	12,29,302	7,64,264	10,86,327	7,61,013	6,15,591	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	7,41,195	..	4,08,180	3,30,517	Sindhudurg
6	नाशिक	14,97,247	19,65,434	15,78,711	17,61,136	13,44,461	Nashik
7	धुळे	13,95,821	17,83,057	10,81,770	12,01,439	9,38,150	Dhule
8	जळगाव	15,37,695	18,96,503	14,20,577	15,62,845	11,99,110	Jalgaon
9	अहमदनगर	14,40,712	18,42,538	14,65,902	16,30,001	13,37,149	Ahmednagar
10	पुणे	23,42,585	32,23,457	21,88,946	24,67,252	20,93,294	Pune
11	सातारा	14,71,716	18,60,163	11,25,653	12,33,263	10,82,156	Satara
12	सांगली	7,17,441	8,92,515	10,28,746	11,30,910	9,94,053	Sangli
13	सोलापूर	14,48,887	18,29,747	13,95,881	15,87,639	11,34,590	Solapur
14	कोल्हापूर	14,93,370	18,31,640	13,44,317	15,18,652	13,45,329	Kolhapur
15	औरंगाबाद	8,49,481	11,45,802	13,54,021	10,08,162	8,23,829	Aurangabad
16	जालना	7,81,442	9,90,208	..	6,65,565	5,50,549	Jalna
17	परभणी	14,41,209	9,28,898	10,09,935	9,96,357	8,20,598	Parbhani
18	बीड	8,66,071	11,11,872	9,31,739	10,26,383	7,72,506	Beed
19	नांदेड	8,20,467	19,95,713	9,72,161	10,57,520	8,75,664	Nanded
20	उस्मानाबाद	6,80,500	8,65,583	12,36,305	7,19,507	5,73,008	Osmanabad
21	लातूर	7,54,786	9,79,858	..	6,71,685	5,48,770	Latur
22	बुलढाना	7,43,946	9,08,190	7,96,218	8,91,724	7,75,957	Buldhana
23	अकोला	14,22,633	17,83,595	9,52,886	10,52,463	8,54,061	Akola
24	अमरावती	7,02,357	9,29,879	9,25,694	10,28,181	8,13,923	Amravati
25	यवतमाळ	7,11,775	8,90,474	8,70,364	9,64,607	7,66,204	Yavatmal
26	वर्धा	7,31,118	9,20,961	4,90,863	5,34,007	4,29,317	Wardha
27	नागपूर	16,11,624	20,80,868	13,07,926	15,06,458	11,54,773	Nagpur
28	भंडारा	7,09,457	8,57,992	10,24,616	10,84,144	9,21,335	Bhandara
29	चंद्रपूर	15,22,907	9,86,600	10,49,363	8,19,563	7,09,304	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	9,13,813	..	3,49,917	2,53,264	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		3,64,26,927	4,72,05,893	3,37,52,925	3,77,70,350	3,02,16,429	Maharashtra State

आधार.—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Mumbai.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 33.6

लोकसभा व विधानसभेच्या जिल्हावार एकूण जागा
Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha Seats by District

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	लोकसभा Lok Sabha		विधानसभा Vidhan Sabha			District (2)
		1984 (3)	1989 (4)	1980 (5)	1985 (6)	1990 (7)	
1	मुंबई	6	3	17	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	..	3	34	34	17	Mumbai (Sub)
3	ठाणे	2	2	13	13	13	Thane
4	रायगड	1	1	7	7	7	Raigad
5	रत्नागिरी	2	1	11	11	7	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	..	1	14	14	14	Sindhudurg
7	नाशिक	2	2	14	14	14	Nashik
8	धुळे	2	2	10	10	10	Dhule
9	जळगाव	2	2	12	12	12	Jalgaon
10	अहमदनगर	2	2	13	13	13	Ahmednagar
11	पुणे	3	3	18	18	18	Pune
12	सातारा	2	2	10	10	10	Satara
13	सांगली	1	1	9	9	9	Sangli
14	सोलापूर	2	2	13	13	13	Solapur
15	कोल्हापूर	2	2	12	12	12	Kolhapur
16	औरंगाबाद	1	1	11	7	7	Aurangabad
17	जालना	1	1	5	5	5	Jalna
18	परभणी	1	1	9	8	8	Parbhani
19	बीड	1	1	7	7	7	Beed
20	नांदेड	2	2	8	8	8	Nanded
21	उस्मानाबाद	1	1	11	5	5	Osmanabad
22	लातूर	1	1	..	6	6	Latur
23	बुलढाणा	1	1	7	7	7	Buldhana
24	अकोला	2	2	9	9	9	Akola
25	अमरावती	1	1	9	9	9	Amravati
26	यवतमाळ	1	1	8	8	8	Yavatmat
27	वर्धा	1	1	4	4	4	Wardha
28	नागपूर	2	2	11	11	11	Nagpur
29	भंडारा	1	1	9	9	9	Bhandara
30	चंद्रपूर	2	1	9	6	6	Chandrapur
31	गडचिरोली	..	1	..	3	3	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य	..	48	48	288	288	288	Maharashtra State

आधार.—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Mumbai.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक विषयक सांख्यिकी

तक्ता क्रमांक

विधानसभा १९९० च्या निवडणुकीत झालेले मतदान, मतांचे शेकडा प्रमाण व पक्षानुसार जिंकलेल्या जागा

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	एकूण ग्राह्य मते (हजारत) Total No. of valid votes polled ('000)	इंडियन नॅशनल काँग्रेस Indian National Congress (INC)			इंडियन काँग्रेस Indian Congress IC (SS)			भारतीय जनता पक्ष Bharatiya Janta Party (BJP)		
			ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled ('000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled ('000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled ('000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats won
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई	3,479	1,148	32.99	9	13	0.39	..	575	16.54	9
2	ठाणे	1,684	645	38.33	5	1	0.03	..	247	14.68	2
3	रायगड	709	273	38.49	2	7	0.99	..
4	रत्नागिरी	601	190	31.61	1	88	14.63	2
5	सिंधुदुर्ग	325	110	38.81	1	41	12.67	1
6	नाशिक	1,316	464	35.23	7	14	1.07	..	219	16.62	4
7	पुढे	915	448	48.92	7	116	12.71	2
8	जळगाव	1,174	425	36.19	7	159	13.52	1	165	14.02	2
9	अहमदनगर	1,310	629	48.04	9	1	0.12	..	130	9.89	..
10	पुणे	2,061	1,016	49.28	14	13	0.64	..	187	9.06	1
11	सातारा	1,065	509	47.82	9	31	2.93	..
12	सांगली	979	463	47.28	6	12	1.27	..
13	सोलापूर	1,312	644	49.14	9	1	0.06	..	129	9.85	1
14	कोल्हापूर	1,327	661	49.76	7	7	0.53	..	8	0.63	..
15	औरंगाबाद	806	201	24.89	2	2	0.27	..	88	10.88	1
16	जालना	536	173	32.27	2	6	1.05	..	91	16.99	1
17	परभणी	803	240	29.92	2	71	8.86	1
18	बीड	757	316	41.70	4	7	0.99	..	100	13.25	2
19	नांदेड	858	283	32.95	5	2	0.28	..	49	5.73	..
20	उस्मानाबाद	562	233	41.52	4	35	6.19	..
21	नातूर	539	249	46.09	4	7	1.23	..
22	बुलढाणा	763	263	34.41	2	12	1.59	..	110	14.35	2
23	अकोला	843	213	25.32	2	1	0.14	..	93	11.02	2
24	अमरावती	801	184	22.99	2	16	2.11	..	109	13.58	3
25	यवतमाळ	754	294	39.02	2	2	0.23	..	13	1.76	..
26	वर्धा	422	149	35.24	1	9	2.04	..
27	नागपूर	1,140	396	34.76	7	15	1.34	..	154	13.55	1
28	भंडारा	909	234	25.79	3	232	25.52	4
29	चंद्रपूर	697	189	27.05	2	17	2.46	..	60	8.61	1
30	गडचिरोली	246	93	37.84	2	4	1.55	..
	म्हारापूर पञ्च	29,693	11,355	38.17	141	292	0.98	1	3,180	10.71	42

PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

TABLE No. 33.7

Election to the Vidhan Sabha 1990 Votes Polled, Percentage of Votes Polled and Seats Won According to Parties

Parties									
शिवसेना Shiv Sena (SS)			जगता दल Janta Dal (J. D.)			भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी Communist Party of India (CPI)			District
ग्रह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (000)	ग्रह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats Won	ग्रह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (000)	ग्रह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats Won	ग्रह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (000)	ग्रह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats Won	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(2)
892	25.64	15	509	14.63	..	17	0.49	..	Brihan Mumbai
425	25.26	4	211	12.53	1	2	0.11	..	Thane
174	24.55	2	38	5.39	Raigad
179	29.81	4	52	8.70	Ratnagiri
57	17.60	1	104	31.95	1	Sindhudurg
201	15.24	1	171	13.01	1	18	1.34	..	Nashik
59	6.50	..	186	20.32	1	15	1.64	..	Dhule
161	13.76	1	159	13.53	1	Jalgaon
136	10.39	1	281	21.48	2	23	1.78	..	Ahmednagar
261	12.65	1	294	14.24	1	Pune
110	10.37	..	109	10.24	Satara
56	5.69	..	136	13.85	2	51	5.24	..	Sangli
132	10.08	..	47	3.56	Solapur
173	13.02	2	165	12.40	2	Kolhapur
211	26.15	3	45	5.54	Aurangabad
113	21.03	2	52	9.78	Jalna
244	30.40	4	75	9.32	Parbhani
97	12.78	1	69	9.08	Beed
130	15.17	1	85	9.12	..	48	5.41	1	Nanded
45	8.09	..	66	11.81	Osmanabad
47	8.66	..	90	16.69	2	Latur
146	19.18	2	61	8.00	Buldhana
177	21.04	3	38	4.47	Akola
116	14.43	2	56	6.95	..	31	3.81	1	Amravati
87	11.49	..	230	30.54	4	8	1.07	..	Yavatmal
33	7.77	..	107	25.29	2	Wardha
85	7.42	..	154	13.53	2	8	0.54	..	Nagpur
36	3.98	..	69	7.65	..	6	0.66	..	Bhandara
77	11.03	1	108	15.44	2	9	1.28	..	Chandrapur
71	29.03	1	36	14.60	Gadchiroli
4,731	15.93	52	3,803	12.81	24	232	0.78	2	Maharashtra State

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	शेतकरी कामगार पक्ष Peasant (PWP) Workers Party			मुस्लीम लिग Muslim League ML			भारतीय रिपब्लिकन पक्ष Bharatiya Republican Paksha (BRP)		
		ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled ('000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled ('000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled ('000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats won
(1)	(2)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)
1	बृहन्मुंबई	Neg	Neg	..	101	2.90	1	4	0.11	..
2	ठाणे	3	0.16	..	2	0.12	..	2	0.14	..
3	रायगड	206	29.09	3
4	रत्नागिरी
5	सिंधुदूर्ग
6	नाशिक	7	0.54	13	0.97	..
7	धुळे	Neg.	0.03	1	0.07	..
8	जळगाव	Neg.	Neg.	..
9	अहमदनगर	2	0.17	..
10	पुणे	12	0.61	..
11	सातारा	9	0.83
12	सांगली	8	0.83	1	0.07	..
13	सोलापूर	138	10.56	2	3	0.21	..
14	कोल्हापूर	51	3.81	3	0.24	..
15	औरंगाबाद	16	2.04	17	2.08	..
16	जालना	17	3.09	..
17	परभणी	62	7.68	1	33	4.08	..
18	बीड	26	3.44	13	1.73	..
19	नांदेड	30	3.52	1	13	1.49	..	48	5.62	..
20	उस्मानाबाद	96	17.02	1	1	0.21	..
21	लातूर	12	2.16
22	बुलढाणा	34	4.45	30	3.99	..
23	अकोला	13	1.51	..	33	3.90	..	95	11.22	..
24	अमरावती	4	0.54	29	3.58	..
25	यवतमाळ	13	1.69	..
26	वर्धा
27	नागपूर	5	0.41	..	2	0.18	..	2	0.20	..
28	भंडारा	24	2.69	..
29	चंद्रपूर	15	2.09	..
30	गडचिरोली
म्हाराष्ट्र राज्य		720	2.42	8	151	0.51	1	378	1.27	..

TABLE No. 33.7—contd.

Parties

दुरदर्शी पार्टी Doordarshi Party DD			भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी Communist Party of India (CPI) (Marxist)			बहुजन समाज पार्टी Bahujan Samaj Party (BSP)			District
ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (‘000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats Won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (‘000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats Won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (‘000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats Won	
(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(2)
4	0.12	..	29	0.83	..	6	0.16	..	Brihan Mumbai
3	0.16	..	57	3.40	1	2	0.14	..	Thane
1	0.16	1	0.10	..	Raigad
..	Ratnagiri
..	Sindhudurg
2	0.17	..	40	3.02	1	1	0.10	..	Nashik
3	0.34	..	12	1.30	Dhule
5	0.44	1	0.12	..	Jalgaon
5	0.39	4	0.29	..	Ahmednagar
2	0.11	1	0.07	..	Pune
1	0.12	..	2	0.23	..	1	0.05	..	Satara
1	0.08	Sangli
4	0.28	2	0.19	..	Solapur
Neg.	Neg.	..	73	5.47	1	Neg.	Neg.	..	Kolhapur
3	0.36	3	0.39	..	Aurangabad
3	0.57	5	0.94	..	Jalna
4	0.45	..	10	1.19	..	1	0.14	..	Parbhani
2	0.25	..	9	1.18	..	2	0.21	..	Beed
2	0.18	11	1.26	..	Nanded
1	0.14	1	0.09	..	Osmanabad
2	0.33	1	0.11	..	Latur
2	0.21	..	5	0.68	..	Neg.	Neg.	..	Buldhana
1	0.13	2	0.18	..	Akola
1	0.13	13	1.59	..	Amravati
1	0.09	4	0.60	..	Yavatmal
1	0.31	..	8	1.98	..	16	3.84	..	Wardha
..	29	2.53	..	Nagpur
1	0.16	9	0.99	..	Bhandara
Neg.	Neg.	7	1.06	..	Chandrapur
1	0.25	1	0.44	..	Gadchiroli
56	0.18	..	245	0.82	3	126	0.42	..	Maharashtra State

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	भारतीय रिपब्लिकन पार्टी Republican Party of India (RPI)			भारतीय रिपब्लिकन पार्टी Republican Party of India (RPI) (Khobragade)		
		ग्रह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled ('000)	ग्रह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats won	ग्रह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled ('000)	ग्रह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा Seats won
(1)	(2)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)
1	बृहन्मुंबई	84	2.42
2	ठाणे	1	0.07
3	रायगड
4	रत्नागिरी	Neg.	Neg.
5	सिंधुदूर्ग
6	नाशिक
7	धुळे
8	जळगाव	5	0.41
9	अहमदनगर	2	0.12	..
10	पुणे
11	सातारा
12	सांगली
13	सोलापूर
14	कोल्हापूर
15	औरंगाबाद
16	जालना
17	परभणी
18	बीड
19	नांदेड
20	उस्मानाबाद
21	लातूर
22	बुलढाणा
23	अकोला
24	अमरावती	19	2.31	..	9	1.08	..
25	यवतमाळ	1	0.14	..	2	0.28	..
26	वर्धा	7	1.58	..	2	0.52	..
27	नागपूर	12	1.05	..	70	6.15	1
28	भंडारा	48	5.22	..
29	चंद्रपूर	18	2.56	..	35	5.07	..
30	गडचिरोली
महाराष्ट्र एकूण		147	0.49	..	168	0.57	1

टीप.—ज्या राजकीय पक्षांना महाराष्ट्र एकूण मतदान (ग्रह्य मते) ५०,००० पेक्षा कमी आहेत असे पक्षासंबंधिताची आकडेवारी इतर पक्षांमध्ये एकत्रित घेण्यात आलेली आहे.

(१) अखिल भारतीय हिंदू महासभा, (२) ऑल इंडिया फॉरवर्ड ब्लॉक, (३) जनतापक्ष, (४) लोकदल (बी), (५) अखिल भारतीय मराठा महासंघ, (६) हिंदूस्थान जनतापक्ष, (७) भारतीय रिपब्लिकन पक्ष (बाळकृष्णन), (८) भारतीय कृषी उद्योग संघ, (९) प्रॉजिडिस्ट ब्लॉक इंडिया, (१०) भारतीय लोकतांत्रिक मंदूर दल, (११) भारतीय रिपब्लिकन फ्रंट,

आधार.—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

TABLE No. 33.7—contd.

Parties

इतर पक्ष Other Parties			अपक्ष Independent			District
ग्राह्य मते (हजारत)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण	जिकलेल्या जागा	ग्राह्य मते (हजारत)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण	जिकलेल्या जागा	
No. of valid votes polled (‘000)	% of valid votes polled	Seats Won	No. of valid votes polled (‘000)	% of valid votes polled	Seats Won	(2)
(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	
21	0.59	..	75	2.17	..	Brihan Mumbai
1	0.08	..	81	4.78	..	Thane
1	0.15	..	8	1.13	..	Raigad
..	90	14.19	..	Ratnagiri
..	13	3.97	..	Sindhudurg
3	0.02	..	163	12.39	..	Nashik
Neg.	Neg.	..	74	8.10	..	Dhule
6	6.49	..	88	7.47	..	Jalgaon
1	0.12	..	96	7.32	1	Ahmednagar
2	0.10	..	270	13.12	1	Pune
Neg.	Neg.	..	291	27.37	1	Satara
1	0.07	..	251	25.60	1	Sangli
1	0.04	..	210	16.02	1	Solapur
..	187	14.08	..	Kolhapur
5	0.58	..	216	26.82	1	Aurangabad
3	0.65	..	73	13.64	..	Jalna
Neg.	Neg.	..	64	7.95	..	Parbhani
5	0.62	..	112	14.75	..	Beed
2	0.20	..	157	18.25	..	Nanded
1	0.16	..	83	14.76	..	Osmanabad
1	0.23	..	132	24.49	..	Latur
10	1.36	..	90	11.73	1	Buldhana
20	2.32	..	158	18.75	2	Akola
4	0.49	..	211	26.40	1	Amravati
1	0.16	..	97	12.91	..	Yavatmal
..	90	21.42	1	Wardha
Neg.	Neg.	..	208	18.28	..	Nagpur
1	0.08	..	248	27.26	2	Bhandara
2	0.70	..	161	23.02	..	Chandrapur
..	40	16.29	..	Gadchiroli
92	0.31	..	4,037	13.60	13	Maharashtra State

Note.—Political Parties who got votes (Valid) less than 50,000 are taken together in other Parties.

१२) विशाल भारत पक्ष, (१३) ऑल इंडिया दलित मुस्लीम अल्पसंख्यांक सुरक्षा महासंघ, (१४) आझाद हिंदू फौज (राजकीय), (१५) भारतीय सुराज्य पक्ष, (१६) संपूर्ण राष्ट्रीय सेना, (१७) बोलशेव्हीक पार्टी ऑफ इंडिया, (१८) ऑल इंडिया मजलिस-ए-इच्छादूल मुस्लिमीज, (१९) अखिल भारतीय रिड्युशनरी सोशिल समाजदल, (२०) रिपब्लिकन प्रेसिडियम पार्टी ऑफ इंडिया, (२१) कम्युनिस्ट पार्टी ऑफ इंडिया (मार्क्सिस्ट लेनिगिस्ट)

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Mumbai.

33. सार्वजनिक प्रशासन आणि निवडणूक विषयक सांख्यिकी
PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 33.8

लोकसभा १९८९ व विधानसभा १९९० मधील निवडणुकीत झालेले मतदान
Number of Votes Polled in the Latest Lok Sabha 1989 and Vidhan Sabha Election of 1990

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	लोकसभा Lok Sabha (1989)			विधानसभा Vidhan Sabha (1990)			District (2)
		एकूण मतदार Total Electors (3)	एकूण मते Votes Polled (4)	टक्केवारी Percentage (5)	एकूण मतदार Total Electors (6)	एकूण मते Votes Polled (7)	टक्केवारी Percentage (8)	
1	मुंबई ..	25,37,464	14,27,507	56.26	25,94,681	13,97,213	53.85	Mumbai
2	मुंबई उपनगर ..	42,21,603	24,74,320	58.61	39,35,025	21,21,016	53.90	Mumbai Sub.
3	ठाणे ..	25,87,737	14,33,223	55.39	30,84,680	17,14,895	55.39	Thane
4	रायगड ..	9,38,272	6,46,172	68.87	11,09,587	7,25,843	65.42	Raigad
5	रत्नागिरी ..	7,64,262	5,05,975	66.20	9,27,333	6,15,591	66.38	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ..	7,41,195	4,69,145	63.30	4,94,746	3,30,517	66.81	Sindhudurg
7	नाशिक ..	19,65,434	10,52,092	53.53	22,65,318	1,34,461	59.35	Nashik
8	धुळे ..	17,83,057	9,26,438	51.96	15,24,195	9,38,150	61.55	Dhule
9	जळगाव ..	18,96,503	11,38,301	60.02	19,48,903	11,99,110	61.53	Jalgaon
10	अहमदनगर ..	18,42,538	10,61,497	57.61	20,40,529	13,37,149	65.53	Ahmednagar
11	पुणे ..	32,23,457	19,21,816	59.62	33,90,327	20,93,294	61.74	Pune
12	सातारा ..	18,60,163	10,43,303	56.09	16,67,406	10,82,156	69.04	Satara
13	सांगली ..	8,92,515	5,36,421	60.10	14,03,707	9,94,053	70.82	Sangli
14	सोलापूर ..	18,29,747	9,97,128	54.49	19,96,679	11,34,590	56.82	Solapur
15	कोल्हापूर ..	18,31,640	11,87,076	64.81	18,71,250	13,45,329	71.89	Kolhapur
16	औरंगाबाद ..	11,45,802	6,86,891	59.95	13,52,236	8,23,829	60.92	Aurangabad
17	जालना ..	9,90,208	6,03,000	60.90	8,57,154	5,50,549	64.23	Jalna
18	परभणी ..	9,28,898	5,36,267	57.73	13,05,567	8,20,598	62.85	Parbhani
19	बीड ..	11,11,872	6,25,743	56.28	12,98,742	7,72,506	59.48	Beed
20	नांदेड ..	19,95,713	11,02,970	55.27	13,70,061	8,75,664	63.91	Nanded
21	उस्मानाबाद ..	8,65,583	4,64,820	53.70	9,08,249	5,73,008	63.09	Osmanabad
22	लातूर ..	9,79,858	6,19,738	63.25	8,46,116	5,48,770	64.86	Latur
23	बुलढाणा ..	9,08,190	6,01,105	66.19	10,88,296	7,75,957	71.30	Buldhana
24	अकोला ..	17,83,595	12,37,109	69.36	13,26,888	8,54,061	64.37	Akola
25	अमरावती ..	9,29,879	5,40,642	58.14	13,39,696	8,13,923	60.75	Amravati
26	यवतमाळ ..	8,90,474	5,34,029	59.97	12,03,577	7,66,204	63.66	Yavatmal
27	वर्धा ..	9,20,961	6,03,270	65.50	6,66,396	4,29,317	64.42	Wardha
28	नागपूर ..	20,80,868	13,07,125	62.82	20,03,734	11,54,773	57.63	Nagpur
29	भंडारा ..	8,57,992	6,19,525	72.21	13,17,046	9,21,335	69.95	Bhandara
30	चंद्रपूर ..	9,86,600	6,32,901	64.15	10,45,570	7,09,304	67.84	Chandrapur
31	गडचिरोली ..	9,13,813	7,21,716	78.98	4,40,298	2,53,264	57.52	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य ..		4,72,05,893	2,82,57,265	59.86	4,85,23,942	3,02,16,429	62.27	Maharashtra State

आधार.—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Mumbai.

33. सार्वजनिक प्रशासन आणि निवडणूक विषयक सांख्यिकी
PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 33.9

भारतातील विधानसभा व लोकसभेच्या जागा
Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha Seats in India

अ. क्र. Sr. No. (1)	राज्य/केंद्रशासित प्रदेश (2)	लोकसभा Lok Sabha (1989) (3)	विधानसभा Vidha Sabha (1990) (4)	State/Union Territory (2)
	I राज्य			States
1	आंध्र प्रदेश	42	294	Andhra Pradesh
2	अरुणाचल प्रदेश	2	60	Arunachal Pradesh
3	आसाम	14	126	Assam
4	बिहार	54	324	Bihar
5	गोवा	2	40	Goa
6	गुजरात	26	182	Gujrath
7	हरियाणा	10	90	Hariyana
8	हिमाचल प्रदेश	4	68	Himachal Pradesh
9	जम्मू आणि काश्मिर	6	76*	Jammu and Kashmir
10	कर्नाटक	28	224	Karnataka
11	केरळ	20	140	Kerala
12	मध्यप्रदेश	40	320	Madhya Pradesh
13	महाराष्ट्र	48	288	Maharashtra
14	मणीपूर	2	60	Manipur
15	मेघालय	2	60	Meghalaya
16	मिझोराम	1	40	Mizoram
17	नागालँड	1	60	Nagaland
18	ओरीसा	21	147	Orissa
19	पंजाब	13	117	Pujnab
20	राजस्थान	25	200	Rajasthan
21	सिक्कीम	1	32	Sikkim
22	तामीळनाडू	39	234	Tamil Nadu
23	त्रिपूरा	2	60	Tripura
24	उत्तरप्रदेश	85	425	Uttar Pradesh
25	पश्चिम बंगाल	42	294	West Bengal
	II केंद्रशासित प्रदेश			Union Territory
26	अंदमान निकोबार	1	1	Andaman Nicobar Island
27	चंडीगड	1	..	Chandigarh
28	दादरा-नगर हवेली	1	..	Dadra-Nagar Haveli
29	दिल्ली	7	..	Delhi
30	दमण आणि दिव	1	..	Daman and Div
31	लक्षद्वीप	1	..	Lakshadweep
32	पॉण्डिचेरी	1	30	Pondicherry
	एकूण	543	3,991	Total

टिपणी : *घटनेनुसार जम्मू आणि काश्मिरमधील (पाकिस्तान व्याप्त काश्मिर) २४ राखलेल्या विधानसभेवर जागा वगळून.

Note.—*Under the Constitution of Jammu and Kashmir the number of seats in Legislative Assembly of the State excluding the 24 seats earmarked to Pakistan occupied Territory.

आधार.—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Eiectorai Officer, Government of Maharashtra, Mumbai.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक विषयक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 33.10 (A)

ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च/Income and Expenditure of Village Panchayats
1991-92

(रुपये हजारात / Rs. in thousand)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हाचे नाव	उत्पन्न/Income											मिळालेले उत्पन्न Total Expenditure	Name of the District
		ग्रामपंचायतीची संख्या	सामील केलेली गावे	लोकसंख्या (हजारात) जनगणना १९९१	एकूण अंशदाने, देणग्या व बक्षिसे	इमारती व जमीन यावरील कर	जकात कर	इतर कर व दर	एकूण कर व दर (स्तंभ ७+८+९)	सुरुवातीची शिल्लक धरून इतर मागिने	एकूण उत्पन्न (स्तंभ ६+१०+११)	एकूण खर्च		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)	
1	ठाणे	897	1,598	1,856	11,641	26,562	8	12,268	38,838	18,386	68,865	53,375	Thane	
2	रायगड	681	1,885	1,496	17,594	16,833	3,347	3,398	23,578	26,169	67,341	44,495	Raigad	
3	रत्नागिरी	789	1,355	1,406	14,491	6,837	..	1,985	8,822	10,334	33,648	23,264	Ratnagiri	
4	सिंधुदुर्ग	414	716	769	11,867	3,223	..	681	3,904	5,036	20,806	15,127	Sindhudurg	
5	नाशिक	1,296	1,785	2,482	6,075	21,039	1,534	6,507	29,080	22,938	58,093	41,223	Nashik	
6	धुळे	980	1,532	2,016	4,916	2,776	517	11,140	14,433	15,785	35,134	27,760	Dhule	
7	जळगाव	1,089	1,464	2,313	22,270	7,941	1,395	28,900	38,236	13,176	73,682	62,515	Jalgaon	
8	अहमदनगर	1,175	1,525	2,839	9,713	5,139	2,087	13,445	20,671	26,140	56,525	43,296	Ahmednagar	
9	पुणे	1,234	1,753	2,726	16,583	23,777	464	20,647	44,888	23,006	84,477	66,912	Pune	
10	सातारा	1,325	1,528	2,136	12,727	8,270	3,635	12,841	24,746	20,980	58,453	36,523	Satara	
11	सांगली	646	734	1,707	14,243	5,083	29	13,155	18,267	10,232	42,741	31,203	Sangli	
12	सोलापूर	997	1,101	2,302	23,763	5,083	5,212	25,052	35,347	4,850	63,960	45,903	Solapur	
13	कोल्हापूर	952	1,202	2,203	25,004	8,978	..	5,189	14,167	35,205	74,375	54,736	Kolhapur	
14	औरंगाबाद	715	1,293	1,489	6,233	2,408	..	5,425	7,833	3,008	17,074	14,481	Aurangabad	
15	जालना	676	946	1,134	3,468	1,469	..	3,799	5,268	5,712	14,448	9,070	Jalna	
16	परभणी	1,145	1,517	1,640	33,833	3,225	..	3,569	6,794	15,698	56,325	42,914	Parbhani	
17	बीड	948	1,214	1,495	3,735	2,959	..	4,083	7,042	6,745	17,522	11,904	Beed	
18	नांदेड	1,297	1,530	1,824	8,000	2,871	..	5,338	8,209	4,446	20,656	17,257	Nanded	
19	उस्मानाबाद	539	702	1,082	3,605	2,040	..	467	2,507	4,268	10,380	8,213	Osmanabad	

20	लातूर	705	902	1,335	60,678	1,550	390	2,736	4,676	9,697	75,051	65,657	Latur
21	बुलढाणा	822	1,401	1,498	23,265	2,797	...	350	3,147	7,358	33,770	25,756	Buldhana
22	अकोला	979	1,732	1,580	3,473	3,918	...	1,574	5,492	12,691	21,656	13,653	Akola
23	अमरावती	813	1,982	1,483	5,811	3,091	...	4,128	7,219	14,745	27,775	20,288	Amravati
24	यवतमाळ	1,152	1,937	1,720	12,395	6,636	...	3,956	10,592	17,514	40,501	23,626	Yavatmal
25	वर्धा	502	1,376	784	5,327	3,120	...	1,273	4,393	4,792	14,513	11,299	Wardha
26	नागपूर	765	1,879	1,256	13,346	6,197	12	3,872	10,081	12,332	35,759	26,407	Nagpur
27	भंडारा	1,038	1,776	1,832	6,305	5,548	...	3,957	9,505	6,489	22,298	14,645	Bhandara
28	चंद्रपूर	811	1,815	1,275	5,123	5,829	95	10,082	16,006	14,826	35,955	21,646	Chandrapur
29	गडचिरोली	466	1,672	718	1,097	2,309	1	2,307	4,617	6,174	11,888	7,421	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		25,848	41,852	48,396	3,86,581	1,97,508	18,726	2,12,124	4,28,358	3,78,732	11,93,671	8,80,569	Maharashtra State

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक विषयक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 33.10 (B)

ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च/Income and Expenditure of Village Panchayats
1992-93

(रुपये हजारात / Rs. in thousand)

		उत्पन्न/Income											
अ. क्र.	जिल्हाचे नाव	ग्रामपंचायतीची संख्या	सामील केलेली गावे	लोकसंख्या (हजारात) जनगणना १९९१	एकूण अंशदाने, देणग्या व बशिले	इमारती व जमीन यावरील कर	जकात कर	इतर कर व दर	एकूण कर व दर (स्तंभ ७+८+९)	सुरुवातीची शिल्लक धरून इतर मागिने	एकूण उत्पन्न (स्तंभ ६+१०+११)	एकूण खर्च	
Sr. No.		No. of Village Panchayats	No. of Villages covered	Population ('000) 1991 census	Total Grants' Contributions and Donations	Taxes on Buildings and Lands	Octroi	Other Taxes and Fees	Total Taxes and Fees (Col. 7+8+9)	Income from other sources including opening balances	Total Income (Col. 6+10+11)	Total Expenditure	Name of the District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1	ठणे	903	1,614	1,856	21,722	28,451	28	4,473	32,952	27,271	81,945	58,759	Thane
2	रायगड	711	1,885	1,496	22,645	23,605	3,645	2,344	29,594	30,432	82,671	57,091	Raigad
3	रत्नागिरी	801	1,414	1,406	24,657	8,432	..	2,972	11,404	11,062	47,123	32,116	Ratnagiri
4	सिंधुदूर्ग	416	716	769	22,818	3,738	..	797	4,535	5,678	33,031	24,707	Sindhudurg
5	नाशिक	1,297	1,917	2,482	5,396	27,398	945	7,260	35,603	23,455	64,454	46,197	Nashik
6	धुळे	980	1,604	2,016	15,822	2,668	663	2,063	5,394	16,821	38,037	30,627	Dhule
7	जळगाव	1,108	1,464	2,313	36,141	8,695	589	23,734	33,018	12,033	81,192	70,866	Jalgaon
8	अहमदनगर	1,244	1,535	2,839	15,567	6,031	2,274	16,054	24,359	28,450	68,376	54,100	Ahmadnagar
9	पुणे	1,389	1,689	2,726	23,745	28,925	497	7,121	36,543	38,690	98,978	79,553	Pune
10	सातारा	1,434	1,568	2,136	21,093	9,474	3,815	14,511	27,800	25,030	73,923	53,248	Satara
11	सांगली	698	735	1,707	11,273	6,161	26	11,517	17,704	14,941	43,918	32,803	Sangli
12	सोलापूर	1,024	1,099	2,302	22,879	4,177	6,339	12,042	22,558	27,280	72,717	52,820	Solapur
13	कोल्हापूर	1,023	1,202	2,203	33,999	10,047	..	5,903	15,950	40,366	90,315	66,180	Kolhapur
14	औरंगाबाद	716	1,293	1,489	9,046	2,633	..	5,877	8,510	2,594	20,150	15,742	Aurangabad
15	जालना	757	963	1,134	3,726	1,487	..	4,301	5,788	5,378	14,892	10,137	Jalna
16	परभणी	1,145	1,554	1,640	28,599	3,621	..	4,427	8,048	13,411	50,058	34,447	Parbhani
17	बीड	948	1,214	1,495	4,520	3,038	..	3,439	6,477	5,618	16,615	10,830	Beed
18	नांदेड	1,297	1,530	1,824	8,390	3,571	..	1,978	5,549	7,186	21,125	17,611	Nanded
19	उस्मानाबाद	539	573	1,082	4,511	2,008	..	372	2,380	4,288	11,179	9,094	Osmanabad
20	लातूर	706	913	1,335	48,581	1,806	423	3,503	5,732	9,394	63,707	53,720	Latur

21	बुलढाणा	836	1,401	1,498	24,306	2,943	..	780	3,723	8,556	36,585	26,889	Buldhana
22	अकोला	1,021	1,776	1,580	3,393	4,190	..	853	4,043	14,841	23,277	15,983	Akola
23	अढरावती	819	1,982	1,483	15,312	3,964	..	5,010	8,974	7,487	31,773	23,395	Amravati
24	यवतढाढ	1,67	2,024	1,720	14,653	6,891	..	1,393	8,284	28,585	51,522	32,923	Yavatmal
25	वर्धा	505	1,371	784	5,660	3,432	..	1,595	5,027	5,277	15,964	12,275	Wardha
26	नागपूर	769	1,888	1,256	20,618	8,025	9	5,188	13,222	9,352	43,192	30,684	Nagpur
27	ढंडारा	1,054	1,783	1,832	7,860	6,330	192	5,735	12,257	7,652	27,769	19,928	Bhandara
28	चंद्रपूर	811	1,707	1,275	10,487	6,713	..	8,636	15,349	14,309	40,145	24,673	Chandrapur
29	गढचिरोली	466	1,678	718	2,168	2,168	..	2,917	5,085	6,080	13,346	8,579	Gadchiroli
ढहाराष्ट्र राज्य				26,584	42,092	48,396	4,89,600	2,30,622	19,445	1,66,795	4,16,862	4,51,518	13,57,980	10,05,977	Maharashtra State

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, ढहाराष्ट्र शासन, ढुढई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा/नगरपरिषदा/ महानगरपालिका	सुरवातीची शिल्लक		दर व कर/Rates and Taxes				अनुदाने/		
		Opening Balance	जकात Octroi	घर व जमिनीवरील कर Taxes on Houses and Lands	इतर कर व शुल्क Other Taxes and Fees	एकूण Total (4+5+6)	शासकीय Govern- ment	इतर Other		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)		
1	ठाणे	1,16,142	4,14,457	66,477	4,971	4,85,905	1,22,894	..
2	रायगड	47,791	77,240	19,247	920	97,407	37,740	..
3	रत्नागिरी	7,405	26,458	7,976	35	34,469	16,106	..
4	तिंधुदुर्ग	4,722	7,992	1,314	187	9,493	5,597	..
फ्लेकच विभाग		1,76,060	5,26,147	95,014	6,113	6,27,274	1,82,337	..
5	नाशिक	11,370	85,229	13,014	5,312	1,03,555	71,556	..
6	धुळे	9,436	55,417	24,279	3,155	82,851	60,393	..
7	जळगाव	16,552	1,29,660	45,786	13,505	1,88,951	1,27,691	..
8	अहमदनगर	15,571	84,531	36,513	2,854	1,23,898	61,358	..
नाशिक विभाग		52,929	3,54,837	1,19,592	24,826	4,99,255	3,20,998	..
9	पुणे	16,486	37,668	18,297	3,708	59,673	26,990	2,933
10	सातारा	23,419	42,978	19,803	3,125	65,906	57,298	1,014
11	सांगली	21,423	74,215	19,274	1,733	95,222	77,011	552
12	सोलापूर	20,640	42,788	6,865	2,761	52,414	52,636	2,255
13	कोल्हापूर	84,128	1,10,790	14,032	2,704	1,27,526	38,137	7,223
पुणे विभाग		1,66,096	3,08,439	78,271	14,031	4,00,741	2,52,072	13,977
14	औरंगाबाद	8,349	10,806	3,059	1,801	15,666	8,320	4,640
15	जालना	24,441	32,232	6,649	540	39,421	13,782	1,885
16	परभणी	16,118	33,475	11,761	6,036	51,272	40,069	1,825
17	बीड	14,010	31,380	5,652	566	37,598	21,252	1
18	नांदेड	17,911	53,757	15,806	2,568	72,131	28,924	14
19	उस्मानाबाद	8,620	17,312	2,736	1,281	21,329	26,328	3,758
20	लानूर	12,444	35,587	6,592	2,573	44,752	22,379	1,316
औरंगाबाद विभाग		1,01,893	2,14,549	52,255	13,365	2,82,169	1,61,054	13,439

TABLE No. 33.11 (A)

Income of Municipal Corporation and Councils

1991-92 (रुपये हजारत/Rs. in '000)

Grants		इतर साधने/Other sources				असाधारण उत्पन्न, कर्जे व	एकूण	Grand Total	District, Municipal Councils and Corporations
एकूण Total	शैक्षणिक संस्थाकडील फी Fees from Educational Institutions	बाजार व कत्तलखाने Market and Slaughter Houses	पालिका मालमत्तेपासून उत्पन्न Revenue derived from property	संकीर्ण Miscellane- ous	एकूण Total	वाणिज्यिक संस्थेचे उत्पन्न Extra Ordinary Income, Debts and Income from Commercial enterprises	(17)		
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)	
1,22,894	9	1,521	2,146	27,385	31,061	58,510	8,14,512	Thane	
37,740	394	1,079	3,753	23,049	28,275	34,137	2,45,350	Raigad	
16,106	..	825	1,095	18,837	20,757	5,889	84,626	Ratnagiri	
5,597	..	257	533	1,362	2,152	4,208	26,172	Sindhudurg	
1,82,337	403	3,682	7,527	70,633	82,245	1,02,744	11,70,660	Konkan Division	
71,556	118	834	4,286	35,177	40,415	42,946	2,69,842	Nashik	
60,393	83	1,068	5,645	11,353	18,149	68,560	2,39,389	Dhule	
1,27,691	237	1,371	5,921	51,814	59,343	1,22,312	5,14,849	Jalgaon	
61,358	123	1,644	7,225	19,471	28,463	45,647	2,74,937	Ahmednagar	
3,20,998	561	4,917	23,077	1,17,815	1,46,370	2,79,465	12,99,017	Nashik Division	
29,923	41	68	4,253	20,141	24,503	26,703	1,57,288	Pune	
58,312	31	689	2,184	11,098	14,002	44,894	2,06,533	Satara	
77,563	14	291	256	22,559	23,120	45,541	2,62,869	Sangli	
54,891	13	860	2,738	19,179	22,790	45,592	1,96,327	Solapur	
45,360	129	725	3,561	15,652	20,067	98,954	3,76,035	Kolhapur	
2,66,049	228	2,633	12,992	88,629	1,04,482	2,61,684	11,99,052	Pune Division	
12,960	17	930	785	1,668	3,400	7,366	47,741	Aurangabad	
15,667	..	28	1,563	1,874	3,465	20,577	1,03,571	Jalna	
41,894	67	1,181	3,173	7,006	11,427	4,014	1,24,725	Parbhani	
21,253	2	229	5,598	5,898	11,727	10,394	94,982	Beed	
28,938	54	341	4,446	5,298	10,139	10,557	1,39,676	Nanded	
30,086	29	260	3,217	3,954	7,460	8,003	75,498	Osmanabad	
23,695	3,360	101	3,732	4,241	11,434	20,588	1,12,913	Latur	
1,74,493	3,529	3,070	22,514	29,939	59,052	81,499	6,99,106	Aurangabad Division	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
21	बुलदाणा	5,299	33,380	14,079	2,589	5,00,48	50,173	8,153
22	अकोला	15,898	62,322	18,947	3,841	85,110	91,051	2,105
23	अमरावती	4,924	23,987	7,196	570	31,753	53,266	514
24	यवतमाळ	9,015	37,721	9,571	2,902	50,194	58,672	1,978
	अमरावती विभाग	35,136	1,57,410	49,793	9,902	2,17,105	2,53,162	12,750
25	वर्धा	3,096	28,469	8,435	2,076	38,980	42,826	2,496
26	नागपूर	8,420	21,190	5,614	2,955	29,759	47,247	3,366
27	भंडारा	518	31,697	7,863	1,283	4,0843	38,417	10,305
28	चंद्रपूर	10,744	51,426	17,464	700	69,590	43,745	3,210
29	गडचिरोली	5,409	4,592	2,152	697	7,441	2,193	517
	नागपूर विभाग	28,187	1,37,374	41,528	7,711	1,86,613	1,74,428	19,894
	एकूट—नगरपालिका	5,60,301	16,98,756	4,36,453	77,948	22,13,157	13,44,051	60,060
	एकूट—महानगरपालिका	10,27,033	78,90,871	24,40,495	3,30,745	1,06,62,111	10,02,092	49,934
	महापट्ट राज्य	15,87,334	95,89,627	28,76,948	4,08,693	1,28,75,268	23,46,143	1,09,994

TABLE No. 33.11 (A)—Contd.

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
58,326	77	344	642	2,961	4,024	14,905	1,32,602	Buldhana
93,156	390	2,231	2,161	20,102	24,884	48,208	2,67,256	Akola
53,780	616	632	804	5,372	7,424	7,539	1,05,420	Amravati
60,650	46	2,623	3,193	11,199	17,061	5,667	1,42,587	Yavatmal
2,65,912	1,129	5,830	6,800	39,634	53,393	76,319	6,47,865	Amravati Division
45,322	77	412	746	1,682	2,917	10,642	1,00,957	Wardha
50,613	307	906	1,898	521	3,632	14,048	1,06,472	Nagpur
48,722	186	1,095	1,910	750	3,941	21,126	1,15,150	Bhandara
46,955	17	244	1,657	2,725	4,643	14,083	1,46,015	Chandrapur
2,710	1	..	154	110	265	8,072	23,897	Gadchiroli
1,94,322	588	2,657	6,365	5,788	15,398	67,971	4,92,491	Nagpur Division
14,04,111	6,438	22,789	79,275	3,52,438	4,60,940	8,69,682	55,08,191	Total—Municipal Council
10,52,026	15,075	1,38,591	3,33,254	46,68,056	51,54,976	26,87,564	2,05,83,710	Total—Mahanagarpalika
24,56,137	21,513	1,61,380	4,12,529	50,20,494	56,15,916	35,57,246	2,60,91,901	Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No	जिल्हा/नगरपालिका/ महानगरपालिका	सुरवातीची	दर व कर/Rates and Taxes				अनुदाने/	
		शिल्लक Opening Balance	जकात Octroi	घर व जमिनीवरील कर Taxes on Houses and Lands	इतर कर व शुल्क Other Taxes and Fees	एकूण Total (4+5+6)	शासकीय Govern- ment	इतर Other
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	उल्हासनगर	7,499	1,22,398	16,308	19	1,38,725	71,029	..
2	भिवंदी	77,864	2,25,237	14,815	4,290	2,44,342	43,433	..
3	वसई	679	4,275	1,418	..	5,693	2,526	..
4	भाईंदर	18,781	50,576	23,976	..	74,552	2,638	..
5	जव्हार	2,148	1,060	431	7	1,498	1,192	..
6	बहाणू	2,454	3,449	3,411	6	6,866	593	..
7	विठ्ठार	2,877	4,785	2,629	649	8,063	880	..
8	नालासोपारा	3,840	2,677	3,489	..	6,166	603	..
	एकूण	1,16,142	4,14,457	66,477	4,971	4,85,905	1,22,894	..
9	पनवेल	4,989	13,468	2,356	455	16,279	4,502	..
10	खोपोली	26,214	40,055	6,168	1	46,224	6,289	..
11	अलिबाग	1,607	2,843	2,963	1	5,807	2,902	..
12	महाड	2,094	3,691	1,431	360	5,482	7,624	..
13	पेण	1,792	4,093	1,922	..	6,015	1,513	..
14	रोहा	2,200	2,017	713	46	2,776	5,515	..
15	ऊरण	3,054	7,768	1,241	..	9,009	5,133	..
16	मुरुड-जंजिरा	2,144	1,215	457	46	1,718	767	..
17	श्रीवर्धन	1,820	1,294	301	5	1,600	2,505	..
18	माथेरान	1,877	796	1,695	6	2,497	990	..
	एकूण	47,791	77,240	19,247	920	97,407	37,740	..
19	रत्नागिरी	1,493	13,966	4,889	10	18,865	10,027	..
20	चिपळूण	4,303	7,615	2,024	15	9,654	3,115	..
21	खेड	555	2,581	770	10	3,361	1,992	..
22	राजापूर	1,054	2,296	293	..	2,589	972	..
	एकूण	7,405	26,458	7,976	35	34,469	16,106	..

TABLE No. 33.11 (A)—Contd.

Income of Municipal Corporations and Councils

1991-92

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

ग्रान्ट्स Total	इतर साधने/Other sources					असाधारण उत्पन्न, कर्जे व वाणिज्यिक संस्थेचे उत्पन्न Extra Ordinary Income, Debts and Income from Commercial enterprises	एकूण Grand Total	District, Municipal Councils and Corporations
	शैक्षणिक संस्थाकडील फी Fees from Educational Institutions	बाजार व कत्तलखाने Market and Slaughter Houses	पालिका यालमतेपासून उत्पन्न Revenue derived from property	संकीर्ण Miscellane- ous	एकूण Total (11+12+ 13+14)			
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
71,029	..	396	367	8,992	9,755	3,928	2,30,936	Ulhasnagar
43,433	..	404	920	8,742	10,066	37,818	4,13,523	Bhiwandi
2,526	..	325	450	574	1,349	1,925	12,172	Vasai
2,638	..	57	24	5,990	6,071	5,161	1,07,203	Bhaindar
1,192	1	116	96	1,742	1,955	..	6,793	Jawhar
593	..	89	70	888	1,047	110	11,070	Dahanu
880	8	83	116	150	357	9,103	21,280	Virar
603	..	51	103	307	461	465	11,535	Nalasopara
1,22,894	9	1,521	2,146	27,385	31,061	58,510	8,14,512	Thane—Total
4,502	..	374	16	8,755	9,145	2,088	37,003	Panvel
6,289	43	147	2,567	4,051	6,808	15,926	1,01,461	Khopoli
2,902	..	173	56	495	724	204	11,244	Alibag
7,624	..	46	105	2,652	2,803	4,863	22,866	Mahad
1,513	94	73	138	3,217	3,522	2,800	15,642	Pen
5,515	..	48	148	2,423	2,619	1,773	14,883	Roha
5,133	257	133	614	623	1,627	4,110	22,933	Uran
767	..	22	35	335	392	1,807	6,828	Murud-Janjira
2,505	..	27	22	337	386	535	6,846	Shrivardhan
990	..	36	52	161	249	31	5,644	Matheran
37,740	394	1,079	3,753	23,049	28,275	34,137	2,45,350	Raigad—Total
10,027	..	324	99	16,923	17,346	..	47,731	Ratnagiri
3,115	..	163	689	1,386	2,238	2,726	22,036	Chiplun
1,992	..	227	225	137	589	993	7,490	Khed
972	..	111	82	391	584	2,170	7,369	Rajapur
16,106	..	825	1,095	18,837	20,757	5,889	84,626	Ratnagiri—Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
23	मालवण	1,701	2,914	391	7	3,312	1,641
24	वेंगुर्ला	1,114	1,844	296	176	2,316	1,173
25	सावंतवाडी	1,907	3,234	627	4	3,865	2,783
	सिंधुदुर्ग-एकूण	4,722	7,992	1,314	187	9,493	5,597
26	मालेगाव	5,631	65,509	5,517	2,793	73,819	46,982
27	मनमाड	286	5,101	1,765	1,832	8,698	7,110
28	इगतपुरी	867	1,359	1,138	2	2,499	2,456
29	नांदगाव	601	1,764	484	53	2,301	4,866
30	सिन्नर	915	2,821	1,226	2	4,049	1,223
31	येवला	894	3,550	1,224	4	4,778	2,825
32	त्रिंबक	1,324	503	155	570	1,228	2,697
33	भगूर	423	846	480	10	1,336	1,287
34	सटाना	429	3,776	1,025	46	4,847	2,110
	नाशिक-एकूण	11,370	85,229	13,014	5,312	1,03,555	71,556
35	जळगाव	3,364	30,294	11,515	2,176	43,985	20,532
36	नंदूरवार	1,991	9,593	5,154	392	15,139	15,725
37	शिरपूर-वरवाडे	1,402	5,793	2,608	23	8,424	9,188
38	नावापूर	119	1,785	563	472	2,820	1,800
39	शहादा	1,475	3,588	1,864	51	5,503	3,736
40	तळोरा	505	958	790	13	1,761	1,508
41	दोंडाईचा-वरवाडे	580	3,406	1,785	28	5,219	7,904
	धुळे-एकूण	9,436	55,417	24,279	3,155	82,851	60,393
42	जळगाव	7,582	75,357	22,849	9,244	1,07,450	42,124
43	धुसावळ	941	11,674	9,332	529	21,535	25,419
44	अमळनेर	1,686	12,101	4,052	13	16,166	16,955
45	चाळीसगाव	2,127	8,756	1,685	1,646	12,087	16,621
46	चोपडा	184	3,671	1,490	222	5,383	4,690
47	पाचोरा	1,479	4,478	1,482	23	5,983	3,435
48	कैजपूर	62	1,276	379	897	2,552	2,715
49	यावल	124	2,099	312	144	2,555	2,735
50	रावेर	827	2,999	797	3	3,799	2,635
51	सावडा	104	2,235	415	369	3,019	4,629
52	पारोला	790	2,432	366	392	3,190	2,468
53	भरणगाव	329	1,639	1,020	13	2,672	1,990
54	एरंडोल	317	943	1,607	10	2,560	1,275
	जळगाव-एकूण	16,552	1,29,660	4,57,86	13,505	1,88,951	1,27,691

TABLE No. 33.11 (A)—Contd.

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1,641	..	53	366	117	536	1,754	8,944	Malwan
1,173	..	63	149	1,090	1,302	147	6,052	Vengurla
2,783	..	141	18	155	314	2,307	11,176	Sawantwadi
5,597	..	257	533	1,362	2,152	4,208	26,172	Sindhudurg—Total
46,982	..	62	1,050	23,976	25,088	..	15,120	Malegaon
7,110	107	416	497	3769	4,789	28,871	49,754	Manmad
2,456	..	117	261	1,829	2,207	50	8,079	Igatpuri
4,866	48	2,131	2,179	7,800	17,747	Nandgaon
1,223	363	514	877	1,808	8,872	Sinnar
2,825	..	12	589	2,478	3,079	200	11,776	Yeola
2,697	634	150	784	1,712	7,745	Trimbak
1,287	..	58	254	202	514	787	4,347	Bhagur
2,110	11	169	590	128	898	1,718	10,002	Satana
71,556	118	834	4,286	35,177	40,415	42,946	2,69,842	Nashik—Total
20,532	34	383	1,560	5,358	7,335	35,677	1,10,893	Dhule
15,725	..	511	866	42	1,419	5,985	40,259	Nandurbar
9,188	..	5	1,151	4,061	5,217	15,600	39,831	Shirpur-Warvde
1,800	433	614	1,047	150	5,936	Nawapur
3,736	49	71	816	1,075	2,011	7,601	20,326	Shahada
1,508	..	91	122	95	308	1,129	5,211	Taloda
7,904	..	7	697	108	812	2,418	16,933	Dondaicha-Varvade
60,393	83	1,068	5,645	11,353	18,149	68,560	2,39,389	Dhule—Total
42,124	..	2	140	38,231	38,373	68,125	2,63,654	Jalgaon
25,419	139	8	1,051	1,419	2,617	15,175	65,687	Bhusawal
16,955	..	140	1,270	792	2,202	20,188	57,197	Amalner
16,621	1	203	170	5,315	5,689	2,392	38,916	Chalisgaon
4,690	5	138	733	1,988	2,864	1,753	14,874	Chopda
3,435	..	20	696	1,448	2,164	5,257	18,318	Pachora
2,715	24	..	421	125	570	456	6,355	Faizpur
2,735	54	154	67	527	802	1,726	7,942	Yeola
2,635	..	309	324	892	1,525	3,593	12,379	Raver
4,629	9	231	551	351	1,142	1,835	10,729	Sawda
2,468	5	5	260	422	692	945	8,085	Parola
1,990	..	26	225	159	410	492	5,893	Dharangaon
1,275	..	135	13	145	293	375	4,820	Erandol
1,27,691	237	1,371	5,921	51,814	59,343	1,22,312	5,14,849	Jalgaon—Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
55	अहमदनगर	6,926	54,586	23,347	24	77,957	29,032	
56	बीरामपुर	1,369	7,074	3,895	1,162	12,128	6,718	
57	संगमनेर	906	6,714	3,779	219	10,712	8,571	
58	फोपरगाव	664	5,066	1,854	1,082	8,002	4,192	
59	देवढासी-प्रवरा	2,562	3,584	572		4,156	1,081	
60	राहुरी	242	2,370	820	66	3,256	7,879	
61	पाथर्डी	399	1,802	56	300	2,158	872	
62	राहता-पिंपळस	589	990	300		1,290	1,529	
63	शिर्डी	1,356	1,357	1,390		2,747	483	
64	बीर्गोरा	558	991	500	1	1,492	1,001	
	अहमदनगर-एकूण	15,571	84,531	36,513	2,854	1,23,898	61,358	
65	बारामती	1,911	8,599	2,029	876	11,504	5,339	
66	सोलावळ	1,699	8,795	6,327	1,518	16,640	8,423	31
67	सासवड	1,843	3,400	1,520		4,920	836	1,676
68	जेजुरी	521	860	261	3	1,124	896	
69	इंदापूर	509	1,275	530	10	1,815	1,275	42
70	शिरूर	581	2,642	941	497	4,080	2,378	
71	आळंदी	174	323	294	322	939	1,160	1,086
72	चुन्नर	1,654	1,956	1,176	2	3,134	2,701	98
73	भोर	1,429	1,468	773	136	2,377	1,129	
74	रीड	1,994	2,176	1,815	4	3,995	2,144	
75	तळेगाव-दाभाडे	4,201	6,174	2,631	340	9,145	708	
	पुणे-एकूण	6,486	37,668	18,297	3,708	59,673	26,990	2,933
76	साताप	1,919	16,650	6,518	2,976	26,144	23,924	
77	कराड	3,445	10,392	4,304	31	14,727	14,395	
78	फलटण	3,144	7,934	4,234	8	12,176	4,523	
79	रहिमपूर	1,333	452	227	12	691	989	
80	म्हसवड	1,478	1,244	161	83	1,488	2,153	14
81	बाई	1,608	2,896	1,232	3	4,131	6,382	
82	पांचगणी	663	1,131	1,494	6	2,631	3,848	1,000
83	महावळेश्वर	9,829	2,279	1,633	6	3,918	1,084	
	सातारा-एकूण	23,419	42,978	19,803	3,125	65,906	57,298	1,014
84	सांगली	16,142	47,414	10,556	889	58,859	37,467	
85	मिरज	2,101	14,624	4,111		18,735	23,661	506
86	इस्लामपूर	1,470	3,410	1,771	4	5,185	2,399	46
87	तासगाव	247	3,051	1,138	100	4,289	5,546	
88	आष्टी	736	902	512	704	2,118	865	
89	वीटा	727	4,814	1,186	36	6,036	7,073	
	सांगली-एकूण	21,423	74,215	19,274	1,733	95,222	77,011	552

TABLE No. 33.11 (A)—Contd.

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
29,032	..	60	4,038	11,278	15,376	9,477	1,38,768	Ahmednagar
6,718	50	488	843	2,462	3,843	18,660	42,718	Shrirampur
8,571	39	128	247	1,533	1,947	5,783	27,919	Sangamner
4,192	..	595	560	1,001	2,156	9,893	24,907	Kopargaon
1,081	..	28	8	1,081	1,117	..	8,916	Deolali-Pravra
7,879	32	105	1,281	1,044	2,462	76	13,915	Rahuri
872	2	43	18	764	827	32	4,288	Pathardf
1,529	143	114	154	799	4,464	Rahta-Pimples
483	..	110	6	61	177	541	5,304	Shirdi
1,001	..	87	81	133	301	386	3,738	Shrigonda
61,358	123	1,644	7,225	19,471	28,463	45,647	2,74,937	Ahmednagar—Total
5,339	..	12	1,776	5,558	7,346	4,778	30,878	Baramati
8,454	22	26	1,020	7,659	8,727	3,214	38,734	Lonavala
2,512	18	1	362	127	508	7,688	17,441	Saswad
897	..	17	125	412	554	..	3,096	Jejuri
1,317	252	2,663	2,915	1,355	7,911	Indapur
2,378	185	765	950	582	8,571	Shirur
2,246	73	201	274	175	3,808	Alandi
2,799	..	1	..	615	616	775	8,978	Junnar
1,129	..	7	63	242	312	2,663	7,910	Bhor
2,144	1	4	370	647	1,022	725	9,880	Daund
708	27	1,252	1,279	4,748	20,081	Talegaon-Dabhade
29,923	41	68	4,253	20,141	24,503	26,703	1,57,288	Pune—Total
23,924	..	140	565	1,385	2,090	11,642	65,719	Satara
14,395	29	114	806	838	1,787	11,676	46,030	Karad
4,523	..	2	423	619	1,044	11,940	32,827	Phaltan
989	1	274	275	152	3,440	Rahimatpur
2,167	70	146	216	529	5,878	Mhaswad
6,382	..	12	268	783	1,063	4,340	17,525	Wai
4,848	..	94	51	942	1,087	2,076	11,305	Panchgani
1,084	2	327	..	6,111	6,440	2,539	23,810	Mahabaleshwar
58,312	31	689	2,184	11,098	14,002	44,894	2,06,533	Satara—Total
37,467	14	41	..	15,065	15,120	37,336	1,64,924	Sangli
24,167	..	121	..	3,388	3,509	5,233	53,765	Miraj
2,445	..	2	..	1,216	1,218	1,174	11,492	Islampur
5,546	..	127	256	233	616	1,411	12,109	Tasgaon
865	394	394	121	4,234	Ashti
7,073	2,263	2,263	246	16,345	Vita
77,563	14	291	256	22,559	23,120	45,541	2,62,869	Sangli—Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
90	बार्शी	9,311	15,245	1,885	1,916	19,046	17,625	2
91	पंढरपूर	1,310	11,806	2,528	31	14,365	9,451	..
92	करमाळा	398	2,724	382	48	3,154	5,221	..
93	सांगोला	1,149	2,570	420	236	3,226	1,923	..
94	अक्कलकोट	5,423	5,560	565	26	6,151	8,980	..
95	मंगलवेडा	1,019	1,936	562	8	2,506	1,841	2,253
96	मैदर्गी	394	354	101	194	649	898	..
97	दुधनी	860	772	102	7	881	1,493	..
98	कुईवाडी	776	1,821	320	295	2,436	5,204	..
सोलापूर-एकूण		20,640	42,788	6,865	2,761	52,414	52,636	2,255
99	इचलकरंजी	72,814	96,210	8,698	1,892	1,06,800	21,237	301
100	जयसिंगपूर	506	3,287	2,812	7	6,106	3,064	4,503
101	मलकापूर	575	668	127	..	795	641	400
102	मुरगुड	616	664	323	5	992	1,059	1,176
103	वडगांव	1,775	2,338	382	116	2,836	1,829	152
104	गडहिंगलज	4,739	4,000	838	442	5,280	6,254	..
105	कुंरंदवाड	1,678	1,248	279	..	1,527	1,888	..
106	कामल	218	2,189	412	..	2,601	1,553	..
107	पन्हाळा	1,207	186	161	242	589	612	691
कोल्हापूर-एकूण		84,128	1,10,790	14,032	2,704	1,27,526	38,137	7,223
108	पैठण	634	1,704	418	320	2,442	1,610	..
109	कन्नड	1,752	1,571	691	..	2,262	1,494	980
110	वैजापूर	2,145	3,523	725	819	5,067	1,592	3,235
111	सुलदापार	1,017	240	486	35	761	1,022	..
112	गंगापूर	1,079	906	413	399	1,718	1,351	..
113	सिल्लोड	1,722	2,862	326	228	3,416	1,251	425
औरंगाबाद-एकूण		8,349	10,806	3,059	1,801	15,666	8,320	4,640
114	जालना	22,102	28,852	5,806	485	35,143	10,403	..
115	अंबड	1,175	1,489	293	..	1,782	717	1,635
116	भोकरदन	443	674	72	1	747	927	250
117	परतूर	721	1,217	478	54	1,749	1,735	..
जालना-एकूण		24,441	32,232	6,649	540	39,421	13,782	1,885
118	परभणी	4,410	12,107	7,252	740	20,099	16,460	143
119	हिंगोली	5,444	5,229	834	147	6,210	2,410	..
120	मानवत	560	2,545	594	94	3,233	2,915	480
121	बसमतनगर	1,313	2,970	383	738	4,091	2,802	..
122	सोनपेठ	225	491	315	37	843	2,413	..
123	सेजू	310	2,499	465	589	3,553	1,973	1,181

TABLE No. 33.11 (A)—Contd.

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
17,627	..	58	678	4,702	3,438	2,780	54,202	Barshi
9,451	13	112	680	4,994	5,799	30,080	61,005	Pandharpur
5,221	..	108	70	3,294	3,472	524	12,769	Karmala
1,923	..	3	411	384	798	1,084	8,180	Sangola
8,980	..	5	655	5,169	5,829	2,012	28,395	Akkalkot
4,094	..	317	182	197	696	211	8,526	Mangalwedha
898	..	13	12	149	174	367	2,482	Maidargi
1,493	..	38	2	165	205	117	3,556	Dudhani
5,204	..	206	48	125	379	8,417	17,212	Kurduwadi
54,891	13	860	2,738	19,179	22,790	45,592	1,96,327	Solapur—Total
21,538	82	248	2,149	12,915	15,394	85,497	3,02,043	Ichalkaranji
7,567	2	37	315	407	761	3,120	18,060	Jaisingpur
1,041	310	310	131	2,852	Malkapur
2,235	..	332	61	142	535	245	4,623	Murgud
1,981	5	46	298	148	497	1,440	8,529	Wadgaon
6,254	34	62	540	593	1,229	4,017	21,519	Gadhinglaj
1,888	1	373	374	2,881	8,348	Kurandwad
1,553	92	725	817	948	6,137	Kagal
1,303	6	..	105	39	150	675	3,924	Panhala
45,360	129	725	3,561	15,652	20,067	98,954	3,76,035	Kolhapur—Total
1,610	..	691	20	844	1,555	420	6,661	Paithan
2,474	2	27	29	1,072	7,589	Kannad
4,827	..	82	503	344	929	5,206	18,174	Vaijapur
1,022	15	41	123	108	287	..	3,087	Khuldabad
1,351	..	78	139	20	237	360	4,745	Gangapur
1,676	..	38	..	325	363	308	7,485	Sillod
12,960	17	930	785	1,668	3,400	7,366	47,741	Aurangabad—Total
10,403	..	14	1,238	922	2,174	20,336	90,158	Jalna
2,352	73	322	395	87	5,791	Ambad
1,177	..	14	144	2	160	..	2,527	Bhokardan
1,735	108	628	736	154	5,095	Partur
15,667	..	28	1,563	1,874	3,465	20,577	1,03,571	Jalna—Total
16,603	15	1,034	849	460	2,358	829	44,299	Parbhani
2,410	2	60	205	1,397	1,664	880	16,608	Hingoli
3,395	..	6	475	1,330	1,811	706	9,705	Manwat
2,802	5	1,100	1,105	1,155	10,466	Basmatnagar
2,413	3	83	86	73	3,640	Sonpeth
3,154	2	9	583	827	1,421	125	8,563	Seloo

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
124	पूर्णा	841	1,438	121	1,220	2,779	1,886	
125	जितूर	1,389	2,040	544	58	2,642	2,516	
126	गंगाखेड	935	1,951	307	2,371	4,629	1,620	
127	पाथरी	173	1,209	721	35	1,965	3,821	
128	कळमनुरी	518	996	225	7	1,228	1,253	21
	परभणी-एकूण	16,118	33,475	11,761	6,036	51,272	40,069	1,825
129	बीड	4,757	17,739	1,494	111	19,344	9,988	
130	आंबेजोगाई	2,927	3,082	778	15	3,875	3,053	
131	परळी-वैजनाथ	2,691	5,199	2,265	-292	7,756	4,153	
132	मांजलेगाव	259	2,318	517	11	2,846	1,032	1
133	गेवराई	2,540	2,386	403	107	2,896	1,380	
134	धारूर	836	656	195	30	881	1,646	
	बीड-एकूण	14,010	31,380	5,652	566	37,598	21,252	1
135	नदिड	4,178	40,195	12,540	1,040	53,775	12,401	
136	बिलोली	292	552	149	112	813	981	
137	उमरी	1,355	467	219	34	720	1,293	
138	मुदखेड	182	383	660	17	1,060	1,216	
139	कंधार	647	1,349	585	75	2,009	1,890	4
140	हदगाव	1,490	973	324	1	1,298	1,031	
141	धर्माबाद	2,199	1,602	252	298	2,152	1,660	
142	देगलूर	3,044	2,966	374	16	3,356	2,336	10
143	कुंडलवाडी	213	368	125	13	506	561	
144	मुखेड	670	1,728	36	273	2,037	2,041	
145	किनवट	2,775	1,552	301	514	2,367	967	
146	लोहा	373	731	152	110	993	1,071	
147	वाघाला	493	891	89	65	1,045	1,476	
	नदिड-एकूण	17,911	53,757	15,806	2,568	72,131	28,924	14
148	उस्मानाबाद	2,541	7,625	1,932	2	9,559	9,067	
149	तुळजापूर	1,795	2,451	206	741	3,398	894	3,737
150	उमरगा	939	2,170	105	92	2,367	2,263	13
151	परांडा	272	547	60		607	1,955	3
152	भूम	419	843	92	357	1,292	2,555	
153	मुळम	726	450	106	12	568	2,334	
154	नळदुर्ग	1,048	1,010	48	8	1,066	1,335	
155	कळंब	880	2,216	187	69	2,472	5,925	5
	उस्मानाबाद-एकूण	8,620	17,312	2,736	1,281	21,329	26,328	3,796

TABLE No. 33.11 (A)—Contd.

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1,886	12	58	298	54	422	20	5,948	Purna
2,516	8	..	93	640	741	..	7,288	Jintur
1,620	18	..	214	627	859	..	8,043	Gangakhed
3,821	..	4	422	297	723	226	6,908	Pathari
1,274	10	10	26	191	237	..	3,257	Kalamnuri
41,894	67	1,181	3,173	7,006	11,427	4,014	1,24,725	Parbhani-Total
9,988	..	178	813	2,554	3,545	..	37,634	Beed
3,053	..	6	2,206	1,563	3,775	45	13,675	Ambejogai
4,153	..	33	2,202	200	2,435	7,271	24,306	Pari-Vajinath
1,033	2	12	295	92	401	..	4,539	Manijlegaon
1,380	57	1,299	1,356	3,042	11,214	Georai
1,646	25	190	215	36	3,614	Dharur
21,253	2	229	5,598	5,898	11,727	10,394	94,982	Beed-Total
12,401	..	6	3,122	2,474	5,602	4,452	80,408	Nanded
981	..	2	39	61	102	..	2,188	Billoli
1,293	..	14	27	..	41	31	3,440	Umri
1,216	..	15	6	229	250	..	2,708	Mudkhed
1,894	..	11	708	118	837	663	6,050	Kandhar
1,031	61	64	125	..	3,944	Hadgaon
1,660	42	22	142	161	367	1,069	7,447	Dharmabad
2,346	12	46	104	202	364	2,374	11,484	Degloor
561	122	75	197	..	1,477	Kundalwadi
2,041	..	62	30	26	118	..	4,866	Mukhed
967	..	42	83	1,834	1,959	1,573	9,641	Kinwat
1,071	..	80	2	29	111	..	2,548	Loha
1,476	..	41	..	25	66	395	3,475	Waghala
28,938	54	341	4,446	5,298	10,139	10,557	1,39,676	Nanded-Total
9,067	10	115	1,790	1,589	3,504	3,396	28,067	Osmanabad
4,631	..	3	656	533	1,192	997	12,013	Tuljapur
2,276	2	10	243	394	649	27	6,258	Umraga
1,958	1	86	1	860	948	107	3,892	Paranda
2,555	16	8	101	7	132	127	4,525	Bhoom
2,334	41	226	267	..	3,895	Murum
1,335	..	7	52	112	171	..	3,620	Naldurg
5,930	..	31	333	233	597	3,349	13,228	Kalamb
30,086	29	260	3,217	3,954	7,460	8,003	75,498	Osmanabad-Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
156	लातूर	6,972	22,339	3,866	1,606	27,811	12,348	382
157	उदगिर	3,251	8,500	1,574	582	10,656	5,757	36
158	अहमदपूर	760	1,410	286	35	1,731	1,145	..
159	निलंगा	978	2,018	648	285	2,951	1,440	898
160	औसा	483	1,320	218	65	1,603	1,689	..
	लातूर-एकूण	12,444	35,587	6,592	2,573	44,752	22,379	1,316
161	बुलढाणा	1,249	2,848	2,665	1,542	7,055	6,011	..
162	खामगांव	122	7,779	4,209	9	11,997	11,828	..
163	मलकापूर	487	8,409	2,344	19	10,772	6,758	..
164	शेगांव	213	2,192	732	41	2,965	5,646	..
165	जळगाव-जामोद	624	1,021	479	195	1,695	2,606	..
166	मेहकर	98	2,466	686	25	3,177	..	6,272
167	नंदुरा	661	2,430	833	566	3,829	5,103	200
168	चिखली	229	3,132	1,250	42	4,424	6,611	..
169	देऊळगांव-राजा	1,357	1,801	268	147	2,216	4,120	..
170	लोणार	..	1,009	367	2	1,378	..	1,681
171	सिंदखेड-राजा	259	293	246	1	540	1,490	..
	बुलढाणा-एकूण	5,299	33,380	14,079	2,589	50,048	50,173	8,153
172	अकोला	7,282	38,976	13,916	3,289	56,181	41,130	..
173	अकोट	657	5,328	609	139	6,076	10,440	2,095
174	कारंजा	472	4,692	774	73	5,539	9,795	..
175	वाशीम	4,048	4,376	1,040	10	5,426	7,449	..
176	मुर्तिजापूर	37	2,836	762	189	3,787	5,332	4
177	बाळापूर	168	1,200	349	43	1,592	4,721	..
178	तेव्हारा	1,530	1,083	286	6	1,375	3,261	..
179	पातूर	594	858	206	7	1,071	3,024	..
180	मंगळूढीर	194	1,878	553	26	2,457	4,097	6
181	रिसोड	916	1,095	452	59	1,606	1,802	..
	अकोला-एकूण	15,898	62,322	18,947	3,841	85,110	91,051	2,105
182	अचलपूर	870	8,267	1,515	11	9,793	14,864	..
183	अंजनगांव	125	3,000	801	1	3,802	8,794	..
184	मोर्शी	1,140	2,335	458	11	2,804	5,060	26
185	वरुड	883	2,708	982	13	3,703	4,439	30
186	दर्यापूर	82	2,009	1,233	70	3,312	5,486	..
187	चांदूर-रेल्वे	51	1,048	426	5	1,479	2,042	..
188	चांदूर-बाजार	937	1,813	352	2	2,167	3,099	..
189	धामणगांव	482	2,100	876	375	3,351	5,513	..
190	शेंदूरजना	58	582	204	2	788	3,109	..
191	चिखलदरा	296	125	349	80	554	860	458
	अमरावती-एकूण	4,924	23,987	7,196	570	31,753	53,266	514

TABLE No. 33.11 (A)—Contd.

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
12,730	1,936	..	2,275	3,149	7,360	12,343	67,216	Latur
5,793	1,077	22	655	270	2,024	6,525	28,249	Udgir
1,145	..	3	116	293	412	..	4,048	Ahmedpur
2,338	216	76	300	34	626	398	7,291	Nilanga
1,689	131	..	386	495	1,012	1,322	6,109	Ausa
23,695	3,360	101	3,732	4,241	11,434	20,588	1,12,913	Latur-Total
6,011	..	11	268	62	341	1,567	16,223	Buldhana
11,828	14	68	..	35	117	5,714	29,778	Khamgaon
6,758	12	9	..	132	153	478	18,648	Malkapur
5,646	37	5	232	2,317	2,591	2,857	14,272	Shegaon
2,606	40	40	118	5,083	Jalgaon-Jamod
6,272	..	29	48	5	82	563	10,192	Mehkqr
5,303	4	115	..	10	129	1,212	11,134	Nandura
6,611	5	6	18	348	377	947	12,588	Chikhali
4,120	5	84	76	11	176	872	8,741	Deulgaon-Raja
1,681	..	17	..	1	18	451	3,528	Lonar
1,490	126	2,415	Sindhked-Raja
58,326	77	344	642	2,961	4,024	14,905	1,32,602	Buldhana-Total
41,130	37	1,224	516	9,587	11,364	35,980	1,51,937	Akola
12,535	483	396	879	3,019	23,166	Akot
9,795	30	67	113	208	418	5,529	21,753	Karanja
7,449	3	764	619	7,103	8,489	193	25,605	Washim
5,336	9	8	..	812	829	1,030	11,019	Murtizapur
4,721	..	58	400	1,044	1,502	90	8,073	Balapur
3,261	..	47	..	672	719	646	7,531	Telhara
3,024	1	31	1	20	53	7	4,749	Patur
4,103	310	32	29	24	395	1,714	8,863	Mangrulpir
1,802	236	236	..	4,560	Risod
93,156	390	2,231	2,161	20,102	24,884	48,208	2,67,256	Akola-Total
14,864	578	214	116	672	1,580	1,066	28,173	Achalpur
8,794	3	50	232	344	629	1,038	14,388	Anjangaon
5,086	..	75	..	375	450	286	9,766	Morshi
4,469	7	67	1	489	564	847	10,466	Warud
5,486	117	936	1,053	425	10,358	Daryapur
2,042	..	24	28	70	122	141	3,835	Chandur-Railway
3,099	22	126	..	1,172	1,320	3,467	10,990	Chandur-Bazar
5,513	..	21	..	507	528	237	10,111	Dhamangaon
3,109	6	1	235	728	970	..	4,925	Shedurjana
1,318	..	54	75	79	208	32	2,408	Chikhaldara
53,780	616	632	804	5,372	7,424	7,539	1,05,420	Amravati-Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
192	यवतमाळ	814	14,125	2,834	310	17,269	17,533	..
193	वर्षी	1,228	4,633	1,719	73	6,425	4,833	684
194	पुसद	1,537	6,267	1,184	2,045	9,496	11,214	..
195	दारुहा	400	1,667	574	7	2,248	3,704	1,294
196	पांढरकवडा	2,037	2,734	720	46	3,500	4,468	..
197	दिग्लस	344	3,468	694	42	4,204	7,087	..
198	उमरखेड	144	3,336	1,654	43	5,033	6,414	..
199	घाटंजी	2,511	1,491	192	336	2,019	3,419	..
	यवतमाळ-एकूण	9,015	37,721	9,571	2,902	50,194	58,672	1,978
200	वर्धा	1,882	13,219	3,990	927	18,136	15,838	..
201	हिंगणघाट	653	8,527	2,138	312	10,977	10,019	2,171
202	आर्वी	24	2,566	874	16	3,456	5,475	..
203	पुलगांव	46	2,722	826	805	4,353	6,893	..
204	देवळी	137	680	353	..	1,033	1,848	..
205	सिंदी	354	755	254	16	1,025	2,753	325
	वर्धा-एकूण	3,096	28,469	8,435	2,076	38,980	42,826	2,496
206	कामठी	1,236	4,411	1,488	580	6,479	11,541	2,562
207	उमरेड	1,020	3,545	741	712	4,998	6,402	662
208	मोवाड	78	214	18	1	233	2,488	..
209	मोहपा	1,121	318	133	107	558	2,255	..
210	नारखेड	662	1,763	530	23	2,316	4,930	142
211	काटोल	833	5,213	1,313	663	7,189	6,319	..
212	सावनेर	2,262	2,342	582	17	2,941	4,224	..
213	खापा	346	551	153	103	807	3,317	..
214	रामटेक	437	1,399	472	135	2,006	2,141	..
215	कळमेश्वर	425	1,434	184	614	2,232	3,630	..
	नागपूर-एकूण	8,420	21,190	5,614	2,955	29,759	47,247	3,366
216	गोंदिया	72	18,162	2,411	1	20,574	13,813	10,306
217	भंडारा	170	7,506	3,295	749	11,550	9,197	..
218	तुमसर	109	3,237	1,260	270	4,767	6,750	..
219	पवनी	27	1,167	349	257	1,773	5,551	..
220	तिरोरा	140	1,625	548	6	2,179	3,106	..
	भंडारा-एकूण	518	31,697	7,863	1,283	40,843	38,417	10,305
221	चंद्रपूर	2,028	30,054	10,497	185	40,736	18,634	3,210
222	बल्लारपूर	3,401	10,457	4,718	220	15,395	13,050	..
223	वरोरा	2,247	5,917	1,039	52	7,008	5,132	..
224	राजुरा	386	2,183	438	164	2,785	4,014	..
225	मुल	1,123	1,529	612	77	2,218	2,125	..
226	बऱ्हापुरी	1,564	1,286	160	2	1,448	790	..
	चंद्रपूर-एकूण	10,744	51,426	17,464	700	69,590	43,745	3,210

TABLE No. 33.11 (A)—Contd.

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
17,533	17	2,331	138	1,484	3,970	111	39,697	Yavatmal
5,517	12	4	270	3,623	3,909	..	17,079	Wani
11,214	8	98	2,504	15	2,625	1,133	26,005	Pusad
4,998	..	13	194	38	245	1,193	9,084	Darwha
4,468	..	2	87	2,904	2,993	411	13,409	Pandharkawada
7,087	..	6	..	1,339	1,345	814	13,794	Digras
6,414	9	4	..	784	797	1,944	14,332	Umarkhed
3,419	..	165	..	1,012	1,177	61	9,187	Ghatanji
60,650	46	2,623	3,193	11,199	17,061	5,667	1,42,587	Yavatmal—Total
15,838	11	..	193	681	885	3,704	40,445	Wardha
12,190	..	90	180	822	1,092	3,319	28,231	Hinganghat
5,475	1	56	273	29	359	648	9,962	Arvi
6,893	43	143	186	2,338	13,816	Pulgaon
1,848	1	264	11	5	281	522	3,821	Deoli
3,078	21	2	89	2	114	111	4,682	Sindi
45,322	77	412	746	1,682	2,917	10,642	1,00,957	Wardha—Total
14,103	3	148	561	2	714	495	23,027	Kamptee
7,064	18	87	606	199	910	1,186	15,178	Umred
2,488	6	21	10	6	43	360	3,202	Mowad
2,255	..	123	64	..	187	396	4,517	Mohpa
5,072	29	33	260	3	325	1,960	10,335	Narkhed
6,319	96	127	..	25	248	3,181	17,770	Katol
4,224	1	113	205	2	321	3,037	12,785	Saoner
3,317	5	52	159	2	218	924	5,612	Khapa
2,141	9	44	33	274	360	1,524	6,468	Ramtek
3,630	140	158	..	8	306	985	7,578	Kalmeshwar
50,613	307	906	1,898	521	3,632	14,048	1,06,472	Nagpur—Total
24,118	135	3	1,827	392	2,357	18,288	65,409	Gondia
9,197	19	618	..	148	785	268	21,970	Bhandara
6,750	19	379	..	28	426	1,021	13,073	Tumsar
5,551	10	56	66	181	313	540	8,204	Paoni
3,106	3	39	17	1	60	1,009	6,494	Tirora
48,722	186	1,095	1,910	750	3,941	21,126	1,15,150	Bhandara—Total
21,844	2	52	1,227	1,347	2,628	7,846	75,077	Chandrapur
13,050	15	116	176	23	330	1,506	33,682	Ballarpur
5,132	..	3	122	1,206	1,331	2,212	17,930	Warora
4,014	..	33	116	95	244	299	7,728	Rajura
2,125	..	40	16	54	110	1,900	7,476	Mul
790	320	4,122	Bramhpuri
46,955	17	244	1,657	2,725	4,643	14,083	1,46,055	Chandrapur—Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
227	गडचिरोली	2,484	2,473	1,866	7	4,346	835
228	देसाईगंज	2,925	2,119	286	690	3,095	1,358
	गडचिरोली-एकूण	5,409	4,592	2,152	697	7,441	2,193
1	बृहन्मुंबई महानगरपालिका	1,88,529	46,21,814	16,57,380	69,054	63,48,248	3,13,010
2	ठाणे	1,29,459	6,95,923	76,864	120	7,72,907	29,681
3	कल्याण	1,47,757	2,79,634	92,592	56,018	4,28,244	26,056
4	नाशिक	1,50,051	3,40,152	47,842	3,651	3,91,645	50,298
5	पुणे	10,461	5,03,381	1,84,946	7,815	6,96,142	1,19,116
6	पिंपरी-चिंचवड	1,55,474	6,28,888	58,574	8,189	6,95,651	38,443
7	सोलापूर	28,829	1,26,776	85,889	69	2,12,734	58,114
8	कोल्हापूर	21,352	1,35,843	44,619	3,077	1,83,539	41,936
9	औरंगाबाद	60,375	1,65,565	39,959	72,616	2,78,140	1,45,370
10	अमरावती	2,727	75,077	28,831	2,079	1,05,987	35,925
11	नागपूर	1,32,019	3,17,818	1,22,999	1,08,057	5,48,874	1,44,143
	एकूण-महानगरपालिका	10,27,033	78,90,871	24,40,495	3,30,745	1,06,62,111	10,02,092

49,934

49,934

TABLE No. 33.11 (A)—Contd.

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
835	1	..	16	109	126	4,301	12,092	Gadchiroli
1,875	138	1	139	3,771	11,805	Desai-ganj
2,710	1	..	154	110	265	8,072	23,897	Gadchiroli—Total
3,13,010	2,776	1,26,167	2,27,290	34,76,705	38,32,938	18,83,251	1,25,65,976	Brihan Mumbai
29,681	26	470	5,908	1,05,807	1,12,211	1,39,127	11,83,385	Thane
26,056	242	1,581	4,821	41,095	47,739	1,47,399	7,97,195	Kalyan
50,298	251	145	56,264	1,98,108	2,54,768	10,000	8,56,762	Nashik
1,19,116	863	704	17,219	2,20,618	2,39,404	64,675	11,29,798	Pune
38,443	68	92	2,771	1,67,700	1,70,631	1,74,863	12,35,062	Pimpri-Chinchwad
58,114	15	2,161	6,147	82,807	91,130	20,000	4,10,807	Solapur
91,870	203	465	4,890	3,59,701	3,65,259	5,000	6,67,020	Kolhapur
1,45,370	10,608	65	4,003	2,297	16,973	..	5,00,858	Aurangabad
35,925	23	1,060	3,000	4,575	8,658	5,307	1,58,604	Amravati
1,44,143	..	5,681	941	8,643	15,265	2,37,942	10,78,243	Nagpur
10,52,026	15,075	1,38,591	3,33,254	46,68,056	51,54,976	26,87,564	2,05,83,710	Total—Mahanagarpalika

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	सुरवातीची शिल्लक Opening Balance	दर व कर/Rates and Taxes					अनुदाने/ Govem- ment	
			जकात Octroi	घर व जमिनीवरील कर Taxes on Houses and Land	इतर कर व शुल्क Other Taxes and Fees	एकूण Total	शासकीय Govem- ment	इतर Other	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
1	ठाणे	1,34,912	5,79,556	1,05,654	20,858	7,06,068	79,880	10,239	
2	रायगड	34,002	92,615	22,661	3,491	1,18,767	33,222	3,545	
3	रत्नागिरी	11,040	30,778	8,954	1,072	40,804	13,535	14,638	
4	सिंधुदुर्ग	6,820	10,408	1,536	289	12,233	4,179	498	
	कोकण विभाग	1,86,774	7,13,357	1,38,805	25,710	8,77,872	1,30,816	28,920	
5	नाशिक	12,956	1,02,268	13,141	5,284	1,20,693	70,158	6,622	
6	धुळे	14,545	67,425	26,517	2,532	96,474	61,297	11,740	
7	जळगाव	17,121	1,71,440	54,962	16,887	2,43,289	1,15,365	3,952	
8	अहमदनगर	23,575	97,204	29,728	4,387	1,31,319	84,630	7,406	
	नाशिक विभाग	68,197	4,38,837	1,24,348	29,090	5,91,775	3,31,450	29,720	
9	पुणे	20,665	43,045	20,540	3,756	67,341	31,747	1,582	
10	सातारा	30,286	50,894	24,590	8,013	83,497	51,261	1,405	
11	सांगली	20,113	87,499	19,346	3,037	1,09,882	70,283	956	
12	सोलापूर	18,164	44,268	12,335	6,016	62,619	84,260	2,040	
13	कोल्हापूर	1,07,136	1,24,856	21,162	1,063	1,47,081	38,090	32,593	
	पुणे विभाग	1,96,364	3,50,562	97,973	21,885	4,70,420	2,75,641	38,578	
14	औरंगाबाद	6,865	9,642	2,532	1,110	13,284	9,091	3,107	
15	जालना	25,303	32,398	5,685	139	38,222	15,711	100	
16	परभणी	16,986	35,987	9,363	6,112	51,462	33,852	1,921	
17	बीड	9,304	30,360	7,286	2,162	39,808	24,488	..	
18	नांदेड	11,692	52,719	18,629	2,332	73,680	65,526	2,850	
19	उस्मानाबाद	11,506	17,743	3,056	1,534	22,333	36,514	38	
20	लातूर	11,399	43,811	4,756	2,911	51,478	28,173	2,405	
	औरंगाबाद विभाग	93,045	2,22,660	51,307	16,300	2,90,267	2,13,355	10,421	

TABLE No. 33.11 (B)

Income of Municipal Corporation and Councils

1992-93

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

Grants		इतर सधने/Other sources				असाधारण उत्पन्न कर्जे व बाणिज्यिक संस्थेचे उत्पन्न		एकूण Grand Total	District
एकूण Total	शैक्षणिक संस्थांकडील फी Fees from Educational Institutions	बाजार व कत्तलखाने Market and Slaughter Houses	पालिका मालमत्तेपासून उत्पन्न Revenue derived from property	संकीर्ण Miscellane- ous	एकूण Total	उत्पन्न कर्जे व बाणिज्यिक संस्थेचे उत्पन्न Extra Ordinary Income, Debts and Income from Commercial enterprises	(3+7+10+15+16)		
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)	
90,119	70	2,275	19,094	36,651	58,090	1,16,248	11,05,437	Thane	
36,767	47	1,238	3,225	21,738	26,248	40,226	2,56,010	Raigad	
28,173	20	727	5,025	15,837	21,609	5,946	1,07,572	Ratnagiri	
4,677	..	282	1,240	743	2,265	4,316	30,311	Sindhudurg	
1,59,736	137	4,522	28,584	74,969	1,08,212	1,66,736	14,99,330	Konkan Division	
76,780	135	775	7,421	13,851	22,182	31,866	2,64,477	Nashik	
73,037	41	1,021	5,865	12,369	19,296	76,416	2,79,768	Dhule	
1,19,317	212	1,839	20,867	39,946	62,864	1,24,202	5,66,793	Jalgaon	
92,036	174	2,239	6,770	12,460	21,643	61,232	3,29,805	Ahmednagar	
3,61,170	562	5,874	40,923	78,626	1,25,985	2,93,716	14,40,843	Nashik Division	
33,329	37	75	4,468	18,296	22,876	31,854	1,76,065	Pune	
52,666	28	781	2,863	11,012	14,684	45,645	2,26,778	Satara	
71,239	13	1,229	95	27,765	29,102	57,430	2,87,766	Sangli	
86,300	13	1,247	5,678	14,552	21,490	33,951	2,22,524	Solapur	
70,683	140	890	4,566	13,808	19,404	88,464	4,32,768	Kolhapur	
3,14,217	231	4,222	17,670	85,433	1,07,556	2,57,344	13,45,901	Pune Division	
12,198	37	128	1,634	1,901	3,700	5,708	41,745	Aurangabad	
15,811	2	34	2,937	1,231	4,204	7,880	91,420	Jalna	
35,773	76	1,612	3,589	8,563	13,840	28,866	1,46,927	Parbhani	
24,488	42	14	6,493	10,211	16,760	12,702	1,03,062	Beed	
68,376	130	164	6,515	5,673	12,482	12,468	1,78,698	Nanded	
36,552	41	316	4,828	8,976	14,161	6,722	91,274	Osmanabad	
30,578	1,461	46	10,218	695	12,420	23,716	1,29,591	Latur	
2,23,776	1,789	2,314	36,214	37,250	77,567	98,062	7,82,717	Aurangabad Division	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
21	जुलदापा	7,698	39,697	17,578	1,157	58,432	68,147	227
22	अकोला	28,743	73,092	18,696	4,413	96,201	98,175	646
23	अमरावती	8,458	26,536	8,593	969	36,098	56,937	2,401
24	यवतमाळ	13,525	42,515	10,390	4,229	57,134	70,357	925
	अमरावती विभाग	58,424	1,81,840	55,257	10,768	2,47,865	2,93,616	4,199
25	वर्धा	6,509	31,187	8,524	1,424	41,135	39,024	1,733
26	नागपूर	9,130	25,416	8,558	3,185	37,159	59,154	481
27	भंडारा	2,199	36,714	8,561	2,561	47,836	36,668	10,949
28	चंद्रपूर	11,621	56,982	17,160	2,231	76,373	52,965	6,727
29	गडचिरोली	8,845	6,176	2,586	856	9,618	2,889	1,121
	नागपूर विभाग	38,304	1,56,475	45,389	10,257	2,12,121	1,90,700	21,011
1.	एकूण नगर परिषद	6,41,108	20,63,231	25,13,079	1,14,010	26,90,320	14,35,578	1,32,847
2.	एकूण महानगरपालिका	17,50,264	82,26,284	27,52,108	2,46,187	1,12,24,579	11,49,332	82,701
3.	महाराष्ट्र राज्य	23,91,372	1,02,89,515	32,65,187	3,60,197	1,39,14,899	25,84,910	2,15,548

TABLE No. 33.11 (B).—contd.

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
68,374	97	657	2,005	6,347	9,106	19,918	1,63,528	Buldhana
98,821	96	1,873	8,078	9,135	19,182	49,690	2,92,637	Akola
59,338	707	676	649	4,382	6,414	15,516	1,25,824	Amravati
71,282	42	309	5,576	6,188	12,115	39,012	1,93,068	Yavatmal
2,97,815	942	3,515	16,308	26,052	46,817	1,24,136	7,75,057	Amravati Division
40,757	29	202	732	1,052	2,015	14,979	1,05,395	Wardha
59,635	223	755	2,990	289	4,257	21,823	1,32,004	Nagpur
47,617	202	942	2,148	1,203	4,495	27,453	1,29,600	Bhandara
59,692	118	199	3,122	402	3,841	24,772	1,76,299	Chandrapur
4,010	1	76	126	44	247	4,328	27,048	Gadchiroli
2,11,711	573	2,174	9,118	2,990	14,855	93,355	5,70,346	Nagpur Division
15,68,425	4,234	22,621	1,48,817	3,05,320	4,80,992	10,33,349	64,14,194	Total Municipal Council
12,32,033	4,371	1,39,933	3,58,603	48,83,141	53,86,048	29,83,285	2,25,76,209	Total Mahanagar palika
28,00,458	8,605	1,62,554	5,07,420	51,88,461	58,67,040	40,16,634	2,89,90,403	Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा/नगरपरिषदा, महानगरपालिका	सुरुवातीची शिल्लक Opening Balance	दर व कर/Rates and Taxes					अनुदाने/ Other	
			जकात Octroi	घर व जमिनीवरील कर Taxes on Houses and Land	इतर कर व शुल्क Other Taxes and Fees	एकूण Total (4+5+6)	शासकीय Govern- ment	इतर Other	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
1. ठाणे									
1.1	उल्हासनगर	7,347	1,47,065	33,501	55	1,80,621	33,109	4,584	
1.2	भिवंडी-निजामपूर	99,870	2,81,419	17,014	7,373	3,05,806	24,232	..	
1.3	बसई	922	4,836	1,906	1	6,743	3,003	..	
1.4	भाईंदर	1,012	61,993	27,791	13,404	1,03,188	4,270	..	
1.5	जव्हार	1,654	1,322	640	12	1,974	2,862	..	
1.6	इहाणू	3,402	5,651	1,602	7	7,260	93	..	
1.7	विरार	4,394	5,782	2,915	4	8,701	1,954	..	
1.8	नालासोपारा	5,511	2,607	4,210	..	6,817	523	24	
1.9	बदलापूर	2,800	18,848	8,646	..	27,494	2,526	30	
1.10	अंबरनाथ	8,000	50,033	7,429	2	57,464	7,308	5,601	
	ठाणे-एकूण	1,34,912	5,79,566	1,05,654	20,858	7,06,068	79,880	10,239	
2. रायगड									
2.1	पनवेल	5,536	15,015	6,238	1,249	22,502	5,600	..	
2.2	खोपली	6,717	50,658	2,438	95	53,191	4,323	..	
2.3	अलिबाग	3,164	3,303	2,670	..	5,973	3,083	..	
2.4	महाड	2,359	4,348	2,069	396	6,813	5,668	1,004	
2.5	पेण	3,234	5,406	2,281	80	7,767	1,324	..	
2.6	रोहा	4,299	2,407	858	..	3,265	2,266	2,049	
2.7	ऊरण	2,735	7,163	2,308	1,645	11,116	4,949	..	
2.8	मुरुड-जंजिरा	1,905	1,375	501	20	1,896	3,341	..	
2.9	श्रीवर्धन	2,373	1,567	566	6	2,139	1,579	..	
2.10	माथेरान	1,548	706	2,181	..	2,887	996	392	
2.11	कर्जत	132	667	551	..	1,218	93	10	
	रायगड-एकूण	34,002	92,615	22,661	3,491	1,18,767	33,222	3,545	
3. रत्नागिरी									
3.1	रत्नागिरी	3,348	16,958	5,994	17	22,969	6,253	4,636	
3.2	विपदूण	5,990	8,262	1,656	891	10,809	3,584	..	
3.3	खेड	1,033	3,005	689	163	3,857	2,040	..	
3.4	राजापूर	633	2,553	615	1	3,169	1,658	..	
	रत्नागिरी-एकूण	11,040	30,778	8,954	1,072	40,804	13,535	14,636	

TABLE No. 33.11 (B)

Income of Municipal Corporations and Councils

1992-93

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

Grants		इतर साधने/Other sources				असाधारण उत्पन्न, कर्जे व वाणिज्यिक संस्थांचे उत्पन्न		एकूण Grand Total (3+7+10+15+16)	District/Municipal Councils and Corporations
एकूण Total	शैक्षणिक संस्थाकडील फी Fees from Educational Institutions	बाजार व कत्तलखाने Market and Slaughter Houses	पालिका मालमत्तेपासून उत्पन्न Revenue derived from property	संकीर्ण Miscellane- ous	एकूण Total	असाधारण उत्पन्न, कर्जे व वाणिज्यिक संस्थांचे उत्पन्न Extra- ordinary Income, Debts and Income from Commercial enterprises	एकूण Grand Total (3+7+10+15+16)		
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)	
37,693	..	6	2,754	11,780	14,540	30,611	2,70,812	Thane	
24,232	..	518	1,691	6,941	9,150	47,425	4,86,483	Ulhasnagar	
3,003	36	330	319	229	914	814	12,396	Bhiwandi-Nizampur	
4,270	..	956	8,493	3,557	13,006	31,405	1,52,881	Vasai	
2,862	1	15	3	1,146	1,165	..	7,655	Bhaindar	
93	..	105	..	112	217	51	11,023	Jawhar	
1,954	14	..	20	2,002	2,036	5,220	22,305	Dhahanu	
547	..	52	126	805	983	298	14,156	Varar	
2,556	..	63	1,134	5,940	7,137	424	40,411	Nalasopara	
12,909	19	230	4,554	4,139	8,942	..	87,315	Badlapur	
90,119	70	2,275	19,094	36,651	58,090	1,16,248	11,05,437	Ambamath	
								Thane—Total	
5,600	..	362	222	14,157	14,741	5,944	54,323	Rajgad	
4,323	47	168	915	2,324	3,454	9,271	76,956	Panvel	
3,083	..	213	259	772	1,244	886	14,350	Khopoli	
6,672	..	39	371	271	681	3,888	20,413	Alibag	
1,324	..	130	168	297	595	5,712	18,632	Mahad	
4,315	..	52	258	278	588	1,110	13,577	Pen	
4,949	..	168	982	1,756	2,906	8,340	30,046	Roha	
3,341	..	26	7	699	732	3,970	11,844	Uran	
1,579	..	28	21	621	670	726	7,487	Murud-Jinjira	
1,388	..	24	6	102	132	231	6,186	Shirvardhan	
193	..	28	16	461	505	148	2,196	Matheran	
36,767	47	1,238	3,225	21,738	26,248	40,226	2,56,010	Karjat	
								Rajgad—Total	
20,891	..	247	3,976	12,788	17,011	..	64,255	Ratnagiri	
3,584	20	168	747	1,147	2,082	3,839	26,304	Ratnagiri	
2,040	..	199	178	1,685	2,062	..	8,992	Chiplun	
1,658	..	113	124	217	454	2,107	8,021	Khed	
28,173	20	727	5,025	15,837	21,609	5,946	1,07,572	Rajapur	
								Ratnagiri—Total	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)		
४. सिंधुदुर्ग										
4.1	मालवण	2,802	3,202	546	4	3,752	1,326	..
4.2	वेंगुर्ला	1,596	2,459	434	280	3,173	1,100	498
4.3	सावंतवाडी	2,422	4,747	556	5	5,308	1,753	..
सिंधुदुर्ग-एकूण		6,820	10,408	1,536	289	12,233	4,179	498
5. नाशिक										
5.1	मालेगाव	8,000	80,257	5,665	3,219	89,141	48,296	..
5.2	सनमाड	208	6,060	1,825	750	8,635	4,913	5,242
5.3	इगतपुरी	1,562	1,486	1,138	337	2,961	2,466	..
5.4	नांदगाव	153	1,825	486	298	2,609	3,788	..
5.5	सींगर	532	3,130	637	124	3,891	1,384	373
5.6	येवला	399	3,925	1,201	194	5,320	4,266	..
5.7	निंबकेश्वर	968	492	269	344	1,105	1,472	975
5.8	भगूर	361	994	519	6	1,519	1,260	..
5.9	सटाना	773	4,099	1,401	12	5,512	2,313	32
नाशिक-एकूण		12,956	1,02,268	13,141	5,284	1,20,693	70,158	6,622
6. धुळे										
6.1	धुळे	4,317	34,831	13,056	2,300	50,187	27,829	..
6.2	नंदूरबार	6,603	12,832	4,401	32	17,265	7,759	7,562
6.3	शिरपूर-वरवड	1,532	6,661	3,460	23	10,144	9,842	2,697
6.4	नवापूर	145	1,951	1,078	88	3,117	1,848	..
6.5	शाहादा	941	5,447	2,294	15	7,756	7,243	..
6.6	तळ्येदा	415	1,186	755	23	1,964	1,952	..
6.7	दोंडाईचा	592	4,517	1,473	51	6,041	4,824	1,481
धुळे-एकूण		14,545	67,425	26,517	2,532	96,474	61,297	11,740
7. जळगाव										
7.1	जळगाव	1,931	98,672	28,431	15,498	1,42,601	38,559	3,471
7.2	भुसावळ	5,635	19,346	9,382	294	29,022	18,795	..
7.3	अमळनेर	1,111	13,198	4,398	14	17,610	18,025	..
7.4	वाळीसगाव	3,195	13,480	4,172	3	17,655	11,979	..
7.5	चोपडा	123	5,440	1,326	35	6,801	3,783	..
7.6	पाचोरा	994	4,841	1,212	19	6,072	4,834	..
7.7	फैजपूर	57	1,334	851	6	2,191	2,821	4
7.8	यावल	277	2,189	710	201	3,100	4,886	..
7.9	रावेर	1,503	3,942	785	1	4,728	2,099	257
7.10	सावदा	331	2,310	467	373	3,150	3,787	..
7.11	पारोळा	1,122	3,621	437	407	4,465	2,452	..
7.12	भरणगाव	429	1,809	1,019	1	2,829	2,180	..
7.13	एरंदोल	413	1,258	1,772	35	3,065	1,165	220
जळगाव-एकूण		17,121	1,71,440	54,962	16,887	2,43,289	1,15,365	3,952

TABLE No. 33.11 (B)

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
								Sindhudurg
1,326	..	60	1,060	71	1,191	2,027	11,098	Malwan
1,598	..	66	164	323	553	409	7,329	Vengurla
1,753	..	156	16	349	521	1,880	11,884	Sawantwadi
4,677	..	282	1,240	743	2,265	4,316	30,311	Sindhudurg—Total
								Nashik
48,296	..	103	4,165	5,282	9,550	19,913	1,74,900	Maegaon
10,155	114	299	400	1,322	2,135	5,108	26,241	Manmad
2,466	10	116	420	492	1,038	1,509	9,536	Igatpuri
3,788	..	7	25	581	613	260	7,423	Nandgaon
1,757	267	2,278	2,545	149	8,874	Sinnar
4,266	..	12	506	3,555	4,073	102	14,160	Yeola
2,447	558	171	729	662	5,911	Trimbkeshwar
1,260	..	93	442	1	536	1,244	4,920	Bhagur
2,345	11	145	638	169	963	2,919	12,512	Satana
76,780	135	775	7,421	13,851	22,182	31,866	2,64,477	Nashik—Total
								Dhule
27,829	3	353	946	3,680	4,982	37,174	1,24,489	Dhule
15,321	..	525	799	905	2,229	9,326	50,744	Nandurbar
12,539	..	5	1,177	5,260	6,442	18,430	49,087	Shirpur-Warwad
1,848	410	945	1,355	351	6,816	Nawapur
7,243	38	100	1,443	1,430	3,011	6,839	25,790	Shahada
1,952	..	28	389	144	561	1,007	5,899	Taloda
6,305	..	10	701	5	716	3,289	16,943	Dondaicha
73,037	41	1,021	5,865	12,369	19,296	76,416	2,79,768	Dhule—Total
								Jalgaon
42,030	..	683	13,911	20,500	35,094	73,436	2,95,092	Jalgaon
18,795	121	30	1,705	2,408	4,264	9,431	67,147	Bhusawal
18,025	..	112	982	263	1,357	14,283	52,386	Amalner
11,979	..	217	301	6,460	6,978	7,580	47,387	Chalisgaon
3,783	6	226	1,280	3,752	5,264	2,337	18,308	Chopda
4,834	27	2,625	2,652	4,471	19,023	Pachora
2,825	22	..	567	186	775	882	6,730	Faizpur
4,886	46	87	52	643	828	1,698	10,789	Yaval
2,356	..	152	726	1,529	2,407	3,698	14,692	Raver
3,787	6	149	562	551	1,268	4,830	13,366	Sawda
2,452	5	4	305	534	848	538	9,425	Parola
2,180	6	1	417	221	645	485	6,568	Dharangaon
1,385	..	178	32	274	485	533	5,880	Erandol
1,19,317	212	1,839	20,867	39,946	62,864	1,24,202	5,66,793	Jalgaon—Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
8. अहमदनगर									
8.1	अहमदनगर	10,093	61,205	15,510	27	76,742	27,024	305
8.2	श्रीरामपूर	754	8,738	4,867	2,171	15,776	9,627	37
8.3	संगमनेर	2,148	9,034	3,750	146	12,930	11,116	..
8.4	कोपरगाव	955	6,100	1,609	1,394	9,103	24,721	14
8.5	देवळाली-घवरा	4,393	3,062	485	..	3,547	2,368	..
8.6	राहुरी	1,265	2,592	695	81	3,368	4,763	4,550
8.7	पाथर्डी	711	2,543	33	235	2,811	1,373	2,500
8.8	राहता-पिंपळस	237	1,134	294	..	1,428	1,078	..
8.9	शिर्डी	2,322	1,704	2,046	..	3,750	622	..
8.10	श्रीगोंदा	697	1,092	439	333	1,864	1,938	..
अहमदनगर-एकूण		23,575	97,204	29,728	4,387	1,31,319	84,630	7,406
9. पुणे									
9.1	बारामती	1,874	9,954	3,034	856	13,844	6,723	..
9.2	लोणावळा	1,162	10,839	7,340	2,233	20,412	5,594	150
9.3	सासवड	3,471	3,736	1,573	1	5,310	2,260	..
9.4	जेजुरी	1,211	1,384	173	..	1,557	442	..
9.5	इंदापूर	990	1,679	373	2	2,054	965	..
9.6	शिरूर	1,227	3,262	939	358	4,559	1,979	..
9.7	आळंदी	412	389	889	..	1,278	866	670
9.8	जुन्नर	1,974	2,187	1,198	7	3,392	3,692	..
9.9	भोर	409	1,572	589	1	2,162	1,641	762
9.10	रौंड	2,654	2,848	2,056	42	4,946	2,525	..
9.11	तळेगाव-दाभाडे	5,281	5,195	2,376	256	7,827	5,060	..
पुणे-एकूण		20,665	43,045	20,540	3,756	67,341	31,747	1,582
10. सातारा									
10.1	सातारा	3,760	19,169	9,223	5,299	33,691	18,587	..
10.2	कराड	3,679	12,410	4,562	147	17,119	13,652	..
10.3	फलटन	4,081	9,588	4,374	179	14,141	6,628	..
10.4	रहिमतपूर	694	577	237	23	837	796	773
10.5	म्हसवड	2,479	1,225	48	46	1,319	2,080	..
10.6	वाई	2,677	3,694	1,757	3	5,454	5,036	..
10.7	पांचगणी	2,186	1,332	1,495	1	2,828	1,627	602
10.8	महाबळेश्वर	10,730	2,899	2,894	2,315	8,108	2,855	30
सातारा-एकूण		30,286	50,894	24,590	8,013	83,497	51,261	1,405
11. सांगली									
11.1	सांगली	13,238	51,652	11,295	1,075	64,022	36,220	..
11.2	मिरज	3,706	19,794	3,827	257	23,878	18,549	58
11.3	इस्लामपूर	431	3,974	1,678	338	5,990	3,616	..
11.4	तासगाव	590	3,990	662	516	5,168	5,949	898
11.5	आष्टी	1,087	1,274	639	795	2,708	1,245	..
11.6	वीटा	1,061	6,815	1,245	56	8,116	4,704	..
सांगली-एकूण		20,113	87,499	19,346	3,037	1,09,882	70,283	956

TABLE No. 33.11 (B)

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
								Ahmednagar
27,329	..	57	3,642	2,600	6,299	25,104	1,45,567	Ahmednagar
9,664	57	738	908	1,706	3,409	13,326	42,929	Shrirampur
11,116	44	163	329	2,917	3,453	4,347	33,994	Sangamner
24,735	20	767	453	374	1,614	14,992	51,399	Kopargaon
2,368	..	25	171	970	1,166	750	12,224	Deolali-Pravara
9,313	53	135	1,039	2,188	3,415	363	17,724	Rahuri
3,873	..	42	22	243	307	79	7,781	Pathardi
1,078	..	144	25	1,212	1,381	941	5,065	Rahta-Pimples
622	..	89	..	198	287	220	7,201	Shirdi
1,938	..	79	181	52	312	1,110	5,921	Shrigonda
92,036	174	2,239	6,770	12,460	21,643	61,232	3,29,805	Ahmednagar—Total
								Pune
6,723	..	12	3,470	2,695	6,177	13,513	42,131	Baramati
5,744	20	26	..	3,343	3,389	10,970	41,677	Lonavala
2,260	16	1	90	687	794	3,375	15,210	Saswad
442	92	2	94	..	3,304	Jejuri
965	132	4,000	4,172	525	8,706	Indapur
1,979	277	370	647	896	9,308	Shirur
1,536	218	92	310	311	3,847	Alandi
3,692	..	25	100	2,619	2,744	..	11,802	Junnar
2,403	..	10	19	1,025	1,054	1,132	7,160	Bhor
2,525	1	1	..	749	751	732	11,608	Daund
5,060	30	2,714	2,744	400	21,312	Talegaon-Dabhade
33,329	37	75	4,468	18,296	22,876	31,854	1,76,065	Pune—Total
								Satara
18,587	..	159	648	2,262	3,069	17,299	76,406	Satara
13,652	28	111	889	903	1,931	9,520	45,901	Karad
6,628	..	67	300	744	1,111	10,193	36,154	Phaltan
1,569	1	273	274	201	3,575	Rahimatpur
2,080	70	403	473	1,520	7,871	Mhaswad
5,036	..	17	562	1,370	1,949	1,029	16,145	Wai
2,229	..	98	51	711	860	758	8,861	Panchgani
2,885	..	329	342	4,346	5,017	5,125	31,865	Mahabaleshwar
52,666	28	781	2,863	11,012	14,684	45,645	2,26,778	Satara—Total
								Sangli
36,220	13	39	..	19,597	19,649	45,518	1,78,647	Sangli
18,607	..	1,008	..	2,973	3,981	8,446	58,618	Miraj
3,616	..	2	..	1,407	1,409	1,894	13,340	Islampur
6,847	..	143	..	470	613	836	14,054	Tasgaon
1,245	..	37	95	67	199	355	5,594	Ashti
4,704	3,251	3,251	381	17,513	Vita
71,239	13	1,229	95	27,765	29,102	57,430	2,87,766	Sangli—Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
12. सोलापूर									
12.1	बारगी	7,389	15,610	4,601	2,548	22,759	25,897	..
12.2	पंढरपूर	598	13,093	3,689	2,430	19,212	28,439	..
12.3	करमाळा	562	3,054	750	60	3,864	5,726	390
12.4	सांगोला	1,181	2,738	404	474	3,616	3,328	..
12.5	अक्कलकोट	5,978	5,126	602	22	5,750	7,863	..
12.6	मंगलवेदा	1,289	1,817	1,106	7	2,930	2,756	1,650
12.7	मैदगी	155	401	100	233	734	1,404	..
12.8	दुधनी	543	683	388	3	1,074	2,432	..
12.9	कुईवाडी	469	1,746	695	239	2,680	6,415	..
सोलापूर-एकूण		18,164	44,268	12,335	6,016	62,619	84,260	2,040
13. फोल्हापूर									
13.1	इचलकरंजी	94,890	1,06,651	13,832	22	1,20,505	16,287	31,960
13.2	जयसिंगपूर	1,203	4,759	2,872	66	7,697	5,711	..
13.3	मलकापूर	524	697	276	..	973	522	..
13.4	मुरगड	956	836	401	18	1,255	882	443
13.5	वडगांव	2,559	2,689	962	2	3,653	1,549	190
13.6	गढहिंग्लज	5,036	4,034	1,476	11	5,521	8,966	..
13.7	कुरुंदवाड	1,200	1,370	387	..	1,757	1,668	..
13.8	कागल	138	3,589	767	668	5,024	1,360	..
13.9	पन्हाळा	630	231	189	276	696	1,145	..
फोल्हापूर-एकूण		1,07,136	1,24,856	21,162	1,063	1,47,081	38,090	32,593
14. औरंगाबाद									
14.1	पैठण	687	2,306	361	271	2,938	1,162	..
14.2	कन्नड	1,435	1,886	548	..	2,434	1,640	..
14.3	वैजापूर	2,545	4,046	804	246	5,096	3,071	3,106
14.4	खुल्दाबाद	452	325	358	244	927	932	..
14.5	गंगापूर	1,722	1,055	457	349	1,861	2,261	..
14.6	सिल्लोड	14	24	4	..	28	25	1
औरंगाबाद-एकूण		6,855	9,642	2,532	1,110	13,284	9,091	3,107
15. जालना									
15.1	जालना	22,494	28,117	4,898	42	35,057	9,415	..
15.2	अंबड	1,434	1,910	170	19	2,099	1,229	..
15.3	भोकरदन	495	734	103	..	837	1,624	100
15.4	परतूर	880	1,637	514	78	2,229	3,443	..
जालना-एकूण		25,303	32,398	5,685	139	38,222	15,711	100

TABLE No. 33.11 (B)

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
Solapur								
25,897	..	63	1,074	3,894	5,031	3,557	64,633	Barshi
28,439	13	165	2,679	2,226	5,083	18,868	72,200	Pandharpur
6,116	..	302	67	3,111	3,480	470	14,492	Kamala
3,328	..	8	605	1,155	1,768	2,679	12,572	Sangola
7,863	..	5	676	3,375	4,056	1,225	24,872	Akkalkot
4,406	..	365	419	283	1,067	3,830	13,522	Mangalwedha
1,404	..	28	8	257	293	493	3,079	Maidargi
2,432	..	1	..	171	172	39	4,260	Dudhani
6,415	..	310	150	80	540	2,790	12,894	Kurduwadi
86,300	13	1,247	5,678	14,552	21,490	33,951	2,22,524	Solapur—Total
Kolhapur								
48,247	91	300	3,052	8,703	12,146	74,753	3,50,541	Ichalkaranji
5,711	6	79	315	365	765	3,801	19,177	Jaisingpur
522	..	16	47	152	215	..	2,234	Malkapur
1,325	..	318	69	82	469	464	4,469	Murgud
1,739	..	51	243	281	575	1,863	10,389	Wadgaon
8,966	34	113	547	2,190	2,884	4,025	26,432	Gadhinglaj
1,668	1	357	358	1,982	6,965	Kurundwad
1,360	162	1,634	1,796	1,094	9,412	Kagal
1,145	9	13	130	44	196	482	3,149	Panhala
70,683	140	890	4,566	13,808	19,404	88,464	4,32,768	Kolhapur—Total
Aurangabad								
1,162	..	47	68	1,444	1,559	75	6,421	Paithan
1,640	..	2	11	..	13	589	6,111	Kannad
6,177	37	3	1,307	296	1,643	4,571	20,032	Vaijapur
932	..	29	128	106	263	..	2,574	Khuldabad
2,261	..	46	117	50	213	467	6,524	Gangapur
26	..	1	3	5	9	6	83	Sillod
12,198	37	128	1,634	1,901	3,700	5,708	41,745	Aurangabad—Total
Jalna								
9,415	..	8	2,368	571	2,947	7,709	75,622	Jalna
1,229	2	6	58	340	406	39	5,207	Ambad
1,724	..	20	302	14	336	..	3,392	Bhokardan
3,443	209	306	515	132	7,199	Partur
15,811	2	34	2,937	1,231	4,204	7,880	91,420	Jalna—Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
16. परभणी									
16.1	परभणी	2,244	11,851	5,446	3,418	20,715	14,483	467
16.2	हिंगोली	5,553	5,683	862	170	6,715	1,597	..
16.3	मानयत	500	2,937	490	117	3,544	2,491	..
16.4	बसमतनगर	1,505	2,888	268	139	3,295	1,534	..
16.5	सोनपेठ	1,226	633	177	35	845	2,027	..
16.6	सेजू	995	2,914	578	671	4,163	1,918	544
16.7	पूर्णा	711	1,936	241	1	2,178	1,960	..
16.8	जितूर	1,741	2,163	453	108	2,724	1,316	798
16.9	गंगाखेड	1,014	2,456	277	1,091	3,824	3,647	..
16.10	पाधरी	719	1,412	226	357	1,995	2,339	..
16.11	कळमनूरी	778	1,114	345	5	1,464	540	112
परभणी-एकूण		16,986	35,987	9,363	6,112	51,462	33,852	1,921
17. बीड									
17.1	बीड	728	14,871	2,864	222	17,957	11,875	..
17.2	अंबेजोगाई	2,751	2,823	1,139	16	3,978	3,184	..
17.3	परळी वैजनाथ	3,272	5,803	1,810	283	7,896	4,795	..
17.4	माजलेगाव	989	2,354	683	197	3,234	1,459	..
17.5	गेयदाई	544	3,461	521	1,430	5,412	1,568	..
17.6	धारूर	1,020	1,048	269	14	1,331	1,607	..
बीड-एकूण		9,304	30,360	7,286	2,162	39,808	24,488	..
18. नरिड									
18.1	नरिड	689	37,524	14,414	873	52,811	34,843	..
18.2	चिलोली	128	586	154	2	742	1,044	807
18.3	उमरी	572	600	236	6	842	1,504	209
18.4	मुदखेड	391	516	667	28	1,211	1,194	11
18.5	कंधार	807	1,483	637	122	2,242	3,928	2
18.6	हरगाव	1,050	1,163	352	..	1,515	789	1,542
18.7	धर्माचार	1,559	1,864	346	405	2,615	3,715	38
18.8	देगलूर	1,598	3,167	974	283	4,424	6,377	241
18.9	कुंडलवाडी	85	422	69	88	579	1,512	..
18.10	मुखेड	327	1,856	25	430	2,311	3,309	..
18.11	किनवट	3,333	1,758	466	5	2,229	3,653	..
18.12	लोहा	163	788	215	86	1,089	1,851	..
18.13	वाघाला	990	992	74	4	1,070	1,807	..
नरिड-एकूण		11,692	52,719	18,629	2,332	73,680	65,526	2,850

TABLE No. 33.11 (B)

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
Parbhani								
14,950	17	1,306	412	870	2,605	22,478	62,992	Parbhani
1,597	6	252	249	..	507	4,772	19,144	Hingoli
2,491	..	1	648	2,577	3,226	792	10,553	Manwat
1,534	209	571	780	726	7,840	Basmatnagar
2,027	183	42	225	..	4,323	Sonapeth
2,462	2	5	744	363	1,114	..	8,734	Seloo
1,960	14	12	483	1,430	1,939	95	6,883	Purna
2,114	7	4	165	408	584	3	7,166	Jintur
3,647	19	28	186	968	1,201	..	9,686	Gangakhed
2,339	260	1,315	1,575	..	6,628	Pathari
652	11	4	50	19	84	..	2,978	Kalamnuri
35,773	76	1,612	3,589	8,563	13,840	28,866	1,46,927	Parbhani-Total
Beed								
11,875	1,567	4,133	5,700	..	36,260	Beed
3,184	4	7	2,022	2,050	4,083	67	14,063	Ambejogai
4,795	25	7	2,731	402	3,165	7,575	26,703	Pari-Vajinath
1,459	7	..	41	76	124	..	5,806	Manjlegaon
1,568	6	..	114	3,445	3,565	5,029	16,118	Georai
1,607	18	105	123	31	4,112	Dharur
24,488	42	14	6,493	10,211	16,760	12,702	1,03,062	Beed-Total
Nanded								
34,843	4,175	4,335	8,510	8,164	1,05,017	Nanded
1,851	..	1	107	249	357	19	3,097	Billoli
1,713	..	8	157	134	299	55	3,481	Umri
1,205	6	15	141	11	173	..	2,980	Mudkhed
3,930	92	20	866	82	1,040	508	8,527	Kandhar
2,331	109	54	163	395	5,454	Hadgaon
3,753	..	26	74	85	185	1,419	9,531	Dyarmabad
6,618	11	29	193	85	318	576	13,534	Degloor
1,512	..	1	103	..	104	..	2,280	Kundalwadi
3,309	14	64	2	18	98	..	6,045	Mukhed
3,653	401	549	950	1,263	11,428	Kinwat
1,851	137	21	158	18	3,279	Loha
1,807	7	..	50	70	127	51	4,045	Waghala
68,376	130	164	6,515	5,673	12,482	12,468	1,78,698	Nanded-Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
19. उस्मानाबाद									
19.1	उस्मानाबाद	4,086	8,830	1,950	491	11,271	10,451	..
19.2	तुळजापूर	1,113	2,976	253	816	4,045	5,066	..
19.3	उमरगा	949	..	320	152	472	7,552	14
19.4	परांडा	489	789	72	..	861	3,366	24
19.5	भूम	1,085	1,194	96	22	1,312	3,315	..
19.6	मुल्म	756	442	67	..	509	2,008	..
19.7	नळदुर्ग	1,081	1,610	65	37	1,712	1,667	..
19.8	कळंब	1,947	1,902	233	16	2,151	3,089	..
उस्मानाबाद-एकूण		11,506	17,743	3,056	1,534	22,333	36,514	38
20. सातूर									
20.1	सातूर	6,621	29,158	2,812	1,852	33,822	12,067	1,512
20.2	उदगीर	1,681	9,330	771	296	10,397	5,662	207
20.3	अहमदपूर	797	1,743	342	44	2,129	3,372	..
20.4	निलंगा	1,391	2,172	680	223	3,075	3,711	686
20.5	औसा	909	1,408	151	496	2,055	3,361	..
सातूर-एकूण		11,399	43,811	4,756	2,911	51,478	28,173	2,405
21. बुलढाणा									
21.1	बुलढाणा	1,000	4,334	3,909	193	8,436	5,234	..
21.2	खामगाव	483	9,342	4,637	10	13,989	15,464	..
21.3	मलकापूर	684	9,387	3,287	16	12,690	7,720	..
21.4	शेगाव	524	2,530	881	21	3,432	7,207	..
21.5	जळगाव-जामोद	876	1,236	287	139	1,662	2,346	27
21.6	मेहकर	108	2,302	622	18	2,942	7,310	..
21.7	नांदुरा	324	2,807	795	701	4,303	5,890	200
21.8	विखली	1,351	3,902	1,692	5	5,599	7,494	..
21.9	देऊळगाव राजा	1,073	2,027	626	9	2,662	5,136	..
21.10	लोणार	274	1,551	444	20	2,015	2,449	..
21.11	सिंदखेड राजा	1,001	279	398	25	702	1,897	..
बुलढाणा-एकूण		7,698	39,697	17,578	1,157	58,432	68,147	227
22. अकोला									
22.1	अकोला	16,761	46,429	13,202	3,949	63,580	47,631	..
22.2	आकोट	1,284	5,649	900	4	6,553	9,570	100
22.3	कारंजा	1,134	4,910	901	53	5,864	9,418	..
22.4	वारीम	4,748	4,654	770	40	5,464	8,544	..
22.5	मूर्तीजापूर	165	3,156	597	197	3,950	5,004	2
22.6	बालापूर	329	1,427	368	5	1,800	4,676	..
22.7	तेव्हारा	1,944	1,312	307	8	1,627	2,735	544
22.8	पातूर	653	1,654	212	104	1,970	3,283	..
22.9	मंगकूरपीर	757	2,204	530	31	2,765	4,861	..
22.10	सिसोड	968	1,697	909	22	2,628	2,453	..
अकोला-एकूण		28,743	73,092	18,696	4,413	96,201	98,175	646

TABLE No. 33.11 (B)

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
								Osmanabad
10,451	11	80	1,722	2,963	4,776	2,470	33,054	Osmanabad
5,066	..	1	1,057	289	1,347	709	12,280	Tuljapur
7,566	2	36	478	2,662	3,178	..	12,165	Umrga
3,390	4	120	..	851	975	46	5,761	Paranda
3,315	17	8	590	731	1,346	500	7,558	Bhoom
2,008	..	40	359	..	399	..	3,672	Murum
1,667	..	3	64	399	466	..	4,926	Naldurg
3,089	7	28	558	1,081	1,674	2,997	11,858	Kallamb
36,552	41	316	4,828	8,976	14,161	6,722	91,274	Osmanabad-Total
								Latur
13,579	39	..	8,011	290	8,340	17,645	80,007	Latur
5,869	1,050	20	1,375	130	2,575	4,212	24,734	Udgir
3,372	..	14	161	88	263	..	6,561	Ahmedpur
4,397	192	12	312	39	555	209	9,627	Nilanga
3,361	180	..	359	148	687	1,650	8,662	Ausa
30,578	1,461	46	10,218	695	12,420	23,716	1,29,591	Latur-Total
								Buldhana
5,234	..	239	759	1,023	2,021	4,129	20,820	Buldhana
15,464	13	65	22	494	594	4,097	34,627	Khamgaon
7,720	7	7	105	1,300	1,419	1,266	23,779	Malkapur
7,207	29	3	351	38	421	2,277	13,861	Shegaon
2,373	..	38	8	45	91	1,059	6,061	Jalgaon-Jamod
7,310	..	41	120	1,240	1,401	3,820	15,581	Mehkqr
6,090	4	105	21	64	194	1,192	12,103	Nandura
7,494	5	122	421	114	662	1,580	16,666	Chikhali
5,136	19	17	81	1,924	2,041	403	11,315	Deulgaon-Raja
2,449	20	20	117	59	216	32	4,986	Lonar
1,897	46	46	63	3,709	Sindhked-Raja
68,374	97	657	2,005	6,347	9,106	19,918	1,63,528	Buldhana-Total
								Akola
47,631	33	1,151	5,502	776	7,462	37,725	1,73,159	Akola
9,670	95	437	532	258	18,297	Akot
9,418	42	197	444	4,851	5,534	..	21,950	Karanja
8,544	3	426	663	834	1,928	7,773	28,457	Washim
5,006	9	6	84	192	293	920	10,334	Murtizapur
4,676	..	45	430	1,758	2,233	166	9,204	Ballapur
3,279	9	2	225	155	391	765	8,006	Teihara
3,283	..	35	26	42	103	263	6,272	Patur
4,861	..	7	571	90	668	1,440	10,491	Mangrulpir
2,453	38	..	38	380	6,467	Risod
98,821	96	1,871	8,078	9,135	19,182	49,690	2,92,637	Akola-Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
23. अमरावती									
23.1	अचलपूर	1,454	8,621	2,826	10	11,457	18,257	..
23.2	अंजनगाव सुर्जी	847	3,336	1,290	12	4,638	7,203	..
23.3	मोर्शी	2,172	2,571	500	20	3,091	4,086	..
23.4	वरुड	767	3,171	459	11	3,641	5,828	30
23.5	दर्यापूर	106	2,655	1,328	23	4,006	7,517	..
23.6	चांदूर रेल्वे	86	1,184	385	52	1,621	3,391	..
23.7	चांदूर बाजार	710	1,858	319	11	2,158	1,987	1,999
23.8	धामजुगाव	1,583	2,286	629	322	3,237	5,022	..
23.9	शेंदूरजना	171	661	269	334	1,264	3,226	..
23.10	विखलदरा	562	223	588	174	985	420	372
अमरावती-एकूण		8,458	26,536	8,593	969	36,098	56,937	2,401
24. चवतगाड									
24.1	यवतगाड	1,617	14,512	4,321	543	19,376	23,349	198
24.2	वणी	977	5,925	1,114	540	7,579	5,959	..
24.3	पुसुद	2,536	7,328	1,057	2,779	11,164	10,796	..
24.4	दारवा	813	1,853	557	6	2,416	3,544	727
24.5	पांढरकवडा	3,186	3,191	668	54	3,913	5,335	..
24.6	दिग्रस	595	4,000	852	21	4,873	9,803	..
24.7	उमरखेड	270	3,745	1,606	19	5,370	7,601	..
24.8	घाटंजी	3,531	1,961	215	267	2,443	3,970	..
चवतगाड-एकूण		13,525	42,515	10,390	4,229	57,134	70,357	925
25. बर्धा									
25.1	बर्धा	1,282	14,139	4,149	109	18,397	12,196	25
25.2	हिंगणघाट	2,281	9,517	2,244	295	12,056	10,529	1,708
25.3	आर्धी	22	2,805	812	17	3,634	5,786	..
25.4	पुलगाव	1,362	2,931	1,062	822	4,815	5,043	..
25.5	देवळी	489	868	144	16	1,028	2,530	..
25.6	लिंगी	1,073	927	113	165	1,205	2,940	..
बर्धा-एकूण		6,509	31,187	8,524	1,424	41,135	39,024	1,733
26. नालापूर									
26.1	कामठी	204	6,422	3,128	653	10,203	15,041	..
26.2	उमरेड	2,017	4,538	987	789	6,314	7,987	302
26.3	मोवाड	650	284	24	22	330	2,342	..
26.4	मोहपा	670	238	100	203	541	2,657	..
26.5	नारखेड	321	1,656	682	28	2,366	6,109	179
26.6	फटोल	773	5,695	1,474	560	7,729	8,630	..
26.7	सावनेर	2,501	2,556	679	25	3,260	3,796	..
26.8	खापा	367	690	310	35	1,035	3,152	..
26.9	रामटेक	812	1,808	439	136	2,383	3,919	..
26.10	कळमेरवर	815	1,529	735	734	2,998	5,521	..
नालापूर-एकूण		9,130	25,416	8,558	3,185	37,159	59,154	481

TABLE No. 33.11 (B)

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
								Amravati
18,257	671	15	105	1,318	2,109	4,013	37,290	Achalpur
7,203	6	69	235	6	316	1,295	14,299	Anjangaon Surji
4,086	..	221	53	..	274	1,947	11,570	Morshi
5,858	7	52	33	2,029	2,121	1,774	14,161	Warud
7,517	..	68	3	32	103	549	12,281	Daryapur
3,391	..	35	47	559	641	377	6,116	Chandur-Railway
3,986	17	125	..	322	464	4,494	11,812	Chandur-Bazar
5,022	20	20	805	10,667	Dhamangaon
3,226	6	30	114	87	237	206	5,104	Shendurjana
792	..	61	59	9	129	56	2,524	Chikhaldara
59,338	707	676	649	4,382	6,414	15,516	1,25,824	Amravati-Total
								Yavatmal
23,547	10	9	2,122	397	2,538	23,537	70,615	Yavatmal
5,959	11	3	68	775	857	6,474	21,846	Wani
10,796	8	44	1,920	1,690	3,662	..	28,158	Pusad
4,271	..	21	131	77	229	1,360	9,089	Darwah
5,335	..	6	758	888	1,652	2,812	16,898	Pandharkawda
9,803	..	8	219	1,526	1,753	742	17,766	Digras
7,601	13	104	358	677	1,152	3,289	17,682	Umardhed
3,970	..	114	..	158	272	798	11,014	Ghatanji
71,282	42	309	5,576	6,188	12,115	39,012	1,93,068	Yavatmal-Total
								Wardha
12,221	9	64	290	128	491	8,035	40,426	Wardha
12,237	..	74	256	571	901	4,990	32,465	Hinganghat
5,786	1	59	186	14	260	919	10,621	Arvi
5,043	10	218	228	333	11,781	Pulgaon
2,530	2	3	..	3	8	430	4,485	Deoli
2,940	7	2	..	118	127	272	5,617	Shindi
40,757	29	202	732	1,052	2,015	14,979	1,05,395	Wardha-Total
								Nagpur
15,041	5	159	509	36	709	2,154	28,311	Kamptee
8,289	12	26	517	9	564	1,984	19,168	Umred
2,342	7	3	..	3	13	174	3,509	Mowad
2,657	..	134	..	4	138	837	4,843	Mohapa
6,288	28	31	268	3	330	4,149	13,454	Narkhed
8,630	123	116	1,064	83	1,386	3,119	21,637	Katol
3,796	1	162	204	1	368	6,116	16,041	Sawner
3,152	4	1	89	1	95	775	5,424	Khapa
3,919	1	47	170	39	257	2,150	9,521	Ramtek
5,521	42	76	169	110	397	365	10,096	Kalmeshwar
59,635	223	755	2,990	289	4,257	21,823	1,32,004	Nagpur-Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
27. भंडारा									
27.1	गोंदिया	586	21,510	2,461	11	23,982	11,694	10,329
27.2	भंडारा	1,236	8,364	3,637	1,864	13,865	11,598	..
27.3	तुमसर	99	3,704	1,545	355	5,604	4,005	..
27.4	पवनी	146	1,313	410	324	2,047	5,746	519
27.5	तिरोडा	132	1,823	508	7	2,338	3,625	101
भंडारा-एकूण		2,199	36,714	8,561	2,561	47,836	36,668	10,949
28. चंद्रपूर									
28.1	चंद्रपूर	4,154	33,695	10,451	230	44,376	27,573	..
28.2	बल्लारपूर	2,171	10,018	4,533	658	15,209	12,718	597
28.3	वरोरा	1,433	6,521	505	749	7,775	7,895	530
28.4	राजुरा	468	3,342	742	159	4,243	1,224	5,400
28.5	मूल	1,171	1,912	489	140	2,541	2,816	200
28.6	ब्रह्मपुरी	2,224	1,494	440	295	2,229	739	..
चंद्रपूर-एकूण		11,621	56,982	17,160	2,231	76,373	52,965	6,727
29. गडचिरोली									
29.1	गडचिरोली	5,264	3,017	2,354	211	5,582	1,187	526
29.2	देसाईगंज	3,581	3,159	232	645	4,036	1,702	595
गडचिरोली-एकूण		8,845	6,176	2,586	856	9,618	2,889	1,121
1	बृहन्मुंबई महानगरपालिका	8,93,447	50,90,087	18,08,686	54,812	69,53,585	3,90,847	..
2	ठाणे	1,23,182	6,42,599	83,290	2,139	7,28,028	39,225	..
3	नवी मुंबई	3,361	..	14,913	388	15,301	10,059	..
4	कल्याण	1,47,027	2,30,452	94,649	56,109	3,81,210	46,074	531
5	नाशिक	1,50,349	37,097	74,848	28	1,11,973	30,812	32,411
6	पुणे	36,834	6,28,020	2,28,923	13,630	8,70,573	2,37,410	..
7	पिंपरी-चिंचवड	1,58,808	6,83,454	80,554	9,349	7,73,357	5,798	..
8	सोलापूर	29,114	1,72,452	92,588	50	2,65,090	68,676	..
9	कोल्हापूर	17,667	1,59,033	72,468	2,911	2,34,412	74,655	49,759
10	औरंगाबाद	79,324	1,50,000	35,281	8,971	1,94,252	26,450	..
11	अमरावती	18,313	81,084	19,841	1,575	1,02,500	53,589	..
12	नागपूर	92,838	3,52,006	1,46,067	96,225	5,94,298	1,65,737	..
महाराष्ट्र राज्य-एकूण		17,50,264	82,26,284	27,52,108	2,46,187	1,12,24,579	11,49,332	82,701

TABLE No. 33.11 (B)

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
								Bhandara
22,023	164	2	2,133	405	2,704	22,898	72,195	Gondia
11,598	7	833	..	178	1,018	1,050	28,767	Bhandara
4,005	17	2	..	370	389	1,845	11,942	Tumsar
6,265	11	67	..	250	328	409	9,193	Paoni
3,726	3	38	15	..	56	1,251	7,503	Tirora
47,617	202	942	2,148	1,203	4,495	27,453	1,29,600	Bhandara-Total
								Chandrapur
27,573	..	11	888	150	1,049	17,268	94,420	Chandrapur
13,315	14	115	176	11	316	2,806	33,817	Ballarpur
8,425	..	3	1,930	28	1,961	3,433	23,027	Warora
6,624	102	69	19	5	195	193	11,723	Rajura
3,016	2	1	109	50	162	910	7,800	Mul
739	158	158	162	5,512	Bhrampur
59,692	118	199	3,122	402	3,841	24,772	1,76,299	Chandrapur-Total
								Gadchiroli
1,713	1	76	10	36	123	937	13,619	Gadchiroli
2,297	116	8	124	3,391	13,429	Desaiganj
4,010	1	76	126	44	247	4,328	27,048	Gadchiroli-Total
								Brihan Mumbai
3,90,847	2,851	1,19,724	2,11,763	35,43,940	38,78,278	13,50,000	1,34,66,157	Brihan Mumbai
39,225	..	478	61,932	1,33,764	1,96,174	97,582	11,84,191	Thane
10,059	47	2,081	2,128	1,188	32,037	New Mumbai
46,605	443	2,339	10,652	44,130	57,564	2,33,527	8,65,933	Kalyan
63,223	68	4,244	2,019	5,62,070	5,68,401	..	8,93,946	Nashik
2,37,410	445	3,167	21,841	2,50,760	2,76,213	5,05,572	19,26,602	Pune
5,798	47	163	5,877	30,238	36,325	2,85,562	12,59,850	Pimpri Chinchwad
68,676	76	2,284	6,129	30,246	38,735	80,843	4,82,458	Solapur
1,24,414	161	498	11,666	2,68,120	2,80,445	1,23,617	7,80,555	Kolhapur
26,450	..	465	18,250	5,535	24,250	2,000	3,26,276	Aurangabad
53,589	280	858	7,205	1,326	9,669	22,954	2,07,025	Amravati
1,65,737	..	5,713	1,222	10,931	17,866	2,80,440	11,51,179	Nagpur
12,32,033	4,371	1,39,933	3,58,603	48,83,141	53,86,048	29,83,285	2,25,76,209	Maharashtra State-Total

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/
तक्ता क्रमांक /
महानगरपालिका व नगरपरिषदा यांचा खर्च

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा/नगरपरिषदा व महानगरपालिका	सामान्य प्रशासन व कर वसुली	सार्वजनिक दियावती	पाणीपुरवठा	गटारे जल- निःसारण व सफाई	इस्पितळे, दवाखाने व लस टोचणी	शिक्षण	सार्वजनिक बांधकामे/	
								इमारती	रस्ते
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	ठाणे	66,297	40,494	94,749	54,554	14,402	50,229	1,60,080	..
2	रायगड	18,820	20,717	21,610	17,509	6,822	19,169	36,103	8,255
3	रत्नागिरी	7,672	1,545	8,547	5,550	1,979	5,576	9,410	..
4	सिंधुदुर्ग	5,456	825	466	1,628	1,086	388	3,473	..
जिल्हा विभाग		98,245	63,581	1,25,372	79,241	24,289	75,362	2,09,066	8,255
5	नाशिक	19,054	4,931	35,860	37,010	10,557	47,009	..	347
6	धुळे	31,187	3,726	12,862	27,183	12,376	50,586	..	267
7	जळगाव	54,885	11,254	40,481	43,163	16,969	69,068	..	2,219
8	अहमदनगर	37,727	8,739	31,066	31,142	11,274	11,022	..	2,298
नाशिक विभाग		1,42,853	28,650	1,20,269	1,38,498	51,176	1,77,685	..	5,131
9	पुणे	15,688	2,954	12,287	14,768	4,760	12,941
10	सातारा	19,548	3,113	14,918	18,898	1,718	23,584
11	सांगली	17,123	5,069	25,789	23,143	7,017	41,114
12	सोलापूर	18,578	2,756	29,592	15,934	4,622	36,556
13	कोल्हापूर	22,119	4,026	18,843	27,016	10,880	47,662
पुणे विभाग		93,056	17,918	1,01,429	99,759	28,997	1,61,857
14	औरंगाबाद	6,398	1,539	5,829	6,161	306	2,856	777	1,723
15	जालना	12,851	2,731	5,497	11,095	843	6,367
16	परभणी	21,147	4,248	11,059	16,327	2,965	5,518
17	बीड	9,854	3,446	9,650	12,528	12	777
18	नांदेड	25,538	3,838	16,655	23,308	7,360	2,915
19	उस्मानाबाद	8,357	1,304	11,964	7,146	233	8,044
20	सातुर	13,267	4,364	13,200	15,624	1,940	1,935
औरंगाबाद विभाग		97,412	21,470	73,854	92,189	13,659	28,412	777	1,723
21	बुलढाणा	22,458	3,081	10,672	15,988	2,121	24,637	14,641	..
22	अकोला	26,965	461	23,586	35,141	5,295	36,588	21,393	50
23	अमरावती	18,152	2,052	4,758	11,738	1,832	24,785	12,742	..
24	यवतमाळ	18,394	2,709	10,425	17,824	1,870	23,415	15,081	..
अमरावती विभाग		85,969	8,303	49,441	80,691	11,118	1,09,425	63,857	50

PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

TABLE No. 33.12 (A)

Expenditure of Municipal Councils and Corporations

1991-92

(रुपये हजारत/Rs. in '000)

Public Works		सार्वजनिक सुरक्षितता	संकीर्ण	एकूण खर्च	असाधारण खर्च, कर्ज व वाणिज्यिक उपक्रमासाठी खर्च	अखेरची शिल्लक	एकूण	
इतर	एकूण	Public security	Miscellaneous	Total Expenditure (3+4+5+6+7+8+12+13+14)	Extraordinary expdr., debts & commercial enterprises	Closing Balance	Grand Total	District/Municipal Councils and Corporations
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
82,685	2,42,765	4,985	57,059	6,25,534	64,866	1,24,112	8,14,512	Thane
23,120	67,478	4,319	4,336	1,80,780	30,700	33,870	2,45,350	Raigad
25,399	34,809	425	1,474	67,577	5,032	12,017	84,626	Ratnagiri
2,713	6,186	130	394	16,559	2,793	6,820	26,172	Sindhudurg
1,33,917	3,51,238	9,859	63,263	8,90,450	1,03,391	1,76,819	11,70,660	Kokan Division
29,189	29,536	1,824	31,260	2,17,041	38,347	14,454	2,69,842	Nashik
25,934	26,201	2,290	13,454	1,79,865	44,979	14,545	2,39,389	Dhule
74,402	76,621	3,833	76,892	3,93,166	1,04,562	17,121	5,14,849	Jalgaon
16,224	18,522	2,034	33,830	1,85,356	61,932	27,649	2,74,937	Ahmednagar
1,45,749	1,50,880	9,981	1,55,436	9,75,428	2,49,820	73,769	12,99,017	Nashik Division
24,718	24,718	309	13,336	1,01,761	37,702	17,825	1,57,288	Pune
34,495	34,495	1,550	21,957	1,39,781	36,466	30,286	2,06,533	Satara
44,613	44,613	2,309	36,949	2,03,126	39,630	20,113	2,62,869	Sangli
17,770	17,770	649	27,834	1,54,291	23,872	18,164	1,96,327	Solapur
43,434	43,434	1,810	22,175	1,97,965	70,572	1,07,498	3,76,035	Kolhapur
1,65,030	1,65,030	6,627	1,22,251	7,96,924	2,08,242	1,93,886	11,99,052	Pune Division
3,549	6,049	368	5,520	35,026	4,777	7,938	47,741	Aurangabad
13,387	13,387	1,876	8,564	63,211	15,057	25,303	1,03,571	Jalna
27,587	27,587	916	12,765	1,02,532	5,267	16,926	1,24,725	Parbhani
17,078	17,078	669	22,040	76,054	5,025	13,903	94,982	Beed
20,768	20,768	2,771	13,333	1,16,486	11,463	11,727	1,39,676	Nanded
12,104	12,104	349	7,324	56,825	7,167	11,506	75,498	Osmanabad
11,491	11,491	861	6,392	69,074	32,697	11,142	1,12,913	Latur
1,05,964	1,08,464	7,810	75,938	5,19,208	81,453	98,445	6,99,106	Aurangabad Division
..	14,641	3,768	17,336	1,14,702	10,202	7,698	1,32,602	Buldana
..	21,443	128	40,409	1,90,016	48,497	28,743	2,67,256	Akola
..	12,742	255	12,894	89,208	8,695	7,517	1,05,420	Amravati
..	15,081	761	27,338	1,17,817	11,231	13,539	1,42,587	Yavatmal
..	63,907	4,912	97,977	5,11,743	78,625	57,497	6,47,865	Amravati Division

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
25	वर्धा	17,120	2,122	11,233	17,109	1,668	19,299
26	नागपूर	14,428	1,937	5,870	13,492	2,148	25,100
27	भंडारा	12,393	8,508	3,473	14,704	1,362	21,099
28	चंद्रपूर	14,609	3,252	12,036	19,746	1,680	22,176
29	गढचिराली	2,821	835	1,695	1,262	497	3
	नागपूर विभाग ..	61,371	16,654	34,307	66,313	7,355	87,677
	इच्छूच नगरपालिका ..	5,78,906	1,56,576	5,04,672	5,56,691	1,36,594	6,40,418	2,73,700	15,159
	इच्छूच महानगरपालिका ..	11,12,525	5,45,753	22,74,417	22,68,373	13,97,152	21,05,968	5,27,728	32,978
	महापद्म राज्य ..	16,91,431	7,02,329	27,79,089	28,25,064	15,33,746	27,46,386	8,01,428	48,137

TABLE No. 33.12 (A)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	*(18)	(2)
5,352	5,352	367	1,279	75,549	18,899	6,509	1,00,957	Wardha
9,181	9,181	202	2,282	74,640	22,702	9,130	1,06,472	Nagpur
9,100	9,100	2,370	2,367	75,376	38,279	1,495	1,15,150	Bhandara
14,543	14,543	2,850	2,608	93,500	40,375	12,140	1,46,015	Chandrapur
994	994	93	87	8,287	6,765	8,845	23,897	Gadchiroli
39,170	39,170	5,882	8,623	3,27,352	1,27,020	38,119	4,92,491	Nagpur Division
5,89,830	8,78,689	45,071	5,23,488	40,21,105	8,48,551	6,38,535	55,08,191	Total Municipal Council
6,60,407	12,21,113	4,18,090	36,96,461	1,50,39,852	34,72,018	20,71,840	2,05,83,710	Total Mahanagarpalika
12,50,237	20,99,802	4,63,161	42,19,949	1,90,60,957	43,20,569	27,10,375	2,60,91,901	Maharashtra State

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा/नगरपरिषदा व महानगरपालिका	सामान्य प्रशासन व कर वसुली	सार्वजनिक दिव्यावली	पाणीपुरवठा	मटारे जल- निसारण व सफाई	हस्पितले, दवाखाने व जस टोचणी	शिक्षण	सार्वजनिक बांधकामे/	
								इमारती	रस्ते
(1)	(2)	Gen. Admn. and collection charges	Public Lighting	Water supply	Drainage conservancy & sanitation	Hospitals, Dispensa- ries & vaccination	Education	Buildings	Roads
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	उल्हासनगर ..	13,943	14,159	21,612	32,528	956	4,989	42,170	..
2	भिवंडी ..	27,250	20,351	42,635	265	12,170	43,434	74,389	..
3	वसई ..	1,509	326	221	2,709	889	169	2,403	..
4	भाईंदर ..	18,227	3,944	25,920	14,963	32,277	..
5	जवहार ..	550	100	518	400	5	742	867	..
6	ढहाणू ..	1,451	241	1,730	948	19	867	1,444	..
7	विरार ..	1,812	623	1,839	1,748	358	28	4,364	..
8	नालासोपारा ..	1,555	750	274	993	5	..	2,166	..
	कणे-सकूण ..	66,297	40,494	94,749	54,554	14,402	50,229	1,60,080	
9	पनवेल ..	1,266	449	7,036	6,371	1,349	..	2,188	..
10	खोपोली ..	7,101	18,393	7,340	3,124	1,873	7,479	19,679	3,992
11	अलिबाग ..	1,999	..	2,123	520	..	1,399	644	..
12	महाड ..	1,295	318	511	952	141	2,044	7,774	3,686
13	पेण ..	1,554	173	1,229	1,391	251	4,087	695	..
14	रोहा ..	1,621	230	878	784	2,654	..	3,128	..
15	उरण ..	1,865	741	2,092	3,031	206	2,445	262	314
16	मुळद-जंजिरा ..	836	110	198	299	4	52	876	..
17	श्रीवर्धन ..	633	162	72	511	..	1,663	74	..
18	माथेरान ..	650	141	131	526	344	..	783	263
	पयमड-सकूण ..	18,820	20,717	21,610	17,509	6,822	19,169	36,103	8,255
19	रत्नागिरी ..	4,160	763	5,169	3,308	669	4,820	3,991	..
20	विपळूण ..	1,493	453	2,080	1,365	566	295	4,392	..
21	खेड ..	1,029	130	640	541	547	320	377	..
22	राजापूर ..	990	199	658	336	197	141	650	..
	रत्नागिरी-सकूण ..	7,672	1,545	8,547	5,550	1,979	5,576	9,410	..
23	मालवण ..	1,745	299	..	491	683	198	540	..
24	वेंगुर्ला ..	1,357	162	235	525	274	56	648	..
25	सावंतवाडी ..	2,354	364	231	612	129	134	2,285	..
	विंधुर्ग-सकूण ..	5,456	825	466	1,628	1,086	388	3,473	..

TABLE No. 33.12 (A)

Expenditure of Municipal Corporations and Councils

(1991-92)

(रुपये हजारत/Rs. in Thousand)

Public Works		सार्वजनिक सुरक्षितता	संकीर्ण	एकूण खर्च	असाधारण खर्च, कर्ज व वाणिज्यिक उपक्रमासाठी खर्च	अखेरची शिल्लक	एकूण	
इतर	एकूण	Public	Miscel-	Total	Extraordinary	Closing	Grand	District/Municipal
Other	Total	security	aneous	Expenditure	expdr. , debts	Balance	Total	Councils and
(11)	(12)	(13)	(14)	(3+4+5+6+7+8+12+13+14)	& commercial enterprises	(17)	(18)	Corporations
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
55,671	97,841	1,319	6,640	1,93,987	29,602	7,347	2,30,936	Ulhasnagar
14,952	89,341	3,233	47,050	2,85,729	27,924	99,870	4,13,523	Bhiwandi
1,460	3,863	97	169	9,952	1,298	922	12,172	Vasai
8,593	40,870	263	2,004	1,06,191	..	1,012	1,07,203	Bhaindar
1,535	2,402	41	381	5,139	..	1,654	6,793	Jawhar
222	1,666	32	577	7,531	137	3,402	11,070	Dahanu
75	4,439	..	166	11,013	5,873	4,394	21,280	Virar
177	2,343	..	72	5,992	32	5,511	11,535	Nalasopara
82,685	2,42,765	4,985	57,059	6,25,534	64,866	1,24,112	8,14,512	Total-Thane
4,686	6,874	403	342	24,090	7,377	5,536	37,003	Panvel
8,750	32,421	3,500	2,207	83,438	11,306	6,717	1,01,461	Khopoli
317	961	182	16	7,200	880	3,164	11,244	Alibag
834	12,294	181	92	17,828	2,679	2,359	22,866	Mahad
177	872	..	159	9,716	2,692	3,234	15,642	Pen
..	3,128	37	302	9,634	950	4,299	14,883	Roha
6,867	7,443	..	341	18,164	2,034	2,735	22,933	Uran
127	1,003	14	144	2,660	2,263	1,905	6,828	Munud-Janjira
768	842	2	69	3,954	519	2,373	6,846	Shrivardhan
594	1,640	..	664	4,096	..	1,548	5,644	Matheran
23,120	67,478	4,319	4,336	1,80,780	30,700	33,870	2,45,350	Total-Raigad
20,279	24,270	91	120	43,370	..	4,361	47,731	Ratnagiri
2,873	7,265	118	1,026	14,661	1,385	5,990	22,036	Chiplun
1,166	1,543	56	159	4,965	1,492	1,033	7,490	Khed
1,081	1,731	160	169	4,581	2,155	633	7,369	Rajapur
25,399	34,809	425	1,474	67,577	5,032	12,017	84,626	Total-Ratnagiri
741	1,281	26	80	4,803	1,339	2,802	8,944	Malwan
622	1,270	56	109	4,044	412	1,596	6,052	Vengurla
1,350	3,635	48	205	7,712	1,042	2,422	11,176	Sawantwadi
2,713	6,186	130	394	16,559	2,793	6,820	26,172	Total-Sindhudurg

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
26	मालेगाव	8,456	2,616	8,955	21,842	6,979	42,280
27	मनमाड	3,553	509	18,728	5,934	1,415	795	..	347
28	इगनपुरी	533	223	1,031	1,438	202	39
29	नांदगाव	918	255	662	780	272	3,514
30	सिन्नर	1,764	162	2,211	973	410
31	येवला	724	307	2,156	2,026	944
32	त्रिंबक	611	457	432	1,659	56
33	भगूर	573	70	240	357	279	56
34	सटाणा	1,922	332	1,445	2,001	..	325
	नाशिक-एकूण	*19,054	4,931	35,860	37,010	10,557	47,009	..	347
35	धुळे	18,937	1,869	5,208	16,145	7,477	27,972
36	नंदुरवार	3,168	669	2,199	4,324	2,069	9,739	..	168
37	शिरपूर-वरवडे	2,741	437	2,223	2,206	1,058	7,765
38	नवापूर	869	259	509	908	34	26
39	शहादा	2,544	281	1,284	1,610	1,120	200
40	तळोदा	467	50	16	341	116	148	..	99
41	दोंडाई	2,461	161	1,423	1,649	502	4,736
	धुळे-एकूण	31,187	3,726	12,862	27,183	12,376	50,586	..	267
42	जळगाव	23,660	6,191	19,297	16,256	6,399	25,043
43	भुसावळ	8,142	1,234	5,629	4,339	1,521	16,070
44	अमळनेर	4,894	777	3,069	6,961	2,612	11,675
45	चाळीसगाव	3,975	1,320	1,927	3,713	2,027	10,160	..	2,143
46	चोपडा	2,349	319	2,427	2,469	405	1,641
47	पाचोरा	2,482	369	1,768	1,993	779	576
48	फैजपूर	1,023	129	741	912	416	656	..	76
49	यावल	1,131	149	725	1,037	397	6
50	रावेर	2,173	235	716	1,078	601
51	सावदा	1,364	88	770	1,068	740	2,775
52	पारोळा	1,591	163	1,366	1,300	513	242
53	धरणगाव	1,381	130	1,281	1,375	204	209
54	एरंडोल	720	150	765	662	355	15
	जळगाव-एकूण	54,885	11,254	40,481	43,163	16,969	69,068	..	2,219
55	अहमदनगर	25,069	4,243	21,483	15,498	5,764	473	..	2,298
56	श्रीरामपूर	2,613	2,246	2,101	5,416	1,660	3
57	संगमनेर	1,668	716	2,613	2,660	1,697	5,868
58	कोपरगाव	3,255	590	1,645	2,719	1,062	569
59	देवळाली-श्रवरा	673	207	501	756	..	185
60	राहुरी	1,712	199	762	1,834	1,083	3,861
61	पापडी	790	119	510	986
62	राहता पिंपळस	819	237	360	350	..	36
63	शिर्डी	664	46	716	453	8	17
64	श्रीगोंदा	464	136	375	470	..	10
	अहमदनगर-एकूण	37,727	8,739	31,066	31,142	11,274	11,022	..	2,298

TABLE No. 33.12 (A)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
21,147	21,147	806	18,094	1,31,175	10,848	9,497	1,51,520	Malegaon
2,093	2,440	387	1,041	34,802	14,744	208	49,754	Manmad
866	866	..	2,151	6,483	34	1,562	8,079	Igatpuri
399	399	..	2,994	9,794	7,800	153	17,747	Nandgaon
767	767	121	862	7,270	1,070	532	8,872	Sinnar
375	375	75	4,528	11,135	241	400	11,776	Yeola
2,062	2,062	95	331	5,703	1,074	968	7,745	Trimbak
895	895	..	1,003	3,473	513	361	4,347	Bhagur
585	585	340	256	7,206	2,023	773	10,002	Satana
29,189	29,536	1,824	31,260	2,17,041	38,347	14,454	2,69,842	Total—Nashik
8,908	8,908	809	5,860	93,185	13,391	4,317	1,10,893	Dhule
2,210	2,378	662	114	25,322	8,334	6,603	40,259	Nandurbar
9,516	9,516	243	2,690	28,879	9,420	1,532	39,831	Shirpur-Varwade
317	317	61	2,248	5,231	560	145	5,936	Nawapur
2,414	2,414	215	1,472	11,140	8,245	941	20,326	Shahada
609	708	66	322	2,234	2,562	415	5,211	Taloda
1,960	1,960	234	748	13,874	2,467	592	16,933	Dondaicha
25,934	26,201	2,290	13,454	1,79,865	44,979	14,545	2,39,389	Total—Dhule
55,962	55,962	1,548	53,005	2,07,361	54,362	1,931	2,63,654	Jalgaon
2,114	2,114	448	4,734	44,231	15,831	5,635	65,687	Bhusawai
3,952	3,952	206	3,717	37,863	18,223	1,111	57,197	Amalner
4,537	6,680	104	3,936	33,842	1,879	3,195	38,916	Chalisgaon
1,499	1,499	686	546	12,341	2,410	123	14,874	Chopda
2,357	2,357	176	3,361	13,861	3,463	994	18,318	Pachora
569	645	62	315	4,899	1,399	57	6,355	Faizpur
100	100	62	2,838	6,445	1,220	277	7,942	Yawal
1,623	1,623	88	1,212	7,726	3,150	1,503	12,379	Raver
490	490	24	1,426	8,745	1,653	331	10,729	Sawda
301	301	232	364	6,072	891	1,122	8,085	Parola
313	313	147	333	5,373	91	429	5,893	Dharangaon
585	585	50	1,105	4,407	..	413	4,820	Erandol
74,402	76,621	3,833	76,892	3,93,166	1,04,562	17,121	5,14,849	Total-Jalgaon
7,520	9,818	429	12,822	95,399	29,146	14,223	1,38,768	Ahmednagar
1,543	1,543	253	9,792	25,627	16,393	698	42,718	Shrirampur
2,797	2,797	272	3,091	21,382	4,389	2,148	27,919	Sangamner
1,446	1,446	488	1,654	13,428	10,524	955	24,907	Kopargaon
382	382	..	1,819	4,523	..	4,393	8,916	Deolali-Pravra
530	530	138	2,531	12,650	..	1,265	13,915	Rahuri
256	256	148	768	3,577	..	711	4,288	Pathardi
1,040	1,040	..	695	3,537	690	237	4,464	Rahata-Pimplas
234	234	306	335	2,779	203	2,322	5,304	Shirdi
476	476	..	523	2,454	587	697	3,738	Shrigonda
16,224	18,522	2,034	33,830	1,85,356	61,932	27,649	2,74,937	Total-Ahmednagar

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
65	बारामती	3,779	759	1,150	3,495	1,649	256
66	जेजुरी	350	173	259	247
67	तासवड	1,461	638	879	2,091	139	229
68	लोणावळ	2,615	360	2,219	2,339	1,826	6,783
69	इंदापूर	1,113	175	593	668
70	शिरूर	1,426	120	1,004	2,179	428	1,210
71	आळंदी	491	107	415	313	114	1,239
72	जुन्नर	908	..	776	859	458	1,582
73	भोर	859	106	703	700	57	1,437
74	दौंड	1,236	128	1,298	1,229	..	60
75	तळेगाव-दाभाडे	1,450	388	2,991	648	89	145
	जुने-रकून	15,688	2,954	12,287	14,768	4,760	12,941
76	सातारा	8,264	1,157	7,420	5,949	967	11,979
77	कराड	2,817	441	3,336	6,062	..	6,198
78	फळटण	3,714	462	2,363	3,499	74	87
79	रहीमनपूर	481	95	539	172	46	16
80	महसवड	597	184	245	408	78	236
81	वाई	1,437	216	1,014	1,531	214	3,911
82	पांचगणी	827	243	1	618	121	1,032
83	महाबळेश्वर	1,411	315	..	659	218	125
	सातारा-रकून	19,548	3,113	14,918	18,898	1,718	23,584
84	सांगली	5,613	2,947	17,800	13,602	4,596	22,784
85	मिर्जळ	6,861	1,095	..	5,488	2,163	13,844
86	इस्लामपूर	1,386	313	3,142	1,628	162	15
87	तासगाव	1,269	167	1,878	904	35	96
88	आष्टी	683	204	790	585	61
89	विटा	1,311	343	2,179	936	..	4,375
	सांगली-रकून	17,123	5,069	25,789	23,143	7,017	41,114
90	बार्शी	5,229	893	9,617	5,172	1,622	10,377
91	पंढरपूर	6,313	917	8,369	4,611	1,923	12,658
92	करमाळा	1,142	127	671	963	178	2,756
93	सांगोला	952	240	1,711	761	93	2
94	अक्कलकोट	1,526	129	148	1,511	620	5,410
95	मंगळवेढा	895	181	624	1,164	..	2,299
96	मैदगी	447	89	434	519
97	दुधनी	493	119	116	376	88	14
98	कुईवाडी	1,581	61	7,902	857	98	3,040
	कोलापूर-रकून	18,578	2,756	29,592	15,934	4,622	36,556

TABLE No. 33.12 (A)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
6,651	6,651	123	5,245	23,107	5,896	1,875	30,878	Baramati
.175	175	..	560	1,764	121	1,211	3,096	Jejuri
1,436	1,436	74	1,903	8,850	5,120	3,471	17,441	Saswad
6,414	6,414	..	154	22,710	14,272	1,752	38,734	Lonavala
1,494	1,494	..	238	4,281	2,640	990	7,911	Indapur
429	429	36	774	7,606	313	652	8,571	Shirur
97	97	..	314	3,090	306	412	3,808	Alandi
287	287	..	118	4,988	2,017	1,973	8,978	Junnar
1,270	1,270	..	2,330	7,462	40	408	7,910	Bhor
1,349	1,349	76	872	6,248	978	2,654	9,880	Dhound
5,116	5,116	..	828	11,655	5,999	2,427	20,081	Talegaon-Dabhade
24,718	24,718	309	13,336	1,01,761	37,702	17,825	1,57,288	Total-Pune
8,303	8,303	178	8,128	52,345	9,614	3,760	65,719	Satara
9,362	9,362	868	4,353	33,437	8,914	3,679	46,030	Karad
6,863	6,863	50	1,267	18,388	10,358	4,081	32,827	Phaltan
308	308	376	713	2,746	..	694	3,440	Rahimatpur
790	790	20	330	2,807	502	2,470	5,878	Mhaswad
2,403	2,403	49	1,180	11,855	2,802	2,677	17,524	Wai
2,344	2,344	..	1,807	7,003	2,026	2,106	11,305	Pachgani
4,122	4,122	..	4,070	10,820	2,160	10,730	23,810	Mahabaleshwar
34,495	34,495	1,650	21,857	1,39,781	36,466	30,286	2,06,533	Total-Satara
29,108	29,108	1,501	16,214	1,14,165	37,521	13,238	1,64,924	Sangli
9,287	9,287	393	10,928	50,059	..	3,706	53,765	Miraj
1,443	1,443	119	1,827	10,035	1,026	431	11,492	Islampur
1,207	1,207	76	4,804	10,436	1,083	590	12,109	Tasgaon
156	156	..	668	3,147	..	1,087	4,234	Ashti
3,412	3,412	220	2,508	15,284	..	1,061	16,345	Vita
44,613	44,613	2,309	36,949	2,03,126	39,630	20,113	2,62,869	Total-Sangli
2,663	2,663	386	7,666	43,625	3,188	7,389	54,202	Barshi
2,574	2,574	189	3,680	41,234	19,173	598	61,005	Pandharpur
1,061	1,061	..	5,224	12,122	85	562	12,769	Kamala
1,773	1,773	..	694	6,226	773	1,181	8,180	Sangola
6,206	6,206	74	6,240	21,864	553	5,978	28,395	Akkalkot
1,069	1,069	..	905	7,137	100	1,289	8,526	Mangalwedha
575	575	..	263	2,327	..	155	2,482	Maidargi
710	710	..	1,097	3,013	..	543	3,556	Dudhani
1,139	1,139	..	2,065	16,743	..	469	17,212	Kurduwadi
17,770	17,770	649	27,834	1,54,291	23,872	18,164	1,96,327	Total-Solapur

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
99	इचलकरंजी ..	12,698	3,078	14,025	20,251	10,167	38,249
100	जयसिंगपूर ..	2,317	381	1,049	1,688	225	5,338
101	मलकापूर ..	585	33	209	442	..	3
102	मुरगूड ..	759	..	436	446	..	16
103	वडगाव ..	1,268	105	596	716	438	137
104	गडहिंग्लज ..	2,106	119	1,399	1,597	50	3,776
105	कुळंदवाड ..	824	139	25	850	..	57
106	कागल ..	975	134	1,076	903
107	पन्हाळा ..	587	37	28	123	..	86
	कोल्हापूर-एकूण ..	22,119	4,026	18,843	27,016	10,880	47,662
108	पैठण ..	1,132	297	473	1,750	500	908
109	कन्नड ..	1,001	230	530	780	..	222
110	वैजापूर ..	1,750	412	1,870	1,399	306	2,588	252	768
111	खुलदाबाद ..	631	80	7	281	..	9
112	गंगापूर ..	780	145	776	639	..	37	25	47
113	सिल्लोड ..	1,104	375	2,173	1,312
	औरंगाबाद-एकूण ..	6,398	1,539	5,829	6,161	306	2,856	777	1,723
114	जालना ..	9,822	2,051	4,729	9,072	843	6,250
115	अंबड ..	1,417	177	436	554	..	54
116	भोकरदन ..	364	74	154	570	..	4
117	परतूर ..	1,248	429	178	899	..	59
	जालना-एकूण ..	12,851	2,731	5,497	11,095	843	6,367
118	परभणी ..	5,442	2,135	4,115	4,690	2,623	4,261
119	हिंगोली ..	2,995	569	1,014	3,037	..	197
120	मानवत ..	2,532	61	1,108	1,391	44	108
121	वसमतनगर ..	2,063	248	782	1,047	42
122	सोनपेठ ..	457	33	143	631
123	सेतू ..	1,536	374	1,108	1,550	149	232
124	पूर्णा ..	965	69	853	969	..	311
125	जिंतूर ..	1,324	264	875	1,140	2	129
126	गंगाखेड ..	1,960	222	550	1,019	105	147
127	पाथरी ..	1,090	178	298	568
128	कळमनूरी ..	783	95	186	285	..	133
	परभणी-एकूण ..	21,147	4,248	11,059	16,327	2,965	5,518
129	वीड ..	1,971	1,371	3,067	5,720	12
130	अंबेजोगाई ..	1,340	625	1,257	1,077	..	58
131	परळी-वैजनाथ ..	2,770	937	2,279	3,067	..	385
132	माजलेगाव ..	1,386	128	451	784	..	119
133	गेवराई ..	1,805	280	1,980	1,395	..	215
134	धारूर ..	582	105	616	485
	वीड-एकूण ..	9,854	3,446	9,650	12,528	12	777

TABLE No. 33.12 (A)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
35,033	35,033	1,089	14,319	1,48,909	58,244	94,890	3,02,043	Ichalkaranji
885	885	141	1,838	13,862	2,995	1,203	18,060	Jaisingpur
591	591	..	377	2,240	88	524	2,852	Malkapur
1,418	1,418	..	311	3,386	281	956	4,623	Murgud
610	610	191	403	4,464	1,506	2,559	8,529	Vadgaon
2,029	2,029	143	2,352	13,571	3,208	4,740	21,519	Gadhinglaj
1,525	1,525	108	808	4,336	2,812	1,200	8,348	Kurundwad
246	246	138	1,537	5,009	961	167	6,137	Kagal
1,097	1,097	..	230	2,188	477	1,259	3,924	Panhala
43,434	43,434	1,810	22,175	1,97,965	70,572	1,07,498	3,76,035	Total-Kolhapur
91	1,499	355	465	5,971	..	690	6,661	Paithan
1,335	1,335	..	2,356	6,454	..	1,135	7,589	Kannad
202	1,222	13	1,378	10,938	4,691	2,545	18,174	Vaijapur
996	996	..	631	2,635	..	452	3,087	Khuldabad
16	88	..	472	2,937	86	1,722	4,745	Gangapur
909	909	..	218	6,091	..	1,394	7,485	Sillod
3,549	6,049	368	8,520	35,026	4,777	7,938	47,741	Total-Aurangabad
9,924	9,924	1,876	8,119	52,686	14,978	22,494	90,158	Jalna
1,435	1,435	..	284	4,357	..	1,434	5,791	Ambad
777	777	..	89	2,032	..	495	2,527	Bhokardan
1,251	1,251	..	72	4,136	79	880	5,095	Partur
13,387	13,387	1,876	8,564	63,211	15,057	25,303	1,03,571	Total-Jalna
11,465	11,465	525	4,705	39,961	2,094	2,244	44,299	Parbhani
1,183	1,183	80	1,467	10,569	486	5,553	16,608	Hingoli
1,542	1,542	176	2,110	9,072	133	500	9,705	Manwat
3,405	3,405	..	665	8,252	709	1,505	10,466	Basma'nager
887	887	12	251	2,414	..	1,226	3,640	Sonpeth
1,355	1,355	36	957	7,297	331	935	8,563	Selu
813	813	17	885	4,882	355	711	5,948	Purna
136	138	70	448	4,388	1,159	1,741	7,288	Jintur
2,921	2,921	..	105	7,029	..	1,014	8,043	Gangakhed
3,132	3,132	..	923	6,189	..	719	6,908	Pathari
748	748	..	249	2,479	..	778	3,257	Kalamnuri
27,587	27,587	916	12,765	1,02,532	5,267	16,926	1,24,725	Total-Parbhani
8,990	8,990	349	13,023	34,503	..	3,131	37,634	Beed
1,240	1,240	121	5,205	10,923	..	2,752	13,675	Ambejogai
4,354	4,354	31	2,186	16,009	5,025	3,272	24,306	Parti-Vajinath
380	380	132	170	3,550	..	989	4,539	Majlegaon
1,602	1,602	36	1,162	8,475	..	2,739	11,214	Georai
512	512	..	294	2,594	..	1,020	3,614	Dharur
17,078	17,078	669	22,040	76,054	5,025	13,903	94,982	Total-Beed

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
135	नादिड	14,552	2,265	9,284	14,740	7,331	1,703
136	बिलोली	718	57	182	317	..	248
137	उमरी	491	175	523	504	..	20
138	मुदखेड	397	103	580	874
139	कंधार	1,627	108	1,062	807	4	145
140	हदगाव	660	66	542	548	..	29
141	धर्माबाद	1,211	202	888	1,142	5	51
142	देगलूर	1,910	221	1,199	1,770	9	495
143	कुंडलवाडी	438	59	293	190
144	मुखेड	878	154	524	550	11	145
145	किनवट	1,363	288	914	932	..	65
146	लोहा	476	84	294	281	..	14
147	बाघाळा	817	56	370	353
	नादिड-एकूण	25,538	3,838	16,655	23,308	7,360	2,915
148	उस्मानाबाद	2,023	495	5,725	2,510	..	5,625
149	तुळजापूर	1,319	160	1,520	1,121	198	1,292
150	उमरंगा	778	214	746	779	..	25
151	परांडा	668	45	427	333	..	211
152	भूम	898	230	754	889	28	132
153	मुरुम	403	..	750	290
154	नळदूर्ग	559	118	430	271
155	कळंब	1,709	42	1,612	953	7	759
	उस्मानाबाद-एकूण	8,357	1,304	11,964	7,146	233	8,044
156	लातूर	6,932	1,786	9,244	8,438	1,898	1,776
157	उदगीर	3,520	1,107	2,552	5,063	..	156
158	अहमदपूर	988	707	180	740
159	निलंगा	916	395	818	685
160	औसा	911	369	406	698	42	3
	लातूर-एकूण	13,267	4,364	13,200	15,624	1,940	1,935
161	बुलदाणा	2,562	677	1,542	1,791	56	2,629	3,237	..
162	खामगाव	3,462	663	2,522	4,190	574	5,085	4,366	..
163	मलकापूर	3,564	338	2,063	2,520	584	3,274	210	..
164	शेगाव	1,571	239	1,668	1,389	112	3,037	689	..
165	जळगाव-जामोद	682	109	..	591	42	1,367	571	..
166	मेहकर	1,983	211	851	1,650	252	3,213	619	..
167	नांदूरा	2,153	102	601	1,441	17	2,309	2,337	..
168	चिखली	3,425	310	658	1,093	364	2,337	441	..
169	देऊळगाव-राजा	2,349	134	468	725	120	1,386	91	..
170	लोणार	280	270	167	431	1,510	..
171	सिंदखेड-राजा	427	28	132	167	570	..
	बुलदाणा-एकूण	22,458	3,081	10,672	15,988	2,121	24,637	14,641	..

TABLE No. 33.12 (A)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
12,385	12,385	1,077	11,531	74,868	4,851	689	80,408	Nanded
378	378	5	155	2,060	..	128	2,188	Billoli
315	315	298	5	2,331	449	660	3,440	Umri
246	246	..	70	2,270	48	390	2,708	Mudkhed
616	616	..	52	4,421	822	807	6,050	Kandhar
52	52	..	697	2,894	..	1,050	3,944	Hadgaon
1,200	1,200	..	286	4,985	903	1,559	7,447	Dharmabad
1,641	1,641	790	273	8,308	1,579	1,597	11,484	Degloor
337	337	32	43	1,392	..	85	1,477	Kundalwadi
1,813	1,813	..	64	4,139	400	327	4,866	Mukhed
611	611	569	56	4,798	1,510	3,333	9,641	Kinwat
1,138	1,138	..	49	2,336	50	162	2,548	Loha
36	36	..	52	1,684	851	940	3,475	Waghala
20,768	20,768	2,771	13,333	1,16,486	11,463	11,727	1,39,676	Total-Nanded
4,599	4,599	229	2,725	23,931	50	4,086	28,067	Osmanabad
1,198	1,198	..	1,234	8,042	2,858	1,113	12,013	Tuljapur
1,521	1,521	61	1,185	5,309	..	949	6,258	Umerga
160	160	..	1,559	3,403	..	489	3,892	Paranda
209	209	..	142	3,282	158	1,086	4,525	Bhoom
1,687	1,687	..	9	3,139	..	756	3,895	Murum
925	925	..	236	2,539	..	1,081	3,620	Naldurg
1,805	1,805	59	234	7,180	4,101	1,947	13,228	Kalamb
12,104	12,104	349	7,324	56,825	7,167	11,506	75,498	Total-Osmanabad
1,450	1,450	796	2,984	35,304	25,291	6,621	67,216	Latur
5,525	5,525	65	2,534	20,522	6,046	1,681	28,249	Udgir
530	530	..	37	3,182	69	797	4,048	Ahmedpur
2,866	2,866	..	374	6,054	103	1,134	7,291	Nilanga
1,120	1,120	..	463	4,012	1,188	909	6,109	Ausa
11,491	11,491	861	6,392	69,074	32,697	11,142	1,12,913	Total-Latur
..	3,237	1,559	577	14,630	593	1,000	16,223	Buldhana
..	4,366	299	1,737	22,898	6,397	483	29,778	Khamgaon
..	210	210	5,201	17,964	..	684	18,648	Malkapur
..	689	1,212	2,098	12,015	1,733	524	14,272	Shegaon
..	571	2	711	4,075	132	876	5,083	Jalgaon-Jamod
..	619	92	1,213	10,084	..	108	10,192	Mehkar
..	2,337	35	497	9,492	1,318	324	11,134	Nandura
..	441	..	2,609	11,237	..	1,351	12,588	Chikhali
..	91	..	2,379	7,652	16	1,073	8,741	Deulgaon-Raja
..	1,510	359	237	3,254	..	274	3,528	Lonar
..	570	..	77	1,401	13	1,001	2,415	Sindkhed-Raja
..	14,641	3,768	17,336	1,14,702	10,202	7,698	1,32,602	Total-Buldhana

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
172	अकोला	10,498	..	18,131	19,678	2,779	17,761	8,184	..
173	अकोट	2,693	..	1,035	3,634	297	3,316	2,994	..
174	कारंजा	2,720	285	626	3,070	866	3,939	2,685	..
175	वाशिम	3,063	..	330	2,650	344	3,509	3,864	..
176	मूर्तिजापूर	1,718	..	1,710	1,530	214	3,359	251	..
177	बालापूर	1,464	..	496	621	237	1,833	786	..
178	तेल्हारा	907	..	194	1,493	166	904	506	..
179	पातूर	1,010	..	6	336	57	789	25	..
180	मंगरूळपीर	1,774	176	561	1,123	135	2,178	1,321	50
181	रिसोड	1,065	..	497	1,006	777	..
अकोला-एकूण		26,965	461	23,586	35,141	5,295	36,588	21,393	50
182	अचलपूर	6,420	568	1,012	2,796	782	6,620	5,311	..
183	अंजनगाव-सूर्जी	1,747	107	353	1,887	139	4,020	552	..
184	मोर्धी	1,150	239	201	1,168	37	2,178	1,314	..
185	वरूड	1,488	195	699	1,343	..	2,349	526	..
186	दर्यापूर	799	318	975	1,645	121	2,300	2,711	..
187	चांदूर-रेल्वे	1,091	169	260	469	122	811	423	..
188	चांदूर-बाजार	1,567	76	30	909	358	2,282	427	..
189	धामणगाव	2,850	183	933	1,015	269	2,240	652	..
190	शेंदूर-जना	586	46	263	432	4	1,985	93	..
191	चिखलदरा	454	151	32	74	733	..
अमरावती-एकूण		18,152	2,052	4,758	11,738	1,832	24,785	12,742	..
192	यवतमाळ	4,857	971	2,133	4,801	51	5,838	6,019	..
193	वणी	3,020	224	205	3,678	217	2,183	697	..
194	पुसद	2,598	305	3,979	2,812	457	4,198	4,547	..
195	दारुवा	1,329	87	581	1,109	194	1,473	127	..
196	पांढरकवडा	1,179	172	822	1,480	217	1,624	381	..
197	दिप्रज	2,018	267	720	1,288	582	3,370	1,481	..
198	उमरखेड	1,866	519	1,513	1,982	34	3,190	972	..
199	घाटंजी	1,527	164	472	674	118	1,539	857	..
यवतमाळ-एकूण		18,394	2,709	10,425	17,824	1,870	23,415	15,081	..
200	वर्धा	6,866	1,044	5,677	8,260	183	6,324
201	हिंगणघाट	3,090	633	2,416	4,249	578	5,337
202	आर्वी	3,094	182	561	1,937	315	3,018
203	पुलगाव	2,519	141	2,182	2,087	365	2,639
204	देवळी	756	68	211	331	143	708
205	सिंदी	795	54	186	245	84	1,273
वर्धा-एकूण		17,120	2,122	11,233	17,109	1,668	19,299

TABLE No. 33.12 (A)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
..	8,184	..	27,996	1,04,227	30,949	16,761	1,51,937	Akola
..	2,994	..	582	14,551	7,331	1,284	23,166	Akot
..	2,685	128	475	14,794	5,825	1,134	21,753	Karanja
..	3,864	..	5,995	19,755	1,102	4,748	25,605	Washim
..	251	..	1,610	10,392	462	165	11,019	Murtizapur
..	786	..	1,640	7,077	667	329	8,073	Ballapur
..	506	..	1,351	5,574	13	1,944	7,531	Telhara
..	25	..	99	2,322	1,774	653	4,749	Patur
..	1,371	..	557	7,875	231	757	8,863	Mangrulpir
..	777	..	104	3,449	143	968	4,560	Risod
..	21,443	128	40,409	1,90,016	48,497	28,743	2,67,256	Total-Akola
..	5,311	231	1,808	25,548	1,171	1,454	28,173	Achalpur
..	562	..	3,779	12,524	957	847	14,388	Anjangaon-Surji
..	1,314	..	852	7,139	455	2,172	9,766	Morshi
..	526	24	2,385	9,009	690	767	10,466	Warud
..	2,711	..	941	9,810	442	106	10,358	Daryapur
..	423	..	226	3,571	178	86	3,835	Chandur-Railway
..	427	..	293	5,942	4,338	710	10,990	Chandur-Bazar
..	652	..	1,327	9,469	..	642	10,111	Dhamangaoh
..	93	..	935	4,344	410	171	4,925	Shendurjana
..	733	..	348	1,792	54	562	2,408	Chikhaldara
..	12,742	255	12,894	89,208	8,695	7,517	1,05,420	Total-Amravati
..	6,019	732	11,971	1,37,373	707	1,617	39,697	Yavatmal
..	697	..	4,329	14,553	535	1,991	17,079	Wani
..	4,547	29	1,702	20,627	2,842	2,536	26,005	Pusad
..	127	..	2,265	7,165	1,106	813	9,084	Darwaha
..	381	..	1,733	7,608	2,615	3,186	13,409	Pandharkavda
..	1,481	..	2,168	11,894	1,305	595	13,794	Digras
..	972	..	1,865	11,941	2,121	270	14,332	Umarkhed
..	857	..	1,305	6,656	..	2,531	9,187	Ghatanji
..	15,081	761	27,338	1,17,817	11,231	13,539	1,42,587	Total-Yavatmal
2,343	2,343	367	991	32,055	7,108	1,282	40,445	Wardha
1,791	1,791	..	183	18,277	7,673	2,281	28,231	Hinganghat
151	151	..	56	9,314	626	22	9,962	Arvi
394	394	10,327	2,127	1,362	13,816	Pulgaon
342	342	..	1	2,560	772	489	3,821	Deoli
331	331	..	48	3,016	593	1,073	4,682	Sindi
5,352	5,352	367	1,279	75,549	18,899	6,509	1,00,957	Total-Wardha

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
206	कामठी	3,290	435	1,100	5,087	621	5,346
207	उमरेड	1,729	255	923	1,388	321	3,008
208	मोवाड	616	43	45	257	55	1,082
209	मोहपा	538	70	113	419	129	951
210	नरखेड	1,530	142	25	936	298	3,416
211	काटोल	1,940	363	1,564	2,256	157	4,477
212	सावनेर	1,377	238	792	954	51	2,039
213	खापा	1,122	65	365	674	113	1,064
214	रामटेक	964	226	113	793	376	2,017
215	कळमेश्वर	1,322	100	830	728	27	1,700
नागपूर-एकूण		14,428	1,937	5,870	13,492	2,148	25,100
216	गोंदिया	5,247	1,499	2,348	7,707	1,252	8,030
217	भंडारा	1,245	6,481	118	3,554	57	3,218
218	तुमसर	2,741	176	390	2,277	..	4,824
219	पवनी	1,211	144	298	462	35	3,641
220	तिरोडा	1,949	208	319	704	18	1,386
भंडारा-एकूण		12,393	8,508	3,473	14,704	1,362	21,099
221	चंद्रपूर	4,864	684	7,960	9,629	1,370	11,309
222	बल्हारपूर	3,997	1,559	214	6,747	42	6,929
223	बरोरा	2,291	395	1,583	1,642	268	2,217
224	राजूरा	1,997	192	844	748	..	1,621
225	मूल	1,021	168	1,154	661	..	19
226	ब्रम्हपूरी	444	254	281	319	..	81
चंद्रपूर-एकूण		14,609	3,252	12,036	19,746	1,680	22,176
227	गडचिरोली	1,203	502	1,055	890	451	3
228	देसाईगंज	1,618	333	640	372	46
गडचिरोली-एकूण		2,821	835	1,695	1,262	497	3
1	बृहन्मुंबई	5,37,414	2,77,895	14,47,166	15,42,231	10,91,571	13,12,107	82,044	..
2	ठाणे	71,564	26,210	1,51,524	60,410	74,553	1,15,445	2,39,353	12,500
3	कल्याण	1,01,543	17,748	1,05,513	1,14,168	19,626	23,880	1,53,019	..
4	नाशिक	46,667	38,308	82,259	44,771	16,524	4,192
5	पुणे	73,002	58,032	1,57,861	1,11,365	51,046	1,75,159
6	शिंपरी-चिंचवड	55,942	53,977	70,664	1,18,490	84,938	11,56,639
7	सोलापूर	21,888	7,538	60,258	42,785	..	75,228
8	कोल्हापूर	28,820	7,207	8,075	52,435	15,959	1,47,292
9	औरंगाबाद	22,360	12,253	50,183	57,717	7,607	23,052	30,019	20,478
10	अमरावती	27,861	4,967	10,375	17,372	3,523	25,119	23,293	..
11	नागपूर	1,25,464	41,618	1,30,539	1,06,629	31,805	88,855
एकूण महानगरपालिका		11,12,525	5,45,753	22,74,417	22,68,373	13,97,152	21,05,968	5,27,728	32,978

TABLE No. 33.12 (A)—contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
1,497	1,497	92	1,656	19,124	3,699	204	23,027	Kamptee
876	876	5	5	8,510	4,651	2,017	15,178	Umred
300	300	18	..	2,416	136	650	3,202	Mowad
1,220	1,220	16	..	3,456	391	670	4,517	Mohpa
841	841	..	110	7,298	2,716	321	10,335	Narkhed
1,630	1,630	..	364	12,751	4,246	773	17,770	Katol
775	775	36	27	6,289	3,995	2,501	12,785	Saoner
410	410	3,813	1,432	367	5,612	Khapa
314	314	35	26	4,864	792	812	6,468	Ramtek
1,318	1,318	..	94	6,119	644	815	7,578	Kalmeshwar
9,181	9,181	202	2,282	74,640	22,702	9,130	1,06,472	Total-Nagpur
5,323	5,323	2,112	366	33,884	30,939	586	65,409	Gondia
2,148	2,148	258	1,882	18,961	2,477	532	21,970	Bhandara
510	510	..	35	10,953	2,021	99	13,073	Tumsar
451	451	..	4	6,246	1,812	146	8,204	Paoni
668	668	..	80	5,332	1,030	132	6,494	Tirora
9,100	9,100	2,370	2,367	75,376	38,279	1,495	1,15,150	Total-Bhandara
2,405	2,405	1,649	621	40,491	30,432	4,154	75,077	Chandrapur
6,255	6,255	992	1,582	28,317	3,194	2,171	33,682	Ballarpur
377	377	..	375	12,543	3,954	1,433	17,930	Warora
1,211	1,211	209	..	6,817	443	468	7,728	Rajura
900	900	..	30	3,953	2,352	1,171	7,476	Mul
..	1,379	..	2,743	4,122	Brahmpuri
14,543	14,543	2,850	2,608	93,500	40,375	12,140	1,46,015	Total-Chandrapur
679	679	70	70	4,923	1,905	5,264	12,092	Gadchiroli
315	315	23	17	3,364	4,860	3,581	11,805	Desaiganj
994	994	93	87	8,287	6,765	8,845	23,897	Total-Gadchiroli
..	82,044	1,80,724	21,94,909	86,66,061	27,44,716	11,55,199	1,25,65,976	Brihan Mumbai
1,23,453	3,75,306	22,883	31,174	9,29,069	1,31,134	1,23,182	11,83,385	Thane
9,595	1,62,614	5,904	4,918	5,55,914	94,254	1,47,027	7,97,195	Kalyan
1,48,303	1,48,303	3,516	2,88,900	6,73,440	32,973	1,50,349	8,56,762	Nashik
25,028	25,028	25,955	3,52,350	10,29,798	..	1,00,000	11,29,798	Pune
1,47,895	1,47,895	3,305	3,13,052	9,63,902	1,12,352	1,58,808	12,35,062	Pimpri-Chinchwad
34,417	34,417	2,224	1,26,245	3,70,583	11,110	29,114	4,10,807	Solapur
39,427	39,427	6,858	3,35,200	6,41,273	8,061	17,686	6,67,020	Kolhapur
9,008	59,505	1,57,055	690	3,90,422	31,112	79,324	5,00,858	Aurangabad
..	23,293	1,546	22,846	1,36,902	3,389	18,313	1,58,604	Amravati
1,23,281	1,23,281	8,120	26,177	6,82,488	3,02,917	92,838	10,78,243	Nagpur
6,60,407	12,21,113	4,18,090	36,96,461	1,50,39,852	34,72,018	20,71,840	2,05,83,710	Total—Mahanagarpalika

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/
तक्ता क्रमांक /
महानगरपालिका व नगरपरिषदा यांचा खर्च /

अनुक्रमांक	जिल्हा/नगरपरिषदा व महानगरपालिका	सामान्य प्रशासन व कर वसुली	सार्वजनिक दियावती	पाणीपुरवठ्या	गटारे जलनिःसारण व सफाई	इस्पितळे, दवाखाने व लस टोचणी	शिक्षण	सार्वजनिक बांधकामे/	
								इमारती	रस्ते
Sr. No.		Gen. Admn. and collection charges	Public Lighting	Water- supply	Drainage conservancy & sanitation	Hospitals, Dispensa- ries & vaccination	Education	Buildings	Roads
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	ठाणे	88,310	50,384	1,18,934	1,21,381	19,801	48,761	2,31,191	83
2	रायगड	22,720	8,765	25,627	19,849	8,700	17,204	55,549	4,377
3	रत्नागिरी	10,335	1,919	12,942	6,707	2,391	12,341	10,522	..
4	सिंधुदुर्ग	6,135	883	497	1,959	1,528	422	4,048	..
	क्रोडन विभाग	1,27,500	61,951	1,58,000	1,49,896	32,420	78,728	3,01,310	4,460
5	नाशिक	20,662	5,190	27,800	40,990	11,579	33,277	..	452
6	धुळे	32,272	5,169	17,739	33,703	14,451	44,989	..	249
7	जळगाव	53,373	10,622	58,377	51,301	17,813	46,962	..	81
8	अहमदनगर	43,976	9,534	43,531	40,368	10,056	10,141	..	3,618
	नाशिक विभाग	1,50,283	30,515	1,47,447	1,66,362	53,899	1,35,369	..	4,400
9	पुणे	18,968	3,832	17,364	14,860	6,066	13,406
10	सातारा	23,927	4,438	15,620	25,401	2,080	18,066
11	सांगली	20,621	4,649	32,276	31,030	8,348	37,608
12	सोलापूर	22,301	3,233	33,854	17,917	5,002	45,958
13	कोल्हापूर	22,982	4,953	25,318	38,311	11,744	50,867
	पुणे विभाग	1,08,799	21,105	1,24,432	1,27,519	33,240	1,65,905
14	औरंगाबाद	6,606	1,162	4,247	5,235	322	3,214	856	1,745
15	जालना	11,712	3,303	7,938	10,782	584	5,616	..	10,780
16	परभणी	22,637	4,438	12,989	18,899	1,175	6,501	..	16,000
17	बीड	13,937	3,589	10,798	14,383	51	762	..	19,000
18	नांदेड	29,099	4,388	25,322	26,802	8,428	3,717	..	23,240
19	उस्मानाबाद	9,680	1,736	23,133	7,188	331	9,182	..	12,860
20	लातूर	16,907	4,629	19,679	18,345	2,640	1,635	..	6,920
	औरंगाबाद विभाग	1,10,578	23,245	1,04,106	1,01,634	13,531	30,617	856	90,545
21	बुलढाणा	28,543	3,694	12,615	17,815	2,619	31,008	..	17,079
22	अकोला	27,566	1,458	20,968	37,802	5,112	42,009	..	28,219
23	अमरावती	21,350	3,434	6,589	14,258	2,506	27,126	..	12,017
24	यवतमाळ	22,745	3,660	18,877	20,420	2,365	30,299	..	19,244
	अमरावती विभाग	1,00,204	12,246	59,049	90,295	12,602	1,30,442	..	76,559

PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

TABLE No. 33.12 (B)

Expenditure of Municipal Councils and Corporations

1992-93

[रुपये हजारत/Rs. in '000]

Public Works		सार्वजनिक सुरक्षितता	संकीर्ण	एकूण खर्च	असाधारण खर्च, कर्ज व वाणिज्यिक	अखेरची शिल्लक	एकूण	
इतर	एकूण			Total	उपक्रमासाठी खर्च			
Other	Total	Public security	Miscellaneous	Expenditure (3+4+5+6+7+8+12+13+14)	Extraordinary expdr., debts & commercial enterprises	Closing Balance	Grand Total	District/Municipal Councils and Corporations
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
97,717	3,28,991	9,157	29,976	8,15,695	1,15,731	1,74,011	11,05,437	Thane
15,423	75,349	6,237	3,208	1,87,659	33,011	35,340	2,56,010	Raigad
25,614	36,136	1,611	1,181	85,563	4,757	17,252	1,07,572	Ratnagiri
2,582	6,630	420	393	18,867	2,936	8,508	30,311	Sindhudurg
1,41,336	4,47,106	17,425	34,758	11,07,784	1,56,435	2,35,111	14,99,330	Konkan Division
33,355	33,807	1,898	33,816	2,09,019	38,251	17,207	2,64,477	Nashik
42,174	42,423	2,628	18,011	2,11,385	43,626	24,757	2,79,768	Dhule
49,871	49,952	4,117	1,45,147	4,37,664	1,07,913	21,216	5,66,793	Jalgaon
25,843	29,461	2,584	34,162	2,23,813	56,791	49,201	3,29,805	Ahmednagar
1,51,243	1,55,643	11,227	2,31,136	10,81,881	2,46,581	1,12,381	14,40,843	Nashik Division
31,032	31,032	956	16,325	1,22,809	28,298	24,958	1,76,065	Pune
43,780	43,780	1,267	14,593	1,49,172	44,562	33,044	2,26,778	Satara
40,613	40,613	2,937	41,767	2,19,849	42,315	25,602	2,87,766	Sangli
18,966	18,966	830	24,491	1,72,552	29,506	20,466	2,22,524	Solapur
44,167	44,167	2,194	32,108	2,32,644	89,986	1,10,138	4,32,768	Kolhapur
1,78,558	1,78,558	8,184	1,29,284	8,97,026	2,34,667	2,14,208	13,45,901	Pune Division
1,405	4,006	972	4,427	30,191	5,357	6,197	41,745	Aurangabad
883	11,663	2,351	7,663	61,612	6,300	23,508	91,420	Jalna
4,299	20,299	941	24,659	1,12,538	5,510	28,879	1,46,927	Parbhani
993	19,993	1,461	26,525	91,499	2,629	8,934	1,03,062	Beed
1,193	24,433	2,993	19,737	1,44,919	20,176	13,603	1,78,698	Nanded
1,235	14,095	491	9,430	75,266	3,439	12,569	91,274	Osmanabad
134	7,054	1,885	10,597	83,371	30,936	15,284	1,29,591	Latur
10,142	1,01,543	11,094	1,03,038	5,99,396	74,347	1,08,974	7,82,717	Aurangabad Division
..	17,079	2,963	15,576	1,31,912	23,684	7,932	1,63,528	Buldana
..	28,219	401	38,044	2,01,579	54,792	36,266	2,92,637	Akola
..	12,017	453	12,945	1,00,678	13,844	11,302	1,25,824	Amravati
..	19,244	773	13,073	1,31,456	32,054	29,558	1,93,068	Yavatmal
..	76,559	4,590	79,638	5,65,625	1,24,374	85,058	7,75,057	Amravati Division

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
25	वर्धा	16,971	2,367	10,886	17,088	2,821	20,782
26	नागपूर	20,079	1,842	12,920	16,134	2,937	29,177
27	भंडारा	17,243	9,297	5,053	16,760	1,817	19,336
28	चंद्रपूर	17,446	4,875	11,133	23,738	2,250	25,606
29	गडचिरोली	3,885	1,374	2,528	2,077	306	96
नागपूर विभाग ..		75,624	19,755	42,520	75,797	10,131	94,997
एकूण नगरपालिका ..		6,72,988	1,68,817	6,35,554	7,11,503	1,55,823	6,36,068	3,02,166	1,75,964
एकूण महानगरपालिका ..		13,88,906	5,27,245	29,30,125	21,72,311	18,61,317	23,78,287	4,81,176	37,080
महाराष्ट्र राज्य ..		20,61,894	6,96,062	35,65,679	28,83,814	20,17,140	30,14,355	7,83,342	2,13,044

TABLE No. 33.12 (B)—contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
7,144	7,144	325	369	78,753	23,434	3,208	1,05,395	Wardha
12,609	12,609	341	797	96,836	25,298	9,870	1,32,004	Nagpur
11,917	11,917	2,837	1,431	85,691	42,789	1,120	1,29,600	Bhandara
18,413	18,413	2,705	1,624	1,07,790	54,042	14,467	1,76,299	Chandrapur
2,057	2,057	74	140	12,537	6,044	8,467	27,048	Gadchiroli
52,140	52,140	6,282	4,361	3,81,607	1,51,607	37,132	5,70,346	Nagpur Division
5,33,419	10,11,549	58,802	5,82,215	46,33,319	9,88,011	7,92,864	64,14,194	Total Municipal Councils
9,52,063	14,70,319	4,69,054	46,48,645	1,78,46,209	47,30,018	18	2,25,76,209	Total Corporations
14,85,482	24,81,868	5,27,856	52,30,860	2,24,79,528	57,18,029	7,92,846	2,89,90,403	Total Maharashtra State

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/
तक्ता क्रमांक /
नगरपरिषदा/महानगरपालिका यांचा खर्च /

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा/नगरपरिषदा व महानगरपालिका	सामान्य प्रशासन व कर वसुली General Administra- tions and collections charges	सार्वजनिक दियावत्ती Public Lighting	पाणीपुरवठा Water- supply	गटारे जलनिःसारण व सफाई, Drainage conservancy & sanitation	इस्पितळे, दवाखाने व लस टोचणी Hospitals, Dispensa- ries & vaccination	शिक्षण Education	सार्वजनिक बांधकामे/	
								इमारती Building	रस्ते Roads
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1. ठाणे									
1.1 उल्हासनगर	20,357	12,660	33,305	37,971	1,281	8,260	46,367	..
1.2 भिवंडी-निजामपूर	32,415	24,265	48,839	45,292	11,067	28,853	98,970	..
1.3 वसई	1,782	408	106	3,293	1,136	207	3,326	..
1.4 भाईंदर	7,901	5,227	23,642	16,754	342	2,415	45,719	..
1.5 जव्हार	542	..	559	413	..	590	1,491	..
1.6 इहाणू	1,283	827	1,135	1,563	2,616	83
1.7 विरार	1,691	537	1,961	1,733	1,369	..
1.8 नालासोपारा	1,553	437	496	1,074	2,412	..
1.9 बदलापूर	3,366	3,499	589	3,263	883	..	10,935	..
1.10 अंबरनाथ	17,420	2,524	8,302	10,025	5,092	8,436	17,986	..
ठाणे-एकूण	88,310	50,384	1,18,934	1,21,381	19,801	48,761	2,31,191	९3
2. रायगड									
2.1 पनवेल	2,146	1,321	9,010	6,911	1,657	20	2,888	..
2.2 खोपोली	7,239	5,134	6,603	3,069	3,386	6,775	22,281	4,357
2.3 अलीबाग	2,306	199	3,011	1,278	..	1,303	1,290	..
2.4 महाड	1,518	431	2,070	855	154	1,915	11,417	..
2.5 पेण	1,976	246	763	1,981	349	247	771	..
2.6 रोहा	2,128	139	931	861	2,374	..	3,421	..
2.7 उरण	2,516	658	2,199	2,786	216	3,178	11,180	..
2.8 मुरुड-जंजिरा	1,014	129	501	394	2	2,093	1,421	..
2.9 श्रीवर्धन	824	249	139	615	..	1,229	48	..
2.10 माथेरान	731	213	230	756	562	391	754	..
2.11 कर्जत	322	46	170	343	..	53	78	40
रायगड-एकूण	22,720	४,765	25,627	19,849	8,700	17,204	55,549	4,377
3. रत्नागिरी									
3.1 रत्नागिरी	4,201	961	8,603	3,405	819	11,367	4,348	..
3.2 चिपळूण	3,506	509	2,816	2,239	566	634	4,339	..
3.3 खेड	1,519	220	870	640	732	163	1,005	..
3.4 राजापूर	1,109	229	653	423	274	177	831	..
रत्नागिरी-एकूण	10,335	1,919	12,942	6,707	2,391	12,341	10,522	..
4. सिंधुदूर्ग									
4.1 मालवण	1,844	294	..	669	954	159	934	..
4.2 वेंगुर्ला	1,767	194	273	579	309	115	657	..
4.3 सावंतवाडी	2,524	395	224	711	265	148	2,457	..
सिंधुदूर्ग-एकूण	6,135	883	497	1,959	1,528	422	4,048	..

PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

TABLE No. 33.12 (B)

Expenditure of Municipal Councils and Corporations

(1992-93)

Public Works		सार्वजनिक सुरक्षितता	संकीर्ण	एकूण खर्च	असाधारण खर्च, कर्ज व वाणिज्यिक	अखेरची शिल्लक	एकूण	
इतर	एकूण			Total	उपक्रमासाठी खर्च			
Other	Total	Public security	Miscellaneous	Expenditure	Extraordinary expdr., debts & commercial enterprises	Closing Balance	Grand Total	District/Municipal Councils and Corporations
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
Thane								
37,743	84,110	1,256	9,220	2,08,420	51,776	10,616	2,70,812	Ulhasnagar
42,303	1,41,273	3,079	16,227	3,51,310	31,956	1,03,217	4,86,483	Bhiwandi-Nizampur
881	4,207	128	283	11,550	702	144	12,396	Vasai
..	45,719	756	1,854	1,04,610	21,087	27,184	1,52,881	Bhaindar
1,928	3,419	..	110	5,633	..	2,022	7,655	Jawhar
170	2,869	..	181	7,858	175	2,990	11,023	Dahanu
1,626	2,995	..	521	9,438	4,127	8,740	22,305	Virar
171	2,583	5	105	6,253	..	7,903	14,156	Nalasopara
6,866	17,801	2,532	106	32,039	..	9,503	41,542	Badlapur
6,029	24,015	1,401	1,369	78,584	5,908	1,692	86,184	Ambarnath
97,717	3,28,991	9,157	29,976	8,15,695	1,15,731	1,74,011	11,05,437	Total--Thane
Raigad								
5,267	8,155	494	436	30,150	11,582	12,591	54,323	Panvel
3,008	29,626	4,606	1,410	67,848	7,501	1,607	76,956	Khopoli
253	1,543	..	149	9,789	759	3,802	14,350	Alibag
645	12,062	533	160	19,698	..	715	20,413	Mahad
666	1,437	..	194	7,193	7,269	4,170	18,632	Pen
106	3,527	42	69	10,071	888	2,618	13,577	Roha
4,226	15,406	530	442	27,931	..	2,115	30,046	Uran
137	1,558	14	134	5,839	3,903	2,102	11,844	Murud-Janjira
860	908	..	84	4,048	691	2,748	7,487	Shrivardhan
97	851	..	129	3,863	95	2,228	6,186	Matheran
158	276	18	1	1,229	323	644	2,196	Karjat
33,989	38,258	6,237	3,208	1,87,659	33,011	35,340	2,56,010	Total--Raigad
Ratnagiri								
20,777	25,125	716	188	55,385	..	8,870	64,255	Ratnagiri
1,209	5,547	662	659	17,138	2,614	6,552	26,304	Chiplun
2,386	3,391	77	137	7,749	..	1,243	8,992	Khed
1,242	2,073	156	197	5,291	2,143	587	8,021	Rajapur
25,614	36,136	1,611	1,181	85,563	4,757	17,252	1,07,572	Total--Ratnagiri
Sindhudurg								
1,039	1,973	34	99	6,026	1,235	3,837	11,098	Malwan
564	1,221	294	190	4,942	254	2,133	7,329	Vengurla
979	3,436	92	104	7,899	1,447	2,538	11,884	Sawantwadi
2,582	6,630	420	393	18,867	2,936	8,508	30,311	Total--Sindhudurg

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
5. नाशिक									
5.1 मालेगाव	9,509	3,142	15,169	26,991	8,697	30,641			
5.2 मनमाड	3,152	134	1,717	5,131	442	669			452
5.3 इगतपुरी	688	167	1,455	716	187				
5.4 नांदगाव	1,055	263	586	1,134	229	1,758			
5.5 सिन्नर	2,087	194	1,825	1,112	513	23			
5.6 येवला	828	482	3,520	2,270	1,180				
5.7 चंबकेश्वर	518	223	727	784	68				
5.8 भगूर	585	77	234	819	263	58			
5.9 सटाणा	2,240	508	2,567	2,033		128			
नाशिक-एकूण	20,662	5,190	27,800	40,990	11,579	33,277			452
6. धुळे									
6.1 धुळे	16,269	2,381	6,826	19,608	8,479	24,752			
6.2 नंदुरबार	3,171	1,289	3,712	4,813	2,268	6,800			177
6.3 शिरपूर-वरवडे	3,589	615	2,089	3,099	1,553	11,223			
6.4 नवापूर	1,126	220	562	1,105	19	42			
6.5 शहादा	4,381	330	2,669	2,118	1,381	313			
6.6 तळोदा	896	107	435	718	174	183			72
6.7 दोंडाईचा वरवडे	2,840	227	1,446	2,242	577	1,676			
धुळे-एकूण	32,272	5,169	17,739	33,703	14,451	44,989			249
7. जळगाव									
7.1 जळगाव	14,070	5,033	27,427	19,588	5,267	14,699			
7.2 भुसावळ	10,512	1,662	9,338	5,862	1,737	14,631			
7.3 अमळनेर	5,635	648	2,324	7,482	2,910	5,703			
7.4 चाळीसगाव	6,892	1,338	4,622	5,417	3,375	7,220			2
7.5 चोपडा	2,908	324	3,364	2,731	476	1,494			
7.6 पाचोरा	2,332	400	3,481	2,304	801	182			
7.7 कैजपूर	1,399	130	746	814	339	913			79
7.8 येवला	1,252	111	1,467	991	392				
7.9 रावेर	2,542	406	853	1,387	608				
7.10 सावदा	1,527	55	923	1,293	872	1,887			
7.11 भरणगाव	1,386	152	1,255	1,045	233	97			
7.12 पारोळा	2,098	179	1,732	1,599	303	111			
7.13 एरंडोल	820	184	845	788	500	25			
जळगाव-एकूण	53,373	10,622	58,377	51,301	17,813	46,962			81
8. अहमदनगर									
8.1 अहमदनगर	28,091	5,132	21,878	21,222	4,211	466			2,794
8.2 श्रीरामपूर	3,244	1,127	3,658	6,812	1,756	534			
8.3 संगमनेर	2,176	1,044	3,110	3,430	2,044	4,404			
8.4 कोपरगाव	3,514	571	4,802	3,289	1,182	250			
8.5 देवळाली-ग्रवरा	870	228	2,378	1,090		810			824
8.6 राहुरी	1,694	303	1,150	1,805	816	3,502			
8.7 पापडी	1,034	317	3,486	1,075		31			
8.8 राहता-पिंपळस	884	132	892	765		39			
8.9 शिर्डी	2,068	352	1,273	572	47	54			
8.10 श्रीगोंदा	401	328	904	308		51			
अहमदनगर-एकूण	43,976	9,534	43,531	40,368	10,056	10,141			3,318

TABLE No. 33.12 (B)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
								Nashik
25,771	25,771	953	22,357	1,43,230	21,266	10,404	1,74,900	Malegaon
2,005	2,457	296	1,153	15,151	10,125	965	26,241	Manmad
1,443	1,443	..	2,675	7,331	..	2,205	9,536	Igatpuri
59	59	..	1,612	6,696	91	636	7,423	Nandgaon
579	579	123	1,791	8,247	71	556	8,874	Sinnar
804	804	72	3,062	12,218	1,740	202	14,160	Yeola
975	975	158	496	3,949	997	965	5,911	Trimbkeshwar
923	923	..	426	3,385	1,414	121	4,920	Bhagur
796	796	296	244	8,812	2,547	1,153	12,512	Satana
33,355	33,807	1,898	33,816	2,09,019	38,251	17,207	2,64,477	Total—Nashik
								Dhule
19,333	19,333	580	5,770	1,03,998	14,732	5,759	1,24,489	Dhule
5,643	5,820	707	1,132	29,712	9,124	11,908	50,744	Nandurbar
11,540	11,540	249	6,511	40,468	6,890	1,729	49,087	Shirpur-Varwade
373	373	57	2,318	5,822	769	225	6,816	Nawapur
3,074	3,074	477	1,119	15,862	6,398	3,530	25,790	Shahada
504	576	276	285	3,650	1,332	917	5,899	Taloda
1,707	1,707	282	876	11,873	4,381	689	16,943	Dondaicha
42,174	42,423	2,628	18,011	2,11,385	43,626	24,757	2,79,768	Total—Dhule
								Jalgaon
25,344	25,344	1,268	1,10,013	2,22,709	64,872	7,511	2,95,092	Jalgaon
5,631	5,631	262	6,882	56,517	7,973	2,657	67,147	Bhusawal
4,010	4,010	213	8,204	37,129	14,261	996	52,386	Amalner
4,965	4,967	159	4,515	38,505	4,005	4,877	47,387	Chalisgaon
1,613	1,613	694	1,895	15,499	1,871	938	18,308	Chopda
2,274	2,274	363	2,891	15,028	2,699	1,296	19,023	Pachora
532	611	59	1,248	6,259	461	10	6,730	Faizpur
30	30	139	2,999	7,381	3,263	145	10,789	Yeola
3,391	3,391	86	1,205	10,478	3,544	670	14,692	Raver
384	384	550	1,562	9,053	4,235	78	13,366	Sawda
211	211	45	1,753	6,177	174	217	6,568	Dharangaon
669	669	221	595	7,507	555	1,363	9,425	Parola
817	817	58	1,385	5,422	..	458	5,880	Erandol
49,871	49,952	4,117	1,45,147	4,37,664	1,07,913	21,216	5,66,793	Total—Jalgaon
								Ahmednagar
8,608	11,402	527	15,262	1,08,191	20,609	16,767	1,45,567	Ahmednagar
1,338	1,338	299	9,094	27,862	12,234	2,833	42,929	Shrirampur
6,558	6,558	374	3,776	26,916	2,491	4,587	33,994	Sangamner
1,045	1,045	525	654	15,832	20,091	15,476	51,399	Kopargaon
1,035	1,859	7,235	..	4,989	12,224	Devlali-Pravara
3,968	3,968	130	3,346	16,714	..	1,010	17,724	Rahuri
257	257	69	767	7,036	18	727	7,781	Pathardi
475	475	..	958	4,145	847	73	5,065	Rahata-Pimples
254	254	..	137	4,757	119	2,325	7,201	Shirdi
2,305	2,305	660	168	5,125	382	414	5,921	Shrigonda
25,843	29,461	2,584	34,162	2,23,813	56,791	49,201	3,29,805	Total—Ahmednagar

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
9. पुणे									
9.1	बारामती	4,740	829	1,856	4,177	2,856	2,676
9.2	लोणावळा	3,142	464	3,097	2,984	1,941	3,750
9.3	सासवड	1,296	418	1,299	962	109	252
9.4	जेजुरी	314	112	490	177
9.5	इंदापूर	1,401	106	657	805
9.6	शिरूर	1,630	220	1,092	1,025	389	181
9.7	आळंदी	597	106	593	310	121	630
9.8	जुन्नर	1,057	164	1,297	1,139	519	1,922
9.9	भोर	986	96	928	1,044	52	785
9.10	दोंड	2,133	327	1,682	1,182	..	54
9.11	तळेगाव-दाभाडे	1,672	990	4,373	1,055	79	3,156
पुणे-एकूण		18,968	3,832	17,364	14,860	6,066	13,406
10. सातारा									
10.1	सातारा	10,265	1,471	7,826	11,267	1,082	7,434
10.2	कराड	3,337	1,362	1,806	6,351	382	6,996
10.3	फलटण	3,847	483	3,036	3,457	21	170
10.4	रहिमतपूर	647	115	315	252	43
10.5	म्हसवड	1,003	290	1,401	473	91
10.6	वाई	1,627	381	1,099	2,214	250	2,682
10.7	पांचगणी	816	266	18	608	135	614
10.8	महाबळेश्वर	2,385	70	119	779	76	170
सातारा-एकूण		23,927	4,438	15,620	25,401	2,080	18,066
11. सांगली									
11.1	सांगली	7,045	2,573	22,352	16,729	5,806	18,239
11.2	मिरज	8,194	889	..	8,834	2,209	14,067
11.3	इस्लामपूर	1,488	328	2,742	2,121	161	30
11.4	तासगाव	1,383	287	2,963	977	38	2,847
11.5	आष्टी	935	178	1,373	937	95
11.6	विटा	1,576	394	2,846	1,432	39	2,425
सांगली-एकूण		20,621	4,649	32,276	31,030	8,348	37,608
12. सोलापूर									
12.1	बार्शी	5,627	720	14,249	4,887	1,678	17,133
12.2	पंढरपूर	7,403	1,041	9,845	5,522	1,971	16,701
12.3	करमाळा	1,787	318	2,830	1,372	199	3,275
12.4	सांगोला	1,711	241	2,236	872	161	17
12.5	अक्कलकोट	1,742	369	59	1,557	780	3,475
12.6	मंगळवेढा	1,081	309	1,760	2,083	..	2,108
12.7	मैंदर्गी	397	83	580	355	10	10
12.8	दुधनी	715	89	532	434	87	48
12.9	कुईवाडी	1,838	63	1,763	835	116	3,191
सोलापूर-एकूण		22,301	3,233	33,854	17,917	5,002	45,958

TABLE No. 33.12 (B)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
								Pune
12,367	12,367	102	1,709	31,312	8,432	2,387	42,131	Baramati
8,688	8,688	28	5,044	29,138	8,943	3,596	41,677	Lonavala
3,475	3,475	100	1,213	9,124	3,705	2,381	15,210	Saswad
..	1,093	..	2,211	3,304	Jejuri
881	881	528	2,387	6,765	1,069	1,872	8,706	Indapur
196	196	88	246	5,067	1,660	2,581	9,308	Shirur
73	73	..	303	2,733	504	610	3,847	Alandi
802	802	..	2,213	9,113	157	2,532	11,802	Junnar
995	995	..	963	5,849	1,154	157	7,160	Bhor
595	595	110	1,119	7,202	821	3,585	11,608	Daund
2,960	2,960	..	1,128	15,413	1,853	4,046	21,312	Talegaon-Dabhade
31,032	31,032	956	16,325	1,22,809	28,298	24,958	1,76,065	Total—Pune
								Satara
10,247	10,247	245	5,496	55,333	16,329	4,744	76,406	Satara
7,083	7,083	704	3,493	31,514	8,780	5,607	45,901	Karad
9,971	9,971	120	1,303	22,408	8,514	5,232	36,154	Phaltan
263	263	58	916	2,609	..	966	3,575	Rahimatpur
1,247	1,247	75	275	4,855	938	2,078	7,871	Mhaswad
2,526	2,526	65	623	11,467	2,347	2,331	16,145	Wai
621	621	..	1,870	4,948	1,834	2,079	8,861	Panchgani
11,822	11,822	..	617	16,038	5,820	10,007	31,865	Mahabaleshwar
43,780	43,780	1,267	14,593	1,49,172	44,562	33,044	2,26,778	Total—Satara
								Sangli
27,782	27,782	2,023	19,506	1,22,055	40,902	15,690	1,78,647	Sangli
6,193	6,193	359	15,027	55,772	..	2,846	58,618	Miraj
1,586	1,586	151	1,954	10,561	795	1,984	13,340	Islampur
1,500	1,500	170	1,405	11,570	618	1,866	14,054	Tasgaon
523	523	..	850	4,891	..	703	5,594	Ashti
3,029	3,029	234	3,025	15,000	..	2,513	17,513	Vita
40,613	40,613	2,937	41,767	2,19,849	42,315	25,602	2,87,766	Total—Sangli
								Solapur
2,406	2,406	408	8,752	55,860	2,285	6,488	64,633	Barshi
3,195	3,195	327	3,005	49,010	19,505	3,685	72,200	Pandharpur
1,005	1,005	10	3,161	13,957	95	440	14,492	Karmala
1,996	1,996	..	1,413	8,647	1,680	2,245	12,572	Sangola
6,331	6,331	85	4,689	19,087	387	5,398	24,872	Akkalkot
944	944	..	614	8,899	3,481	1,142	13,522	Mangalvedha
970	970	..	555	2,960	..	119	3,079	Maindargi
1,168	1,168	..	653	3,726	88	446	4,260	Dudhani
951	951	..	1,649	10,406	1,985	503	12,894	Kurduwadi
18,966	18,966	830	24,491	1,72,552	29,506	20,466	2,22,524	Total—Solapur

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
13.	कोल्हापूर								
13.1	इचलकरंजी	11,727	3,366	18,533	30,333	11,084	44,402
13.2	जयसिंगपूर	2,944	464	2,367	1,909	235	3,887
13.3	मलकापूर	707	60	249	444	..	4
13.4	मुरगूढ	961	80	542	527
13.5	बडगाव	1,679	121	902	1,109	382	62
13.6	गढहिंग्लज	2,131	256	1,640	1,681	43	2,462
13.7	कुलंदवाड	1,020	237	29	1,083
13.8	कागल	1,230	314	1,018	1,022
13.9	पन्हाळा	583	55	38	203	..	50
	कोल्हापूर-एकूण	22,982	4,953	25,318	38,311	11,744	50,867
14.	औरंगाबाद								
14.1	पैठण	1,208	312	627	1,627	64	464
14.2	कन्नड	1,002	199	620	823	..	219	300	274
14.3	वैजापूर	2,542	425	2,250	1,702	322	2,893
14.4	खुलदाबाद	717	56	34	414	..	52	400	317
14.5	गंगापूर	1,125	166	692	658	..	50	92	690
14.6	सिल्लोड	12	4	24	11
	औरंगाबाद-एकूण	6,606	1,162	4,247	5,235	322	3,214	856	1,745
15.	जासना								
15.1	जासना	8,682	2,834	6,613	8,138	584	5,479	..	10,000
15.2	अंबड	1,245	138	491	417	..	58	..	200
15.3	भोकरदन	302	48	313	618	..	10	..	480
15.4	परतूर	1,483	283	611	1,309	..	69	..	100
	जासना-एकूण	11,712	3,303	7,938	10,782	584	5,616	..	10,780
16.	परभणी								
16.1	परभणी	5,726	1,856	3,516	5,687	697	4,878	..	10,000
16.2	हिंगोली	2,440	698	1,093	2,165	..	138	..	300
16.3	मानवत	2,879	111	805	1,832	51	153	..	1,300
16.4	बसमत नगर	2,551	256	614	1,305	67	300
16.5	सोनपेठ	540	58	515	394	..	10	..	200
16.6	सेवू	1,922	334	627	1,850	211	276	..	300
16.7	पूर्णा	1,170	196	1,418	1,203	2	359	..	100
16.8	जिंतूर	1,657	514	1,178	1,670	..	284	..	200
16.9	गंगाखेड	1,680	468	1,825	1,643	145	159	..	1,500
16.10	पापती	1,036	60	1,111	805	2	63	..	1,000
16.11	कळमनूरी	1,036	87	287	345	..	181	..	300
	परभणी-एकूण	22,637	4,438	12,989	18,899	1,175	6,501	..	16,000

TABLE No. 33.12 (B)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
Kolhapur								
36,025	36,025	1,247	19,825	1,76,542	78,183	95,816	3,50,541	Ichalkarnji
1,337	1,337	234	1,485	14,862	3,316	999	19,177	Jaisingpur
60	60	..	323	1,847	..	387	2,234	Malkapur
536	536	..	845	3,491	347	631	4,469	Murgud
122	122	245	324	4,946	1,637	3,806	10,389	Wadgaon
3,379	3,379	139	6,413	18,144	3,157	5,131	26,432	Gadhinglaj
1,207	1,207	153	877	4,606	960	1,399	6,965	Kurundwad
146	146	176	1,741	5,647	2,153	1,612	9,412	Kagal
1,355	1,355	..	275	2,559	233	357	3,149	Panhala
44,167	44,167	2,194	32,108	2,32,644	89,986	1,10,138	4,32,768	Total—Kolhapur
Aurangabad								
861	1,389	534	55	5,752	154	515	6,421	Paithan
..	574	..	1,366	4,803	..	1,308	6,111	Kannad
536	536	95	1,723	12,488	5,107	2,437	20,032	Vaijapur
..	717	..	286	2,276	..	298	2,574	Khuldabad
..	782	343	994	4,810	96	1,618	6,524	Gangapur
8	8	..	3	62	..	21	83	Sillod
1,405	4,006	972	4,427	30,191	5,357	6,197	41,745	Total—Aurangabad
Jalna								
26	10,026	1,497	6,332	50,185	5,760	19,677	75,622	Jalna
220	420	..	362	3,341	..	1,866	5,207	Ambad
400	880	..	85	2,256	..	1,136	3,392	Bhokardan
237	337	854	884	5,830	540	829	7,199	Partur
883	11,663	2,351	7,663	61,612	6,300	23,508	91,420	Total—Jalna
Parbhani								
3,728	13,728	586	10,576	47,050	3,587	12,355	62,992	Parbhani
4	304	177	825	7,840	778	10,526	19,144	Hingoli
43	1,043	62	3,531	10,467	..	86	10,553	Manwat
66	866	..	1,149	6,808	537	495	7,840	Basmatnagar
54	254	..	1,690	3,461	..	862	4,323	Sonpeth
15	615	40	1,730	7,605	334	795	8,734	Selu
15	115	2	1,436	5,901	38	944	6,883	Puma
28	228	74	245	5,850	236	1,080	7,166	Jintur
19	1,519	..	1,344	8,783	..	903	9,686	Gangakhed
236	1,236	..	1,851	6,164	..	464	6,628	Pathari
91	391	..	282	2,609	..	369	2,978	Kalamnuri
4,299	20,299	941	24,659	1,12,538	5,510	28,879	1,46,927	Total—Parbhani

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
17.	बीड								
17.1	बीड	4,474	1,124	3,969	6,448	19	182	..	9,000
17.2	आंबेजोगाई	1,378	642	1,265	1,066	23	63	..	1,000
17.3	परळी-वैजनाथ	3,209	1,055	2,402	3,674	..	127	..	6,000
17.4	मांजलेगांव	2,033	138	703	1,143	9	160	..	400
17.5	गेवराई	2,152	337	1,336	1,523	..	230	..	2,000
17.6	भारु	691	293	1,123	529	600
	बीड-एकूण	13,937	3,589	10,798	14,383	51	762	..	19,000
18.	नरिड								
18.1	नरिड	16,592	2,413	9,414	16,722	8,036	2,081	..	15,000
18.2	बिलोली	580	24	320	470	..	296
18.3	उमरी	525	185	358	490	..	37	..	400
18.4	मुदखेड	508	96	376	652	320	40
18.5	कंधार	1,548	183	2,998	1,130	4	135	..	400
18.6	हदगांव	897	142	1,198	634	..	68	..	400
18.7	धर्मानाद	1,594	270	1,881	1,451	..	168	..	700
18.8	देगलूर	2,325	140	3,703	1,925	2	593	..	1,100
18.9	कुंडलवाडी	160	253	277	255	400
18.10	मुखेड	1,242	226	1,386	822	61	247	..	1,600
18.11	किनवट	1,418	293	1,861	1,037	5	47	..	2,000
18.12	लोहा	724	54	642	813	..	32	..	600
18.13	वाघाला	986	109	908	401	..	13	..	600
	नरिड-एकूण	29,099	4,388	25,322	26,802	8,428	3,717	..	23,240
*19.	उस्मानाबाद								
19.1	उस्मानाबाद	2,293	764	6,982	2,710	..	6,515	..	4,000
19.2	तुळजापूर	1,523	143	1,381	916	297	1,481	..	3,800
19.3	उमरगा	1,199	245	4,293	990	..	40	..	1,400
19.4	परांझा	883	..	2,210	483	..	145	..	160
19.5	भूम	908	166	2,901	414	13	155	..	1,000
19.6	मुळम	454	74	1,219	323	600
19.7	नळदुर्ग	778	87	836	432	900
19.8	कळंब	1,642	246	3,311	920	21	846	..	1,000
	उस्मानाबाद-एकूण	9,680	1,736	23,133	7,188	331	9,182	..	12,860
20.	सातूर								
20.1	सातूर	9,214	3,029	8,190	11,077	2,604	1,454	..	2,000
20.2	उदगीर	4,344	946	3,438	4,510	..	145	..	2,000
20.3	अहमदपूर	1,077	108	2,626	880	20
20.4	निलंगा	1,238	430	2,750	850	1,500
20.5	औसा	1,034	116	2,675	1,028	36	36	..	1,400
	सातूर-एकूण	16,907	4,629	19,679	18,345	2,640	1,635	..	6,920

TABLE No. 33.12 (B)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
								Beed
209	9,209	723	8,525	34,673	875	712	36,260	Beed
260	1,260	124	5,022	10,843	202	3,018	14,063	Ambejogai
376	6,376	32	7,298	24,173	..	2,530	26,703	Pari-Vajinath
5	405	146	323	5,060	105	641	5,806	Manjlegaon
82	2,082	436	5,122	13,218	1,447	1,453	16,118	Georai
61	661	..	235	3,532	..	580	4,112	Dharur
993	19,993	1,461	26,525	91,499	2,629	8,934	1,03,062	Total—Beed
								Nanded
52	15,052	751	16,131	87,192	14,517	3,308	1,05,017	Nanded
..	227	1,917	1,007	173	3,097	Billoli
23	423	451	361	2,830	90	561	3,481	Umri
2	42	588	75	2,657	104	219	2,980	Mudkhed
52	452	33	438	6,921	638	968	8,527	Kandhar
29	429	..	369	3,737	430	1,287	5,454	Hadgaon
12	712	28	397	6,501	843	2,187	9,531	Dharmabad
45	1,145	1,038	..	10,871	674	1,989	13,534	Degloor
43	443	..	745	2,133	..	147	2,280	Kundalwadi
90	1,690	11	259	5,944	..	101	6,045	Mukhed
680	2,680	25	523	7,889	1,449	2,090	11,428	Kinwat
93	693	..	164	3,122	..	157	3,279	Loha
72	672	68	48	3,205	424	416	4,045	Waghala
1,193	24,433	2,993	19,737	1,44,919	20,176	13,603	1,78,698	Total—Nanded
								Osmanabad
906	4,906	276	4,002	28,448	228	4,378	33,054	Osmanabad
49	3,849	..	1,347	10,937	667	676	12,280	Tuljapur
76	1,476	123	808	9,174	..	2,991	12,165	Omerga
9	169	39	1,299	5,228	80	453	5,761	Paranda
22	1,022	..	770	6,349	42	1,167	7,558	Bhoom
46	646	..	698	3,414	..	258	3,672	Murum
87	987	..	496	3,627	..	1,299	4,926	Naldurg
40	1,040	53	10	8,089	2,422	1,347	11,858	Kalamb
1,235	15,095	491	9,430	75,266	3,439	12,569	91,274	Total—Osmanabad
								Latur
75	2,075	1,179	7,246	46,068	24,560	9,379	80,007	Latur
20	2,020	211	2,323	17,937	5,052	1,745	24,734	Udgir
2	22	495	40	5,248	..	1,313	6,561	Ahmedpur
36	1,536	..	411	7,215	174	2,238	9,627	Nilanga
1	1,401	..	577	6,903	1,150	609	8,662	Ausa
134	7,054	1,885	10,597	83,371	30,936	15,284	1,29,591	Total—Latur

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
21.	बुलढाणा								
21.1	बुलढाणा	2,911	736	1,618	2,021	57	3,815	..	2,900
21.2	खामगाव	6,742	1,121	3,387	3,455	861	6,072	..	2,548
21.3	मलकापूर	5,381	317	2,008	3,322	691	3,174	..	2,385
21.4	शेगाव	2,939	213	1,289	1,393	161	3,921	..	587
21.5	जळगाव-जामोद	1,008	70	..	851	69	1,857	..	1,120
21.6	मेहकर	893	156	696	2,014	283	4,376	..	449
21.7	नांदुरा	2,344	60	1,063	1,480	30	2,613	..	810
21.8	चिखली	3,556	479	1,028	1,567	423	2,599	..	659
21.9	देऊळगाव-राजा	1,810	225	653	836	44	2,574	..	1,538
21.10	लोणार	466	149	723	686	2,038
21.11	सिंदखेड-राजा	493	168	150	190	..	7	..	2,045
	बुलढाणा-एकूण	28,543	3,694	12,615	17,815	2,619	31,008	..	17,079
22.	अफोला								
22.1	अफोला	8,954	..	13,239	21,060	2,699	19,491	..	12,589
22.2	अकोट	3,509	317	571	4,562	276	3,925	..	2,036
22.3	कारंजा	3,222	209	881	3,401	957	4,239	..	3,688
22.4	बाशिम	3,205	208	2,769	2,583	347	3,961	..	5,025
22.5	मुर्तिजापूर	1,747	..	1,169	1,563	232	3,052	..	336
22.6	बाळापूर	1,759	225	396	614	271	2,493	..	519
22.7	तेल्हारा	1,351	100	276	1,075	146	992	..	194
22.8	पातूर	1,174	101	214	461	63	1,262	..	1,763
22.9	मंगळूरपीर	1,618	185	762	1,580	121	2,594	..	62
22.10	रिसोड	1,027	113	691	903	2,007
	अफोला-एकूण	27,566	1,458	20,968	37,802	5,112	42,009	..	28,219
23.	अमरावती								
23.1	अचलपूर	8,582	1,374	1,282	3,651	1,264	7,822	..	3,318
23.2	अंजनगाव-सूर्जी	1,956	436	522	2,004	155	3,067	..	524
23.3	मोर्शी	1,471	290	490	1,350	31	2,333	..	1,083
23.4	वरुड	1,684	174	1,286	1,469	..	3,024	..	1,253
23.5	दर्यापूर	1,746	265	1,414	2,270	226	3,570	..	1,189
23.6	चांदूर-नेल्हे	1,194	129	427	842	143	955	..	1,270
23.7	चांदूर-बाजार	1,558	151	27	1,032	377	1,690	..	1,340
23.8	धामणगाव	1,849	291	709	937	301	2,432	..	1,038
23.9	शेंदूरजना	747	74	394	595	9	2,233	..	560
23.10	चिखलदरा	563	250	38	108	342
	अमरावती-एकूण	21,350	3,434	6,589	14,258	2,506	27,126	..	12,017

TABLE No. 33.12 (B)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
								Buldhana
..	2,900	71	1,083	15,212	4,788	820	20,820	Buldhana
..	2,548	313	4,131	28,630	5,122	875	34,627	Khamgaon
..	2,385	793	5,678	23,749	..	30	23,779	Malkapur
..	587	..	893	11,396	1,881	584	13,861	Shegaon
..	1,120	4	247	5,226	426	409	6,061	Jalgaon-Jamod
..	449	1,424	666	10,957	4,497	127	15,581	Mehkar
..	810	46	365	8,811	2,419	873	12,103	Nandura
..	659	..	1,261	11,572	3,149	1,965	16,686	Chikhali
..	1,538	3	1,059	8,742	1,228	1,345	11,315	Deulgaon-Raja
..	2,038	309	68	4,439	61	486	4,986	Lonar
..	2,045	..	125	3,178	113	418	3,709	Sinkhed-Raja
..	17,079	2,963	15,576	1,31,912	23,684	7,932	1,63,528	Total—Buldhana
								Akola
..	12,589	..	25,107	1,03,139	39,833	30,187	1,73,159	Akola
..	2,036	60	1,315	16,571	1,594	132	18,297	Akot
..	3,688	137	870	17,604	3,794	552	21,950	Karanja
..	5,025	..	1,814	19,912	7,173	1,372	28,457	Washim
..	336	..	1,496	9,595	708	31	10,334	Murtizapur
..	519	183	1,870	8,330	650	224	9,204	Ballapur
..	194	6	1,541	5,681	666	1,659	8,006	Telhara
..	1,763	..	420	5,458	227	587	6,272	Patur
..	62	..	2,962	9,884	147	460	10,491	Mangrulpir
..	2,007	15	649	5,405	..	1,062	6,467	Risod
..	28,219	401	23,044	2,01,579	54,792	36,266	2,92,637	Total—Akola
								Amravati
..	3,318	265	2,252	29,810	3,271	4,209	37,290	Achalpur
..	624	..	1,722	10,486	3,137	676	14,299	Anjangaon-Surji
..	1,083	..	1,524	8,572	1,882	1,116	11,570	Morshi
..	1,253	8	2,209	11,170	2,138	916	14,161	Warud
..	1,189	39	1,331	12,050	111	120	12,281	Daryapur
..	1,270	42	280	5,282	269	565	6,116	Chandur-Railway
..	1,340	..	850	7,025	2,792	1,995	11,812	Chandur-Bazar
..	1,038	..	2,009	9,566	..	1,101	10,667	Dhamangaon
..	560	..	312	4,924	139	41	5,104	Shendurjana
..	342	99	456	1,856	105	563	2,524	Chikhaldara
..	12,017	453	12,945	1,00,678	13,844	11,302	1,25,824	Total—Amravati

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
24.	यवतमाळ								
24.1	यवतमाळ	4,842	2,024	4,730	7,140	466	9,584	..	7,419
24.2	वणी	4,237	269	2,682	3,143	297	2,782	..	1,253
24.3	पुसर	2,786	333	4,477	2,939	500	4,995	..	5,421
24.4	दारुळा	1,164	78	837	748	218	1,575	..	85
24.5	पांढरकवडा	1,209	152	977	1,705	225	1,729	..	2,087
24.6	दिप्लस	4,712	432	2,498	1,800	505	3,920	..	1,400
24.7	उमरखेड	2,193	265	2,235	2,211	38	3,824	..	1,136
24.8	घाटंजी	1,602	107	441	734	116	1,890	..	443
	यवतमाळ-एकूण	22,745	3,660	18,877	20,420	2,365	30,299	..	19,244
25.	वर्धा								
25.1	वर्धा	7,534	1,175	4,362	7,364	770	6,396
25.2	हिंमनघाट	3,385	735	3,105	5,035	710	6,550
25.3	आर्वी	1,818	139	703	1,937	711	3,167
25.4	पुलगाव	1,485	155	1,835	2,032	370	2,071
25.5	देवळी	1,627	66	224	393	131	918
25.6	सिंदी	1,122	97	657	328	129	1,680
	वर्धा-एकूण	16,971	2,367	10,886	17,088	2,821	20,782
26.	नागपूर								
26.1	कामठी	6,193	190	3,252	5,417	555	7,279
26.2	उमरेड	2,259	367	2,277	2,099	430	3,477
26.3	मोवाड	1,071	52	50	338	66	1,417
26.4	मोहपा	490	53	651	459	118	933
26.5	नरखेड	1,486	234	..	1,524	258	3,180
26.6	कटोल	2,943	344	3,870	2,157	771	5,103
26.7	सावनेर	1,712	253	1,184	1,122	70	2,631
26.8	खापा	810	47	181	733	209	1,211
26.9	रामटेक	1,533	170	166	1,025	329	2,060
26.10	कळमेश्वर	1,582	132	1,289	1,260	131	1,886
	नागपूर-एकूण	20,079	1,842	12,920	16,134	2,937	29,177

TABLE No. 33.12 (B)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
								Yavatmal
..	7,419	671	4,886	41,762	15,053	13,800	70,615	Yavatmal
..	1,253	..	524	15,187	4,787	1,872	21,846	Wani
..	5,421	31	1,480	22,962	2,047	3,149	28,158	Pusad
..	85	69	2,053	6,827	1,097	1,165	9,089	Darwha
..	2,087	1	353	8,438	3,392	5,068	16,898	Pandharkawda
..	1,400	..	1,070	16,337	720	709	17,766	Digras
..	1,136	..	2,054	13,956	2,742	984	17,682	Umarched
..	443	1	653	5,987	2,216	2,811	11,014	Ghatanji
..	19,244	773	13,073	1,31,456	32,054	29,558	1,93,068	Total—Yavatmal
								Wardha
2,553	2,553	325	143	30,622	9,355	449	40,426	Wardha
2,580	2,580	..	117	22,217	8,911	1,337	32,465	Hinganghat
524	524	..	39	9,037	1,575	9	10,621	Arvi
600	600	..	4	8,552	2,768	461	11,781	Pulgaon
678	678	4,037	119	329	4,485	Deoli
209	209	..	66	4,288	706	623	5,617	Sindi
7,144	7,144	325	369	78,753	23,434	3,208	1,05,395	Total—Wardha
								Nagpur
3,059	3,059	25,945	919	1,447	28,311	Kamptee
1,902	1,902	..	241	13,052	4,759	1,357	19,168	Umred
167	167	22	..	3,183	151	175	3,509	Mowad
476	476	1	2	3,183	865	795	4,843	Mohpa
1,852	1,852	..	126	8,660	4,551	243	13,454	Narkhed
1,075	1,075	206	281	16,750	3,644	1,243	21,637	Katol
828	828	97	27	7,924	5,192	2,925	16,041	Saoner
132	132	3,323	1,741	360	5,424	Khapa
281	281	15	28	5,607	2,937	977	9,521	Ramtek
2,837	2,837	..	92	9,209	539	348	10,096	Kalmeshwar
12,609	12,609	341	797	96,836	25,298	9,870	1,32,004	Total—Nagpur

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
27. भंडारा									
27.1 गोंदिया		5,672	1,656	2,516	8,482	1,708	8,591
27.2 भंडारा		4,749	7,006	180	4,108	45	4,455
27.3 तुमसर		3,157	290	1,120	2,837	1	949
27.4 पवनी		1,357	151	856	536	40	3,626
27.5 तितोडा		2,308	194	381	797	23	1,715
भंडारा-एकूण ..		17,243	9,297	5,053	16,760	1,817	19,336
28. चंद्रपूर									
28.1 चंद्रपूर		6,253	2,529	4,940	12,050	1,804	14,129
28.2 बल्लारपूर		3,833	1,115	..	6,691	75	5,857
28.3 बरोरा		2,852	387	2,781	2,074	329	3,594
28.4 राजुरा		2,631	372	1,601	895	..	1,931
28.5 मूल		1,358	177	1,573	987	..	30
28.6 ब्रह्मपूरी		519	295	238	1,041	42	65
चंद्रपूर-एकूण ..		17,446	4,875	11,133	23,738	2,250	25,606
29. गडचिरोली									
29.1 गडचिरोली		1,613	785	1,352	1,167	..	9
29.2 देसाईगंज		2,272	689	1,176	910	306	87
गडचिरोली-एकूण ..		3,885	1,374	2,528	2,077	306	96
1 बृहन्मुंबई महानगरपालिका		7,34,689	2,84,299	17,83,407	13,65,291	14,71,228	16,95,687	1,75,500	..
2 ठाणे		98,961	28,316	1,48,070	1,00,401	1,00,326	1,20,660	2,07,371	..
3 नवी मुंबई		8,390	1,678	7,130	3,030	122	618
4 कल्याण		1,04,516	18,624	1,15,381	64,927	16,847	20,154	98,305	..
5 नाशिक		50,133	44,598	1,15,860	41,615	23,110	86,354
6 पुणे		77,505	26,135	2,49,948	1,78,633	91,337	32,123
7 पिंपरी-चिंचवड		67,959	50,185	88,305	1,34,790	70,633	92,750
8 सोलापूर		29,956	8,186	83,905	44,586	18,677	64,322
9 कोल्हापूर		28,179	7,322	48,076	53,744	17,984	1,14,474
10 औरंगाबाद		17,915	8,600	78,245	36,607	5,095	28,015	..	6,700
11 अमरावती		31,451	5,695	7,579	21,863	7,158	26,852	..	30,380
12 नागपूर		1,39,252	43,607	2,04,219	1,26,824	38,800	96,278
महानगरपालिका-एकूण ..		13,88,906	5,27,245	29,30,125	21,72,311	18,61,317	23,78,287	4,81,176	37,080

TABLE No. 33.12 (B)—Contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
								Bhandara
5,781	5,781	2,354	631	37,391	34,696	108	72,195	Gondia
4,175	4,175	439	590	25,747	2,655	365	28,767	Bhandara
915	915	..	48	9,317	2,514	111	11,942	Tumsar
349	349	44	89	7,048	1,685	460	9,193	Paoni
697	697	..	73	6,188	1,239	76	7,503	Tirora
11,917	11,917	2,837	1,431	85,691	42,789	1,120	1,29,600	Total—Bhandara
								Chandrapur
2,996	2,996	1,630	659	46,990	40,812	6,618	94,420	Chandrapur
8,019	8,019	992	51	26,633	4,878	2,306	33,817	Ballarpur
3,130	3,130	..	461	15,608	5,764	1,655	23,027	Warora
2,678	2,678	31	..	10,139	825	759	11,723	Rajura
828	828	52	453	5,458	1,230	1,112	7,800	Mul
762	762	2,962	533	2,017	5,512	Brahmpuri
18,413	18,413	2,705	1,624	1,07,790	54,042	14,467	1,76,299	Total—Chandrapur
								Gadchiroli
1,446	1,446	74	73	6,519	2,321	4,779	13,619	Gadchiroli
611	611	..	67	6,018	3,723	3,688	13,429	Desaiganj
2,057	2,057	74	140	12,537	6,044	8,467	27,048	Total—Gadchiroli
..	1,75,500	2,32,626	31,21,310	1,08,64,037	33,54,891	7,52,771	1,34,66,157	Mahanagar Palika
						(रु०)		
77,215	2,84,586	32,908	20,632	9,34,860	1,23,900	1,25,431	11,84,191	Thane
6,048	6,048	34	..	27,050	..	4,987	32,037	New-Bombay
2,02,896	3,01,201	7,117	4,763	6,53,530	85,033	1,27,370	8,65,933	Kalyan
1,44,471	1,44,471	5,145	2,18,025	7,29,311	..	1,64,635	8,93,946	Nashik
67,862	67,862	27,034	6,67,043	14,17,620	5,08,782	200	19,26,602	Pune
1,86,363	1,86,363	3,194	1,29,395	8,23,574	3,39,760	96,516	12,59,850	Pimpri-Chinchwad
46,523	6,523	2,450	66,547	3,65,152	79,868	37,438	4,82,458	Solapur
45,084	45,084	4,802	3,90,141	7,09,806	7,704	63,045	7,80,555	Kolhapur
..	6,700	1,43,256	1,660	3,26,093	..	183	3,26,276	Aurangabad
..	30,380	1,417	15,023	1,47,418	33,837	25,770	2,07,025	Amravati
1,75,601	1,75,601	9,071	14,106	8,47,758	1,96,243	1,07,178	11,51,179	Nagpur
9,52,063	14,70,319	4,69,054	46,48,645	1,78,46,209	47,30,018	18	2,25,76,209	Total—Mahanagarpalika
						(रु०)		

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

३४. संकीर्ण :

३४.१. या विभागात सावकारीचे व्यवहार, रिझर्व्ह बँकेचे व्यवहार, नोंदलेले दस्तऐवज, विवाह व सार्वजनिक निवडणुकांचे निकाल या संबंधी आकडेवारी दिलेली आहे. आर्थिक गणनेसंबंधी आकडेवारीही यात दिलेली आहे.

३४.२. राज्यातील सावकारी कर्जाची नियमित होणारी देवाण-घेवाण ही मुंबई सावकारी नियंत्रण कायदा, १९४६ नुसार नियंत्रित करण्यात येते. या कायदानुसार सावकाराला ज्या क्षेत्रात व्यवसायासाठी अनुज्ञप्ती मिळाली असेल त्याच क्षेत्रात व अशा अनुज्ञप्तीच्या अटीनुसारच त्याला आपला व्यवसाय करणे आवश्यक असते.

३४.३. ह्या विभागात मुंबई विवाह कायदा, विशेष विवाह कायदा व इतर कायदानुसार राज्यात नोंदलेल्या विवाहांची संख्या देण्यात आली आहे. मुंबई विवाह नोंदणी कायदा, १९५४ हा राज्यातील सर्व महानगरपालिका, नगरपालिका आणि तालुक्यांची मुख्यालये यांना लागू करण्यात आला आहे.

34. MISCELLANEOUS :

34.1. In this section are given data on money-lending operations of Reserve Bank, documents and marriages registered and results of general elections. Data on Economic Census are also given.

34.2. The transaction of money-lending in the State are controlled under the provisions of the Bombay Money-lenders' Act, 1946. According to the Act, no money-lender is to carry on the business of money-lending except in the area for which he has been granted a licence and except in accordance with the terms and conditions of such licence.

34.3. In this section the number of marriages registered in Maharashtra State under Bombay Marriages Act, Special Marriages Act and other Acts is given. The Bombay Registration of Marriages Act, 1954 is applicable to all the Corporation cities, Municipal towns and headquarters of tahsils.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34.1

रेडक्रॉस संस्थांची जिल्हानिहाय शाखा, सभासद व प्रथमोपचार स्वयंसेवक संस्था
Red Cross Branches, Their Membership And First-Aid Posts By District In
(1989)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा शाखा (2)	एकूण सभासद Total Membership (3)	समुहांची संख्या No. of Groups		कनिष्ठांची संख्या No. of Juniors		युवकांची संख्या No. of Youths		District Branch (2)
			मुले Boys (4)	मुली Girls (5)	मुले Boys (6)	मुली Girls (7)	मुले Boys (8)	मुली Girls (9)	
1	मुंबई शहर	859	95*	Mumbai City
2	ठाणे	639	Thane
3	नाशिक	3,102	Nashik
4	जळगाव	99	Jalgaon
5	पुणे	439	292	..	4,295	3,830	150	27	Pune
6	सातारा	126	Satara
7	सोलापूर	429	Solapur
8	कोल्हापूर	1	Kolhapur
9	औरंगाबाद	23	Aurangabad
10	लातूर	14	Latur
11	भंडारा	195	7	1	540	105	110	95	Bhandara

*मुले व मुली अशी वेगवेगळी माहिती उपलब्ध नाही/Separate information for Boys and Girls is not available.

आधार.—भारतीय रेडक्रॉस संस्था, महाराष्ट्र विभाग, मुंबई.

Source.—Indian Red Cross Society, Maharashtra State, Branch, Mumbai.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34.2

रेडक्रॉस संस्थांचे जिल्हावार उत्पन्न व खर्च
Income and Expenditure of Red Cross Society by District in
(1989)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा शाखा	आरंभीची शिल्लक Opening balance	उत्पन्न Income	खर्च Expenditure	अखेरची शिल्लक Closing balance	Name of Red Cross district
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई शहर	1,71,066	4,30,485	4,10,431	2,32,618	Mumbai City
2	ठाणे	2,27,148	4,07,129	3,27,420	1,79,513	Thane
3	नाशिक	12,362	96,505	82,216	26,652	Nashik
4	जळगाव	16,068	1,10,175	1,06,387	26,630	Jalgaon
5	पुणे	8,03,983	27,62,254	26,29,483	9,36,754	Pune
6	सातारा	8,211	28,518	26,597	10,488	Satara
7	सोलापूर	10,76,343	13,72,067	11,71,728	12,83,352	Solapur
8	कोल्हापूर	4,519	4,877	6,187	3,206	Kolhapur
9	औरंगाबाद	21,084	4,115	3,060	22,139	Aurangabad
10	लातूर	1,02,313	2,71,473	2,41,300	1,32,486	Latur
11	भंडारा	87,867	26,465	33,577	80,757	Bhandara

आधार.—भारतीय रेडक्रॉस संस्था, महाराष्ट्र विभाग, मुंबई.

Source.—Indian Red Cross Society, Maharashtra State, Branch, Mumbai.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34.3

महाराष्ट्रातील विश्रामधामे, विश्रामगृहे व कक्ष संख्या
No. of Rest Houses and Dak Bungalows by District in
(1991-92 and 1992-93)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	1991-92		1992-93		District
		विश्रामधाम व विश्रामगृहे Rest Houses and Dak Bungalows	कक्ष संख्या No. of Suites	विश्रामधाम व विश्रामगृहे Rest Houses and Dak Bungalows	कक्ष संख्या No. of Suites	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	बृहन्मुंबई	7	110	6	68	Brihan Mumbai
2	ठाणे	23	86	19	74	Thane
3	रायगड	26	92	23	87	Raigad
4	रत्नागिरी	16	58	15	55	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	17	47	17	47	Sindhudurg
6	नाशिक	28	122	24	108	Nashik
7	धुळे	32	108	31	101	Dhule
8	जळगांव	25	87	38	71	Jalgaon
9	अहमदनगर	55	105	35	80	Ahmednagar
10	पुणे	20	126	21	126	Pune
11	सातारा	24	60	30	69	Satara
12	सांगली	14	49	24	68	Sangli
13	सोलापूर	16	65	16	74	Solapur
14	कोल्हापूर	20	76	24	84	Kolhapur
15	औरंगाबाद	23	104	78	102	Aurangabad
16	जालना	9	30	8	23	Jalna
17	परभणी	14	43	9	43	Parbhani
18	बीड	15	61	16	69	Beed
19	नांदेड	26	62	23	61	Nanded
20	उस्मानाबाद	12	56	12	62	Osmanabad
21	लातूर	12	43	14	48	Latur
22	बुलढाणा	18	66	23	75	Buldhana
23	अकोला	28	82	37	104	Akola
24	अमरावती	28	98	33	110	Amravati
25	यवतमाळ	20	64	26	73	Yavatmal
26	वर्धा	15	42	15	39	Wardha
27	नागपूर	16	514	15	512	Nagpur
28	भंडारा	12	34	11	32	Bhandara
29	चंद्रपूर	22	65	21	66	Chandrapur
30	गडचिरोली	23	59	21	62	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	616	2,614	685	2,593	Maharashtra State

आधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34.4

बिगर शेतकी आस्थापनांची संख्या व त्यातील रोजगार

Number of Non-agricultural Establishments and Employment

आर्थिक गणना/Economic Census, 1990

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	आस्थापना (संख्या) Establishment (No.)			सामान्यतः काम करणारे कामगार (संख्या) Usually employed (No.)			पगारी कामगार (संख्या) Hired Workers (No.)			District	
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	..	2,53,759	2,53,759	..	21,65,107	21,65,107	..	19,27,444	19,27,444	Brihan Mumbai	
2	ठाणे	..	14,033	69,554	83,587	82,312	5,94,878	6,77,190	75,219	5,30,194	6,05,413	Thane
3	रायगड	..	11,383	7,277	18,660	71,405	57,579	1,28,984	67,232	51,823	1,19,055	Raigad
4	रत्नागिरी	..	12,953	3,467	16,420	49,344	28,159	77,503	44,263	25,188	69,451	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	7,331	1,420	8,751	31,249	12,364	43,613	28,201	11,238	39,439	Sindhudurg
6	नाशिक	..	16,091	22,422	38,513	74,008	1,89,997	2,64,005	67,320	1,67,208	2,34,528	Nashik
7	धुळे	..	9,459	7,785	17,244	46,304	58,898	1,05,202	42,567	50,866	93,433	Dhule
8	जळगाव	..	11,303	10,620	21,923	50,739	90,527	1,41,266	44,846	80,514	1,25,360	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	16,687	9,079	25,766	1,07,282	63,753	1,71,035	1,00,027	55,199	1,55,226	Ahmednagar
10	पुणे	..	22,920	45,047	67,967	1,09,719	5,43,296	6,53,015	98,471	5,01,883	6,00,354	Pune
11	सातारा	..	13,825	7,076	20,901	68,251	53,089	1,21,340	63,347	47,462	1,10,809	Satara
12	सांगली	..	10,784	8,406	19,190	57,462	99,312	1,56,774	52,965	92,241	1,45,206	Sangli
13	सोलापूर	..	14,956	21,410	36,366	66,394	1,51,213	2,17,607	59,621	1,35,070	1,94,691	Solapur
14	कोल्हापूर	..	18,309	16,778	35,087	1,06,352	1,21,876	2,28,228	95,583	1,03,920	1,99,503	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	7,190	9,244	16,434	44,672	78,983	1,23,655	41,497	71,442	1,12,939	Aurangabad
16	जालना	..	3,552	3,000	6,552	11,429	21,877	33,306	9,985	19,290	29,275	Jalna
17	परभणी	..	5,524	6,512	12,036	21,141	45,329	66,470	18,999	39,386	58,385	Parbhani
18	बीड	..	5,883	4,652	10,535	22,892	30,164	53,056	20,535	25,775	46,310	Beed
19	नांदेड	..	6,199	7,283	13,482	24,165	41,587	65,752	21,245	34,260	55,505	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	5,096	2,524	7,620	21,904	20,169	42,073	19,324	18,259	37,583	Osmanabad
21	लातूर	..	6,038	5,640	11,678	24,307	38,487	62,794	20,970	33,226	54,196	Latur

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34.4—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
22	बुलढाणा	5,959	6,002	11,961	24,701	35,180	59,881	22,387	29,998	52,385	Buldhana
23	अकोला	8,152	8,884	17,036	34,211	59,762	93,973	30,833	51,225	82,058	Akola
24	अमरावती	7,721	9,647	17,368	29,781	72,082	1,01,863	27,018	62,925	89,943	Amravati
25	यवतमाळ	9,284	6,384	15,668	38,804	45,135	83,939	35,649	39,185	74,834	Yavatmal
26	वर्धा	4,667	3,997	8,664	21,205	31,953	53,158	20,232	28,855	49,087	Wardha
27	नागपूर	7,051	27,888	34,939	56,671	2,37,842	2,94,513	53,083	2,14,424	2,67,507	Nagpur
28	भंडारा	8,921	3,748	12,669	46,137	31,716	77,853	41,818	28,468	70,286	Bhandara
29	चंद्रपूर	8,181	6,139	14,320	38,416	59,762	98,178	36,019	55,514	91,533	Chandrapur
30	गडचिरोली	4,439	1,128	5,567	15,861	8,849	24,710	14,771	8,181	22,952	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य ..		2,83,891	5,96,772	8,80,663	13,97,118	50,88,925	64,86,043	12,74,027	45,40,663	58,14,690	Maharashtra State

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34.5

मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ च्या अन्वये दिलेल्या अनुज्ञप्तीची जिल्हावार संख्या
Number of Licences Granted in Each District Under the Mumbai Money-Lenders' Act, 1946
1991-92 and 1992-93

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	अनुज्ञप्तीकरिता आलेल्या अर्जांची संख्या No. of applications received for licences		दिलेल्या अनुज्ञप्तीची संख्या No. of licences granted		नूतनीकरण केलेल्या अनुज्ञप्तीची संख्या No. of licences renewal		कायदेशीर अनुज्ञप्तीधारक सावकारांची संख्या No. of money-lenders holding valid licences		District (2)
		1991-92 (3)	1992-93 (4)	1991-92 (5)	1992-93 (6)	1991-92 (7)	1992-93 (8)	1991-92 (9)	1992-93 (10)	
1	बृहन्मुंबई	2,322	44	2,319	44	2,149	1,128	2,319	1,172	Brihan Mumbai
2	ठाणे	41	50	41	47	40	360	41	407	Thane
3	रायगड	44	2	44	2	39	40	44	42	Raigad
4	रत्नागिरी	2	1	1	1	1	1	1	1	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4	1	4	1	4	4	4	5	Sindhudurg
6	नाशिक	92	3	90	3	84	84	90	87	Nashik
7	धुळे	33	2	33	2	31	27	33	29	Dhule
8	जळगाव	66	3	66	3	55	47	66	50	Jalgaon
9	अहमदनगर	44	1	44	1	43	43	44	44	Ahmednagar
10	पुणे	284	39	284	39	241	247	284	286	Pune
11	सातारा	88	2	88	2	86	85	88	87	Satara
12	सांगली	143	21	142	16	130	131	142	147	Sangli
13	सोलापूर	406	90	406	90	335	375	406	465	Solapur
14	कोल्हापूर	164	15	164	12	146	140	164	152	Kolhapur
15	औरंगाबाद	15	3	15	3	13	12	15	15	Aurangabad
16	जालना	31	1	31	1	31	31	31	31	Jalna
17	परभणी	63	7	63	6	48	64	63	70	Parbhani
18	बीड	18	8	18	8	16	10	18	18	Beed
19	नांदेड	63	5	59	5	49	32	59	37	Nanded
20	उस्मानाबाद	44	19	44	16	33	51	44	67	Osmanabad
21	लातूर	68	17	25	17	19	26	25	43	Latur
22	बुलढाणा	68	6	68	6	57	54	68	60	Buldhana
23	अकोला	111	7	109	4	104	95	109	99	Akola
24	अमरावती	217	19	200	19	184	189	200	208	Amravati
25	यवतमाळ	61	9	59	9	52	50	59	59	Yavatmal
26	वर्धा	81	3	81	3	79	77	81	80	Wardha
27	नागपूर	676	103	588	98	557	547	588	645	Nagpur
28	भंडारा	269	2	193	16	170	157	193	173	Bhandara
29	चंद्रपूर	156	19	154	13	135	75	154	88	Chandrapur
30	गडचिरोली	46	3	45	3	39	41	45	44	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		5,720	518	5,478	488	4,970	4,224	5,478	4,712	Maharashtra State

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, महकारी संस्था, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Pune.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34.6

जिल्हावार अनुज्ञप्तीधारक सावकारांच्या व्यवहारांची माहिती

Transactions of Licensed Money-Lenders in Each District (1991-92 and 1992-93)

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ च्या कलम २२ खाली सूट न मिळालेले Not exempted under section 22 of the Mumbai Money-Lenders' Act, 1946						मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ च्या कलम २२ खालील सूट मिळालेले Exempted under section 22 of the Bombay Money-Lenders' Act, 1946						District
		व्यापाऱ्यास दिलेली कर्जे		विगर व्यापाऱ्यास दिलेली कर्जे		एकूण कर्जे		व्यापाऱ्यास दिलेली कर्जे		विगर व्यापाऱ्यास दिलेली कर्जे		एकूण कर्जे		
		Loans Advanced to traders		Loans Advanced to non-traders		Total Loans Advanced		Loans Advanced to traders		Loans Advanced to non-traders		Total Loans Advanced		
		91-92	92-93	91-92	92-93	91-92	92-93	91-92	92-93	91-92	92-93	91-92	92-93	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई	56.98	..	992.04	1,928.65	1,049.02	1,928.65	Brihan Mumbai
2	ठाणे	85.24	..	85.24	Thane
3	रायगड	0.43	1.04	23.87	68.32	24.30	69.36	Raigad
4	रत्नागिरी	0.20	0.27	0.20	0.27	Ratnagin
5	सिंधुदुर्ग	0.50	0.67	4.86	3.18	5.36	3.85	Sindhudurg
6	नाशिक	6.00	4.55	294.31	264.99	300.31	269.54	Nashik
7	धुळे	25.40	25.73	25.40	25.73	Dhule
8	जळगाव	58.20	45.95	58.20	45.95	6.12	6.12	..	Jaglaon
9	अहमदनगर	1.63	1.63	33.57	33.57	35.20	35.20	Ahmednagar
10	पुणे	46.97	47.86	1,079.55	1,135.20	1,126.52	1,183.06	Pune
11	सातारा	15.56	70.78	430.22	42.31	445.78	113.09	Satara
12	सांगली	268.52	265.42	276.13	288.09	544.65	553.51	Sangli
13	सोलापूर	515.16	1,210.27	772.74	352.43	1,287.90	1,562.70	Solapur
14	कोल्हापूर	257.34	264.77	146.82	157.47	404.16	422.24	Kolhapur
15	औरंगाबाद	4.19	2.15	5.04	287.14	9.23	289.19	Aurangabad
16	जालना	0.26	0.26	0.26	0.26	Jalna
17	परभणी	182.96	516.96	70.97	32.16	253.93	549.12	Parbhani
18	बीड	40.18	31.90	18.16	21.05	58.34	52.95	Beed
19	नांदेड	682.55	979.95	59.81	..	742.36	979.95	Nanded
20	उस्मानाबाद	317.76	..	4.25	351.71	322.01	351.71	Osmanabad
21	लातूर	177.00	228.45	3.43	9.65	180.43	238.10	Latur
22	बुलढाणा	36.66	35.87	41.93	53.13	78.59	89.00	Buldhana
23	अकोला	500.43	52.51	500.43	52.51	Akola
24	अमरावती	40.18	33.22	198.80	800.67	238.98	833.89	Amravati

25	यवतमाळ	64.56	36.97	91.59	82.04	156.15	119.01	Yavatmal
26	वर्धा	1.52	97.79	165.21	310.40	166.73	408.19	Wardha
27	नागपूर	20.97	..	2,163.52	2,299.13	2,184.49	2,299.13	35.22	..	35.22	Nagpur
28	भंडारा	2.46	4.27	322.44	353.88	324.90	358.15	Bhandara
29	चंद्रपूर	0.47	..	103.87	135.77	104.34	135.77	Chandrapur
30	गडचिरोली	668.87	2.80	31.69	49.26	700.56	52.06	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		3,409.42	3,837.32	7,919.31	9,270.16	11,328.73	13,107.48	6.12	35.22	6.12	35.22	Maharashtra State

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Commissioner for Corporation and Registrar, Co-operative Societies, Govt. of Maharashtra, Pune.

वर्षातील शेवटचा शुक्रवार Last Friday of the year	चलन विभाग Issue Department					बँक व्यवहार विभाग Banking Department				
	जबाबदारी Liabilities		मालमत्ता Assets			जबाबदारी Liabilities				
	चलनात असलेल्या नोटा Notes in circulation	एकूण तयार केलेल्या नोटा Total notes issued	सोन्याची नाणी व लगडी Gold coin and bullion	परदेशी रोखे Foreign securities	रुपये नाणी (अ) Rupee coin (a)	भारत सरकारचे रुपयातील रोखे Govt. of India rupee securities	केंद्र शासन Central Government	राज्य शासन State Government	इतर Others	एकूण इतर धरून Total including others
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1960-61	1,985	1,993	118	123	120	1,632	76	29	159	264
1970-71	4,212	4,221	183	273	52	3,714	251	13	289	553
1980-81	13,733	13,755	236	2,364	56	11,110	778	11	5,732	6,521
1985-86	25,519	25,535	247	1,564	72	23,652	160	19	16,945	17,124
1990-91	53,784	53,807	6,654	200	29	46,924	61	33	38,448	38,542
1991-92	62,271	62,290	8,045	200	64	53,981	195	10	47,565	47,770
1992-93	69,781	69,795	9,211	200	45	60,339	61	14	44,710	44,785

टीप.--(अ) भारत सरकारच्या रुपयांच्या नोटा धरून.

(ब) भरलेले भांडवल आणि राखीव भांडवल.

(क) रोख आणि अल्प मुदतीचे रोखे धरून.

आकडे संक्षिप्त केल्यामुळे स्तंभ (११) व (१३) मधील बेरजा जुळणार नाहीत.

आधार.--रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया, बुलेटीन, मार्च १९९२ व १९९३.

MISCELLANEOUS

TABLE No. 34.7

Financial Statistics Relating to the Reserve Bank of India

(रुपये कोटीत/Rs. in crores)

बैंक व्यवहार विभाग Banking Department							
जबाबदारी Liabilities				मालमत्ता Assets			
डेपॉजिट्स Deposits							
इतर जबाबदारी (ब) Other liabilities (b)	एकूण ताळेबंद Total liabilities or assets	नोटा व नाणी Notes and coins	परदेशात असलेली शिल्लक (क) Balance held abroad (c)	कर्ज व आगाऊ रकमा Loans and advances	खरेदी केलेली बिले आणि वटाव Bills purchased and discounted	गुंतवणूक Investments	इतर मालमत्ता Other assets
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)
231	495	8	13	225	39	181	20
689	1,242	10	77	958	38	113	46
5,108	11,629	23	1,956	3,504	3,162	1,593	3,390
11,641	28,765	16	3,859	5,187	10,501	7,598	1,606
28,342	66,884	23	4,008	18,516	1,384	40,286	2,666
28,863	76,632	19	11,999	18,276	2,000	40,883	3,455
31,072	75,847	14	15,974	13,013	1,357	40,025	5,462

Note.— (a) Including Government of India Rupee notes.

(b) Including paid up capital and reserves.

(c) Including cash and short-term securities.

Details may not add up to totals of cols. (11) and (13) due to rounding.

Source.—Reserve Bank of India Bulletin, March 1992 & 1993.

नोंद केलेल्या दस्तऐवजांची संख्या, वर्णन व हस्तांतरित केलेल्या मिळकतीचे मूल्य/
1991-92

स्थावर मिळकतीबाबतच्या नोंदी Registrations affecting immovable property											
अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	नोंदणी कार्यालय Registration Offices		सक्तीची Compulsory				ऐच्छिक Optional			
				संख्या No.		एकूण मूल्य Aggregate value		संख्या No.		एकूण मूल्य Aggregate value	
		1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई	1	2	15,039	25,734	67,524	1,80,883	1,629	4,434	71	23,998
2	ठाणे	16	15	52,912	47,277	83,007	70,157	10,676	2,477	26,420	2,815
3	रायगड	9	8	11,454	12,399	7,253	7,055	3,591	3,725	4,439	3,540
4	रत्नागिरी	7	6	8,651	7,411	2,227	2,658	1,158	547	415	476
5	सिंधुदुर्ग	5	5	5,820	3,770	742	1,573	188	180	3	18
6	नाशिक	13	13	32,948	37,017	21,328	19,593	4,274	2,570	4,153	4,246
7	धुळे	6	7	12,456	12,154	5,569	5,082	270	269	268	82
8	जळगाव	16	16	34,952	31,626	7,078	71,245	1,536	1,624	482	36,222
9	अहमदनगर	16	15	37,675	37,842	14,575	12,519	2,242	1,887	1,136	1,254
10	पुणे	22	21	60,107	55,594	43,359	44,173	13,290	17,621	17,915	24,273
11	सातारा	10	10	30,600	9,061	9,061	11,773	1,391	1,244	864	1,627
12	सांगली	10	10	32,189	32,202	10,303	10,888	1,589	3,818	1,159	684
13	सोलापूर	13	13	37,356	37,362	9,683	17,137	2,962	2,832	1,035	1,873
14	कोल्हापूर	12	12	36,375	32,518	12,345	9,207	655	1,468	1	462
15	औरंगाबाद	9	9	32,039	28,551	7,261	9,774	1,091	1,741	567	764
16	जालना	6	5	17,406	16,916	4,439	1,586	173	211	56	37
17	परभणी	8	8	22,249	21,909	6,250	6,107	270	726	21	24
18	बीड	8	8	28,580	27,114	8,564	6,162	1,343	1,220	1,202	1,625
19	नांदेड	9	9	23,352	20,354	6,259	5,175	434	455	160	14
20	उस्मानाबाद	6	6	13,030	11,466	3,010	2,973	342	491	113	153
21	लातूर	6	6	20,794	18,053	3,564	4,924	207	233	21	41
22	बुलढाणा	13	13	25,568	27,246	6,457	6,457	452	220	56	41
23	अकोला	14	14	44,748	26,622	5,478	7,130	720	783	395	31
24	अमरावती	13	13	42,596	28,682	6,903	6,283	365	419	34	32
25	यवतमाळ	14	14	22,162	20,388	8,213	5,851	381	297	104	19
26	वर्धा	6	6	18,102	12,079	3,398	3,566	1,373	240	44	24
27	नागपूर	21	21	52,626	43,090	26,028	23,914	3,220	1,423	928	947
28	भंडारा	13	13	17,228	16,675	3,514	4,343	385	467	49	6
29	चंद्रपूर	10	10	10,685	10,318	2,655	32	167	380	1	..
30	गडचिरोली	4	4	2,115	2,593	436	489
महाराष्ट्र राज्य		316	312	8,01,814	7,29,683	3,96,482	5,58,709	56,374	54,002	62,112	1,05,416

टीप.-आकडे संक्षिप्तत दिल्यामुळे बेरजा जुळवणार नाही.
आधार.-नोंदणी महानिरीक्षक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन पुणे.

MISCELLANEOUS

TABLE No. 34.8

Number and Description of Registered Documents and Value of Property Transferred
and 1992-93

(रुपये लाखात /Rs. in lakhs)

स्थायर मिळकतीचावतच्या नोंदी Registrations affecting immovable property				जंगम मिळकतीचावतच्या नोंदी Registration affecting movable property				District
एकूण Total		एकूण मूल्य Aggregate value		संख्या No.		एकूण मूल्य Aggregate value		
संख्या No	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	1992-93	1991-92	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
16,668	30,168	67,595	2,04,881	1,064	2,357	9	15	Brihan Mumbai
63,588	49,754	1,09,427	72,972	130	88	1	1	Thane
15,045	16,124	11,692	10,595	88	113	3	..	Raigad
9,809	7,958	2,642	3,134	92	86	68	4	Ratnagiri
6,008	3,950	745	1,592	33	..	12	..	Sindhudurg
37,222	39,587	25,481	23,839	600	277	6	16	Nashik
12,726	12,423	5,837	5,163	242	308	3	5	Dhule
36,488	33,250	7,560	1,07,467	511	366	61	342	Jalgaon
39,917	39,729	15,711	13,773	245	318	4	6	Ahmednagar
73,397	73,215	61,274	68,451	1,207	996	2	66	Pune
31,991	25,965	9,925	13,400	68	26	4	..	Satara
33,778	36,020	11,462	11,573	330	298	1	83	Sangli
40,318	40,194	10,713	19,015	200	4	1	..	Solapur
37,030	33,986	12,343	9,669	102	273	..	2	Kolhapur
33,130	30,292	7,823	10,538	475	177	Aurangabad
17,579	17,127	4,495	1,623	197	133	Jalna
22,519	22,635	6,271	6,131	349	237	3	4	Parbhani
29,923	28,334	9,767	7,787	285	232	1	10	Beed
23,786	20,809	6,419	5,189	333	179	22	6	Nanded
13,372	11,957	3,123	3,166	12	Osmanabad
21,001	18,286	3,585	4,965	219	265	14	8	Latur
26,020	27,466	6,513	6,498	81	64	..	1	Buldhana
45,468	27,405	5,873	7,161	83	53	1	7	Akola
42,961	29,101	6,937	6,315	198	..	3	..	Amravati
22,543	20,685	8,317	5,939	175	259	2	2	Yavatmal
19,475	12,319	3,442	3,590	448	210	1,320	369	Wardha
55,846	44,513	26,955	24,880	1,374	1,568	196	21	Nagpur
17,613	17,142	3,563	4,349	28	49	Bhandara
10,852	10,698	2,655	32	Chandrapur
2,115	2,593	435	489	Gadchiroli
8,58,188	7,83,685	4,58,595	6,64,175	9,169	8,986	1,738	968	Maharashtra State

Note —Totals may not add up due to rounding.

Source —Office of the Inspector-General of Registration, Govt. of Maharashtra, Pune.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

संख्या क्रमांक/TABLE No. 34.9

महाराष्ट्र राज्यातील नोंदलेल्या विवाहांची संख्या
Number of Marriages Registered in the State of Maharashtra

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year	बृहन्मुंबई विवाह कायद्याखालील Under Mumbai Marriage Act	विशेष विवाह कायद्याखालील Under Special Marriage Act	इतर कायद्याखालील Under Other Act	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	1966-67	20,583	1,129	460	22,172
2	1970-71	21,453	3,359	438	25,250
3	1980-81	26,609	2,061	18	28,688
4	1990-91	52,931	6,477	141	59,549
5	1991-92	41,618	4,852	484	46,954
6	1992-93	53,176	5,471	486	59,133

आधार.— नोंदणी महानिरीक्षक, महाराष्ट्र, भालन, पुणे.

Source.—Inspector-General of Registration, Government of Maharashtra, Pune.

NIEPA DC

D10056

LIBRARY & DOCUMENTATION CENTRE

National Institute of Educational
Planning and Administration.

17-B, Sri Aurobindo Marg,
New Delhi-110016

DOG, No D-10056
Date..... 24-2-99